॥ ನಮೋ ತಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಅರಹತೋ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಸ್ಸ॥

ಖುದ್ದಕನಿಕಾಯೇ

ಚೂಳನಿದ್ದೇಸಪಾಳಿ

ಪಾರಾಯನವಗ್ಗೋ

ವತ್ಥುಗಾಥಾ

೧. ಕೋಸಲಾನಂ ಪುರಾ ರಮ್ಮಾ, ಅಗಮಾ ದಕ್ಖಿಣಾಪಥಂ।
ಆಕಿಞ್ಚಞ್ಞಂ ಪತ್ಥಯಾನೋ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಮನ್ತಪಾರಗೂ॥

೨. ಸೋ ಅಸ್ಸಕಸ್ಸ ವಿಸಯೇ, ಮಳಕಸ್ಸ [ಅಳಕಸ್ಸ (ಸು॰ ನಿ॰ ೯೮೩) ಮುಳಕಸ್ಸ (ಸ್ಯಾ॰), ಮೂಳ್ಹಕಸ್ಸ (ಕ॰)] ಸಮಾಸನೇ [ಸಮಾಸನ್ನೇ (ಕ॰)]।
ವಸಿ ಗೋಧಾವರೀಕೂಲೇ, ಉಞ್ಛೇನ ಚ ಫಲೇನ ಚ॥

೩. ತಸ್ಸೇವ [ತಂಯೇವ (ಕ॰) ಅಟ್ಠಕಥಾ ಓಲೋಕೇತಬ್ಬಾ] ಉಪನಿಸ್ಸಾಯ, ಗಾಮೋ ಚ ವಿಪುಲೋ ಅಹು।
ತತೋ ಜಾತೇನ ಆಯೇನ, ಮಹಾಯಞ್ಞಮಕಪ್ಪಯಿ॥

೪. ಮಹಾಯಞ್ಞಂ ಯಜಿತ್ವಾನ, ಪುನ ಪಾವಿಸಿ ಅಸ್ಸಮಂ।
ತಸ್ಮಿಂ ಪಟಿಪವಿಟ್ಠಮ್ಹಿ, ಅಞ್ಞೋ ಆಗಞ್ಛಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ॥

೫. ಉಗ್ಘಟ್ಟಪಾದೋ ತಸಿತೋ [ತಸ್ಸಿತೋ (ಕ॰)], ಪಙ್ಕದನ್ತೋ ರಜಸ್ಸಿರೋ।
ಸೋ ಚ ನಂ ಉಪಸಙ್ಕಮ್ಮ, ಸತಾನಿ ಪಞ್ಚ ಯಾಚತಿ॥

೬. ತಮೇನಂ ಬಾವರೀ ದಿಸ್ವಾ, ಆಸನೇನ ನಿಮನ್ತಯಿ।
ಸುಖಞ್ಚ ಕುಸಲಂ ಪುಚ್ಛಿ, ಇದಂ ವಚನಮಬ್ರವಿ [ವಚನಮಬ್ರುವಿ (ಸೀ॰)]॥

೭. "ಯಂ ಖೋ ಮಮ ದೇಯ್ಯಧಮ್ಮಂ, ಸಬ್ಬಂ ವಿಸಜ್ಜಿತಂ ಮಯಾ।
ಅನುಜಾನಾಹಿ ಮೇ ಬ್ರಹ್ಮೇ, ನತ್ಥಿ ಪಞ್ಚಸತಾನಿ ಮೇ"॥

೮. "ಸಚೇ ಮೇ ಯಾಚಮಾನಸ್ಸ, ಭವಂ ನಾನುಪದಸ್ಸತಿ [ಪದೇಸ್ಸತಿ (ಕ॰)]।
ಸತ್ತಮೇ ದಿವಸೇ ತುಯ್ಹಂ, ಮುದ್ಧಾ ಫಲತು ಸತ್ತಧಾ"॥

೯. ಅಭಿಸಙ್ಖರಿತ್ವಾ ಕುಹಕೋ, ಭೇರವಂ ಸೋ ಅಕಿತ್ತಯಿ।
ತಸ್ಸ ತಂ ವಚನಂ ಸುತ್ವಾ, ಬಾವರೀ ದುಕ್ಖಿತೋ ಅಹು॥

೧೦. ಉಸ್ಸುಸ್ಸತಿ ಅನಾಹಾರೋ, ಸೋಕಸಲ್ಲಸಮಪ್ಪಿತೋ।
ಅಥೋಪಿ ಏವಂ ಚಿತ್ತಸ್ಸ, ಝಾನೇ ನ ರಮತೀ ಮನೋ॥

೧೧. ಉತ್ರಸ್ತಂ ದುಕ್ಖಿತಂ ದಿಸ್ವಾ, ದೇವತಾ ಅತ್ಥಕಾಮಿನೀ।
ಬಾವರಿಂ ಉಪಸಙ್ಕಮ್ಮ, ಇದಂ ವಚನಮಬ್ರವಿ॥

೧೨. “ನ ಸೋ ಮುದ್ಧಂ ಪಜಾನಾತಿ, ಕುಹಕೋ ಸೋ ಧನತ್ಥಿಕೋ।
ಮುದ್ಧನಿ ಮುದ್ಧಪಾತೇ [ಮುದ್ಧನಿಮ್ಮುದ್ಧಪಾತೇ (ಕ॰)] ವಾ, ಞಾಣಂ ತಸ್ಸ ನ ವಿಜ್ಜತಿ”॥

೧೩. “ಭೋತೀ [ಭೋತಿ (ಕ॰)] ಚರಹಿ ಜಾನಾತಿ, ತಂ ಮೇ ಅಕ್ಖಾಹಿ ಪುಚ್ಛಿತಾ।
ಮುದ್ಧಂ ಮುದ್ಧಾಧಿಪಾತಞ್ಚ [ಮುದ್ಧಾತಿಪಾತಞ್ಚ (ಕ॰)], ತಂ ಸುಣೋಮ ವಚೋ ತವ”॥

೧೪. “ಅಹಮ್ಪೇತಂ ನ ಜಾನಾಮಿ, ಞಾಣಂ ಮೇತ್ಥ ನ ವಿಜ್ಜತಿ।
ಮುದ್ಧನಿ ಮುದ್ಧಾಧಿಪಾತೇ ಚ, ಜಿನಾನಞ್ಹೇತ್ಥ [ಜನಾನಞ್ಹೇತ್ಥ (ಕ॰)] ದಸ್ಸನಂ”॥

೧೫. “ಅಥ ಕೋ ಚರಹಿ [ಯೋ ಚರತಿ (ಕ॰)] ಜಾನಾತಿ, ಅಸ್ಮಿಂ ಪಥವಿಮಣ್ಡಲೇ [ಪುಥವಿಮಣ್ಡಲೇ (ಸೀ॰)]।
ಮುದ್ಧಂ ಮುದ್ಧಾಧಿಪಾತಞ್ಚ, ತಂ ಮೇ ಅಕ್ಖಾಹಿ ದೇವತೇ”॥

೧೬. “ಪುರಾ ಕಪಿಲವತ್ಥುಮ್ಹಾ, ನಿಕ್ಖನ್ತೋ ಲೋಕನಾಯಕೋ।
ಅಪಚ್ಚೋ ಓಕ್ಕಾಕರಾಜಸ್ಸ, ಸಕ್ಯಪುತ್ತೋ ಪಭಙ್ಕರೋ॥

೧೭. “ಸೋ ಹಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಸಮ್ಬುದ್ಧೋ, ಸಬ್ಬಧಮ್ಮಾನ ಪಾರಗೂ।
ಸಬ್ಬಾಭಿಞ್ಞಾಬಲಪ್ಪತ್ತೋ [ಫಲಪ್ಪತ್ತೋ (ಕ॰)], ಸಬ್ಬಧಮ್ಮೇಸು ಚಕ್ಖುಮಾ।
ಸಬ್ಬಕಮ್ಮಕ್ಖಯಂ ಪತ್ತೋ, ವಿಮುತ್ತೋ ಉಪಧಿಕ್ಖಯೇ॥

೧೮. “ಬುದ್ಧೋ ಸೋ ಭಗವಾ ಲೋಕೇ, ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇತಿ ಚಕ್ಖುಮಾ।
ತಂ ತ್ವಂ ಗನ್ತ್ವಾನ ಪುಚ್ಛಸ್ಸು, ಸೋ ತೇ ತಂ ಬ್ಯಾಕರಿಸ್ಸತಿ”॥

೧೯. ಸಮ್ಬುದ್ಧೋತಿ ವಚೋ ಸುತ್ವಾ, ಉದಗ್ಗೋ ಬಾವರೀ ಅಹು।
ಸೋಕಸ್ಸ ತನುಕೋ ಆಸಿ, ಪೀತಿಞ್ಚ ವಿಪುಲಂ ಲಭಿ॥

೨೦. ಸೋ ಬಾವರೀ ಅತ್ತಮನೋ ಉದಗ್ಗೋ, ತಂ ದೇವತಂ ಪುಚ್ಛತಿ ವೇದಜಾತೋ।
“ಕತಮಮ್ಹಿ ಗಾಮೇ ನಿಗಮಮ್ಹಿ ವಾ ಪನ, ಕತಮಮ್ಹಿ ವಾ ಜನಪದೇ ಲೋಕನಾಥೋ।
ಯತ್ಥ ಗನ್ತ್ವಾನ ಪಸ್ಸೇಮು, ಸಮ್ಬುದ್ಧಂ ದ್ವಿಪದುತ್ತಮಂ”॥

೨೧. “ಸಾವತ್ಥಿಯಂ ಕೋಸಲಮನ್ದಿರೇ ಜಿನೋ, ಪಹೂತಪಞ್ಞೋ ವರಭೂರಿಮೇಧಸೋ।
ಸೋ ಸಕ್ಯಪುತ್ತೋ ವಿಧುರೋ ಅನಾಸವೋ, ಮುದ್ಧಾಧಿಪಾತಸ್ಸ ವಿದೂ ನರಾಸಭೋ”॥

೨೨. ತತೋ ಆಮನ್ತಯೀ ಸಿಸ್ಸೇ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇ ಮನ್ತಪಾರಗೂ [ಪಾರಗೇ (ಸ್ಯಾ॰)]।

“ಏಥ ಮಾಣವಾ ಅಕ್ಖಿಸ್ಸಂ, ಸುಣಾಥ ವಚನಂ ಮಮ॥

೧೩. “ಯಸ್ಸೇಸೋ ದುಲ್ಲಭೋ ಲೋಕೇ, ಪಾತುಭಾವೋ ಅಭಿಣ್ಹಸೋ।
ಸ್ವಾಜ್ಜ ಲೋಕಮ್ಹಿ ಉಪ್ಪನ್ನೋ, ಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ಇತಿ ವಿಸ್ಸುತೋ।
ಖಿಪ್ಪಂ ಗನ್ತ್ವಾನ ಸಾವತ್ಥಿಂ, ಪಸ್ಸವ್ಹೋ ದ್ವಿಪದುತ್ತಮಂ”॥

೧೪. “ಕಥಂ ಚರಹಿ ಜಾನೇಮು, ದಿಸ್ವಾ ಬುದ್ಧೋತಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ।
ಅಜಾನತಂ ನೋ ಪಬ್ರೂಹಿ, ಯಥಾ ಜಾನೇಮು ತಂ ಮಯಂ”॥

೧೫. “ಆಗತಾನಿ ಹಿ ಮನ್ತೇಸು, ಮಹಾಪುರಿಸಲಕ್ಖಣಾ।
ದ್ವತ್ತಿಂಸಾನಿ ಚ ಬ್ಯಾಕ್ಖಾತಾ, ಸಮತ್ತಾ ಅನುಪುಬ್ಬಸೋ॥

೧೬. “ಯಸ್ಸೇತೇ ಹೋನ್ತಿ ಗತ್ತೇಸು, ಮಹಾಪುರಿಸಲಕ್ಖಣಾ।
ದ್ವೇಯೇವ ತಸ್ಸ ಗತಿಯೋ, ತತಿಯಾ ಹಿ ನ ವಿಜ್ಜತಿ॥

೧೭. “ಸಚೇ ಅಗಾರಂ ಆವಸತಿ, ವಿಜೇಯ್ಯ ಪಥವಿಂ ಇಮಂ।
ಅದಣ್ಡೇನ ಅಸತ್ಥೇನ, ಧಮ್ಮೇನ ಅನುಸಾಸತಿ॥

೧೮. “ಸಚೇ ಚ ಸೋ ಪಬ್ಬಜತಿ, ಅಗಾರಾ ಅನಗಾರಿಯಂ।
ವಿವಟ್ಟಚ್ಛದೋ [ವಿವತ್ತಚ್ಛದ್ದೋ (ಸೀ॰)] ಸಮ್ಬುದ್ಧೋ, ಅರಹಾ ಭವತಿ ಅನುತ್ತರೋ॥

೧೯. “ಜಾತಿಂ ಗೋತ್ತಞ್ಚ ಲಕ್ಖಣಂ, ಮನ್ತೇ ಸಿಸ್ಸೇ ಪುನಾಪರೇ।
ಮುದ್ಧಂ ಮುದ್ಧಾಧಿಪಾತಞ್ಚ, ಮನಸಾಯೇವ ಪುಚ್ಛಥ॥

೨೦. “ಅನಾವರಣದಸ್ಸಾವೀ, ಯದಿ ಬುದ್ಧೋ ಭವಿಸ್ಸತಿ।
ಮನಸಾ ಪುಚ್ಛಿತೇ ಪಞ್ಹೇ, ವಾಚಾಯ ವಿಸಜ್ಜಿಸ್ಸತಿ” [ವಿಸ್ಸಜಿಸ್ಸತಿ (ಕ॰)]॥

೨೧. ಬಾವರಿಸ್ಸ ವಚೋ ಸುತ್ವಾ, ಸಿಸ್ಸಾ ಸೋಳಸ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ।
ಅಜಿತೋ ತಿಸ್ಸಮೇತ್ತೇಯ್ಯೋ, ಪುಣ್ಣಕೋ ಅಥ ಮೇತ್ತಗೂ॥

೨೨. ಧೋತಕೋ ಉಪಸೀವೋ ಚ, ನನ್ದೋ ಚ ಅಥ ಹೇಮಕೋ।
ತೋದೇಯ್ಯ-ಕಪ್ಪಾ ದುಭಯೋ, ಜತುಕಣ್ಣೀ ಚ ಪಣ್ಡಿತೋ॥

೨೩. ಭದ್ರಾವುಧೋ ಉದಯೋ ಚ, ಪೋಸಾಲೋ ಚಾಪಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ।
ಮೋಘರಾಜಾ ಚ ಮೇಧಾವೀ, ಪಿಙ್ಗಿಯೋ ಚ ಮಹಾಇಸಿ॥

೨೪. ಪಚ್ಚೇಕಗಣಿನೋ ಸಬ್ಬೇ, ಸಬ್ಬಲೋಕಸ್ಸ ವಿಸ್ಸುತಾ।
ಝಾಯೀ ಝಾನರತಾ ಧೀರಾ, ಪುಬ್ಬವಾಸನವಾಸಿತಾ॥

೨೫. ಬಾವರಿಂ ಅಭಿವಾದೇತ್ವಾ, ಕತ್ವಾ ಚ ನಂ ಪದಕ್ಖಿಣಂ।
ಜಟಾಜಿನಧರಾ ಸಬ್ಬೇ, ಪಕ್ಕಾಮುಂ ಉತ್ತರಾಮುಖಾ॥

೩೬. ಮಳಕಸ್ಸ ಪತಿಟ್ಠಾನಂ, ಪುರಮಾಹಿಸ್ಸತಿಂ [ಪುರಮಾಹಿಯತಿ (ಕ॰)] ತದಾ [ಸದಾ (ಕ॰)]।
ಉಜ್ಜೇನಿಞ್ಚಾಪಿ ಗೋನದ್ಧಂ, ವೇದಿಸಂ ವನಸವ್ಹಯಂ॥

೩೭. ಕೋಸಮ್ಬಿಞ್ಚಾಪಿ ಸಾಕೇತಂ, ಸಾವತ್ಥಿಞ್ಚ ಪುರುತ್ತಮಂ।
ಸೇತಬ್ಯಂ ಕಪಿಲವತ್ಥುಂ, ಕುಸಿನಾರಞ್ಚ ಮನ್ದಿರಂ॥

೩೮. ಪಾವಞ್ಚ ಭೋಗನಗರಂ, ವೇಸಾಲಿಂ ಮಾಗಧಂ ಪುರಂ।
ಪಾಸಾಣಕಂ ಚೇತಿಯಞ್ಚ, ರಮಣೀಯಂ ಮನೋರಮಂ॥

೩೯. ತಸಿತೋವುದಕಂ ಸೀತಂ, ಮಹಾಲಾಭಂವ ವಾಣಿಜೋ।
ಛಾಯಂ ಘಮ್ಮಾಭಿತತ್ತೋವ ತುರಿತಾ ಪಬ್ಬತಮಾರುಹುಂ॥

೪೦. ಭಗವಾ ತಮ್ಹಿ ಸಮಯೇ, ಭಿಕ್ಖುಸಙ್ಘಪುರಕ್ಖತೋ।
ಭಿಕ್ಖೂನಂ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇತಿ, ಸೀಹೋವ ನದತೀ ವನೇ॥

೪೧. ಅಜಿತೋ ಅದ್ದಸ ಬುದ್ಧಂ, ಪೀತರಂಸಿಂವ [ಜಿತರಂಸಿಂ ಸೀತರಂಸಿಂ (ಕ॰), ವೀತರಂಸಿಂ (ಸೀ॰ ಸ್ಯಾ॰)] ಭಾಣುಮಂ।
ಚನ್ದಂ ಯಥಾ ಪನ್ನರಸೇ, ಪರಿಪೂರಂ [ಪಾರಿಪೂರಿಂ (ಸೀ॰ ಸ್ಯಾ॰)] ಉಪಾಗತಂ॥

೪೨. ಅಥಸ್ಸ ಗತ್ತೇ ದಿಸ್ವಾನ, ಪರಿಪೂರಞ್ಚ ಬ್ಯಞ್ಜನಂ।
ಏಕಮನ್ತಂ ಠಿತೋ ಹಟ್ಠೋ, ಮನೋಪಞ್ಹೇ ಅಪುಚ್ಛಥ॥

೪೩. “ಆದಿಸ್ಸ ಜಮ್ಮನಂ ಬ್ರೂಹಿ, ಗೋತ್ತಂ ಬ್ರೂಹಿ ಸಲಕ್ಖಣಂ।
ಮನ್ತೇಸು ಪಾರಮಿಂ ಬ್ರೂಹಿ, ಕತಿ ವಾಚೇತಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ”॥

೪೪. “ವೀಸಂ ವಸ್ಸಸತಂ ಆಯು, ಸೋ ಚ ಗೋತ್ತೇನ ಬಾವರೀ।
ತೀಣಿಸ್ಸ ಲಕ್ಖಣಾ ಗತ್ತೇ, ತಿಣ್ಣಂ ವೇದಾನ ಪಾರಗೂ॥

೪೫. “ಲಕ್ಖಣೇ ಇತಿಹಾಸೇ ಚ, ಸನಿಘಣ್ಡುಸಕೇಟುಭೇ।
ಪಞ್ಚಸತಾನಿ ವಾಚೇತಿ, ಸಧಮ್ಮೇ ಪಾರಮಿಂ ಗತೋ”॥

೪೬. “ಲಕ್ಖಣಾನಂ ಪವಿಚಯಂ, ಬಾವರಿಸ್ಸ ನರುತ್ತಮ।
ತಣ್ಹಚ್ಛಿದ [ಕಙ್ಖಚ್ಛಿದ (ಕ॰)] ಪಕಾಸೇಹಿ, ಮಾ ನೋ ಕಙ್ಖಾಯಿತಂ ಅಹು”॥

೪೭. “ಮುಖಂ ಜಿವ್ಹಾಯ ಛಾದೇತಿ, ಉಣ್ಣಸ್ಸ ಭಮುಕನ್ತರೇ।
ಕೋಸೋಹಿತಂ ವತ್ಥಗುಯ್ಹಂ, ಏವಂ ಜಾನಾಹಿ ಮಾಣವ”॥

೪೮. ಪುಚ್ಛಞ್ಹಿ ಕಿಞ್ಚಿ ಅಸುಣನ್ತೋ, ಸುತ್ವಾ ಪಞ್ಹೇ ವಿಯಾಕತೇ।
ವಿಚಿನ್ತೇತಿ ಜನೋ ಸಬ್ಬೋ, ವೇದಜಾತೋ ಕತಞ್ಜಲೀ॥

೪೯. “ಕೋ ನು ದೇವೋ ವಾ ಬ್ರಹ್ಮಾ ವಾ, ಇನ್ದೋ ವಾಪಿ ಸುಜಮ್ಪತಿ।

ಮನಸಾ ಪುಚ್ಛಿತೇ ಪಞ್ಹೇ, ಕಮೇತಂ ಪಟಿಭಾಸತಿ॥

೫೦. "ಮುದ್ಧಂ ಮುದ್ಧಾಧಿಪಾತಞ್ಚ, ಬಾವರೀ ಪರಿಪುಚ್ಛತಿ।
ತಂ ಬ್ಯಾಕರೋಹಿ ಭಗವಾ, ಕಙ್ಖಂ ವಿನಯ ನೋ ಇಸೇ"॥

೫೧. "ಅವಿಜ್ಜಾ ಮುದ್ಧಾತಿ ಜಾನಾಹಿ, ವಿಜ್ಜಾ ಮುದ್ಧಾಧಿಪಾತಿನೀ।
ಸದ್ಧಾಸತಿಸಮಾಧೀಹಿ, ಛನ್ದವೀರಿಯೇನ ಸಂಯುತಾ"॥

೫೨. ತತೋ ವೇದೇನ ಮಹತಾ, ಸನ್ಥಮ್ಭಿತ್ವಾನ ಮಾಣವೋ।
ಏಕಂಸಂ ಅಜಿನಂ ಕತ್ವಾ, ಪಾದೇಸು ಸಿರಸಾ ಪತಿ॥

೫೩. "ಬಾವರೀ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಭೋತೋ, ಸಹ ಸಿಸ್ಸೇಹಿ ಮಾರಿಸ।
ಉದಗ್ಗಚಿತ್ತೋ ಸುಮನೋ, ಪಾದೇ ವನ್ದತಿ ಚಕ್ಖುಮ"॥

೫೪. "ಸುಖಿತೋ ಬಾವರೀ ಹೋತು, ಸಹ ಸಿಸ್ಸೇಹಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ।
ತ್ವಞ್ಚಾಪಿ ಸುಖಿತೋ ಹೋಹಿ, ಚಿರಂ ಜೀವಾಹಿ ಮಾಣವ॥

೫೫. "ಬಾವರಿಸ್ಸ ಚ ತುಯ್ಹಂ ವಾ, ಸಬ್ಬೇಸಂ ಸಬ್ಬಸಂಸಯಂ।
ಕತಾವಕಾಸಾ ಪುಚ್ಛವ್ಹೋ, ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಮನಸಿಚ್ಛಥ"॥

೫೬. ಸಮ್ಬುದ್ಧೇನ ಕತೋಕಾಸೋ, ನಿಸೀದಿತ್ವಾನ ಪಞ್ಜಲೀ।
ಅಜಿತೋ ಪಠಮಂ ಪಞ್ಹಂ, ತತ್ಥ ಪುಚ್ಛಿ ತಥಾಗತಂ॥

ವತ್ಥುಗಾಥಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

೧. ಅಜಿತಮಾಣವಪುಚ್ಛಾ

೫೭. "ಕೇನಸ್ಸು ನಿವುತೋ ಲೋಕೋ, [ಇಚ್ಚಾಯಸ್ಮಾ ಅಜಿತೋ]
ಕೇನಸ್ಸು ನಪ್ಪಕಾಸತಿ।
ಕಿಸ್ಸಾಭಿಲೇಪನಂ ಬ್ರೂಸಿ, ಕಿಂಸು ತಸ್ಸ ಮಹಬ್ಭಯಂ"॥

೫೮. "ಅವಿಜ್ಜಾಯ ನಿವುತೋ ಲೋಕೋ, [ಅಜಿತಾತಿ ಭಗವಾ]
ವೇವಿಚ್ಛಾ ಪಮಾದಾ ನಪ್ಪಕಾಸತಿ।
ಜಪ್ಪಾಭಿಲೇಪನಂ ಬ್ರೂಮಿ, ದುಕ್ಖಮಸ್ಸ ಮಹಬ್ಭಯಂ"॥

೫೯. "ಸವನ್ತಿ ಸಬ್ಬಧಿ ಸೋತಾ, [ಇಚ್ಚಾಯಸ್ಮಾ ಅಜಿತೋ]
ಸೋತಾನಂ ಕಿಂ ನಿವಾರಣಂ।
ಸೋತಾನಂ ಸಂವರಂ ಬ್ರೂಹಿ, ಕೇನ ಸೋತಾ ಪಿಧಿಯ್ಯರೇ"॥

೬೦. "ಯಾನಿ ಸೋತಾನಿ ಲೋಕಸ್ಮಿಂ, [ಅಜಿತಾತಿ ಭಗವಾ]

ಸತಿ ತೇಸಂ ನಿವಾರಣಂ।

ಸೋತಾನಂ ಸಂವರಂ ಬ್ರೂಮಿ, ಪಞ್ಞಾಯೇತೇ ಪಿಧಿಯ್ಯರೇ"॥

೬೧. "ಪಞ್ಞಾ ಚೇವ ಸತಿ ಚಾಪಿ [ಸತೀ ಚೇವ (ಸೀ॰)], [ಇಚ್ಚಾಯಸ್ಮಾ ಅಜಿತೋ]

ನಾಮರೂಪಞ್ಚ ಮಾರಿಸ।

ಏತಂ ಮೇ ಪುಟ್ಠೋ ಪಬ್ರೂಹಿ, ಕತ್ಥೇತಂ ಉಪರುಜ್ಝತಿ"॥

೬೨. "ಯಮೇತಂ ಪಞ್ಹಂ ಅಪುಚ್ಛಿ, ಅಜಿತ ತಂ ವದಾಮಿ ತೇ।

ಯತ್ಥ ನಾಮಞ್ಚ ರೂಪಞ್ಚ, ಅಸೇಸಂ ಉಪರುಜ್ಝತಿ।

ವಿಞ್ಞಾಣಸ್ಸ ನಿರೋಧೇನ, ಏತ್ಥೇತಂ ಉಪರುಜ್ಝತಿ"॥

೬೩. "ಯೇ ಚ ಸಙ್ಖಾತಧಮ್ಮಾಸೇ, ಯೇ ಚ ಸೇಖಾ [ಸೇಕ್ಖಾ (ಕ॰)] ಪುಥೂ ಇಧ।

ತೇಸಂ ಮೇ ನಿಪಕೋ ಇರಿಯಂ, ಪುಟ್ಠೋ ಪಬ್ರೂಹಿ ಮಾರಿಸ"॥

೬೪. "ಕಾಮೇಸು ನಾಭಿಗಿಜ್ಝೇಯ್ಯ, ಮನಸಾನಾವಿಲೋ ಸಿಯಾ।

ಕುಸಲೋ ಸಬ್ಬಧಮ್ಮಾನಂ, ಸತೋ ಭಿಕ್ಖು ಪರಿಬ್ಬಜೇ"ತಿ॥

ಅಜಿತಮಾಣವಪುಚ್ಛಾ ಪಠಮಾ।

೨. ತಿಸ್ಸಮೇತ್ತೇಯ್ಯಮಾಣವಪುಚ್ಛಾ

೬೫. "ಕೋಧ ಸನ್ತುಸಿತೋ ಲೋಕೇ, [ಇಚ್ಚಾಯಸ್ಮಾ ತಿಸ್ಸಮೇತ್ತೇಯ್ಯೋ]

ಕಸ್ಸ ನೋ ಸನ್ತಿ ಇಞ್ಜಿತಾ।

ಕೋ ಉಭನ್ತಮಭಿಞ್ಞಾಯ, ಮಜ್ಝೇ ಮನ್ತಾ ನ ಲಿಪ್ಪತಿ [ನ ಪಿಮ್ಪತಿ (ಬಹೂಸು)]।

ಕಂ ಬ್ರೂಸಿ ಮಹಾಪುರಿಸೋತಿ, ಕೋ ಇಧ ಸಿಬ್ಬಿನಿಮಚ್ಚಗಾ"ತಿ [ಸಿಬ್ಬನಿಮಚ್ಚಗಾ (ಸೀ॰ ಸ್ಯಾ॰)]॥

೬೬. "ಕಾಮೇಸು ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯವಾ, [ಮೇತ್ತೇಯ್ಯಾತಿ ಭಗವಾ]

ವೀತತಣ್ಹೋ ಸದಾ ಸತೋ।

ಸಙ್ಖಾಯ ನಿಬ್ಬುತೋ ಭಿಕ್ಖು, ತಸ್ಸ ನೋ ಸನ್ತಿ ಇಞ್ಜಿತಾ॥

೬೭. "ಸೋ ಉಭನ್ತಮಭಿಞ್ಞಾಯ, ಮಜ್ಝೇ ಮನ್ತಾ ನ ಲಿಪ್ಪತಿ।

ತಂ ಬ್ರೂಮಿ ಮಹಾಪುರಿಸೋತಿ, ಸೋ ಇಧ ಸಿಬ್ಬಿನಿಮಚ್ಚಗಾ"ತಿ॥

ತಿಸ್ಸಮೇತ್ತೇಯ್ಯಮಾಣವಪುಚ್ಛಾ ದುತಿಯಾ।

೩. ಪುಣ್ಣಕಮಾಣವಪುಚ್ಛಾ

೬೮. "ಅನೇಜಂ ಮೂಲದಸ್ಸಾವಿಂ, [ಇಚ್ಚಾಯಸ್ಮಾ ಪುಣ್ಣಕೋ]

ಅತ್ಥಿ ಪಞ್ಹೇನ ಆಗಮಂ।

ಕಿಂ ನಿಸ್ಸಿತಾ ಇಸಯೋ ಮನುಜಾ, ಖತ್ತಿಯಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ದೇವತಾನಂ।

ಯಞ್ಞಮಕಪ್ಪಯಿಂಸು ಪುಥೂಧ ಲೋಕೇ, ಪುಚ್ಛಾಮಿ ತಂ ಭಗವಾ ಬ್ರೂಹಿ ಮೇತಂ"॥

೬೯. "ಯೇ ಕೇಚಿಮೇ ಇಸಯೋ ಮನುಜಾ, [ಪುಣ್ಣಕಾತಿ ಭಗವಾ]
ಖತ್ತಿಯಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ದೇವತಾನಂ।
ಯಞ್ಞಮಕಪ್ಪಯಿಂಸು ಪುಥೂಧ ಲೋಕೇ, ಆಸೀಸಮಾನಾ ಪುಣ್ಣಕ ಇತ್ಥತ್ತಂ।
ಜರಂ ಸಿತಾ ಯಞ್ಞಮಕಪ್ಪಯಿಂಸು"॥

೭೦. "ಯೇ ಕೇಚಿಮೇ ಇಸಯೋ ಮನುಜಾ, [ಇಚ್ಚಾಯಸ್ಮಾ ಪುಣ್ಣಕೋ]
ಖತ್ತಿಯಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ದೇವತಾನಂ।
ಯಞ್ಞಮಕಪ್ಪಯಿಂಸು ಪುಥೂಧ ಲೋಕೇ, ಕಚ್ಚಿಸು ತೇ ಭಗವಾ ಯಞ್ಞಪಥೇ ಅಪ್ಪಮತ್ತಾ।
ಅತಾರುಂ ಜಾತಿಞ್ಚ ಜರಞ್ಚ ಮಾರಿಸ, ಪುಚ್ಛಾಮಿ ತಂ ಭಗವಾ ಬ್ರೂಹಿ ಮೇತಂ"॥

೭೧. "ಆಸೀಸನ್ತಿ ಥೋಮಯನ್ತಿ, ಅಭಿಜಪ್ಪನ್ತಿ ಜುಹನ್ತಿ। [ಪುಣ್ಣಕಾತಿ ಭಗವಾ]
ಕಾಮಾಭಿಜಪ್ಪನ್ತಿ ಪಟಿಚ್ಚ ಲಾಭಂ, ತೇ ಯಾಜಯೋಗಾ ಭವರಾಗರತ್ತಾ।
ನಾತರಿಂಸು ಜಾತಿಜರನ್ತಿ ಬ್ರೂಮಿ"॥

೭೨. "ತೇ ಚೇ ನಾತರಿಂಸು ಯಾಜಯೋಗಾ, [ಇಚ್ಚಾಯಸ್ಮಾ ಪುಣ್ಣಕೋ]
ಯಞ್ಞೇಹಿ ಜಾತಿಞ್ಚ ಜರಞ್ಚ ಮಾರಿಸ।
ಅಥ ಕೋ ಚರಹಿ ದೇವಮನುಸ್ಸಲೋಕೇ, ಅತಾರಿ ಜಾತಿಞ್ಚ ಜರಞ್ಚ ಮಾರಿಸ।
ಪುಚ್ಛಾಮಿ ತಂ ಭಗವಾ ಬ್ರೂಹಿ ಮೇತಂ"॥

೭೩. "ಸಙ್ಖಾಯ ಲೋಕಸ್ಮಿ ಪರೋಪರಾನಿ, [ಪುಣ್ಣಕಾತಿ ಭಗವಾ]
ಯಸ್ಸಿಞ್ಜಿತಂ ನತ್ಥಿ ಕುಹಿಞ್ಚಿ ಲೋಕೇ।
ಸನ್ತೋ ವಿಧೂಮೋ ಅನೀಘೋ ನಿರಾಸೋ, ಅತಾರಿ ಸೋ ಜಾತಿಜರನ್ತಿ ಬ್ರೂಮೀ"ತಿ॥

ಪುಣ್ಣಕಮಾಣವಪುಚ್ಛಾ ತತಿಯಾ।

೪. ಮೇತ್ತಗೂಮಾಣವಪುಚ್ಛಾ

೭೪. "ಪುಚ್ಛಾಮಿ ತಂ ಭಗವಾ ಬ್ರೂಹಿ ಮೇತಂ, [ಇಚ್ಚಾಯಸ್ಮಾ ಮೇತ್ತಗೂ]
ಮಞ್ಞಾಮಿ ತಂ ವೇದಗುಂ ಭಾವಿತತ್ತಂ।
ಕುತೋ ನು ದುಕ್ಖಾ ಸಮುದಾಗತಾ ಇಮೇ, ಯೇ ಕೇಚಿ ಲೋಕಸ್ಮಿಮನೇಕರೂಪಾ"॥

೭೫. "ದುಕ್ಖಸ್ಸ ವೇ ಮಂ ಪಭವಂ ಅಪುಚ್ಛಸಿ, [ಮೇತ್ತಗೂತಿ ಭಗವಾ]
ತಂ ತೇ ಪವಕ್ಖಾಮಿ ಯಥಾ ಪಜಾನಂ।
ಉಪಧಿನಿದಾನಾ ಪಭವನ್ತಿ ದುಕ್ಖಾ, ಯೇ ಕೇಚಿ ಲೋಕಸ್ಮಿಮನೇಕರೂಪಾ॥

೭೬. "ಯೋ ವೇ ಅವಿದ್ವಾ ಉಪಧಿಂ ಕರೋತಿ, ಪುನಪ್ಪುನಂ ದುಕ್ಖಮುಪೇತಿ ಮನ್ದೋ।
ತಸ್ಮಾ ಪಜಾನಂ ಉಪಧಿಂ ನ ಕಯಿರಾ, ದುಕ್ಖಸ್ಸ ಜಾತಿಪ್ಪಭವಾನುಪಸ್ಸೀ"॥

೭೭. “ಯಂ ತಂ ಅಪುಚ್ಛಿಮ್ಹ ಅಕಿತ್ತಯೀ ನೋ, ಅಞ್ಞಂ ತಂ ಪುಚ್ಛಾಮ ತದಿಙ್ಘ ಬ್ರೂಹಿ।
‘ಕಥಂ ನು ಧೀರಾ ವಿತರನ್ತಿ ಓಘಂ, ಜಾತಿಂ ಜರಂ ಸೋಕಪರಿದ್ದವಞ್ಚ’।
ತಂ ಮೇ ಮುನಿ ಸಾಧು ವಿಯಾಕರೋಹಿ, ತಥಾ ಹಿ ತೇ ವಿದಿತೋ ಏಸ ಧಮ್ಮೋ”॥

೭೮. “ಕಿತ್ತಯಿಸ್ಸಾಮಿ ತೇ ಧಮ್ಮಂ, [ಮೇತ್ತಗೂತಿ ಭಗವಾ]
ದಿಟ್ಠೇ ಧಮ್ಮೇ ಅನೀತಿಹಂ।
ಯಂ ವಿದಿತ್ವಾ ಸತೋ ಚರಂ, ತರೇ ಲೋಕೇ ವಿಸತ್ತಿಕಂ”॥

೭೯. “ತಞ್ಚಾಹಂ ಅಭಿನನ್ದಾಮಿ, ಮಹೇಸಿ ಧಮ್ಮಮುತ್ತಮಂ।
ಯಂ ವಿದಿತ್ವಾ ಸತೋ ಚರಂ, ತರೇ ಲೋಕೇ ವಿಸತ್ತಿಕಂ”॥

೮೦. “ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಸಮ್ಪಜಾನಾಸಿ, [ಮೇತ್ತಗೂತಿ ಭಗವಾ]
ಉದ್ಧಂ ಅಧೋ ತಿರಿಯಞ್ಚಾಪಿ ಮಜ್ಝೇ।
ಏತೇಸು ನನ್ದಿಞ್ಚ ನಿವೇಸನಞ್ಚ, ಪನುಜ್ಜ ವಿಞ್ಞಾಣಂ ಭವೇ ನ ತಿಟ್ಠೇ॥

೮೧. “ಏವಂವಿಹಾರೀ ಸತೋ ಅಪ್ಪಮತ್ತೋ, ಭಿಕ್ಖು ಚರಂ ಹಿತ್ವಾ ಮಮಾಯಿತಾನಿ।
ಜಾತಿಂ ಜರಂ ಸೋಕಪರಿದ್ದವಞ್ಚ, ಇಧೇವ ವಿದ್ವಾ ಪಜಹೇಯ್ಯ ದುಕ್ಖಂ”॥

೮೨. “ಏತಾಭಿನನ್ದಾಮಿ ವಚೋ ಮಹೇಸಿನೋ, ಸುಕಿತ್ತಿತಂ ಗೋತಮನೂಪಧೀಕಂ।
ಅದ್ಧಾ ಹಿ ಭಗವಾ ಪಹಾಸಿ ದುಕ್ಖಂ, ತಥಾ ಹಿ ತೇ ವಿದಿತೋ ಏಸ ಧಮ್ಮೋ॥

೮೩. “ತೇ ಚಾಪಿ ನೂನಪ್ಪಜಹೇಯ್ಯು ದುಕ್ಖಂ, ಯೇ ತ್ವಂ ಮುನಿ ಅಟ್ಠಿತಂ ಓವದೇಯ್ಯ।
ತಂ ತಂ ನಮಸ್ಸಾಮಿ ಸಮೇಚ್ಚ ನಾಗ, ಅಪ್ಪೇವ ಮಂ ಭಗವಾ ಅಟ್ಠಿತಂ ಓವದೇಯ್ಯ”॥

೮೪. “ಯಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂ ವೇದಗುಮಾಭಿಜಞ್ಞಾ, ಅಕಿಞ್ಚನಂ ಕಾಮಭವೇ ಅಸತ್ತಂ।
ಅದ್ಧಾ ಹಿ ಸೋ ಓಘಮಿಮಂ ಅತಾರಿ, ತಿಣ್ಣೋ ಚ ಪಾರಂ ಅಖಿಲೋ ಅಕಙ್ಖೋ॥

೮೫. “ವಿದ್ವಾ ಚ ಯೋ ವೇದಗೂ ನರೋ ಇಧ, ಭವಾಭವೇ ಸಙ್ಗಮಿಮಂ ವಿಸಜ್ಜ।
ಸೋ ವೀತತಣ್ಹೋ ಅನೀಘೋ ನಿರಾಸೋ, ಅತಾರಿ ಸೋ ಜಾತಿಜರನ್ತಿ ಬ್ರೂಮೀ”ತಿ॥

ಮೇತ್ತಗೂಮಾಣವಪುಚ್ಛಾ ಚತುತ್ಥೀ।

೫. ಧೋತಕಮಾಣವಪುಚ್ಛಾ

೮೬. “ಪುಚ್ಛಾಮಿ ತಂ ಭಗವಾ ಬ್ರೂಹಿ ಮೇತಂ, [ಇಚ್ಚಾಯಸ್ಮಾ ಧೋತಕೋ]
ವಾಚಾಭಿಕಙ್ಖಾಮಿ ಮಹೇಸಿ ತುಯ್ಹಂ।
ತವ ಸುತ್ವಾನ ನಿಗ್ಘೋಸಂ, ಸಿಕ್ಖೇ ನಿಬ್ಬಾನಮತ್ತನೋ”॥

೮೭. “ತೇನಹಾತಪ್ಪಂ ಕರೋಹಿ, [ಧೋತಕಾತಿ ಭಗವಾ]
ಇಧೇವ ನಿಪಕೋ ಸತೋ।

ಇತೋ ಸುತ್ವಾನ ನಿಗ್ಘೋಸಂ, ಸಿಕ್ಖೇ ನಿಬ್ಬಾನಮತ್ತನೋ"॥

೮೮. "ಪಸ್ಸಾಮಹಂ ದೇವಮನುಸ್ಸಲೋಕೇ, ಅಕಿಞ್ಚನಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಮಿರಿಯಮಾನಂ।
ತಂ ತಂ ನಮಸ್ಸಾಮಿ ಸಮನ್ತಚಕ್ಖು, ಪಮುಞ್ಚ ಮಂ ಸಕ್ಕ ಕಥಂಕಥಾಹಿ"॥

೮೯. "ನಾಹಂ ಸಹಿಸ್ಸಾಮಿ ಪಮೋಚನಾಯ, ಕಥಂಕಥಿಂ ಧೋತಕ ಕಞ್ಚಿ ಲೋಕೇ।
ಧಮ್ಮಞ್ಚ ಸೇಟ್ಠಂ ಅಭಿಜಾನಮಾನೋ [ಆಜಾನಮಾನೋ (ಸೀ॰ ಸ್ಯಾ॰ ಪೀ॰)], ಏವಂ ತುವಂ ಓಘಮಿಮಂ ತರೇಸಿ"॥

೯೦. "ಅನುಸಾಸ ಬ್ರಹ್ಮೇ ಕರುಣಾಯಮಾನೋ, ವಿವೇಕಧಮ್ಮಂ ಯಮಹಂ ವಿಜಞ್ಞಂ।
ಯಥಾಹಂ ಆಕಾಸೋವ ಅಬ್ಯಾಪಜ್ಜಮಾನೋ, ಇಧೇವ ಸನ್ತೋ ಅಸಿತೋ ಚರೇಯ್ಯಂ"॥

೯೧. "ಕಿತ್ತಯಿಸ್ಸಾಮಿ ತೇ ಸನ್ತಿಂ, [ಧೋತಕಾತಿ ಭಗವಾ]
ದಿಟ್ಠೇ ಧಮ್ಮೇ ಅನೀತಿಹಂ।
ಯಂ ವಿದಿತ್ವಾ ಸತೋ ಚರಂ, ತರೇ ಲೋಕೇ ವಿಸತ್ತಿಕಂ"॥

೯೨. "ತಞ್ಚಾಹಂ ಅಭಿನನ್ದಾಮಿ, ಮಹೇಸಿ ಸನ್ತಿಮುತ್ತಮಂ।
ಯಂ ವಿದಿತ್ವಾ ಸತೋ ಚರಂ, ತರೇ ಲೋಕೇ ವಿಸತ್ತಿಕಂ"॥

೯೩. "ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಸಮ್ಪಜಾನಾಸಿ, [ಧೋತಕಾತಿ ಭಗವಾ]
ಉದ್ಧಂ ಅಧೋ ತಿರಿಯಞ್ಚಾಪಿ ಮಜ್ಝೇ।
ಏತಂ ವಿದಿತ್ವಾ ಸಙ್ಗೋತಿ ಲೋಕೇ, ಭವಾಭವಾಯ ಮಾಕಾಸಿ ತಣ್ಹ"ನ್ತಿ॥

ಧೋತಕಮಾಣವಪುಚ್ಛಾ ಪಞ್ಚಮೀ।

೬. ಉಪಸೀವಮಾಣವಪುಚ್ಛಾ

೯೪. "ಏಕೋ ಅಹಂ ಸಕ್ಕ ಮಹನ್ತಮೋಘಂ, [ಇಚ್ಚಾಯಸ್ಮಾ ಉಪಸೀವೋ]
ಅನಿಸ್ಸಿತೋ ನೋ ವಿಸಹಾಮಿ ತಾರಿತುಂ।
ಆರಮ್ಮಣಂ ಬ್ರೂಹಿ ಸಮನ್ತಚಕ್ಖು, ಯಂ ನಿಸ್ಸಿತೋ ಓಘಮಿಮಂ ತರೇಯ್ಯಂ"॥

೯೫. "ಆಕಿಞ್ಚಞ್ಞಂ ಪೇಕ್ಖಮಾನೋ ಸತಿಮಾ, [ಉಪಸೀವಾತಿ ಭಗವಾ]
ನತ್ಥೀತಿ ನಿಸ್ಸಾಯ ತರಸ್ಸು ಓಘಂ।
ಕಾಮೇ ಪಹಾಯ ವಿರತೋ ಕಥಾಹಿ, ತಣ್ಹಕ್ಖಯಂ ನತ್ತಮಹಾಭಿಪಸ್ಸ"॥

೯೬. "ಸಬ್ಬೇಸು ಕಾಮೇಸು ಯೋ ವೀತರಾಗೋ, [ಇಚ್ಚಾಯಸ್ಮಾ ಉಪಸೀವೋ]
ಆಕಿಞ್ಚಞ್ಞಂ ನಿಸ್ಸಿತೋ ಹಿತ್ವಾ ಮಞ್ಞಂ।
ಸಞ್ಞಾವಿಮೋಕ್ಖೇ ಪರಮೇ ವಿಮುತ್ತೋ [ಧಿಮುತ್ತೋ (ಕ॰)], ತಿಟ್ಠೇ ನು ಸೋ ತತ್ಥ ಅನಾನುಯಾಯೀ" [ಅನಾನುವಾಯೀ (ಸ್ಯಾ॰ ಕ॰)]॥

೯೭. "ಸಬ್ಬೇಸು ಕಾಮೇಸು ಯೋ ವೀತರಾಗೋ, [ಉಪಸೀವಾತಿ ಭಗವಾ]

ಆಕಿಞ್ಚಞ್ಞಂ ನಿಸ್ಸಿತೋ ಹಿತ್ವಾ ಮಞ್ಞಂ।
ಸಞ್ಞಾವಿಮೋಕ್ಖೇ ಪರಮೇ ವಿಮುತ್ತೋ, ತಿಟ್ಠೇಯ್ಯ ಸೋ ತತ್ಥ ಅನಾನುಯಾಯೀ"॥

೯೮. "ತಿಟ್ಠೇ ಚೇ ಸೋ ತತ್ಥ ಅನಾನುಯಾಯೀ, ಪೂಗಮ್ಪಿ ವಸ್ಸಾನಂ ಸಮನ್ತಚಕ್ಖು।
ತತ್ಥೇವ ಸೋ ಸೀತಿಸಿಯಾ ವಿಮುತ್ತೋ, ಚವೇಥ ವಿಞ್ಞಾಣಂ ತಥಾವಿಧಸ್ಸ"॥

೯೯. "ಅಚ್ಚಿ ಯಥಾ ವಾತವೇಗೇನ ಖಿತ್ತಾ, [ಉಪಸೀವಾತಿ ಭಗವಾ]
ಅತ್ಥಂ ಪಲೇತಿ ನ ಉಪೇತಿ ಸಙ್ಖಂ।
ಏವಂ ಮುನೀ ನಾಮಕಾಯಾ ವಿಮುತ್ತೋ, ಅತ್ಥಂ ಪಲೇತಿ ನ ಉಪೇತಿ ಸಙ್ಖಂ"॥

೧೦೦"ಅತ್ಥಙ್ಗತೋ ಸೋ ಉದ ವಾ ಸೋ ನತ್ಥಿ, ಉದಾಹು ವೇ ಸಸ್ಸತಿಯಾ ಅರೋಗೋ।
ತಂ ಮೇ ಮುನೀ ಸಾಧು ವಿಯಾಕರೋಹಿ, ತಥಾ ಹಿ ತೇ ವಿದಿತೋ ಏಸ ಧಮ್ಮೋ"॥

೧೦೧"ಅತ್ಥಙ್ಗತಸ್ಸ ನ ಪಮಾಣಮತ್ಥಿ, [ಉಪಸೀವಾತಿ ಭಗವಾ]
ಯೇನ ನಂ ವಜ್ಜುಂ ತಂ ತಸ್ಸ ನತ್ಥಿ।
ಸಬ್ಬೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು ಸಮೂಹತೇಸು, ಸಮೂಹತಾ ವಾದಪಥಾಪಿ ಸಬ್ಬೇ"ತಿ॥

ಉಪಸೀವಮಾಣವಪುಚ್ಛಾ ಛಟ್ಠೀ।

೭. ನನ್ದಮಾಣವಪುಚ್ಛಾ

೧೦೨"ಸನ್ತಿ ಲೋಕೇ ಮುನಯೋ, [ಇಚ್ಚಾಯಸ್ಮಾ ನನ್ದೋ]
ಜನಾ ವದನ್ತಿ ತಯಿದಂ ಕಥಂಸು।
ಞಾಣೂಪಪನ್ನಂ ಮುನಿ ನೋ ವದನ್ತಿ, ಉದಾಹು ವೇ ಜೀವಿತೇನೂಪಪನ್ನಂ"॥

೧೦೩"ನ ದಿಟ್ಠಿಯಾ ನ ಸುತಿಯಾ ನ ಞಾಣೇನ, ಮುನೀಧ ನನ್ದ ಕುಸಲಾ ವದನ್ತಿ।
ವಿಸೇನಿಕತ್ವಾ ಅನೀಘಾ ನಿರಾಸಾ, ಚರನ್ತಿ ಯೇ ತೇ ಮುನಯೋತಿ ಬ್ರೂಮಿ"॥

೧೦೪"ಯೇ ಕೇಚಿಮೇ ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಸೇ, [ಇಚ್ಚಾಯಸ್ಮಾ ನನ್ದೋ]
ದಿಟ್ಠಸ್ಸುತೇನಾಪಿ ವದನ್ತಿ ಸುದ್ಧಿಂ।
ಸೀಲಬ್ಬತೇನಾಪಿ ವದನ್ತಿ ಸುದ್ಧಿಂ,
ಅನೇಕರೂಪೇನ ವದನ್ತಿ ಸುದ್ಧಿಂ।
ಕಚ್ಚಿಸ್ಸು ತೇ ಭಗವಾ ತತ್ಥ ಯತಾ ಚರನ್ತಾ,
ಅತಾರು ಜಾತಿಞ್ಚ ಜರಞ್ಚ ಮಾರಿಸ।
ಪುಚ್ಛಾಮಿ ತಂ ಭಗವಾ ಬ್ರೂಹಿ ಮೇತಂ"॥

೧೦೫"ಯೇ ಕೇಚಿಮೇ ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಸೇ, [ನನ್ದಾತಿ ಭಗವಾ]
ದಿಟ್ಠಸ್ಸುತೇನಾಪಿ ವದನ್ತಿ ಸುದ್ಧಿಂ।
ಸೀಲಬ್ಬತೇನಾಪಿ ವದನ್ತಿ ಸುದ್ಧಿಂ, ಅನೇಕರೂಪೇನ ವದನ್ತಿ ಸುದ್ಧಿಂ।

ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ತೇ ತತ್ಥ ಯತಾ ಚರನ್ತಿ, ನಾತರಿಂಸು ಜಾತಿಜರನ್ತಿ ಬ್ರೂಮಿ"॥

೧೦೬."ಯೇ ಕೇಚಿಮೇ ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಸೇ, [ಇಚ್ಚಾಯಸ್ಮಾ ನನ್ದೋ]
ದಿಟ್ಠಸ್ಸುತೇನಾಪಿ ವದನ್ತಿ ಸುದ್ಧಿಂ।
ಸೀಲಬ್ಬತೇನಾಪಿ ವದನ್ತಿ ಸುದ್ಧಿಂ, ಅನೇಕರೂಪೇನ ವದನ್ತಿ ಸುದ್ಧಿಂ।
ತೇ ಚೇ ಮುನಿ ಬ್ರೂಸಿ ಅನೋಘತಿಣ್ಣೇ, ಅಥ ಕೋ ಚರಹಿ ದೇವಮನುಸ್ಸಲೋಕೇ।
ಅತಾರಿ ಜಾತಿಞ್ಚ ಜರಞ್ಚ ಮಾರಿಸ, ಪುಚ್ಛಾಮಿ ತಂ ಭಗವಾ ಬ್ರೂಹಿ ಮೇತಂ"॥

೧೦೭."ನಾಹಂ ಸಬ್ಬೇ ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಸೇ, [ನನ್ದಾತಿ ಭಗವಾ]
ಜಾತಿಜರಾಯ ನಿವುತಾತಿ ಬ್ರೂಮಿ।
ಯೇ ಸೀಧ ದಿಟ್ಠಂ ವ ಸುತಂ ಮುತಂ ವಾ, ಸೀಲಬ್ಬತಂ ವಾಪಿ ಪಹಾಯ ಸಬ್ಬಂ।
ಅನೇಕರೂಪಮ್ಪಿ ಪಹಾಯ ಸಬ್ಬಂ, ತಣ್ಹಂ ಪರಿಞ್ಞಾಯ ಅನಾಸವಾಸೇ।
ತೇ ವೇ ನರಾ ಓಘತಿಣ್ಣಾತಿ ಬ್ರೂಮಿ"॥

೧೦೮."ಏತಾಭಿನನ್ದಾಮಿ ವಚೋ ಮಹೇಸಿನೋ, ಸುಕಿತ್ತಿತಂ ಗೋತಮನೂಪಧೀಕಂ।
ಯೇ ಸೀಧ ದಿಟ್ಠಂ ವ ಸುತಂ ಮುತಂ ವಾ, ಸೀಲಬ್ಬತಂ ವಾಪಿ ಪಹಾಯ ಸಬ್ಬಂ।
ಅನೇಕರೂಪಮ್ಪಿ ಪಹಾಯ ಸಬ್ಬಂ, ತಣ್ಹಂ ಪರಿಞ್ಞಾಯ ಅನಾಸವಾಸೇ।
ಅಹಮ್ಪಿ ತೇ ಓಘತಿಣ್ಣಾತಿ ಬ್ರೂಮೀ"ತಿ॥

ನನ್ದಮಾಣವಪುಚ್ಛಾ ಸತ್ತಮಾ।

೮. ಹೇಮಕಮಾಣವಪುಚ್ಛಾ

೧೦೯."ಯೇ ಮೇ ಪುಬ್ಬೇ ವಿಯಾಕಂಸು, [ಇಚ್ಚಾಯಸ್ಮಾ ಹೇಮಕೋ]
ಹುರಂ ಗೋತಮಸಾಸನಾ।
ಇಚ್ಚಾಸಿ ಇತಿ ಭವಿಸ್ಸತಿ, ಸಬ್ಬಂ ತಂ ಇತಿಹೀತಿಹಂ।
ಸಬ್ಬಂ ತಂ ತಕ್ಕವಡ್ಢನಂ, ನಾಹಂ ತತ್ಥ ಅಭಿರಮಿಂ॥

೧೧೦."ತ್ವಞ್ಚ ಮೇ ಧಮ್ಮಮಕ್ಖಾಹಿ, ತಣ್ಹಾನಿಗ್ಘಾತನಂ ಮುನಿ।
ಯಂ ವಿದಿತ್ವಾ ಸತೋ ಚರಂ, ತರೇ ಲೋಕೇ ವಿಸತ್ತಿಕಂ"॥

೧೧೧."ಇಧ ದಿಟ್ಠಸುತಮುತವಿಞ್ಞಾತೇಸು, ಪಿಯರೂಪೇಸು ಹೇಮಕ।
ಛನ್ದರಾಗವಿನೋದನಂ, ನಿಬ್ಬಾನಪದಮಚ್ಚುತಂ॥

೧೧೨."ಏತದಞ್ಞಾಯ ಯೇ ಸತಾ, ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮಾಭಿನಿಬ್ಬುತಾ।
ಉಪಸನ್ತಾ ಚ ತೇ ಸದಾ, ತಿಣ್ಣಾ ಲೋಕೇ ವಿಸತ್ತಿಕ"ನ್ತಿ॥

ಹೇಮಕಮಾಣವಪುಚ್ಛಾ ಅಟ್ಠಮಾ।

೯. ತೋದೇಯ್ಯಮಾಣವಪುಚ್ಛಾ

೧೧೩"ಯಸ್ಮಿಂ ಕಾಮಾ ನ ವಸನ್ತಿ, [ಇಚ್ಚಾಯಸ್ಮಾ ತೋದೇಯ್ಯೋ]
ತಣ್ಹಾ ಯಸ್ಸ ನ ವಿಜ್ಜತಿ।
ಕಥಂಕಥಾ ಚ ಯೋ ತಿಣ್ಣೋ, ವಿಮೋಕ್ಖೋ ತಸ್ಸ ಕೀದಿಸೋ"॥

೧೧೪"ಯಸ್ಮಿಂ ಕಾಮಾ ನ ವಸನ್ತಿ, [ತೋದೇಯ್ಯಾತಿ ಭಗವಾ]
ತಣ್ಹಾ ಯಸ್ಸ ನ ವಿಜ್ಜತಿ।
ಕಥಂಕಥಾ ಚ ಯೋ ತಿಣ್ಣೋ, ವಿಮೋಕ್ಖೋ ತಸ್ಸ ನಾಪರೋ"॥

೧೧೫"ನಿರಾಸಸೋ ಸೋ ಉದ ಆಸಸಾನೋ [ಆಸಯಾನೋ (ಕ॰)], ಪಞ್ಞಾಣವಾ ಸೋ ಉದ ಪಞ್ಞಕಪ್ಪೀ।
ಮುನಿಂ ಅಹಂ ಸಕ್ಕ ಯಥಾ ವಿಜಞ್ಞಂ, ತಂ ಮೇ ವಿಯಾಚಿಕ್ಖ ಸಮನ್ತಚಕ್ಖು"॥

೧೧೬"ನಿರಾಸಸೋ ಸೋ ನ ಚ ಆಸಸಾನೋ, ಪಞ್ಞಾಣವಾ ಸೋ ನ ಚ ಪಞ್ಞಕಪ್ಪೀ।
ಏವಮ್ಪಿ ತೋದೇಯ್ಯ ಮುನಿಂ ವಿಜಾನ, ಅಕಿಞ್ಚನಂ ಕಾಮಭವೇ ಅಸತ್ತ"ನ್ತಿ॥

ತೋದೇಯ್ಯಮಾಣವಪುಚ್ಛಾ ನವಮಾ।

೧೦. ಕಪ್ಪಮಾಣವಪುಚ್ಛಾ

೧೧೭"ಮಜ್ಝೇ ಸರಸ್ಮಿಂ ತಿಟ್ಠತಂ, [ಇಚ್ಚಾಯಸ್ಮಾ ಕಪ್ಪೋ]
ಓಘೇ ಜಾತೇ ಮಹಬ್ಭಯೇ।
ಜರಾಮಚ್ಚುಪರೇತಾನಂ, ದೀಪಂ ಪಬ್ರೂಹಿ ಮಾರಿಸ।
ತ್ವಞ್ಚ ಮೇ ದೀಪಮಕ್ಖಾಹಿ, ಯಥಾಯಿದಂ ನಾಪರಂ ಸಿಯಾ"॥

೧೧೮"ಮಜ್ಝೇ ಸರಸ್ಮಿಂ ತಿಟ್ಠತಂ, [ಕಪ್ಪಾತಿ ಭಗವಾ]
ಓಘೇ ಜಾತೇ ಮಹಬ್ಭಯೇ।
ಜರಾಮಚ್ಚುಪರೇತಾನಂ, ದೀಪಂ ಪಬ್ರೂಮಿ ಕಪ್ಪ ತೇ॥

೧೧೯"ಅಕಿಞ್ಚನಂ ಅನಾದಾನಂ, ಏತಂ ದೀಪಂ ಅನಾಪರಂ।
ನಿಬ್ಬಾನಂ ಇತಿ ನಂ ಬ್ರೂಮಿ, ಜರಾಮಚ್ಚುಪರಿಕ್ಖಯಂ॥

೧೨೦"ಏತದಞ್ಞಾಯ ಯೇ ಸತಾ, ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮಾಭಿನಿಬ್ಬುತಾ।
ನ ತೇ ಮಾರವಸಾನುಗಾ, ನ ತೇ ಮಾರಸ್ಸ ಪಟ್ಠಗೂ"ತಿ [ಪದ್ಧಗೂ (ಸೀ॰)]॥

ಕಪ್ಪಮಾಣವಪುಚ್ಛಾ ದಸಮಾ।

೧೧. ಜತುಕಣ್ಣಿಮಾಣವಪುಚ್ಛಾ

೧೨೧"ಸುತ್ವಾನಹಂ ವೀರಮಕಾಮಕಾಮಿಂ, [ಇಚ್ಚಾಯಸ್ಮಾ ಜತುಕಣ್ಣಿ]
ಓಘಾತಿಗಂ ಪುಟ್ಠುಮಕಾಮಮಾಗಮಂ।

ಸನ್ತಿಪದಂ ಬ್ರೂಹಿ ಸಹಜನೇತ್ತ, ಯಥಾತಚ್ಛಂ ಭಗವಾ ಬ್ರೂಹಿ ಮೇತಂ॥

೧೧೨"ಭಗವಾ ಹಿ ಕಾಮೇ ಅಭಿಭುಯ್ಯ ಇರಿಯತಿ, ಆದಿಚ್ಚೋವ ಪಥವಿಂ ತೇಜೀ ತೇಜಸಾ।
ಪರಿತ್ತಪಞ್ಞಸ್ಸ ಮೇ ಭೂರಿಪಞ್ಞ, ಆಚಿಕ್ಖ ಧಮ್ಮಂ ಯಮಹಂ ವಿಜಞ್ಞಂ।
ಜಾತಿಜರಾಯ ಇಧ ವಿಪ್ಪಹಾನಂ"॥

೧೧೩"ಕಾಮೇಸು ವಿನಯ ಗೇಧಂ, [ಜತುಕಣ್ಣೀತಿ ಭಗವಾ]
ನೇಕ್ಖಮ್ಮಂ ದಟ್ಠು ಖೇಮತೋ।
ಉಗ್ಗಹಿತಂ ನಿರತ್ತಂ ವಾ, ಮಾ ತೇ ವಿಜ್ಜಿತ್ಥ ಕಿಞ್ಚನಂ॥

೧೧೪"ಯಂ ಪುಬ್ಬೇ ತಂ ವಿಸೋಸೇಹಿ, ಪಚ್ಛಾ ತೇ ಮಾಹು ಕಿಞ್ಚನಂ।
ಮಜ್ಝೇ ಚೇ ನೋ ಗಹೇಸ್ಸಸಿ, ಉಪಸನ್ತೋ ಚರಿಸ್ಸಸಿ॥

೧೧೫"ಸಬ್ಬಸೋ ನಾಮರೂಪಸ್ಮಿಂ, ವೀತಗೇಧಸ್ಸ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ।
ಆಸವಾಸ್ಸ ನ ವಿಜ್ಜನ್ತಿ, ಯೇಹಿ ಮಚ್ಚುವಸಂ ವಜೇ"ತಿ॥

ಜತುಕಣ್ಣಿಮಾಣವಪುಚ್ಛಾ ಏಕಾದಸಮಾ।

೧೨. ಭದ್ರಾವುಧಮಾಣವಪುಚ್ಛಾ

೧೧೬"ಓಕಞ್ಜಹಂ ತಣ್ಹಚ್ಛಿದಂ ಅನೇಜಂ, [ಇಚ್ಚಾಯಸ್ಮಾ ಭದ್ರಾವುಧೋ]
ನನ್ದಿಞ್ಜಹಂ ಓಘತಿಣ್ಣಂ ವಿಮುತ್ತಂ।
ಕಪ್ಪಞ್ಜಹಂ ಅಭಿಯಾಚೇ ಸುಮೇಧಂ, ಸುತ್ವಾನ ನಾಗಸ್ಸ ಅಪನಮಿಸ್ಸನ್ತಿ ಇತೋ॥

೧೧೭"ನಾನಾಜನಾ ಜನಪದೇಹಿ ಸಙ್ಗತಾ,
ತವ ವೀರ ವಾಕ್ಯಂ ಅಭಿಕಙ್ಖಮಾನಾ।
ತೇಸಂ ತುವಂ ಸಾಧು ವಿಯಾಕರೋಹಿ, ತಥಾ ಹಿ ತೇ ವಿದಿತೋ ಏಸ ಧಮ್ಮೋ"॥

೧೧೮"ಆದಾನತಣ್ಹಂ ವಿನಯೇಥ ಸಬ್ಬಂ, [ಭದ್ರಾವುಧಾತಿ ಭಗವಾ]
ಉದ್ಧಂ ಅಧೋ ತಿರಿಯಞ್ಚಾಪಿ ಮಜ್ಝೇ।
ಯಂ ಯಞ್ಹಿ ಲೋಕಸ್ಮಿಮುಪಾದಿಯನ್ತಿ, ತೇನೇವ ಮಾರೋ ಅನ್ವೇತಿ ಜನ್ತುಂ॥

೧೧೯"ತಸ್ಮಾ ಪಜಾನಂ ನ ಉಪಾದಿಯೇಥ, ಭಿಕ್ಖು ಸತೋ ಕಿಞ್ಚನಂ ಸಬ್ಬಲೋಕೇ।
ಆದಾನಸತ್ತೇ ಇತಿ ಪೇಕ್ಖಮಾನೋ, ಪಜಂ ಇಮಂ ಮಚ್ಚುಧೇಯ್ಯೇ ವಿಸತ್ತ"ನ್ತಿ॥

ಭದ್ರಾವುಧಮಾಣವಪುಚ್ಛಾ ದ್ವಾದಸಮಾ।

೧೩. ಉದಯಮಾಣವಪುಚ್ಛಾ

೧೨೦"ಝಾಯಿಂ ವಿರಜಮಾಸೀನಂ, [ಇಚ್ಚಾಯಸ್ಮಾ ಉದಯೋ]

ಕತಕಿಚ್ಚಂ ಅನಾಸವಂ।
ಪಾರಗುಂ ಸಬ್ಬಧಮ್ಮಾನಂ, ಅತ್ಥಿ ಪಞ್ಹೇನ ಆಗಮಂ।
ಅಞ್ಞಾವಿಮೋಕ್ಖಂ ಪಬ್ರೂಹಿ, ಅವಿಜ್ಜಾಯ ಪಭೇದನಂ"॥

೧೩೧"ಪಹಾನಂ ಕಾಮಚ್ಛನ್ದಾನಂ, [ಉದಯಾತಿ ಭಗವಾ]
ದೋಮನಸ್ಸಾನ ಚೂಭಯಂ।
ಥಿನಸ್ಸ ಚ ಪನೂದನಂ, ಕುಕ್ಕುಚ್ಚಾನಂ ನಿವಾರಣಂ॥

೧೩೨"ಉಪೇಕ್ಖಾಸತಿಸಂಸುದ್ಧಂ , ಧಮ್ಮತಕ್ಕಪುರೇಜವಂ।
ಅಞ್ಞಾವಿಮೋಕ್ಖಂ ಪಬ್ರೂಮಿ, ಅವಿಜ್ಜಾಯ ಪಭೇದನಂ"॥
೧೩೩"ಕಿಂಸು ಸಂಯೋಜನೋ ಲೋಕೋ, ಕಿಂಸು ತಸ್ಸ ವಿಚಾರಣಂ।
ಕಿಸ್ಸಸ್ಸ ವಿಪ್ಪಹಾನೇನ, ನಿಬ್ಬಾನಂ ಇತಿ ವುಚ್ಚತಿ"॥

೧೩೪"ನನ್ದಿಸಂಯೋಜನೋ ಲೋಕೋ, ವಿತಕ್ಕಸ್ಸ ವಿಚಾರಣಂ।
ತಣ್ಹಾಯ ವಿಪ್ಪಹಾನೇನ, ನಿಬ್ಬಾನಂ ಇತಿ ವುಚ್ಚತಿ"॥

೧೩೫"ಕಥಂ ಸತಸ್ಸ ಚರತೋ, ವಿಞ್ಞಾಣಂ ಉಪರುಜ್ಝತಿ।
ಭಗವನ್ತಂ ಪುಟ್ಠುಮಾಗಮ್ಮ, ತಂ ಸುಣೋಮ ವಚೋ ತವ"॥

೧೩೬"ಅಜ್ಝತ್ತಞ್ಚ ಬಹಿದ್ಧಾ ಚ, ವೇದನಂ ನಾಭಿನನ್ದತೋ।
ಏವಂ ಸತಸ್ಸ ಚರತೋ, ವಿಞ್ಞಾಣಂ ಉಪರುಜ್ಝತೀ"ತಿ॥

ಉದಯಮಾಣವಪುಚ್ಛಾ ತೇರಸಮಾ।

೧೪. ಪೋಸಾಲಮಾಣವಪುಚ್ಛಾ

೧೩೭"ಯೋ ಅತೀತಂ ಆದಿಸತಿ, [ಇಚ್ಚಾಯಸ್ಮಾ ಪೋಸಾಲೋ]
ಅನೇಜೋ ಛಿನ್ನಸಂಸಯೋ।
ಪಾರಗುಂ ಸಬ್ಬಧಮ್ಮಾನಂ, ಅತ್ಥಿ ಪಞ್ಹೇನ ಆಗಮಂ॥

೧೩೮"ವಿಭೂತರೂಪಸಞ್ಞಿಸ್ಸ, ಸಬ್ಬಕಾಯಪ್ಪಹಾಯಿನೋ।
ಅಜ್ಝತ್ತಞ್ಚ ಬಹಿದ್ಧಾ ಚ, ನತ್ಥಿ ಕಿಞ್ಚೀತಿ ಪಸ್ಸತೋ।
ಞಾಣಂ ಸಕ್ಕಾನುಪುಚ್ಛಾಮಿ, ಕಥಂ ನೇಯ್ಯೋ ತಥಾವಿಧೋ"॥

೧೩೯"ವಿಞ್ಞಾಣಟ್ಠಿತಿಯೋ ಸಬ್ಬಾ, [ಪೋಸಾಲಾತಿ ಭಗವಾ]
ಅಭಿಜಾನಂ ತಥಾಗತೋ।
ತಿಟ್ಠನ್ತಮೇನಂ ಜಾನಾತಿ, ವಿಮುತ್ತಂ ತಪ್ಪರಾಯಣಂ॥

೧೪೦"ಆಕಿಞ್ಚಞ್ಞಸಮ್ಭವಂ ಞತ್ವಾ, ನನ್ದೀ ಸಂಯೋಜನಂ ಇತಿ।

ಏವಮೇತಂ ಅಭಿಞ್ಞಾಯ, ತತೋ ತತ್ಥ ವಿಪಸ್ಸತಿ।

ಏತಂ [ಏವಂ (ಸ್ಯಾ॰ ಕ॰)] ಞಾಣಂ ತಥಂ ತಸ್ಸ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಸ ವುಸೀಮತೋ"ತಿ॥

ಪೋಸಾಲಮಾಣವಪುಚ್ಛಾ ಚುದ್ದಸಮಾ।

೧೫. ಮೋಘರಾಜಮಾಣವಪುಚ್ಛಾ

೧೪೧"ದ್ವಾಹಂ ಸಕ್ಕಂ ಅಪುಚ್ಛಿಸ್ಸಂ, [ಇಚ್ಚಾಯಸ್ಮಾ ಮೋಘರಾಜಾ]

ನ ಮೇ ಬ್ಯಾಕಾಸಿ ಚಕ್ಖುಮಾ।

ಯಾವತತಿಯಞ್ಚ ದೇವೀಸಿ, ಬ್ಯಾಕರೋತೀತಿ ಮೇ ಸುತಂ॥

೧೪೨"ಅಯಂ ಲೋಕೋ ಪರೋ ಲೋಕೋ, ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕೋ ಸದೇವಕೋ।

ದಿಟ್ಠಿಂ ತೇ ನಾಭಿಜಾನಾತಿ, ಗೋತಮಸ್ಸ ಯಸಸ್ಸಿನೋ॥

೧೪೩"ಏವಂ ಅಭಿಕ್ಕನ್ತದಸ್ಸಾವಿಂ, ಅತ್ಥಿ ಪಞ್ಹೇನ ಆಗಮಂ।

ಕಥಂ ಲೋಕಂ ಅವೇಕ್ಖನ್ತಂ, ಮಚ್ಚುರಾಜಾ ನ ಪಸ್ಸತಿ"॥

೧೪೪"ಸುಞ್ಞತೋ ಲೋಕಂ ಅವೇಕ್ಖಸ್ಸು, ಮೋಘರಾಜ ಸದಾ ಸತೋ।

ಅತ್ತಾನುದಿಟ್ಠಿಂ ಊಹಚ್ಚ, ಏವಂ ಮಚ್ಚುತರೋ ಸಿಯಾ।

ಏವಂ ಲೋಕಂ ಅವೇಕ್ಖನ್ತಂ, ಮಚ್ಚುರಾಜಾ ನ ಪಸ್ಸತೀ"ತಿ॥

ಮೋಘರಾಜಮಾಣವಪುಚ್ಛಾ ಪನ್ನರಸಮಾ।

೧೬. ಪಿಙ್ಗಿಯಮಾಣವಪುಚ್ಛಾ

೧೪೫"ಜಿಣ್ಣೋಹಮಸ್ಮಿ ಅಬಲೋ ವೀತವಣ್ಣೋ, [ಇಚ್ಚಾಯಸ್ಮಾ ಪಿಙ್ಗಿಯೋ]

ನೇತ್ತಾ ನ ಸುದ್ಧಾ ಸವನಂ ನ ಫಾಸು।

ಮಾಹಂ ನಸ್ಸಂ ಮೋಮುಹೋ ಅನ್ತರಾವ, ಆಚಿಕ್ಖ ಧಮ್ಮಂ ಯಮಹಂ ವಿಜಞ್ಞಂ।

ಜಾತಿಜರಾಯ ಇಧ ವಿಪ್ಪಹಾನಂ"॥

೧೪೬"ದಿಸ್ವಾನ ರೂಪೇಸು ವಿಹಞ್ಞಮಾನೇ, [ಪಿಙ್ಗಿಯಾತಿ ಭಗವಾ]

ರುಪ್ಪನ್ತಿ ರೂಪೇಸು ಜನಾ ಪಮತ್ತಾ।

ತಸ್ಮಾ ತುವಂ ಪಿಙ್ಗಿಯ ಅಪ್ಪಮತ್ತೋ, ಜಹಸ್ಸು ರೂಪಂ ಅಪುನಬ್ಭವಾಯ"॥

೧೪೭"ದಿಸಾ ಚತಸ್ಸೋ ವಿದಿಸಾ ಚತಸ್ಸೋ, ಉದ್ಧಂ ಅಧೋ ದಸ ದಿಸಾ ಇಮಾಯೋ।

ನ ತುಯ್ಹಂ ಅದಿಟ್ಠಂ ಅಸುತಂ ಅಮುತಂ [ಅಸುತಂ ಅಮುತಂ ವಾ (ಸೀ॰), ಅಸುತಾಮುತಂ ವಾ (ಸ್ಯಾ॰), ಅಸುತಂ'ಮುತಂ ವಾ (ಪೀ॰)], ಅಥೋ ಅವಿಞ್ಞಾತಂ ಕಿಞ್ಚನಮತ್ಥಿ [ಕಿಞ್ಚಿ ಮತ್ಥಿ (ಸ್ಯಾ॰), ಕಿಞ್ಚಿ ನತ್ಥಿ (ಪೀ॰), ಕಿಞ್ಚಿನಮತ್ಥಿ (ಕ॰)] ಲೋಕೇ।

ಆಚಿಕ್ಖ ಧಮ್ಮಂ ಯಮಹಂ ವಿಜಞ್ಞಂ, ಜಾತಿಜರಾಯ ಇಧ ವಿಪ್ಪಹಾನಂ"॥

೧೪೮“ತಣ್ಹಾಧಿಪನ್ನೇ ಮನುಜೇ ಪೇಕ್ಖಮಾನೋ, [ಪಿಙ್ಗಿಯಾತಿ ಭಗವಾ]
ಸನ್ತಾಪಜಾತೇ ಜರಸಾ ಪರೇತೇ।
ತಸ್ಮಾ ತುವಂ ಪಿಙ್ಗಿಯ ಅಪ್ಪಮತ್ತೋ, ಜಹಸ್ಸು ತಣ್ಹಂ ಅಪುನಬ್ಭವಾಯಾ”ತಿ॥

ಪಿಙ್ಗಿಯಮಾಣವಪುಚ್ಛಾ ಸೋಳಸಮಾ।

೧೭. ಪಾರಾಯನತ್ಥುತಿಗಾಥಾ

ಇದಮವೋಚ ಭಗವಾ ಮಗಧೇಸು ವಿಹರನ್ತೋ ಪಾಸಾಣಕೇ ಚೇತಿಯೇ, ಪರಿಚಾರಕಸೋಳಸಾನಂ [ಪರಿಚಾರಕಸೋಳಸನ್ನಂ (ಸ್ಯಾ॰ ಕ॰)] ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಂ ಅಜ್ಝಿಟ್ಠೋ ಪುಟ್ಠೋ ಪುಟ್ಠೋ ಪಞ್ಹಂ [ಪಞ್ಹೇ (ಸೀ॰ ಪೀ॰)] ಬ್ಯಾಕಾಸಿ। ಏಕಮೇಕಸ್ಸ ಚೇಪಿ ಪಞ್ಹಸ್ಸ ಅತ್ಥಮಞ್ಞಾಯ ಧಮ್ಮಮಞ್ಞಾಯ ಧಮ್ಮಾನುಧಮ್ಮಂ ಪಟಿಪಜ್ಜೇಯ್ಯ, ಗಚ್ಛೇಯ್ಯೇವ ಜರಾಮರಣಸ್ಸ ಪಾರಂ। “ಪಾರಙ್ಗಮನೀಯಾ ಇಮೇ ಧಮ್ಮಾ”ತಿ - ತಸ್ಮಾ ಇಮಸ್ಸ ಧಮ್ಮಪರಿಯಾಯಸ್ಸ ಪಾರಾಯನನ್ತೇವ [ಪಾರಾಯಣಂತ್ವೇವ (ಸೀ॰ ಅಟ್ಠ॰)] ಅಧಿವಚನಂ।

೧೪೯ಅಜಿತೋ ತಿಸ್ಸಮೇತ್ತೇಯ್ಯೋ, ಪುಣ್ಣಕೋ ಅಥ ಮೇತ್ತಗೂ।
ಧೋತಕೋ ಉಪಸೀವೋ ಚ, ನನ್ದೋ ಚ ಅಥ ಹೇಮಕೋ॥

೧೫೦ತೋದೇಯ್ಯಕಪ್ಪಾ ದುಭಯೋ, ಜತುಕಣ್ಣೀ ಚ ಪಣ್ಡಿತೋ।
ಭದ್ರಾವುಧೋ ಉದಯೋ ಚ, ಪೋಸಾಲೋ ಚಾಪಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ।
ಮೋಘರಾಜಾ ಚ ಮೇಧಾವೀ, ಪಿಙ್ಗಿಯೋ ಚ ಮಹಾಇಸಿ॥

೧೫೧ಏತೇ ಬುದ್ಧಂ ಉಪಾಗಚ್ಛುಂ, ಸಮ್ಪನ್ನಚರಣಂ ಇಸಿಂ।
ಪುಚ್ಛನ್ತಾ ನಿಪುಣೇ ಪಞ್ಹೇ, ಬುದ್ಧಸೇಟ್ಠಂ ಉಪಾಗಮುಂ॥

೧೫೨ತೇಸಂ ಬುದ್ಧೋ ಪಬ್ಯಾಕಾಸಿ, ಪಞ್ಹೇ ಪುಟ್ಠೋ ಯಥಾತಥಂ।
ಪಞ್ಹಾನಂ ವೇಯ್ಯಾಕರಣೇನ, ತೋಸೇಸಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇ ಮುನಿ॥

೧೫೩ತೇ ತೋಸಿತಾ ಚಕ್ಖುಮತಾ, ಬುದ್ಧೇನಾದಿಚ್ಚಬನ್ಧುನಾ।
ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಮಚರಿಂಸು, ವರಪಞ್ಞಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕೇ॥

೧೫೪ಏಕಮೇಕಸ್ಸ ಪಞ್ಹಸ್ಸ, ಯಥಾ ಬುದ್ಧೇನ ದೇಸಿತಂ।
ತಥಾ ಯೋ ಪಟಿಪಜ್ಜೇಯ್ಯ, ಗಚ್ಛೇ ಪಾರಂ ಅಪಾರತೋ॥

೧೫೫ಅಪಾರಾ ಪಾರಂ ಗಚ್ಛೇಯ್ಯ, ಭಾವೇನ್ತೋ ಮಗ್ಗಮುತ್ತಮಂ।
ಮಗ್ಗೋ ಸೋ ಪಾರಂ ಗಮನಾಯ, ತಸ್ಮಾ ಪಾರಾಯನಂ ಇತಿ॥

೧೮. ಪಾರಾಯನಾನುಗೀತಿಗಾಥಾ

೧೫೬“ಪಾರಾಯನಮನುಗಾಯಿಸ್ಸಂ , [ಇಚ್ಚಾಯಸ್ಮಾ ಪಿಙ್ಗಿಯೋ]
ಯಥಾದ್ದಕ್ಖಿ ತಥಾಕ್ಖಾಸಿ, ವಿಮಲೋ ಭೂರಿಮೇಧಸೋ।
ನಿಕ್ಕಾಮೋ ನಿಬ್ಬನೋ [ನಿಬ್ಬುತೋ (ಸ್ಯಾ॰)] ನಾಗೋ, ಕಿಸ್ಸ ಹೇತು ಮುಸಾ ಭಣೇ॥

೧೫೭.“ಪಹೀನಮಲಮೋಹಸ್ಸ, ಮಾನಮಕ್ಖಪ್ಪಹಾಯಿನೋ।

ಹನ್ದಾಹಂ ಕಿತ್ತಯಿಸ್ಸಾಮಿ, ಗಿರಂ ವಣ್ಣೂಪಸಞ್ಹಿತಂ॥

೧೫೮.“ತಮೋನುದೋ ಬುದ್ಧೋ ಸಮನ್ತಚಕ್ಖು, ಲೋಕನ್ತಗೂ ಸಬ್ಬಭವಾತಿವತ್ತೋ।

ಅನಾಸವೋ ಸಬ್ಬದುಕ್ಖಪ್ಪಹೀನೋ, ಸಚ್ಚವ್ಹಯೋ ಬ್ರಹ್ಮೇ ಉಪಾಸಿತೋ ಮೇ॥

೧೫೯.“ದಿಜೋ ಯಥಾ ಕುಬ್ಬನಕಂ ಪಹಾಯ, ಬಹುಪ್ಫಲಂ ಕಾನನಮಾವಸೇಯ್ಯ।

ಏವಮ್ಪಹಂ ಅಪ್ಪದಸ್ಸೇ ಪಹಾಯ, ಮಹೋದಧಿಂ ಹಂಸೋರಿವ ಅಜ್ಝಪತ್ತೋ॥

೧೬೦.“ಯೇಮೇ ಪುಬ್ಬೇ ವಿಯಾಕಂಸು, ಹುರಂ ಗೋತಮಸಾಸನಾ।

ಇಚ್ಚಾಸಿ ಇತಿ ಭವಿಸ್ಸತಿ।

ಸಬ್ಬಂ ತಂ ಇತಿಹೀತಿಹಂ, ಸಬ್ಬಂ ತಂ ತಕ್ಕವಡ್ಢನಂ॥

೧೬೧.“ಏಕೋ ತಮನುದಾಸಿನೋ, ಜುತಿಮಾ ಸೋ ಪಭಙ್ಕರೋ।

ಗೋತಮೋ ಭೂರಿಪಞ್ಞಾಣೋ, ಗೋತಮೋ ಭೂರಿಮೇಧಸೋ॥

೧೬೨.“ಯೋ ಮೇ ಧಮ್ಮಮದೇಸೇಸಿ, ಸನ್ದಿಟ್ಠಿಕಮಕಾಲಿಕಂ।

ತಣ್ಹಕ್ಖಯಮನೀತಿಕಂ, ಯಸ್ಸ ನತ್ಥಿ ಉಪಮಾ ಕ್ವಚಿ”॥

೧೬೩.“ಕಿಂ ನು ತಮ್ಹಾ ವಿಪ್ಪವಸಸಿ, ಮುಹುತ್ತಮಪಿ ಪಿಙ್ಗಿಯ।

ಗೋತಮಾ ಭೂರಿಪಞ್ಞಾಣಾ, ಗೋತಮಾ ಭೂರಿಮೇಧಸಾ॥

೧೬೪.“ಯೋ ತೇ ಧಮ್ಮಮದೇಸೇಸಿ, ಸನ್ದಿಟ್ಠಿಕಮಕಾಲಿಕಂ।

ತಣ್ಹಕ್ಖಯಮನೀತಿಕಂ, ಯಸ್ಸ ನತ್ಥಿ ಉಪಮಾ ಕ್ವಚಿ”॥

೧೬೫.“ನಾಹಂ ತಮ್ಹಾ ವಿಪ್ಪವಸಾಮಿ, ಮುಹುತ್ತಮಪಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ।

ಗೋತಮಾ ಭೂರಿಪಞ್ಞಾಣಾ, ಗೋತಮಾ ಭೂರಿಮೇಧಸಾ॥

೧೬೬.“ಯೋ ಮೇ ಧಮ್ಮಮದೇಸೇಸಿ, ಸನ್ದಿಟ್ಠಿಕಮಕಾಲಿಕಂ।

ತಣ್ಹಕ್ಖಯಮನೀತಿಕಂ, ಯಸ್ಸ ನತ್ಥಿ ಉಪಮಾ ಕ್ವಚಿ॥

೧೬೭.“ಪಸ್ಸಾಮಿ ನಂ ಮನಸಾ ಚಕ್ಖುನಾವ, ರತ್ತಿನ್ದಿವಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಅಪ್ಪಮತ್ತೋ।

ನಮಸ್ಸಮಾನೋ ವಿವಸೇಮಿ ರತ್ತಿಂ, ತೇನೇವ ಮಞ್ಞಾಮಿ ಅವಿಪ್ಪವಾಸಂ॥

೧೬೮.“ಸದ್ಧಾ ಚ ಪೀತಿ ಚ ಮನೋ ಸತಿ ಚ,

ನಾಪೇನ್ತಿಮೇ ಗೋತಮಸಾಸನಮ್ಹಾ।

ಯಂ ಯಂ ದಿಸಂ ವಜತಿ ಭೂರಿಪಞ್ಞೋ, ಸ ತೇನ ತೇನೇವ ನತೋಹಮಸ್ಮಿ॥

೧೬೯.“ಜಿಣ್ಣಸ್ಸ ಮೇ ದುಬ್ಬಲಥಾಮಕಸ್ಸ, ತೇನೇವ ಕಾಯೋ ನ ಪಲೇತಿ ತತ್ಥ।

ಸಙ್ಕಪ್ಪಯನ್ತಾಯ [ಸಂಕಪ್ಪಯತ್ತಾಯ (ಸೀ॰)] ವಜಾಮಿ ನಿಚ್ಚಂ, ಮನೋ ಹಿ ಮೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ತೇನ ಯುತ್ತೋ॥

೧೧೫೦"ಪಙ್ಕೇ ಸಯಾನೋ ಪರಿಫನ್ದಮಾನೋ, ದೀಪಾ ದೀಪಂ ಉಪಲ್ಲವಿಂ।

ಅಥದ್ದಸಾಸಿಂ ಸಮ್ಬುದ್ಧಂ, ಓಘತಿಣ್ಣಮನಾಸವಂ॥

೧೧೫೧"ಯಥಾ ಅಹೂ ವಕ್ಕಲಿ ಮುತ್ತಸದ್ಧೋ, ಭದ್ರಾವುಧೋ ಆಳವಿಗೋತಮೋ ಚ।

ಏವಮೇವ ತ್ವಮ್ಪಿ ಪಮುಞ್ಚಸ್ಸು ಸದ್ಧಂ, ಗಮಿಸ್ಸಸಿ ತ್ವಂ ಪಿಙ್ಗಿಯ ಮಚ್ಚುಧೇಯ್ಯಸ್ಸ ಪಾರಂ" [ಮಚ್ಚುಧೇಯ್ಯಪಾರಂ (ಸೀ॰)]॥

೧೧೫೨"ಏಸ ಭಿಯ್ಯೋ ಪಸೀದಾಮಿ, ಸುತ್ವಾನ ಮುನಿನೋ ವಚೋ।

ವಿವಟ್ಟಚ್ಛದೋ ಸಮ್ಬುದ್ಧೋ, ಅಖಿಲೋ ಪಟಿಭಾನವಾ॥

೧೧೫೩"ಅಧಿದೇವೇ ಅಭಿಞ್ಞಾಯ, ಸಬ್ಬಂ ವೇದಿ ಪರೋಪರಂ।

ಪಞ್ಹಾನನ್ತಕರೋ ಸತ್ಥಾ, ಕಙ್ಖೀನಂ ಪಟಿಜಾನತಂ॥

೧೧೫೪"ಅಸಂಹೀರಂ ಅಸಂಕುಪ್ಪಂ, ಯಸ್ಸ ನತ್ಥಿ ಉಪಮಾ ಕ್ವಚಿ।

ಅದ್ಧಾ ಗಮಿಸ್ಸಾಮಿ ನ ಮೇತ್ಥ ಕಙ್ಖಾ, ಏವಂ ಮಂ ಧಾರೇಹಿ ಅಧಿಮುತ್ತಚಿತ್ತ"ನ್ತಿ [ಅಜಿತಮಾಣವಪುಚ್ಛಾಯ ಪಟ್ಠಾಯ ಯಾವಪಾರಾಯನಾನುಗೀತಿಗಾತಾಪರಿಯೋಸಾನಾ ಸ್ಯಾ॰ … ಪೋತ್ಥಕೇ ನತ್ಥಿ]॥

ಪಾರಾಯನಾನುಗೀತಿಗಾಥಾ ನಿಟ್ಠಿತಾ।

ಪಾರಾಯನವಗ್ಗನಿದ್ದೇಸೋ

೧. ಅಜಿತಮಾಣವಪುಚ್ಛಾನಿದ್ದೇಸೋ

೧. **ಕೇನಸ್ಸು ನಿವುತೋ ಲೋಕೋ, [ಇಚ್ಚಾಯಸ್ಮಾ ಅಜಿತೋ]**
ಕೇನಸ್ಸು ನಪ್ಪಕಾಸತಿ।
ಕಿಸ್ಸಾಭಿಲೇಪನಂ ಬ್ರೂಸಿ [ಬ್ರೂಹಿ (ಸ್ಯಾ॰)], **ಕಿಂಸು ತಸ್ಸ ಮಹಬ್ಭಯಂ॥**

ಕೇನಸ್ಸು ನಿವುತೋ ಲೋಕೋತಿ। **ಲೋಕೋತಿ** ನಿರಯಲೋಕೋ ತಿರಚ್ಛಾನಲೋಕೋ ಪೇತ್ತಿವಿಸಯಲೋಕೋ ಮನುಸ್ಸಲೋಕೋ ದೇವಲೋಕೋ ಖನ್ಧಲೋಕೋ ಧಾತುಲೋಕೋ ಆಯತನಲೋಕೋ ಅಯಂ ಲೋಕೋ ಪರೋ ಲೋಕೋ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕೋ ದೇವಲೋಕೋ - ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಲೋಕೋ। ಅಯಂ ಲೋಕೋ ಕೇನ ಆವುತೋ ನಿವುತೋ ಓವುತೋ [ಓಫುತೋ (ಸ್ಯಾ॰)] ಪಿಹಿತೋ ಪಟಿಚ್ಛನ್ನೋ ಪಟಿಕುಜ್ಜಿತೋತಿ - ಕೇನಸ್ಸು ನಿವುತೋ ಲೋಕೋ?

ಇಚ್ಚಾಯಸ್ಮಾ ಅಜಿತೋತಿ। **ಇಚ್ಚಾತಿ** ಪದಸನ್ಧಿ ಪದಸಂಸಗ್ಗೋ ಪದಪಾರಿಪೂರೀ ಅಕ್ಖರಸಮವಾಯೋ ಬ್ಯಞ್ಜನಸಿಲಿಟ್ಠತಾ ಪದಾನುಪುಬ್ಬತಾಪೇತಂ [ಪದಾನುಪುಬ್ಬತಾಮೇತಂ (ಬಹೂಸು)] ಇಚ್ಚಾತಿ। **ಆಯಸ್ಮಾತಿ** ಪಿಯವಚನಂ ಗರುವಚನಂ ಸಗಾರವಸಪ್ಪತಿಸ್ಸಾಧಿವಚನಮೇತಂ ಆಯಸ್ಮಾತಿ। **ಅಜಿತೋತಿ** ತಸ್ಸ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಸ ನಾಮಂ ಸಙ್ಖಾ ಸಮಞ್ಞಾ ಪಞ್ಞತ್ತಿ ವೋಹಾರೋ ನಾಮಂ ನಾಮಕಮ್ಮಂ ನಾಮಧೇಯ್ಯಂ ನಿರುತ್ತಿ ಬ್ಯಞ್ಜನಂ ಅಭಿಲಾಪೋತಿ - ಇಚ್ಚಾಯಸ್ಮಾ ಅಜಿತೋ।

ಕೇನಸ್ಸು ನಪ್ಪಕಾಸತೀತಿ ಕೇನ ಲೋಕೋ ನಪ್ಪಕಾಸತಿ ನ ಭಾಸತಿ ನ ತಪತಿ ನ ವಿರೋಚತಿ ನ ಞಾಯತಿ ನ ಪಞ್ಞಾಯತೀತಿ - ಕೇನಸ್ಸು ನಪ್ಪಕಾಸತಿ ।

ಕಿಸ್ಸಾಭಿಲೇಪನಂ ಬ್ರೂಸೀತಿ ಕಿಂ ಲೋಕಸ್ಸ ಲೇಪನಂ ಲಗ್ಗನಂ ಬನ್ಧನಂ ಉಪಕ್ಕಿಲೇಸೋ। ಕೇನ ಲೋಕೋ ಲಿತ್ತೋ ಸಂಲಿತ್ತೋ ಉಪಲಿತ್ತೋ ಕಿಲಿಟ್ಠೋ ಸಂಕಿಲಿಟ್ಠೋ ಮಕ್ಖಿತೋ ಸಂಸಟ್ಠೋ ಲಗ್ಗೋ ಲಗ್ಗಿತೋ ಪಲಿಬುದ್ಧೋ, ಬ್ರೂಸಿ ಆಚಿಕ್ಖಸಿ ದೇಸೇಸಿ ಪಞ್ಞಪೇಸಿ [ಪಞ್ಞಾಪೇಸಿ (ಕ॰)] ಪಟ್ಠಪೇಸಿ ವಿವರಸಿ ವಿಭಜಸಿ ಉತ್ತಾನೀಕರೋಸಿ [ಉತ್ತಾನಿಂ ಕರೋಸಿ (ಕ॰)] ಪಕಾಸೇಸೀತಿ - ಕಿಸ್ಸಾಭಿಲೇಪನಂ ಬ್ರೂಸಿ।

ಕಿಂಸು ತಸ್ಸ ಮಹಬ್ಭಯನ್ತಿ ಕಿಂ ಲೋಕಸ್ಸ ಭಯಂ ಮಹಬ್ಭಯಂ ಪೀಳನಂ ಘಟ್ಟನಂ ಉಪದ್ದವೋ ಉಪಸಗ್ಗೋತಿ - ಕಿಂಸು ತಸ್ಸ ಮಹಬ್ಭಯಂ। ತೇನಾಹ ಸೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ -

"ಕೇನಸ್ಸು ನಿವುತೋ ಲೋಕೋ, [ಇಚ್ಚಾಯಸ್ಮಾ ಅಜಿತೋ]
ಕೇನಸ್ಸು ನಪ್ಪಕಾಸತಿ।
ಕಿಸ್ಸಾಭಿಲೇಪನಂ ಬ್ರೂಸಿ, ಕಿಂಸು ತಸ್ಸ ಮಹಬ್ಭಯ"ನ್ತಿ॥

೨. **ಅವಿಜ್ಜಾಯ ನಿವುತೋ ಲೋಕೋ, [ಅಜಿತಾತಿ ಭಗವಾ]**
ವೇವಿಚ್ಛಾ ಪಮಾದಾ ನಪ್ಪಕಾಸತಿ।
ಜಪ್ಪಾಭಿಲೇಪನಂ ಬ್ರೂಮಿ, ದುಕ್ಖಮಸ್ಸ ಮಹಬ್ಭಯಂ॥

ಅವಿಜ್ಜಾಯ ನಿವುತೋ ಲೋಕೋತಿ। ಅವಿಜ್ಜಾತಿ ದುಕ್ಖೇ ಅಞ್ಞಾಣಂ ದುಕ್ಖಸಮುದಯೇ ಅಞ್ಞಾಣಂ ದುಕ್ಖನಿರೋಧೇ ಅಞ್ಞಾಣಂ ದುಕ್ಖನಿರೋಧಗಾಮಿನಿಯಾ ಪಟಿಪದಾಯ ಅಞ್ಞಾಣಂ, ಪುಬ್ಬನ್ತೇ ಅಞ್ಞಾಣಂ ಅಪರನ್ತೇ ಅಞ್ಞಾಣಂ ಪುಬ್ಬನ್ತಾಪರನ್ತೇ ಅಞ್ಞಾಣಂ, ಇದಪ್ಪಚ್ಚಯತಾಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪನ್ನೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು ಅಞ್ಞಾಣಂ, ಯಂ ಏವರೂಪಂ ಅಞ್ಞಾಣಂ ಅದಸ್ಸನಂ ಅನಭಿಸಮಯೋ ಅನನುಬೋಧೋ ಅಸಮ್ಬೋಧೋ ಅಪ್ಪಟಿವೇಧೋ ಅಸಂಗಾಹನಾ ಅಪರಿಯೋಗಾಹನಾ ಅಸಮಪೇಕ್ಖನಾ ಅಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಾ [ಅಪಚ್ಚವೇಕ್ಖನಾ (ಸ್ಯಾ॰)] ಅಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಕಮ್ಮಂ ದುಮ್ಮೇಜ್ಝಂ ಬಾಲ್ಯಂ ಅಸಮ್ಪಜಞ್ಞಂ ಮೋಹೋ ಪಮೋಹೋ ಸಮ್ಮೋಹೋ ಅವಿಜ್ಜಾ ಅವಿಜ್ಜೋಘೋ ಅವಿಜ್ಜಾಯೋಗೋ ಅವಿಜ್ಜಾನುಸಯೋ ಅವಿಜ್ಜಾಪರಿಯುಟ್ಠಾನಂ ಅವಿಜ್ಜಾಲಙ್ಗೀ ಮೋಹೋ ಅಕುಸಲಮೂಲಂ, ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ - ಅವಿಜ್ಜಾ।

ಲೋಕೋತಿ ನಿರಯಲೋಕೋ ತಿರಚ್ಛಾನಲೋಕೋ ಪೇತ್ತಿವಿಸಯಲೋಕೋ ಮನುಸ್ಸಲೋಕೋ ದೇವಲೋಕೋ ಖನ್ಧಲೋಕೋ ಧಾತುಲೋಕೋ ಆಯತನಲೋಕೋ ಅಯಂ ಲೋಕೋ ಪರೋ ಲೋಕೋ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕೋ ದೇವಲೋಕೋ - ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಲೋಕೋ। ಅಯಂ ಲೋಕೋ ಇಮಾಯ ಅವಿಜ್ಜಾಯ ಆವುತೋ ನಿವುತೋ ಓವುತೋ ಪಿಹಿತೋ ಪಟಿಚ್ಛನ್ನೋ ಪಟಿಕುಜ್ಜಿತೋತಿ - ಅವಿಜ್ಜಾಯ ನಿವುತೋ ಲೋಕೋ।

ಅಜಿತಾತಿ ಭಗವಾ ತಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂ ನಾಮೇನ ಆಲಪತಿ। **ಭಗವಾತಿ** ಗಾರವಾಧಿವಚನಂ। ಅಪಿ ಚ, ಭಗ್ಗರಾಗೋತಿ ಭಗವಾ; ಭಗ್ಗದೋಸೋತಿ ಭಗವಾ; ಭಗ್ಗಮೋಹೋತಿ ಭಗವಾ; ಭಗ್ಗಮಾನೋತಿ ಭಗವಾ; ಭಗ್ಗದಿಟ್ಠೀತಿ ಭಗವಾ; ಭಗ್ಗಕಣ್ಟಕೋತಿ ಭಗವಾ; ಭಗ್ಗಕಿಲೇಸೋತಿ ಭಗವಾ; ಭಜಿ ವಿಭಜಿ ಪವಿಭಜಿ ಧಮ್ಮರತನನ್ತಿ ಭಗವಾ; ಭವಾನಂ ಅನ್ತಕರೋತಿ ಭಗವಾ; ಭಾವಿತಕಾಯೋ ಭಾವಿತಸೀಲೋ ಭಾವಿತಚಿತ್ತೋ [ಭಾವಿತಕಾಯೋತಿ ಭಗವಾ, ಭಾವಿತಸೀಲೋತಿ ಭಾವಿತಚಿತ್ತೋತಿ (ಸ್ಯಾ॰)] ಭಾವಿತಪಞ್ಞೋತಿ ಭಗವಾ; ಭಜಿ ವಾ ಭಗವಾ ಅರಞ್ಞವನಪತ್ಥಾನಿ ಪನ್ತಾನಿ ಸೇನಾಸನಾನಿ ಅಪ್ಪಸದ್ದಾನಿ ಅಪ್ಪನಿಗ್ಘೋಸಾನಿ ವಿಜನವಾತಾನಿ ಮನುಸ್ಸರಾಹಸ್ಸೇಯ್ಯಕಾನಿ [ಮನುಸ್ಸರಾಹಸೇಯ್ಯಕಾನಿ (ಸ್ಯಾ॰)] ಪಟಿಸಲ್ಲಾನಸಾರುಪ್ಪಾನೀತಿ ಭಗವಾ; ಭಾಗೀ ವಾ ಭಗವಾ ಚೀವರಪಿಣ್ಡಪಾತಸೇನಾಸನಗಿಲಾನಪಚ್ಚಯಭೇಸಜ್ಜಪರಿಕ್ಖಾರಾನನ್ತಿ ಭಗವಾ; ಭಾಗೀ ವಾ ಭಗವಾ ಅತ್ಥರಸಸ್ಸ ಧಮ್ಮರಸಸ್ಸ ವಿಮುತ್ತಿರಸಸ್ಸ ಅಧಿಸೀಲಸ್ಸ ಅಧಿಚಿತ್ತಸ್ಸ ಅಧಿಪಞ್ಞಾಯಾತಿ ಭಗವಾ; ಭಾಗೀ ವಾ ಭಗವಾ ಚತುನ್ನಂ ಝಾನಾನಂ ಚತುನ್ನಂ ಅಪ್ಪಮಞ್ಞಾನಂ ಚತುನ್ನಂ ಅರೂಪಸಮಾಪತ್ತೀನನ್ತಿ ಭಗವಾ; ಭಾಗೀ ವಾ ಭಗವಾ ಅಟ್ಠನ್ನಂ ವಿಮೋಕ್ಖಾನಂ ಅಟ್ಠನ್ನಂ ಅಭಿಭಾಯತನಾನಂ ನವನ್ನಂ ಅನುಪುಬ್ಬಸಮಾಪತ್ತೀನನ್ತಿ ಭಗವಾ; ಭಾಗೀ ವಾ ಭಗವಾ ದಸನ್ನಂ ಸಞ್ಞಾಭಾವನಾನಂ ಕಸಿಣಸಮಾಪತ್ತೀನಂ ಆನಾಪಾನಸ್ಸತಿಸಮಾಧಿಸ್ಸ ಅಸುಭಸಮಾಪತ್ತಿಯಾತಿ ಭಗವಾ; ಭಾಗೀ ವಾ ಭಗವಾ ಚತುನ್ನಂ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಾನಂ ಚತುನ್ನಂ ಸಮ್ಮಪ್ಪಧಾನಾನಂ ಚತುನ್ನಂ ಇದ್ಧಿಪಾದಾನಂ ಪಞ್ಚನ್ನಂ ಇನ್ದ್ರಿಯಾನಂ ಪಞ್ಚನ್ನಂ ಬಲಾನಂ ಸತ್ತನ್ನಂ ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಾನಂ ಅರಿಯಸ್ಸ ಅಟ್ಠಙ್ಗಿಕಸ್ಸ ಮಗ್ಗಸ್ಸಾತಿ ಭಗವಾ; ಭಾಗೀ ವಾ ಭಗವಾ ದಸನ್ನಂ ತಥಾಗತಬಲಾನಂ ಚತುನ್ನಂ ವೇಸಾರಜ್ಜಾನಂ ಚತುನ್ನಂ ಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾನಂ ಛನ್ನಂ ಅಭಿಞ್ಞಾನಂ ಛನ್ನಂ ಬುದ್ಧಧಮ್ಮಾನನ್ತಿ ಭಗವಾ; ಭಗವಾತಿ ನೇತಂ ನಾಮಂ ಮಾತರಾ ಕತಂ ನ ಪಿತರಾ ಕತಂ ನ ಭಾತರಾ ಕತಂ ನ ಭಗಿನಿಯಾ ಕತಂ ನ ಮಿತ್ತಾಮಚ್ಚೇಹಿ ಕತಂ ನ ಞಾತಿಸಾಲೋಹಿತೇಹಿ ಕತಂ ನ ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಹಿ ಕತಂ ನ ದೇವತಾಹಿ ಕತಂ। ವಿಮೋಕ್ಖನ್ತಿಕಮೇತಂ ಬುದ್ಧಾನಂ ಭಗವನ್ತಾನಂ ಬೋಧಿಯಾ ಮೂಲೇ ಸಹ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞಾಣಸ್ಸ ಪಟಿಲಾಭಾ ಸಚ್ಛಿಕಾ ಪಞ್ಞತ್ತಿ, ಯದಿದಂ ಭಗವಾತಿ - ಅಜಿತಾತಿ ಭಗವಾ।

ವೇವಿಚ್ಛಾ ಪಮಾದಾ ನಪ್ಪಕಾಸತೀತಿ। ವೇವಿಚ್ಛಂ ವುಚ್ಚತಿ ಪಞ್ಚ ಮಚ್ಛರಿಯಾನಿ - ಆವಾಸಮಚ್ಛರಿಯಂ, ಕುಲಮಚ್ಛರಿಯಂ, ಲಾಭಮಚ್ಛರಿಯಂ, ವಣ್ಣಮಚ್ಛರಿಯಂ , ಧಮ್ಮಮಚ್ಛರಿಯಂ। ಯಂ ಏವರೂಪಂ ಮಚ್ಛೇರಂ ಮಚ್ಛರಾಯನಾ ಮಚ್ಛರಾಯಿತತ್ತಂ ವೇವಿಚ್ಛಂ ಕದರಿಯಂ ಕಟುಕಞ್ಚುಕತಾ ಅಗ್ಗಹಿತತ್ತಂ ಚಿತ್ತಸ್ಸ - ಇದಂ ವುಚ್ಚತಿ ಮಚ್ಛರಿಯಂ। ಅಪಿ ಚ ಖನ್ಧಮಚ್ಛರಿಯಮ್ಪಿ ಮಚ್ಛರಿಯಂ, ಧಾತುಮಚ್ಛರಿಯಮ್ಪಿ ಮಚ್ಛರಿಯಂ, ಆಯತನಮಚ್ಛರಿಯಮ್ಪಿ ಮಚ್ಛರಿಯಂ, ಗಾಹೋ ವುಚ್ಚತಿ ಮಚ್ಛರಿಯಂ। ಪಮಾದೋ ವತ್ತಬ್ಬೋ - ಕಾಯದುಚ್ಚರಿತೇ ವಾ ವಚೀದುಚ್ಚರಿತೇ ವಾ ಮನೋದುಚ್ಚರಿತೇ ವಾ ಪಞ್ಚಸು ಕಾಮಗುಣೇಸು ವಾ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ವೋಸಗ್ಗೋ [ವೋಸ್ಸಗ್ಗೋ (ಬಹೂಸು)] ವೋಸಗ್ಗಾನುಪ್ಪದಾನಂ ಕುಸಲಾನಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಭಾವನಾಯ ಅಸಕ್ಕಚ್ಚಕಿರಿಯತಾ ಅಸಾತಚ್ಚಕಿರಿಯತಾ

ಅನಟ್ಠಿತಕಿರಿಯತಾ [ಅನಿಟ್ಠಿತಕಿರಿಯತಾ (ಕ॰) ವಿಭ॰ ೮೪೬] ಓಲೀನವುತ್ತಿತಾ ನಿಕ್ಖಿತ್ತಚ್ಛನ್ದತಾ ನಿಕ್ಖಿತ್ತಧುರತಾ ಅನಾಸೇವನಾ ಅಭಾವನಾ ಅಬಹುಲೀಕಮ್ಮಂ ಅನಧಿಟ್ಠಾನಂ ಅನನುಯೋಗೋ ಪಮಾದೋ। ಯೋ ಏವರೂಪೋ ಪಮಾದೋ ಪಮಜ್ಜನಾ ಪಮಜ್ಜಿತತ್ತಂ - ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಪಮಾದೋ। **ವೇವಿಚ್ಛಾ ಪಮಾದಾ ನಪ್ಪಕಾಸತೀತಿ** ಇಮಿನಾ ಚ ಮಚ್ಛರಿಯೇನ ಇಮಿನಾ ಚ ಪಮಾದೇನ ಲೋಕೋ ನಪ್ಪಕಾಸತಿ ನ ಭಾಸತಿ ನ ತಪತಿ ನ ವಿರೋಚತಿ ನ ಞಾಯತಿ ನ ಪಞ್ಞಾಯತೀತಿ - ವೇವಿಚ್ಛಾ ಪಮಾದಾ ನಪ್ಪಕಾಸತಿ।

ಜಪ್ಪಾಭಿಲೇಪನಂ ಬ್ರೂಮೀತಿ ಜಪ್ಪಾ ವುಚ್ಚತಿ ತಣ್ಹಾ। ಯೋ ರಾಗೋ ಸಾರಾಗೋ ಅನುನಯೋ ಅನುರೋಧೋ ನನ್ದೀ [ನನ್ದಿ (ಸ್ಯಾ॰)] ನನ್ದಿರಾಗೋ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಸಾರಾಗೋ ಇಚ್ಛಾ ಮುಚ್ಛಾ ಅಜ್ಝೋಸಾನಂ ಗೇಧೋ ಪಲಿಗೇಧೋ ಸಙ್ಗೋ ಪಙ್ಕೋ ಏಜಾ ಮಾಯಾ ಜನಿಕಾ ಸಞ್ಜನನೀ ಸಿಬ್ಬಿನೀ ಜಾಲಿನೀ ಸರಿತಾ ವಿಸತ್ತಿಕಾ ಸುತ್ತಂ ವಿಸಟಾ [ಸೋತ್ತಂ ವಿಸತಾ (ಸ್ಯಾ॰)] ಆಯೂಹನೀ ದುತಿಯಾ ದ್ವಣಿಧಿ ಭವನೇತ್ತಿ ವನಂ ವನಥೋ ಸನ್ಥವೋ [ಸನ್ಧವೋ (ಕ॰) ವಿಭ॰ ೯೦೯] ಸಿನೇಹೋ ಅಪೇಕ್ಖಾ ಪಟಿಬನ್ಧು ಆಸಾ ಆಸೀಸನಾ [ಆಸಿಂಸನಾ (ಸ್ಯಾ॰)] ಆಸೀಸಿತತ್ತಂ ರೂಪಾಸಾ ಸದ್ದಾಸಾ ಗನ್ಧಾಸಾ ರಸಾಸಾ ಫೋಟ್ಠಬ್ಬಾಸಾ ಲಾಭಾಸಾ ಧನಾಸಾ ಪುತ್ತಾಸಾ ಜೀವಿತಾಸಾ ಜಪ್ಪಾ ಪಜಪ್ಪಾ ಅಭಿಜಪ್ಪಾ ಜಪ್ಪನಾ ಜಪ್ಪಿತತ್ತಂ ಲೋಲುಪ್ಪಂ ಲೋಲುಪ್ಪಾಯನಾ ಲೋಲುಪ್ಪಾಯಿತತ್ತಂ ಪುಚ್ಛಞ್ಜಿಕತಾ ಸಾಧುಕಮ್ಯತಾ ಅಧಮ್ಮರಾಗೋ ವಿಸಮಲೋಭೋ ನಿಕನ್ತಿ ನಿಕಾಮನಾ ಪತ್ಥನಾ ಪಿಹನಾ ಸಮ್ಪತ್ಥನಾ ಕಾಮತಣ್ಹಾ ಭವತಣ್ಹಾ ವಿಭವತಣ್ಹಾ ರೂಪತಣ್ಹಾ ಅರೂಪತಣ್ಹಾ ನಿರೋಧತಣ್ಹಾ ರೂಪತಣ್ಹಾ ಸದ್ದತಣ್ಹಾ ಗನ್ಧತಣ್ಹಾ ರಸತಣ್ಹಾ ಫೋಟ್ಠಬ್ಬತಣ್ಹಾ ಧಮ್ಮತಣ್ಹಾ ಓಘೋ ಯೋಗೋ ಗನ್ಥೋ ಉಪಾದಾನಂ ಆವರಣಂ ನೀವರಣಂ ಛದನಂ ಬನ್ಧನಂ ಉಪಕ್ಕಿಲೇಸೋ ಅನುಸಯೋ ಪರಿಯುಟ್ಠಾನಂ ಲತಾ ವೇವಿಚ್ಛಂ ದುಕ್ಖಮೂಲಂ ದುಕ್ಖನಿದಾನಂ ದುಕ್ಖಪ್ಪಭವೋ ಮಾರಪಾಸೋ ಮಾರಬಳಿಸಂ ಮಾರಾಮಿಸಂ ಮಾರವಿಸಯೋ ಮಾರನಿವಾಸೋ ಮಾರಗೋಚರೋ ಮಾರಬನ್ಧನಂ ತಣ್ಹಾನದೀ ತಣ್ಹಾಜಾಲಂ ತಣ್ಹಾಗದ್ದುಲಂ ತಣ್ಹಾಸಮುದ್ದೋ ಅಭಿಜ್ಝಾ ಲೋಭೋ ಅಕುಸಲಮೂಲಂ - ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಜಪ್ಪಾ। ಲೋಕಸ್ಸ ಲೇಪನಂ ಲಗ್ಗನಂ ಬನ್ಧನಂ ಉಪಕ್ಕಿಲೇಸೋ ಇಮಾಯ ಜಪ್ಪಾಯ ಲೋಕೋ ಲಿತ್ತೋ ಸಂಲಿತ್ತೋ ಉಪಲಿತ್ತೋ ಕಿಲಿಟ್ಠೋ ಸಂಕಿಲಿಟ್ಠೋ ಮಕ್ಖಿತೋ ಸಂಸಟ್ಠೋ ಲಗ್ಗೋ ಲಗ್ಗಿತೋ ಪಲಿಬುದ್ಧೋತಿ ಬ್ರೂಮಿ ಆಚಿಕ್ಖಾಮಿ ದೇಸೇಮಿ ಪಞ್ಞಪೇಮಿ ಪಟ್ಠಪೇಮಿ ವಿವರಾಮಿ ವಿಭಜಾಮಿ ಉತ್ತಾನೀಕರೋಮಿ ಪಕಾಸೇಮೀತಿ - ಜಪ್ಪಾಭಿಲೇಪನಂ ಬ್ರೂಮಿ।

ದುಕ್ಖಮಸ್ಸ ಮಹಬ್ಭಯನ್ತಿ। ದುಕ್ಖನ್ತಿ ಜಾತಿದುಕ್ಖಂ ಜರಾದುಕ್ಖಂ ಬ್ಯಾಧಿದುಕ್ಖಂ ಮರಣದುಕ್ಖಂ ಸೋಕಪರಿದೇವದುಕ್ಖದೋಮನಸ್ಸುಪಾಯಾಸದುಕ್ಖಂ ನೇರಯಿಕಂ ದುಕ್ಖಂ ತಿರಚ್ಛಾನಯೋನಿಕಂ ದುಕ್ಖಂ ಪೇತ್ತಿವಿಸಯಿಕಂ ದುಕ್ಖಂ ಮಾನುಸಿಕಂ ದುಕ್ಖಂ ಗಬ್ಭೋಕ್ಕನ್ತಿಮೂಲಕಂ ದುಕ್ಖಂ ಗಬ್ಭಟ್ಠಿತಿಮೂಲಕಂ [ಗಬ್ಭೇಠಿತಿಮೂಲಕಂ (ಸ್ಯಾ॰ ಕ॰)] ದುಕ್ಖಂ ಗಬ್ಭವುಟ್ಠಾನಮೂಲಕಂ ದುಕ್ಖಂ ಜಾತಸ್ಸೂಪನಿಬನ್ಧಕಂ ದುಕ್ಖಂ ಜಾತಸ್ಸ ಪರಾಧೇಯ್ಯಕಂ ದುಕ್ಖಂ ಅತ್ತೂಪಕ್ಕಮದುಕ್ಖಂ ಪರೂಪಕ್ಕಮದುಕ್ಖಂ ಸಙ್ಖಾರದುಕ್ಖಂ ವಿಪರಿಣಾಮದುಕ್ಖಂ ಚಕ್ಖುರೋಗೋ ಸೋತರೋಗೋ ಘಾನರೋಗೋ ಜಿವ್ಹಾರೋಗೋ ಕಾಯರೋಗೋ ಸೀಸರೋಗೋ ಕಣ್ಣರೋಗೋ ಮುಖರೋಗೋ ದನ್ತರೋಗೋ ಕಾಸೋ ಸಾಸೋ ಪಿನಾಸೋ ಡಾಹೋ [ಡಹೋ (ಸ್ಯಾ॰)] ಜರೋ ಕುಚ್ಛಿರೋಗೋ ಮುಚ್ಛಾ ಪಕ್ಖನ್ದಿಕಾ ಸೂಲಾ ವಿಸೂಚಿಕಾ ಕುಟ್ಠಂ ಗಣ್ಡೋ ಕಿಲಾಸೋ ಸೋಸೋ ಅಪಮಾರೋ ದದ್ದು ಕಣ್ಡು ಕಚ್ಛು ರಖಸಾ [ರಕ್ಖಸಾ (ಕ॰)] ವಿತಚ್ಛಿಕಾ ಲೋಹಿತಪಿತ್ತಂ [ಲೋಹಿತಂ ಪಿತ್ತಂ (ಬಹೂಸು)] ಮಧುಮೇಹೋ ಅಂಸಾ ಪಿಳಕಾ ಭಗನ್ದಲಾ ಪಿತ್ತಸಮುಟ್ಠಾನಾ ಆಬಾಧಾ ಸೇಮ್ಹಸಮುಟ್ಠಾನಾ ಆಬಾಧಾ ವಾತಸಮುಟ್ಠಾನಾ ಆಬಾಧಾ ಸನ್ನಿಪಾತಿಕಾ ಆಬಾಧಾ ಉತುಪರಿಣಾಮಜಾ ಆಬಾಧಾ ವಿಸಮಪರಿಹಾರಜಾ ಆಬಾಧಾ ಓಪಕ್ಕಮಿಕಾ ಆಬಾಧಾ ಕಮ್ಮವಿಪಾಕಜಾ ಆಬಾಧಾ ಸೀತಂ ಉಣ್ಹಂ ಜಿಘಚ್ಛಾ ಪಿಪಾಸಾ ಉಚ್ಚಾರೋ ಪಸ್ಸಾವೋ ಡಂಸಮಕಸವಾತಾತಪಸರೀಸಪಸಮ್ಫಸ್ಸಂ ದುಕ್ಖಂ ಮಾತುಮರಣಂ ದುಕ್ಖಂ ಪಿತುಮರಣಂ ದುಕ್ಖಂ ಭಾತುಮರಣಂ ದುಕ್ಖಂ ಭಗಿನಿಮರಣಂ ದುಕ್ಖಂ ಪುತ್ತಮರಣಂ ದುಕ್ಖಂ ಧೀತುಮರಣಂ ದುಕ್ಖಂ ಞಾತಿಬ್ಯಸನಂ ದುಕ್ಖಂ ರೋಗಬ್ಯಸನಂ ದುಕ್ಖಂ ಭೋಗಬ್ಯಸನಂ ದುಕ್ಖಂ ಸೀಲಬ್ಯಸನಂ ದುಕ್ಖಂ ದಿಟ್ಠಿಬ್ಯಸನಂ ದುಕ್ಖಂ ಯೇಸಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಆದಿತೋ ಸಮುದಾಗಮನಂ ಪಞ್ಞಾಯತಿ। ಅತ್ಥಙ್ಗಮತೋ ನಿರೋಧೋ ಪಞ್ಞಾಯತಿ। ಕಮ್ಮಸನ್ನಿಸ್ಸಿತೋ ವಿಪಾಕೋ। ವಿಪಾಕಸನ್ನಿಸ್ಸಿತಂ

ಕಮ್ಮಂ, ನಾಮಸನ್ನಿಸ್ಸಿತಂ ರೂಪಂ ರೂಪಸನ್ನಿಸ್ಸಿತಂ ನಾಮಂ, ಜಾತಿಯಾ ಅನುಗತಂ ಜರಾಯ ಅನುಸಟಂ ಬ್ಯಾಧಿನಾ ಅಭಿಭೂತಂ ಮರಣೇನ ಅಬ್ಭಾಹತಂ ದುಕ್ಖೇ ಪತಿಟ್ಠಿತಂ ಅತಾಣಂ ಅಲೇಣಂ ಅಸರಣಂ ಅಸರಣೀಭೂತಂ - ಇದಂ ವುಚ್ಚತಿ ದುಕ್ಖಂ। ಇದಂ ದುಕ್ಖಂ ಲೋಕಸ್ಸ ಭಯಂ ಮಹಾಭಯಂ ಪೀಳನಂ ಘಟ್ಟನಂ ಉಪದ್ದವೋ ಉಪಸಗ್ಗೋತಿ - ದುಕ್ಖಮಸ್ಸ ಮಹಬ್ಭಯಂ। ತೇನಾಹ ಭಗವಾ -

"ಅವಿಜ್ಜಾಯ ನಿವುತೋ ಲೋಕೋ, [ಅಜಿತಾತಿ ಭಗವಾ]
ವೇವಿಚ್ಛಾ ಪಮಾದಾ ನಪ್ಪಕಾಸತಿ।
ಜಪ್ಪಾಭಿಲೇಪನಂ ಬ್ರೂಮಿ, ದುಕ್ಖಮಸ್ಸ ಮಹಬ್ಭಯ"ನ್ತಿ॥

೩. **ಸವನ್ತಿ ಸಬ್ಬಧಿ ಸೋತಾ, [ಇಚ್ಚಾಯಸ್ಮಾ ಅಜಿತೋ]**
ಸೋತಾನಂ ಕಿಂ ನಿವಾರಣಂ।
ಸೋತಾನಂ ಸಂವರಂ ಬ್ರೂಹಿ, ಕೇನ ಸೋತಾ ಪಿಧಿಯ್ಯರೇ [ಪಿಥಿಯ್ಯರೇ (ಸ್ಯಾ॰), ಪಿಧೀಯರೇ (ಸೀ॰ ಅಟ್ಠ॰)] ॥

ಸವನ್ತಿ ಸಬ್ಬಧಿ ಸೋತಾತಿ। ಸೋತಾತಿ ತಣ್ಹಾಸೋತೋ ದಿಟ್ಠಿಸೋತೋ ಕಿಲೇಸಸೋತೋ ದುಚ್ಚರಿತಸೋತೋ ಅವಿಜ್ಜಾಸೋತೋ। **ಸಬ್ಬಧೀತಿ** ಸಬ್ಬೇಸು ಆಯತನೇಸು। **ಸವನ್ತೀತಿ** ಸವನ್ತಿ ಆಸವನ್ತಿ ಸನ್ದನ್ತಿ ಪವತ್ತನ್ತಿ। ಚಕ್ಖುತೋ ರೂಪೇ ಸವನ್ತಿ ಆಸವನ್ತಿ ಸನ್ದನ್ತಿ ಪವತ್ತನ್ತಿ। ಸೋತತೋ ಸದ್ದೇ ಸವನ್ತಿ...ಪೇ॰... ಘಾನತೋ ಗನ್ಧೇ ಸವನ್ತಿ... ಜಿವ್ಹಾತೋ ರಸೇ ಸವನ್ತಿ... ಕಾಯತೋ ಫೋಟ್ಠಬ್ಬೇ ಸವನ್ತಿ... ಮನತೋ ಧಮ್ಮೇ ಸವನ್ತಿ ಆಸವನ್ತಿ ಸನ್ದನ್ತಿ ಪವತ್ತನ್ತಿ। ಚಕ್ಖುತೋ ರೂಪತಣ್ಹಾ ಸವನ್ತಿ ಆಸವನ್ತಿ ಸನ್ದನ್ತಿ ಪವತ್ತನ್ತಿ। ಸೋತತೋ ಸದ್ದತಣ್ಹಾ ಸವನ್ತಿ ಆಸವನ್ತಿ ಸನ್ದನ್ತಿ ಪವತ್ತನ್ತಿ। ಘಾನತೋ ಗನ್ಧತಣ್ಹಾ ಸವನ್ತಿ... ಜಿವ್ಹಾತೋ ರಸತಣ್ಹಾ ಸವನ್ತಿ... ಕಾಯತೋ ಫೋಟ್ಠಬ್ಬತಣ್ಹಾ ಸವನ್ತಿ... ಮನತೋ ಧಮ್ಮತಣ್ಹಾ ಸವನ್ತಿ ಆಸವನ್ತಿ ಸನ್ದನ್ತಿ ಪವತ್ತನ್ತೀತಿ - ಸವನ್ತಿ ಸಬ್ಬಧಿ ಸೋತಾ।

ಇಚ್ಚಾಯಸ್ಮಾ ಅಜಿತೋತಿ। ಇಚ್ಚಾತಿ ಪದಸನ್ಧಿ...ಪೇ॰... ಪದಾನುಪುಬ್ಬತಾಪೇತಂ ಇಚ್ಚಾತಿ...ಪೇ॰... ಇಚ್ಚಾಯಸ್ಮಾ ಅಜಿತೋ।

ಸೋತಾನಂ ಕಿಂ ನಿವಾರಣನ್ತಿ ಸೋತಾನಂ ಕಿಂ ಆವರಣಂ ನೀವರಣಂ ಸಂವರಣಂ ರಕ್ಖನಂ ಗೋಪನನ್ತಿ - ಸೋತಾನಂ ಕಿಂ ನಿವಾರಣಂ।

ಸೋತಾನಂ ಸಂವರಂ ಬ್ರೂಹೀತಿ ಸೋತಾನಂ ಆವರಣಂ ನೀವರಣಂ ಸಂವರಣಂ ರಕ್ಖನಂ ಗೋಪನಂ ಬ್ರೂಹಿ ಆಚಿಕ್ಖ ದೇಸೇಹಿ ಪಞ್ಞಪೇಹಿ ಪಟ್ಠಪೇಹಿ ವಿವರಾಹಿ ವಿಭಜಾಹಿ ಉತ್ತಾನೀಕರೋಹಿ ಪಕಾಸೇಹೀತಿ - ಸೋತಾನಂ ಸಂವರಂ ಬ್ರೂಹಿ।

ಕೇನ ಸೋತಾ ಪಿಧಿಯ್ಯರೇತಿ ಕೇನ ಸೋತಾ ಪಿಧೀಯನ್ತಿ ಪಚ್ಛಿಜ್ಜನ್ತಿ ನ ಸವನ್ತಿ ನ ಆಸವನ್ತಿ ನ ಸನ್ದನ್ತಿ ನಪ್ಪವತ್ತನ್ತೀತಿ - ಕೇನ ಸೋತಾ ಪಿಧಿಯ್ಯರೇ। ತೇನಾಹ ಸೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ -

"ಸವನ್ತಿ ಸಬ್ಬಧಿ ಸೋತಾ, [ಇಚ್ಚಾಯಸ್ಮಾ ಅಜಿತೋ]
ಸೋತಾನಂ ಕಿಂ ನಿವಾರಣಂ।
ಸೋತಾನಂ ಸಂವರಂ ಬ್ರೂಹಿ, ಕೇನ ಸೋತಾ ಪಿಧಿಯ್ಯರೇ"॥

೪. **ಯಾನಿ ಸೋತಾನಿ ಲೋಕಸ್ಮಿಂ, [ಅಜಿತಾತಿ ಭಗವಾ]**
ಸತಿ ತೇಸಂ ನಿವಾರಣಂ।
ಸೋತಾನಂ ಸಂವರಂ ಬ್ರೂಮಿ, ಪಞ್ಞಾಯೇತೇ ಪಿಧಿಯ್ಯರೇ॥

ಯಾನಿ ಸೋತಾನಿ ಲೋಕಸ್ಮಿನ್ತಿ ಯಾನಿ ಏತಾನಿ ಸೋತಾನಿ ಮಯಾ ಕಿತ್ತಿತಾನಿ ಪಕಿತ್ತಿತಾನಿ ಆಚಿಕ್ಖಿತಾನಿ ದೇಸಿತಾನಿ ಪಞ್ಞಪಿತಾನಿ ಪಟ್ಠಪಿತಾನಿ ವಿವರಿತಾನಿ ವಿಭಜಿತಾನಿ [ವಿಭತ್ತಾನಿ (ಕ॰)] ಉತ್ತಾನೀಕತಾನಿ ಪಕಾಸಿತಾನಿ, ಸೇಯ್ಯಥಿದಂ [ಸೇಯ್ಯಥೀದಂ (ಸ್ಯಾ॰)] – ತಣ್ಹಾಸೋತೋ ದಿಟ್ಠಿಸೋತೋ ಕಿಲೇಸಸೋತೋ ದುಚ್ಚರಿತಸೋತೋ ಅವಿಜ್ಜಾಸೋತೋ। **ಲೋಕಸ್ಮಿನ್ತಿ** ಅಪಾಯಲೋಕೇ ಮನುಸ್ಸಲೋಕೇ ದೇವಲೋಕೇ ಖನ್ಧಲೋಕೇ ಧಾತುಲೋಕೇ ಆಯತನಲೋಕೇತಿ – ಯಾನಿ ಸೋತಾನಿ ಲೋಕಸ್ಮಿಂ। **ಅಜಿತಾತಿ** ಭಗವಾ ತಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂ ನಾಮೇನ ಆಲಪತಿ।

ಸತಿ ತೇಸಂ ನಿವಾರಣನ್ತಿ। ಸತೀತಿ ಯಾ ಸತಿ ಅನುಸ್ಸತಿ ಪಟಿಸ್ಸತಿ ಸತಿ ಸರಣತಾ ಧಾರಣತಾ ಅಪಿಲಾಪನತಾ ಅಸಮ್ಮುಸ್ಸನತಾ ಸತಿ ಸತಿನ್ದ್ರಿಯಂ ಸತಿಬಲಂ ಸಮ್ಮಾಸತಿ ಸತಿಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗೋ ಏಕಾಯನಮಗ್ಗೋ – ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಸತಿ। **ನಿವಾರಣನ್ತಿ** ಆವರಣಂ ನೀವರಣಂ ಸಂವರಣಂ ರಕ್ಖನಂ ಗೋಪನನ್ತಿ – ಸತಿ ತೇಸಂ ನಿವಾರಣಂ।

ಸೋತಾನಂ ಸಂವರಂ ಬ್ರೂಮೀತಿ ಸೋತಾನಂ ಆವರಣಂ ನೀವರಣಂ ಸಂವರಣಂ ರಕ್ಖನಂ ಗೋಪನಂ ಬ್ರೂಮಿ ಆಚಿಕ್ಖಾಮಿ…ಪೇ॰… ಉತ್ತಾನೀಕರೋಮಿ ಪಕಾಸೇಮೀತಿ – ಸೋತಾನಂ ಸಂವರಂ ಬ್ರೂಮಿ।

ಪಞ್ಞಾಯೇತೇ ಪಿಧಿಯ್ಯರೇತಿ। ಪಞ್ಞಾತಿ ಯಾ ಪಞ್ಞಾ ಪಜಾನನಾ…ಪೇ॰… ಅಮೋಹೋ ಧಮ್ಮವಿಚಯೋ ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿ। ಪಞ್ಞಾಯೇತೇ ಪಿಧಿಯ್ಯರೇತಿ – ಪಞ್ಞಾಯೇತೇ ಸೋತಾ ಪಿಧೀಯನ್ತಿ ಪಚ್ಛಿಜ್ಜನ್ತಿ ನ ಸವನ್ತಿ ನ ಆಸವನ್ತಿ ನ ಸನ್ದನ್ತಿ ನಪ್ಪವತ್ತನ್ತಿ। "ಸಬ್ಬೇ ಸಙ್ಖಾರಾ ಅನಿಚ್ಚಾ"ತಿ ಜಾನತೋ ಪಸ್ಸತೋ ಪಞ್ಞಾಯೇತೇ ಸೋತಾ ಪಿಧೀಯನ್ತಿ ಪಚ್ಛಿಜ್ಜನ್ತಿ ನ ಸವನ್ತಿ ನ ಆಸವನ್ತಿ ನ ಸನ್ದನ್ತಿ ನಪ್ಪವತ್ತನ್ತಿ। "ಸಬ್ಬೇ ಸಙ್ಖಾರಾ ದುಕ್ಖಾ"ತಿ ಜಾನತೋ ಪಸ್ಸತೋ ಪಞ್ಞಾಯೇತೇ ಸೋತಾ ಪಿಧೀಯನ್ತಿ ಪಚ್ಛಿಜ್ಜನ್ತಿ ನ ಸವನ್ತಿ ನ ಆಸವನ್ತಿ ನ ಸನ್ದನ್ತಿ ನಪ್ಪವತ್ತನ್ತಿ। "ಸಬ್ಬೇ ಸಙ್ಖಾರಾ ಅನತ್ತಾ"ತಿ ಜಾನತೋ ಪಸ್ಸತೋ ಪಞ್ಞಾಯೇತೇ ಸೋತಾ ಪಿಧೀಯನ್ತಿ ಪಚ್ಛಿಜ್ಜನ್ತಿ ನ ಸವನ್ತಿ ನ ಆಸವನ್ತಿ ನ ಸನ್ದನ್ತಿ ನಪ್ಪವತ್ತನ್ತಿ। "ಅವಿಜ್ಜಾಪಚ್ಚಯಾ ಸಙ್ಖಾರಾ"ತಿ ಜಾನತೋ ಪಸ್ಸತೋ ಪಞ್ಞಾಯೇತೇ ಸೋತಾ ಪಿಧೀಯನ್ತಿ ಪಚ್ಛಿಜ್ಜನ್ತಿ ನ ಸವನ್ತಿ ನ ಆಸವನ್ತಿ ನ ಸನ್ದನ್ತಿ ನಪ್ಪವತ್ತನ್ತಿ। "ಸಙ್ಖಾರಪಚ್ಚಯಾ ವಿಞ್ಞಾಣ"ನ್ತಿ…ಪೇ॰… "ವಿಞ್ಞಾಣಪಚ್ಚಯಾ ನಾಮರೂಪ"ನ್ತಿ… "ನಾಮರೂಪಪಚ್ಚಯಾ ಸಳಾಯತನ"ನ್ತಿ… "ಸಳಾಯತನಪಚ್ಚಯಾ ಫಸ್ಸೋ"ತಿ… "ಫಸ್ಸಪಚ್ಚಯಾ ವೇದನಾ"ತಿ… "ವೇದನಾಪಚ್ಚಯಾ ತಣ್ಹಾ"ತಿ… "ತಣ್ಹಾಪಚ್ಚಯಾ ಉಪಾದಾನ"ನ್ತಿ… "ಉಪಾದಾನಪಚ್ಚಯಾ ಭವೋ"ತಿ… "ಭವಪಚ್ಚಯಾ ಜಾತೀ"ತಿ… "ಜಾತಿಪಚ್ಚಯಾ ಜರಾಮರಣ"ನ್ತಿ ಜಾನತೋ ಪಸ್ಸತೋ ಪಞ್ಞಾಯೇತೇ ಸೋತಾ ಪಿಧೀಯನ್ತಿ ಪಚ್ಛಿಜ್ಜನ್ತಿ ನ ಸವನ್ತಿ ನ ಆಸವನ್ತಿ ನ ಸನ್ದನ್ತಿ ನಪ್ಪವತ್ತನ್ತಿ। "ಅವಿಜ್ಜಾನಿರೋಧಾ ಸಙ್ಖಾರನಿರೋಧೋ"ತಿ… "ಸಙ್ಖಾರನಿರೋಧಾ ವಿಞ್ಞಾಣನಿರೋಧೋ"ತಿ… "ವಿಞ್ಞಾಣನಿರೋಧಾ ನಾಮರೂಪನಿರೋಧೋ"ತಿ… "ನಾಮರೂಪನಿರೋಧಾ ಸಳಾಯತನನಿರೋಧೋ"ತಿ… "ಸಳಾಯತನನಿರೋಧಾ ಫಸ್ಸನಿರೋಧೋ"ತಿ… "ಫಸ್ಸನಿರೋಧಾ ವೇದನಾನಿರೋಧೋ"ತಿ… "ವೇದನಾನಿರೋಧಾ ತಣ್ಹಾನಿರೋಧೋ"ತಿ… "ತಣ್ಹಾನಿರೋಧಾ ಉಪಾದಾನನಿರೋಧೋ"ತಿ… "ಉಪಾದಾನನಿರೋಧಾ ಭವನಿರೋಧೋ"ತಿ… "ಭವನಿರೋಧಾ ಜಾತಿನಿರೋಧೋ"ತಿ… "ಜಾತಿನಿರೋಧಾ ಜರಾಮರಣನಿರೋಧೋ"ತಿ ಜಾನತೋ ಪಸ್ಸತೋ ಪಞ್ಞಾಯೇತೇ ಸೋತಾ ಪಿಧೀಯನ್ತಿ ಪಚ್ಛಿಜ್ಜನ್ತಿ ನ ಸವನ್ತಿ ನ ಆಸವನ್ತಿ ನ ಸನ್ದನ್ತಿ ನಪ್ಪವತ್ತನ್ತಿ। "ಇದಂ ದುಕ್ಖ"ನ್ತಿ…ಪೇ॰… "ಅಯಂ ದುಕ್ಖಸಮುದಯೋ"ತಿ… "ಅಯಂ ದುಕ್ಖನಿರೋಧೋ"ತಿ… "ಅಯಂ ದುಕ್ಖನಿರೋಧಗಾಮಿನೀ ಪಟಿಪದಾ"ತಿ ಜಾನತೋ ಪಸ್ಸತೋ ಪಞ್ಞಾಯೇತೇ ಸೋತಾ ಪಿಧೀಯನ್ತಿ ಪಚ್ಛಿಜ್ಜನ್ತಿ ನ ಸವನ್ತಿ ನ ಆಸವನ್ತಿ ನ ಸನ್ದನ್ತಿ ನಪ್ಪವತ್ತನ್ತಿ। "ಇಮೇ ಧಮ್ಮಾ ಆಸವಾ"ತಿ…ಪೇ॰… "ಅಯಂ ಆಸವಸಮುದಯೋ"ತಿ… "ಅಯಂ ಆಸವನಿರೋಧೋ"ತಿ… "ಅಯಂ ಆಸವನಿರೋಧಗಾಮಿನೀ ಪಟಿಪದಾ"ತಿ ಜಾನತೋ ಪಸ್ಸತೋ ಪಞ್ಞಾಯೇತೇ ಸೋತಾ ಪಿಧೀಯನ್ತಿ ಪಚ್ಛಿಜ್ಜನ್ತಿ ನ ಸವನ್ತಿ ನ ಆಸವನ್ತಿ ನ ಸನ್ದನ್ತಿ ನಪ್ಪವತ್ತನ್ತಿ। "ಇಮೇ ಧಮ್ಮಾ ಅಭಿಞ್ಞೇಯ್ಯಾ"ತಿ…ಪೇ॰… "ಇಮೇ ಧಮ್ಮಾ ಪರಿಞ್ಞೇಯ್ಯಾ"ತಿ… "ಇಮೇ ಧಮ್ಮಾ ಪಹಾತಬ್ಬಾ"ತಿ… "ಇಮೇ ಧಮ್ಮಾ ಭಾವೇತಬ್ಬಾ"ತಿ… "ಇಮೇ ಧಮ್ಮಾ ಸಚ್ಛಿಕಾತಬ್ಬಾ"ತಿ ಜಾನತೋ ಪಸ್ಸತೋ ಪಞ್ಞಾಯೇತೇ ಸೋತಾ ಪಿಧೀಯನ್ತಿ ಪಚ್ಛಿಜ್ಜನ್ತಿ ನ ಸವನ್ತಿ ನ ಆಸವನ್ತಿ ನ ಸನ್ದನ್ತಿ ನಪ್ಪವತ್ತನ್ತಿ। ಛನ್ನಂ ಫಸ್ಸಾಯತನಾನಂ ಸಮುದಯಞ್ಚ ಅತ್ಥಙ್ಗಮಞ್ಚ ಅಸ್ಸಾದಞ್ಚ ಆದೀನವಞ್ಚ ನಿಸ್ಸರಣಞ್ಚ ಜಾನತೋ ಪಸ್ಸತೋ ಪಞ್ಞಾಯೇತೇ ಸೋತಾ ಪಿಧೀಯನ್ತಿ ಪಚ್ಛಿಜ್ಜನ್ತಿ ನ ಸವನ್ತಿ ನ ಆಸವನ್ತಿ ನ ಸನ್ದನ್ತಿ ನಪ್ಪವತ್ತನ್ತಿ। ಪಞ್ಚನ್ನಂ

ಉಪಾದಾನಕ್ಖನ್ಧಾನಂ ಸಮುದಯಞ್ಚ ಅತ್ಥಙ್ಗಮಞ್ಚ ಅಸ್ಸಾದಞ್ಚ ಆದೀನವಞ್ಚ ನಿಸ್ಸರಣಞ್ಚ ಜಾನತೋ ಪಸ್ಸತೋ… ಚತುನ್ನಂ ಮಹಾಭೂತಾನಂ ಸಮುದಯಞ್ಚ ಅತ್ಥಙ್ಗಮಞ್ಚ ಅಸ್ಸಾದಞ್ಚ ಆದೀನವಞ್ಚ ನಿಸ್ಸರಣಞ್ಚ ಜಾನತೋ ಪಸ್ಸತೋ… ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಸಮುದಯಧಮ್ಮಂ ಸಬ್ಬಂ ತಂ ನಿರೋಧಧಮ್ಮನ್ತಿ ಜಾನತೋ ಪಸ್ಸತೋ ಪಞ್ಞಾಯೇತೇ ಸೋತಾ ಪಿಧೀಯನ್ತಿ ಪಚ್ಛಿಜ್ಜನ್ತಿ ನ ಸವನ್ತಿ ನ ಆಸವನ್ತಿ ನ ಸನ್ದನ್ತಿ ನಪ್ಪವತ್ತನ್ತೀತಿ - ಪಞ್ಞಾಯೇತೇ ಪಿಧಿಯ್ಯರೇ। ತೇನಾಹ ಭಗವಾ -

"ಯಾನಿ ಸೋತಾನಿ ಲೋಕಸ್ಮಿಂ, [ಅಜಿತಾತಿ ಭಗವಾ]
ಸತಿ ತೇಸಂ ನಿವಾರಣಂ।
ಸೋತಾನಂ ಸಂವರಂ ಬ್ರೂಮಿ, ಪಞ್ಞಾಯೇತೇ ಪಿಧಿಯ್ಯರೇ"ತಿ॥

೫. **ಪಞ್ಞಾ ಚೇವ ಸತಿ ಚಾಪಿ, [ಇಚ್ಚಾಯಸ್ಮಾ ಅಜಿತೋ]**
ನಾಮರೂಪಞ್ಚ ಮಾರಿಸ।
ಏತಂ ಮೇ ಪುಟ್ಠೋ ಪಬ್ರೂಹಿ, ಕತ್ಥೇತಂ ಉಪರುಜ್ಝತಿ॥

ಪಞ್ಞಾ ಚೇವ ಸತಿ ಚಾಪೀತಿ। **ಪಞ್ಞಾತಿ** ಯಾ ಪಞ್ಞಾ ಪಜಾನನಾ ವಿಚಯೋ ಪವಿಚಯೋ ಧಮ್ಮವಿಚಯೋ ಸಲ್ಲಕ್ಖಣಾ ಉಪಲಕ್ಖಣಾ ಪಚ್ಚುಪಲಕ್ಖಣಾ ಪಣ್ಡಿಚ್ಚಂ ಕೋಸಲ್ಲಂ ನೇಪುಞ್ಞಂ ವೇಭಬ್ಯಾ ಚಿನ್ತಾ ಉಪಪರಿಕ್ಖಾ ಭೂರೀ [ಭೂರಿ (ಕ॰)] ಮೇಧಾ ಪರಿಣಾಯಿಕಾ ವಿಪಸ್ಸನಾ ಸಮ್ಪಜಞ್ಞಂ ಪತೋದೋ ಪಞ್ಞಾ ಪಞ್ಞಿನ್ದ್ರಿಯಂ ಪಞ್ಞಾಬಲಂ ಪಞ್ಞಾಸತ್ಥಂ ಪಞ್ಞಾಪಾಸಾದೋ ಪಞ್ಞಾಆಲೋಕೋ ಪಞ್ಞಾಓಭಾಸೋ ಪಞ್ಞಾಪಜ್ಜೋತೋ ಪಞ್ಞಾರತನಂ ಅಮೋಹೋ ಧಮ್ಮವಿಚಯೋ ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿ। **ಸತೀತಿ** ಯಾ ಸತಿ ಅನುಸ್ಸತಿ…ಪೇ॰… ಸಮ್ಮಾಸತೀತಿ - ಪಞ್ಞಾ ಚೇವ ಸತಿಚಾಪಿ, ಇಚ್ಚಾಯಸ್ಮಾ ಅಜಿತೋ।

ನಾಮರೂಪಞ್ಚ ಮಾರಿಸಾತಿ। **ನಾಮನ್ತಿ** ಚತ್ತಾರೋ ಅರೂಪಿನೋ ಖನ್ಧಾ। **ರೂಪನ್ತಿ** ಚತ್ತಾರೋ ಚ ಮಹಾಭೂತಾ ಚತುನ್ನಞ್ಚ ಮಹಾಭೂತಾನಂ ಉಪಾದಾಯರೂಪಂ । **ಮಾರಿಸಾತಿ** ಪಿಯವಚನಂ ಗರುವಚನಂ ಸಗಾರವಸಪ್ಪತಿಸ್ಸಾಧಿವಚನಮೇತಂ ಮಾರಿಸಾತಿ - ನಾಮರೂಪಞ್ಚ ಮಾರಿಸ।

ಏತಂ ಮೇ ಪುಟ್ಠೋ ಪಬ್ರೂಹೀತಿ। **ಏತಂ ಮೇತಿ** ಯಂ ಪುಚ್ಛಾಮಿ ಯಂ ಯಾಚಾಮಿ ಯಂ ಅಜ್ಝೇಸಾಮಿ ಯಂ ಪಸಾದೇಮಿ। **ಪುಟ್ಠೋತಿ** ಪುಚ್ಛಿತೋ ಯಾಚಿತೋ ಅಜ್ಝೇಸಿತೋ ಪಸಾದಿತೋ। **ಪಬ್ರೂಹೀತಿ** ಬ್ರೂಹಿ ಆಚಿಕ್ಖಾಹಿ ದೇಸೇಹಿ ಪಞ್ಞಪೇಹಿ ಪಟ್ಠಪೇಹಿ ವಿವರಾಹಿ ವಿಭಜಾಹಿ [ವಿವರೇಹಿ ವಿಭಜೇಹಿ (ಕ॰)] ಉತ್ತಾನೀಕರೋಹಿ ಪಕಾಸೇಹೀತಿ - ಏತಂ ಮೇ ಪುಟ್ಠೋ ಪಬ್ರೂಹಿ।

ಕತ್ಥೇತಂ ಉಪರುಜ್ಝತೀತಿ ಕತ್ಥೇತಂ ನಿರುಜ್ಝತಿ ವೂಪಸಮ್ಮತಿ ಅತ್ಥಂ ಗಚ್ಛತಿ ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸಮ್ಭತೀತಿ। ಕತ್ಥೇತಂ ಉಪರುಜ್ಝತಿ। ತೇನಾಹ ಸೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ -

"ಪಞ್ಞಾ ಚೇವ ಸತಿ ಚಾಪಿ, [ಇಚ್ಚಾಯಸ್ಮಾ ಅಜಿತೋ]
ನಾಮರೂಪಞ್ಚ ಮಾರಿಸ।
ಏವಂ ಮೇ ಪುಟ್ಠೋ ಪಬ್ರೂಹಿ, ಕತ್ಥೇತಂ ಉಪರುಜ್ಝತೀ"ತಿ॥

೬. **ಯಮೇತಂ ಪಞ್ಹಂ ಅಪುಚ್ಛಿ, ಅಜಿತ ತಂ ವದಾಮಿ ತೇ।**
ಯತ್ಥ ನಾಮಞ್ಚ ರೂಪಞ್ಚ, ಅಸೇಸಂ ಉಪರುಜ್ಝತಿ।
ವಿಞ್ಞಾಣಸ್ಸ ನಿರೋಧೇನ, ಏತ್ಥೇತಂ ಉಪರುಜ್ಝತಿ॥

ಯಮೇತಂ ಪಞ್ಹಂ ಅಪುಚ್ಛೀತಿ। **ಯಮೇತನ್ತಿ** ಪಞ್ಹಞ್ಚ ಸತಿಞ್ಚ ನಾಮರೂಪಞ್ಚ। **ಅಪುಚ್ಛೀತಿ** ಅಪುಚ್ಛಸಿ ಯಾಚಸಿ ಅಜ್ಝೇಸತಿ [ಅಜ್ಝೇಸಿ (ಕ॰)] ಪಸಾದೇಸೀತಿ - ಯಮೇತಂ ಪಞ್ಹಂ ಅಪುಚ್ಛಿ।

ಅಜಿತ ತಂ ವದಾಮಿ ತೇತಿ। **ಅಜಿತಾತಿ** ಭಗವಾ ತಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂ ನಾಮೇನ ಆಲಪತಿ। **ತನ್ತಿ** ಪಞ್ಹಞ್ಚ ಸತಿಞ್ಚ ನಾಮರೂಪಞ್ಚ। **ವದಾಮೀತಿ** ವದಾಮಿ ಆಚಿಕ್ಖಾಮಿ ದೇಸೇಮಿ ಪಞ್ಞಪೇಮಿ ಪಟ್ಠಪೇಮಿ ವಿವರಾಮಿ ವಿಭಜಾಮಿ ಉತ್ತಾನೀಕರೋಮಿ ಪಕಾಸೇಮೀತಿ। ಅಜಿತ ತಂ ವದಾಮಿ ತೇ।

ಯತ್ಥ ನಾಮಞ್ಚ ರೂಪಞ್ಚ, ಅಸೇಸಂ ಉಪರುಜ್ಝತೀತಿ **ನಾಮನ್ತಿ** ಚತ್ತಾರೋ ಅರೂಪಿನೋ ಖನ್ಧಾ। **ರೂಪನ್ತಿ** ಚತ್ತಾರೋ ಚ ಮಹಾಭೂತಾ ಚತುನ್ನಞ್ಚ ಮಹಾಭೂತಾನಂ ಉಪಾದಾಯರೂಪಂ। **ಅಸೇಸನ್ತಿ** ಸಬ್ಬೇನ ಸಬ್ಬಂ ಸಬ್ಬಥಾ ಸಬ್ಬಂ ಅಸೇಸಂ ನಿಸ್ಸೇಸಂ ಪರಿಯಾದಿಯನವಚನಮೇತಂ [ಪರಿಯಾದಾಯವಚನಮೇತಂ (ಸ್ಯಾ॰ ಕ॰)] ಅಸೇಸನ್ತಿ। **ಉಪರುಜ್ಝತೀತಿ** ನಿರುಜ್ಝತಿ ವೂಪಸಮ್ಮತಿ ಅತ್ಥಂ ಗಚ್ಛತಿ ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸಮ್ಭತೀತಿ। ಯತ್ಥ ನಾಮಞ್ಚ ರೂಪಞ್ಚ ಅಸೇಸಂ ಉಪರುಜ್ಝತಿ।

ವಿಞ್ಞಾಣಸ್ಸ ನಿರೋಧೇನ, ಏತ್ಥೇತಂ ಉಪರುಜ್ಝತೀತಿ ಸೋತಾಪತ್ತಿಮಗ್ಗಞಾಣೇನ ಅಭಿಸಙ್ಖಾರವಿಞ್ಞಾಣಸ್ಸ ನಿರೋಧೇನ ಸತ್ತ ಭವೇ ಠಪೇತ್ವಾ ಅನಮತಗ್ಗೇ ಸಂಸಾರೇ ಯೇ ಉಪ್ಪಜ್ಜೇಯ್ಯುಂ ನಾಮಞ್ಚ ರೂಪಞ್ಚ, ಏತ್ಥೇತೇ ನಿರುಜ್ಝನ್ತಿ ವೂಪಸಮ್ಮನ್ತಿ ಅತ್ಥಂ ಗಚ್ಛನ್ತಿ ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸಮ್ಭನ್ತಿ। ಸಕದಾಗಾಮಿಮಗ್ಗಞಾಣೇನ ಅಭಿಸಙ್ಖಾರವಿಞ್ಞಾಣಸ್ಸ ನಿರೋಧೇನ ದ್ವೇ ಭವೇ ಠಪೇತ್ವಾ ಪಞ್ಚಸು ಭವೇಸು ಯೇ ಉಪ್ಪಜ್ಜೇಯ್ಯುಂ ನಾಮಞ್ಚ ರೂಪಞ್ಚ, ಏತ್ಥೇತೇ ನಿರುಜ್ಝನ್ತಿ ವೂಪಸಮ್ಮನ್ತಿ ಅತ್ಥಂ ಗಚ್ಛನ್ತಿ ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸಮ್ಭನ್ತಿ। ಅನಾಗಾಮಿಮಗ್ಗಞಾಣೇನ ಅಭಿಸಙ್ಖಾರವಿಞ್ಞಾಣಸ್ಸ ನಿರೋಧೇನ ಏಕಂ ಭವಂ ಠಪೇತ್ವಾ ರೂಪಧಾತುಯಾ ವಾ ಅರೂಪಧಾತುಯಾ ವಾ ಯೇ ಉಪ್ಪಜ್ಜೇಯ್ಯುಂ ನಾಮಞ್ಚ ರೂಪಞ್ಚ, ಏತ್ಥೇತೇ ನಿರುಜ್ಝನ್ತಿ ವೂಪಸಮ್ಮನ್ತಿ ಅತ್ಥಂ ಗಚ್ಛನ್ತಿ ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸಮ್ಭನ್ತಿ। ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗಞಾಣೇನ ಅಭಿಸಙ್ಖಾರವಿಞ್ಞಾಣಸ್ಸ ನಿರೋಧೇನ ಯೇ ಉಪ್ಪಜ್ಜೇಯ್ಯುಂ ನಾಮಞ್ಚ ರೂಪಞ್ಚ, ಏತ್ಥೇತೇ ನಿರುಜ್ಝನ್ತಿ ವೂಪಸಮ್ಮನ್ತಿ ಅತ್ಥಂ ಗಚ್ಛನ್ತಿ ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸಮ್ಭನ್ತಿ । ಅರಹತೋ ಅನುಪಾದಿಸೇಸಾಯ ನಿಬ್ಬಾನಧಾತುಯಾ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯನ್ತಸ್ಸ ಚರಿಮವಿಞ್ಞಾಣಸ್ಸ ನಿರೋಧೇನ ಪಞ್ಞಾ ಚ ಸತಿ ಚ ನಾಮಞ್ಚ ರೂಪಞ್ಚ, ಏತ್ಥೇತೇ ನಿರುಜ್ಝನ್ತಿ ವೂಪಸಮ್ಮನ್ತಿ ಅತ್ಥಂ ಗಚ್ಛನ್ತಿ ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸಮ್ಭನ್ತೀತಿ - ವಿಞ್ಞಾಣಸ್ಸ ನಿರೋಧೇನ ಏತ್ಥೇತಂ ಉಪರುಜ್ಝತಿ। ತೇನಾಹ ಭಗವಾ -

"ಯಮೇತಂ ಪಞ್ಹಂ ಅಪುಚ್ಛಿ, ಅಜಿತ ತಂ ವದಾಮಿ ತೇ।
ಯತ್ಥ ನಾಮಞ್ಚ ರೂಪಞ್ಚ, ಅಸೇಸಂ ಉಪರುಜ್ಝತಿ।
ವಿಞ್ಞಾಣಸ್ಸ ನಿರೋಧೇನ, ಏತ್ಥೇತಂ ಉಪರುಜ್ಝತೀ"ತಿ॥

೭. **ಯೇ ಚ ಸಙ್ಖಾತಧಮ್ಮಾಸೇ, ಯೇ ಚ ಸೇಖಾ** [ಸೇಕ್ಖಾ (ಸ್ಯಾ॰ ಕ॰)] **ಪುಥೂ ಇಧ।**
ತೇಸಂ ಮೇ ನಿಪಕೋ ಇರಿಯಂ, ಪುಟ್ಠೋ ಪಬ್ರೂಹಿ ಮಾರಿಸ॥

ಯೇ ಚ ಸಙ್ಖಾತಧಮ್ಮಾಸೇತಿ ಸಙ್ಖಾತಧಮ್ಮಾ ವುಚ್ಚನ್ತಿ ಅರಹನ್ತೋ ಖೀಣಾಸವಾ। ಕಿಂಕಾರಣಾ ಸಙ್ಖಾತಧಮ್ಮಾ ವುಚ್ಚನ್ತಿ ಅರಹನ್ತೋ ಖೀಣಾಸವಾ? ತೇ ಸಙ್ಖಾತಧಮ್ಮಾ ಞಾತಧಮ್ಮಾ ತುಲಿತಧಮ್ಮಾ ತೀರಿತಧಮ್ಮಾ ವಿಭೂತಧಮ್ಮಾ ವಿಭಾವಿತಧಮ್ಮಾ। "ಸಬ್ಬೇ ಸಙ್ಖಾರಾ ಅನಿಚ್ಚಾ"ತಿ ಸಙ್ಖಾತಧಮ್ಮಾ ಞಾತಧಮ್ಮಾ ತುಲಿತಧಮ್ಮಾ ತೀರಿತಧಮ್ಮಾ ವಿಭೂತಧಮ್ಮಾ ವಿಭಾವಿತಧಮ್ಮಾ। "ಸಬ್ಬೇ ಸಙ್ಖಾರಾ ದುಕ್ಖಾ"ತಿ ಸಙ್ಖಾತಧಮ್ಮಾ...ಪೇ॰... "ಸಬ್ಬೇ ಧಮ್ಮಾ ಅನತ್ತಾ"ತಿ ಸಙ್ಖಾತಧಮ್ಮಾ... "ಅವಿಜ್ಜಾಪಚ್ಚಯಾ ಸಙ್ಖಾರಾ"ತಿ ಸಙ್ಖಾತಧಮ್ಮಾ... "ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಸಮುದಯಧಮ್ಮಂ ಸಬ್ಬಂ ತಂ ನಿರೋಧಧಮ್ಮ"ನ್ತಿ ಸಙ್ಖಾತಧಮ್ಮಾ ಞಾತಧಮ್ಮಾ ತುಲಿತಧಮ್ಮಾ ತೀರಿತಧಮ್ಮಾ ವಿಭೂತಧಮ್ಮಾ ವಿಭಾವಿತಧಮ್ಮಾ। ಅಥ ವಾ ತೇಸಂ ಖನ್ಧಾ ಸಙ್ಖಾತಾ ಧಾತುಯೋ ಸಙ್ಖಾತಾ ಆಯತನಾನಿ ಸಙ್ಖಾತಾ ಗತಿಯೋ ಸಙ್ಖಾತಾ ಉಪಪತ್ತಿಯೋ ಸಙ್ಖಾತಾ ಪಟಿಸನ್ಧಿ ಸಙ್ಖಾತಾ ಭವಾ ಸಙ್ಖಾತಾ ಸಂಸಾರಾ ಸಙ್ಖಾತಾ ವಟ್ಟಾ ಸಙ್ಖಾತಾ। ಅಥ ವಾ ತೇ ಖನ್ಧಪರಿಯನ್ತೇ ಠಿತಾ ಧಾತುಪರಿಯನ್ತೇ ಠಿತಾ ಆಯತನಪರಿಯನ್ತೇ ಠಿತಾ

ಗತಿಪರಿಯನ್ತೋ ಠಿತಾ ಉಪಪತ್ತಿಪರಿಯನ್ತೋ ಠಿತಾ ಪಟಿಸನ್ಧಿಪರಿಯನ್ತೋ ಠಿತಾ ಭವಪರಿಯನ್ತೋ ಠಿತಾ ಸಂಸಾರಪರಿಯನ್ತೋ ಠಿತಾ ವಟ್ಟಪರಿಯನ್ತೋ ಠಿತಾ ಅನ್ತಿಮೇ ಭವೇ ಠಿತಾ ಅನ್ತಿಮೇ ಸಮುಸ್ಸಯೇ ಠಿತಾ ಅನ್ತಿಮದೇಹಧರಾ ಅರಹನ್ತೋ।

> ತೇಸಂ ಚಾಯಂ [ಯಾಯಂ (ಕ॰)] ಪಚ್ಛಿಮಕೋ, ಚರಿಮೋಯಂ ಸಮುಸ್ಸಯೋ।
> ಜಾತಿಮರಣಸಂಸಾರೋ, ನತ್ಥಿ ನೇಸಂ ಪುನಬ್ಭವೋತಿ॥

ತಂಕಾರಣಾ ಸಙ್ಖಾತಧಮ್ಮಾ ವುಚ್ಚನ್ತಿ ಅರಹನ್ತೋ ಖೀಣಾಸವಾತಿ। **ಯೇ ಚ ಸಙ್ಖಾತಧಮ್ಮಾಸೇ, ಯೇ ಚ ಸೇಖಾ ಪುಥೂ ಇಧಾತಿ। ಸೇಖಾತಿ** ಕಿಂಕಾರಣಾ ವುಚ್ಚನ್ತಿ ಸೇಖಾ? ಸಿಕ್ಖನ್ತೀತಿ ಸೇಖಾ। ಕಿಞ್ಚ ಸಿಕ್ಖನ್ತಿ? ಅಧಿಸೀಲಮ್ಪಿ ಸಿಕ್ಖನ್ತಿ, ಅಧಿಚಿತ್ತಮ್ಪಿ ಸಿಕ್ಖನ್ತಿ, ಅಧಿಪಞ್ಞಮ್ಪಿ ಸಿಕ್ಖನ್ತಿ। ಕತಮಾ ಅಧಿಸೀಲಸಿಕ್ಖಾ? ಇಧ ಭಿಕ್ಖು ಸೀಲವಾ ಹೋತಿ ಪಾತಿಮೋಕ್ಖಸಂವರಸಂವುತೋ ವಿಹರತಿ ಆಚಾರಗೋಚರಸಮ್ಪನ್ನೋ ಅಣುಮತ್ತೇಸು ವಜ್ಜೇಸು ಭಯದಸ್ಸಾವೀ, ಸಮಾದಾಯ ಸಿಕ್ಖತಿ ಸಿಕ್ಖಾಪದೇಸು। ಖುದ್ದಕೋ ಸೀಲಕ್ಖನ್ಧೋ ಮಹನ್ತೋ ಸೀಲಕ್ಖನ್ಧೋ ಸೀಲಂ ಪತಿಟ್ಠಾ ಆದಿ ಚರಣಂ ಸಂಯಮೋ ಸಂವರೋ ಮುಖಂ ಪಮುಖಂ ಕುಸಲಾನಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಸಮಾಪತ್ತಿಯಾ - ಅಯಂ ಅಧಿಸೀಲಸಿಕ್ಖಾ।

ಕತಮಾ ಅಧಿಚಿತ್ತಸಿಕ್ಖಾ? ಇಧ ಭಿಕ್ಖು ವಿವಿಚ್ಚೇವ ಕಾಮೇಹಿ…ಪೇ॰… ಪಠಮಂ ಝಾನಂ… ದುತಿಯಂ ಝಾನಂ… ತತಿಯಂ ಝಾನಂ… ಚತುತ್ಥಂ ಝಾನಂ ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹರತಿ - ಅಯಂ ಅಧಿಚಿತ್ತಸಿಕ್ಖಾ।

ಕತಮಾ ಅಧಿಪಞ್ಞಾಸಿಕ್ಖಾ? ಇಧ ಭಿಕ್ಖು ಪಞ್ಞವಾ ಹೋತಿ ಉದಯತ್ಥಗಾಮಿನಿಯಾ ಪಞ್ಞಾಯ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಅರಿಯಾಯ ನಿಬ್ಬೇಧಿಕಾಯ ಸಮ್ಮಾ ದುಕ್ಖಕ್ಖಯಗಾಮಿನಿಯಾ। ಸೋ "ಇದಂ ದುಕ್ಖ"ನ್ತಿ ಯಥಾಭೂತಂ ಪಜಾನಾತಿ, "ಅಯಂ ದುಕ್ಖಸಮುದಯೋ"ತಿ…ಪೇ॰… "ಅಯಂ ದುಕ್ಖನಿರೋಧೋ"ತಿ… "ಅಯಂ ದುಕ್ಖನಿರೋಧಗಾಮಿನೀ ಪಟಿಪದಾ"ತಿ ಯಥಾಭೂತಂ ಪಜಾನಾತಿ। "ಇಮೇ ಆಸವಾ"ತಿ…ಪೇ॰… "ಅಯಂ ಆಸವಸಮುದಯೋ"ತಿ… "ಅಯಂ ಆಸವನಿರೋಧೋ"ತಿ… "ಅಯಂ ಆಸವನಿರೋಧಗಾಮಿನೀ ಪಟಿಪದಾ"ತಿ ಯಥಾಭೂತಂ ಪಜಾನಾತಿ। "ಅಯಂ ಅಧಿಪಞ್ಞಾಸಿಕ್ಖಾ"… ಇಮಾ ತಿಸ್ಸೋ ಸಿಕ್ಖಾಯೋ ಆವಜ್ಜನ್ತಾ ಸಿಕ್ಖನ್ತಿ ಜಾನನ್ತಾ ಸಿಕ್ಖನ್ತಿ ಪಸ್ಸನ್ತಾ ಸಿಕ್ಖನ್ತಿ ಚಿತ್ತಂ ಅಧಿಟ್ಠಹನ್ತಾ ಸಿಕ್ಖನ್ತಿ ಸದ್ಧಾಯ ಅಧಿಮುಚ್ಚನ್ತಾ ಸಿಕ್ಖನ್ತಿ ವೀರಿಯಂ [ವಿರಿಯಂ (ಸ್ಯಾ॰)] ಪಗ್ಗಣ್ಹನ್ತಾ ಸಿಕ್ಖನ್ತಿ ಸತಿಂ ಉಪಟ್ಠಪೇನ್ತಾ ಸಿಕ್ಖನ್ತಿ ಚಿತ್ತಂ ಸಮಾದಹನ್ತಾ ಸಿಕ್ಖನ್ತಿ ಪಞ್ಞಾಯ ಪಜಾನನ್ತಾ ಸಿಕ್ಖನ್ತಿ ಅಭಿಞ್ಞೇಯ್ಯಂ ಅಭಿಜಾನನ್ತಾ ಸಿಕ್ಖನ್ತಿ ಪರಿಞ್ಞೇಯ್ಯಂ ಪರಿಜಾನನ್ತಾ ಸಿಕ್ಖನ್ತಿ ಪಹಾತಬ್ಬಂ ಪಜಹನ್ತಾ ಸಿಕ್ಖನ್ತಿ ಭಾವೇತಬ್ಬಂ ಭಾವೇನ್ತಾ ಸಿಕ್ಖನ್ತಿ ಸಚ್ಛಿಕಾತಬ್ಬಂ ಸಚ್ಛಿಕರೋನ್ತಾ ಸಿಕ್ಖನ್ತಿ ಆಚರನ್ತಿ ಸಮಾಚರನ್ತಿ ಸಮಾದಾಯ ವತ್ತನ್ತಿ। ತಂಕಾರಣಾ ವುಚ್ಚನ್ತಿ - ಸೇಖಾ। **ಪುಥೂತಿ** ಬಹುಕಾ। ಏತೇ ಸೇಖಾ ಸೋತಾಪನ್ನಾ ಚ ಪಟಿಪನ್ನಾ ಚ ಸಕದಾಗಾಮಿನೋ ಚ ಪಟಿಪನ್ನಾ ಚ ಅನಾಗಾಮಿನೋ ಚ ಪಟಿಪನ್ನಾ ಚ ಅರಹನ್ತೋ ಚ ಪಟಿಪನ್ನಾ ಚ। **ಇಧಾತಿ** ಇಮಿಸ್ಸಾ ದಿಟ್ಠಿಯಾ ಇಮಿಸ್ಸಾ ಖನ್ತಿಯಾ ಇಮಿಸ್ಸಾ ರುಚಿಯಾ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಆದಾಯೇ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಧಮ್ಮೇ ಇಮಸ್ಮಿಂ ವಿನಯೇ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಧಮ್ಮವಿನಯೇ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಪಾವಚನೇ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯೇ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸತ್ಥುಸಾಸನೇ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಅತ್ತಭಾವೇ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಮನುಸ್ಸಲೋಕೇತಿ - ಯೇ ಚ ಸೇಖಾ ಪುಥೂ ಇಧ।

ತೇಸಂ ಮೇ ನಿಪಕೋ ಇರಿಯಂ, ಪುಟ್ಠೋ ಪಬ್ರೂಹಿ ಮಾರಿಸಾತಿ ತ್ವಮ್ಪಿ ನಿಪಕೋ ಪಣ್ಡಿತೋ ಪಞ್ಞವಾ ಬುದ್ಧಿಮಾ ಞಾಣೀ ಮೇಧಾವೀ। ತೇಸಂ ಸಙ್ಖಾತಧಮ್ಮಾನಞ್ಚ ಸೇಕ್ಖಾನಞ್ಚ ಇರಿಯಂ ಚರಿಯಂ ವುತ್ತಿ ಪವತ್ತಿ ಆಚರಂ ಗೋಚರಂ ವಿಹಾರಂ ಪಟಿಪದಂ। **ಪುಟ್ಠೋತಿ** ಪುಚ್ಛಿತೋ ಯಾಚಿತೋ ಅಜ್ಝೇಸಿತೋ ಪಸಾದಿತೋ। **ಪಬ್ರೂಹೀತಿ** ಬ್ರೂಹಿ ಆಚಿಕ್ಖಾಹಿ ದೇಸೇಹಿ ಪಞ್ಞಪೇಹಿ ಪಟ್ಠಪೇಹಿ ವಿವರಾಹಿ ವಿಭಜಾಹಿ ಉತ್ತಾನೀಕರೋಹಿ ಪಕಾಸೇಹಿ। **ಮಾರಿಸಾತಿ** ಪಿಯವಚನಂ ಗರುವಚನಂ ಸಗಾರವಸಪ್ಪತಿಸ್ಸಾಧಿವಚನಮೇತಂ ಮಾರಿಸಾತಿ - ತೇಸಂ ಮೇ ನಿಪಕೋ ಇರಿಯಂ, ಪುಟ್ಠೋ ಪಬ್ರೂಹಿ ಮಾರಿಸ। ತೇನಾಹ ಸೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ -

> "ಯೇ ಚ ಸಙ್ಖಾತಧಮ್ಮಾಸೇ, ಯೇ ಚ ಸೇಖಾ ಪುಥೂ ಇಧ।
> ತೇಸಂ ಮೇ ನಿಪಕೋ ಇರಿಯಂ, ಪುಟ್ಠೋ ಪಬ್ರೂಹಿ ಮಾರಿಸಾ"ತಿ॥

೮. **ಕಾಮೇಸು ನಾಭಿಗಿಜ್ಝೇಯ್ಯ, ಮನಸಾನಾವಿಲೋ ಸಿಯಾ।**

ಕುಸಲೋ ಸಬ್ಬಧಮ್ಮಾನಂ, ಸತೋ ಭಿಕ್ಖು ಪರಿಬ್ಬಜೇ॥

ಕಾಮೇಸು ನಾಭಿಗಿಜ್ಝೇಯ್ಯಾತಿ। **ಕಾಮಾ**ತಿ ಉದ್ದಾನತೋ ದ್ವೇ ಕಾಮಾ - ವತ್ಥುಕಾಮಾ ಚ ಕಿಲೇಸಕಾಮಾ ಚ। ಕತಮೇ ವತ್ಥುಕಾಮಾ? ಮನಾಪಿಕಾ ರೂಪಾ ಮನಾಪಿಕಾ ಸದ್ದಾ ಮನಾಪಿಕಾ ಗನ್ಧಾ ಮನಾಪಿಕಾ ರಸಾ ಮನಾಪಿಕಾ ಫೋಟ್ಠಬ್ಬಾ, ಅತ್ಥರಣಾ ಪಾವುರಣಾ [ಪಾಪುರಣಾ (ಸ್ಯಾ॰)] ದಾಸಿದಾಸಾ ಅಜೇಳಕಾ ಕುಕ್ಕುಟಸೂಕರಾ ಹತ್ಥಿಗವಾಸ್ಸವಳವಾ ಖೇತ್ತಂ ವತ್ಥು ಹಿರಞ್ಞಂ ಸುವಣ್ಣಂ ಗಾಮನಿಗಮರಾಜಧಾನಿಯೋ [ರಾಜಠಾನಿಯೋ (ಕ॰)] ರಟ್ಠಞ್ಚ ಜನಪದೋ ಚ ಕೋಸೋ ಚ ಕೋಟ್ಠಾಗಾರಞ್ಚ - ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ರಜನೀಯವತ್ಥು ವತ್ಥುಕಾಮಾ।

ಅಪಿ ಚ ಅತೀತಾ ಕಾಮಾ ಅನಾಗತಾ ಕಾಮಾ ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಾ ಕಾಮಾ ಅಜ್ಝತ್ತಾ ಕಾಮಾ ಬಹಿದ್ಧಾ ಕಾಮಾ ಅಜ್ಝತ್ತಬಹಿದ್ಧಾ ಕಾಮಾ, ಹೀನಾ ಕಾಮಾ ಮಜ್ಝಿಮಾ ಕಾಮಾ ಪಣೀತಾ ಕಾಮಾ, ಆಪಾಯಿಕಾ ಕಾಮಾ ಮಾನುಸಿಕಾ ಕಾಮಾ ದಿಬ್ಬಾ ಕಾಮಾ, ಪಚ್ಚುಪಟ್ಠಿತಾ ಕಾಮಾ, ನಿಮ್ಮಿತಾ ಕಾಮಾ ಪರನಿಮ್ಮಿತಾ ಕಾಮಾ, ಪರಿಗ್ಗಹಿತಾ ಕಾಮಾ ಅಪರಿಗ್ಗಹಿತಾ ಕಾಮಾ, ಮಮಾಯಿತಾ ಕಾಮಾ ಅಮಮಾಯಿತಾ ಕಾಮಾ, ಸಬ್ಬೇಪಿ ಕಾಮಾವಚರಾ ಧಮ್ಮಾ, ಸಬ್ಬೇಪಿ ರೂಪಾವಚರಾ ಧಮ್ಮಾ, ಸಬ್ಬೇಪಿ ಅರೂಪಾವಚರಾ ಧಮ್ಮಾ, ತಣ್ಹಾವತ್ಥುಕಾ ತಣ್ಹಾರಮ್ಮಣಾ, ಕಾಮನೀಯಟ್ಠೇನ ರಜನೀಯಟ್ಠೇನ ಮದನೀಯಟ್ಠೇನ ರಮಣೀಯಟ್ಠೇನ [ನತ್ಥಿ ಸ್ಯಾ॰ ಪೋತ್ಥಕೇ ಮಹಾನಿ॰ ೧] ಕಾಮಾ। ಇಮೇ ವುಚ್ಚನ್ತಿ ವತ್ಥುಕಾಮಾ।

ಕತಮೇ ಕಿಲೇಸಕಾಮಾ? ಛನ್ದೋ ಕಾಮೋ ರಾಗೋ ಕಾಮೋ ಛನ್ದರಾಗೋ ಕಾಮೋ ಸಙ್ಕಪ್ಪೋ ಕಾಮೋ ರಾಗೋ ಕಾಮೋ ಸಙ್ಕಪ್ಪರಾಗೋ ಕಾಮೋ, ಯೋ ಕಾಮೇಸು ಕಾಮಚ್ಛನ್ದೋ ಕಾಮರಾಗೋ ಕಾಮನನ್ದೀ ಕಾಮತಣ್ಹಾ ಕಾಮಸಿನೇಹೋ ಕಾಮಪಿಪಾಸಾ ಕಾಮಪರಿಳಾಹೋ ಕಾಮಗೇಧೋ ಕಾಮಮುಚ್ಛಾ ಕಾಮಜ್ಝೋಸಾನಂ ಕಾಮೋಘೋ ಕಾಮಯೋಗೋ ಕಾಮುಪಾದಾನಂ ಕಾಮಚ್ಛನ್ದನೀವರಣಂ -

ಅದ್ದಸಂ ಕಾಮ ತೇ ಮೂಲಂ, ಸಙ್ಕಪ್ಪಾ ಕಾಮ ಜಾಯಸಿ।
ನ ತಂ ಸಙ್ಕಪ್ಪಯಿಸ್ಸಾಮಿ, ಏವಂ ಕಾಮ ನ ಹೇಹಿಸೀತಿ॥

ಇಮೇ ವುಚ್ಚನ್ತಿ ಕಿಲೇಸಕಾಮಾ। ಗೇಧೋ ವುಚ್ಚತಿ ತಣ್ಹಾ, ಯೋ ರಾಗೋ ಸಾರಾಗೋ...ಪೇ॰... ಅಭಿಜ್ಝಾ ಲೋಭೋ ಅಕುಸಲಮೂಲಂ। **ಕಾಮೇಸು ನಾಭಿಗಿಜ್ಝೇಯ್ಯಾ**ತಿ ಕಿಲೇಸಕಾಮೇನ ವತ್ಥುಕಾಮೇಸು ನಾಭಿಗಿಜ್ಝೇಯ್ಯ ನ ಪಲಿಬುನ್ಧೇಯ್ಯ [ಪಲಿಬುಜ್ಝೇಯ್ಯ (ಸ್ಯಾ॰)] ಅಗಿದ್ಧೋ ಅಸ್ಸ ಅಗಧಿತೋ ಅಮುಚ್ಛಿತೋ ಅನಜ್ಝಾಪನ್ನೋ [ಅನಜ್ಝೋಪನ್ನೋ (ಸ್ಯಾ॰)] ವೀತಗೇಧೋ ವಿಗತಗೇಧೋ ಚತ್ತಗೇಧೋ ವನ್ತಗೇಧೋ ಮುತ್ತಗೇಧೋ ಪಹೀನಗೇಧೋ ಪಟಿನಿಸ್ಸಟ್ಠಗೇಧೋ ವೀತರಾಗೋ ವಿಗತರಾಗೋ ಚತ್ತರಾಗೋ ವನ್ತರಾಗೋ ಮುತ್ತರಾಗೋ ಪಹೀನರಾಗೋ ಪಟಿನಿಸ್ಸಟ್ಠರಾಗೋ ನಿಚ್ಛಾತೋ ನಿಬ್ಬುತೋ ಸೀತಿಭೂತೋ ಸುಖಪ್ಪಟಿಸಂವೇದೀ ಬ್ರಹ್ಮಭೂತೇನ ಅತ್ತನಾ ವಿಹರೇಯ್ಯಾತಿ - ಕಾಮೇಸು ನಾಭಿಗಿಜ್ಝೇಯ್ಯ।

ಮನಸಾನಾವಿಲೋ ಸಿಯಾತಿ। **ಮನೋ**ತಿ ಯಂ ಚಿತ್ತಂ ಮನೋ ಮಾನಸಂ ಹದಯಂ ಪಣ್ಡರಂ ಮನೋ ಮನಾಯತನಂ ಮನಿನ್ದ್ರಿಯಂ ವಿಞ್ಞಾಣಂ ವಿಞ್ಞಾಣಕ್ಖನ್ಧೋ ತಜ್ಜಾ ಮನೋವಿಞ್ಞಾಣಧಾತು। ಕಾಯದುಚ್ಚರಿತೇನ ಚಿತ್ತಂ ಆವಿಲಂ ಹೋತಿ ಲುಳಿತಂ ಏರಿತಂ ಘಟ್ಟಿತಂ ಚಲಿತಂ ಭನ್ತಂ ಅವೂಪಸನ್ತಂ। ವಚೀದುಚ್ಚರಿತೇನ...ಪೇ॰... ಮನೋದುಚ್ಚರಿತೇನ... ರಾಗೇನ... ದೋಸೇನ... ಮೋಹೇನ... ಕೋಧೇನ... ಉಪನಾಹೇನ... ಮಕ್ಖೇನ... ಪಳಾಸೇನ... ಇಸ್ಸಾಯ... ಮಚ್ಛರಿಯೇನ... ಮಾಯಾಯ... ಸಾಠೇಯ್ಯೇನ... ಥಮ್ಭೇನ... ಸಾರಮ್ಭೇನ... ಮಾನೇನ... ಅತಿಮಾನೇನ... ಮದೇನ... ಪಮಾದೇನ... ಸಬ್ಬಕಿಲೇಸೇಹಿ... ಸಬ್ಬದುಚ್ಚರಿತೇಹಿ... ಸಬ್ಬಡಾಹೇಹಿ... ಸಬ್ಬಪರಿಳಾಹೇಹಿ... ಸಬ್ಬಸನ್ತಾಪೇಹಿ... ಸಬ್ಬಾಕುಸಲಾಭಿಸಙ್ಖಾರೇಹಿ ಚಿತ್ತಂ ಆವಿಲಂ ಹೋತಿ ಲುಳಿತಂ ಏರಿತಂ ಘಟ್ಟಿತಂ ಚಲಿತಂ ಭನ್ತಂ ಅವೂಪಸನ್ತಂ। **ಮನಸಾನಾವಿಲೋ ಸಿಯಾ**ತಿ ಚಿತ್ತೇನ ಅನಾವಿಲೋ ಸಿಯಾ - ಅಲುಳಿತೋ ಅನೇರಿತೋ

ಅಘಟ್ಟಿತೋ ಅಚಲಿತೋ ಅಭನ್ತೋ ವೂಪಸನ್ತೋ ಆವಿಲಕರೇ ಕಿಲೇಸೇ ಜಹೇಯ್ಯ ಪಜಹೇಯ್ಯ ವಿನೋದೇಯ್ಯ ಬ್ಯನ್ತೀಕರೇಯ್ಯ [ಬ್ಯನ್ತಿಂ ಕರೇಯ್ಯ (ಕ॰)] ಅನಭಾವಂ ಗಮೇಯ್ಯ, ಆವಿಲಕರೇಹಿ ಕಿಲೇಸೇಹಿ ಚ ಆರತೋ [ಆರತೋ ಅಸ್ಸ (ಕ॰) ಮಹಾನಿ॰ ೧೮ ಪಸ್ಸ] ವಿರತೋ ಪಟಿವಿರತೋ ನಿಕ್ಖನ್ತೋ ನಿಸ್ಸಟೋ ವಿಪ್ಪಮುತ್ತೋ ವಿಸಞ್ಞುತ್ತೋ ವಿಮರಿಯಾದಿಕತೇನ ಚೇತಸಾ ವಿಹರೇಯ್ಯಾತಿ - ಮನಸಾನಾವಿಲೋ ಸಿಯಾ।

ಕುಸಲೋ ಸಬ್ಬಧಮ್ಮಾನನ್ತಿ "ಸಬ್ಬೇ ಸಙ್ಖಾರಾ ಅನಿಚ್ಚಾ"ತಿ ಕುಸಲೋ ಸಬ್ಬಧಮ್ಮಾನಂ, "ಸಬ್ಬೇ ಸಙ್ಖಾರಾ ದುಕ್ಖಾ"ತಿ ಕುಸಲೋ ಸಬ್ಬಧಮ್ಮಾನಂ, "ಸಬ್ಬೇ ಧಮ್ಮಾ ಅನತ್ತಾ"ತಿ ಕುಸಲೋ ಸಬ್ಬಧಮ್ಮಾನಂ, "ಅವಿಜ್ಜಾಪಚ್ಚಯಾ ಸಙ್ಖಾರಾ"ತಿ ಕುಸಲೋ ಸಬ್ಬಧಮ್ಮಾನಂ...ಪೇ॰... "ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಸಮುದಯಧಮ್ಮಂ ಸಬ್ಬಂ ತಂ ನಿರೋಧಧಮ್ಮ"ನ್ತಿ ಕುಸಲೋ ಸಬ್ಬಧಮ್ಮಾನಂ। ಏವಮ್ಪಿ ಕುಸಲೋ ಸಬ್ಬಧಮ್ಮಾನಂ।

ಅಥ ವಾ, ಅನಿಚ್ಚತೋ ಕುಸಲೋ ಸಬ್ಬಧಮ್ಮಾನಂ, ದುಕ್ಖತೋ...ಪೇ॰... ರೋಗತೋ... ಗಣ್ಡತೋ... ಸಲ್ಲತೋ... ಅಘತೋ... ಆಬಾಧತೋ... ಪರತೋ... ಪಲೋಕತೋ... ಈತಿತೋ... ಉಪದ್ದವತೋ... ಭಯತೋ... ಉಪಸಗ್ಗತೋ... ಚಲತೋ... ಪಭಙ್ಗುತೋ... ಅದ್ಧುವತೋ [ಅಧುವತೋ (ಕ॰) ಮಹಾನಿ॰ ೧೩] ... ಅತಾಣತೋ... ಅಲೇಣತೋ... ಅಸರಣತೋ... ಅಸರಣೀಭೂತತೋ... ರಿತ್ತತೋ... ತುಚ್ಛತೋ... ಸುಞ್ಞತೋ... ಅನತ್ತತೋ... ಆದೀನವತೋ... ವಿಪರಿಣಾಮಧಮ್ಮತೋ... ಅಸಾರಕತೋ... ಅಘಮೂಲತೋ... ವಧಕತೋ... ವಿಭವತೋ... ಸಾಸವತೋ... ಸಙ್ಖತತೋ... ಮಾರಾಮಿಸತೋ... ಜಾತಿಧಮ್ಮತೋ... ಜರಾಧಮ್ಮತೋ... ಬ್ಯಾಧಿಧಮ್ಮತೋ... ಮರಣಧಮ್ಮತೋ... ಸೋಕಪರಿದೇವದುಕ್ಖದೋಮನಸ್ಸುಪಾಯಾಸಧಮ್ಮತೋ ... ಸಂಕಿಲೇಸಿಕಧಮ್ಮತೋ... ಸಮುದಯತೋ... ಅತ್ಥಙ್ಗಮತೋ... ಅಸ್ಸಾದತೋ... ಆದೀನವತೋ... ನಿಸ್ಸರಣತೋ ಕುಸಲೋ ಸಬ್ಬಧಮ್ಮಾನಂ। ಏವಮ್ಪಿ ಕುಸಲೋ ಸಬ್ಬಧಮ್ಮಾನಂ।

ಅಥ ವಾ, ಖನ್ಧಕುಸಲೋ ಧಾತುಕುಸಲೋ ಆಯತನಕುಸಲೋ ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದಕುಸಲೋ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಕುಸಲೋ ಸಮ್ಮಪ್ಪಧಾನಕುಸಲೋ ಇದ್ಧಿಪಾದಕುಸಲೋ ಇನ್ದ್ರಿಯಕುಸಲೋ ಬಲಕುಸಲೋ ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಕುಸಲೋ ಮಗ್ಗಕುಸಲೋ ಫಲಕುಸಲೋ ನಿಬ್ಬಾನಕುಸಲೋ। ಏವಮ್ಪಿ ಕುಸಲೋ ಸಬ್ಬಧಮ್ಮಾನಂ।

ಅಥ ವಾ, ಸಬ್ಬಧಮ್ಮಾ ವುಚ್ಚನ್ತಿ ದ್ವಾದಸಾಯತನಾನಿ - ಚಕ್ಖು ಚೇವ [ಚಕ್ಖುಞ್ಚೇವ (ಕ॰)] ರೂಪಾ ಚ, ಸೋತಞ್ಚ ಸದ್ದಾ ಚ, ಘಾನಞ್ಚ ಗನ್ಧಾ ಚ, ಜಿವ್ಹಾ ಚ ರಸಾ ಚ, ಕಾಯೋ ಚ ಫೋಟ್ಠಬ್ಬಾ ಚ, ಮನೋ ಚ ಧಮ್ಮಾ ಚ। ಯತೋ ಚ ಅಜ್ಝತ್ತಿಕಬಾಹಿರೇಸು ಆಯತನೇಸು ಛನ್ದರಾಗೋ ಪಹೀನೋ ಹೋತಿ ಉಚ್ಛಿನ್ನಮೂಲೋ ತಾಲಾವತ್ಥುಕತೋ ಅನಭಾವಂಕತೋ [ಅನಭಾವಙ್ಗತೋ (ಸ್ಯಾ॰)] ಆಯತಿಂ ಅನುಪ್ಪಾದಧಮ್ಮೋ, ಏತ್ತಾವತಾಪಿ ಕುಸಲೋ ಸಬ್ಬಧಮ್ಮಾನನ್ತಿ - ಕುಸಲೋ ಸಬ್ಬಧಮ್ಮಾನಂ।

ಸತೋ ಭಿಕ್ಖು ಪರಿಬ್ಬಜೇತಿ। **ಸತೋ**ತಿ ಚತೂಹಿ ಕಾರಣೇಹಿ ಸತೋ - ಕಾಯೇ ಕಾಯಾನುಪಸ್ಸನಾಸತಿಪಟ್ಠಾನಂ ಭಾವೇನ್ತೋ ಸತೋ, ವೇದನಾಸು ವೇದನಾನುಪಸ್ಸನಾಸತಿಪಟ್ಠಾನಂ ಭಾವೇನ್ತೋ ಸತೋ, ಚಿತ್ತೇ ಚಿತ್ತಾನುಪಸ್ಸನಾಸತಿಪಟ್ಠಾನಂ ಭಾವೇನ್ತೋ ಸತೋ, ಧಮ್ಮೇಸು ಧಮ್ಮಾನುಪಸ್ಸನಾಸತಿಪಟ್ಠಾನಂ ಭಾವೇನ್ತೋ ಸತೋ।

ಅಪರೇಹಿಪಿ ಚತೂಹಿ ಕಾರಣೇಹಿ ಸತೋ - ಅಸತಿಪರಿವಜ್ಜನಾಯ ಸತೋ, ಸತಿಕರಣೀಯಾನಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಕತತ್ತಾ ಸತೋ, ಸತಿಪರಿಬನ್ಧಾನಂ [ಸತಿಪಟಿಪಕ್ಖಾನಂ (ಸ್ಯಾ॰) ಮಹಾನಿ॰ ೩] ಧಮ್ಮಾನಂ ಹತತ್ತಾ ಸತೋ, ಸತಿನಿಮಿತ್ತಾನಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಅಸಮ್ಮುಟ್ಠತ್ತಾ [ಅಪ್ಪಮುಟ್ಠತ್ತಾ (ಸ್ಯಾ॰)] ಸತೋ।

ಅಪರೇಹಿಪಿ ಚತೂಹಿ ಕಾರಣೇಹಿ ಸತೋ - ಸತಿಯಾ ಸಮನ್ನಾಗತತ್ತಾ ಸತೋ, ಸತಿಯಾ ವಸಿತತ್ತಾ ಸತೋ, ಸತಿಯಾ ಪಾಗುಞ್ಞೇನ ಸಮನ್ನಾಗತತ್ತಾ ಸತೋ, ಸತಿಯಾ ಅಪಚ್ಚೋರೋಹಣತಾಯ ಸತೋ।

ಅಪರೇಹಿಪಿ ಚತೂಹಿ ಕಾರಣೇಹಿ ಸತೋ - ಸತಿಯಾ ಸಮನ್ನಾಗತತ್ತಾ ಸತೋ, ಸನ್ತತ್ತಾ ಸತೋ, ಸಮಿತತ್ತಾ ಸತೋ, ಸನ್ತಧಮ್ಮಸಮನ್ನಾಗತತ್ತಾ ಸತೋ। ಬುದ್ಧಾನುಸ್ಸತಿಯಾ ಸತೋ, ಧಮ್ಮಾನುಸ್ಸತಿಯಾ ಸತೋ, ಸಙ್ಘಾನುಸ್ಸತಿಯಾ ಸತೋ, ಸೀಲಾನುಸ್ಸತಿಯಾ ಸತೋ, ಚಾಗಾನುಸ್ಸತಿಯಾ ಸತೋ, ದೇವತಾನುಸ್ಸತಿಯಾ ಸತೋ , ಆನಾಪಾನಸ್ಸತಿಯಾ ಸತೋ, ಮರಣಸ್ಸತಿಯಾ ಸತೋ, ಕಾಯಗತಾಸತಿಯಾ ಸತೋ, ಉಪಸಮಾನುಸ್ಸತಿಯಾ ಸತೋ। ಯಾ ಸತಿ ಅನುಸ್ಸತಿ...ಪೇ॰... ಸಮ್ಮಾಸತಿ ಸತಿಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗೋ ಏಕಾಯನಮಗ್ಗೋ, ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಸತಿ। ಇಮಾಯ ಸತಿಯಾ ಉಪೇತೋ ಹೋತಿ ಸಮುಪೇತೋ ಉಪಾಗತೋ ಸಮುಪಾಗತೋ ಉಪಪನ್ನೋ ಸಮುಪಪನ್ನೋ [ಸಮ್ಪನ್ನೋ (ಕ॰)] ಸಮನ್ನಾಗತೋ, ಸೋ ವುಚ್ಚತಿ ಸತೋ। **ಭಿಕ್ಖೂತಿ** ಸತ್ತನ್ನಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಭಿನ್ನತ್ತಾ ಭಿಕ್ಖು - ಸಕ್ಕಾಯದಿಟ್ಠಿ ಭಿನ್ನಾ ಹೋತಿ, ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾ ಭಿನ್ನಾ ಹೋತಿ, ಸೀಲಬ್ಬತಪರಾಮಾಸೋ ಭಿನ್ನೋ ಹೋತಿ, ರಾಗೋ ಭಿನ್ನೋ ಹೋತಿ, ದೋಸೋ ಭಿನ್ನೋ ಹೋತಿ, ಮೋಹೋ ಭಿನ್ನೋ ಹೋತಿ, ಮಾನೋ ಭಿನ್ನೋ ಹೋತಿ। ಭಿನ್ನಾ ಹೋನ್ತಿ ಪಾಪಕಾ ಅಕುಸಲಾ ಧಮ್ಮಾ ಸಂಕಿಲೇಸಿಕಾ ಪೋನೋಭವಿಕಾ [ಪೋನೋಬ್ಭವಿಕಾ (ಸ್ಯಾ॰ ಕ॰)] ಸದರಾ ದುಕ್ಖವಿಪಾಕಾ ಆಯತಿಂ ಜಾತಿಜರಾಮರಣಿಯಾ।

> ಪಜ್ಜೇನ ಕತೇನ [ಪಜ್ಜೋತಕತೇನ (ಕ॰) ಸು॰ ನಿ॰ ೫೧೯] ಅತ್ತನಾ, [ಸಭಿಯಾತಿ ಭಗವಾ]
> ಪರಿನಿಬ್ಬಾನಗತೋ ವಿತಿಣ್ಣಕಙ್ಖೋ।
> ವಿಭವಞ್ಚ ಭವಞ್ಚ ವಿಪ್ಪಹಾಯ, ವುಸಿತವಾ ಖೀಣಪುನಬ್ಭವೋ ಸ ಭಿಕ್ಖೂತಿ॥

ಸತೋ ಭಿಕ್ಖು ಪರಿಬ್ಬಜೇತಿ ಸತೋ ಭಿಕ್ಖು ಪರಿಬ್ಬಜೇ, ಸತೋ ಗಚ್ಛೇಯ್ಯ, ಸತೋ ತಿಟ್ಠೇಯ್ಯ, ಸತೋ ನಿಸೀದೇಯ್ಯ, ಸತೋ ಸೇಯ್ಯಂ ಕಪ್ಪೇಯ್ಯ, ಸತೋ ಅಭಿಕ್ಕಮೇಯ್ಯ, ಸತೋ ಪಟಿಕ್ಕಮೇಯ್ಯ, ಸತೋ ಆಲೋಕೇಯ್ಯ, ಸತೋ ವಿಲೋಕೇಯ್ಯ, ಸತೋ ಸಮಿಞ್ಜೇಯ್ಯ, ಸತೋ ಪಸಾರೇಯ್ಯ, ಸತೋ ಸಙ್ಘಾಟಿಪತ್ತಚೀವರಂ ಧಾರೇಯ್ಯ, ಸತೋ ಚರೇಯ್ಯ ವಿಹರೇಯ್ಯ ಇರಿಯೇಯ್ಯ ವತ್ತೇಯ್ಯ ಪಾಲೇಯ್ಯ ಯಪೇಯ್ಯ ಯಾಪೇಯ್ಯಾತಿ - ಸತೋ ಭಿಕ್ಖು ಪರಿಬ್ಬಜೇ। ತೇನಾಹ ಭಗವಾ -

> "ಕಾಮೇಸು ನಾಭಿಗಿಜ್ಝೇಯ್ಯ, ಮನಸಾನಾವಿಲೋ ಸಿಯಾ।
> ಕುಸಲೋ ಸಬ್ಬಧಮ್ಮಾನಂ, ಸತೋ ಭಿಕ್ಖು ಪರಿಬ್ಬಜೇ"ತಿ॥

ಸಹ ಗಾಥಾಪರಿಯೋಸಾನಾ ಯೇ ತೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಏಕಚ್ಛನ್ದಾ ಏಕಪಯೋಗಾ ಏಕಾಧಿಪ್ಪಾಯಾ ಏಕವಾಸನವಾಸಿತಾ, ತೇಸಂ ಅನೇಕಪಾಣಸಹಸ್ಸಾನಂ ವಿರಜಂ ವೀತಮಲಂ ಧಮ್ಮಚಕ್ಖುಂ ಉದಪಾದಿ - "ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಸಮುದಯಧಮ್ಮಂ ಸಬ್ಬಂ ತಂ ನಿರೋಧಧಮ್ಮ"ನ್ತಿ। ತಸ್ಸ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಸ ಅನುಪಾದಾಯ ಆಸವೇಹಿ ಚಿತ್ತಂ ವಿಮುಚ್ಚಿ। ಸಹ ಅರಹತ್ತಪ್ಪತ್ತಾ ಅಜಿನಜಟಾವಾಕಚೀರತಿದಣ್ಡಕಮಣ್ಡಲುಕೇಸಾ ಚ ಮಸ್ಸೂ ಚ ಅನ್ತರಹಿತಾ, ಭಣ್ಡುಕಾಸಾಯವತ್ಥವಸನೋ ಸಙ್ಘಾಟಿಪತ್ತಚೀವರಧರೋ ಅನ್ವತ್ಥಪಟಿಪತ್ತಿಯಾ ಪಞ್ಜಲಿಕೋ ಭಗವನ್ತಂ ನಮಸ್ಸಮಾನೋ ನಿಸಿನ್ನೋ ಹೋತಿ - "ಸತ್ಥಾ ಮೇ ಭನ್ತೇ ಭಗವಾ, ಸಾವಕೋಹಮಸ್ಮೀ"ತಿ।

ಅಜಿತಮಾಣವಪುಚ್ಛಾನಿದ್ದೇಸೋ ಪಠಮೋ।

೨. ತಿಸ್ಸಮೇತ್ತೇಯ್ಯಮಾಣವಪುಚ್ಛಾನಿದ್ದೇಸೋ

> ೯. **ಕೋಧ ಸನ್ತುಸಿತೋ ಲೋಕೇ, [ಇಚ್ಚಾಯಸ್ಮಾ ತಿಸ್ಸಮೇತ್ತೇಯ್ಯೋ]**
> **ಕಸ್ಸ ನೋ ಸನ್ತಿ ಇಞ್ಜಿತಾ।**
> **ಕೋ ಉಭನ್ತಮಭಿಞ್ಞಾಯ, ಮಜ್ಝೇ ಮನ್ತಾ ನ ಲಿಪ್ಪತಿ।**
> **ಕಂ ಬ್ರೂಸಿ ಮಹಾಪುರಿಸೋತಿ, ಕೋ ಇಧ ಸಿಬ್ಬಿನಿಮಚ್ಚಗಾ॥**

ಕೋಧ ಸನ್ತುಸಿತೋ ಲೋಕೇತಿ ಕೋ ಲೋಕೇ ತುಟ್ಠೋ ಸನ್ತುಟ್ಠೋ ಅತ್ತಮನೋ ಪರಿಪುಣ್ಣಸಙ್ಕಪ್ಪೋತಿ - ಕೋಧ ಸನ್ತುಸಿತೋ ಲೋಕೇ।

ಇಚ್ಚಾಯಸ್ಮಾ ತಿಸ್ಸಮೇತ್ತೇಯ್ಯೋತಿ। **ಇಚ್ಚಾ**ತಿ ಪದಸನ್ಧಿ ಪದಸಂಸಗ್ಗೋ ಪದಪಾರಿಪೂರೀ ಅಕ್ಖರಸಮವಾಯೋ ಬ್ಯಞ್ಜನಸಿಲಿಟ್ಠತಾ ಪದಾನುಪುಬ್ಬತಾಪೇತಂ - ಇಚ್ಚಾತಿ। **ಆಯಸ್ಮಾ**ತಿ ಪಿಯವಚನಂ ಗರುವಚನಂ ಸಗಾರವಸಪ್ಪತಿಸ್ಸಾಧಿವಚನಮೇತಂ - ಆಯಸ್ಮಾತಿ। **ತಿಸ್ಸೋ**ತಿ ತಸ್ಸ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಸ ನಾಮಂ ಸಙ್ಖಾ ಸಮಞ್ಞಾ ಪಞ್ಞತ್ತಿ ವೋಹಾರೋ ನಾಮಂ ನಾಮಕಮ್ಮಂ ನಾಮಧೇಯ್ಯಂ ನಿರುತ್ತಿ ಬ್ಯಞ್ಜನಂ ಅಭಿಲಾಪೋ। **ಮೇತ್ತೇಯ್ಯೋ**ತಿ ತಸ್ಸ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಸ ಗೋತ್ತಂ ಸಙ್ಖಾ ಸಮಞ್ಞಾ ಪಞ್ಞತ್ತಿ ವೋಹಾರೋತಿ - ಇಚ್ಚಾಯಸ್ಮಾ ತಿಸ್ಸಮೇತ್ತೇಯ್ಯೋ।

ಕಸ್ಸ ನೋ ಸನ್ತಿ ಇಞ್ಜಿತಾತಿ ತಣ್ಹಿಞ್ಜಿತಂ ದಿಟ್ಠಿಞ್ಜಿತಂ ಮಾನಿಞ್ಜಿತಂ ಕಿಲೇಸಿಞ್ಜಿತಂ ಕಾಮಿಞ್ಜಿತಂ। ಕಸ್ಸಿಮೇ ಇಞ್ಜಿತಾ ನತ್ಥಿ ನ ಸನ್ತಿ ನ ಸಂವಿಜ್ಜನ್ತಿ ನುಪಲಬ್ಭನ್ತಿ ಪಹೀನಾ ಸಮುಚ್ಛಿನ್ನಾ ವೂಪಸನ್ತಾ ಪಟಿಪಸ್ಸದ್ಧಾ ಅಭಬ್ಬುಪ್ಪತ್ತಿಕಾ ಞಾಣಗ್ಗಿನಾ ದಡ್ಢಾತಿ - ಕಸ್ಸ ನೋ ಸನ್ತಿ ಇಞ್ಜಿತಾ।

ಕೋ ಉಭನ್ತಮಭಿಞ್ಞಾಯಾತಿ ಕೋ ಉಭೋ ಅನ್ತೇ ಅಭಿಞ್ಞಾಯ ಜಾನಿತ್ವಾ ತುಲಯಿತ್ವಾ ತೀರಯಿತ್ವಾ ವಿಭಾವಯಿತ್ವಾ ವಿಭೂತಂ ಕತ್ವಾತಿ - ಕೋ ಉಭನ್ತಮಭಿಞ್ಞಾಯ।

ಮಜ್ಝೇ ಮನ್ತಾ ನ ಲಿಪ್ಪತೀತಿ ಮಜ್ಝೇ ಮನ್ತಾಯ ನ ಲಿಪ್ಪತಿ, ಅಲಿತ್ತೋ ಅನುಪಲಿತ್ತೋ ನಿಕ್ಖನ್ತೋ ನಿಸ್ಸಟೋ ವಿಪ್ಪಮುತ್ತೋ ವಿಸಞ್ಞುತ್ತೋ ವಿಮರಿಯಾದಿಕತೇನ ಚೇತಸಾ ವಿಹರತೀತಿ - ಮಜ್ಝೇ ಮನ್ತಾ ನ ಲಿಪ್ಪತಿ।

ಕಂ ಬ್ರೂಸಿ ಮಹಾಪುರಿಸೋತಿ ಮಹಾಪುರಿಸೋ ಅಗ್ಗಪುರಿಸೋ ಸೇಟ್ಠಪುರಿಸೋ ವಿಸೇಟ್ಠಪುರಿಸೋ ಪಾಮೋಕ್ಖಪುರಿಸೋ ಉತ್ತಮಪುರಿಸೋ ಪಧಾನಪುರಿಸೋ ಪವರಪುರಿಸೋತಿ। ಕಂ ಬ್ರೂಸಿ ಕಂ ಕಥೇಸಿ ಕಂ ಮಞ್ಞಸಿ ಕಂ ಭಣಸಿ ಕಂ ಪಸ್ಸತಿ ಕಂ ವೋಹರಸೀತಿ - ಕಂ ಬ್ರೂಸಿ ಮಹಾಪುರಿಸೋತಿ।

ಕೋ ಇಧ ಸಿಬ್ಬಿನಿಮಚ್ಚಗಾತಿ ಕೋ ಇಧ ಸಿಬ್ಬಿನಿಂ ತಣ್ಹಂ ಅಜ್ಝಗಾ ಉಪಚ್ಚಗಾ ಅತಿಕ್ಕನ್ತೋ ಸಮತಿಕ್ಕನ್ತೋ ವೀತಿವತ್ತೋತಿ - ಕೋ ಇಧ ಸಿಬ್ಬಿನಿಮಚ್ಚಗಾ। ತೇನಾಹ ಸೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ -

> “ಕೋಧ ಸನ್ತುಸಿತೋ ಲೋಕೇ, [ಇಚ್ಚಾಯಸ್ಮಾ ತಿಸ್ಸಮೇತ್ತೇಯ್ಯೋ]
> ಕಸ್ಸ ನೋ ಸನ್ತಿ ಇಞ್ಜಿತಾ।
> ಕೋ ಉಭನ್ತಮಭಿಞ್ಞಾಯ, ಮಜ್ಝೇ ಮನ್ತಾ ನ ಲಿಪ್ಪತಿ।
> ಕಂ ಬ್ರೂಸಿ ಮಹಾಪುರಿಸೋತಿ, ಕೋ ಇಧ ಸಿಬ್ಬಿನಿಮಚ್ಚಗಾ”ತಿ॥

> ೧೦. **ಕಾಮೇಸು ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯವಾ, [ಮೇತ್ತೇಯ್ಯಾತಿ ಭಗವಾ]**
> **ವೀತತಣ್ಹೋ ಸದಾ ಸತೋ।**
> **ಸಙ್ಖಾಯ ನಿಬ್ಬುತೋ ಭಿಕ್ಖು, ತಸ್ಸ ನೋ ಸನ್ತಿ ಇಞ್ಜಿತಾ॥**

ಕಾಮೇಸು ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯವಾತಿ। **ಕಾಮಾ**ತಿ ಉದ್ದಾನತೋ ದ್ವೇ ಕಾಮಾ - ವತ್ಥುಕಾಮಾ ಚ ಕಿಲೇಸಕಾಮಾ ಚ…ಪೇ॰… ಇಮೇ ವುಚ್ಚನ್ತಿ ವತ್ಥುಕಾಮಾ…ಪೇ॰… ಇಮೇ ವುಚ್ಚನ್ತಿ ಕಿಲೇಸಕಾಮಾ। ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಅಸದ್ಧಮ್ಮಸಮಾಪತ್ತಿಯಾ ಆರತಿ ವಿರತಿ ಪಟಿವಿರತಿ ವೇರಮಣೀ ಅಕಿರಿಯಾ ಅಕರಣಂ ಅನಜ್ಝಾಪತ್ತಿ ವೇಲಾಅನತಿಕ್ಕಮೋ। ಅಪಿ ಚ, ನಿಪ್ಪರಿಯಾಯೇನ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಅರಿಯೋ ಅಟ್ಠಙ್ಗಿಕೋ ಮಗ್ಗೋ, ಸೇಯ್ಯಥಿದಂ - ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿ, ಸಮ್ಮಾಸಙ್ಕಪ್ಪೋ, ಸಮ್ಮಾವಾಚಾ, ಸಮ್ಮಾಕಮ್ಮನ್ತೋ,

ಸಮ್ಮಾಆಜೀವೋ, ಸಮ್ಮಾವಾಯಾಮೋ, ಸಮ್ಮಾಸತಿ, ಸಮ್ಮಾಸಮಾಧಿ। ಯೋ ಇಮಿನಾ ಅರಿಯೇನ ಅಟ್ಠಙ್ಗಿಕೇನ ಮಗ್ಗೇನ ಉಪೇತೋ ಸಮುಪೇತೋ ಉಪಾಗತೋ ಸಮುಪಾಗತೋ ಉಪಪನ್ನೋ ಸಮುಪಪನ್ನೋ ಸಮನ್ನಾಗತೋ, ಸೋ ವುಚ್ಚತಿ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯವಾ। ಯಥಾ ಚ ಧನೇನ ಧನವಾತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ಭೋಗೇನ ಭೋಗವಾತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ಯಸೇನ ಯಸವಾತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ಸಿಪ್ಪೇನ ಸಿಪ್ಪವಾತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ಸೀಲೇನ ಸೀಲವಾತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ವೀರಿಯೇನ ವೀರಿಯವಾತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ಪಞ್ಞಾಯ ಪಞ್ಞವಾತಿ ವುಚ್ಚತಿ, ವಿಜ್ಜಾಯ ವಿಜ್ಜವಾತಿ ವುಚ್ಚತಿ - ಏವಮೇವ ಯೋ ಇಮಿನಾ ಅರಿಯೇನ ಅಟ್ಠಙ್ಗಿಕೇನ ಮಗ್ಗೇನ ಉಪೇತೋ ಸಮುಪೇತೋ ಉಪಾಗತೋ ಸಮುಪಾಗತೋ ಉಪಪನ್ನೋ ಸಮುಪಪನ್ನೋ ಸಮನ್ನಾಗತೋ, ಸೋ ವುಚ್ಚತಿ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯವಾತಿ - ಕಾಮೇಸು ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯವಾ।

ಮೇತ್ತೇಯ್ಯಾತಿ ಭಗವಾ ತಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂ ಗೋತ್ತೇನ ಆಲಪತಿ। **ಭಗವಾ**ತಿ ಗಾರವಾಧಿವಚನಮೇತಂ…ಪೇ॰… ಸಚ್ಛಿಕಾ ಪಞ್ಞತ್ತಿ, ಯದಿದಂ ಭಗವಾತಿ - ಮೇತ್ತೇಯ್ಯಾತಿ ಭಗವಾ।

ವೀತತಣ್ಹೋ ಸದಾ ಸತೋತಿ। **ತಣ್ಹಾ**ತಿ ರೂಪತಣ್ಹಾ…ಪೇ॰… ಧಮ್ಮತಣ್ಹಾ। ಯಸ್ಸೇಸಾ ತಣ್ಹಾ ಪಹೀನಾ ಸಮುಚ್ಛಿನ್ನಾ ವೂಪಸನ್ತಾ ಪಟಿಪಸ್ಸದ್ಧಾ ಅಭಬ್ಬುಪ್ಪತ್ತಿಕಾ ಞಾಣಗ್ಗಿನಾ ದಡ್ಢಾ, ಸೋ ವುಚ್ಚತಿ ವೀತತಣ್ಹೋ ಚತ್ತತಣ್ಹೋ ವನ್ತತಣ್ಹೋ ಮುತ್ತತಣ್ಹೋ ಪಹೀನತಣ್ಹೋ ಪಟಿನಿಸ್ಸಟ್ಠತಣ್ಹೋ ವೀತರಾಗೋ ಚತ್ತರಾಗೋ ವನ್ತರಾಗೋ ಮುತ್ತರಾಗೋ ಪಹೀನರಾಗೋ ಪಟಿನಿಸ್ಸಟ್ಠರಾಗೋ ನಿಚ್ಛಾತೋ ನಿಬ್ಬುತೋ ಸೀತಿಭೂತೋ ಸುಖಪ್ಪಟಿಸಂವೇದೀ ಬ್ರಹ್ಮಭೂತೇನ ಅತ್ತನಾ ವಿಹರತಿ। **ಸದಾ**ತಿ ಸದಾ ಸಬ್ಬದಾ ಸಬ್ಬಕಾಲಂ ನಿಚ್ಚಕಾಲಂ ಧುವಕಾಲಂ ಸತತಂ ಸಮಿತಂ ಅಬ್ಬೋಕಿಣ್ಣಂ ಪೋಙ್ಖಾನುಪೋಙ್ಖಂ [ಪೋಖಾನುಪೋಖಂ (ಸ್ಯಾ॰)] ಉದಕೂಮಿಕಜಾತಂ ಅವೀಚಿಸನ್ತತಿಸಹಿತಂ [ಅವೀಚಿ ಸಮಙ್ಗಿಸಹಿತಂ (ಸ್ಯಾ॰)] ಫಸ್ಸಿತಂ [ಫುಸಿತಂ (ಸ್ಯಾ॰)] ಪುರೇಭತ್ತಂ ಪಚ್ಛಾಭತ್ತಂ ಪುರಿಮಯಾಮಂ ಮಜ್ಝಿಮಯಾಮಂ ಪಚ್ಛಿಮಯಾಮಂ ಕಾಳೇ ಜುಣ್ಹೇ ವಸ್ಸೇ ಹೇಮನ್ತೇ ಗಿಮ್ಹೇ ಪುರಿಮೇ ವಯೋಖನ್ಧೇ ಮಜ್ಝಿಮೇ ವಯೋಖನ್ಧೇ ಪಚ್ಛಿಮೇ ವಯೋಖನ್ಧೇ। **ಸತೋ**ತಿ ಚತೂಹಿ ಕಾರಣೇಹಿ ಸತೋ - ಕಾಯೇ ಕಾಯಾನುಪಸ್ಸನಾಸತಿಪಟ್ಠಾನಂ ಭಾವೇನ್ತೋ ಸತೋ, ವೇದನಾಸು ವೇದನಾನುಪಸ್ಸನಾಸತಿಪಟ್ಠಾನಂ ಭಾವೇನ್ತೋ ಸತೋ, ಚಿತ್ತೇ ಚಿತ್ತಾನುಪಸ್ಸನಾಸತಿಪಟ್ಠಾನಂ ಭಾವೇನ್ತೋ ಸತೋ, ಧಮ್ಮೇಸು ಧಮ್ಮಾನುಪಸ್ಸನಾಸತಿಪಟ್ಠಾನಂ ಭಾವೇನ್ತೋ ಸತೋ…ಪೇ॰… ಸೋ ವುಚ್ಚತಿ ಸತೋತಿ - ವೀತತಣ್ಹೋ ಸದಾ ಸತೋ।

ಸಙ್ಖಾಯ ನಿಬ್ಬುತೋ ಭಿಕ್ಖೂತಿ ಸಙ್ಖಾ ವುಚ್ಚತಿ ಞಾಣಂ। ಯಾ ಪಞ್ಞಾ ಪಜಾನನಾ ವಿಚಯೋ ಪವಿಚಯೋ…ಪೇ॰… ಅಮೋಹೋ ಧಮ್ಮವಿಚಯೋ ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿ। **ಸಙ್ಖಾಯಾ**ತಿ ಸಙ್ಖಾಯ ಜಾನಿತ್ವಾ ತುಲಯಿತ್ವಾ ತೀರಯಿತ್ವಾ ವಿಭಾವಯಿತ್ವಾ ವಿಭೂತಂ ಕತ್ವಾ, ‘‘ಸಬ್ಬೇ ಸಙ್ಖಾರಾ ಅನಿಚ್ಚಾ’’ತಿ ಸಙ್ಖಾಯ ಜಾನಿತ್ವಾ ತುಲಯಿತ್ವಾ ತೀರಯಿತ್ವಾ ವಿಭಾವಯಿತ್ವಾ ವಿಭೂತಂ ಕತ್ವಾ, ‘‘ಸಬ್ಬೇ ಸಙ್ಖಾರಾ ದುಕ್ಖಾ’’ತಿ…ಪೇ॰… ‘‘ಸಬ್ಬೇ ಧಮ್ಮಾ ಅನತ್ತಾ’’ತಿ… ‘‘ಅವಿಜ್ಜಾಪಚ್ಚಯಾ ಸಙ್ಖಾರಾ’’ತಿ… ‘‘ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಸಮುದಯಧಮ್ಮಂ ಸಬ್ಬಂ ತಂ ನಿರೋಧಧಮ್ಮ’’ನ್ತಿ ಸಙ್ಖಾಯ ಜಾನಿತ್ವಾ ತುಲಯಿತ್ವಾ ತೀರಯಿತ್ವಾ ವಿಭಾವಯಿತ್ವಾ ವಿಭೂತಂ ಕತ್ವಾ।

ಅಥ ವಾ, ಅನಿಚ್ಚತೋ ಸಙ್ಖಾಯ ಜಾನಿತ್ವಾ…ಪೇ॰… ದುಕ್ಖತೋ… ರೋಗತೋ… ಗಣ್ಡತೋ… ಸಲ್ಲತೋ…ಪೇ॰… ನಿಸ್ಸರಣತೋ ಸಙ್ಖಾಯ ಜಾನಿತ್ವಾ ತುಲಯಿತ್ವಾ ತೀರಯಿತ್ವಾ ವಿಭಾವಯಿತ್ವಾ ವಿಭೂತಂ ಕತ್ವಾ। **ನಿಬ್ಬುತೋ**ತಿ ರಾಗಸ್ಸ ನಿಬ್ಬಾಪಿತತ್ತಾ ನಿಬ್ಬುತೋ, ದೋಸಸ್ಸ ನಿಬ್ಬಾಪಿತತ್ತಾ ನಿಬ್ಬುತೋ, ಮೋಹಸ್ಸ ನಿಬ್ಬಾಪಿತತ್ತಾ ನಿಬ್ಬುತೋ, ಕೋಧಸ್ಸ… ಉಪನಾಹಸ್ಸ… ಮಕ್ಖಸ್ಸ… ಪಳಾಸಸ್ಸ… ಇಸ್ಸಾಯ… ಮಚ್ಛರಿಯಸ್ಸ… ಮಾಯಾಯ… ಸಾಠೇಯ್ಯಸ್ಸ… ಥಮ್ಭಸ್ಸ… ಸಾರಮ್ಭಸ್ಸ… ಮಾನಸ್ಸ… ಅತಿಮಾನಸ್ಸ… ಮದಸ್ಸ… ಪಮಾದಸ್ಸ… ಸಬ್ಬಕಿಲೇಸಾನಂ… ಸಬ್ಬದುಚ್ಚರಿತಾನಂ… ಸಬ್ಬದರಥಾನಂ … ಸಬ್ಬಪರಿಳಾಹಾನಂ… ಸಬ್ಬಸನ್ತಾಪಾನಂ… ಸಬ್ಬಾಕುಸಲಾಭಿಸಙ್ಖಾರಾನಂ ನಿಬ್ಬಾಪಿತತ್ತಾ ನಿಬ್ಬುತೋ। **ಭಿಕ್ಖೂ**ತಿ ಸತ್ತನ್ನಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಭಿನ್ನತ್ತಾ ಭಿಕ್ಖು…ಪೇ॰… ವುಸಿತವಾ ಖೀಣಪುನಬ್ಭವೋ ಸ ಭಿಕ್ಖೂತಿ - ಸಙ್ಖಾಯ ನಿಬ್ಬುತೋ ಭಿಕ್ಖು।

ತಸ್ಸ ನೋ ಸನ್ತಿ ಇಞ್ಜಿತಾತಿ। **ತಸ್ಸಾತಿ** ಅರಹತೋ ಖೀಣಾಸವಸ್ಸ। **ಇಞ್ಜಿತಾತಿ** ತಣ್ಹಿಞ್ಜಿತಂ ದಿಟ್ಠಿಞ್ಜಿತಂ ಮಾನಿಞ್ಜಿತಂ ಕಿಲೇಸಿಞ್ಜಿತಂ ಕಾಮಿಞ್ಜಿತಂ। ತಸ್ಸಿಮೇ ಇಞ್ಜಿತಾ ನತ್ಥಿ ನ ಸನ್ತಿ ನ ಸಂವಿಜ್ಜನ್ತಿ ನುಪಲಬ್ಭನ್ತಿ ಪಹೀನಾ ಸಮುಚ್ಛಿನ್ನಾ ವೂಪಸನ್ತಾ ಪಟಿಪಸ್ಸದ್ಧಾ ಅಭಬ್ಬುಪ್ಪತ್ತಿಕಾ ಞಾಣಗ್ಗಿನಾ ದಡ್ಢಾತಿ - ತಸ್ಸ ನೋ ಸನ್ತಿ ಇಞ್ಜಿತಾ। ತೇನಾಹ ಭಗವಾ -

"ಕಾಮೇಸು ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯವಾ, [ಮೇತ್ತೇಯ್ಯಾತಿ ಭಗವಾ]
ವೀತತಣ್ಹೋ ಸದಾ ಸತೋ।
ಸಙ್ಖಾಯ ನಿಬ್ಬುತೋ ಭಿಕ್ಖು, ತಸ್ಸ ನೋ ಸನ್ತಿ ಇಞ್ಜಿತಾ"ತಿ॥

೧೧. **ಸೋ ಉಭನ್ತಮಭಿಞ್ಞಾಯ, ಮಜ್ಝೇ ಮನ್ತಾ ನ ಲಿಪ್ಪತಿ।**
ತಂ ಬ್ರೂಮಿ ಮಹಾಪುರಿಸೋತಿ, ಸೋ ಇಧ ಸಿಬ್ಬಿನಿಮಚ್ಚಗಾ॥

ಸೋ ಉಭನ್ತಮಭಿಞ್ಞಾಯ, ಮಜ್ಝೇ ಮನ್ತಾ ನ ಲಿಪ್ಪತೀತಿ। **ಅನ್ತಾತಿ** ಫಸ್ಸೋ ಏಕೋ ಅನ್ತೋ, ಫಸ್ಸಸಮುದಯೋ ದುತಿಯೋ ಅನ್ತೋ, ಫಸ್ಸನಿರೋಧೋ ಮಜ್ಝೇ; ಅತೀತಂ ಏಕೋ ಅನ್ತೋ, ಅನಾಗತಂ ದುತಿಯೋ ಅನ್ತೋ, ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಂ ಮಜ್ಝೇ; ಸುಖಾ ವೇದನಾ ಏಕೋ ಅನ್ತೋ, ದುಕ್ಖಾ ವೇದನಾ ದುತಿಯೋ ಅನ್ತೋ, ಅದುಕ್ಖಮಸುಖಾ ವೇದನಾ ಮಜ್ಝೇ; ನಾಮಂ ಏಕೋ ಅನ್ತೋ, ರೂಪಂ ದುತಿಯೋ ಅನ್ತೋ, ವಿಞ್ಞಾಣಂ ಮಜ್ಝೇ; ಛ ಅಜ್ಝತ್ತಿಕಾನಿ ಆಯತನಾನಿ ಏಕೋ ಅನ್ತೋ, ಛ ಬಾಹಿರಾನಿ ಆಯತನಾನಿ ದುತಿಯೋ ಅನ್ತೋ, ವಿಞ್ಞಾಣಂ ಮಜ್ಝೇ; ಸಕ್ಕಾಯೋ ಏಕೋ ಅನ್ತೋ, ಸಕ್ಕಾಯಸಮುದಯೋ ದುತಿಯೋ ಅನ್ತೋ, ಸಕ್ಕಾಯನಿರೋಧೋ ಮಜ್ಝೇ। ಮನ್ತಾ ವುಚ್ಚತಿ ಪಞ್ಞಾ, ಯಾ ಪಞ್ಞಾ ಪಜಾನನಾ…ಪೇ॰… ಅಮೋಹೋ ಧಮ್ಮವಿಚಯೋ ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿ।

ಲೇಪಾತಿ ದ್ವೇ ಲೇಪಾ - ತಣ್ಹಾಲೇಪೋ ಚ ದಿಟ್ಠಿಲೇಪೋ ಚ। ಕತಮೋ ತಣ್ಹಾಲೇಪೋ ? ಯಾವತಾ ತಣ್ಹಾಸಙ್ಖಾತೇನ ಸೀಮಕತಂ ಓಧಿಕತಂ [ಮರಿಯಾದಿಕತಂ ಓಧಿಕತಂ (ಸ್ಯಾ॰)] ಪರಿಯನ್ತಕತಂ ಪರಿಗ್ಗಹಿತಂ ಮಮಾಯಿತಂ - "ಇದಂ ಮಮ, ಏತಂ ಮಮ, ಏತ್ತಕಂ ಮಮ, ಏತ್ತಾವತಾ ಮಮ ರೂಪಾ ಸದ್ದಾ ಗನ್ಧಾ ರಸಾ ಫೋಟ್ಠಬ್ಬಾ ಅತ್ಥರಣಾ ಪಾವುರಣಾ ದಾಸಿದಾಸಾ ಅಜೇಳಕಾ ಕುಕ್ಕುಟಸೂಕರಾ ಹತ್ಥಿಗವಾಸ್ಸವಳವಾ ಖೇತ್ತಂ ವತ್ಥು ಹಿರಞ್ಞಂ ಸುವಣ್ಣಂ ಗಾಮನಿಗಮರಾಜಧಾನಿಯೋ ರಟ್ಠಞ್ಚ ಜನಪದೋ ಚ ಕೋಸೋ ಚ ಕೋಟ್ಠಾಗಾರಞ್ಚ"। ಕೇವಲಮ್ಪಿ ಮಹಾಪಥವಿಂ ತಣ್ಹಾವಸೇನ ಮಮಾಯತಿ। ಯಾವತಾ ಅಟ್ಠಸತತಣ್ಹಾವಿಚರಿತಂ - ಅಯಂ ತಣ್ಹಾಲೇಪೋ।

ಕತಮೋ ದಿಟ್ಠಿಲೇಪೋ? ವೀಸತಿವತ್ಥುಕಾ ಸಕ್ಕಾಯದಿಟ್ಠಿ, ದಸವತ್ಥುಕಾ ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿ, ದಸವತ್ಥುಕಾ ಅನ್ತಗ್ಗಾಹಿಕಾ ದಿಟ್ಠಿ, ಯಾ ಏವರೂಪಾ ದಿಟ್ಠಿ ದಿಟ್ಠಿಗತಂ ದಿಟ್ಠಿಗಹನಂ ದಿಟ್ಠಿಕನ್ತಾರೋ ದಿಟ್ಠಿವಿಸೂಕಾಯಿಕಂ ದಿಟ್ಠಿವಿಪ್ಫನ್ದಿತಂ ದಿಟ್ಠಿಸಂಯೋಜನಂ ಗಾಹೋ ಪಟಿಗ್ಗಾಹೋ ಅಭಿನಿವೇಸೋ ಪರಾಮಾಸೋ ಕುಮ್ಮಗ್ಗೋ ಮಿಚ್ಛಾಪಥೋ ಮಿಚ್ಛತ್ತಂ ತಿತ್ಥಾಯತನಂ ವಿಪರಿಯೇಸಗ್ಗಾಹೋ [ವಿಪರಿಯೇಸಗ್ಗಾಹೋ (ಬಹೂಸು)] ವಿಪರೀತಗ್ಗಾಹೋ ವಿಪಲ್ಲಾಸಗ್ಗಾಹೋ ಮಿಚ್ಛಾಗಾಹೋ ಅಯಾಥಾವಕಸ್ಮಿಂ ಯಾಥಾವಕನ್ತಿ ಗಾಹೋ, ಯಾವತಾ ದ್ವಾಸಟ್ಠಿ ದಿಟ್ಠಿಗತಾನಿ - ಅಯಂ ದಿಟ್ಠಿಲೇಪೋ।

ಸೋ ಉಭನ್ತಮಭಿಞ್ಞಾಯ, ಮಜ್ಝೇ ಮನ್ತಾ ನ ಲಿಪ್ಪತೀತಿ ಸೋ ಉಭೋ ಚ ಅನ್ತೇ ಮಜ್ಝಞ್ಚ ಮನ್ತಾಯ ಅಭಿಞ್ಞಾಯ ಜಾನಿತ್ವಾ ತುಲಯಿತ್ವಾ ತೀರಯಿತ್ವಾ ವಿಭಾವಯಿತ್ವಾ ವಿಭೂತಂ ಕತ್ವಾ ನ ಲಿಪ್ಪತಿ ನ ಪಲಿಪ್ಪತಿ ನ ಉಪಲಿಪ್ಪತಿ, ಅಲಿತ್ತೋ ಅಸಂಲಿತ್ತೋ ಅನುಪಲಿತ್ತೋ ನಿಕ್ಖನ್ತೋ ನಿಸ್ಸಟೋ ವಿಪ್ಪಮುತ್ತೋ ವಿಸಞ್ಞುತ್ತೋ ವಿಮರಿಯಾದಿಕತೇನ ಚೇತಸಾ ವಿಹರತೀತಿ - ಸೋ ಉಭನ್ತಮಭಿಞ್ಞಾಯ ಮಜ್ಝೇ ಮನ್ತಾ ನ ಲಿಪ್ಪತಿ।

ತಂ ಬ್ರೂಮಿ ಮಹಾಪುರಿಸೋತಿ ಮಹಾಪುರಿಸೋ ಅಗ್ಗಪುರಿಸೋ ಸೇಟ್ಠಪುರಿಸೋ ವಿಸೇಟ್ಠಪುರಿಸೋ ಪಾಮೋಕ್ಖಪುರಿಸೋ ಉತ್ತಮಪುರಿಸೋ ಪವರಪುರಿಸೋ, ತಂ ಬ್ರೂಮಿ ತಂ ಕಥೇಮಿ ತಂ ಭಣಾಮಿ ತಂ ದೀಪೇಮಿ ತಂ ವೋಹರಾಮಿ।

ಆಯಸ್ಮಾ ಸಾರಿಪುತ್ತೋ [ಪಸ್ಸ ಸಂ॰ ನಿ॰ ೫.೩೭೭] ಭಗವನ್ತಂ ಏತದವೋಚ – "ಮಹಾಪುರಿಸೋ ಮಹಾಪುರಿಸೋ'ತಿ, ಭನ್ತೇ, ವುಚ್ಚತಿ। ಕಿತ್ತಾವತಾ ನು ಖೋ, ಭನ್ತೇ, ಮಹಾಪುರಿಸೋ ಹೋತೀ"ತಿ? "ವಿಮುತ್ತಚಿತ್ತತ್ತಾ ಖ್ವಾಹಂ, ಸಾರಿಪುತ್ತ, ಮಹಾಪುರಿಸೋತಿ ವದಾಮಿ, ಅವಿಮುತ್ತಚಿತ್ತತ್ತಾ ನೋ ಮಹಾಪುರಿಸೋತಿ ವದಾಮಿ।

"ಕಥಞ್ಚ, ಸಾರಿಪುತ್ತ, ವಿಮುತ್ತಚಿತ್ತೋ ಹೋತಿ? ಇಧ, ಸಾರಿಪುತ್ತ, ಭಿಕ್ಖು ಅಜ್ಝತ್ತಂ ಕಾಯೇ ಕಾಯಾನುಪಸ್ಸೀ ವಿಹರತಿ ಆತಾಪೀ ಸಮ್ಪಜಾನೋ ಸತಿಮಾ ವಿನೇಯ್ಯ ಲೋಕೇ ಅಭಿಜ್ಝಾದೋಮನಸ್ಸಂ। ತಸ್ಸ ಕಾಯೇ ಕಾಯಾನುಪಸ್ಸಿನೋ ವಿಹರತೋ ಚಿತ್ತಂ ವಿರಜ್ಜತಿ ವಿಮುಚ್ಚತಿ ಅನುಪಾದಾಯ ಆಸವೇಹಿ। ವೇದನಾಸು…ಪೇ॰… ಚಿತ್ತೇ… ಧಮ್ಮೇಸು ಧಮ್ಮಾನುಪಸ್ಸೀ ವಿಹರತಿ ಆತಾಪೀ ಸಮ್ಪಜಾನೋ ಸತಿಮಾ ವಿನೇಯ್ಯ ಲೋಕೇ ಅಭಿಜ್ಝಾದೋಮನಸ್ಸಂ। ತಸ್ಸ ಧಮ್ಮೇಸು ಧಮ್ಮಾನುಪಸ್ಸಿನೋ ವಿಹರತೋ ಚಿತ್ತಂ ವಿರಜ್ಜತಿ ವಿಮುಚ್ಚತಿ ಅನುಪಾದಾಯ ಆಸವೇಹಿ। ಏವಂ ಖೋ, ಸಾರಿಪುತ್ತ, ಭಿಕ್ಖು ವಿಮುತ್ತಚಿತ್ತೋ ಹೋತಿ। ವಿಮುತ್ತಚಿತ್ತತ್ತಾ ಖ್ವಾಹಂ, ಸಾರಿಪುತ್ತ, ಮಹಾಪುರಿಸೋತಿ ವದಾಮಿ, ಅವಿಮುತ್ತಚಿತ್ತತ್ತಾ ನೋ ಮಹಾಪುರಿಸೋತಿ ವದಾಮೀ"ತಿ – ತಂ ಬ್ರೂಮಿ ಮಹಾಪುರಿಸೋತಿ।

ಸೋ ಇಧ ಸಿಬ್ಬಿನಿಮಚ್ಚಗಾತಿ ಸಿಬ್ಬಿನೀ ವುಚ್ಚತಿ ತಣ್ಹಾ। ಯೋ ರಾಗೋ ಸಾರಾಗೋ…ಪೇ॰… ಅಭಿಜ್ಝಾ ಲೋಭೋ ಅಕುಸಲಮೂಲಂ, ಯಸ್ಸೇಸಾ ಸಿಬ್ಬಿನೀ ತಣ್ಹಾ ಪಹೀನಾ ಸಮುಚ್ಛಿನ್ನಾ ವೂಪಸನ್ತಾ ಪಟಿಪಸ್ಸದ್ಧಾ ಅಭಬ್ಬುಪ್ಪತ್ತಿಕಾ ಞಾಣಗ್ಗಿನಾ ದಡ್ಢಾ। ಸೋ ಸಿಬ್ಬಿನಿಂ ತಣ್ಹಂ ಅಚ್ಚಗಾ ಉಪಚ್ಚಗಾ ಅತಿಕ್ಕನ್ತೋ ಸಮತಿಕ್ಕನ್ತೋ ವೀತಿವತ್ತೋತಿ – ಸೋ ಇಧ ಸಿಬ್ಬಿನಿಮಚ್ಚಗಾ। ತೇನಾಹ ಭಗವಾ –

"ಸೋ ಉಭನ್ತಮಭಿಞ್ಞಾಯ, ಮಜ್ಝೇ ಮನ್ತಾ ನ ಲಿಪ್ಪತಿ।
ತಂ ಬ್ರೂಮಿ ಮಹಾಪುರಿಸೋತಿ, ಸೋ ಇಧ ಸಿಬ್ಬಿನಿಮಚ್ಚಗಾ"ತಿ॥

ಸಹ ಗಾಥಾಪರಿಯೋಸಾನಾ ಯೇ ತೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಏಕಚ್ಛನ್ದಾ ಏಕಪಯೋಗಾ ಏಕಾಧಿಪ್ಪಾಯಾ ಏಕವಾಸನವಾಸಿತಾ, ತೇಸಂ ಅನೇಕಪಾಣಸಹಸ್ಸಾನಂ ವಿರಜಂ ವೀತಮಲಂ ಧಮ್ಮಚಕ್ಖುಂ ಉದಪಾದಿ – "ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಸಮುದಯಧಮ್ಮಂ ಸಬ್ಬಂ ತಂ ನಿರೋಧಧಮ್ಮ"ನ್ತಿ। ತಸ್ಸ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಸ ಅನುಪಾದಾಯ ಆಸವೇಹಿ ಚಿತ್ತಂ ವಿಮುಚ್ಚಿ। ಸಹ ಅರಹತ್ತಪ್ಪತ್ತಾ ಅಜಿನಜಟಾವಾಕಚೀರತಿದಣ್ಡಕಮಣ್ಡಲುಕೇಸಾ ಚ ಮಸ್ಸೂ ಚ ಅನ್ತರಹಿತಾ। ಭಣ್ಡುಕಾಸಾಯವತ್ಥವಸನೋ ಸಙ್ಘಾಟಿಪತ್ತಚೀವರಧರೋ ಅನ್ವತ್ಥಪಟಿಪತ್ತಿಯಾ ಪಞ್ಜಲಿಕೋ ಭಗವನ್ತಂ ನಮಸ್ಸಮಾನೋ ನಿಸಿನ್ನೋ ಹೋತಿ – "ಸತ್ಥಾ ಮೇ ಭನ್ತೇ ಭಗವಾ, ಸಾವಕೋಹಮಸ್ಮೀ"ತಿ।

ತಿಸ್ಸಮೇತ್ತೇಯ್ಯಮಾಣವಪುಚ್ಛಾನಿದ್ದೇಸೋ ದುತಿಯೋ।

೩. ಪುಣ್ಣಕಮಾಣವಪುಚ್ಛಾನಿದ್ದೇಸೋ

೧೨. **ಅನೇಜಂ ಮೂಲದಸ್ಸಾವಿಂ, [ಇಚ್ಚಾಯಸ್ಮಾ ಪುಣ್ಣಕೋ]**
ಅತ್ಥಿ ಪಞ್ಹೇನ ಆಗಮಂ।
ಕಿಂನಿಸ್ಸಿತಾ ಇಸಯೋ ಮನುಜಾ, ಖತ್ತಿಯಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ದೇವತಾನಂ।
ಯಞ್ಞಮಕಪ್ಪಯಿಂಸು ಪುಥೂಧ ಲೋಕೇ, ಪುಚ್ಛಾಮಿ ತಂ ಭಗವಾ ಬ್ರೂಹಿ ಮೇತಂ॥

ಅನೇಜಂ ಮೂಲದಸ್ಸಾವಿನ್ತಿ ಏಜಾ ವುಚ್ಚತಿ ತಣ್ಹಾ। ಯೋ ರಾಗೋ ಸಾರಾಗೋ…ಪೇ॰… ಅಭಿಜ್ಝಾ ಲೋಭೋ ಅಕುಸಲಮೂಲಂ ಸಾ ಏಜಾ ತಣ್ಹಾ ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಪಹೀನಾ ಉಚ್ಛಿನ್ನಮೂಲಾ ತಾಲಾವತ್ಥುಕತಾ ಅನಭಾವಂಕತಾ ಆಯತಿಂ ಅನುಪ್ಪಾದಧಮ್ಮಾ।

ತಸ್ಮಾ ಬುದ್ಧೋ ಅನೇಜೋ। ಏಜಾಯ ಪಹೀನತ್ತಾ ಅನೇಜೋ। ಭಗವಾ ಲಾಭೇಪಿ ನ ಇಞ್ಜತಿ, ಅಲಾಭೇಪಿ ನ ಇಞ್ಜತಿ, ಯಸೇಪಿ ನ ಇಞ್ಜತಿ, ಅಯಸೇಪಿ ನ ಇಞ್ಜತಿ, ಪಸಂಸಾಯಪಿ ನ ಇಞ್ಜತಿ, ನಿನ್ದಾಯಪಿ ನ ಇಞ್ಜತಿ, ಸುಖೇಪಿ ನ ಇಞ್ಜತಿ, ದುಕ್ಖೇಪಿ ನ ಇಞ್ಜತಿ ನ ಚಲತಿ ನ ವೇಧತಿ ನಪ್ಪವೇಧತೀತಿ - ಅನೇಜಂ। **ಮೂಲದಸ್ಸಾವಿ**ನ್ತಿ ಭಗವಾ ಮೂಲದಸ್ಸಾವೀ ಹೇತುದಸ್ಸಾವೀ ನಿದಾನದಸ್ಸಾವೀ ಸಮ್ಭವದಸ್ಸಾವೀ ಪಭವದಸ್ಸಾವೀ ಸಮುಟ್ಠಾನದಸ್ಸಾವೀ ಆಹಾರದಸ್ಸಾವೀ ಆರಮ್ಮಣದಸ್ಸಾವೀ ಪಚ್ಚಯದಸ್ಸಾವೀ ಸಮುದಯದಸ್ಸಾವೀ।

ತೀಣಿ ಅಕುಸಲಮೂಲಾನಿ - ಲೋಭೋ ಅಕುಸಲಮೂಲಂ, ದೋಸೋ ಅಕುಸಲಮೂಲಂ, ಮೋಹೋ ಅಕುಸಲಮೂಲಂ।

ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ ಭಗವತಾ - [ಪಸ್ಸ ಅ॰ ನಿ॰ ೩.೧೧೨] "ತೀಣಿಮಾನಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ನಿದಾನಾನಿ ಕಮ್ಮಾನಂ ಸಮುದಯಾಯ। ಕತಮಾನಿ ತೀಣಿ? ಲೋಭೋ ನಿದಾನಂ ಕಮ್ಮಾನಂ ಸಮುದಯಾಯ, ದೋಸೋ ನಿದಾನಂ ಕಮ್ಮಾನಂ ಸಮುದಯಾಯ, ಮೋಹೋ ನಿದಾನಂ ಕಮ್ಮಾನಂ ಸಮುದಯಾಯ। ನ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಲೋಭಜೇನ ಕಮ್ಮೇನ ದೋಸಜೇನ ಕಮ್ಮೇನ ಮೋಹಜೇನ ಕಮ್ಮೇನ ದೇವಾ ಪಞ್ಞಾಯನ್ತಿ, ಮನುಸ್ಸಾ ಪಞ್ಞಾಯನ್ತಿ, ಯಾ ವಾ ಪನಞ್ಞಾಪಿ ಕಾಚಿ ಸುಗತಿಯೋ। ಅಥ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಲೋಭಜೇನ ಕಮ್ಮೇನ ದೋಸಜೇನ ಕಮ್ಮೇನ ಮೋಹಜೇನ ಕಮ್ಮೇನ ನಿರಯೋ ಪಞ್ಞಾಯತಿ, ತಿರಚ್ಛಾನಯೋನಿ ಪಞ್ಞಾಯತಿ, ಪೇತ್ತಿವಿಸಯೋ ಪಞ್ಞಾಯತಿ, ಯಾ ವಾ ಪನಞ್ಞಾಪಿ ಕಾಚಿ ದುಗ್ಗತಿಯೋ ನಿರಯೇ ತಿರಚ್ಛಾನಯೋನಿಯಾ ಪೇತ್ತಿವಿಸಯೇ ಅತ್ತಭಾವಾಭಿನಿಬ್ಬತ್ತಿಯಾ"। ಇಮಾನಿ ತೀಣಿ ಅಕುಸಲಮೂಲಾನೀತಿ ಭಗವಾ ಜಾನಾತಿ ಪಸ್ಸತಿ। ಏವಮ್ಪಿ ಭಗವಾ ಮೂಲದಸ್ಸಾವೀ... ಪೇ॰... ಸಮುದಯದಸ್ಸಾವೀ। ತೀಣಿ ಕುಸಲಮೂಲಾನಿ - ಅಲೋಭೋ ಕುಸಲಮೂಲಂ, ಅದೋಸೋ ಕುಸಲಮೂಲಂ, ಅಮೋಹೋ ಕುಸಲಮೂಲಂ।

ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ ಭಗವತಾ - "ತೀಣಿಮಾನಿ...ಪೇ॰... ನ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅಲೋಭಜೇನ ಕಮ್ಮೇನ ಅದೋಸಜೇನ ಕಮ್ಮೇನ ಅಮೋಹಜೇನ ಕಮ್ಮೇನ ನಿರಯೋ ಪಞ್ಞಾಯತಿ, ತಿರಚ್ಛಾನಯೋನಿ ಪಞ್ಞಾಯತಿ, ಪೇತ್ತಿವಿಸಯೋ ಪಞ್ಞಾಯತಿ, ಯಾ ವಾ ಪನಞ್ಞಾಪಿ ಕಾಚಿ ದುಗ್ಗತಿಯೋ। ಅಥ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅಲೋಭಜೇನ ಕಮ್ಮೇನ ಅದೋಸಜೇನ ಕಮ್ಮೇನ ಅಮೋಹಜೇನ ಕಮ್ಮೇನ ದೇವಾ ಪಞ್ಞಾಯನ್ತಿ, ಮನುಸ್ಸಾ ಪಞ್ಞಾಯನ್ತಿ, ಯಾ ವಾ ಪನಞ್ಞಾಪಿ ಕಾಚಿ ಸುಗತಿಯೋ ದೇವೇ ಚ ಮನುಸ್ಸೇ ಚ ಅತ್ತಭಾವಾಭಿನಿಬ್ಬತ್ತಿಯಾ"। ಇಮಾನಿ ತೀಣಿ ಕುಸಲಮೂಲಾನೀತಿ ಭಗವಾ ಜಾನಾತಿ ಪಸ್ಸತಿ। ಏವಮ್ಪಿ ಭಗವಾ ಮೂಲದಸ್ಸಾವೀ...ಪೇ॰... ಸಮುದಯದಸ್ಸಾವೀ।

ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ ಭಗವತಾ - "ಯೇ ಕೇಚಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಧಮ್ಮಾ ಅಕುಸಲಾ ಅಕುಸಲಭಾಗಿಯಾ ಅಕುಸಲಪಕ್ಖಿಕಾ ಸಬ್ಬೇ ತೇ ಅವಿಜ್ಜಾಮೂಲಕಾ ಅವಿಜ್ಜಾಸಮೋಸರಣಾ ಅವಿಜ್ಜಾಸಮುಗ್ಘಾತಾ"। ಸಬ್ಬೇ ತೇ ಸಮುಗ್ಘಾತಂ ಗಚ್ಛನ್ತೀತಿ ಭಗವಾ ಜಾನಾತಿ ಪಸ್ಸತಿ। ಏವಮ್ಪಿ ಭಗವಾ ಮೂಲದಸ್ಸಾವೀ...ಪೇ॰... ಸಮುದಯದಸ್ಸಾವೀ।

ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ ಭಗವತಾ - "ಯೇ ಕೇಚಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಧಮ್ಮಾ ಕುಸಲಾ ಕುಸಲಭಾಗಿಯಾ ಕುಸಲಪಕ್ಖಿಕಾ, ಸಬ್ಬೇ ತೇ ಅಪ್ಪಮಾದಮೂಲಕಾ ಅಪ್ಪಮಾದಸಮೋಸರಣಾ। ಅಪ್ಪಮಾದೋ ತೇಸಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಅಗ್ಗಮಕ್ಖಾಯತೀ"ತಿ ಭಗವಾ ಜಾನಾತಿ ಪಸ್ಸತಿ। ಏವಮ್ಪಿ ಭಗವಾ ಮೂಲದಸ್ಸಾವೀ...ಪೇ॰... ಸಮುದಯದಸ್ಸಾವೀ।

ಅಥ ವಾ, ಭಗವಾ ಜಾನಾತಿ ಪಸ್ಸತಿ। "ಅವಿಜ್ಜಾ ಮೂಲಂ ಸಙ್ಖಾರಾನಂ, ಸಙ್ಖಾರಾ ಮೂಲಂ ವಿಞ್ಞಾಣಸ್ಸ , ವಿಞ್ಞಾಣಂ ಮೂಲಂ ನಾಮರೂಪಸ್ಸ, ನಾಮರೂಪಂ ಮೂಲಂ ಸಳಾಯತನಸ್ಸ, ಸಳಾಯತನಂ ಮೂಲಂ ಫಸ್ಸಸ್ಸ, ಫಸ್ಸೋ ಮೂಲಂ ವೇದನಾಯ, ವೇದನಾ ಮೂಲಂ ತಣ್ಹಾಯ, ತಣ್ಹಾ ಮೂಲಂ ಉಪಾದಾನಸ್ಸ, ಉಪಾದಾನಂ ಮೂಲಂ ಭವಸ್ಸ, ಭವೋ ಮೂಲಂ ಜಾತಿಯಾ, ಜಾತಿ ಮೂಲಂ ಜರಾಮರಣಸ್ಸಾ"ತಿ - ಭಗವಾ ಜಾನಾತಿ ಪಸ್ಸತಿ। ಏವಮ್ಪಿ ಭಗವಾ ಮೂಲದಸ್ಸಾವೀ...ಪೇ॰... ಸಮುದಯದಸ್ಸಾವೀ।

ಅಥ ವಾ, ಭಗವಾ ಜಾನಾತಿ ಪಸ್ಸತಿ। “ಚಕ್ಖು ಮೂಲಂ ಚಕ್ಖುರೋಗಾನಂ, ಸೋತಂ ಮೂಲಂ ಸೋತರೋಗಾನಂ, ಘಾನಂ ಮೂಲಂ ಘಾನರೋಗಾನಂ, ಜಿವ್ಹಾ ಮೂಲಂ ಜಿವ್ಹಾರೋಗಾನಂ, ಕಾಯೋ ಮೂಲಂ ಕಾಯರೋಗಾನಂ, ಮನೋ ಮೂಲಂ ಚೇತಸಿಕಾನಂ ದುಕ್ಖಾನ”ನ್ತಿ - ಭಗವಾ ಜಾನಾತಿ ಪಸ್ಸತಿ। ಏವಮ್ಪಿ ಭಗವಾ ಮೂಲದಸ್ಸಾವೀ ಹೇತುದಸ್ಸಾವೀ ನಿದಾನದಸ್ಸಾವೀ ಸಮ್ಭವದಸ್ಸಾವೀ ಪಭವದಸ್ಸಾವೀ ಸಮುಟ್ಠಾನದಸ್ಸಾವೀ ಆಹಾರದಸ್ಸಾವೀ ಆರಮ್ಮಣದಸ್ಸಾವೀ ಪಚ್ಚಯದಸ್ಸಾವೀ ಸಮುದಯದಸ್ಸಾವೀತಿ - ಅನೇಜಂ ಮೂಲದಸ್ಸಾವೀ।

ಇಚ್ಚಾಯಸ್ಮಾ ಪುಣ್ಣಕೋತಿ ಇಚ್ಚಾತಿ ಪದಸನ್ಧಿ...ಪೇ॰... ಆಯಸ್ಮಾ ಪುಣ್ಣಕೋ ।

ಅತ್ಥಿ ಪಞ್ಹೇನ ಆಗಮನ್ತಿ ಪಞ್ಹೇನ ಅತ್ಥಿಕೋ ಆಗತೋಮ್ಹಿ, [ಪಞ್ಹತ್ಥಿಕಾಮ್ಹ ಆಗತಾ (ಬಹೂಸು) ಪಸ್ಸ ಮಹಾನಿ॰ ೧೯೨] ಪಞ್ಹಂ ಪುಚ್ಛಿತುಕಾಮೋ ಆಗತೋಮ್ಹಿ, ಪಞ್ಹಂ ಸೋತುಕಾಮೋ ಆಗತೋಮ್ಹೀತಿ - ಏವಮ್ಪಿ ಅತ್ಥಿ ಪಞ್ಹೇನ ಆಗಮಂ। ಅಥ ವಾ, ಪಞ್ಹತ್ಥಿಕಾನಂ ಪಞ್ಹಂ ಪುಚ್ಛಿತುಕಾಮಾನಂ ಪಞ್ಹಂ ಸೋತುಕಾಮಾನಂ ಆಗಮನಂ ಅಭಿಕ್ಕಮನಂ ಉಪಸಙ್ಕಮನಂ ಪಯಿರುಪಾಸನಂ ಅತ್ಥೀತಿ - ಏವಮ್ಪಿ ಅತ್ಥಿ ಪಞ್ಹೇನ ಆಗಮಂ। ಅಥ ವಾ, ಪಞ್ಹಾಗಮೋ ತುಯ್ಹಂ ಅತ್ಥಿ, ತ್ವಮ್ಪಿ ಪಹು ತ್ವಮಸಿ ಅಲಮತ್ತೋ। ಮಯಾ ಪುಚ್ಛಿತಂ ಕಥೇತುಂ ವಿಸಜ್ಜೇತುಂ ವಹಸ್ಸೇತಂ ಭಾರನ್ತಿ [ವಿಸಜ್ಜೇತುಂ ಸನ್ದಸ್ಸೇತುಂ ಭಣಿತುನ್ತಿ (ಸ್ಯಾ॰) ವಹಸ್ಸು + ಏತಂ] - ಏವಮ್ಪಿ ಅತ್ಥಿ ಪಞ್ಹೇನ ಆಗಮಂ।

ಕಿಂ ನಿಸ್ಸಿತಾ ಇಸಯೋ ಮನುಜಾತಿ ಕಿಂ ನಿಸ್ಸಿತಾ ಆಸಿತಾ ಅಲ್ಲೀನಾ ಉಪಗತಾ ಅಜ್ಝೋಸಿತಾ ಅಧಿಮುತ್ತಾ। **ಇಸಯೋ**ತಿ ಇಸಿನಾಮಕಾ ಯೇ ಕೇಚಿ ಇಸಿಪಬ್ಬಜ್ಜಂ ಪಬ್ಬಜಿತಾ ಆಜೀವಕಾ ನಿಗಣ್ಠಾ ಜಟಿಲಾ ತಾಪಸಾ। **ಮನುಜಾ**ತಿ ಮನುಸ್ಸಾ ವುಚ್ಚನ್ತೀತಿ - ಕಿಂ ನಿಸ್ಸಿತಾ ಇಸಯೋ ಮನುಜಾ।

ಖತ್ತಿಯಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ದೇವತಾನನ್ತಿ। ಖತ್ತಿಯಾತಿ ಯೇ ಕೇಚಿ ಖತ್ತಿಯಜಾತಿಕಾ। **ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ**ತಿ ಯೇ ಕೇಚಿ ಭೋವಾದಿಕಾ। **ದೇವತಾನ**ನ್ತಿ ಆಜೀವಕಸಾವಕಾನಂ ಆಜೀವಕಾ ದೇವತಾ, ನಿಗಣ್ಠಸಾವಕಾನಂ ನಿಗಣ್ಠಾ ದೇವತಾ, ಜಟಿಲಸಾವಕಾನಂ ಜಟಿಲಾ ದೇವತಾ, ಪರಿಬ್ಬಾಜಕಸಾವಕಾನಂ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕಾ ದೇವತಾ, ಅವಿರುದ್ಧಕಸಾವಕಾನಂ ಅವಿರುದ್ಧಕಾ [ಅವರುದ್ಧಕಸಾವಕಾನಂ ಅವರುದ್ಧಕಾ (ಸ್ಯಾ॰)] ದೇವತಾ, ಹತ್ಥಿವತಿಕಾನಂ ಹತ್ಥೀ ದೇವತಾ, ಅಸ್ಸವತಿಕಾನಂ ಅಸ್ಸಾ ದೇವತಾ, ಗೋವತಿಕಾನಂ ಗಾವೋ ದೇವತಾ, ಕುಕ್ಕುರವತಿಕಾನಂ ಕುಕ್ಕುರಾ ದೇವತಾ, ಕಾಕವತಿಕಾನಂ ಕಾಕಾ ದೇವತಾ, ವಾಸುದೇವವತಿಕಾನಂ ವಾಸುದೇವೋ ದೇವತಾ, ಬಲದೇವವತಿಕಾನಂ ಬಲದೇವೋ ದೇವತಾ, ಪುಣ್ಣಭದ್ದವತಿಕಾನಂ ಪುಣ್ಣಭದ್ದೋ ದೇವತಾ, ಮಣಿಭದ್ದವತಿಕಾನಂ ಮಣಿಭದ್ದೋ ದೇವತಾ, ಅಗ್ಗಿವತಿಕಾನಂ ಅಗ್ಗಿ ದೇವತಾ, ನಾಗವತಿಕಾನಂ ನಾಗಾ ದೇವತಾ, ಸುಪಣ್ಣವತಿಕಾನಂ ಸುಪಣ್ಣಾ ದೇವತಾ, ಯಕ್ಖವತಿಕಾನಂ ಯಕ್ಖಾ ದೇವತಾ, ಅಸುರವತಿಕಾನಂ ಅಸುರಾ ದೇವತಾ, ಗನ್ಧಬ್ಬವತಿಕಾನಂ ಗನ್ಧಬ್ಬಾ ದೇವತಾ, ಮಹಾರಾಜವತಿಕಾನಂ ಮಹಾರಾಜಾನೋ ದೇವತಾ, ಚನ್ದವತಿಕಾನಂ ಚನ್ದೋ ದೇವತಾ, ಸೂರಿಯವತಿಕಾನಂ ಸೂರಿಯೋ ದೇವತಾ, ಇನ್ದವತಿಕಾನಂ ಇನ್ದೋ ದೇವತಾ, ಬ್ರಹ್ಮವತಿಕಾನಂ ಬ್ರಹ್ಮಾ ದೇವತಾ, ದೇವವತಿಕಾನಂ ದೇವೋ ದೇವತಾ, ದಿಸಾವತಿಕಾನಂ ದಿಸಾ ದೇವತಾ, ಯೇ ಯೇಸಂ ದಕ್ಖಿಣೇಯ್ಯಾ ತೇ ತೇಸಂ ದೇವತಾತಿ - ಖತ್ತಿಯಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ದೇವತಾನಂ।

ಯಞ್ಞಮಕಪ್ಪಯಿಂಸು ಪುಥೂಧ ಲೋಕೇತಿ ಯಞ್ಞಂ ವುಚ್ಚತಿ ದೇಯ್ಯಧಮ್ಮೋ ಚೀವರಪಿಣ್ಡಪಾತಸೇನಾಸನಗಿಲಾನಪಚ್ಚಯಭೇಸಜ್ಜಪರಿಕ್ಖಾರಂ ಅನ್ನಂ ಪಾನಂ ವತ್ಥಂ ಯಾನಂ ಮಾಲಾಗನ್ಧವಿಲೇಪನಂ [ಮಾಲಾಗನ್ಧಂ ವಿಲೇಪನಂ (ಸ್ಯಾ॰) ಇತಿವು॰ ೭೫] ಸೇಯ್ಯಾವಸಥಪದೀಪೇಯ್ಯಂ। **ಯಞ್ಞಮಕಪ್ಪಯಿಂಸೂ**ತಿ ಯೇಪಿ ಯಞ್ಞಂ ಏಸನ್ತಿ ಗವೇಸನ್ತಿ ಪರಿಯೇಸನ್ತಿ ಚೀವರಪಿಣ್ಡಪಾತಸೇನಾಸನಗಿಲಾನಪಚ್ಚಯಭೇಸಜ್ಜಪರಿಕ್ಖಾರಂ ಅನ್ನಂ ಪಾನಂ ವತ್ಥಂ ಯಾನಂ ಮಾಲಾಗನ್ಧವಿಲೇಪನಂ ಸೇಯ್ಯಾವಸಥಪದೀಪೇಯ್ಯಂ, ತೇಪಿ ಯಞ್ಞಂ ಕಪ್ಪೇನ್ತಿ। ಯೇಪಿ ಯಞ್ಞಂ ಅಭಿಸಙ್ಖರೋನ್ತಿ ಚೀವರಪಿಣ್ಡಪಾತಸೇನಾಸನಗಿಲಾನಪಚ್ಚಯಭೇಸಜ್ಜಪರಿಕ್ಖಾರಂ ಅನ್ನಂ ಪಾನಂ...ಪೇ॰... ಸೇಯ್ಯಾವಸಥಪದೀಪೇಯ್ಯಂ, ತೇಪಿ

ಯಞ್ಞಂ ಕಪ್ಪೇನ್ತಿ। ಯೇಪಿ ಯಞ್ಞಂ ದೇನ್ತಿ ಯಜನ್ತಿ ಪರಿಚ್ಚಜನ್ತಿ ಚೀವರಪಿಣ್ಡಪಾತಸೇನಾಸನಗಿಲಾನಪಚ್ಚಯಭೇಸಜ್ಜಪರಿಕ್ಖಾರಂ ಅನ್ನಂ ಪಾನಂ...ಪೇ॰... ಸೇಯ್ಯಾವಸಥಪದೀಪೇಯ್ಯಂ , ತೇಪಿ ಯಞ್ಞಂ ಕಪ್ಪೇನ್ತಿ। **ಪುಥೂತಿ** ಯಞ್ಞಾ ವಾ ಏತೇ ಪುಥೂ, ಯಞ್ಞಯಾಜಕಾ [ಯಞ್ಞಯಜಕಾ (ಸ್ಯಾ॰)] ವಾ ಏತೇ ಪುಥೂ, ದಕ್ಖಿಣೇಯ್ಯಾ ವಾ ಏತೇ ಪುಥೂ। ಕಥಂ ಯಞ್ಞಾ ವಾ ಏತೇ ಪುಥೂ? ಬಹುಕಾನಂ ಏತೇ ಯಞ್ಞಾ ಚೀವರಪಿಣ್ಡಪಾತಸೇನಾಸನಗಿಲಾನಪಚ್ಚಯಭೇಸಜ್ಜಪರಿಕ್ಖಾರಾ ಅನ್ನಂ ಪಾನಂ ವತ್ಥಂ ಯಾನಂ ಮಾಲಂ ಗನ್ಧಂ ವಿಲೇಪನಂ ಸೇಯ್ಯಾವಸಥಪದೀಪೇಯ್ಯಂ - ಏವಂ ಯಞ್ಞಾ ವಾ ಏತೇ ಪುಥೂ।

ಕಥಂ ಯಞ್ಞಯಾಜಕಾ ವಾ ಏತೇ ಪುಥೂ? ಬಹುಕಾ ಏತೇ ಯಞ್ಞಯಾಜಕಾ ಖತ್ತಿಯಾ ಚ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ಚ ವೇಸ್ಸಾ ಚ ಸುದ್ದಾ ಚ ಗಹಟ್ಠಾ ಚ ಪಬ್ಬಜಿತಾ ಚ ದೇವಾ ಚ ಮನುಸ್ಸಾ ಚ - ಏವಂ ಯಞ್ಞಯಾಜಕಾ ವಾ ಏತೇ ಪುಥೂ।

ಕಥಂ ದಕ್ಖಿಣೇಯ್ಯಾ ವಾ ಏತೇ ಪುಥೂ? ಬಹುಕಾ ಏತೇ ದಕ್ಖಿಣೇಯ್ಯಾ ಪುಥೂ ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ಕಪಣದ್ಧಿಕವನಿಬ್ಬಕಯಾಚಕಾ [... ವಣಿಬ್ಬಕಸಾವಕಾ (ಸ್ಯಾ॰) ಇತಿವು॰ ೭೫] - ಏವಂ ದಕ್ಖಿಣೇಯ್ಯಾ ವಾ ಏತೇ ಪುಥೂ। **ಇಧ ಲೋಕೇತಿ** ಮನುಸ್ಸಲೋಕೇತಿ ಯಞ್ಞಮಕಪ್ಪಯಿಂಸು - ಪುಥೂಧ ಲೋಕೇ।

ಪುಚ್ಛಾಮಿ ತಂ ಭಗವಾ ಬ್ರೂಹಿ ಮೇತನ್ತಿ। **ಪುಚ್ಛಾ**ತಿ ತಿಸ್ಸೋ ಪುಚ್ಛಾ - ಅದಿಟ್ಠಜೋತನಾ ಪುಚ್ಛಾ, ದಿಟ್ಠಸಂಸನ್ದನಾ ಪುಚ್ಛಾ, ವಿಮತಿಚ್ಛೇದನಾ ಪುಚ್ಛಾ। ಕತಮಾ ಅದಿಟ್ಠಜೋತನಾ ಪುಚ್ಛಾ? ಪಕತಿಯಾ ಲಕ್ಖಣಂ ಅಞ್ಞಾತಂ ಹೋತಿ ಅದಿಟ್ಠಂ ಅತುಲಿತಂ ಅತೀರಿತಂ ಅವಿಭೂತಂ ಅವಿಭಾವಿತಂ, ತಸ್ಸ ಞಾಣಾಯ ದಸ್ಸನಾಯ ತುಲನಾಯ ತೀರಣಾಯ ವಿಭೂತತ್ಥಾಯ ವಿಭಾವನತ್ಥಾಯ ಪಞ್ಹಂ ಪುಚ್ಛತಿ - ಅಯಂ ಅದಿಟ್ಠಜೋತನಾ ಪುಚ್ಛಾ।

ಕತಮಾ ದಿಟ್ಠಸಂಸನ್ದನಾ ಪುಚ್ಛಾ? ಪಕತಿಯಾ ಲಕ್ಖಣಂ ಞಾತಂ ಹೋತಿ ದಿಟ್ಠಂ ತುಲಿತಂ ತೀರಿತಂ ವಿಭೂತಂ ವಿಭಾವಿತಂ। ಅಞ್ಞೇಹಿ ಪಣ್ಡಿತೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಸಂಸನ್ದನತ್ಥಾಯ ಪಞ್ಹಂ ಪುಚ್ಛತಿ - ಅಯಂ ದಿಟ್ಠಸಂಸನ್ದನಾ ಪುಚ್ಛಾ।

ಕತಮಾ ವಿಮತಿಚ್ಛೇದನಾ ಪುಚ್ಛಾ? ಪಕತಿಯಾ ಸಂಸಯಪಕ್ಖನ್ದೋ [ಸಂಸಯಪಕ್ಖನ್ನೋ (ಸ್ಯಾ॰)] ಹೋತಿ ವಿಮತಿಪಕ್ಖನ್ದೋ ದ್ವೇಳ್ಹಕಜಾತೋ - "ಏವಂ ನು ಖೋ, ನ ನು ಖೋ, ಕಿಂ ನು ಖೋ, ಕಥಂ ನು ಖೋ"ತಿ! ಸೋ ವಿಮತಿಚ್ಛೇದನತ್ಥಾಯ ಪಞ್ಹಂ ಪುಚ್ಛತಿ - ಅಯಂ ವಿಮತಿಚ್ಛೇದನಾ ಪುಚ್ಛಾ। ಇಮಾ ತಿಸ್ಸೋ ಪುಚ್ಛಾ।

ಅಪರಾಪಿ ತಿಸ್ಸೋ ಪುಚ್ಛಾ - ಮನುಸ್ಸಪುಚ್ಛಾ, ಅಮನುಸ್ಸಪುಚ್ಛಾ, ನಿಮ್ಮಿತಪುಚ್ಛಾ। ಕತಮಾ ಮನುಸ್ಸಪುಚ್ಛಾ? ಮನುಸ್ಸಾ ಬುದ್ಧಂ ಭಗವನ್ತಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಪುಚ್ಛನ್ತಿ, ಭಿಕ್ಖೂ ಪುಚ್ಛನ್ತಿ, ಭಿಕ್ಖುನಿಯೋ ಪುಚ್ಛನ್ತಿ, ಉಪಾಸಕಾ ಪುಚ್ಛನ್ತಿ, ಉಪಾಸಿಕಾಯೋ ಪುಚ್ಛನ್ತಿ, ರಾಜಾನೋ ಪುಚ್ಛನ್ತಿ, ಖತ್ತಿಯಾ ಪುಚ್ಛನ್ತಿ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ಪುಚ್ಛನ್ತಿ, ವೇಸ್ಸಾ ಪುಚ್ಛನ್ತಿ, ಸುದ್ದಾ ಪುಚ್ಛನ್ತಿ, ಗಹಟ್ಠಾ ಪುಚ್ಛನ್ತಿ, ಪಬ್ಬಜಿತಾ ಪುಚ್ಛನ್ತಿ - ಅಯಂ ಮನುಸ್ಸಪುಚ್ಛಾ।

ಕತಮಾ ಅಮನುಸ್ಸಪುಚ್ಛಾ? ಅಮನುಸ್ಸಾ ಬುದ್ಧಂ ಭಗವನ್ತಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಪಞ್ಹಂ ಪುಚ್ಛನ್ತಿ, ನಾಗಾ ಪುಚ್ಛನ್ತಿ, ಸುಪಣ್ಣಾ ಪುಚ್ಛನ್ತಿ, ಯಕ್ಖಾ ಪುಚ್ಛನ್ತಿ, ಅಸುರಾ ಪುಚ್ಛನ್ತಿ, ಗನ್ಧಬ್ಬಾ ಪುಚ್ಛನ್ತಿ, ಮಹಾರಾಜಾನೋ ಪುಚ್ಛನ್ತಿ, ಇನ್ದಾ ಪುಚ್ಛನ್ತಿ, ಬ್ರಹ್ಮಾನೋ ಪುಚ್ಛನ್ತಿ, ದೇವತಾಯೋ ಪುಚ್ಛನ್ತಿ - ಅಯಂ ಅಮನುಸ್ಸಪುಚ್ಛಾ।

ಕತಮಾ ನಿಮ್ಮಿತಪುಚ್ಛಾ? ಯಂ ಭಗವಾ ರೂಪಂ ಅಭಿನಿಮ್ಮಿನಾತಿ ಮನೋಮಯಂ ಸಬ್ಬಙ್ಗಪಚ್ಚಙ್ಗಂ ಅಹೀನಿನ್ದ್ರಿಯಂ, ಸೋ ನಿಮ್ಮಿತೋ ಬುದ್ಧಂ ಭಗವನ್ತಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಪಞ್ಹಂ ಪುಚ್ಛತಿ; ಭಗವಾ ವಿಸಜ್ಜೇತಿ [ವಿಸ್ಸಜ್ಜೇತಿ (ಕ॰)] - ಅಯಂ ನಿಮ್ಮಿತಪುಚ್ಛಾ। ಇಮಾ ತಿಸ್ಸೋ ಪುಚ್ಛಾ।

ಅಪರಾಪಿ ತಿಸ್ಸೋ ಪುಚ್ಛಾ - ಅತ್ತತ್ಥಪುಚ್ಛಾ, ಪರತ್ಥಪುಚ್ಛಾ, ಉಭಯತ್ಥಪುಚ್ಛಾ। ಅಪರಾಪಿ ತಿಸ್ಸೋ ಪುಚ್ಛಾ - ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮಿಕತ್ಥಪುಚ್ಛಾ, ಸಮ್ಪರಾಯಿಕತ್ಥಪುಚ್ಛಾ, ಪರಮತ್ಥಪುಚ್ಛಾ। ಅಪರಾಪಿ ತಿಸ್ಸೋ ಪುಚ್ಛಾ - ಅನವಜ್ಜತ್ಥಪುಚ್ಛಾ, ನಿಕ್ಕಿಲೇಸತ್ಥಪುಚ್ಛಾ, ವೋದಾನತ್ಥಪುಚ್ಛಾ। ಅಪರಾಪಿ ತಿಸ್ಸೋ ಪುಚ್ಛಾ - ಅತೀತಪುಚ್ಛಾ, ಅನಾಗತಪುಚ್ಛಾ, ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಪುಚ್ಛಾ। ಅಪರಾಪಿ ತಿಸ್ಸೋ ಪುಚ್ಛಾ - ಅಜ್ಝತ್ತಪುಚ್ಛಾ, ಬಹಿದ್ಧಾಪುಚ್ಛಾ , ಅಜ್ಝತ್ತಬಹಿದ್ಧಾಪುಚ್ಛಾ। ಅಪರಾಪಿ ತಿಸ್ಸೋ ಪುಚ್ಛಾ - ಕುಸಲಪುಚ್ಛಾ, ಅಕುಸಲಪುಚ್ಛಾ, ಅಬ್ಯಾಕತಪುಚ್ಛಾ। ಅಪರಾಪಿ ತಿಸ್ಸೋ ಪುಚ್ಛಾ - ಖನ್ಧಪುಚ್ಛಾ, ಧಾತುಪುಚ್ಛಾ, ಆಯತನಪುಚ್ಛಾ। ಅಪರಾಪಿ ತಿಸ್ಸೋ ಪುಚ್ಛಾ - ಸತಿಪಟ್ಠಾನಪುಚ್ಛಾ, ಸಮ್ಮಪ್ಪಧಾನಪುಚ್ಛಾ, ಇದ್ಧಿಪಾದಪುಚ್ಛಾ। ಅಪರಾಪಿ ತಿಸ್ಸೋ ಪುಚ್ಛಾ - ಇನ್ದ್ರಿಯಪುಚ್ಛಾ, ಬಲಪುಚ್ಛಾ, ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಪುಚ್ಛಾ। ಅಪರಾಪಿ ತಿಸ್ಸೋ ಪುಚ್ಛಾ - ಮಗ್ಗಪುಚ್ಛಾ, ಫಲಪುಚ್ಛಾ, ನಿಬ್ಬಾನಪುಚ್ಛಾ।

ಪುಚ್ಛಾಮಿ ತನ್ತಿ ಪುಚ್ಛಾಮಿ ತಂ ಯಾಚಾಮಿ ತಂ ಅಜ್ಝೇಸಾಮಿ ತಂ ಪಸಾದೇಮಿ ತಂ "ಕಥಯಸ್ಸು ಮೇ"ತಿ ಪುಚ್ಛಾಮಿ ತಂ। **ಭಗವಾ**ತಿ ಗಾರವಾಧಿವಚನಮೇತಂ… ಸಚ್ಛಿಕಾ ಪಞ್ಞತ್ತಿ - ಯದಿದಂ ಭಗವಾತಿ। **ಬ್ರೂಹಿ ಮೇತ**ನ್ತಿ ಬ್ರೂಹಿ ಆಚಿಕ್ಖಾಹಿ ದೇಸೇಹಿ ಪಞ್ಞಪೇಹಿ ಪಟ್ಠಪೇಹಿ ವಿವರಾಹಿ ವಿಭಜಾಹಿ ಉತ್ತಾನೀಕರೋಹಿ ಪಕಾಸೇಹೀತಿ - ಪುಚ್ಛಾಮಿ ತಂ ಭಗವಾ ಬ್ರೂಹಿ ಮೇತಂ। ತೇನಾಹ ಸೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ -

"ಅನೇಜಂ ಮೂಲದಸ್ಸಾವಿಂ, [ಇಚ್ಚಾಯಸ್ಮಾ ಪುಣ್ಣಕೋ]
ಅತ್ಥಿ ಪಞ್ಹೇನ ಆಗಮಂ।
ಕಿಂ ನಿಸ್ಸಿತಾ ಇಸಯೋ ಮನುಜಾ, ಖತ್ತಿಯಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ದೇವತಾನಂ।
ಯಞ್ಞಮಕಪ್ಪಯಿಂಸು ಪುಥೂಧ ಲೋಕೇ, ಪುಚ್ಛಾಮಿ ತಂ ಭಗವಾ ಬ್ರೂಹಿ ಮೇತ"ನ್ತಿ॥

೧೩. **ಯೇ ಕೇಚಿಮೇ ಇಸಯೋ ಮನುಜಾ, [ಪುಣ್ಣಕಾತಿ ಭಗವಾ]**
ಖತ್ತಿಯಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ದೇವತಾನಂ।
ಯಞ್ಞಮಕಪ್ಪಯಿಂಸು ಪುಥೂಧ ಲೋಕೇ, ಆಸೀಸಮಾನಾ ಪುಣ್ಣಕ ಇತ್ಥತ್ತಂ [ಇತ್ಥತಂ (ಸ್ಯಾ॰), ಇತ್ಥಭಾವಂ (ಕ॰)] ।
ಜರಂ ಸಿತಾ ಯಞ್ಞಮಕಪ್ಪಯಿಂಸು॥

ಯೇ ಕೇಚಿಮೇ ಇಸಯೋ ಮನುಜಾತಿ। **ಯೇ ಕೇಚೀ**ತಿ ಸಬ್ಬೇನ ಸಬ್ಬಂ ಸಬ್ಬಥಾ ಸಬ್ಬಂ ಅಸೇಸಂ ನಿಸ್ಸೇಸಂ ಪರಿಯಾದಿಯನವಚನಮೇತಂ - ಯೇ ಕೇಚೀತಿ। **ಇಸಯೋ**ತಿ ಇಸಿನಾಮಕಾ ಯೇ ಕೇಚಿ ಇಸಿಪಬ್ಬಜ್ಜಂ ಪಬ್ಬಜಿತಾ ಆಜೀವಕಾ ನಿಗಣ್ಠಾ ಜಟಿಲಾ ತಾಪಸಾ। **ಮನುಜಾ**ತಿ ಮನುಸ್ಸಾ ವುಚ್ಚನ್ತೀತಿ - ಯೇ ಕೇಚಿಮೇ ಇಸಯೋ ಮನುಜಾ ಪುಣ್ಣಕಾತಿ ಭಗವಾ।

ಖತ್ತಿಯಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ದೇವತಾನನ್ತಿ। **ಖತ್ತಿಯಾ**ತಿ ಯೇ ಕೇಚಿ ಖತ್ತಿಯಜಾತಿಕಾ। **ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ**ತಿ ಯೇ ಕೇಚಿ ಭೋವಾದಿಕಾ। **ದೇವತಾನ**ನ್ತಿ ಆಜೀವಕಸಾವಕಾನಂ ಆಜೀವಕಾ ದೇವತಾ…ಪೇ॰… ದಿಸಾವತಿಕಾನಂ ದಿಸಾ ದೇವತಾ। ಯೇ ಯೇಸಂ ದಕ್ಖಿಣೇಯ್ಯಾ, ತೇ ತೇಸಂ ದೇವತಾತಿ - ಖತ್ತಿಯಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ದೇವತಾನಂ।

ಯಞ್ಞಮಕಪ್ಪಯಿಂಸು ಪುಥೂಧ ಲೋಕೇತಿ। ಯಞ್ಞಂ ವುಚ್ಚತಿ ದೇಯ್ಯಧಮ್ಮೋ ಚೀವರಪಿಣ್ಡಪಾತಸೇನಾಸನಗಿಲಾನಪಚ್ಚಯಭೇಸಜ್ಜಪರಿಕ್ಖಾರಂ ಅನ್ನಂ ಪಾನಂ…ಪೇ॰… ಸೇಯ್ಯಾವಸಥಪದೀಪೇಯ್ಯಂ। **ಯಞ್ಞಮಕಪ್ಪಯಿಂಸೂ**ತಿ ಯೇಪಿ ಯಞ್ಞಂ ಏಸನ್ತಿ ಗವೇಸನ್ತಿ ಪರಿಯೇಸನ್ತಿ…ಪೇ॰… ಸೇಯ್ಯಾವಸಥಪದೀಪೇಯ್ಯಂ, ತೇಪಿ ಯಞ್ಞಂ ಕಪ್ಪೇನ್ತಿ। **ಪುಥೂ**ತಿ ಯಞ್ಞಾ ವಾ ಏತೇ ಪುಥೂ, ಯಞ್ಞಯಾಜಕಾ ವಾ ಏತೇ ಪುಥೂ, ದಕ್ಖಿಣೇಯ್ಯಾ ವಾ ಏತೇ ಪುಥೂ…ಪೇ॰… ಏವಂ ದಕ್ಖಿಣೇಯ್ಯಾ ವಾ ಏತೇ ಪುಥೂ। **ಇಧ ಲೋಕೇ**ತಿ ಮನುಸ್ಸಲೋಕೇತಿ ಯಞ್ಞಮಕಪ್ಪಯಿಂಸು - ಪುಥೂಧ ಲೋಕೇ।

ಆಸೀಸಮಾನಾ ಪುಣ್ಣಕ ಇತ್ಥತ್ತನ್ತಿ। **ಆಸೀಸಮಾನಾತಿ** ರೂಪಪಟಿಲಾಭಂ ಆಸೀಸಮಾನಾ, ಸದ್ದಪಟಿಲಾಭಂ ಆಸೀಸಮಾನಾ, ಗನ್ಧಪಟಿಲಾಭಂ ಆಸೀಸಮಾನಾ, ರಸಪಟಿಲಾಭಂ ಆಸೀಸಮಾನಾ, ಫೋಟ್ಠಬ್ಬಪಟಿಲಾಭಂ ಆಸೀಸಮಾನಾ, ಪುತ್ತಪಟಿಲಾಭಂ ಆಸೀಸಮಾನಾ, ದಾರಪಟಿಲಾಭಂ ಆಸೀಸಮಾನಾ, ಧನಪಟಿಲಾಭಂ ಆಸೀಸಮಾನಾ, ಯಸಪಟಿಲಾಭಂ ಆಸೀಸಮಾನಾ, ಇಸ್ಸರಿಯಪಟಿಲಾಭಂ ಆಸೀಸಮಾನಾ, ಖತ್ತಿಯಮಹಾಸಾಲಕುಲೇ ಅತ್ತಭಾವಪಟಿಲಾಭಂ ಆಸೀಸಮಾನಾ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣಮಹಾಸಾಲಕುಲೇ ಅತ್ತಭಾವಪಟಿಲಾಭಂ ಆಸೀಸಮಾನಾ, ಗಹಪತಿಮಹಾಸಾಲಕುಲೇ ಅತ್ತಭಾವಪಟಿಲಾಭಂ ಆಸೀಸಮಾನಾ, ಚಾತುಮಹಾರಾಜಿಕೇಸು [ಚಾತುಮ್ಮಹಾರಾಜಿಕೇಸು (ಸ್ಯಾ॰)] ದೇವೇಸು ಅತ್ತಭಾವಪಟಿಲಾಭಂ ಆಸೀಸಮಾನಾ, ತಾವತಿಂಸೇಸು ದೇವೇಸು ಯಾಮೇಸು ದೇವೇಸು ತುಸಿತೇಸು ದೇವೇಸು ನಿಮ್ಮಾನರತೀಸು ದೇವೇಸು ಪರನಿಮ್ಮಿತವಸವತ್ತೀಸು ದೇವೇಸು ಬ್ರಹ್ಮಕಾಯಿಕೇಸು ದೇವೇಸು ಅತ್ತಭಾವಪಟಿಲಾಭಂ ಆಸೀಸಮಾನಾ ಇಚ್ಛಮಾನಾ ಸಾದಿಯಮಾನಾ ಪತ್ಥಯಮಾನಾ ಪಿಹಯಮಾನಾ ಅಭಿಜಪ್ಪಮಾನಾತಿ ಆಸೀಸಮಾನಾ।

ಪುಣ್ಣಕ ಇತ್ಥತ್ತನ್ತಿ ಏತ್ಥ ಅತ್ತಭಾವಾಭಿನಿಬ್ಬತ್ತಿಂ ಆಸೀಸಮಾನಾ ಏತ್ಥ ಖತ್ತಿಯಮಹಾಸಾಲಕುಲೇ ಅತ್ತಭಾವಾಭಿನಿಬ್ಬತ್ತಿಂ ಆಸೀಸಮಾನಾ…ಪೇ॰… ಏತ್ಥ ಬ್ರಹ್ಮಕಾಯಿಕೇಸು ದೇವೇಸು ಅತ್ತಭಾವಾಭಿನಿಬ್ಬತ್ತಿಂ ಆಸೀಸಮಾನಾ ಇಚ್ಛಮಾನಾ ಸಾದಿಯಮಾನಾ ಪತ್ಥಯಮಾನಾ ಪಿಹಯಮಾನಾ ಅಭಿಜಪ್ಪಮಾನಾತಿ ಆಸೀಸಮಾನಾ - ಪುಣ್ಣಕ ಇತ್ಥತ್ತಂ।

ಜರಂ ಸಿತಾ ಯಞ್ಞಮಕಪ್ಪಯಿಂಸೂತಿ ಜರಾನಿಸ್ಸಿತಾ ಬ್ಯಾಧಿನಿಸ್ಸಿತಾ ಮರಣನಿಸ್ಸಿತಾ ಸೋಕಪರಿದೇವದುಕ್ಖದೋಮನಸ್ಸುಪಾಯಾಸನಿಸ್ಸಿತಾ। ಯದೇವ ತೇ ಜಾತಿನಿಸ್ಸಿತಾ ತದೇವ ತೇ ಜರಾನಿಸ್ಸಿತಾ। ಯದೇವ ತೇ ಜರಾನಿಸ್ಸಿತಾ ತದೇವ ತೇ ಬ್ಯಾಧಿನಿಸ್ಸಿತಾ। ಯದೇವ ತೇ ಬ್ಯಾಧಿನಿಸ್ಸಿತಾ ತದೇವ ತೇ ಮರಣನಿಸ್ಸಿತಾ। ಯದೇವ ತೇ ಮರಣನಿಸ್ಸಿತಾ ತದೇವ ತೇ ಸೋಕಪರಿದೇವದುಕ್ಖದೋಮನಸ್ಸುಪಾಯಾಸನಿಸ್ಸಿತಾ। ಯದೇವ ತೇ ಸೋಕಪರಿದೇವದುಕ್ಖದೋಮನಸ್ಸುಪಾಯಾಸನಿಸ್ಸಿತಾ ತದೇವ ತೇ ಗತಿನಿಸ್ಸಿತಾ। ಯದೇವ ತೇ ಗತಿನಿಸ್ಸಿತಾ ತದೇವ ತೇ ಉಪಪತ್ತಿನಿಸ್ಸಿತಾ। ಯದೇವ ತೇ ಉಪಪತ್ತಿನಿಸ್ಸಿತಾ ತದೇವ ತೇ ಪಟಿಸನ್ಧಿನಿಸ್ಸಿತಾ। ಯದೇವ ತೇ ಪಟಿಸನ್ಧಿನಿಸ್ಸಿತಾ ತದೇವ ತೇ ಭವನಿಸ್ಸಿತಾ। ಯದೇವ ತೇ ಭವನಿಸ್ಸಿತಾ ತದೇವ ತೇ ಸಂಸಾರನಿಸ್ಸಿತಾ। ಯದೇವ ತೇ ಸಂಸಾರನಿಸ್ಸಿತಾ ತದೇವ ತೇ ವಟ್ಟನಿಸ್ಸಿತಾ ಅಲ್ಲೀನಾ ಉಪಗತಾ ಅಜ್ಝೋಸಿತಾ ಅಧಿಮುತ್ತಾತಿ - ಜರಂ ಸಿತಾ ಯಞ್ಞಮಕಪ್ಪಯಿಂಸು। ತೇನಾಹ ಭಗವಾ -

> "ಯೇ ಕೇಚಿಮೇ ಇಸಯೋ ಮನುಜಾ, [ಪುಣ್ಣಕಾತಿ ಭಗವಾ]
> ಖತ್ತಿಯಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ದೇವತಾನಂ।
> ಯಞ್ಞಮಕಪ್ಪಯಿಂಸು ಪುಥೂಧ ಲೋಕೇ, ಆಸೀಸಮಾನಾ ಪುಣ್ಣಕ ಇತ್ಥತ್ತಂ।
> ಜರಂ ಸಿತಾ ಯಞ್ಞಮಕಪ್ಪಯಿಂಸೂ"ತಿ॥

> ೧೪. **ಯೇ ಕೇಚಿಮೇ ಇಸಯೋ ಮನುಜಾ, [ಇಚ್ಚಾಯಸ್ಮಾ ಪುಣ್ಣಕೋ]**
> **ಖತ್ತಿಯಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ದೇವತಾನಂ।**
> **ಯಞ್ಞಮಕಪ್ಪಯಿಂಸು ಪುಥೂಧ ಲೋಕೇ, ಕಚ್ಚಿಸು ತೇ ಭಗವಾ ಯಞ್ಞಪಥೇ ಅಪ್ಪಮತ್ತಾ।**
> **ಅತಾರುಂ** [ಅತಾರುಂ (ಸ್ಯಾ॰ ಕ॰)] **ಜಾತಿಞ್ಚ ಜರಞ್ಚ ಮಾರಿಸ, ಪುಚ್ಛಾಮಿ ತಂ ಭಗವಾ ಬ್ರೂಹಿ ಮೇತಂ॥**

ಯೇ ಕೇಚಿಮೇ ಇಸಯೋ ಮನುಜಾತಿ। ಯೇ ಕೇಚೀತಿ…ಪೇ॰…।

ಕಚ್ಚಿಸು ತೇ ಭಗವಾ ಯಞ್ಞಪಥೇ ಅಪ್ಪಮತ್ತಾತಿ। ಕಚ್ಚಿಸೂತಿ ಸಂಸಯಪುಚ್ಛಾ ವಿಮತಿಪುಚ್ಛಾ ದ್ವೇಳ್ಹಕಪುಚ್ಛಾ ಅನೇಕಂಸಪುಚ್ಛಾ - "ಏವಂ ನು ಖೋ, ನ ನು ಖೋ, ಕಿಂ ನು ಖೋ, ಕಥಂ ನು ಖೋ"ತಿ - ಕಚ್ಚಿಸು। **ತೇತಿ** ಯಞ್ಞಯಾಜಕಾ ವುಚ್ಚನ್ತಿ। **ಭಗವಾತಿ** ಗಾರವಾಧಿವಚನಂ…ಪೇ॰… ಸಚ್ಛಿಕಾ ಪಞ್ಞತ್ತಿ, ಯದಿದಂ ಭಗವಾತಿ - ಕಚ್ಚಿಸು ತೇ ಭಗವಾ। **ಯಞ್ಞಪಥೇ ಅಪ್ಪಮತ್ತಾತಿ** ಯಞ್ಞೋಯೇವ

ವುಚ್ಚತಿ ಯಞ್ಞಪಥೋ। ಯಥಾ ಅರಿಯಮಗ್ಗೋ ಅರಿಯಪಥೋ ದೇವಮಗ್ಗೋ ದೇವಪಥೋ ಬ್ರಹ್ಮಮಗ್ಗೋ ಬ್ರಹ್ಮಪಥೋ, ಏವಮೇವ ಯಞ್ಞೋಯೇವ ವುಚ್ಚತಿ ಯಞ್ಞಪಥೋ। **ಅಪ್ಪಮತ್ತಾ**ತಿ ಯಞ್ಞಪಥೇ ಅಪ್ಪಮತ್ತಾ ಸಕ್ಕಚ್ಚಕಾರಿನೋ ಸಾತಚ್ಚಕಾರಿನೋ ಅಟ್ಠಿತಕಾರಿನೋ ಅನೋಲೀನವುತ್ತಿನೋ ಅನಿಕ್ಖಿತ್ತಚ್ಛನ್ದಾ ಅನಿಕ್ಖಿತ್ತಧುರಾ ತಚ್ಚರಿತಾ ತಬ್ಬಹುಲಾ ತಗ್ಗರುಕಾ ತನ್ನಿನ್ನಾ ತಪ್ಪೋಣಾ ತಪ್ಪಬ್ಭಾರಾ ತದಧಿಮುತ್ತಾ ತದಧಿಪತೇಯ್ಯಾತಿ - ತೇಪಿ ಯಞ್ಞಪಥೇ ಅಪ್ಪಮತ್ತಾ। ಯೇಪಿ ಯಞ್ಞಂ ಏಸನ್ತಿ ಗವೇಸನ್ತಿ ಪರಿಯೇಸನ್ತಿ ಚೀವರಪಿಣ್ಡಪಾತಸೇನಾಸನಗಿಲಾನಪಚ್ಚಯಭೇಸಜ್ಜಪರಿಕ್ಖಾರಂ ಅನ್ನಂ ಪಾನಂ...ಪೇ॰... ಸೇಯ್ಯಾವಸಥಪದೀಪೇಯ್ಯಂ ಸಕ್ಕಚ್ಚಕಾರಿನೋ...ಪೇ॰... ತದಧಿಪತೇಯ್ಯಾ, ತೇಪಿ ಯಞ್ಞಪಥೇ ಅಪ್ಪಮತ್ತಾ। ಯೇಪಿ ಯಞ್ಞಂ ಅಭಿಸಙ್ಖರೋನ್ತಿ ಚೀವರಪಿಣ್ಡಪಾತಸೇನಾಸನಗಿಲಾನಪಚ್ಚಯಭೇಸಜ್ಜಪರಿಕ್ಖಾರಂ ಅನ್ನಂ ಪಾನಂ...ಪೇ॰... ಸೇಯ್ಯಾವಸಥಪದೀಪೇಯ್ಯಂ ಸಕ್ಕಚ್ಚಕಾರಿನೋ...ಪೇ॰... ತದಧಿಪತೇಯ್ಯಾ, ತೇಪಿ ಯಞ್ಞಪಥೇ ಅಪ್ಪಮತ್ತಾ। ಯೇಪಿ ಯಞ್ಞಂ ದೇನ್ತಿ ಯಜನ್ತಿ ಪರಿಚ್ಚಜನ್ತಿ ಚೀವರಪಿಣ್ಡಪಾತಸೇನಾಸನಗಿಲಾನಪಚ್ಚಯಭೇಸಜ್ಜಪರಿಕ್ಖಾರಂ ಅನ್ನಂ ಪಾನಂ...ಪೇ॰... ಸೇಯ್ಯಾವಸಥಪದೀಪೇಯ್ಯಂ ಸಕ್ಕಚ್ಚಕಾರಿನೋ ...ಪೇ॰... ತದಧಿಪತೇಯ್ಯಾ, ತೇಪಿ ಯಞ್ಞಪಥೇ ಅಪ್ಪಮತ್ತಾತಿ - ಕಚ್ಚಿಸು ತೇ ಭಗವಾ ಯಞ್ಞಪಥೇ ಅಪ್ಪಮತ್ತಾ।

ಅತಾರುಂ ಜಾತಿಞ್ಚ ಜರಞ್ಚ ಮಾರಿಸಾತಿ ಜರಾಮರಣಂ ಅತರಿಂಸು ಉತ್ತರಿಂಸು ಪತರಿಂಸು ಸಮತಿಕ್ಕಮಿಂಸು ವೀತಿವತ್ತಿಂಸು। **ಮಾರಿಸಾ**ತಿ ಪಿಯವಚನಂ ಗರುವಚನಂ ಸಗಾರವಸಪ್ಪತಿಸ್ಸಾಧಿವಚನಮೇತಂ ಮಾರಿಸಾತಿ - ಅತಾರು ಜಾತಿಞ್ಚ ಜರಞ್ಚ ಮಾರಿಸ।

ಪುಚ್ಛಾಮಿ ತಂ ಭಗವಾ ಬ್ರೂಹಿ ಮೇತನ್ತಿ। **ಪುಚ್ಛಾಮಿ ತ**ನ್ತಿ ಪುಚ್ಛಾಮಿ ತಂ ಯಾಚಾಮಿ ತಂ ಅಜ್ಝೇಸಾಮಿ ತಂ ಪಸಾದೇಮಿ ತಂ ಕಥಯಸ್ಸು ಮೇತಿ - ಪುಚ್ಛಾಮಿ ತಂ। **ಭಗವಾ**ತಿ ಗಾರವಾಧಿವಚನಂ...ಪೇ॰... ಸಚ್ಛಿಕಾ ಪಞ್ಞತ್ತಿ - ಯದಿದಂ ಭಗವಾತಿ। **ಬ್ರೂಹಿ ಮೇತ**ನ್ತಿ ಬ್ರೂಹಿ ಆಚಿಕ್ಖಾಹಿ ದೇಸೇಹಿ ಪಞ್ಞಪೇಹಿ ಪಟ್ಠಪೇಹಿ ವಿವರಾಹಿ ವಿಭಜಾಹಿ ಉತ್ತಾನೀಕರೋಹಿ ಪಕಾಸೇಹೀತಿ - ಪುಚ್ಛಾಮಿ ತಂ ಭಗವಾ ಬ್ರೂಹಿ ಮೇತಂ। ತೇನಾಹ ಸೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ -

> “ಯೇ ಕೇಚಿಮೇ ಇಸಯೋ ಮನುಜಾ, [ಇಚ್ಚಾಯಸ್ಮಾ ಪುಣ್ಣಕೋ]
> ಖತ್ತಿಯಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ದೇವತಾನಂ।
> ಯಞ್ಞಮಕಪ್ಪಯಿಂಸು ಪುಥೂಧ ಲೋಕೇ, ಕಚ್ಚಿಸು ತೇ ಭಗವಾ ಯಞ್ಞಪಥೇ ಅಪ್ಪಮತ್ತಾ।
> ಅತಾರು ಜಾತಿಞ್ಚ ಜರಞ್ಚ ಮಾರಿಸ, ಪುಚ್ಛಾಮಿ ತಂ ಭಗವಾ ಬ್ರೂಹಿ ಮೇತ”ನ್ತಿ॥

೧೫. **ಆಸೀಸನ್ತಿ** [ಆಸಿಂಸನ್ತಿ (ಸ್ಯಾ॰)] **ಥೋಮಯನ್ತಿ, ಅಭಿಜಪ್ಪನ್ತಿ ಜುಹನ್ತಿ। [ಪುಣ್ಣಕಾತಿ ಭಗವಾ]**
ಕಾಮಾಭಿಜಪ್ಪನ್ತಿ ಪಟಿಚ್ಚ ಲಾಭಂ, ತೇ ಯಾಜಯೋಗಾ ಭವರಾಗರತ್ತಾ।
ನಾತರಿಂಸು ಜಾತಿಜರನ್ತಿ ಬ್ರೂಮಿ॥

ಆಸೀಸನ್ತಿ ಥೋಮಯನ್ತಿ ಅಭಿಜಪ್ಪನ್ತಿ ಜುಹನ್ತೀತಿ। **ಆಸೀಸನ್ತೀ**ತಿ ರೂಪಪಟಿಲಾಭಂ ಆಸೀಸನ್ತಿ, ಸದ್ದಪಟಿಲಾಭಂ ಆಸೀಸನ್ತಿ, ಗನ್ಧಪಟಿಲಾಭಂ ಆಸೀಸನ್ತಿ, ರಸಪಟಿಲಾಭಂ ಆಸೀಸನ್ತಿ, ಫೋಟ್ಠಬ್ಬಪಟಿಲಾಭಂ ಆಸೀಸನ್ತಿ, ಪುತ್ತಪಟಿಲಾಭಂ ಆಸೀಸನ್ತಿ, ದಾರಪಟಿಲಾಭಂ ಆಸೀಸನ್ತಿ, ಧನಪಟಿಲಾಭಂ ಆಸೀಸನ್ತಿ, ಯಸಪಟಿಲಾಭಂ ಆಸೀಸನ್ತಿ, ಇಸ್ಸರಿಯಪಟಿಲಾಭಂ ಆಸೀಸನ್ತಿ, ಖತ್ತಿಯಮಹಾಸಾಲಕುಲೇ ಅತ್ತಭಾವಪಟಿಲಾಭಂ ಆಸೀಸನ್ತಿ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣಮಹಾಸಾಲಕುಲೇ...ಪೇ॰... ಗಹಪತಿಮಹಾಸಾಲಕುಲೇ ಅತ್ತಭಾವಪಟಿಲಾಭಂ ಆಸೀಸನ್ತಿ, ಚಾತುಮಹಾರಾಜಿಕೇಸು ದೇವೇಸು...ಪೇ॰... ಬ್ರಹ್ಮಕಾಯಿಕೇಸು ದೇವೇಸು ಅತ್ತಭಾವಪಟಿಲಾಭಂ ಆಸೀಸನ್ತಿ ಇಚ್ಛನ್ತಿ ಸಾದಿಯನ್ತಿ ಪತ್ಥಯನ್ತಿ ಪಿಹಯನ್ತೀತಿ - ಆಸೀಸನ್ತಿ।

ಥೋಮಯನ್ತೀತಿ ಯಞ್ಞಂ ವಾ ಥೋಮೇನ್ತಿ ಫಲಂ ವಾ ಥೋಮೇನ್ತಿ ದಕ್ಖಿಣೇಯ್ಯೇ ವಾ ಥೋಮೇನ್ತಿ। ಕಥಂ ಯಞ್ಞಂ ಥೋಮೇನ್ತಿ? ಸುಚಿಂ ದಿನ್ನಂ [ಪಿಯಂ ದಿನ್ನಂ (ಸ್ಯಾ॰)], ಮನಾಪಂ ದಿನ್ನಂ, ಪಣೀತಂ ದಿನ್ನಂ, ಕಾಲೇನ ದಿನ್ನಂ, ಕಪ್ಪಿಯಂ ದಿನ್ನಂ,

ವಿಚೇಯ್ಯ ದಿನ್ನಂ, ಅನವಜ್ಜಂ ದಿನ್ನಂ, ಅಭಿಣ್ಹಂ ದಿನ್ನಂ ದದಂ ಚಿತ್ತಂ ಪಸಾದಿತನ್ತಿ - ಥೋಮೇನ್ತಿ ಕಿತ್ತೇನ್ತಿ ವಣ್ಣೇನ್ತಿ ಪಸಂಸನ್ತಿ। ಏವಂ ಯಞ್ಞಂ ಥೋಮೇನ್ತಿ।

ಕಥಂ ಫಲಂ ಥೋಮೇನ್ತಿ? ಇತೋ ನಿದಾನಂ ರೂಪಪಟಿಲಾಭೋ ಭವಿಸ್ಸತಿ…ಪೇ॰… ಬ್ರಹ್ಮಕಾಯಿಕೇಸು ದೇವೇಸು ಅತ್ತಭಾವಪಟಿಲಾಭೋ ಭವಿಸ್ಸತೀತಿ - ಥೋಮೇನ್ತಿ ಕಿತ್ತೇನ್ತಿ ವಣ್ಣೇನ್ತಿ ಪಸಂಸನ್ತಿ। ಏವಂ ಫಲಂ ಥೋಮೇನ್ತಿ।

ಕಥಂ ದಕ್ಖಿಣೇಯ್ಯೇ ಥೋಮೇನ್ತಿ? ದಕ್ಖಿಣೇಯ್ಯಾ ಜಾತಿಸಮ್ಪನ್ನಾ ಗೋತ್ತಸಮ್ಪನ್ನಾ ಅಜ್ಝಾಯಕಾ ಮನ್ತಧರಾ ತಿಣ್ಣಂ ವೇದಾನಂ ಪಾರಗೂ ಸನಿಘಣ್ಡುಕೇಟುಭಾನಂ ಸಾಕ್ಖರಪ್ಪಭೇದಾನಂ ಇತಿಹಾಸಪಞ್ಚಮಾನಂ ಪದಕಾ ವೇಯ್ಯಾಕರಣಾ ಲೋಕಾಯತಮಹಾಪುರಿಸಲಕ್ಖಣೇಸು ಅನವಯಾತಿ, ವೀತರಾಗಾ ವಾ ರಾಗವಿನಯಾಯ ವಾ ಪಟಿಪನ್ನಾ, ವೀತದೋಸಾ ವಾ ದೋಸವಿನಯಾಯ ವಾ ಪಟಿಪನ್ನಾ, ವೀತಮೋಹಾ ವಾ ಮೋಹವಿನಯಾಯ ವಾ ಪಟಿಪನ್ನಾ, ಸದ್ಧಾಸಮ್ಪನ್ನಾ ಸೀಲಸಮ್ಪನ್ನಾ ಸಮಾಧಿಸಮ್ಪನ್ನಾ ಪಞ್ಞಾಸಮ್ಪನ್ನಾ ವಿಮುತ್ತಿಸಮ್ಪನ್ನಾ ವಿಮುತ್ತಿಞಾಣದಸ್ಸನಸಮ್ಪನ್ನಾತಿ - ಥೋಮೇನ್ತಿ ಕಿತ್ತೇನ್ತಿ ವಣ್ಣೇನ್ತಿ ಪಸಂಸನ್ತಿ। ಏವಂ ದಕ್ಖಿಣೇಯ್ಯೇ ಥೋಮೇನ್ತೀತಿ - ಆಸೀಸನ್ತಿ ಥೋಮಯನ್ತಿ।

ಅಭಿಜಪ್ಪನ್ತೀತಿ ರೂಪಪಟಿಲಾಭಂ ಅಭಿಜಪ್ಪನ್ತಿ, ಸದ್ದಪಟಿಲಾಭಂ ಅಭಿಜಪ್ಪನ್ತಿ, ಗನ್ಧಪಟಿಲಾಭಂ ಅಭಿಜಪ್ಪನ್ತಿ, ರಸಪಟಿಲಾಭಂ ಅಭಿಜಪ್ಪನ್ತಿ…ಪೇ॰… ಬ್ರಹ್ಮಕಾಯಿಕೇಸು ದೇವೇಸು ಅತ್ತಭಾವಪಟಿಲಾಭಂ ಅಭಿಜಪ್ಪನ್ತೀತಿ - ಆಸೀಸನ್ತಿ ಥೋಮಯನ್ತಿ ಅಭಿಜಪ್ಪನ್ತಿ। **ಜುಹನ್ತೀ**ತಿ ಜುಹನ್ತಿ ದೇನ್ತಿ ಯಜನ್ತಿ ಪರಿಚ್ಚಜನ್ತಿ ಚೀವರಪಿಣ್ಡಪಾತಸೇನಾಸನಗಿಲಾನಪಚ್ಚಯಭೇಸಜ್ಜಪರಿಕ್ಖಾರಂ ಅನ್ನಂ ಪಾನಂ ವತ್ಥಂ ಯಾನಂ ಮಾಲಾಗನ್ಧವಿಲೇಪನಂ ಸೇಯ್ಯಾವಸಥಪದೀಪೇಯ್ಯನ್ತಿ - ಆಸೀಸನ್ತಿ ಥೋಮಯನ್ತಿ ಅಭಿಜಪ್ಪನ್ತಿ ಜುಹನ್ತಿ ಪುಣ್ಣಕಾತಿ ಭಗವಾ।

ಕಾಮಾಭಿಜಪ್ಪನ್ತಿ ಪಟಿಚ್ಚ ಲಾಭನ್ತಿ ರೂಪಪಟಿಲಾಭಂ ಪಟಿಚ್ಚ ಕಾಮೇ ಅಭಿಜಪ್ಪನ್ತಿ, ಸದ್ದಪಟಿಲಾಭಂ ಪಟಿಚ್ಚ ಕಾಮೇ ಅಭಿಜಪ್ಪನ್ತಿ…ಪೇ॰… ಬ್ರಹ್ಮಕಾಯಿಕೇಸು ದೇವೇಸು ಅತ್ತಭಾವಪಟಿಲಾಭಂ ಪಟಿಚ್ಚ ಕಾಮೇ ಅಭಿಜಪ್ಪನ್ತಿ ಪಜಪ್ಪನ್ತೀತಿ - ಕಾಮಾಭಿಜಪ್ಪನ್ತಿ ಪಟಿಚ್ಚ ಲಾಭಂ।

ತೇ ಯಾಜಯೋಗಾ ಭವರಾಗರತ್ತಾ ನಾತರಿಂಸು ಜಾತಿಜರನ್ತಿ ಬ್ರೂಮೀತಿ ತೇತಿ ಯಞ್ಞಯಾಜಕಾ ವುಚ್ಚನ್ತಿ, **ಯಾಜಯೋಗಾತಿ** ಯಾಜಯೋಗೇಸು ಯುತ್ತಾ ಪಯುತ್ತಾ ಆಯುತ್ತಾ ಸಮಾಯುತ್ತಾ ತಚ್ಚರಿತಾ ತಬ್ಬಹುಲಾ ತಗ್ಗರುಕಾ ತನ್ನಿನ್ನಾ ತಪ್ಪೋಣಾ ತಪ್ಪಬ್ಭಾರಾ ತದಧಿಮುತ್ತಾ ತದಧಿಪತೇಯ್ಯಾತಿ - ತೇ ಯಾಜಯೋಗಾ, **ಭವರಾಗರತ್ತಾ**ತಿ ಭವರಾಗೋ ವುಚ್ಚತಿ ಯೋ ಭವೇಸು ಭವಚ್ಛನ್ದೋ ಭವರಾಗೋ ಭವನನ್ದೀ ಭವತಣ್ಹಾ ಭವಸಿನೇಹೋ ಭವಪರಿಳಾಹೋ ಭವಮುಚ್ಛಾ ಭವಜ್ಝೋಸಾನಂ। ಭವರಾಗೇನ ಭವೇಸು ರತ್ತಾ ಗಿದ್ಧಾ ಗಧಿತಾ ಮುಚ್ಛಿತಾ ಅಜ್ಝೋಸನ್ನಾ ಲಗ್ಗಾ ಲಗ್ಗಿತಾ ಪಲಿಬುದ್ಧಾತಿ - ತೇ ಯಾಜಯೋಗಾ ಭವರಾಗರತ್ತಾ।

ನಾತರಿಂಸು ಜಾತಿಜರನ್ತಿ ಬ್ರೂಮೀತಿ ತೇ ಯಾಜಯೋಗಾ ಭವರಾಗರತ್ತಾ ಜಾತಿಜರಾಮರಣಂ ನಾತರಿಂಸು ನ ಉತ್ತರಿಂಸು ನ ಪತರಿಂಸು ನ ಸಮತಿಕ್ಕಮಿಂಸು ನ ವೀತಿವತ್ತಿಂಸು, ಜಾತಿಜರಾಮರಣಾ ಅನಿಕ್ಖನ್ತಾ ಅನಿಸ್ಸಟಾ ಅನತಿಕ್ಕನ್ತಾ ಅಸಮತಿಕ್ಕನ್ತಾ ಅವೀತಿವತ್ತಾ ಅನ್ತೋಜಾತಿಜರಾಮರಣೇ ಪರಿವತ್ತನ್ತಿ ಅನ್ತೋಸಂಸಾರಪಥೇ ಪರಿವತ್ತನ್ತಿ। ಜಾತಿಯಾ ಅನುಗತಾ ಜರಾಯ ಅನುಸಟಾ ಬ್ಯಾಧಿನಾ ಅಭಿಭೂತಾ ಮರಣೇನ ಅಬ್ಭಾಹತಾ ಅತಾಣಾ ಅಲೇಣಾ ಅಸರಣಾ ಅಸರಣೀಭೂತಾತಿ; ಬ್ರೂಮಿ ಆಚಿಕ್ಖಾಮಿ ದೇಸೇಮಿ ಪಞ್ಞಪೇಮಿ ಪಟ್ಠಪೇಮಿ ವಿವರಾಮಿ ವಿಭಜಾಮಿ ಉತ್ತಾನೀಕರೋಮಿ ಪಕಾಸೇಮೀತಿ - ತೇ ಯಾಜಯೋಗಾ ಭವರಾಗರತ್ತಾ ನಾತರಿಂಸು ಜಾತಿಜರನ್ತಿ ಬ್ರೂಮಿ। ತೇನಾಹ ಭಗವಾ -

> "ಆಸೀಸನ್ತಿ ಥೋಮಯನ್ತಿ, ಅಭಿಜಪ್ಪನ್ತಿ ಜುಹನ್ತಿ। [ಪುಣ್ಣಕಾತಿ ಭಗವಾ]
> ಕಾಮಾಭಿಜಪ್ಪನ್ತಿ ಪಟಿಚ್ಚ ಲಾಭಂ, ತೇ ಯಾಜಯೋಗಾ ಭವರಾಗರತ್ತಾ।
> ನಾತರಿಂಸು ಜಾತಿಜರನ್ತಿ ಬ್ರೂಮೀ"ತಿ॥

೧೯. **ತೇ ಚೇ ನಾತರಿಂಸು ಯಾಜಯೋಗಾ, [ಇಚ್ಚಾಯಸ್ಮಾ ಪುಣ್ಣಕೋ]**
ಯಞ್ಞೇಹಿ ಜಾತಿಞ್ಚ ಜರಞ್ಚ ಮಾರಿಸ।
ಅಥ ಕೋ ಚರಹಿ ದೇವಮನುಸ್ಸಲೋಕೇ, ಅತಾರಿ ಜಾತಿಞ್ಚ ಜರಞ್ಚ ಮಾರಿಸ।
ಪುಚ್ಛಾಮಿ ತಂ ಭಗವಾ ಬ್ರೂಹಿ ಮೇತಂ॥

ತೇ ಚೇ ನಾತರಿಂಸು ಯಾಜಯೋಗಾತಿ ತೇ ಯಞ್ಞಯಾಜಕಾ ಯಾಜಯೋಗಾ ಭವರಾಗರತ್ತಾ ಜಾತಿಜರಾಮರಣಂ ನಾತರಿಂಸು ನ ಉತ್ತರಿಂಸು ನ ಪತರಿಂಸು ನ ಸಮತಿಕ್ಕಮಿಂಸು ನ ವೀತಿವತ್ತಿಂಸು, ಜಾತಿಜರಾಮರಣಾ ಅನಿಕ್ಖನ್ತಾ ಅನಿಸ್ಸಟಾ ಅನತಿಕ್ಕನ್ತಾ ಅಸಮತಿಕ್ಕನ್ತಾ ಅವೀತಿವತ್ತಾ ಅನ್ತೋಜಾತಿಜರಾಮರಣೇ ಪರಿವತ್ತನ್ತಿ ಅನ್ತೋಸಂಸಾರಪಥೇ ಪರಿವತ್ತನ್ತಿ। ಜಾತಿಯಾ ಅನುಗತಾ ಜರಾಯ ಅನುಸಟಾ ಬ್ಯಾಧಿನಾ ಅಭಿಭೂತಾ ಮರಣೇನ ಅಬ್ಭಾಹತಾ ಅತಾಣಾ ಅಲೇಣಾ ಅಸರಣಾ ಅಸರಣೀಭೂತಾತಿ - ತೇ ಚೇ ನಾತರಿಂಸು ಯಾಜಯೋಗಾ।

ಇಚ್ಚಾಯಸ್ಮಾ ಪುಣ್ಣಕೋತಿ। ಇಚ್ಚಾತಿ ಪದಸನ್ಧಿ…ಪೇ॰… ಆಯಸ್ಮಾ ಪುಣ್ಣಕೋ।

ಯಞ್ಞೇಹಿ ಜಾತಿಞ್ಚ ಜರಞ್ಚ ಮಾರಿಸಾತಿ। **ಯಞ್ಞೇಹೀತಿ** ಯಞ್ಞೇಹಿ ಪಹೂತೇಹಿ ಯಞ್ಞೇಹಿ ವಿವಿಧೇಹಿ ಯಞ್ಞೇಹಿ ಪುಥೂಹಿ। **ಮಾರಿಸಾತಿ** ಪಿಯವಚನಂ ಗರುವಚನಂ ಸಗಾರವಸಪ್ಪತಿಸ್ಸಾಧಿವಚನಮೇತಂ ಮಾರಿಸಾತಿ - ಯಞ್ಞೇಹಿ ಜಾತಿಞ್ಚ ಜರಞ್ಚ ಮಾರಿಸ।

ಅಥ ಕೋ ಚರಹಿ ದೇವಮನುಸ್ಸಲೋಕೇ, ಅತಾರಿ ಜಾತಿಞ್ಚ ಜರಞ್ಚ ಮಾರಿಸಾತಿ ಅಥ ಕೋ ಏಸೋ ಸದೇವಕೇ ಲೋಕೇ ಸಮಾರಕೇ ಸಬ್ರಹ್ಮಕೇ ಸಸ್ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಿಯಾ ಪಜಾಯ ಸದೇವಮನುಸ್ಸಾಯ ಜಾತಿಜರಾಮರಣಂ ಅತರಿ ಉತ್ತರಿ ಪತರಿ ಸಮತಿಕ್ಕಮಿ ವೀತಿವತ್ತಯಿ [ವೀತಿವತ್ತಿ (ಕ॰)]। **ಮಾರಿಸಾತಿ** ಪಿಯವಚನಂ ಗರುವಚನಂ ಸಗಾರವಸಪ್ಪತ್ತಿಸ್ಸಾಧಿವಚನಮೇತಂ ಮಾರಿಸಾತಿ - ಅಥ ಕೋ ಚರಹಿ ದೇವಮನುಸ್ಸಲೋಕೇ, ಅತಾರಿ ಜಾತಿಞ್ಚ ಜರಞ್ಚ ಮಾರಿಸ।

ಪುಚ್ಛಾಮಿ ತಂ ಭಗವಾ ಬ್ರೂಹಿ ಮೇತನ್ತಿ। **ಪುಚ್ಛಾಮಿ ತನ್ತಿ** ಪುಚ್ಛಾಮಿ ತಂ ಯಾಚಾಮಿ ತಂ ಅಜ್ಝೇಸಾಮಿ ತಂ ಪಸಾದೇಮಿ ತಂ ಕಥಯಸ್ಸು ಮೇತನ್ತಿ - ಪುಚ್ಛಾಮಿ ತಂ। **ಭಗವಾತಿ** ಗಾರವಾಧಿವಚನಂ…ಪೇ॰… ಸಚ್ಛಿಕಾ ಪಞ್ಞತ್ತಿ - ಯದಿದಂ ಭಗವಾತಿ। **ಬ್ರೂಹಿ ಮೇತನ್ತಿ** ಬ್ರೂಹಿ ಆಚಿಕ್ಖಾಹಿ ದೇಸೇಹಿ ಪಞ್ಞಪೇಹಿ ಪಟ್ಠಪೇಹಿ ವಿವರಾಹಿ ವಿಭಜಾಹಿ ಉತ್ತಾನೀಕರೋಹಿ ಪಕಾಸೇಹೀತಿ - ಪುಚ್ಛಾಮಿ ತಂ ಭಗವಾ ಬ್ರೂಹಿ ಮೇತಂ। ತೇನಾಹ ಸೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ -

“ತೇ ಚೇ ನಾತರಿಂಸು ಯಾಜಯೋಗಾ, [ಇಚ್ಚಾಯಸ್ಮಾ ಪುಣ್ಣಕೋ]
ಯಞ್ಞೇಹಿ ಜಾತಿಞ್ಚ ಜರಞ್ಚ ಮಾರಿಸ।
ಅಥ ಕೋ ಚರಹಿ ದೇವಮನುಸ್ಸಲೋಕೇ, ಅತಾರಿ ಜಾತಿಞ್ಚ ಜರಞ್ಚ ಮಾರಿಸ।
ಪುಚ್ಛಾಮಿ ತಂ ಭಗವಾ ಬ್ರೂಹಿ ಮೇತ”ನ್ತಿ॥

೧೭. **ಸಙ್ಖಾಯ ಲೋಕಸ್ಮಿ** [ಲೋಕಸ್ಮಿಂ (ಸ್ಯಾ॰ ಕ॰)] **ಪರೋಪರಾನಿ, [ಪುಣ್ಣಕಾತಿ ಭಗವಾ]**
ಯಸ್ಸಿಞ್ಜಿತಂ ನತ್ಥಿ ಕುಹಿಞ್ಚಿ ಲೋಕೇ।
ಸನ್ತೋ ವಿಧೂಮೋ ಅನೀಘೋ ನಿರಾಸೋ, ಅತಾರಿ ಸೋ ಜಾತಿಜರನ್ತಿ ಬ್ರೂಮಿ॥

ಸಙ್ಖಾಯ ಲೋಕಸ್ಮಿ ಪರೋಪರಾನೀತಿ ಸಙ್ಖಾ ವುಚ್ಚತಿ ಞಾಣಂ ಯಾ ಪಞ್ಞಾ ಪಜಾನನಾ…ಪೇ॰… ಅಮೋಹೋ ಧಮ್ಮವಿಚಯೋ ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿ। **ಪರೋಪರಾನೀತಿ** ಓರಂ ವುಚ್ಚತಿ ಸಕತ್ತಭಾವೋ, ಪರಂ ವುಚ್ಚತಿ ಪರತ್ತಭಾವೋ ಓರಂ ವುಚ್ಚತಿ ಸಕರೂಪವೇದನಾಸಞ್ಞಾಸಙ್ಖಾರವಿಞ್ಞಾಣಂ, ಪರಂ ವುಚ್ಚತಿ ಪರರೂಪವೇದನಾಸಞ್ಞಾಸಙ್ಖಾರವಿಞ್ಞಾಣಂ ; ಓರಂ ವುಚ್ಚತಿ ಛ

ಅಜ್ಝತ್ತಿಕಾನಿ ಆಯತನಾನಿ, ಪರಂ ವುಚ್ಚತಿ ಛ ಬಾಹಿರಾನಿ ಆಯತನಾನಿ। ಓರಂ ವುಚ್ಚತಿ ಮನುಸ್ಸಲೋಕೋ, ಪರಂ ವುಚ್ಚತಿ ದೇವಲೋಕೋ; ಓರಂ ವುಚ್ಚತಿ ಕಾಮಧಾತು, ಪರಂ ವುಚ್ಚತಿ ರೂಪಧಾತು ಅರೂಪಧಾತು; ಓರಂ ವುಚ್ಚತಿ ಕಾಮಧಾತು ರೂಪಧಾತು, ಪರಂ ವುಚ್ಚತಿ ಅರೂಪಧಾತು। **ಸಙ್ಖಾಯ ಲೋಕಸ್ಮಿ ಪರೋಪರಾನೀ**ತಿ ಪರೋಪರಾನಿ ಅನಿಚ್ಚತೋ ಸಙ್ಖಾಯ ದುಕ್ಖತೋ ರೋಗತೋ ಗಣ್ಡತೋ…ಪೇ॰… ನಿಸ್ಸರಣತೋ ಸಙ್ಖಾಯ ಜಾನಿತ್ವಾ ತುಲಯಿತ್ವಾ ತೀರಯಿತ್ವಾ ವಿಭಾವಯಿತ್ವಾ ವಿಭೂತಂ ಕತ್ವಾತಿ - ಸಙ್ಖಾಯ ಲೋಕಸ್ಮಿ ಪರೋಪರಾನಿ। **ಪುಣ್ಣಕಾತಿ ಭಗವಾತಿ**। **ಪುಣ್ಣಕಾ**ತಿ ಭಗವಾ ತಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂ ನಾಮೇನ ಆಲಪತಿ । **ಭಗವಾ**ತಿ ಗಾರವಾಧಿವಚನಮೇತಂ…ಪೇ॰… ಯದಿದಂ ಭಗವಾತಿ - ಪುಣ್ಣಕಾತಿ ಭಗವಾ।

ಯಸ್ಸಿಞ್ಜಿತಂ ನತ್ಥಿ ಕುಹಿಞ್ಚಿ ಲೋಕೇತಿ। **ಯಸ್ಸಾ**ತಿ ಅರಹತೋ ಖೀಣಾಸವಸ್ಸ। **ಇಞ್ಜಿತ**ನ್ತಿ ತಣ್ಹಿಞ್ಜಿತಂ ದಿಟ್ಠಿಞ್ಜಿತಂ ಮಾನಿಞ್ಜಿತಂ ಕಿಲೇಸಿಞ್ಜಿತಂ ಕಾಮಿಞ್ಜಿತಂ। ಯಸ್ಸಿಮೇ ಇಞ್ಜಿತಾ ನತ್ಥಿ ನ ಸನ್ತಿ ನ ಸಂವಿಜ್ಜನ್ತಿ ನುಪಲಬ್ಭನ್ತಿ, ಪಹೀನಾ ಸಮುಚ್ಛಿನ್ನಾ ವೂಪಸನ್ತಾ ಪಟಿಪಸ್ಸದ್ಧಾ ಅಭಬ್ಬುಪ್ಪತ್ತಿಕಾ ಞಾಣಗ್ಗಿನಾ ದಡ್ಢಾ। **ಕುಹಿಞ್ಚೀ**ತಿ ಕುಹಿಞ್ಚಿ ಕಿಸ್ಮಿಞ್ಚಿ ಕತ್ಥಚಿ ಅಜ್ಝತ್ತಂ ವಾ ಬಹಿದ್ಧಾ ವಾ ಅಜ್ಝತ್ತಬಹಿದ್ಧಾ ವಾ। **ಲೋಕೇ**ತಿ ಅಪಾಯಲೋಕೇ…ಪೇ॰… ಆಯತನಲೋಕೇತಿ - ಯಸ್ಸಿಞ್ಜಿತಂ ನತ್ಥಿ ಕುಹಿಞ್ಚಿ ಲೋಕೇ।

ಸನ್ತೋ ವಿಧೂಮೋ ಅನೀಘೋ ನಿರಾಸೋ, ಅತಾರಿ ಸೋ ಜಾತಿಜರನ್ತಿ ಬ್ರೂಮೀತಿ। **ಸನ್ತೋ**ತಿ ರಾಗಸ್ಸ ಸನ್ತತ್ತಾ ಸನ್ತೋ, ದೋಸಸ್ಸ…ಪೇ॰… ಮೋಹಸ್ಸ… ಕೋಧಸ್ಸ… ಉಪನಾಹಸ್ಸ… ಮಕ್ಖಸ್ಸ… ಸಬ್ಬಾಕುಸಲಾಭಿಸಙ್ಖಾರಾನಂ ಸನ್ತತ್ತಾ ಸಮಿತತ್ತಾ ವೂಪಸಮಿತತ್ತಾ ವಿಜ್ಝಾತತ್ತಾ [ನಿಜ್ಝಾತತ್ತಾ (ಕ॰) ಮಹಾನಿ॰ ೧೮] ನಿಬ್ಬುತತ್ತಾ ವಿಗತತ್ತಾ ಪಟಿಪಸ್ಸದ್ಧತ್ತಾ ಸನ್ತೋ ಉಪಸನ್ತೋ ವೂಪಸನ್ತೋ ನಿಬ್ಬುತೋ ಪಟಿಪಸ್ಸದ್ಧೋತಿ ಸನ್ತೋ; **ವಿಧೂಮೋ**ತಿ ಕಾಯದುಚ್ಚರಿತಂ ವಿಧೂಮಿತಂ ವಿಧಮಿತಂ ಸೋಸಿತಂ ವಿಸೋಸಿತಂ ಬ್ಯನ್ತೀಕತಂ [ಬ್ಯನ್ತಿಕತಂ (ಕ॰)], ವಚೀದುಚ್ಚರಿತಂ…ಪೇ॰… ಮನೋದುಚ್ಚರಿತಂ ವಿಧೂಮಿತಂ ವಿಧಮಿತಂ ಸೋಸಿತಂ ವಿಸೋಸಿತಂ ಬ್ಯನ್ತೀಕತಂ, ರಾಗೋ… ದೋಸೋ… ಮೋಹೋ ವಿಧೂಮಿತೋ ವಿಧಮಿತೋ ಸೋಸಿತೋ ವಿಸೋಸಿತೋ ಬ್ಯನ್ತೀಕತೋ, ಕೋಧೋ… ಉಪನಾಹೋ… ಮಕ್ಖೋ… ಪಳಾಸೋ… ಇಸ್ಸಾ… ಮಚ್ಛರಿಯಂ… ಮಾಯಾ… ಸಾಠೇಯ್ಯಂ… ಥಮ್ಭೋ… ಸಾರಮ್ಭೋ… ಮಾನೋ… ಅತಿಮಾನೋ… ಮದೋ… ಪಮಾದೋ… ಸಬ್ಬೇ ಕಿಲೇಸಾ ಸಬ್ಬೇ ದುಚ್ಚರಿತಾ ಸಬ್ಬೇ ದರಥಾ ಸಬ್ಬೇ ಪರಿಳಾಹಾ ಸಬ್ಬೇ ಸನ್ತಾಪಾ ಸಬ್ಬಾಕುಸಲಾಭಿಸಙ್ಖಾರಾ ವಿಧೂಮಿತಾ ವಿಧಮಿತಾ ಸೋಸಿತಾ ವಿಸೋಸಿತಾ ಬ್ಯನ್ತೀಕತಾ। ಅಥ ವಾ, ಕೋಧೋ ವುಚ್ಚತಿ ಧೂಮೋ -

ಮಾನೋ ಹಿ ತೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಖಾರಿಭಾರೋ, ಕೋಧೋ ಧೂಮೋ ಭಸ್ಮನಿ [ಗಮ್ಮನಿ (ಸ್ಯಾ॰)] ಮೋಸವಜ್ಜಂ।
ಜಿವ್ಹಾ ಸುಜಾ ಹದಯಂ [ತಪ್ಪರಸ್ಸ (ಸ್ಯಾ॰)] ಜೋತಿಟ್ಠಾನಂ, ಅತ್ತಾ ಸುದನ್ತೋ ಪುರಿಸಸ್ಸ ಜೋತಿ॥

ಅಪಿ ಚ, ದಸಹಾಕಾರೇಹಿ ಕೋಧೋ ಜಾಯತಿ - ಅನತ್ಥಂ ಮೇ ಅಚರೀತಿ ಕೋಧೋ ಜಾಯತಿ, ಅನತ್ಥಂ ಮೇ ಚರತೀತಿ ಕೋಧೋ ಜಾಯತಿ, ಅನತ್ಥಂ ಮೇ ಚರಿಸ್ಸತೀತಿ ಕೋಧೋ ಜಾಯತಿ, ಪಿಯಸ್ಸ ಮೇ ಮನಾಪಸ್ಸ ಅನತ್ಥಂ ಅಚರಿ, ಅನತ್ಥಂ ಚರತಿ, ಅನತ್ಥಂ ಚರಿಸ್ಸತೀತಿ ಕೋಧೋ ಜಾಯತಿ, ಅಪ್ಪಿಯಸ್ಸ ಮೇ ಅಮನಾಪಸ್ಸ ಅತ್ಥಂ ಅಚರಿ, ಅತ್ಥಂ ಚರತಿ, ಅತ್ಥಂ ಚರಿಸ್ಸತೀತಿ ಕೋಧೋ ಜಾಯತಿ, ಅಟ್ಠಾನೇ ವಾ ಪನ ಕೋಧೋ ಜಾಯತಿ। ಯೋ ಏವರೂಪೋ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಆಘಾತೋ ಪಟಿಘಾತೋ ಪಟಿಘಂ ಪಟಿವಿರೋಧೋ ಕೋಪೋ ಪಕೋಪೋ ಸಮ್ಪಕೋಪೋ ದೋಸೋ ಪದೋಸೋ ಸಮ್ಪದೋಸೋ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಬ್ಯಾಪತ್ತಿ ಮನೋಪದೋಸೋ ಕೋಧೋ ಕುಜ್ಝನಾ ಕುಜ್ಝಿತತ್ತಂ ದೋಸೋ ದುಸ್ಸನಾ ದುಸ್ಸಿತತ್ತಂ ಬ್ಯಾಪತ್ತಿ ಬ್ಯಾಪಜ್ಜನಾ ಬ್ಯಾಪಜ್ಜಿತತ್ತಂ ವಿರೋಧೋ ಪಟಿವಿರೋಧೋ ಚಣ್ಡಿಕ್ಕಂ ಅಸುರೋಪೋ [ಅಸ್ಸುರೋಪೋ (ಸ್ಯಾ॰)] ಅನತ್ತಮನತಾ ಚಿತ್ತಸ್ಸ - ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಕೋಧೋ।

ಅಪಿ ಚ, ಕೋಧಸ್ಸ ಅಧಿಮತ್ತಪರಿತ್ತತಾ ವೇದಿತಬ್ಬಾ। ಅತ್ಥಿ ಕಞ್ಚಿ [ಕಿಞ್ಚಿ (ಕ॰) ಮಹಾನಿ॰ ೮೫] ಕಾಲಂ ಕೋಧೋ ಚಿತ್ತಾವಿಲಕರಣಮತ್ತೋ ಹೋತಿ, ನ ಚ ತಾವ ಮುಖಕುಲಾನವಿಕುಲಾನೋ ಹೋತಿ। ಅತ್ಥಿ ಕಞ್ಚಿ ಕಾಲಂ ಕೋಧೋ

ಮುಖಕುಲಾನವಿಕುಲಾನಮತ್ತೋ ಹೋತಿ, ನ ಚ ತಾವ ಹನುಸಞ್ಚೋಪನೋ ಹೋತಿ। ಅತ್ಥಿ ಕಞ್ಚಿ ಕಾಲಂ ಕೋಧೋ ಹನುಸಞ್ಚೋಪನಮತ್ತೋ ಹೋತಿ, ನ ಚ ತಾವ ಫರುಸವಾಚಂ ನಿಚ್ಛಾರಣೋ [ಫರುಸವಾಚನಿಚ್ಛಾರಣೋ (ಸ್ಯಾ॰)] ಹೋತಿ। ಅತ್ಥಿ ಕಞ್ಚಿ ಕಾಲಂ ಕೋಧೋ ಫರುಸವಾಚಂ ನಿಚ್ಛಾರಣಮತ್ತೋ ಹೋತಿ, ನ ಚ ತಾವ ದಿಸಾವಿದಿಸಾನುವಿಲೋಕನೋ ಹೋತಿ। ಅತ್ಥಿ ಕಞ್ಚಿ ಕಾಲಂ ಕೋಧೋ ದಿಸಾವಿದಿಸಾನುವಿಲೋಕನಮತ್ತೋ ಹೋತಿ, ನ ಚ ತಾವ ದಣ್ಡಸತ್ಥಪರಾಮಸನೋ ಹೋತಿ। ಅತ್ಥಿ ಕಞ್ಚಿ ಕಾಲಂ ಕೋಧೋ ದಣ್ಡಸತ್ಥಪರಾಮಸನಮತ್ತೋ ಹೋತಿ, ನ ಚ ತಾವ ದಣ್ಡಸತ್ಥಅಬ್ಭುಕ್ಕಿರಣೋ ಹೋತಿ। ಅತ್ಥಿ ಕಞ್ಚಿ ಕಾಲಂ ಕೋಧೋ ದಣ್ಡಸತ್ಥಅಬ್ಭುಕ್ಕಿರಣಮತ್ತೋ ಹೋತಿ, ನ ಚ ತಾವ ದಣ್ಡಸತ್ಥಅಭಿನಿಪಾತನೋ ಹೋತಿ। ಅತ್ಥಿ ಕಞ್ಚಿ ಕಾಲಂ ಕೋಧೋ ದಣ್ಡಸತ್ಥಅಭಿನಿಪಾತನಮತ್ತೋ ಹೋತಿ, ನ ಚ ತಾವ ಛಿನ್ನವಿಚ್ಛಿನ್ನಕರಣೋ ಹೋತಿ। ಅತ್ಥಿ ಕಞ್ಚಿ ಕಾಲಂ ಕೋಧೋ ಛಿನ್ನವಿಚ್ಛಿನ್ನಕರಣಮತ್ತೋ ಹೋತಿ, ನ ಚ ತಾವ ಸಮ್ಭಞ್ಜನಪಲಿಭಞ್ಜನೋ ಹೋತಿ। ಅತ್ಥಿ ಕಞ್ಚಿ ಕಾಲಂ ಕೋಧೋ ಸಮ್ಭಞ್ಜನಪಲಿಭಞ್ಜನಮತ್ತೋ ಹೋತಿ, ನ ಚ ತಾವ ಅಙ್ಗಮಙ್ಗಅಪಕಡ್ಢನೋ ಹೋತಿ। ಅತ್ಥಿ ಕಞ್ಚಿ ಕಾಲಂ ಕೋಧೋ ಅಙ್ಗಮಙ್ಗಅಪಕಡ್ಢನಮತ್ತೋ ಹೋತಿ, ನ ಚ ತಾವ ಜೀವಿತಾವೋರೋಪನೋ [ಜೀವಿತಪನಾಸನೋ (ಸ್ಯಾ॰) ಮಹಾನಿ॰ ೮೫] ಹೋತಿ। ಅತ್ಥಿ ಕಞ್ಚಿ ಕಾಲಂ ಕೋಧೋ ಜೀವಿತಾವೋರೋಪನಮತ್ತೋ ಹೋತಿ, ನ ಚ ತಾವ ಸಬ್ಬಚಾಗಪರಿಚ್ಚಾಗಾಯ ಸಣ್ಠಿತೋ ಹೋತಿ। ಯತೋ ಕೋಧೋ ಪರಂ ಪುಗ್ಗಲಂ ಘಾತೇತ್ವಾ ಅತ್ತಾನಂ ಘಾತೇತಿ, ಏತ್ತಾವತಾ ಕೋಧೋ ಪರಮುಸ್ಸದಗತೋ ಪರಮವೇಪುಲ್ಲಪತ್ತೋ ಹೋತಿ। ಯಸ್ಸ ಸೋ ಹೋತಿ ಕೋಧೋ ಪಹೀನೋ ಸಮುಚ್ಛಿನ್ನೋ ವೂಪಸನ್ತೋ ಪಟಿಪಸ್ಸದ್ಧೋ ಅಭಬ್ಬುಪ್ಪತ್ತಿಕೋ ಞಾಣಗ್ಗಿನಾ ದಡ್ಢೋ, ಸೋ ವುಚ್ಚತಿ – ವಿಧೂಮೋ।

ಕೋಧಸ್ಸ ಪಹೀನತ್ತಾ ವಿಧೂಮೋ, ಕೋಧವತ್ಥುಸ್ಸ ಪರಿಞ್ಞಾತತ್ತಾ ವಿಧೂಮೋ, ಕೋಧಹೇತುಸ್ಸ ಪರಿಞ್ಞಾತತ್ತಾ ವಿಧೂಮೋ, ಕೋಧಹೇತುಸ್ಸ ಉಪಚ್ಛಿನ್ನತ್ತಾ ವಿಧೂಮೋ। **ಅನೀಘೋತಿ** ರಾಗೋ ನೀಘೋ, ದೋಸೋ ನೀಘೋ, ಮೋಹೋ ನೀಘೋ, ಕೋಧೋ ನೀಘೋ, ಉಪನಾಹೋ ನೀಘೋ...ಪೇ॰... ಸಬ್ಬಾಕುಸಲಾಭಿಸಙ್ಖಾರಾ ನೀಘಾ। ಯಸ್ಸೇತೇ ನೀಘಾ ಪಹೀನಾ ಸಮುಚ್ಛಿನ್ನಾ ವೂಪಸನ್ತಾ ಪಟಿಪಸ್ಸದ್ಧಾ ಅಭಬ್ಬುಪ್ಪತ್ತಿಕಾ ಞಾಣಗ್ಗಿನಾ ದಡ್ಢಾ, ಸೋ ವುಚ್ಚತಿ ಅನೀಘೋ।

ನಿರಾಸೋತಿ ಆಸಾ ವುಚ್ಚತಿ ತಣ್ಹಾ। ಯೋ ರಾಗೋ ಸಾರಾಗೋ...ಪೇ॰... ಅಭಿಜ್ಝಾ ಲೋಭೋ ಅಕುಸಲಮೂಲಂ। ಯಸ್ಸೇಸಾ ಆಸಾ ತಣ್ಹಾ ಪಹೀನಾ ಸಮುಚ್ಛಿನ್ನಾ ವೂಪಸನ್ತಾ ಪಟಿಪಸ್ಸದ್ಧಾ ಅಭಬ್ಬುಪ್ಪತ್ತಿಕಾ ಞಾಣಗ್ಗಿನಾ ದಡ್ಢಾ, ಸೋ ವುಚ್ಚತಿ ನಿರಾಸೋ। **ಜಾತೀತಿ** ಯಾ ತೇಸಂ ತೇಸಂ ಸತ್ತಾನಂ ತಮ್ಹಿ ತಮ್ಹಿ ಸತ್ತನಿಕಾಯೇ ಜಾತಿ ಸಞ್ಜಾತಿ ಓಕ್ಕನ್ತಿ ಅಭಿನಿಬ್ಬತ್ತಿ ಖನ್ಧಾನಂ ಪಾತುಭಾವೋ ಆಯತನಾನಂ ಪಟಿಲಾಭೋ। **ಜರಾತಿ** ಯಾ ತೇಸಂ ತೇಸಂ ಸತ್ತಾನಂ ತಮ್ಹಿ ತಮ್ಹಿ ಸತ್ತನಿಕಾಯೇ ಜರಾ ಜೀರಣತಾ ಖಣ್ಡಿಚ್ಚಂ ಪಾಲಿಚ್ಚಂ ವಲಿತ್ತಚತಾ ಆಯುನೋ ಸಂಹಾನಿ ಇನ್ದ್ರಿಯಾನಂ ಪರಿಪಾಕೋ। **ಸನ್ತೋ ವಿಧೂಮೋ ಅನೀಘೋ ನಿರಾಸೋ, ಅತಾರಿ ಸೋ ಜಾತಿಜರನ್ತಿ ಬ್ರೂಮೀತಿ** ಯೋ ಸನ್ತೋ ಚ ವಿಧೂಮೋ ಚ ಅನೀಘೋ ಚ ನಿರಾಸೋ ಚ, ಸೋ ಜಾತಿಜರಾಮರಣಂ ಅತರಿ ಉತ್ತರಿ ಪತರಿ ಸಮತಿಕ್ಕಮಿ ವೀತಿವತ್ತಯೀತಿ ಬ್ರೂಮಿ ಆಚಿಕ್ಖಾಮಿ ದೇಸೇಮಿ ಪಞ್ಞಪೇಮಿ ಪಟ್ಠಪೇಮಿ ವಿವರಾಮಿ ವಿಭಜಾಮಿ ಉತ್ತಾನೀಕರೋಮಿ ಪಕಾಸೇಮೀತಿ – ಸನ್ತೋ ವಿಧೂಮೋ ಅನೀಘೋ ನಿರಾಸೋ, ಅತಾರಿ ಸೋ ಜಾತಿಜರನ್ತಿ ಬ್ರೂಮಿ। ತೇನಾಹ ಭಗವಾ –

> “ಸಙ್ಖಾಯ ಲೋಕಸ್ಮಿ ಪರೋಪರಾನಿ, [ಪುಣ್ಣಕಾತಿ ಭಗವಾ]
> ಯಸ್ಸಿಞ್ಜಿತಂ ನತ್ಥಿ ಕುಹಿಞ್ಚಿ ಲೋಕೇ।
> ಸನ್ತೋ ವಿಧೂಮೋ ಅನೀಘೋ ನಿರಾಸೋ, ಅತಾರಿ ಸೋ ಜಾತಿಜರನ್ತಿ ಬ್ರೂಮೀ”ತಿ॥

ಸಹಗಾಥಾಪರಿಯೋಸಾನಾ...ಪೇ॰... ಪಞ್ಜಲಿಕೋ ಭಗವನ್ತಂ ನಮಸ್ಸಮಾನೋ ನಿಸಿನ್ನೋ ಹೋತಿ – “ಸತ್ಥಾ ಮೇ ಭನ್ತೇ ಭಗವಾ, ಸಾವಕೋಹಮಸ್ಮೀ”ತಿ।

ಪುಣ್ಣಕಮಾಣವಪುಚ್ಛಾನಿದ್ದೇಸೋ ತತಿಯೋ।

೪. ಮೇತ್ತಗೂಮಾಣವಪುಚ್ಛಾನಿದ್ದೇಸೋ

೧೮. ಪುಚ್ಛಾಮಿ ತಂ ಭಗವಾ ಬ್ರೂಹಿ ಮೇತಂ, [ಇಚ್ಚಾಯಸ್ಮಾ ಮೇತ್ತಗೂ]
ಮಞ್ಞಾಮಿ ತಂ ವೇದಗೂ ಭಾವಿತತ್ತಂ।
ಕುತೋ ನು ದುಕ್ಖಾ ಸಮುದಾಗತಾ ಇಮೇ, ಯೇ ಕೇಚಿ ಲೋಕಸ್ಮಿಮನೇಕರೂಪಾ॥

ಪುಚ್ಛಾಮಿ ತಂ ಭಗವಾ ಬ್ರೂಹಿ ಮೇತನ್ತಿ। **ಪುಚ್ಛಾಮೀತಿ** ತಿಸ್ಸೋ ಪುಚ್ಛಾ - ಅದಿಟ್ಠಜೋತನಾ ಪುಚ್ಛಾ, ದಿಟ್ಠಸಂಸನ್ದನಾ ಪುಚ್ಛಾ, ವಿಮತಿಚ್ಛೇದನಾ ಪುಚ್ಛಾ। ಕತಮಾ ಅದಿಟ್ಠಜೋತನಾ ಪುಚ್ಛಾ? ಪಕತಿಯಾ ಲಕ್ಖಣಂ ಅಞ್ಞಾತಂ ಹೋತಿ ಅದಿಟ್ಠಂ ಅತುಲಿತಂ ಅತೀರಿತಂ ಅವಿಭೂತಂ ಅವಿಭಾವಿತಂ। ತಸ್ಸ ಞಾಣಾಯ ದಸ್ಸನಾಯ ತುಲನಾಯ ತೀರಣಾಯ ವಿಭೂತತ್ಥಾಯ ವಿಭಾವನತ್ಥಾಯ ಪಞ್ಹಂ ಪುಚ್ಛತಿ - ಅಯಂ ಅದಿಟ್ಠಜೋತನಾ ಪುಚ್ಛಾ।

ಕತಮಾ ದಿಟ್ಠಸಂಸನ್ದನಾ ಪುಚ್ಛಾ? ಪಕತಿಯಾ ಲಕ್ಖಣಂ ಞಾತಂ ಹೋತಿ ದಿಟ್ಠಂ ತುಲಿತಂ ತೀರಿತಂ ವಿಭೂತಂ ವಿಭಾವಿತಂ। ಅಞ್ಞೇಹಿ ಪಣ್ಡಿತೇಹಿ ಸದ್ಧಿಂ ಸಂಸನ್ದನತ್ಥಾಯ ಪಞ್ಹಂ ಪುಚ್ಛತಿ - ಅಯಂ ದಿಟ್ಠಸಂಸನ್ದನಾ ಪುಚ್ಛಾ।

ಕತಮಾ ವಿಮತಿಚ್ಛೇದನಾ ಪುಚ್ಛಾ? ಪಕತಿಯಾ ಸಂಸಯಪಕ್ಖನ್ದೋ ಹೋತಿ ವಿಮತಿಪಕ್ಖನ್ದೋ ದ್ವೇಳ್ಹಕಜಾತೋ - ''ಏವಂ ನು ಖೋ, ನ ನು ಖೋ, ಕಿಂ ನು ಖೋ, ಕಥಂ ನು ಖೋ''ತಿ? ಸೋ ವಿಮತಿಚ್ಛೇದನತ್ಥಾಯ ಪಞ್ಹಂ ಪುಚ್ಛತಿ - ಅಯಂ ವಿಮತಿಚ್ಛೇದನಾ ಪುಚ್ಛಾ। ಇಮಾ ತಿಸ್ಸೋ ಪುಚ್ಛಾ।

ಅಪರಾಪಿ ತಿಸ್ಸೋ ಪುಚ್ಛಾ - ಮನುಸ್ಸಪುಚ್ಛಾ, ಅಮನುಸ್ಸಪುಚ್ಛಾ, ನಿಮ್ಮಿತಪುಚ್ಛಾ। ಕತಮಾ ಮನುಸ್ಸಪುಚ್ಛಾ? ಮನುಸ್ಸಾ ಬುದ್ಧಂ ಭಗವನ್ತಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಪಞ್ಹಂ ಪುಚ್ಛನ್ತಿ, ಭಿಕ್ಖೂ ಪುಚ್ಛನ್ತಿ, ಭಿಕ್ಖುನಿಯೋ ಪುಚ್ಛನ್ತಿ, ಉಪಾಸಕಾ ಪುಚ್ಛನ್ತಿ, ಉಪಾಸಿಕಾಯೋ ಪುಚ್ಛನ್ತಿ, ರಾಜಾನೋ ಪುಚ್ಛನ್ತಿ ಖತ್ತಿಯಾ ಪುಚ್ಛನ್ತಿ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ಪುಚ್ಛನ್ತಿ, ವೇಸ್ಸಾ ಪುಚ್ಛನ್ತಿ, ಸುದ್ದಾ ಪುಚ್ಛನ್ತಿ, ಗಹಟ್ಠಾ ಪುಚ್ಛನ್ತಿ, ಪಬ್ಬಜಿತಾ ಪುಚ್ಛನ್ತಿ - ಅಯಂ ಮನುಸ್ಸಪುಚ್ಛಾ।

ಕತಮಾ ಅಮನುಸ್ಸಪುಚ್ಛಾ? ಅಮನುಸ್ಸಾ ಬುದ್ಧಂ ಭಗವನ್ತಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಪಞ್ಹಂ ಪುಚ್ಛನ್ತಿ, ನಾಗಾ ಪುಚ್ಛನ್ತಿ, ಸುಪಣ್ಣಾ ಪುಚ್ಛನ್ತಿ, ಯಕ್ಖಾ ಪುಚ್ಛನ್ತಿ, ಅಸುರಾ ಪುಚ್ಛನ್ತಿ, ಗನ್ಧಬ್ಬಾ ಪುಚ್ಛನ್ತಿ, ಮಹಾರಾಜಾನೋ ಪುಚ್ಛನ್ತಿ, ಇನ್ದಾ ಪುಚ್ಛನ್ತಿ, ಬ್ರಹ್ಮಾ ಪುಚ್ಛನ್ತಿ, ದೇವಾ ಪುಚ್ಛನ್ತಿ - ಅಯಂ ಅಮನುಸ್ಸಪುಚ್ಛಾ।

ಕತಮಾ ನಿಮ್ಮಿತಪುಚ್ಛಾ? ಭಗವಾ ರೂಪಂ ಅಭಿನಿಮ್ಮಿನಾತಿ ಮನೋಮಯಂ ಸಬ್ಬಙ್ಗಪಚ್ಚಙ್ಗಂ ಅಹೀನಿನ್ದ್ರಿಯಂ। ಸೋ ನಿಮ್ಮಿತೋ ಬುದ್ಧಂ ಭಗವನ್ತಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಪಞ್ಹಂ ಪುಚ್ಛತಿ। ಭಗವಾ ವಿಸಜ್ಜೇತಿ। ಅಯಂ ನಿಮ್ಮಿತಪುಚ್ಛಾ। ಇಮಾ ತಿಸ್ಸೋ ಪುಚ್ಛಾ।

ಅಪರಾಪಿ ತಿಸ್ಸೋ ಪುಚ್ಛಾ - ಅತ್ತತ್ಥಪುಚ್ಛಾ, ಪರತ್ಥಪುಚ್ಛಾ, ಉಭಯತ್ಥಪುಚ್ಛಾ…ಪೇ॰… ಅಪರಾಪಿ ತಿಸ್ಸೋ ಪುಚ್ಛಾ - ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮಿಕತ್ಥಪುಚ್ಛಾ, ಸಮ್ಪರಾಯಿಕತ್ಥಪುಚ್ಛಾ , ಪರಮತ್ಥಪುಚ್ಛಾ… ಅಪರಾಪಿ ತಿಸ್ಸೋ ಪುಚ್ಛಾ - ಅನವಜ್ಜತ್ಥಪುಚ್ಛಾ, ನಿಕ್ಕಿಲೇಸತ್ಥಪುಚ್ಛಾ, ವೋದಾನತ್ಥಪುಚ್ಛಾ… ಅಪರಾಪಿ ತಿಸ್ಸೋ ಪುಚ್ಛಾ - ಅತೀತಪುಚ್ಛಾ, ಅನಾಗತಪುಚ್ಛಾ, ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಪುಚ್ಛಾ… ಅಪರಾಪಿ ತಿಸ್ಸೋ ಪುಚ್ಛಾ - ಅಜ್ಝತ್ತಪುಚ್ಛಾ, ಬಹಿದ್ಧಾಪುಚ್ಛಾ, ಅಜ್ಝತ್ತಬಹಿದ್ಧಾಪುಚ್ಛಾ… ಅಪರಾಪಿ ತಿಸ್ಸೋ ಪುಚ್ಛಾ - ಕುಸಲಪುಚ್ಛಾ, ಅಕುಸಲಪುಚ್ಛಾ, ಅಬ್ಯಾಕತಪುಚ್ಛಾ… ಅಪರಾಪಿ ತಿಸ್ಸೋ ಪುಚ್ಛಾ - ಖನ್ಧಪುಚ್ಛಾ, ಧಾತುಪುಚ್ಛಾ ಆಯತನಪುಚ್ಛಾ… ಅಪರಾಪಿ ತಿಸ್ಸೋ ಪುಚ್ಛಾ - ಸತಿಪಟ್ಠಾನಪುಚ್ಛಾ,

ಸಮ್ಮಪ್ಪಧಾನಪುಚ್ಛಾ, ಇದ್ಧಿಪಾದಪುಚ್ಛಾ... ಅಪರಾಪಿ ತಿಸ್ಸೋ ಪುಚ್ಛಾ - ಇನ್ದ್ರಿಯಪುಚ್ಛಾ, ಬಲಪುಚ್ಛಾ, ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಪುಚ್ಛಾ... ಅಪರಾಪಿ ತಿಸ್ಸೋ ಪುಚ್ಛಾ - ಮಗ್ಗಪುಚ್ಛಾ, ಫಲಪುಚ್ಛಾ, ನಿಬ್ಬಾನಪುಚ್ಛಾ...।

ಪುಚ್ಛಾಮಿ ತನ್ತಿ ಪುಚ್ಛಾಮಿ ತಂ ಯಾಚಾಮಿ ತಂ ಅಜ್ಝೇಸಾಮಿ ತಂ ಪಸಾದೇಮಿ ತಂ "ಕಥಯಸ್ಸು ಮೇ"ತಿ ಪುಚ್ಛಾಮಿ ತಂ। **ಭಗವಾ**ತಿ ಗಾರವಾಧಿವಚನಮೇತಂ...ಪೇ॰... ಸಚ್ಛಿಕಾ ಪಞ್ಞತ್ತಿ - ಯದಿದಂ ಭಗವಾತಿ। **ಬ್ರೂಹಿ ಮೇತ**ನ್ತಿ ಬ್ರೂಹಿ ಆಚಿಕ್ಖಾಹಿ ದೇಸೇಹಿ ಪಞ್ಞಪೇಹಿ ಪಟ್ಠಪೇಹಿ ವಿವರಾಹಿ ವಿಭಜಾಹಿ ಉತ್ತಾನೀಕರೋಹಿ ಪಕಾಸೇಹೀತಿ - ಪುಚ್ಛಾಮಿ ತಂ ಭಗವಾ ಬ್ರೂಹಿ ಮೇತಂ।

ಇಚ್ಚಾಯಸ್ಮಾ ಮೇತ್ತಗೂತಿ ಇಚ್ಚಾತಿ ಪದಸನ್ಧಿ...ಪೇ॰... ಇಚ್ಚಾಯಸ್ಮಾ ಮೇತ್ತಗೂ।

ಮಞ್ಞಾಮಿ ತಂ ವೇದಗೂ ಭಾವಿತತ್ತನ್ತಿ। **ವೇದಗೂ**ತಿ ತಂ ಮಞ್ಞಾಮಿ, ಭಾವಿತತ್ತೋತಿ ತಂ ಮಞ್ಞಾಮಿ, ಏವಂ ಜಾನಾಮಿ, ಏವಂ ಆಜಾನಾಮಿ ಏವಂ ಪಟಿಜಾನಾಮಿ ಏವಂ ಪಟಿವಿಜ್ಝಾಮಿ। **ವೇದಗೂ ಭಾವಿತತ್ತೋ**ತಿ ಕಥಞ್ಚ ಭಗವಾ ವೇದಗೂ? **ವೇದಾ** ವುಚ್ಚನ್ತಿ ಚತೂಸು ಮಗ್ಗೇಸು ಞಾಣಂ ಪಞ್ಞಾ ಪಞ್ಞಿನ್ದ್ರಿಯಂ ಪಞ್ಞಾಬಲಂ...ಪೇ॰... ಧಮ್ಮವಿಚಯಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗೋ ವೀಮಂಸಾ ವಿಪಸ್ಸನಾ ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿ। ಭಗವಾ ತೇಹಿ ವೇದೇಹಿ ಜಾತಿಜರಾಮರಣಸ್ಸ ಅನ್ತಗತೋ ಅನ್ತಪ್ಪತ್ತೋ ಕೋಟಿಗತೋ ಕೋಟಿಪ್ಪತ್ತೋ ಪರಿಯನ್ತಗತೋ ಪರಿಯನ್ತಪ್ಪತ್ತೋ ವೋಸಾನಗತೋ ವೋಸಾನಪ್ಪತ್ತೋ ತಾಣಗತೋ ತಾಣಪ್ಪತ್ತೋ ಲೇಣಗತೋ ಲೇಣಪ್ಪತ್ತೋ ಸರಣಗತೋ ಸರಣಪ್ಪತ್ತೋ ಅಭಯಗತೋ ಅಭಯಪ್ಪತ್ತೋ ಅಚ್ಚುತಗತೋ ಅಚ್ಚುತಪ್ಪತ್ತೋ ಅಮತಗತೋ ಅಮತಪ್ಪತ್ತೋ ನಿಬ್ಬಾನಗತೋ ನಿಬ್ಬಾನಪ್ಪತ್ತೋ। ವೇದಾನಂ ವಾ ಅನ್ತಗತೋತಿ ವೇದಗೂ; ವೇದೇಹಿ ವಾ ಅನ್ತಗತೋತಿ ವೇದಗೂ; ಸತ್ತನ್ನಂ ವಾ ಧಮ್ಮಾನಂ ವಿದಿತತ್ತಾ ವೇದಗೂ; ಸಕ್ಕಾಯದಿಟ್ಠಿ ವಿದಿತಾ ಹೋತಿ, ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾ ವಿದಿತಾ ಹೋತಿ, ಸೀಲಬ್ಬತಪರಾಮಾಸೋ ವಿದಿತೋ ಹೋತಿ, ರಾಗೋ ದೋಸೋ ಮೋಹೋ ಮಾನೋ ವಿದಿತೋ ಹೋತಿ, ವಿದಿತಾಸ್ಸ ಹೋನ್ತಿ ಪಾಪಕಾ ಅಕುಸಲಾ ಧಮ್ಮಾ ಸಂಕಿಲೇಸಿಕಾ ಪೋನೋಭವಿಕಾ ಸದರಾ ದುಕ್ಖವಿಪಾಕಾ ಆಯತಿಂ ಜಾತಿಜರಾಮರಣಿಯಾ।

ವೇದಾನಿ ವಿಚೇಯ್ಯ ಕೇವಲಾನಿ, [ಸಭಿಯಾತಿ ಭಗವಾ]
ಸಮಣಾನಂ ಯಾನೀಧತ್ಥಿ [ಯಾನಿ ಪತ್ಥಿ (ಸ್ಯಾ॰), ಯಾನಿ ಅತ್ಥಿ (ಕ॰) ಸು॰ ನಿ॰ ೫೩೫] ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಂ।
ಸಬ್ಬವೇದನಾಸು ವೀತರಾಗೋ।
ಸಬ್ಬಂ ವೇದಮತಿಚ್ಚ ವೇದಗೂ ಸೋತಿ॥

ಏವಂ ಭಗವಾ ವೇದಗೂ।

ಕಥಂ ಭಗವಾ ಭಾವಿತತ್ತೋ? ಭಗವಾ ಭಾವಿತಕಾಯೋ ಭಾವಿತಸೀಲೋ ಭಾವಿತಚಿತ್ತೋ ಭಾವಿತಪಞ್ಞೋ ಭಾವಿತಸತಿಪಟ್ಠಾನೋ ಭಾವಿತಸಮ್ಮಪ್ಪಧಾನೋ ಭಾವಿತಇದ್ಧಿಪಾದೋ ಭಾವಿತಇನ್ದ್ರಿಯೋ ಭಾವಿತಬಲೋ ಭಾವಿತಬೋಜ್ಝಙ್ಗೋ ಭಾವಿತಮಗ್ಗೋ, ಪಹೀನಕಿಲೇಸೋ ಪಟಿವಿದ್ಧಾಕುಪ್ಪೋ ಸಚ್ಛಿಕತನಿರೋಧೋ। ದುಕ್ಖಂ ತಸ್ಸ ಪರಿಞ್ಞಾತಂ, ಸಮುದಯೋ ಪಹೀನೋ, ಮಗ್ಗೋ ಭಾವಿತೋ, ನಿರೋಧೋ ಸಚ್ಛಿಕತೋ, ಅಭಿಞ್ಞೇಯ್ಯಂ ಅಭಿಞ್ಞಾತಂ, ಪರಿಞ್ಞೇಯ್ಯಂ ಪರಿಞ್ಞಾತಂ, ಪಹಾತಬ್ಬಂ ಪಹೀನಂ, ಭಾವೇತಬ್ಬಂ ಭಾವಿತಂ, ಸಚ್ಛಿಕಾತಬ್ಬಂ ಸಚ್ಛಿಕತಂ, ಅಪರಿತ್ತೋ ಮಹನ್ತೋ ಗಮ್ಭೀರೋ ಅಪ್ಪಮೇಯ್ಯೋ ದುಪ್ಪರಿಯೋಗಾಳ್ಹೋ ಬಹುರತನೋ ಸಾಗರೂಪಮೋ [ಸಾಗರಸಮೋ (ಕ॰)] ಛಳಙ್ಗುಪೇಕ್ಖಾಯ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಹೋತಿ।

ಚಕ್ಖುನಾ ರೂಪಂ ದಿಸ್ವಾ ನೇವ ಸುಮನೋ ಹೋತಿ ನ ದುಮ್ಮನೋ; ಉಪೇಕ್ಖಕೋ ವಿಹರತಿ ಸತೋ ಸಮ್ಪಜಾನೋ। ಸೋತೇನ ಸದ್ದಂ ಸುತ್ವಾ, ಘಾನೇನ ಗನ್ಧಂ ಘಾಯಿತ್ವಾ, ಜಿವ್ಹಾಯ ರಸಂ ಸಾಯಿತ್ವಾ, ಕಾಯೇನ ಫೋಟ್ಠಬ್ಬಂ ಫುಸಿತ್ವಾ, ಮನಸಾ ಧಮ್ಮಂ ವಿಞ್ಞಾಯ ನೇವ ಸುಮನೋ ಹೋತಿ ನ ದುಮ್ಮನೋ; ಉಪೇಕ್ಖಕೋ ವಿಹರತಿ ಸತೋ ಸಮ್ಪಜಾನೋ।

ಚಕ್ಖುನಾ ರೂಪಂ ದಿಸ್ವಾ ಮನಾಪಂ ರೂಪಂ ನಾಭಿಗಿಜ್ಝತಿ ನಾಭಿಹಂಸತಿ [ನಾಭಿಪಿಹಯತಿ (ಸ್ಯಾ॰) ಮಹಾನಿ॰ ೯೦] ನ ರಾಗಂ ಜನೇತಿ। ತಸ್ಸ ಠಿತೋವ ಕಾಯೋ ಹೋತಿ, ಠಿತಂ ಚಿತ್ತಂ ಅಜ್ಝತ್ತಂ ಸುಸಣ್ಠಿತಂ ಸುವಿಮುತ್ತಂ। ಚಕ್ಖುನಾ ಖೋ ಪನೇವ ರೂಪಂ ದಿಸ್ವಾ ಅಮನಾಪಂ ನ ಮಙ್ಕು ಹೋತಿ ಅಪ್ಪತಿಟ್ಠಿತಚಿತ್ತೋ [ಅಪ್ಪತಿಟ್ಠೀನಚಿತ್ತೋ (ಸ್ಯಾ॰)] ಅಲೀನಮನಸೋ [ಆದಿನಮನಸೋ (ಸ್ಯಾ॰) ಮಹಾನಿ॰ ೯೦] ಅಬ್ಯಾಪನ್ನಚೇತಸೋ। ತಸ್ಸ ಠಿತೋವ ಕಾಯೋ ಹೋತಿ ಠಿತಂ ಚಿತ್ತಂ ಅಜ್ಝತ್ತಂ ಸುಸಣ್ಠಿತಂ ಸುವಿಮುತ್ತಂ। ಸೋತೇನ ಸದ್ದಂ ಸುತ್ವಾ...ಪೇ॰... ಘಾನೇನ ಗನ್ಧಂ ಘಾಯಿತ್ವಾ... ಜಿವ್ಹಾಯ ರಸಂ ಸಾಯಿತ್ವಾ... ಕಾಯೇನ ಫೋಟ್ಠಬ್ಬಂ ಫುಸಿತ್ವಾ... ಮನಸಾ ಧಮ್ಮಂ ವಿಞ್ಞಾಯ ಮನಾಪಂ ನಾಭಿಗಿಜ್ಝತಿ ನಾಭಿಹಂಸತಿ ನ ರಾಗಂ ಜನೇತಿ। ತಸ್ಸ ಠಿತೋವ ಕಾಯೋ ಹೋತಿ ಠಿತಂ ಚಿತ್ತಂ ಅಜ್ಝತ್ತಂ ಸುಸಣ್ಠಿತಂ ಸುವಿಮುತ್ತಂ। ಮನಸಾಯೇವ ಖೋ ಪನ ಧಮ್ಮಂ ವಿಞ್ಞಾಯ ಅಮನಾಪಂ ನ ಮಙ್ಕು ಹೋತಿ। ಅಪ್ಪತಿಟ್ಠಿತಚಿತ್ತೋ ಅಲೀನಮನಸೋ ಅಬ್ಯಾಪನ್ನಚೇತಸೋ ತಸ್ಸ ಠಿತೋವ ಕಾಯೋ ಹೋತಿ ಠಿತಂ ಚಿತ್ತಂ ಅಜ್ಝತ್ತಂ ಸುಸಣ್ಠಿತಂ ಸುವಿಮುತ್ತಂ।

ಚಕ್ಖುನಾ ರೂಪಂ ದಿಸ್ವಾ ಮನಾಪಾಮನಾಪೇಸು ರೂಪೇಸು ಠಿತೋವ ಕಾಯೋ ಹೋತಿ ಠಿತಂ ಚಿತ್ತಂ ಅಜ್ಝತ್ತಂ ಸುಸಣ್ಠಿತಂ ಸುವಿಮುತ್ತಂ। ಸೋತೇನ ಸದ್ದಂ ಸುತ್ವಾ...ಪೇ॰... ಮನಸಾ ಧಮ್ಮಂ ವಿಞ್ಞಾಯ ಮನಾಪಾಮನಾಪೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು ಠಿತೋವ ಕಾಯೋ ಹೋತಿ ಠಿತಂ ಚಿತ್ತಂ ಅಜ್ಝತ್ತಂ ಸುಸಣ್ಠಿತಂ ಸುವಿಮುತ್ತಂ।

ಚಕ್ಖುನಾ ರೂಪಂ ದಿಸ್ವಾ ರಜನೀಯೇ ನ ರಜ್ಜತಿ, ದುಸ್ಸನೀಯೇ [ದೋಸನೀಯೇ (ಸ್ಯಾ॰ ಕ॰) ಮಹಾನಿ॰ ೯೦] ನ ದುಸ್ಸತಿ, ಮೋಹನೀಯೇ ನ ಮುಯ್ಹತಿ, ಕೋಪನೀಯೇ ನ ಕುಪ್ಪತಿ, ಮದನೀಯೇ ನ ಮಜ್ಜತಿ, ಕಿಲೇಸನೀಯೇ ನ ಕಿಲಿಸ್ಸತಿ। ಸೋತೇನ ಸದ್ದಂ ಸುತ್ವಾ...ಪೇ॰... ಮನಸಾ ಧಮ್ಮಂ ವಿಞ್ಞಾಯ ರಜನೀಯೇ ನ ರಜ್ಜತಿ, ದುಸ್ಸನೀಯೇ ನ ದುಸ್ಸತಿ, ಮೋಹನೀಯೇ ನ ಮುಯ್ಹತಿ, ಕೋಪನೀಯೇ ನ ಕುಪ್ಪತಿ, ಮದನೀಯೇ ನ ಮಜ್ಜತಿ, ಕಿಲೇಸನೀಯೇ ನ ಕಿಲಿಸ್ಸತಿ।

ದಿಟ್ಠೇ ದಿಟ್ಠಮತ್ತೋ, ಸುತೇ ಸುತಮತ್ತೋ, ಮುತೇ ಮುತಮತ್ತೋ, ವಿಞ್ಞಾತೇ ವಿಞ್ಞಾತಮತ್ತೋ। ದಿಟ್ಠೇ ನ ಲಿಮ್ಪತಿ, ಸುತೇ ನ ಲಿಮ್ಪತಿ, ಮುತೇ ನ ಲಿಮ್ಪತಿ, ವಿಞ್ಞಾತೇ ನ ಲಿಮ್ಪತಿ। ದಿಟ್ಠೇ ಅನೂಪಯೋ [ಅನುಪಯೋ (ಸ್ಯಾ॰), ಅನುಸಯೋ (ಕ॰) ಮಹಾನಿ॰ ೯೦] ಅನಪಾಯೋ ಅನಿಸ್ಸಿತೋ ಅಪ್ಪಟಿಬದ್ಧೋ ವಿಪ್ಪಮುತ್ತೋ ವಿಸಞ್ಞುತ್ತೋ ವಿಮರಿಯಾದಿಕತೇನ ಚೇತಸಾ ವಿಹರತಿ। ಸುತೇ... ಪೇ॰... ಮುತೇ ... ವಿಞ್ಞಾತೇ ಅನೂಪಯೋ [ಅನುಪಯೋ (ಸ್ಯಾ॰), ಅನುಸಯೋ (ಕ॰) ಮಹಾನಿ॰ ೯೦] ಅನಪಾಯೋ ಅನಿಸ್ಸಿತೋ ಅಪ್ಪಟಿಬದ್ಧೋ ವಿಪ್ಪಮುತ್ತೋ ವಿಸಞ್ಞುತ್ತೋ ವಿಮರಿಯಾದಿಕತೇನ ಚೇತಸಾ ವಿಹರತಿ।

ಸಂವಿಜ್ಜತಿ ಭಗವತೋ ಚಕ್ಖು, ಪಸ್ಸತಿ ಭಗವಾ ಚಕ್ಖುನಾ ರೂಪಂ, ಛನ್ದರಾಗೋ ಭಗವತೋ ನತ್ಥಿ, ಸುವಿಮುತ್ತಚಿತ್ತೋ ಭಗವಾ। ಸಂವಿಜ್ಜತಿ ಭಗವತೋ ಸೋತಂ, ಸುಣಾತಿ ಭಗವಾ ಸೋತೇನ ಸದ್ದಂ, ಛನ್ದರಾಗೋ ಭಗವತೋ ನತ್ಥಿ, ಸುವಿಮುತ್ತಚಿತ್ತೋ ಭಗವಾ। ಸಂವಿಜ್ಜತಿ ಭಗವತೋ ಘಾನಂ, ಘಾಯತಿ ಭಗವಾ ಘಾನೇನ ಗನ್ಧಂ, ಛನ್ದರಾಗೋ ಭಗವತೋ ನತ್ಥಿ, ಸುವಿಮುತ್ತಚಿತ್ತೋ ಭಗವಾ। ಸಂವಿಜ್ಜತಿ ಭಗವತೋ ಜಿವ್ಹಾ, ಸಾಯತಿ ಭಗವಾ ಜಿವ್ಹಾಯ ರಸಂ, ಛನ್ದರಾಗೋ ಭಗವತೋ ನತ್ಥಿ, ಸುವಿಮುತ್ತಚಿತ್ತೋ ಭಗವಾ। ಸಂವಿಜ್ಜತಿ ಭಗವತೋ ಕಾಯೋ, ಫುಸತಿ ಭಗವಾ ಕಾಯೇನ ಫೋಟ್ಠಬ್ಬಂ, ಛನ್ದರಾಗೋ ಭಗವತೋ ನತ್ಥಿ, ಸುವಿಮುತ್ತಚಿತ್ತೋ ಭಗವಾ। ಸಂವಿಜ್ಜತಿ ಭಗವತೋ ಮನೋ, ವಿಜಾನಾತಿ ಭಗವಾ ಮನಸಾ ಧಮ್ಮಂ, ಛನ್ದರಾಗೋ ಭಗವತೋ ನತ್ಥಿ, ಸುವಿಮುತ್ತಚಿತ್ತೋ ಭಗವಾ।

ಚಕ್ಖು ರೂಪಾರಾಮಂ ರೂಪರತಂ ರೂಪಸಮ್ಮುದಿತಂ, ತಂ ಭಗವತೋ [ಭಗವತಾ (ಸ್ಯಾ॰) ಮಹಾನಿ॰ ೯೦] ದನ್ತಂ ಗುತ್ತಂ ರಕ್ಖಿತಂ ಸಂವುತಂ; ತಸ್ಸ ಚ ಸಂವರಾಯ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇತಿ। ಸೋತಂ ಸದ್ದಾರಾಮಂ ಸದ್ದರತಂ...ಪೇ॰... ಘಾನಂ ಗನ್ಧಾರಾಮಂ ಗನ್ಧರತಂ... ಜಿವ್ಹಾ ರಸಾರಾಮಾ ರಸರತಾ ರಸಸಮ್ಮುದಿತಾ, ಸಾ ಭಗವತೋ ದನ್ತಾ ಗುತ್ತಾ ರಕ್ಖಿತಾ ಸಂವುತಾ; ತಸ್ಸ ಚ ಸಂವರಾಯ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇತಿ। ಕಾಯೋ ಫೋಟ್ಠಬ್ಬಾರಾಮೋ ಫೋಟ್ಠಬ್ಬರತೋ ಫೋಟ್ಠಬ್ಬಸಮ್ಮುದಿತೋ... ಮನೋ

ಧಮ್ಮಾರಾಮೋ ಧಮ್ಮರತೋ ಧಮ್ಮಸಮ್ಮುದಿತೋ, ಸೋ ಭಗವತೋ ದನ್ತೋ ಗುತ್ತೋ ರಕ್ಖಿತೋ ಸಂವುತೋ; ತಸ್ಸ ಚ ಸಂವರಾಯ ಧಮ್ಮಂ ದೇಸೇತಿ –

"ದನ್ತಂ ನಯನ್ತಿ ಸಮಿತಿಂ, ದನ್ತಂ ರಾಜಾಭಿರೂಹತಿ।
ದನ್ತೋ ಸೇಟ್ಠೋ ಮನುಸ್ಸೇಸು, ಯೋತಿವಾಕ್ಯಂ ತಿತಿಕ್ಖತಿ॥

"ವರಮಸ್ಸತರಾ ದನ್ತಾ, ಆಜಾನೀಯಾ ಚ [ಆಜಾನಿಯಾವ (ಸ್ಯಾ॰) ಧ॰ ಪ॰ ೩೨೨] ಸಿನ್ಧವಾ।
ಕುಞ್ಜರಾ ಚ [ಕುಞ್ಜರಾವ (ಸ್ಯಾ॰)] ಮಹಾನಾಗಾ, ಅತ್ತದನ್ತೋ ತತೋ ವರಂ॥

"ನ ಹಿ ಏತೇಹಿ ಯಾನೇಹಿ, ಗಚ್ಛೇಯ್ಯ ಅಗತಂ ದಿಸಂ।
ಯಥಾತ್ತನಾ ಸುದನ್ತೇನ, ದನ್ತೋ ದನ್ತೇನ ಗಚ್ಛತಿ॥

"ವಿಧಾಸು ನ ವಿಕಮ್ಪನ್ತಿ, ವಿಪ್ಪಮುತ್ತಾ ಪುನಬ್ಭವಾ।
ದನ್ತಭೂಮಿಂ ಅನುಪ್ಪತ್ತಾ, ತೇ ಲೋಕೇ ವಿಜಿತಾವಿನೋ॥

"ಯಸ್ಸಿನ್ದ್ರಿಯಾನಿ ಭಾವಿತಾನಿ, ಅಜ್ಝತ್ತಞ್ಚ ಬಹಿದ್ಧಾ ಚ ಸಬ್ಬಲೋಕೇ।
ನಿಬ್ಬಿಜ್ಝ ಇಮಂ ಪರಞ್ಚ ಲೋಕಂ, ಕಾಲಂ ಕಙ್ಖತಿ ಭಾವಿತೋ ಸ ದನ್ತೋ"ತಿ [ಸುದನ್ತೋತಿ (ಸ್ಯಾ॰) ಸು॰ ನಿ॰ ೫೨೧; ಮಹಾನಿ॰ ೯೦]॥

ಏವಂ ಭಗವಾ ಭಾವಿತತ್ತೋತಿ।

ಪುಚ್ಛಾಮಿ ತಂ ವೇದಗೂ ಭಾವಿತತ್ತಂ, ಕುತೋ ನು ದುಕ್ಖಾ ಸಮುದಾಗತಾ ಇಮೇತಿ। **ಕುತೋ ನೂತಿ** ಸಂಸಯಪುಚ್ಛಾ ವಿಮತಿಪುಚ್ಛಾ ದ್ವೇಳ್ಹಕಪುಚ್ಛಾ ಅನೇಕಂಸಪುಚ್ಛಾ – "ಏವಂ ನು ಖೋ, ನ ನು ಖೋ, ಕಿಂ ನು ಖೋ, ಕಥಂ ನು ಖೋ"ತಿ – ಕುತೋ ನು। **ದುಕ್ಖಾತಿ** ಜಾತಿದುಕ್ಖಂ, ಜರಾದುಕ್ಖಂ, ಬ್ಯಾಧಿದುಕ್ಖಂ, ಮರಣದುಕ್ಖಂ, ಸೋಕಪರಿದೇವದುಕ್ಖದೋಮನಸ್ಸುಪಾಯಾಸದುಕ್ಖಂ, ಬ್ಯಸನಂ ದುಕ್ಖಂ, ನೇರಯಿಕಂ ದುಕ್ಖಂ, ತಿರಚ್ಛಾನಯೋನಿಕಂ ದುಕ್ಖಂ, ಪೇತ್ತಿವಿಸಯಿಕಂ ದುಕ್ಖಂ, ಮಾನುಸಿಕಂ ದುಕ್ಖಂ, ಗಬ್ಭೋಕ್ಕನ್ತಿಮೂಲಕಂ ದುಕ್ಖಂ, ಗಬ್ಭಟ್ಠಿತಿಮೂಲಕಂ ದುಕ್ಖಂ, ಗಬ್ಭವುಟ್ಠಾನಮೂಲಕಂ ದುಕ್ಖಂ, ಜಾತಸ್ಸೂಪನಿಬನ್ಧಕಂ ದುಕ್ಖಂ, ಜಾತಸ್ಸ ಪರಾಧೇಯ್ಯಕಂ ದುಕ್ಖಂ, ಅತ್ತೂಪಕ್ಕಮಂ ದುಕ್ಖಂ, ಪರೂಪಕ್ಕಮಂ ದುಕ್ಖಂ, ದುಕ್ಖದುಕ್ಖಂ, ಸಙ್ಖಾರದುಕ್ಖಂ, ವಿಪರಿಣಾಮದುಕ್ಖಂ , ಚಕ್ಖುರೋಗೋ ಸೋತರೋಗೋ ಘಾನರೋಗೋ ಜಿವ್ಹಾರೋಗೋ ಕಾಯರೋಗೋ ಸೀಸರೋಗೋ ಕಣ್ಣರೋಗೋ ಮುಖರೋಗೋ ದನ್ತರೋಗೋ ಕಾಸೋ ಸಾಸೋ ಪಿನಾಸೋ ಡಾಹೋ ಜರೋ ಕುಚ್ಛಿರೋಗೋ ಮುಚ್ಛಾ ಪಕ್ಖನ್ದಿಕಾ ಸೂಲಾ ವಿಸೂಚಿಕಾ ಕುಟ್ಠಂ ಗಣ್ಡೋ ಕಿಲಾಸೋ ಸೋಸೋ ಅಪಮಾರೋ ದದ್ದು ಕಣ್ಡು ಕಚ್ಛು ರಖಸಾ ವಿತಚ್ಛಿಕಾ ಲೋಹಿತಪಿತ್ತಂ ಮಧುಮೇಹೋ ಅಂಸಾ ಪಿಳಕಾ ಭಗನ್ದಲಾ ಪಿತ್ತಸಮುಟ್ಠಾನಾ ಆಬಾಧಾ ಸೇಮ್ಹಸಮುಟ್ಠಾನಾ ಆಬಾಧಾ ವಾತಸಮುಟ್ಠಾನಾ ಆಬಾಧಾ ಸನ್ನಿಪಾತಿಕಾ ಆಬಾಧಾ ಉತುಪರಿಣಾಮಜಾ ಆಬಾಧಾ ವಿಸಮಪರಿಹಾರಜಾ ಆಬಾಧಾ ಓಪಕ್ಕಮಿಕಾ ಆಬಾಧಾ ಕಮ್ಮವಿಪಾಕಜಾ ಆಬಾಧಾ ಸೀತಂ ಉಣ್ಹಂ ಜಿಘಚ್ಛಾ ಪಿಪಾಸಾ ಉಚ್ಚಾರೋ ಪಸ್ಸಾವೋ ಡಂಸಮಕಸವಾತಾತಪಸರೀಸಪಸಮ್ಫಸ್ಸಂ ದುಕ್ಖಂ, ಮಾತುಮರಣಂ ದುಕ್ಖಂ , ಪಿತುಮರಣಂ ದುಕ್ಖಂ, ಭಾತುಮರಣಂ ದುಕ್ಖಂ, ಭಗಿನಿಮರಣಂ ದುಕ್ಖಂ, ಪುತ್ತಮರಣಂ ದುಕ್ಖಂ, ಧೀತುಮರಣಂ ದುಕ್ಖಂ, ಞಾತಿಬ್ಯಸನಂ ದುಕ್ಖಂ, ರೋಗಬ್ಯಸನಂ ದುಕ್ಖಂ, ಭೋಗಬ್ಯಸನಂ ದುಕ್ಖಂ, ಸೀಲಬ್ಯಸನಂ ದುಕ್ಖಂ, ದಿಟ್ಠಿಬ್ಯಸನಂ ದುಕ್ಖಂ; ಯೇಸಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಆದಿತೋ ಸಮುದಾಗಮನಂ ಪಞ್ಞಾಯತಿ, ಅತ್ಥಙ್ಗಮತೋ ನಿರೋಧೋ ಪಞ್ಞಾಯತಿ, ಕಮ್ಮಸನ್ನಿಸ್ಸಿತೋ ವಿಪಾಕೋ, ವಿಪಾಕಸನ್ನಿಸ್ಸಿತಂ ಕಮ್ಮಂ, ನಾಮಸನ್ನಿಸ್ಸಿತಂ ರೂಪಂ, ರೂಪಸನ್ನಿಸ್ಸಿತಂ ನಾಮಂ, ಜಾತಿಯಾ ಅನುಗತಂ, ಜರಾಯ ಅನುಸಟಂ, ಬ್ಯಾಧಿನಾ ಅಭಿಭೂತಂ, ಮರಣೇನ ಅಬ್ಭಾಹತಂ, ದುಕ್ಖೇ ಪತಿಟ್ಠಿತಂ, ಅತಾಣಂ ಅಲೇಣಂ

ಅಸರಣಂ ಅಸರಣೀಭೂತಂ - ಇಮೇ ವುಚ್ಚನ್ತಿ ದುಕ್ಖಾ। ಇಮೇ ದುಕ್ಖಾ ಕುತೋ ಸಮುದಾಗತಾ ಕುತೋ ಜಾತಾ ಕುತೋ ಸಞ್ಜಾತಾ ಕುತೋ ನಿಬ್ಬತ್ತಾ ಕುತೋ ಅಭಿನಿಬ್ಬತ್ತಾ ಕುತೋ ಪಾತುಭೂತಾ ಕಿಂನಿದಾನಾ ಕಿಂಸಮುದಯಾ ಕಿಂಜಾತಿಕಾ ಕಿಂಪಭವಾತಿ, ಇಮೇಸಂ ದುಕ್ಖಾನಂ ಮೂಲಂ ಪುಚ್ಛತಿ ಹೇತುಂ ಪುಚ್ಛತಿ ನಿದಾನಂ ಪುಚ್ಛತಿ ಸಮ್ಭವಂ ಪುಚ್ಛತಿ ಪಭವಂ ಪುಚ್ಛತಿ ಸಮುಟ್ಠಾನಂ ಪುಚ್ಛತಿ ಆಹಾರಂ ಪುಚ್ಛತಿ ಆರಮ್ಮಣಂ ಪುಚ್ಛತಿ ಪಚ್ಚಯಂ ಪುಚ್ಛತಿ ಸಮುದಯಂ ಪುಚ್ಛತಿ ಪಪುಚ್ಛತಿ ಯಾಚತಿ ಅಜ್ಝೇಸತಿ ಪಸಾದೇತೀತಿ - ಕುತೋ ನು ದುಕ್ಖಾ ಸಮುದಾಗತಾ ಇಮೇ।

ಯೇ ಕೇಚಿ ಲೋಕಸ್ಮಿಮನೇಕರೂಪಾತಿ। ಯೇ ಕೇಚೀತಿ ಸಬ್ಬೇನ ಸಬ್ಬಂ ಸಬ್ಬಥಾ ಸಬ್ಬಂ ಅಸೇಸಂ ನಿಸ್ಸೇಸಂ ಪರಿಯಾದಿಯನವಚನಮೇತಂ - ಯೇ ಕೇಚೀತಿ। **ಲೋಕಸ್ಮಿನ್ತಿ** ಅಪಾಯಲೋಕೇ ಮನುಸ್ಸಲೋಕೇ ದೇವಲೋಕೇ ಖನ್ಧಲೋಕೇ ಧಾತುಲೋಕೇ ಆಯತನಲೋಕೇ। **ಅನೇಕರೂಪಾತಿ** ಅನೇಕವಿಧಾ ನಾನಾಪ್ಪಕಾರಾ ದುಕ್ಖಾತಿ - ಯೇ ಕೇಚಿ ಲೋಕಸ್ಮಿಮನೇಕರೂಪಾ। ತೇನಾಹ ಸೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ -

"ಪುಚ್ಛಾಮಿ ತಂ ಭಗವಾ ಬ್ರೂಹಿ ಮೇತಂ, [ಇಚ್ಚಾಯಸ್ಮಾ ಮೇತ್ತಗೂ]
ಮಞ್ಞಾಮಿ ತಂ ವೇದಗೂ ಭಾವಿತತ್ತಂ।
ಕುತೋ ನು ದುಕ್ಖಾ ಸಮುದಾಗತಾ ಇಮೇ, ಯೇ ಕೇಚಿ ಲೋಕಸ್ಮಿಮನೇಕರೂಪಾ"ತಿ॥

೧೯. **ದುಕ್ಖಸ್ಸ ವೇ ಮಂ ಪಭವಂ ಅಪುಚ್ಛಸಿ, [ಮೇತ್ತಗೂತಿ ಭಗವಾ]**
ತಂ ತೇ ಪವಕ್ಖಾಮಿ ಯಥಾ ಪಜಾನಂ।
ಉಪಧಿನಿದಾನಾ ಪಭವನ್ತಿ ದುಕ್ಖಾ, ಯೇ ಕೇಚಿ ಲೋಕಸ್ಮಿಮನೇಕರೂಪಾ॥

ದುಕ್ಖಸ್ಸ ವೇ ಮಂ ಪಭವಂ ಅಪುಚ್ಛಸೀತಿ। ದುಕ್ಖಸ್ಸಾತಿ ಜಾತಿದುಕ್ಖಸ್ಸ ಜರಾದುಕ್ಖಸ್ಸ ಬ್ಯಾಧಿದುಕ್ಖಸ್ಸ ಮರಣದುಕ್ಖಸ್ಸ ಸೋಕಪರಿದೇವದುಕ್ಖದೋಮನಸ್ಸುಪಾಯಾಸದುಕ್ಖಸ್ಸ। **ಪಭವಂ ಅಪುಚ್ಛಸೀತಿ** ದುಕ್ಖಸ್ಸ ಮೂಲಂ ಪುಚ್ಛಸಿ ಹೇತುಂ ಪುಚ್ಛಸಿ ನಿದಾನಂ ಪುಚ್ಛಸಿ ಸಮ್ಭವಂ ಪುಚ್ಛಸಿ ಪಭವಂ ಪುಚ್ಛಸಿ ಸಮುಟ್ಠಾನಂ ಪುಚ್ಛಸಿ ಆಹಾರಂ ಪುಚ್ಛಸಿ ಆರಮ್ಮಣಂ ಪುಚ್ಛಸಿ ಪಚ್ಚಯಂ ಪುಚ್ಛಸಿ ಸಮುದಯಂ ಪುಚ್ಛಸಿ ಯಾಚಸಿ ಅಜ್ಝೇಸಸಿ ಪಸಾದೇಸೀತಿ - ದುಕ್ಖಸ್ಸ ವೇ ಮಂ ಪಭವಂ ಅಪುಚ್ಛಸಿ। **ಮೇತ್ತಗೂತಿ** ಭಗವಾ ತಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂ ನಾಮೇನ ಆಲಪತಿ। **ಭಗವಾತಿ** ಗಾರವಾಧಿವಚನಮೇತಂ…ಪೇ॰… ಸಚ್ಛಿಕಾ ಪಞ್ಞತ್ತಿ, ಯದಿದಂ ಭಗವಾತಿ - ಮೇತ್ತಗೂತಿ ಭಗವಾ।

ತಂ ತೇ ಪವಕ್ಖಾಮಿ ಯಥಾ ಪಜಾನನ್ತಿ। ತನ್ತಿ ದುಕ್ಖಸ್ಸ ಮೂಲಂ ಪವಕ್ಖಾಮಿ ಹೇತುಂ ಪವಕ್ಖಾಮಿ ನಿದಾನಂ ಪವಕ್ಖಾಮಿ ಸಮ್ಭವಂ ಪವಕ್ಖಾಮಿ ಪಭವಂ ಪವಕ್ಖಾಮಿ ಸಮುಟ್ಠಾನಂ ಪವಕ್ಖಾಮಿ ಆಹಾರಂ ಪವಕ್ಖಾಮಿ ಆರಮ್ಮಣಂ ಪವಕ್ಖಾಮಿ ಪಚ್ಚಯಂ ಪವಕ್ಖಾಮಿ ಸಮುದಯಂ ಪವಕ್ಖಾಮಿ ಆಚಿಕ್ಖಿಸ್ಸಾಮಿ ದೇಸೇಸ್ಸಾಮಿ ಪಞ್ಞಪೇಸ್ಸಾಮಿ ಪಟ್ಠಪೇಸ್ಸಾಮಿ ವಿವರಿಸ್ಸಾಮಿ ವಿಭಜಿಸ್ಸಾಮಿ ಉತ್ತಾನೀಕರಿಸ್ಸಾಮಿ ಪಕಾಸೇಸ್ಸಾಮೀತಿ - ತಂ ತೇ ಪವಕ್ಖಾಮಿ। **ಯಥಾ ಪಜಾನನ್ತಿ** ಯಥಾ ಪಜಾನನ್ತೋ ಆಜಾನನ್ತೋ ವಿಜಾನನ್ತೋ ಪಟಿವಿಜಾನನ್ತೋ ಪಟಿವಿಜ್ಝನ್ತೋ। ನ ಇತಿಹೀತಿಹಂ ನ ಇತಿಕಿರಾಯ ನ ಪರಮ್ಪರಾಯ ನ ಪಿಟಕಸಮ್ಪದಾಯ [ನ ಪಿಟಕಸಮ್ಪದಾನೇನ (ಕ॰) ಮಹಾನಿ॰ ೧೫೪] ನ ತಕ್ಕಹೇತು ನ ನಯಹೇತು ನ ಆಕಾರಪರಿವಿತಕ್ಕೇನ ನ ದಿಟ್ಠಿನಿಜ್ಝಾನಕ್ಖನ್ತಿಯಾ ಸಾಮಂ ಸಯಮಭಿಞ್ಞಾತಂ ಅತ್ತಪಚ್ಚಕ್ಖಧಮ್ಮಂ ತಂ ಕಥಯಿಸ್ಸಾಮೀತಿ - ತಂ ತೇ ಪವಕ್ಖಾಮಿ ಯಥಾ ಪಜಾನಂ।

ಉಪಧಿನಿದಾನಾ ಪಭವನ್ತಿ ದುಕ್ಖಾತಿ। ಉಪಧೀತಿ ದಸ ಉಪಧೀ - ತಣ್ಹೂಪಧಿ, ದಿಟ್ಠೂಪಧಿ, ಕಿಲೇಸೂಪಧಿ, ಕಮ್ಮೂಪಧಿ, ದುಚ್ಚರಿತೂಪಧಿ, ಆಹಾರೂಪಧಿ, ಪಟಿಘೂಪಧಿ, ಚತಸ್ಸೋ ಉಪಾದಿನ್ನಧಾತುಯೋ ಉಪಧೀ, ಛ ಅಜ್ಝತ್ತಿಕಾನಿ ಆಯತನಾನಿ ಉಪಧೀ, ಛ ವಿಞ್ಞಾಣಕಾಯಾ ಉಪಧೀ, ಸಬ್ಬಮ್ಪಿ ದುಕ್ಖಂ ದುಕ್ಖಮನಟ್ಠೇನ [ದುಕ್ಖಟ್ಠೇನ (ಸ್ಯಾ॰)] ಉಪಧಿ। ಇಮೇ ವುಚ್ಚನ್ತಿ ದಸ ಉಪಧೀ। **ದುಕ್ಖಾತಿ** ಜಾತಿದುಕ್ಖಂ ಜರಾದುಕ್ಖಂ ಬ್ಯಾಧಿದುಕ್ಖಂ ಮರಣದುಕ್ಖಂ ಸೋಕಪರಿದೇವದುಕ್ಖದೋಮನಸ್ಸುಪಾಯಾಸದುಕ್ಖಂ ನೇರಯಿಕಂ

ದುಕ್ಖಂ…ಪೇ॰… ದಿಟ್ಠಿಬ್ಯಸನಂ ದುಕ್ಖಂ। ಯೇಸಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಆದಿತೋ ಸಮುದಾಗಮನಂ ಪಞ್ಞಾಯತಿ, ಅತ್ಥಙ್ಗಮತೋ ನಿರೋಧೋ ಪಞ್ಞಾಯತಿ, ಕಮ್ಮಸನ್ನಿಸ್ಸಿತೋ ವಿಪಾಕೋ, ವಿಪಾಕಸನ್ನಿಸ್ಸಿತಂ ಕಮ್ಮಂ, ನಾಮಸನ್ನಿಸ್ಸಿತಂ ರೂಪಂ, ರೂಪಸನ್ನಿಸ್ಸಿತಂ ನಾಮಂ, ಜಾತಿಯಾ ಅನುಗತಂ, ಜರಾಯ ಅನುಸಟಂ, ಬ್ಯಾಧಿನಾ ಅಭಿಭೂತಂ, ಮರಣೇನ ಅಬ್ಭಾಹತಂ, ದುಕ್ಖೇ ಪತಿಟ್ಠಿತಂ, ಅತಾಣಂ ಅಲೇಣಂ ಅಸರಣಂ ಅಸರಣೀಭೂತಂ - ಇಮೇ ವುಚ್ಚನ್ತಿ ದುಕ್ಖಾ। ಇಮೇ ದುಕ್ಖಾ ಉಪಧಿನಿದಾನಾ ಉಪಧಿಹೇತುಕಾ ಉಪಧಿಪಚ್ಚಯಾ ಉಪಧಿಕಾರಣಾ ಹೋನ್ತಿ ಪಭವನ್ತಿ ಸಮ್ಭವನ್ತಿ ಜಾಯನ್ತಿ ಸಞ್ಜಾಯನ್ತಿ ನಿಬ್ಬತ್ತನ್ತಿ ಪಾತುಭವನ್ತೀತಿ - ಉಪಧಿನಿದಾನಾ ಪಭವನ್ತಿ ದುಕ್ಖಾ।

ಯೇ ಕೇಚಿ ಲೋಕಸ್ಮಿಮನೇಕರೂಪಾತಿ। **ಯೇ ಕೇಚೀ**ತಿ ಸಬ್ಬೇನ ಸಬ್ಬಂ ಸಬ್ಬಥಾ ಸಬ್ಬಂ ಅಸೇಸಂ ನಿಸ್ಸೇಸಂ ಪರಿಯಾದಿಯನವಚನಮೇತಂ - ಯೇ ಕೇಚೀತಿ। **ಲೋಕಸ್ಮಿ**ನ್ತಿ ಅಪಾಯಲೋಕೇ ಮನುಸ್ಸಲೋಕೇ ದೇವಲೋಕೇ ಖನ್ಧಲೋಕೇ ಧಾತುಲೋಕೇ ಆಯತನಲೋಕೇ। **ಅನೇಕರೂಪಾ**ತಿ ಅನೇಕವಿಧಾ ನಾನಪ್ಪಕಾರಾ ದುಕ್ಖಾತಿ - ಯೇ ಕೇಚಿ ಲೋಕಸ್ಮಿಮನೇಕರೂಪಾ। ತೇನಾಹ ಭಗವಾ -

> "ದುಕ್ಖಸ್ಸ ವೇ ಮಂ ಪಭವಂ ಅಪುಚ್ಛಸಿ, [ಮೇತ್ತಗೂತಿ ಭಗವಾ]
> ತಂ ತೇ ಪವಕ್ಖಾಮಿ ಯಥಾ ಪಜಾನಂ।
> ಉಪಧಿನಿದಾನಾ ಪಭವನ್ತಿ ದುಕ್ಖಾ, ಯೇ ಕೇಚಿ ಲೋಕಸ್ಮಿಮನೇಕರೂಪಾ"ತಿ॥

೧೦. **ಯೋ ವೇ ಅವಿದ್ವಾ ಉಪಧಿಂ ಕರೋತಿ, ಪುನಪ್ಪುನಂ ದುಕ್ಖಮುಪೇತಿ ಮನ್ದೋ।**
ತಸ್ಮಾ ಪಜಾನಂ ಉಪಧಿಂ ನ ಕಯಿರಾ, ದುಕ್ಖಸ್ಸ ಜಾತಿಪ್ಪಭವಾನುಪಸ್ಸೀ॥

ಯೋ ವೇ ಅವಿದ್ವಾ ಉಪಧಿಂ ಕರೋತೀತಿ। **ಯೋ**ತಿ ಯೋ ಯಾದಿಸೋ ಯಥಾಯುತ್ತೋ ಯಥಾವಿಹಿತೋ ಯಥಾಪಕಾರೋ ಯಂಠಾನಪ್ಪತ್ತೋ ಯಂಧಮ್ಮಸಮನ್ನಾಗತೋ ಖತ್ತಿಯೋ ವಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ವಾ ವೇಸ್ಸೋ ವಾ ಸುದ್ದೋ ವಾ ಗಹಟ್ಠೋ ವಾ ಪಬ್ಬಜಿತೋ ವಾ ದೇವೋ ವಾ ಮನುಸ್ಸೋ ವಾ। **ಅವಿದ್ವಾ**ತಿ ಅವಿಜ್ಜಾಗತೋ ಅಞ್ಞಾಣೀ ಅವಿಭಾವೀ ದುಪ್ಪಞ್ಞೋ। **ಉಪಧಿಂ ಕರೋತೀ**ತಿ ತಣ್ಹೂಪಧಿಂ ಕರೋತಿ, ದಿಟ್ಠೂಪಧಿಂ ಕರೋತಿ, ಕಿಲೇಸೂಪಧಿಂ ಕರೋತಿ, ಕಮ್ಮೂಪಧಿಂ ಕರೋತಿ, ದುಚ್ಚರಿತೂಪಧಿಂ ಕರೋತಿ, ಆಹಾರೂಪಧಿಂ ಕರೋತಿ, ಪಟಿಘೂಪಧಿಂ ಕರೋತಿ, ಚತಸ್ಸೋ ಉಪಾದಿನ್ನಧಾತುಯೋ ಉಪಧೀ ಕರೋತಿ, ಛ ಅಜ್ಝತ್ತಿಕಾನಿ ಆಯತನಾನಿ ಉಪಧೀ ಕರೋತಿ, ಛ ವಿಞ್ಞಾಣಕಾಯೇ ಉಪಧೀ ಕರೋತಿ ಜನೇತಿ ಸಞ್ಜನೇತಿ ನಿಬ್ಬತ್ತೇತಿ ಅಭಿನಿಬ್ಬತ್ತೇತೀತಿ - ಅವಿದ್ವಾ ಉಪಧಿಂ ಕರೋತಿ।

ಪುನಪ್ಪುನಂ ದುಕ್ಖಮುಪೇತಿ ಮನ್ದೋತಿ ಪುನಪ್ಪುನಂ ಜಾತಿದುಕ್ಖಂ ಜರಾದುಕ್ಖಂ ಬ್ಯಾಧಿದುಕ್ಖಂ ಮರಣದುಕ್ಖಂ ಸೋಕಪರಿದೇವದುಕ್ಖದೋಮನಸ್ಸುಪಾಯಾಸದುಕ್ಖಂ ಏತಿ ಸಮುಪೇತಿ ಉಪಗಚ್ಛತಿ ಗಣ್ಹಾತಿ ಪರಾಮಸತಿ ಅಭಿನಿವಿಸತೀತಿ - ಪುನಪ್ಪುನಂ ದುಕ್ಖಮುಪೇತಿ। **ಮನ್ದೋ**ತಿ ಮನ್ದೋ ಮೋಮುಹೋ ಅವಿದ್ವಾ ಅವಿಜ್ಜಾಗತೋ ಅಞ್ಞಾಣೀ ಅವಿಭಾವೀ ದುಪ್ಪಞ್ಞೋತಿ - ಪುನಪ್ಪುನಂ ದುಕ್ಖಮುಪೇತಿ ಮನ್ದೋ।

ತಸ್ಮಾ ಪಜಾನಂ ಉಪಧಿಂ ನ ಕಯಿರಾತಿ। **ತಸ್ಮಾ**ತಿ ತಂಕಾರಣಾ ತಂಹೇತು ತಪ್ಪಚ್ಚಯಾ ತಂನಿದಾನಾ ಏತಂ ಆದೀನವಂ ಸಮ್ಪಸ್ಸಮಾನೋ ಉಪಧೀಸೂತಿ ತಸ್ಮಾ। **ಪಜಾನ**ನ್ತಿ ಪಜಾನನ್ತೋ ಆಜಾನನ್ತೋ ವಿಜಾನನ್ತೋ ಪಟಿವಿಜಾನನ್ತೋ ಪಟಿವಿಜ್ಝನ್ತೋ, "ಸಬ್ಬೇ ಸಙ್ಖಾರಾ ಅನಿಚ್ಚಾ"ತಿ ಪಜಾನನ್ತೋ ಆಜಾನನ್ತೋ ವಿಜಾನನ್ತೋ ಪಟಿವಿಜಾನನ್ತೋ ಪಟಿವಿಜ್ಝನ್ತೋ , "ಸಬ್ಬೇ ಸಙ್ಖಾರಾ ದುಕ್ಖಾ"ತಿ…ಪೇ॰… "ಸಬ್ಬೇ ಧಮ್ಮಾ ಅನತ್ತಾ"ತಿ…ಪೇ॰… "ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಸಮುದಯಧಮ್ಮಂ ಸಬ್ಬಂ ತಂ ನಿರೋಧಧಮ್ಮ"ನ್ತಿ ಪಜಾನನ್ತೋ ಆಜಾನನ್ತೋ ವಿಜಾನನ್ತೋ ಪಟಿವಿಜಾನನ್ತೋ ಪಟಿವಿಜ್ಝನ್ತೋ। **ಉಪಧಿಂ ನ ಕಯಿರಾ**ತಿ ತಣ್ಹೂಪಧಿಂ ನ ಕರೇಯ್ಯ, ದಿಟ್ಠೂಪಧಿಂ ನ ಕರೇಯ್ಯ, ಕಿಲೇಸೂಪಧಿಂ ನ ಕರೇಯ್ಯ, ದುಚ್ಚರಿತೂಪಧಿಂ ನ ಕರೇಯ್ಯ, ಆಹಾರೂಪಧಿಂ ನ ಕರೇಯ್ಯ, ಪಟಿಘೂಪಧಿಂ ನ ಕರೇಯ್ಯ, ಚತಸ್ಸೋ ಉಪಾದಿನ್ನಧಾತುಯೋ ಉಪಧೀ ನ ಕರೇಯ್ಯ, ಛ ಅಜ್ಝತ್ತಿಕಾನಿ ಆಯತನಾನಿ ಉಪಧೀ ನ ಕರೇಯ್ಯ, ಛ

ವಿಞ್ಞಾಣಕಾಯೇ ಉಪಧೀ ನ ಕರೇಯ್ಯ, ನ ಜನೇಯ್ಯ ನ ಸಞ್ಜನೇಯ್ಯ ನ ನಿಬ್ಬತ್ತೇಯ್ಯ ನಾಭಿನಿಬ್ಬತ್ತೇಯ್ಯಾತಿ - ತಸ್ಮಾ ಪಜಾನಂ ಉಪಧಿಂ ನ ಕಯಿರಾ।

ದುಕ್ಖಸ್ಸಾತಿ ಜಾತಿದುಕ್ಖಸ್ಸ ಜರಾದುಕ್ಖಸ್ಸ ಬ್ಯಾಧಿದುಕ್ಖಸ್ಸ ಮರಣದುಕ್ಖಸ್ಸ ಸೋಕಪರಿದೇವದುಕ್ಖದೋಮನಸ್ಸುಪಾಯಾಸದುಕ್ಖಸ್ಸ। **ಪಭವಾನುಪಸ್ಸೀ**ತಿ ದುಕ್ಖಸ್ಸ ಮೂಲಾನುಪಸ್ಸೀ ಹೇತಾನುಪಸ್ಸೀ ನಿದಾನಾನುಪಸ್ಸೀ ಸಮ್ಭವಾನುಪಸ್ಸೀ ಪಭವಾನುಪಸ್ಸೀ ಸಮುಟ್ಠಾನಾನುಪಸ್ಸೀ ಆಹಾರಾನುಪಸ್ಸೀ ಆರಮ್ಮಣಾನುಪಸ್ಸೀ ಪಚ್ಚಯಾನುಪಸ್ಸೀ ಸಮುದಯಾನುಪಸ್ಸೀ। ಅನುಪಸ್ಸನಾ ವುಚ್ಚತಿ ಞಾಣಂ। ಯಾ ಪಞ್ಞಾ ಪಜಾನನಾ...ಪೇ॰... ಅಮೋಹೋ ಧಮ್ಮವಿಚಯೋ ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿ। ಇಮಾಯ ಅನುಪಸ್ಸನಾಯ ಪಞ್ಞಾಯ ಉಪೇತೋ ಹೋತಿ ಸಮುಪೇತೋ ಉಪಾಗತೋ ಸಮುಪಾಗತೋ ಉಪಪನ್ನೋ ಸಮುಪಪನ್ನೋ ಸಮನ್ನಾಗತೋ। ಸೋ ವುಚ್ಚತಿ ಅನುಪಸ್ಸೀತಿ - ದುಕ್ಖಸ್ಸ ಜಾತಿಪ್ಪಭವಾನುಪಸ್ಸೀ। ತೇನಾಹ ಭಗವಾ -

> "ಯೋ ವೇ ಅವಿದ್ವಾ ಉಪಧಿಂ ಕರೋತಿ, ಪುನಪ್ಪುನಂ ದುಕ್ಖಮುಪೇತಿ ಮನ್ದೋ।
> ತಸ್ಮಾ ಪಜಾನಂ ಉಪಧಿಂ ನ ಕಯಿರಾ, ದುಕ್ಖಸ್ಸ ಜಾತಿಪ್ಪಭವಾನುಪಸ್ಸೀ"ತಿ॥

೧೧. **ಯಂ ತಂ ಅಪುಚ್ಛಿಮ್ಹ ಅಕಿತ್ತಯೀ ನೋ, ಅಞ್ಞಂ ತಂ ಪುಚ್ಛಾಮ ತದಿಙ್ಘ ಬ್ರೂಹಿ।**
ಕಥಂ ನು ಧೀರಾ ವಿತರನ್ತಿ ಓಘಂ, ಜಾತಿಂ ಜರಂ ಸೋಕಪರಿದ್ದವಞ್ಚ।

ತಂ ಮೇ ಮುನೀ ಸಾಧು ವಿಯಾಕರೋಹಿ, ತಥಾ ಹಿ ತೇ ವಿದಿತೋ ಏಸ ಧಮ್ಮೋ॥

ಯಂ ತಂ ಅಪುಚ್ಛಿಮ್ಹ ಅಕಿತ್ತಯೀ ನೋತಿ ಯಂ ತಂ ಅಪುಚ್ಛಿಮ್ಹ ಅಯಾಚಿಮ್ಹ ಅಜ್ಝೇಸಿಮ್ಹ ಪಸಾದಯಿಮ್ಹ। **ಅಕಿತ್ತಯೀ ನೋ**ತಿ ಕಿತ್ತಿತಂ [ಅಕಿತ್ತಿ ತಂ (ಸ್ಯಾ॰) ಏವಮೀದಿಸೇಸು ಪದೇಸು ಅತೀತವಿಭತ್ತಿವಸೇನ ಮಹಾನಿ॰ ೧೧೦] ಪಕಿತ್ತಿತಂ ಆಚಿಕ್ಖಿತಂ ದೇಸಿತಂ ಪಞ್ಞಪಿತಂ [ಪಞ್ಞಾಪಿತಂ (ಕ॰)] ಪಟ್ಠಪಿತಂ ವಿವರಿತಂ ವಿಭತ್ತಂ ಉತ್ತಾನೀಕತಂ ಪಕಾಸಿತನ್ತಿ - ಯಂ ತಂ ಅಪುಚ್ಛಿಮ್ಹ ಅಕಿತ್ತಯೀ ನೋ।

ಅಞ್ಞಂ ತಂ ಪುಚ್ಛಾಮ ತದಿಙ್ಘ ಬ್ರೂಹೀತಿ ಅಞ್ಞಂ ತಂ ಪುಚ್ಛಾಮ, ಅಞ್ಞಂ ತಂ ಯಾಚಾಮ, ಅಞ್ಞಂ ತಂ ಅಜ್ಝೇಸಾಮ, ಅಞ್ಞಂ ತಂ ಪಸಾದೇಮ, ಉತ್ತರಿ ತಂ ಪುಚ್ಛಾಮ। **ತದಿಙ್ಘ ಬ್ರೂಹೀ**ತಿ ಇಙ್ಘ ಬ್ರೂಹಿ ಆಚಿಕ್ಖಾಹಿ ದೇಸೇಹಿ ಪಞ್ಞಪೇಹಿ ಪಟ್ಠಪೇಹಿ ವಿವರಾಹಿ ವಿಭಜಾಹಿ ಉತ್ತಾನೀಕರೋಹಿ ಪಕಾಸೇಹೀತಿ - ಅಞ್ಞಂ ತಂ ಪುಚ್ಛಾಮ ತದಿಙ್ಘ ಬ್ರೂಹಿ।

ಕಥಂ ನು ಧೀರಾ ವಿತರನ್ತಿ ಓಘಂ, ಜಾತಿಂ ಜರಂ ಸೋಕಪರಿದ್ದವಞ್ಚಾತಿ। **ಕಥಂ ನೂ**ತಿ ಸಂಸಯಪುಚ್ಛಾ ವಿಮತಿಪುಚ್ಛಾ ದ್ವೇಳ್ಹಕಪುಚ್ಛಾ ಅನೇಕಂಸಪುಚ್ಛಾ - "ಏವಂ ನು ಖೋ, ನನು ಖೋ, ಕಿಂ ನು ಖೋ, ಕಥಂ ನು ಖೋ"ತಿ - ಕಥಂ ನು। **ಧೀರಾ**ತಿ ಧೀರಾ ಪಣ್ಡಿತಾ ಪಞ್ಞವನ್ತೋ ಬುದ್ಧಿಮನ್ತೋ ಞಾಣಿನೋ ವಿಭಾವಿನೋ ಮೇಧಾವಿನೋ । **ಓಘ**ನ್ತಿ ಕಾಮೋಘಂ ಭವೋಘಂ ದಿಟ್ಠೋಘಂ ಅವಿಜ್ಜೋಘಂ। **ಜಾತೀ**ತಿ ಯಾ ತೇಸಂ ತೇಸಂ ಸತ್ತಾನಂ ತಮ್ಹಿ ತಮ್ಹಿ ಸತ್ತನಿಕಾಯೇ ಜಾತಿ ಸಞ್ಜಾತಿ ಓಕ್ಕನ್ತಿ ನಿಬ್ಬತ್ತಿ ಅಭಿನಿಬ್ಬತ್ತಿ ಖನ್ಧಾನಂ ಪಾತುಭಾವೋ ಆಯತನಾನಂ ಪಟಿಲಾಭೋ। **ಜರಾ**ತಿ ಯಾ ತೇಸಂ ತೇಸಂ ಸತ್ತಾನಂ ತಮ್ಹಿ ತಮ್ಹಿ ಸತ್ತನಿಕಾಯೇ ಜರಾ ಜೀರಣತಾ ಖಣ್ಡಿಚ್ಚಂ ಪಾಲಿಚ್ಚಂ ವಲಿತ್ತಚತಾ ಆಯುನೋ ಸಂಹಾನಿ ಇನ್ದ್ರಿಯಾನಂ ಪರಿಪಾಕೋ। **ಸೋಕೋ**ತಿ ಞಾತಿಬ್ಯಸನೇನ ವಾ ಫುಟ್ಠಸ್ಸ ಭೋಗಬ್ಯಸನೇನ ವಾ ಫುಟ್ಠಸ್ಸ ರೋಗಬ್ಯಸನೇನ ವಾ ಫುಟ್ಠಸ್ಸ ಸೀಲಬ್ಯಸನೇನ ವಾ ಫುಟ್ಠಸ್ಸ ದಿಟ್ಠಿಬ್ಯಸನೇನ ವಾ ಫುಟ್ಠಸ್ಸ ಅಞ್ಞತರಞ್ಞತರೇನ ಬ್ಯಸನೇನ ವಾ ಸಮನ್ನಾಗತಸ್ಸ ಅಞ್ಞತರಞ್ಞತರೇನ ದುಕ್ಖಧಮ್ಮೇನ ವಾ ಫುಟ್ಠಸ್ಸ ಸೋಕೋ ಸೋಚನಾ ಸೋಚಿತತ್ತಂ ಅನ್ತೋಸೋಕೋ ಅನ್ತೋಪರಿಸೋಕೋ ಅನ್ತೋಡಾಹೋ ಅನ್ತೋಪರಿಡಾಹೋ ಚೇತಸೋ ಪರಿಜ್ಝಾಯನಾ ದೋಮನಸ್ಸಂ ಸೋಕಸಲ್ಲಂ। **ಪರಿದೇವೋ**ತಿ ಞಾತಿಬ್ಯಸನೇನ ವಾ ಫುಟ್ಠಸ್ಸ ಭೋಗಬ್ಯಸನೇನ ವಾ ಫುಟ್ಠಸ್ಸ ರೋಗಬ್ಯಸನೇನ ವಾ

ಫುಟ್ಠಸ್ಸ ಸೀಲಬ್ಯಸನೇನ ವಾ ಫುಟ್ಠಸ್ಸ ದಿಟ್ಠಿಬ್ಯಸನೇನ ವಾ ಫುಟ್ಠಸ್ಸ ಅಞ್ಞತರಞ್ಞತರೇನ ಬ್ಯಸನೇನ ವಾ ಸಮನ್ನಾಗತಸ್ಸ ಅಞ್ಞತರಞ್ಞತರೇನ ದುಕ್ಖಧಮ್ಮೇನ ವಾ ಫುಟ್ಠಸ್ಸ ಆದೇವೋ ಪರಿದೇವೋ ಆದೇವನಾ ಪರಿದೇವನಾ ಆದೇವಿತತ್ತಂ ಪರಿದೇವಿತತ್ತಂ ವಾಚಾ ಪಲಾಪೋ [ಲಾಪೋ ಪಲಾಪೋ (ಸ್ಯಾ॰) ಧಮ್ಮಸಙ್ಗಣಿಯೇ] ವಿಪ್ಪಲಾಪೋ ಲಾಲಪ್ಪೋ ಲಾಲಪ್ಪನಾ ಲಾಲಪ್ಪಿತತ್ತಂ [ಲಾಲಪ್ಪಾಯನಾ ಲಾಲಪ್ಪಾಯಿತತ್ತಂ (ಬಹೂಸು) ಜರಾಸುತ್ತನಿದ್ದೇಸಟ್ಠಕಥಾ ಓಲೋಕೇತಬ್ಬಾ]।

ಕಥಂ ನು ಧೀರಾ ವಿತರನ್ತಿ ಓಘಂ, ಜಾತಿಂ ಜರಂ ಸೋಕಪರಿದ್ದವಞ್ಚಾತಿ ಧೀರಾ ಕಥಂ ಓಘಞ್ಚ ಜಾತಿಞ್ಚ ಜರಞ್ಚ ಸೋಕಞ್ಚ ಪರಿದೇವಞ್ಚ ತರನ್ತಿ ಉತ್ತರನ್ತಿ ಪತರನ್ತಿ ಸಮತಿಕ್ಕಮನ್ತಿ ವೀತಿವತ್ತನ್ತೀತಿ - ಕಥಂ ನು ಧೀರಾ ವಿತರನ್ತಿ ಓಘಂ, ಜಾತಿಂ ಜರಂ ಸೋಕಪರಿದ್ದವಞ್ಚ।

ತಂ ಮೇ ಮುನೀ ಸಾಧು ವಿಯಾಕರೋಹೀತಿ। ತನ್ತಿ ಯಂ ಪುಚ್ಛಾಮಿ ಯಂ ಯಾಚಾಮಿ ಯಂ ಅಜ್ಝೇಸಾಮಿ ಯಂ ಪಸಾದೇಮಿ। **ಮುನೀ**ತಿ ಮೋನಂ ವುಚ್ಚತಿ ಞಾಣಂ । ಯಾ ಪಞ್ಞಾ ಪಜಾನನಾ…ಪೇ॰… ಅಮೋಹೋ ಧಮ್ಮವಿಚಯೋ ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿ। ಭಗವಾ ತೇನ ಞಾಣೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಮುನಿ ಮೋನಪ್ಪತ್ತೋ। ತೀಣಿ ಮೋನೇಯ್ಯಾನಿ - ಕಾಯಮೋನೇಯ್ಯಂ ವಚೀಮೋನೇಯ್ಯಂ ಮನೋಮೋನೇಯ್ಯಂ।

ಕತಮಂ ಕಾಯಮೋನೇಯ್ಯಂ? ತಿವಿಧಾನಂ ಕಾಯದುಚ್ಚರಿತಾನಂ ಪಹಾನಂ ಕಾಯಮೋನೇಯ್ಯಂ। ತಿವಿಧಂ ಕಾಯಸುಚರಿತಂ ಕಾಯಮೋನೇಯ್ಯಂ। ಕಾಯಾರಮ್ಮಣೇ ಞಾಣಂ ಕಾಯಮೋನೇಯ್ಯಂ। ಕಾಯಪರಿಞ್ಞಾ ಕಾಯಮೋನೇಯ್ಯಂ। ಪರಿಞ್ಞಾಸಹಗತೋ ಮಗ್ಗೋ ಕಾಯಮೋನೇಯ್ಯಂ। ಕಾಯೇ ಛನ್ದರಾಗಸ್ಸ ಪಹಾನಂ ಕಾಯಮೋನೇಯ್ಯಂ। ಕಾಯಸಙ್ಖಾರನಿರೋಧೋ ಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನಸಮಾಪತ್ತಿ ಕಾಯಮೋನೇಯ್ಯಂ। ಇದಂ ಕಾಯಮೋನೇಯ್ಯಂ।

ಕತಮಂ ವಚೀಮೋನೇಯ್ಯಂ? ಚತುಬ್ಬಿಧಾನಂ ವಚೀದುಚ್ಚರಿತಾನಂ ಪಹಾನಂ ವಚೀಮೋನೇಯ್ಯಂ। ಚತುಬ್ಬಿಧಂ ವಚೀಸುಚರಿತಂ ವಚೀಮೋನೇಯ್ಯಂ। ವಾಚಾರಮ್ಮಣೇ ಞಾಣಂ ವಚೀಮೋನೇಯ್ಯಂ। ವಾಚಾಪರಿಞ್ಞಾ ವಚೀಮೋನೇಯ್ಯಂ। ಪರಿಞ್ಞಾಸಹಗತೋ ಮಗ್ಗೋ ವಚೀಮೋನೇಯ್ಯಂ। ವಾಚಾಯ ಛನ್ದರಾಗಸ್ಸ ಪಹಾನಂ ವಚೀಮೋನೇಯ್ಯಂ। ವಚೀಸಙ್ಖಾರನಿರೋಧೋ ದುತಿಯಜ್ಝಾನಸಮಾಪತ್ತಿ ವಚೀಮೋನೇಯ್ಯಂ। ಇದಂ ವಚೀಮೋನೇಯ್ಯಂ।

ಕತಮಂ ಮನೋಮೋನೇಯ್ಯಂ? ತಿವಿಧಾನಂ ಮನೋದುಚ್ಚರಿತಾನಂ ಪಹಾನಂ ಮನೋಮೋನೇಯ್ಯಂ। ತಿವಿಧಂ ಮನೋಸುಚರಿತಂ ಮನೋಮೋನೇಯ್ಯಂ। ಚಿತ್ತಾರಮ್ಮಣೇ ಞಾಣಂ ಮನೋಮೋನೇಯ್ಯಂ। ಚಿತ್ತಪರಿಞ್ಞಾ ಮನೋಮೋನೇಯ್ಯಂ। ಪರಿಞ್ಞಾಸಹಗತೋ ಮಗ್ಗೋ ಮನೋಮೋನೇಯ್ಯಂ। ಚಿತ್ತೇ ಛನ್ದರಾಗಸ್ಸ ಪಹಾನಂ ಮನೋಮೋನೇಯ್ಯಂ। ಚಿತ್ತಸಙ್ಖಾರನಿರೋಧೋ ಸಞ್ಞಾವೇದಯಿತನಿರೋಧಸಮಾಪತ್ತಿ ಮನೋಮೋನೇಯ್ಯಂ। ಇದಂ ಮನೋಮೋನೇಯ್ಯಂ ।

> ಕಾಯಮುನಿಂ ವಚೀಮುನಿಂ [ವಾಚಾಮುನಿಂ (ಬಹೂಸು) ಇತಿವು॰ ೬೭], ಮನೋಮುನಿಮನಾಸವಂ।
> ಮುನಿಂ ಮೋನೇಯ್ಯಸಮ್ಪನ್ನಂ, ಆಹು ಸಬ್ಬಪ್ಪಹಾಯಿನಂ॥
>
> ಕಾಯಮುನಿಂ ವಚೀಮುನಿಂ, ಮನೋಮುನಿಮನಾಸವಂ।
> ಮುನಿಂ ಮೋನೇಯ್ಯಸಮ್ಪನ್ನಂ, ಆಹು ನಿನ್ಹಾತಪಾಪಕನ್ತಿ॥

ಇಮೇಹಿ ತೀಹಿ ಮೋನೇಯ್ಯೇಹಿ ಧಮ್ಮೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತಾ। ಛ ಮುನಿನೋ [ಮುನಯೋ (ಸ್ಯಾ॰) ಮಹಾನಿ॰ ೧೪] - ಅಗಾರಮುನಿನೋ, ಅನಗಾರಮುನಿನೋ, ಸೇಖಮುನಿನೋ [ಸೇಕ್ಖಮುನಿನೋ (ಸ್ಯಾ॰ ಕ॰)], ಅಸೇಖಮುನಿನೋ, ಪಚ್ಚೇಕಮುನಿನೋ ಮುನಿಮುನಿನೋತಿ। ಕತಮೇ ಅಗಾರಮುನಿನೋ? ಯೇ ತೇ ಅಗಾರಿಕಾ ದಿಟ್ಠಪದಾ ವಿಞ್ಞಾತಸಾಸನಾ - ಇಮೇ

ಅಗಾರಮುನಿನೋ। ಕತಮೇ ಅನಗಾರಮುನಿನೋ? ಯೇ ತೇ ಪಬ್ಬಜಿತಾ ದಿಟ್ಠಪದಾ ವಿಞ್ಞಾತಸಾಸನಾ - ಇಮೇ ಅನಗಾರಮುನಿನೋ। ಸತ್ತ ಸೇಖಾ ಸೇಖಮುನಿನೋ। ಅರಹನ್ತೋ ಅಸೇಖಮುನಿನೋ। ಪಚ್ಚೇಕಸಮ್ಬುದ್ಧಾ ಪಚ್ಚೇಕಮುನಿನೋ। ತಥಾಗತಾ ಅರಹನ್ತೋ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಾ ಮುನಿಮುನಿನೋ।

ನ ಮೋನೇನ ಮುನೀ [ಮುನಿ (ಸ್ಯಾ॰ ಕ॰) ಧ॰ ಪ॰ ೨೬೮] ಹೋತಿ, ಮೂಳ್ಹರೂಪೋ ಅವಿದ್ದಸು।
ಯೋ ಚ ತುಲಂವ ಪಗ್ಗಯ್ಹ, ವರಮಾದಾಯ ಪಣ್ಡಿತೋ॥

ಪಾಪಾನಿ ಪರಿವಜ್ಜೇತಿ, ಸ ಮುನೀ ತೇನ ಸೋ ಮುನಿ।
ಯೋ ಮುನಾತಿ ಉಭೋ ಲೋಕೇ, ಮುನಿ ತೇನ ಪವುಚ್ಚತಿ॥

ಅಸತಞ್ಚ ಸತಞ್ಚ ಞತ್ವಾ ಧಮ್ಮಂ, ಅಜ್ಝತ್ತಂ ಬಹಿದ್ಧಾ ಚ ಸಬ್ಬಲೋಕೇ।
ದೇವಮನುಸ್ಸೇಹಿ ಪೂಜನೀಯೋ [ಪೂಜಿತೋ (ಸ್ಯಾ॰ ಕ॰) ಮಹಾನಿ॰ ೧೪], ಸಙ್ಗಜಾಲಮತಿಚ್ಚ [ಸಙ್ಗ ಜಾಲಮತಿಚ್ಚ, ಸು॰ ನಿ॰ ೫೩೭] ಸೋ ಮುನೀತಿ॥

ಸಾಧು ವಿಯಾಕರೋಹೀತಿ ತಂ ಸಾಧು ಆಚಿಕ್ಖಾಹಿ ದೇಸೇಹಿ ಪಞ್ಞಪೇಹಿ ಪಟ್ಠಪೇಹಿ ವಿವರಾಹಿ ವಿಭಜಾಹಿ ಉತ್ತಾನೀಕರೋಹಿ ಪಕಾಸೇಹೀತಿ - ತಂ ಮೇ ಮುನೀ ಸಾಧು ವಿಯಾಕರೋಹಿ। **ತಥಾ ಹಿ ತೇ ವಿದಿತೋ ಏಸ ಧಮ್ಮೋ**ತಿ ತಥಾ ಹಿ ತೇ ವಿದಿತೋ ತುಲಿತೋ ತೀರಿತೋ ವಿಭೂತೋ ವಿಭಾವಿತೋ ಏಸ ಧಮ್ಮೋತಿ - ತಥಾ ಹಿ ತೇ ವಿದಿತೋ ಏಸ ಧಮ್ಮೋ। ತೇನಾಹ ಸೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ -

"ಯಂ ತಂ ಅಪುಚ್ಛಿಮ್ಹ ಅಕಿತ್ತಯೀ ನೋ, ಅಞ್ಞಂ ತಂ ಪುಚ್ಛಾಮ ತದಿಙ್ಘ ಬ್ರೂಹಿ।
ಕಥಂ ನು ಧೀರಾ ವಿತರನ್ತಿ ಓಘಂ, ಜಾತಿಂ ಜರಂ ಸೋಕಪರಿದ್ದವಞ್ಚ।
ತಂ ಮೇ ಮುನೀ ಸಾಧು ವಿಯಾಕರೋಹಿ, ತಥಾ ಹಿ ತೇ ವಿದಿತೋ ಏಸ ಧಮ್ಮೋ"ತಿ॥

೨೨. **ಕಿತ್ತಯಿಸ್ಸಾಮಿ ತೇ ಧಮ್ಮಂ, [ಮೇತ್ತಗೂತಿ ಭಗವಾ]**
ದಿಟ್ಠೇ ಧಮ್ಮೇ ಅನೀತಿಹಂ।
ಯಂ ವಿದಿತ್ವಾ ಸತೋ ಚರಂ, ತರೇ ಲೋಕೇ ವಿಸತ್ತಿಕಂ॥

ಕಿತ್ತಯಿಸ್ಸಾಮಿ ತೇ ಧಮ್ಮನ್ತಿ। ಧಮ್ಮನ್ತಿ ಆದಿಕಲ್ಯಾಣಂ ಮಜ್ಝೇಕಲ್ಯಾಣಂ ಪರಿಯೋಸಾನಕಲ್ಯಾಣಂ ಸಾತ್ಥಂ ಸಬ್ಯಞ್ಜನಂ ಕೇವಲಪರಿಪುಣ್ಣಂ ಪರಿಸುದ್ಧಂ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ, ಚತ್ತಾರೋ ಸತಿಪಟ್ಠಾನೇ, ಚತ್ತಾರೋ ಸಮ್ಮಪ್ಪಧಾನೇ, ಚತ್ತಾರೋ ಇದ್ಧಿಪಾದೇ , ಪಞ್ಚಿನ್ದ್ರಿಯಾನಿ, ಪಞ್ಚ ಬಲಾನಿ, ಸತ್ತ ಬೋಜ್ಝಙ್ಗೇ, ಅರಿಯಂ ಅಟ್ಠಙ್ಗಿಕಂ ಮಗ್ಗಂ, ನಿಬ್ಬಾನಞ್ಚ, ನಿಬ್ಬಾನಗಾಮಿನಿಞ್ಚ ಪಟಿಪದಂ ಕಿತ್ತಯಿಸ್ಸಾಮಿ ಆಚಿಕ್ಖಿಸ್ಸಾಮಿ ದೇಸೇಸ್ಸಾಮಿ ಪಞ್ಞಪೇಸ್ಸಾಮಿ ಪಟ್ಠಪೇಸ್ಸಾಮಿ ವಿವರಿಸ್ಸಾಮಿ ವಿಭಜಿಸ್ಸಾಮಿ ಉತ್ತಾನೀಕರಿಸ್ಸಾಮಿ ಪಕಾಸಿಸ್ಸಾಮೀತಿ - ಕಿತ್ತಯಿಸ್ಸಾಮಿ ತೇ ಧಮ್ಮಂ। **ಮೇತ್ತಗೂ**ತಿ ಭಗವಾ ತಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂ ನಾಮೇನ ಆಲಪತಿ।

ದಿಟ್ಠೇ ಧಮ್ಮೇ ಅನೀತಿಹನ್ತಿ। ದಿಟ್ಠೇ ಧಮ್ಮೇತಿ ದಿಟ್ಠೇ ಧಮ್ಮೇ ಞಾತೇ ಧಮ್ಮೇ ತುಲಿತೇ ಧಮ್ಮೇ ತೀರಿತೇ ಧಮ್ಮೇ ವಿಭೂತೇ ಧಮ್ಮೇ ವಿಭಾವಿತೇ ಧಮ್ಮೇ ಸಬ್ಬೇ ಸಙ್ಖಾರಾ ಅನಿಚ್ಚಾತಿ...ಪೇ॰... ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಸಮುದಯಧಮ್ಮಂ ಸಬ್ಬಂ ತಂ ನಿರೋಧಧಮ್ಮನ್ತಿ ದಿಟ್ಠೇ ಧಮ್ಮೇ ಞಾತೇ ಧಮ್ಮೇ ತುಲಿತೇ ಧಮ್ಮೇ ತೀರಿತೇ ಧಮ್ಮೇ ವಿಭೂತೇ ಧಮ್ಮೇ ವಿಭಾವಿತೇ ಧಮ್ಮೇತಿ - ಏವಮ್ಪಿ ದಿಟ್ಠೇ ಧಮ್ಮೇ ಕಥಯಿಸ್ಸಾಮಿ। ಅಥ ವಾ, ದುಕ್ಖೇ ದಿಟ್ಠೇ ದುಕ್ಖಂ ಕಥಯಿಸ್ಸಾಮಿ, ಸಮುದಯೇ ದಿಟ್ಠೇ ಸಮುದಯಂ ಕಥಯಿಸ್ಸಾಮಿ, ಮಗ್ಗೇ ದಿಟ್ಠೇ ಮಗ್ಗಂ ಕಥಯಿಸ್ಸಾಮಿ, ನಿರೋಧೇ ದಿಟ್ಠೇ ನಿರೋಧಂ ಕಥಯಿಸ್ಸಾಮೀತಿ - ಏವಮ್ಪಿ ದಿಟ್ಠೇ ಧಮ್ಮೇ ಕಥಯಿಸ್ಸಾಮಿ। ಅಥ ವಾ, ದಿಟ್ಠೇ

ಧಮ್ಮೇ ಸನ್ದಿಟ್ಠಿಕಂ ಅಕಾಲಿಕಂ ಏಹಿಪಸ್ಸಿಕಂ ಓಪನೇಯ್ಯಿಕಂ ಪಚ್ಚತ್ತಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ ವಿಞ್ಞೂಹೀತಿ - ಏವಮ್ಪಿ ದಿಟ್ಠೇ ಧಮ್ಮೇ ಕಥಯಿಸ್ಸಾಮೀತಿ ದಿಟ್ಠೇ ಧಮ್ಮೇ। **ಅನೀತಿಹ**ನ್ತಿ ನ ಇತಿಹೀತಿಹಂ ನ ಇತಿಕಿರಾಯ ನ ಪರಮ್ಪರಾಯ ನ ಪಿಟಕಸಮ್ಪದಾಯ ನ ತಕ್ಕಹೇತು ನ ನಯಹೇತು ನ ಆಕಾರಪರಿವಿತಕ್ಕೇನ ನ ದಿಟ್ಠಿನಿಜ್ಝಾನಕ್ಖನ್ತಿಯಾ, ಸಾಮಂ ಸಯಮಭಿಞ್ಞಾತಂ ಅತ್ತಪಚ್ಚಕ್ಖಧಮ್ಮಂ, ತಂ ಕಥಯಿಸ್ಸಾಮೀತಿ - ದಿಟ್ಠೇ ಧಮ್ಮೇ ಅನೀತಿಹಂ।

ಯಂ ವಿದಿತ್ವಾ ಸತೋ ಚರನ್ತಿ ಯಂ ವಿದಿತಂ ಕತ್ವಾ ತುಲಯಿತ್ವಾ ತೀರಯಿತ್ವಾ ವಿಭಾವಯಿತ್ವಾ ವಿಭೂತಂ ಕತ್ವಾ, "ಸಬ್ಬೇ ಸಙ್ಖಾರಾ ಅನಿಚ್ಚಾ"ತಿ ವಿದಿತಂ ಕತ್ವಾ ತುಲಯಿತ್ವಾ ತೀರಯಿತ್ವಾ ವಿಭಾವಯಿತ್ವಾ ವಿಭೂತಂ ಕತ್ವಾ, "ಸಬ್ಬೇ ಸಙ್ಖಾರಾ ದುಕ್ಖಾ"ತಿ... "ಸಬ್ಬೇ ಧಮ್ಮಾ ಅನತ್ತಾ"ತಿ...ಪೇ॰... "ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಸಮುದಯಧಮ್ಮಂ ಸಬ್ಬಂ ತಂ ನಿರೋಧಧಮ್ಮ"ನ್ತಿ ವಿದಿತಂ ಕತ್ವಾ ತುಲಯಿತ್ವಾ ತೀರಯಿತ್ವಾ ವಿಭಾವಯಿತ್ವಾ ವಿಭೂತಂ ಕತ್ವಾ। **ಸತೋ**ತಿ ಚತೂಹಿ ಕಾರಣೇಹಿ ಸತೋ - ಕಾಯೇ ಕಾಯಾನುಪಸ್ಸನಾಸತಿಪಟ್ಠಾನಂ ಭಾವೇನ್ತೋ ಸತೋ...ಪೇ॰... ಸೋ ವುಚ್ಚತಿ ಸತೋ। **ಚರ**ನ್ತಿ ಚರನ್ತೋ ವಿಹರನ್ತೋ ಇರಿಯನ್ತೋ ವತ್ತೇನ್ತೋ ಪಾಲೇನ್ತೋ ಯಪೇನ್ತೋ ಯಾಪೇನ್ತೋತಿ - ಯಂ ವಿದಿತ್ವಾ ಸತೋ ಚರಂ।

ತರೇ ಲೋಕೇ ವಿಸತ್ತಿಕನ್ತಿ ವಿಸತ್ತಿಕಾ ವುಚ್ಚತಿ ತಣ್ಹಾ। ಯೋ ರಾಗೋ ಸಾರಾಗೋ...ಪೇ॰... ಅಭಿಜ್ಝಾ ಲೋಭೋ ಅಕುಸಲಮೂಲಂ। **ವಿಸತ್ತಿಕಾ**ತಿ ಕೇನಟ್ಠೇನ ವಿಸತ್ತಿಕಾ? ವಿಸತಾತಿ ವಿಸತ್ತಿಕಾ, ವಿಸಾಲಾತಿ ವಿಸತ್ತಿಕಾ, ವಿಸಟಾತಿ ವಿಸತ್ತಿಕಾ, ವಿಸಮಾತಿ ವಿಸತ್ತಿಕಾ, ವಿಸಕ್ಕತೀತಿ ವಿಸತ್ತಿಕಾ, ವಿಸಂಹರತೀತಿ ವಿಸತ್ತಿಕಾ, ವಿಸಂವಾದಿಕಾತಿ ವಿಸತ್ತಿಕಾ, ವಿಸಮೂಲಾತಿ ವಿಸತ್ತಿಕಾ, ವಿಸಫಲಾತಿ ವಿಸತ್ತಿಕಾ, ವಿಸಪರಿಭೋಗಾತಿ ವಿಸತ್ತಿಕಾ, ವಿಸಾಲಾ ವಾ ಪನ ಸಾ ತಣ್ಹಾ ರೂಪೇ ಸದ್ದೇ ಗನ್ಧೇ ರಸೇ ಫೋಟ್ಠಬ್ಬೇ ಕುಲೇ ಗಣೇ ಆವಾಸೇ ಲಾಭೇ ಯಸೇ ಪಸಂಸಾಯ ಸುಖೇ ಚೀವರೇ ಪಿಣ್ಡಪಾತೇ ಸೇನಾಸನೇ ಗಿಲಾನಪಚ್ಚಯಭೇಸಜ್ಜಪರಿಕ್ಖಾರೇ ಕಾಮಧಾತುಯಾ ರೂಪಧಾತುಯಾ ಅರೂಪಧಾತುಯಾ ಕಾಮಭವೇ ರೂಪಭವೇ ಅರೂಪಭವೇ ಸಞ್ಞಾಭವೇ ಅಸಞ್ಞಾಭವೇ ನೇವಸಞ್ಞಾನಾಸಞ್ಞಾಭವೇ ಏಕವೋಕಾರಭವೇ ಚತುವೋಕಾರಭವೇ ಪಞ್ಚವೋಕಾರಭವೇ ಅತೀತೇ ಅನಾಗತೇ ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನೇ ದಿಟ್ಠಸುತಮುತವಿಞ್ಞಾತಬ್ಬೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು ವಿಸಟಾ ವಿತ್ಥತಾತಿ ವಿಸತ್ತಿಕಾ। **ಲೋಕೇ**ತಿ ಅಪಾಯಲೋಕೇ ಮನುಸ್ಸಲೋಕೇ ದೇವಲೋಕೇ ಖನ್ಧಲೋಕೇ ಧಾತುಲೋಕೇ ಆಯತನಲೋಕೇ। **ತರೇ ಲೋಕೇ ವಿಸತ್ತಿಕ**ನ್ತಿ ಲೋಕೇ ವೇಸಾ ವಿಸತ್ತಿಕಾ [ಯಾ ಸಾ ಲೋಕೇ ವಿಸತ್ತಿಕಾ (ಸ್ಯಾ॰) ಕಾಮಸುತ್ತನಿದ್ದೇಸಟ್ಠಕಥಾ ಓಲೋಕೇತಬ್ಬಾ], ಲೋಕೇ ವೇತಂ ವಿಸತ್ತಿಕಂ ಸತೋ ತರೇಯ್ಯ ಉತ್ತರೇಯ್ಯ ಪತರೇಯ್ಯ ಸಮತಿಕ್ಕಮೇಯ್ಯ ವೀತಿವತ್ತೇಯ್ಯಾತಿ - ತರೇ ಲೋಕೇ ವಿಸತ್ತಿಕಂ। ತೇನಾಹ ಭಗವಾ -

"ಕಿತ್ತಯಿಸ್ಸಾಮಿ ತೇ ಧಮ್ಮಂ, [ಮೇತ್ತಗೂತಿ ಭಗವಾ]
ದಿಟ್ಠೇ ಧಮ್ಮೇ ಅನೀತಿಹಂ।
ಯಂ ವಿದಿತ್ವಾ ಸತೋ ಚರಂ, ತರೇ ಲೋಕೇ ವಿಸತ್ತಿಕ"ನ್ತಿ॥

೧೩. **ತಞ್ಚಾಹಂ ಅಭಿನನ್ದಾಮಿ, ಮಹೇಸಿ ಧಮ್ಮಮುತ್ತಮಂ।**
ಯಂ ವಿದಿತ್ವಾ ಸತೋ ಚರಂ, ತರೇ ಲೋಕೇ ವಿಸತ್ತಿಕಂ॥

ತಞ್ಚಾಹಂ ಅಭಿನನ್ದಾಮೀತಿ। ತನ್ತಿ ತುಯ್ಹಂ ವಚನಂ ಬ್ಯಪ್ಪಥಂ [ಬ್ಯಪಥಂ (ಸ್ಯಾ॰ ಕ॰)] ದೇಸನಂ ಅನುಸಾಸನಂ ಅನುಸಿಟ್ಠಂ [ದೇಸನಂ ಅನುಸನ್ಧಿ (ಸ್ಯಾ॰)]। ನನ್ದಾಮೀತಿ ಅಭಿನನ್ದಾಮಿ ಮೋದಾಮಿ ಅನುಮೋದಾಮಿ ಇಚ್ಛಾಮಿ ಸಾದಿಯಾಮಿ ಯಾಚಾಮಿ ಪತ್ಥಯಾಮಿ ಪಿಹಯಾಮಿ ಅಭಿಜಪ್ಪಾಮೀತಿ - ತಞ್ಚಾಹಂ ಅಭಿನನ್ದಾಮಿ।

ಮಹೇಸಿ ಧಮ್ಮಮುತ್ತಮನ್ತಿ। **ಮಹೇಸೀ**ತಿ ಕಿಂ ಮಹೇಸಿ ಭಗವಾ, ಮಹನ್ತಂ ಸೀಲಕ್ಖನ್ಧಂ ಏಸೀ ಗವೇಸೀ [ಏಸಿ ಗವೇಸಿ (ಸ್ಯಾ॰) ಮಹಾನಿ॰ ೧೫೦] ಪರಿಯೇಸೀತಿ ಮಹೇಸಿ, ಮಹನ್ತಂ ಸಮಾಧಿಕ್ಖನ್ಧಂ...ಪೇ॰... ಮಹನ್ತಂ ಪಞ್ಞಾಕ್ಖನ್ಧಂ... ಮಹನ್ತಂ ವಿಮುತ್ತಿಕ್ಖನ್ಧಂ... ಮಹನ್ತಂ ವಿಮುತ್ತಿಞಾಣದಸ್ಸನಕ್ಖನ್ಧಂ ಏಸೀ ಗವೇಸೀ ಪರಿಯೇಸೀತಿ ಮಹೇಸಿ, ಮಹತೋ ತಮೋಕಾಯಸ್ಸ ಪದಾಲನಂ ಏಸೀ

ಗವೇಸೀ ಪರಿಯೇಸೀತಿ ಮಹೇಸಿ, ಮಹತೋ ವಿಪಲ್ಲಾಸಸ್ಸ ಪಭೇದನಂ ಏಸೀ ಗವೇಸೀ ಪರಿಯೇಸೀತಿ ಮಹೇಸಿ, ಮಹತೋ ತಣ್ಹಾಸಲ್ಲಸ್ಸ ಅಬ್ಬಹನಂ [ಅಬ್ಬೂಹನಂ (ಬಹೂಸು), ಅಬ್ಬೂಹಂ (ಸೀ॰ ಅಟ್ಠ॰)] ಏಸೀ ಗವೇಸೀ ಪರಿಯೇಸೀತಿ ಮಹೇಸಿ, ಮಹತೋ ದಿಟ್ಠಿಸಙ್ಘಾತಸ್ಸ ವಿನಿವೇಠನಂ ಏಸೀ ಗವೇಸೀ ಪರಿಯೇಸೀತಿ ಮಹೇಸಿ, ಮಹತೋ ಮಾನಧಜಸ್ಸ ಪಪಾತನಂ ಏಸೀ ಗವೇಸೀ ಪರಿಯೇಸೀತಿ ಮಹೇಸಿ, ಮಹತೋ ಅಭಿಸಙ್ಖಾರಸ್ಸ ವೂಪಸಮಂ ಏಸೀ ಗವೇಸೀ ಪರಿಯೇಸೀತಿ ಮಹೇಸಿ, ಮಹತೋ ಓಘಸ್ಸ ನಿತ್ಥರಣಂ ಏಸೀ ಗವೇಸೀ ಪರಿಯೇಸೀತಿ ಮಹೇಸಿ, ಮಹತೋ ಭಾರಸ್ಸ ನಿಕ್ಖೇಪನಂ ಏಸೀ ಗವೇಸೀ ಪರಿಯೇಸೀತಿ ಮಹೇಸಿ, ಮಹತೋ ಸಂಸಾರವಟ್ಟಸ್ಸ ಉಪಚ್ಛೇದಂ ಏಸೀ ಗವೇಸೀ ಪರಿಯೇಸೀತಿ ಮಹೇಸಿ, ಮಹತೋ ಸನ್ತಾಪಸ್ಸ ನಿಬ್ಬಾಪನಂ ಏಸೀ ಗವೇಸೀ ಪರಿಯೇಸೀತಿ ಮಹೇಸಿ, ಮಹತೋ ಪರಿಳಾಹಸ್ಸ ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸದ್ಧಿಂ ಏಸೀ ಗವೇಸೀ ಪರಿಯೇಸೀತಿ ಮಹೇಸಿ, ಮಹತೋ ಧಮ್ಮಧಜಸ್ಸ ಉಸ್ಸಾಪನಂ ಏಸೀ ಗವೇಸೀ ಪರಿಯೇಸೀತಿ ಮಹೇಸಿ, ಮಹನ್ತೇ ಸತಿಪಟ್ಠಾನೇ…ಪೇ॰… ಮಹನ್ತೇ ಸಮ್ಮಪ್ಪಧಾನೇ… ಮಹನ್ತೇ ಇದ್ಧಿಪಾದೇ… ಮಹನ್ತಾನಿ ಇನ್ದ್ರಿಯಾನಿ… ಮಹನ್ತಾನಿ ಬಲಾನಿ… ಮಹನ್ತೇ ಬೋಜ್ಝಙ್ಗೇ… ಮಹನ್ತಂ ಅರಿಯಂ ಅಟ್ಠಙ್ಗಿಕಂ ಮಗ್ಗಂ… ಮಹನ್ತಂ ಪರಮತ್ಥಂ ಅಮತಂ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಏಸೀ ಗವೇಸೀ ಪರಿಯೇಸೀತಿ ಮಹೇಸಿ, ಮಹೇಸಕ್ಖೇಹಿ ಸತ್ತೇಹಿ ಏಸಿತೋ ಗವೇಸಿತೋ ಪರಿಯೇಸಿತೋ – "ಕಹಂ ಬುದ್ಧೋ, ಕಹಂ ಭಗವಾ, ಕಹಂ ದೇವದೇವೋ, ಕಹಂ ನರಾಸಭೋ"ತಿ ಮಹೇಸಿ। **ಧಮ್ಮಮುತ್ತಮ**ನ್ತಿ ಧಮ್ಮಮುತ್ತಮಂ ವುಚ್ಚತಿ ಅಮತಂ ನಿಬ್ಬಾನಂ। ಯೋ ಸೋ ಸಬ್ಬಸಙ್ಖಾರಸಮಥೋ ಸಬ್ಬೂಪಧಿಪಟಿನಿಸ್ಸಗ್ಗೋ ತಣ್ಹಕ್ಖಯೋ ವಿರಾಗೋ ನಿರೋಧೋ ನಿಬ್ಬಾನಂ। **ಉತ್ತಮ**ನ್ತಿ ಅಗ್ಗಂ ಸೇಟ್ಠಂ ವಿಸೇಟ್ಠಂ ಪಾಮೋಕ್ಖಂ ಉತ್ತಮಂ ಪವರಂ ಧಮ್ಮನ್ತಿ – ಮಹೇಸಿ ಧಮ್ಮಮುತ್ತಮಂ।

ಯಂ ವಿದಿತ್ವಾ ಸತೋ ಚರನ್ತಿ ವಿದಿತಂ ಕತ್ವಾ ತುಲಯಿತ್ವಾ ತೀರಯಿತ್ವಾ ವಿಭಾವಯಿತ್ವಾ ವಿಭೂತಂ ಕತ್ವಾ, "ಸಬ್ಬೇ ಸಙ್ಖಾರಾ ಅನಿಚ್ಚಾ"ತಿ ವಿದಿತಂ ಕತ್ವಾ ತುಲಯಿತ್ವಾ ತೀರಯಿತ್ವಾ ವಿಭಾವಯಿತ್ವಾ ವಿಭೂತಂ ಕತ್ವಾ, "ಸಬ್ಬೇ ಸಙ್ಖಾರಾ ದುಕ್ಖಾ"ತಿ… "ಸಬ್ಬೇ ಧಮ್ಮಾ ಅನತ್ತಾ"ತಿ…ಪೇ॰… "ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಸಮುದಯಧಮ್ಮಂ ಸಬ್ಬಂ ತಂ ನಿರೋಧಧಮ್ಮ"ನ್ತಿ ವಿದಿತಂ ಕತ್ವಾ ತುಲಯಿತ್ವಾ ತೀರಯಿತ್ವಾ ವಿಭಾವಯಿತ್ವಾ ವಿಭೂತಂ ಕತ್ವಾ। **ಸತೋ**ತಿ ಚತೂಹಿ ಕಾರಣೇಹಿ ಸತೋ – ಕಾಯೇ ಕಾಯಾನುಪಸ್ಸನಾಸತಿಪಟ್ಠಾನಂ ಭಾವೇನ್ತೋ ಸತೋ, ವೇದನಾಸು…ಪೇ॰… ಚಿತ್ತೇ… ಧಮ್ಮೇಸು… ಧಮ್ಮಾನುಪಸ್ಸನಾಸತಿಪಟ್ಠಾನಂ ಭಾವೇನ್ತೋ ಸತೋ… ಸೋ ವುಚ್ಚತಿ ಸತೋ। **ಚರ**ನ್ತಿ ಚರನ್ತೋ ವಿಹರನ್ತೋ ಇರಿಯನ್ತೋ ವತ್ತೇನ್ತೋ ಪಾಲೇನ್ತೋ ಯಪೇನ್ತೋ ಯಾಪೇನ್ತೋತಿ – ಯಂ ವಿದಿತ್ವಾ ಸತೋ ಚರಂ।

ತರೇ ಲೋಕೇ ವಿಸತ್ತಿಕನ್ತಿ ವಿಸತ್ತಿಕಾ ವುಚ್ಚತಿ ತಣ್ಹಾ। ಯೋ ರಾಗೋ ಸಾರಾಗೋ…ಪೇ॰… ಅಭಿಜ್ಝಾ ಲೋಭೋ ಅಕುಸಲಮೂಲಂ। **ವಿಸತ್ತಿಕಾ**ತಿ ಕೇನಟ್ಠೇನ ವಿಸತ್ತಿಕಾ…ಪೇ॰… ವಿಸಟಾ ವಿತ್ಥತಾತಿ ವಿಸತ್ತಿಕಾ। **ಲೋಕೇ**ತಿ ಅಪಾಯಲೋಕೇ…ಪೇ॰… ಆಯತನಲೋಕೇ। **ತರೇ ಲೋಕೇ ವಿಸತ್ತಿಕ**ನ್ತಿ ಲೋಕೇ ವೇಸಾ ವಿಸತ್ತಿಕಾ, ಲೋಕೇ ವೇತಂ ವಿಸತ್ತಿಕಂ ಸತೋ ತರೇಯ್ಯ ಉತ್ತರೇಯ್ಯ ಪತರೇಯ್ಯ ಸಮತಿಕ್ಕಮೇಯ್ಯ ವೀತಿವತ್ತೇಯ್ಯಾತಿ – ತರೇ ಲೋಕೇ ವಿಸತ್ತಿಕಂ। ತೇನಾಹ ಸೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ –

"ತಞ್ಚಾಹಂ ಅಭಿನನ್ದಾಮಿ, ಮಹೇಸಿ ಧಮ್ಮಮುತ್ತಮಂ।
ಯಂ ವಿದಿತ್ವಾ ಸತೋ ಚರಂ, ತರೇ ಲೋಕೇ ವಿಸತ್ತಿಕ"ನ್ತಿ॥

೧೪. ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಸಮ್ಪಜಾನಾಸಿ, [ಮೇತ್ತಗೂತಿ ಭಗವಾ]
ಉದ್ಧಂ ಅಧೋ ತಿರಿಯಞ್ಚಾಪಿ ಮಜ್ಝೇ।
ಏತೇಸು ನನ್ದಿಞ್ಚ ನಿವೇಸನಞ್ಚ, ಪನುಜ್ಜ ವಿಞ್ಞಾಣಂ ಭವೇ ನ ತಿಟ್ಠೇ॥

ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಸಮ್ಪಜಾನಾಸೀತಿ ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಪಜಾನಾಸಿ ಆಜಾನಾಸಿ ವಿಜಾನಾಸಿ ಪಟಿವಿಜಾನಾಸಿ ಪಟಿವಿಜ್ಝಸೀತಿ – ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಸಮ್ಪಜಾನಾಸಿ। **ಮೇತ್ತಗೂ**ತಿ ಭಗವಾ ತಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂ ನಾಮೇನ ಆಲಪತಿ। **ಭಗವಾ**ತಿ ಗಾರವಾಧಿವಚನಮೇತಂ…ಪೇ॰… ಸಚ್ಛಿಕಾ

ಪಣ್ಣತ್ತಿ, ಯದಿದಂ ಭಗವಾತಿ - ಮೇತ್ತಗೂತಿ ಭಗವಾ।

ಉದ್ಧಂ ಅಧೋ ತಿರಿಯಞ್ಚಾಪಿ ಮಜ್ಝೇತಿ। **ಉದ್ಧನ್ತಿ** ಅನಾಗತಂ [ಉದ್ಧಂ ವುಚ್ಚತಿ ಅನಾಗತಂ (ಸ್ಯಾ॰ ಕ॰)]; **ಅಧೋತಿ** ಅತೀತಂ; **ತಿರಿಯಞ್ಚಾಪಿ ಮಜ್ಝೇತಿ** ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಂ। **ಉದ್ಧನ್ತಿ** ದೇವಲೋಕೋ; **ಅಧೋತಿ** ನಿರಯಲೋಕೋ; **ತಿರಿಯಞ್ಚಾಪಿ ಮಜ್ಝೇತಿ** ಮನುಸ್ಸಲೋಕೋ। ಅಥ ವಾ, **ಉದ್ಧನ್ತಿ** ಕುಸಲಾ ಧಮ್ಮಾ; **ಅಧೋತಿ** ಅಕುಸಲಾ ಧಮ್ಮಾ; **ತಿರಿಯಞ್ಚಾಪಿ ಮಜ್ಝೇತಿ** ಅಬ್ಯಾಕತಾ ಧಮ್ಮಾ। **ಉದ್ಧನ್ತಿ** ಅರೂಪಧಾತು; **ಅಧೋತಿ** ಕಾಮಧಾತು; **ತಿರಿಯಞ್ಚಾಪಿ ಮಜ್ಝೇತಿ** ರೂಪಧಾತು। **ಉದ್ಧನ್ತಿ** ಸುಖಾ ವೇದನಾ; **ಅಧೋತಿ** ದುಕ್ಖಾ ವೇದನಾ; **ತಿರಿಯಞ್ಚಾಪಿ ಮಜ್ಝೇತಿ** ಅದುಕ್ಖಮಸುಖಾ ವೇದನಾ। **ಉದ್ಧನ್ತಿ** ಉದ್ಧಂ ಪಾದತಲಾ; **ಅಧೋತಿ** ಅಧೋ ಕೇಸಮತ್ಥಕಾ; **ತಿರಿಯಞ್ಚಾಪಿ ಮಜ್ಝೇತಿ** ವೇಮಜ್ಝೇತಿ - ಉದ್ಧಂ ಅಧೋ ತಿರಿಯಞ್ಚಾಪಿ ಮಜ್ಝೇ।

ಏತೇಸು ನನ್ದಿಞ್ಚ ನಿವೇಸನಞ್ಚ, ಪನುಜ್ಜ ವಿಞ್ಞಾಣಂ ಭವೇ ನ ತಿಟ್ಠೇತಿ ಏತೇಸೂತಿ ಆಚಿಕ್ಖಿತೇಸು ದೇಸಿತೇಸು ಪಞ್ಞಪಿತೇಸು ಪಟ್ಠಪಿತೇಸು ವಿವರಿತೇಸು ವಿಭಜಿತೇಸು ಉತ್ತಾನೀಕತೇಸು ಪಕಾಸಿತೇಸು। ನನ್ದೀ ವುಚ್ಚತಿ ತಣ್ಹಾ। ಯೋ ರಾಗೋ ಸಾರಾಗೋ... ಪೇ॰... ಅಭಿಜ್ಝಾ ಲೋಭೋ ಅಕುಸಲಮೂಲಂ। **ನಿವೇಸನನ್ತಿ** ದ್ವೇ ನಿವೇಸನಾ - ತಣ್ಹಾನಿವೇಸನಾ ಚ ದಿಟ್ಠಿನಿವೇಸನಾ ಚ। ಕತಮಾ ತಣ್ಹಾ ನಿವೇಸನಾ? ಯಾವತಾ ತಣ್ಹಾಸಙ್ಖಾತೇನ ...ಪೇ॰... ಅಯಂ ತಣ್ಹಾನಿವೇಸನಾ। ಕತಮಾ ದಿಟ್ಠಿನಿವೇಸನಾ? ವೀಸತಿವತ್ಥುಕಾ ಸಕ್ಕಾಯದಿಟ್ಠಿ ...ಪೇ॰... ಅಯಂ ದಿಟ್ಠಿನಿವೇಸನಾ।

ಪನುಜ್ಜ ವಿಞ್ಞಾಣನ್ತಿ ಪುಞ್ಞಾಭಿಸಙ್ಖಾರಸಹಗತಂ ವಿಞ್ಞಾಣಂ, ಅಪುಞ್ಞಾಭಿಸಙ್ಖಾರಸಹಗತಂ ವಿಞ್ಞಾಣಂ, ಆನೇಞ್ಜಾಭಿಸಙ್ಖಾರಸಹಗತಂ ವಿಞ್ಞಾಣಂ। ಏತೇಸು ನನ್ದಿಞ್ಚ ನಿವೇಸನಞ್ಚ ಅಭಿಸಙ್ಖಾರಸಹಗತಞ್ಚ ವಿಞ್ಞಾಣಂ ನುಜ್ಜ ಪನುಜ್ಜ ನುದ ಪನುದ ಜಹ ಪಜಹ ವಿನೋದೇಹಿ ಬ್ಯನ್ತೀಕರೋಹಿ ಅನಭಾವಂ ಗಮೇಹೀತಿ - ಏತೇಸು ನನ್ದಿಞ್ಚ ನಿವೇಸನಞ್ಚ ಪನುಜ್ಜ ವಿಞ್ಞಾಣಂ।

ಭವೇ ನ ತಿಟ್ಠೇತಿ। ಭವಾತಿ ದ್ವೇ ಭವಾ - ಕಮ್ಮಭವೋ ಚ ಪಟಿಸನ್ಧಿಕೋ ಚ ಪುನಬ್ಭವೋ। ಕತಮೋ ಕಮ್ಮಭವೋ? ಪುಞ್ಞಾಭಿಸಙ್ಖಾರೋ ಅಪುಞ್ಞಾಭಿಸಙ್ಖಾರೋ ಆನೇಞ್ಜಾಭಿಸಙ್ಖಾರೋ - ಅಯಂ ಕಮ್ಮಭವೋ। ಕತಮೋ ಪಟಿಸನ್ಧಿಕೋ ಪುನಬ್ಭವೋ? ಪಟಿಸನ್ಧಿಕಾ ರೂಪಂ ವೇದನಾ ಸಞ್ಞಾ ಸಙ್ಖಾರಾ ವಿಞ್ಞಾಣಂ - ಅಯಂ ಪಟಿಸನ್ಧಿಕೋ ಪುನಬ್ಭವೋ। **ಭವೇ ನ ತಿಟ್ಠೇತಿ** ನನ್ದಿಞ್ಚ ನಿವೇಸನಞ್ಚ ಅಭಿಸಙ್ಖಾರಸಹಗತಂ ವಿಞ್ಞಾಣಞ್ಚ ಕಮ್ಮಭವಞ್ಚ ಪಟಿಸನ್ಧಿಕಞ್ಚ ಪುನಬ್ಭವಂ ಪಜಹನ್ತೋ ವಿನೋದೇನ್ತೋ ಬ್ಯನ್ತೀಕರೋನ್ತೋ ಅನಭಾವಂ ಗಮೇನ್ತೋ ಕಮ್ಮಭವೇ ನ ತಿಟ್ಠೇಯ್ಯ ಪಟಿಸನ್ಧಿಕೇ ಪುನಬ್ಭವೇ ನ ತಿಟ್ಠೇಯ್ಯ ನ ಸನ್ತಿಟ್ಠೇಯ್ಯಾತಿ - ಪನುಜ್ಜ ವಿಞ್ಞಾಣಂ ಭವೇ ನ ತಿಟ್ಠೇ। ತೇನಾಹ ಭಗವಾ -

> “ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಸಮ್ಪಜಾನಾಸಿ, [ಮೇತ್ತಗೂತಿ ಭಗವಾ]
> ಉದ್ಧಂ ಅಧೋ ತಿರಿಯಞ್ಚಾಪಿ ಮಜ್ಝೇ।
> ಏತೇಸು ನನ್ದಿಞ್ಚ ನಿವೇಸನಞ್ಚ, ಪನುಜ್ಜ ವಿಞ್ಞಾಣಂ ಭವೇ ನ ತಿಟ್ಠೇ”ತಿ॥

> ೨೫. **ಏವಂವಿಹಾರೀ ಸತೋ ಅಪ್ಪಮತ್ತೋ,**
> **ಭಿಕ್ಖು ಚರಂ ಹಿತ್ವಾ ಮಮಾಯಿತಾನಿ।**
> **ಜಾತಿಂ ಜರಂ ಸೋಕಪರಿದ್ದವಞ್ಚ, ಇಧೇವ ವಿದ್ವಾ ಪಜಹೇಯ್ಯ ದುಕ್ಖಂ॥**

ಏವಂವಿಹಾರೀ ಸತೋ ಅಪ್ಪಮತ್ತೋತಿ। ಏವಂವಿಹಾರೀತಿ ನನ್ದಿಞ್ಚ ನಿವೇಸನಞ್ಚ ಅಭಿಸಙ್ಖಾರಸಹಗತವಿಞ್ಞಾಣಞ್ಚ ಕಮ್ಮಭವಞ್ಚ ಪಟಿಸನ್ಧಿಕಞ್ಚ ಪುನಬ್ಭವಂ ಪಜಹನ್ತೋ ವಿನೋದೇನ್ತೋ ಬ್ಯನ್ತೀಕರೋನ್ತೋ ಅನಭಾವಂ ಗಮೇನ್ತೋತಿ - ಏವಂವಿಹಾರೀ। **ಸತೋತಿ** ಚತೂಹಿ ಕಾರಣೇಹಿ ಸತೋ - ಕಾಯೇ ಕಾಯಾನುಪಸ್ಸನಾಸತಿಪಟ್ಠಾನಂ ಭಾವೇನ್ತೋ...ಪೇ॰... ಸೋ ವುಚ್ಚತಿ ಸತೋ। **ಅಪ್ಪಮತ್ತೋತಿ** ಸಕ್ಕಚ್ಚಕಾರೀ ಸಾತಚ್ಚಕಾರೀ ಅಟ್ಠಿತಕಾರೀ ಅನೋಲೀನವುತ್ತೀ [ಅನೋಲೀನವುತ್ತಿಕೋ (ಕ॰) ಮಹಾನಿ॰ ೧೪]

ಅನಿಕ್ಖಿತ್ತಛನ್ದೋ ಅನಿಕ್ಖಿತ್ತಧುರೋ ಅಪ್ಪಮತ್ತೋ ಕುಸಲೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು - "ಕಥಾಹಂ [ಕದಾಹಂ (ಸ್ಯಾ॰)] ಅಪರಿಪೂರಂ ವಾ ಸೀಲಕ್ಖನ್ಧಂ ಪರಿಪೂರೇಯ್ಯಂ, ಪರಿಪೂರಂ ವಾ ಸೀಲಕ್ಖನ್ಧಂ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಪಞ್ಞಾಯ ಅನುಗ್ಗಣ್ಹೇಯ್ಯ"ನ್ತಿ ಯೋ ತತ್ಥ ಛನ್ದೋ ಚ ವಾಯಾಮೋ ಚ ಉಸ್ಸಾಹೋ ಚ ಉಸ್ಸೋಳ್ಹೀ ಚ ಅಪ್ಪಟಿವಾನೀ [ಅಪ್ಪಟಿವಾನಿ (ಕ॰) ಮಹಾನಿ॰ ೧೪] ಚ ಸತಿ ಚ ಸಮ್ಪಜಞ್ಞಞ್ಚ ಆತಪ್ಪಂ ಪಧಾನಂ ಅಧಿಟ್ಠಾನಂ ಅನುಯೋಗೋ ಅಪ್ಪಮತ್ತೋ ಅಪ್ಪಮಾದೋ ಕುಸಲೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು। "ಕಥಾಹಂ ಅಪರಿಪೂರಂ ವಾ ಸಮಾಧಿಕ್ಖನ್ಧಂ...ಪೇ॰... ಪಞ್ಞಾಕ್ಖನ್ಧಂ... ವಿಮುತ್ತಿಕ್ಖನ್ಧಂ... ವಿಮುತ್ತಿಞಾಣದಸ್ಸನಕ್ಖನ್ಧಂ ಪರಿಪೂರೇಯ್ಯಂ ಪರಿಪೂರಂ ವಾ ವಿಮುತ್ತಿಞಾಣದಸ್ಸನಕ್ಖನ್ಧಂ ತತ್ಥ ತತ್ಥ ಪಞ್ಞಾಯ ಅನುಗ್ಗಣ್ಹೇಯ್ಯ"ನ್ತಿ ಯೋ ತತ್ಥ ಛನ್ದೋ ಚ ವಾಯಾಮೋ ಚ ಉಸ್ಸಾಹೋ ಚ ಉಸ್ಸೋಳ್ಹೀ ಚ ಅಪ್ಪಟಿವಾನೀ ಚ ಸತಿ ಚ ಸಮ್ಪಜಞ್ಞಞ್ಚ ಆತಪ್ಪಂ ಪಧಾನಂ ಅಧಿಟ್ಠಾನಂ ಅನುಯೋಗೋ ಅಪ್ಪಮತ್ತೋ ಅಪ್ಪಮಾದೋ ಕುಸಲೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು। "ಕಥಾಹಂ ಅಪರಿಞ್ಞಾತಂ ವಾ ದುಕ್ಖಂ ಪರಿಜಾನೇಯ್ಯಂ, ಅಪ್ಪಹೀನೇ ವಾ ಕಿಲೇಸೇ ಪಜಹೇಯ್ಯಂ , ಅಭಾವಿತಂ ವಾ ಮಗ್ಗಂ ಭಾವೇಯ್ಯಂ, ಅಸಚ್ಛಿಕತಂ ವಾ ನಿರೋಧಂ ಸಚ್ಛಿಕರೇಯ್ಯ"ನ್ತಿ ಯೋ ತತ್ಥ ಛನ್ದೋ ಚ ವಾಯಾಮೋ ಚ ಉಸ್ಸಾಹೋ ಚ ಉಸ್ಸೋಳ್ಹೀ ಚ ಅಪ್ಪಟಿವಾನೀ ಚ ಸತಿ ಚ ಸಮ್ಪಜಞ್ಞಞ್ಚ ಆತಪ್ಪಂ ಪಧಾನಂ ಅಧಿಟ್ಠಾನಂ ಅನುಯೋಗೋ ಅಪ್ಪಮತ್ತೋ ಅಪ್ಪಮಾದೋ ಕುಸಲೇಸು ಧಮ್ಮೇಸೂತಿ - ಏವಂವಿಹಾರೀ ಸತೋ ಅಪ್ಪಮತ್ತೋ।

ಭಿಕ್ಖು ಚರಂ ಹಿತ್ವಾ ಮಮಾಯಿತಾನೀತಿ। **ಭಿಕ್ಖೂತಿ** ಪುಥುಜ್ಜನಕಲ್ಯಾಣಕೋ [ಕಲ್ಯಾಣಪುಥುಜ್ಜನೋ (ಸ್ಯಾ॰), ಏವಮೀದಿಸೇಸು ಠಾನೇಸು] ವಾ ಭಿಕ್ಖು ಸೇಕ್ಖೋ ವಾ ಭಿಕ್ಖು। **ಚರನ್ತಿ** ಚರನ್ತೋ ವಿಹರನ್ತೋ ಇರಿಯನ್ತೋ ವತ್ತೇನ್ತೋ ಪಾಲೇನ್ತೋ ಯಪೇನ್ತೋ ಯಾಪೇನ್ತೋ। **ಮಮತ್ತಾತಿ** ದ್ವೇ ಮಮತ್ತಾ - ತಣ್ಹಾಮಮತ್ತಞ್ಚ ದಿಟ್ಠಿಮಮತ್ತಞ್ಚ...ಪೇ॰... ಇದಂ ತಣ್ಹಾಮಮತ್ತಂ...ಪೇ॰... ಇದಂ ದಿಟ್ಠಿಮಮತ್ತಂ... ತಣ್ಹಾಮಮತ್ತಂ ಪಹಾಯ ದಿಟ್ಠಿಮಮತ್ತಂ ಪಟಿನಿಸ್ಸಜ್ಜಿತ್ವಾ ಮಮತ್ತೇ ಜಹಿತ್ವಾ ಚಜಿತ್ವಾ ಪಜಹಿತ್ವಾ ವಿನೋದೇತ್ವಾ ಬ್ಯನ್ತೀಕರಿತ್ವಾ ಅನಭಾವಂ ಗಮೇತ್ವಾತಿ - ಭಿಕ್ಖು ಚರಂ ಹಿತ್ವಾ ಮಮಾಯಿತಾನಿ।

ಜಾತಿಂ ಜರಂ ಸೋಕಪರಿದ್ದವಞ್ಚ, ಇಧೇವ ವಿದ್ವಾ ಪಜಹೇಯ್ಯ ದುಕ್ಖನ್ತಿ। **ಜಾತೀತಿ** ಯಾ ತೇಸಂ ತೇಸಂ ಸತ್ತಾನಂ...ಪೇ॰... **ಜರನ್ತಿ** ಯಾ ತೇಸಂ ತೇಸಂ ಸತ್ತಾನಂ...ಪೇ॰... **ಸೋಕೋತಿ** ಞಾತಿಬ್ಯಸನೇನ ವಾ ಫುಟ್ಠಸ್ಸ...ಪೇ॰... **ಪರಿದೇವೋತಿ** ಞಾತಿಬ್ಯಸನೇನ ವಾ ಫುಟ್ಠಸ್ಸ...ಪೇ॰... **ಇಧಾತಿ** ಇಮಿಸ್ಸಾ ದಿಟ್ಠಿಯಾ...ಪೇ॰... ಇಮಸ್ಮಿಂ ಮನುಸ್ಸಲೋಕೇ। **ವಿದ್ವಾತಿ** ವಿಜ್ಜಾಗತೋ ಞಾಣೀ ವಿಭಾವೀ ಮೇಧಾವೀ। **ದುಕ್ಖನ್ತಿ** ಜಾತಿದುಕ್ಖಂ...ಪೇ॰... ದೋಮನಸ್ಸುಪಾಯಾಸದುಕ್ಖಂ। **ಜಾತಿಂ ಜರಂ ಸೋಕಪರಿದ್ದವಞ್ಚ, ಇಧೇವ ವಿದ್ವಾ ಪಜಹೇಯ್ಯ ದುಕ್ಖನ್ತಿ** ವಿಜ್ಜಾಗತೋ ಞಾಣೀ ವಿಭಾವೀ ಮೇಧಾವೀ ಇಧೇವ ಜಾತಿಞ್ಚ ಜರಞ್ಚ ಸೋಕಪರಿದ್ದವಞ್ಚ ದುಕ್ಖಞ್ಚ ಪಜಹೇಯ್ಯ ವಿನೋದೇಯ್ಯ ಬ್ಯನ್ತೀಕರೇಯ್ಯ ಅನಭಾವಂ ಗಮೇಯ್ಯಾತಿ - ಜಾತಿಂ ಜರಂ ಸೋಕಪರಿದ್ದವಞ್ಚ, ಇಧೇವ ವಿದ್ವಾ ಪಜಹೇಯ್ಯ ದುಕ್ಖಂ। ತೇನಾಹ ಭಗವಾ -

"ಏವಂವಿಹಾರೀ ಸತೋ ಅಪ್ಪಮತ್ತೋ, ಭಿಕ್ಖು ಚರಂ ಹಿತ್ವಾ ಮಮಾಯಿತಾನಿ।
ಜಾತಿಂ ಜರಂ ಸೋಕಪರಿದ್ದವಞ್ಚ, ಇಧೇವ ವಿದ್ವಾ ಪಜಹೇಯ್ಯ ದುಕ್ಖ"ನ್ತಿ॥

೧೬. ಏತಾಭಿನನ್ದಾಮಿ ವಚೋ ಮಹೇಸಿನೋ, ಸುಕಿತ್ತಿತಂ ಗೋತಮನೂಪಧೀಕಂ।
ಅದ್ಧಾ ಹಿ ಭಗವಾ ಪಹಾಸಿ ದುಕ್ಖಂ, ತಥಾ ಹಿ ತೇ ವಿದಿತೋ ಏಸ ಧಮ್ಮೋ॥

ಏತಾಭಿನನ್ದಾಮಿ ವಚೋ ಮಹೇಸಿನೋತಿ। **ಏತನ್ತಿ** ತುಯ್ಹಂ ವಚನಂ ಬ್ಯಪ್ಪಥಂ ದೇಸನಂ ಅನುಸಾಸನಂ ಅನುಸಿಟ್ಠಂ ನನ್ದಾಮಿ ಅಭಿನನ್ದಾಮಿ ಮೋದಾಮಿ ಅನುಮೋದಾಮಿ ಇಚ್ಛಾಮಿ ಸಾದಿಯಾಮಿ ಪತ್ಥಯಾಮಿ ಪಿಹಯಾಮಿ ಅಭಿಜಪ್ಪಾಮಿ। **ಮಹೇಸಿನೋತಿ** ಕಿಂ ಮಹೇಸಿ ಭಗವಾ? ಮಹನ್ತಂ ಸೀಲಕ್ಖನ್ಧಂ ಏಸೀ ಗವೇಸೀ ಪರಿಯೇಸೀತಿ ಮಹೇಸಿ...ಪೇ॰... ಕಹಂ ನರಾಸಭೋತಿ ಮಹೇಸೀತಿ - ಏತಾಭಿನನ್ದಾಮಿ ವಚೋ ಮಹೇಸಿನೋ।

ಸುಕಿತ್ತಿತಂ ಗೋತಮನೂಪಧೀಕನ್ತಿ। **ಸುಕಿತ್ತಿತ**ನ್ತಿ ಸುಕಿತ್ತಿತಂ ಸುಆಚಿಕ್ಖಿತಂ ಸುದೇಸಿತಂ ಸುಪಞ್ಞಪಿತಂ ಸುಪಟ್ಠಪಿತಂ ಸುವಿವರಿತಂ ಸುವಿಭಜಿತಂ ಸುಉತ್ತಾನೀಕತಂ ಸುಪಕಾಸಿತನ್ತಿ - ಸುಕಿತ್ತಿತಂ। **ಗೋತಮನೂಪಧೀಕ**ನ್ತಿ ಉಪಧೀ ವುಚ್ಚನ್ತಿ ಕಿಲೇಸಾ ಚ ಖನ್ಧಾ ಚ ಅಭಿಸಙ್ಖಾರಾ ಚ। ಉಪಧಿಪ್ಪಹಾನಂ ಉಪಧಿವೂಪಸಮಂ ಉಪಧಿಪಟಿನಿಸ್ಸಗ್ಗಂ ಉಪಧಿಪಟಿಪಸ್ಸದ್ಧಂ ಅಮತಂ ನಿಬ್ಬಾನನ್ತಿ - ಸುಕಿತ್ತಿತಂ ಗೋತಮನೂಪಧೀಕಂ।

ಅದ್ಧಾ ಹಿ ಭಗವಾ ಪಹಾಸಿ ದುಕ್ಖನ್ತಿ। **ಅದ್ಧಾ**ತಿ ಏಕಂಸವಚನಂ ನಿಸ್ಸಂಸಯವಚನಂ ನಿಕ್ಕಙ್ಖಾವಚನಂ ಅದ್ವೇಜ್ಝವಚನಂ ಅದ್ವೇಳ್ಹಕವಚನಂ ನಿರೋಧವಚನಂ ಅಪ್ಪಣಕವಚನಂ ಅವತ್ಥಾಪನವಚನಮೇತಂ - ಅದ್ಧಾತಿ। **ಭಗವಾ**ತಿ ಗಾರವಾಧಿವಚನಮೇತಂ... ಪೇ॰... ಸಚ್ಛಿಕಾ ಪಞ್ಞತ್ತಿ, ಯದಿದಂ ಭಗವಾತಿ। **ಪಹಾಸಿ ದುಕ್ಖ**ನ್ತಿ ಜಾತಿದುಕ್ಖಂ ಜರಾದುಕ್ಖಂ ಬ್ಯಾಧಿದುಕ್ಖಂ ಮರಣದುಕ್ಖಂ ಸೋಕಪರಿದೇವದುಕ್ಖದೋಮನಸ್ಸುಪಾಯಾಸದುಕ್ಖಂ ಪಹಾಸಿ ಪಜಹಿ ವಿನೋದೇಸಿ ಬ್ಯನ್ತೀಕರೋಸಿ ಅನಭಾವಂ ಗಮೇಸೀತಿ - ಅದ್ಧಾ ಹಿ ಭಗವಾ ಪಹಾಸಿ ದುಕ್ಖಂ।

ತಥಾ ಹಿ ತೇ ವಿದಿತೋ ಏಸ ಧಮ್ಮೋತಿ ತಥಾ ಹಿ ತೇ ವಿದಿತೋ ತುಲಿತೋ ತೀರಿತೋ ವಿಭೂತೋ ವಿಭಾವಿತೋ ಏಸ ಧಮ್ಮೋತಿ - ತಥಾ ಹಿ ತೇ ವಿದಿತೋ ಏಸ ಧಮ್ಮೋ। ತೇನಾಹ ಸೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ -

"ಏತಾಭಿನನ್ದಾಮಿ ವಚೋ ಮಹೇಸಿನೋ, ಸುಕಿತ್ತಿತಂ ಗೋತಮನೂಪಧೀಕಂ।
ಅದ್ಧಾ ಹಿ ಭಗವಾ ಪಹಾಸಿ ದುಕ್ಖಂ, ತಥಾ ಹಿ ತೇ ವಿದಿತೋ ಏಸ ಧಮ್ಮೋ"ತಿ॥

೧೭. **ತೇ ಚಾಪಿ ನೂನಪ್ಪಜಹೇಯ್ಯು ದುಕ್ಖಂ, ಯೇ ತ್ವಂ ಮುನೀ ಅಟ್ಠಿತಂ ಓವದೇಯ್ಯ।**
ತಂ ತಂ ನಮಸ್ಸಾಮಿ ಸಮೇಚ್ಚ ನಾಗ, ಅಪ್ಪೇವ ಮಂ ಭಗವಾ ಅಟ್ಠಿತಂ ಓವದೇಯ್ಯ॥

ತೇ ಚಾಪಿ ನೂನಪ್ಪಜಹೇಯ್ಯು ದುಕ್ಖನ್ತಿ। **ತೇ ಚಾಪೀ**ತಿ ಖತ್ತಿಯಾ ಚ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ಚ ವೇಸ್ಸಾ ಚ ಸುದ್ದಾ ಚ ಗಹಟ್ಠಾ ಚ ಪಬ್ಬಜಿತಾ ಚ ದೇವಾ ಚ ಮನುಸ್ಸಾ ಚ। **ಪಜಹೇಯ್ಯು ದುಕ್ಖ**ನ್ತಿ ಜಾತಿದುಕ್ಖಂ ಜರಾದುಕ್ಖಂ ಬ್ಯಾಧಿದುಕ್ಖಂ ಮರಣದುಕ್ಖಂ ಸೋಕಪರಿದೇವದುಕ್ಖದೋಮನಸ್ಸುಪಾಯಾಸದುಕ್ಖಂ ಪಜಹೇಯ್ಯುಂ ವಿನೋದೇಯ್ಯುಂ ಬ್ಯನ್ತೀಕರೇಯ್ಯುಂ ಅನಭಾವಂ ಗಮೇಯ್ಯುನ್ತಿ - ತೇ ಚಾಪಿ ನೂನಪ್ಪಜಹೇಯ್ಯು ದುಕ್ಖಂ।

ಯೇ ತ್ವಂ ಮುನೀ ಅಟ್ಠಿತಂ ಓವದೇಯ್ಯಾತಿ। **ಯೇ**ತಿ ಖತ್ತಿಯೇ ಚ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇ ಚ ವೇಸ್ಸೇ ಚ ಸುದ್ದೇ ಚ ಗಹಟ್ಠೇ ಚ ಪಬ್ಬಜಿತೇ ಚ ದೇವೇ ಚ ಮನುಸ್ಸೇ ಚ। **ತ್ವ**ನ್ತಿ ಭಗವನ್ತಂ ಭಣತಿ। **ಮುನೀ**ತಿ ಮೋನಂ ವುಚ್ಚತಿ ಞಾಣಂ...ಪೇ॰... ಸಙ್ಗಜಾಲಮತಿಚ್ಚ ಸೋ ಮುನಿ। **ಅಟ್ಠಿತಂ ಓವದೇಯ್ಯಾ**ತಿ ಅಟ್ಠಿತಂ ಓವದೇಯ್ಯ ಸಕ್ಕಚ್ಚಂ ಓವದೇಯ್ಯ ಅಭಿಣ್ಹಂ ಓವದೇಯ್ಯ ಪುನಪ್ಪುನಂ ಓವದೇಯ್ಯ ಅನುಸಾಸೇಯ್ಯಾತಿ - ಯೇ ತ್ವಂ ಮುನೀ ಅಟ್ಠಿತಂ ಓವದೇಯ್ಯ।

ತಂ ತಂ ನಮಸ್ಸಾಮಿ ಸಮೇಚ್ಚ ನಾಗಾತಿ। **ತ**ನ್ತಿ ಭಗವನ್ತಂ ಭಣತಿ। **ನಮಸ್ಸಾಮೀ**ತಿ ಕಾಯೇನ ವಾ ನಮಸ್ಸಾಮಿ, ವಾಚಾಯ ವಾ ನಮಸ್ಸಾಮಿ, ಚಿತ್ತೇನ ವಾ ನಮಸ್ಸಾಮಿ, ಅನ್ವತ್ಥಪಟಿಪತ್ತಿಯಾ ವಾ ನಮಸ್ಸಾಮಿ, ಧಮ್ಮಾನುಧಮ್ಮಪಟಿಪತ್ತಿಯಾ ವಾ ನಮಸ್ಸಾಮಿ, ಸಕ್ಕರೋಮಿ ಗರುಂ ಕರೋಮಿ [ಗರುಕರೋಮಿ (ಸ್ಯಾ॰)] ಮಾನೇಮಿ ಪೂಜೇಮಿ। **ಸಮೇಚ್ಚಾ**ತಿ ಸಮೇಚ್ಚ ಅಭಿಸಮೇಚ್ಚ ಸಮಾಗನ್ತ್ವಾ ಅಭಿಸಮಾಗನ್ತ್ವಾ ಸಮ್ಮುಖಾ ತಂ ನಮಸ್ಸಾಮಿ। **ನಾಗಾ**ತಿ ನಾಗೋ ಚ ಭಗವಾ ಆಗುಂ ನ ಕರೋತೀತಿ - ನಾಗೋ, ನ ಗಚ್ಛತೀತಿ - ನಾಗೋ, ನ ಆಗಚ್ಛತೀತಿ - ನಾಗೋ। ಕಥಂ ಭಗವಾ ಆಗುಂ ನ ಕರೋತೀತಿ - ನಾಗೋ? ಆಗು ವುಚ್ಚತಿ ಪಾಪಕಾ ಅಕುಸಲಾ ಧಮ್ಮಾ ಸಂಕಿಲೇಸಿಕಾ ಪೋನೋಭವಿಕಾ ಸದರಾ ದುಕ್ಖವಿಪಾಕಾ ಆಯತಿಂ ಜಾತಿಜರಾಮರಣಿಯಾ।

ಆಗುಂ ನ ಕರೋತಿ ಕಿಞ್ಚಿ ಲೋಕೇ, [ಸಭಿಯಾತಿ ಭಗವಾ]

> ಸಬ್ಬಸಂಯೋಗೇ [ಸಬ್ಬಯೋಗೇ (ಕ॰), ಸು॰ ನಿ॰ ೫೨೭] ವಿಸಜ್ಜ ಬನ್ಧನಾನಿ।
> ಸಬ್ಬತ್ಥ ನ ಸಜ್ಜತೀ ವಿಮುತ್ತೋ, ನಾಗೋ ತಾದಿ ಪವುಚ್ಚತೇ ತಥತ್ತಾತಿ॥

ಏವಂ ಭಗವಾ ಆಗುಂ ನ ಕರೋತೀತಿ - ನಾಗೋ।

ಕಥಂ ಭಗವಾ ನ ಗಚ್ಛತೀತಿ - ನಾಗೋ। ಭಗವಾ ನ ಛನ್ದಾಗತಿಂ ಗಚ್ಛತಿ, ನ ದೋಸಾಗತಿಂ ಗಚ್ಛತಿ, ನ ಮೋಹಾಗತಿಂ ಗಚ್ಛತಿ, ನ ಭಯಾಗತಿಂ ಗಚ್ಛತಿ, ನ ರಾಗವಸೇನ ಗಚ್ಛತಿ, ನ ದೋಸವಸೇನ ಗಚ್ಛತಿ, ನ ಮೋಹವಸೇನ ಗಚ್ಛತಿ, ನ ಮಾನವಸೇನ ಗಚ್ಛತಿ, ನ ದಿಟ್ಠಿವಸೇನ ಗಚ್ಛತಿ, ನ ಉದ್ಧಚ್ಚವಸೇನ ಗಚ್ಛತಿ, ನ ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾವಸೇನ ಗಚ್ಛತಿ, ನ ಅನುಸಯವಸೇನ ಗಚ್ಛತಿ, ನ ವಗ್ಗೇಹಿ ಧಮ್ಮೇಹಿ ಯಾಯತಿ ನೀಯತಿ [ನಿಯ್ಯತಿ (ಸ್ಯಾ॰ ಕ॰)] ವುಯ್ಹತಿ ಸಂಹರೀಯತಿ। ಏವಂ ಭಗವಾ ನ ಗಚ್ಛತೀತಿ - ನಾಗೋ।

ಕಥಂ ಭಗವಾ ನ ಆಗಚ್ಛತೀತಿ - ನಾಗೋ। ಸೋತಾಪತ್ತಿಮಗ್ಗೇನ ಯೇ ಕಿಲೇಸಾ ಪಹೀನಾ ತೇ ಕಿಲೇಸೇ ನ ಪುನೇತಿ ನ ಪಚ್ಚೇತಿ ನ ಪಚ್ಚಾಗಚ್ಛತಿ। ಸಕದಾಗಾಮಿಮಗ್ಗೇನ…ಪೇ॰… ಅನಾಗಾಮಿಮಗ್ಗೇನ… ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗೇನ ಯೇ ಕಿಲೇಸಾ ಪಹೀನಾ ತೇ ಕಿಲೇಸೇ ನ ಪುನೇತಿ ನ ಪಚ್ಚೇತಿ ನ ಪಚ್ಚಾಗಚ್ಛತಿ। ಏವಂ ಭಗವಾ ನ ಆಗಚ್ಛತೀತಿ ನಾಗೋತಿ - ತಂ ತಂ ನಮಸ್ಸಾಮಿ ಸಮೇಚ್ಚ ನಾಗ।

ಅಪ್ಪೇವ ಮಂ ಭಗವಾ ಅಟ್ಠಿತಂ ಓವದೇಯ್ಯಾತಿ ಅಪ್ಪೇವ ಮಂ ಭಗವಾ ಅಟ್ಠಿತಂ ಓವದೇಯ್ಯ ಸಕ್ಕಚ್ಚಂ ಓವದೇಯ್ಯ ಅಭಿಣ್ಹಂ ಓವದೇಯ್ಯ ಪುನಪ್ಪುನಂ ಓವದೇಯ್ಯ ಅನುಸಾಸೇಯ್ಯಾತಿ - ಅಪ್ಪೇವ ಮಂ ಭಗವಾ ಅಟ್ಠಿತಂ ಓವದೇಯ್ಯ। ತೇನಾಹ ಸೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ -

> “ತೇ ಚಾಪಿ ನೂನಪ್ಪಜಹೇಯ್ಯು ದುಕ್ಖಂ, ಯೇ ತ್ವಂ ಮುನೀ ಅಟ್ಠಿತಂ ಓವದೇಯ್ಯ।
> ತಂ ತಂ ನಮಸ್ಸಾಮಿ ಸಮೇಚ್ಚ ನಾಗ, ಅಪ್ಪೇವ ಮಂ ಭಗವಾ ಅಟ್ಠಿತಂ ಓವದೇಯ್ಯಾ”ತಿ॥

> ೧೮. **ಯಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂ ವೇದಗುಮಾಭಿಜಞ್ಞಾ, ಅಕಿಞ್ಚನಂ ಕಾಮಭವೇ ಅಸತ್ತಂ।**
> **ಅದ್ಧಾ ಹಿ ಸೋ ಓಘಮಿಮಂ ಅತಾರಿ, ತಿಣ್ಣೋ ಚ ಪಾರಂ ಅಖಿಲೋ ಅಕಙ್ಖೋ॥**

ಯಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂ ವೇದಗುಮಾಭಿಜಞ್ಞಾತಿ। ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋತಿ ಸತ್ತನ್ನಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಬಾಹಿತತ್ತಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ। ಸಕ್ಕಾಯದಿಟ್ಠಿ ಬಾಹಿತಾ ಹೋತಿ, ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾ ಬಾಹಿತಾ ಹೋತಿ, ಸೀಲಬ್ಬತಪರಾಮಾಸೋ ಬಾಹಿತೋ ಹೋತಿ, ರಾಗೋ ಬಾಹಿತೋ ಹೋತಿ, ದೋಸೋ ಬಾಹಿತೋ ಹೋತಿ, ಮೋಹೋ ಬಾಹಿತೋ ಹೋತಿ, ಮಾನೋ ಬಾಹಿತೋ ಹೋತಿ। ಬಾಹಿತಾಸ್ಸ ಹೋನ್ತಿ ಪಾಪಕಾ ಅಕುಸಲಾ ಧಮ್ಮಾ ಸಂಕಿಲೇಸಿಕಾ ಪೋನೋಭವಿಕಾ ಸದರಾ ದುಕ್ಖವಿಪಾಕಾ ಆಯತಿಂ ಜಾತಿಜರಾಮರಣಿಯಾ।

> ಬಾಹಿತ್ವಾ ಸಬ್ಬಪಾಪಕಾನಿ, [ಸಭಿಯಾತಿ ಭಗವಾ]
> ವಿಮಲೋ ಸಾಧುಸಮಾಹಿತೋ ಠಿತತ್ತೋ।
> ಸಂಸಾರಮತಿಚ್ಚ ಕೇವಲೀ ಸೋ, ಅಸಿತೋ [ಅನಿಸ್ಸಿತೋ (ಸ್ಯಾ॰) ಸು॰ ನಿ॰ ೫೨೪] ತಾದಿ ಪವುಚ್ಚತೇ ಸ ಬ್ರಹ್ಮಾ॥

ವೇದಗೂತಿ ವೇದೋ ವುಚ್ಚತಿ ಚತೂಸು ಮಗ್ಗೇಸು ಞಾಣಂ…ಪೇ॰… ಸಬ್ಬಂ ವೇದಮತಿಚ್ಚ ವೇದಗೂ ಸೋತಿ। **ಅಭಿಜಞ್ಞಾತಿ** ಅಭಿಜಾನೇಯ್ಯ ಆಜಾನೇಯ್ಯ ವಿಜಾನೇಯ್ಯ ಪಟಿವಿಜಾನೇಯ್ಯ ಪಟಿವಿಜ್ಝೇಯ್ಯಾತಿ - ಯಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂ ವೇದಗುಮಾಭಿಜಞ್ಞಾ।

ಅಕಿಞ್ಚನಂ ಕಾಮಭವೇ ಅಸತ್ತನ್ತಿ। ಅಕಿಞ್ಚನನ್ತಿ ರಾಗಕಿಞ್ಚನಂ ದೋಸಕಿಞ್ಚನಂ ಮೋಹಕಿಞ್ಚನಂ ಮಾನಕಿಞ್ಚನಂ ದಿಟ್ಠಿಕಿಞ್ಚನಂ ಕಿಲೇಸಕಿಞ್ಚನಂ ದುಚ್ಚರಿತಕಿಞ್ಚನಂ, ಯಸ್ಸೇತೇ ಕಿಞ್ಚನಾ ಪಹೀನಾ ಸಮುಚ್ಛಿನ್ನಾ ವೂಪಸನ್ತಾ ಪಟಿಪಸ್ಸದ್ಧಾ ಅಭಬ್ಬುಪ್ಪತ್ತಿಕಾ

ಞಾಣಗ್ಗಿನಾ ದಡ್ಢಾ, ಸೋ ವುಚ್ಚತಿ ಅಕಿಞ್ಚನೋ। **ಕಾಮಾತಿ** ಉದ್ದಾನತೋ ದ್ವೇ ಕಾಮಾ - ವತ್ಥುಕಾಮಾ ಚ ಕಿಲೇಸಕಾಮಾ ಚ... ಪೇ॰... ಇಮೇ ವುಚ್ಚನ್ತಿ ವತ್ಥುಕಾಮಾ...ಪೇ॰... ಇಮೇ ವುಚ್ಚನ್ತಿ ಕಿಲೇಸಕಾಮಾ। **ಭವಾತಿ** ದ್ವೇ ಭವಾ - ಕಮ್ಮಭವೋ ಚ ಪಟಿಸನ್ಧಿಕೋ ಚ ಪುನಬ್ಭವೋ ...ಪೇ॰... ಅಯಂ ಪಟಿಸನ್ಧಿಕೋ ಪುನಬ್ಭವೋ। **ಅಕಿಞ್ಚನಂ ಕಾಮಭವೇ ಅಸತ್ತ**ನ್ತಿ ಅಕಿಞ್ಚನಂ ಪುಗ್ಗಲಂ ಕಾಮಭವೇ ಚ ಅಸತ್ತಂ ಅಲಗ್ಗಂ ಅಲಗ್ಗಿತಂ ಅಪಲಿಬುದ್ಧಂ ನಿಕ್ಖನ್ತಂ ನಿಸ್ಸಟಂ ವಿಪ್ಪಮುತ್ತಂ ವಿಸಞ್ಞುತ್ತಂ ವಿಮರಿಯಾದಿಕತೇನ ಚೇತಸಾ ವಿಹರನ್ತನ್ತಿ - ಅಕಿಞ್ಚನಂ ಕಾಮಭವೇ ಅಸತ್ತಂ।

ಅದ್ಧಾ ಹಿ ಸೋ ಓಘಮಿಮಂ ಅತಾರೀತಿ। ಅದ್ಧಾತಿ ಏಕಂಸವಚನಂ...ಪೇ॰... ಅವತ್ಥಾಪನವಚನಮೇತಂ - ಅದ್ಧಾತಿ। **ಓಘ**ನ್ತಿ ಕಾಮೋಘಂ ಭವೋಘಂ ದಿಟ್ಠೋಘಂ ಅವಿಜ್ಜೋಘಂ। **ಅತಾರೀ**ತಿ ಉತ್ತರಿ ಪತರಿ ಸಮತಿಕ್ಕಮಿ ವೀತಿವತ್ತಯೀತಿ - ಅದ್ಧಾ ಹಿ ಸೋ ಓಘಮಿಮಂ ಅತಾರಿ।

ತಿಣ್ಣೋ ಚ ಪಾರಂ ಅಖಿಲೋ ಅಕಙ್ಖೋತಿ। ತಿಣ್ಣೋತಿ ಕಾಮೋಘಂ ತಿಣ್ಣೋ, ಭವೋಘಂ ತಿಣ್ಣೋ, ದಿಟ್ಠೋಘಂ ತಿಣ್ಣೋ, ಅವಿಜ್ಜೋಘಂ ತಿಣ್ಣೋ, ಸಂಸಾರಪಥಂ ತಿಣ್ಣೋ ಉತ್ತಿಣ್ಣೋ ನಿತ್ಥಿಣ್ಣೋ [ನಿತ್ತಿಣ್ಣೋ (ಸ್ಯಾ॰)] ಅತಿಕ್ಕನ್ತೋ ಸಮತಿಕ್ಕನ್ತೋ ವೀತಿವತ್ತೋ। ಸೋ ವುತ್ಥವಾಸೋ [ವುಟ್ಠವಾಸೋ (ಸ್ಯಾ॰) ಮಹಾನಿ॰ ೬] ಚಿಣ್ಣಚರಣೋ ಗತದ್ಧೋ ಗತದಿಸೋ ಗತಕೋಟಿಕೋ ಪಾಲಿತಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯೋ ಉತ್ತಮದಿಟ್ಠಿಪ್ಪತ್ತೋ ಭಾವಿತಮಗ್ಗೋ, ಪಹೀನಕಿಲೇಸೋ ಪಟಿವಿದ್ಧಾಕುಪ್ಪೋ ಸಚ್ಛಿಕತನಿರೋಧೋ । ದುಕ್ಖಂ ತಸ್ಸ ಪರಿಞ್ಞಾತಂ, ಸಮುದಯೋ ಪಹೀನೋ, ಮಗ್ಗೋ ಭಾವಿತೋ, ನಿರೋಧೋ ಸಚ್ಛಿಕತೋ, ಅಭಿಞ್ಞೇಯ್ಯಂ ಅಭಿಞ್ಞಾತಂ, ಪರಿಞ್ಞೇಯ್ಯಂ ಪರಿಞ್ಞಾತಂ, ಪಹಾತಬ್ಬಂ ಪಹೀನಂ, ಭಾವೇತಬ್ಬಂ ಭಾವಿತಂ, ಸಚ್ಛಿಕಾತಬ್ಬಂ ಸಚ್ಛಿಕತಂ। ಸೋ ಉಕ್ಖಿತ್ತಪಲಿಘೋ ಸಂಕಿಣ್ಣಪರಿಕ್ಖೋ ಅಬ್ಬುಳ್ಹೇಸಿಕೋ ನಿರಗ್ಗಳೋ ಅರಿಯೋ ಪನ್ನದ್ಧಜೋ ಪನ್ನಭಾರೋ ವಿಸಞ್ಞುತ್ತೋ ಪಞ್ಚಙ್ಗವಿಪ್ಪಹೀನೋ ಛಳಙ್ಗಸಮನ್ನಾಗತೋ ಏಕಾರಕ್ಖೋ ಚತುರಾಪಸ್ಸೇನೋ ಪನುಣ್ಣಪಚ್ಚೇಕಸಚ್ಚೋ [ಪಣುನ್ನಪಚ್ಚೇಕಸಚ್ಚೋ (ಕ॰)] ಸಮವಯಸಟ್ಠೇಸನೋ ಅನಾವಿಲಸಙ್ಕಪ್ಪೋ ಪಸ್ಸದ್ಧಕಾಯಸಙ್ಖಾರೋ ಸುವಿಮುತ್ತಚಿತ್ತೋ ಸುವಿಮುತ್ತಪಞ್ಞೋ ಕೇವಲೀ ವುಸಿತವಾ ಉತ್ತಮಪುರಿಸೋ ಪರಮಪುರಿಸೋ ಪರಮಪತ್ತಿಪ್ಪತ್ತೋ। ಸೋ ನೇವ ಆಚಿನಾತಿ ನ ಅಪಚಿನಾತಿ, ಅಪಚಿನಿತ್ವಾ ಠಿತೋ। ನೇವ ಪಜಹತಿ ನ ಉಪಾದಿಯತಿ, ಪಜಹಿತ್ವಾ ಠಿತೋ। ನೇವ ವಿಸಿನೇತಿ ನ ಉಸ್ಸಿನೇತಿ, ವಿಸಿನೇತ್ವಾ ಠಿತೋ। ನೇವ ವಿಧೂಪೇತಿ ನ ಸನ್ಧೂಪೇತಿ, ವಿಧೂಪೇತ್ವಾ ಠಿತೋ। ಅಸೇಕ್ಖೇನ ಸೀಲಕ್ಖನ್ಧೇನ ಸಮನ್ನಾಗತತ್ತಾ ಠಿತೋ। ಅಸೇಕ್ಖೇನ ಸಮಾಧಿಕ್ಖನ್ಧೇನ...ಪೇ॰... ಪಞ್ಞಾಕ್ಖನ್ಧೇನ... ವಿಮುತ್ತಿಕ್ಖನ್ಧೇನ... ವಿಮುತ್ತಿಞಾಣದಸ್ಸನಕ್ಖನ್ಧೇನ ಸಮನ್ನಾಗತತ್ತಾ ಠಿತೋ। ಸಚ್ಚಂ ಸಮ್ಪಟಿಪಾದಯಿತ್ವಾ [ಪಟಿಪಾದಯಿತ್ವಾ (ಸ್ಯಾ॰)] ಠಿತೋ। ಏಜಂ ಸಮತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ಠಿತೋ। ಕಿಲೇಸಗ್ಗಿಂ ಪರಿಯಾದಿಯಿತ್ವಾ ಠಿತೋ। ಅಪರಿಗಮನತಾಯ ಠಿತೋ। ಕಥಂ [ಕಟಂ (ಸ್ಯಾ॰) ಕಾಮಸುತ್ತನಿದ್ದೇಸಟ್ಠಕಥಾ ಓಲೋಕೇತಬ್ಬಾ] ಸಮಾದಾಯ ಠಿತೋ? ವಿಮುತ್ತಿಪಟಿಸೇವನತಾಯ ಠಿತೋ । ಮೇತ್ತಾಯ ಪಾರಿಸುದ್ಧಿಯಾ ಠಿತೋ। ಕರುಣಾಯ ...ಪೇ॰... ಮುದಿತಾಯ... ಉಪೇಕ್ಖಾಯ ಪಾರಿಸುದ್ಧಿಯಾ ಠಿತೋ। ಅಚ್ಚನ್ತಪಾರಿಸುದ್ಧಿಯಾ ಠಿತೋ। ಅತಮ್ಮಯತಾಯ [ಅಕಮ್ಮಞ್ಞತಾಯ (ಸ್ಯಾ॰)] ಪಾರಿಸುದ್ಧಿಯಾ ಠಿತೋ। ವಿಮುತ್ತತ್ತಾ ಠಿತೋ। ಸನ್ತುಸ್ಸಿತತ್ತಾ ಠಿತೋ। ಖನ್ಧಪರಿಯನ್ತೇ ಠಿತೋ। ಧಾತುಪರಿಯನ್ತೇ ಠಿತೋ। ಆಯತನಪರಿಯನ್ತೇ ಠಿತೋ। ಗತಿಪರಿಯನ್ತೇ ಠಿತೋ। ಉಪಪತ್ತಿಪರಿಯನ್ತೇ ಠಿತೋ। ಪಟಿಸನ್ಧಿಪರಿಯನ್ತೇ ಠಿತೋ। ಭವಪರಿಯನ್ತೇ ಠಿತೋ। ಸಂಸಾರಪರಿಯನ್ತೇ ಠಿತೋ। ವಟ್ಟಪರಿಯನ್ತೇ ಠಿತೋ। ಅನ್ತಿಮಭವೇ ಠಿತೋ। ಅನ್ತಿಮೇ ಸಮುಸ್ಸಯೇ ಠಿತೋ। ಅನ್ತಿಮದೇಹಧರೋ ಅರಹಾ।

ತಸ್ಸಾಯಂ ಪಚ್ಛಿಮಕೋ ಭವೋ, ಚರಿಮೋಯಂ ಸಮುಸ್ಸಯೋ।
ಜಾತಿಮರಣಸಂಸಾರೋ, ನತ್ಥಿ ತಸ್ಸ ಪುನಬ್ಭವೋತಿ॥

ತಿಣ್ಣೋ ಚ ಪಾರನ್ತಿ ಪಾರಂ ವುಚ್ಚತಿ ಅಮತಂ ನಿಬ್ಬಾನಂ। ಯೋ ಸೋ ಸಬ್ಬಸಙ್ಖಾರಸಮಥೋ ಸಬ್ಬೂಪಧಿಪಟಿನಿಸ್ಸಗ್ಗೋ ತಣ್ಹಕ್ಖಯೋ ವಿರಾಗೋ ನಿರೋಧೋ ನಿಬ್ಬಾನಂ। ಸೋ ಪಾರಗತೋ ಪಾರಪ್ಪತ್ತೋ ಅನ್ತಗತೋ ಅನ್ತಪ್ಪತ್ತೋ ಕೋಟಿಗತೋ ಕೋಟಿಪ್ಪತ್ತೋ ಪರಿಯನ್ತಗತೋ ಪರಿಯನ್ತಪ್ಪತ್ತೋ ವೋಸಾನಗತೋ ವೋಸಾನಪ್ಪತ್ತೋ ತಾಣಗತೋ ತಾಣಪ್ಪತ್ತೋ ಲೇಣಗತೋ

ಲೇಣಪ್ಪತ್ತೋ ಸರಣಗತೋ ಸರಣಪ್ಪತ್ತೋ ಅಭಯಗತೋ ಅಭಯಪ್ಪತ್ತೋ ಅಚ್ಚುತಗತೋ ಅಚ್ಚುತಪ್ಪತ್ತೋ ಅಮತಗತೋ ಅಮತಪ್ಪತ್ತೋ ನಿಬ್ಬಾನಗತೋ ನಿಬ್ಬಾನಪ್ಪತ್ತೋ। ಸೋ ವುತ್ಥವಾಸೋ ಚಿಣ್ಣಚರಣೋ...ಪೇ॰... ಜಾತಿಮರಣಸಂಸಾರೋ, ನತ್ಥಿ ತಸ್ಸ ಪುನಬ್ಭವೋತಿ - ತಿಣ್ಣೋ ಚ ಪಾರಂ।

ಅಖಿಲೋತಿ ರಾಗೋ ಖಿಲೋ, ದೋಸೋ ಖಿಲೋ, ಮೋಹೋ ಖಿಲೋ, ಕೋಧೋ ಖಿಲೋ, ಉಪನಾಹೋ ಖಿಲೋ...ಪೇ॰... ಸಬ್ಬಾಕುಸಲಾಭಿಸಙ್ಖಾರಾ ಖಿಲಾ। ಯಸ್ಸೇತೇ ಖಿಲಾ ಪಹೀನಾ ಸಮುಚ್ಛಿನ್ನಾ ವೂಪಸನ್ತಾ ಪಟಿಪಸ್ಸದ್ಧಾ ಅಭಬ್ಬುಪ್ಪತ್ತಿಕಾ ಞಾಣಗ್ಗಿನಾ ದಡ್ಢಾ ಸೋ ವುಚ್ಚತಿ ಅಖಿಲೋ। **ಅಕಙ್ಖೋತಿ** ದುಕ್ಖೇ ಕಙ್ಖಾ, ದುಕ್ಖಸಮುದಯೇ ಕಙ್ಖಾ, ದುಕ್ಖನಿರೋಧೇ ಕಙ್ಖಾ, ದುಕ್ಖನಿರೋಧಗಾಮಿನಿಯಾ ಪಟಿಪದಾಯ ಕಙ್ಖಾ, ಪುಬ್ಬನ್ತೇ ಕಙ್ಖಾ, ಅಪರನ್ತೇ ಕಙ್ಖಾ, ಪುಬ್ಬನ್ತಾಪರನ್ತೇ ಕಙ್ಖಾ, ಇದಪ್ಪಚ್ಚಯತಾಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪನ್ನೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು ಕಙ್ಖಾ, ಯಾ ಏವರೂಪಾ ಕಙ್ಖಾ ಕಙ್ಖಾಯನಾ ಕಙ್ಖಾಯಿತತ್ತಂ ವಿಮತಿ ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾ ದ್ವೇಳ್ಹಕಂ ದ್ವೇಧಾಪಥೋ ಸಂಸಯೋ ಅನೇಕಂಸಗ್ಗಾಹೋ ಆಸಪ್ಪನಾ ಪರಿಸಪ್ಪನಾ ಅಪರಿಯೋಗಾಹನಾ ಥಮ್ಭಿತತ್ತಂ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಮನೋವಿಲೇಖೋ। ಯಸ್ಸೇತೇ ಕಙ್ಖಾ ಪಹೀನಾ ಸಮುಚ್ಛಿನ್ನಾ ವೂಪಸನ್ತಾ ಪಟಿಪಸ್ಸದ್ಧಾ ಅಭಬ್ಬುಪ್ಪತ್ತಿಕಾ ಞಾಣಗ್ಗಿನಾ ದಡ್ಢಾ ಸೋ ವುಚ್ಚತಿ ಅಕಙ್ಖೋತಿ - ತಿಣ್ಣೋ ಚ ಪಾರಂ ಅಖಿಲೋ ಅಕಙ್ಖೋ। ತೇನಾಹ ಭಗವಾ -

> “ಯಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂ ವೇದಗುಮಾಭಿಜಞ್ಞಾ, ಅಕಿಞ್ಚನಂ ಕಾಮಭವೇ ಅಸತ್ತಂ।
> ಅದ್ಧಾ ಹಿ ಸೋ ಓಘಮಿಮಂ ಅತಾರಿ, ತಿಣ್ಣೋ ಚ ಪಾರಂ ಅಖಿಲೋ ಅಕಙ್ಖೋ”ತಿ॥

೧೯. ವಿದ್ವಾ ಚ ಯೋ ವೇದಗೂ ನರೋ ಇಧ, ಭವಾಭವೇ ಸಙ್ಗಮಿಮಂ ವಿಸಜ್ಜ।
ಸೋ ವೀತತಣ್ಹೋ ಅನೀಘೋ ನಿರಾಸೋ, ಅತಾರಿ ಸೋ ಜಾತಿಜರನ್ತಿ ಬ್ರೂಮಿ॥

ವಿದ್ವಾ ಚ ಯೋ ವೇದಗೂ ನರೋ ಇಧಾತಿ। ವಿದ್ವಾತಿ ವಿಜ್ಜಾಗತೋ ಞಾಣೀ ವಿಭಾವೀ ಮೇಧಾವೀ। **ಯೋತಿ** ಯೋ ಯಾದಿಸೋ...ಪೇ॰... ಮನುಸ್ಸೋ ವಾ। **ವೇದಗೂತಿ** ವೇದಾ ವುಚ್ಚನ್ತಿ ಚತೂಸು ಮಗ್ಗೇಸು ಞಾಣಂ ಪಞ್ಞಾ ಪಞ್ಞಿನ್ದ್ರಿಯಂ ಪಞ್ಞಾಬಲಂ ಧಮ್ಮವಿಚಯಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗೋ ವೀಮಂಸಾ ವಿಪಸ್ಸನಾ ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿ [ಞಾಣಂ...ಪೇ॰... ಸಬ್ಬವೇದಮತಿಚ್ಚ ವೇದಗೂ ಸೋತಿ। (ಸ್ಯಾ॰) ಪಸ್ಸ ಮಹಾನಿ॰ ೮೧]। ತೇಹಿ ವೇದೇಹಿ ಜಾತಿಜರಾಮರಣಸ್ಸ ಅನ್ತಗತೋ ಅನ್ತಪ್ಪತ್ತೋ ಕೋಟಿಗತೋ ಕೋಟಿಪ್ಪತ್ತೋ ಪರಿಯನ್ತಗತೋ ಪರಿಯನ್ತಪ್ಪತ್ತೋ ವೋಸಾನಗತೋ ವೋಸಾನಪ್ಪತ್ತೋ ತಾಣಗತೋ ತಾಣಪ್ಪತ್ತೋ ಲೇಣಗತೋ ಲೇಣಪ್ಪತ್ತೋ ಸರಣಗತೋ ಸರಣಪ್ಪತ್ತೋ ಅಭಯಗತೋ ಅಭಯಪ್ಪತ್ತೋ ಅಚ್ಚುತಗತೋ ಅಚ್ಚುತಪ್ಪತ್ತೋ ಅಮತಗತೋ ಅಮತಪ್ಪತ್ತೋ ನಿಬ್ಬಾನಗತೋ ನಿಬ್ಬಾನಪ್ಪತ್ತೋ। ವೇದಾನಂ ವಾ ಅನ್ತಗತೋತಿ ವೇದಗೂ, ವೇದೇಹಿ ವಾ ಅನ್ತಗತೋತಿ ವೇದಗೂ, ಸತ್ತನ್ನಂ ವಾ ಧಮ್ಮಾನಂ ವಿದಿತತ್ತಾ ವೇದಗೂ। ಸಕ್ಕಾಯದಿಟ್ಠಿ ವಿದಿತಾ ಹೋತಿ, ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾ...ಪೇ॰... ಸೀಲಬ್ಬತಪರಾಮಾಸೋ... ರಾಗೋ... ದೋಸೋ... ಮೋಹೋ... ಮಾನೋ ವಿದಿತೋ ಹೋತಿ। ವಿದಿತಾಸ್ಸ ಹೋನ್ತಿ ಪಾಪಕಾ ಅಕುಸಲಾ ಧಮ್ಮಾ ಸಂಕಿಲೇಸಿಕಾ ಪೋನೋಭವಿಕಾ ಸದರಾ ದುಕ್ಖವಿಪಾಕಾ ಆಯತಿಂ ಜಾತಿಜರಾಮರಣಿಯಾ।

> ವೇದಾನಿ ವಿಚೇಯ್ಯ ಕೇವಲಾನಿ, [ಸಭಿಯಾತಿ ಭಗವಾ]
> ಸಮಣಾನಂ ಯಾನೀಧತ್ಥಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಂ।
> ಸಬ್ಬವೇದನಾಸು ವೀತರಾಗೋ, ಸಬ್ಬಂ ವೇದಮತಿಚ್ಚ ವೇದಗೂ ಸೋ॥

ನರೋತಿ ಸತ್ತೋ ನರೋ ಮಾನವೋ ಪೋಸೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಜೀವೋ ಜಾಗು [ಜಾತು (ಸ್ಯಾ॰)] ಜನ್ತು ಇನ್ದಗು [ಇನ್ದಗೂ (ಸ್ಯಾ॰)] ಮನುಜೋ। **ಇಧಾತಿ** ಇಮಿಸ್ಸಾ ದಿಟ್ಠಿಯಾ...ಪೇ॰... ಇಮಸ್ಮಿಂ ಮನುಸ್ಸಲೋಕೇತಿ - ವಿದ್ವಾ ಚ ಯೋ ವೇದಗೂ ನರೋ ಇಧ।

ಭವಾಭವೇ ಸಙ್ಗಮಿಮಂ ವಿಸಜ್ಜಾತಿ। ಭವಾಭವೇತಿ ಭವಾಭವೇ ಕಮ್ಮಭವೇ ಪುನಬ್ಭವೇ ಕಾಮಭವೇ, ಕಮ್ಮಭವೇ ಕಾಮಭವೇ ಪುನಬ್ಭವೇ ರೂಪಭವೇ, ಕಮ್ಮಭವೇ ರೂಪಭವೇ ಪುನಬ್ಭವೇ ಅರೂಪಭವೇ, ಕಮ್ಮಭವೇ ಅರೂಪಭವೇ ಪುನಬ್ಭವೇ ಪುನಪ್ಪುನಭವೇ, ಪುನಪ್ಪುನಗತಿಯಾ ಪುನಪ್ಪುನಉಪಪತ್ತಿಯಾ ಪುನಪ್ಪುನಪಟಿಸನ್ಧಿಯಾ ಪುನಪ್ಪುನಅತ್ತಭಾವಾಭಿನಿಬ್ಬತ್ತಿಯಾ। **ಸಙ್ಗಾತಿ** ಸತ್ತ ಸಙ್ಗಾ - ರಾಗಸಙ್ಗೋ, ದೋಸಸಙ್ಗೋ, ಮೋಹಸಙ್ಗೋ, ಮಾನಸಙ್ಗೋ, ದಿಟ್ಠಿಸಙ್ಗೋ, ಕಿಲೇಸಸಙ್ಗೋ, ದುಚ್ಚರಿತಸಙ್ಗೋ। **ವಿಸಜ್ಜಾತಿ** ಸಙ್ಗೇ ವೋಸಜ್ಜೇತ್ವಾ ವಾ ವಿಸಜ್ಜ। ಅಥ ವಾ, ಸಙ್ಗೇ ಬನ್ಧೇ ವಿಬನ್ಧೇ ಆಬನ್ಧೇ ಲಗ್ಗೇ ಲಗ್ಗಿತೇ ಪಲಿಬುದ್ಧೇ ಬನ್ಧನೇ ಫೋಟಯಿತ್ವಾ [ಮೋಚಯಿತ್ವಾ (ಸ್ಯಾ॰)] ವಾ ವಿಸಜ್ಜ। ಯಥಾ ಯಾನಂ ವಾ ವಯ್ಹಂ ವಾ ರಥಂ ವಾ ಸಕಟಂ ವಾ ಸನ್ದಮಾನಿಕಂ ವಾ ಸಜ್ಜಂ ವಿಸಜ್ಜಂ ಕರೋನ್ತಿ ವಿಕೋಪೇನ್ತಿ - ಏವಮೇವ ತೇ ಸಙ್ಗೇ ವೋಸಜ್ಜೇತ್ವಾ ವಾ ವಿಸಜ್ಜ। ಅಥ ವಾ, ಸಙ್ಗೇ ಬನ್ಧೇ ವಿಬನ್ಧೇ ಆಬನ್ಧೇ ಲಗ್ಗೇ ಲಗ್ಗಿತೇ ಪಲಿಬುದ್ಧೇ ಬನ್ಧನೇ ಫೋಟಯಿತ್ವಾ ವಾ ವಿಸಜ್ಜಾತಿ - ಭವಾಭವೇ ಸಙ್ಗಮಿಮಂ ವಿಸಜ್ಜ।

ಸೋ ವೀತತಣ್ಹೋ ಅನೀಘೋ ನಿರಾಸೋ, ಅತಾರಿ ಸೋ ಜಾತಿಜರನ್ತಿ ಬ್ರೂಮೀತಿ। ತಣ್ಹಾತಿ ರೂಪತಣ್ಹಾ...ಪೇ॰... ಧಮ್ಮತಣ್ಹಾ... ಯಸ್ಸೇಸಾ ತಣ್ಹಾ ಪಹೀನಾ ಸಮುಚ್ಛಿನ್ನಾ ವೂಪಸನ್ತಾ ಪಟಿಪಸ್ಸದ್ಧಾ ಅಭಬ್ಬುಪ್ಪತ್ತಿಕಾ ಞಾಣಗ್ಗಿನಾ ದಡ್ಢಾ, ಸೋ ವುಚ್ಚತಿ ವೀತತಣ್ಹೋ ವಿಗತತಣ್ಹೋ ಚತ್ತತಣ್ಹೋ ವನ್ತತಣ್ಹೋ ಮುತ್ತತಣ್ಹೋ ಪಹೀನತಣ್ಹೋ ಪಟಿನಿಸ್ಸಟ್ಠತಣ್ಹೋ ವೀತರಾಗೋ ಚತ್ತರಾಗೋ ಪಹೀನರಾಗೋ ಪಟಿನಿಸ್ಸಟ್ಠರಾಗೋ ನಿಚ್ಛಾತೋ ನಿಬ್ಬುತೋ ಸೀತಿಭೂತೋ ಸುಖಪ್ಪಟಿಸಂವೇದೀ ಬ್ರಹ್ಮಭೂತೇನ ಅತ್ತನಾ ವಿಹರತೀತಿ - ಸೋ ವೀತತಣ್ಹೋ। **ಅನೀಘೋತಿ** ರಾಗೋ ನೀಘೋ, ದೋಸೋ ನೀಘೋ, ಮೋಹೋ ನೀಘೋ, ಕೋಧೋ ನೀಘೋ, ಉಪನಾಹೋ ನೀಘೋ...ಪೇ॰... ಸಬ್ಬಾಕುಸಲಾಭಿಸಙ್ಖಾರಾ ನೀಘಾ। ಯಸ್ಸೇತೇ ನೀಘಾ ಪಹೀನಾ ಸಮುಚ್ಛಿನ್ನಾ ವೂಪಸನ್ತಾ ಪಟಿಪಸ್ಸದ್ಧಾ ಅಭಬ್ಬುಪ್ಪತ್ತಿಕಾ ಞಾಣಗ್ಗಿನಾ ದಡ್ಢಾ, ಸೋ ವುಚ್ಚತಿ ಅನೀಘೋ। **ನಿರಾಸೋತಿ** ಆಸಾ ವುಚ್ಚತಿ ತಣ್ಹಾ। ಯೋ ರಾಗೋ ಸಾರಾಗೋ... ಪೇ॰... ಅಭಿಜ್ಝಾ ಲೋಭೋ ಅಕುಸಲಮೂಲಂ। ಯಸ್ಸೇಸಾ ಆಸಾ ತಣ್ಹಾ ಪಹೀನಾ ಸಮುಚ್ಛಿನ್ನಾ ವೂಪಸನ್ತಾ ಪಟಿಪಸ್ಸದ್ಧಾ ಅಭಬ್ಬುಪ್ಪತ್ತಿಕಾ ಞಾಣಗ್ಗಿನಾ ದಡ್ಢಾ, ಸೋ ವುಚ್ಚತಿ ನಿರಾಸೋ। **ಜಾತೀತಿ** ಯಾ ತೇಸಂ ತೇಸಂ ಸತ್ತಾನಂ...ಪೇ॰... ಆಯತನಾನಂ ಪಟಿಲಾಭೋ। **ಜರಾತಿ** ಯಾ ತೇಸಂ ತೇಸಂ ಸತ್ತಾನಂ ...ಪೇ॰... ಇನ್ದ್ರಿಯಾನಂ ಪರಿಪಾಕೋ। ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಜರಾ। **ಸೋ ವೀತತಣ್ಹೋ ಅನೀಘೋ ನಿರಾಸೋ, ಅತಾರಿ ಸೋ ಜಾತಿಜರನ್ತಿ ಬ್ರೂಮೀತಿ** ಯೋ ಸೋ ವೀತತಣ್ಹೋ ಅನೀಘೋ ಚ ನಿರಾಸೋ ಚ, ಸೋ ಖೋ ಜಾತಿಜರಾಮರಣಂ ಅತರಿ ಉತ್ತರಿ ಪತರಿ ಸಮತಿಕ್ಕಮಿ ವೀತಿವತ್ತಯೀತಿ ಬ್ರೂಮಿ ಆಚಿಕ್ಖಾಮಿ ದೇಸೇಮಿ ಪಞ್ಞಪೇಮಿ ಪಟ್ಠಪೇಮಿ ವಿವರಾಮಿ ವಿಭಜಾಮಿ ಉತ್ತಾನೀಕರೋಮಿ ಪಕಾಸೇಮೀತಿ - ಸೋ ವೀತತಣ್ಹೋ ಅನೀಘೋ ನಿರಾಸೋ, ಅತಾರಿ ಸೋ ಜಾತಿಜರನ್ತಿ ಬ್ರೂಮಿ। ತೇನಾಹ ಭಗವಾ -

"ವಿದ್ವಾ ಚ ಯೋ ವೇದಗೂ ನರೋ ಇಧ, ಭವಾಭವೇ ಸಙ್ಗಮಿಮಂ ವಿಸಜ್ಜ।
ಸೋ ವೀತತಣ್ಹೋ ಅನೀಘೋ ನಿರಾಸೋ, ಅತಾರಿ ಸೋ ಜಾತಿಜರನ್ತಿ ಬ್ರೂಮೀ"ತಿ॥

ಸಹ ಗಾಥಾಪರಿಯೋಸಾನಾ...ಪೇ॰... ಸತ್ಥಾ ಮೇ, ಭನ್ತೇ ಭಗವಾ, ಸಾವಕೋಹಮಸ್ಮೀತಿ।

ಮೇತ್ತಗೂಮಾಣವಪುಚ್ಛಾನಿದ್ದೇಸೋ ಚತುತ್ಥೋ।

೫. ಧೋತಕಮಾಣವಪುಚ್ಛಾನಿದ್ದೇಸೋ

೩೦. ಪುಚ್ಛಾಮಿ ತಂ ಭಗವಾ ಬ್ರೂಹಿ ಮೇತಂ, [ಇಚ್ಚಾಯಸ್ಮಾ ಧೋತಕೋ]
ವಾಚಾಭಿಕಙ್ಖಾಮಿ ಮಹೇಸಿ ತುಯ್ಹಂ।
ತವ ಸುತ್ವಾನ ನಿಗ್ಘೋಸಂ, ಸಿಕ್ಖೇ ನಿಬ್ಬಾನಮತ್ತನೋ॥

ಪುಚ್ಛಾಮಿ ತಂ ಭಗವಾ ಬ್ರೂಹಿ ಮೇತನ್ತಿ। **ಪುಚ್ಛಾಮೀತಿ** ತಿಸ್ಸೋ ಪುಚ್ಛಾ - ಅದಿಟ್ಠಜೋತನಾ ಪುಚ್ಛಾ, ದಿಟ್ಠಸಂಸನ್ದನಾ ಪುಚ್ಛಾ, ವಿಮತಿಚ್ಛೇದನಾ ಪುಚ್ಛಾ...ಪೇ॰... ಇಮಾ ತಿಸ್ಸೋ ಪುಚ್ಛಾ...ಪೇ॰... ನಿಬ್ಬಾನಪುಚ್ಛಾ। **ಪುಚ್ಛಾಮಿ ತ**ನ್ತಿ ಪುಚ್ಛಾಮಿ ತಂ ಯಾಚಾಮಿ ತಂ ಅಜ್ಝೇಸಾಮಿ ತಂ ಪಸಾದೇಮಿ ತಂ, ಕಥಯಸ್ಸು ಮೇತಿ - ಪುಚ್ಛಾಮಿ ತಂ। **ಭಗವಾತಿ** ಗಾರವಾಧಿವಚನಮೇತಂ...ಪೇ॰... ಸಚ್ಛಿಕಾ ಪಞ್ಞತ್ತಿ, ಯದಿದಂ ಭಗವಾತಿ। **ಬ್ರೂಹಿ ಮೇತ**ನ್ತಿ ಬ್ರೂಹಿ ಆಚಿಕ್ಖಾಹಿ ದೇಸೇಹಿ ಪಞ್ಞಪೇಹಿ ಪಟ್ಠಪೇಹಿ ವಿವರಾಹಿ ವಿಭಜಾಹಿ ಉತ್ತಾನೀಕರೋಹಿ ಪಕಾಸೇಹೀತಿ - ಪುಚ್ಛಾಮಿ ತಂ ಭಗವಾ ಬ್ರೂಹಿ ಮೇತಂ।

ಇಚ್ಛಾಯಸ್ಮಾ ಧೋತಕೋತಿ। **ಇಚ್ಛಾತಿ** ಪದಸನ್ಧಿ...ಪೇ॰... **ಆಯಸ್ಮಾತಿ** ಪಿಯವಚನಂ ಗರುವಚನಂ ಸಗಾರವಸಪ್ಪತಿಸ್ಸಾಧಿವಚನಮೇತಂ ಆಯಸ್ಮಾತಿ। **ಧೋತಕೋತಿ** ತಸ್ಸ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಸ ನಾಮಂ ಸಙ್ಖಾ ಸಮಞ್ಞಾ ಪಞ್ಞತ್ತಿ ವೋಹಾರೋ ನಾಮಂ ನಾಮಕಮ್ಮಂ ನಾಮಧೇಯ್ಯಂ ನಿರುತ್ತಿ ಬ್ಯಞ್ಜನಂ ಅಭಿಲಾಪೋತಿ - ಇಚ್ಛಾಯಸ್ಮಾ ಧೋತಕೋ।

ವಾಚಾಭಿಕಙ್ಖಾಮಿ ಮಹೇಸಿ ತುಯ್ಹನ್ತಿ ತುಯ್ಹಂ ವಚನಂ ಬ್ಯಪ್ಪಥಂ ದೇಸನಂ ಅನುಸಾಸನಂ ಅನುಸಿಟ್ಠಂ ಕಙ್ಖಾಮಿ ಅಭಿಕಙ್ಖಾಮಿ ಇಚ್ಛಾಮಿ ಸಾದಿಯಾಮಿ ಪತ್ಥಯಾಮಿ ಪಿಹಯಾಮಿ ಅಭಿಜಪ್ಪಾಮಿ। **ಮಹೇಸೀತಿ** ಕಿಂ ಮಹೇಸಿ ಭಗವಾ? ಮಹನ್ತಂ ಸೀಲಕ್ಖನ್ಧಂ ಏಸೀ ಗವೇಸೀ ಪರಿಯೇಸೀತಿ ಮಹೇಸಿ...ಪೇ॰... ಕಹಂ ನರಾಸಭೋತಿ ಮಹೇಸೀತಿ - ವಾಚಾಭಿಕಙ್ಖಾಮಿ ಮಹೇಸಿ ತುಯ್ಹಂ।

ತವ ಸುತ್ವಾನ ನಿಗ್ಘೋಸನ್ತಿ ತುಯ್ಹಂ ವಚನಂ ಬ್ಯಪ್ಪಥಂ ದೇಸನಂ ಅನುಸಾಸನಂ ಅನುಸಿಟ್ಠಂ ಸುತ್ವಾ ಸುಣಿತ್ವಾ ಉಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ಉಪಧಾರಯಿತ್ವಾ ಉಪಲಕ್ಖಯಿತ್ವಾತಿ - ತವ ಸುತ್ವಾನ ನಿಗ್ಘೋಸಂ।

ಸಿಕ್ಖೇ ನಿಬ್ಬಾನಮತ್ತನೋತಿ। **ಸಿಕ್ಖಾತಿ** ತಿಸ್ಸೋ ಸಿಕ್ಖಾ - ಅಧಿಸೀಲಸಿಕ್ಖಾ, ಅಧಿಚಿತ್ತಸಿಕ್ಖಾ, ಅಧಿಪಞ್ಞಾಸಿಕ್ಖಾ...ಪೇ॰... ಅಯಂ ಅಧಿಪಞ್ಞಾಸಿಕ್ಖಾ। **ನಿಬ್ಬಾನಮತ್ತನೋತಿ** ಅತ್ತನೋ ರಾಗಸ್ಸ ನಿಬ್ಬಾಪನಾಯ, ದೋಸಸ್ಸ ನಿಬ್ಬಾಪನಾಯ, ಮೋಹಸ್ಸ ನಿಬ್ಬಾಪನಾಯ, ಕೋಧಸ್ಸ ನಿಬ್ಬಾಪನಾಯ , ಉಪನಾಹಸ್ಸ ನಿಬ್ಬಾಪನಾಯ...ಪೇ॰... ಸಬ್ಬಾಕುಸಲಾಭಿಸಙ್ಖಾರಾನಂ ಸಮಾಯ ಉಪಸಮಾಯ ವೂಪಸಮಾಯ ನಿಬ್ಬಾಪನಾಯ ಪಟಿನಿಸ್ಸಗ್ಗಾಯ ಪಟಿಪಸ್ಸದ್ಧಿಯಾ ಅಧಿಸೀಲಮ್ಪಿ ಸಿಕ್ಖೇಯ್ಯ, ಅಧಿಚಿತ್ತಮ್ಪಿ ಸಿಕ್ಖೇಯ್ಯ, ಅಧಿಪಞ್ಞಮ್ಪಿ ಸಿಕ್ಖೇಯ್ಯ। ಇಮಾ ತಿಸ್ಸೋ ಸಿಕ್ಖಾಯೋ ಆವಜ್ಜನ್ತೋ ಸಿಕ್ಖೇಯ್ಯ, ಜಾನನ್ತೋ ಸಿಕ್ಖೇಯ್ಯ, ಪಸ್ಸನ್ತೋ ಸಿಕ್ಖೇಯ್ಯ, ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖನ್ತೋ ಸಿಕ್ಖೇಯ್ಯ, ಚಿತ್ತಂ ಪದಹನ್ತೋ ಸಿಕ್ಖೇಯ್ಯ, ಸದ್ಧಾಯ ಅಧಿಮುಚ್ಚನ್ತೋ ಸಿಕ್ಖೇಯ್ಯ, ವೀರಿಯಂ ಪಗ್ಗಣ್ಹನ್ತೋ ಸಿಕ್ಖೇಯ್ಯ, ಸತಿಂ ಉಪಟ್ಠಪೇನ್ತೋ ಸಿಕ್ಖೇಯ್ಯ, ಚಿತ್ತಂ ಸಮಾದಹನ್ತೋ ಸಿಕ್ಖೇಯ್ಯ, ಪಞ್ಞಾಯ ಪಜಾನನ್ತೋ ಸಿಕ್ಖೇಯ್ಯ, ಅಭಿಞ್ಞೇಯ್ಯಂ ಅಭಿಜಾನನ್ತೋ ಸಿಕ್ಖೇಯ್ಯ, ಪರಿಞ್ಞೇಯ್ಯಂ ಪರಿಜಾನನ್ತೋ ಸಿಕ್ಖೇಯ್ಯ, ಪಹಾತಬ್ಬಂ ಪಜಹನ್ತೋ ಸಿಕ್ಖೇಯ್ಯ, ಭಾವೇತಬ್ಬಂ ಭಾವೇನ್ತೋ ಸಿಕ್ಖೇಯ್ಯ, ಸಚ್ಛಿಕಾತಬ್ಬಂ ಸಚ್ಛಿಕರೋನ್ತೋ ಸಿಕ್ಖೇಯ್ಯ, ಆಚರೇಯ್ಯ ಸಮಾಚರೇಯ್ಯ ಸಮಾದಾಯ ವತ್ತೇಯ್ಯಾತಿ - ಸಿಕ್ಖೇ ನಿಬ್ಬಾನಮತ್ತನೋ। ತೇನಾಹ ಸೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ -

"ಪುಚ್ಛಾಮಿ ತಂ ಭಗವಾ ಬ್ರೂಹಿ ಮೇತಂ, [ಇಚ್ಛಾಯಸ್ಮಾ ಧೋತಕೋ]
ವಾಚಾಭಿಕಙ್ಖಾಮಿ ಮಹೇಸಿ ತುಯ್ಹಂ।
ತವ ಸುತ್ವಾನ ನಿಗ್ಘೋಸಂ, ಸಿಕ್ಖೇ ನಿಬ್ಬಾನಮತ್ತನೋ"ತಿ॥

೩೧. **ತೇನಹಾತಪ್ಪಂ ಕರೋಹಿ, [ಧೋತಕಾತಿ ಭಗವಾ]**
ಇಧೇವ ನಿಪಕೋ ಸತೋ।
ಇತೋ ಸುತ್ವಾನ ನಿಗ್ಘೋಸಂ, ಸಿಕ್ಖೇ ನಿಬ್ಬಾನಮತ್ತನೋ॥

ತೇನಹಾತಪ್ಪಂ ಕರೋಹೀತಿ ಆತಪ್ಪಂ ಕರೋಹಿ, ಉಸ್ಸಾಹಂ ಕರೋಹಿ, ಉಸ್ಸೋಳ್ಹಿಂ ಕರೋಹಿ, ಥಾಮಂ ಕರೋಹಿ, ಧಿತಿಂ ಕರೋಹಿ, ವೀರಿಯಂ ಕರೋಹಿ, ಛನ್ದಂ ಜನೇಹಿ ಸಞ್ಜನೇಹಿ ಉಪಟ್ಠಪೇಹಿ ಸಮುಟ್ಠಪೇಹಿ ನಿಬ್ಬತ್ತೇಹಿ ಅಭಿನಿಬ್ಬತ್ತೇಹೀತಿ -

ತೇನಹಾತಪ್ಪಂ ಕರೋಹಿ।

ಧೋತಕಾತಿ ಭಗವಾ ತಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂ ನಾಮೇನ ಆಲಪತಿ। **ಭಗವಾತಿ** ಗಾರವಾಧಿವಚನಮೇತಂ…ಪೇ॰… ಸಚ್ಛಿಕಾ ಪಞ್ಞತ್ತಿ, ಯದಿದಂ ಭಗವಾತಿ - ಧೋತಕಾತಿ ಭಗವಾ।

ಇಧೇವ ನಿಪಕೋ ಸತೋತಿ। **ಇಧಾತಿ** ಇಮಿಸ್ಸಾ ದಿಟ್ಠಿಯಾ ಇಮಿಸ್ಸಾ ಖನ್ತಿಯಾ ಇಮಿಸ್ಸಾ ರುಚಿಯಾ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಆದಾಯೇ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಧಮ್ಮೇ ಇಮಸ್ಮಿಂ ವಿನಯೇ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಧಮ್ಮವಿನಯೇ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಪಾವಚನೇ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯೇ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸತ್ಥುಸಾಸನೇ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಅತ್ತಭಾವೇ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಮನುಸ್ಸಲೋಕೇ। **ನಿಪಕೋತಿ** ನಿಪಕೋ ಪಣ್ಡಿತೋ ಪಞ್ಞವಾ ಬುದ್ಧಿಮಾ ಞಾಣೀ ವಿಭಾವೀ ಮೇಧಾವೀ। **ಸತೋತಿ** ಚತೂಹಿ ಕಾರಣೇಹಿ ಸತೋ - ಕಾಯೇ ಕಾಯಾನುಪಸ್ಸನಾಸತಿಪಟ್ಠಾನಂ ಭಾವೇನ್ತೋ ಸತೋ… ಪೇ॰… ಸೋ ವುಚ್ಚತಿ ಸತೋತಿ - ಇಧೇವ ನಿಪಕೋ ಸತೋ।

ಇತೋ ಸುತ್ವಾನ ನಿಗ್ಘೋಸನ್ತಿ ಇತೋ ಮಯ್ಹಂ ವಚನಂ ಬ್ಯಪ್ಪಥಂ ದೇಸನಂ ಅನುಸಾಸನಂ ಅನುಸಿಟ್ಠಂ ಸುತ್ವಾ ಸುಣಿತ್ವಾ ಉಗ್ಗಣ್ಹಿತ್ವಾ ಉಪಧಾರಯಿತ್ವಾ ಉಪಲಕ್ಖಯಿತ್ವಾತಿ - ಇತೋ ಸುತ್ವಾನ ನಿಗ್ಘೋಸಂ।

ಸಿಕ್ಖೇ ನಿಬ್ಬಾನಮತ್ತನೋತಿ। **ಸಿಕ್ಖಾತಿ** ತಿಸ್ಸೋ ಸಿಕ್ಖಾ - ಅಧಿಸೀಲಸಿಕ್ಖಾ, ಅಧಿಚಿತ್ತಸಿಕ್ಖಾ, ಅಧಿಪಞ್ಞಾಸಿಕ್ಖಾ…ಪೇ॰… ಅಯಂ ಅಧಿಪಞ್ಞಾಸಿಕ್ಖಾ। **ನಿಬ್ಬಾನಮತ್ತನೋತಿ** ಅತ್ತನೋ ರಾಗಸ್ಸ ನಿಬ್ಬಾಪನಾಯ, ದೋಸಸ್ಸ ನಿಬ್ಬಾಪನಾಯ, ಮೋಹಸ್ಸ ನಿಬ್ಬಾಪನಾಯ, ಕೋಧಸ್ಸ ನಿಬ್ಬಾಪನಾಯ, ಉಪನಾಹಸ್ಸ ನಿಬ್ಬಾಪನಾಯ…ಪೇ॰… ಸಬ್ಬಾಕುಸಲಾಭಿಸಙ್ಖಾರಾನಂ ಸಮಾಯ ಉಪಸಮಾಯ ವೂಪಸಮಾಯ ನಿಬ್ಬಾಪನಾಯ ಪಟಿನಿಸ್ಸಗ್ಗಾಯ ಪಟಿಪಸ್ಸದ್ಧಿಯಾ ಅಧಿಸೀಲಮ್ಪಿ ಸಿಕ್ಖೇಯ್ಯ, ಅಧಿಚಿತ್ತಮ್ಪಿ ಸಿಕ್ಖೇಯ್ಯ, ಅಧಿಪಞ್ಞಮ್ಪಿ ಸಿಕ್ಖೇಯ್ಯ। ಇಮಾ ತಿಸ್ಸೋ ಸಿಕ್ಖಾಯೋ ಆವಜ್ಜನ್ತೋ ಸಿಕ್ಖೇಯ್ಯ, ಜಾನನ್ತೋ ಸಿಕ್ಖೇಯ್ಯ…ಪೇ॰… ಸಚ್ಛಿಕಾತಬ್ಬಂ ಸಚ್ಛಿಕರೋನ್ತೋ ಸಿಕ್ಖೇಯ್ಯ, ಆಚರೇಯ್ಯ ಸಮಾಚರೇಯ್ಯ ಸಮಾದಾಯ ವತ್ತೇಯ್ಯಾತಿ - ಸಿಕ್ಖೇ ನಿಬ್ಬಾನಮತ್ತನೋ। ತೇನಾಹ ಭಗವಾ -

> “ತೇನಹಾತಪ್ಪಂ ಕರೋಹಿ, [ಧೋತಕಾತಿ ಭಗವಾ]
> ಇಧೇವ ನಿಪಕೋ ಸತೋ।
> ಇತೋ ಸುತ್ವಾನ ನಿಗ್ಘೋಸಂ, ಸಿಕ್ಖೇ ನಿಬ್ಬಾನಮತ್ತನೋ”ತಿ॥

೩೧. **ಪಸ್ಸಾಮಹಂ ದೇವಮನುಸ್ಸಲೋಕೇ, ಅಕಿಞ್ಚನಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಮಿರಿಯಮಾನಂ।**
ತಂ ತಂ ನಮಸ್ಸಾಮಿ ಸಮನ್ತಚಕ್ಖು, ಪಮುಞ್ಚ ಮಂ ಸಕ್ಕ ಕಥಂಕಥಾಹಿ॥

ಪಸ್ಸಾಮಹಂ ದೇವಮನುಸ್ಸಲೋಕೇತಿ। **ದೇವಾತಿ** ತಯೋ ದೇವಾ - ಸಮ್ಮುತಿದೇವಾ, ಉಪಪತ್ತಿದೇವಾ, ವಿಸುದ್ಧಿದೇವಾ। ಕತಮೇ ಸಮ್ಮುತಿದೇವಾ? ಸಮ್ಮುತಿದೇವಾ ವುಚ್ಚನ್ತಿ ರಾಜಾನೋ ಚ ರಾಜಕುಮಾರಾ ಚ ದೇವಿಯೋ ಚ। ಇಮೇ ವುಚ್ಚನ್ತಿ ಸಮ್ಮುತಿದೇವಾ। ಕತಮೇ ಉಪಪತ್ತಿದೇವಾ? ಉಪಪತ್ತಿದೇವಾ ವುಚ್ಚನ್ತಿ ಚಾತುಮಹಾರಾಜಿಕಾ ದೇವಾ ತಾವತಿಂಸಾ ದೇವಾ ಯಾಮಾ ದೇವಾ ತುಸಿತಾ ದೇವಾ ನಿಮ್ಮಾನರತೀ ದೇವಾ ಪರನಿಮ್ಮಿತವಸವತ್ತೀ ದೇವಾ ಬ್ರಹ್ಮಕಾಯಿಕಾ ದೇವಾ ಯೇ ಚ ದೇವಾ ತದುತ್ತರಿ [ತತ್ರುಪರಿ (ಸ್ಯಾ॰)]। ಇಮೇ ವುಚ್ಚನ್ತಿ ಉಪಪತ್ತಿದೇವಾ। ಕತಮೇ ವಿಸುದ್ಧಿದೇವಾ? ವಿಸುದ್ಧಿದೇವಾ ವುಚ್ಚನ್ತಿ ತಥಾಗತಸಾವಕಾ ಅರಹನ್ತೋ ಖೀಣಾಸವಾ ಯೇ ಚ ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಾ। ಇಮೇ ವುಚ್ಚನ್ತಿ ವಿಸುದ್ಧಿದೇವಾ। ಭಗವಾ ಸಮ್ಮುತಿದೇವಾನಞ್ಚ ಉಪಪತ್ತಿದೇವಾನಞ್ಚ ವಿಸುದ್ಧಿದೇವಾನಞ್ಚ ದೇವೋ ಚ ಅತಿದೇವೋ ಚ ದೇವಾತಿದೇವೋ ಚ ಸೀಹಸೀಹೋ ನಾಗನಾಗೋ ಗಣಿಗಣೀ ಮುನಿಮುನೀ ರಾಜರಾಜಾ। **ಪಸ್ಸಾಮಹಂ ದೇವಮನುಸ್ಸಲೋಕೇತಿ** ಮನುಸ್ಸಲೋಕೇ ದೇವಂ ಪಸ್ಸಾಮಿ ಅತಿದೇವಂ ಪಸ್ಸಾಮಿ ದೇವಾತಿದೇವಂ ಪಸ್ಸಾಮಿ ದಕ್ಖಾಮಿ ಓಲೋಕೇಮಿ ನಿಜ್ಝಾಯಾಮಿ ಉಪಪರಿಕ್ಖಾಮೀತಿ - ಪಸ್ಸಾಮಹಂ ದೇವಮನುಸ್ಸಲೋಕೇ।

ಆಕಿಞ್ಚನಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಮಿರಿಯಮಾನನ್ತಿ। ಅಕಿಞ್ಚನನ್ತಿ ರಾಗಕಿಞ್ಚನಂ ದೋಸಕಿಞ್ಚನಂ ಮೋಹಕಿಞ್ಚನಂ ಮಾನಕಿಞ್ಚನಂ ದಿಟ್ಠಿಕಿಞ್ಚನಂ ಕಿಲೇಸಕಿಞ್ಚನಂ ದುಚ್ಚರಿತಕಿಞ್ಚನಂ, ತೇ ಕಿಞ್ಚನಾ ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಪಹೀನಾ ಉಚ್ಛಿನ್ನಮೂಲಾ ತಾಲಾವತ್ಥುಕತಾ ಅನಭಾವಂಕತಾ ಆಯತಿಂ ಅನುಪ್ಪಾದಧಮ್ಮಾ, ತಸ್ಮಾ ಬುದ್ಧೋ ಅಕಿಞ್ಚನೋ। **ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋತಿ** ಭಗವಾ ಸತ್ತನ್ನಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಬಾಹಿತತ್ತಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ - ಸಕ್ಕಾಯದಿಟ್ಠಿ ಬಾಹಿತಾ ಹೋತಿ, ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾ ಬಾಹಿತಾ ಹೋತಿ, ಸೀಲಬ್ಬತಪರಾಮಾಸೋ ಬಾಹಿತೋ ಹೋತಿ, ರಾಗೋ ಬಾಹಿತೋ ಹೋತಿ, ದೋಸೋ ಬಾಹಿತೋ ಹೋತಿ, ಮೋಹೋ ಬಾಹಿತೋ ಹೋತಿ, ಮಾನೋ ಬಾಹಿತೋ ಹೋತಿ, ಬಾಹಿತಾಸ್ಸ ಹೋನ್ತಿ ಪಾಪಕಾ ಅಕುಸಲಾ ಧಮ್ಮಾ ಸಂಕಿಲೇಸಿಕಾ ಪೋನೋಭವಿಕಾ ಸದರಾ ದುಕ್ಖವಿಪಾಕಾ ಆಯತಿಂ ಜಾತಿಜರಾಮರಣಿಯಾ।

> ಬಾಹಿತ್ವಾ ಸಬ್ಬಪಾಪಕಾನಿ, [ಸಭಿಯಾತಿ ಭಗವಾ]
> ವಿಮಲೋ ಸಾಧುಸಮಾಹಿತೋ ಠಿತತ್ತೋ।
> ಸಂಸಾರಮತಿಚ್ಚ ಕೇವಲೀ ಸೋ, ಅಸಿತೋ ತಾದಿ ಪವುಚ್ಚತೇ ಸ ಬ್ರಹ್ಮಾತಿ॥

ಇರಿಯಮಾನನ್ತಿ ಚರನ್ತಂ ವಿಹರನ್ತಂ ಇರಿಯನ್ತಂ ವತ್ತೇನ್ತಂ ಪಾಲೇನ್ತಂ ಯಪೇನ್ತಂ ಯಾಪೇನ್ತನ್ತಿ - ಅಕಿಞ್ಚನಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಮಿರಿಯಮಾನಂ।

ತಂ ತಂ ನಮಸ್ಸಾಮಿ ಸಮನ್ತಚಕ್ಖೂತಿ। ತನ್ತಿ ಭಗವನ್ತಂ ಭಣತಿ। **ನಮಸ್ಸಾಮೀತಿ** ಕಾಯೇನ ವಾ ನಮಸ್ಸಾಮಿ, ವಾಚಾಯ ವಾ ನಮಸ್ಸಾಮಿ, ಚಿತ್ತೇನ ವಾ ನಮಸ್ಸಾಮಿ, ಅನ್ವತ್ಥಪಟಿಪತ್ತಿಯಾ ವಾ ನಮಸ್ಸಾಮಿ, ಧಮ್ಮಾನುಧಮ್ಮಪಟಿಪತ್ತಿಯಾ ವಾ ನಮಸ್ಸಾಮಿ ಸಕ್ಕರೋಮಿ ಗರುಂ ಕರೋಮಿ ಮಾನೇಮಿ ಪೂಜೇಮಿ। **ಸಮನ್ತಚಕ್ಖೂತಿ** ಸಮನ್ತಚಕ್ಖು ವುಚ್ಚತಿ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣಂ। ಭಗವಾ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣೇನ ಉಪೇತೋ ಸಮುಪೇತೋ ಉಪಾಗತೋ ಸಮುಪಾಗತೋ ಉಪಪನ್ನೋ ಸಮುಪಪನ್ನೋ ಸಮನ್ನಾಗತೋ।

> “ನ ತಸ್ಸ ಅದ್ದಿಟ್ಠಮಿಧತ್ಥಿ [ಅದಿಟ್ಠಮಿಧತ್ಥಿ (ಸ್ಯಾ॰ ಕ॰) ಮಹಾನಿ॰ ೧೫೬] ಕಿಞ್ಚಿ, ಅಥೋ ಅವಿಞ್ಞಾತಮಜಾನಿತಬ್ಬಂ।
> ಸಬ್ಬಂ ಅಭಿಞ್ಞಾಸಿ ಯದತ್ಥಿ ನೇಯ್ಯಂ, ತಥಾಗತೋ ತೇನ ಸಮನ್ತಚಕ್ಖೂ”ತಿ॥

ತಂ ತಂ ನಮಸ್ಸಾಮಿ ಸಮನ್ತಚಕ್ಖು।

ಪಮುಞ್ಚ ಮಂ ಸಕ್ಕ ಕಥಂಕಥಾಹೀತಿ। ಸಕ್ಕಾತಿ ಸಕ್ಕೋ ಭಗವಾ ಸಕ್ಯಕುಲಾ ಪಬ್ಬಜಿತೋತಿಪಿ ಸಕ್ಕೋ। ಅಥ ವಾ, ಅಡ್ಢೋ [ಅದ್ಧೋ (ಸ್ಯಾ॰ ಕ॰)] ಮಹದ್ಧನೋ ಧನವಾತಿಪಿ ಸಕ್ಕೋ। ತಸ್ಸಿಮಾನಿ ಧನಾನಿ, ಸೇಯ್ಯಥಿದಂ - ಸದ್ಧಾಧನಂ ಸೀಲಧನಂ ಹಿರಿಧನಂ ಓತ್ತಪ್ಪಧನಂ ಸುತಧನಂ ಚಾಗಧನಂ ಪಞ್ಞಾಧನಂ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಧನಂ ಸಮ್ಮಪ್ಪಧಾನಧನಂ ಇದ್ಧಿಪಾದಧನಂ ಇನ್ದ್ರಿಯಧನಂ ಬಲಧನಂ ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಧನಂ ಮಗ್ಗಧನಂ ಫಲಧನಂ ನಿಬ್ಬಾನಧನಂ। ಇಮೇಹಿ ಅನೇಕವಿಧೇಹಿ ಧನರತನೇಹಿ ಅಡ್ಢೋ ಮಹದ್ಧನೋ ಧನವಾತಿಪಿ ಸಕ್ಕೋ। ಅಥ ವಾ, ಸಕ್ಕೋ ಪಹು ವಿಸವೀ ಅಲಮತ್ತೋ ಸೂರೋ ವೀರೋ ವಿಕ್ಕನ್ತೋ ಅಭೀರೂ ಅಚ್ಛಮ್ಭೀ ಅನುತ್ರಾಸೀ ಅಪಲಾಯೀ ಪಹೀನಭಯಭೇರವೋ ವಿಗತಲೋಮಹಂಸೋತಿಪಿ ಸಕ್ಕೋ । ಕಥಂಕಥಾ ವುಚ್ಚತಿ ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾ। ದುಕ್ಖೇ ಕಙ್ಖಾ, ದುಕ್ಖಸಮುದಯೇ ಕಙ್ಖಾ, ದುಕ್ಖನಿರೋಧೇ ಕಙ್ಖಾ, ದುಕ್ಖನಿರೋಧಗಾಮಿನಿಯಾ ಪಟಿಪದಾಯ ಕಙ್ಖಾ, ಪುಬ್ಬನ್ತೇ ಕಙ್ಖಾ, ಅಪರನ್ತೇ ಕಙ್ಖಾ, ಪುಬ್ಬನ್ತಾಪರನ್ತೇ ಕಙ್ಖಾ, ಇದಪ್ಪಚ್ಚಯತಾಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪನ್ನೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು ಕಙ್ಖಾ। ಯಾ ಏವರೂಪಾ ಕಙ್ಖಾ ಕಙ್ಖಾಯನಾ ಕಙ್ಖಾಯಿತತ್ತಂ ವಿಮತಿ ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾ ದ್ವೇಳ್ಹಕಂ ದ್ವೇಧಾಪಥೋ ಸಂಸಯೋ ಅನೇಕಂಸಗ್ಗಾಹೋ ಆಸಪ್ಪನಾ ಪರಿಸಪ್ಪನಾ ಅಪರಿಯೋಗಾಹನಾ ಛಮ್ಭಿತತ್ತಂ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಮನೋವಿಲೇಖೋ। **ಪಮುಞ್ಚ ಮಂ ಸಕ್ಕ ಕಥಂಕಥಾಹೀತಿ** ಮುಞ್ಚ ಮಂ ಪಮುಞ್ಚ ಮಂ ಮೋಚೇಹಿ ಮಂ ಪಮೋಚೇಹಿ ಮಂ ಉದ್ಧರ ಮಂ ಸಮುದ್ಧರ ಮಂ ವುಟ್ಠಾಪೇಹಿ ಮಂ ಕಥಂಕಥಾಸಲ್ಲತೋತಿ - ಪಮುಞ್ಚ ಮಂ ಸಕ್ಕ ಕಥಂಕಥಾಹಿ। ತೇನಾಹ ಸೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ -

“ಪಸ್ಸಾಮಹಂ ದೇವಮನುಸ್ಸಲೋಕೇ, ಅಕಿಞ್ಚನಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಮಿರಿಯಮಾನಂ।
ತಂ ತಂ ನಮಸ್ಸಾಮಿ ಸಮನ್ತಚಕ್ಖು, ಪಮುಞ್ಚ ಮಂ ಸಕ್ಕ ಕಥಂಕಥಾಹೀ”ತಿ॥

೩೩. ನಾಹಂ ಸಹಿಸ್ಸಾಮಿ ಪಮೋಚನಾಯ, ಕಥಂಕಥಿಂ ಧೋತಕ ಕಞ್ಚಿ ಲೋಕೇ।
ಧಮ್ಮಞ್ಚ ಸೇಟ್ಠಂ ಆಜಾನಮಾನೋ, ಏವಂ ತುವಂ ಓಘಮಿಮಂ ತರೇಸಿ॥

ನಾಹಂ ಸಹಿಸ್ಸಾಮಿ [ಸಮೀಹಾಮಿ (ಕ॰)] **ಪಮೋಚನಾಯಾ**ತಿ ನಾಹಂ ತಂ ಸಕ್ಕೋಮಿ ಮುಞ್ಚಿತುಂ ಪಮುಞ್ಚಿತುಂ ಮೋಚೇತುಂ ಪಮೋಚೇತುಂ ಉದ್ಧರಿತುಂ ಸಮುದ್ಧರಿತುಂ ಉಟ್ಠಾಪೇತುಂ ಸಮುಟ್ಠಾಪೇತುಂ ಕಥಂಕಥಾಸಲ್ಲತೋತಿ। ಏವಮ್ಪಿ ನಾಹಂ ಸಹಿಸ್ಸಾಮಿ ಪಮೋಚನಾಯ। ಅಥ ವಾ, ನ ಈಹಾಮಿ ನ ಸಮೀಹಾಮಿ ನ ಉಸ್ಸಹಾಮಿ ನ ವಾಯಮಾಮಿ ನ ಉಸ್ಸಾಹಂ ಕರೋಮಿ ನ ಉಸ್ಸೋಳ್ಹಿಂ ಕರೋಮಿ ನ ಥಾಮಂ ಕರೋಮಿ ನ ಧಿತಿಂ ಕರೋಮಿ ನ ವೀರಿಯಂ ಕರೋಮಿ ನ ಛನ್ದಂ ಜನೇಮಿ ನ ಸಞ್ಜನೇಮಿ ನ ನಿಬ್ಬತ್ತೇಮಿ ನ ಅಭಿನಿಬ್ಬತ್ತೇಮಿ ಅಸ್ಸದ್ಧೇ ಪುಗ್ಗಲೇ ಅಚ್ಛನ್ದಿಕೇ ಕುಸೀತೇ ಹೀನವೀರಿಯೇ ಅಪ್ಪಟಿಪಜ್ಜಮಾನೇ ಧಮ್ಮದೇಸನಾಯಾತಿ। ಏವಮ್ಪಿ ನಾಹಂ ಸಹಿಸ್ಸಾಮಿ ಪಮೋಚನಾಯ। ಅಥ ವಾ, ನತ್ಥಞ್ಞೋ ಕೋಚಿ ಮೋಚೇತಾ। ತೇ ಯದಿ ಮೋಚೇಯ್ಯುಂ ಸಕೇನ ಥಾಮೇನ ಸಕೇನ ಬಲೇನ ಸಕೇನ ವೀರಿಯೇನ ಸಕೇನ ಪರಕ್ಕಮೇನ ಸಕೇನ ಪುರಿಸಥಾಮೇನ ಸಕೇನ ಪುರಿಸಬಲೇನ ಸಕೇನ ಪುರಿಸವೀರಿಯೇನ ಸಕೇನ ಪುರಿಸಪರಕ್ಕಮೇನ ಅತ್ತನಾ ಸಮ್ಮಾಪಟಿಪದಂ ಅನುಲೋಮಪಟಿಪದಂ ಅಪಚ್ಚನೀಕಪಟಿಪದಂ ಅನ್ವತ್ಥಪಟಿಪದಂ ಧಮ್ಮಾನುಧಮ್ಮಪಟಿಪದಂ ಪಟಿಪಜ್ಜಮಾನಾ ಮೋಚೇಯ್ಯುನ್ತಿ। ಏವಮ್ಪಿ ನಾಹಂ ಸಹಿಸ್ಸಾಮಿ ಪಮೋಚನಾಯ।

ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ ಭಗವತಾ – “ಸೋ ವತ, ಚುನ್ದ, ಅತ್ತನಾ ಪಲಿಪಪಲಿಪನ್ನೋ ಪರಂ ಪಲಿಪಪಲಿಪನ್ನಂ ಉದ್ಧರಿಸ್ಸತೀತಿ ನೇತಂ ಠಾನಂ ವಿಜ್ಜತಿ। ಸೋ ವತ, ಚುನ್ದ, ಅತ್ತನಾ ಅದನ್ತೋ ಅವಿನೀತೋ ಅಪರಿನಿಬ್ಬುತೋ ಪರಂ ದಮೇಸ್ಸತಿ ವಿನೇಸ್ಸತಿ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಪೇಸ್ಸತೀತಿ ನೇತಂ ಠಾನಂ ವಿಜ್ಜತೀತಿ। ಏವಮ್ಪಿ ನಾಹಂ ಸಹಿಸ್ಸಾಮಿ ಪಮೋಚನಾಯ।

ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ ಭಗವತಾ –

“ಅತ್ತನಾ ಹಿ [ಅತ್ತನಾವ (ಬಹೂಸು) ಧ॰ ಪ॰ ೧೬೫] ಕತಂ ಪಾಪಂ, ಅತ್ತನಾ ಸಂಕಿಲಿಸ್ಸತಿ।
ಅತ್ತನಾ ಅಕತಂ ಪಾಪಂ, ಅತ್ತನಾವ ವಿಸುಜ್ಝತಿ।
ಸುದ್ಧಿ ಅಸುದ್ಧಿ ಪಚ್ಚತ್ತಂ, ನಾಞ್ಞೋ ಅಞ್ಞಂ ವಿಸೋಧಯೇ”ತಿ॥

ಏವಮ್ಪಿ ನಾಹಂ ಸಹಿಸ್ಸಾಮಿ ಪಮೋಚನಾಯ।

ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ ಭಗವತಾ – “ಏವಮೇವ ಖೋ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ತಿಟ್ಠತೇವ ನಿಬ್ಬಾನಂ ತಿಟ್ಠತಿ ನಿಬ್ಬಾನಗಾಮಿಮಗ್ಗೋ ತಿಟ್ಠಾಮಹಂ ಸಮಾದಪೇತಾ, ಅಥ ಚ ಪನ ಮಮ ಸಾವಕಾ ಮಯಾ ಏವಂ ಓವದಿಯಮಾನಾ ಏವಂ ಅನುಸಾಸಿಯಮಾನಾ ಅಪ್ಪೇಕಚ್ಚೇ ಅಚ್ಚನ್ತನಿಟ್ಠಂ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಆರಾಧೇನ್ತಿ ಏಕಚ್ಚೇ ನಾರಾಧೇನ್ತೀತಿ। ಏತ್ಥ ಕ್ಯಾಹಂ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಕರೋಮಿ? ಮಗ್ಗಕ್ಖಾಯೀ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ತಥಾಗತೋ। ಮಗ್ಗಂ ಬುದ್ಧೋ ಆಚಿಕ್ಖತಿ। ಅತ್ತನಾ ಪಟಿಪಜ್ಜಮಾನಾ ಮುಚ್ಚೇಯ್ಯುನ್ತಿ [ಮುಞ್ಚೇಯ್ಯುನ್ತಿ (ಸ್ಯಾ॰)]। ಏವಮ್ಪಿ ನಾಹಂ ಸಹಿಸ್ಸಾಮಿ ಪಮೋಚನಾಯ”।

ಕಥಂಕಥಿಂ ಧೋತಕ ಕಞ್ಚಿ ಲೋಕೇತಿ ಕಥಂಕಥಿಂ ಪುಗ್ಗಲಂ ಸಕಙ್ಖಂ ಸವಿಲಂ ಸದ್ವೇಳ್ಹಕಂ ಸವಿಚಿಕಿಚ್ಛಂ। **ಕಞ್ಚೀ**ತಿ ಕಞ್ಚಿ ಖತ್ತಿಯಂ ವಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂ ವಾ ವೇಸ್ಸಂ ವಾ ಸುದ್ದಂ ವಾ ಗಹಟ್ಠಂ ವಾ ಪಬ್ಬಜಿತಂ ವಾ ದೇವಂ ವಾ ಮನುಸ್ಸಂ ವಾ। **ಲೋಕೇ**ತಿ ಅಪಾಯಲೋಕೇ…ಪೇ॰… ಆಯತನಲೋಕೇತಿ – ಕಥಂಕಥಿಂ ಧೋತಕ ಕಞ್ಚಿ ಲೋಕೇ।

ಧಮ್ಮಞ್ಚ ಸೇಟ್ಠಂ ಆಜಾನಮಾನೋತಿ ಧಮ್ಮಂ ಸೇಟ್ಠಂ ವುಚ್ಚತಿ ಅಮತಂ ನಿಬ್ಬಾನಂ। ಯೋ ಸೋ ಸಬ್ಬಸಙ್ಖಾರಸಮಥೋ ಸಬ್ಬೂಪಧಿಪಟಿನಿಸ್ಸಗ್ಗೋ ತಣ್ಹಕ್ಖಯೋ ವಿರಾಗೋ ನಿರೋಧೋ ನಿಬ್ಬಾನಂ। **ಸೇಟ್ಠನ್ತಿ** ಅಗ್ಗಂ ಸೇಟ್ಠಂ ವಿಸೇಟ್ಠಂ ಪಾಮೋಕ್ಖಂ ಉತ್ತಮಂ ಪವರಂ ಧಮ್ಮಂ ಆಜಾನಮಾನೋ ವಿಜಾನಮಾನೋ ಪಟಿವಿಜಾನಮಾನೋ ಪಟಿವಿಜ್ಝಮಾನೋತಿ - ಧಮ್ಮಞ್ಚ ಸೇಟ್ಠಂ ಆಜಾನಮಾನೋ।

ಏವಂ ತುವಂ ಓಘಮಿಮಂ ತರೇಸೀತಿ ಏವಂ ಕಾಮೋಘಂ ಭವೋಘಂ ದಿಟ್ಠೋಘಂ ಅವಿಜ್ಜೋಘಂ ತರೇಯ್ಯಾಸಿ ಉತ್ತರೇಯ್ಯಾಸಿ ಪತರೇಯ್ಯಾಸಿ ಸಮತಿಕ್ಕಮೇಯ್ಯಾಸಿ ವೀತಿವತ್ತೇಯ್ಯಾಸೀತಿ - ಏವಂ ತುವಂ ಓಘಮಿಮಂ ತರೇಸಿ। ತೇನಾಹ ಭಗವಾ -

"ನಾಹಂ ಸಹಿಸ್ಸಾಮಿ ಪಮೋಚನಾಯ, ಕಥಂಕಥಿಂ ಧೋತಕ ಕಞ್ಚಿ ಲೋಕೇ।
ಧಮ್ಮಞ್ಚ ಸೇಟ್ಠಂ ಆಜಾನಮಾನೋ, ಏವಂ ತುವಂ ಓಘಮಿಮಂ ತರೇಸೀ"ತಿ॥

೩೪. **ಅನುಸಾಸ ಬ್ರಹ್ಮೇ ಕರುಣಾಯಮಾನೋ, ವಿವೇಕಧಮ್ಮಂ ಯಮಹಂ ವಿಜಞ್ಞಂ।**
ಯಥಾಹಂ ಆಕಾಸೋವ [ಆಕಾಸೋ ಚ (ಸ್ಯಾ॰)] **ಅಬ್ಯಾಪಜ್ಜಮಾನೋ** [ಅಬ್ಯಾಪಜ್ಝಮಾನೋ (ಸ್ಯಾ॰)], **ಇಧೇವ ಸನ್ತೋ ಅಸಿತೋ ಚರೇಯ್ಯಂ॥**

ಅನುಸಾಸ ಬ್ರಹ್ಮೇ ಕರುಣಾಯಮಾನೋತಿ ಅನುಸಾಸ ಬ್ರಹ್ಮೇ ಅನುಗ್ಗಣ್ಹ ಬ್ರಹ್ಮೇ ಅನುಕಮ್ಪ ಬ್ರಹ್ಮೇತಿ - ಅನುಸಾಸ ಬ್ರಹ್ಮೇ। **ಕರುಣಾಯಮಾನೋತಿ** ಕರುಣಾಯಮಾನೋ ಅನುದಯಮಾನೋ [ಅನುದ್ದಯಮಾನೋ (ಬಹೂಸು)] ಅನುರಕ್ಖಮಾನೋ ಅನುಗ್ಗಣ್ಹಮಾನೋ ಅನುಕಮ್ಪಮಾನೋತಿ - ಅನುಸಾಸ ಬ್ರಹ್ಮೇ ಕರುಣಾಯಮಾನೋ।

ವಿವೇಕಧಮ್ಮಂ ಯಮಹಂ ವಿಜಞ್ಞನ್ತಿ ವಿವೇಕಧಮ್ಮಂ ವುಚ್ಚತಿ ಅಮತಂ ನಿಬ್ಬಾನಂ। ಯೋ ಸೋ ಸಬ್ಬಸಙ್ಖಾರಸಮಥೋ ಸಬ್ಬೂಪಧಿಪಟಿನಿಸ್ಸಗ್ಗೋ ತಣ್ಹಕ್ಖಯೋ ವಿರಾಗೋ ನಿರೋಧೋ ನಿಬ್ಬಾನಂ। **ಯಮಹಂ ವಿಜಞ್ಞನ್ತಿ** ಯಮಹಂ ಜಾನೇಯ್ಯಂ ಆಜಾನೇಯ್ಯಂ ವಿಜಾನೇಯ್ಯಂ ಪಟಿವಿಜಾನೇಯ್ಯಂ ಪಟಿವಿಜ್ಝೇಯ್ಯಂ ಅಧಿಗಚ್ಛೇಯ್ಯಂ ಫಸ್ಸೇಯ್ಯಂ ಸಚ್ಛಿಕರೇಯ್ಯನ್ತಿ - ವಿವೇಕಧಮ್ಮಂ ಯಮಹಂ ವಿಜಞ್ಞಂ।

ಯಥಾಹಂ ಆಕಾಸೋವ ಅಬ್ಯಾಪಜ್ಜಮಾನೋತಿ ಯಥಾ ಆಕಾಸೋ ನ ಪಜ್ಜತಿ ನ ಗಣ್ಹತಿ [ನತ್ಥಿ... ಸ್ಯಾ॰ ... ಪೋತ್ಥಕೇ] ನ ಬಜ್ಝತಿ ನ ಪಲಿಬಜ್ಝತಿ, ಏವಂ ಅಪಜ್ಜಮಾನೋ ಅಗಣ್ಹಮಾನೋ ಅಬಜ್ಝಮಾನೋ ಅಪಲಿಬಜ್ಝಮಾನೋತಿ - ಏವಮ್ಪಿ ಆಕಾಸೋವ ಅಬ್ಯಾಪಜ್ಜಮಾನೋ। ಯಥಾ ಆಕಾಸೋ ನ ರಜ್ಜತಿ ಲಾಖಾಯ ವಾ ಹಲಿದ್ದಿಯಾ [ಹಲಿದ್ದೇನ (ಸ್ಯಾ॰)] ವಾ ನೀಲಿಯಾ [ನೀಲೇನ (ಸ್ಯಾ॰)] ವಾ ಮಞ್ಜೇಟ್ಠಾಯ ವಾ ಏವಂ ಅರಜ್ಜಮಾನೋ ಅದುಸ್ಸಮಾನೋ ಅಮುಯ್ಹಮಾನೋ ಅಕಿಲಿಸ್ಸಮಾನೋತಿ [ಅಕಿಲಿಯಮಾನೋ (ಸ್ಯಾ॰)] - ಏವಮ್ಪಿ ಆಕಾಸೋವ ಅಬ್ಯಾಪಜ್ಜಮಾನೋ। ಯಥಾ ಆಕಾಸೋ ನ ಕುಪ್ಪತಿ ನ ಬ್ಯಾಪಜ್ಜತಿ ನ ಪತಿಲೀಯತಿ [ಪತಿಟ್ಠಿಯತಿ (ಕ॰)] ನ ಪಟಿಹಞ್ಞತಿ, ಏವಂ ಅಕುಪ್ಪಮಾನೋ ಅಬ್ಯಾಪಜ್ಜಮಾನೋ ಅಪ್ಪತಿಲೀಯಮಾನೋ ಅಪ್ಪಟಿಹಞ್ಞಮಾನೋ ಅಪ್ಪಟಿಹತಮಾನೋತಿ - ಏವಮ್ಪಿ ಆಕಾಸೋವ ಅಬ್ಯಾಪಜ್ಜಮಾನೋ।

ಇಧೇವ ಸನ್ತೋ ಅಸಿತೋ ಚರೇಯ್ಯನ್ತಿ। ಇಧೇವ ಸನ್ತೋತಿ ಇಧೇವ ಸನ್ತೋ ಇಧೇವ ಸಮಾನೋ ಇಧೇವ ನಿಸಿನ್ನೋ ಸಮಾನೋ ಇಮಸ್ಮಿಂಯೇವ ಆಸನೇ ನಿಸಿನ್ನೋ ಸಮಾನೋ ಇಮಿಸ್ಸಾಯೇವ ಪರಿಸಾಯ ನಿಸಿನ್ನೋ ಸಮಾನೋತಿ, ಏವಮ್ಪಿ - ಇಧೇವ ಸನ್ತೋ। ಅಥ ವಾ, ಇಧೇವ ಸನ್ತೋ ಉಪಸನ್ತೋ ವೂಪಸನ್ತೋ ನಿಬ್ಬುತೋ ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸದ್ಧೋತಿ, ಏವಮ್ಪಿ - ಇಧೇವ ಸನ್ತೋ। **ಅಸಿತೋತಿ** ದ್ವೇ ನಿಸ್ಸಯಾ - ತಣ್ಹಾನಿಸ್ಸಯೋ ಚ ದಿಟ್ಠಿನಿಸ್ಸಯೋ ಚ...ಪೇ॰... ಅಯಂ ತಣ್ಹಾನಿಸ್ಸಯೋ...ಪೇ॰... ಅಯಂ ದಿಟ್ಠಿನಿಸ್ಸಯೋ... ತಣ್ಹಾನಿಸ್ಸಯಂ ಪಹಾಯ ದಿಟ್ಠಿನಿಸ್ಸಯಂ ಪಟಿನಿಸ್ಸಜ್ಜಿತ್ವಾ ಚಕ್ಖುಂ ಅನಿಸ್ಸಿತೋ, ಸೋತಂ ಅನಿಸ್ಸಿತೋ, ಘಾನಂ

ಅನಿಸ್ಸಿತೋ, ಜಿವ್ಹಂ ಅನಿಸ್ಸಿತೋ, ಕಾಯಂ ಅನಿಸ್ಸಿತೋ, ಮನಂ ಅನಿಸ್ಸಿತೋ, ರೂಪೇ... ಸದ್ದೇ... ಗನ್ಧೇ ... ರಸೇ... ಫೋಟ್ಠಬ್ಬೇ... ಧಮ್ಮೇ... ಕುಲಂ... ಗಣಂ... ಆವಾಸಂ... ಲಾಭಂ... ಯಸಂ... ಪಸಂಸಂ... ಸುಖಂ... ಚೀವರಂ... ಪಿಣ್ಡಪಾತಂ... ಸೇನಾಸನಂ... ಗಿಲಾನಪಚ್ಚಯಭೇಸಜ್ಜಪರಿಕ್ಖಾರಂ... ಕಾಮಧಾತುಂ... ರೂಪಧಾತುಂ... ಅರೂಪಧಾತುಂ... ಕಾಮಭವಂ... ರೂಪಭವಂ... ಅರೂಪಭವಂ... ಸಞ್ಞಾಭವಂ... ಅಸಞ್ಞಾಭವಂ... ನೇವಸಞ್ಞಾನಾಸಞ್ಞಾಭವಂ... ಏಕವೋಕಾರಭವಂ... ಚತುವೋಕಾರಭವಂ... ಪಞ್ಚವೋಕಾರಭವಂ... ಅತೀತಂ... ಅನಾಗತಂ... ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಂ... ದಿಟ್ಠಸುತಮುತವಿಞ್ಞಾತಬ್ಬೇ [ದಿಟ್ಠಂ, ಸುತಂ, ಮುತಂ, ವಿಞ್ಞಾತಂ, ಸಬ್ಬೇ। ಮಹಾನಿ॰ ೪೬ ಪಸ್ಸಿತಬ್ಬಂ] ಧಮ್ಮೇ ಅಸಿತೋ ಅನಿಸ್ಸಿತೋ ಅನಲ್ಲೀನೋ ಅನುಪಗತೋ ಅನಜ್ಝೋಸಿತೋ ಅನಧಿಮುತ್ತೋ ನಿಕ್ಖನ್ತೋ ನಿಸ್ಸಟೋ [ನಿಸ್ಸಟ್ಠೋ (ಸ್ಯಾ॰)] ವಿಪ್ಪಮುತ್ತೋ ವಿಸಂಯುತ್ತೋ ವಿಮರಿಯಾದಿಕತೇನ ಚೇತಸಾ। **ಚರೇಯ್ಯ**ನ್ತಿ ಚರೇಯ್ಯಂ ವಿಹರೇಯ್ಯಂ ಇರಿಯೇಯ್ಯಂ ವತ್ತೇಯ್ಯಂ ಯಪೇಯ್ಯಂ ಯಾಪೇಯ್ಯನ್ತಿ - ಇಧೇವ ಸನ್ತೋ ಅಸಿತೋ ಚರೇಯ್ಯಂ। ತೇನಾಹ ಸೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ -

"ಅನುಸಾಸ ಬ್ರಹ್ಮೇ ಕರುಣಾಯಮಾನೋ, ವಿವೇಕಧಮ್ಮಂ ಯಮಹಂ ವಿಜಞ್ಞಂ।
ಯಥಾಹಂ ಆಕಾಸೋವ ಅಬ್ಯಾಪಜ್ಜಮಾನೋ, ಇಧೇವ ಸನ್ತೋ ಅಸಿತೋ ಚರೇಯ್ಯ"ನ್ತಿ॥

೩೫. **ಕಿತ್ತಯಿಸ್ಸಾಮಿ ತೇ ಸನ್ತಿಂ, [ಧೋತಕಾತಿ ಭಗವಾ]**
ದಿಟ್ಠೇ ಧಮ್ಮೇ ಅನೀತಿಹಂ।
ಯಂ ವಿದಿತ್ವಾ ಸತೋ ಚರಂ, ತರೇ ಲೋಕೇ ವಿಸತ್ತಿಕಂ॥

ಕಿತ್ತಯಿಸ್ಸಾಮಿ ತೇ ಸನ್ತಿನ್ತಿ ರಾಗಸ್ಸ ಸನ್ತಿಂ, ದೋಸಸ್ಸ ಸನ್ತಿಂ, ಮೋಹಸ್ಸ ಸನ್ತಿಂ, ಕೋಧಸ್ಸ ಸನ್ತಿಂ, ಉಪನಾಹಸ್ಸ...ಪೇ॰... ಮಕ್ಖಸ್ಸ... ಪಳಾಸಸ್ಸ... ಇಸ್ಸಾಯ... ಮಚ್ಛರಿಯಸ್ಸ... ಮಾಯಾಯ... ಸಾಠೇಯ್ಯಸ್ಸ... ಥಮ್ಭಸ್ಸ... ಸಾರಮ್ಭಸ್ಸ... ಮಾನಸ್ಸ... ಅತಿಮಾನಸ್ಸ... ಮದಸ್ಸ... ಪಮಾದಸ್ಸ... ಸಬ್ಬಕಿಲೇಸಾನಂ... ಸಬ್ಬದುಚ್ಚರಿತಾನಂ... ಸಬ್ಬದರಥಾನಂ... ಸಬ್ಬಪರಿಳಾಹಾನಂ... ಸಬ್ಬಸನ್ತಾಪಾನಂ... ಸಬ್ಬಾಕುಸಲಾಭಿಸಙ್ಖಾರಾನಂ ಸನ್ತಿಂ ಉಪಸನ್ತಿಂ ವೂಪಸನ್ತಿಂ ನಿಬ್ಬುತಿಂ ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸದ್ಧಿಂ ಕಿತ್ತಯಿಸ್ಸಾಮಿ ಪಕಿತ್ತಯಿಸ್ಸಾಮಿ ಆಚಿಕ್ಖಿಸ್ಸಾಮಿ ದೇಸೇಸ್ಸಾಮಿ ಪಞ್ಞಪೇಸ್ಸಾಮಿ ಪಟ್ಠಪೇಸ್ಸಾಮಿ ವಿವರಿಸ್ಸಾಮಿ ವಿಭಜಿಸ್ಸಾಮಿ ಉತ್ತಾನೀಕರಿಸ್ಸಾಮಿ ಪಕಾಸಿಸ್ಸಾಮೀತಿ - ಕಿತ್ತಯಿಸ್ಸಾಮಿ ತೇ ಸನ್ತಿಂ।

ಧೋತಕಾತಿ ಭಗವಾತಿ। **ಧೋತಕಾ**ತಿ ಭಗವಾ ತಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂ ನಾಮೇನ ಆಲಪತಿ। **ಭಗವಾ**ತಿ ಗಾರವಾಧಿವಚನಮೇತಂ... ಪೇ॰... ಸಚ್ಛಿಕಾ ಪಞ್ಞತ್ತಿ, ಯದಿದಂ ಭಗವಾತಿ - ಧೋತಕಾತಿ ಭಗವಾ।

ದಿಟ್ಠೇ ಧಮ್ಮೇ ಅನೀತಿಹನ್ತಿ। **ದಿಟ್ಠೇ ಧಮ್ಮೇ**ತಿ ದಿಟ್ಠೇ ಧಮ್ಮೇ ಞಾತೇ ಧಮ್ಮೇ ತುಲಿತೇ ಧಮ್ಮೇ ತೀರಿತೇ ಧಮ್ಮೇ ವಿಭೂತೇ ಧಮ್ಮೇ ವಿಭಾವಿತೇ ಧಮ್ಮೇ ಸಬ್ಬೇ ಸಙ್ಖಾರಾ ಅನಿಚ್ಚಾತಿ...ಪೇ॰... ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಸಮುದಯಧಮ್ಮಂ ಸಬ್ಬಂ ತಂ ನಿರೋಧಧಮ್ಮನ್ತಿ ದಿಟ್ಠೇ ಧಮ್ಮೇ ಞಾತೇ ಧಮ್ಮೇ ತುಲಿತೇ ಧಮ್ಮೇ ತೀರಿತೇ ಧಮ್ಮೇ ವಿಭಾವಿತೇ ಧಮ್ಮೇ ವಿಭೂತೇ ಧಮ್ಮೇತಿ, ಏವಮ್ಪಿ - ದಿಟ್ಠೇ ಧಮ್ಮೇ...ಪೇ॰...। ಅಥ ವಾ, ದುಕ್ಖೇ ದಿಟ್ಠೇ ದುಕ್ಖಂ ಕಥಯಿಸ್ಸಾಮಿ, ಸಮುದಯೇ ದಿಟ್ಠೇ ಸಮುದಯಂ ಕಥಯಿಸ್ಸಾಮಿ, ಮಗ್ಗೇ ದಿಟ್ಠೇ ಮಗ್ಗಂ ಕಥಯಿಸ್ಸಾಮಿ, ನಿರೋಧೇ ದಿಟ್ಠೇ ನಿರೋಧಂ ಕಥಯಿಸ್ಸಾಮೀತಿ, ಏವಮ್ಪಿ - ದಿಟ್ಠೇ ಧಮ್ಮೇ...ಪೇ॰...। ಅಥ ವಾ, ಸನ್ದಿಟ್ಠಿಕಂ ಅಕಾಲಿಕಂ ಏಹಿಪಸ್ಸಿಕಂ ಓಪನೇಯ್ಯಿಕಂ [ಓಪನಯಿಕಂ (ಸ್ಯಾ॰ ಕ॰)] ಪಚ್ಚತ್ತಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ ವಿಞ್ಞೂಹೀತಿ, ಏವಮ್ಪಿ - ದಿಟ್ಠೇ ಧಮ್ಮೇ। **ಅನೀತಿಹ**ನ್ತಿ ನ ಇತಿಹೀತಿಹಂ ನ ಇತಿಕಿರಾಯ ನ ಪರಮ್ಪರಾಯ ನ ಪಿಟಕಸಮ್ಪದಾಯ ನ ತಕ್ಕಹೇತು ನ ನಯಹೇತು ನ ಆಕಾರಪರಿವಿತಕ್ಕೇನ ನ ದಿಟ್ಠಿನಿಜ್ಝಾನಕ್ಖನ್ತಿಯಾ ಸಾಮಂ ಸಯಮಭಿಞ್ಞಾತಂ ಅತ್ತಪಚ್ಚಕ್ಖಧಮ್ಮಂ, ತಂ ಕಥಯಿಸ್ಸಾಮೀತಿ - ದಿಟ್ಠೇ ಧಮ್ಮೇ ಅನೀತಿಹಂ।

ಯಂ ವಿದಿತ್ವಾ ಸತೋ ಚರನ್ತಿ ಯಂ ವಿದಿತಂ ಕತ್ವಾ ತುಲಯಿತ್ವಾ ತೀರಯಿತ್ವಾ ವಿಭಾವಯಿತ್ವಾ ವಿಭೂತಂ ಕತ್ವಾ; "ಸಬ್ಬೇ ಸಙ್ಖಾರಾ ಅನಿಚ್ಚಾ"ತಿ ವಿದಿತಂ ಕತ್ವಾ ತುಲಯಿತ್ವಾ ತೀರಯಿತ್ವಾ ವಿಭಾವಯಿತ್ವಾ ವಿಭೂತಂ ಕತ್ವಾ; "ಸಬ್ಬೇ ಸಙ್ಖಾರಾ ದುಕ್ಖಾ"ತಿ...

ಪೇ॰… “ಸಬ್ಬೇ ಧಮ್ಮಾ ಅನತ್ತಾ”ತಿ…ಪೇ॰… “ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಸಮುದಯಧಮ್ಮಂ ಸಬ್ಬಂ ತಂ ನಿರೋಧಧಮ್ಮ”ನ್ತಿ ವಿದಿತಂ ಕತ್ವಾ ತುಲಯಿತ್ವಾ ತೀರಯಿತ್ವಾ ವಿಭಾವಯಿತ್ವಾ ವಿಭೂತಂ ಕತ್ವಾ । **ಸತೋತಿ** ಚತೂಹಿ ಕಾರಣೇಹಿ ಸತೋ - ಕಾಯೇ ಕಾಯಾನುಪಸ್ಸನಾಸತಿಪಟ್ಠಾನಂ ಭಾವೇನ್ತೋ ಸತೋ…ಪೇ॰… ಸೋ ವುಚ್ಚತಿ ಸತೋ। **ಚರ**ನ್ತಿ ಚರನ್ತೋ ವಿಹರನ್ತೋ ಇರಿಯನ್ತೋ ವತ್ತೇನ್ತೋ ಪಾಲೇನ್ತೋ ಯಪೇನ್ತೋ ಯಾಪೇನ್ತೋತಿ - ಯಂ ವಿದಿತ್ವಾ ಸತೋ ಚರಂ ।

ತರೇ ಲೋಕೇ ವಿಸತ್ತಿಕನ್ತಿ ವಿಸತ್ತಿಕಾ ವುಚ್ಚತಿ ತಣ್ಹಾ। ಯೋ ರಾಗೋ ಸಾರಾಗೋ…ಪೇ॰… ಅಭಿಜ್ಝಾ ಲೋಭೋ ಅಕುಸಲಮೂಲಂ। **ವಿಸತ್ತಿಕಾತಿ** ಕೇನಟ್ಠೇನ ವಿಸತ್ತಿಕಾ…ಪೇ॰… ವಿಸಟಾ ವಿತ್ಥತಾತಿ ವಿಸತ್ತಿಕಾ। **ಲೋಕೇತಿ** ಅಪಾಯಲೋಕೇ…ಪೇ॰… ಆಯತನಲೋಕೇ। **ತರೇ ಲೋಕೇ ವಿಸತ್ತಿಕ**ನ್ತಿ ಲೋಕೇ ವೇಸಾ ವಿಸತ್ತಿಕಾ, ಲೋಕೇ ವೇತಂ ವಿಸತ್ತಿಕಂ ಸತೋ ತರೇಯ್ಯ ಉತ್ತರೇಯ್ಯ ಪತರೇಯ್ಯ ಸಮತಿಕ್ಕಮೇಯ್ಯ ವೀತಿವತ್ತೇಯ್ಯಾತಿ - ತರೇ ಲೋಕೇ ವಿಸತ್ತಿಕಂ। ತೇನಾಹ ಭಗವಾ -

“ಕಿತ್ತಯಿಸ್ಸಾಮಿ ತೇ ಸನ್ತಿಂ, [ಧೋತಕಾತಿ ಭಗವಾ]
ದಿಟ್ಠೇ ಧಮ್ಮೇ ಅನೀತಿಹಂ।
ಯಂ ವಿದಿತ್ವಾ ಸತೋ ಚರಂ, ತರೇ ಲೋಕೇ ವಿಸತ್ತಿಕ”ನ್ತಿ॥

೩೮. **ತಞ್ಚಾಹಂ ಅಭಿನನ್ದಾಮಿ, ಮಹೇಸಿ ಸನ್ತಿಮುತ್ತಮಂ।**
ಯಂ ವಿದಿತ್ವಾ ಸತೋ ಚರಂ, ತರೇ ಲೋಕೇ ವಿಸತ್ತಿಕಂ॥

ತಞ್ಚಾಹಂ ಅಭಿನನ್ದಾಮೀತಿ। ತನ್ತಿ ತುಯ್ಹಂ ವಚನಂ ಬ್ಯಪ್ಪಥಂ ದೇಸನಂ ಅನುಸಾಸನಂ ಅನುಸಿಟ್ಠಂ ನನ್ದಾಮಿ ಅಭಿನನ್ದಾಮಿ ಮೋದಾಮಿ ಅನುಮೋದಾಮಿ ಇಚ್ಛಾಮಿ ಸಾದಿಯಾಮಿ ಪತ್ಥಯಾಮಿ ಪಿಹಯಾಮಿ ಅಭಿಜಪ್ಪಾಮೀತಿ - ತಞ್ಚಾಹಂ ಅಭಿನನ್ದಾಮಿ।

ಮಹೇಸಿಸನ್ತಿಮುತ್ತಮನ್ತಿ। **ಮಹೇಸೀತಿ** ಕಿಂ ಮಹೇಸಿ ಭಗವಾ? ಮಹನ್ತಂ ಸೀಲಕ್ಖನ್ಧಂ ಏಸೀ ಗವೇಸೀ ಪರಿಯೇಸೀತಿ ಮಹೇಸಿ, ಮಹನ್ತಂ ಸಮಾಧಿಕ್ಖನ್ಧಂ…ಪೇ॰… ಕಹಂ ನರಾಸಭೋತಿ ಮಹೇಸಿ। **ಸನ್ತಿಮುತ್ತಮ**ನ್ತಿ ಸನ್ತಿ ವುಚ್ಚತಿ ಅಮತಂ ನಿಬ್ಬಾನಂ। ಯೋ ಸೋ ಸಬ್ಬಸಙ್ಖಾರಸಮಥೋ ಸಬ್ಬೂಪಧಿಪಟಿನಿಸ್ಸಗ್ಗೋ ತಣ್ಹಕ್ಖಯೋ ವಿರಾಗೋ ನಿರೋಧೋ ನಿಬ್ಬಾನಂ। **ಉತ್ತಮ**ನ್ತಿ ಅಗ್ಗಂ ಸೇಟ್ಠಂ ವಿಸೇಟ್ಠಂ ಪಾಮೋಕ್ಖಂ ಉತ್ತಮಂ ಪವರನ್ತಿ - ಮಹೇಸಿ ಸನ್ತಿಮುತ್ತಮಂ।

ಯಂ ವಿದಿತ್ವಾ ಸತೋ ಚರನ್ತಿ ಯಂ ವಿದಿತಂ ಕತ್ವಾ…ಪೇ॰… “ಸಬ್ಬೇ ಸಙ್ಖಾರಾ ಅನಿಚ್ಚಾ”ತಿ ವಿದಿತಂ ಕತ್ವಾ ತುಲಯಿತ್ವಾ ತೀರಯಿತ್ವಾ ವಿಭಾವಯಿತ್ವಾ ವಿಭೂತಂ ಕತ್ವಾ; “ಸಬ್ಬೇ ಸಙ್ಖಾರಾ ದುಕ್ಖಾ”ತಿ… “ಸಬ್ಬೇ ಧಮ್ಮಾ ಅನತ್ತಾ”ತಿ…ಪೇ॰… “ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಸಮುದಯಧಮ್ಮಂ ಸಬ್ಬಂ ತಂ ನಿರೋಧಧಮ್ಮ”ನ್ತಿ ವಿದಿತಂ ಕತ್ವಾ ತುಲಯಿತ್ವಾ ತೀರಯಿತ್ವಾ ವಿಭಾವಯಿತ್ವಾ ವಿಭೂತಂ ಕತ್ವಾ। **ಸತೋತಿ** ಚತೂಹಿ ಕಾರಣೇಹಿ ಸತೋ - ಕಾಯೇ ಕಾಯಾನುಪಸ್ಸನಾಸತಿಪಟ್ಠಾನಂ ಭಾವೇನ್ತೋ ಸತೋ…ಪೇ॰… ಸೋ ವುಚ್ಚತಿ ಸತೋ। **ಚರ**ನ್ತಿ ಚರನ್ತೋ…ಪೇ॰… ಯಾಪೇನ್ತೋತಿ - ಯಂ ವಿದಿತ್ವಾ ಸತೋ ಚರಂ।

ತರೇ ಲೋಕೇ ವಿಸತ್ತಿಕನ್ತಿ। ವಿಸತ್ತಿಕಾ ವುಚ್ಚತಿ ತಣ್ಹಾ। ಯೋ ರಾಗೋ ಸಾರಾಗೋ…ಪೇ॰… ಅಭಿಜ್ಝಾ ಲೋಭೋ ಅಕುಸಲಮೂಲಂ। **ವಿಸತ್ತಿಕಾತಿ** ಕೇನಟ್ಠೇನ ವಿಸತ್ತಿಕಾ…ಪೇ॰… ವಿಸಟಾ ವಿತ್ಥತಾತಿ ವಿಸತ್ತಿಕಾ। **ಲೋಕೇತಿ** ಅಪಾಯಲೋಕೇ…ಪೇ॰… ಆಯತನಲೋಕೇ। **ತರೇ ಲೋಕೇ ವಿಸತ್ತಿಕ**ನ್ತಿ ಲೋಕೇ ವೇಸಾ ವಿಸತ್ತಿಕಾ, ಲೋಕೇ ವೇತಂ ವಿಸತ್ತಿಕಂ ಸತೋ ತರೇಯ್ಯಂ ಉತ್ತರೇಯ್ಯಂ…ಪೇ॰… ವೀತಿವತ್ತೇಯ್ಯನ್ತಿ - ತರೇ ಲೋಕೇ ವಿಸತ್ತಿಕಂ। ತೇನಾಹ ಸೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ -

“ತಞ್ಚಾಹಂ ಅಭಿನನ್ದಾಮಿ, ಮಹೇಸಿ ಸನ್ತಿಮುತ್ತಮಂ।
ಯಂ ವಿದಿತ್ವಾ ಸತೋ ಚರಂ, ತರೇ ಲೋಕೇ ವಿಸತ್ತಿಕ”ನ್ತಿ॥

೩೭. **ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಸಮ್ಪಜಾನಾಸಿ, [ಧೋತಕಾತಿ ಭಗವಾ]**
ಉದ್ಧಂ ಅಧೋ ತಿರಿಯಞ್ಚಾಪಿ ಮಜ್ಝೇ।
ಏತಂ ವಿದಿತ್ವಾ ಸಙ್ಗೋತಿ ಲೋಕೇ, ಭವಾಭವಾಯ ಮಾಕಾಸಿ ತಣ್ಹಂ॥

ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಸಮ್ಪಜಾನಾಸೀತಿ ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಸಮ್ಪಜಾನಾಸಿ ಆಜಾನಾಸಿ ಪಟಿವಿಜಾನಾಸಿ ಪಟಿವಿಜ್ಝಸೀತಿ - ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಸಮ್ಪಜಾನಾಸಿ। **ಧೋತಕಾತಿ ಭಗವಾತಿ। ಧೋತಕಾತಿ** ಭಗವಾ ತಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂ ನಾಮೇನ ಆಲಪತಿ। **ಭಗವಾತಿ** ಗಾರವಾಧಿವಚನಮೇತಂ…ಪೇ॰… ಸಚ್ಛಿಕಾ ಪಞ್ಞತ್ತಿ, ಯದಿದಂ ಭಗವಾತಿ - ಧೋತಕಾತಿ ಭಗವಾ।

ಉದ್ಧಂ ಅಧೋ ತಿರಿಯಞ್ಚಾಪಿ ಮಜ್ಝೇತಿ। ಉದ್ಧನ್ತಿ ಅನಾಗತಂ; **ಅಧೋತಿ** ಅತೀತಂ; **ತಿರಿಯಞ್ಚಾಪಿ ಮಜ್ಝೇತಿ** ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಂ। **ಉದ್ಧನ್ತಿ** ದೇವಲೋಕೋ; **ಅಧೋತಿ** ಅಪಾಯಲೋಕೋ; **ತಿರಿಯಞ್ಚಾಪಿ ಮಜ್ಝೇತಿ** ಮನುಸ್ಸಲೋಕೋ। ಅಥ ವಾ, **ಉದ್ಧನ್ತಿ** ಕುಸಲಾ ಧಮ್ಮಾ; **ಅಧೋತಿ** ಅಕುಸಲಾ ಧಮ್ಮಾ; **ತಿರಿಯಞ್ಚಾಪಿ ಮಜ್ಝೇತಿ** ಅಬ್ಯಾಕತಾ ಧಮ್ಮಾ। **ಉದ್ಧನ್ತಿ** ಅರೂಪಧಾತು; **ಅಧೋತಿ** ಕಾಮಧಾತು; **ತಿರಿಯಞ್ಚಾಪಿ ಮಜ್ಝೇತಿ** ರೂಪಧಾತು। **ಉದ್ಧನ್ತಿ** ಸುಖಾ ವೇದನಾ; **ಅಧೋತಿ** ದುಕ್ಖಾ ವೇದನಾ; **ತಿರಿಯಞ್ಚಾಪಿ ಮಜ್ಝೇತಿ** ಅದುಕ್ಖಮಸುಖಾ ವೇದನಾ। **ಉದ್ಧನ್ತಿ** ಉದ್ಧಂ ಪಾದತಲಾ; **ಅಧೋತಿ** ಅಧೋ ಕೇಸಮತ್ಥಕಾ; **ತಿರಿಯಞ್ಚಾಪಿ ಮಜ್ಝೇತಿ** ವೇಮಜ್ಝೇತಿ - ಉದ್ಧಂ ಅಧೋ ತಿರಿಯಞ್ಚಾಪಿ ಮಜ್ಝೇ।

ಏತಂ ವಿದಿತ್ವಾ ಸಙ್ಗೋತಿ ಲೋಕೇತಿ ಸಙ್ಗೋ ಏಸೋ ಲಗ್ಗನಂ ಏತಂ ಬನ್ಧನಂ ಏತಂ ಪಲಿಬೋಧೋ ಏಸೋತಿ ಞತ್ವಾ ಜಾನಿತ್ವಾ ತುಲಯಿತ್ವಾ ತೀರಯಿತ್ವಾ ವಿಭಾವಯಿತ್ವಾ ವಿಭೂತಂ ಕತ್ವಾತಿ - ಏತಂ ವಿದಿತ್ವಾ ಸಙ್ಗೋತಿ ಲೋಕೇ।

ಭವಾಭವಾಯ ಮಾಕಾಸಿ ತಣ್ಹನ್ತಿ। ತಣ್ಹಾತಿ ರೂಪತಣ್ಹಾ ಸದ್ದತಣ್ಹಾ…ಪೇ॰… ಧಮ್ಮತಣ್ಹಾ। **ಭವಾಭವಾಯಾತಿ** ಭವಾಭವಾಯ ಕಮ್ಮಭವಾಯ ಪುನಬ್ಭವಾಯ ಕಾಮಭವಾಯ, ಕಮ್ಮಭವಾಯ ಕಾಮಭವಾಯ ಪುನಬ್ಭವಾಯ ರೂಪಭವಾಯ, ಕಮ್ಮಭವಾಯ ರೂಪಭವಾಯ ಪುನಬ್ಭವಾಯ ಅರೂಪಭವಾಯ, ಕಮ್ಮಭವಾಯ ಅರೂಪಭವಾಯ ಪುನಬ್ಭವಾಯ ಪುನಪ್ಪುನಬ್ಭವಾಯ, ಪುನಪ್ಪುನಗತಿಯಾ ಪುನಪ್ಪುನಉಪಪತ್ತಿಯಾ ಪುನಪ್ಪುನಪಟಿಸನ್ಧಿಯಾ ಪುನಪ್ಪುನಅತ್ತಭಾವಾಭಿನಿಬ್ಬತ್ತಿಯಾ ತಣ್ಹಂ ಮಾಕಾಸಿ ಮಾ ಜನೇಸಿ ಮಾ ಸಞ್ಜನೇಸಿ ಮಾ ನಿಬ್ಬತ್ತೇಸಿ ಮಾಭಿನಿಬ್ಬತ್ತೇಸಿ, ಪಜಹ ವಿನೋದೇಹಿ ಬ್ಯನ್ತೀಕರೋಹಿ ಅನಭಾವಂ ಗಮೇಹೀತಿ - ಭವಾಭವಾಯ ಮಾಕಾಸಿ ತಣ್ಹನ್ತಿ। ತೇನಾಹ ಭಗವಾ -

"ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಸಮ್ಪಜಾನಾಸಿ, [ಧೋತಕಾತಿ ಭಗವಾ]
ಉದ್ಧಂ ಅಧೋ ತಿರಿಯಞ್ಚಾಪಿ ಮಜ್ಝೇ।
ಏತಂ ವಿದಿತ್ವಾ ಸಙ್ಗೋತಿ ಲೋಕೇ, ಭವಾಭವಾಯ ಮಾಕಾಸಿ ತಣ್ಹ"ನ್ತಿ॥

ಸಹ ಗಾಥಾಪರಿಯೋಸಾನಾ…ಪೇ॰… ಸತ್ಥಾ ಮೇ, ಭನ್ತೇ ಭಗವಾ, ಸಾವಕೋಹಮಸ್ಮೀತಿ।

ಧೋತಕಮಾಣವಪುಚ್ಛಾನಿದ್ದೇಸೋ ಪಞ್ಚಮೋ।

೬. ಉಪಸೀವಮಾಣವಪುಚ್ಛಾನಿದ್ದೇಸೋ

೩೮. **ಏಕೋ ಅಹಂ ಸಕ್ಕ ಮಹನ್ತಮೋಘಂ, [ಇಚ್ಚಾಯಸ್ಮಾ ಉಪಸೀವೋ]**
ಅನಿಸ್ಸಿತೋ ನೋ ವಿಸಹಾಮಿ ತಾರಿತುಂ।
ಆರಮ್ಮಣಂ [ಆರಮಣಂ (ಕ॰)] **ಬ್ರೂಹಿ ಸಮನ್ತಚಕ್ಖು, ಯಂ ನಿಸ್ಸಿತೋ ಓಘಮಿಮಂ ತರೇಯ್ಯಂ॥**

ಏಕೋ ಅಹಂ ಸಕ್ಕ ಮಹನ್ತಮೋಘನ್ತಿ। **ಏಕೋತಿ** ಪುಗ್ಗಲೋ ವಾ ಮೇ ದುತಿಯೋ ನತ್ಥಿ, ಧಮ್ಮೋ ವಾ ಮೇ ದುತಿಯೋ ನತ್ಥಿ, ಯಂ ವಾ ಪುಗ್ಗಲಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಧಮ್ಮಂ ವಾ ನಿಸ್ಸಾಯ ಮಹನ್ತಂ ಕಾಮೋಘಂ ಭವೋಘಂ ದಿಟ್ಠೋಘಂ ಅವಿಜ್ಜೋಘಂ ತರೇಯ್ಯಂ ಉತ್ತರೇಯ್ಯಂ ಪತರೇಯ್ಯಂ ಸಮತಿಕ್ಕಮೇಯ್ಯಂ ವೀತಿವತ್ತೇಯ್ಯನ್ತಿ। **ಸಕ್ಕಾತಿ** ಸಕ್ಕೋ। ಭಗವಾ ಸಕ್ಯಕುಲಾ ಪಬ್ಬಜಿತೋತಿಪಿ ಸಕ್ಕೋ। ಅಥ ವಾ, ಅಡ್ಢೋ ಮಹದ್ಧನೋ ಧನವಾತಿಪಿ ಸಕ್ಕೋ। ತಸ್ಸಿಮಾನಿ ಧನಾನಿ, ಸೇಯ್ಯಥಿದಂ - ಸದ್ಧಾಧನಂ ಸೀಲಧನಂ ಹಿರಿಧನಂ ಓತ್ತಪ್ಪಧನಂ ಸುತಧನಂ ಚಾಗಧನಂ ಪಞ್ಞಾಧನಂ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಧನಂ...ಪೇ॰... ನಿಬ್ಬಾನಧನಂ। ಇಮೇಹಿ ಅನೇಕೇಹಿ ಧನರತನೇಹಿ ಅಡ್ಢೋ ಮಹದ್ಧನೋ ಧನವಾತಿಪಿ ಸಕ್ಕೋ। ಅಥ ವಾ, ಸಕ್ಕೋ ಪಹು ವಿಸವೀ ಅಲಮತ್ತೋ ಸೂರೋ ವೀರೋ ವಿಕ್ಕನ್ತೋ ಅಭೀರೂ ಅಛಮ್ಭೀ ಅನುತ್ರಾಸೀ ಅಪಲಾಯೀ ಪಹೀನಭಯಭೇರವೋ ವಿಗತಲೋಮಹಂಸೋತಿಪಿ ಸಕ್ಕೋತಿ - ಏಕೋ ಅಹಂ ಸಕ್ಕ ಮಹನ್ತಮೋಘಂ।

ಇಚ್ಚಾಯಸ್ಮಾ ಉಪಸೀವೋತಿ। **ಇಚ್ಚಾತಿ** ಪದಸನ್ಧಿ...ಪೇ॰...। **ಆಯಸ್ಮಾತಿ** ಪಿಯವಚನಂ...ಪೇ॰...। **ಉಪಸೀವೋತಿ** ತಸ್ಸ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಸ ನಾಮಂ...ಪೇ॰... ಅಭಿಲಾಪೋತಿ - ಇಚ್ಚಾಯಸ್ಮಾ ಉಪಸೀವೋ।

ಅನಿಸ್ಸಿತೋ ನೋ ವಿಸಹಾಮಿ ತಾರಿತುನ್ತಿ। **ಅನಿಸ್ಸಿತೋತಿ** ಪುಗ್ಗಲಂ ವಾ ಅನಿಸ್ಸಿತೋ ಧಮ್ಮಂ ವಾ ಅನಿಸ್ಸಿತೋ ನೋ ವಿಸಹಾಮಿ ನ ಉಸ್ಸಹಾಮಿ ನ ಸಕ್ಕೋಮಿ ನ ಪಟಿಬಲೋ ಮಹನ್ತಂ ಕಾಮೋಘಂ ಭವೋಘಂ ದಿಟ್ಠೋಘಂ ಅವಿಜ್ಜೋಘಂ ತರಿತುಂ ಉತ್ತರಿತುಂ ಪತರಿತುಂ ಸಮತಿಕ್ಕಮಿತುಂ ವೀತಿವತ್ತಿತುನ್ತಿ - ಅನಿಸ್ಸಿತೋ ನೋ ವಿಸಹಾಮಿ ತಾರಿತುಂ।

ಆರಮ್ಮಣಂ ಬ್ರೂಹಿ ಸಮನ್ತಚಕ್ಖೂತಿ ಆರಮ್ಮಣಂ ಆಲಮ್ಬಣಂ ನಿಸ್ಸಯಂ ಉಪನಿಸ್ಸಯಂ ಬ್ರೂಹಿ ಆಚಿಕ್ಖಾಹಿ ದೇಸೇಹಿ ಪಞ್ಞಪೇಹಿ ಪಟ್ಠಪೇಹಿ ವಿವರಾಹಿ ವಿಭಜಾಹಿ ಉತ್ತಾನೀಕರೋಹಿ ಪಕಾಸೇಹಿ। **ಸಮನ್ತಚಕ್ಖೂತಿ** ಸಮನ್ತಚಕ್ಖು ವುಚ್ಚತಿ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞಾಣಂ। ಭಗವಾ ತೇನ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞಾಣೇನ ಉಪೇತೋ ಸಮುಪೇತೋ ಉಪಾಗತೋ ಸಮುಪಾಗತೋ ಉಪಪನ್ನೋ ಸಮುಪಪನ್ನೋ ಸಮನ್ನಾಗತೋ।

> ನ ತಸ್ಸ ಅದಿಟ್ಠಮಿಧತ್ಥಿ ಕಿಞ್ಚಿ, ಅಥೋ ಅವಿಞ್ಞಾತಮಜಾನಿತಬ್ಬಂ।
> ಸಬ್ಬಂ ಅಭಿಞ್ಞಾಸಿ ಯದತ್ಥಿ ನೇಯ್ಯಂ, ತಥಾಗತೋ ತೇನ ಸಮನ್ತಚಕ್ಖೂತಿ॥

ಆರಮ್ಮಣಂ ಬ್ರೂಹಿ ಸಮನ್ತಚಕ್ಖು।

ಯಂ ನಿಸ್ಸಿತೋ ಓಘಮಿಮಂ ತರೇಯ್ಯನ್ತಿ। **ಯಂ ನಿಸ್ಸಿತೋತಿ** ಯಂ ಪುಗ್ಗಲಂ ವಾ ನಿಸ್ಸಿತೋ ಧಮ್ಮಂ ವಾ ನಿಸ್ಸಿತೋ ಮಹನ್ತಂ ಕಾಮೋಘಂ ಭವೋಘಂ ದಿಟ್ಠೋಘಂ ಅವಿಜ್ಜೋಘಂ ತರೇಯ್ಯಂ ಉತ್ತರೇಯ್ಯಂ ಪತರೇಯ್ಯಂ ಸಮತಿಕ್ಕಮೇಯ್ಯಂ ವೀತಿವತ್ತೇಯ್ಯನ್ತಿ - ಯಂ ನಿಸ್ಸಿತೋ ಓಘಮಿಮಂ ತರೇಯ್ಯಂ । ತೇನಾಹ ಸೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ -

> "ಏಕೋ ಅಹಂ ಸಕ್ಕ ಮಹನ್ತಮೋಘಂ, [ಇಚ್ಚಾಯಸ್ಮಾ ಉಪಸೀವೋ]
> ಅನಿಸ್ಸಿತೋ ನೋ ವಿಸಹಾಮಿ ತಾರಿತುಂ।
> ಆರಮ್ಮಣಂ ಬ್ರೂಹಿ ಸಮನ್ತಚಕ್ಖು, ಯಂ ನಿಸ್ಸಿತೋ ಓಘಮಿಮಂ ತರೇಯ್ಯ"ನ್ತಿ॥

೩೯. ಆಕಿಞ್ಚಞ್ಞಂ ಪೇಕ್ಖಮಾನೋ ಸತಿಮಾ, [ಉಪಸೀವಾತಿ ಭಗವಾ]
ನತ್ಥೀತಿ ನಿಸ್ಸಾಯ ತರಸ್ಸು ಓಘಂ।
ಕಾಮೇ ಪಹಾಯ ವಿರತೋ ಕಥಾಹಿ, ತಣ್ಹಕ್ಖಯಂ ನತ್ತಮಹಾಭಿಪಸ್ಸ [ರತ್ತಮಹಾಭಿಪಸ್ಸ (ಸ್ಯಾ॰) ಪಸ್ಸ ಅಭಿಧಾನಗನ್ಥೇ ಅಬ್ಯಯವಗ್ಗೇ] ॥

ಆಕಿಞ್ಚಞ್ಞಂ ಪೇಕ್ಖಮಾನೋ ಸತಿಮಾತಿ ಸೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಪಕತಿಯಾ ಆಕಿಞ್ಚಞ್ಞಾಯತನಸಮಾಪತ್ತಿಂ ಲಾಭೀಯೇವ ನಿಸ್ಸಯಂ ನ ಜಾನಾತಿ - "ಅಯಂ ಮೇ ನಿಸ್ಸಯೋ"ತಿ। ತಸ್ಸ ಭಗವಾ ನಿಸ್ಸಯಞ್ಚ ಆಚಿಕ್ಖತಿ ಉತ್ತರಿಞ್ಚ ನಿಯ್ಯಾನಪಥಂ। ಆಕಿಞ್ಚಞ್ಞಾಯತನಸಮಾಪತ್ತಿಂ ಸತೋ ಸಮಾಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ತತೋ ವುಟ್ಠಹಿತ್ವಾ ತತ್ಥ ಜಾತೇ ಚಿತ್ತಚೇತಸಿಕೇ ಧಮ್ಮೇ ಅನಿಚ್ಚತೋ ಪೇಕ್ಖಮಾನೋ, ದುಕ್ಖತೋ...ಪೇ॰... ರೋಗತೋ... ಗಣ್ಡತೋ... ಸಲ್ಲತೋ... ಅಘತೋ... ಆಬಾಧತೋ... ಪರತೋ... ಪಲೋಕತೋ... ಈತಿತೋ... ಉಪದ್ದವತೋ... ಭಯತೋ... ಉಪಸಗ್ಗತೋ... ಚಲತೋ... ಪಭಙ್ಗುತೋ... ಅದ್ಧುವತೋ... ಅತಾಣತೋ... ಅಲೇಣತೋ... ಅಸರಣತೋ... ಅಸರಣೀಭೂತತೋ... ರಿತ್ತತೋ... ತುಚ್ಛತೋ... ಸುಞ್ಞತೋ... ಅನತ್ತತೋ... ಆದೀನವತೋ... ವಿಪರಿಣಾಮಧಮ್ಮತೋ... ಅಸಾರಕತೋ... ಅಘಮೂಲತೋ... ಭವತೋ... ವಿಭವತೋ... ಸಾಸವತೋ... ಸಙ್ಖತತೋ... ಮಾರಾಮಿಸತೋ... ಜಾತಿಧಮ್ಮತೋ... ಜರಾಧಮ್ಮತೋ... ಬ್ಯಾಧಿಧಮ್ಮತೋ... ಮರಣಧಮ್ಮತೋ... ಸೋಕಪರಿದೇವದುಕ್ಖದೋಮನಸ್ಸುಪಾಯಾಸಧಮ್ಮತೋ ... ಸಮುದಯಧಮ್ಮತೋ... ಅತ್ಥಙ್ಗಮತೋ... ಅಸ್ಸಾದತೋ... ಆದೀನವತೋ... ನಿಸ್ಸರಣತೋ ಪೇಕ್ಖಮಾನೋ ದಕ್ಖಮಾನೋ ಓಲೋಕಯಮಾನೋ ನಿಜ್ಝಾಯಮಾನೋ ಉಪಪರಿಕ್ಖಮಾನೋ।

ಸತಿಮಾತಿ ಯಾ ಸತಿ ಅನುಸ್ಸತಿ ಪಟಿಸ್ಸತಿ...ಪೇ॰... ಸಮ್ಮಾಸತಿ - ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಸತಿ। ಇಮಾಯ ಸತಿಯಾ ಉಪೇತೋ ಹೋತಿ...ಪೇ॰... ಸಮನ್ನಾಗತೋ, ಸೋ ವುಚ್ಚತಿ ಸತಿಮಾತಿ - ಆಕಿಞ್ಚಞ್ಞಂ ಪೇಕ್ಖಮಾನೋ ಸತಿಮಾ।

ಉಪಸೀವಾತಿ ಭಗವಾತಿ। ಉಪಸೀವಾತಿ ಭಗವಾ ತಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂ ನಾಮೇನ ಆಲಪತಿ। **ಭಗವಾತಿ** ಗಾರವಾಧಿವಚನಮೇತಂ... ಪೇ॰... ಸಚ್ಛಿಕಾ ಪಞ್ಞತ್ತಿ, ಯದಿದಂ ಭಗವಾತಿ - ಉಪಸೀವಾತಿ ಭಗವಾ।

ನತ್ಥೀತಿ ನಿಸ್ಸಾಯ ತರಸ್ಸು ಓಘನ್ತಿ ನತ್ಥಿ ಕಿಞ್ಚೀತಿ ಆಕಿಞ್ಚಞ್ಞಾಯತನಸಮಾಪತ್ತಿ। ಕಿಂಕಾರಣಾ ನತ್ಥಿ ಕಿಞ್ಚೀತಿ ಆಕಿಞ್ಚಞ್ಞಾಯತನಸಮಾಪತ್ತಿ? ವಿಞ್ಞಾಣಞ್ಚಾಯತನಸಮಾಪತ್ತಿಂ ಸತೋ ಸಮಾಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ತತೋ ವುಟ್ಠಹಿತ್ವಾ ತಞ್ಞೇವ ವಿಞ್ಞಾಣಂ ಅಭಾವೇತಿ, ವಿಭಾವೇತಿ, ಅನ್ತರಧಾಪೇತಿ, ನತ್ಥಿ ಕಿಞ್ಚೀತಿ ಪಸ್ಸತಿ। ತಂಕಾರಣಾ ನತ್ಥಿ ಕಿಞ್ಚೀತಿ ಆಕಿಞ್ಚಞ್ಞಾಯತನಸಮಾಪತ್ತಿಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಉಪನಿಸ್ಸಾಯ ಆಲಮ್ಬಣಂ ಕರಿತ್ವಾ ಕಾಮೋಘಂ ಭವೋಘಂ ದಿಟ್ಠೋಘಂ ಅವಿಜ್ಜೋಘಂ ತರಸ್ಸು ಉತ್ತರಸ್ಸು ಪತರಸ್ಸು ಸಮತಿಕ್ಕಮಸ್ಸು ವೀತಿವತ್ತಸ್ಸೂತಿ - ನತ್ಥೀತಿ ನಿಸ್ಸಾಯ ತರಸ್ಸು ಓಘಂ।

ಕಾಮೇ ಪಹಾಯ ವಿರತೋ ಕಥಾಹೀತಿ। ಕಾಮಾತಿ ಉದ್ದಾನತೋ ದ್ವೇ ಕಾಮಾ - ವತ್ಥುಕಾಮಾ ಚ ಕಿಲೇಸಕಾಮಾ ಚ...ಪೇ॰... ಇಮೇ ವುಚ್ಚನ್ತಿ ವತ್ಥುಕಾಮಾ ...ಪೇ॰... ಇಮೇ ವುಚ್ಚನ್ತಿ ಕಿಲೇಸಕಾಮಾ। **ಕಾಮೇ ಪಹಾಯಾತಿ** ವತ್ಥುಕಾಮೇ ಪರಿಜಾನಿತ್ವಾ ಕಿಲೇಸಕಾಮೇ ಪಹಾಯ ಪಜಹಿತ್ವಾ ವಿನೋದೇತ್ವಾ ಬ್ಯನ್ತೀಕರಿತ್ವಾ ಅನಭಾವಂ ಗಮೇತ್ವಾತಿ - ಕಾಮೇ ಪಹಾಯ। **ವಿರತೋ ಕಥಾಹೀತಿ** ಕಥಂಕಥಾ ವುಚ್ಚತಿ ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾ। ದುಕ್ಖೇ ಕಙ್ಖಾ...ಪೇ॰... ಛಮ್ಭಿತತ್ತಂ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಮನೋವಿಲೇಖೋ ಕಥಂಕಥಾಯ ಆರತೋ ವಿರತೋ ಪಟಿವಿರತೋ ನಿಕ್ಖನ್ತೋ ನಿಸ್ಸಟೋ ವಿಪ್ಪಮುತ್ತೋ ವಿಸಞ್ಞುತ್ತೋ ವಿಮರಿಯಾದಿಕತೇನ ಚೇತಸಾ ವಿಹರತೀತಿ - ಏವಮ್ಪಿ ವಿರತೋ ಕಥಾಹಿ...ಪೇ॰... ಅಥ ವಾ, ದ್ವತ್ತಿಂಸಾಯ ತಿರಚ್ಛಾನಕಥಾಯ ಆರತೋ ವಿರತೋ ಪಟಿವಿರತೋ ನಿಕ್ಖನ್ತೋ ನಿಸ್ಸಟೋ ವಿಪ್ಪಮುತ್ತೋ ವಿಸಞ್ಞುತ್ತೋ ವಿಮರಿಯಾದಿಕತೇನ ಚೇತಸಾ ವಿಹರತೀತಿ ಏವಮ್ಪಿ ವಿರತೋ ಕಥಾಹೀತಿ - ಕಾಮೇ ಪಹಾಯ ವಿರತೋ ಕಥಾಹಿ।

ತಣ್ಹಕ್ಖಯಂ ನತ್ತಮಹಾಭಿಪಸ್ಸಾತಿ। ತಣ್ಹಾತಿ ರೂಪತಣ್ಹಾ...ಪೇ॰... ಧಮ್ಮತಣ್ಹಾ। **ನತ್ತಂ** ವುಚ್ಚತಿ ರತ್ತಿ। **ಅಹೋತಿ** ದಿವಸೋ। ರತ್ತಿಞ್ಚ ದಿವಾ ಚ ತಣ್ಹಕ್ಖಯಂ ರಾಗಕ್ಖಯಂ ದೋಸಕ್ಖಯಂ ಮೋಹಕ್ಖಯಂ ಗತಿಕ್ಖಯಂ ಉಪಪತ್ತಿಕ್ಖಯಂ ಪಟಿಸನ್ಧಿಕ್ಖಯಂ ಭವಕ್ಖಯಂ ಸಂಸಾರಕ್ಖಯಂ ವಟ್ಟಕ್ಖಯಂ ಪಸ್ಸ ಅಭಿಪಸ್ಸ ದಕ್ಖ ಓಲೋಕಯ ನಿಜ್ಝಾಯ ಉಪಪರಿಕ್ಖಾತಿ - ತಣ್ಹಕ್ಖಯಂ ನತ್ತಮಹಾಭಿಪಸ್ಸ। ತೇನಾಹ ಭಗವಾ -

"ಆಕಿಞ್ಚಞ್ಞಂ ಪೇಕ್ಖಮಾನೋ ಸತಿಮಾ, [ಉಪಸೀವಾತಿ ಭಗವಾ]

ನತ್ಥೀತಿ ನಿಸ್ಸಾಯ ತರಸ್ಸು ಓಘಂ।
ಕಾಮೇ ಪಹಾಯ ವಿರತೋ ಕಥಾಹಿ, ತಣ್ಹಕ್ಖಯಂ ನತ್ತಮಹಾಭಿಪಸ್ಸಾ"ತಿ॥

೪೦. ಸಬ್ಬೇಸು ಕಾಮೇಸು ಯೋ ವೀತರಾಗೋ, [ಇಚ್ಚಾಯಸ್ಮಾ ಉಪಸೀವೋ]
ಆಕಿಞ್ಚಞ್ಞಂ ನಿಸ್ಸಿತೋ ಹಿತ್ವಾ ಮಞ್ಞಂ।
ಸಞ್ಞಾವಿಮೋಕ್ಖೇ ಪರಮೇಧಿಮುತ್ತೋ, ತಿಟ್ಠೇ ನು ಸೋ ತತ್ಥ ಅನಾನುಯಾಯೀ॥

ಸಬ್ಬೇಸು ಕಾಮೇಸು ಯೋ ವೀತರಾಗೋತಿ। ಸಬ್ಬೇಸೂತಿ ಸಬ್ಬೇನ ಸಬ್ಬಂ ಸಬ್ಬಥಾ ಸಬ್ಬಂ ಅಸೇಸಂ ನಿಸ್ಸೇಸಂ ಪರಿಯಾದಿಯನವಚನಮೇತಂ ಸಬ್ಬೇಸೂತಿ। **ಕಾಮೇಸೂತಿ ಕಾಮಾತಿ** ಉದ್ದಾನತೋ ದ್ವೇ ಕಾಮಾ - ವತ್ಥುಕಾಮಾ ಚ ಕಿಲೇಸಕಾಮಾ ಚ...ಪೇ॰... ಇಮೇ ವುಚ್ಚನ್ತಿ ವತ್ಥುಕಾಮಾ...ಪೇ॰... ಇಮೇ ವುಚ್ಚನ್ತಿ ಕಿಲೇಸಕಾಮಾ। ಸಬ್ಬೇಸು ಕಾಮೇಸು ಯೋ ವೀತರಾಗೋತಿ। ಸಬ್ಬೇಸು ಕಾಮೇಸು ಯೋ ವೀತರಾಗೋ ವಿಗತರಾಗೋ ಚತ್ತರಾಗೋ ವನ್ತರಾಗೋ ಮುತ್ತರಾಗೋ ಪಹೀನರಾಗೋ ಪಟಿನಿಸ್ಸಟ್ಠರಾಗೋ ವಿಕ್ಖಮ್ಭನತೋತಿ - ಸಬ್ಬೇಸು ಕಾಮೇಸು ಯೋ ವೀತರಾಗೋ।

ಇಚ್ಚಾಯಸ್ಮಾ ಉಪಸೀವೋತಿ। ಇಚ್ಚಾತಿ ಪದಸನ್ಧಿ...ಪೇ॰...। **ಆಯಸ್ಮಾತಿ** ಪಿಯವಚನಂ...ಪೇ॰...। **ಉಪಸೀವೋತಿ** ತಸ್ಸ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಸ ನಾಮಂ...ಪೇ॰... ಅಭಿಲಾಪೋತಿ - ಇಚ್ಚಾಯಸ್ಮಾ ಉಪಸೀವೋ।

ಆಕಿಞ್ಚಞ್ಞಂ ನಿಸ್ಸಿತೋ ಹಿತ್ವಾ ಮಞ್ಞನ್ತಿ। ಹೇಟ್ಠಿಮಾ ಛ ಸಮಾಪತ್ತಿಯೋ ಹಿತ್ವಾ ಚಜಿತ್ವಾ ಪರಿಚ್ಚಜಿತ್ವಾ ಅತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ಸಮತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ವೀತಿವತ್ತಿತ್ವಾ ಆಕಿಞ್ಚಞ್ಞಾಯತನಸಮಾಪತ್ತಿಂ ನಿಸ್ಸಿತೋ ಅಲ್ಲೀನೋ ಉಪಗತೋ ಸಮುಪಗತೋ ಅಜ್ಝೋಸಿತೋ ಅಧಿಮುತ್ತೋತಿ - ಆಕಿಞ್ಚಞ್ಞಂ ನಿಸ್ಸಿತೋ ಹಿತ್ವಾ ಮಞ್ಞಂ।

ಸಞ್ಞಾವಿಮೋಕ್ಖೇ ಪರಮೇಧಿಮುತ್ತೋತಿ ಸಞ್ಞಾವಿಮೋಕ್ಖಾ ವುಚ್ಚನ್ತಿ ಸತ್ತ ಸಞ್ಞಾಸಮಾಪತ್ತಿಯೋ। ತಾಸಂ ಸಞ್ಞಾಸಮಾಪತ್ತೀನಂ ಆಕಿಞ್ಚಞ್ಞಾಯತನಸಮಾಪತ್ತಿವಿಮೋಕ್ಖೋ [ವಿಮೋಕ್ಖಾ (ಕ॰) ಏವಮಞ್ಞೇಸು ಪದೇಸು ಬಹುವಚನೇನ] ಅಗ್ಗೋ ಚ ಸೇಟ್ಠೋ ಚ ವಿಸೇಟ್ಠೋ ಚ ಪಾಮೋಕ್ಖೋ ಚ ಉತ್ತಮೋ ಚ ಪವರೋ ಚ, ಪರಮೇ ಅಗ್ಗೇ ಸೇಟ್ಠೇ ವಿಸೇಟ್ಠೇ ಪಾಮೋಕ್ಖೇ ಉತ್ತಮೇ ಪವರೇ ಅಧಿಮುತ್ತಿವಿಮೋಕ್ಖೇನ ಅಧಿಮುತ್ತೋ ತತ್ರಾಧಿಮುತ್ತೋ ತದಧಿಮುತ್ತೋ ತಚ್ಚರಿತೋ ತಬ್ಬಹುಲೋ ತಗ್ಗರುಕೋ ತನ್ನಿನ್ನೋ ತಪ್ಪೋಣೋ ತಪ್ಪಬ್ಭಾರೋ ತದಧಿಮುತ್ತೋ ತದಧಿಪತೇಯ್ಯೋತಿ - ಸಞ್ಞಾವಿಮೋಕ್ಖೇ ಪರಮೇಧಿಮುತ್ತೋ।

ತಿಟ್ಠೇ ನು ಸೋ ತತ್ಥ ಅನಾನುಯಾಯೀತಿ। ತಿಟ್ಠೇ ನೂತಿ ಸಂಸಯಪುಚ್ಛಾ ವಿಮತಿಪುಚ್ಛಾ ದ್ವೇಳ್ಹಕಪುಚ್ಛಾ ಅನೇಕಂಸಪುಚ್ಛಾ , "ಏವಂ ನು ಖೋ, ನನು ಖೋ, ಕಿಂ ನು ಖೋ, ಕಥಂ ನು ಖೋ"ತಿ - ತಿಟ್ಠೇ ನು। **ತತ್ಥಾತಿ** ಆಕಿಞ್ಚಞ್ಞಾಯತನೇ। **ಅನಾನುಯಾಯೀತಿ** ಅನಾನುಯಾಯೀ ಅವಿಚ್ಚಮಾನೋ [ಅವೇಧಮಾನೋ (ಸ್ಯಾ॰)] ಅವಿಗಚ್ಛಮಾನೋ ಅನನ್ತರಧಾಯಮಾನೋ ಅಪರಿಹಾಯಮಾನೋ...ಪೇ॰...। ಅಥ ವಾ, ಅರಜ್ಜಮಾನೋ ಅದುಸ್ಸಮಾನೋ ಅಮುಯ್ಹಮಾನೋ ಅಕಿಲಿಸ್ಸಮಾನೋತಿ - ತಿಟ್ಠೇ ನು ಸೋ ತತ್ಥ ಅನಾನುಯಾಯೀ। ತೇನಾಹ ಸೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ -

"ಸಬ್ಬೇಸು ಕಾಮೇಸು ಯೋ ವೀತರಾಗೋ, [ಇಚ್ಚಾಯಸ್ಮಾ ಉಪಸೀವೋ]
ಆಕಿಞ್ಚಞ್ಞಂ ನಿಸ್ಸಿತೋ ಹಿತ್ವಾ ಮಞ್ಞಂ।
ಸಞ್ಞಾವಿಮೋಕ್ಖೇ ಪರಮೇಧಿಮುತ್ತೋ, ತಿಟ್ಠೇ ನು ಸೋ ತತ್ಥ ಅನಾನುಯಾಯೀ"ತಿ॥

೪೧. ಸಬ್ಬೇಸು ಕಾಮೇಸು ಯೋ ವೀತರಾಗೋ, [ಉಪಸೀವಾತಿ ಭಗವಾ]
ಆಕಿಞ್ಚಞ್ಞಂ ನಿಸ್ಸಿತೋ ಹಿತ್ವಾ ಮಞ್ಞಂ।

ಸಞ್ಞಾವಿಮೋಕ್ಖೇ ಪರಮೇಧಿಮುತ್ತೋ, ತಿಟ್ಠೇಯ್ಯ ಸೋ ತತ್ಥ ಅನಾನುಯಾಯೀ॥

ಸಬ್ಬೇಸು ಕಾಮೇಸು ಯೋ ವೀತರಾಗೋತಿ। **ಸಬ್ಬೇಸೂತಿ** ಸಬ್ಬೇನ ಸಬ್ಬಂ ಸಬ್ಬಥಾ ಸಬ್ಬಂ ಅಸೇಸಂ ನಿಸ್ಸೇಸಂ ಪರಿಯಾದಿಯನವಚನಮೇತಂ ಸಬ್ಬೇಸೂತಿ। **ಕಾಮೇಸೂತಿ ಕಾಮಾತಿ** ಉದ್ದಾನತೋ ದ್ವೇ ಕಾಮಾ - ವತ್ಥುಕಾಮಾ ಚ ಕಿಲೇಸಕಾಮಾ ಚ...ಪೇ॰... ಇಮೇ ವುಚ್ಚನ್ತಿ ವತ್ಥುಕಾಮಾ...ಪೇ॰... ಇಮೇ ವುಚ್ಚನ್ತಿ ಕಿಲೇಸಕಾಮಾ। **ಸಬ್ಬೇಸು ಕಾಮೇಸು ಯೋ ವೀತರಾಗೋತಿ** ಸಬ್ಬೇಸು ಕಾಮೇಸು ಯೋ ವೀತರಾಗೋ...ಪೇ॰... ಪಟಿನಿಸ್ಸಟ್ಠರಾಗೋ ವಿಕ್ಖಮ್ಭನತೋತಿ - ಸಬ್ಬೇಸು ಕಾಮೇಸು ಯೋ ವೀತರಾಗೋ।

ಉಪಸೀವಾತಿ ಭಗವಾತಿ। **ಉಪಸೀವಾತಿ** ಭಗವಾ ತಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂ ನಾಮೇನ ಆಲಪತಿ। **ಭಗವಾತಿ** ಗಾರವಾಧಿವಚನಮೇತಂ...ಪೇ॰... ಸಚ್ಛಿಕಾ ಪಞ್ಞತ್ತಿ, ಯದಿದಂ ಭಗವಾತಿ - ಉಪಸೀವಾತಿ ಭಗವಾ।

ಆಕಿಞ್ಚಞ್ಞಂ ನಿಸ್ಸಿತೋ ಹಿತ್ವಾ ಮಞ್ಞನ್ತಿ। ಹೇಟ್ಠಿಮಾ ಛ ಸಮಾಪತ್ತಿಯೋ ಹಿತ್ವಾ ಚಜಿತ್ವಾ ಪರಿಚ್ಚಜಿತ್ವಾ ಅತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ಸಮತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ವೀತಿವತ್ತಿತ್ವಾ ಆಕಿಞ್ಚಞ್ಞಾಯತನಸಮಾಪತ್ತಿಂ ನಿಸ್ಸಿತೋ ಅಲ್ಲೀನೋ ಉಪಗತೋ ಸಮುಪಗತೋ ಅಜ್ಝೋಸಿತೋ ಅಧಿಮುತ್ತೋತಿ - ಆಕಿಞ್ಚಞ್ಞಂ ನಿಸ್ಸಿತೋ ಹಿತ್ವಾ ಮಞ್ಞಂ।

ಸಞ್ಞಾವಿಮೋಕ್ಖೇ ಪರಮೇಧಿಮುತ್ತೋತಿ ಸಞ್ಞಾವಿಮೋಕ್ಖಾ ವುಚ್ಚನ್ತಿ ಸತ್ತ ಸಞ್ಞಾಸಮಾಪತ್ತಿಯೋ। ತಾಸಂ ಸಞ್ಞಾಸಮಾಪತ್ತೀನಂ ಆಕಿಞ್ಚಞ್ಞಾಯತನಸಮಾಪತ್ತಿವಿಮೋಕ್ಖೋ ಅಗ್ಗೋ ಚ ಸೇಟ್ಠೋ ಚ ವಿಸೇಟ್ಠೋ ಚ ಪಾಮೋಕ್ಖೋ ಚ ಉತ್ತಮೋ ಚ ಪವರೋ ಚ, ಪರಮೇ ಅಗ್ಗೇ ಸೇಟ್ಠೇ ವಿಸೇಟ್ಠೇ ಪಾಮೋಕ್ಖೇ ಉತ್ತಮೇ ಪವರೇ ಅಧಿಮುತ್ತಿವಿಮೋಕ್ಖೇನ ಅಧಿಮುತ್ತೋ ತತ್ರಾಧಿಮುತ್ತೋ ತದಧಿಮುತ್ತೋ...ಪೇ॰... ತದಧಿಪತೇಯ್ಯೋತಿ - ಸಞ್ಞಾವಿಮೋಕ್ಖೇ ಪರಮೇಧಿಮುತ್ತೋ।

ತಿಟ್ಠೇಯ್ಯ ಸೋ ತತ್ಥ ಅನಾನುಯಾಯೀತಿ। **ತಿಟ್ಠೇಯ್ಯಾತಿ** ತಿಟ್ಠೇಯ್ಯ ಸಟ್ಠಿಕಪ್ಪಸಹಸ್ಸಾನಿ। **ತತ್ಥಾತಿ** ಆಕಿಞ್ಚಞ್ಞಾಯತನೇ। **ಅನಾನುಯಾಯೀತಿ** ಅನಾನುಯಾಯೀ ಅವಿಚ್ಚಮಾನೋ ಅವಿಗಚ್ಛಮಾನೋ ಅನನ್ತರಧಾಯಮಾನೋ ಅಪರಿಹಾಯಮಾನೋ। ಅಥ ವಾ, ಅರಜ್ಜಮಾನೋ ಅದುಸ್ಸಮಾನೋ ಅಮುಯ್ಹಮಾನೋ ಅಕಿಲಿಸ್ಸಮಾನೋತಿ - ತಿಟ್ಠೇಯ್ಯ ಸೋ ತತ್ಥ ಅನಾನುಯಾಯೀ। ತೇನಾಹ ಭಗವಾ -

“ಸಬ್ಬೇಸು ಕಾಮೇಸು ಯೋ ವೀತರಾಗೋ, [ಉಪಸೀವಾತಿ ಭಗವಾ]
ಆಕಿಞ್ಚಞ್ಞಂ ನಿಸ್ಸಿತೋ ಹಿತ್ವಾ ಮಞ್ಞಂ।
ಸಞ್ಞಾವಿಮೋಕ್ಖೇ ಪರಮೇಧಿಮುತ್ತೋ, ತಿಟ್ಠೇಯ್ಯ ಸೋ ತತ್ಥ ಅನಾನುಯಾಯೀ”ತಿ॥

೪೨. **ತಿಟ್ಠೇ ಚೇ ಸೋ ತತ್ಥ ಅನಾನುಯಾಯೀ, ಪೂಗಮ್ಪಿ ವಸ್ಸಾನಿ** [ವಸ್ಸಾನಂ (ಸ್ಯಾ॰ ಕ॰)] **ಸಮನ್ತಚಕ್ಖು।**
ತತ್ಥೇವ ಸೋ ಸೀತಿಸಿಯಾ ವಿಮುತ್ತೋ, ಚವೇಥ ವಿಞ್ಞಾಣಂ ತಥಾವಿಧಸ್ಸ॥

ತಿಟ್ಠೇ ಚೇ ಸೋ ತತ್ಥ ಅನಾನುಯಾಯೀತಿ ಸಚೇ ಸೋ ತಿಟ್ಠೇಯ್ಯ ಸಟ್ಠಿಕಪ್ಪಸಹಸ್ಸಾನಿ। **ತತ್ಥಾತಿ** ಆಕಿಞ್ಚಞ್ಞಾಯತನೇ। **ಅನಾನುಯಾಯೀತಿ** ಅನಾನುಯಾಯೀ ಅವಿಚ್ಚಮಾನೋ ಅವಿಗಚ್ಛಮಾನೋ ಅನನ್ತರಧಾಯಮಾನೋ ಅಪರಿಹಾಯಮಾನೋ। ಅಥ ವಾ, ಅರಜ್ಜಮಾನೋ ಅದುಸ್ಸಮಾನೋ ಅಮುಯ್ಹಮಾನೋ ಅಕಿಲಿಸ್ಸಮಾನೋತಿ - ತಿಟ್ಠೇ ಚೇ ಸೋ ತತ್ಥ ಅನಾನುಯಾಯೀ।

ಪೂಗಮ್ಪಿ ವಸ್ಸಾನಿ ಸಮನ್ತಚಕ್ಖೂತಿ। **ಪೂಗಮ್ಪಿ ವಸ್ಸಾನೀತಿ** ಪೂಗಮ್ಪಿ ವಸ್ಸಾನಿ ಬಹೂನಿ ವಸ್ಸಾನಿ [ಬಹುನ್ನಂ ವಸ್ಸಾನಂ (ಸ್ಯಾ॰)] ಬಹೂನಿ ವಸ್ಸಸತಾನಿ ಬಹೂನಿ ವಸ್ಸಸಹಸ್ಸಾನಿ ಬಹೂನಿ ವಸ್ಸಸತಸಹಸ್ಸಾನಿ ಬಹೂನಿ ಕಪ್ಪಾನಿ ಬಹೂನಿ ಕಪ್ಪಸತಾನಿ ಬಹೂನಿ

ಕಪ್ಪಸಹಸ್ಸಾನಿ ಬಹೂನಿ ಕಪ್ಪಸತಸಹಸ್ಸಾನಿ। **ಸಮನ್ತಚಕ್ಖೂತಿ** ಸಮನ್ತಚಕ್ಖು ವುಚ್ಚತಿ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞಾಣಂ...ಪೇ॰... ತಥಾಗತೋ ತೇನ ಸಮನ್ತಚಕ್ಖೂತಿ - ಪೂಗಮ್ಪಿ ವಸ್ಸಾನಿ ಸಮನ್ತಚಕ್ಖು।

ತತ್ಥೇವ ಸೋ ಸೀತಿಸಿಯಾ ವಿಮುತ್ತೋ, ಚವೇಥ ವಿಞ್ಞಾಣಂ ತಥಾವಿಧಸ್ಸಾತಿ ತತ್ಥೇವ ಸೋ ಸೀತಿಭಾವಮನುಪ್ಪತ್ತೋ ನಿಚ್ಚೋ ಧುವೋ ಸಸ್ಸತೋ ಅವಿಪರಿಣಾಮಧಮ್ಮೋ ಸಸ್ಸತಿಸಮಂ ತಥೇವ ತಿಟ್ಠೇಯ್ಯ। ಅಥ ವಾ, ತಸ್ಸ ವಿಞ್ಞಾಣಂ ಚವೇಯ್ಯ ಉಚ್ಛಿಜ್ಜೇಯ್ಯ ನಸ್ಸೇಯ್ಯ ವಿನಸ್ಸೇಯ್ಯ ನ ಭವೇಯ್ಯಾತಿ ಪುನಬ್ಭವಪಟಿಸನ್ಧಿವಿಞ್ಞಾಣಂ ನಿಬ್ಬತ್ತೇಯ್ಯ ಕಾಮಧಾತುಯಾ ವಾ ರೂಪಧಾತುಯಾ ವಾ ಅರೂಪಧಾತುಯಾ ವಾತಿ ಆಕಿಞ್ಚಞ್ಞಾಯತನಂ ಸಮಾಪನ್ನಸ್ಸ ಸಸ್ಸತಞ್ಚ ಉಚ್ಛೇದಞ್ಚ ಪುಚ್ಛತಿ। ಉದಾಹು ತತ್ಥೇವ ಅನುಪಾದಿಸೇಸಾಯ ನಿಬ್ಬಾನಧಾತುಯಾ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯೇಯ್ಯ । ಅಥ ವಾ, ತಸ್ಸ ವಿಞ್ಞಾಣಂ ಚವೇಯ್ಯ ಪುನ ಪಟಿಸನ್ಧಿವಿಞ್ಞಾಣಂ ನಿಬ್ಬತ್ತೇಯ್ಯ ಕಾಮಧಾತುಯಾ ವಾ ರೂಪಧಾತುಯಾ ವಾ ಅರೂಪಧಾತುಯಾ ವಾತಿ, ಆಕಿಞ್ಚಞ್ಞಾಯತನಂ ಉಪಪನ್ನಸ್ಸ ಪರಿನಿಬ್ಬಾನಞ್ಚ ಪಟಿಸನ್ಧಿಞ್ಚ ಪುಚ್ಛತಿ। **ತಥಾವಿಧಸ್ಸಾತಿ** ತಥಾವಿಧಸ್ಸ ತಾದಿಸಸ್ಸ ತಸ್ಸಣ್ಠಿತಸ್ಸ ತಪ್ಪಕಾರಸ್ಸ ತಪ್ಪಟಿಭಾಗಸ್ಸ ಆಕಿಞ್ಚಞ್ಞಾಯತನಂ ಉಪಪನ್ನಸ್ಸಾತಿ - ತತ್ಥೇವ ಸೋ ಸೀತಿಸಿಯಾ ವಿಮುತ್ತೋ, ಚವೇಥ ವಿಞ್ಞಾಣಂ ತಥಾವಿಧಸ್ಸ। ತೇನಾಹ ಸೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ -

> "ತಿಟ್ಠೇ ಚೇ ಸೋ ತತ್ಥ ಅನಾನುಯಾಯೀ, ಪೂಗಮ್ಪಿ ವಸ್ಸಾನಿ ಸಮನ್ತಚಕ್ಖು।
> ತತ್ಥೇವ ಸೋ ಸೀತಿಸಿಯಾ ವಿಮುತ್ತೋ, ಚವೇಥ ವಿಞ್ಞಾಣಂ ತಥಾವಿಧಸ್ಸಾ"ತಿ॥

೪೩. **ಅಚ್ಚಿ ಯಥಾ ವಾತವೇಗೇನ ಖಿತ್ತಾ, [ಉಪಸೀವಾತಿ ಭಗವಾ]**
ಅತ್ಥಂ ಪಲೇತಿ ನ ಉಪೇತಿ ಸಙ್ಖಂ।
ಏವಂ ಮುನೀ ನಾಮಕಾಯಾ ವಿಮುತ್ತೋ, ಅತ್ಥಂ ಪಲೇತಿ ನ ಉಪೇತಿ ಸಙ್ಖಂ॥

ಅಚ್ಚಿ ಯಥಾ ವಾತವೇಗೇನ ಖಿತ್ತಾತಿ ಅಚ್ಚಿ ವುಚ್ಚತಿ ಜಾಲಸಿಖಾ। **ವಾತಾತಿ** ಪುರತ್ಥಿಮಾ ವಾತಾ ಪಚ್ಛಿಮಾ ವಾತಾ ಉತ್ತರಾ ವಾತಾ ದಕ್ಖಿಣಾ ವಾತಾ ಸರಜಾ ವಾತಾ ಅರಜಾ ವಾತಾ ಸೀತಾ ವಾತಾ ಉಣ್ಹಾ ವಾತಾ ಪರಿತ್ತಾ ವಾತಾ ಅಧಿಮತ್ತಾ ವಾತಾ [ಕಾಳವಾತಾ (ಕ॰)] ವೇರಮ್ಭವಾತಾ ಪಕ್ಖವಾತಾ ಸುಪಣ್ಣವಾತಾ ತಾಲಪಣ್ಣವಾತಾ ವಿಧೂಪನವಾತಾ। **ವಾತವೇಗೇನ ಖಿತ್ತಾತಿ** ವಾತವೇಗೇನ ಖಿತ್ತಾ [ಖಿತ್ತಂ (ಸ್ಯಾ॰) ಏವಮಞ್ಞೇಸು ಪದೇಸು ನಿಗ್ಗಹೀತನ್ತವಸೇನ] ಉಕ್ಖಿತ್ತಾ ನುನ್ನಾ ಪಣುನ್ನಾ ಖಮ್ಭಿತಾ ವಿಕ್ಖಮ್ಭಿತಾತಿ - ಅಚ್ಚಿ ಯಥಾ ವಾತವೇಗೇನ ಖಿತ್ತಾ। **ಉಪಸೀವಾತಿ ಭಗವಾತಿ।** **ಉಪಸೀವಾತಿ** ಭಗವಾ ತಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂ ನಾಮೇನ ಆಲಪತಿ। **ಭಗವಾತಿ** ಗಾರವಾಧಿವಚನಮೇತಂ...ಪೇ॰... ಸಚ್ಛಿಕಾ ಪಞ್ಞತ್ತಿ, ಯದಿದಂ ಭಗವಾತಿ - ಉಪಸೀವಾತಿ ಭಗವಾ।

ಅತ್ಥಂ ಪಲೇತಿ ನ ಉಪೇತಿ ಸಙ್ಖನ್ತಿ। **ಅತ್ಥಂ ಪಲೇತೀತಿ** ಅತ್ಥಂ ಪಲೇತಿ, ಅತ್ಥಂ ಗಮೇತಿ, ಅತ್ಥಂ ಗಚ್ಛತಿ ನಿರುಜ್ಝತಿ ವೂಪಸಮತಿ ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸಮ್ಭತಿ। **ನ ಉಪೇತಿ ಸಙ್ಖನ್ತಿ** ಸಙ್ಖಂ [ಅಮುಕಂ ನಾಮ ದಿಸಂ ಗತೋತಿ ಸಙ್ಖಂ (ಸ್ಯಾ॰)] ನ ಉಪೇತಿ, ಉದ್ದೇಸಂ ನ ಉಪೇತಿ, ಗಣನಂ ನ ಉಪೇತಿ, ಪಣ್ಣತ್ತಿಂ ನ ಉಪೇತಿ, "ಪುರತ್ಥಿಮಂ ವಾ ದಿಸಂ ಗತಾ, ಪಚ್ಛಿಮಂ ವಾ ದಿಸಂ ಗತಾ, ಉತ್ತರಂ ವಾ ದಿಸಂ ಗತಾ, ದಕ್ಖಿಣಂ ವಾ ದಿಸಂ ಗತಾ ಉದ್ಧಂ ವಾ ಗತಾ, ಅಧೋ ವಾ ಗತಾ, ತಿರಿಯಂ ವಾ ಗತಾ, ವಿದಿಸಂ ವಾ ಗತಾ"ತಿ, ಸೋ ಹೇತು ನತ್ಥಿ, ಪಚ್ಚಯೋ ನತ್ಥಿ, ಕಾರಣಂ ನತ್ಥಿ, ಯೇನ ಸಙ್ಖಂ ಗಚ್ಛೇಯ್ಯಾತಿ - ಅತ್ಥಂ ಪಲೇತಿ ನ ಉಪೇತಿ ಸಙ್ಖಂ।

ಏವಂ ಮುನೀ ನಾಮಕಾಯಾ ವಿಮುತ್ತೋತಿ। **ಏವನ್ತಿ** ಓಪಮ್ಮಸಮ್ಪಟಿಪಾದನಂ। **ಮುನೀತಿ** ಮೋನಂ ವುಚ್ಚತಿ ಞಾಣಂ ...ಪೇ॰... ಸಙ್ಗಜಾಲಮತಿಚ್ಚ ಸೋ ಮುನಿ। **ನಾಮಕಾಯಾ ವಿಮುತ್ತೋತಿ** ಸೋ ಮುನಿ ಪಕತಿಯಾ ಪುಬ್ಬೇವ ರೂಪಕಾಯಾ ವಿಮುತ್ತೋ। ತದಙ್ಗಂ ಸಮತಿಕ್ಕಮಾ [ತದಙ್ಗಂ ಸಮತಿಕ್ಕಮ್ಮ (ಕ॰)] ವಿಕ್ಖಮ್ಭನಪ್ಪಹಾನೇನ ಪಹೀನೋ। ತಸ್ಸ ಮುನಿನೋ ಭವನ್ತಂ ಆಗಮ್ಮ ಚತ್ತಾರೋ ಅರಿಯಮಗ್ಗಾ ಪಟಿಲದ್ಧಾ ಹೋನ್ತಿ। ಚತುನ್ನಂ ಅರಿಯಮಗ್ಗಾನಂ ಪಟಿಲದ್ಧತ್ತಾ ನಾಮಕಾಯೋ ಚ ರೂಪಕಾಯೋ ಚ

ಪರಿಞ್ಞಾತಾ ಹೋನ್ತಿ। ನಾಮಕಾಯಸ್ಸ ಚ ರೂಪಕಾಯಸ್ಸ ಚ ಪರಿಞ್ಞಾತತ್ತಾ ನಾಮಕಾಯಾ ಚ ರೂಪಕಾಯಾ ಚ ಮುತ್ತೋ ವಿಮುತ್ತೋ ಸುವಿಮುತ್ತೋ ಅಚ್ಚನ್ತಅನುಪಾದಾವಿಮೋಕ್ಖೇನಾತಿ - ಏವಂ ಮುನೀ ನಾಮಕಾಯಾ ವಿಮುತ್ತೋ।

ಅತ್ಥಂ ಪಲೇತಿ ನ ಉಪೇತಿ ಸಙ್ಖನ್ತಿ। ಅತ್ಥಂ ಪಲೇತೀತಿ ಅನುಪಾದಿಸೇಸಾಯ ನಿಬ್ಬಾನಧಾತುಯಾ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯತಿ। **ನ ಉಪೇತಿ ಸಙ್ಖನ್ತಿ** ಅನುಪಾದಿಸೇಸಾಯ ನಿಬ್ಬಾನಧಾತುಯಾ ಪರಿನಿಬ್ಬುತೋ ಸಙ್ಖಂ ನ ಉಪೇತಿ, ಉದ್ದೇಸಂ ನ ಉಪೇತಿ, ಗಣನಂ ನ ಉಪೇತಿ, ಪಣ್ಣತ್ತಿಂ ನ ಉಪೇತಿ - ಖತ್ತಿಯೋತಿ ವಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋತಿ ವಾ ವೇಸ್ಸೋತಿ ವಾ ಸುದ್ದೋತಿ ವಾ ಗಹಟ್ಠೋತಿ ವಾ ಪಬ್ಬಜಿತೋತಿ ವಾ ದೇವೋತಿ ವಾ ಮನುಸ್ಸೋತಿ ವಾ ರೂಪೀತಿ ವಾ ಅರೂಪೀತಿ ವಾ ಸಞ್ಞೀತಿ ವಾ ಅಸಞ್ಞೀತಿ ವಾ ನೇವಸಞ್ಞೀನಾಸಞ್ಞೀತಿ ವಾ। ಸೋ ಹೇತು ನತ್ಥಿ ಪಚ್ಚಯೋ ನತ್ಥಿ ಕಾರಣಂ ನತ್ಥಿ ಯೇನ ಸಙ್ಖಂ ಗಚ್ಛೇಯ್ಯಾತಿ - ಅತ್ಥಂ ಪಲೇತಿ ನ ಉಪೇತಿ ಸಙ್ಖಂ। ತೇನಾಹ ಭಗವಾ -

“ಅಚ್ಚಿ ಯಥಾ ವಾತವೇಗೇನ ಖಿತ್ತಾ, [ಉಪಸೀವಾತಿ ಭಗವಾ]
ಅತ್ಥಂ ಪಲೇತಿ ನ ಉಪೇತಿ ಸಙ್ಖಂ।
ಏವಂ ಮುನೀ ನಾಮಕಾಯಾ ವಿಮುತ್ತೋ, ಅತ್ಥಂ ಪಲೇತಿ ನ ಉಪೇತಿ ಸಙ್ಖ”ನ್ತಿ॥

೪೪. ಅತ್ಥಙ್ಗತೋ ಸೋ ಉದ ವಾ ಸೋ ನತ್ಥಿ, ಉದಾಹು ವೇ ಸಸ್ಸತಿಯಾ ಅರೋಗೋ।
ತಂ ಮೇ ಮುನೀ ಸಾಧು ವಿಯಾಕರೋಹಿ, ತಥಾ ಹಿ ತೇ ವಿದಿತೋ ಏಸ ಧಮ್ಮೋ॥

ಅತ್ಥಙ್ಗತೋ ಸೋ ಉದ ವಾ ಸೋ ನತ್ಥೀತಿ ಸೋ ಅತ್ಥಙ್ಗತೋ ಉದಾಹು ನತ್ಥಿ ಸೋ ನಿರುದ್ಧೋ ಉಚ್ಛಿನ್ನೋ ವಿನಟ್ಠೋತಿ - ಅತ್ಥಙ್ಗತೋ ಸೋ ಉದ ವಾ ಸೋ ನತ್ಥಿ।

ಉದಾಹು ವೇ ಸಸ್ಸತಿಯಾ ಅರೋಗೋತಿ ಉದಾಹು ನಿಚ್ಚೋ ಧುವೋ ಸಸ್ಸತೋ ಅವಿಪರಿಣಾಮಧಮ್ಮೋ ಸಸ್ಸತಿಸಮಂ ತಥೇವ ತಿಟ್ಠೇಯ್ಯಾತಿ - ಉದಾಹು ವೇ ಸಸ್ಸತಿಯಾ ಅರೋಗೋ।

ತಂ ಮೇ ಮುನೀ ಸಾಧು ವಿಯಾಕರೋಹೀತಿ। ತನ್ತಿ ಯಂ ಪುಚ್ಛಾಮಿ ಯಂ ಯಾಚಾಮಿ ಯಂ ಅಜ್ಝೇಸಾಮಿ ಯಂ ಪಸಾದೇಮಿ। **ಮುನೀತಿ** ಮೋನಂ ವುಚ್ಚತಿ ಞಾಣಂ...ಪೇ॰... ಸಙ್ಗಜಾಲಮತಿಚ್ಚ ಸೋ ಮುನಿ। **ಸಾಧು ವಿಯಾಕರೋಹೀತಿ** ಸಾಧು ಆಚಿಕ್ಖಾಹಿ ದೇಸೇಹಿ ಪಞ್ಞಪೇಹಿ ಪಟ್ಠಪೇಹಿ ವಿವರಾಹಿ ವಿಭಜಾಹಿ ಉತ್ತಾನೀಕರೋಹಿ ಪಕಾಸೇಹೀತಿ - ತಂ ಮೇ ಮುನೀ ಸಾಧು ವಿಯಾಕರೋಹಿ।

ತಥಾ ಹಿ ತೇ ವಿದಿತೋ ಏಸ ಧಮ್ಮೋತಿ ತಥಾ ಹಿ ತೇ ವಿದಿತೋ ತುಲಿತೋ ತೀರಿತೋ ವಿಭೂತೋ ವಿಭಾವಿತೋ ಏಸ ಧಮ್ಮೋತಿ - ತಥಾ ಹಿ ತೇ ವಿದಿತೋ ಏಸ ಧಮ್ಮೋ। ತೇನಾಹ ಸೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ -

“ಅತ್ಥಙ್ಗತೋ ಸೋ ಉದ ವಾ ಸೋ ನತ್ಥಿ, ಉದಾಹು ವೇ ಸಸ್ಸತಿಯಾ ಅರೋಗೋ।
ತಂ ಮೇ ಮುನೀ ಸಾಧು ವಿಯಾಕರೋಹಿ, ತಥಾ ಹಿ ತೇ ವಿದಿತೋ ಏಸ ಧಮ್ಮೋ”ತಿ॥

೪೫. ಅತ್ಥಙ್ಗತಸ್ಸ ನ ಪಮಾಣಮತ್ಥಿ, [ಉಪಸೀವಾತಿ ಭಗವಾ]
ಯೇನ ನಂ ವಜ್ಜುಂ ತಂ ತಸ್ಸ ನತ್ಥಿ।
ಸಬ್ಬೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು ಸಮೂಹತೇಸು, ಸಮೂಹತಾ ವಾದಪಥಾಪಿ ಸಬ್ಬೇ॥

ಅತ್ಥಙ್ಗತಸ್ಸ ನ ಪಮಾಣಮತ್ಥೀತಿ ಅತ್ಥಙ್ಗತಸ್ಸ ಅನುಪಾದಿಸೇಸಾಯ ನಿಬ್ಬಾನಧಾತುಯಾ ಪರಿನಿಬ್ಬುತಸ್ಸ ರೂಪಪಮಾಣಂ ನತ್ಥಿ, ವೇದನಾಪಮಾಣಂ ನತ್ಥಿ, ಸಞ್ಞಾಪಮಾಣಂ ನತ್ಥಿ, ಸಙ್ಖಾರಪಮಾಣಂ ನತ್ಥಿ, ವಿಞ್ಞಾಣಪಮಾಣಂ ನತ್ಥಿ, ನ ಅತ್ಥಿ ನ ಸಂವಿಜ್ಜತಿ

ನುಪಲಬ್ಭತಿ ಪಹೀನಂ ಸಮುಚ್ಛಿನ್ನಂ ವೂಪಸನ್ತಂ ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸದ್ಧಂ ಅಭಬ್ಬುಪ್ಪತ್ತಿಕಂ ಞಾಣಗ್ಗಿನಾ ದಡ್ಢನ್ತಿ - ಅತ್ಥಙ್ಗತಸ್ಸ ನ ಪಮಾಣಮತ್ಥಿ। **ಉಪಸೀವಾತಿ ಭಗವಾತಿ ಉಪಸೀವಾತಿ** ಭಗವಾ ತಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂ ನಾಮೇನ ಆಲಪತಿ। **ಭಗವಾತಿ** ಗಾರವಾಧಿವಚನಮೇತಂ…ಪೇ॰… ಸಚ್ಛಿಕಾ ಪಞ್ಞತ್ತಿ, ಯದಿದಂ ಭಗವಾತಿ - ಉಪಸೀವಾತಿ ಭಗವಾ।

ಯೇನ ನಂ ವಜ್ಜುಂ ತಂ ತಸ್ಸ ನತ್ಥೀತಿ ಯೇನ ತಂ ರಾಗೇನ [ಯೇನ ರಾಗೇನ (ಸ್ಯಾ॰ ಕ॰) ಮಹಾನಿ॰ ೯೪] ವದೇಯ್ಯುಂ, ಯೇನ ದೋಸೇನ ವದೇಯ್ಯುಂ, ಯೇನ ಮೋಹೇನ ವದೇಯ್ಯುಂ, ಯೇನ ಮಾನೇನ ವದೇಯ್ಯುಂ, ಯಾಯ ದಿಟ್ಠಿಯಾ ವದೇಯ್ಯುಂ, ಯೇನ ಉದ್ಧಚ್ಚೇನ ವದೇಯ್ಯುಂ, ಯಾಯ ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾಯ ವದೇಯ್ಯುಂ, ಯೇಹಿ ಅನುಸಯೇಹಿ ವದೇಯ್ಯುಂ - ರತ್ತೋತಿ ವಾ ದುಟ್ಠೋತಿ ವಾ ಮೂಳ್ಹೋತಿ ವಾ ವಿನಿಬದ್ಧೋತಿ ವಾ ಪರಾಮಟ್ಠೋತಿ ವಾ ವಿಕ್ಖೇಪಗತೋತಿ ವಾ ಅನಿಟ್ಠಙ್ಗತೋತಿ [ಅನಿಟ್ಠಾಗತೋತಿ (ಕ॰)] ವಾ ಥಾಮಗತೋತಿ ವಾ, ತೇ ಅಭಿಸಙ್ಖಾರಾ ಪಹೀನಾ। ಅಭಿಸಙ್ಖಾರಾನಂ ಪಹೀನತ್ತಾ ಗತಿಯಾ ಯೇನ ತಂ ವದೇಯ್ಯುಂ - ನೇರಯಿಕೋತಿ ವಾ ತಿರಚ್ಛಾನಯೋನಿಕೋತಿ ವಾ ಪೇತ್ತಿವಿಸಯಿಕೋತಿ ವಾ ಮನುಸ್ಸೋತಿ ವಾ ದೇವೋತಿ ವಾ ರೂಪೀತಿ ವಾ ಅರೂಪೀತಿ ವಾ ಸಞ್ಞೀತಿ ವಾ ಅಸಞ್ಞೀತಿ ವಾ ನೇವಸಞ್ಞೀನಾಸಞ್ಞೀತಿ ವಾ, ಸೋ ಹೇತು ನತ್ಥಿ ಪಚ್ಚಯೋ ನತ್ಥಿ ಕಾರಣಂ ನತ್ಥಿ ಯೇನ ವದೇಯ್ಯುಂ ಕಥೇಯ್ಯುಂ ಭಣೇಯ್ಯುಂ ದೀಪೇಯ್ಯುಂ ವೋಹರೇಯ್ಯುನ್ತಿ - ಯೇನ ನಂ ವಜ್ಜುಂ ತಂ ತಸ್ಸ ನತ್ಥಿ।

ಸಬ್ಬೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು ಸಮೂಹತೇಸೂತಿ ಸಬ್ಬೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು ಸಬ್ಬೇಸು ಖನ್ಧೇಸು ಸಬ್ಬೇಸು ಆಯತನೇಸು ಸಬ್ಬಾಸು ಧಾತೂಸು ಸಬ್ಬಾಸು ಗತೀಸು ಸಬ್ಬಾಸು ಉಪಪತ್ತೀಸು ಸಬ್ಬಾಸು ಪಟಿಸನ್ಧೀಸು ಸಬ್ಬೇಸು ಭವೇಸು ಸಬ್ಬೇಸು ಸಂಸಾರೇಸು ಸಬ್ಬೇಸು ವಟ್ಟೇಸು ಊಹತೇಸು ಸಮೂಹತೇಸು ಉದ್ಧತೇಸು ಸಮುದ್ಧತೇಸು ಉಪ್ಪಾಟಿತೇಸು ಸಮುಪ್ಪಾಟಿತೇಸು ಪಹೀನೇಸು ಸಮುಚ್ಛಿನ್ನೇಸು ವೂಪಸನ್ತೇಸು ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸದ್ಧೇಸು ಅಭಬ್ಬುಪ್ಪತ್ತಿಕೇಸು ಞಾಣಗ್ಗಿನಾ ದಡ್ಢೇಸೂತಿ - ಸಬ್ಬೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು ಸಮೂಹತೇಸು।

ಸಮೂಹತಾ ವಾದಪಥಾಪಿ ಸಬ್ಬೇತಿ ವಾದಪಥಾ ವುಚ್ಚನ್ತಿ ಕಿಲೇಸಾ ಚ ಖನ್ಧಾ ಚ ಅಭಿಸಙ್ಖಾರಾ ಚ। ತಸ್ಸ ವಾದಾ ಚ ವಾದಪಥಾ ಚ ಅಧಿವಚನಾನಿ ಚ ಅಧಿವಚನಪಥಾ ಚ ನಿರುತ್ತಿ ಚ ನಿರುತ್ತಿಪಥಾ ಚ ಪಞ್ಞತ್ತಿ ಚ ಪಞ್ಞತ್ತಿಪಥಾ ಚ ಊಹತಾ ಸಮೂಹತಾ ಉದ್ಧತಾ ಸಮುದ್ಧತಾ ಉಪ್ಪಾಟಿತಾ ಸಮುಪ್ಪಾಟಿತಾ ಪಹೀನಾ ಸಮುಚ್ಛಿನ್ನಾ ವೂಪಸನ್ತಾ ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸದ್ಧಾ ಅಭಬ್ಬುಪ್ಪತ್ತಿಕಾ ಞಾಣಗ್ಗಿನಾ ದಡ್ಢಾತಿ - ಸಮೂಹತಾ ವಾದಪಥಾಪಿ ಸಬ್ಬೇ। ತೇನಾಹ ಭಗವಾ -

"ಅತ್ಥಙ್ಗತಸ್ಸ ನ ಪಮಾಣಮತ್ಥಿ, [ಉಪಸೀವಾತಿ ಭಗವಾ]
ಯೇನ ನಂ ವಜ್ಜುಂ ತಂ ತಸ್ಸ ನತ್ಥಿ।
ಸಬ್ಬೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು ಸಮೂಹತೇಸು, ಸಮೂಹತಾ ವಾದಪಥಾಪಿ ಸಬ್ಬೇ"ತಿ॥

ಸಹ ಗಾಥಾಪರಿಯೋಸಾನಾ ಯೇ ತೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇನ ಸದ್ಧಿಂ…ಪೇ॰… ಪಞ್ಜಲಿಕೋ ನಮಸ್ಸಮಾನೋ ನಿಸಿನ್ನೋ ಹೋತಿ - ಸತ್ಥಾ ಮೇ, ಭನ್ತೇ ಭಗವಾ, ಸಾವಕೋಹಮಸ್ಮೀತಿ।

ಉಪಸೀವಮಾಣವಪುಚ್ಛಾನಿದ್ದೇಸೋ ಛಟ್ಠೋ।

೭. ನನ್ದಮಾಣವಪುಚ್ಛಾನಿದ್ದೇಸೋ

೪೭. ಸನ್ತಿ ಲೋಕೇ ಮುನಯೋ, [ಇಚ್ಚಾಯಸ್ಮಾ ನನ್ದೋ]
ಜನಾ ವದನ್ತಿ ತಯಿದಂ ಕಥಂಸು।
ಞಾಣೂಪಪನ್ನಂ ಮುನಿ ನೋ ವದನ್ತಿ, ಉದಾಹು ವೇ ಜೀವಿತೇನೂಪಪನ್ನಂ [ಜೀವಿಕೇನೂಪಪನ್ನಂ (ಸ್ಯಾ॰)] ॥

ಸನ್ತಿ ಲೋಕೇ ಮುನಯೋತಿ। **ಸನ್ತೀತಿ** ಸನ್ತಿ ಸಂವಿಜ್ಜನ್ತಿ ಅತ್ಥಿ ಉಪಲಬ್ಭನ್ತಿ। **ಲೋಕೇತಿ** ಅಪಾಯಲೋಕೇ…ಪೇ॰… ಆಯತನಲೋಕೇ। **ಮುನಯೋತಿ** ಮುನಿನಾಮಕಾ ಆಜೀವಕಾ ನಿಗಣ್ಠಾ ಜಟಿಲಾ ತಾಪಸಾ । (ದೇವಾ ಲೋಕೇ ಮುನಯೋತಿ ಸಞ್ಜಾನನ್ತಿ, ನ ಚ ತೇ ಮುನಯೋ) [( ) ಏತ್ಥನ್ತರೇ ಪಾಠೋ ನತ್ಥಿ ಸ್ಯಾ॰ ಪೋತ್ಥಕೇ] ತಿ। ಸನ್ತಿ ಲೋಕೇ ಮುನಯೋ। **ಇಚ್ಚಾಯಸ್ಮಾ ನನ್ದೋತಿ।** **ಇಚ್ಚಾತಿ** ಪದಸನ್ಧಿ…ಪೇ॰…। **ಆಯಸ್ಮಾತಿ** ಪಿಯವಚನಂ…ಪೇ॰…। **ನನ್ದೋತಿ** ತಸ್ಸ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಸ ನಾಮಂ…ಪೇ॰… ಅಭಿಲಾಪೋತಿ - ಇಚ್ಚಾಯಸ್ಮಾ ನನ್ದೋ।

ಜನಾ ವದನ್ತಿ ತಯಿದಂ ಕಥಂಸೂತಿ। **ಜನಾತಿ** ಖತ್ತಿಯಾ ಚ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ಚ ವೇಸ್ಸಾ ಚ ಸುದ್ದಾ ಚ ಗಹಟ್ಠಾ ಚ ಪಬ್ಬಜಿತಾ ಚ ದೇವಾ ಚ ಮನುಸ್ಸಾ ಚ। **ವದನ್ತೀತಿ** ಕಥೇನ್ತಿ ಭಣನ್ತಿ ದೀಪಯನ್ತಿ ವೋಹರನ್ತಿ। **ತಯಿದಂ ಕಥಂಸೂತಿ** ಸಂಸಯಪುಚ್ಛಾ ವಿಮತಿಪುಚ್ಛಾ ದ್ವೇಳ್ಹಕಪುಚ್ಛಾ ಅನೇಕಂಸಪುಚ್ಛಾ "ಏವಂ ನು ಖೋ, ನ ನು ಖೋ, ಕಿಂ ನು ಖೋ, ಕಥಂ ನು ಖೋ"ತಿ - ಜನಾ ವದನ್ತಿ ತಯಿದಂ ಕಥಂಸು।

ಞಾಣೂಪಪನ್ನಂ ಮುನಿ ನೋ ವದನ್ತೀತಿ । ಅಟ್ಠ ಸಮಾಪತ್ತಿಞಾಣೇನ ವಾ ಪಞ್ಚಾಭಿಞ್ಞಾಞಾಣೇನ ವಾ ಉಪೇತಂ ಸಮುಪೇತಂ ಉಪಾಗತಂ ಸಮುಪಾಗತಂ ಉಪಪನ್ನಂ ಸಮುಪಪನ್ನಂ ಸಮನ್ನಾಗತಂ ಮುನಿಂ ವದನ್ತಿ ಕಥೇನ್ತಿ ಭಣನ್ತಿ ದೀಪಯನ್ತಿ ವೋಹರನ್ತೀತಿ - ಞಾಣೂಪಪನ್ನಂ ಮುನಿ ನೋ ವದನ್ತಿ।

ಉದಾಹು ವೇ ಜೀವಿತೇನೂಪಪನ್ನನ್ತಿ ಉದಾಹು ಅನೇಕವಿವಿಧಅತಿಪರಮದುಕ್ಕರಕಾರಿಕಲೂಖಜೀವಿತಾನುಯೋಗೇನ ಉಪೇತಂ ಸಮುಪೇತಂ ಉಪಾಗತಂ ಸಮುಪಾಗತಂ ಉಪಪನ್ನಂ ಸಮುಪಪನ್ನಂ ಸಮನ್ನಾಗತಂ ಮುನಿಂ ವದನ್ತಿ ಕಥೇನ್ತಿ ಭಣನ್ತಿ ದೀಪಯನ್ತಿ ವೋಹರನ್ತೀತಿ - ಉದಾಹು ವೇ ಜೀವಿತೇನೂಪಪನ್ನಂ। ತೇನಾಹ ಸೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ -

"ಸನ್ತಿ ಲೋಕೇ ಮುನಯೋ, [ಇಚ್ಚಾಯಸ್ಮಾ ನನ್ದೋ]
ಜನಾ ವದನ್ತಿ ತಯಿದಂ ಕಥಂಸು।
ಞಾಣೂಪಪನ್ನಂ ಮುನಿ ನೋ ವದನ್ತಿ, ಉದಾಹು ವೇ ಜೀವಿತೇನೂಪಪನ್ನ"ನ್ತಿ॥

೪೭. **ನ ದಿಟ್ಠಿಯಾ ನ ಸುತಿಯಾ ನ ಞಾಣೇನ,**
ಮುನೀಧ ನನ್ದ ಕುಸಲಾ ವದನ್ತಿ।
ವಿಸೇನಿಕತ್ವಾ [ವಿಸೇನಿಂಕತ್ವಾ (ಕ॰) ಮಹಾನಿ॰ ೭೮] **ಅನೀಘಾ ನಿರಾಸಾ, ಚರನ್ತಿ ಯೇ ತೇ ಮುನಯೋತಿ ಬ್ರೂಮಿ॥**

ನ ದಿಟ್ಠಿಯಾ ನ ಸುತಿಯಾ ನ ಞಾಣೇನಾತಿ। **ನ ದಿಟ್ಠಿಯಾತಿ** ನ ದಿಟ್ಠಸುದ್ಧಿಯಾ। **ನ ಸುತಿಯಾತಿ** ನ ಸುತಸುದ್ಧಿಯಾ। **ನ ಞಾಣೇನಾತಿ** ನಪಿ ಅಟ್ಠಸಮಾಪತ್ತಿಞಾಣೇನ ನಪಿ ಪಞ್ಚಾಭಿಞ್ಞಾಞಾಣೇನ ನಪಿ ಮಿಚ್ಛಾಞಾಣೇನಾತಿ - ನ ದಿಟ್ಠಿಯಾ ನ ಸುತಿಯಾ ನ ಞಾಣೇನ।

ಮುನೀಧ ನನ್ದ ಕುಸಲಾ ವದನ್ತೀತಿ। **ಕುಸಲಾತಿ** ಯೇ ತೇ ಖನ್ಧಕುಸಲಾ ಧಾತುಕುಸಲಾ ಆಯತನಕುಸಲಾ ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದಕುಸಲಾ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಕುಸಲಾ ಸಮ್ಮಪ್ಪಧಾನಕುಸಲಾ ಇದ್ಧಿಪಾದಕುಸಲಾ ಇನ್ದ್ರಿಯಕುಸಲಾ ಬಲಕುಸಲಾ ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಕುಸಲಾ ಮಗ್ಗಕುಸಲಾ ಫಲಕುಸಲಾ ನಿಬ್ಬಾನಕುಸಲಾ ದಿಟ್ಠಸುದ್ಧಿಯಾ ವಾ ಸುತಸುದ್ಧಿಯಾ ವಾ ಅಟ್ಠಸಮಾಪತ್ತಿಞಾಣೇನ ವಾ ಪಞ್ಚಾಭಿಞ್ಞಾಞಾಣೇನ ವಾ ಮಿಚ್ಛಾಞಾಣೇನ ವಾ ದಿಟ್ಠೇನ ವಾ ಸುತೇನ ವಾ ಉಪೇತಂ ಸಮುಪೇತಂ ಉಪಾಗತಂ ಸಮುಪಾಗತಂ ಉಪಪನ್ನಂ ಸಮುಪಪನ್ನಂ ಸಮನ್ನಾಗತಂ ಮುನಿಂ ನ ವದನ್ತಿ ನ ಕಥೇನ್ತಿ ನ ಭಣನ್ತಿ ನ ದೀಪಯನ್ತಿ ನ ವೋಹರನ್ತೀತಿ - ಮುನೀಧ ನನ್ದ ಕುಸಲಾ ವದನ್ತಿ।

ವಿಸೇನಿಕತ್ವಾ ಅನೀಘಾ ನಿರಾಸಾ, ಚರನ್ತಿ ಯೇ ತೇ ಮುನಯೋತಿ ಬ್ರೂಮೀತಿ ಸೇನಾ ವುಚ್ಚತಿ ಮಾರಸೇನಾ, ಕಾಯದುಚ್ಚರಿತಂ ಮಾರಸೇನಾ, ವಚೀದುಚ್ಚರಿತಂ ಮಾರಸೇನಾ, ಮನೋದುಚ್ಚರಿತಂ ಮಾರಸೇನಾ, ರಾಗೋ ಮಾರಸೇನಾ, ದೋಸೋ ಮಾರಸೇನಾ, ಮೋಹೋ ಮಾರಸೇನಾ, ಕೋಧೋ…ಪೇ॰… ಉಪನಾಹೋ… ಮಕ್ಖೋ… ಪಳಾಸೋ… ಇಸ್ಸಾ… ಮಚ್ಛರಿಯಂ… ಮಾಯಾ… ಸಾಠೇಯ್ಯಂ… ಥಮ್ಭೋ… ಸಾರಮ್ಭೋ… ಮಾನೋ… ಅತಿಮಾನೋ… ಮದೋ… ಪಮಾದೋ… ಸಬ್ಬೇ ಕಿಲೇಸಾ ಸಬ್ಬೇ ದುಚ್ಚರಿತಾ ಸಬ್ಬೇ ದರಥಾ ಸಬ್ಬೇ ಪರಿಳಾಹಾ ಸಬ್ಬೇ ಸನ್ತಾಪಾ ಸಬ್ಬಾಕುಸಲಾಭಿಸಙ್ಖಾರಾ ಮಾರಸೇನಾ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ ಭಗವತಾ –

"ಕಾಮಾ ತೇ ಪಠಮಾ ಸೇನಾ, ದುತಿಯಾ ಅರತಿ ವುಚ್ಚತಿ।
ತತಿಯಾ ಖುಪ್ಪಿಪಾಸಾ ತೇ, ಚತುತ್ಥೀ ತಣ್ಹಾ ಪವುಚ್ಚತಿ॥

"ಪಞ್ಚಮಂ ಥಿನಮಿದ್ಧಂ ತೇ, ಛಟ್ಠಾ ಭೀರೂ ಪವುಚ್ಚತಿ।
ಸತ್ತಮೀ ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾ ತೇ, ಮಕ್ಖೋ ಥಮ್ಭೋ ತೇ ಅಟ್ಠಮೋ।
ಲಾಭೋ ಸಿಲೋಕೋ ಸಕ್ಕಾರೋ, ಮಿಚ್ಛಾಲದ್ಧೋ ಚ ಯೋ ಯಸೋ॥

"ಯೋ ಚತ್ತಾನಂ ಸಮುಕ್ಕಂಸೇ, ಪರೇ ಚ ಅವಜಾನಾತಿ।
ಏಸಾ ನಮುಚಿ ತೇ ಸೇನಾ [ಏಸಾ ತೇ ನಮುಚಿ ಸೇನಾ (ಸ್ಯಾ॰ ಕ॰) ಸು॰ ನಿ॰ ೪೪೧], ಕಣ್ಹಸ್ಸಾಭಿಪ್ಪಹಾರಿನೀ।
ನ ನಂ ಅಸೂರೋ ಜಿನಾತಿ, ಜೇತ್ವಾ ಚ ಲಭತೇ ಸುಖ"ನ್ತಿ॥

ಯತೋ ಚತೂಹಿ ಅರಿಯಮಗ್ಗೇಹಿ ಸಬ್ಬಾ ಚ ಮಾರಸೇನಾ ಸಬ್ಬೇ ಚ ಪಟಿಸೇನಿಕರಾ [ವಿಸೇನಿಂಕತ್ವಾ (ಕ॰) ಮಹಾನಿ॰ ೬೮] ಕಿಲೇಸಾ ಜಿತಾ ಚ ಪರಾಜಿತಾ ಚ ಭಗ್ಗಾ ವಿಪ್ಪಲುಗ್ಗಾ [ವಿಪ್ಪಲುಗ್ಗತಾ (ಸ್ಯಾ॰) ಪಸ್ಸ ಮಹಾನಿ॰ ೨೮] ಪರಮ್ಮುಖಾ, ತೇನ ವುಚ್ಚನ್ತಿ ವಿಸೇನಿಕತ್ವಾ। **ಅನೀಘಾ**ತಿ ರಾಗೋ ನೀಘೋ, ದೋಸೋ ನೀಘೋ, ಮೋಹೋ ನೀಘೋ, ಕೋಧೋ ನೀಘೋ, ಉಪನಾಹೋ ನೀಘೋ…ಪೇ॰… ಸಬ್ಬಾಕುಸಲಾಭಿಸಙ್ಖಾರಾ ನೀಘಾ। ಯೇಸಂ ಏತೇ ನೀಘಾ ಪಹೀನಾ ಸಮುಚ್ಛಿನ್ನಾ ವೂಪಸನ್ತಾ ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸದ್ಧಾ ಅಭಬ್ಬುಪ್ಪತ್ತಿಕಾ ಞಾಣಗ್ಗಿನಾ ದಡ್ಢಾ ತೇ ವುಚ್ಚನ್ತಿ ಅನೀಘಾ। **ನಿರಾಸಾ**ತಿ ಆಸಾ ವುಚ್ಚತಿ ತಣ್ಹಾ। ಯೋ ರಾಗೋ ಸಾರಾಗೋ…ಪೇ॰… ಅವಿಜ್ಜಾ ಲೋಭೋ ಅಕುಸಲಮೂಲಂ। ಯೇಸಂ ಏಸಾ ಆಸಾ ತಣ್ಹಾ ಪಹೀನಾ ಸಮುಚ್ಛಿನ್ನಾ ವೂಪಸನ್ತಾ ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸದ್ಧಾ ಅಭಬ್ಬುಪ್ಪತ್ತಿಕಾ ಞಾಣಗ್ಗಿನಾ ದಡ್ಢಾ, ತೇ ವುಚ್ಚನ್ತಿ ನಿರಾಸಾ ಅರಹನ್ತೋ ಖೀಣಾಸವಾ। **ವಿಸೇನಿಕತ್ವಾ ಅನೀಘಾ ನಿರಾಸಾ, ಚರನ್ತಿ ಯೇ ತೇ ಮುನಯೋತಿ ಬ್ರೂಮೀ**ತಿ ಯೇ ತೇ ವಿಸೇನಿಕತ್ವಾವ ಅನೀಘಾ ಚ ನಿರಾಸಾ ಚ ಚರನ್ತಿ ವಿಹರನ್ತಿ ಇರಿಯನ್ತಿ ವತ್ತೇನ್ತಿ ಪಾಲೇನ್ತಿ ಯಪೇನ್ತಿ ಯಾಪೇನ್ತಿ, ತೇ ಲೋಕೇ ಮುನಯೋತಿ ಬ್ರೂಮಿ ಆಚಿಕ್ಖಾಮಿ ದೇಸೇಮಿ ಪಞ್ಞಪೇಮಿ ಪಟ್ಠಪೇಮಿ ವಿವರಾಮಿ ವಿಭಜಾಮಿ ಉತ್ತಾನೀಕರೋಮಿ ಪಕಾಸೇಮೀತಿ – ವಿಸೇನಿಕತ್ವಾ ಅನೀಘಾ ನಿರಾಸಾ, ಚರನ್ತಿ ಯೇ ತೇ ಮುನಯೋತಿ ಬ್ರೂಮಿ। ತೇನಾಹ ಭಗವಾ –

"ನ ದಿಟ್ಠಿಯಾ ನ ಸುತಿಯಾ ನ ಞಾಣೇನ, ಮುನೀಧ ನನ್ದ ಕುಸಲಾ ವದನ್ತಿ।
ವಿಸೇನಿಕತ್ವಾ ಅನೀಘಾ ನಿರಾಸಾ, ಚರನ್ತಿ ಯೇ ತೇ ಮುನಯೋತಿ ಬ್ರೂಮೀ"ತಿ॥

೪೮. **ಯೇ ಕೇಚಿಮೇ ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಸೇ, [ಇಚ್ಚಾಯಸ್ಮಾ ನನ್ದೋ]**
ದಿಟ್ಠಸ್ಸುತೇನಾಪಿ ವದನ್ತಿ ಸುದ್ಧಿಂ।
ಸೀಲಬ್ಬತೇನಾಪಿ ವದನ್ತಿ ಸುದ್ಧಿಂ, ಅನೇಕರೂಪೇನ ವದನ್ತಿ ಸುದ್ಧಿಂ॥

ಕಚ್ಚಿಸ್ಸು ತೇ ಭಗವಾ ತತ್ಥ ಯತಾ ಚರನ್ತಾ, ಅತಾರು ಜಾತಿಞ್ಚ ಜರಞ್ಚ ಮಾರಿಸ।
ಪುಚ್ಛಾಮಿ ತಂ ಭಗವಾ ಬ್ರೂಹಿ ಮೇತಂ॥

ಯೇ ಕೇಚಿಮೇ ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಸೇತಿ। **ಯೇ ಕೇಚೀತಿ** ಸಬ್ಬೇನ ಸಬ್ಬಂ ಸಬ್ಬಥಾ ಸಬ್ಬಂ ಅಸೇಸಂ ನಿಸ್ಸೇಸಂ ಪರಿಯಾದಿಯನವಚನಮೇತಂ - ಯೇ ಕೇಚೀತಿ। **ಸಮಣಾತಿ** ಯೇ ಕೇಚಿ ಇತೋ ಬಹಿದ್ಧಾ ಪಬ್ಬಜ್ಜೂಪಗತಾ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕಸಮಾಪನ್ನಾ। **ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾತಿ** ಯೇ ಕೇಚಿ ಭೋವಾದಿಕಾತಿ - ಯೇ ಕೇಚಿಮೇ ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಸೇ। **ಇಚ್ಚಾಯಸ್ಮಾ ನನ್ದೋತಿ।** **ಇಚ್ಚಾತಿ** ಪದಸನ್ಧಿ...ಪೇ॰...। **ಆಯಸ್ಮಾತಿ** ಪಿಯವಚನಂ...ಪೇ॰...। **ನನ್ದೋತಿ।** ತಸ್ಸ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಸ ನಾಮಂ...ಪೇ॰... ಅಭಿಲಾಪೋತಿ - ಇಚ್ಚಾಯಸ್ಮಾ ನನ್ದೋ।

ದಿಟ್ಠಸ್ಸುತೇನಾಪಿ ವದನ್ತಿ ಸುದ್ಧಿನ್ತಿ ದಿಟ್ಠೇನಪಿ ಸುದ್ಧಿಂ ವಿಸುದ್ಧಿಂ ಪರಿಸುದ್ಧಿಂ ಮುತ್ತಿಂ ವಿಮುತ್ತಿಂ ಪರಿಮುತ್ತಿಂ ವದನ್ತಿ ಕಥೇನ್ತಿ ಭಣನ್ತಿ ದೀಪಯನ್ತಿ ವೋಹರನ್ತಿ ; ಸುತೇನಪಿ ಸುದ್ಧಿಂ ವಿಸುದ್ಧಿಂ ಪರಿಸುದ್ಧಿಂ ಮುತ್ತಿಂ ವಿಮುತ್ತಿಂ ಪರಿಮುತ್ತಿಂ ವದನ್ತಿ ಕಥೇನ್ತಿ ಭಣನ್ತಿ ದೀಪಯನ್ತಿ ವೋಹರನ್ತಿ; ದಿಟ್ಠಸ್ಸುತೇನಪಿ ಸುದ್ಧಿಂ ವಿಸುದ್ಧಿಂ ಪರಿಸುದ್ಧಿಂ ಮುತ್ತಿಂ ವಿಮುತ್ತಿಂ ಪರಿಮುತ್ತಿಂ ವದನ್ತಿ ಕಥೇನ್ತಿ ಭಣನ್ತಿ ದೀಪಯನ್ತಿ ವೋಹರನ್ತೀತಿ - ದಿಟ್ಠಸ್ಸುತೇನಾಪಿ ವದನ್ತಿ ಸುದ್ಧಿಂ।

ಸೀಲಬ್ಬತೇನಾಪಿ ವದನ್ತಿ ಸುದ್ಧಿನ್ತಿ ಸೀಲೇನಪಿ ಸುದ್ಧಿಂ ವಿಸುದ್ಧಿಂ ಪರಿಸುದ್ಧಿಂ ಮುತ್ತಿಂ ವಿಮುತ್ತಿಂ ಪರಿಮುತ್ತಿಂ ವದನ್ತಿ ಕಥೇನ್ತಿ ಭಣನ್ತಿ ದೀಪಯನ್ತಿ ವೋಹರನ್ತಿ; ವತೇನಪಿ ಸುದ್ಧಿಂ ವಿಸುದ್ಧಿಂ ಪರಿಸುದ್ಧಿಂ ಮುತ್ತಿಂ ವಿಮುತ್ತಿಂ ಪರಿಮುತ್ತಿಂ ವದನ್ತಿ ಕಥೇನ್ತಿ ಭಣನ್ತಿ ದೀಪಯನ್ತಿ ವೋಹರನ್ತಿ; ಸೀಲಬ್ಬತೇನಾಪಿ ಸುದ್ಧಿಂ ವಿಸುದ್ಧಿಂ ಪರಿಸುದ್ಧಿಂ ಮುತ್ತಿಂ ವಿಮುತ್ತಿಂ ಪರಿಮುತ್ತಿಂ ವದನ್ತಿ ಕಥೇನ್ತಿ ಭಣನ್ತಿ ದೀಪಯನ್ತಿ ವೋಹರನ್ತೀತಿ - ಸೀಲಬ್ಬತೇನಾಪಿ ವದನ್ತಿ ಸುದ್ಧಿಂ।

ಅನೇಕರೂಪೇನ ವದನ್ತಿ ಸುದ್ಧಿನ್ತಿ ಅನೇಕವಿಧಕೋತೂಹಲಮಙ್ಗಲೇನ [ಅನೇಕವಿಧವತ್ತ ಕುತೂಹಲಮಙ್ಗಲೇನ (ಸ್ಯಾ॰)] ಸುದ್ಧಿಂ ವಿಸುದ್ಧಿಂ ಪರಿಸುದ್ಧಿಂ ಮುತ್ತಿಂ ವಿಮುತ್ತಿಂ ಪರಿಮುತ್ತಿಂ ವದನ್ತಿ ಕಥೇನ್ತಿ ಭಣನ್ತಿ ದೀಪಯನ್ತಿ ವೋಹರನ್ತೀತಿ - ಅನೇಕರೂಪೇನ ವದನ್ತಿ ಸುದ್ಧಿಂ।

ಕಚ್ಚಿಸು ತೇ ಭಗವಾ ತತ್ಥ ಯತಾ ಚರನ್ತಾತಿ। **ಕಚ್ಚಿಸ್ಸೂತಿ** ಸಂಸಯಪುಚ್ಛಾ ವಿಮತಿಪುಚ್ಛಾ ದ್ವೇಳ್ಹಕಪುಚ್ಛಾ ಅನೇಕಂಸಪುಚ್ಛಾ, "ಏವಂ ನು ಖೋ, ನ ನು ಖೋ, ಕಿಂ ನು ಖೋ, ಕಥಂ ನು ಖೋ"ತಿ - ಕಚ್ಚಿಸ್ಸು। **ತೇತಿ** ದಿಟ್ಠಿಗತಿಕಾ। **ಭಗವಾತಿ** ಗಾರವಾಧಿವಚನಮೇತಂ...ಪೇ॰... ಸಚ್ಛಿಕಾ ಪಞ್ಞತ್ತಿ, ಯದಿದಂ ಭಗವಾತಿ - ಕಚ್ಚಿಸ್ಸು ತೇ ಭಗವಾ। **ತತ್ಥ ಯತಾ ಚರನ್ತಾತಿ।** **ತತ್ಥಾತಿ** ಸಕಾಯ ದಿಟ್ಠಿಯಾ ಸಕಾಯ ಖನ್ತಿಯಾ ಸಕಾಯ ರುಚಿಯಾ ಸಕಾಯ ಲದ್ಧಿಯಾ। **ಯತಾತಿ** ಯತ್ತಾ ಪಟಿಯತ್ತಾ [ಯತಾ ಪಟಿಯತಾ (ಸ್ಯಾ॰)] ಗುತ್ತಾ ಗೋಪಿತಾ ರಕ್ಖಿತಾ ಸಂವುತಾ। **ಚರನ್ತಾತಿ** ಚರನ್ತಾ ವಿಹರನ್ತಾ ಇರಿಯನ್ತಾ ವತ್ತೇನ್ತಾ ಪಾಲೇನ್ತಾ ಯಪೇನ್ತಾ ಯಾಪೇನ್ತಾತಿ - ಕಚ್ಚಿಸ್ಸು ತೇ ಭಗವಾ ತತ್ಥ ಯತಾ ಚರನ್ತಾ।

ಅತಾರು ಜಾತಿಞ್ಚ ಜರಞ್ಚ ಮಾರಿಸಾತಿ ಜಾತಿಜರಾಮರಣಂ ಅತರಿಂಸು ಉತ್ತರಿಂಸು ಪತರಿಂಸು ಸಮತಿಕ್ಕಮಿಂಸು ವೀತಿವತ್ತಿಂಸು। **ಮಾರಿಸಾತಿ** ಪಿಯವಚನಂ ಗರುವಚನಂ ಸಗಾರವಸಪ್ಪತಿಸ್ಸಾಧಿವಚನಮೇತಂ - ಮಾರಿಸಾತಿ - ಅತಾರು ಜಾತಿಞ್ಚ ಜರಞ್ಚ ಮಾರಿಸ।

ಪುಚ್ಛಾಮಿ ತಂ ಭಗವಾ ಬ್ರೂಹಿ ಮೇತನ್ತಿ। **ಪುಚ್ಛಾಮಿ ತನ್ತಿ** ಪುಚ್ಛಾಮಿ ತಂ ಯಾಚಾಮಿ ತಂ ಅಜ್ಝೇಸಾಮಿ ತಂ, ಕಥಯಸ್ಸು ಮೇತಿ ಪುಚ್ಛಾಮಿ ತಂ। **ಭಗವಾತಿ**...ಪೇ॰... ಸಚ್ಛಿಕಾ ಪಞ್ಞತ್ತಿ, ಯದಿದಂ ಭಗವಾತಿ। **ಬ್ರೂಹಿ ಮೇತನ್ತಿ** ಬ್ರೂಹಿ ಆಚಿಕ್ಖಾಹಿ ದೇಸೇಹಿ ಪಞ್ಞಪೇಹಿ ಪಟ್ಠಪೇಹಿ ವಿವರಾಹಿ ವಿಭಜಾಹಿ ಉತ್ತಾನೀಕರೋಹಿ ಪಕಾಸೇಹೀತಿ - ಪುಚ್ಛಾಮಿ ತಂ ಭಗವಾ ಬ್ರೂಹಿ ಮೇತಂ। ತೇನಾಹ ಸೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ -

"ಯೇ ಕೇಚಿಮೇ ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಸೇ, [ಇಚ್ಚಾಯಸ್ಮಾ ನನ್ದೋ]
ದಿಟ್ಠಸ್ಸುತೇನಾಪಿ ವದನ್ತಿ ಸುದ್ಧಿಂ।

ಸೀಲಬ್ಬತೇನಾಪಿ ವದನ್ತಿ ಸುದ್ಧಿಂ, ಅನೇಕರೂಪೇನ ವದನ್ತಿ ಸುದ್ಧಿಂ॥

“ಕಚ್ಚಿಸ್ಸು ತೇ ಭಗವಾ ತತ್ಥ ಯತಾ ಚರನ್ತಾ,
ಅತಾರು ಜಾತಿಞ್ಚ ಜರಞ್ಚ ಮಾರಿಸ।
ಪುಚ್ಛಾಮಿ ತಂ ಭಗವಾ ಬ್ರೂಹಿ ಮೇತ”ನ್ತಿ॥

೪೯. **ಯೇ ಕೇಚಿಮೇ ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಸೇ, [ನನ್ದಾತಿ ಭಗವಾ]**
ದಿಟ್ಠಸ್ಸುತೇನಾಪಿ ವದನ್ತಿ ಸುದ್ಧಿಂ।
ಸೀಲಬ್ಬತೇನಾಪಿ ವದನ್ತಿ ಸುದ್ಧಿಂ, ಅನೇಕರೂಪೇನ ವದನ್ತಿ ಸುದ್ಧಿಂ।
ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ತೇ ತತ್ಥ ಯತಾ ಚರನ್ತಿ, ನಾತರಿಂಸು ಜಾತಿಜರನ್ತಿ ಬ್ರೂಮಿ॥

ಯೇ ಕೇಚಿಮೇ ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಸೇತಿ। **ಯೇ ಕೇಚೀತಿ** ಸಬ್ಬೇನ ಸಬ್ಬಂ ಸಬ್ಬಥಾ ಸಬ್ಬಂ ಅಸೇಸಂ ನಿಸ್ಸೇಸಂ ಪರಿಯಾದಿಯನವಚನಮೇತಂ - ಯೇ ಕೇಚೀತಿ। **ಸಮಣಾತಿ** ಯೇ ಕೇಚಿ ಇತೋ ಬಹಿದ್ಧಾ ಪಬ್ಬಜ್ಜೂಪಗತಾ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕಸಮಾಪನ್ನಾ। **ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾತಿ** ಯೇ ಕೇಚಿ ಭೋವಾದಿಕಾತಿ - ಯೇ ಕೇಚಿಮೇ ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಸೇ। **ನನ್ದಾತಿ ಭಗವಾತಿ।** **ನನ್ದಾತಿ** ಭಗವಾ ತಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂ ನಾಮೇನ ಆಲಪತಿ। **ಭಗವಾತಿ** ಗಾರವಾಧಿವಚನಮೇತಂ…ಪೇ॰… ಸಚ್ಛಿಕಾ ಪಞ್ಞತ್ತಿ, ಯದಿದಂ ಭಗವಾತಿ - ನನ್ದಾತಿ ಭಗವಾ।

ದಿಟ್ಠಸ್ಸುತೇನಾಪಿ ವದನ್ತಿ ಸುದ್ಧಿನ್ತಿ ದಿಟ್ಠೇನಪಿ ಸುದ್ಧಿಂ ವಿಸುದ್ಧಿಂ ಪರಿಸುದ್ಧಿಂ ಮುತ್ತಿಂ ವಿಮುತ್ತಿಂ ಪರಿಮುತ್ತಿಂ ವದನ್ತಿ ಕಥೇನ್ತಿ ಭಣನ್ತಿ ದೀಪಯನ್ತಿ ವೋಹರನ್ತಿ; ಸುತೇನಪಿ ಸುದ್ಧಿಂ…ಪೇ॰… ದಿಟ್ಠಸ್ಸುತೇನಪಿ ಸುದ್ಧಿಂ ವಿಸುದ್ಧಿಂ ಪರಿಸುದ್ಧಿಂ ಮುತ್ತಿಂ ವಿಮುತ್ತಿಂ ಪರಿಮುತ್ತಿಂ ವದನ್ತಿ ಕಥೇನ್ತಿ ಭಣನ್ತಿ ದೀಪಯನ್ತಿ ವೋಹರನ್ತೀತಿ - ದಿಟ್ಠಸ್ಸುತೇನಾಪಿ ವದನ್ತಿ ಸುದ್ಧಿಂ।

ಸೀಲಬ್ಬತೇನಾಪಿ ವದನ್ತಿ ಸುದ್ಧಿನ್ತಿ ಸೀಲೇನಪಿ ಸುದ್ಧಿಂ ವಿಸುದ್ಧಿಂ ಪರಿಸುದ್ಧಿಂ ಮುತ್ತಿಂ ವಿಮುತ್ತಿಂ ಪರಿಮುತ್ತಿಂ ವದನ್ತಿ ಕಥೇನ್ತಿ ಭಣನ್ತಿ ದೀಪಯನ್ತಿ ವೋಹರನ್ತಿ ; ವತೇನಪಿ ಸುದ್ಧಿಂ…ಪೇ॰… ವೋಹರನ್ತಿ; ಸೀಲಬ್ಬತೇನಾಪಿ ಸುದ್ಧಿಂ ವಿಸುದ್ಧಿಂ ಪರಿಸುದ್ಧಿಂ ಮುತ್ತಿಂ ವಿಮುತ್ತಿಂ ಪರಿಮುತ್ತಿಂ ವದನ್ತಿ ಕಥೇನ್ತಿ ಭಣನ್ತಿ ದೀಪಯನ್ತಿ ವೋಹರನ್ತೀತಿ - ಸೀಲಬ್ಬತೇನಾಪಿ ವದನ್ತಿ ಸುದ್ಧಿಂ।

ಅನೇಕರೂಪೇನ ವದನ್ತಿ ಸುದ್ಧಿನ್ತಿ ಅನೇಕವಿಧಕೋತೂಹಲಮಙ್ಗಲೇನ ಸುದ್ಧಿಂ ವಿಸುದ್ಧಿಂ ಪರಿಸುದ್ಧಿಂ ಮುತ್ತಿಂ ವಿಮುತ್ತಿಂ ಪರಿಮುತ್ತಿಂ ವದನ್ತಿ ಕಥೇನ್ತಿ ಭಣನ್ತಿ ದೀಪಯನ್ತಿ ವೋಹರನ್ತೀತಿ - ಅನೇಕರೂಪೇನ ವದನ್ತಿ ಸುದ್ಧಿಂ।

ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ತೇ ತತ್ಥ ಯತಾ ಚರನ್ತೀತಿ। **ಕಿಞ್ಚಾಪೀತಿ** ಪದಸನ್ಧಿ ಪದಸಂಸಗ್ಗೋ ಪದಪಾರಿಪೂರೀ ಅಕ್ಖರಸಮವಾಯೋ ಬ್ಯಞ್ಜನಸಿಲಿಟ್ಠತಾ ಪದಾನುಪುಬ್ಬತಾಪೇತಂ - ಕಿಞ್ಚಾಪೀತಿ। **ತೇತಿ** ದಿಟ್ಠಿಗತಿಕಾ। **ತತ್ಥಾತಿ** ಸಕಾಯ ದಿಟ್ಠಿಯಾ ಸಕಾಯ ಖನ್ತಿಯಾ ಸಕಾಯ ರುಚಿಯಾ ಸಕಾಯ ಲದ್ಧಿಯಾ। **ಯತಾತಿ** ಯತ್ತಾ ಪಟಿಯತ್ತಾ ಗುತ್ತಾ ಗೋಪಿತಾ ರಕ್ಖಿತಾ ಸಂವುತಾ। **ಚರನ್ತೀತಿ** ಚರನ್ತಿ ವಿಹರನ್ತಿ ಇರಿಯನ್ತಿ ವತ್ತೇನ್ತಿ ಪಾಲೇನ್ತಿ ಯಪೇನ್ತಿ ಯಾಪೇನ್ತೀತಿ - ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ತೇ ತತ್ಥ ಯತಾ ಚರನ್ತಿ।

ನಾತರಿಂಸು ಜಾತಿಜರನ್ತಿ ಬ್ರೂಮೀತಿ ಜಾತಿಜರಾಮರಣಂ ನ ತರಿಂಸು ನ ಉತ್ತರಿಂಸು ನ ಪತರಿಂಸು ನ ಸಮತಿಕ್ಕಮಿಂಸು ನ ವೀತಿವತ್ತಿಂಸು, ಜಾತಿಜರಾಮರಣಾ ಅನಿಕ್ಖನ್ತಾ ಅನಿಸ್ಸಟಾ ಅನತಿಕ್ಕನ್ತಾ ಅಸಮತಿಕ್ಕನ್ತಾ ಅವೀತಿವತ್ತಾ, ಅನ್ತೋಜಾತಿಜರಾಮರಣೇ ಪರಿವತ್ತೇನ್ತಿ, ಅನ್ತೋಸಂಸಾರಪಥೇ ಪರಿವತ್ತೇನ್ತಿ, ಜಾತಿಯಾ ಅನುಗತಾ, ಜರಾಯ ಅನುಸಟಾ, ಬ್ಯಾಧಿನಾ ಅಭಿಭೂತಾ, ಮರಣೇನ ಅಬ್ಭಾಹತಾ ಅತಾಣಾ ಅಲೇಣಾ ಅಸರಣಾ ಅಸರಣೀಭೂತಾತಿ ಬ್ರೂಮಿ ಆಚಿಕ್ಖಾಮಿ ದೇಸೇಮಿ ಪಞ್ಞಪೇಮಿ ಪಟ್ಠಪೇಮಿ ವಿವರಾಮಿ ವಿಭಜಾಮಿ ಉತ್ತಾನೀಕರೋಮಿ ಪಕಾಸೇಮೀತಿ - ನಾತರಿಂಸು ಜಾತಿಜರನ್ತಿ ಬ್ರೂಮಿ। ತೇನಾಹ ಭಗವಾ -

“ಯೇ ಕೇಚಿಮೇ ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಸೇ, [ನನ್ದಾತಿ ಭಗವಾ]
ದಿಟ್ಠಸ್ಸುತೇನಾಪಿ ವದನ್ತಿ ಸುದ್ಧಿಂ।

ಸೀಲಬ್ಬತೇನಾಪಿ ವದನ್ತಿ ಸುದ್ಧಿಂ, ಅನೇಕರೂಪೇನ ವದನ್ತಿ ಸುದ್ಧಿಂ।
ಕಿಞ್ಚಾಪಿ ತೇ ತತ್ಥ ಯತಾ ಚರನ್ತಿ, ನಾತರಿಂಸು ಜಾತಿಜರನ್ತಿ ಬ್ರೂಮೀ”ತಿ॥

೫೦. ಯೇ ಕೇಚಿಮೇ ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಸೇ, [ಇಚ್ಚಾಯಸ್ಮಾ ನನ್ದೋ]
ದಿಟ್ಠಸ್ಸುತೇನಾಪಿ ವದನ್ತಿ ಸುದ್ಧಿಂ।
ಸೀಲಬ್ಬತೇನಾಪಿ ವದನ್ತಿ ಸುದ್ಧಿಂ, ಅನೇಕರೂಪೇನ ವದನ್ತಿ ಸುದ್ಧಿಂ॥

ತೇ ಚೇ ಮುನೀ ಬ್ರೂಸಿ ಅನೋಘತಿಣ್ಣೇ, ಅಥ ಕೋ ಚರಹಿ ದೇವಮನುಸ್ಸಲೋಕೇ।
ಅತಾರಿ ಜಾತಿಞ್ಚ ಜರಞ್ಚ ಮಾರಿಸ, ಪುಚ್ಛಾಮಿ ತಂ ಭಗವಾ ಬ್ರೂಹಿ ಮೇತಂ॥

ಯೇ ಕೇಚಿಮೇ ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಸೇತಿ। ಯೇ ಕೇಚೀತಿ ಸಬ್ಬೇನ ಸಬ್ಬಂ ಸಬ್ಬಥಾ ಸಬ್ಬಂ ಅಸೇಸಂ ನಿಸ್ಸೇಸಂ ಪರಿಯಾದಿಯನವಚನಮೇತಂ - ಯೇ ಕೇಚೀತಿ। **ಸಮಣಾತಿ** ಯೇ ಕೇಚಿ ಇತೋ ಬಹಿದ್ಧಾ ಪಬ್ಬಜ್ಜೂಪಗತಾ ಪರಿಬ್ಬಾಜಕಸಮಾಪನ್ನಾ। **ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾತಿ** ಯೇ ಕೇಚಿ ಭೋವಾದಿಕಾತಿ - ಯೇ ಕೇಚಿಮೇ ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಸೇ। **ಇಚ್ಚಾಯಸ್ಮಾ ನನ್ದೋತಿ। ಇಚ್ಚಾತಿ** ಪದಸನ್ಧಿ... ಪೇ॰... ಇಚ್ಚಾಯಸ್ಮಾ ನನ್ದೋ।

ದಿಟ್ಠಸ್ಸುತೇನಾಪಿ ವದನ್ತಿ ಸುದ್ಧಿನ್ತಿ ದಿಟ್ಠೇನಪಿ ಸುದ್ಧಿಂ ವಿಸುದ್ಧಿಂ ಪರಿಸುದ್ಧಿಂ ಮುತ್ತಿಂ ವಿಮುತ್ತಿಂ ಪರಿಮುತ್ತಿಂ ವದನ್ತಿ ಕಥೇನ್ತಿ ಭಣನ್ತಿ ದೀಪಯನ್ತಿ ವೋಹರನ್ತಿ; ಸುತೇನಾಪಿ ಸುದ್ಧಿಂ...ಪೇ॰... ದಿಟ್ಠಸ್ಸುತೇನಾಪಿ ಸುದ್ಧಿಂ ವಿಸುದ್ಧಿಂ ಪರಿಸುದ್ಧಿಂ ಮುತ್ತಿಂ ವಿಮುತ್ತಿಂ ಪರಿಮುತ್ತಿಂ ವದನ್ತಿ ಕಥೇನ್ತಿ ಭಣನ್ತಿ ದೀಪಯನ್ತಿ ವೋಹರನ್ತೀತಿ - ದಿಟ್ಠಸ್ಸುತೇನಾಪಿ ವದನ್ತಿ ಸುದ್ಧಿಂ।

ಸೀಲಬ್ಬತೇನಾಪಿ ವದನ್ತಿ ಸುದ್ಧಿನ್ತಿ ಸೀಲೇನಾಪಿ ಸುದ್ಧಿಂ ವಿಸುದ್ಧಿಂ ಪರಿಸುದ್ಧಿಂ ಮುತ್ತಿಂ ವಿಮುತ್ತಿಂ ಪರಿಮುತ್ತಿಂ ವದನ್ತಿ ಕಥೇನ್ತಿ ಭಣನ್ತಿ ದೀಪಯನ್ತಿ ವೋಹರನ್ತಿ; ವತೇನಾಪಿ ಸುದ್ಧಿಂ...ಪೇ॰... ವೋಹರನ್ತಿ; ಸೀಲಬ್ಬತೇನಾಪಿ ಸುದ್ಧಿಂ ವಿಸುದ್ಧಿಂ ಪರಿಸುದ್ಧಿಂ ಮುತ್ತಿಂ ವಿಮುತ್ತಿಂ ಪರಿಮುತ್ತಿಂ ವದನ್ತಿ ಕಥೇನ್ತಿ ಭಣನ್ತಿ ದೀಪಯನ್ತಿ ವೋಹರನ್ತೀತಿ - ಸೀಲಬ್ಬತೇನಾಪಿ ವದನ್ತಿ ಸುದ್ಧಿಂ।

ಅನೇಕರೂಪೇನ ವದನ್ತಿ ಸುದ್ಧಿನ್ತಿ ಅನೇಕವಿಧಕೋತೂಹಲಮಙ್ಗಲೇನ ಸುದ್ಧಿಂ ವಿಸುದ್ಧಿಂ ಪರಿಸುದ್ಧಿಂ ಮುತ್ತಿಂ ವಿಮುತ್ತಿಂ ಪರಿಮುತ್ತಿಂ ವದನ್ತಿ ಕಥೇನ್ತಿ ಭಣನ್ತಿ ದೀಪಯನ್ತಿ ವೋಹರನ್ತೀತಿ - ಅನೇಕರೂಪೇನ ವದನ್ತಿ ಸುದ್ಧಿಂ।

ತೇ ಚೇ ಮುನೀ ಬ್ರೂಸಿ ಅನೋಘತಿಣ್ಣೇತಿ। ತೇ ಚೇತಿ ದಿಟ್ಠಿಗತಿಕೇ। **ಮುನೀತಿ** ಮೋನಂ ವುಚ್ಚತಿ ಞಾಣಂ...ಪೇ॰... ಸಙ್ಗಜಾಲಮತಿಚ್ಚ ಸೋ ಮುನಿ । **ಬ್ರೂಸಿ ಅನೋಘತಿಣ್ಣೇತಿ** ಕಾಮೋಘಂ ಭವೋಘಂ ದಿಟ್ಠೋಘಂ ಅವಿಜ್ಜೋಘಂ ಅತಿಣ್ಣೇ ಅನತಿಕ್ಕನ್ತೇ ಅಸಮತಿಕ್ಕನ್ತೇ ಅವೀತಿವತ್ತೇ ಅನ್ತೋಜಾತಿಜರಾಮರಣೇ ಪರಿವತ್ತೇನ್ತೇ ಅನ್ತೋಸಂಸಾರಪಥೇ ಪರಿವತ್ತೇನ್ತೇ ಜಾತಿಯಾ ಅನುಗತೇ ಜರಾಯ ಅನುಸಟೇ ಬ್ಯಾಧಿನಾ ಅಭಿಭೂತೇ ಮರಣೇನ ಅಬ್ಭಾಹತೇ ಅತಾಣೇ ಅಲೇಣೇ ಅಸರಣೇ ಅಸರಣೀಭೂತೇ। **ಬ್ರೂಸೀತಿ** ಬ್ರೂಸಿ ಆಚಿಕ್ಖಸಿ ದೇಸೇಸಿ ಪಞ್ಞಪೇಸಿ ಪಟ್ಠಪೇಸಿ ವಿವರಸಿ ವಿಭಜಸಿ ಉತ್ತಾನೀಕರೋಸಿ ಪಕಾಸೇಸೀತಿ - ತೇ ಚೇ ಮುನೀ ಬ್ರೂಸಿ ಅನೋಘತಿಣ್ಣೇ।

ಅಥ ಕೋ ಚರಹಿ ದೇವಮನುಸ್ಸಲೋಕೇ, ಅತಾರಿ ಜಾತಿಞ್ಚ ಜರಞ್ಚ ಮಾರಿಸಾತಿ ಅಥ ಕೋ ಏಸೋ ಸದೇವಕೇ ಲೋಕೇ ಸಮಾರಕೇ ಸಬ್ರಹ್ಮಕೇ ಸಸ್ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಿಯಾ ಪಜಾಯ ಸದೇವಮನುಸ್ಸಾಯ ಜಾತಿಜರಾಮರಣಂ ಅತರಿ ಉತ್ತರಿ ಪತರಿ

ಸಮತಿಕ್ಕಮಿ ವೀತಿವತ್ತಯಿ। **ಮಾರಿಸಾತಿ** ಪಿಯವಚನಂ ಗರುವಚನಂ ಸಗಾರವಸಪ್ಪತಿಸ್ಸಾಧಿವಚನಮೇತಂ ಮಾರಿಸಾತಿ - ಅಥ ಕೋ ಚರಹಿ ದೇವಮನುಸ್ಸಲೋಕೇ, ಅತಾರಿ ಜಾತಿಞ್ಚ ಜರಞ್ಚ ಮಾರಿಸ।

ಪುಚ್ಛಾಮಿ ತಂ ಭಗವಾ ಬ್ರೂಹಿ ಮೇತನ್ತಿ। ಪುಚ್ಛಾಮಿ ತನ್ತಿ ಪುಚ್ಛಾಮಿ ತಂ ಯಾಚಾಮಿ ತಂ ಅಜ್ಝೇಸಾಮಿ ತಂ ಪಸಾದೇಮಿ ತಂ। **ಭಗವಾತಿ** ಗಾರವಾಧಿವಚನಮೇತಂ…ಪೇ॰… ಸಚ್ಛಿಕಾ ಪಞ್ಞತ್ತಿ, ಯದಿದಂ ಭಗವಾತಿ। **ಬ್ರೂಹಿ ಮೇತನ್ತಿ** ಬ್ರೂಹಿ ಆಚಿಕ್ಖಾಹಿ ದೇಸೇಹಿ ಪಞ್ಞಪೇಹಿ ಪಟ್ಠಪೇಹಿ ವಿವರಾಹಿ ವಿಭಜಾಹಿ ಉತ್ತಾನೀಕರೋಹಿ ಪಕಾಸೇಹೀತಿ - ಪುಚ್ಛಾಮಿ ತಂ ಭಗವಾ ಬ್ರೂಹಿ ಮೇತಂ। ತೇನಾಹ ಸೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ -

“ಯೇ ಕೇಚಿಮೇ ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಸೇ, [ಇಚ್ಚಾಯಸ್ಮಾ ನನ್ದೋ]
ದಿಟ್ಠಸ್ಸುತೇನಾಪಿ ವದನ್ತಿ ಸುದ್ಧಿಂ।
ಸೀಲಬ್ಬತೇನಾಪಿ ವದನ್ತಿ ಸುದ್ಧಿಂ, ಅನೇಕರೂಪೇನ ವದನ್ತಿ ಸುದ್ಧಿಂ॥

ತೇ ಚೇ ಮುನೀ ಬ್ರೂಸಿ ಅನೋಘತಿಣ್ಣೇ, ಅಥ ಕೋ ಚರಹಿ ದೇವಮನುಸ್ಸಲೋಕೇ।
ಅತಾರಿ ಜಾತಿಞ್ಚ ಜರಞ್ಚ ಮಾರಿಸ, ಪುಚ್ಛಾಮಿ ತಂ ಭಗವಾ ಬ್ರೂಹಿ ಮೇತ”ನ್ತಿ॥

೫೧. **ನಾಹಂ ಸಬ್ಬೇ ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಸೇ, [ನನ್ದಾತಿ ಭಗವಾ]**
ಜಾತಿಜರಾಯ ನಿವುತಾತಿ ಬ್ರೂಮಿ।
ಯೇ ಸೀಧ ದಿಟ್ಠಂ ವ ಸುತಂ ಮುತಂ ವಾ, ಸೀಲಬ್ಬತಂ ವಾಪಿ ಪಹಾಯ ಸಬ್ಬಂ॥

ಅನೇಕರೂಪಮ್ಪಿ ಪಹಾಯ ಸಬ್ಬಂ, ತಣ್ಹಂ ಪರಿಞ್ಞಾಯ ಅನಾಸವಾಸೇ [ಅನಾಸವಾ ಯೇ (ಸ್ಯಾ॰ ಕ॰)] ।
ತೇ ವೇ ನರಾ ಓಘತಿಣ್ಣಾತಿ ಬ್ರೂಮಿ॥

ನಾಹಂ ಸಬ್ಬೇ ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಸೇ, ನನ್ದಾತಿ ಭಗವಾ ಜಾತಿಜರಾಯ ನಿವುತಾತಿ ಬ್ರೂಮೀತಿ ನಾಹಂ, ನನ್ದ, ಸಬ್ಬೇ ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ಜಾತಿಜರಾಯ ಆವುತಾ ನಿವುತಾ ಓವುತಾ ಪಿಹಿತಾ ಪಟಿಚ್ಛನ್ನಾ ಪಟಿಕುಜ್ಜಿತಾತಿ ವದಾಮಿ। ಅತ್ಥಿ ತೇ ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ಯೇಸಂ ಜಾತಿ ಚ ಜರಾಮರಣಞ್ಚ ಪಹೀನಾ ಉಚ್ಛಿನ್ನಮೂಲಾ ತಾಲಾವತ್ಥುಕತಾ ಅನಭಾವಂಕತಾ ಆಯತಿಂ ಅನುಪ್ಪಾದಧಮ್ಮಾತಿ ಬ್ರೂಮಿ ಆಚಿಕ್ಖಾಮಿ ದೇಸೇಮಿ ಪಞ್ಞಪೇಮಿ ಪಟ್ಠಪೇಮಿ ವಿವರಾಮಿ ವಿಭಜಾಮಿ ಉತ್ತಾನೀಕರೋಮಿ ಪಕಾಸೇಮೀತಿ - ನಾಹಂ ಸಬ್ಬೇ ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಸೇ ನನ್ದಾತಿ ಭಗವಾ ಜಾತಿಜರಾಯ ನಿವುತಾತಿ ಬ್ರೂಮಿ।

ಯೇ ಸೀಧ ದಿಟ್ಠಂ ವ ಸುತಂ ಮುತಂ ವಾ, ಸೀಲಬ್ಬತಂ ವಾಪಿ ಪಹಾಯ ಸಬ್ಬನ್ತಿ ಯೇ ಸಬ್ಬಾ ದಿಟ್ಠಸುದ್ಧಿಯೋ ಪಹಾಯ ಜಹಿತ್ವಾ ಪಜಹಿತ್ವಾ ವಿನೋದೇತ್ವಾ ಬ್ಯನ್ತೀಕರಿತ್ವಾ ಅನಭಾವಂ ಗಮೇತ್ವಾ। ಯೇ ಸಬ್ಬಾ ಸುತಸುದ್ಧಿಯೋ ಪಹಾಯ…ಪೇ॰… ಯೇ ಸಬ್ಬಾ ಮುತಸುದ್ಧಿಯೋ ಪಹಾಯ, ಯೇ ಸಬ್ಬಾ ದಿಟ್ಠಸುತಮುತಸುದ್ಧಿಯೋ ಪಹಾಯ ಯೇ ಸಬ್ಬಾ ಸೀಲಸುದ್ಧಿಯೋ ಪಹಾಯ, ಯೇ ಸಬ್ಬಾ ವತಸುದ್ಧಿಯೋ ಪಹಾಯ, ಯೇ ಸಬ್ಬಾ ಸೀಲಬ್ಬತಸುದ್ಧಿಯೋ ಪಹಾಯ ಜಹಿತ್ವಾ ಪಜಹಿತ್ವಾ ವಿನೋದೇತ್ವಾ ಬ್ಯನ್ತೀಕರಿತ್ವಾ ಅನಭಾವಂ ಗಮೇತ್ವಾತಿ - ಯೇ ಸೀಧ ದಿಟ್ಠಂವ ಸುತಂ ಮುತಂ ವಾ, ಸೀಲಬ್ಬತಂ ವಾಪಿ ಪಹಾಯ ಸಬ್ಬಂ।

ಅನೇಕರೂಪಮ್ಪಿ ಪಹಾಯ ಸಬ್ಬನ್ತಿ ಅನೇಕವಿಧಕೋತೂಹಲಮಙ್ಗಲೇನ ಸುದ್ಧಿಂ ವಿಸುದ್ಧಿಂ ಪರಿಸುದ್ಧಿಂ ಮುತ್ತಿಂ ವಿಮುತ್ತಿಂ ಪರಿಮುತ್ತಿಂ ಪಹಾಯ ಜಹಿತ್ವಾ ಪಜಹಿತ್ವಾ ವಿನೋದೇತ್ವಾ ಬ್ಯನ್ತೀಕರಿತ್ವಾ ಅನಭಾವಂ ಗಮೇತ್ವಾತಿ - ಅನೇಕರೂಪಮ್ಪಿ ಪಹಾಯ ಸಬ್ಬಂ।

ತಣ್ಹಂ ಪರಿಞ್ಞಾಯ ಅನಾಸವಾ ಸೇ, ತೇ ವೇ ನರಾ ಓಘತಿಣ್ಣಾತಿ ಬ್ರೂಮೀತಿ। **ತಣ್ಹಾತಿ** ರೂಪತಣ್ಹಾ ಸದ್ದತಣ್ಹಾ ಗನ್ಧತಣ್ಹಾ ರಸತಣ್ಹಾ ಫೋಟ್ಠಬ್ಬತಣ್ಹಾ ಧಮ್ಮತಣ್ಹಾ। **ತಣ್ಹಂ ಪರಿಞ್ಞಾಯಾತಿ** ತಣ್ಹಂ ತೀಹಿ ಪರಿಞ್ಞಾಹಿ ಪರಿಜಾನಿತ್ವಾ - ಞಾತಪರಿಞ್ಞಾಯ, ತೀರಣಪರಿಞ್ಞಾಯ, ಪಹಾನಪರಿಞ್ಞಾಯ। ಕತಮಾ ಞಾತಪರಿಞ್ಞಾ? ತಣ್ಹಂ ಜಾನಾತಿ [ಪಜಾನಾತಿ (ಸ್ಯಾ॰) ಪರಿಜಾನಾತಿ (ಕ॰) ಮಹಾನಿ॰ ೧೩] "ಅಯಂ ರೂಪತಣ್ಹಾ, ಅಯಂ ಸದ್ದತಣ್ಹಾ, ಅಯಂ ಗನ್ಧತಣ್ಹಾ, ಅಯಂ ರಸತಣ್ಹಾ, ಅಯಂ ಫೋಟ್ಠಬ್ಬತಣ್ಹಾ, ಅಯಂ ಧಮ್ಮತಣ್ಹಾ"ತಿ ಜಾನಾತಿ ಪಸ್ಸತಿ - ಅಯಂ ಞಾತಪರಿಞ್ಞಾ।

ಕತಮಾ ತೀರಣಪರಿಞ್ಞಾ? ಏವಂ ಞಾತಂ ಕತ್ವಾ ತಣ್ಹಂ ತೀರೇತಿ ಅನಿಚ್ಚತೋ ದುಕ್ಖತೋ ರೋಗತೋ ಗಣ್ಡತೋ...ಪೇ॰... ನಿಸ್ಸರಣತೋ ತೀರೇತಿ - ಅಯಂ ತೀರಣಪರಿಞ್ಞಾ।

ಕತಮಾ ಪಹಾನಪರಿಞ್ಞಾ? ಏವಂ ತೀರಯಿತ್ವಾ ತಣ್ಹಂ ಪಜಹತಿ ವಿನೋದೇತಿ ಬ್ಯನ್ತೀಕರೋತಿ ಅನಭಾವಂ ಗಮೇತಿ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ ಭಗವತಾ - "ಯೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತಣ್ಹಾಯ ಛನ್ದರಾಗೋ ತಂ ಪಜಹಥ। ಏವಂ ಸಾ ತಣ್ಹಾ ಪಹೀನಾ ಭವಿಸ್ಸತಿ ಉಚ್ಛಿನ್ನಮೂಲಾ ತಾಲಾವತ್ಥುಕತಾ ಅನಭಾವಂಕತಾ ಆಯತಿಂ ಅನುಪ್ಪಾದಧಮ್ಮಾ"। ಅಯಂ ಪಹಾನಪರಿಞ್ಞಾ। **ತಣ್ಹಂ ಪರಿಞ್ಞಾಯಾತಿ** ತಣ್ಹಂ ಇಮಾಹಿ ತೀಹಿ ಪರಿಞ್ಞಾಹಿ ಪರಿಜಾನಿತ್ವಾ। **ಅನಾಸವಾತಿ** ಚತ್ತಾರೋ ಆಸವಾ - ಕಾಮಾಸವೋ, ಭವಾಸವೋ, ದಿಟ್ಠಾಸವೋ, ಅವಿಜ್ಜಾಸವೋ। ಯೇಸಂ ಇಮೇ ಆಸವಾ ಪಹೀನಾ ಉಚ್ಛಿನ್ನಮೂಲಾ ತಾಲಾವತ್ಥುಕತಾ ಅನಭಾವಂಕತಾ ಆಯತಿಂ ಅನುಪ್ಪಾದಧಮ್ಮಾ, ತೇ ವುಚ್ಚನ್ತಿ ಅನಾಸವಾ ಅರಹನ್ತೋ ಖೀಣಾಸವಾ - ತಣ್ಹಂ ಪರಿಞ್ಞಾಯ ಅನಾಸವಾ।

ತೇ ವೇ ನರಾ ಓಘತಿಣ್ಣಾತಿ ಬ್ರೂಮೀತಿ ಯೇ ತಣ್ಹಂ ಪರಿಞ್ಞಾಯ ಅನಾಸವಾ, ತೇ ಕಾಮೋಘಂ ತಿಣ್ಣಾ ಭವೋಘಂ ತಿಣ್ಣಾ ದಿಟ್ಠೋಘಂ ತಿಣ್ಣಾ ಅವಿಜ್ಜೋಘಂ ತಿಣ್ಣಾ ಸಬ್ಬಸಂಸಾರಪಥಂ ತಿಣ್ಣಾ ಉತ್ತಿಣ್ಣಾ ನಿತ್ತಿಣ್ಣಾ ಅತಿಕ್ಕನ್ತಾ ಸಮತಿಕ್ಕನ್ತಾ ವೀತಿವತ್ತಾತಿ ಬ್ರೂಮಿ ಆಚಿಕ್ಖಾಮಿ ದೇಸೇಮಿ ಪಞ್ಞಪೇಮಿ ಪಟ್ಠಪೇಮಿ ವಿವರಾಮಿ ವಿಭಜಾಮಿ ಉತ್ತಾನೀಕರೋಮಿ ಪಕಾಸೇಮೀತಿ - ತಣ್ಹಂ ಪರಿಞ್ಞಾಯ ಅನಾಸವಾಸೇ ತೇ ವೇ ನರಾ ಓಘತಿಣ್ಣಾತಿ ಬ್ರೂಮಿ। ತೇನಾಹ ಭಗವಾ -

"ನಾಹಂ ಸಬ್ಬೇ ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಸೇ, [ನನ್ದಾತಿ ಭಗವಾ]
ಜಾತಿಜರಾಯ ನಿವುತಾತಿ ಬ್ರೂಮಿ।
ಯೇ ಸೀಧ ದಿಟ್ಠಂ ವ ಸುತಂ ಮುತಂ ವಾ, ಸೀಲಬ್ಬತಂ ವಾಪಿ ಪಹಾಯ ಸಬ್ಬಂ॥

ಅನೇಕರೂಪಮ್ಪಿ ಪಹಾಯ ಸಬ್ಬಂ, ತಣ್ಹಂ ಪರಿಞ್ಞಾಯ ಅನಾಸವಾಸೇ।
ತೇ ವೇ ನರಾ ಓಘತಿಣ್ಣಾತಿ ಬ್ರೂಮೀ"ತಿ॥

೫೨. **ಏತಾಭಿನನ್ದಾಮಿ ವಚೋ ಮಹೇಸಿನೋ, ಸುಕಿತ್ತಿತಂ ಗೋತಮನೂಪಧೀಕಂ।**
ಯೇ ಸೀಧ ದಿಟ್ಠಂ ವ ಸುತಂ ಮುತಂ ವಾ, ಸೀಲಬ್ಬತಂ ವಾಪಿ ಪಹಾಯ ಸಬ್ಬಂ॥

ಅನೇಕರೂಪಮ್ಪಿ ಪಹಾಯ ಸಬ್ಬಂ, ತಣ್ಹಂ ಪರಿಞ್ಞಾಯ ಅನಾಸವಾಸೇ।
ಅಹಮ್ಪಿ ತೇ ಓಘತಿಣ್ಣಾತಿ ಬ್ರೂಮಿ॥

ಏತಾಭಿನನ್ದಾಮಿ ವಚೋ ಮಹೇಸಿನೋತಿ। **ಏತನ್ತಿ** ತುಯ್ಹಂ ವಚನಂ ಬ್ಯಪ್ಪಥಂ ದೇಸನಂ ಅನುಸಾಸನಂ ಅನುಸಿಟ್ಠಂ ನನ್ದಾಮಿ ಅಭಿನನ್ದಾಮಿ ಮೋದಾಮಿ ಅನುಮೋದಾಮಿ ಇಚ್ಛಾಮಿ ಸಾದಿಯಾಮಿ ಪತ್ಥಯಾಮಿ ಪಿಹಯಾಮಿ ಅಭಿಜಪ್ಪಾಮಿ। **ಮಹೇಸಿನೋತಿ** ಕಿಂ

ಮಹೇಸಿ ಭಗವಾ? ಮಹನ್ತಂ ಸೀಲಕ್ಖನ್ಧಂ ಏಸೀ ಗವೇಸೀ ಪರಿಯೇಸೀತಿ ಮಹೇಸಿ…ಪೇ॰… ಕಹಂ ನರಾಸಭೋತಿ ಮಹೇಸೀತಿ - ಏತಾಭಿನನ್ದಾಮಿ ವಚೋ ಮಹೇಸಿನೋ।

ಸುಕಿತ್ತಿತಂ ಗೋತಮನೂಪಧೀಕನ್ತಿ। **ಸುಕಿತ್ತಿತನ್ತಿ** ಸುಕಿತ್ತಿತಂ ಸುಆಚಿಕ್ಖಿತಂ [ಸ್ವಾಚಿಕ್ಖಿತಂ (ಕ॰)] ಸುದೇಸಿತಂ ಸುಪಞ್ಞಪಿತಂ ಸುಪಟ್ಠಪಿತಂ ಸುವಿವಟಂ ಸುವಿಭತ್ತಂ ಸುಉತ್ತಾನೀಕತಂ ಸುಪಕಾಸಿತಂ। **ಗೋತಮನೂಪಧೀಕನ್ತಿ** ಉಪಧೀ ವುಚ್ಚನ್ತಿ ಕಿಲೇಸಾ ಚ ಖನ್ಧಾ ಚ ಅಭಿಸಙ್ಖಾರಾ ಚ। ಉಪಧಿಪ್ಪಹಾನಂ ಉಪಧಿವೂಪಸಮಂ ಉಪಧಿನಿಸ್ಸಗ್ಗಂ ಉಪಧಿಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸದ್ಧಂ ಅಮತಂ ನಿಬ್ಬಾನನ್ತಿ - ಸುಕಿತ್ತಿತಂ ಗೋತಮನೂಪಧೀಕಂ।

ಯೇ ಸೀಧ ದಿಟ್ಠಂ ವ ಸುತಂ ಮುತಂ ವಾ, ಸೀಲಬ್ಬತಂ ವಾಪಿ ಪಹಾಯ ಸಬ್ಬನ್ತಿ ಯೇ ಸಬ್ಬಾ ದಿಟ್ಠಸುದ್ಧಿಯೋ ಪಹಾಯ ಜಹಿತ್ವಾ ಪಜಹಿತ್ವಾ ವಿನೋದೇತ್ವಾ ಬ್ಯನ್ತೀಕರಿತ್ವಾ ಅನಭಾವಂ ಗಮೇತ್ವಾ। ಯೇ ಸಬ್ಬಾ ಸುತಸುದ್ಧಿಯೋ…ಪೇ॰… ಯೇ ಸಬ್ಬಾ ಮುತಸುದ್ಧಿಯೋ… ಯೇ ಸಬ್ಬಾ ದಿಟ್ಠಸುತಮುತಸುದ್ಧಿಯೋ… ಯೇ ಸಬ್ಬಾ ಸೀಲಸುದ್ಧಿಯೋ… ಯೇ ಸಬ್ಬಾ ವತಸುದ್ಧಿಯೋ… ಯೇ ಸಬ್ಬಾ ಸೀಲಬ್ಬತಸುದ್ಧಿಯೋ ಪಹಾಯ ಜಹಿತ್ವಾ ಪಜಹಿತ್ವಾ ವಿನೋದೇತ್ವಾ ಬ್ಯನ್ತೀಕರಿತ್ವಾ ಅನಭಾವಂ ಗಮೇತ್ವಾತಿ - ಯೇ ಸೀಧ ದಿಟ್ಠಂ ವ ಸುತಂ ಮುತಂ ವಾ, ಸೀಲಬ್ಬತಂ ವಾಪಿ ಪಹಾಯ ಸಬ್ಬಂ।

ಅನೇಕರೂಪಮ್ಪಿ ಪಹಾಯ ಸಬ್ಬನ್ತಿ ಅನೇಕವಿಧಕೋತೂಹಲಮಙ್ಗಲೇನ ಸುದ್ಧಿಂ ವಿಸುದ್ಧಿಂ ಪರಿಸುದ್ಧಿಂ ಮುತ್ತಿಂ ವಿಮುತ್ತಿಂ ಪರಿಮುತ್ತಿಂ ಪಹಾಯ ಜಹಿತ್ವಾ ಪಜಹಿತ್ವಾ ವಿನೋದೇತ್ವಾ ಬ್ಯನ್ತೀಕರಿತ್ವಾ ಅನಭಾವಂ ಗಮೇತ್ವಾತಿ - ಅನೇಕರೂಪಮ್ಪಿ ಪಹಾಯ ಸಬ್ಬಂ।

ತಣ್ಹಂ ಪರಿಞ್ಞಾಯ ಅನಾಸವಾಸೇ, ಅಹಮ್ಪಿ ತೇ ಓಘತಿಣ್ಣಾತಿ ಬ್ರೂಮೀತಿ। **ತಣ್ಹಾತಿ** ರೂಪತಣ್ಹಾ ಸದ್ದತಣ್ಹಾ ಗನ್ಧತಣ್ಹಾ ರಸತಣ್ಹಾ ಫೋಟ್ಠಬ್ಬತಣ್ಹಾ ಧಮ್ಮತಣ್ಹಾ। **ತಣ್ಹಂ ಪರಿಞ್ಞಾಯಾತಿ** ತಣ್ಹಂ ತೀಹಿ ಪರಿಞ್ಞಾಹಿ ಪರಿಜಾನಿತ್ವಾ - ಞಾತಪರಿಞ್ಞಾಯ, ತೀರಣಪರಿಞ್ಞಾಯ [ತಿರಣಪರಿಞ್ಞಾಯ (ಸ್ಯಾ॰)], ಪಹಾನಪರಿಞ್ಞಾಯ। ಕತಮಾ ಞಾತಪರಿಞ್ಞಾ ? ತಣ್ಹಂ ಜಾನಾತಿ - ಅಯಂ ರೂಪತಣ್ಹಾ, ಅಯಂ ಸದ್ದತಣ್ಹಾ, ಅಯಂ ಗನ್ಧತಣ್ಹಾ, ಅಯಂ ರಸತಣ್ಹಾ, ಅಯಂ ಫೋಟ್ಠಬ್ಬತಣ್ಹಾ, ಅಯಂ ಧಮ್ಮತಣ್ಹಾತಿ ಜಾನಾತಿ ಪಸ್ಸತಿ - ಅಯಂ ಞಾತಪರಿಞ್ಞಾ।

ಕತಮಾ ತೀರಣಪರಿಞ್ಞಾ? ಏವಂ ಞಾತಂ ಕತ್ವಾ ತಣ್ಹಂ ತೀರೇತಿ [ತಿರೇತಿ (ಸ್ಯಾ॰)] ಅನಿಚ್ಚತೋ ದುಕ್ಖತೋ ರೋಗತೋ ಗಣ್ಡತೋ ಸಲ್ಲತೋ ಅಘತೋ ಆಬಾಧತೋ ಪರತೋ ಪಲೋಕತೋ ಈತಿತೋ ಉಪದ್ದವತೋ ಭಯತೋ ಉಪಸಗ್ಗತೋ ಚಲತೋ ಪಭಙ್ಗುತೋ ಅದ್ಧುವತೋ ಅತಾಣತೋ ಅಲೇಣತೋ ಅಸರಣತೋ ಅಸರಣೀಭೂತತೋ ರಿತ್ತತೋ ತುಚ್ಛತೋ ಸುಞ್ಞತೋ ಅನತ್ತತೋ ಆದೀನವತೋ ವಿಪರಿಣಾಮಧಮ್ಮತೋ ಅಸಾರಕತೋ ಅಘಮೂಲತೋ ವಧಕತೋ ವಿಭವತೋ ಸಾಸವತೋ ಸಙ್ಖತತೋ ಮಾರಾಮಿಸತೋ ಜಾತಿಧಮ್ಮತೋ ಜರಾಧಮ್ಮತೋ ಬ್ಯಾಧಿಧಮ್ಮತೋ ಮರಣಧಮ್ಮತೋ ಸೋಕಪರಿದೇವದುಕ್ಖದೋಮನಸ್ಸುಪಾಯಾಸಧಮ್ಮತೋ ಸಂಕಿಲೇಸಧಮ್ಮತೋ ಸಮುದಯತೋ ಅತ್ಥಙ್ಗಮತೋ ಅಸ್ಸಾದತೋ ಆದೀನವತೋ ನಿಸ್ಸರಣತೋ ತೀರೇತಿ - ಅಯಂ ತೀರಣಪರಿಞ್ಞಾ।

ಕತಮಾ ಪಹಾನಪರಿಞ್ಞಾ? ಏವಂ ತೀರಯಿತ್ವಾ ತಣ್ಹಂ ಪಜಹತಿ ವಿನೋದೇತಿ ಬ್ಯನ್ತೀಕರೋತಿ ಅನಭಾವಂ ಗಮೇತಿ - ಅಯಂ ಪಹಾನಪರಿಞ್ಞಾ।

ತಣ್ಹಂ ಪರಿಞ್ಞಾಯಾತಿ ತಣ್ಹಂ ಇಮಾಹಿ ತೀಹಿ ಪರಿಞ್ಞಾಹಿ ಪರಿಜಾನಿತ್ವಾ। **ಅನಾಸವಾತಿ** ಚತ್ತಾರೋ ಆಸವಾ - ಕಾಮಾಸವೋ, ಭವಾಸವೋ, ದಿಟ್ಠಾಸವೋ, ಅವಿಜ್ಜಾಸವೋ। ಯೇಸಂ ಇಮೇ ಆಸವಾ ಪಹೀನಾ ಉಚ್ಛಿನ್ನಮೂಲಾ ತಾಲಾವತ್ಥುಕತಾ ಅನಭಾವಂಕತಾ ಆಯತಿಂ ಅನುಪ್ಪಾದಧಮ್ಮಾ, ತೇ ವುಚ್ಚನ್ತಿ ಅನಾಸವಾ ಅರಹನ್ತೋ ಖೀಣಾಸವಾ। **ತಣ್ಹಂ ಪರಿಞ್ಞಾಯ**

ಅನಾಸವಾಸೇ, ಅಹಮ್ಪಿ ತೇ ಓಘತಿಣ್ಣಾತಿ। **ಬ್ರೂಮೀತಿ** ಯೇ ತಣ್ಹಂ ಪರಿಞ್ಞಾಯ ಅನಾಸವಾ, ಅಹಮ್ಪಿ ತೇ ಕಾಮೋಘಂ ತಿಣ್ಣಾ ಭವೋಘಂ ತಿಣ್ಣಾ ದಿಟ್ಠೋಘಂ ತಿಣ್ಣಾ ಅವಿಜ್ಜೋಘಂ ತಿಣ್ಣಾ ಸಬ್ಬಸಂಸಾರಪಥಂ ತಿಣ್ಣಾ ಉತ್ತಿಣ್ಣಾ ನಿತ್ತಿಣ್ಣಾ ಅತಿಕ್ಕನ್ತಾ ಸಮತಿಕ್ಕನ್ತಾ ವೀತಿವತ್ತಾತಿ ಬ್ರೂಮಿ ವದಾಮಿತಿ - ತಣ್ಹಂ ಪರಿಞ್ಞಾಯ ಅನಾಸವಾಸೇ, ಅಹಮ್ಪಿ ತೇ ಓಘತಿಣ್ಣಾತಿ ಬ್ರೂಮಿ। ತೇನಾಹ ಸೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ -

"ಏತಾಭಿನನ್ದಾಮಿ ವಚೋ ಮಹೇಸಿನೋ, ಸುಕಿತ್ತಿತಂ ಗೋತಮನೂಪಧೀಕಂ।
ಯೇ ಸೀಧ ದಿಟ್ಠಂ ವ ಸುತಂ ಮುತಂ ವಾ, ಸೀಲಬ್ಬತಂ ವಾಪಿ ಪಹಾಯ ಸಬ್ಬಂ॥

ಅನೇಕರೂಪಮ್ಪಿ ಪಹಾಯ ಸಬ್ಬಂ, ತಣ್ಹಂ ಪರಿಞ್ಞಾಯ ಅನಾಸವಾಸೇ।
ಅಹಮ್ಪಿ ತೇ ಓಘತಿಣ್ಣಾತಿ ಬ್ರೂಮೀ"ತಿ॥

ನನ್ದಮಾಣವಪುಚ್ಛಾನಿದ್ದೇಸೋ ಸತ್ತಮೋ।

೮. ಹೇಮಕಮಾಣವಪುಚ್ಛಾನಿದ್ದೇಸೋ

೫೩. **ಯೇ ಮೇ ಪುಬ್ಬೇ ವಿಯಾಕಂಸು, [ಇಚ್ಚಾಯಸ್ಮಾ ಹೇಮಕೋ]**
ಹುರಂ ಗೋತಮಸಾಸನಾ।
ಇಚ್ಚಾಸಿ ಇತಿ ಭವಿಸ್ಸತಿ, ಸಬ್ಬಂ ತಂ ಇತಿಹೀತಿಹಂ।
ಸಬ್ಬಂ ತಂ ತಕ್ಕವಡ್ಢನಂ, ನಾಹಂ ತತ್ಥ ಅಭಿರಮಿಂ॥

ಯೇ ಮೇ ಪುಬ್ಬೇ ವಿಯಾಕಂಸೂತಿ ಯೋ ಚ ಬಾವರೀ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಯೇ ಚಞ್ಞೇ ತಸ್ಸ ಆಚರಿಯಾ, ತೇ ಸಕಂ ದಿಟ್ಠಿಂ ಸಕಂ ಖನ್ತಿಂ ಸಕಂ ರುಚಿಂ ಸಕಂ ಲದ್ಧಿಂ ಸಕಂ ಅಜ್ಝಾಸಯಂ ಸಕಂ ಅಧಿಪ್ಪಾಯಂ ಬ್ಯಾಕಂಸು ಆಚಿಕ್ಖಿಂಸು ದೇಸಯಿಂಸು ಪಞ್ಞಪಿಂಸು ಪಟ್ಠಪಿಂಸು ವಿವರಿಂಸು ವಿಭಜಿಂಸು ಉತ್ತಾನೀಅಕಂಸು ಪಕಾಸೇಸುನ್ತಿ - ಯೇ ಮೇ ಪುಬ್ಬೇ ವಿಯಾಕಂಸು। **ಇಚ್ಚಾಯಸ್ಮಾ ಹೇಮಕೋತಿ।** **ಇಚ್ಚಾತಿ** ಪದಸನ್ಧಿ...ಪೇ॰... ಪದಾನುಪುಬ್ಬತಾಪೇತಂ - ಇಚ್ಚಾತಿ। **ಆಯಸ್ಮಾತಿ** ಪಿಯವಚನಂ...ಪೇ॰...। **ಹೇಮಕೋತಿ** ತಸ್ಸ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಸ ನಾಮಂ...ಪೇ॰... ಅಭಿಲಾಪೋತಿ - ಇಚ್ಚಾಯಸ್ಮಾ ಹೇಮಕೋ।

ಹುರಂ ಗೋತಮಸಾಸನಾತಿ ಹುರಂ ಗೋತಮಸಾಸನಾ ಪರಂ ಗೋತಮಸಾಸನಾ ಪುರೇ ಗೋತಮಸಾಸನಾ ಪಠಮತರಂ ಗೋತಮಸಾಸನಾ ಬುದ್ಧಸಾಸನಾ ಜಿನಸಾಸನಾ ತಥಾಗತಸಾಸನಾ [ತಥಾಗತಸಾಸನಾ ದೇವಸಾಸನಾ (ಕ॰)] ಅರಹನ್ತಸಾಸನಾತಿ - ಹುರಂ ಗೋತಮಸಾಸನಾ।

ಇಚ್ಚಾಸಿ ಇತಿ ಭವಿಸ್ಸತೀತಿ ಏವಂ ಕಿರ ಆಸಿ, ಏವಂ ಕಿರ ಭವಿಸ್ಸತೀತಿ - ಇಚ್ಚಾಸಿ ಇತಿ ಭವಿಸ್ಸತಿ।

ಸಬ್ಬಂ ತಂ ಇತಿಹೀತಿಹನ್ತಿ ಸಬ್ಬಂ ತಂ ಇತಿಹೀತಿಹಂ ಇತಿಕಿರಾಯ ಪರಂಪರಾಯ ಪಿಟಕಸಮ್ಪದಾಯ ತಕ್ಕಹೇತು ನಯಹೇತು ಆಕಾರಪರಿವಿತಕ್ಕೇನ ದಿಟ್ಠಿನಿಜ್ಝಾನಕ್ಖನ್ತಿಯಾ ನ ಸಾಮಂ ಸಯಮಭಿಞ್ಞಾತಂ ನ ಅತ್ತಪಚ್ಚಕ್ಖಧಮ್ಮಂ ಕಥಯಿಂಸೂತಿ - ಸಬ್ಬಂ ತಂ ಇತಿಹೀತಿಹಂ।

ಸಬ್ಬಂ ತಂ ತಕ್ಕವಡ್ಢನನ್ತಿ ಸಬ್ಬಂ ತಂ ತಕ್ಕವಡ್ಢನಂ ವಿತಕ್ಕವಡ್ಢನಂ ಸಙ್ಕಪ್ಪವಡ್ಢನಂ ಕಾಮವಿತಕ್ಕವಡ್ಢನಂ ಬ್ಯಾಪಾದವಿತಕ್ಕವಡ್ಢನಂ ವಿಹಿಂಸಾವಿತಕ್ಕವಡ್ಢನಂ ಞಾತಿವಿತಕ್ಕವಡ್ಢನಂ ಜನಪದವಿತಕ್ಕವಡ್ಢನಂ ಅಮರಾವಿತಕ್ಕವಡ್ಢನಂ

ಪರಾನುದಯತಾಪಟಿಸಂಯುತ್ತವಿತಕ್ಕವಡ್ಢನಂ ಲಾಭಸಕ್ಕಾರಸಿಲೋಕಪಟಿಸಂಯುತ್ತವಿತಕ್ಕವಡ್ಢನಂ ಅನವಞ್ಞತ್ತಿಪಟಿಸಂಯುತ್ತವಿತಕ್ಕವಡ್ಢನನ್ತಿ - ಸಬ್ಬಂ ತಂ ತಕ್ಕವಡ್ಢನಂ।

ನಾಹಂ ತತ್ಥ ಅಭಿರಮಿನ್ತಿ ನಾಹಂ ತತ್ಥ ಅಭಿರಮಿಂ ನ ವಿನ್ದಿಂ ನಾಧಿಗಚ್ಛಿಂ ನ ಪಟಿಲಭಿನ್ತಿ - ನಾಹಂ ತತ್ಥ ಅಭಿರಮಿಂ। ತೇನಾಹ ಸೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ -

"ಯೇ ಮೇ ಪುಬ್ಬೇ ವಿಯಾಕಂಸು, [ಇಚ್ಚಾಯಸ್ಮಾ ಹೇಮಕೋ]
ಹುರಂ ಗೋತಮಸಾಸನಾ।
ಇಚ್ಚಾಸಿ ಇತಿ ಭವಿಸ್ಸತಿ, ಸಬ್ಬಂ ತಂ ಇತಿಹೀತಿಹಂ।
ಸಬ್ಬಂ ತಂ ತಕ್ಕವಡ್ಢನಂ, ನಾಹಂ ತತ್ಥ ಅಭಿರಮಿ"ನ್ತಿ॥

**೫೪. ತ್ವಞ್ಚ ಮೇ ಧಮ್ಮಮಕ್ಖಾಹಿ, ತಣ್ಹಾನಿಗ್ಘಾತನಂ ಮುನಿ।
ಯಂ ವಿದಿತ್ವಾ ಸತೋ ಚರಂ, ತರೇ ಲೋಕೇ ವಿಸತ್ತಿಕಂ॥**

ತ್ವಞ್ಚ ಮೇ ಧಮ್ಮಮಕ್ಖಾಹೀತಿ। **ತ್ವ**ನ್ತಿ ಭಗವನ್ತಂ ಭಣತಿ। **ಧಮ್ಮಮಕ್ಖಾಹೀ**ತಿ। **ಧಮ್ಮ**ನ್ತಿ ಆದಿಕಲ್ಯಾಣಂ ಮಜ್ಝೇಕಲ್ಯಾಣಂ ಪರಿಯೋಸಾನಕಲ್ಯಾಣಂ ಸಾತ್ಥಂ ಸಬ್ಯಞ್ಜನಂ ಕೇವಲಪರಿಪುಣ್ಣಂ ಪರಿಸುದ್ಧಂ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ, ಚತ್ತಾರೋ ಸತಿಪಟ್ಠಾನೇ ಚತ್ತಾರೋ ಸಮ್ಮಪ್ಪಧಾನೇ ಚತ್ತಾರೋ ಇದ್ಧಿಪಾದೇ ಪಞ್ಚಿನ್ದ್ರಿಯಾನಿ ಪಞ್ಚ ಬಲಾನಿ ಸತ್ತ ಬೋಜ್ಝಙ್ಗೇ ಅರಿಯಂ ಅಟ್ಠಙ್ಗಿಕಂ ಮಗ್ಗಂ ನಿಬ್ಬಾನಞ್ಚ ನಿಬ್ಬಾನಗಾಮಿನಿಞ್ಚ ಪಟಿಪದಂ ಅಕ್ಖಾಹಿ ಆಚಿಕ್ಖಾಹಿ ದೇಸೇಹಿ ಪಞ್ಞಪೇಹಿ ಪಟ್ಠಪೇಹಿ ವಿವರಾಹಿ ವಿಭಜಾಹಿ ಉತ್ತಾನೀಕರೋಹಿ ಪಕಾಸೇಹೀತಿ - ತ್ವಞ್ಚ ಮೇ ಧಮ್ಮಮಕ್ಖಾಹಿ।

ತಣ್ಹಾನಿಗ್ಘಾತನಂ ಮುನೀತಿ। **ತಣ್ಹಾ**ತಿ - ರೂಪತಣ್ಹಾ...ಪೇ॰... ಧಮ್ಮತಣ್ಹಾ। ತಣ್ಹಾನಿಗ್ಘಾತನಂ ತಣ್ಹಾಪಹಾನಂ ತಣ್ಹಾವೂಪಸಮಂ ತಣ್ಹಾಪಟಿನಿಸ್ಸಗ್ಗಂ ತಣ್ಹಾಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸದ್ಧಿಂ ಅಮತಂ ನಿಬ್ಬಾನಂ। **ಮುನೀ**ತಿ ಮೋನಂ ವುಚ್ಚತಿ ಞಾಣಂ...ಪೇ॰... ಸಙ್ಗಜಾಲಮತಿಚ್ಚ ಸೋ ಮುನೀತಿ - ತಣ್ಹಾನಿಗ್ಘಾತನಂ ಮುನಿ।

ಯಂ ವಿದಿತ್ವಾ ಸತೋ ಚರನ್ತಿ ಯಂ ವಿದಿತಂ ಕತ್ವಾ ತುಲಯಿತ್ವಾ ತೀರಯಿತ್ವಾ ವಿಭಾವಯಿತ್ವಾ ವಿಭೂತಂ ಕತ್ವಾ। "ಸಬ್ಬೇ ಸಙ್ಖಾರಾ ಅನಿಚ್ಚಾ"ತಿ ವಿದಿತಂ ಕತ್ವಾ ತುಲಯಿತ್ವಾ ತೀರಯಿತ್ವಾ ವಿಭಾವಯಿತ್ವಾ ವಿಭೂತಂ ಕತ್ವಾ, "ಸಬ್ಬೇ ಸಙ್ಖಾರಾ ದುಕ್ಖಾ"ತಿ...ಪೇ॰... "ಸಬ್ಬೇ ಧಮ್ಮಾ ಅನತ್ತಾ"ತಿ...ಪೇ॰... "ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಸಮುದಯಧಮ್ಮಂ ಸಬ್ಬಂ ತಂ ನಿರೋಧಧಮ್ಮ"ನ್ತಿ ವಿದಿತಂ ಕತ್ವಾ ತುಲಯಿತ್ವಾ ತೀರಯಿತ್ವಾ ವಿಭಾವಯಿತ್ವಾ ವಿಭೂತಂ ಕತ್ವಾ। **ಸತೋ**ತಿ ಚತೂಹಿ ಕಾರಣೇಹಿ ಸತೋ - ಕಾಯೇ ಕಾಯಾನುಪಸ್ಸನಾಸತಿಪಟ್ಠಾನಂ ಭಾವೇನ್ತೋ ಸತೋ...ಪೇ॰... ಸೋ ವುಚ್ಚತಿ ಸತೋ। **ಚರ**ನ್ತಿ ಚರನ್ತೋ ವಿಹರನ್ತೋ ಇರಿಯನ್ತೋ ವತ್ತೇನ್ತೋ ಪಾಲೇನ್ತೋ ಯಪೇನ್ತೋ ಯಾಪೇನ್ತೋತಿ - ಯಂ ವಿದಿತ್ವಾ ಸತೋ ಚರಂ।

ತರೇ ಲೋಕೇ ವಿಸತ್ತಿಕನ್ತಿ ವಿಸತ್ತಿಕಾ ವುಚ್ಚತಿ ತಣ್ಹಾ। ಯೋ ರಾಗೋ ಸಾರಾಗೋ...ಪೇ॰... ಅಭಿಜ್ಝಾ ಲೋಭೋ ಅಕುಸಲಮೂಲಂ। **ವಿಸತ್ತಿಕಾ**ತಿ ಕೇನಟ್ಠೇನ ವಿಸತ್ತಿಕಾ...ಪೇ॰... ವಿಸಟಾ ವಿತ್ಥತಾತಿ ವಿಸತ್ತಿಕಾ। **ಲೋಕೇ**ತಿ ಅಪಾಯಲೋಕೇ ಮನುಸ್ಸಲೋಕೇ ದೇವಲೋಕೇ ಖನ್ಧಲೋಕೇ ಧಾತುಲೋಕೇ ಆಯತನಲೋಕೇ। **ತರೇ ಲೋಕೇ ವಿಸತ್ತಿಕ**ನ್ತಿ ಲೋಕೇ ವೇಸಾ ವಿಸತ್ತಿಕಾ ಲೋಕೇ ವೇತಂ ವಿಸತ್ತಿಕಂ ಸತೋ ತರೇಯ್ಯಂ ಉತ್ತರೇಯ್ಯಂ ಪತರೇಯ್ಯಂ ಸಮತಿಕ್ಕಮೇಯ್ಯಂ ವೀತಿವತ್ತೇಯ್ಯನ್ತಿ - ತರೇ ಲೋಕೇ ವಿಸತ್ತಿಕಂ। ತೇನಾಹ ಸೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ -

"ತ್ವಞ್ಚ ಮೇ ಧಮ್ಮಮಕ್ಖಾಹಿ, ತಣ್ಹಾನಿಗ್ಘಾತನಂ ಮುನಿ।

ಯಂ ವಿದಿತ್ವಾ ಸತೋ ಚರಂ, ತರೇ ಲೋಕೇ ವಿಸತ್ತಿಕ”ನ್ತಿ॥

೫೫. ಇಧ ದಿಟ್ಠಸುತಮುತವಿಞ್ಞಾತೇಸು, ಪಿಯರೂಪೇಸು ಹೇಮಕ।

ಛನ್ದರಾಗವಿನೋದನಂ, ನಿಬ್ಬಾನಪದಮಚ್ಚುತಂ॥

ಇಧ ದಿಟ್ಠಸುತಮುತವಿಞ್ಞಾತೇಸೂತಿ। ದಿಟ್ಠನ್ತಿ ಚಕ್ಖುನಾ ದಿಟ್ಠಂ; **ಸುತನ್ತಿ** ಸೋತೇನ ಸುತಂ; **ಮುತನ್ತಿ** ಘಾನೇನ ಘಾಯಿತಂ ಜಿವ್ಹಾಯ ಸಾಯಿತಂ ಕಾಯೇನ ಫುಟ್ಠಂ; **ವಿಞ್ಞಾತನ್ತಿ** ಮನಸಾ ವಿಞ್ಞಾತನ್ತಿ - ಇಧ ದಿಟ್ಠಸುತಮುತವಿಞ್ಞಾತೇಸು।

ಪಿಯರೂಪೇಸು ಹೇಮಕಾತಿ ಕಿಞ್ಚ ಲೋಕೇ ಪಿಯರೂಪಂ ಸಾತರೂಪಂ? ಚಕ್ಖು [ಚಕ್ಖುಂ (ಸ್ಯಾ॰ ಕ॰)] ಲೋಕೇ ಪಿಯರೂಪಂ ಸಾತರೂಪಂ, ಸೋತಂ ಲೋಕೇ…ಪೇ॰… ಘಾನಂ ಲೋಕೇ… ಜಿವ್ಹಾ ಲೋಕೇ… ಕಾಯೋ ಲೋಕೇ… ಮನೋ ಲೋಕೇ ಪಿಯರೂಪಂ ಸಾತರೂಪಂ; ರೂಪಾ ಲೋಕೇ ಪಿಯರೂಪಂ ಸಾತರೂಪಂ, ಸದ್ದಾ ಲೋಕೇ… ಗನ್ಧಾ ಲೋಕೇ… ರಸಾ ಲೋಕೇ… ಫೋಟ್ಠಬ್ಬಾ ಲೋಕೇ… ಧಮ್ಮಾ ಲೋಕೇ ಪಿಯರೂಪಂ ಸಾತರೂಪಂ; ಚಕ್ಖುವಿಞ್ಞಾಣಂ ಲೋಕೇ ಪಿಯರೂಪಂ ಸಾತರೂಪಂ, ಸೋತವಿಞ್ಞಾಣಂ ಲೋಕೇ ಪಿಯರೂಪಂ ಸಾತರೂಪಂ, ಘಾನವಿಞ್ಞಾಣಂ ಲೋಕೇ… ಜಿವ್ಹಾವಿಞ್ಞಾಣಂ ಲೋಕೇ… ಕಾಯವಿಞ್ಞಾಣಂ ಲೋಕೇ… ಮನೋವಿಞ್ಞಾಣಂ ಲೋಕೇ ಪಿಯರೂಪಂ ಸಾತರೂಪಂ, ಚಕ್ಖುಸಮ್ಫಸ್ಸೋ ಲೋಕೇ… ಸೋತಸಮ್ಫಸ್ಸೋ ಲೋಕೇ… ಘಾನಸಮ್ಫಸ್ಸೋ ಲೋಕೇ… ಜಿವ್ಹಾಸಮ್ಫಸ್ಸೋ ಲೋಕೇ… ಕಾಯಸಮ್ಫಸ್ಸೋ ಲೋಕೇ… ಮನೋಸಮ್ಫಸ್ಸೋ ಲೋಕೇ ಪಿಯರೂಪಂ ಸಾತರೂಪಂ; ಚಕ್ಖುಸಮ್ಫಸ್ಸಜಾ ವೇದನಾ ಲೋಕೇ ಪಿಯರೂಪಂ ಸಾತರೂಪಂ… ಸೋತಸಮ್ಫಸ್ಸಜಾ ವೇದನಾ… ಘಾನಸಮ್ಫಸ್ಸಜಾ ವೇದನಾ… ಜಿವ್ಹಾಸಮ್ಫಸ್ಸಜಾ ವೇದನಾ… ಕಾಯಸಮ್ಫಸ್ಸಜಾ ವೇದನಾ… ಮನೋಸಮ್ಫಸ್ಸಜಾ ವೇದನಾ ಲೋಕೇ ಪಿಯರೂಪಂ ಸಾತರೂಪಂ; ರೂಪಸಞ್ಞಾ ಲೋಕೇ… ಸದ್ದಸಞ್ಞಾ ಲೋಕೇ… ಗನ್ಧಸಞ್ಞಾ ಲೋಕೇ… ರಸಸಞ್ಞಾ ಲೋಕೇ… ಫೋಟ್ಠಬ್ಬಸಞ್ಞಾ ಲೋಕೇ… ಧಮ್ಮಸಞ್ಞಾ ಲೋಕೇ ಪಿಯರೂಪಂ ಸಾತರೂಪಂ, ರೂಪಸಞ್ಚೇತನಾ ಲೋಕೇ… ಸದ್ದಸಞ್ಚೇತನಾ ಲೋಕೇ… ಗನ್ಧಸಞ್ಚೇತನಾ ಲೋಕೇ… ರಸಸಞ್ಚೇತನಾ ಲೋಕೇ… ಫೋಟ್ಠಬ್ಬಸಞ್ಚೇತನಾ ಲೋಕೇ… ಧಮ್ಮಸಞ್ಚೇತನಾ ಲೋಕೇ ಪಿಯರೂಪಂ ಸಾತರೂಪಂ; ರೂಪತಣ್ಹಾ ಲೋಕೇ… ಸದ್ದತಣ್ಹಾ ಲೋಕೇ… ಗನ್ಧತಣ್ಹಾ ಲೋಕೇ… ರಸತಣ್ಹಾ ಲೋಕೇ … ಫೋಟ್ಠಬ್ಬತಣ್ಹಾ ಲೋಕೇ… ಧಮ್ಮತಣ್ಹಾ ಲೋಕೇ ಪಿಯರೂಪಂ ಸಾತರೂಪಂ; ರೂಪವಿತಕ್ಕೋ ಲೋಕೇ… ಸದ್ದವಿತಕ್ಕೋ ಲೋಕೇ… ಗನ್ಧವಿತಕ್ಕೋ ಲೋಕೇ… ರಸವಿತಕ್ಕೋ ಲೋಕೇ… ಫೋಟ್ಠಬ್ಬವಿತಕ್ಕೋ ಲೋಕೇ… ಧಮ್ಮವಿತಕ್ಕೋ ಲೋಕೇ ಪಿಯರೂಪಂ ಸಾತರೂಪಂ; ರೂಪವಿಚಾರೋ ಲೋಕೇ ಪಿಯರೂಪಂ ಸಾತರೂಪಂ, ಸದ್ದವಿಚಾರೋ ಲೋಕೇ… ಗನ್ಧವಿಚಾರೋ ಲೋಕೇ… ರಸವಿಚಾರೋ ಲೋಕೇ… ಫೋಟ್ಠಬ್ಬವಿಚಾರೋ ಲೋಕೇ… ಧಮ್ಮವಿಚಾರೋ ಲೋಕೇ ಪಿಯರೂಪಂ ಸಾತರೂಪನ್ತಿ - ಪಿಯರೂಪೇಸು ಹೇಮಕ।

ಛನ್ದರಾಗವಿನೋದನನ್ತಿ। ಛನ್ದರಾಗೋತಿ ಯೋ ಕಾಮೇಸು ಕಾಮಚ್ಛನ್ದೋ ಕಾಮರಾಗೋ ಕಾಮನನ್ದೀ ಕಾಮತಣ್ಹಾ ಕಾಮಸಿನೇಹೋ ಕಾಮಪರಿಳಾಹೋ ಕಾಮಮುಚ್ಛಾ ಕಾಮಜ್ಝೋಸಾನಂ ಕಾಮೋಘೋ ಕಾಮಯೋಗೋ ಕಾಮುಪಾದಾನಂ ಕಾಮಚ್ಛನ್ದನೀವರಣಂ। **ಛನ್ದರಾಗವಿನೋದನನ್ತಿ** ಛನ್ದರಾಗಪ್ಪಹಾನಂ ಛನ್ದರಾಗವೂಪಸಮಂ ಛನ್ದರಾಗಪಟಿನಿಸ್ಸಗ್ಗಂ ಛನ್ದರಾಗಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸದ್ಧಂ ಅಮತಂ ನಿಬ್ಬಾನನ್ತಿ - ಛನ್ದರಾಗವಿನೋದನಂ।

ನಿಬ್ಬಾನಪದಮಚ್ಚುತನ್ತಿ ನಿಬ್ಬಾನಪದಂ ತಾಣಪದಂ ಲೇಣಪದಂ ಸರಣಪದಂ ಅಭಯಪದಂ। **ಅಚ್ಚುತನ್ತಿ** ನಿಚ್ಚಂ ಧುವಂ ಸಸ್ಸತಂ ಅವಿಪರಿಣಾಮಧಮ್ಮನ್ತಿ - ನಿಬ್ಬಾನಪದಮಚ್ಚುತಂ। ತೇನಾಹ ಭಗವಾ -

“ಇಧ ದಿಟ್ಠಸುತಮುತವಿಞ್ಞಾತೇಸು, ಪಿಯರೂಪೇಸು ಹೇಮಕ।

ಛನ್ದರಾಗವಿನೋದನಂ, ನಿಬ್ಬಾನಪದಮಚ್ಚುತ”ನ್ತಿ॥

೫೬. ಏತದಞ್ಞಾಯ ಯೇ ಸತಾ, ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮಾಭಿನಿಬ್ಬುತಾ।

ಉಪಸನ್ತಾ ಚ ತೇ ಸದಾ, ತಿಣ್ಣಾ ಲೋಕೇ ವಿಸತ್ತಿಕಂ॥

ಏತದಞ್ಞಾಯ ಯೇ ಸತಾತಿ। ಏತನ್ತಿ ಅಮತಂ ನಿಬ್ಬಾನಂ। ಯೋ ಸೋ ಸಬ್ಬಸಙ್ಖಾರಸಮಥೋ ಸಬ್ಬೂಪಧಿಪಟಿನಿಸ್ಸಗ್ಗೋ ತಣ್ಹಕ್ಖಯೋ ವಿರಾಗೋ ನಿರೋಧೋ ನಿಬ್ಬಾನಂ। **ಅಞ್ಞಾಯಾತಿ** ಅಞ್ಞಾಯ ಜಾನಿತ್ವಾ ತುಲಯಿತ್ವಾ ತೀರಯಿತ್ವಾ ವಿಭಾವಯಿತ್ವಾ ವಿಭೂತಂ ಕತ್ವಾ। "ಸಬ್ಬೇ ಸಙ್ಖಾರಾ ಅನಿಚ್ಚಾ"ತಿ ಅಞ್ಞಾಯ ಜಾನಿತ್ವಾ ತುಲಯಿತ್ವಾ ತೀರಯಿತ್ವಾ ವಿಭಾವಯಿತ್ವಾ ವಿಭೂತಂ ಕತ್ವಾ। "ಸಬ್ಬೇ ಸಙ್ಖಾರಾ ದುಕ್ಖಾ"ತಿ… "ಸಬ್ಬೇ ಧಮ್ಮಾ ಅನತ್ತಾ"ತಿ…ಪೇ॰… "ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಸಮುದಯಧಮ್ಮಂ ಸಬ್ಬಂ ತಂ ನಿರೋಧಧಮ್ಮ"ನ್ತಿ ಅಞ್ಞಾಯ ಜಾನಿತ್ವಾ ತುಲಯಿತ್ವಾ ತೀರಯಿತ್ವಾ ವಿಭಾವಯಿತ್ವಾ ವಿಭೂತಂ ಕತ್ವಾ। **ಯೇತಿ** ಅರಹನ್ತೋ ಖೀಣಾಸವಾ। **ಸತಾತಿ** ಚತೂಹಿ ಕಾರಣೇಹಿ ಸತಾ - ಕಾಯೇ ಕಾಯಾನುಪಸ್ಸನಾಸತಿಪಟ್ಠಾನಂ ಭಾವಿತತ್ತಾ ಸತಾ…ಪೇ॰… ತೇ ವುಚ್ಚನ್ತಿ ಸತಾತಿ - ಏತದಞ್ಞಾಯ ಯೇ ಸತಾ।

ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮಾಭಿನಿಬ್ಬುತಾತಿ। **ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮಾತಿ** ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮಾ ಞಾತಧಮ್ಮಾ ತುಲಿತಧಮ್ಮಾ ತೀರಿತಧಮ್ಮಾ ವಿಭೂತಧಮ್ಮಾ ವಿಭಾವಿತಧಮ್ಮಾ। "ಸಬ್ಬೇ ಸಙ್ಖಾರಾ ಅನಿಚ್ಚಾ"ತಿ ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮಾ…ಪೇ॰… "ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಸಮುದಯಧಮ್ಮಂ ಸಬ್ಬಂ ತಂ ನಿರೋಧಧಮ್ಮ"ನ್ತಿ ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮಾ ಞಾತಧಮ್ಮಾ ತುಲಿತಧಮ್ಮಾ ತೀರಿತಧಮ್ಮಾ ವಿಭೂತಧಮ್ಮಾ ವಿಭಾವಿತಧಮ್ಮಾ। **ಅಭಿನಿಬ್ಬುತಾತಿ** ರಾಗಸ್ಸ ನಿಬ್ಬಾಪಿತತ್ತಾ ನಿಬ್ಬುತಾ, ದೋಸಸ್ಸ ನಿಬ್ಬಾಪಿತತ್ತಾ ನಿಬ್ಬುತಾ, ಮೋಹಸ್ಸ ನಿಬ್ಬಾಪಿತತ್ತಾ ನಿಬ್ಬುತಾ, ಕೋಧಸ್ಸ…ಪೇ॰… ಉಪನಾಹಸ್ಸ… ಸಬ್ಬಾಕುಸಲಾಭಿಸಙ್ಖಾರಾನಂ ಸನ್ತತ್ತಾ ಸಮಿತತ್ತಾ ವೂಪಸಮಿತತ್ತಾ ನಿಜ್ಝಾತತ್ತಾ ನಿಬ್ಬುತತ್ತಾ ವಿಗತತ್ತಾ ಪಟಿಪ್ಪಸದ್ಧತ್ತಾ ಸನ್ತಾ ಉಪಸನ್ತಾ ವೂಪಸನ್ತಾ ನಿಬ್ಬುತಾ ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸದ್ಧಾತಿ - ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮಾಭಿನಿಬ್ಬುತಾ।

ಉಪಸನ್ತಾ ಚ ತೇ ಸದಾತಿ। **ಉಪಸನ್ತಾತಿ** ರಾಗಸ್ಸ ಉಪಸಮಿತತ್ತಾ ನಿಬ್ಬಾಪಿತತ್ತಾ ಉಪಸನ್ತಾ…ಪೇ॰… ದೋಸಸ್ಸ… ಮೋಹಸ್ಸ… ಕೋಧಸ್ಸ… ಉಪನಾಹಸ್ಸ…ಪೇ॰… ಸಬ್ಬಾಕುಸಲಾಭಿಸಙ್ಖಾರಾನಂ ಸನ್ತತ್ತಾ ಸಮಿತತ್ತಾ ವೂಪಸಮಿತತ್ತಾ ನಿಜ್ಝಾತತ್ತಾ ನಿಬ್ಬುತತ್ತಾ ವಿಗತತ್ತಾ ಪಟಿಪ್ಪಸದ್ಧತ್ತಾ ಸನ್ತಾ ಉಪಸನ್ತಾ ವೂಪಸನ್ತಾ ನಿಬ್ಬುತಾ ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸದ್ಧಾತಿ ಉಪಸನ್ತಾ। **ತೇತಿ** ಅರಹನ್ತೋ ಖೀಣಾಸವಾ। **ಸದಾತಿ** ಸದಾ ಸಬ್ಬಕಾಲಂ ನಿಚ್ಚಕಾಲಂ ಧುವಕಾಲಂ ಸತತಂ ಸಮಿತಂ ಅಬ್ಬೋಕಿಣ್ಣಂ ಪೋಙ್ಖಾನುಪೋಙ್ಖಂ ಉದಕೂಮಿಕಜಾತಂ ಅವೀಚಿಸನ್ತತಿಸಹಿತಂ ಫಸ್ಸಿತಂ ಪುರೇಭತ್ತಂ ಪಚ್ಛಾಭತ್ತಂ ಪುರಿಮಯಾಮಂ ಮಜ್ಝಿಮಯಾಮಂ ಪಚ್ಛಿಮಯಾಮಂ ಕಾಳೇ ಜುಣ್ಹೇ ವಸ್ಸೇ ಹೇಮನ್ತೇ ಗಿಮ್ಹೇ ಪುರಿಮೇ ವಯೋಖನ್ಧೇ ಮಜ್ಝಿಮೇ ವಯೋಖನ್ಧೇ ಪಚ್ಛಿಮೇ ವಯೋಖನ್ಧೇತಿ - ಉಪಸನ್ತಾ ಚ ತೇ ಸದಾ।

ತಿಣ್ಣಾ ಲೋಕೇ ವಿಸತ್ತಿಕನ್ತಿ ವಿಸತ್ತಿಕಾ ವುಚ್ಚತಿ ತಣ್ಹಾ। ಯೋ ರಾಗೋ ಸಾರಾಗೋ…ಪೇ॰… ಅಭಿಜ್ಝಾ ಲೋಭೋ ಅಕುಸಲಮೂಲಂ। **ವಿಸತ್ತಿಕಾತಿ** ಕೇನಟ್ಠೇನ ವಿಸತ್ತಿಕಾ…ಪೇ॰… ವಿಸಟಾ ವಿತ್ಥತಾತಿ ವಿಸತ್ತಿಕಾ। **ಲೋಕೇತಿ** ಅಪಾಯಲೋಕೇ…ಪೇ॰… ಆಯತನಲೋಕೇ। **ತಿಣ್ಣಾ ಲೋಕೇ ವಿಸತ್ತಿಕನ್ತಿ** ಲೋಕೇ ವೇಸಾ ವಿಸತ್ತಿಕಾ ಲೋಕೇ ವೇತಂ ವಿಸತ್ತಿಕಂ ತಿಣ್ಣಾ ಉತ್ತಿಣ್ಣಾ ನಿತ್ಥಿಣ್ಣಾ ಅತಿಕ್ಕನ್ತಾ ಸಮತಿಕ್ಕನ್ತಾ ವೀತಿವತ್ತಾತಿ - ತಿಣ್ಣಾ ಲೋಕೇ ವಿಸತ್ತಿಕಂ। ತೇನಾಹ ಭಗವಾ -

"ಏತದಞ್ಞಾಯ ಯೇ ಸತಾ, ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮಾಭಿನಿಬ್ಬುತಾ।
ಉಪಸನ್ತಾ ಚ ತೇ ಸದಾ, ತಿಣ್ಣಾ ಲೋಕೇ ವಿಸತ್ತಿಕ"ನ್ತಿ॥

ಸಹ ಗಾಥಾಪರಿಯೋಸಾನಾ…ಪೇ॰… ಸತ್ಥಾ ಮೇ ಭನ್ತೇ ಭಗವಾ, ಸಾವಕೋಹಮಸ್ಮೀತಿ।

ಹೇಮಕಮಾಣವಪುಚ್ಛಾನಿದ್ದೇಸೋ ಅಟ್ಠಮೋ।

೯. ತೋದೇಯ್ಯಮಾಣವಪುಚ್ಛಾನಿದ್ದೇಸೋ

೫೭. **ಯಸ್ಮಿಂ ಕಾಮಾ ನ ವಸನ್ತಿ, [ಇಚ್ಚಾಯಸ್ಮಾ ತೋದೇಯ್ಯೋ]**
ತಣ್ಹಾ ಯಸ್ಸ ನ ವಿಜ್ಜತಿ।
ಕಥಂಕಥಾ ಚ ಯೋ ತಿಣ್ಣೋ, ವಿಮೋಕ್ಖೋ ತಸ್ಸ ಕೀದಿಸೋ॥

ಯಸ್ಮಿಂ ಕಾಮಾ ನ ವಸನ್ತೀತಿ ಯಸ್ಮಿಂ ಕಾಮಾ ನ ವಸನ್ತಿ ನ ಸಂವಸನ್ತಿ ನ ಆವಸನ್ತಿ ನ ಪರಿವಸನ್ತೀತಿ - ಯಸ್ಮಿಂ ಕಾಮಾ ನ ವಸನ್ತಿ। **ಇಚ್ಚಾಯಸ್ಮಾ ತೋದೇಯ್ಯೋ**ತಿ। **ಇಚ್ಚಾ**ತಿ ಪದಸನ್ಧಿ...ಪೇ॰... ಪದಾನುಪುಬ್ಬತಾಪೇತಂ - ಇಚ್ಚಾತಿ। **ಆಯಸ್ಮಾ**ತಿ ಪಿಯವಚನಂ...ಪೇ॰...। **ತೋದೇಯ್ಯೋ**ತಿ ತಸ್ಸ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಸ ನಾಮಂ...ಪೇ॰... ಅಭಿಲಾಪೋತಿ - ಇಚ್ಚಾಯಸ್ಮಾ ತೋದೇಯ್ಯೋ।

ತಣ್ಹಾ ಯಸ್ಸ ನ ವಿಜ್ಜತೀತಿ ತಣ್ಹಾ ಯಸ್ಸ ನತ್ಥಿ ನ ಸತಿ ನ ಸಂವಿಜ್ಜತಿ ನುಪಲಬ್ಭತಿ ಞಾಣಗ್ಗಿನಾ ದಡ್ಢಾತಿ - ತಣ್ಹಾ ಯಸ್ಸ ನ ವಿಜ್ಜತಿ।

ಕಥಂಕಥಾ ಚ ಯೋ ತಿಣ್ಣೋತಿ ಕಥಂಕಥಾ ಚ ಯೋ ತಿಣ್ಣೋ ಉತ್ತಿಣ್ಣೋ ನಿತ್ಥಿಣ್ಣೋ ಅತಿಕ್ಕನ್ತೋ ಸಮತಿಕ್ಕನ್ತೋ ವೀತಿವತ್ತೋತಿ - ಕಥಂಕಥಾ ಚ ಯೋ ತಿಣ್ಣೋ।

ವಿಮೋಕ್ಖೋ ತಸ್ಸ ಕೀದಿಸೋತಿ ವಿಮೋಕ್ಖೋ ತಸ್ಸ ಕೀದಿಸೋ ಕಿಂಸಣ್ಠಿತೋ ಕಿಂಪಕಾರೋ ಕಿಂಪಟಿಭಾಗೋ ಇಚ್ಛಿತಬ್ಬೋತಿ ವಿಮೋಕ್ಖಂ ಪುಚ್ಛತೀತಿ - ವಿಮೋಕ್ಖೋ ತಸ್ಸ ಕೀದಿಸೋ। ತೇನಾಹ ಸೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ -

"ಯಸ್ಮಿಂ ಕಾಮಾ ನ ವಸನ್ತಿ, [ಇಚ್ಚಾಯಸ್ಮಾ ತೋದೇಯ್ಯೋ]
ತಣ್ಹಾ ಯಸ್ಸ ನ ವಿಜ್ಜತಿ।
ಕಥಂಕಥಾ ಚ ಯೋ ತಿಣ್ಣೋ, ವಿಮೋಕ್ಖೋ ತಸ್ಸ ಕೀದಿಸೋ"ತಿ॥

೫೮. **ಯಸ್ಮಿಂ ಕಾಮಾ ನ ವಸನ್ತಿ, [ತೋದೇಯ್ಯಾತಿ ಭಗವಾ]**
ತಣ್ಹಾ ಯಸ್ಸ ನ ವಿಜ್ಜತಿ।
ಕಥಂಕಥಾ ಚ ಯೋ ತಿಣ್ಣೋ, ವಿಮೋಕ್ಖೋ ತಸ್ಸ ನಾಪರೋ॥

ಯಸ್ಮಿಂ ಕಾಮಾ ನ ವಸನ್ತೀತಿ। **ಯಸ್ಮಿ**ನ್ತಿ ಯಸ್ಮಿಂ ಪುಗ್ಗಲೇ ಅರಹನ್ತೇ ಖೀಣಾಸವೇ। **ಕಾಮಾ**ತಿ ಉದ್ದಾನತೋ ದ್ವೇ ಕಾಮಾ - ವತ್ಥುಕಾಮಾ ಚ ಕಿಲೇಸಕಾಮಾ ಚ...ಪೇ॰... ಇಮೇ ವುಚ್ಚನ್ತಿ ವತ್ಥುಕಾಮಾ...ಪೇ॰... ಇಮೇ ವುಚ್ಚನ್ತಿ ಕಿಲೇಸಕಾಮಾ। **ಯಸ್ಮಿಂ ಕಾಮಾ ನ ವಸನ್ತೀ**ತಿ ಯಸ್ಮಿಂ ಕಾಮಾ ನ ವಸನ್ತಿ ನ ಸಂವಸನ್ತಿ ನ ಆವಸನ್ತಿ ನ ಪರಿವಸನ್ತೀತಿ - ಯಸ್ಮಿಂ ಕಾಮಾ ನ ವಸನ್ತಿ।

ತೋದೇಯ್ಯಾತಿ ಭಗವಾತಿ। **ತೋದೇಯ್ಯಾ**ತಿ ಭಗವಾ ತಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂ ನಾಮೇನ ಆಲಪತಿ। **ಭಗವಾ**ತಿ ಗಾರವಾಧಿವಚನಮೇತಂ...ಪೇ॰... ಸಚ್ಛಿಕಾ ಪಞ್ಞತ್ತಿ, ಯದಿದಂ ಭಗವಾತಿ - ತೋದೇಯ್ಯಾತಿ ಭಗವಾ।

ತಣ್ಹಾ ಯಸ್ಸ ನ ವಿಜ್ಜತೀತಿ। **ತಣ್ಹಾ**ತಿ ರೂಪತಣ್ಹಾ ಸದ್ದತಣ್ಹಾ ಗನ್ಧತಣ್ಹಾ ರಸತಣ್ಹಾ ಫೋಟ್ಠಬ್ಬತಣ್ಹಾ ಧಮ್ಮತಣ್ಹಾ। **ಯಸ್ಸಾ**ತಿ ಅರಹತೋ ಖೀಣಾಸವಸ್ಸ। **ತಣ್ಹಾ ಯಸ್ಸ ನ ವಿಜ್ಜತೀ**ತಿ ತಣ್ಹಾ ಯಸ್ಸ ನತ್ಥಿ ನ ಸತಿ ನ ಸಂವಿಜ್ಜತಿ ನುಪಲಬ್ಭತಿ, ಪಹೀನಾ ಸಮುಚ್ಛಿನ್ನಾ ವೂಪಸನ್ತಾ ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸದ್ಧಾ ಅಭಬ್ಬುಪ್ಪತ್ತಿಕಾ ಞಾಣಗ್ಗಿನಾ ದಡ್ಢಾತಿ - ತಣ್ಹಾ ಯಸ್ಸ ನ ವಿಜ್ಜತಿ।

ಕಥಂಕಥಾ ಚ ಯೋ ತಿಣ್ಣೋತಿ ಕಥಂಕಥಾ ವುಚ್ಚತಿ ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾ। ದುಕ್ಖೇ ಕಙ್ಖಾ...ಪೇ॰... ಛಮ್ಭಿತತ್ತಂ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಮನೋವಿಲೇಖೋ। **ಯೋ**ತಿ ಯೋ ಸೋ ಅರಹಂ ಖೀಣಾಸವೋ। **ಕಥಂಕಥಾ ಚ ಯೋ ತಿಣ್ಣೋ**ತಿ ಕಥಂಕಥಾ ಚ ಯೋ ತಿಣ್ಣೋ ಉತ್ತಿಣ್ಣೋ ನಿತ್ಥಿಣ್ಣೋ ಅತಿಕ್ಕನ್ತೋ ಸಮತಿಕ್ಕನ್ತೋ ವೀತಿವತ್ತೋತಿ - ಕಥಂಕಥಾ ಚ ಯೋ ತಿಣ್ಣೋ।

ವಿಮೋಕ್ಖೋ ತಸ್ಸ ನಾಪರೋತಿ ನತ್ಥಿ ತಸ್ಸ ಅಪರೋ ವಿಮೋಕ್ಖೋ। ಯೇನ ವಿಮೋಕ್ಖೇನ ವಿಮುಚ್ಚೇಯ್ಯ ವಿಮುತ್ತೋ ಸೋ। ಕತಂ ತಸ್ಸ ವಿಮೋಕ್ಖೇನ ಕರಣೀಯನ್ತಿ - ವಿಮೋಕ್ಖೋ ತಸ್ಸ ನಾಪರೋ। ತೇನಾಹ ಭಗವಾ -

"ಯಸ್ಮಿಂ ಕಾಮಾ ನ ವಸನ್ತಿ, [ತೋದೇಯ್ಯಾತಿ ಭಗವಾ]
ತಣ್ಹಾ ಯಸ್ಸ ನ ವಿಜ್ಜತಿ।
ಕಥಂಕಥಾ ಚ ಯೋ ತಿಣ್ಣೋ, ವಿಮೋಕ್ಖೋ ತಸ್ಸ ನಾಪರೋ"ತಿ॥

೫೯. ನಿರಾಸಸೋ ಸೋ ಉದ ಆಸಸಾನೋ, ಪಞ್ಞಾಣವಾ ಸೋ ಉದ ಪಞ್ಞಕಪ್ಪೀ।
ಮುನಿಂ ಅಹಂ ಸಕ್ಕ ಯಥಾ ವಿಜಞ್ಞಂ, ತಂ ಮೇ ವಿಯಾಚಿಕ್ಖ ಸಮನ್ತಚಕ್ಖು॥

ನಿರಾಸಸೋ ಸೋ ಉದ ಆಸಸಾನೋತಿ ನಿತ್ತಣ್ಹೋ ಸೋ, ಉದಾಹು ಸತಣ್ಹೋ ರೂಪೇ ಆಸೀಸತಿ [ಆಸಿಂಸತಿ (ಸ್ಯಾ॰)], ಸದ್ದೇ...ಪೇ॰... ಗನ್ಧೇ... ರಸೇ... ಫೋಟ್ಠಬ್ಬೇ... ಕುಲಂ... ಗಣಂ... ಆವಾಸಂ... ಲಾಭಂ... ಯಸಂ... ಪಸಂಸಂ... ಸುಖಂ... ಚೀವರಂ... ಪಿಣ್ಡಪಾತಂ... ಸೇನಾಸನಂ... ಗಿಲಾನಪಚ್ಚಯಭೇಸಜ್ಜಪರಿಕ್ಖಾರಂ... ಕಾಮಧಾತುಂ ... ರೂಪಧಾತುಂ... ಅರೂಪಧಾತುಂ... ಕಾಮಭವಂ... ರೂಪಭವಂ... ಅರೂಪಭವಂ... ಸಞ್ಞಾಭವಂ... ಅಸಞ್ಞಾಭವಂ... ನೇವಸಞ್ಞಾನಾಸಞ್ಞಾಭವಂ... ಏಕವೋಕಾರಭವಂ... ಚತುವೋಕಾರಭವಂ... ಪಞ್ಚವೋಕಾರಭವಂ... ಅತೀತಂ... ಅನಾಗತಂ... ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಂ... ದಿಟ್ಠಸುತಮುತವಿಞ್ಞಾತಬ್ಬೇ ಧಮ್ಮೇ ಆಸೀಸತಿ ಸಾದಿಯತಿ ಪತ್ಥೇತಿ ಪಿಹೇತಿ ಅಭಿಜಪ್ಪತೀತಿ - ನಿರಾಸಸೋ ಸೋ ಉದ ಆಸಸಾನೋ।

ಪಞ್ಞಾಣವಾ ಸೋ ಉದ ಪಞ್ಞಕಪ್ಪೀತಿ। ಪಞ್ಞಾಣವಾ ಸೋತಿ ಪಣ್ಡಿತೋ ಪಞ್ಞವಾ ಬುದ್ಧಿಮಾ ಞಾಣೀ ವಿಭಾವೀ ಮೇಧಾವೀ। **ಉದ ಪಞ್ಞಕಪ್ಪೀತಿ** ಉದಾಹು ಅಟ್ಠಸಮಾಪತ್ತಿಞಾಣೇನ ವಾ ಪಞ್ಚಾಭಿಞ್ಞಾಞಾಣೇನ ವಾ ಮಿಚ್ಛಾಞಾಣೇನ ವಾ ತಣ್ಹಾಕಪ್ಪಂ ವಾ ದಿಟ್ಠಿಕಪ್ಪಂ ವಾ ಕಪ್ಪೇತಿ ಜನೇತಿ ಸಞ್ಜನೇತಿ ನಿಬ್ಬತ್ತೇತಿ ಅಭಿನಿಬ್ಬತ್ತೇತೀತಿ - ಪಞ್ಞಾಣವಾ ಸೋ ಉದ ಪಞ್ಞಕಪ್ಪೀ।

ಮುನಿಂ ಅಹಂ ಸಕ್ಕ ಯಥಾ ವಿಜಞ್ಞನ್ತಿ। ಸಕ್ಕಾತಿ ಸಕ್ಕೋ ಭಗವಾ। ಸಕ್ಯಕುಲಾ ಪಬ್ಬಜಿತೋತಿಪಿ ಸಕ್ಕೋ। ಅಥ ವಾ, ಅಡ್ಢೋ ಮಹದ್ಧನೋ ಧನವಾತಿಪಿ ಸಕ್ಕೋ। ತಸ್ಸಿಮಾನಿ ಧನಾನಿ, ಸೇಯ್ಯಥಿದಂ - ಸದ್ಧಾಧನಂ ಸೀಲಧನಂ ಹಿರಿಧನಂ ಓತ್ತಪ್ಪಧನಂ ಸುತಧನಂ ಚಾಗಧನಂ ಪಞ್ಞಾಧನಂ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಧನಂ ಸಮ್ಮಪ್ಪಧಾನಧನಂ ಇದ್ಧಿಪಾದಧನಂ ಇನ್ದ್ರಿಯಧನಂ ಬಲಧನಂ ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಧನಂ ಮಗ್ಗಧನಂ ಫಲಧನಂ ನಿಬ್ಬಾನಧನನ್ತಿ। ತೇಹಿ ಅನೇಕವಿಧೇಹಿ ಧನರತನೇಹಿ ಅಡ್ಢೋ ಮಹದ್ಧನೋ ಧನವಾತಿಪಿ ಸಕ್ಕೋ। ಅಥ ವಾ, ಪಹು ವಿಸವೀ ಅಲಮತ್ತೋ ಸೂರೋ ವೀರೋ ವಿಕ್ಕನ್ತೋ ಅಭೀರೂ ಅಚ್ಛಮ್ಭೀ ಅನುತ್ರಾಸೀ ಅಪಲಾಯೀ ಪಹೀನಭಯಭೇರವೋ ವಿಗತಲೋಮಹಂಸೋತಿಪಿ ಸಕ್ಕೋ। **ಮುನಿಂ ಅಹಂ ಸಕ್ಕ ಯಥಾ ವಿಜಞ್ಞನ್ತಿ** ಸಕ್ಕ ಯಥಾಹಂ ಮುನಿಂ ಜಾನೇಯ್ಯಂ ಆಜಾನೇಯ್ಯಂ ವಿಜಾನೇಯ್ಯಂ ಪಟಿವಿಜಾನೇಯ್ಯಂ ಪಟಿವಿಜ್ಝೇಯ್ಯನ್ತಿ - ಮುನಿಂ ಅಹಂ ಸಕ್ಕ ಯಥಾ ವಿಜಞ್ಞಂ।

ತಂ ಮೇ ವಿಯಾಚಿಕ್ಖ ಸಮನ್ತಚಕ್ಖೂತಿ। ತನ್ತಿ ಯಂ ಪುಚ್ಛಾಮಿ ಯಂ ಯಾಚಾಮಿ ಯಂ ಅಜ್ಝೇಸಾಮಿ ಯಂ ಪಸಾದೇಮಿ। **ವಿಯಾಚಿಕ್ಖಾತಿ** ಆಚಿಕ್ಖಾಹಿ ದೇಸೇಹಿ ಪಞ್ಞಪೇಹಿ ಪಟ್ಠಪೇಹಿ ವಿವರಾಹಿ ವಿಭಜಾಹಿ ಉತ್ತಾನೀಕರೋಹಿ ಪಕಾಸೇಹಿ। **ಸಮನ್ತಚಕ್ಖೂತಿ** ಸಮನ್ತಚಕ್ಖು ವುಚ್ಚತಿ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞಾಣಂ...ಪೇ॰... ತಥಾಗತೋ ತೇನ ಸಮನ್ತಚಕ್ಖೂತಿ - ತಂ ಮೇ ವಿಯಾಚಿಕ್ಖ ಸಮನ್ತಚಕ್ಖು। ತೇನಾಹ ಸೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ -

"ನಿರಾಸಸೋ ಸೋ ಉದ ಆಸಸಾನೋ, ಪಞ್ಞಾಣವಾ ಸೋ ಉದ ಪಞ್ಞಕಪ್ಪೀ।
ಮುನಿಂ ಅಹಂ ಸಕ್ಕ ಯಥಾ ವಿಜಞ್ಞಂ, ತಂ ಮೇ ವಿಯಾಚಿಕ್ಖ ಸಮನ್ತಚಕ್ಖೂ"ತಿ॥

೬೦. ನಿರಾಸಸೋ ಸೋ ನ ಚ ಆಸಸಾನೋ, ಪಞ್ಞಾಣವಾ ಸೋ ನ ಚ ಪಞ್ಞಕಪ್ಪೀ।

ಏವಮ್ಪಿ ತೋದೇಯ್ಯ ಮುನಿಂ ವಿಜಾನ, ಅಕಿಞ್ಚನಂ ಕಾಮಭವೇ ಅಸತ್ತಂ॥

ನಿರಾಸಸೋ ಸೋ ನ ಚ ಆಸಸಾನೋತಿ ನಿತ್ತಣ್ಹೋ ಸೋ। ನ ಸೋ ಸತಣ್ಹೋ ರೂಪೇ ನಾಸೀಸತಿ। ಸದ್ದೇ…ಪೇ॰… ಗನ್ಧೇ… ದಿಟ್ಠಸುತಮುತವಿಞ್ಞಾತಬ್ಬೇ ಧಮ್ಮೇ ನಾಸೀಸತಿ ನ ಇಚ್ಛತಿ ನ ಸಾದಿಯತಿ ನ ಪತ್ಥೇತಿ ನ ಪಿಹೇತಿ ನಾಭಿಜಪ್ಪತೀತಿ - ನಿರಾಸಸೋ ಸೋ ನ ಚ ಆಸಸಾನೋ।

ಪಞ್ಞಾಣವಾ ಸೋ ನ ಚ ಪಞ್ಞಕಪ್ಪೀತಿ। **ಪಞ್ಞಾಣವಾ**ತಿ ಪಣ್ಡಿತೋ ಪಞ್ಞವಾ ಬುದ್ಧಿಮಾ ಞಾಣೀ ವಿಭಾವೀ ಮೇಧಾವೀ। **ನ ಚ ಪಞ್ಞಕಪ್ಪೀ**ತಿ ಅಟ್ಠಸಮಾಪತ್ತಿಞಾಣೇನ ವಾ ಪಞ್ಚಾಭಿಞ್ಞಾಞಾಣೇನ ವಾ ಮಿಚ್ಛಾಞಾಣೇನ ವಾ ತಣ್ಹಾಕಪ್ಪಂ ವಾ ನ ಕಪ್ಪೇತಿ ದಿಟ್ಠಿಕಪ್ಪಂ ವಾ ನ ಕಪ್ಪೇತಿ ನ ಜನೇತಿ ನ ಸಞ್ಜನೇತಿ ನ ನಿಬ್ಬತ್ತೇತಿ ನಾಭಿನಿಬ್ಬತ್ತೇತೀತಿ - ಪಞ್ಞಾಣವಾ ಸೋ ನ ಚ ಪಞ್ಞಕಪ್ಪೀ।

ಏವಮ್ಪಿ ತೋದೇಯ್ಯ ಮುನಿಂ ವಿಜಾನಾತಿ। **ಮುನೀ**ತಿ ಮೋನಂ ವುಚ್ಚತಿ ಞಾಣಂ…ಪೇ॰… ಸಙ್ಗಜಾಲಮತಿಚ್ಚ ಸೋ ಮುನಿ। **ಏವಮ್ಪಿ ತೋದೇಯ್ಯ ಮುನಿಂ ವಿಜಾನಾ**ತಿ ತೋದೇಯ್ಯ, ಏವಂ ಮುನಿಂ ಜಾನ ಪಟಿಜಾನ ಪಟಿವಿಜಾನ ಪಟಿವಿಜ್ಝಾತಿ - ಏವಮ್ಪಿ ತೋದೇಯ್ಯ ಮುನಿಂ ವಿಜಾನ।

ಅಕಿಞ್ಚನಂ ಕಾಮಭವೇ ಅಸತ್ತನ್ತಿ। **ಅಕಿಞ್ಚನ**ನ್ತಿ ರಾಗಕಿಞ್ಚನಂ ದೋಸಕಿಞ್ಚನಂ ಮೋಹಕಿಞ್ಚನಂ ಮಾನಕಿಞ್ಚನಂ ದಿಟ್ಠಿಕಿಞ್ಚನಂ ಕಿಲೇಸಕಿಞ್ಚನಂ ದುಚ್ಚರಿತಕಿಞ್ಚನಂ। ಯಸ್ಸೇತಾನಿ [ಯಸ್ಸೇತೇ (ಸ್ಯಾ॰)] ಕಿಞ್ಚನಾನಿ [ಕಿಞ್ಚನಾ (ಸ್ಯಾ॰)] ಪಹೀನಾನಿ ಸಮುಚ್ಛಿನ್ನಾನಿ ವೂಪಸನ್ತಾನಿ ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸದ್ಧಾನಿ ಅಭಬ್ಬುಪ್ಪತ್ತಿಕಾನಿ ಞಾಣಗ್ಗಿನಾ ದಡ್ಢಾನಿ, ಸೋ ವುಚ್ಚತಿ ಅಕಿಞ್ಚನೋ। **ಕಾಮಾ**ತಿ ಉದ್ದಾನತೋ ದ್ವೇ ಕಾಮಾ - ವತ್ಥುಕಾಮಾ ಚ ಕಿಲೇಸಕಾಮಾ ಚ…ಪೇ॰… ಇಮೇ ವುಚ್ಚನ್ತಿ ವತ್ಥುಕಾಮಾ…ಪೇ॰… ಇಮೇ ವುಚ್ಚನ್ತಿ ಕಿಲೇಸಕಾಮಾ। **ಭವಾ**ತಿ ದ್ವೇ ಭವಾ - ಕಮ್ಮಭವೋ ಚ ಪಟಿಸನ್ಧಿಕೋ ಚ ಪುನಬ್ಭವೋ…ಪೇ॰… ಅಯಂ ಪಟಿಸನ್ಧಿಕೋ ಪುನಬ್ಭವೋ।

ಅಕಿಞ್ಚನಂ ಕಾಮಭವೇ ಅಸತ್ತನ್ತಿ ಅಕಿಞ್ಚನಂ ಪುಗ್ಗಲಂ ಕಾಮೇ ಚ ಭವೇ ಚ ಅಸತ್ತಂ ಅಲಗ್ಗಂ ಅಲಗ್ಗಿತಂ ಅಪಲಿಬುದ್ಧಂ ನಿಕ್ಖನ್ತಂ ನಿಸ್ಸಟಂ ವಿಪ್ಪಮುತ್ತಂ ವಿಸಞ್ಞುತ್ತಂ ವಿಮರಿಯಾದಿಕತೇನ ಚೇತಸಾ ವಿಹರನ್ತನ್ತಿ - ಅಕಿಞ್ಚನಂ ಕಾಮಭವೇ ಅಸತ್ತಂ। ತೇನಾಹ ಭಗವಾ -

"ನಿರಾಸಸೋ ಸೋ ನ ಚ ಆಸಸಾನೋ, ಪಞ್ಞಾಣವಾ ಸೋ ನ ಚ ಪಞ್ಞಕಪ್ಪೀ।
ಏವಮ್ಪಿ ತೋದೇಯ್ಯ ಮುನಿಂ ವಿಜಾನ, ಅಕಿಞ್ಚನಂ ಕಾಮಭವೇ ಅಸತ್ತನ್ತಿ॥

ಸಹ ಗಾಥಾಪರಿಯೋಸಾನಾ…ಪೇ॰… ಸತ್ಥಾ ಮೇ ಭನ್ತೇ ಭಗವಾ, ಸಾವಕೋಹಮಸ್ಮೀತಿ।

ತೋದೇಯ್ಯಮಾಣವಪುಚ್ಛಾನಿದ್ದೇಸೋ ನವಮೋ।

೧೦. ಕಪ್ಪಮಾಣವಪುಚ್ಛಾನಿದ್ದೇಸೋ

೬೧. **ಮಜ್ಝೇ ಸರಸ್ಮಿಂ ತಿಟ್ಠತಂ, [ಇಚ್ಚಾಯಸ್ಮಾ ಕಪ್ಪೋ]**
ಓಘೇ ಜಾತೇ ಮಹಬ್ಭಯೇ।
ಜರಾಮಚ್ಚುಪರೇತಾನಂ, ದೀಪಂ ಪಬ್ರೂಹಿ ಮಾರಿಸ।
ತ್ವಞ್ಚ ಮೇ ದೀಪಮಕ್ಖಾಹಿ, ಯಥಾಯಿದಂ ನಾಪರಂ ಸಿಯಾ॥

ಮಜ್ಝೇ ಸರಸ್ಮಿಂ ತಿಟ್ಠತನ್ತಿ ಸರೋ ವುಚ್ಚತಿ ಸಂಸಾರೋ ಆಗಮನಂ ಗಮನಂ ಗಮನಾಗಮನಂ ಕಾಲಂ ಗತಿ ಭವಾಭವೋ ಚುತಿ ಚ ಉಪಪತ್ತಿ ಚ ನಿಬ್ಬತ್ತಿ ಚ ಭೇದೋ ಚ ಜಾತಿ ಚ ಜರಾ ಚ ಮರಣಞ್ಚ। ಸಂಸಾರಸ್ಸ ಪುರಿಮಾಪಿ ಕೋಟಿ ನ ಪಞ್ಞಾಯತಿ, ಪಚ್ಛಿಮಾಪಿ ಕೋಟಿ ನ ಪಞ್ಞಾಯತಿ; ಮಜ್ಝೇವ ಸಂಸಾರೇ ಸತ್ತಾ ಠಿತಾ ಪತಿಟ್ಠಿತಾ ಅಲ್ಲೀನಾ ಉಪಗತಾ ಅಜ್ಝೋಸಿತಾ ಅಧಿಮುತ್ತಾ।

ಕಥಂ ಸಂಸಾರಸ್ಸ ಪುರಿಮಾ ಕೋಟಿ ನ ಪಞ್ಞಾಯತಿ? ಏತ್ತಕಾ ಜಾತಿಯೋ ವಟ್ಟಂ ವತ್ತಿ, ತತೋ ಪರಂ ನ ವತ್ತತೀತಿ ಹೇವಂ ನತ್ಥಿ, ಏವಮ್ಪಿ ಸಂಸಾರಸ್ಸ ಪುರಿಮಾ ಕೋಟಿ ನ ಪಞ್ಞಾಯತಿ। ಏತ್ತಕಾನಿ ಜಾತಿಸತಾನಿ ವಟ್ಟಂ ವತ್ತಿ, ತತೋ ಪರಂ ನ ವತ್ತತೀತಿ ಹೇವಂ ನತ್ಥಿ, ಏವಮ್ಪಿ ಸಂಸಾರಸ್ಸ ಪುರಿಮಾ ಕೋಟಿ ನ ಪಞ್ಞಾಯತಿ। ಏತ್ತಕಾನಿ ಜಾತಿಸಹಸ್ಸಾನಿ ವಟ್ಟಂ ವತ್ತಿ, ತತೋ ಪರಂ ನ ವತ್ತತೀತಿ ಹೇವಂ ನತ್ಥಿ, ಏವಮ್ಪಿ ಸಂಸಾರಸ್ಸ ಪುರಿಮಾ ಕೋಟಿ ನ ಪಞ್ಞಾಯತಿ। ಏತ್ತಕಾನಿ ಜಾತಿಸತಸಹಸ್ಸಾನಿ ವಟ್ಟಂ ವತ್ತಿ , ತತೋ ಪರಂ ನ ವತ್ತತೀತಿ ಹೇವಂ ನತ್ಥಿ, ಏವಮ್ಪಿ ಸಂಸಾರಸ್ಸ ಪುರಿಮಾ ಕೋಟಿ ನ ಪಞ್ಞಾಯತಿ। ಏತ್ತಕಾ ಜಾತಿಕೋಟಿಯೋ ವಟ್ಟಂ ವತ್ತಿ, ತತೋ ಪರಂ ನ ವತ್ತತೀತಿ ಹೇವಂ ನತ್ಥಿ, ಏವಮ್ಪಿ ಸಂಸಾರಸ್ಸ ಪುರಿಮಾ ಕೋಟಿ ನ ಪಞ್ಞಾಯತಿ। ಏತ್ತಕಾನಿ ಜಾತಿಕೋಟಿಸತಾನಿ ವಟ್ಟಂ ವತ್ತಿ, ತತೋ ಪರಂ ನ ವತ್ತತೀತಿ ಹೇವಂ ನತ್ಥಿ, ಏವಮ್ಪಿ ಸಂಸಾರಸ್ಸ ಪುರಿಮಾ ಕೋಟಿ ನ ಪಞ್ಞಾಯತಿ। ಏತ್ತಕಾನಿ ಜಾತಿಕೋಟಿಸಹಸ್ಸಾನಿ ವಟ್ಟಂ ವತ್ತಿ, ತತೋ ಪರಂ ನ ವತ್ತತೀತಿ, ಹೇವಂ ನತ್ಥಿ। ಏವಮ್ಪಿ ಸಂಸಾರಸ್ಸ ಪುರಿಮಾ ಕೋಟಿ ನ ಪಞ್ಞಾಯತಿ। ಏತ್ತಕಾನಿ ಜಾತಿಕೋಟಿಸತಸಹಸ್ಸಾನಿ ವಟ್ಟಂ ವತ್ತಿ, ತತೋ ಪರಂ ನ ವತ್ತತೀತಿ ಹೇವಂ ನತ್ಥಿ, ಏವಮ್ಪಿ ಸಂಸಾರಸ್ಸ ಪುರಿಮಾ ಕೋಟಿ ನ ಪಞ್ಞಾಯತಿ।

ಏತ್ತಕಾನಿ ವಸ್ಸಾನಿ ವಟ್ಟಂ ವತ್ತಿ, ತತೋ ಪರಂ ನ ವತ್ತತೀತಿ ಹೇವಂ ನತ್ಥಿ, ಏವಮ್ಪಿ ಸಂಸಾರಸ್ಸ ಪುರಿಮಾ ಕೋಟಿ ನ ಪಞ್ಞಾಯತಿ। ಏತ್ತಕಾನಿ ವಸ್ಸಸತಾನಿ ವಟ್ಟಂ ವತ್ತಿ, ತತೋ ಪರಂ ನ ವತ್ತತೀತಿ ಹೇವಂ ನತ್ಥಿ, ಏವಮ್ಪಿ ಸಂಸಾರಸ್ಸ ಪುರಿಮಾ ಕೋಟಿ ನ ಪಞ್ಞಾಯತಿ। ಏತ್ತಕಾನಿ ವಸ್ಸಸಹಸ್ಸಾನಿ ವಟ್ಟಂ ವತ್ತಿ, ತತೋ ಪರಂ ನ ವತ್ತತೀತಿ ಹೇವಂ ನತ್ಥಿ, ಏವಮ್ಪಿ ಸಂಸಾರಸ್ಸ ಪುರಿಮಾ ಕೋಟಿ ನ ಪಞ್ಞಾಯತಿ। ಏತ್ತಕಾನಿ ವಸ್ಸಸತಸಹಸ್ಸಾನಿ ವಟ್ಟಂ ವತ್ತಿ, ತತೋ ಪರಂ ನ ವತ್ತತೀತಿ ಹೇವಂ ನತ್ಥಿ, ಏವಮ್ಪಿ ಸಂಸಾರಸ್ಸ ಪುರಿಮಾ ಕೋಟಿ ನ ಪಞ್ಞಾಯತಿ। ಏತ್ತಕಾ ವಸ್ಸಕೋಟಿಯೋ ವಟ್ಟಂ ವತ್ತಿ, ತತೋ ಪರಂ ನ ವತ್ತತೀತಿ ಹೇವಂ ನತ್ಥಿ, ಏವಮ್ಪಿ ಸಂಸಾರಸ್ಸ ಪುರಿಮಾ ಕೋಟಿ ನ ಪಞ್ಞಾಯತಿ। ಏತ್ತಕಾನಿ ವಸ್ಸಕೋಟಿಸತಾನಿ ವಟ್ಟಂ ವತ್ತಿ, ತತೋ ಪರಂ ನ ವತ್ತತೀತಿ ಹೇವಂ ನತ್ಥಿ, ಏವಮ್ಪಿ ಸಂಸಾರಸ್ಸ ಪುರಿಮಾ ಕೋಟಿ ನ ಪಞ್ಞಾಯತಿ। ಏತ್ತಕಾನಿ ವಸ್ಸಕೋಟಿಸಹಸ್ಸಾನಿ ವಟ್ಟಂ ವತ್ತಿ, ತತೋ ಪರಂ ನ ವತ್ತತೀತಿ ಹೇವಂ ನತ್ಥಿ, ಏವಮ್ಪಿ ಸಂಸಾರಸ್ಸ ಪುರಿಮಾ ಕೋಟಿ ನ ಪಞ್ಞಾಯತಿ। ಏತ್ತಕಾನಿ ವಸ್ಸಕೋಟಿಸತಸಹಸ್ಸಾನಿ ವಟ್ಟಂ ವತ್ತಿ, ತತೋ ಪರಂ ನ ವತ್ತತೀತಿ ಹೇವಂ ನತ್ಥಿ, ಏವಮ್ಪಿ ಸಂಸಾರಸ್ಸ ಪುರಿಮಾ ಕೋಟಿ ನ ಪಞ್ಞಾಯತಿ।

ಏತ್ತಕಾನಿ ಕಪ್ಪಾನಿ ವಟ್ಟಂ ವತ್ತಿ, ತತೋ ಪರಂ ನ ವತ್ತತೀತಿ ಹೇವಂ ನತ್ಥಿ, ಏವಮ್ಪಿ ಸಂಸಾರಸ್ಸ ಪುರಿಮಾ ಕೋಟಿ ನ ಪಞ್ಞಾಯತಿ। ಏತ್ತಕಾನಿ ಕಪ್ಪಸತಾನಿ ವಟ್ಟಂ ವತ್ತಿ, ತತೋ ಪರಂ ನ ವತ್ತತೀತಿ ಹೇವಂ ನತ್ಥಿ, ಏವಮ್ಪಿ ಸಂಸಾರಸ್ಸ ಪುರಿಮಾ ಕೋಟಿ ನ ಪಞ್ಞಾಯತಿ। ಏತ್ತಕಾನಿ ಕಪ್ಪಸಹಸ್ಸಾನಿ ವಟ್ಟಂ ವತ್ತಿ, ತತೋ ಪರಂ ನ ವತ್ತತೀತಿ ಹೇವಂ ನತ್ಥಿ, ಏವಮ್ಪಿ ಸಂಸಾರಸ್ಸ ಪುರಿಮಾ ಕೋಟಿ ನ ಪಞ್ಞಾಯತಿ। ಏತ್ತಕಾನಿ ಕಪ್ಪಸತಸಹಸ್ಸಾನಿ ವಟ್ಟಂ ವತ್ತಿ, ತತೋ ಪರಂ ನ ವತ್ತತೀತಿ ಹೇವಂ ನತ್ಥಿ, ಏವಮ್ಪಿ ಸಂಸಾರಸ್ಸ ಪುರಿಮಾ ಕೋಟಿ ನ ಪಞ್ಞಾಯತಿ। ಏತ್ತಕಾ ಕಪ್ಪಕೋಟಿಯೋ ವಟ್ಟಂ ವತ್ತಿ, ತತೋ ಪರಂ ನ ವತ್ತತೀತಿ ಹೇವಂ ನತ್ಥಿ, ಏವಮ್ಪಿ ಸಂಸಾರಸ್ಸ ಪುರಿಮಾ ಕೋಟಿ ನ ಪಞ್ಞಾಯತಿ। ಏತ್ತಕಾನಿ ಕಪ್ಪಕೋಟಿಸತಾನಿ ವಟ್ಟಂ ವತ್ತಿ, ತತೋ ಪರಂ ನ ವತ್ತತೀತಿ ಹೇವಂ ನತ್ಥಿ, ಏವಮ್ಪಿ ಸಂಸಾರಸ್ಸ ಪುರಿಮಾ ಕೋಟಿ ನ ಪಞ್ಞಾಯತಿ। ಏತ್ತಕಾನಿ ಕಪ್ಪಕೋಟಿಸಹಸ್ಸಾನಿ ವಟ್ಟಂ ವತ್ತಿ, ತತೋ ಪರಂ ನ ವತ್ತತೀತಿ ಹೇವಂ ನತ್ಥಿ, ಏವಮ್ಪಿ ಸಂಸಾರಸ್ಸ ಪುರಿಮಾ ಕೋಟಿ ನ ಪಞ್ಞಾಯತಿ। ಏತ್ತಕಾನಿ ಕಪ್ಪಕೋಟಿಸತಸಹಸ್ಸಾನಿ ವಟ್ಟಂ ವತ್ತಿ, ತತೋ ಪರಂ ನ ವತ್ತತೀತಿ ಹೇವಂ ನತ್ಥಿ, ಏವಮ್ಪಿ ಸಂಸಾರಸ್ಸ ಪುರಿಮಾ ಕೋಟಿ ನ ಪಞ್ಞಾಯತಿ।

ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ ಭಗವತಾ – "ಅನಮತಗ್ಗೋಯಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸಂಸಾರೋ, ಪುಬ್ಬಾ ಕೋಟಿ ನ ಪಞ್ಞಾಯತಿ ಅವಿಜ್ಜಾನೀವರಣಾನಂ ಸತ್ತಾನಂ ತಣ್ಹಾಸಂಯೋಜನಾನಂ ಸನ್ಧಾವತಂ ಸಂಸರತಂ। ಏವಂ ದೀಘರತ್ತಂ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ದುಕ್ಖಂ ಪಚ್ಚನುಭೂತಂ ತಿಬ್ಬಂ

ಪಚ್ಚನುಭೂತಂ ಬ್ಯಸನಂ ಪಚ್ಚನುಭೂತಂ, ಕಟಸೀ ವಡ್ಢಿತಾ [ಕಟಸೀವವಡ್ಢಿತಂ (ಸ್ಯಾ॰) ಪಸ್ಸ ಸಂ॰ ನಿ॰ ೨.೧೨೪]। ಯಾವಞ್ಚಿದಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅಲಮೇವ ಸಬ್ಬಸಙ್ಖಾರೇಸು ನಿಬ್ಬಿನ್ದಿತುಂ ಅಲಂ ವಿರಜ್ಜಿತುಂ ಅಲಂ ವಿಮುಚ್ಚಿತು"ನ್ತಿ। ಏವಮ್ಪಿ ಸಂಸಾರಸ್ಸ ಪುರಿಮಾ ಕೋಟಿ ನ ಪಞ್ಞಾಯತಿ।

ಕಥಂ ಸಂಸಾರಸ್ಸ ಪಚ್ಛಿಮಾ ಕೋಟಿ ನ ಪಞ್ಞಾಯತಿ? ಏತ್ತಕಾ ಜಾತಿಯೋ ವಟ್ಟಂ ವತ್ತಿಸ್ಸತಿ, ತತೋ ಪರಂ ನ ವತ್ತಿಸ್ಸತೀತಿ ಹೇವಂ ನತ್ಥಿ, ಏವಮ್ಪಿ ಸಂಸಾರಸ್ಸ ಪಚ್ಛಿಮಾ ಕೋಟಿ ನ ಪಞ್ಞಾಯತಿ। ಏತ್ತಕಾನಿ ಜಾತಿಸತಾನಿ, ಏತ್ತಕಾನಿ ಜಾತಿಸಹಸ್ಸಾನಿ, ಏತ್ತಕಾನಿ ಜಾತಿಸತಸಹಸ್ಸಾನಿ, ಏತ್ತಕಾ ಜಾತಿಕೋಟಿಯೋ, ಏತ್ತಕಾನಿ ಜಾತಿಕೋಟಿಸತಾನಿ, ಏತ್ತಕಾನಿ ಜಾತಿಕೋಟಿಸಹಸ್ಸಾನಿ, ಏತ್ತಕಾನಿ ಜಾತಿಕೋಟಿಸತಸಹಸ್ಸಾನಿ, ಏತ್ತಕಾನಿ ವಸ್ಸಾನಿ, ಏತ್ತಕಾನಿ ವಸ್ಸಸತಾನಿ, ಏತ್ತಕಾನಿ ವಸ್ಸಸಹಸ್ಸಾನಿ, ಏತ್ತಕಾನಿ ವಸ್ಸಸತಸಹಸ್ಸಾನಿ, ಏತ್ತಕಾ ವಸ್ಸಕೋಟಿಯೋ, ಏತ್ತಕಾನಿ ವಸ್ಸಕೋಟಿಸತಾನಿ, ಏತ್ತಕಾನಿ ವಸ್ಸಕೋಟಿಸಹಸ್ಸಾನಿ, ಏತ್ತಕಾನಿ ವಸ್ಸಕೋಟಿಸತಸಹಸ್ಸಾನಿ, ಏತ್ತಕಾನಿ ಕಪ್ಪಾನಿ, ಏತ್ತಕಾನಿ ಕಪ್ಪಸತಾನಿ, ಏತ್ತಕಾನಿ ಕಪ್ಪಸಹಸ್ಸಾನಿ, ಏತ್ತಕಾನಿ ಕಪ್ಪಸತಸಹಸ್ಸಾನಿ, ಏತ್ತಕಾ ಕಪ್ಪಕೋಟಿಯೋ, ಏತ್ತಕಾನಿ ಕಪ್ಪಕೋಟಿಸತಾನಿ , ಏತ್ತಕಾನಿ ಕಪ್ಪಕೋಟಿಸಹಸ್ಸಾನಿ, ಏತ್ತಕಾನಿ ಕಪ್ಪಕೋಟಿಸತಸಹಸ್ಸಾನಿ ವಟ್ಟಂ ವತ್ತಿಸ್ಸತಿ, ತತೋ ಪರಂ ನ ವತ್ತಿಸ್ಸತೀತಿ ಹೇವಂ ನತ್ಥಿ, ಏವಮ್ಪಿ ಸಂಸಾರಸ್ಸ ಪಚ್ಛಿಮಾ ಕೋಟಿ ನ ಪಞ್ಞಾಯತಿ। ಏವಮ್ಪಿ ಸಂಸಾರಸ್ಸ ಪುರಿಮಾಪಿ ಕೋಟಿ ನ ಪಞ್ಞಾಯತಿ, ಪಚ್ಛಿಮಾಪಿ ಕೋಟಿ ನ ಪಞ್ಞಾಯತಿ, ಮಜ್ಝೇವ ಸಂಸಾರೇ ಸತ್ತಾ ಠಿತಾ ಪತಿಟ್ಠಿತಾ ಅಲ್ಲೀನಾ ಉಪಗತಾ ಅಜ್ಝೋಸಿತಾ ಅಧಿಮುತ್ತಾತಿ - ಮಜ್ಝೇ ಸರಸ್ಮಿಂ ತಿಟ್ಠತಂ। **ಇಚ್ಚಾಯಸ್ಮಾ ಕಪ್ಪೋತಿ**। **ಇಚ್ಚಾ**ತಿ ಪದಸನ್ಧಿ...ಪೇ॰...। **ಆಯಸ್ಮಾ**ತಿ ಪಿಯವಚನಂ...ಪೇ॰...। **ಕಪ್ಪೋ**ತಿ ತಸ್ಸ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಸ ನಾಮಂ...ಪೇ॰... ಅಭಿಲಾಪೋತಿ - ಇಚ್ಚಾಯಸ್ಮಾ ಕಪ್ಪೋ।

ಓಘೇ ಜಾತೇ ಮಹಬ್ಭಯೇತಿ ಕಾಮೋಘೇ ಭವೋಘೇ ದಿಟ್ಠೋಘೇ ಅವಿಜ್ಜೋಘೇ ಜಾತೇ ಸಞ್ಜಾತೇ ನಿಬ್ಬತ್ತೇ ಅಭಿನಿಬ್ಬತ್ತೇ ಪಾತುಭೂತೇ। **ಮಹಬ್ಭಯೇ**ತಿ ಜಾತಿಭಯೇ ಜರಾಭಯೇ ಬ್ಯಾಧಿಭಯೇ ಮರಣಭಯೇತಿ - ಓಘೇ ಜಾತೇ ಮಹಬ್ಭಯೇ।

ಜರಾಮಚ್ಚುಪರೇತಾನನ್ತಿ ಜರಾಯ ಫುಟ್ಠಾನಂ ಪರೇತಾನಂ ಸಮೋಹಿತಾನಂ ಸಮನ್ನಾಗತಾನಂ। ಮಚ್ಚುನಾ ಫುಟ್ಠಾನಂ ಪರೇತಾನಂ ಸಮೋಹಿತಾನಂ ಸಮನ್ನಾಗತಾನಂ, ಜಾತಿಯಾ ಅನುಗತಾನಂ ಜರಾಯ ಅನುಸಟಾನಂ ಬ್ಯಾಧಿನಾ ಅಭಿಭೂತಾನಂ ಮರಣೇನ ಅಬ್ಭಾಹತಾನಂ ಅತಾಣಾನಂ ಅಲೇಣಾನಂ ಅಸರಣಾನಂ ಅಸರಣೀಭೂತಾನನ್ತಿ - ಜರಾಮಚ್ಚುಪರೇತಾನಂ।

ದೀಪಂ ಪಬ್ರೂಹಿ ಮಾರಿಸಾತಿ ದೀಪಂ ತಾಣಂ ಲೇಣಂ ಸರಣಂ ಗತಿಂ ಪರಾಯನಂ [ಗತಿಪರಾಯನಂ (ಸ್ಯಾ॰) ಏವಮುಪರಿಪಿ] ಬ್ರೂಹಿ ಆಚಿಕ್ಖಾಹಿ ದೇಸೇಹಿ ಪಞ್ಞಪೇಹಿ ಪಟ್ಠಪೇಹಿ ವಿವರಾಹಿ ವಿಭಜಾಹಿ ಉತ್ತಾನೀಕರೋಹಿ ಪಕಾಸೇಹಿ। **ಮಾರಿಸಾ**ತಿ ಪಿಯವಚನಂ ಗರುವಚನಂ ಸಗಾರವಸಪ್ಪತಿಸ್ಸಾಧಿವಚನಮೇತಂ ಮಾರಿಸಾತಿ - ದೀಪಂ ಪಬ್ರೂಹಿ ಮಾರಿಸ।

ತ್ವಞ್ಚ ಮೇ ದೀಪಮಕ್ಖಾಹೀತಿ। **ತ್ವ**ನ್ತಿ ಭಗವನ್ತಂ ಭಣತಿ। **ದೀಪಮಕ್ಖಾಹೀ**ತಿ ದೀಪಂ ತಾಣಂ ಲೇಣಂ ಸರಣಂ ಗತಿಂ ಪರಾಯನಂ ಅಕ್ಖಾಹಿ ಆಚಿಕ್ಖಾಹಿ ದೇಸೇಹಿ ಪಞ್ಞಪೇಹಿ ಪಟ್ಠಪೇಹಿ ವಿವರಾಹಿ ವಿಭಜಾಹಿ ಉತ್ತಾನೀಕರೋಹಿ ಪಕಾಸೇಹೀತಿ - ತ್ವಞ್ಚ ಮೇ ದೀಪಮಕ್ಖಾಹಿ।

ಯಥಾಯಿದಂ ನಾಪರಂ ಸಿಯಾತಿ ಯಥಯಿದಂ ದುಕ್ಖಂ ಇಧೇವ ನಿರುಜ್ಝೇಯ್ಯ ವೂಪಸಮೇಯ್ಯ ಅತ್ಥಂ ಗಚ್ಛೇಯ್ಯ ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸಮ್ಭೇಯ್ಯ ಪುನಪಟಿಸನ್ಧಿಕಂ ದುಕ್ಖಂ ನ ನಿಬ್ಬತ್ತೇಯ್ಯ, ಕಾಮಧಾತುಯಾ ವಾ ರೂಪಧಾತುಯಾ ವಾ ಅರೂಪಧಾತುಯಾ ವಾ ಕಾಮಭವೇ ವಾ ರೂಪಭವೇ ವಾ ಅರೂಪಭವೇ ವಾ ಸಞ್ಞಾಭವೇ ವಾ ಅಸಞ್ಞಾಭವೇ ವಾ ನೇವಸಞ್ಞಾನಾಸಞ್ಞಾಭವೇ ವಾ ಏಕವೋಕಾರಭವೇ ವಾ ಚತುವೋಕಾರಭವೇ ವಾ ಪಞ್ಚವೋಕಾರಭವೇ ವಾ ಪುನಗತಿಯಾ ವಾ ಉಪಪತ್ತಿಯಾ ವಾ ಪಟಿಸನ್ಧಿಯಾ ವಾ ಭವೇ ವಾ ಸಂಸಾರೇ ವಾ ವಟ್ಟೇ ವಾ ನ ಜನೇಯ್ಯ ನ ಸಞ್ಜನೇಯ್ಯ ನ ನಿಬ್ಬತ್ತೇಯ್ಯ ನಾಭಿನಿಬ್ಬತ್ತೇಯ್ಯ। ಇಧೇವ ನಿರುಜ್ಝೇಯ್ಯ ವೂಪಸಮೇಯ್ಯ ಅತ್ಥಂ ಗಚ್ಛೇಯ್ಯ ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸಮ್ಭೇಯ್ಯಾತಿ - ಯಥಾಯಿದಂ ನಾಪರಂ ಸಿಯಾ। ತೇನಾಹ ಸೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ -

“ಮಜ್ಝೇ ಸರಸ್ಮಿಂ ತಿಟ್ಠತಂ, [ಇಚ್ಚಾಯಸ್ಮಾ ಕಪ್ಪೋ]
ಓಘೇ ಜಾತೇ ಮಹಬ್ಭಯೇ।
ಜರಾಮಚ್ಚುಪರೇತಾನಂ, ದೀಪಂ ಪಬ್ರೂಹಿ ಮಾರಿಸ।
ತ್ವಞ್ಚ ಮೇ ದೀಪಮಕ್ಖಾಹಿ, ಯಥಾಯಿದಂ ನಾಪರಂ ಸಿಯಾ”ತಿ॥

೬೨. **ಮಜ್ಝೇ ಸರಸ್ಮಿಂ ತಿಟ್ಠತಂ, [ಕಪ್ಪಾತಿ ಭಗವಾ]**
ಓಘೇ ಜಾತೇ ಮಹಬ್ಭಯೇ।
ಜರಾಮಚ್ಚುಪರೇತಾನಂ, ದೀಪಂ ಪಬ್ರೂಮಿ ಕಪ್ಪ ತೇ॥

ಮಜ್ಝೇ ಸರಸ್ಮಿಂ ತಿಟ್ಠತನ್ತಿ ಸರೋ ವುಚ್ಚತಿ ಸಂಸಾರೋ ಆಗಮನಂ ಗಮನಂ ಗಮನಾಗಮನಂ ಕಾಲಂ ಗತಿ ಭವಾಭವೋ, ಚುತಿ ಚ ಉಪಪತ್ತಿ ಚ ನಿಬ್ಬತ್ತಿ ಚ ಭೇದೋ ಚ ಜಾತಿ ಚ ಜರಾ ಚ ಮರಣಞ್ಚ। ಸಂಸಾರಸ್ಸ ಪುರಿಮಾಪಿ ಕೋಟಿ ನ ಪಞ್ಞಾಯತಿ, ಪಚ್ಛಿಮಾಪಿ ಕೋಟಿ ನ ಪಞ್ಞಾಯತಿ। ಮಜ್ಝೇವ ಸಂಸಾರೇ ಸತ್ತಾ ಠಿತಾ ಪತಿಟ್ಠಿತಾ ಅಲ್ಲೀನಾ ಉಪಗತಾ ಅಜ್ಝೋಸಿತಾ ಅಧಿಮುತ್ತಾ।

ಕಥಂ ಸಂಸಾರಸ್ಸ ಪುರಿಮಾ ಕೋಟಿ ನ ಪಞ್ಞಾಯತಿ…ಪೇ॰… ಏವಂ ಸಂಸಾರಸ್ಸ ಪುರಿಮಾ ಕೋಟಿ ನ ಪಞ್ಞಾಯತಿ। ಕಥಂ ಸಂಸಾರಸ್ಸ ಪಚ್ಛಿಮಾ ಕೋಟಿ ನ ಪಞ್ಞಾಯತಿ…ಪೇ॰… ಏವಂ ಸಂಸಾರಸ್ಸ ಪಚ್ಛಿಮಾ ಕೋಟಿ ನ ಪಞ್ಞಾಯತಿ। ಏವಂ ಸಂಸಾರಸ್ಸ ಪುರಿಮಾಪಿ ಕೋಟಿ ನ ಪಞ್ಞಾಯತಿ, ಪಚ್ಛಿಮಾಪಿ ಕೋಟಿ ನ ಪಞ್ಞಾಯತಿ। ಮಜ್ಝೇವ ಸಂಸಾರೇ ಸತ್ತಾ ಠಿತಾ ಪತಿಟ್ಠಿತಾ ಅಲ್ಲೀನಾ ಉಪಗತಾ ಅಜ್ಝೋಸಿತಾ ಅಧಿಮುತ್ತಾತಿ – ಮಜ್ಝೇ ಸರಸ್ಮಿಂ ತಿಟ್ಠತಂ। **ಕಪ್ಪಾತಿ ಭಗವಾತಿ**। **ಕಪ್ಪಾ**ತಿ ಭಗವಾ ತಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂ ನಾಮೇನ ಆಲಪತಿ। **ಭಗವಾ**ತಿ ಗಾರವಾಧಿವಚನಮೇತಂ…ಪೇ॰… ಸಚ್ಛಿಕಾ ಪಞ್ಞತ್ತಿ, ಯದಿದಂ ಭಗವಾತಿ – ಕಪ್ಪಾತಿ ಭಗವಾ।

ಓಘೇ ಜಾತೇ ಮಹಬ್ಭಯೇತಿ ಕಾಮೋಘೇ ಭವೋಘೇ ದಿಟ್ಠೋಘೇ ಅವಿಜ್ಜೋಘೇ ಜಾತೇ ಸಞ್ಜಾತೇ ನಿಬ್ಬತ್ತೇ ಅಭಿನಿಬ್ಬತ್ತೇ ಪಾತುಭೂತೇ। **ಮಹಬ್ಭಯೇ**ತಿ ಜಾತಿಭಯೇ ಜರಾಭಯೇ ಬ್ಯಾಧಿಭಯೇ ಮರಣಭಯೇತಿ – ಓಘೇ ಜಾತೇ ಮಹಬ್ಭಯೇ।

ಜರಾಮಚ್ಚುಪರೇತಾನನ್ತಿ ಜರಾಯ ಫುಟ್ಠಾನಂ ಪರೇತಾನಂ ಸಮೋಹಿತಾನಂ ಸಮನ್ನಾಗತಾನಂ, ಮಚ್ಚುನಾ ಫುಟ್ಠಾನಂ ಪರೇತಾನಂ ಸಮೋಹಿತಾನಂ ಸಮನ್ನಾಗತಾನಂ ಜಾತಿಯಾ ಅನುಗತಾನಂ ಜರಾಯ ಅನುಸಟಾನಂ ಬ್ಯಾಧಿನಾ ಅಭಿಭೂತಾನಂ ಮರಣೇನ ಅಬ್ಭಾಹತಾನಂ ಅತಾಣಾನಂ ಅಲೇಣಾನಂ ಅಸರಣಾನಂ ಅಸರಣೀಭೂತಾನನ್ತಿ – ಜರಾಮಚ್ಚುಪರೇತಾನಂ।

ದೀಪಂ ಪಬ್ರೂಮಿ ಕಪ್ಪ ತೇತಿ ದೀಪಂ ತಾಣಂ ಲೇಣಂ ಸರಣಂ ಗತಿಂ ಪರಾಯನಂ ಬ್ರೂಮಿ ಆಚಿಕ್ಖಾಮಿ ದೇಸೇಮಿ ಪಞ್ಞಪೇಮಿ ಪಟ್ಠಪೇಮಿ ವಿವರಾಮಿ ವಿಭಜಾಮಿ ಉತ್ತಾನೀಕರೋಮಿ ಪಕಾಸೇಮೀತಿ – ದೀಪಂ ಪಬ್ರೂಮಿ ಕಪ್ಪ ತೇ। ತೇನಾಹ ಭಗವಾ –

“ಮಜ್ಝೇ ಸರಸ್ಮಿಂ ತಿಟ್ಠತಂ, [ಕಪ್ಪಾತಿ ಭಗವಾ]
ಓಘೇ ಜಾತೇ ಮಹಬ್ಭಯೇ।
ಜರಾಮಚ್ಚುಪರೇತಾನಂ, ದೀಪಂ ಪಬ್ರೂಮಿ ಕಪ್ಪ ತೇ”ತಿ॥

೬೩. **ಅಕಿಞ್ಚನಂ ಅನಾದಾನಂ, ಏತಂ ದೀಪಂ ಅನಾಪರಂ।**
ನಿಬ್ಬಾನಂ ಇತಿ ನಂ ಬ್ರೂಮಿ, ಜರಾಮಚ್ಚುಪರಿಕ್ಖಯಂ॥

ಅಕಿಞ್ಚನಂ ಅನಾದಾನನ್ತಿ। **ಕಿಞ್ಚನ**ನ್ತಿ – ರಾಗಕಿಞ್ಚನಂ ದೋಸಕಿಞ್ಚನಂ ಮೋಹಕಿಞ್ಚನಂ ಮಾನಕಿಞ್ಚನಂ ದಿಟ್ಠಿಕಿಞ್ಚನಂ ಕಿಲೇಸಕಿಞ್ಚನಂ ದುಚ್ಚರಿತಕಿಞ್ಚನಂ; ಕಿಞ್ಚನಪ್ಪಹಾನಂ ಕಿಞ್ಚನವೂಪಸಮಂ [ಕಿಞ್ಚನವೂಪಸಮೋ (ಸ್ಯಾ॰) ಏವಮೀದಿಸೇಸು ಠಾನೇಸು] ಕಿಞ್ಚನಪಟಿನಿಸ್ಸಗ್ಗಂ [ಕಿಞ್ಚನಪಟಿನಿಸ್ಸಗ್ಗೋ (ಸ್ಯಾ॰)] ಕಿಞ್ಚನಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸದ್ಧಿಂ ಅಮತಂ ನಿಬ್ಬಾನನ್ತಿ – ಅಕಿಞ್ಚನಂ।

ಅನಾದಾನನ್ತಿ ಆದಾನಂ ವುಚ್ಚತಿ ತಣ್ಹಾ। ಯೋ ರಾಗೋ ಸಾರಾಗೋ…ಪೇ॰… ಅಭಿಜ್ಝಾ ಲೋಭೋ ಅಕುಸಲಮೂಲಂ। ಆದಾನಪ್ಪಹಾನಂ ಆದಾನವೂಪಸಮಂ ಆದಾನಪಟಿನಿಸ್ಸಗ್ಗಂ ಆದಾನಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸದ್ಧಿಂ ಅಮತಂ ನಿಬ್ಬಾನನ್ತಿ - ಅಕಿಞ್ಚನಂ ಅನಾದಾನಂ।

ಏತಂ ದೀಪಂ ಅನಾಪರನ್ತಿ ಏತಂ ದೀಪಂ ತಾಣಂ ಲೇಣಂ ಸರಣಂ ಗತಿ ಪರಾಯನಂ। **ಅನಾಪರನ್ತಿ** ತಮ್ಹಾ ಪರೋ ಅಞ್ಞೋ ದೀಪೋ ನತ್ಥಿ। ಅಥ ಖೋ ಸೋ ಏವಂ ದೀಪೋ ಅಗ್ಗೋ ಚ ಸೇಟ್ಠೋ ಚ ವಿಸೇಟ್ಠೋ ಚ ಪಾಮೋಕ್ಖೋ ಚ ಉತ್ತಮೋ ಚ ಪವರೋ ಚಾತಿ - ಏತಂ ದೀಪಂ ಅನಾಪರಂ।

ನಿಬ್ಬಾನಂ ಇತಿ ನಂ ಬ್ರೂಮೀತಿ ವಾನಂ ವುಚ್ಚತಿ ತಣ್ಹಾ। ಯೋ ರಾಗೋ ಸಾರಾಗೋ…ಪೇ॰… ಅಭಿಜ್ಝಾ ಲೋಭೋ ಅಕುಸಲಮೂಲಂ। ವಾನಪ್ಪಹಾನಂ ವಾನವೂಪಸಮಂ ವಾನಪಟಿನಿಸ್ಸಗ್ಗಂ ವಾನಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸದ್ಧಿಂ ಅಮತಂ ನಿಬ್ಬಾನಂ। **ಇತೀತಿ** ಪದಸನ್ಧಿ ಪದಸಂಸಗ್ಗೋ ಪದಪಾರಿಪೂರೀ ಅಕ್ಖರಸಮವಾಯೋ ಬ್ಯಞ್ಜನಸಿಲಿಟ್ಠತಾ ಪದಾನುಪುಬ್ಬತಾಪೇತಂ - ಇತೀತಿ। **ಬ್ರೂಮೀತಿ** ಬ್ರೂಮಿ ಆಚಿಕ್ಖಾಮಿ ದೇಸೇಮಿ ಪಞ್ಞಪೇಮಿ ಪಟ್ಠಪೇಮಿ ವಿವರಾಮಿ ವಿಭಜಾಮಿ ಉತ್ತಾನೀಕರೋಮಿ ಪಕಾಸೇಮೀತಿ - ನಿಬ್ಬಾನಂ ಇತಿ ನಂ ಬ್ರೂಮಿ।

ಜರಾಮಚ್ಚುಪರಿಕ್ಖಯನ್ತಿ ಜರಾಮರಣಸ್ಸ ಪಹಾನಂ ವೂಪಸಮಂ ಪಟಿನಿಸ್ಸಗ್ಗಂ ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸದ್ಧಿಂ ಅಮತಂ ನಿಬ್ಬಾನನ್ತಿ - ಜರಾಮಚ್ಚುಪರಿಕ್ಖಯಂ। ತೇನಾಹ ಭಗವಾ -

> “ಅಕಿಞ್ಚನಂ ಅನಾದಾನಂ, ಏತಂ ದೀಪಂ ಅನಾಪರಂ।
> ನಿಬ್ಬಾನಂ ಇತಿ ನಂ ಬ್ರೂಮಿ, ಜರಾಮಚ್ಚುಪರಿಕ್ಖಯ”ನ್ತಿ॥

೬೪. ಏತದಞ್ಞಾಯ ಯೇ ಸತಾ, ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮಾಭಿನಿಬ್ಬುತಾ।
ನ ತೇ ಮಾರವಸಾನುಗಾ, ನ ತೇ ಮಾರಸ್ಸ ಪದ್ಧಗೂ [ಪಟ್ಠಗೂ (ಸ್ಯಾ॰ ಕ॰)] ॥

ಏತದಞ್ಞಾಯ ಯೇ ಸತಾತಿ। ಏತನ್ತಿ ಅಮತಂ ನಿಬ್ಬಾನಂ। ಯೋ ಸೋ ಸಬ್ಬಸಙ್ಖಾರಸಮಥೋ ಸಬ್ಬೂಪಧಿಪಟಿನಿಸ್ಸಗ್ಗೋ ತಣ್ಹಕ್ಖಯೋ ವಿರಾಗೋ ನಿರೋಧೋ ನಿಬ್ಬಾನಂ। **ಅಞ್ಞಾಯಾತಿ** ಅಞ್ಞಾಯ ಜಾನಿತ್ವಾ ತುಲಯಿತ್ವಾ ತೀರಯಿತ್ವಾ ವಿಭಾವಯಿತ್ವಾ ವಿಭೂತಂ ಕತ್ವಾ, “ಸಬ್ಬೇ ಸಙ್ಖಾರಾ ಅನಿಚ್ಚಾ”ತಿ…ಪೇ॰… “ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಸಮುದಯಧಮ್ಮಂ, ಸಬ್ಬಂ ತಂ ನಿರೋಧಧಮ್ಮ”ನ್ತಿ ಅಞ್ಞಾಯ ಜಾನಿತ್ವಾ ತುಲಯಿತ್ವಾ ತೀರಯಿತ್ವಾ ವಿಭಾವಯಿತ್ವಾ ವಿಭೂತಂ ಕತ್ವಾ। **ಯೇತಿ** ಅರಹನ್ತೋ ಖೀಣಾಸವಾ। **ಸತಾತಿ** ಚತೂಹಿ ಕಾರಣೇಹಿ ಸತಾ - ಕಾಯೇ ಕಾಯಾನುಪಸ್ಸನಾಸತಿಪಟ್ಠಾನಂ ಭಾವೇನ್ತಾ [ಭಾವಿತತ್ತಾ (ಕ॰)] ಸತಾ…ಪೇ॰… ತೇ ವುಚ್ಚನ್ತಿ ಸತಾತಿ - ಏತದಞ್ಞಾಯ ಯೇ ಸತಾ।

ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮಾಭಿನಿಬ್ಬುತಾತಿ। ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮಾತಿ ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮಾ ಞಾತಧಮ್ಮಾ ತುಲಿತಧಮ್ಮಾ ತೀರಿತಧಮ್ಮಾ ವಿಭೂತಧಮ್ಮಾ ವಿಭಾವಿತಧಮ್ಮಾ। **ಅಭಿನಿಬ್ಬುತಾತಿ** ರಾಗಸ್ಸ ನಿಬ್ಬಾಪಿತತ್ತಾ ನಿಬ್ಬುತಾ, ದೋಸಸ್ಸ…ಪೇ॰… ಸಬ್ಬಾಕುಸಲಾಭಿಸಙ್ಖಾರಾನಂ ಸನ್ತತ್ತಾ ಸಮಿತತ್ತಾ ವೂಪಸಮಿತತ್ತಾ ನಿಜ್ಝಾತತ್ತಾ ನಿಬ್ಬುತತ್ತಾ ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸದ್ಧತ್ತಾ ಸನ್ತಾ ಉಪಸನ್ತಾ ವೂಪಸನ್ತಾ ನಿಬ್ಬುತಾ ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸದ್ಧಾತಿ - ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮಾಭಿನಿಬ್ಬುತಾ।

ನ ತೇ ಮಾರವಸಾನುಗಾತಿ। ಮಾರೋತಿ ಯೋ ಸೋ ಮಾರೋ ಕಣ್ಹೋ ಅಧಿಪತಿ ಅನ್ತಗೂ ನಮುಚಿ ಪಮತ್ತಬನ್ಧು। **ನ ತೇ ಮಾರವಸಾನುಗಾತಿ** ನ ತೇ ಮಾರಸ್ಸ ವಸೇ ವತ್ತನ್ತಿ, ನಾಪಿ ಮಾರೋ ತೇಸು ವಸಂ ವತ್ತೇತಿ । ತೇ ಮಾರಞ್ಚ ಮಾರಪಕ್ಖಞ್ಚ ಮಾರಪಾಸಞ್ಚ ಮಾರಬಳಿಸಞ್ಚ [ಮಾರಬಲಿಸಞ್ಚ (ಕ॰)] ಮಾರಾಮಿಸಞ್ಚ ಮಾರವಿಸಯಞ್ಚ ಮಾರನಿವಾಸಞ್ಚ ಮಾರಗೋಚರಞ್ಚ

ಮಾರಬನ್ಧನಞ್ಚ ಅಭಿಭುಯ್ಯ ಅಭಿಭವಿತ್ವಾ ಅಜ್ಝೋತ್ಥರಿತ್ವಾ ಪರಿಯಾದಿಯಿತ್ವಾ ಮದ್ದಿತ್ವಾ ಚರನ್ತಿ ವಿಹರನ್ತಿ ಇರಿಯನ್ತಿ ವತ್ತೇನ್ತಿ ಪಾಲೇನ್ತಿ ಯಪೇನ್ತಿ ಯಾಪೇನ್ತೀತಿ - ನ ತೇ ಮಾರವಸಾನುಗಾ।

ನ ತೇ ಮಾರಸ್ಸ ಪದ್ಧಗೂತಿ ನ ತೇ ಮಾರಸ್ಸ ಪದ್ಧಾ ಪದ್ಧಚರಾ [ಪಟ್ಠಾ ಪಟ್ಠಚರಾ (ಸ್ಯಾ॰ ಕ॰)] ಪರಿಚಾರಿಕಾ ಸಿಯಾ; ಬುದ್ಧಸ್ಸ ತೇ ಭಗವತೋ ಪದ್ಧಾ ಪದ್ಧಚರಾ ಪರಿಚಾರಿಕಾ ಸಿಯಾತಿ - ನ ತೇ ಮಾರಸ್ಸ ಪದ್ಧಗೂ। ತೇನಾಹ ಭಗವಾ -

"ಏತದಞ್ಞಾಯ ಯೇ ಸತಾ, ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮಾಭಿನಿಬ್ಬುತಾ।
ನ ತೇ ಮಾರವಸಾನುಗಾ, ನ ತೇ ಮಾರಸ್ಸ ಪದ್ಧಗೂ"ತಿ॥

ಸಹ ಗಾಥಾಪರಿಯೋಸಾನಾ...ಪೇ॰... ಸತ್ಥಾ ಮೇ ಭನ್ತೇ ಭಗವಾ, ಸಾವಕೋಹಮಸ್ಮೀತಿ।

ಕಪ್ಪಮಾಣವಪುಚ್ಛಾನಿದ್ದೇಸೋ ದಸಮೋ।

೧೧. ಜತುಕಣ್ಣಿಮಾಣವಪುಚ್ಛಾನಿದ್ದೇಸೋ

೬೫. ಸುತ್ವಾನಹಂ ವೀರ ಅಕಾಮಕಾಮಿಂ, [ಇಚ್ಚಾಯಸ್ಮಾ ಜತುಕಣ್ಣಿ]
ಓಘಾತಿಗಂ ಪುಟ್ಠುಮಕಾಮಮಾಗಮಂ।
ಸನ್ತಿಪದಂ ಬ್ರೂಹಿ ಸಹಜನೇತ್ತ, ಯಥಾತಚ್ಛಂ ಭಗವಾ ಬ್ರೂಹಿ ಮೇತಂ॥

ಸುತ್ವಾನಹಂ ವೀರ ಅಕಾಮಕಾಮಿನ್ತಿ ಸುತ್ವಾ ಸುಣಿತ್ವಾ ಉಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ಉಪಧಾರೇತ್ವಾ ಉಪಲಕ್ಖಯಿತ್ವಾ। ಇತಿಪಿ ಸೋ ಭಗವಾ ಅರಹಂ...ಪೇ॰... ಬುದ್ಧೋ ಭಗವಾತಿ - ಸುತ್ವಾನಹಂ। **ವೀರಾತಿ** ವೀರೋ ಭಗವಾ। ವೀರಿಯವಾತಿ ವೀರೋ, ಪಹೂತಿ ವೀರೋ, ವಿಸವೀತಿ ವೀರೋ, ಅಲಮತ್ತೋತಿ ವೀರೋ, ಸೂರೋತಿ ವೀರೋ, ವಿಕ್ಕನ್ತೋ ಅಭೀರೂ ಅಚ್ಛಮ್ಭೀ ಅನುತ್ರಾಸೀ ಅಪಲಾಯೀ ಪಹೀನಭಯಭೇರವೋ ವಿಗತಲೋಮಹಂಸೋತಿ ವೀರೋ।

ವಿರತೋ ಇಧ ಸಬ್ಬಪಾಪಕೇಹಿ, ನಿರಯದುಕ್ಖಂ ಅತಿಚ್ಚ ವೀರಿಯವಾ [ವಿರಿಯವಾ (ಸ್ಯಾ॰) ಸು॰ ನಿ॰ ೫೩೬] ಸೋ।
ಸೋ ವೀರಿಯವಾ ಪಧಾನವಾ, ವೀರೋ ತಾದಿ ಪವುಚ್ಚತೇ ತಥತ್ತಾತಿ॥

ಸುತ್ವಾನಹಂ ವೀರ। **ಅಕಾಮಕಾಮಿ**ನ್ತಿ। **ಕಾಮಾತಿ** ಉದ್ದಾನತೋ ದ್ವೇ ಕಾಮಾ - ವತ್ಥುಕಾಮಾ ಚ ಕಿಲೇಸಕಾಮಾ ಚ...ಪೇ॰... ಇಮೇ ವುಚ್ಚನ್ತಿ ವತ್ಥುಕಾಮಾ...ಪೇ॰... ಇಮೇ ವುಚ್ಚನ್ತಿ ಕಿಲೇಸಕಾಮಾ। ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಭಗವತೋ ವತ್ಥುಕಾಮಾ ಪರಿಞ್ಞಾತಾ, ಕಿಲೇಸಕಾಮಾ ಪಹೀನಾ। ವತ್ಥುಕಾಮಾನಂ ಪರಿಞ್ಞಾತತ್ತಾ ಕಿಲೇಸಕಾಮಾನಂ ಪಹೀನತ್ತಾ ಭಗವಾ ನ ಕಾಮೇ ಕಾಮೇತಿ, ನ ಕಾಮೇ ಪತ್ಥೇತಿ, ನ ಕಾಮೇ ಪಿಹೇತಿ, ನ ಕಾಮೇ ಅಭಿಜಪ್ಪತಿ। ಯೇ ಕಾಮೇ ಕಾಮೇನ್ತಿ, ಕಾಮೇ ಪತ್ಥೇನ್ತಿ, ಕಾಮೇ ಪಿಹೇನ್ತಿ, ಕಾಮೇ ಅಭಿಜಪ್ಪನ್ತಿ, ತೇ ಕಾಮಕಾಮಿನೋ ರಾಗರಾಗಿನೋ ಸಞ್ಞಾಸಞ್ಞಿನೋ। ಭಗವಾ ನ ಕಾಮೇ ಕಾಮೇತಿ, ನ ಕಾಮೇ ಪತ್ಥೇತಿ, ನ ಕಾಮೇ ಪಿಹೇತಿ, ನ ಕಾಮೇ ಅಭಿಜಪ್ಪತಿ। ತಸ್ಮಾ ಬುದ್ಧೋ ಅಕಾಮೋ ನಿಕ್ಕಾಮೋ ಚತ್ತಕಾಮೋ ವನ್ತಕಾಮೋ ಮುತ್ತಕಾಮೋ ಪಹೀನಕಾಮೋ ಪಟಿನಿಸ್ಸಟ್ಠಕಾಮೋ ವೀತರಾಗೋ ವಿಗತರಾಗೋ ಚತ್ತರಾಗೋ ವನ್ತರಾಗೋ ಮುತ್ತರಾಗೋ ಪಹೀನರಾಗೋ ಪಟಿನಿಸ್ಸಟ್ಠರಾಗೋ ನಿಚ್ಛಾತೋ ನಿಬ್ಬುತೋ ಸೀತಿಭೂತೋ ಸುಖಪ್ಪಟಿಸಂವೇದೀ ಬ್ರಹ್ಮಭೂತೇನ ಅತ್ತನಾ ವಿಹರತೀತಿ - ಸುತ್ವಾನಹಂ ವೀರ ಅಮಕಾಮಕಾಮಿಂ।

ಇಚ್ಚಾಯಸ್ಮಾ ಜತುಕಣ್ಣೀತಿ। **ಇಚ್ಚಾತಿ** ಪದಸನ್ಧಿ...ಪೇ॰... ಪದಾನುಪುಬ್ಬತಾಪೇತಂ - ಇಚ್ಚಾತಿ। **ಆಯಸ್ಮಾತಿ** ಪಿಯವಚನಂ ಸಗಾರವಸಪ್ಪತಿಸ್ಸಾಧಿವಚನಮೇತಂ ಆಯಸ್ಮಾತಿ। **ಜತುಕಣ್ಣೀತಿ** ತಸ್ಸ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಸ ಗೋತ್ತಂ ಸಙ್ಖಾ ಸಮಞ್ಞಾ ಪಞ್ಞತ್ತಿ

ವೋಹಾರೋತಿ - ಇಚ್ಚಾಯಸ್ಮಾ ಜತುಕಣ್ಣಿ।

ಓಘಾತಿಗಂ ಪುಟ್ಠುಮಕಾಮಮಾಗಮನ್ತಿ। **ಓಘಾತಿಗನ್ತಿ** ಓಘಾತಿಗಂ ಓಘಂ ಅತಿಕ್ಕನ್ತಂ ಸಮತಿಕ್ಕನ್ತಂ ವೀತಿವತ್ತನ್ತಿ - ಓಘಾತಿಗಂ। **ಪುಟ್ಠುನ್ತಿ** ಪುಟ್ಠುಂ ಪುಚ್ಛಿತುಂ ಯಾಚಿತುಂ ಅಜ್ಝೇಸಿತುಂ ಪಸಾದೇತುಂ। **ಅಕಾಮಮಾಗಮನ್ತಿ** ಅಕಾಮಂ ಪುಟ್ಠುಂ ನಿಕ್ಕಾಮಂ ಚತ್ತಕಾಮಂ ವನ್ತಕಾಮಂ ಮುತ್ತಕಾಮಂ ಪಹೀನಕಾಮಂ ಪಟಿನಿಸ್ಸಟ್ಠಕಾಮಂ ವೀತರಾಗಂ ವಿಗತರಾಗಂ ಚತ್ತರಾಗಂ ವನ್ತರಾಗಂ ಮುತ್ತರಾಗಂ ಪಹೀನರಾಗಂ ಪಟಿನಿಸ್ಸಟ್ಠರಾಗಂ ಆಗಮ್ಹಾ ಆಗತಮ್ಹಾ ಉಪಾಗತಮ್ಹಾ ಸಮ್ಪತ್ತಮ್ಹಾ ತಯಾ ಸದ್ಧಿಂ ಸಮಾಗತಮ್ಹಾತಿ - ಓಘಾತಿಗಂ ಪುಟ್ಠುಮಕಾಮಮಾಗಮಂ।

ಸನ್ತಿಪದಂ ಬ್ರೂಹಿ ಸಹಜನೇತ್ತಾತಿ। **ಸನ್ತೀತಿ** ಏಕೇನ ಆಕಾರೇನ ಸನ್ತಿಪಿ ಸನ್ತಿಪದಮ್ಪಿ [ಸನ್ತಿಪದನ್ತಿ (ಕ॰)] ತಂಯೇವ ಅಮತಂ ನಿಬ್ಬಾನಂ। ಯೋ ಸೋ ಸಬ್ಬಸಙ್ಖಾರಸಮಥೋ ಸಬ್ಬೂಪಧಿಪಟಿನಿಸ್ಸಗ್ಗೋ ತಣ್ಹಕ್ಖಯೋ ವಿರಾಗೋ ನಿರೋಧೋ ನಿಬ್ಬಾನಂ । ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ ಭಗವತಾ - "ಸನ್ತಮೇತಂ ಪದಂ, ಪಣೀತಮೇತಂ ಪದಂ, ಯದಿದಂ ಸಬ್ಬಸಙ್ಖಾರಸಮಥೋ ಸಬ್ಬೂಪಧಿಪಟಿನಿಸ್ಸಗ್ಗೋ ತಣ್ಹಕ್ಖಯೋ ವಿರಾಗೋ ನಿರೋಧೋ ನಿಬ್ಬಾನ"ನ್ತಿ। ಅಥಾಪರೇನಾಕಾರೇನ ಯೇ ಧಮ್ಮಾ ಸನ್ತಾಧಿಗಮಾಯ ಸನ್ತಿಫುಸನಾಯ ಸನ್ತಿಸಚ್ಛಿಕಿರಿಯಾಯ ಸಂವತ್ತನ್ತಿ, ಸೇಯ್ಯಥಿದಂ - ಚತ್ತಾರೋ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಾ ಚತ್ತಾರೋ ಸಮ್ಮಪ್ಪಧಾನಾ ಚತ್ತಾರೋ ಇದ್ಧಿಪಾದಾ ಪಞ್ಚಿನ್ದ್ರಿಯಾನಿ ಪಞ್ಚ ಬಲಾನಿ ಸತ್ತ ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಾ ಅರಿಯೋ ಅಟ್ಠಙ್ಗಿಕೋ ಮಗ್ಗೋ - ಇಮೇ ವುಚ್ಚನ್ತಿ ಸನ್ತಿಪದಾ। ಸನ್ತಿಪದಂ ತಾಣಪದಂ ಲೇಣಪದಂ ಸರಣಪದಂ ಅಭಯಪದಂ ಅಚ್ಚುತಪದಂ ಅಮತಪದಂ ನಿಬ್ಬಾನಪದಂ ಬ್ರೂಹಿ ಆಚಿಕ್ಖಾಹಿ ದೇಸೇಹಿ ಪಞ್ಞಪೇಹಿ ಪಟ್ಠಪೇಹಿ ವಿವರಾಹಿ ವಿಭಜಾಹಿ ಉತ್ತಾನೀಕರೋಹಿ ಪಕಾಸೇಹಿ। **ಸಹಜನೇತ್ತಾತಿ** ನೇತ್ತಂ ವುಚ್ಚತಿ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞಾಣಂ। ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಭಗವತೋ ನೇತ್ತಞ್ಚ ಜಿನಭಾವೋ ಚ ಬೋಧಿಯಾ ಮೂಲೇ ಅಪುಬ್ಬಂ ಅಚರಿಮಂ ಏಕಸ್ಮಿಂ ಖಣೇ ಉಪ್ಪನ್ನೋ, ತಸ್ಮಾ ಬುದ್ಧೋ ಸಹಜನೇತ್ತೋತಿ - ಸನ್ತಿಪದಂ ಬ್ರೂಹಿ ಸಹಜನೇತ್ತ।

ಯಥಾತಚ್ಛಂ ಭಗವಾ ಬ್ರೂಹಿ ಮೇತನ್ತಿ ಯಥಾತಚ್ಛಂ ವುಚ್ಚತಿ ಅಮತಂ ನಿಬ್ಬಾನಂ...ಪೇ॰... ನಿರೋಧೋ ನಿಬ್ಬಾನಂ। **ಭಗವಾತಿ** ಗಾರವಾಧಿವಚನಂ...ಪೇ॰... ಸಚ್ಛಿಕಾ ಪಞ್ಞತ್ತಿ, ಯದಿದಂ ಭಗವಾತಿ। **ಬ್ರೂಹಿ ಮೇತನ್ತಿ** ಬ್ರೂಹಿ ಆಚಿಕ್ಖಾಹಿ...ಪೇ॰... ಪಕಾಸೇಹೀತಿ - ಯಥಾತಚ್ಛಂ ಭಗವಾ ಬ್ರೂಹಿ ಮೇತಂ। ತೇನಾಹ ಸೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ -

"ಸುತ್ವಾನಹಂ ವೀರ ಅಕಾಮಕಾಮಿಂ, [ಇಚ್ಚಾಯಸ್ಮಾ ಜತುಕಣ್ಣಿ]
ಓಘಾತಿಗಂ ಪುಟ್ಠುಮಕಾಮಮಾಗಮಂ।
ಸನ್ತಿಪದಂ ಬ್ರೂಹಿ ಸಹಜನೇತ್ತ, ಯಥಾತಚ್ಛಂ ಭಗವಾ ಬ್ರೂಹಿ ಮೇತ"ನ್ತಿ॥

೬೮. **ಭಗವಾ ಹಿ ಕಾಮೇ ಅಭಿಭುಯ್ಯ ಇರಿಯತಿ, ಆದಿಚ್ಚೋವ ಪಥವಿಂ ತೇಜೀ ತೇಜಸಾ।**
ಪರಿತ್ತಪಞ್ಞಸ್ಸ ಮೇ ಭೂರಿಪಞ್ಞೋ, ಆಚಿಕ್ಖ ಧಮ್ಮಂ ಯಮಹಂ ವಿಜಞ್ಞಂ।
ಜಾತಿಜರಾಯ ಇಧ ವಿಪ್ಪಹಾನಂ॥

ಭಗವಾ ಹಿ ಕಾಮೇ ಅಭಿಭುಯ್ಯ ಇರಿಯತೀತಿ। **ಭಗವಾತಿ** ಗಾರವಾಧಿವಚನಂ...ಪೇ॰... ಸಚ್ಛಿಕಾ ಪಞ್ಞತ್ತಿ, ಯದಿದಂ ಭಗವಾತಿ। **ಕಾಮಾತಿ** ಉದ್ದಾನತೋ ದ್ವೇ ಕಾಮಾ - ವತ್ಥುಕಾಮಾ ಚ ಕಿಲೇಸಕಾಮಾ ಚ...ಪೇ॰... ಇಮೇ ವುಚ್ಚನ್ತಿ ವತ್ಥುಕಾಮಾ...ಪೇ॰... ಇಮೇ ವುಚ್ಚನ್ತಿ ಕಿಲೇಸಕಾಮಾ। ಭಗವಾ ವತ್ಥುಕಾಮೇ ಪರಿಜಾನಿತ್ವಾ ಕಿಲೇಸಕಾಮೇ ಪಹಾಯ ಅಭಿಭುಯ್ಯ ಅಭಿಭವಿತ್ವಾ ಅಜ್ಝೋತ್ಥರಿತ್ವಾ ಪರಿಯಾದಿಯಿತ್ವಾ ಚರತಿ ವಿಹರತಿ ಇರಿಯತಿ ವತ್ತೇತಿ ಪಾಲೇತಿ ಯಪೇತಿ ಯಾಪೇತೀತಿ - ಭಗವಾ ಹಿ ಕಾಮೇ ಅಭಿಭುಯ್ಯ ಇರಿಯತಿ।

ಆದಿಚ್ಚೋವ ಪಥವಿಂ ತೇಜೀ ತೇಜಸಾತಿ ಆದಿಚ್ಚೋ ವುಚ್ಚತಿ ಸೂರಿಯೋ [ಸುರಿಯೋ (ಸ್ಯಾ॰)]। ಪಥವೀ ವುಚ್ಚತಿ ಜಗತೀ [ಜರಾ (ಸ್ಯಾ॰)]। ಯಥಾ ಸೂರಿಯೋ ತೇಜೀ ತೇಜೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಪಥವಿಂ ಅಭಿಭುಯ್ಯ ಅಭಿಭವಿತ್ವಾ ಅಜ್ಝೋತ್ಥರಿತ್ವಾ ಪರಿಯಾದಿಯಿತ್ವಾ ಸನ್ತಾಪಯಿತ್ವಾ ಸಬ್ಬಂ ಆಕಾಸಗತಂ ತಮಗತಂ ಅಭಿವಿಹಚ್ಚ ಅನ್ಧಕಾರಂ ವಿಧಮಿತ್ವಾ ಆಲೋಕಂ ದಸ್ಸಯಿತ್ವಾ ಆಕಾಸೇ ಅನ್ತಲಿಕ್ಖೇ ಗಗನಪಥೇ [ಗಮನಪಥೇ (ಸ್ಯಾ॰) ಅಟ್ಠಕಥಾ ಓಲೋಕೇತಬ್ಬಾ] ಗಚ್ಛತಿ, ಏವಮೇವ ಭಗವಾ ಞಾಣತೇಜೀ ಞಾಣತೇಜೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಸಬ್ಬಂ ಅಭಿಸಙ್ಖಾರಸಮುದಯಂ...ಪೇ॰... ಕಿಲೇಸತಮಂ ಅವಿಜ್ಜನ್ಧಕಾರಂ ವಿಧಮಿತ್ವಾ ಞಾಣಾಲೋಕಂ ದಸ್ಸೇತ್ವಾ ವತ್ಥುಕಾಮೇ ಪರಿಜಾನಿತ್ವಾ ಕಿಲೇಸಕಾಮೇ ಪಹಾಯ ಅಭಿಭುಯ್ಯ ಅಭಿಭವಿತ್ವಾ ಅಜ್ಝೋತ್ಥರಿತ್ವಾ ಪರಿಯಾದಿಯಿತ್ವಾ ಮದ್ದಿತ್ವಾ ಚರತಿ ವಿಹರತಿ ಇರಿಯತಿ ವತ್ತೇತಿ ಪಾಲೇತಿ ಯಪೇತಿ ಯಾಪೇತೀತಿ - ಆದಿಚ್ಚೋವ ಪಥವಿಂ ತೇಜೀ ತೇಜಸಾ।

ಪರಿತ್ತಪಞ್ಞಸ್ಸ ಮೇ ಭೂರಿಪಞ್ಞೋತಿ ಅಹಮಸ್ಮಿ ಪರಿತ್ತಪಞ್ಞೋ ಓಮಕಪಞ್ಞೋ ಲಾಮಕಪಞ್ಞೋ ಛತುಕ್ಕಪಞ್ಞೋ। ತ್ವಮ್ಪಿ ಮಹಾಪಞ್ಞೋ ಪುಥುಪಞ್ಞೋ ಹಾಸಪಞ್ಞೋ ಜವನಪಞ್ಞೋ ತಿಕ್ಖಪಞ್ಞೋ ನಿಬ್ಬೇಧಿಕಪಞ್ಞೋ। ಭೂರಿ ವುಚ್ಚತಿ ಪಥವೀ। ಭಗವಾ ತಾಯ ಪಥವಿಸಮಾಯ ಪಞ್ಞಾಯ ವಿಪುಲಾಯ ವಿತ್ಥತಾಯ ಸಮನ್ನಾಗತೋತಿ - ಪರಿತ್ತಪಞ್ಞಸ್ಸ ಮೇ ಭೂರಿಪಞ್ಞೋ।

ಆಚಿಕ್ಖ ಧಮ್ಮಂ ಯಮಹಂ ವಿಜಞ್ಞನ್ತಿ। **ಧಮ್ಮ**ನ್ತಿ ಆದಿಕಲ್ಯಾಣಂ ಮಜ್ಝೇಕಲ್ಯಾಣಂ ಪರಿಯೋಸಾನಕಲ್ಯಾಣಂ ಸಾತ್ಥಂ ಸಬ್ಯಞ್ಜನಂ ಕೇವಲಪರಿಪುಣ್ಣಂ ಪರಿಸುದ್ಧಂ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ, ಚತ್ತಾರೋ ಸತಿಪಟ್ಠಾನೇ...ಪೇ॰... ನಿಬ್ಬಾನಞ್ಚ ನಿಬ್ಬಾನಗಾಮಿನಿಞ್ಚ ಪಟಿಪದಂ ಆಚಿಕ್ಖಾಹಿ ದೇಸೇಹಿ ಪಞ್ಞಪೇಹಿ ಪಟ್ಠಪೇಹಿ ವಿವರಾಹಿ ವಿಭಜಾಹಿ ಉತ್ತಾನೀಕರೋಹಿ ಪಕಾಸೇಹಿ। **ಯಮಹಂ ವಿಜಞ್ಞ**ನ್ತಿ ಯಮಹಂ ಜಾನೇಯ್ಯಂ ಆಜಾನೇಯ್ಯಂ ವಿಜಾನೇಯ್ಯಂ ಪಟಿಜಾನೇಯ್ಯಂ ಪಟಿವಿಜ್ಝೇಯ್ಯಂ ಅಧಿಗಚ್ಛೇಯ್ಯಂ ಫಸ್ಸೇಯ್ಯಂ ಸಚ್ಛಿಕರೇಯ್ಯನ್ತಿ - ಆಚಿಕ್ಖ ಧಮ್ಮಂ ಯಮಹಂ ವಿಜಞ್ಞಂ।

ಜಾತಿಜರಾಯ ಇಧ ವಿಪ್ಪಹಾನನ್ತಿ ಇಧೇವ ಜಾತಿಜರಾಯ ಮರಣಸ್ಸ ಪಹಾನಂ ವೂಪಸಮಂ ಪಟಿನಿಸ್ಸಗ್ಗಂ ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸದ್ಧಿಂ ಅಮತಂ ನಿಬ್ಬಾನನ್ತಿ - ಜಾತಿಜರಾಯ ಇಧ ವಿಪ್ಪಹಾನಂ। ತೇನಾಹ ಸೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ -

"ಭಗವಾ ಹಿ ಕಾಮೇ ಅಭಿಭುಯ್ಯ ಇರಿಯತಿ, ಆದಿಚ್ಚೋವ ಪಥವಿಂ ತೇಜೀ ತೇಜಸಾ।
ಪರಿತ್ತಪಞ್ಞಸ್ಸ ಮೇ ಭೂರಿಪಞ್ಞೋ, ಆಚಿಕ್ಖ ಧಮ್ಮಂ ಯಮಹಂ ವಿಜಞ್ಞಂ।
ಜಾತಿಜರಾಯ ಇಧ ವಿಪ್ಪಹಾನ"ನ್ತಿ॥

೬೭. **ಕಾಮೇಸು ವಿನಯ ಗೇಧಂ, [ಜತುಕಣ್ಣೀತಿ ಭಗವಾ]**
ನೇಕ್ಖಮ್ಮಂ ದಟ್ಠು ಖೇಮತೋ।
ಉಗ್ಗಹಿತಂ ನಿರತ್ತಂ ವಾ, ಮಾ ತೇ ವಿಜ್ಜಿತ್ಥ ಕಿಞ್ಚನಂ॥

ಕಾಮೇಸು ವಿನಯ ಗೇಧನ್ತಿ। **ಕಾಮಾ**ತಿ ಉದ್ದಾನತೋ ದ್ವೇ ಕಾಮಾ - ವತ್ಥುಕಾಮಾ ಚ ಕಿಲೇಸಕಾಮಾ ಚ...ಪೇ॰... ಇಮೇ ವುಚ್ಚನ್ತಿ ವತ್ಥುಕಾಮಾ...ಪೇ॰... ಇಮೇ ವುಚ್ಚನ್ತಿ ಕಿಲೇಸಕಾಮಾ। **ಗೇಧ**ನ್ತಿ ಗೇಧೋ ವುಚ್ಚತಿ ತಣ್ಹಾ। ಯೋ ರಾಗೋ ಸಾರಾಗೋ...ಪೇ॰... ಅಭಿಜ್ಝಾ ಲೋಭೋ ಅಕುಸಲಮೂಲಂ। **ಕಾಮೇಸು ವಿನಯ ಗೇಧ**ನ್ತಿ ಕಾಮೇಸು ಗೇಧಂ ವಿನಯ ಪಟಿವಿನಯ ಪಜಹ ವಿನೋದೇಹಿ ಬ್ಯನ್ತೀಕರೋಹಿ ಅನಭಾವಂ ಗಮೇಹೀತಿ - ಕಾಮೇಸು ವಿನಯ ಗೇಧಂ। **ಜತುಕಣ್ಣೀ**ತಿ ಭಗವಾ ತಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂ ಗೋತ್ತೇನ ಆಲಪತಿ। **ಭಗವಾ**ತಿ ಗಾರವಾಧಿವಚನಮೇತಂ...ಪೇ॰... ಸಚ್ಛಿಕಾ ಪಞ್ಞತ್ತಿ, ಯದಿದಂ ಭಗವಾತಿ - ಜತುಕಣ್ಣೀತಿ ಭಗವಾ।

ನೇಕ್ಖಮ್ಮಂ ದಟ್ಠು ಖೇಮತೋತಿ। **ನೇಕ್ಖಮ್ಮ**ನ್ತಿ ಸಮ್ಮಾಪಟಿಪದಂ ಅನುಲೋಮಪಟಿಪದಂ ಅಪಚ್ಚನೀಕಪಟಿಪದಂ ಅನ್ವತ್ಥಪಟಿಪದಂ ಧಮ್ಮಾನುಧಮ್ಮಪಟಿಪದಂ ಸೀಲೇಸು ಪರಿಪೂರಕಾರಿತಂ ಇನ್ದ್ರಿಯೇಸು ಗುತ್ತದ್ವಾರತಂ ಭೋಜನೇ ಮತ್ತಞ್ಞುತಂ

ಜಾಗರಿಯಾನುಯೋಗಂ ಸತಿಸಮ್ಪಜಞ್ಞಂ ಚತ್ತಾರೋ ಸತಿಪಟ್ಠಾನೇ ಚತ್ತಾರೋ ಸಮ್ಮಪ್ಪಧಾನೇ ಚತ್ತಾರೋ ಇದ್ಧಿಪಾದೇ ಪಞ್ಚಿನ್ದ್ರಿಯಾನಿ ಪಞ್ಚ ಬಲಾನಿ ಸತ್ತ ಬೋಜ್ಝಙ್ಗೇ ಅರಿಯಂ ಅಟ್ಠಙ್ಗಿಕಂ ಮಗ್ಗಂ ನಿಬ್ಬಾನಞ್ಚ ನಿಬ್ಬಾನಗಾಮಿನಿಞ್ಚ ಪಟಿಪದಂ ಖೇಮತೋ ತಾಣತೋ ಲೇಣತೋ ಸರಣತೋ ಸರಣೀಭೂತತೋ ಅಭಯತೋ ಅಚ್ಚುತತೋ ಅಮತತೋ ನಿಬ್ಬಾನತೋ ದಟ್ಠುಂ ಪಸ್ಸಿತ್ವಾ ತುಲಯಿತ್ವಾ ತೀರಯಿತ್ವಾ ವಿಭಾವಯಿತ್ವಾ ವಿಭೂತಂ ಕತ್ವಾತಿ - ನೇಕ್ಖಮ್ಮಂ ದಟ್ಠು ಖೇಮತೋ।

ಉಗ್ಗಹಿತಂ ನಿರತ್ತಂ ವಾತಿ। **ಉಗ್ಗಹಿತನ್ತಿ** ತಣ್ಹಾವಸೇನ ದಿಟ್ಠಿವಸೇನ ಗಹಿತಂ ಪರಾಮಟ್ಠಂ ಅಭಿನಿವಿಟ್ಠಂ ಅಜ್ಝೋಸಿತಂ ಅಧಿಮುತ್ತಂ। **ನಿರತ್ತಂ ವಾತಿ** ನಿರತ್ತಂ ವಾ ಮುಞ್ಚಿತಬ್ಬಂ ವಿಜಹಿತಬ್ಬಂ ವಿನೋದಿತಬ್ಬಂ ಬ್ಯನ್ತೀಕಾತಬ್ಬಂ ಅನಭಾವಂ ಗಮೇತಬ್ಬನ್ತಿ - ಉಗ್ಗಹಿತಂ ನಿರತ್ತಂ ವಾ।

ಮಾ ತೇ ವಿಜ್ಜಿತ್ಥ ಕಿಞ್ಚನನ್ತಿ ರಾಗಕಿಞ್ಚನಂ ದೋಸಕಿಞ್ಚನಂ ಮೋಹಕಿಞ್ಚನಂ ಮಾನಕಿಞ್ಚನಂ ದಿಟ್ಠಿಕಿಞ್ಚನಂ ಕಿಲೇಸಕಿಞ್ಚನಂ ದುಚ್ಚರಿತಕಿಞ್ಚನಂ। ಇದಂ ಕಿಞ್ಚನಂ [ಇಮೇ ಕಿಞ್ಚನಾ (ಕ॰)] ತುಯ್ಹಂ ಮಾ ವಿಜ್ಜಿತ್ಥ ಮಾ ಪವಿಜ್ಜಿತ್ಥ ಮಾ ಸಂವಿಜ್ಜಿತ್ಥ ಪಜಹ ವಿನೋದೇಹಿ ಬ್ಯನ್ತಿಕರೋಹಿ ಅನಭಾವಂ ಗಮೇಹೀತಿ - ಮಾ ತೇ ವಿಜ್ಜಿತ್ಥ ಕಿಞ್ಚನಂ। ತೇನಾಹ ಭಗವಾ -

"ಕಾಮೇಸು ವಿನಯ ಗೇಧಂ, [ಜತುಕಣ್ಣೀತಿ ಭಗವಾ]
ನೇಕ್ಖಮ್ಮಂ ದಟ್ಠು ಖೇಮತೋ।
ಉಗ್ಗಹಿತಂ ನಿರತ್ತಂ ವಾ, ಮಾ ತೇ ವಿಜ್ಜಿತ್ಥ ಕಿಞ್ಚನ"ನ್ತಿ॥

೭೮. **ಯಂ ಪುಬ್ಬೇ ತಂ ವಿಸೋಸೇಹಿ, ಪಚ್ಛಾ ತೇ ಮಾಹು ಕಿಞ್ಚನಂ।**
ಮಜ್ಝೇ ಚೇ ನೋ ಗಹೇಸ್ಸಸಿ, ಉಪಸನ್ತೋ ಚರಿಸ್ಸಸಿ॥

ಯಂ ಪುಬ್ಬೇ ತಂ ವಿಸೋಸೇಹೀತಿ ಅತೀತೇ ಸಙ್ಖಾರೇ ಆರಬ್ಭ ಯೇ ಕಿಲೇಸಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜೇಯ್ಯುಂ ತೇ ಕಿಲೇಸೇ ಸೋಸೇಹಿ ವಿಸೋಸೇಹಿ ಸುಕ್ಖಾಪೇಹಿ ವಿಸುಕ್ಖಾಪೇಹಿ ಅಬೀಜಂ ಕರೋಹಿ ಪಜಹ ವಿನೋದೇಹಿ ಬ್ಯನ್ತೀಕರೋಹಿ ಅನಭಾವಂ ಗಮೇಹೀತಿ - ಏವಮ್ಪಿ ಯಂ ಪುಬ್ಬೇ ತಂ ವಿಸೋಸೇಹಿ। ಅಥ ವಾ, ಯೇ ಅತೀತಾ ಕಮ್ಮಾಭಿಸಙ್ಖಾರಾ ಅವಿಪಕ್ಕವಿಪಾಕಾ ತೇ ಕಮ್ಮಾಭಿಸಙ್ಖಾರೇ ಸೋಸೇಹಿ ವಿಸೋಸೇಹಿ ಸುಕ್ಖಾಪೇಹಿ ವಿಸುಕ್ಖಾಪೇಹಿ ಅಬೀಜಂ [ಅವೀಜಂ (ಸ್ಯಾ॰)] ಕರೋಹಿ ಪಜಹ ವಿನೋದೇಹಿ ಬ್ಯನ್ತಿಕರೋಹಿ ಅನಭಾವಂ ಗಮೇಹೀತಿ - ಏವಮ್ಪಿ ಯಂ ಪುಬ್ಬೇ ತಂ ವಿಸೋಸೇಹಿ।

ಪಚ್ಛಾ ತೇ ಮಾಹು ಕಿಞ್ಚನನ್ತಿ ಪಚ್ಛಾ ವುಚ್ಚತಿ ಅನಾಗತೇ ಸಙ್ಖಾರೇ ಆರಬ್ಭ ರಾಗಕಿಞ್ಚನಂ ದೋಸಕಿಞ್ಚನಂ ಮೋಹಕಿಞ್ಚನಂ ಮಾನಕಿಞ್ಚನಂ ದಿಟ್ಠಿಕಿಞ್ಚನಂ ಕಿಲೇಸಕಿಞ್ಚನಂ ದುಚ್ಚರಿತಕಿಞ್ಚನಂ। ಇದಂ ಕಿಞ್ಚನಂ ತುಯ್ಹಂ ಮಾ ಅಹು ಮಾ ಅಹೋಸಿ ಮಾ ಜನೇಸಿ [ಮಾ ಜನೇಹಿ (ಸ್ಯಾ॰) ತಥಾವಸೇಸೇಸು ದ್ವೀಸು ಪದೇಸುಪಿ] ಮಾ ಸಞ್ಜನೇಸಿ ಮಾಭಿನಿಬ್ಬತ್ತೇಸಿ ಪಜಹ ವಿನೋದೇಹಿ ಬ್ಯನ್ತಿಕರೋಹಿ ಅನಭಾವಂ ಗಮೇಹೀತಿ - ಪಚ್ಛಾ ತೇ ಮಾಹು ಕಿಞ್ಚನಂ।

ಮಜ್ಝೇ ಚೇ ನೋ ಗಹೇಸ್ಸಸೀತಿ ಮಜ್ಝೇ ವುಚ್ಚತಿ ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಂ ರೂಪಂ ವೇದನಾ ಸಞ್ಞಾ ಸಙ್ಖಾರಾ ವಿಞ್ಞಾಣಂ। ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನೇ ಸಙ್ಖಾರೇ ತಣ್ಹಾವಸೇನ ದಿಟ್ಠಿವಸೇನ ನ ಗಹೇಸ್ಸಸಿ ನ ತಣ್ಹಿಸ್ಸಸಿ ನ ಪರಾಮಸಿಸ್ಸಸಿ ನ ನನ್ದಿಸ್ಸಸಿ ನಾಭಿನನ್ದಿಸ್ಸಸಿ ನ ಅಜ್ಝೋಸಿಸ್ಸಸಿ। ಅಭಿನನ್ದನಂ ಅಭಿವದನಂ ಅಜ್ಝೋಸಾನಂ ಗಾಹಂ ಪರಾಮಾಸಂ ಅಭಿನಿವೇಸಂ ಪಜಹಿಸ್ಸಸಿ ವಿನೋದೇಸ್ಸಸಿ ಬ್ಯನ್ತಿಕರಿಸ್ಸಸಿ ಅನಭಾವಂ ಗಮೇಸ್ಸಸೀತಿ - ಮಜ್ಝೇ ಚೇ ನೋ ಗಹೇಸ್ಸಸಿ।

ಉಪಸನ್ತೋ ಚರಿಸ್ಸಸೀತಿ ರಾಗಸ್ಸ ಉಪಸಮಿತತ್ತಾ ಉಪಸನ್ತೋ ಚರಿಸ್ಸಸಿ, ದೋಸಸ್ಸ...ಪೇ॰... ಸಬ್ಬಾಕುಸಲಾಭಿಸಙ್ಖಾರಾನಂ ಸನ್ತತ್ತಾ ಸಮಿತತ್ತಾ ಉಪಸಮಿತತ್ತಾ ವೂಪಸಮಿತತ್ತಾ ನಿಜ್ಝಾತತ್ತಾ ನಿಬ್ಬುತತ್ತಾ ವಿಗತತ್ತಾ ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸದ್ಧತ್ತಾ ಸನ್ತೋ ಉಪಸನ್ತೋ

ವೂಪಸನ್ತೋ ನಿಬ್ಬುತೋ ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸದ್ಧೋ ಚರಿಸ್ಸಸಿ ವಿಹರಿಸ್ಸಸಿ ಇರಿಯಿಸ್ಸಸಿ ವತ್ತಿಸ್ಸಸಿ ಪಾಲೇಸ್ಸಸಿ ಯಪೇಸ್ಸಸಿ ಯಾಪೇಸ್ಸಸೀತಿ - ಉಪಸನ್ತೋ ಚರಿಸ್ಸಸಿ। ತೇನಾಹ ಭಗವಾ -

"ಯಂ ಪುಬ್ಬೇ ತಂ ವಿಸೋಸೇಹಿ, ಪಚ್ಛಾ ತೇ ಮಾಹು ಕಿಞ್ಚನಂ।
ಮಜ್ಝೇ ಚೇ ನೋ ಗಹೇಸ್ಸಸಿ, ಉಪಸನ್ತೋ ಚರಿಸ್ಸಸೀ"ತಿ॥

೬೯. ಸಬ್ಬಸೋ ನಾಮರೂಪಸ್ಮಿಂ, ವೀತಗೇಧಸ್ಸ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ।
ಆಸವಾಸ್ಸ ನ ವಿಜ್ಜನ್ತಿ, ಯೇಹಿ ಮಚ್ಚುವಸಂ ವಜೇ॥

ಸಬ್ಬಸೋ ನಾಮರೂಪಸ್ಮಿಂ ವೀತಗೇಧಸ್ಸ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾತಿ। **ಸಬ್ಬಸೋತಿ** ಸಬ್ಬೇನ ಸಬ್ಬಂ ಸಬ್ಬಥಾ ಸಬ್ಬಂ ಅಸೇಸಂ ನಿಸ್ಸೇಸಂ ಪರಿಯಾದಿಯನವಚನಮೇತಂ ಸಬ್ಬಸೋತಿ। **ನಾಮನ್ತಿ** ಚತ್ತಾರೋ ಅರೂಪಿನೋ ಖನ್ಧಾ। **ರೂಪನ್ತಿ** ಚತ್ತಾರೋ ಚ ಮಹಾಭೂತಾ ಚತುನ್ನಞ್ಚ ಮಹಾಭೂತಾನಂ ಉಪಾದಾಯ ರೂಪಂ। **ಗೇಧೋ** ವುಚ್ಚತಿ ತಣ್ಹಾ। ಯೋ ರಾಗೋ ಸಾರಾಗೋ...ಪೇ॰... ಅಭಿಜ್ಝಾ ಲೋಭೋ ಅಕುಸಲಮೂಲಂ। **ಸಬ್ಬಸೋ ನಾಮರೂಪಸ್ಮಿಂ ವೀತಗೇಧಸ್ಸ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾತಿ** ಸಬ್ಬಸೋ ನಾಮರೂಪಸ್ಮಿಂ ವೀತಗೇಧಸ್ಸ ವಿಗತಗೇಧಸ್ಸ ಚತ್ತಗೇಧಸ್ಸ ವನ್ತಗೇಧಸ್ಸ ಮುತ್ತಗೇಧಸ್ಸ ಪಹೀನಗೇಧಸ್ಸ ಪಟಿನಿಸ್ಸಟ್ಠಗೇಧಸ್ಸ ವೀತರಾಗಸ್ಸ ವಿಗತರಾಗಸ್ಸ ಚತ್ತರಾಗಸ್ಸ ವನ್ತರಾಗಸ್ಸ ಮುತ್ತರಾಗಸ್ಸ ಪಹೀನರಾಗಸ್ಸ ಪಟಿನಿಸ್ಸಟ್ಠರಾಗಸ್ಸಾತಿ - ಸಬ್ಬಸೋ ನಾಮರೂಪಸ್ಮಿಂ ವೀತಗೇಧಸ್ಸ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ।

ಆಸವಾಸ್ಸ ನ ವಿಜ್ಜನ್ತೀತಿ। **ಆಸವಾತಿ** ಚತ್ತಾರೋ ಆಸವಾ - ಕಾಮಾಸವೋ, ಭವಾಸವೋ, ದಿಟ್ಠಾಸವೋ, ಅವಿಜ್ಜಾಸವೋ। **ಅಸ್ಸಾತಿ** ಅರಹತೋ ಖೀಣಾಸವಸ್ಸ। **ನ ವಿಜ್ಜನ್ತೀತಿ** ಇಮೇ ಆಸವಾ ತಸ್ಸ ನತ್ಥಿ ನ ಸನ್ತಿ ನ ಸಂವಿಜ್ಜನ್ತಿ ನುಪಲಬ್ಭನ್ತಿ ಪಹೀನಾ ಸಮುಚ್ಛಿನ್ನಾ ವೂಪಸನ್ತಾ ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸದ್ಧಾ ಅಭಬ್ಬುಪ್ಪತ್ತಿಕಾ ಞಾಣಗ್ಗಿನಾ ದಡ್ಢಾತಿ - ಆಸವಾಸ್ಸ ನ ವಿಜ್ಜನ್ತಿ।

ಯೇಹಿ ಮಚ್ಚುವಸಂ ವಜೇತಿ ಯೇಹಿ ಆಸವೇಹಿ ಮಚ್ಚುನೋ ವಾ ವಸಂ ಗಚ್ಛೇಯ್ಯ, ಮರಣಸ್ಸ ವಾ ವಸಂ ಗಚ್ಛೇಯ್ಯ, ಮಾರಪಕ್ಖಸ್ಸ ವಾ ವಸಂ ಗಚ್ಛೇಯ್ಯ; ತೇ ಆಸವಾ ತಸ್ಸ ನತ್ಥಿ ನ ಸನ್ತಿ ನ ಸಂವಿಜ್ಜನ್ತಿ ನುಪಲಬ್ಭನ್ತಿ ಪಹೀನಾ ಸಮುಚ್ಛಿನ್ನಾ ವೂಪಸನ್ತಾ ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸದ್ಧಾ ಅಭಬ್ಬುಪ್ಪತ್ತಿಕಾ ಞಾಣಗ್ಗಿನಾ ದಡ್ಢಾತಿ - ಯೇಹಿ ಮಚ್ಚುವಸಂ ವಜೇ। ತೇನಾಹ ಭಗವಾ -

"ಸಬ್ಬಸೋ ನಾಮರೂಪಸ್ಮಿಂ, ವೀತಗೇಧಸ್ಸ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ।
ಆಸವಾಸ್ಸ ನ ವಿಜ್ಜನ್ತಿ, ಯೇಹಿ ಮಚ್ಚುವಸಂ ವಜೇ"ತಿ॥

ಸಹ ಗಾಥಾಪರಿಯೋಸಾನಾ...ಪೇ॰... ಸತ್ಥಾ ಮೇ ಭನ್ತೇ ಭಗವಾ, ಸಾವಕೋಹಮಸ್ಮೀತಿ।

ಜತುಕಣ್ಣಿಮಾಣವಪುಚ್ಛಾನಿದ್ದೇಸೋ ಏಕಾದಸಮೋ।

೧೨. ಭದ್ರಾವುಧಮಾಣವಪುಚ್ಛಾನಿದ್ದೇಸೋ

೭೦. ಓಕಞ್ಜಹಂ ತಣ್ಹಚ್ಛಿದಂ ಅನೇಜಂ, [ಇಚ್ಚಾಯಸ್ಮಾ ಭದ್ರಾವುಧೋ]
ನನ್ದಿಞ್ಜಹಂ ಓಘತಿಣ್ಣಂ ವಿಮುತ್ತಂ।
ಕಪ್ಪಞ್ಜಹಂ ಅಭಿಯಾಚೇ ಸುಮೇಧಂ, ಸುತ್ವಾನ ನಾಗಸ್ಸ ಅಪನಮಿಸ್ಸನ್ತಿ [ಅಪಗಮಿಸ್ಸನ್ತಿ (ಕ॰)] **ಇತೋ॥**

ಓಕಞ್ಜಹಂ ತಣ್ಹಚ್ಛಿದಂ ಅನೇಜನ್ತಿ। **ಓಕಞ್ಜಹನ್ತಿ** ರೂಪಧಾತುಯಾ ಯೋ ಛನ್ದೋ ಯೋ ರಾಗೋ ಯಾ ನನ್ದೀ ಯಾ ತಣ್ಹಾ ಯೇ ಉಪಾಯುಪಾದಾನಾ [ಉಪಯುಪಾದಾನಾ (ಕಂ)] ಚೇತಸೋ ಅಧಿಟ್ಠಾನಾಭಿನಿವೇಸಾನುಸಯಾ, ತೇ ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಪಹೀನಾ ಉಚ್ಛಿನ್ನಮೂಲಾ ತಾಲಾವತ್ಥುಕತಾ ಅನಭಾವಂಕತಾ ಆಯತಿಂ ಅನುಪ್ಪಾದಧಮ್ಮಾ। ತಸ್ಮಾ ಬುದ್ಧೋ ಓಕಞ್ಜಹೋ। ವೇದನಾಧಾತುಯಾ…ಪೇ॰… ಸಞ್ಞಾಧಾತುಯಾ… ಸಙ್ಖಾರಧಾತುಯಾ… ವಿಞ್ಞಾಣಧಾತುಯಾ ಯೋ ಛನ್ದೋ ಯೋ ರಾಗೋ ಯಾ ನನ್ದೀ ಯಾ ತಣ್ಹಾ ಯೇ ಉಪಾಯುಪಾದಾನಾ ಚೇತಸೋ ಅಧಿಟ್ಠಾನಾಭಿನಿವೇಸಾನುಸಯಾ, ತೇ ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಪಹೀನಾ ಉಚ್ಛಿನ್ನಮೂಲಾ ತಾಲಾವತ್ಥುಕತಾ ಅನಭಾವಂಕತಾ ಆಯತಿಂ ಅನುಪ್ಪಾದಧಮ್ಮಾ। ತಸ್ಮಾ ಬುದ್ಧೋ ಓಕಞ್ಜಹೋ।

ತಣ್ಹಚ್ಛಿದನ್ತಿ। **ತಣ್ಹಾತಿ** ರೂಪತಣ್ಹಾ…ಪೇ॰… ಧಮ್ಮತಣ್ಹಾ। ಸಾ ತಣ್ಹಾ ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಛಿನ್ನಾ ಉಚ್ಛಿನ್ನಾ ಸಮುಚ್ಛಿನ್ನಾ ವೂಪಸನ್ತಾ ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸದ್ಧಾ ಅಭಬ್ಬುಪ್ಪತ್ತಿಕಾ ಞಾಣಗ್ಗಿನಾ ದಡ್ಢಾ। ತಸ್ಮಾ ಬುದ್ಧೋ ತಣ್ಹಚ್ಛಿದೋ। **ಅನೇಜೋತಿ** ಏಜಾ ವುಚ್ಚತಿ ತಣ್ಹಾ। ಯೋ ರಾಗೋ ಸಾರಾಗೋ …ಪೇ॰… ಅಭಿಜ್ಝಾ ಲೋಭೋ ಅಕುಸಲಮೂಲಂ। ಸಾ ಏಜಾ ತಣ್ಹಾ ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಪಹೀನಾ ಉಚ್ಛಿನ್ನಮೂಲಾ ತಾಲಾವತ್ಥುಕತಾ ಅನಭಾವಂಕತಾ ಆಯತಿಂ ಅನುಪ್ಪಾದಧಮ್ಮಾ। ತಸ್ಮಾ ಬುದ್ಧೋ ಅನೇಜೋ। ಏಜಾಯ ಪಹೀನತ್ತಾ ಅನೇಜೋ ಭಗವಾ ಲಾಭೇಪಿ ನ ಇಞ್ಜತಿ, ಅಲಾಭೇಪಿ ನ ಇಞ್ಜತಿ, ಯಸೇಪಿ ನ ಇಞ್ಜತಿ, ಅಯಸೇಪಿ ನ ಇಞ್ಜತಿ, ಪಸಂಸಾಯಪಿ ನ ಇಞ್ಜತಿ, ನಿನ್ದಾಯಪಿ ನ ಇಞ್ಜತಿ, ಸುಖೇಪಿ ನ ಇಞ್ಜತಿ, ದುಕ್ಖೇಪಿ ನ ಇಞ್ಜತಿ ನ ಚಲತಿ ನ ವೇಧತಿ ನ ಪವೇಧತಿ ನ ಸಮ್ಪವೇಧತೀತಿ। ತಸ್ಮಾ ಬುದ್ಧೋ ಅನೇಜೋತಿ - ಓಕಞ್ಜಹಂ ತಣ್ಹಚ್ಛಿದಂ ಅನೇಜಂ। **ಇಚ್ಚಾಯಸ್ಮಾ ಭದ್ರಾವುಧೋತಿ**। **ಇಚ್ಚಾತಿ** ಪದಸನ್ಧಿ…ಪೇ॰… **ಆಯಸ್ಮಾತಿ**, ಪಿಯವಚನಂ…ಪೇ॰… **ಭದ್ರಾವುಧೋತಿ** ತಸ್ಸ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಸ ನಾಮಂ…ಪೇ॰… ಅಭಿಲಾಪೋತಿ - ಇಚ್ಚಾಯಸ್ಮಾ ಭದ್ರಾವುಧೋ।

ನನ್ದಿಞ್ಜಹಂ ಓಘತಿಣ್ಣಂ ವಿಮುತ್ತನ್ತಿ ನನ್ದೀ ವುಚ್ಚತಿ ತಣ್ಹಾ। ಯೋ ರಾಗೋ ಸಾರಾಗೋ…ಪೇ॰… ಅಭಿಜ್ಝಾ ಲೋಭೋ ಅಕುಸಲಮೂಲಂ। ಸಾ ನನ್ದೀ ಸಾ ತಣ್ಹಾ ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಪಹೀನಾ ಉಚ್ಛಿನ್ನಮೂಲಾ ತಾಲಾವತ್ಥುಕತಾ ಅನಭಾವಂಕತಾ ಆಯತಿಂ ಅನುಪ್ಪಾದಧಮ್ಮಾ। ತಸ್ಮಾ ಬುದ್ಧೋ ನನ್ದಿಞ್ಜಹೋ। **ಓಘತಿಣ್ಣನ್ತಿ** ಭಗವಾ ಕಾಮೋಘಂ ತಿಣ್ಣೋ ಭವೋಘಂ ತಿಣ್ಣೋ ದಿಟ್ಠೋಘಂ ತಿಣ್ಣೋ ಅವಿಜ್ಜೋಘಂ ತಿಣ್ಣೋ ಸಬ್ಬಸಂಸಾರಪಥಂ ತಿಣ್ಣೋ ಉತ್ತಿಣ್ಣೋ ನಿತ್ಥಿಣ್ಣೋ ಅತಿಕ್ಕನ್ತೋ ಸಮತಿಕ್ಕನ್ತೋ ವೀತಿವತ್ತೋ। ಸೋ ವುತ್ಥವಾಸೋ ಚಿಣ್ಣಚರಣೋ…ಪೇ॰… ಜಾತಿಮರಣಸಂಸಾರೋ ನತ್ಥಿ ತಸ್ಸ ಪುನಬ್ಭವೋತಿ - ನನ್ದಿಞ್ಜಹಂ ಓಘತಿಣ್ಣಂ। **ವಿಮುತ್ತನ್ತಿ** ಭಗವತೋ ರಾಗಾ ಚಿತ್ತಂ ಮುತ್ತಂ ವಿಮುತ್ತಂ ಸುವಿಮುತ್ತಂ, ದೋಸಾ ಚಿತ್ತಂ… ಮೋಹಾ ಚಿತ್ತಂ…ಪೇ॰… ಸಬ್ಬಾಕುಸಲಾಭಿಸಙ್ಖಾರೇಹಿ ಚಿತ್ತಂ ಮುತ್ತಂ ವಿಮುತ್ತಂ ಸುವಿಮುತ್ತನ್ತಿ - ನನ್ದಿಞ್ಜಹಂ ಓಘತಿಣ್ಣಂ ವಿಮುತ್ತಂ।

ಕಪ್ಪಞ್ಜಹಂ ಅಭಿಯಾಚೇ ಸುಮೇಧನ್ತಿ। **ಕಪ್ಪಾತಿ** ದ್ವೇ ಕಪ್ಪಾ - ತಣ್ಹಾಕಪ್ಪೋ ಚ ದಿಟ್ಠಿಕಪ್ಪೋ ಚ…ಪೇ॰… ಅಯಂ ತಣ್ಹಾಕಪ್ಪೋ…ಪೇ॰… ಅಯಂ ದಿಟ್ಠಿಕಪ್ಪೋ। ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಭಗವತೋ ತಣ್ಹಾಕಪ್ಪೋ ಪಹೀನೋ ದಿಟ್ಠಿಕಪ್ಪೋ ಪಟಿನಿಸ್ಸಟ್ಠೋ। ತಣ್ಹಾಕಪ್ಪಸ್ಸ ಪಹೀನತ್ತಾ ದಿಟ್ಠಿಕಪ್ಪಸ್ಸ ಪಟಿನಿಸ್ಸಟ್ಠತ್ತಾ ತಸ್ಮಾ ಬುದ್ಧೋ ಕಪ್ಪಞ್ಜಹೋ । **ಅಭಿಯಾಚೇತಿ** ಯಾಚಾಮಿ ಅಭಿಯಾಚಾಮಿ ಅಜ್ಝೇಸಾಮಿ ಸಾದಿಯಾಮಿ ಪತ್ಥಯಾಮಿ ಪಿಹಯಾಮಿ ಜಪ್ಪಾಮಿ ಅಭಿಜಪ್ಪಾಮಿ। **ಸುಮೇಧಾ** ವುಚ್ಚತಿ ಪಞ್ಞಾ। ಯಾ ಪಞ್ಞಾ ಪಜಾನನಾ…ಪೇ॰… ಅಮೋಹೋ ಧಮ್ಮವಿಚಯೋ ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿ। ಭಗವಾ ಇಮಾಯ ಮೇಧಾಯ ಪಞ್ಞಾಯ ಉಪೇತೋ ಸಮುಪೇತೋ ಉಪಾಗತೋ ಸಮುಪಾಗತೋ ಉಪಪನ್ನೋ ಸಮುಪಪನ್ನೋ ಸಮನ್ನಾಗತೋ। ತಸ್ಮಾ ಬುದ್ಧೋ ಸುಮೇಧೋತಿ - ಕಪ್ಪಞ್ಜಹಂ ಅಭಿಯಾಚೇ ಸುಮೇಧಂ।

ಸುತ್ವಾನ ನಾಗಸ್ಸ ಅಪನಮಿಸ್ಸನ್ತಿ ಇತೋತಿ। **ನಾಗಸ್ಸಾತಿ** ನಾಗೋ। ಭಗವಾ ಆಗುಂ ನ ಕರೋತೀತಿ ನಾಗೋ, ನ ಗಚ್ಛತೀತಿ ನಾಗೋ, ನ ಆಗಚ್ಛತೀತಿ ನಾಗೋ…ಪೇ॰… ಏವಂ ಭಗವಾ ನ ಗಚ್ಛತೀತಿ ನಾಗೋ। **ಸುತ್ವಾನ ನಾಗಸ್ಸ ಅಪನಮಿಸ್ಸನ್ತಿ ಇತೋತಿ** ತುಯ್ಹಂ ವಚನಂ ಬ್ಯಪ್ಪಥಂ ದೇಸನಂ ಅನುಸಾಸನಂ ಅನುಸಿಟ್ಠಂ ಸುತ್ವಾ ಸುಣಿತ್ವಾ ಉಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ಉಪಧಾರಯಿತ್ವಾ

ಉಪಲಕ್ಖಯಿತ್ವಾ ಇತೋ ಅಪನಮಿಸ್ಸನ್ತಿ ವಜಿಸ್ಸನ್ತಿ ಪಕ್ಕಮಿಸ್ಸನ್ತಿ ದಿಸಾವಿದಿಸಂ ಗಮಿಸ್ಸನ್ತೀತಿ - ಸುತ್ವಾನ ನಾಗಸ್ಸ ಅಪನಮಿಸ್ಸನ್ತಿ ಇತೋ। ತೇನಾಹ ಸೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ -

"ಓಕಞ್ಜಹಂ ತಣ್ಹಚ್ಛಿದಂ ಅನೇಜಂ, [ಇಚ್ಚಾಯಸ್ಮಾ ಭದ್ರಾವುಧೋ]
ನನ್ದಿಞ್ಜಹಂ ಓಘತಿಣ್ಣಂ ವಿಮುತ್ತಂ।
ಕಪ್ಪಞ್ಜಹಂ ಅಭಿಯಾಚೇ ಸುಮೇಧಂ, ಸುತ್ವಾನ ನಾಗಸ್ಸ ಅಪನಮಿಸ್ಸನ್ತಿ ಇತೋ"ತಿ॥

೬೧. **ನಾನಾಜನಾ ಜನಪದೇಹಿ ಸಙ್ಗತಾ, ತವ ವೀರ ವಾಕ್ಯಂ ಅಭಿಕಙ್ಖಮಾನಾ।**
ತೇಸಂ ತುವಂ ಸಾಧು ವಿಯಾಕರೋಹಿ, ತಥಾ ಹಿ ತೇ ವಿದಿತೋ ಏಸ ಧಮ್ಮೋ॥

ನಾನಾಜನಾ ಜನಪದೇಹಿ ಸಙ್ಗತಾತಿ। **ನಾನಾಜನಾತಿ** ಖತ್ತಿಯಾ ಚ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ಚ ವೇಸ್ಸಾ ಚ ಸುದ್ದಾ ಚ ಗಹಟ್ಠಾ ಚ ಪಬ್ಬಜಿತಾ ಚ ದೇವಾ ಚ ಮನುಸ್ಸಾ ಚ। **ಜನಪದೇಹಿ ಸಙ್ಗತಾತಿ** ಅಙ್ಗಾ ಚ ಮಗಧಾ ಚ ಕಲಿಙ್ಗಾ ಚ ಕಾಸಿಯಾ ಚ ಕೋಸಲಾ ಚ ವಜ್ಜಿಯಾ ಚ ಮಲ್ಲಾ ಚ ಚೇತಿಯಮ್ಹಾ ಚ [ಚೇತಿಯಮ್ಹಾ ಚ ಸಾಗರಮ್ಹಾ ಚ (ಸ್ಯಾ॰)] ವಂಸಾ ಚ ಕುರುಮ್ಹಾ ಚ ಪಞ್ಚಾಲಾ ಚ ಮಚ್ಛಾ ಚ ಸುರಸೇನಾ ಚ ಅಸ್ಸಕಾ ಚ ಅವನ್ತಿಯಾ ಚ ಯೋನಾ [ಯೋನಕಾ (ಕ॰) ಮಹಾನಿ॰ ೫೫] ಚ ಕಮ್ಬೋಜಾ ಚ। **ಸಙ್ಗತಾತಿ** ಸಙ್ಗತಾ ಸಮಾಗತಾ ಸಮೋಹಿತಾ ಸನ್ನಿಪತಿತಾತಿ - ನಾನಾಜನಾ ಜನಪದೇಹಿ ಸಙ್ಗತಾ।

ತವ ವೀರ ವಾಕ್ಯಂ ಅಭಿಕಙ್ಖಮಾನಾತಿ। **ವೀರಾತಿ** ವೀರೋ। ಭಗವಾ ವೀರಿಯವಾತಿ ವೀರೋ, ಪಹೂತಿ ವೀರೋ, ವಿಸವೀತಿ ವೀರೋ, ಅಲಮತ್ತೋತಿ ವೀರೋ, ವಿಗತಲೋಮಹಂಸೋತಿಪಿ ವೀರೋ।

ವಿರತೋ ಇಧ ಸಬ್ಬಪಾಪಕೇಹಿ, ನಿರಯದುಕ್ಖಂ ಅತಿಚ್ಚ ವೀರಿಯವಾ ಸೋ।
ಸೋ ವೀರಿಯವಾ ಪಧಾನವಾ, ವೀರೋ ತಾದಿ ಪವುಚ್ಚತೇ ತಥತ್ತಾತಿ॥

ತವ ವೀರ ವಾಕ್ಯಂ ಅಭಿಕಙ್ಖಮಾನಾತಿ ತುಯ್ಹಂ ವಚನಂ ಬ್ಯಪ್ಪಥಂ ದೇಸನಂ ಅನುಸಾಸನಂ ಅನುಸಿಟ್ಠಂ। **ಅಭಿಕಙ್ಖಮಾನಾತಿ** ಅಭಿಕಙ್ಖಮಾನಾ ಇಚ್ಛಮಾನಾ ಸಾದಿಯಮಾನಾ ಪತ್ಥಯಮಾನಾ ಪಿಹಯಮಾನಾ ಅಭಿಜಪ್ಪಮಾನಾತಿ - ತವ ವೀರ ವಾಕ್ಯಂ ಅಭಿಕಙ್ಖಮಾನಾ।

ತೇಸಂ ತುವಂ ಸಾಧು ವಿಯಾಕರೋಹೀತಿ। **ತೇಸನ್ತಿ** ತೇಸಂ ಖತ್ತಿಯಾನಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಂ ವೇಸ್ಸಾನಂ ಸುದ್ದಾನಂ ಗಹಟ್ಠಾನಂ ಪಬ್ಬಜಿತಾನಂ ದೇವಾನಂ ಮನುಸ್ಸಾನಂ। **ತುವನ್ತಿ** ಭಗವನ್ತಂ ಭಣತಿ। **ಸಾಧು ವಿಯಾಕರೋಹೀತಿ** ಸಾಧು ಆಚಿಕ್ಖಾಹಿ ದೇಸೇಹಿ ಪಞ್ಞಪೇಹಿ ಪಟ್ಠಪೇಹಿ ವಿವರಾಹಿ ವಿಭಜಾಹಿ ಉತ್ತಾನೀಕರೋಹಿ ಪಕಾಸೇಹೀತಿ - ತೇಸಂ ತುವಂ ಸಾಧು ವಿಯಾಕರೋಹಿ।

ತಥಾ ಹಿ ತೇ ವಿದಿತೋ ಏಸ ಧಮ್ಮೋತಿ ತಥಾ ಹಿ ತೇ ವಿದಿತೋ ತುಲಿತೋ ತೀರಿತೋ ವಿಭೂತೋ ವಿಭಾವಿತೋ ಏಸ ಧಮ್ಮೋತಿ - ತಥಾ ಹಿ ತೇ ವಿದಿತೋ ಏಸ ಧಮ್ಮೋ। ತೇನಾಹ ಸೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ -

"ನಾನಾಜನಾ ಜನಪದೇಹಿ ಸಙ್ಗತಾ, ತವ ವೀರ ವಾಕ್ಯಂ ಅಭಿಕಙ್ಖಮಾನಾ।
ತೇಸಂ ತುವಂ ಸಾಧು ವಿಯಾಕರೋಹಿ, ತಥಾ ಹಿ ತೇ ವಿದಿತೋ ಏಸ ಧಮ್ಮೋ"ತಿ॥

೬೨. **ಆದಾನತಣ್ಹಂ ವಿನಯೇಥ ಸಬ್ಬಂ, [ಭದ್ರಾವುಧಾತಿ ಭಗವಾ]**
ಉದ್ಧಂ ಅಧೋ ತಿರಿಯಞ್ಚಾಪಿ ಮಜ್ಝೇ।
ಯಂ ಯಞ್ಹಿ ಲೋಕಸ್ಮಿಮುಪಾದಿಯನ್ತಿ, ತೇನೇವ ಮಾರೋ ಅನ್ವೇತಿ ಜನ್ತುಂ॥

ಆದಾನತಣ್ಹಂ ವಿನಯೇಥ ಸಬ್ಬನ್ತಿ ಆದಾನತಣ್ಹಂ ವುಚ್ಚತಿ ರೂಪತಣ್ಹಾ…ಪೇ॰… ಆದಾನತಣ್ಹಾತಿ ಕಿಂಕಾರಣಾ ವುಚ್ಚತಿ ಆದಾನತಣ್ಹಾ? ತಾಯ ತಣ್ಹಾಯ ರೂಪಂ ಆದಿಯನ್ತಿ ಉಪಾದಿಯನ್ತಿ ಗಣ್ಹನ್ತಿ ಪರಾಮಸನ್ತಿ ಅಭಿನಿವಿಸನ್ತಿ। ವೇದನಂ…ಪೇ॰… ಸಞ್ಞಂ… ಸಙ್ಖಾರೇ… ವಿಞ್ಞಾಣಂ… ಗತಿಂ… ಉಪಪತ್ತಿಂ… ಪಟಿಸನ್ಧಿಂ… ಭವಂ… ಸಂಸಾರಂ… ವಟ್ಟಂ ಆದಿಯನ್ತಿ ಉಪಾದಿಯನ್ತಿ ಗಣ್ಹನ್ತಿ ಪರಾಮಸನ್ತಿ ಅಭಿನಿವಿಸನ್ತಿ। ತಂಕಾರಣಾ ವುಚ್ಚತಿ ಆದಾನತಣ್ಹಾ। **ಆದಾನತಣ್ಹಂ ವಿನಯೇಥ ಸಬ್ಬನ್ತಿ** ಸಬ್ಬಂ ಆದಾನತಣ್ಹಂ ವಿನಯೇಯ್ಯ ಪಟಿವಿನಯೇಯ್ಯ ಪಜಹೇಯ್ಯ ವಿನೋದೇಯ್ಯ ಬ್ಯನ್ತೀಕರೇಯ್ಯ ಅನಭಾವಂ ಗಮೇಯ್ಯಾತಿ - ಆದಾನತಣ್ಹಂ ವಿನಯೇಥ ಸಬ್ಬಂ। **ಭದ್ರಾವುಧಾತಿ ಭಗವಾತಿ। ಭದ್ರಾವುಧಾತಿ** ಭಗವಾ ತಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂ ನಾಮೇನ ಆಲಪತಿ। **ಭಗವಾತಿ** ಗಾರವಾಧಿವಚನಮೇತಂ…ಪೇ॰… ಸಚ್ಛಿಕಾ ಪಞ್ಞತ್ತಿ, ಯದಿದಂ ಭಗವಾತಿ - ಭದ್ರಾವುಧಾತಿ ಭಗವಾ।

ಉದ್ಧಂ ಅಧೋ ತಿರಿಯಞ್ಚಾಪಿ ಮಜ್ಝೇತಿ। ಉದ್ಧನ್ತಿ ಅನಾಗತಂ; **ಅಧೋತಿ** ಅತೀತಂ; **ತಿರಿಯಞ್ಚಾಪಿ ಮಜ್ಝೇತಿ** ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಂ। **ಉದ್ಧನ್ತಿ** ದೇವಲೋಕೋ; **ಅಧೋತಿ** ನಿರಯಲೋಕೋ; **ತಿರಿಯಞ್ಚಾಪಿ ಮಜ್ಝೇತಿ** ಮನುಸ್ಸಲೋಕೋ। ಅಥ ವಾ, **ಉದ್ಧನ್ತಿ** ಕುಸಲಾ ಧಮ್ಮಾ; **ಅಧೋತಿ** ಅಕುಸಲಾ ಧಮ್ಮಾ; **ತಿರಿಯಞ್ಚಾಪಿ ಮಜ್ಝೇತಿ** ಅಬ್ಯಾಕತಾ ಧಮ್ಮಾ। **ಉದ್ಧನ್ತಿ** ಅರೂಪಧಾತು; **ಅಧೋತಿ** ಕಾಮಧಾತು; **ತಿರಿಯಞ್ಚಾಪಿ ಮಜ್ಝೇತಿ** ರೂಪಧಾತು। **ಉದ್ಧನ್ತಿ** ಸುಖಾ ವೇದನಾ; **ಅಧೋತಿ** ದುಕ್ಖಾ ವೇದನಾ; **ತಿರಿಯಞ್ಚಾಪಿ ಮಜ್ಝೇತಿ** ಅದುಕ್ಖಮಸುಖಾ ವೇದನಾ। **ಉದ್ಧನ್ತಿ** ಉದ್ಧಂ ಪಾದತಲಾ; **ಅಧೋತಿ** ಅಧೋ ಕೇಸಮತ್ಥಕಾ; **ತಿರಿಯಞ್ಚಾಪಿ ಮಜ್ಝೇತಿ** ವೇಮಜ್ಝೇತಿ - ಉದ್ಧಂ ಅಧೋ ತಿರಿಯಞ್ಚಾಪಿ ಮಜ್ಝೇ।

ಯಂ ಯಞ್ಹಿ ಲೋಕಸ್ಮಿಮುಪಾದಿಯನ್ತೀತಿ ಯಂ ಯಂ ರೂಪಗತಂ ವೇದನಾಗತಂ ಸಞ್ಞಾಗತಂ ಸಙ್ಖಾರಗತಂ ವಿಞ್ಞಾಣಗತಂ ಆದಿಯನ್ತಿ ಉಪಾದಿಯನ್ತಿ ಗಣ್ಹನ್ತಿ ಪರಾಮಸನ್ತಿ ಅಭಿನಿವಿಸನ್ತಿ। **ಲೋಕಸ್ಮಿನ್ತಿ** ಅಪಾಯಲೋಕೇ…ಪೇ॰… ಆಯತನಲೋಕೇತಿ - ಯಂ ಯಞ್ಹಿ ಲೋಕಸ್ಮಿಮುಪಾದಿಯನ್ತಿ।

ತೇನೇವ ಮಾರೋ ಅನ್ವೇತಿ ಜನ್ತುನ್ತಿ ತೇನೇವ ಕಮ್ಮಾಭಿಸಙ್ಖಾರವಸೇನ ಪಟಿಸನ್ಧಿಕೋ ಖನ್ಧಮಾರೋ ಧಾತುಮಾರೋ ಆಯತನಮಾರೋ ಗತಿಮಾರೋ ಉಪಪತ್ತಿಮಾರೋ ಪಟಿಸನ್ಧಿಮಾರೋ ಭವಮಾರೋ ಸಂಸಾರಮಾರೋ ವಟ್ಟಮಾರೋ ಅನ್ವೇತಿ ಅನುಗಚ್ಛತಿ ಅನ್ವಾಯಿಕೋ ಹೋತಿ। **ಜನ್ತುನ್ತಿ** ಸತ್ತಂ ಜನಂ ನರಂ ಮಾಣವಂ [ಮಾನವಂ (ಸ್ಯಾ॰)] ಪೋಸಂ ಪುಗ್ಗಲಂ ಜೀವಂ ಜಾಗುಂ ಜನ್ತುಂ ಇನ್ದಗುಂ ಮನುಜನ್ತಿ - ತೇನೇವ ಮಾರೋ ಅನ್ವೇತಿ ಜನ್ತುಂ। ತೇನಾಹ ಭಗವಾ -

> “ಆದಾನತಣ್ಹಂ ವಿನಯೇಥ ಸಬ್ಬಂ, [ಭದ್ರಾವುಧಾತಿ ಭಗವಾ]
> ಉದ್ಧಂ ಅಧೋ ತಿರಿಯಞ್ಚಾಪಿ ಮಜ್ಝೇ।
> ಯಂ ಯಞ್ಹಿ ಲೋಕಸ್ಮಿಮುಪಾದಿಯನ್ತಿ, ತೇನೇವ ಮಾರೋ ಅನ್ವೇತಿ ಜನ್ತು”ನ್ತಿ॥

೭೩. **ತಸ್ಮಾ ಪಜಾನಂ ನ ಉಪಾದಿಯೇಥ, ಭಿಕ್ಖು ಸತೋ ಕಿಞ್ಚನಂ ಸಬ್ಬಲೋಕೇ।**
ಆದಾನಸತ್ತೇ ಇತಿ ಪೇಕ್ಖಮಾನೋ, ಪಜಂ ಇಮಂ ಮಚ್ಚುಧೇಯ್ಯೇ ವಿಸತ್ತಂ॥

ತಸ್ಮಾ ಪಜಾನಂ ನ ಉಪಾದಿಯೇಥಾತಿ। ತಸ್ಮಾತಿ ತಸ್ಮಾ ತಂಕಾರಣಾ ತಂಹೇತು ತಪ್ಪಚ್ಚಯಾ ತಂನಿದಾನಾ, ಏತಂ ಆದೀನವಂ ಸಮ್ಪಸ್ಸಮಾನೋ ಆದಾನತಣ್ಹಾಯಾತಿ - ತಸ್ಮಾ। **ಪಜಾನನ್ತಿ** ಜಾನನ್ತೋ ಪಜಾನನ್ತೋ ಆಜಾನನ್ತೋ ವಿಜಾನನ್ತೋ ಪಟಿವಿಜಾನನ್ತೋ ಪಟಿವಿಜ್ಝನ್ತೋ “ಸಬ್ಬೇ ಸಙ್ಖಾರಾ ಅನಿಚ್ಚಾ”ತಿ…ಪೇ॰… “ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಸಮುದಯಧಮ್ಮಂ ಸಬ್ಬಂ ತಂ ನಿರೋಧಧಮ್ಮ”ನ್ತಿ ಜಾನನ್ತೋ ಪಜಾನನ್ತೋ ಆಜಾನನ್ತೋ ವಿಜಾನನ್ತೋ ಪಟಿವಿಜಾನನ್ತೋ ಪಟಿವಿಜ್ಝನ್ತೋ। **ನ ಉಪಾದಿಯೇಥಾತಿ** ರೂಪಂ ನಾದಿಯೇಯ್ಯ ನ ಉಪಾದಿಯೇಯ್ಯ ನ ಗಣ್ಹೇಯ್ಯ ನ ಪರಾಮಸೇಯ್ಯ ನಾಭಿನಿವಿಸೇಯ್ಯ; ವೇದನಂ…ಪೇ॰… ಸಞ್ಞಂ… ಸಙ್ಖಾರೇ… ವಿಞ್ಞಾಣಂ… ಗತಿಂ … ಉಪಪತ್ತಿಂ… ಪಟಿಸನ್ಧಿಂ… ಭವಂ… ಸಂಸಾರಂ… ವಟ್ಟಂ ನಾದಿಯೇಯ್ಯ ನ ಉಪಾದಿಯೇಯ್ಯ ನ ಗಣ್ಹೇಯ್ಯ ನ ಪರಾಮಸೇಯ್ಯ ನಾಭಿನಿವಿಸೇಯ್ಯಾತಿ - ತಸ್ಮಾ ಪಜಾನಂ ನ ಉಪಾದಿಯೇಥ।

ಭಿಕ್ಖು ಸತೋ ಕಿಞ್ಚನಂ ಸಬ್ಬಲೋಕೇತಿ। **ಭಿಕ್ಖೂತಿ** ಪುಥುಜ್ಜನಕಲ್ಯಾಣಕೋ ವಾ ಭಿಕ್ಖು, ಸೇಕ್ಖೋ ವಾ ಭಿಕ್ಖು। **ಸತೋತಿ** ಚತೂಹಿ ಕಾರಣೇಹಿ ಸತೋ - ಕಾಯೇ ಕಾಯಾನುಪಸ್ಸನಾಸತಿಪಟ್ಠಾನಂ ಭಾವೇನ್ತೋ ಸತೋ...ಪೇ॰... ಸೋ ವುಚ್ಚತಿ ಸತೋತಿ - ಭಿಕ್ಖು ಸತೋ। **ಕಿಞ್ಚನನ್ತಿ** ಕಿಞ್ಚಿ ರೂಪಗತಂ ವೇದನಾಗತಂ ಸಞ್ಞಾಗತಂ ಸಙ್ಖಾರಗತಂ ವಿಞ್ಞಾಣಗತಂ। **ಸಬ್ಬಲೋಕೇತಿ** ಸಬ್ಬಅಪಾಯಲೋಕೇ ಸಬ್ಬಮನುಸ್ಸಲೋಕೇ ಸಬ್ಬದೇವಲೋಕೇ ಸಬ್ಬಖನ್ಧಲೋಕೇ ಸಬ್ಬಧಾತುಲೋಕೇ ಸಬ್ಬಆಯತನಲೋಕೇತಿ - ಭಿಕ್ಖು ಸತೋ ಕಿಞ್ಚನಂ ಸಬ್ಬಲೋಕೇ।

ಆದಾನಸತ್ತೇ ಇತಿ ಪೇಕ್ಖಮಾನೋತಿ ಆದಾನಸತ್ತಾ ವುಚ್ಚನ್ತಿ ಯೇ ರೂಪಂ ಆದಿಯನ್ತಿ ಉಪಾದಿಯನ್ತಿ ಗಣ್ಹನ್ತಿ ಪರಾಮಸನ್ತಿ ಅಭಿನಿವಿಸನ್ತಿ; ವೇದನಂ...ಪೇ॰... ಸಞ್ಞಂ... ಸಙ್ಖಾರೇ... ವಿಞ್ಞಾಣಂ... ಗತಿಂ... ಉಪಪತ್ತಿಂ... ಪಟಿಸನ್ಧಿಂ... ಭವಂ... ಸಂಸಾರಂ... ವಟ್ಟಂ ಆದಿಯನ್ತಿ ಉಪಾದಿಯನ್ತಿ ಗಣ್ಹನ್ತಿ ಪರಾಮಸನ್ತಿ ಅಭಿನಿವಿಸನ್ತಿ। **ಇತೀತಿ** ಪದಸನ್ಧಿ...ಪೇ॰... ಪದಾನುಪುಬ್ಬತಾಪೇತಂ ಇತೀತಿ। **ಪೇಕ್ಖಮಾನೋತಿ** ಪೇಕ್ಖಮಾನೋ ದಕ್ಖಮಾನೋ ದಿಸ್ಸಮಾನೋ ಪಸ್ಸಮಾನೋ ಓಲೋಕಯಮಾನೋ ನಿಜ್ಝಾಯಮಾನೋ ಉಪಪರಿಕ್ಖಮಾನೋತಿ - ಆದಾನಸತ್ತೇ ಇತಿ ಪೇಕ್ಖಮಾನೋ।

ಪಜಂ ಇಮಂ ಮಚ್ಚುಧೇಯ್ಯೇ ವಿಸತ್ತನ್ತಿ। **ಪಜಾತಿ** ಸತ್ತಾಧಿವಚನಂ ಮಚ್ಚುಧೇಯ್ಯಾ ವುಚ್ಚನ್ತಿ ಕಿಲೇಸಾ ಚ ಖನ್ಧಾ ಚ ಅಭಿಸಙ್ಖಾರಾ ಚ। ಪಜಾ ಮಚ್ಚುಧೇಯ್ಯೇ ಮಾರಧೇಯ್ಯೇ ಮರಣಧೇಯ್ಯೇ ಸತ್ತಾ ವಿಸತ್ತಾ ಆಸತ್ತಾ ಲಗ್ಗಾ ಲಗ್ಗಿತಾ ಪಲಿಬುದ್ಧಾ। ಯಥಾ ಭಿತ್ತಿಖಿಲೇ ವಾ ನಾಗದನ್ತೇ ವಾ ಭಣ್ಡಂ ಸತ್ತಂ ವಿಸತ್ತಂ ಆಸತ್ತಂ ಲಗ್ಗಂ ಲಗ್ಗಿತಂ ಪಲಿಬುದ್ಧಂ, ಏವಮೇವ ಪಜಾ ಮಚ್ಚುಧೇಯ್ಯೇ ಮಾರಧೇಯ್ಯೇ ಮರಣಧೇಯ್ಯೇ ಸತ್ತಾ ವಿಸತ್ತಾ ಆಸತ್ತಾ ಲಗ್ಗಾ ಲಗ್ಗಿತಾ ಪಲಿಬುದ್ಧಾತಿ - ಪಜಂ ಇಮಂ ಮಚ್ಚುಧೇಯ್ಯೇ ವಿಸತ್ತಂ। ತೇನಾಹ ಭಗವಾ -

"ತಸ್ಮಾ ಪಜಾನಂ ನ ಉಪಾದಿಯೇಥ, ಭಿಕ್ಖು ಸತೋ ಕಿಞ್ಚನಂ ಸಬ್ಬಲೋಕೇ।
ಆದಾನಸತ್ತೇ ಇತಿ ಪೇಕ್ಖಮಾನೋ, ಪಜಂ ಇಮಂ ಮಚ್ಚುಧೇಯ್ಯೇ ವಿಸತ್ತ"ನ್ತಿ॥

ಸಹ ಗಾಥಾಪರಿಯೋಸಾನಾ...ಪೇ॰... ಸತ್ಥಾ ಮೇ ಭನ್ತೇ ಭಗವಾ, ಸಾವಕೋಹಮಸ್ಮೀತಿ।

ಭದ್ರಾವುಧಮಾಣವಪುಚ್ಛಾನಿದ್ದೇಸೋ ದ್ವಾದಸಮೋ।

೧೩. ಉದಯಮಾಣವಪುಚ್ಛಾನಿದ್ದೇಸೋ

೭೪. **ಝಾಯಿಂ ವಿರಜಮಾಸೀನಂ, [ಇಚ್ಚಾಯಸ್ಮಾ ಉದಯೋ]**
ಕತಕಿಚ್ಚಂ ಅನಾಸವಂ।
ಪಾರಗುಂ ಸಬ್ಬಧಮ್ಮಾನಂ, ಅತ್ಥಿ ಪಞ್ಹೇನ ಆಗಮಂ।
ಅಞ್ಞಾವಿಮೋಕ್ಖಂ ಪಬ್ರೂಹಿ [ಸಂಬ್ರೂಹಿ (ಸ್ಯಾ॰)], **ಅವಿಜ್ಜಾಯ ಪಭೇದನಂ॥**

ಝಾಯಿಂ ವಿರಜಮಾಸೀನನ್ತಿ। **ಝಾಯಿನ್ತಿ** ಝಾಯೀ ಭಗವಾ। ಪಠಮೇನಪಿ ಝಾನೇನ ಝಾಯೀ, ದುತಿಯೇನಪಿ ಝಾನೇನ ಝಾಯೀ, ತತಿಯೇನಪಿ ಝಾನೇನ ಝಾಯೀ, ಚತುತ್ಥೇನಪಿ ಝಾನೇನ ಝಾಯೀ, ಸವಿತಕ್ಕಸವಿಚಾರೇನಪಿ ಝಾನೇನ ಝಾಯೀ, ಅವಿತಕ್ಕವಿಚಾರಮತ್ತೇನಪಿ ಝಾನೇನ ಝಾಯೀ, ಅವಿತಕ್ಕಅವಿಚಾರೇನಪಿ ಝಾನೇನ ಝಾಯೀ, ಸಪ್ಪೀತಿಕೇನಪಿ ಝಾನೇನ ಝಾಯೀ, ನಿಪ್ಪೀತಿಕೇನಪಿ ಝಾನೇನ ಝಾಯೀ, ಸಾತಸಹಗತೇನಪಿ ಝಾನೇನ ಝಾಯೀ, ಉಪೇಕ್ಖಾಸಹಗತೇನಪಿ ಝಾನೇನ ಝಾಯೀ, ಸುಞ್ಞತೇನಪಿ ಝಾನೇನ ಝಾಯೀ, ಅನಿಮಿತ್ತೇನಪಿ ಝಾನೇನ ಝಾಯೀ, ಅಪ್ಪಣಿಹಿತೇನಪಿ ಝಾನೇನ ಝಾಯೀ, ಲೋಕಿಯೇನಪಿ ಝಾನೇನ ಝಾಯೀ, ಲೋಕುತ್ತರೇನಪಿ ಝಾನೇನ ಝಾಯೀ ಝಾನರತೋ ಏಕತ್ತಮನುಯುತ್ತೋ ಸದತ್ಥಗರುಕೋತಿ - ಝಾಯಿಂ। **ವಿರಜನ್ತಿ** ರಾಗೋ ರಜೋ, ದೋಸೋ ರಜೋ, ಮೋಹೋ ರಜೋ, ಕೋಧೋ ರಜೋ,

ಉಪನಾಹೋ ರಜೋ...ಪೇ॰... ಸಬ್ಬಾಕುಸಲಾಭಿಸಙ್ಖಾರಾ ರಜಾ। ತೇ ರಜಾ ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಪಹೀನಾ ಉಚ್ಛಿನ್ನಮೂಲಾ ತಾಲಾವತ್ಥುಕತಾ ಅನಭಾವಂಕತಾ ಆಯತಿಂ ಅನುಪ್ಪಾದಧಮ್ಮಾ। ತಸ್ಮಾ ಬುದ್ಧೋ ಅರಜೋ ವಿರಜೋ ನಿರಜೋ ರಜಾಪಗತೋ ರಜವಿಪ್ಪಹೀನೋ ರಜವಿಪ್ಪಯುತ್ತೋ ಸಬ್ಬರಜವೀತಿವತ್ತೋ।

ರಾಗೋ ರಜೋ ನ ಚ ಪನ ರೇಣು ವುಚ್ಚತಿ,
ರಾಗಸ್ಸೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ ರಜೋತಿ।
ಏತಂ ರಜಂ ವಿಪ್ಪಜಹಿತ್ವಾ [ಪಟಿವಿನೋದಿತ್ವಾ (ಕ॰) ಮಹಾನಿ॰ ೨೦೯] ಚಕ್ಖುಮಾ, ತಸ್ಮಾ ಜಿನೋ ವಿಗತರಜೋತಿ ವುಚ್ಚತಿ॥

ದೋಸೋ ರಜೋ ನ ಚ ಪನ ರೇಣು ವುಚ್ಚತಿ, ದೋಸಸ್ಸೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ ರಜೋತಿ।
ಏತಂ ರಜಂ ವಿಪ್ಪಜಹಿತ್ವಾ ಚಕ್ಖುಮಾ, ತಸ್ಮಾ ಜಿನೋ ವಿಗತರಜೋತಿ ವುಚ್ಚತಿ॥

ಮೋಹೋ ರಜೋ ನ ಚ ಪನ ರೇಣು ವುಚ್ಚತಿ, ಮೋಹಸ್ಸೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ ರಜೋತಿ।
ಏತಂ ರಜಂ ವಿಪ್ಪಜಹಿತ್ವಾ ಚಕ್ಖುಮಾ, ತಸ್ಮಾ ಜಿನೋ ವಿಗತರಜೋತಿ ವುಚ್ಚತೀತಿ॥ -

ವಿರಜಂ ...ಪೇ॰...।

ಆಸೀನನ್ತಿ ನಿಸಿನ್ನೋ ಭಗವಾ ಪಾಸಾಣಕೇ ಚೇತಿಯೇತಿ - ಆಸೀನೋ।

ನಗಸ್ಸ [ನಗರಸ್ಸ (ಕ॰)] ಪಸ್ಸೇ ಆಸೀನಂ, ಮುನಿಂ ದುಕ್ಖಸ್ಸ ಪಾರಗುಂ।
ಸಾವಕಾ ಪಯಿರುಪಾಸನ್ತಿ, ತೇವಿಜ್ಜಾ ಮಚ್ಚುಹಾಯಿನೋತಿ॥

ಏವಮ್ಪಿ ಭಗವಾ ಆಸೀನೋ। ಅಥ ವಾ, ಭಗವಾ ಸಬ್ಬೋಸ್ಸುಕ್ಕಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸದ್ಧತ್ತಾ ಆಸೀನೋ ವುತ್ಥವಾಸೋ ಚಿಣ್ಣಚರಣೋ...ಪೇ॰... ಜಾತಿಮರಣಸಂಸಾರೋ ನತ್ಥಿ ತಸ್ಸ ಪುನಬ್ಭವೋತಿ। ಏವಮ್ಪಿ ಭಗವಾ ಆಸೀನೋತಿ - ಝಾಯಿಂ ವಿರಜಮಾಸೀನಂ ।

ಇಚ್ಚಾಯಸ್ಮಾ ಉದಯೋತಿ। ಇಚ್ಚಾತಿ ಪದಸನ್ಧಿ...ಪೇ॰... **ಆಯಸ್ಮಾತಿ** ಪಿಯವಚನಂ...ಪೇ॰... **ಉದಯೋತಿ** ತಸ್ಸ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಸ ನಾಮಂ...ಪೇ॰... ಅಭಿಲಾಪೋತಿ - ಇಚ್ಚಾಯಸ್ಮಾ ಉದಯೋ।

ಕತಕಿಚ್ಚಂ ಅನಾಸವನ್ತಿ ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಕಿಚ್ಚಾಕಿಚ್ಚಂ ಕರಣೀಯಾಕರಣೀಯಂ ಪಹೀನಂ ಉಚ್ಛಿನ್ನಮೂಲಂ ತಾಲಾವತ್ಥುಕತಂ ಅನಭಾವಂಕತಂ ಆಯತಿಂ ಅನುಪ್ಪಾದಧಮ್ಮಂ। ತಸ್ಮಾ ಬುದ್ಧೋ ಕತಕಿಚ್ಚೋ।

ಯಸ್ಸ ಚ ವಿಸತಾ [ಯಸ್ಸ ಪರಿಪತಾ (ಸ್ಯಾ॰) ಪಸ್ಸ ಮಹಾನಿ॰ ೨೦೨] ನತ್ಥಿ, ಛಿನ್ನಸೋತಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ।
ಕಿಚ್ಚಾಕಿಚ್ಚಪ್ಪಹೀನಸ್ಸ, ಪರಿಳಾಹೋ ನ ವಿಜ್ಜತೀತಿ॥

ಕತಕಿಚ್ಚಂ ಅನಾಸವನ್ತಿ। ಆಸವಾತಿ ಚತ್ತಾರೋ ಆಸವಾ - ಕಾಮಾಸವೋ, ಭವಾಸವೋ, ದಿಟ್ಠಾಸವೋ, ಅವಿಜ್ಜಾಸವೋ। ತೇ ಆಸವಾ ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಪಹೀನಾ ಉಚ್ಛಿನ್ನಮೂಲಾ ತಾಲಾವತ್ಥುಕತಾ ಅನಭಾವಂಕತಾ ಆಯತಿಂ ಅನುಪ್ಪಾದಧಮ್ಮಾ। ತಸ್ಮಾ ಬುದ್ಧೋ ಅನಾಸವೋತಿ - ಕತಕಿಚ್ಚಂ ಅನಾಸವಂ।

ಪಾರಗುಂ ಸಬ್ಬಧಮ್ಮಾನನ್ತಿ ಭಗವಾ ಸಬ್ಬಧಮ್ಮಾನಂ ಅಭಿಞ್ಞಾಪಾರಗೂ ಪರಿಞ್ಞಾಪಾರಗೂ ಪಹಾನಪಾರಗೂ ಭಾವನಾಪಾರಗೂ ಸಚ್ಛಿಕಿರಿಯಾಪಾರಗೂ ಸಮಾಪತ್ತಿಪಾರಗೂ। ಅಭಿಞ್ಞಾಪಾರಗೂ ಸಬ್ಬಧಮ್ಮಾನಂ, ಪರಿಞ್ಞಾಪಾರಗೂ

ಸಬ್ಬದುಕ್ಖಾನಂ, ಪಹಾನಪಾರಗೂ ಸಬ್ಬಕಿಲೇಸಾನಂ, ಭಾವನಾಪಾರಗೂ ಚತುನ್ನಂ ಮಗ್ಗಾನಂ, ಸಚ್ಛಿಕಿರಿಯಾಪಾರಗೂ ನಿರೋಧಸ್ಸ, ಸಮಾಪತ್ತಿಪಾರಗೂ ಸಬ್ಬಸಮಾಪತ್ತೀನಂ। ಸೋ ವಸಿಪ್ಪತ್ತೋ ಪಾರಮಿಪ್ಪತ್ತೋ ಅರಿಯಸ್ಮಿಂ ಸೀಲಸ್ಮಿಂ; ವಸಿಪ್ಪತ್ತೋ ಪಾರಮಿಪ್ಪತ್ತೋ ಅರಿಯಸ್ಮಿಂ ಸಮಾಧಿಸ್ಮಿಂ; ವಸಿಪ್ಪತ್ತೋ ಪಾರಮಿಪ್ಪತ್ತೋ ಅರಿಯಾಯ ಪಞ್ಞಾಯ; ವಸಿಪ್ಪತ್ತೋ ಪಾರಮಿಪ್ಪತ್ತೋ ಅರಿಯಾಯ ವಿಮುತ್ತಿಯಾ। ಸೋ ಪಾರಗತೋ ಪಾರಪ್ಪತ್ತೋ ಅನ್ತಗತೋ ಅನ್ತಪ್ಪತ್ತೋ ಕೋಟಿಗತೋ ಕೋಟಿಪ್ಪತ್ತೋ ಪರಿಯನ್ತಗತೋ ಪರಿಯನ್ತಪ್ಪತ್ತೋ ವೋಸಾನಗತೋ ವೋಸಾನಪ್ಪತ್ತೋ ತಾಣಗತೋ ತಾಣಪ್ಪತ್ತೋ ಲೇಣಗತೋ ಲೇಣಪ್ಪತ್ತೋ ಸರಣಗತೋ ಸರಣಪ್ಪತ್ತೋ ಅಭಯಗತೋ ಅಭಯಪ್ಪತ್ತೋ ಅಚ್ಚುತಗತೋ ಅಚ್ಚುತಪ್ಪತ್ತೋ ಅಮತಗತೋ ಅಮತಪ್ಪತ್ತೋ ನಿಬ್ಬಾನಗತೋ ನಿಬ್ಬಾನಪ್ಪತ್ತೋ। ಸೋ ವುತ್ತವಾಸೋ ಚಿಣ್ಣಚರಣೋ...ಪೇ॰... ಜಾತಿಮರಣಸಂಸಾರೋ ನತ್ಥಿ ತಸ್ಸ ಪುನಬ್ಭವೋತಿ - ಪಾರಗುಂ ಸಬ್ಬಧಮ್ಮಾನಂ।

ಅತ್ಥಿ ಪಞ್ಹೇನ ಆಗಮನ್ತಿ ಪಞ್ಹೇನ ಅತ್ಥಿಕೋ ಆಗತೋಮ್ಹಿ, ಪಞ್ಹಂ ಪುಚ್ಛಿತುಕಾಮೋ ಆಗತೋಮ್ಹಿ, ಪಞ್ಹಂ ಸೋತುಕಾಮೋ ಆಗತೋಮ್ಹೀತಿ, ಏವಮ್ಪಿ ಅತ್ಥಿ ಪಞ್ಹೇನ ಆಗಮಂ। ಅಥ ವಾ, ಪಞ್ಹತ್ಥಿಕಾನಂ ಪಞ್ಹಂ ಪುಚ್ಛಿತುಕಾಮಾನಂ ಪಞ್ಹಂ ಸೋತುಕಾಮಾನಂ ಆಗಮನಂ ಅಭಿಕ್ಕಮನಂ ಉಪಸಙ್ಕಮನಂ ಪಯಿರುಪಾಸನಂ ಅತ್ಥೀತಿ, ಏವಮ್ಪಿ ಅತ್ಥಿ ಪಞ್ಹೇನ ಆಗಮಂ। ಅಥ ವಾ, ಪಞ್ಹಾಗಮೋ ತುಯ್ಹಂ ಅತ್ಥಿ, ತ್ವಮ್ಪಿ ಪಹು ತ್ವಮಸಿ ಅಲಮತ್ತೋ ಮಯಾ ಪುಚ್ಛಿತಂ ಕಥೇತುಂ ವಿಸಜ್ಜೇತುಂ, ವಹಸ್ಸೇತಂ ಭಾರನ್ತಿ, ಏವಮ್ಪಿ ಅತ್ಥಿ ಪಞ್ಹೇನ ಆಗಮಂ।

ಅಞ್ಞಾವಿಮೋಕ್ಖಂ ಪಬ್ರೂಹೀತಿ ಅಞ್ಞಾವಿಮೋಕ್ಖೋ ವುಚ್ಚತಿ ಅರಹತ್ತವಿಮೋಕ್ಖೋ। ಅರಹತ್ತವಿಮೋಕ್ಖಂ ಪಬ್ರೂಹಿ ಆಚಿಕ್ಖಾಹಿ ದೇಸೇಹಿ ಪಞ್ಞಪೇಹಿ ಪಟ್ಠಪೇಹಿ ವಿವರಾಹಿ ವಿಭಜಾಹಿ ಉತ್ತಾನೀಕರೋಹಿ ಪಕಾಸೇಹೀತಿ - ಅಞ್ಞಾವಿಮೋಕ್ಖಂ ಪಬ್ರೂಹಿ।

ಅವಿಜ್ಜಾಯ ಪಭೇದನನ್ತಿ ಅವಿಜ್ಜಾಯ ಭೇದನಂ ಪಭೇದನಂ ಪಹಾನಂ ವೂಪಸಮಂ ಪಟಿನಿಸ್ಸಗ್ಗಂ ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸದ್ಧಂ ಅಮತಂ ನಿಬ್ಬಾನನ್ತಿ - ಅವಿಜ್ಜಾಯ ಪಭೇದನಂ। ತೇನಾಹ ಸೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ -

"ಝಾಯಿಂ ವಿರಜಮಾಸೀನಂ, [ಇಚ್ಚಾಯಸ್ಮಾ ಉದಯೋ]
ಕತಕಿಚ್ಚಂ ಅನಾಸವಂ।
ಪಾರಗುಂ ಸಬ್ಬಧಮ್ಮಾನಂ, ಅತ್ಥಿ ಪಞ್ಹೇನ ಆಗಮಂ।

ಅಞ್ಞಾವಿಮೋಕ್ಖಂ ಪಬ್ರೂಹಿ, ಅವಿಜ್ಜಾಯ ಪಭೇದನ"ನ್ತಿ॥

೭೫. **ಪಹಾನಂ ಕಾಮಚ್ಛನ್ದಾನಂ, [ಉದಯಾತಿ ಭಗವಾ]**
ದೋಮನಸ್ಸಾನ ಚೂಭಯಂ।
ಥಿನಸ್ಸ [ಥೀನಸ್ಸ (ಸ್ಯಾ॰)] **ಚ ಪನೂದನಂ, ಕುಕ್ಕುಚ್ಚಾನಂ ನಿವಾರಣಂ॥**

ಪಹಾನಂ ಕಾಮಚ್ಛನ್ದಾನನ್ತಿ। **ಛನ್ದೋ**ತಿ ಯೋ ಕಾಮೇಸು ಕಾಮಚ್ಛನ್ದೋ ಕಾಮರಾಗೋ ಕಾಮನನ್ದೀ ಕಾಮತಣ್ಹಾ ಕಾಮಸಿನೇಹೋ ಕಾಮಪಿಪಾಸಾ ಕಾಮಪರಿಳಾಹೋ ಕಾಮಮುಚ್ಛಾ ಕಾಮಜ್ಝೋಸಾನಂ ಕಾಮೋಘೋ ಕಾಮಯೋಗೋ ಕಾಮುಪಾದಾನಂ ಕಾಮಚ್ಛನ್ದನೀವರಣಂ। **ಪಹಾನಂ ಕಾಮಚ್ಛನ್ದಾನ**ನ್ತಿ ಕಾಮಚ್ಛನ್ದಾನಂ ಪಹಾನಂ ವೂಪಸಮಂ ಪಟಿನಿಸ್ಸಗ್ಗಂ ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸದ್ಧಿಂ ಅಮತಂ ನಿಬ್ಬಾನನ್ತಿ - ಪಹಾನಂ ಕಾಮಚ್ಛನ್ದಾನಂ। **ಉದಯಾತಿ ಭಗವಾ**ತಿ। **ಉದಯಾ**ತಿ ಭಗವಾ ತಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂ ನಾಮೇನ ಆಲಪತಿ। **ಭಗವಾ**ತಿ ಗಾರವಾಧಿವಚನಮೇತಂ...ಪೇ॰... ಸಚ್ಛಿಕಾ ಪಞ್ಞತ್ತಿ, ಯದಿದಂ ಭಗವಾತಿ - ಉದಯಾತಿ ಭಗವಾ।

ದೋಮನಸ್ಸಾನ ಚೂಭಯನ್ತಿ। **ದೋಮನಸ್ಸಾ**ತಿ ಯಂ ಚೇತಸಿಕಂ ಅಸಾತಂ ಚೇತಸಿಕಂ ದುಕ್ಖಂ ಚೇತೋಸಮ್ಫಸ್ಸಜಂ ಅಸಾತಂ ದುಕ್ಖಂ ವೇದಯಿತಂ, ಚೇತೋಸಮ್ಫಸ್ಸಜಾ ಅಸಾತಾ ದುಕ್ಖಾ ವೇದನಾ। **ದೋಮನಸ್ಸಾನ ಚೂಭಯ**ನ್ತಿ ಕಾಮಚ್ಛನ್ದಸ್ಸ ಚ

ದೋಮನಸ್ಸಸ್ಸ ಚ ಉಭಿನ್ನಂ ಪಹಾನಂ ವೂಪಸಮಂ ಪಟಿನಿಸ್ಸಗ್ಗಂ ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸದ್ಧಿಂ ಅಮತಂ ನಿಬ್ಬಾನನ್ತಿ - ದೋಮನಸ್ಸಾನ ಚೂಭಯಂ।

ಥಿನಸ್ಸ ಚ ಪನೂದನನ್ತಿ। ಥಿನನ್ತಿ ಯಾ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಅಕಲ್ಯತಾ ಅಕಮ್ಮಞ್ಞತಾ ಓಲೀಯನಾ ಸಲ್ಲೀಯನಾ ಲೀನಾ ಲೀಯನಾ ಲೀಯಿತತ್ತಂ ಥಿನಂ ಥಿಯನಾ [ಥೀನಂ ಥೀಯನಾ (ಸ್ಯಾ॰)] ಥಿಯಿತತ್ತಂ ಚಿತ್ತಸ್ಸ। **ಪನೂದನನ್ತಿ** ಥಿನಸ್ಸ ಚ ಪನೂದನಂ ಪಹಾನಂ ವೂಪಸಮಂ ಪಟಿನಿಸ್ಸಗ್ಗಂ ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸದ್ಧಿಂ ಅಮತಂ ನಿಬ್ಬಾನನ್ತಿ - ಥಿನಸ್ಸ ಚ ಪನೂದನಂ।

ಕುಕ್ಕುಚ್ಚಾನಂ ನಿವಾರಣನ್ತಿ। **ಕುಕ್ಕುಚ್ಚನ್ತಿ** ಹತ್ಥಕುಕ್ಕುಚ್ಚಮ್ಪಿ ಕುಕ್ಕುಚ್ಚಂ, ಪಾದಕುಕ್ಕುಚ್ಚಮ್ಪಿ ಕುಕ್ಕುಚ್ಚಂ, ಹತ್ಥಪಾದಕುಕ್ಕುಚ್ಚಮ್ಪಿ ಕುಕ್ಕುಚ್ಚಂ। ಅಕಪ್ಪಿಯೇ ಕಪ್ಪಿಯಸಞ್ಞಿತಾ, ಕಪ್ಪಿಯೇ ಅಕಪ್ಪಿಯಸಞ್ಞಿತಾ...ಪೇ॰... ಅವಜ್ಜೇ ವಜ್ಜಸಞ್ಞಿತಾ, ವಜ್ಜೇ ಅವಜ್ಜಸಞ್ಞಿತಾ। ಯಂ ಏವರೂಪಂ ಕುಕ್ಕುಚ್ಚಂ ಕುಕ್ಕುಚ್ಚಾಯನಾ ಕುಕ್ಕುಚ್ಚಾಯಿತತ್ತಂ ಚೇತಸೋ ವಿಪ್ಪಟಿಸಾರೋ ಮನೋವಿಲೇಖೋ, ಇದಂ ವುಚ್ಚತಿ ಕುಕ್ಕುಚ್ಚಂ। ಅಪಿ ಚ, ದ್ವೀಹಿ ಕಾರಣೇಹಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ ಕುಕ್ಕುಚ್ಚಂ ಚೇತಸೋ ವಿಪ್ಪಟಿಸಾರೋ ಮನೋವಿಲೇಖೋ - ಕತತ್ತಾ ಚ ಅಕತತ್ತಾ ಚ। ಕಥಂ ಕತತ್ತಾ ಚ ಅಕತತ್ತಾ ಚ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ ಕುಕ್ಕುಚ್ಚಂ ಚೇತಸೋ ವಿಪ್ಪಟಿಸಾರೋ ಮನೋವಿಲೇಖೋ? ‘‘ಕತಂ ಮೇ ಕಾಯದುಚ್ಚರಿತಂ, ಅಕತಂ ಮೇ ಕಾಯಸುಚರಿತ’’ನ್ತಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ ಕುಕ್ಕುಚ್ಚಂ ಚೇತಸೋ ವಿಪ್ಪಟಿಸಾರೋ ಮನೋವಿಲೇಖೋ । ‘‘ಕತಂ ಮೇ ವಚೀದುಚ್ಚರಿತಂ, ಅಕತಂ ಮೇ ವಚೀಸುಚರಿತ’’ನ್ತಿ...ಪೇ॰... ‘‘ಕತಂ ಮೇ ಮನೋದುಚ್ಚರಿತಂ, ಅಕತಂ ಮೇ ಮನೋಸುಚರಿತ’’ನ್ತಿ...ಪೇ॰... ‘‘ಕತೋ ಮೇ ಪಾಣಾತಿಪಾತೋ, ಅಕತಾ ಮೇ ಪಾಣಾತಿಪಾತಾ ವೇರಮಣೀ’’ತಿ...ಪೇ॰... ‘‘ಕತಂ ಮೇ ಅದಿನ್ನಾದಾನಂ, ಅಕತಾ ಮೇ ಅದಿನ್ನಾದಾನಾ ವೇರಮಣೀ’’ತಿ...ಪೇ॰... ‘‘ಕತೋ ಮೇ ಕಾಮೇಸುಮಿಚ್ಛಾಚಾರೋ, ಅಕತಾ ಮೇ ಕಾಮೇಸುಮಿಚ್ಛಾಚಾರಾ ವೇರಮಣೀ’’ತಿ...ಪೇ॰... ‘‘ಕತೋ ಮೇ ಮುಸಾವಾದೋ, ಅಕತಾ ಮೇ ಮುಸಾವಾದಾ ವೇರಮಣೀ’’ತಿ... ಪೇ॰... ‘‘ಕತಾ ಮೇ ಪಿಸುಣಾ ವಾಚಾ [ಪಿಸುಣವಾಚಾ (ಕ॰)], ಅಕತಾ ಮೇ ಪಿಸುಣಾಯ ವಾಚಾಯ ವೇರಮಣೀ’’ತಿ...ಪೇ॰... ‘‘ಕತಾ ಮೇ ಫರುಸಾ ವಾಚಾ, ಅಕತಾ ಮೇ ಫರುಸಾಯ ವಾಚಾಯ ವೇರಮಣೀ’’ತಿ...ಪೇ॰... ‘‘ಕತೋ ಮೇ ಸಮ್ಫಪ್ಪಲಾಪೋ, ಅಕತಾ ಮೇ ಸಮ್ಫಪ್ಪಲಾಪಾ ವೇರಮಣೀ’’ತಿ...ಪೇ॰... ‘‘ಕತಾ ಮೇ ಅಭಿಜ್ಝಾ, ಅಕತಾ ಮೇ ಅನಭಿಜ್ಝಾ’’ತಿ...ಪೇ॰... ‘‘ಕತೋ ಮೇ ಬ್ಯಾಪಾದೋ, ಅಕತೋ ಮೇ ಅಬ್ಯಾಪಾದೋ’’ತಿ...ಪೇ॰... ‘‘ಕತಾ ಮೇ ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿ, ಅಕತಾ ಮೇ ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠೀ’’ತಿ , ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ ಕುಕ್ಕುಚ್ಚಂ ಚೇತಸೋ ವಿಪ್ಪಟಿಸಾರೋ ಮನೋವಿಲೇಖೋ। ಏವಂ ಕತತ್ತಾ ಚ ಅಕತತ್ತಾ ಚ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ ಕುಕ್ಕುಚ್ಚಂ ಚೇತಸೋ ವಿಪ್ಪಟಿಸಾರೋ ಮನೋವಿಲೇಖೋ।

ಅಥ ವಾ, ‘‘ಸೀಲೇಸುಮ್ಹಿ ಅಪರಿಪೂರಕಾರೀ’’ತಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ ಕುಕ್ಕುಚ್ಚಂ ಚೇತಸೋ ವಿಪ್ಪಟಿಸಾರೋ ಮನೋವಿಲೇಖೋ; ‘‘ಇನ್ದ್ರಿಯೇಸುಮ್ಹಿ ಅಗುತ್ತದ್ವಾರೋ’’ತಿ...ಪೇ॰... ‘‘ಭೋಜನೇ ಅಮತ್ತಞ್ಞುಮ್ಹೀ’’ತಿ... ‘‘ಜಾಗರಿಯಂ ಅನನುಯುತ್ತೋಮ್ಹೀ’’ತಿ... ‘‘ನ ಸತಿಸಮ್ಪಜಞ್ಞೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋಮ್ಹೀ’’ತಿ... ‘‘ಅಭಾವಿತಾ ಮೇ ಚತ್ತಾರೋ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಾತಿ, ಚತ್ತಾರೋ ಸಮ್ಮಪ್ಪಧಾನಾತಿ ಚತ್ತಾರೋ ಇದ್ಧಿಪಾದಾತಿ, ಪಞ್ಚಿನ್ದ್ರಿಯಾನೀತಿ, ಪಞ್ಚ ಬಲಾನೀತಿ, ಸತ್ತ ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಾತಿ, ಅರಿಯೋ ಅಟ್ಠಙ್ಗಿಕೋ ಮಗ್ಗೋ’’ತಿ... ‘‘ದುಕ್ಖಂ ಮೇ ಅಪರಿಞ್ಞಾತಂ, ಸಮುದಯೋ ಮೇ ಅಪ್ಪಹೀನೋ, ಮಗ್ಗೋ ಮೇ ಅಭಾವಿತೋ, ನಿರೋಧೋ ಮೇ ಅಸಚ್ಛಿಕತೋ’’ತಿ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ ಕುಕ್ಕುಚ್ಚಂ ಚೇತಸೋ ವಿಪ್ಪಟಿಸಾರೋ ಮನೋವಿಲೇಖೋ।

ಕುಕ್ಕುಚ್ಚಾನಂ ನಿವಾರಣನ್ತಿ ಕುಕ್ಕುಚ್ಚಾನಂ ಆವರಣಂ ನೀವರಣಂ ಪಹಾನಂ ಉಪಸಮಂ ವೂಪಸಮಂ ಪಟಿನಿಸ್ಸಗ್ಗಂ ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸದ್ಧಿಂ ಅಮತಂ ನಿಬ್ಬಾನನ್ತಿ - ಕುಕ್ಕುಚ್ಚಾನಂ ನಿವಾರಣಂ। ತೇನಾಹ ಭಗವಾ -

> ‘‘ಪಹಾನಂ ಕಾಮಚ್ಛನ್ದಾನಂ, [ಉದಯಾತಿ ಭಗವಾ]
> ದೋಮನಸ್ಸಾನ ಚೂಭಯಂ।
> ಥಿನಸ್ಸ ಚ ಪನೂದನಂ, ಕುಕ್ಕುಚ್ಚಾನಂ ನಿವಾರಣ’’ನ್ತಿ॥

೭೪. **ಉಪೇಕ್ಖಾಸತಿಸಂಸುದ್ಧಂ , ಧಮ್ಮತಕ್ಕಪುರೇಜವಂ।**

ಅಞ್ಞಾವಿಮೋಕ್ಖಂ ಪಬ್ರೂಮಿ, ಅವಿಜ್ಜಾಯ ಪಭೇದನಂ॥

ಉಪೇಕ್ಖಾಸತಿಸಂಸುದ್ಧನ್ತಿ। ಉಪೇಕ್ಖಾತಿ ಯಾ ಚತುತ್ಥೇ ಝಾನೇ ಉಪೇಕ್ಖಾ ಉಪೇಕ್ಖನಾ ಅಜ್ಝುಪೇಕ್ಖನಾ ಚಿತ್ತಸಮತಾ [ಚಿತ್ತಸಮಥೋ (ಸ್ಯಾ॰) ಮಹಾನಿ॰ ೨೦೭] ಚಿತ್ತಪ್ಪಸ್ಸದ್ಧತಾ ಮಜ್ಝತ್ತತಾ ಚಿತ್ತಸ್ಸ। **ಸತೀತಿ** ಯಾ ಚತುತ್ಥೇ ಝಾನೇ ಉಪೇಕ್ಖಂ ಆರಬ್ಭ ಸತಿ ಅನುಸ್ಸತಿ...ಪೇ॰... ಸಮ್ಮಾಸತಿ। **ಉಪೇಕ್ಖಾಸತಿಸಂಸುದ್ಧನ್ತಿ** ಚತುತ್ಥೇ ಝಾನೇ ಉಪೇಕ್ಖಾ ಚ ಸತಿ ಚ ಸುದ್ಧಾ ಹೋನ್ತಿ ವಿಸುದ್ಧಾ ಸಂಸುದ್ಧಾ ಪರಿಸುದ್ಧಾ ಪರಿಯೋದಾತಾ ಅನಙ್ಗಣಾ ವಿಗತೂಪಕ್ಕಿಲೇಸಾ ಮುದುಭೂತಾ ಕಮ್ಮನಿಯಾ ಠಿತಾ ಆನೇಞ್ಜಪ್ಪತ್ತಾತಿ - ಉಪೇಕ್ಖಾಸತಿಸಂಸುದ್ಧಂ।

ಧಮ್ಮತಕ್ಕಪುರೇಜವನ್ತಿ ಧಮ್ಮತಕ್ಕೋ ವುಚ್ಚತಿ ಸಮ್ಮಾಸಙ್ಕಪ್ಪೋ। ಸೋ ಆದಿತೋ ಹೋತಿ, ಪುರತೋ ಹೋತಿ, ಪುಬ್ಬಙ್ಗಮೋ ಹೋತಿ ಅಞ್ಞಾವಿಮೋಕ್ಖಸ್ಸಾತಿ, ಏವಮ್ಪಿ ಧಮ್ಮತಕ್ಕಪುರೇಜವಂ। ಅಥ ವಾ, ಧಮ್ಮತಕ್ಕೋ ವುಚ್ಚತಿ ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿ। ಸಾ ಆದಿತೋ ಹೋತಿ, ಪುರತೋ ಹೋತಿ, ಪುಬ್ಬಙ್ಗಮೋ ಹೋತಿ ಅಞ್ಞಾವಿಮೋಕ್ಖಸ್ಸಾತಿ , ಏವಮ್ಪಿ ಧಮ್ಮತಕ್ಕಪುರೇಜವಂ। ಅಥ ವಾ, ಧಮ್ಮತಕ್ಕೋ ವುಚ್ಚತಿ ಚತುನ್ನಂ ಮಗ್ಗಾನಂ ಪುಬ್ಬಭಾಗವಿಪಸ್ಸನಾ। ಸಾ ಆದಿತೋ ಹೋತಿ, ಪುರತೋ ಹೋತಿ, ಪುಬ್ಬಙ್ಗಮೋ ಹೋತಿ ಅಞ್ಞಾವಿಮೋಕ್ಖಸ್ಸಾತಿ - ಏವಮ್ಪಿ ಧಮ್ಮತಕ್ಕಪುರೇಜವಂ।

ಅಞ್ಞಾವಿಮೋಕ್ಖಂ ಪಬ್ರೂಮೀತಿ ಅಞ್ಞಾವಿಮೋಕ್ಖೋ ವುಚ್ಚತಿ ಅರಹತ್ತವಿಮೋಕ್ಖೋ। ಅರಹತ್ತವಿಮೋಕ್ಖಂ ಪಬ್ರೂಮಿ ಆಚಿಕ್ಖಾಮಿ ದೇಸೇಮಿ ಪಞ್ಞಪೇಮಿ ಪಟ್ಠಪೇಮಿ ವಿವರಾಮಿ ವಿಭಜಾಮಿ ಉತ್ತಾನೀಕರೋಮಿ ಪಕಾಸೇಮೀತಿ - ಅಞ್ಞಾವಿಮೋಕ್ಖಂ ಪಬ್ರೂಮಿ।

ಅವಿಜ್ಜಾಯ ಪಭೇದನನ್ತಿ। ಅವಿಜ್ಜಾತಿ ದುಕ್ಖೇ ಅಞ್ಞಾಣಂ...ಪೇ॰... ಅವಿಜ್ಜಾ ಮೋಹೋ ಅಕುಸಲಮೂಲಂ। **ಪಭೇದನನ್ತಿ** ಅವಿಜ್ಜಾಯ ಪಭೇದನಂ ಪಹಾನಂ ವೂಪಸಮಂ ಪಟಿನಿಸ್ಸಗ್ಗಂ ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸದ್ಧಿಂ ಅಮತಂ ನಿಬ್ಬಾನನ್ತಿ - ಅವಿಜ್ಜಾಯ ಪಭೇದನಂ। ತೇನಾಹ ಭಗವಾ -

"ಉಪೇಕ್ಖಾಸತಿಸಂಸುದ್ಧಂ, ಧಮ್ಮತಕ್ಕಪುರೇಜವಂ।

ಅಞ್ಞಾವಿಮೋಕ್ಖಂ ಪಬ್ರೂಮಿ, ಅವಿಜ್ಜಾಯ ಪಭೇದನ"ನ್ತಿ॥

೭೭. **ಕಿಂಸು ಸಂಯೋಜನೋ ಲೋಕೋ, ಕಿಂಸು ತಸ್ಸ ವಿಚಾರಣಂ।**

ಕಿಸ್ಸಸ್ಸ ವಿಪ್ಪಹಾನೇನ, ನಿಬ್ಬಾನಂ ಇತಿ ವುಚ್ಚತಿ॥

ಕಿಂಸು ಸಂಯೋಜನೋ ಲೋಕೋತಿ ಲೋಕಸ್ಸ ಸಂಯೋಜನಂ ಲಗ್ಗನಂ ಬನ್ಧನಂ ಉಪಕ್ಕಿಲೇಸೋ। ಕೇನ ಲೋಕೋ ಯುತ್ತೋ ಪಯುತ್ತೋ ಆಯುತ್ತೋ ಸಮಾಯುತ್ತೋ ಲಗ್ಗೋ ಲಗ್ಗಿತೋ ಪಲಿಬುದ್ಧೋತಿ - ಕಿಂಸು ಸಂಯೋಜನೋ ಲೋಕೋ।

ಕಿಂಸು ತಸ್ಸ ವಿಚಾರಣನ್ತಿ ಕಿಂಸು ತಸ್ಸ ಚಾರಣಂ ವಿಚಾರಣಂ ಪಟಿವಿಚಾರಣಂ। ಕೇನ ಲೋಕೋ ಚರತಿ ವಿಚರತಿ ಪಟಿವಿಚರತೀತಿ - ಕಿಂಸು ತಸ್ಸ ವಿಚಾರಣಂ। **ಕಿಸ್ಸಸ್ಸ ವಿಪ್ಪಹಾನೇನ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಇತಿ ವುಚ್ಚತೀತಿ** ಕಿಸ್ಸಸ್ಸ ವಿಪ್ಪಹಾನೇನ ವೂಪಸಮೇನ ಪಟಿನಿಸ್ಸಗ್ಗೇನ ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸದ್ಧಿಯಾ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಇತಿ ವುಚ್ಚತಿ ಪವುಚ್ಚತಿ ಕಥೀಯತಿ ಭಣೀಯತಿ ದೀಪೀಯತಿ ವೋಹರೀಯತೀತಿ - ಕಿಸ್ಸಸ್ಸ ವಿಪ್ಪಹಾನೇನ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಇತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ತೇನಾಹ ಸೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ -

"ಕಿಂಸು ಸಂಯೋಜನೋ ಲೋಕೋ, ಕಿಂಸು ತಸ್ಸ ವಿಚಾರಣಂ।

ಕಿಸ್ಸಸ್ಸ ವಿಪ್ಪಹಾನೇನ, ನಿಬ್ಬಾನಂ ಇತಿ ವುಚ್ಚತೀ"ತಿ॥

೭೮. **ನನ್ದಿಸಂಯೋಜನೋ ಲೋಕೋ, ವಿತಕ್ಕಸ್ಸ ವಿಚಾರಣಾ।**
ತಣ್ಹಾಯ ವಿಪ್ಪಹಾನೇನ, ನಿಬ್ಬಾನಂ ಇತಿ ವುಚ್ಚತಿ॥

ನನ್ದಿಸಂಯೋಜನೋ ಲೋಕೋತಿ ನನ್ದೀ ವುಚ್ಚತಿ ತಣ್ಹಾ। ಯೋ ರಾಗೋ ಸಾರಾಗೋ…ಪೇ॰… ಅಭಿಜ್ಝಾ ಲೋಭೋ ಅಕುಸಲಮೂಲಂ, ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ನನ್ದೀ। ಯಾ ನನ್ದೀ ಲೋಕಸ್ಸ ಸಂಯೋಜನಂ ಲಗ್ಗನಂ ಬನ್ಧನಂ ಉಪಕ್ಕಿಲೇಸೋ, ಇಮಾಯ ನನ್ದಿಯಾ ಲೋಕೋ ಯುತ್ತೋ ಪಯುತ್ತೋ ಆಯುತ್ತೋ ಸಮಾಯುತ್ತೋ ಲಗ್ಗೋ ಲಗ್ಗಿತೋ ಪಲಿಬುದ್ಧೋತಿ - ನನ್ದಿಸಂಯೋಜನೋ ಲೋಕೋ।

ವಿತಕ್ಕಸ್ಸ ವಿಚಾರಣಾತಿ। ವಿತಕ್ಕಾತಿ ನವ ವಿತಕ್ಕಾ - ಕಾಮವಿತಕ್ಕೋ, ಬ್ಯಾಪಾದವಿತಕ್ಕೋ, ವಿಹಿಂಸಾವಿತಕ್ಕೋ, ಞಾತಿವಿತಕ್ಕೋ ಜನಪದವಿತಕ್ಕೋ , ಅಮರಾವಿತಕ್ಕೋ, ಪರಾನುದಯತಾಪಟಿಸಂಯುತ್ತೋ ವಿತಕ್ಕೋ, ಲಾಭಸಕ್ಕಾರಸಿಲೋಕಪಟಿಸಂಯುತ್ತೋ ವಿತಕ್ಕೋ, ಅನವಞ್ಞತ್ತಿಪಟಿಸಂಯುತ್ತೋ ವಿತಕ್ಕೋ। ಇಮೇ ವುಚ್ಚನ್ತಿ ನವ ವಿತಕ್ಕಾ। ಇಮೇ ನವ ವಿತಕ್ಕಾ ಲೋಕಸ್ಸ ಚಾರಣಾ ವಿಚಾರಣಾ ಪಟಿವಿಚಾರಣಾ। ಇಮೇಹಿ ನವಹಿ ವಿತಕ್ಕೇಹಿ ಲೋಕೋ ಚರತಿ ವಿಚರತಿ ಪಟಿವಿಚರತೀತಿ - ವಿತಕ್ಕಸ್ಸ ವಿಚಾರಣಾ।

ತಣ್ಹಾಯ ವಿಪ್ಪಹಾನೇನ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಇತಿ ವುಚ್ಚತೀತಿ। ತಣ್ಹಾತಿ ರೂಪತಣ್ಹಾ…ಪೇ॰… ಧಮ್ಮತಣ್ಹಾ। **ತಣ್ಹಾಯ ವಿಪ್ಪಹಾನೇನ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಇತಿ ವುಚ್ಚತೀತಿ** ತಣ್ಹಾಯ ವಿಪ್ಪಹಾನೇನ ವೂಪಸಮೇನ ಪಟಿನಿಸ್ಸಗ್ಗೇನ ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸದ್ಧಿಯಾ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಇತಿ ವುಚ್ಚತಿ ಪವುಚ್ಚತಿ ಕಥೀಯತಿ ಭಣೀಯತಿ ದೀಪೀಯತಿ ವೋಹರೀಯತೀತಿ - ತಣ್ಹಾಯ ವಿಪ್ಪಹಾನೇನ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಇತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ತೇನಾಹ ಭಗವಾ -

"ನನ್ದಿಸಂಯೋಜನೋ ಲೋಕೋ, ವಿತಕ್ಕಸ್ಸ ವಿಚಾರಣಾ।
ತಣ್ಹಾಯ ವಿಪ್ಪಹಾನೇನ, ನಿಬ್ಬಾನಂ ಇತಿ ವುಚ್ಚತೀ"ತಿ॥

೭೯. **ಕಥಂ ಸತಸ್ಸ ಚರತೋ, ವಿಞ್ಞಾಣಂ ಉಪರುಜ್ಝತಿ।**
ಭಗವನ್ತಂ ಪುಟ್ಠುಮಾಗಮಾ, ತಂ ಸುಣೋಮ ವಚೋ ತವ॥

ಕಥಂ ಸತಸ್ಸ ಚರತೋತಿ ಕಥಂ ಸತಸ್ಸ ಸಮ್ಪಜಾನಸ್ಸ ಚರತೋ ವಿಹರತೋ ಇರಿಯತೋ ವತ್ತಯತೋ ಪಾಲಯತೋ ಯಪಯತೋ ಯಾಪಯತೋತಿ - ಕಥಂ ಸತಸ್ಸ ಚರತೋ।

ವಿಞ್ಞಾಣಂ ಉಪರುಜ್ಝತೀತಿ ವಿಞ್ಞಾಣಂ ನಿರುಜ್ಝತಿ ವೂಪಸಮ್ಮತಿ ಅತ್ಥಂ ಗಚ್ಛತಿ ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸಮ್ಭತೀತಿ - ವಿಞ್ಞಾಣಂ ಉಪರುಜ್ಝತಿ।

ಭಗವನ್ತಂ ಪುಟ್ಠುಮಾಗಮಾತಿ ಬುದ್ಧಂ ಭಗವನ್ತಂ ಪುಟ್ಠುಂ ಪುಚ್ಛಿತುಂ ಯಾಚಿತುಂ ಅಜ್ಝೇಸಿತುಂ ಪಸಾದೇತುಂ ಆಗಮ್ಹಾ ಆಗತಮ್ಹಾ ಉಪಾಗತಮ್ಹಾ ಸಮ್ಪತ್ತಮ್ಹಾ, "ತಯಾ ಸದ್ಧಿಂ ಸಮಾಗತಮ್ಹಾ"ತಿ - ಭಗವನ್ತಂ ಪುಟ್ಠುಮಾಗಮಾ।

ತಂ ಸುಣೋಮ ವಚೋ ತವಾತಿ। ತನ್ತಿ ತುಯ್ಹಂ ವಚನಂ ಬ್ಯಪ್ಪಥಂ ದೇಸನಂ ಅನುಸಾಸನಂ ಅನುಸಿಟ್ಠಂ ಸುಣೋಮ ಉಗ್ಗಣ್ಹಾಮ ಧಾರೇಮ ಉಪಧಾರೇಮ ಉಪಲಕ್ಖೇಮಾತಿ - ತಂ ಸುಣೋಮ ವಚೋ ತವ। ತೇನಾಹ ಸೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ -

"ಕಥಂ ಸತಸ್ಸ ಚರತೋ, ವಿಞ್ಞಾಣಂ ಉಪರುಜ್ಝತಿ।
ಭಗವನ್ತಂ ಪುಟ್ಠುಮಾಗಮಾ, ತಂ ಸುಣೋಮ ವಚೋ ತವಾ"ತಿ॥

೮೦. **ಅಜ್ಝತ್ತಞ್ಚ ಬಹಿದ್ಧಾ ಚ, ವೇದನಂ ನಾಭಿನನ್ದತೋ।**
ಏವಂ ಸತಸ್ಸ ಚರತೋ, ವಿಞ್ಞಾಣಂ ಉಪರುಜ್ಝತಿ॥

ಅಜ್ಝತ್ತಞ್ಚ ಬಹಿದ್ಧಾ ಚ ವೇದನಂ ನಾಭಿನನ್ದತೋತಿ ಅಜ್ಝತ್ತಂ ವೇದನಾಸು ವೇದನಾನುಪಸ್ಸೀ ವಿಹರನ್ತೋ ವೇದನಂ ನಾಭಿನನ್ದತಿ ನಾಭಿವದತಿ ನ ಅಜ್ಝೋಸೇತಿ [ನ ಅಜ್ಝೋಸಾಯ ತಿಟ್ಠತಿ (ಸ್ಯಾ॰)], ಅಭಿನನ್ದನಂ ಅಭಿವದನಂ ಅಜ್ಝೋಸಾನಂ ಗಾಹಂ ಪರಾಮಾಸಂ ಅಭಿನಿವೇಸಂ ಪಜಹತಿ ವಿನೋದೇತಿ ಬ್ಯನ್ತೀಕರೋತಿ ಅನಭಾವಂ ಗಮೇತಿ; ಬಹಿದ್ಧಾ ವೇದನಾಸು ವೇದನಾನುಪಸ್ಸೀ ವಿಹರನ್ತೋ ವೇದನಂ ನಾಭಿನನ್ದತಿ ನಾಭಿವದತಿ ನ ಅಜ್ಝೋಸೇತಿ, ಅಭಿನನ್ದನಂ ಅಭಿವದನಂ ಅಜ್ಝೋಸಾನಂ ಗಾಹಂ ಪರಾಮಾಸಂ ಅಭಿನಿವೇಸಂ ಪಜಹತಿ ವಿನೋದೇತಿ ಬ್ಯನ್ತೀಕರೋತಿ ಅನಭಾವಂ ಗಮೇತಿ; ಅಜ್ಝತ್ತಬಹಿದ್ಧಾ ವೇದನಾಸು ವೇದನಾನುಪಸ್ಸೀ ವಿಹರನ್ತೋ ವೇದನಂ ನಾಭಿನನ್ದತಿ ನಾಭಿವದತಿ ನ ಅಜ್ಝೋಸೇತಿ, ಅಭಿನನ್ದನಂ ಅಭಿವದನಂ ಅಜ್ಝೋಸಾನಂ ಗಾಹಂ ಪರಾಮಾಸಂ ಅಭಿನಿವೇಸಂ ಪಜಹತಿ ವಿನೋದೇತಿ ಬ್ಯನ್ತೀಕರೋತಿ ಅನಭಾವಂ ಗಮೇತಿ। ಅಜ್ಝತ್ತಂ ಸಮುದಯಧಮ್ಮಾನುಪಸ್ಸೀ ವೇದನಾಸು ವೇದನಾನುಪಸ್ಸೀ [ಇದಂ ಪದಂ ನತ್ಥಿ ಸ್ಯಾ॰ ಪೋತ್ಥಕೇ] ವಿಹರನ್ತೋ ವೇದನಂ ನಾಭಿನನ್ದತಿ ನಾಭಿವದತಿ ನ ಅಜ್ಝೋಸೇತಿ, ಅಭಿನನ್ದನಂ ಅಭಿವದನಂ ಅಜ್ಝೋಸಾನಂ ಗಾಹಂ ಪರಾಮಾಸಂ ಅಭಿನಿವೇಸಂ ಪಜಹತಿ ವಿನೋದೇತಿ ಬ್ಯನ್ತೀಕರೋತಿ ಅನಭಾವಂ ಗಮೇತಿ; ಅಜ್ಝತ್ತಂ ವಯಧಮ್ಮಾನುಪಸ್ಸೀ ವೇದನಾಸು ವೇದನಾನುಪಸ್ಸೀ ವಿಹರನ್ತೋ…ಪೇ॰… ಅಜ್ಝತ್ತಂ ಸಮುದಯವಯಧಮ್ಮಾನುಪಸ್ಸೀ ವೇದನಾಸು ವೇದನಾನುಪಸ್ಸೀ ವಿಹರನ್ತೋ…ಪೇ॰… ಬಹಿದ್ಧಾ ಸಮುದಯಧಮ್ಮಾನುಪಸ್ಸೀ ವೇದನಾಸು ವೇದನಾನುಪಸ್ಸೀ ವಿಹರನ್ತೋ ವೇದನಂ ನಾಭಿನನ್ದತಿ ನಾಭಿವದತಿ ನ ಅಜ್ಝೋಸೇತಿ, ಅಭಿನನ್ದನಂ ಅಭಿವದನಂ ಅಜ್ಝೋಸಾನಂ ಗಾಹಂ ಪರಾಮಾಸಂ ಅಭಿನಿವೇಸಂ ಪಜಹತಿ ವಿನೋದೇತಿ ಬ್ಯನ್ತೀಕರೋತಿ ಅನಭಾವಂ ಗಮೇತಿ; ಬಹಿದ್ಧಾ ವಯಧಮ್ಮಾನುಪಸ್ಸೀ ವೇದನಾಸು ವೇದನಾನುಪಸ್ಸೀ ವಿಹರನ್ತೋ…ಪೇ॰… ಬಹಿದ್ಧಾ ಸಮುದಯವಯಧಮ್ಮಾನುಪಸ್ಸೀ ವೇದನಾಸು ವೇದನಾನುಪಸ್ಸೀ ವಿಹರನ್ತೋ…ಪೇ॰… ಅಜ್ಝತ್ತಬಹಿದ್ಧಾ ಸಮುದಯಧಮ್ಮಾನುಪಸ್ಸೀ ವೇದನಾಸು ವೇದನಾನುಪಸ್ಸೀ ವಿಹರನ್ತೋ…ಪೇ॰… ಅಜ್ಝತ್ತಬಹಿದ್ಧಾ ವಯಧಮ್ಮಾನುಪಸ್ಸೀ ವೇದನಾಸು ವೇದನಾನುಪಸ್ಸೀ ವಿಹರನ್ತೋ…ಪೇ॰… ಅಜ್ಝತ್ತಬಹಿದ್ಧಾ ಸಮುದಯವಯಧಮ್ಮಾನುಪಸ್ಸೀ ವೇದನಾಸು ವೇದನಾನುಪಸ್ಸೀ ವಿಹರನ್ತೋ ವೇದನಂ ನಾಭಿನನ್ದತಿ ನಾಭಿವದತಿ ನ ಅಜ್ಝೋಸೇತಿ, ಅಭಿನನ್ದನಂ ಅಭಿವದನಂ ಅಜ್ಝೋಸಾನಂ ಗಾಹಂ ಪರಾಮಾಸಂ ಅಭಿನಿವೇಸಂ ಪಜಹತಿ ವಿನೋದೇತಿ ಬ್ಯನ್ತೀಕರೋತಿ ಅನಭಾವಂ ಗಮೇತಿ। ಇಮೇಹಿ ದ್ವಾದಸಹಿ ಆಕಾರೇಹಿ ವೇದನಾಸು ವೇದನಾನುಪಸ್ಸೀ ವಿಹರನ್ತೋ…ಪೇ॰… ಅನಭಾವಂ ಗಮೇತಿ।

ಅಥ ವಾ, ವೇದನಂ ಅನಿಚ್ಚತೋ ಪಸ್ಸನ್ತೋ ವೇದನಂ ನಾಭಿನನ್ದತಿ ನಾಭಿವದತಿ ನ ಅಜ್ಝೋಸೇತಿ, ಅಭಿನನ್ದನಂ ಅಭಿವದನಂ ಅಜ್ಝೋಸಾನಂ ಗಾಹಂ ಪರಾಮಾಸಂ ಅಭಿನಿವೇಸಂ ಪಜಹತಿ ವಿನೋದೇತಿ ಬ್ಯನ್ತೀಕರೋತಿ ಅನಭಾವಂ ಗಮೇತಿ। ವೇದನಂ ದುಕ್ಖತೋ ರೋಗತೋ ಗಣ್ಡತೋ ಸಲ್ಲತೋ ಅಘತೋ ಆಬಾಧತೋ…ಪೇ॰… ನಿಸ್ಸರಣತೋ ಪಸ್ಸನ್ತೋ ವೇದನಂ ನಾಭಿನನ್ದತಿ ನಾಭಿವದತಿ ನ ಅಜ್ಝೋಸೇತಿ, ಅಭಿನನ್ದನಂ ಅಭಿವದನಂ ಅಜ್ಝೋಸಾನಂ ಗಾಹಂ ಪರಾಮಾಸಂ ಅಭಿನಿವೇಸಂ ಪಜಹತಿ ವಿನೋದೇತಿ ಬ್ಯನ್ತೀಕರೋತಿ ಅನಭಾವಂ ಗಮೇತಿ। ಇಮೇಹಿ ಚತ್ತಾಲೀಸಾಯ [ದ್ವಾಚತ್ತಾಳೀಸಾಯ (ಸ್ಯಾ॰)] ಆಕಾರೇಹಿ ವೇದನಾಸು ವೇದನಾನುಪಸ್ಸೀ ವಿಹರನ್ತೋ ವೇದನಂ ನಾಭಿನನ್ದತಿ ನಾಭಿವದತಿ ನ ಅಜ್ಝೋಸೇತಿ, ಅಭಿನನ್ದನಂ ಅಭಿವದನಂ ಅಜ್ಝೋಸಾನಂ ಗಾಹಂ ಪರಾಮಾಸಂ ಅಭಿನಿವೇಸಂ ಪಜಹತಿ ವಿನೋದೇತಿ ಬ್ಯನ್ತೀಕರೋತಿ ಅನಭಾವಂ ಗಮೇತೀತಿ – ಅಜ್ಝತ್ತಞ್ಚ ಬಹಿದ್ಧಾ ಚ ವೇದನಂ ನಾಭಿನನ್ದತೋ।

ಏವಂ ಸತಸ್ಸ ಚರತೋತಿ ಏವಂ ಸತಸ್ಸ ಸಮ್ಪಜಾನಸ್ಸ ಚರತೋ ವಿಹರತೋ ಇರಿಯತೋ ವತ್ತಯತೋ ಪಾಲಯತೋ ಯಪಯತೋ ಯಾಪಯತೋತಿ – ಏವಂ ಸತಸ್ಸ ಚರತೋ।

ವಿಞ್ಞಾಣಂ ಉಪರುಜ್ಝತೀತಿ ಪುಞ್ಞಾಭಿಸಙ್ಖಾರಸಹಗತಂ ವಿಞ್ಞಾಣಂ ಅಪುಞ್ಞಾಭಿಸಙ್ಖಾರಸಹಗತಂ ವಿಞ್ಞಾಣಂ ಆನೇಞ್ಜಾಭಿಸಙ್ಖಾರಸಹಗತಂ ವಿಞ್ಞಾಣಂ ನಿರುಜ್ಝತಿ ವೂಪಸಮ್ಮತಿ ಅತ್ಥಂ ಗಚ್ಛತಿ ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸಮ್ಭತೀತಿ – ವಿಞ್ಞಾಣಂ ಉಪರುಜ್ಝತೀ।

ತೇನಾಹ ಭಗವಾ –

“ಅಜ್ಝತ್ತಞ್ಚ ಬಹಿದ್ಧಾ ಚ, ವೇದನಂ ನಾಭಿನನ್ದತೋ।
ಏವಂ ಸತಸ್ಸ ಚರತೋ, ವಿಞ್ಞಾಣಂ ಉಪರುಜ್ಝತೀ”ತಿ॥

ಸಹ ಗಾಥಾಪರಿಯೋಸಾನಾ…ಪೇ॰… ಸತ್ಥಾ ಮೇ, ಭನ್ತೇ ಭಗವಾ, ಸಾವಕೋಹಮಸ್ಮೀತಿ।

ಉದಯಮಾಣವಪುಚ್ಛಾನಿದ್ದೇಸೋ ತೇರಸಮೋ।

೧೪. ಪೋಸಾಲಮಾಣವಪುಚ್ಛಾನಿದ್ದೇಸೋ

೮೧. **ಯೋ ಅತೀತಂ ಆದಿಸತಿ, [ಇಚ್ಚಾಯಸ್ಮಾ ಪೋಸಾಲೋ]**
ಅನೇಜೋ ಛಿನ್ನಸಂಸಯೋ।
ಪಾರಗುಂ [ಪಾರಗೂ (ಸ್ಯಾ॰ ಕ॰)] **ಸಬ್ಬಧಮ್ಮಾನಂ, ಅತ್ಥಿ ಪಞ್ಹೇನ ಆಗಮಂ॥**

ಯೋ ಅತೀತಂ ಆದಿಸತೀತಿ। ಯೋತಿ ಯೋ ಸೋ ಭಗವಾ ಸಯಮ್ಭೂ। ಅನಾಚರಿಯಕೋ ಪುಬ್ಬೇ ಅನನುಸ್ಸುತೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು ಸಾಮಂ ಸಚ್ಚಾನಿ ಅಭಿಸಮ್ಬುಜ್ಝಿ, ತತ್ಥ ಚ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಂ ಪತ್ತೋ, ಬಲೇಸು ಚ ವಸೀಭಾವಂ। **ಅತೀತಂ ಆದಿಸತೀತಿ** ಭಗವಾ ಅತ್ತನೋ ಚ ಪರೇಸಞ್ಚ ಅತೀತಮ್ಪಿ ಆದಿಸತಿ, ಅನಾಗತಮ್ಪಿ ಆದಿಸತಿ, ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಮ್ಪಿ ಆದಿಸತಿ।

ಕಥಂ ಭಗವಾ ಅತ್ತನೋ ಅತೀತಂ ಆದಿಸತಿ? ಭಗವಾ ಅತ್ತನೋ ಅತೀತಂ ಏಕಮ್ಪಿ ಜಾತಿಂ ಆದಿಸತಿ, ದ್ವೇಪಿ ಜಾತಿಯೋ ಆದಿಸತಿ, ತಿಸ್ಸೋಪಿ ಜಾತಿಯೋ ಆದಿಸತಿ, ಚತಸ್ಸೋಪಿ ಜಾತಿಯೋ ಆದಿಸತಿ, ಪಞ್ಚಪಿ ಜಾತಿಯೋ ಆದಿಸತಿ, ದಸಪಿ ಜಾತಿಯೋ ಆದಿಸತಿ, ವೀಸಮ್ಪಿ ಜಾತಿಯೋ ಆದಿಸತಿ, ತಿಂಸಮ್ಪಿ ಜಾತಿಯೋ ಆದಿಸತಿ, ಚತ್ತಾಲೀಸಮ್ಪಿ ಜಾತಿಯೋ ಆದಿಸತಿ , ಪಞ್ಞಾಸಮ್ಪಿ ಜಾತಿಯೋ ಆದಿಸತಿ, ಜಾತಿಸತಮ್ಪಿ…ಪೇ॰… ಜಾತಿಸಹಸ್ಸಮ್ಪಿ… ಜಾತಿಸತಸಹಸ್ಸಮ್ಪಿ… ಅನೇಕೇಪಿ ಸಂವಟ್ಟಕಪ್ಪೇ… ಅನೇಕೇಪಿ ವಿವಟ್ಟಕಪ್ಪೇ… ಅನೇಕೇಪಿ ಸಂವಟ್ಟವಿವಟ್ಟಕಪ್ಪೇ ಆದಿಸತಿ – “ಅಮುತ್ರಾಸಿಂ ಏವಂನಾಮೋ ಏವಂಗೋತ್ತೋ ಏವಂವಣ್ಣೋ ಏವಮಾಹಾರೋ ಏವಂಸುಖದುಕ್ಖಪ್ಪಟಿಸಂವೇದೀ ಏವಮಾಯುಪರಿಯನ್ತೋ, ಸೋ ತತೋ ಚುತೋ ಅಮುತ್ರ ಉದಪಾದಿಂ; ತತ್ರಾಪಾಸಿಂ ಏವಂನಾಮೋ ಏವಂಗೋತ್ತೋ ಏವಂವಣ್ಣೋ ಏವಮಾಹಾರೋ ಏವಂಸುಖದುಕ್ಖಪ್ಪಟಿಸಂವೇದೀ ಏವಮಾಯುಪರಿಯನ್ತೋ, ಸೋ ತತೋ ಚುತೋ ಇಧೂಪಪನ್ನೋ”ತಿ। ಇತಿ ಸಾಕಾರಂ ಸಉದ್ದೇಸಂ ಅನೇಕವಿಹಿತಂ ಪುಬ್ಬೇನಿವಾಸಂ ಆದಿಸತಿ। ಏವಂ ಭಗವಾ ಅತ್ತನೋ ಅತೀತಂ ಆದಿಸತಿ।

ಕಥಂ ಭಗವಾ ಪರೇಸಂ ಅತೀತಂ ಆದಿಸತಿ? ಭಗವಾ ಪರೇಸಂ ಅತೀತಂ ಏಕಮ್ಪಿ ಜಾತಿಂ ಆದಿಸತಿ, ದ್ವೇಪಿ ಜಾತಿಯೋ ಆದಿಸತಿ…ಪೇ॰… ಅನೇಕೇಪಿ ಸಂವಟ್ಟವಿವಟ್ಟಕಪ್ಪೇ ಆದಿಸತಿ – “ಅಮುತ್ರಾಸಿ ಏವಂನಾಮೋ ಏವಂಗೋತ್ತೋ ಏವಂವಣ್ಣೋ ಏವಮಾಹಾರೋ ಏವಂಸುಖದುಕ್ಖಪ್ಪಟಿಸಂವೇದೀ ಏವಮಾಯುಪರಿಯನ್ತೋ, ಸೋ ತತೋ ಚುತೋ ಅಮುತ್ರ ಉದಪಾದಿ; ತತ್ರಾಪಾಸಿ ಏವಂನಾಮೋ ಏವಂಗೋತ್ತೋ ಏವಂವಣ್ಣೋ ಏವಮಾಹಾರೋ ಏವಂಸುಖದುಕ್ಖಪ್ಪಟಿಸಂವೇದೀ ಏವಮಾಯುಪರಿಯನ್ತೋ, ಸೋ ತತೋ ಚುತೋ ಇಧೂಪಪನ್ನೋ”ತಿ। ಇತಿ ಸಾಕಾರಂ ಸಉದ್ದೇಸಂ ಅನೇಕವಿಹಿತಂ ಪುಬ್ಬೇನಿವಾಸಂ ಆದಿಸತಿ। ಏವಂ ಭಗವಾ ಪರೇಸಂ ಅತೀತಂ ಆದಿಸತಿ।

ಭಗವಾ ಪಞ್ಚ ಜಾತಕಸತಾನಿ ಭಾಸನ್ತೋ ಅತ್ತನೋ ಚ ಪರೇಸಞ್ಚ ಅತೀತಂ ಆದಿಸತಿ, ಮಹಾಪದಾನಿಯಸುತ್ತನ್ತಂ [ಮಹಾಧನಿಯಸುತ್ತಂ (ಸ್ಯಾ॰)] ಭಾಸನ್ತೋ ಅತ್ತನೋ ಚ ಪರೇಸಞ್ಚ ಅತೀತಂ ಆದಿಸತಿ, ಮಹಾಸುದಸ್ಸನಿಯಸುತ್ತನ್ತಂ ಭಾಸನ್ತೋ

ಅತ್ತನೋ ಚ ಪರೇಸಞ್ಚ ಅತೀತಂ ಆದಿಸತಿ, ಮಹಾಗೋವಿನ್ದಿಯಸುತ್ತನ್ತಂ ಭಾಸನ್ತೋ ಅತ್ತನೋ ಚ ಪರೇಸಞ್ಚ ಅತೀತಂ ಆದಿಸತಿ, ಮಘದೇವಿಯಸುತ್ತನ್ತಂ ಭಾಸನ್ತೋ ಅತ್ತನೋ ಚ ಪರೇಸಞ್ಚ ಅತೀತಂ ಆದಿಸತಿ।

ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ ಭಗವತಾ – "ಅತೀತಂ ಖೋ, ಚುನ್ದ, ಅದ್ಧಾನಂ ಆರಬ್ಭ ತಥಾಗತಸ್ಸ ಸತಾನುಸಾರಿಞಾಣಂ [ಸತಾನುಸ್ಸರಿಯಞಾಣಂ (ಕ॰) ಪಸ್ಸ ದೀ॰ ನಿ॰ ೩.೧೮೭] ಹೋತಿ। ಸೋ ಯಾವತಕಂ ಆಕಙ್ಖತಿ ತಾವತಕಂ ಅನುಸ್ಸರತಿ। ಅನಾಗತಞ್ಚ ಖೋ, ಚುನ್ದ...ಪೇ॰... ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಞ್ಚ ಖೋ, ಚುನ್ದ, ಅದ್ಧಾನಂ ಆರಬ್ಭ ತಥಾಗತಸ್ಸ ಬೋಧಿಜಂ ಞಾಣಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ – 'ಅಯಮನ್ತಿಮಾ ಜಾತಿ, ನತ್ಥಿದಾನಿ ಪುನಬ್ಭವೋ'"ತಿ।

ಇನ್ದ್ರಿಯಪರೋಪರಿಯತ್ತಞಾಣಂ [ಇನ್ದ್ರಿಯಪರೋಪರಿಯತ್ತಿಞಾಣಂ (ಕ॰) ಅಟ್ಠಕಥಾ ಓಲೋಕೇತಬ್ಬಾ] ತಥಾಗತಸ್ಸ ತಥಾಗತಬಲಂ, ಸತ್ತಾನಂ ಆಸಯಾನುಸಯಞಾಣಂ ತಥಾಗತಸ್ಸ ತಥಾಗತಬಲಂ, ಯಮಕಪಾಟಿಹೀರೇ ಞಾಣಂ [ಯಮಕಪಾಟಿಹಿರಿಯಞಾಣಂ (ಸ್ಯಾ॰)] ತಥಾಗತಸ್ಸ ತಥಾಗತಬಲಂ, ಮಹಾಕರುಣಾಸಮಾಪತ್ತಿಯಾ ಞಾಣಂ ತಥಾಗತಸ್ಸ ತಥಾಗತಬಲಂ, ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞಾಣಂ ತಥಾಗತಸ್ಸ ತಥಾಗತಬಲಂ, ಅನಾವರಣಞಾಣಂ ತಥಾಗತಸ್ಸ ತಥಾಗತಬಲಂ, ಸಬ್ಬತ್ಥ ಅಸಙ್ಗಮಪ್ಪಟಿಹತಮನಾವರಣಞಾಣಂ ತಥಾಗತಸ್ಸ ತಥಾಗತಬಲಂ। ಏವಂ ಭಗವಾ ಅತ್ತನೋ ಚ ಪರೇಸಞ್ಚ ಅತೀತಮ್ಪಿ ಆದಿಸತಿ ಅನಾಗತಮ್ಪಿ ಆದಿಸತಿ ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಮ್ಪಿ ಆದಿಸತಿ ಆಚಿಕ್ಖತಿ ದೇಸೇತಿ ಪಞ್ಞಪೇತಿ ಪಟ್ಠಪೇತಿ ವಿವರತಿ ವಿಭಜತಿ ಉತ್ತಾನೀಕರೋತಿ ಪಕಾಸೇತೀತಿ – ಯೋ ಅತೀತಂ ಆದಿಸತಿ।

ಇಚ್ಚಾಯಸ್ಮಾ ಪೋಸಾಲೋತಿ। **ಇಚ್ಚಾ**ತಿ ಪದಸನ್ಧಿ...ಪೇ॰... **ಆಯಸ್ಮಾ**ತಿ ಪಿಯವಚನಂ...ಪೇ॰... **ಪೋಸಾಲೋ**ತಿ ತಸ್ಸ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಸ ನಾಮಂ...ಪೇ॰... ಅಭಿಲಾಪೋತಿ – ಇಚ್ಚಾಯಸ್ಮಾ ಪೋಸಾಲೋ।

ಅನೇಜೋ ಛಿನ್ನಸಂಸಯೋತಿ ಏಜಾ ವುಚ್ಚತಿ ತಣ್ಹಾ। ಯೋ ರಾಗೋ ಸಾರಾಗೋ...ಪೇ॰... ಅಭಿಜ್ಝಾ ಲೋಭೋ ಅಕುಸಲಮೂಲಂ। ಸಾ ಏಜಾ ತಣ್ಹಾ ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಪಹೀನಾ ಉಚ್ಛಿನ್ನಮೂಲಾ ತಾಲಾವತ್ಥುಕತಾ ಅನಭಾವಂಕತಾ ಆಯತಿಂ ಅನುಪ್ಪಾದಧಮ್ಮಾ। ತಸ್ಮಾ ಬುದ್ಧೋ ಅನೇಜೋ। ಏಜಾಯ ಪಹೀನತ್ತಾ ಅನೇಜೋ। ಭಗವಾ ಲಾಭೇಪಿ ನ ಇಞ್ಜತಿ...ಪೇ॰... ದುಕ್ಖೇಪಿ ನ ಇಞ್ಜತಿ ನ ಚಲತಿ ನ ವೇಧತಿ ನಪ್ಪವೇಧತಿ ನ ಸಮ್ಪವೇಧತೀತಿ ಅನೇಜೋ। **ಛಿನ್ನಸಂಸಯೋ**ತಿ ಸಂಸಯೋ ವುಚ್ಚತಿ ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾ। ದುಕ್ಖೇ ಕಙ್ಖಾ...ಪೇ॰... ಛಮ್ಭಿತತ್ತಂ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಮನೋವಿಲೇಖೋ। ಸೋ ಸಂಸಯೋ ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಪಹೀನೋ ಛಿನ್ನೋ ಉಚ್ಛಿನ್ನೋ ಸಮುಚ್ಛಿನ್ನೋ ವೂಪಸನ್ತೋ ಪಟಿನಿಸ್ಸಗ್ಗೋ ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸದ್ಧೋ ಅಭಬ್ಬುಪ್ಪತ್ತಿಕೋ ಞಾಣಗ್ಗಿನಾ ದಡ್ಢೋ। ತಸ್ಮಾ ಬುದ್ಧೋ ಛಿನ್ನಸಂಸಯೋತಿ – ಅನೇಜೋ ಛಿನ್ನಸಂಸಯೋ।

ಪಾರಗುಂ ಸಬ್ಬಧಮ್ಮಾನನ್ತಿ ಭಗವಾ ಸಬ್ಬಧಮ್ಮಾನಂ ಅಭಿಞ್ಞಾಪಾರಗೂ ಪರಿಞ್ಞಾಪಾರಗೂ ಪಹಾನಪಾರಗೂ ಭಾವನಾಪಾರಗೂ ಸಚ್ಛಿಕಿರಿಯಾಪಾರಗೂ ಸಮಾಪತ್ತಿಪಾರಗೂ ಅಭಿಞ್ಞಾಪಾರಗೂ ಸಬ್ಬಧಮ್ಮಾನಂ...ಪೇ॰... ಜಾತಿಮರಣಸಂಸಾರೋ ನತ್ಥಿ ತಸ್ಸ ಪುನಬ್ಭವೋತಿ – ಪಾರಗೂ ಸಬ್ಬಧಮ್ಮಾನಂ।

ಅತ್ಥಿ ಪಞ್ಹೇನ ಆಗಮನ್ತಿ ಪಞ್ಹೇನ ಅತ್ಥಿಕೋ ಆಗತೋಮ್ಹಿ...ಪೇ॰... "ವಹಸ್ಸೇತಂ ಭಾರ"ನ್ತಿ – ಅತ್ಥಿ ಪಞ್ಹೇನ ಆಗಮಂ। ತೇನಾಹ ಸೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ –

"ಯೋ ಅತೀತಂ ಆದಿಸತಿ, [ಇಚ್ಚಾಯಸ್ಮಾ ಪೋಸಾಲೋ]
ಅನೇಜೋ ಛಿನ್ನಸಂಸಯೋ।
ಪಾರಗುಂ ಸಬ್ಬಧಮ್ಮಾನಂ, ಅತ್ಥಿ ಪಞ್ಹೇನ ಆಗಮ"ನ್ತಿ॥

೮೧. **ವಿಭೂತರೂಪಸಞ್ಞಿಸ್ಸ, ಸಬ್ಬಕಾಯಪ್ಪಹಾಯಿನೋ।**

ಅಜ್ಝತ್ತಞ್ಚ ಬಹಿದ್ಧಾ ಚ, ನತ್ಥಿ ಕಿಞ್ಚೀತಿ ಪಸ್ಸತೋ।

ಞಾಣಂ ಸಕ್ಕಾನುಪುಚ್ಛಾಮಿ, ಕಥಂ ನೇಯ್ಯೋ ತಥಾವಿಧೋ॥

ವಿಭೂತರೂಪಸಞ್ಞಿಸ್ಸಾತಿ ಕತಮಾ ರೂಪಸಞ್ಞಾ? ರೂಪಾವಚರಸಮಾಪತ್ತಿಂ ಸಮಾಪನ್ನಸ್ಸ ವಾ ಉಪಪನ್ನಸ್ಸ ವಾ ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮಸುಖವಿಹಾರಿಸ್ಸ ವಾ ಸಞ್ಞಾ ಸಞ್ಜಾನನಾ ಸಞ್ಜಾನಿತತ್ತಂ - ಅಯಂ ರೂಪಸಞ್ಞಾ। **ವಿಭೂತರೂಪಸಞ್ಞಿಸ್ಸಾತಿ** ಚತಸ್ಸೋ ಅರೂಪಸಮಾಪತ್ತಿಯೋ ಪಟಿಲದ್ಧಸ್ಸ [ಲಾಭಿಸ್ಸ (ಸ್ಯಾ॰)] ರೂಪಸಞ್ಞಾ ವಿಭೂತಾ ಹೋನ್ತಿ ವಿಗತಾ ಅತಿಕ್ಕನ್ತಾ ಸಮತಿಕ್ಕನ್ತಾ ವೀತಿವತ್ತಾತಿ - ವಿಭೂತರೂಪಸಞ್ಞಿಸ್ಸ।

ಸಬ್ಬಕಾಯಪ್ಪಹಾಯಿನೋತಿ ಸಬ್ಬೋ ತಸ್ಸ ಪಟಿಸನ್ಧಿಕೋ ರೂಪಕಾಯೋ ಪಹೀನೋ, ತದಙ್ಗಸಮತಿಕ್ಕಮಾ ವಿಕ್ಖಮ್ಭನಪ್ಪಹಾನೇನ ಪಹೀನೋ ತಸ್ಸ ರೂಪಕಾಯೋತಿ - ಸಬ್ಬಕಾಯಪ್ಪಹಾಯಿನೋ।

ಅಜ್ಝತ್ತಞ್ಚ ಬಹಿದ್ಧಾ ಚ, ನತ್ಥಿ ಕಿಞ್ಚೀತಿ ಪಸ್ಸತೋತಿ। ನತ್ಥಿ ಕಿಞ್ಚೀತಿ ಆಕಿಞ್ಚಞ್ಞಾಯತನಸಮಾಪತ್ತಿ। ಕಿಂಕಾರಣಾ? ನತ್ಥಿ ಕಿಞ್ಚೀತಿ ಆಕಿಞ್ಚಞ್ಞಾಯತನಸಮಾಪತ್ತಿ। ಯಂ ವಿಞ್ಞಾಣಞ್ಚಾಯತನಸಮಾಪತ್ತಿಂ ಸತೋ ಸಮಾಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ತತೋ ವುಟ್ಠಹಿತ್ವಾ ತಞ್ಞೇವ ವಿಞ್ಞಾಣಂ ಅಭಾವೇತಿ, ವಿಭಾವೇತಿ, ಅನ್ತರಧಾಪೇತಿ, "ನತ್ಥಿ ಕಿಞ್ಚೀ"ತಿ ಪಸ್ಸತಿ - ತಂಕಾರಣಾ ನತ್ಥಿ ಕಿಞ್ಚೀತಿ ಆಕಿಞ್ಚಞ್ಞಾಯತನಸಮಾಪತ್ತೀತಿ - ಅಜ್ಝತ್ತಞ್ಚ ಬಹಿದ್ಧಾ ಚ ನತ್ಥಿ ಕಿಞ್ಚೀತಿ ಪಸ್ಸತೋ।

ಞಾಣಂ ಸಕ್ಕಾನುಪುಚ್ಛಾಮೀತಿ। ಸಕ್ಕಾತಿ - ಸಕ್ಕೋ। ಭಗವಾ ಸಕ್ಯಕುಲಾ ಪಬ್ಬಜಿತೋತಿಪಿ ಸಕ್ಕೋ ...ಪೇ॰... ಪಹೀನಭಯಭೇರವೋ ವಿಗತಲೋಮಹಂಸೋತಿಪಿ ಸಕ್ಕೋ। **ಞಾಣಂ ಸಕ್ಕಾನುಪುಚ್ಛಾಮೀತಿ** ತಸ್ಸ ಞಾಣಂ ಪುಚ್ಛಾಮಿ, ಪಞ್ಞಂ ಪುಚ್ಛಾಮಿ, ಸಮ್ಬುದ್ಧಂ ಪುಚ್ಛಾಮಿ। "ಕೀದಿಸಂ ಕಿಂಸಣ್ಠಿತಂ ಕಿಂಪಕಾರಂ ಕಿಂಪಟಿಭಾಗಂ ಞಾಣಂ ಇಚ್ಛಿತಬ್ಬ"ನ್ತಿ - ಞಾಣಂ ಸಕ್ಕಾನುಪುಚ್ಛಾಮಿ।

ಕಥಂ ನೇಯ್ಯೋ ತಥಾವಿಧೋತಿ ಕಥಂ ಸೋ ನೇತಬ್ಬೋ ವಿನೇತಬ್ಬೋ ಅನುನೇತಬ್ಬೋ ಪಞ್ಞಪೇತಬ್ಬೋ ನಿಜ್ಝಾಪೇತಬ್ಬೋ ಪೇಕ್ಖೇತಬ್ಬೋ ಪಸಾದೇತಬ್ಬೋ? ಕಥಂ ತೇನ [ಕಥಮಸ್ಸ (ಸ್ಯಾ॰)] ಉತ್ತರಿ ಞಾಣಂ ಉಪ್ಪಾದೇತಬ್ಬಂ? **ತಥಾವಿಧೋತಿ** ತಥಾವಿಧೋ ತಾದಿಸೋ ತಸ್ಸಣ್ಠಿತೋ ತಪ್ಪಕಾರೋ ತಪ್ಪಟಿಭಾಗೋ ಯೋ ಸೋ ಆಕಿಞ್ಚಞ್ಞಾಯತನಸಮಾಪತ್ತಿಲಾಭೀತಿ - ಕಥಂ ನೇಯ್ಯೋ ತಥಾವಿಧೋ। ತೇನಾಹ ಸೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ -

"ವಿಭೂತರೂಪಸಞ್ಞಿಸ್ಸ, ಸಬ್ಬಕಾಯಪ್ಪಹಾಯಿನೋ।

ಅಜ್ಝತ್ತಞ್ಚ ಬಹಿದ್ಧಾ ಚ, ನತ್ಥಿ ಕಿಞ್ಚೀತಿ ಪಸ್ಸತೋ।

ಞಾಣಂ ಸಕ್ಕಾನುಪುಚ್ಛಾಮಿ, ಕಥಂ ನೇಯ್ಯೋ ತಥಾವಿಧೋ"ತಿ॥

೮೨. **ವಿಞ್ಞಾಣಟ್ಠಿತಿಯೋ ಸಬ್ಬಾ, [ಪೋಸಾಲಾತಿ ಭಗವಾ]**

ಅಭಿಜಾನಂ ತಥಾಗತೋ।

ತಿಟ್ಠನ್ತಮೇನಂ ಜಾನಾತಿ, ಧಿಮುತ್ತಂ ತಪ್ಪರಾಯಣಂ।

ವಿಞ್ಞಾಣಟ್ಠಿತಿಯೋ ಸಬ್ಬಾತಿ ಭಗವಾ ಅಭಿಸಙ್ಖಾರವಸೇನ ಚತಸ್ಸೋ ವಿಞ್ಞಾಣಟ್ಠಿತಿಯೋ ಜಾನಾತಿ, ಪಟಿಸನ್ಧಿವಸೇನ ಸತ್ತ ವಿಞ್ಞಾಣಟ್ಠಿತಿಯೋ ಜಾನಾತಿ। ಕಥಂ ಭಗವಾ ಅಭಿಸಙ್ಖಾರವಸೇನ ಚತಸ್ಸೋ ವಿಞ್ಞಾಣಟ್ಠಿತಿಯೋ ಜಾನಾತಿ? ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ ಭಗವತಾ - "ರೂಪುಪಯಂ [ರೂಪೂಪಾಯಂ (ಸ್ಯಾ॰ ಕ॰) ಪಸ್ಸ ಸಂ॰ ನಿ॰ ೩.೫೩] ವಾ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ವಿಞ್ಞಾಣಂ ತಿಟ್ಠಮಾನಂ ತಿಟ್ಠೇಯ್ಯ [ತಿಟ್ಠತಿ

(ಸ್ಯಾ॰ ಕ॰)], ರೂಪಾರಮ್ಮಣಂ ರೂಪಪ್ಪತಿಟ್ಠಂ ನನ್ದೂಪಸೇಚನಂ ವುದ್ಧಿಂ ವಿರೂಳ್ಹಿಂ ವೇಪುಲ್ಲಂ ಆಪಜ್ಜೇಯ್ಯ। ವೇದನುಪಯಂ ವಾ, ಭಿಕ್ಖವೇ…ಪೇ॰… ಸಞ್ಞುಪಯಂ ವಾ, ಭಿಕ್ಖವೇ…ಪೇ॰… ಸಙ್ಖಾರುಪಯಂ ವಾ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ವಿಞ್ಞಾಣಂ ತಿಟ್ಠಮಾನಂ ತಿಟ್ಠೇಯ್ಯ, ಸಙ್ಖಾರಾರಮ್ಮಣಂ ಸಙ್ಖಾರಪ್ಪತಿಟ್ಠಂ ನನ್ದೂಪಸೇಚನಂ ವುದ್ಧಿಂ ವಿರೂಳ್ಹಿಂ ವೇಪುಲ್ಲಂ ಆಪಜ್ಜೇಯ್ಯಾ"ತಿ। ಏವಂ ಭಗವಾ ಅಭಿಸಙ್ಖಾರವಸೇನ ಚತಸ್ಸೋ ವಿಞ್ಞಾಣಟ್ಠಿತಿಯೋ ಜಾನಾತಿ।

ಕಥಂ ಭಗವಾ ಪಟಿಸನ್ಧಿವಸೇನ ಸತ್ತ ವಿಞ್ಞಾಣಟ್ಠಿತಿಯೋ ಜಾನಾತಿ? ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ ಭಗವತಾ – "ಸನ್ತಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸತ್ತಾ ನಾನತ್ತಕಾಯಾ ನಾನತ್ತಸಞ್ಞಿನೋ – ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ಮನುಸ್ಸಾ ಏಕಚ್ಚೇ ಚ ದೇವಾ ಏಕಚ್ಚೇ ಚ ವಿನಿಪಾತಿಕಾ। ಅಯಂ ಪಠಮಾ ವಿಞ್ಞಾಣಟ್ಠಿತಿ।

"ಸನ್ತಿ , ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸತ್ತಾ ನಾನತ್ತಕಾಯಾ ಏಕತ್ತಸಞ್ಞಿನೋ, ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ದೇವಾ ಬ್ರಹ್ಮಕಾಯಿಕಾ ಪಠಮಾಭಿನಿಬ್ಬತ್ತಾ। ಅಯಂ ದುತಿಯಾ ವಿಞ್ಞಾಣಟ್ಠಿತಿ।

"ಸನ್ತಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸತ್ತಾ ಏಕತ್ತಕಾಯಾ ನಾನತ್ತಸಞ್ಞಿನೋ, ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ದೇವಾ ಆಭಸ್ಸರಾ। ಅಯಂ ತತಿಯಾ ವಿಞ್ಞಾಣಟ್ಠಿತಿ।

"ಸನ್ತಿ , ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸತ್ತಾ ಏಕತ್ತಕಾಯಾ ಏಕತ್ತಸಞ್ಞಿನೋ, ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ದೇವಾ ಸುಭಕಿಣ್ಹಾ। ಅಯಂ ಚತುತ್ಥೀ [ಚತುತ್ಥಾ (ಸ್ಯಾ॰) ಪಸ್ಸ ಅ॰ ನಿ॰ ೭.೪೪] ವಿಞ್ಞಾಣಟ್ಠಿತಿ।

"ಸನ್ತಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸತ್ತಾ ಸಬ್ಬಸೋ ರೂಪಸಞ್ಞಾನಂ ಸಮತಿಕ್ಕಮಾ ಪಟಿಘಸಞ್ಞಾನಂ ಅತ್ಥಙ್ಗಮಾ ನಾನತ್ತಸಞ್ಞಾನಂ ಅಮನಸಿಕಾರಾ, ಅನನ್ತೋ ಆಕಾಸೋತಿ ಆಕಾಸಾನಞ್ಚಾಯತನೂಪಗಾ। ಅಯಂ ಪಞ್ಚಮೀ [ಪಞ್ಚಮಾ (ಸ್ಯಾ॰)] ವಿಞ್ಞಾಣಟ್ಠಿತಿ।

"ಸನ್ತಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸತ್ತಾ ಸಬ್ಬಸೋ ಆಕಾಸಾನಞ್ಚಾಯತನಂ ಸಮತಿಕ್ಕಮ್ಮ, ಅನನ್ತಂ ವಿಞ್ಞಾಣನ್ತಿ ವಿಞ್ಞಾಣಞ್ಚಾಯತನೂಪಗಾ। ಅಯಂ ಛಟ್ಠೀ [ಛಟ್ಠೋ (ಸ್ಯಾ॰)] ವಿಞ್ಞಾಣಟ್ಠಿತಿ।

"ಸನ್ತಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸತ್ತಾ ಸಬ್ಬಸೋ ವಿಞ್ಞಾಣಞ್ಚಾಯತನಂ ಸಮತಿಕ್ಕಮ್ಮ, ನತ್ಥಿ ಕಿಞ್ಚೀತಿ ಆಕಿಞ್ಚಞ್ಞಾಯತನೂಪಗಾ। ಅಯಂ ಸತ್ತಮೀ [ಸತ್ತಮಾ (ಸ್ಯಾ॰)] ವಿಞ್ಞಾಣಟ್ಠಿತಿ"। ಏವಂ ಭಗವಾ ಪಟಿಸನ್ಧಿವಸೇನ ಸತ್ತ ವಿಞ್ಞಾಣಟ್ಠಿತಿಯೋ ಜಾನಾತೀತಿ – ವಿಞ್ಞಾಣಟ್ಠಿತಿಯೋ ಸಬ್ಬಾ।

ಪೋಸಾಲಾತಿ ಭಗವಾತಿ। **ಪೋಸಾಲಾ**ತಿ ಭಗವಾ ತಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂ ನಾಮೇನ ಆಲಪತಿ। **ಭಗವಾ**ತಿ ಗಾರವಾಧಿವಚನಮೇತಂ… ಪೇ॰… ಸಚ್ಛಿಕಾ ಪಞ್ಞತ್ತಿ, ಯದಿದಂ ಭಗವಾತಿ – ಪೋಸಾಲಾತಿ ಭಗವಾ।

ಅಭಿಜಾನಂ ತಥಾಗತೋತಿ। **ಅಭಿಜಾನ**ನ್ತಿ ಅಭಿಜಾನನ್ತೋ ವಿಜಾನನ್ತೋ ಪಟಿವಿಜಾನನ್ತೋ ಪಟಿವಿಜ್ಝನ್ತೋ ತಥಾಗತೋ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ ಭಗವತಾ – "ಅತೀತಂ ಚೇಪಿ ಖೋ, ಚುನ್ದ, ಹೋತಿ ಅಭೂತಂ ಅತಚ್ಛಂ ಅನತ್ಥಸಞ್ಹಿತಂ, ನ ತಂ ತಥಾಗತೋ ಬ್ಯಾಕರೋತಿ। ಅತೀತಂ ಚೇಪಿ, ಚುನ್ದ, ಹೋತಿ ಭೂತಂ ತಚ್ಛಂ ಅನತ್ಥಸಞ್ಹಿತಂ, ತಮ್ಪಿ ತಥಾಗತೋ ನ ಬ್ಯಾಕರೋತಿ। ಅತೀತಂ ಚೇಪಿ ಖೋ, ಚುನ್ದ, ಹೋತಿ ಭೂತಂ ತಚ್ಛಂ ಅತ್ಥಸಞ್ಹಿತಂ, ತತ್ರ ಕಾಲಞ್ಞೂ ತಥಾಗತೋ ಹೋತಿ ತಸ್ಸೇವ ಪಞ್ಹಸ್ಸ ವೇಯ್ಯಾಕರಣಾಯ। ಅನಾಗತಂ ಚೇಪಿ, ಚುನ್ದ, ಹೋತಿ…ಪೇ॰… ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಂ ಚೇಪಿ, ಚುನ್ದ, ಹೋತಿ ಅಭೂತಂ ಅತಚ್ಛಂ ಅನತ್ಥಸಞ್ಹಿತಂ, ನ ತಂ ತಥಾಗತೋ ಬ್ಯಾಕರೋತಿ। ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಂ ಚೇಪಿ, ಚುನ್ದ, ಹೋತಿ ಭೂತಂ ತಚ್ಛಂ ಅನತ್ಥಸಞ್ಹಿತಂ, ತಮ್ಪಿ ತಥಾಗತೋ ನ ಬ್ಯಾಕರೋತಿ। ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಂ ಚೇಪಿ, ಚುನ್ದ, ಹೋತಿ ಭೂತಂ ತಚ್ಛಂ ಅತ್ಥಸಞ್ಹಿತಂ, ತತ್ರ ಕಾಲಞ್ಞೂ ತಥಾಗತೋ ಹೋತಿ ತಸ್ಸ ಪಞ್ಹಸ್ಸ ವೇಯ್ಯಾಕರಣಾಯ। ಇತಿ ಖೋ, ಚುನ್ದ, ಅತೀತಾನಾಗತಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು ತಥಾಗತೋ ಕಾಲವಾದೀ ಭೂತವಾದೀ ಅತ್ಥವಾದೀ ಧಮ್ಮವಾದೀ ವಿನಯವಾದೀ। ತಸ್ಮಾ ತಥಾಗತೋತಿ ವುಚ್ಚತಿ।

“ಯಂ ಖೋ, ಚುನ್ದ, ಸದೇವಕಸ್ಸ ಲೋಕಸ್ಸ ಸಮಾರಕಸ್ಸ ಸಬ್ರಹ್ಮಕಸ್ಸ ಸಸ್ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಿಯಾ ಪಜಾಯ ಸದೇವಮನುಸ್ಸಾಯ ದಿಟ್ಠಂ ಸುತಂ ಮುತಂ ವಿಞ್ಞಾತಂ ಪತ್ತಂ ಪರಿಯೇಸಿತಂ ಅನುವಿಚರಿತಂ ಮನಸಾ , ಸಬ್ಬಂ ತಂ ತಥಾಗತೇನ ಅಭಿಸಮ್ಬುದ್ಧಂ। ತಸ್ಮಾ ತಥಾಗತೋತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಯಞ್ಚ, ಚುನ್ದ, ರತ್ತಿಂ ತಥಾಗತೋ ಅನುತ್ತರಂ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬೋಧಿಂ ಅಭಿಸಮ್ಬುಜ್ಝತಿ, ಯಞ್ಚ ರತ್ತಿಂ ಅನುಪಾದಿಸೇಸಾಯ ನಿಬ್ಬಾನಧಾತುಯಾ ಪರಿನಿಬ್ಬಾಯತಿ, ಯಂ ಏತಸ್ಮಿಂ ಅನ್ತರೇ ಭಾಸತಿ ಲಪತಿ ನಿದ್ದಿಸತಿ ಸಬ್ಬಂ ತಂ ತಥೇವ ಹೋತಿ ನೋ ಅಞ್ಞಥಾ। ತಸ್ಮಾ ತಥಾಗತೋತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಯಥಾವಾದೀ, ಚುನ್ದ, ತಥಾಗತೋ ತಥಾಕಾರೀ; ಯಥಾಕಾರೀ ತಥಾವಾದೀ। ಇತಿ ಯಥಾವಾದೀ ತಥಾಕಾರೀ, ಯಥಾಕಾರೀ ತಥಾವಾದೀ। ತಸ್ಮಾ ತಥಾಗತೋತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಸದೇವಕೇ, ಚುನ್ದ, ಲೋಕೇ ಸಮಾರಕೇ ಸಬ್ರಹ್ಮಕೇ ಸಸ್ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಿಯಾ ಪಜಾಯ ಸದೇವಮನುಸ್ಸಾಯ ತಥಾಗತೋ ಅಭಿಭೂ ಅನಭಿಭೂತೋ ಅಞ್ಞದತ್ಥುದಸೋ ವಸವತ್ತೀ। ತಸ್ಮಾ ತಥಾಗತೋತಿ ವುಚ್ಚತೀ”ತಿ - ಅಭಿಜಾನಂ ತಥಾಗತೋ।

ತಿಟ್ಠನ್ತಮೇನಂ ಜಾನಾತೀತಿ ಭಗವಾ ಇಧತ್ಥಞ್ಞೇವ [ಇಧಟ್ಠಞ್ಞೇವ (ಸ್ಯಾ॰)] ಜಾನಾತಿ ಕಮ್ಮಾಭಿಸಙ್ಖಾರವಸೇನ - “ಅಯಂ ಪುಗ್ಗಲೋ ಕಾಯಸ್ಸ ಭೇದಾ ಪರಂ ಮರಣಾ ಅಪಾಯಂ ದುಗ್ಗತಿಂ ವಿನಿಪಾತಂ ನಿರಯಂ ಉಪಪಜ್ಜಿಸ್ಸತೀ”ತಿ। ಭಗವಾ ಇಧತ್ಥಞ್ಞೇವ ಜಾನಾತಿ ಕಮ್ಮಾಭಿಸಙ್ಖಾರವಸೇನ - “ಅಯಂ ಪುಗ್ಗಲೋ ಕಾಯಸ್ಸ ಭೇದಾ ಪರಂ ಮರಣಾ ತಿರಚ್ಛಾನಯೋನಿಂ ಉಪಪಜ್ಜಿಸ್ಸತೀ”ತಿ। ಭಗವಾ ಇಧತ್ಥಞ್ಞೇವ ಜಾನಾತಿ ಕಮ್ಮಾಭಿಸಙ್ಖಾರವಸೇನ - “ಅಯಂ ಪುಗ್ಗಲೋ ಕಾಯಸ್ಸ ಭೇದಾ ಪರಂ ಮರಣಾ ಪೇತ್ತಿವಿಸಯಂ ಉಪಪಜ್ಜಿಸ್ಸತೀ”ತಿ। ಭಗವಾ ಇಧತ್ಥಞ್ಞೇವ ಜಾನಾತಿ ಕಮ್ಮಾಭಿಸಙ್ಖಾರವಸೇನ - “ಅಯಂ ಪುಗ್ಗಲೋ ಕಾಯಸ್ಸ ಭೇದಾ ಪರಂ ಮರಣಾ ಮನುಸ್ಸೇಸು ಉಪ್ಪಜ್ಜಿಸ್ಸತೀ”ತಿ। ಭಗವಾ ಇಧತ್ಥಞ್ಞೇವ ಜಾನಾತಿ ಕಮ್ಮಾಭಿಸಙ್ಖಾರವಸೇನ - “ಅಯಂ ಪುಗ್ಗಲೋ ಸುಪ್ಪಟಿಪನ್ನೋ ಕಾಯಸ್ಸ ಭೇದಾ ಪರಂ ಮರಣಾ ಸುಗತಿಂ ಸಗ್ಗಂ ಲೋಕಂ ಉಪಪಜ್ಜಿಸ್ಸತೀ”ತಿ।

ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ ಭಗವತಾ - “ಇಧ ಪನಾಹಂ, ಸಾರಿಪುತ್ತ, ಏಕಚ್ಚಂ ಪುಗ್ಗಲಂ ಏವಂ ಚೇತಸಾ ಚೇತೋ ಪರಿಚ್ಚ ಪಜಾನಾಮಿ - ‘ತಥಾಯಂ ಪುಗ್ಗಲೋ ಪಟಿಪನ್ನೋ, ತಥಾ ಚ ಇರಿಯತಿ, ತಞ್ಚ ಮಗ್ಗಂ ಸಮಾರೂಳ್ಹೋ, ಯಥಾ ಕಾಯಸ್ಸ ಭೇದಾ ಪರಂ ಮರಣಾ ಅಪಾಯಂ ದುಗ್ಗತಿಂ ವಿನಿಪಾತಂ ನಿರಯಂ ಉಪಪಜ್ಜಿಸ್ಸತೀ’ತಿ।

“ಇಧ ಪನಾಹಂ, ಸಾರಿಪುತ್ತ, ಏಕಚ್ಚಂ ಪುಗ್ಗಲಂ ಏವಂ ಚೇತಸಾ ಚೇತೋ ಪರಿಚ್ಚ ಪಜಾನಾಮಿ - ‘ತಥಾಯಂ ಪುಗ್ಗಲೋ ಪಟಿಪನ್ನೋ ತಥಾ ಚ ಇರಿಯತಿ ತಞ್ಚ ಮಗ್ಗಂ ಸಮಾರೂಳ್ಹೋ, ಯಥಾ ಕಾಯಸ್ಸ ಭೇದಾ ಪರಂ ಮರಣಾ ತಿರಚ್ಛಾನಯೋನಿಂ ಉಪಪಜ್ಜಿಸ್ಸತೀ’ತಿ।

“ಇಧ ಪನಾಹಂ, ಸಾರಿಪುತ್ತ, ಏಕಚ್ಚಂ ಪುಗ್ಗಲಂ ಏವಂ ಚೇತಸಾ ಚೇತೋ ಪರಿಚ್ಚ ಪಜಾನಾಮಿ - ‘ತಥಾಯಂ ಪುಗ್ಗಲೋ ಪಟಿಪನ್ನೋ ತಥಾ ಚ ಇರಿಯತಿ ತಞ್ಚ ಮಗ್ಗಂ ಸಮಾರೂಳ್ಹೋ, ಯಥಾ ಕಾಯಸ್ಸ ಭೇದಾ ಪರಂ ಮರಣಾ ಪೇತ್ತಿವಿಸಯಂ ಉಪಪಜ್ಜಿಸ್ಸತೀ’ತಿ।

“ಇಧ ಪನಾಹಂ, ಸಾರಿಪುತ್ತ, ಏಕಚ್ಚಂ ಪುಗ್ಗಲಂ ಏವಂ ಚೇತಸಾ ಚೇತೋ ಪರಿಚ್ಚ ಪಜಾನಾಮಿ - ‘ತಥಾಯಂ ಪುಗ್ಗಲೋ ಪಟಿಪನ್ನೋ ತಥಾ ಚ ಇರಿಯತಿ ತಞ್ಚ ಮಗ್ಗಂ ಸಮಾರೂಳ್ಹೋ, ಯಥಾ ಕಾಯಸ್ಸ ಭೇದಾ ಪರಂ ಮರಣಾ ಮನುಸ್ಸೇಸು ಉಪ್ಪಜ್ಜಿಸ್ಸತೀ’ತಿ।

“ಇಧ ಪನಾಹಂ, ಸಾರಿಪುತ್ತ, ಏಕಚ್ಚಂ ಪುಗ್ಗಲಂ ಏವಂ ಚೇತಸಾ ಚೇತೋ ಪರಿಚ್ಚ ಪಜಾನಾಮಿ - ‘ತಥಾಯಂ ಪುಗ್ಗಲೋ ಪಟಿಪನ್ನೋ ತಥಾ ಚ ಇರಿಯತಿ ತಞ್ಚ ಮಗ್ಗಂ ಸಮಾರೂಳ್ಹೋ, ಯಥಾ ಕಾಯಸ್ಸ ಭೇದಾ ಪರಂ ಮರಣಾ ಸುಗತಿಂ ಸಗ್ಗಂ ಲೋಕಂ ಉಪಪಜ್ಜಿಸ್ಸತೀ’ತಿ।

“ಇಧ ಪನಾಹಂ, ಸಾರಿಪುತ್ತ, ಏಕಚ್ಚಂ ಪುಗ್ಗಲಂ ಏವಂ ಚೇತಸಾ ಚೇತೋ ಪರಿಚ್ಚ ಪಜಾನಾಮಿ - ‘ತಥಾಯಂ ಪುಗ್ಗಲೋ ಪಟಿಪನ್ನೋ ತಥಾ ಚ ಇರಿಯತಿ ತಞ್ಚ ಮಗ್ಗಂ ಸಮಾರೂಳ್ಹೋ, ಯಥಾ ಆಸವಾನಂ ಖಯಾ ಅನಾಸವಂ ಚೇತೋವಿಮುತ್ತಿಂ ಪಞ್ಞಾವಿಮುತ್ತಿಂ ದಿಟ್ಠೇವ ಧಮ್ಮೇ ಸಯಂ ಅಭಿಞ್ಞಾ ಸಚ್ಛಿಕತ್ವಾ ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹರತೀ’”ತಿ - ತಿಟ್ಠನ್ತಮೇನಂ ಜಾನಾತಿ।

ಧಿಮುತ್ತಂ ತಪ್ಪರಾಯಣನ್ತಿ। ಧಿಮುತ್ತನ್ತಿ ಆಕಿಞ್ಚಞ್ಞಾಯತನಂ। ಧಿಮುತ್ತನ್ತಿ ವಿಮೋಕ್ಖೇನ ಧಿಮುತ್ತಂ ತತ್ರಾಧಿಮುತ್ತಂ ತದಧಿಮುತ್ತಂ ತದಾಧಿಪತೇಯ್ಯಂ। ಅಥ ವಾ, ಭಗವಾ ಜಾನಾತಿ - “ಅಯಂ ಪುಗ್ಗಲೋ ರೂಪಾಧಿಮುತ್ತೋ ಸದ್ದಾಧಿಮುತ್ತೋ ಗನ್ಧಾಧಿಮುತ್ತೋ ರಸಾಧಿಮುತ್ತೋ ಫೋಟ್ಠಬ್ಬಾಧಿಮುತ್ತೋ ಕುಲಾಧಿಮುತ್ತೋ ಗಣಾಧಿಮುತ್ತೋ ಆವಾಸಾಧಿಮುತ್ತೋ ಲಾಭಾಧಿಮುತ್ತೋ ಯಸಾಧಿಮುತ್ತೋ ಪಸಂಸಾಧಿಮುತ್ತೋ ಸುಖಾಧಿಮುತ್ತೋ ಚೀವರಾಧಿಮುತ್ತೋ ಪಿಣ್ಡಪಾತಾಧಿಮುತ್ತೋ ಸೇನಾಸನಾಧಿಮುತ್ತೋ ಗಿಲಾನಪಚ್ಚಯಭೇಸಜ್ಜಪರಿಕ್ಖಾರಾಧಿಮುತ್ತೋ ಸುತ್ತನ್ತಾಧಿಮುತ್ತೋ ವಿನಯಾಧಿಮುತ್ತೋ ಅಭಿಧಮ್ಮಾಧಿಮುತ್ತೋ ಆರಞ್ಞಕಙ್ಗಾಧಿಮುತ್ತೋ ಪಿಣ್ಡಪಾತಿಕಙ್ಗಾಧಿಮುತ್ತೋ ಪಂಸುಕೂಲಿಕಙ್ಗಾಧಿಮುತ್ತೋ ತೇಚೀವರಿಕಙ್ಗಾಧಿಮುತ್ತೋ ಸಪದಾನಚಾರಿಕಙ್ಗಾಧಿಮುತ್ತೋ ಖಲುಪಚ್ಛಾಭತ್ತಿಕಙ್ಗಾಧಿಮುತ್ತೋ ನೇಸಜ್ಜಿಕಙ್ಗಾಧಿಮುತ್ತೋ ಯಥಾಸನ್ಥತಿಕಙ್ಗಾಧಿಮುತ್ತೋ ಪಠಮಜ್ಝಾನಾಧಿಮುತ್ತೋ ದುತಿಯಜ್ಝಾನಾಧಿಮುತ್ತೋ ತತಿಯಜ್ಝಾನಾಧಿಮುತ್ತೋ ಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನಾಧಿಮುತ್ತೋಆಕಾಸಾನಞ್ಚಾಯತನಸಮಾಪತ್ತಾಧಿಮುತ್ತೋ ವಿಞ್ಞಾಣಞ್ಚಾಯತನಸಮಾಪತ್ತಾಧಿಮುತ್ತೋ ಆಕಿಞ್ಚಞ್ಞಾಯತನಸಮಾಪತ್ತಾಧಿಮುತ್ತೋ ನೇವಸಞ್ಞಾನಾಸಞ್ಞಾಯತನಸಮಾಪತ್ತಾಧಿಮುತ್ತೋ”ತಿಧಿಮುತ್ತಂ।

ತಪ್ಪರಾಯಣನ್ತಿ ಆಕಿಞ್ಚಞ್ಞಾಯತನಮಯಂ ತಪ್ಪರಾಯಣಂ ಕಮ್ಮಪರಾಯಣಂ ವಿಪಾಕಪರಾಯಣಂ ಕಮ್ಮಗರುಕಂ ಪಟಿಸನ್ಧಿಗರುಕಂ । ಅಥ ವಾ, ಭಗವಾ ಜಾನಾತಿ - “ಅಯಂ ಪುಗ್ಗಲೋ ರೂಪಪರಾಯಣೋ…ಪೇ॰… ನೇವಸಞ್ಞಾನಾಸಞ್ಞಾಯತನಸಮಾಪತ್ತಿಪರಾಯಣೋ”ತಿ - ಧಿಮುತ್ತಂ ತಪ್ಪರಾಯಣಂ। ತೇನಾಹ ಭಗವಾ -

“ವಿಞ್ಞಾಣಟ್ಠಿತಿಯೋ ಸಬ್ಬಾ, [ಪೋಸಾಲಾತಿ ಭಗವಾ]
ಅಭಿಜಾನಂ ತಥಾಗತೋ।
ತಿಟ್ಠನ್ತಮೇನಂ ಜಾನಾತಿ, ಧಿಮುತ್ತಂ ತಪ್ಪರಾಯಣ”ನ್ತಿ॥

೮೪. ಆಕಿಞ್ಚಞ್ಞಾಸಮ್ಭವಂ ಞತ್ವಾ, ನನ್ದಿಸಂಯೋಜನಂ ಇತಿ।
ಏವಮೇತಂ ಅಭಿಞ್ಞಾಯ, ತತೋ ತತ್ಥ ವಿಪಸ್ಸತಿ।
ಏತಂ ಞಾಣಂ ತಥಂ ತಸ್ಸ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಸ ವುಸೀಮತೋ॥

ಆಕಿಞ್ಚಞ್ಞಾಸಮ್ಭವಂ ಞತ್ವಾತಿ ಆಕಿಞ್ಚಞ್ಞಾಸಮ್ಭವೋತಿ ವುಚ್ಚತಿ ಆಕಿಞ್ಚಞ್ಞಾಯತನಸಂವತ್ತನಿಕೋ ಕಮ್ಮಾಭಿಸಙ್ಖಾರೋ। ಆಕಿಞ್ಚಞ್ಞಾಯತನಸಂವತ್ತನಿಕಂ ಕಮ್ಮಾಭಿಸಙ್ಖಾರಂ ಆಕಿಞ್ಚಞ್ಞಾಸಮ್ಭವೋತಿ ಞತ್ವಾ, ಲಗ್ಗನನ್ತಿ ಞತ್ವಾ, ಬನ್ಧನನ್ತಿ ಞತ್ವಾ, ಪಲಿಬೋಧೋತಿ ಞತ್ವಾ ಜಾನಿತ್ವಾ ತುಲಯಿತ್ವಾ ತೀರಯಿತ್ವಾ ವಿಭಾವಯಿತ್ವಾ ವಿಭೂತಂ ಕತ್ವಾತಿ - ಆಕಿಞ್ಚಞ್ಞಾಸಮ್ಭವಂ ಞತ್ವಾ।

ನನ್ದಿಸಂಯೋಜನಂ ಇತೀತಿ **ನನ್ದಿಸಂಯೋಜನಂ** ವುಚ್ಚತಿ ಅರೂಪರಾಗೋ। ಅರೂಪರಾಗೇನ ತಂ ಕಮ್ಮಂ ಲಗ್ಗಂ ಲಗ್ಗಿತಂ ಪಲಿಬುದ್ಧಂ ಅರೂಪರಾಗಂ ನನ್ದಿಸಂಯೋಜನನ್ತಿ ಞತ್ವಾ, ಲಗ್ಗನನ್ತಿ ಞತ್ವಾ, ಬನ್ಧನನ್ತಿ ಞತ್ವಾ, ಪಲಿಬೋಧೋತಿ ಞತ್ವಾ ಜಾನಿತ್ವಾ ತುಲಯಿತ್ವಾ ತೀರಯಿತ್ವಾ ವಿಭಾವಯಿತ್ವಾ ವಿಭೂತಂ ಕತ್ವಾ। **ಇತೀ**ತಿ ಪದಸನ್ಧಿ ಪದಸಂಸಗ್ಗೋ ಪದಪಾರಿಪೂರೀ ಅಕ್ಖರಸಮವಾಯೋ ಬ್ಯಞ್ಜನಸಿಲಿಟ್ಠತಾ ಪದಾನುಪುಬ್ಬತಾಪೇತಂ ಇತೀತಿ - ನನ್ದಿಸಂಯೋಜನಂ ಇತಿ।

ಏವಮೇತಂ ಅಭಿಞ್ಞಾಯಾತಿ ಏವಂ ಏತಂ ಅಭಿಞ್ಞಾಯ ಜಾನಿತ್ವಾ ತುಲಯಿತ್ವಾ ತೀರಯಿತ್ವಾ ವಿಭಾವಯಿತ್ವಾ ವಿಭೂತಂ ಕತ್ವಾತಿ - ಏವಮೇತಂ ಅಭಿಞ್ಞಾಯ।

ತತೋ ತತ್ಥ ವಿಪಸ್ಸತೀತಿ। ತತ್ಥಾತಿ ಆಕಿಞ್ಚಞ್ಞಾಯತನಂ ಸಮಾಪಜ್ಜಿತ್ವಾ ತತೋ ವುಟ್ಠಹಿತ್ವಾ ತತ್ಥ ಜಾತೇ ಚಿತ್ತಚೇತಸಿಕೇ ಧಮ್ಮೇ ಅನಿಚ್ಚತೋ ವಿಪಸ್ಸತಿ, ದುಕ್ಖತೋ ವಿಪಸ್ಸತಿ, ರೋಗತೋ...ಪೇ॰... ನಿಸ್ಸರಣತೋ ವಿಪಸ್ಸತಿ ದಕ್ಖತಿ ಓಲೋಕೇತಿ ನಿಜ್ಝಾಯತಿ ಉಪಪರಿಕ್ಖತೀತಿ - ತತೋ ತತ್ಥ ವಿಪಸ್ಸತಿ।

ಏತಂ ಞಾಣಂ ತಥಂ ತಸ್ಸಾತಿ ಏತಂ ಞಾಣಂ ತಚ್ಛಂ ಭೂತಂ ಯಾಥಾವಂ ಅವಿಪರೀತಂ ತಸ್ಸಾತಿ - ಏತಂ ಞಾಣಂ ತಥಂ ತಸ್ಸ।

ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಸ ವುಸೀಮತೋತಿ। ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋತಿ ಸತ್ತನ್ನಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಬಾಹಿತತ್ತಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ...ಪೇ॰... ಅಸಿತೋ ತಾದಿ ಪವುಚ್ಚತೇ ಸ ಬ್ರಹ್ಮಾತಿ। **ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಸ ವುಸೀಮತೋತಿ** ಪುಥುಜ್ಜನಕಲ್ಯಾಣಂ ಉಪಾದಾಯ ಸತ್ತ ಸೇಕ್ಖಾ ಅಪ್ಪತ್ತಸ್ಸ ಪತ್ತಿಯಾ ಅನಧಿಗತಸ್ಸ ಅಧಿಗಮಾಯ ಅಸಚ್ಛಿಕತಸ್ಸ ಸಚ್ಛಿಕಿರಿಯಾಯ ವಸನ್ತಿ ಸಂವಸನ್ತಿ ಆವಸನ್ತಿ ಪರಿವಸನ್ತಿ; ಅರಹಾ ವುಸಿತವಾ ಕತಕರಣೀಯೋ ಓಹಿತಭಾರೋ ಅನುಪ್ಪತ್ತಸದತ್ಥೋ ಪರಿಕ್ಖೀಣಭವಸಂಯೋಜನೋ ಸಮ್ಮದಞ್ಞಾ ವಿಮುತ್ತೋ; ಸೋ ವುತ್ಥವಾಸೋ ಚಿಣ್ಣಚರಣೋ...ಪೇ॰... ಜಾತಿಮರಣಸಂಸಾರೋ; ನತ್ಥಿ ತಸ್ಸ ಪುನಬ್ಭವೋತಿ - ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಸ ವುಸೀಮತೋ। ತೇನಾಹ ಭಗವಾ -

"ಆಕಿಞ್ಚಞ್ಞಾಸಮ್ಭವಂ ಞತ್ವಾ, ನನ್ದಿಸಂಯೋಜನಂ ಇತಿ।
ಏವಮೇತಂ ಅಭಿಞ್ಞಾಯ, ತತೋ ತತ್ಥ ವಿಪಸ್ಸತಿ।
ಏತಂ ಞಾಣಂ ತಥಂ ತಸ್ಸ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಸ ವುಸೀಮತೋ"ತಿ॥

ಸಹ ಗಾಥಾಪರಿಯೋಸಾನಾ...ಪೇ॰... ಸತ್ಥಾ ಮೇ, ಭನ್ತೇ ಭಗವಾ, ಸಾವಕೋಹಮಸ್ಮೀತಿ।

ಪೋಸಾಲಮಾಣವಪುಚ್ಛಾನಿದ್ದೇಸೋ ಚುದ್ದಸಮೋ।

೧೫. ಮೋಘರಾಜಮಾಣವಪುಚ್ಛಾನಿದ್ದೇಸೋ

೮೫. ದ್ವಾಹಂ ಸಕ್ಕಂ ಅಪುಚ್ಛಿಸ್ಸಂ, [ಇಚ್ಚಾಯಸ್ಮಾ ಮೋಘರಾಜಾ]
ನ ಮೇ ಬ್ಯಾಕಾಸಿ ಚಕ್ಖುಮಾ।
ಯಾವತತಿಯಞ್ಚ ದೇವೀಸಿ [ದೇವಿಸಿ (ಸ್ಯಾ॰)], **ಬ್ಯಾಕರೋತೀತಿ ಮೇ ಸುತಂ॥**

ದ್ವಾಹಂ ಸಕ್ಕಂ ಅಪುಚ್ಛಿಸ್ಸನ್ತಿ ಸೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ದ್ವಿಕ್ಖತ್ತುಂ ಬುದ್ಧಂ ಭಗವನ್ತಂ ಪಞ್ಹಂ ಅಪುಚ್ಛಿ। ತಸ್ಸ ಭಗವಾ ಪಞ್ಹಂ ಪುಟ್ಠೋ ನ ಬ್ಯಾಕಾಸಿ - "ತದನ್ತರಾ [ಚಕ್ಖುಸಮನನ್ತರಾ (ಸ್ಯಾ॰)] ಇಮಸ್ಸ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಸ ಇನ್ದ್ರಿಯಪರಿಪಾಕೋ ಭವಿಸ್ಸತೀ"ತಿ। **ಸಕ್ಕನ್ತಿ** ಸಕ್ಕೋ। ಭಗವಾ ಸಕ್ಯಕುಲಾ ಪಬ್ಬಜಿತೋತಿಪಿ ಸಕ್ಕೋ। ಅಥ ವಾ, ಅಡ್ಢೋ ಮಹದ್ಧನೋ ಧನವಾತಿಪಿ ಸಕ್ಕೋ। ತಸ್ಸಿಮಾನಿ ಧನಾನಿ, ಸೇಯ್ಯಥಿದಂ - ಸದ್ಧಾಧನಂ ಸೀಲಧನಂ ಹಿರಿಧನಂ ಓತ್ತಪ್ಪಧನಂ ಸುತಧನಂ ಚಾಗಧನಂ ಪಞ್ಞಾಧನಂ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಧನಂ ಸಮ್ಮಪ್ಪಧಾನಧನಂ ಇದ್ಧಿಪಾದಧನಂ ಇನ್ದ್ರಿಯಧನಂ ಬಲಧನಂ ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಧನಂ ಮಗ್ಗಧನಂ ಫಲಧನಂ ನಿಬ್ಬಾನಧನಂ। ಇಮೇಹಿ ಅನೇಕವಿಧೇಹಿ ಧನರತನೇಹಿ ಅಡ್ಢೋ ಮಹದ್ಧನೋ ಧನವಾತಿಪಿ ಸಕ್ಕೋ। ಅಥ ವಾ, ಸಕ್ಕೋ ಪಹು ವಿಸವೀ ಅಲಮತ್ತೋ ಸೂರೋ ವೀರೋ ವಿಕ್ಕನ್ತೋ ಅಭೀರೂ ಅಚ್ಛಮ್ಭೀ ಅನುತ್ರಾಸೀ ಅಪಲಾಯೀ ಪಹೀನಭಯಭೇರವೋ ವಿಗತಲೋಮಹಂಸೋತಿಪಿ ಸಕ್ಕೋ। **ದ್ವಾಹಂ ಸಕ್ಕಂ ಅಪುಚ್ಛಿಸ್ಸನ್ತಿ** ದ್ವಾಹಂ ಸಕ್ಕಂ ಅಪುಚ್ಛಿಸ್ಸಂ ಅಯಾಚಿಸ್ಸಂ ಅಜ್ಝೇಸಿಸ್ಸಂ ಪಸಾದಯಿಸ್ಸನ್ತಿ - ದ್ವಾಹಂ ಸಕ್ಕಂ ಅಪುಚ್ಛಿಸ್ಸಂ।

ಇಚ್ಚಾಯಸ್ಮಾ ಮೋಘರಾಜಾತಿ। ಇಚ್ಚಾತಿ ಪದಸನ್ಧಿ...ಪೇ॰... **ಆಯಸ್ಮಾತಿ** ಪಿಯವಚನಂ...ಪೇ॰... **ಮೋಘರಾಜಾತಿ** ತಸ್ಸ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಸ ನಾಮಂ...ಪೇ॰... ಅಭಿಲಾಪೋತಿ - ಇಚ್ಚಾಯಸ್ಮಾ ಮೋಘರಾಜಾ।

ನ ಮೇ ಬ್ಯಾಕಾಸಿ ಚಕ್ಖುಮಾತಿ। **ನ ಮೇ ಬ್ಯಾಕಾಸೀತಿ** ನ ಮೇ ಬ್ಯಾಕಾಸಿ ನ ಆಚಿಕ್ಖಿ ನ ದೇಸೇಸಿ ನ ಪಞ್ಞಪೇಸಿ ನ ಪಟ್ಠಪೇಸಿ ನ ವಿವರಿ ನ ವಿಭಜಿ ನ ಉತ್ತಾನೀಅಕಾಸಿ ನ ಪಕಾಸೇಸಿ। **ಚಕ್ಖುಮಾತಿ** ಭಗವಾ ಪಞ್ಚಹಿ ಚಕ್ಖೂಹಿ ಚಕ್ಖುಮಾ - ಮಂಸಚಕ್ಖುನಾಪಿ ಚಕ್ಖುಮಾ, ದಿಬ್ಬಚಕ್ಖುನಾಪಿ [ದಿಬ್ಬೇನ ಚಕ್ಖುನಾಪಿ (ಕ॰)] ಚಕ್ಖುಮಾ, ಪಞ್ಞಾಚಕ್ಖುನಾಪಿ ಚಕ್ಖುಮಾ, ಬುದ್ಧಚಕ್ಖುನಾಪಿ ಚಕ್ಖುಮಾ, ಸಮನ್ತಚಕ್ಖುನಾಪಿ ಚಕ್ಖುಮಾ।

ಕಥಂ ಭಗವಾ ಮಂಸಚಕ್ಖುನಾಪಿ ಚಕ್ಖುಮಾ? ಮಂಸಚಕ್ಖುಮ್ಹಿ ಭಗವತೋ ಪಞ್ಚ ವಣ್ಣಾ ಸಂವಿಜ್ಜನ್ತಿ - ನೀಲೋ ಚ ವಣ್ಣೋ, ಪೀತಕೋ ಚ ವಣ್ಣೋ, ಲೋಹಿತಕೋ ಚ ವಣ್ಣೋ, ಕಣ್ಹೋ ಚ ವಣ್ಣೋ, ಓದಾತೋ ಚ ವಣ್ಣೋ। ಯತ್ಥ ಚ ಅಕ್ಖಿಲೋಮಾನಿ ಪತಿಟ್ಠಿತಾನಿ ತಂ ನೀಲಂ ಹೋತಿ ಸುನೀಲಂ ಪಾಸಾದಿಕಂ ದಸ್ಸನೇಯ್ಯಂ ಉಮಾಪುಪ್ಫಸಮಾನಂ [ಉಮ್ಮಾರಪುಪ್ಫಸಮಾನಂ (ಸ್ಯಾ॰) ಮಹಾನಿ॰ ೧೫೬]। ತಸ್ಸ ಪರತೋ ಪೀತಕಂ ಹೋತಿ ಸುಪೀತಕಂ ಸುವಣ್ಣವಣ್ಣಂ ಪಾಸಾದಿಕಂ ದಸ್ಸನೇಯ್ಯಂ ಕಣಿಕಾರಪುಪ್ಫಸಮಾನಂ। ಉಭತೋ ಚ ಅಕ್ಖಿಕೂಟಾನಿ ಭಗವತೋ ಲೋಹಿತಕಾನಿ ಹೋನ್ತಿ ಸುಲೋಹಿತಕಾನಿ ಪಾಸಾದಿಕಾನಿ ದಸ್ಸನೇಯ್ಯಾನಿ ಇನ್ದಗೋಪಕಸಮಾನಾನಿ। ಮಜ್ಝೇ ಕಣ್ಹಂ ಹೋತಿ ಸುಕಣ್ಹಂ ಅಲೂಖಂ ಸಿನಿದ್ಧಂ ಪಾಸಾದಿಕಂ ದಸ್ಸನೇಯ್ಯಂ ಅದ್ದಾರಿಟ್ಠಕಸಮಾನಂ [ಅಳಾರಿಟ್ಠಕಸಮಾನಂ (ಸ್ಯಾ॰)]। ತಸ್ಸ ಪರತೋ ಓದಾತಂ ಹೋತಿ ಸುಓದಾತಂ ಸೇತಂ ಪಣ್ಡರಂ ಪಾಸಾದಿಕಂ ದಸ್ಸನೇಯ್ಯಂ ಓಸಧಿತಾರಕಸಮಾನಂ। ತೇನ ಭಗವಾ ಪಾಕತಿಕೇನ ಮಂಸಚಕ್ಖುನಾ ಅತ್ತಭಾವಪರಿಯಾಪನ್ನೇನ ಪುರಿಮಸುಚರಿತಕಮ್ಮಾಭಿನಿಬ್ಬತ್ತೇನ ಸಮನ್ತಾ ಯೋಜನಂ ಪಸ್ಸತಿ ದಿವಾ ಚೇವ ರತ್ತಿಞ್ಚ । ಯದಾ ಹಿ ಚತುರಙ್ಗಸಮನ್ನಾಗತೋ ಅನ್ಧಕಾರೋ ಹೋತಿ ಸೂರಿಯೋ ಚ ಅತ್ಥಙ್ಗತೋ [ಅತ್ಥಙ್ಗಮಿತೋ (ಸ್ಯಾ॰ ಕ॰)] ಹೋತಿ; ಕಾಳಪಕ್ಖೋ ಚ ಉಪೋಸಥೋ ಹೋತಿ, ತಿಬ್ಬೋ ಚ ವನಸಣ್ಡೋ ಹೋತಿ, ಮಹಾ ಚ ಕಾಳಮೇಘೋ [ಅಕಾಲಮೇಘೋ (ಸ್ಯಾ॰ ಕ॰) ಪಸ್ಸ ಮಹಾನಿ॰ ೧೫೬] ಅಬ್ಭುಟ್ಠಿತೋ ಹೋತಿ। ಏವರೂಪೇ ಚತುರಙ್ಗಸಮನ್ನಾಗತೇ ಅನ್ಧಕಾರೇ ಸಮನ್ತಾ ಯೋಜನಂ ಪಸ್ಸತಿ। ನತ್ಥಿ ಸೋ ಕುಟ್ಟೋ ವಾ ಕವಾಟಂ ವಾ ಪಾಕಾರೋ ವಾ ಪಬ್ಬತೋ ವಾ ಗಚ್ಛೋ ವಾ ಲತಾ ವಾ ಆವರಣಂ ರೂಪಾನಂ ದಸ್ಸನಾಯ। ಏಕಂ ಚೇ ತಿಲಫಲಂ ನಿಮಿತ್ತಂ ಕತ್ವಾ ತಿಲವಾಹೇ ಪಕ್ಖಿಪೇಯ್ಯ, ತಂಯೇವ ತಿಲಫಲಂ ಉದ್ಧರೇಯ್ಯ। ಏವಂ ಪರಿಸುದ್ಧಂ ಭಗವತೋ ಪಾಕತಿಕಂ ಮಂಸಚಕ್ಖು। ಏವಂ ಭಗವಾ ಮಂಸಚಕ್ಖುನಾಪಿ ಚಕ್ಖುಮಾ।

ಕಥಂ ಭಗವಾ ದಿಬ್ಬೇನ ಚಕ್ಖುನಾಪಿ ಚಕ್ಖುಮಾ? ಭಗವಾ ದಿಬ್ಬೇನ ಚಕ್ಖುನಾ ವಿಸುದ್ಧೇನ ಅತಿಕ್ಕನ್ತಮಾನುಸಕೇನ ಸತ್ತೇ ಪಸ್ಸತಿ ಚವಮಾನೇ ಉಪಪಜ್ಜಮಾನೇ ಹೀನೇ ಪಣೀತೇ ಸುವಣ್ಣೇ ದುಬ್ಬಣ್ಣೇ; ಸುಗತೇ ದುಗ್ಗತೇ ಯಥಾಕಮ್ಮೂಪಗೇ ಸತ್ತೇ ಪಜಾನಾತಿ - "ಇಮೇ ವತ ಭೋನ್ತೋ ಸತ್ತಾ ಕಾಯದುಚ್ಚರಿತೇನ ಸಮನ್ನಾಗತಾ ವಚೀದುಚ್ಚರಿತೇನ ಸಮನ್ನಾಗತಾ ಮನೋದುಚ್ಚರಿತೇನ ಸಮನ್ನಾಗತಾ ಅರಿಯಾನಂ ಉಪವಾದಕಾ ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿಕಾ ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿಕಮ್ಮಸಮಾದಾನಾ, ತೇ ಕಾಯಸ್ಸ ಭೇದಾ ಪರಂ ಮರಣಾ ಅಪಾಯಂ ದುಗ್ಗತಿಂ ವಿನಿಪಾತಂ ನಿರಯಂ ಉಪಪನ್ನಾ; ಇಮೇ ವಾ ಪನ ಭೋನ್ತೋ ಸತ್ತಾ ಕಾಯಸುಚರಿತೇನ ಸಮನ್ನಾಗತಾ ವಚೀಸುಚರಿತೇನ ಸಮನ್ನಾಗತಾ ಮನೋಸುಚರಿತೇನ ಸಮನ್ನಾಗತಾ ಅರಿಯಾನಂ ಅನುಪವಾದಕಾ ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಕಾ ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಕಮ್ಮಸಮಾದಾನಾ, ತೇ ಕಾಯಸ್ಸ ಭೇದಾ ಪರಂ ಮರಣಾ ಸುಗತಿಂ ಸಗ್ಗಂ ಲೋಕಂ ಉಪಪನ್ನಾ"ತಿ। ಇತಿ ದಿಬ್ಬೇನ ಚಕ್ಖುನಾ ವಿಸುದ್ಧೇನ ಅತಿಕ್ಕನ್ತಮಾನುಸಕೇನ ಸತ್ತೇ ಪಸ್ಸತಿ ಚವಮಾನೇ ಉಪಪಜ್ಜಮಾನೇ ಹೀನೇ ಪಣೀತೇ ಸುವಣ್ಣೇ ದುಬ್ಬಣ್ಣೇ ಸುಗತೇ ದುಗ್ಗತೇ, ಯಥಾಕಮ್ಮೂಪಗೇ ಸತ್ತೇ ಪಜಾನಾತಿ। ಆಕಙ್ಖಮಾನೋ ಚ ಭಗವಾ ಏಕಮ್ಪಿ ಲೋಕಧಾತುಂ ಪಸ್ಸೇಯ್ಯ, ದ್ವೇಪಿ ಲೋಕಧಾತುಯೋ ಪಸ್ಸೇಯ್ಯ, ತಿಸ್ಸೋಪಿ ಲೋಕಧಾತುಯೋ ಪಸ್ಸೇಯ್ಯ, ಚತಸ್ಸೋಪಿ ಲೋಕಧಾತುಯೋ ಪಸ್ಸೇಯ್ಯ, ಪಞ್ಚಪಿ ಲೋಕಧಾತುಯೋ ಪಸ್ಸೇಯ್ಯ, ದಸಪಿ ಲೋಕಧಾತುಯೋ ಪಸ್ಸೇಯ್ಯ, ವೀಸಮ್ಪಿ ಲೋಕಧಾತುಯೋ ಪಸ್ಸೇಯ್ಯ, ತಿಂಸಮ್ಪಿ ಲೋಕಧಾತುಯೋ ಪಸ್ಸೇಯ್ಯ, ಚತ್ತಾಲೀಸಮ್ಪಿ ಲೋಕಧಾತುಯೋ ಪಸ್ಸೇಯ್ಯ, ಪಞ್ಞಾಸಮ್ಪಿ ಲೋಕಧಾತುಯೋ ಪಸ್ಸೇಯ್ಯ, ಸತಮ್ಪಿ ಲೋಕಧಾತುಯೋ ಪಸ್ಸೇಯ್ಯ, ಸಹಸ್ಸಿಮ್ಪಿ ಚೂಳನಿಕಂ ಲೋಕಧಾತುಂ ಪಸ್ಸೇಯ್ಯ, ದ್ವಿಸಹಸ್ಸಿಮ್ಪಿ ಮಜ್ಝಿಮಿಕಂ ಲೋಕಧಾತುಂ ಪಸ್ಸೇಯ್ಯ, ತಿಸಹಸ್ಸಿಮ್ಪಿ ಲೋಕಧಾತುಂ ಪಸ್ಸೇಯ್ಯ, ಮಹಾಸಹಸ್ಸಿಮ್ಪಿ [ತಿಸಹಸ್ಸಿಂ ಮಹಾಸಹಸ್ಸಮ್ಪಿ (ಕ॰)] ಲೋಕಧಾತುಂ

ಪಸ್ಸೇಯ್ಯ, ಯಾವತಕಂ ವಾ [ಯಾವತಾ (ಸೀ॰ ಕ॰)] ಪನ ಆಕಙ್ಖೇಯ್ಯ ತಾವತಕಂ ಪಸ್ಸೇಯ್ಯ। ಏವಂ ಪರಿಸುದ್ಧಂ ಭಗವತೋ ದಿಬ್ಬಚಕ್ಖು। ಏವಂ ಭಗವಾ ದಿಬ್ಬೇನ ಚಕ್ಖುನಾಪಿ ಚಕ್ಖುಮಾ।

ಕಥಂ ಭಗವಾ ಪಞ್ಞಾಚಕ್ಖುನಾಪಿ ಚಕ್ಖುಮಾ? ಭಗವಾ ಮಹಾಪಞ್ಞೋ ಪುಥುಪಞ್ಞೋ ಜವನಪಞ್ಞೋ ಹಾಸಪಞ್ಞೋ ತಿಕ್ಖಪಞ್ಞೋ ನಿಬ್ಬೇಧಿಕಪಞ್ಞೋ ಪಞ್ಞಾಪಭೇದಕುಸಲೋ ಪಭಿನ್ನಞಾಣೋ ಅಧಿಗತಪಟಿಸಮ್ಭಿದಪ್ಪತ್ತೋ ಚತುವೇಸಾರಜ್ಜಪ್ಪತ್ತೋ ದಸಬಲಧಾರೀ ಪುರಿಸಾಸಭೋ ಪುರಿಸಸೀಹೋ ಪುರಿಸನಾಗೋ ಪುರಿಸಾಜಞ್ಞೋ ಪುರಿಸಧೋರಯ್ಹೋ ಅನನ್ತಞಾಣೋ ಅನನ್ತತೇಜೋ ಅನನ್ತಯಸೋ ಅಡ್ಢೋ ಮಹದ್ಧನೋ ಧನವಾ ನೇತಾ ವಿನೇತಾ ಅನುನೇತಾ ಪಞ್ಞಾಪೇತಾ ನಿಜ್ಝಾಪೇತಾ ಪೇಕ್ಖೇತಾ ಪಸಾದೇತಾ। ಸೋ ಹಿ ಭಗವಾ ಅನುಪ್ಪನ್ನಸ್ಸ ಮಗ್ಗಸ್ಸ ಉಪ್ಪಾದೇತಾ ಅಸಞ್ಜಾತಸ್ಸ ಮಗ್ಗಸ್ಸ ಸಞ್ಜನೇತಾ ಅನಕ್ಖಾತಸ್ಸ ಮಗ್ಗಸ್ಸ ಅಕ್ಖಾತಾ, ಮಗ್ಗಞ್ಞೂ ಮಗ್ಗವಿದೂ ಮಗ್ಗಕೋವಿದೋ ಮಗ್ಗಾನುಗಾ ಚ ಪನ ಏತರಹಿ ಸಾವಕಾ ವಿಹರನ್ತಿ ಪಚ್ಛಾ ಸಮನ್ನಾಗತಾ।

ಸೋ ಹಿ ಭಗವಾ ಜಾನಂ ಜಾನಾತಿ, ಪಸ್ಸಂ ಪಸ್ಸತಿ, ಚಕ್ಖುಭೂತೋ ಞಾಣಭೂತೋ ಧಮ್ಮಭೂತೋ ಬ್ರಹ್ಮಭೂತೋ ವತ್ತಾ ಪವತ್ತಾ ಅತ್ಥಸ್ಸ ನಿನ್ನೇತಾ ಅಮತಸ್ಸ ದಾತಾ ಧಮ್ಮಸ್ಸಾಮೀ [ಧಮ್ಮಸಾಮಿ (ಸ್ಯಾ॰ ಕ॰)] ತಥಾಗತೋ। ನತ್ಥಿ ತಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಅಞ್ಞಾತಂ ಅದಿಟ್ಠಂ ಅವಿದಿತಂ ಅಸಚ್ಛಿಕತಂ ಅಫಸ್ಸಿತಂ [ಅಫುಸಿತಂ (ಸ್ಯಾ॰ ಕ॰)] ಪಞ್ಞಾಯ। ಅತೀತಂ ಅನಾಗತಂ ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಂ [ಅತೀತಾನಾಗತಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನಂ (ಸ್ಯಾ॰)] ಉಪಾದಾಯ ಸಬ್ಬೇ ಧಮ್ಮಾ ಸಬ್ಬಾಕಾರೇನ ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಞಾಣಮುಖೇ ಆಪಾಥಂ ಆಗಚ್ಛನ್ತಿ। ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ನೇಯ್ಯಂ ನಾಮ ಅತ್ಥಿ ಜಾನಿತಬ್ಬಂ [ಅತ್ಥಿ ಧಮ್ಮಂ ಜಾನಿತಬ್ಬಂ (ಕ॰)] ಅತ್ತತ್ಥೋ ವಾ ಪರತ್ಥೋ ವಾ ಉಭಯತ್ಥೋ ವಾ ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮಿಕೋ ವಾ ಅತ್ಥೋ ಸಮ್ಪರಾಯಿಕೋ ವಾ ಅತ್ಥೋ ಉತ್ತಾನೋ ವಾ ಅತ್ಥೋ ಗಮ್ಭೀರೋ ವಾ ಅತ್ಥೋ ಗೂಳ್ಹೋ ವಾ ಅತ್ಥೋ ಪಟಿಚ್ಛನ್ನೋ ವಾ ಅತ್ಥೋ ನೇಯ್ಯೋ ವಾ ಅತ್ಥೋ ನೀತೋ ವಾ ಅತ್ಥೋ ಅನವಜ್ಜೋ ವಾ ಅತ್ಥೋ ನಿಕ್ಕಿಲೇಸೋ ವಾ ಅತ್ಥೋ ವೋದಾನೋ ವಾ ಅತ್ಥೋ ಪರಮತ್ಥೋ ವಾ [ಪರಮತ್ಥೋ ವಾ ಅತ್ಥೋ (ಕ॰)], ಸಬ್ಬಂ ತಂ ಅನ್ತೋ ಬುದ್ಧಞಾಣೇ ಪರಿವತ್ತತಿ।

ಸಬ್ಬಂ ಕಾಯಕಮ್ಮಂ ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಞಾಣಾನುಪರಿವತ್ತಿ, ಸಬ್ಬಂ ವಚೀಕಮ್ಮಂ ಞಾಣಾನುಪರಿವತ್ತಿ, ಸಬ್ಬಂ ಮನೋಕಮ್ಮಂ ಞಾಣಾನುಪರಿವತ್ತಿ। ಅತೀತೇ ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಅಪ್ಪಟಿಹತಂ ಞಾಣಂ, ಅನಾಗತೇ ಅಪ್ಪಟಿಹತಂ ಞಾಣಂ, ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನೇ ಅಪ್ಪಟಿಹತಂ ಞಾಣಂ, ಯಾವತಕಂ ನೇಯ್ಯಂ ತಾವತಕಂ ಞಾಣಂ, ಯಾವತಕಂ ಞಾಣಂ ತಾವತಕಂ ನೇಯ್ಯಂ। ನೇಯ್ಯಪರಿಯನ್ತಿಕಂ ಞಾಣಂ, ಞಾಣಪರಿಯನ್ತಿಕಂ ನೇಯ್ಯಂ, ನೇಯ್ಯಂ ಅತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ಞಾಣಂ ನಪ್ಪವತ್ತತಿ, ಞಾಣಂ ಅತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ನೇಯ್ಯಪಥೋ ನತ್ಥಿ। ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಪರಿಯನ್ತಟ್ಠಾಯಿನೋ ತೇ ಧಮ್ಮಾ। ಯಥಾ ದ್ವಿನ್ನಂ ಸಮುಗ್ಗಪಟಲಾನಂ ಸಮ್ಮಾಫುಸಿತಾನಂ ಹೇಟ್ಠಿಮಂ ಸಮುಗ್ಗಪಟಲಂ ಉಪರಿಮಂ ನಾತಿವತ್ತತಿ, ಉಪರಿಮಂ ಸಮುಗ್ಗಪಟಲಂ ಹೇಟ್ಠಿಮಂ ನಾತಿವತ್ತತಿ, ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಪರಿಯನ್ತಟ್ಠಾಯಿನೋ; ಏವಮೇವ ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಭಗವತೋ ನೇಯ್ಯಞ್ಚ ಞಾಣಞ್ಚ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಪರಿಯನ್ತಟ್ಠಾಯಿನೋ। ಯಾವತಕಂ ನೇಯ್ಯಂ ತಾವತಕಂ ಞಾಣಂ, ಯಾವತಕಂ ಞಾಣಂ ತಾವತಕಂ ನೇಯ್ಯಂ, ನೇಯ್ಯಪರಿಯನ್ತಿಕಂ ಞಾಣಂ, ಞಾಣಪರಿಯನ್ತಿಕಂ ನೇಯ್ಯಂ। ನೇಯ್ಯಂ ಅತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ಞಾಣಂ ನಪ್ಪವತ್ತತಿ, ಞಾಣಂ ಅತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ನೇಯ್ಯಪಥೋ ನತ್ಥಿ। ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಪರಿಯನ್ತಟ್ಠಾಯಿನೋ ತೇ ಧಮ್ಮಾ।

ಸಬ್ಬಧಮ್ಮೇಸು ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಞಾಣಂ ಪವತ್ತತಿ। ಸಬ್ಬೇ ಧಮ್ಮಾ ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಆವಜ್ಜನಪಟಿಬದ್ಧಾ ಆಕಙ್ಖಪಟಿಬದ್ಧಾ ಮನಸಿಕಾರಪಟಿಬದ್ಧಾ ಚಿತ್ತುಪ್ಪಾದಪಟಿಬದ್ಧಾ। ಸಬ್ಬಸತ್ತೇಸು ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಞಾಣಂ ಪವತ್ತತಿ। ಸಬ್ಬೇಸಞ್ಚ ಸತ್ತಾನಂ ಭಗವಾ ಆಸಯಂ ಜಾನಾತಿ, ಅನುಸಯಂ ಜಾನಾತಿ, ಚರಿತಂ ಜಾನಾತಿ, ಅಧಿಮುತ್ತಿಂ ಜಾನಾತಿ, ಅಪ್ಪರಜಕ್ಖೇ ಮಹಾರಜಕ್ಖೇ ತಿಕ್ಖಿನ್ದ್ರಿಯೇ ಮುದಿನ್ದ್ರಿಯೇ ಸ್ವಾಕಾರೇ ದ್ವಾಕಾರೇ ಸುವಿಞ್ಞಾಪಯೇ ದುವಿಞ್ಞಾಪಯೇ ಭಬ್ಬಾಭಬ್ಬೇ ಸತ್ತೇ ಜಾನಾತಿ। ಸದೇವಕೋ ಲೋಕೋ ಸಮಾರಕೋ ಸಬ್ರಹ್ಮಕೋ ಸಸ್ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣೀ ಪಜಾ ಸದೇವಮನುಸ್ಸಾ ಅನ್ತೋಬುದ್ಧಞಾಣೇ ಪರಿವತ್ತತಿ।

ಯಥಾ ಯೇ ಕೇಚಿ ಮಚ್ಛಕಚ್ಛಪಾ ಅನ್ತಮಸೋ ತಿಮಿತಿಮಿಙ್ಗಲಂ [ತಿಮಿತಿಪಿಙ್ಗಲಂ (ಕ॰)] ಉಪಾದಾಯ ಅನ್ತೋಮಹಾಸಮುದ್ದೇ ಪರಿವತ್ತನ್ತಿ, ಏವಮೇವ ಸದೇವಕೋ ಲೋಕೋ ಸಮಾರಕೋ ಲೋಕೋ ಸಬ್ರಹ್ಮಕೋ ಲೋಕೋ ಸಸ್ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣೀ ಪಜಾ ಸದೇವಮನುಸ್ಸಾ ಅನ್ತೋಬುದ್ಧಞಾಣೇ ಪರಿವತ್ತತಿ। ಯಥಾ ಯೇ ಕೇಚಿ ಪಕ್ಖೀ ಅನ್ತಮಸೋ ಗರುಳಂ ವೇನತೇಯ್ಯಂ ಉಪಾದಾಯ ಆಕಾಸಸ್ಸ ಪದೇಸೇ ಪರಿವತ್ತನ್ತಿ, ಏವಮೇವ ಯೇಪಿ ತೇ ಸಾರಿಪುತ್ತಸಮಾ ಪಞ್ಞಾಯ ಸಮನ್ನಾಗತಾ ತೇಪಿ ಬುದ್ಧಞಾಣಸ್ಸ ಪದೇಸೇ ಪರಿವತ್ತನ್ತಿ; ಬುದ್ಧಞಾಣಂ ದೇವಮನುಸ್ಸಾನಂ ಪಞ್ಞಂ ಫರಿತ್ವಾ ಅಭಿಭವಿತ್ವಾ ತಿಟ್ಠತಿ।

ಯೇಪಿ ತೇ ಖತ್ತಿಯಪಣ್ಡಿತಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಪಣ್ಡಿತಾ ಗಹಪತಿಪಣ್ಡಿತಾ ಸಮಣಪಣ್ಡಿತಾ ನಿಪುಣಾ ಕತಪರಪ್ಪವಾದಾ ವಾಲವೇಧಿರೂಪಾ ವೋಭಿನ್ದನ್ತಾ [ತೇ ಭಿನ್ದನ್ತಾ (ಸ್ಯಾ॰ ಕ॰)] ಮಞ್ಞೇ ಚರನ್ತಿ ಪಞ್ಞಾಗತೇನ ದಿಟ್ಠಿಗತಾನಿ, ತೇ ಪಞ್ಹೇ ಅಭಿಸಙ್ಖರಿತ್ವಾ ಅಭಿಸಙ್ಖರಿತ್ವಾ ತಥಾಗತಂ ಉಪಸಙ್ಕಮಿತ್ವಾ ಪುಚ್ಛನ್ತಿ ಗೂಳ್ಹಾನಿ ಚ ಪಟಿಚ್ಛನ್ನಾನಿ। ಕಥಿತಾ ವಿಸಜ್ಜಿತಾ ಚ ತೇ ಪಞ್ಹಾ ಭಗವತಾ [ಭಗವತೋ (ಕ॰)] ಹೋನ್ತಿ ನಿದ್ದಿಟ್ಠಕಾರಣಾ। ಉಪಕ್ಖಿತ್ತಕಾ ಚ ತೇ ಭಗವತೋ ಸಮ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ। ಅಥ ಖೋ ಭಗವಾವ ತತ್ಥ ಅತಿರೋಚತಿ – ಯದಿದಂ ಪಞ್ಞಾಯಾತಿ। ಏವಂ ಭಗವಾ ಪಞ್ಞಾಚಕ್ಖುನಾಪಿ ಚಕ್ಖುಮಾ।

ಕಥಂ ಭಗವಾ ಬುದ್ಧಚಕ್ಖುನಾಪಿ ಚಕ್ಖುಮಾ? ಭಗವಾ ಬುದ್ಧಚಕ್ಖುನಾ ಲೋಕಂ ವೋಲೋಕೇನ್ತೋ [ಓಲೋಕೇನ್ತೋ (ಕ॰)] ಅದ್ದಸ ಸತ್ತೇ ಅಪ್ಪರಜಕ್ಖೇ ಮಹಾರಜಕ್ಖೇ ತಿಕ್ಖಿನ್ದ್ರಿಯೇ ಮುದಿನ್ದ್ರಿಯೇ ಸ್ವಾಕಾರೇ ದ್ವಾಕಾರೇ ಸುವಿಞ್ಞಾಪಯೇ ದುವಿಞ್ಞಾಪಯೇ ಅಪ್ಪೇಕಚ್ಚೇ ಪರಲೋಕವಜ್ಜಭಯದಸ್ಸಾವಿನೋ [ಪರ … ದಸ್ಸಾವಿನೇ (ಕ॰)] ವಿಹರನ್ತೇ। ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ ನಾಮ ಉಪ್ಪಲಿನಿಯಂ ವಾ ಪದುಮಿನಿಯಂ ವಾ ಪುಣ್ಡರೀಕಿನಿಯಂ ವಾ ಅಪ್ಪೇಕಚ್ಚಾನಿ ಉಪ್ಪಲಾನಿ ವಾ ಪದುಮಾನಿ ವಾ ಪುಣ್ಡರೀಕಾನಿ ವಾ ಉದಕೇ ಜಾತಾನಿ ಉದಕೇ ಸಂವಡ್ಢಾನಿ ಉದಕಾನುಗ್ಗತಾನಿ ಅನ್ತೋನಿಮುಗ್ಗಪೋಸೀನಿ [ಅನ್ತೋನಿಮ್ಮುಗ್ಗಪೋಸೀನಿ (ಕ॰)], ಅಪ್ಪೇಕಚ್ಚಾನಿ ಉಪ್ಪಲಾನಿ ವಾ ಪದುಮಾನಿ ವಾ ಪುಣ್ಡರೀಕಾನಿ ವಾ ಉದಕೇ ಜಾತಾನಿ ಉದಕೇ ಸಂವಡ್ಢಾನಿ ಸಮೋದಕಂ ಠಿತಾನಿ, ಅಪ್ಪೇಕಚ್ಚಾನಿ ಉಪ್ಪಲಾನಿ ವಾ ಪದುಮಾನಿ ವಾ ಪುಣ್ಡರೀಕಾನಿ ವಾ ಉದಕೇ ಜಾತಾನಿ ಉದಕೇ ಸಂವಡ್ಢಾನಿ ಉದಕಾ ಅಚ್ಚುಗ್ಗಮ್ಮ ತಿಟ್ಠನ್ತಿ ಅನುಪಲಿತ್ತಾನಿ ಉದಕೇನ; ಏವಮೇವಂ ಭಗವಾ ಬುದ್ಧಚಕ್ಖುನಾ ಲೋಕಂ ವೋಲೋಕೇನ್ತೋ ಅದ್ದಸ ಸತ್ತೇ ಅಪ್ಪರಜಕ್ಖೇ ಮಹಾರಜಕ್ಖೇ ತಿಕ್ಖಿನ್ದ್ರಿಯೇ ಮುದಿನ್ದ್ರಿಯೇ ಸ್ವಾಕಾರೇ ದ್ವಾಕಾರೇ ಸುವಿಞ್ಞಾಪಯೇ ದುವಿಞ್ಞಾಪಯೇ ಅಪ್ಪೇಕಚ್ಚೇ ಪರಲೋಕವಜ್ಜಭಯದಸ್ಸಾವಿನೋ ವಿಹರನ್ತೇ। ಜಾನಾತಿ ಭಗವಾ – "ಅಯಂ ಪುಗ್ಗಲೋ ರಾಗಚರಿತೋ, ಅಯಂ ದೋಸಚರಿತೋ, ಅಯಂ ಮೋಹಚರಿತೋ, ಅಯಂ ವಿತಕ್ಕಚರಿತೋ, ಅಯಂ ಸದ್ಧಾಚರಿತೋ, ಅಯಂ ಞಾಣಚರಿತೋ"ತಿ। ರಾಗಚರಿತಸ್ಸ ಭಗವಾ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಅಸುಭಕಥಂ ಕಥೇತಿ; ದೋಸಚರಿತಸ್ಸ ಭಗವಾ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಮೇತ್ತಾಭಾವನಂ ಆಚಿಕ್ಖತಿ; ಮೋಹಚರಿತಸ್ಸ ಭಗವಾ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಉದ್ದೇಸೇ ಪರಿಪುಚ್ಛಾಯ ಕಾಲೇನ ಧಮ್ಮಸ್ಸವನೇ ಕಾಲೇನ ಧಮ್ಮಸಾಕಚ್ಛಾಯ ಗರುಸಂವಾಸೇ ನಿವೇಸೇತಿ; ವಿತಕ್ಕಚರಿತಸ್ಸ ಭಗವಾ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಆನಾಪಾನಸ್ಸತಿಂ ಆಚಿಕ್ಖತಿ; ಸದ್ಧಾಚರಿತಸ್ಸ ಭಗವಾ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ಪಸಾದನೀಯಂ ನಿಮಿತ್ತಂ ಆಚಿಕ್ಖತಿ ಬುದ್ಧಸುಬೋಧಿಂ [ಬುದ್ಧಸುಬುದ್ಧತಂ (ಕ॰)] ಧಮ್ಮಸುಧಮ್ಮತಂ ಸಙ್ಘಸುಪ್ಪಟಿಪತ್ತಿಂ ಸೀಲಾನಿ ಚ; ಅತ್ತನೋ ಞಾಣಚರಿತಸ್ಸ ಭಗವಾ ಪುಗ್ಗಲಸ್ಸ ವಿಪಸ್ಸನಾನಿಮಿತ್ತಂ ಆಚಿಕ್ಖತಿ ಅನಿಚ್ಚಾಕಾರಂ ದುಕ್ಖಾಕಾರಂ ಅನತ್ತಾಕಾರಂ।

"ಸೇಲೇ ಯಥಾ ಪಬ್ಬತಮುದ್ಧನಿಟ್ಠಿತೋ, ಯಥಾಪಿ ಪಸ್ಸೇ ಜನತಂ ಸಮನ್ತತೋ।
ತಥೂಪಮಂ ಧಮ್ಮಮಯಂ ಸುಮೇಧ, ಪಾಸಾದಮಾರುಯ್ಹ ಸಮನ್ತಚಕ್ಖು।
ಸೋಕಾವತಿಣ್ಣಂ [ಸೋಕಾವಕಿಣ್ಣಂ (ಸ್ಯಾ॰)] ಜನತಮಪೇತಸೋಕೋ, ಅವೇಕ್ಖಸ್ಸು ಜಾತಿಜರಾಭಿಭೂತ"ನ್ತಿ॥

ಏವಂ ಭಗವಾ ಬುದ್ಧಚಕ್ಖುನಾಪಿ ಚಕ್ಖುಮಾ।

ಕಥಂ ಭಗವಾ ಸಮನ್ತಚಕ್ಖುನಾಪಿ ಚಕ್ಖುಮಾ? ಸಮನ್ತಚಕ್ಖು ವುಚ್ಚತಿ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞಾಣಂ। ಭಗವಾ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞಾಣೇನ ಉಪೇತೋ ಸಮುಪೇತೋ ಉಪಾಗತೋ ಸಮುಪಾಗತೋ ಉಪಪನ್ನೋ ಸಮುಪಪನ್ನೋ ಸಮನ್ನಾಗತೋ।

“ನ ತಸ್ಸ ಅದ್ದಿಟ್ಠಮಿಧತ್ಥಿ ಕಿಞ್ಚಿ, ಅಥೋ ಅವಿಞ್ಞಾತಮಜಾನಿತಬ್ಬಂ।
ಸಬ್ಬಂ ಅಭಿಞ್ಞಾಸಿ ಯದತ್ಥಿ ನೇಯ್ಯಂ, ತಥಾಗತೋ ತೇನ ಸಮನ್ತಚಕ್ಖೂ”ತಿ॥

ಏವಂ ಭಗವಾ ಸಮನ್ತಚಕ್ಖುನಾಪಿ ಚಕ್ಖುಮಾತಿ - ನ ಮೇ ಬ್ಯಾಕಾಸಿ ಚಕ್ಖುಮಾ।

ಯಾವತತಿಯಞ್ಚ ದೇವೀಸಿ, ಬ್ಯಾಕರೋತೀತಿ ಮೇ ಸುತನ್ತಿ ಯಾವತತಿಯಂ ಬುದ್ಧೋ ಸಹಧಮ್ಮಿಕಂ ಪಞ್ಹಂ ಪುಟ್ಠೋ ಬ್ಯಾಕರೋತಿ ನೋ ಸಂಸಾರೇತೀತಿ [ಸಮ್ಪಾಯತೀತಿ (ಸ್ಯಾ॰)] - ಏವಂ ಮಯಾ ಉಗ್ಗಹಿತಂ, ಏವಂ ಮಯಾ ಉಪಧಾರಿತಂ, ಏವಂ ಮಯಾ ಉಪಲಕ್ಖಿತಂ। **ದೇವೀಸೀತಿ** ಭಗವಾ ಚೇವ ಇಸಿ ಚಾತಿ - ದೇವೀಸಿ। ಯಥಾ ರಾಜಾ ಪಬ್ಬಜಿತಾ ವುಚ್ಚನ್ತಿ ರಾಜಿಸಯೋ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ಪಬ್ಬಜಿತಾ ವುಚ್ಚನ್ತಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಿಸಯೋ, ಏವಮೇವ ಭಗವಾ ದೇವೋ ಚೇವ ಇಸಿ ಚಾತಿ - ದೇವೀಸಿ।

ಅಥ ವಾ, ಭಗವಾ ಪಬ್ಬಜಿತೋತಿಪಿ ಇಸಿ। ಮಹನ್ತಂ ಸೀಲಕ್ಖನ್ಧಂ ಏಸೀ ಗವೇಸೀ ಪರಿಯೇಸೀತಿಪಿ ಇಸಿ। ಮಹನ್ತಂ ಸಮಾಧಿಕ್ಖನ್ಧಂ…ಪೇ॰… ಮಹನ್ತಂ ಪಞ್ಞಾಕ್ಖನ್ಧಂ… ಮಹನ್ತಂ ವಿಮುತ್ತಿಕ್ಖನ್ಧಂ… ಮಹನ್ತಂ ವಿಮುತ್ತಿಞಾಣದಸ್ಸನಕ್ಖನ್ಧಂ ಏಸೀ ಗವೇಸೀ ಪರಿಯೇಸೀತಿಪಿ ಇಸಿ। ಮಹತೋ ತಮೋಕಾಯಸ್ಸ ಪದಾಲನಂ ಏಸೀ ಗವೇಸೀ ಪರಿಯೇಸೀತಿಪಿ ಇಸಿ। ಮಹತೋ ವಿಪಲ್ಲಾಸಸ್ಸ ಪಭೇದನಂ ಏಸೀ ಗವೇಸೀ ಪರಿಯೇಸೀತಿಪಿ ಇಸಿ। ಮಹತೋ ತಣ್ಹಾಸಲ್ಲಸ್ಸ ಅಬ್ಬಹನಂ… ಮಹತೋ ದಿಟ್ಠಿಸಙ್ಘಾಟಸ್ಸ ವಿನಿವೇಠನಂ… ಮಹತೋ ಮಾನದ್ಧಜಸ್ಸ ಪಪಾತನಂ… ಮಹತೋ ಅಭಿಸಙ್ಖಾರಸ್ಸ ವೂಪಸಮಂ… ಮಹತೋ ಓಘಸ್ಸ ನಿತ್ಥರಣಂ… ಮಹತೋ ಭಾರಸ್ಸ ನಿಕ್ಖೇಪನಂ… ಮಹತೋ ಸಂಸಾರವಟ್ಟಸ್ಸ ಉಪಚ್ಛೇದಂ… ಮಹತೋ ಸನ್ತಾಪಸ್ಸ ನಿಬ್ಬಾಪನಂ… ಮಹತೋ ಪರಿಳಾಹಸ್ಸ ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸದ್ಧಿಂ… ಮಹತೋ ಧಮ್ಮದ್ಧಜಸ್ಸ ಉಸ್ಸಾಪನಂ ಏಸೀ ಗವೇಸೀ ಪರಿಯೇಸೀತಿಪಿ ಇಸಿ। ಮಹನ್ತೇ ಸತಿಪಟ್ಠಾನೇ… ಮಹನ್ತೇ ಸಮ್ಮಪ್ಪಧಾನೇ… ಮಹನ್ತಾನಿ ಇನ್ದ್ರಿಯಾನಿ… ಮಹನ್ತಾನಿ ಬಲಾನಿ… ಮಹನ್ತೇ ಬೋಜ್ಝಙ್ಗೇ… ಮಹನ್ತಂ ಅರಿಯಂ ಅಟ್ಠಙ್ಗಿಕಂ ಮಗ್ಗಂ… ಮಹನ್ತಂ ಪರಮತ್ಥಂ ಂಂಗಅತಂ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಏಸೀ ಗವೇಸೀ ಪರಿಯೇಸೀತಿಪಿ ಇಸಿ। ಮಹೇಸಕ್ಖೇಹಿ ವಾ ಸತ್ತೇಹಿ ಏಸಿತೋ ಗವೇಸಿತೋ ಪರಿಯೇಸಿತೋ - “ಕಹಂ ಬುದ್ಧೋ, ಕಹಂ ಭಗವಾ, ಕಹಂ ದೇವದೇವೋ, ಕಹಂ ನರಾಸಭೋ”ತಿಪಿ ಇಸೀತಿ - ಯಾವತತಿಯಞ್ಚ ದೇವೀಸಿ ಬ್ಯಾಕರೋತೀತಿ ಮೇ ಸುತಂ। ತೇನಾಹ ಸೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ -

“ದ್ವಾಹಂ ಸಕ್ಕಂ ಅಪುಚ್ಛಿಸ್ಸಂ, [ಇಚ್ಚಾಯಸ್ಮಾ ಮೋಘರಾಜಾ]
ನ ಮೇ ಬ್ಯಾಕಾಸಿ ಚಕ್ಖುಮಾ।
ಯಾವತತಿಯಞ್ಚ ದೇವೀಸಿ, ಬ್ಯಾಕರೋತೀತಿ ಮೇ ಸುತ”ನ್ತಿ॥

೮೬. **ಅಯಂ ಲೋಕೋ ಪರೋ ಲೋಕೋ, ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕೋ ಸದೇವಕೋ।**
ದಿಟ್ಠಿಂ ತೇ ನಾಭಿಜಾನಾತಿ, ಗೋತಮಸ್ಸ ಯಸಸ್ಸಿನೋ॥

ಅಯಂ ಲೋಕೋ ಪರೋ ಲೋಕೋತಿ। ಅಯಂ ಲೋಕೋತಿ ಮನುಸ್ಸಲೋಕೋ। **ಪರೋ ಲೋಕೋತಿ** ಮನುಸ್ಸಲೋಕಂ ಠಪೇತ್ವಾ ಸಬ್ಬೋ ಪರೋ ಲೋಕೋತಿ - ಅಯಂ ಲೋಕೋ ಪರೋ ಲೋಕೋ।

ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕೋ ಸದೇವಕೋತಿ ಸದೇವಕೋ ಲೋಕೋ ಸಮಾರಕೋ ಸಬ್ರಹ್ಮಕೋ ಸಸ್ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣೀ ಪಜಾ ಸದೇವಮನುಸ್ಸಾತಿ - ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕೋ ಸದೇವಕೋ।

ದಿಟ್ಠಿಂ ತೇ ನಾಭಿಜಾನಾತೀತಿ ತುಯ್ಹಂ ದಿಟ್ಠಿಂ ಖನ್ತಿಂ ರುಚಿಂ ಲದ್ಧಿಂ ಅಜ್ಝಾಸಯಂ ಅಧಿಪ್ಪಾಯಂ ಲೋಕೋ ನ ಜಾನಾತಿ - “ಅಯಂ ಏವಂದಿಟ್ಠಿಕೋ ಏವಂಖನ್ತಿಕೋ ಏವಂರುಚಿಕೋ ಏವಂಲದ್ಧಿಕೋ ಏವಂಅಜ್ಝಾಸಯೋ ಏವಂಅಧಿಪ್ಪಾಯೋ”ತಿ ನ ಜಾನಾತಿ ನ ಪಸ್ಸತಿ ನ ದಕ್ಖತಿ ನಾಧಿಗಚ್ಛತಿ ನ ವಿನ್ದತಿ ನ ಪಟಿಲಭತೀತಿ - ದಿಟ್ಠಿಂ ತೇ ನಾಭಿಜಾನಾತಿ।

ಗೋತಮಸ್ಸ ಯಸಸ್ಸಿನೋತಿ ಭಗವಾ ಯಸಪ್ಪತ್ತೋತಿ ಯಸಸ್ಸೀ। ಅಥ ವಾ, ಭಗವಾ ಸಕ್ಕತೋ ಗರುಕತೋ ಮಾನಿತೋ ಪೂಜಿತೋ ಅಪಚಿತೋ ಲಾಭೀ ಚೀವರಪಿಣ್ಡಪಾತಸೇನಾಸನಗಿಲಾನಪಚ್ಚಯಭೇಸಜ್ಜಪರಿಕ್ಖಾರಾನನ್ತಿಪಿ ಯಸಸ್ಸೀತಿ - ಗೋತಮಸ್ಸ ಯಸ್ಸಿನೋ। ತೇನಾಹ ಸೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ -

> "ಅಯಂ ಲೋಕೋ ಪರೋ ಲೋಕೋ, ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕೋ ಸದೇವಕೋ।
> ದಿಟ್ಠಿಂ ತೇ ನಾಭಿಜಾನಾತಿ, ಗೋತಮಸ್ಸ ಯಸಸ್ಸಿನೋ"ತಿ॥

೮೭. ಏವಂ ಅಭಿಕ್ಕನ್ತದಸ್ಸಾವಿಂ, ಅತ್ಥಿ ಪಞ್ಹೇನ ಆಗಮಂ।
ಕಥಂ ಲೋಕಂ ಅವೇಕ್ಖನ್ತಂ, ಮಚ್ಚುರಾಜಾ ನ ಪಸ್ಸತಿ॥

ಏವಂ ಅಭಿಕ್ಕನ್ತದಸ್ಸಾವಿನ್ತಿ ಏವಂ ಅಭಿಕ್ಕನ್ತದಸ್ಸಾವಿಂ ಅಗ್ಗದಸ್ಸಾವಿಂ ಸೇಟ್ಠದಸ್ಸಾವಿಂ ವಿಸೇಟ್ಠದಸ್ಸಾವಿಂ ಪಾಮೋಕ್ಖದಸ್ಸಾವಿಂ ಉತ್ತಮದಸ್ಸಾವಿಂ ಪರಮದಸ್ಸಾವಿನ್ತಿ - ಏವಂ ಅಭಿಕ್ಕನ್ತದಸ್ಸಾವಿಂ।

ಅತ್ಥಿ ಪಞ್ಹೇನ ಆಗಮನ್ತಿ ಪಞ್ಹೇನ ಅತ್ಥಿಕೋ ಆಗತೋಮ್ಹಿ...ಪೇ॰... ವಹಸ್ಸೇತಂ ಭಾರನ್ತಿ, ಏವಮ್ಪಿ ಅತ್ಥಿ ಪಞ್ಹೇನ ಆಗಮಂ।

ಕಥಂ ಲೋಕಂ ಅವೇಕ್ಖನ್ತನ್ತಿ ಕಥಂ ಲೋಕಂ ಅವೇಕ್ಖನ್ತಂ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖನ್ತಂ ತುಲಯನ್ತಂ ತೀರಯನ್ತಂ ವಿಭಾವಯನ್ತಂ ವಿಭೂತಂ ಕರೋನ್ತನ್ತಿ - ಕಥಂ ಲೋಕಂ ಅವೇಕ್ಖನ್ತಂ।

ಮಚ್ಚುರಾಜಾ ನ ಪಸ್ಸತೀತಿ ಮಚ್ಚುರಾಜಾ ನ ಪಸ್ಸತಿ ನ ದಕ್ಖತಿ ನಾಧಿಗಚ್ಛತಿ ನ ವಿನ್ದತಿ ನ ಪಟಿಲಭತೀತಿ - ಮಚ್ಚುರಾಜಾ ನ ಪಸ್ಸತಿ। ತೇನಾಹ ಸೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ -

> "ಏವಂ ಅಭಿಕ್ಕನ್ತದಸ್ಸಾವಿಂ, ಅತ್ಥಿ ಪಞ್ಹೇನ ಆಗಮಂ।
> ಕಥಂ ಲೋಕಂ ಅವೇಕ್ಖನ್ತಂ, ಮಚ್ಚುರಾಜಾ ನ ಪಸ್ಸತೀ"ತಿ॥

೮೮. ಸುಞ್ಞತೋ ಲೋಕಂ ಅವೇಕ್ಖಸ್ಸು, ಮೋಘರಾಜ ಸದಾ ಸತೋ।
ಅತ್ತಾನುದಿಟ್ಠಿಂ ಊಹಚ್ಚ, ಏವಂ ಮಚ್ಚುತರೋ ಸಿಯಾ।
ಏವಂ ಲೋಕಂ ಅವೇಕ್ಖನ್ತಂ, ಮಚ್ಚುರಾಜಾ ನ ಪಸ್ಸತಿ॥

ಸುಞ್ಞತೋ ಲೋಕಂ ಅವೇಕ್ಖಸ್ಸೂತಿ। ಲೋಕೋತಿ ನಿರಯಲೋಕೋ ತಿರಚ್ಛಾನಲೋಕೋ ಪೇತ್ತಿವಿಸಯಲೋಕೋ ಮನುಸ್ಸಲೋಕೋ ದೇವಲೋಕೋ ಖನ್ಧಲೋಕೋ ಧಾತುಲೋಕೋ ಆಯತನಲೋಕೋ ಅಯಂ ಲೋಕೋ ಪರೋ ಲೋಕೋ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕೋ ಸದೇವಕೋ [ಸದೇವಕೋ ಲೋಕೋ (ಕ॰)]। ಅಞ್ಞತರೋ ಭಿಕ್ಖು ಭಗವನ್ತಂ ಏತದವೋಚ - "ಲೋಕೋ ಲೋಕೋತಿ, ಭನ್ತೇ, ವುಚ್ಚತಿ। ಕಿತ್ತಾವತಾ ನು ಖೋ, ಭನ್ತೇ, ಲೋಕೋತಿ ವುಚ್ಚತೀ"ತಿ? "ಲುಜ್ಜತೀತಿ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖು, ತಸ್ಮಾ ಲೋಕೋತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಕಿಞ್ಚ ಲುಜ್ಜತಿ? ಚಕ್ಖು ಖೋ ಭಿಕ್ಖು ಲುಜ್ಜತಿ, ರೂಪಾ ಲುಜ್ಜನ್ತಿ, ಚಕ್ಖುವಿಞ್ಞಾಣಂ ಲುಜ್ಜತಿ, ಚಕ್ಖುಸಮ್ಫಸ್ಸೋ ಲುಜ್ಜತಿ, ಯಮ್ಪಿದಂ [ಯಮಿದಂ (ಕ॰) ಪಸ್ಸ ಸಂ॰ ನಿ॰ ೪.೮೨] ಚಕ್ಖುಸಮ್ಫಸ್ಸಪಚ್ಚಯಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ ವೇದಯಿತಂ ಸುಖಂ ವಾ ದುಕ್ಖಂ ವಾ ಅದುಕ್ಖಮಸುಖಂ ವಾ ತಮ್ಪಿ ಲುಜ್ಜತಿ; ಸೋತಂ ಲುಜ್ಜತಿ, ಗನ್ಧಾ ಲುಜ್ಜನ್ತಿ...ಪೇ॰... ಕಾಯೋ ಲುಜ್ಜತಿ , ಫೋಟ್ಠಬ್ಬಾ ಲುಜ್ಜನ್ತಿ; ಮನೋ ಲುಜ್ಜತಿ, ಧಮ್ಮಾ ಲುಜ್ಜನ್ತಿ, ಮನೋವಿಞ್ಞಾಣಂ ಲುಜ್ಜತಿ, ಮನೋಸಮ್ಫಸ್ಸೋ ಲುಜ್ಜತಿ; ಯಮ್ಪಿದಂ ಮನೋಸಮ್ಫಸ್ಸಪಚ್ಚಯಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ ವೇದಯಿತಂ ಸುಖಂ ವಾ ದುಕ್ಖಂ ವಾ ಅದುಕ್ಖಮಸುಖಂ ವಾ ತಮ್ಪಿ ಲುಜ್ಜತಿ। ಲುಜ್ಜತೀತಿ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖು, ತಸ್ಮಾ ಲೋಕೋತಿ ವುಚ್ಚತಿ"।

ಸುಞ್ಞತೋ ಲೋಕಂ ಅವೇಕ್ಖಸ್ಸೂತಿ ದ್ವೀಹಿ ಕಾರಣೇಹಿ ಸುಞ್ಞತೋ ಲೋಕಂ ಅವೇಕ್ಖತಿ - ಅವಸಿಯಪವತ್ತಸಲ್ಲಕ್ಖಣವಸೇನ [ಅವಸ್ಸಿಯಪವತ್ತ ... (ಸ್ಯಾ॰)] ವಾ ತುಚ್ಛಸಙ್ಖಾರಸಮನುಪಸ್ಸನಾವಸೇನ ವಾ। ಕಥಂ ಅವಸಿಯಪವತ್ತಸಲ್ಲಕ್ಖಣವಸೇನ ಸುಞ್ಞತೋ ಲೋಕಂ ಅವೇಕ್ಖತಿ? ರೂಪೇ ವಸೋ ನ ಲಬ್ಭತಿ, ವೇದನಾಯ ವಸೋ ನ ಲಬ್ಭತಿ, ಸಞ್ಞಾಯ ವಸೋ ನ ಲಬ್ಭತಿ, ಸಙ್ಖಾರೇಸು ವಸೋ ನ ಲಬ್ಭತಿ, ವಿಞ್ಞಾಣೇ ವಸೋ ನ ಲಬ್ಭತಿ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ ಭಗವತಾ [ಪಸ್ಸ ಸಂ॰ ನಿ॰ ೩.೫೯] - "ರೂಪಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅನತ್ತಾ। ರೂಪಞ್ಚ ಹಿದಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅತ್ತಾ ಅಭವಿಸ್ಸ, ನಯಿದಂ ರೂಪಂ ಆಬಾಧಾಯ ಸಂವತ್ತೇಯ್ಯ; ಲಬ್ಭೇಥ ಚ ರೂಪೇ - 'ಏವಂ ಮೇ ರೂಪಂ ಹೋತು, ಏವಂ ಮೇ ರೂಪಂ ಮಾ ಅಹೋಸೀ'ತಿ। ಯಸ್ಮಾ ಚ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ರೂಪಂ ಅನತ್ತಾ, ತಸ್ಮಾ ರೂಪಂ ಆಬಾಧಾಯ ಸಂವತ್ತತಿ ನ ಚ ಲಬ್ಭತಿ ರೂಪೇ - 'ಏವಂ ಮೇ ರೂಪಂ ಹೋತು, ಏವಂ ಮೇ ರೂಪಂ ಮಾ ಅಹೋಸೀ'ತಿ।

"ವೇದನಾ ಅನತ್ತಾ। ವೇದನಾ ಚ ಹಿದಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅತ್ತಾ ಅಭವಿಸ್ಸ, ನಯಿದಂ ವೇದನಾ ಆಬಾಧಾಯ ಸಂವತ್ತೇಯ್ಯ; ಲಬ್ಭೇಥ ಚ ವೇದನಾಯ - 'ಏವಂ ಮೇ ವೇದನಾ ಹೋತು, ಏವಂ ಮೇ ವೇದನಾ ಮಾ ಅಹೋಸೀ'ತಿ। ಯಸ್ಮಾ ಚ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ವೇದನಾ ಅನತ್ತಾ, ತಸ್ಮಾ ವೇದನಾ ಆಬಾಧಾಯ ಸಂವತ್ತತಿ, ನ ಚ ಲಬ್ಭತಿ ವೇದನಾಯ - 'ಏವಂ ಮೇ ವೇದನಾ ಹೋತು, ಏವಂ ಮೇ ವೇದನಾ ಮಾ ಅಹೋಸೀ'ತಿ।

"ಸಞ್ಞಾ ಅನತ್ತಾ। ಸಞ್ಞಾ ಚ ಹಿದಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅತ್ತಾ ಅಭವಿಸ್ಸ, ನಯಿದಂ ಸಞ್ಞಾ ಆಬಾಧಾಯ ಸಂವತ್ತೇಯ್ಯ; ಲಬ್ಭೇಥ ಚ ಸಞ್ಞಾಯ - 'ಏವಂ ಮೇ ಸಞ್ಞಾ ಹೋತು, ಏವಂ ಮೇ ಸಞ್ಞಾ ಮಾ ಅಹೋಸೀ'ತಿ। ಯಸ್ಮಾ ಚ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸಞ್ಞಾ ಅನತ್ತಾ, ತಸ್ಮಾ ಸಞ್ಞಾ ಆಬಾಧಾಯ ಸಂವತ್ತತಿ, ನ ಚ ಲಬ್ಭತಿ ಸಞ್ಞಾಯ - 'ಏವಂ ಮೇ ಸಞ್ಞಾ ಹೋತು, ಏವಂ ಮೇ ಸಞ್ಞಾ ಮಾ ಅಹೋಸೀ'ತಿ।

"ಸಙ್ಖಾರಾ ಅನತ್ತಾ। ಸಙ್ಖಾರಾ ಚ ಹಿದಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅತ್ತಾ ಅಭವಿಸ್ಸಂಸು, ನಯಿದಂ ಸಙ್ಖಾರಾ ಆಬಾಧಾಯ ಸಂವತ್ತೇಯ್ಯುಂ; ಲಬ್ಭೇಥ ಚ ಸಙ್ಖಾರೇಸು - 'ಏವಂ ಮೇ ಸಙ್ಖಾರಾ ಹೋನ್ತು, ಏವಂ ಮೇ ಸಙ್ಖಾರಾ ಮಾ ಅಹೇಸು'ನ್ತಿ। ಯಸ್ಮಾ ಚ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ , ಸಙ್ಖಾರಾ ಅನತ್ತಾ, ತಸ್ಮಾ ಸಙ್ಖಾರಾ ಆಬಾಧಾಯ ಸಂವತ್ತನ್ತಿ, ನ ಚ ಲಬ್ಭತಿ ಸಙ್ಖಾರೇಸು - 'ಏವಂ ಮೇ ಸಙ್ಖಾರಾ ಹೋನ್ತು, ಏವಂ ಮೇ ಸಙ್ಖಾರಾ ಮಾ ಅಹೇಸು'ನ್ತಿ।

"ವಿಞ್ಞಾಣಂ ಅನತ್ತಾ। ವಿಞ್ಞಾಣಞ್ಚ ಹಿದಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅತ್ತಾ ಅಭವಿಸ್ಸ, ನಯಿದಂ ವಿಞ್ಞಾಣಂ ಆಬಾಧಾಯ ಸಂವತ್ತೇಯ್ಯ; ಲಬ್ಭೇಥ ಚ ವಿಞ್ಞಾಣೇ - 'ಏವಂ ಮೇ ವಿಞ್ಞಾಣಂ ಹೋತು, ಏವಂ ಮೇ ವಿಞ್ಞಾಣಂ ಮಾ ಅಹೋಸೀ'ತಿ। ಯಸ್ಮಾ ಚ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ವಿಞ್ಞಾಣಂ ಅನತ್ತಾ, ತಸ್ಮಾ ವಿಞ್ಞಾಣಂ ಆಬಾಧಾಯ ಸಂವತ್ತತಿ, ನ ಚ ಲಬ್ಭತಿ ವಿಞ್ಞಾಣೇ - 'ಏವಂ ಮೇ ವಿಞ್ಞಾಣಂ ಹೋತು, ಏವಂ ಮೇ ವಿಞ್ಞಾಣಂ ಮಾ ಅಹೋಸೀ'"ತಿ।

ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ ಭಗವತಾ - "ನಾಯಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಕಾಯೋ ತುಮ್ಹಾಕಂ, ನಪಿ ಅಞ್ಞೇಸಂ [ಪರೇಸಂ (ಸ್ಯಾ॰) ಪಸ್ಸ ಸಂ॰ ನಿ॰ ೨.೩೭]। ಪುರಾಣಮಿದಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಕಮ್ಮಂ ಅಭಿಸಙ್ಖತಂ ಅಭಿಸಞ್ಚೇತಯಿತಂ ವೇದನಿಯಂ ದಟ್ಠಬ್ಬಂ। ತತ್ರ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸುತವಾ ಅರಿಯಸಾವಕೋ ಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪಾದಂಯೇವ ಸಾಧುಕಂ ಯೋನಿಸೋ ಮನಸಿ ಕರೋತಿ - 'ಇತಿ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಸತಿ ಇದಂ ಹೋತಿ, ಇಮಸ್ಸುಪ್ಪಾದಾ ಇದಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ; ಇಮಸ್ಮಿಂ ಅಸತಿ ಇದಂ ನ ಹೋತಿ, ಇಮಸ್ಸ ನಿರೋಧಾ ಇದಂ ನಿರುಜ್ಝತಿ, ಯದಿದಂ - ಅವಿಜ್ಜಾಪಚ್ಚಯಾ ಸಙ್ಖಾರಾ, ಸಙ್ಖಾರಪಚ್ಚಯಾ ವಿಞ್ಞಾಣಂ, ವಿಞ್ಞಾಣಪಚ್ಚಯಾ ನಾಮರೂಪಂ, ನಾಮರೂಪಪಚ್ಚಯಾ ಸಳಾಯತನಂ, ಸಳಾಯತನಪಚ್ಚಯಾ ಫಸ್ಸೋ, ಫಸ್ಸಪಚ್ಚಯಾ ವೇದನಾ, ವೇದನಾಪಚ್ಚಯಾ ತಣ್ಹಾ, ತಣ್ಹಾಪಚ್ಚಯಾ ಉಪಾದಾನಂ, ಉಪಾದಾನಪಚ್ಚಯಾ ಭವೋ, ಭವಪಚ್ಚಯಾ ಜಾತಿ, ಜಾತಿಪಚ್ಚಯಾ ಜರಾಮರಣಂ ಸೋಕಪರಿದೇವದುಕ್ಖದೋಮನಸ್ಸುಪಾಯಾಸಾ ಸಮ್ಭವನ್ತಿ - ಏವಮೇತಸ್ಸ ಕೇವಲಸ್ಸ ದುಕ್ಖಕ್ಖನ್ಧಸ್ಸ ಸಮುದಯೋ ಹೋತಿ'"।

“ಅವಿಜ್ಜಾಯ ತ್ವೇವ ಅಸೇಸವಿರಾಗನಿರೋಧಾ ಸಙ್ಖಾರನಿರೋಧೋ, ಸಙ್ಖಾರನಿರೋಧಾ ವಿಞ್ಞಾಣನಿರೋಧೋ ...ಪೇ॰... ಜಾತಿನಿರೋಧಾ ಜರಾಮರಣಂ ಸೋಕಪರಿದೇವದುಕ್ಖದೋಮನಸ್ಸುಪಾಯಾಸಾ ನಿರುಜ್ಝನ್ತಿ , ಏವಮೇತಸ್ಸ ಕೇವಲಸ್ಸ ದುಕ್ಖಕ್ಖನ್ಧಸ್ಸ ನಿರೋಧೋ ಹೋತೀ”ತಿ। ಏವಂ ಅವಸಿಯಪವತ್ತಸಲ್ಲಕ್ಖಣವಸೇನ ಸುಞ್ಞತೋ ಲೋಕಂ ಅವೇಕ್ಖತಿ।

ಕಥಂ ತುಚ್ಛಸಙ್ಖಾರಸಮನುಪಸ್ಸನಾವಸೇನ ಸುಞ್ಞತೋ ಲೋಕಂ ಅವೇಕ್ಖತಿ? ರೂಪೇ ಸಾರೋ ನ ಲಬ್ಭತಿ, ವೇದನಾಯ ಸಾರೋ ನ ಲಬ್ಭತಿ, ಸಞ್ಞಾಯ ಸಾರೋ ನ ಲಬ್ಭತಿ, ಸಙ್ಖಾರೇಸು ಸಾರೋ ನ ಲಬ್ಭತಿ, ವಿಞ್ಞಾಣೇ ಸಾರೋ ನ ಲಬ್ಭತಿ; ರೂಪಂ ಅಸ್ಸಾರಂ ನಿಸ್ಸಾರಂ ಸಾರಾಪಗತಂ ನಿಚ್ಚಸಾರಸಾರೇನ ವಾ ಸುಖಸಾರಸಾರೇನ ವಾ ಅತ್ತಸಾರಸಾರೇನ ವಾ ನಿಚ್ಚೇನ ವಾ ಧುವೇನ ವಾ ಸಸ್ಸತೇನ ವಾ ಅವಿಪರಿಣಾಮಧಮ್ಮೇನ ವಾ। ವೇದನಾ ಅಸ್ಸಾರಾ ನಿಸ್ಸಾರಾ ಸಾರಾಪಗತಾ...ಪೇ॰... ಸಞ್ಞಾ ಅಸ್ಸಾರಾ ನಿಸ್ಸಾರಾ ಸಾರಾಪಗತಾ... ಸಙ್ಖಾರಾ ಅಸ್ಸಾರಾ ನಿಸ್ಸಾರಾ ಸಾರಾಪಗತಾ... ವಿಞ್ಞಾಣಂ ಅಸ್ಸಾರಂ ನಿಸ್ಸಾರಂ ಸಾರಾಪಗತಂ ನಿಚ್ಚಸಾರಸಾರೇನ ವಾ ಸುಖಸಾರಸಾರೇನ ವಾ ಅತ್ತಸಾರಸಾರೇನ ವಾ ನಿಚ್ಚೇನ ವಾ ಧುವೇನ ವಾ ಸಸ್ಸತೇನ ವಾ ಅವಿಪರಿಣಾಮಧಮ್ಮೇನ ವಾ। ಯಥಾ ನಳೋ ಅಸ್ಸಾರೋ ನಿಸ್ಸಾರೋ ಸಾರಾಪಗತೋ, ಯಥಾ ಚ ಏರಣ್ಡೋ...ಪೇ॰... ಯಥಾ ಚ ಉದುಮ್ಬರೋ ಅಸ್ಸಾರೋ ನಿಸ್ಸಾರೋ ಸಾರಾಪಗತೋ, ಯಥಾ ಚ ಸೇತಗಚ್ಛೋ [ಸೇತವಚ್ಛೋ (ಕ॰)] ಅಸ್ಸಾರೋ ನಿಸ್ಸಾರೋ ಸಾರಾಪಗತೋ, ಯಥಾ ಚ ಪಾಲಿಭದ್ದಕೋ [ಪಾಳಿಭದ್ದಕೋ (ಕ॰)] ಅಸ್ಸಾರೋ ನಿಸ್ಸಾರೋ ಸಾರಾಪಗತೋ, ಯಥಾ ಚ ಫೇಣಪಿಣ್ಡೋ [ಫೇಣುಪಿಣ್ಡೋ (ಸ್ಯಾ॰)] ಅಸ್ಸಾರೋ ನಿಸ್ಸಾರೋ ಸಾರಾಪಗತೋ, ಯಥಾ ಚ ಉದಕಪುಬ್ಬುಳಂ [ಪುಬ್ಬುಲಕಂ (ಸ್ಯಾ॰)] ಅಸ್ಸಾರಂ ನಿಸ್ಸಾರಂ ಸಾರಾಪಗತಂ, ಯಥಾ ಚ ಮರೀಚಿ ಅಸ್ಸಾರಾ ನಿಸ್ಸಾರಾ ಸಾರಾಪಗತಾ, ಯಥಾ ಕದಲಿಕ್ಖನ್ಧೋ ಅಸ್ಸಾರೋ ನಿಸ್ಸಾರೋ ಸಾರಾಪಗತೋ, ಯಥಾ ಮಾಯಾ ಅಸ್ಸಾರಾ ನಿಸ್ಸಾರಾ ಸಾರಾಪಗತಾ - ಏವಮೇವ ರೂಪಂ ಅಸ್ಸಾರಂ ನಿಸ್ಸಾರಂ ಸಾರಾಪಗತಂ ನಿಚ್ಚಸಾರಸಾರೇನ ವಾ ಸುಖಸಾರಸಾರೇನ ವಾ ಅತ್ತಸಾರಸಾರೇನ ವಾ ನಿಚ್ಚೇನ ವಾ ಧುವೇನ ವಾ ಸಸ್ಸತೇನ ವಾ ಅವಿಪರಿಣಾಮಧಮ್ಮೇನ ವಾ। ವೇದನಾ ಅಸ್ಸಾರಾ ನಿಸ್ಸಾರಾ ಸಾರಾಪಗತಾ...ಪೇ॰... ಸಞ್ಞಾ ಅಸ್ಸಾರಾ ನಿಸ್ಸಾರಾ ಸಾರಾಪಗತಾ... ಸಙ್ಖಾರಾ ಅಸ್ಸಾರಾ ನಿಸ್ಸಾರಾ ಸಾರಾಪಗತಾ... ವಿಞ್ಞಾಣಂ ಅಸ್ಸಾರಂ ನಿಸ್ಸಾರಂ ಸಾರಾಪಗತಂ ನಿಚ್ಚಸಾರಸಾರೇನ ವಾ ಸುಖಸಾರಸಾರೇನ ವಾ ಅತ್ತಸಾರಸಾರೇನ ವಾ ನಿಚ್ಚೇನ ವಾ ಧುವೇನ ವಾ ಸಸ್ಸತೇನ ವಾ ಅವಿಪರಿಣಾಮಧಮ್ಮೇನ ವಾ। ಏವಂ ತುಚ್ಛಸಙ್ಖಾರಸಮನುಪಸ್ಸನಾವಸೇನ ಸುಞ್ಞತೋ ಲೋಕಂ ಅವೇಕ್ಖತಿ। ಇಮೇಹಿ ದ್ವೀಹಿ ಕಾರಣೇಹಿ ಸುಞ್ಞತೋ ಲೋಕಂ ಅವೇಕ್ಖತಿ।

ಅಪಿ ಚ, ಛಹಾಕಾರೇಹಿ ಸುಞ್ಞತೋ ಲೋಕಂ ಅವೇಕ್ಖತಿ। ಚಕ್ಖು ಸುಞ್ಞಂ [ಸ್ಯಾ॰ ... ಪೋತ್ಥಕೇ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಠಾನೇ ಅಞ್ಞಥಾ ದಿಸ್ಸತಿ] ಅತ್ತೇನ ವಾ ಅತ್ತನಿಯೇನ ವಾ ನಿಚ್ಚೇನ ವಾ ಧುವೇನ ವಾ ಸಸ್ಸತೇನ ವಾ ಅವಿಪರಿಣಾಮಧಮ್ಮೇನ ವಾ, ಸೋತಂ ಸುಞ್ಞಂ... ಪೇ॰... ಘಾನಂ ಸುಞ್ಞಂ... ಜಿವ್ಹಾ ಸುಞ್ಞಾ... ಕಾಯೋ ಸುಞ್ಞೋ... ಮನೋ ಸುಞ್ಞೋ ಅತ್ತೇನ ವಾ ಅತ್ತನಿಯೇನ ವಾ ನಿಚ್ಚೇನ ವಾ ಧುವೇನ ವಾ ಸಸ್ಸತೇನ ವಾ ಅವಿಪರಿಣಾಮಧಮ್ಮೇನ ವಾ। ರೂಪಾ ಸುಞ್ಞಾ...ಪೇ॰... ಸದ್ದಾ ಸುಞ್ಞಾ... ಗನ್ಧಾ ಸುಞ್ಞಾ... ರಸಾ ಸುಞ್ಞಾ... ಫೋಟ್ಠಬ್ಬಾ ಸುಞ್ಞಾ... ಧಮ್ಮಾ ಸುಞ್ಞಾ ಅತ್ತೇನ ವಾ ಅತ್ತನಿಯೇನ ವಾ ನಿಚ್ಚೇನ ವಾ ಧುವೇನ ವಾ ಸಸ್ಸತೇನ ವಾ ಅವಿಪರಿಣಾಮಧಮ್ಮೇನ ವಾ । ಚಕ್ಖುವಿಞ್ಞಾಣಂ ಸುಞ್ಞಂ...ಪೇ॰... ಮನೋವಿಞ್ಞಾಣಂ ಸುಞ್ಞಂ... ಚಕ್ಖುಸಮ್ಫಸ್ಸೋ ಸುಞ್ಞೋ ... ಮನೋಸಮ್ಫಸ್ಸೋ ಸುಞ್ಞೋ... ಚಕ್ಖುಸಮ್ಫಸ್ಸಜಾ ವೇದನಾ ಸುಞ್ಞಾ... ಮನೋಸಮ್ಫಸ್ಸಜಾ ವೇದನಾ ಸುಞ್ಞಾ... ರೂಪಸಞ್ಞಾ ಸುಞ್ಞಾ... ಧಮ್ಮಸಞ್ಞಾ ಸುಞ್ಞಾ... ರೂಪಸಞ್ಚೇತನಾ ಸುಞ್ಞಾ... ಧಮ್ಮಸಞ್ಚೇತನಾ ಸುಞ್ಞಾ... ರೂಪತಣ್ಹಾ ಸುಞ್ಞಾ... ರೂಪವಿತಕ್ಕೋ ಸುಞ್ಞೋ... ರೂಪವಿಚಾರೋ ಸುಞ್ಞೋ... ಧಮ್ಮವಿಚಾರೋ ಸುಞ್ಞೋ ಅತ್ತೇನ ವಾ ಅತ್ತನಿಯೇನ ವಾ ನಿಚ್ಚೇನ ವಾ ಧುವೇನ ವಾ ಸಸ್ಸತೇನ ವಾ ಅವಿಪರಿಣಾಮಧಮ್ಮೇನ ವಾ। ಏವಂ ಛಹಾಕಾರೇಹಿ ಸುಞ್ಞತೋ ಲೋಕಂ ಅವೇಕ್ಖತಿ।

ಅಪಿ ಚ, ದಸಹಾಕಾರೇಹಿ ಸುಞ್ಞತೋ ಲೋಕಂ ಅವೇಕ್ಖತಿ। ರೂಪಂ ರಿತ್ತತೋ ತುಚ್ಛತೋ ಸುಞ್ಞತೋ ಅನತ್ತತೋ ಅಸಾರಕತೋ ವಧಕತೋ ವಿಭವತೋ ಅಘಮೂಲತೋ ಸಾಸವತೋ ಸಙ್ಖತತೋ; ವೇದನಂ...ಪೇ॰... ಸಞ್ಞಂ... ಸಙ್ಖಾರೇ... ವಿಞ್ಞಾಣಂ... ಚುತಿಂ... ಉಪಪತ್ತಿಂ... ಪಟಿಸನ್ಧಿಂ... ಭವಂ... ಸಂಸಾರವಟ್ಟಂ ರಿತ್ತತೋ ತುಚ್ಛತೋ ಸುಞ್ಞತೋ ಅನತ್ತತೋ

ಅಸಾರಕತೋ ವಧಕತೋ ವಿಭವತೋ ಅಘಮೂಲತೋ ಸಾಸವತೋ ಸಙ್ಖತತೋ। ಏವಂ ದಸಹಾಕಾರೇಹಿ ಸುಞ್ಞತೋ ಲೋಕಂ ಅವೇಕ್ಖತಿ।

ಅಪಿ ಚ, ದ್ವಾದಸಹಾಕಾರೇಹಿ ಸುಞ್ಞತೋ ಲೋಕಂ ಅವೇಕ್ಖತಿ। ರೂಪಂ ನ ಸತ್ತೋ ನ ಜೀವೋ ನ ನರೋ ನ ಮಾಣವೋ ನ ಇತ್ಥೀ ನ ಪುರಿಸೋ ನ ಅತ್ತಾ ನ ಅತ್ತನಿಯಂ ನಾಹಂ ನ ಮಮ ನ ಕೋಚಿ ನ ಕಸ್ಸಚಿ; ವೇದನಾ…ಪೇ॰… ಸಞ್ಞಾ… ಸಙ್ಖಾರಾ… ವಿಞ್ಞಾಣಂ ನ ಸತ್ತೋ ನ ಜೀವೋ ನ ನರೋ ನ ಮಾಣವೋ ನ ಇತ್ಥೀ ನ ಪುರಿಸೋ ನ ಅತ್ತಾ ನ ಅತ್ತನಿಯಂ ನಾಹಂ ನ ಮಮ ನ ಕೋಚಿ ನ ಕಸ್ಸಚಿ। ಏವಂ ದ್ವಾದಸಹಾಕಾರೇಹಿ ಸುಞ್ಞತೋ ಲೋಕಂ ಅವೇಕ್ಖತಿ।

ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ ಭಗವತಾ – "ಯಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ನ ತುಮ್ಹಾಕಂ ತಂ ಪಜಹಥ। ತಂ ವೋ ಪಹೀನಂ ದೀಘರತ್ತಂ ಹಿತಾಯ ಸುಖಾಯ ಭವಿಸ್ಸತಿ। ಕಿಞ್ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ನ ತುಮ್ಹಾಕಂ? ರೂಪಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ನ ತುಮ್ಹಾಕಂ; ತಂ ಪಜಹಥ। ತಂ ವೋ ಪಹೀನಂ ದೀಘರತ್ತಂ ಹಿತಾಯ ಸುಖಾಯ ಭವಿಸ್ಸತಿ। ವೇದನಾ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ನ ತುಮ್ಹಾಕಂ; ತಂ ಪಜಹಥ। ಸಾ ವೋ ಪಹೀನಾ ದೀಘರತ್ತಂ ಹಿತಾಯ ಸುಖಾಯ ಭವಿಸ್ಸತಿ। ಸಞ್ಞಾ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ನ ತುಮ್ಹಾಕಂ; ತಂ ಪಜಹಥ। ಸಾ ವೋ ಪಹೀನಾ ದೀಘರತ್ತಂ ಹಿತಾಯ ಸುಖಾಯ ಭವಿಸ್ಸತಿ। ಸಙ್ಖಾರಾ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ನ ತುಮ್ಹಾಕಂ; ತೇ ಪಜಹಥ। ತೇ ವೋ ಪಹೀನಾ ದೀಘರತ್ತಂ ಹಿತಾಯ ಸುಖಾಯ ಭವಿಸ್ಸನ್ತಿ। ವಿಞ್ಞಾಣಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ನ ತುಮ್ಹಾಕಂ; ತಂ ಪಜಹಥ। ತಂ ವೋ ಪಹೀನಂ ದೀಘರತ್ತಂ ಹಿತಾಯ ಸುಖಾಯ ಭವಿಸ್ಸತಿ। ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ [ತಂ ಕಿಂ ಮಞ್ಞಥ (ಸ್ಯಾ॰ ಕ॰) ಪಸ್ಸ ಸಂ॰ ನಿ॰ ೩.೩೩], ಭಿಕ್ಖವೇ, ಯಂ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಜೇತವನೇ ತಿಣಕಟ್ಠಸಾಖಾಪಲಾಸಂ ತಂ ಜನೋ ಹರೇಯ್ಯ ವಾ ಡಹೇಯ್ಯ ವಾ ಯಥಾಪಚ್ಚಯಂ ವಾ ಕರೇಯ್ಯ। ಅಪಿ ನು ತುಮ್ಹಾಕಂ ಏವಮಸ್ಸ – 'ಅಮ್ಹೇ ಜನೋ ಹರತಿ ವಾ ಡಹತಿ ವಾ ಯಥಾಪಚ್ಚಯಂ ವಾ ಕರೋತೀ'ತಿ? 'ನೋ ಹೇತಂ, ಭನ್ತೇ'। 'ತಂ ಕಿಸ್ಸ ಹೇತು'? 'ನ ಹಿ ನೋ ಏತಂ, ಭನ್ತೇ, ಅತ್ತಾ ವಾ ಅತ್ತನಿಯಂ ವಾ'ತಿ। ಏವಮೇವ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಯಂ ನ ತುಮ್ಹಾಕಂ ತಂ ಪಜಹಥ; ತಂ ವೋ ಪಹೀನಂ ದೀಘರತ್ತಂ ಹಿತಾಯ ಸುಖಾಯ ಭವಿಸ್ಸತಿ। ಕಿಞ್ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ನ ತುಮ್ಹಾಕಂ? ರೂಪಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ನ ತುಮ್ಹಾಕಂ; ತಂ ಪಜಹಥ। ತಂ ವೋ ಪಹೀನಂ ದೀಘರತ್ತಂ ಹಿತಾಯ ಸುಖಾಯ ಭವಿಸ್ಸತಿ। ವೇದನಾ…ಪೇ॰… ಸಞ್ಞಾ… ಸಙ್ಖಾರಾ… ವಿಞ್ಞಾಣಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ನ ತುಮ್ಹಾಕಂ; ತಂ ಪಜಹಥ। ತಂ ವೋ ಪಹೀನಂ ದೀಘರತ್ತಂ ಹಿತಾಯ ಸುಖಾಯ ಭವಿಸ್ಸತೀ"ತಿ। ಏವಮ್ಪಿ ಸುಞ್ಞತೋ ಲೋಕಂ ಅವೇಕ್ಖತಿ।

ಆಯಸ್ಮಾ ಆನನ್ದೋ ಭಗವನ್ತಂ ಏತದವೋಚ – "'ಸುಞ್ಞೋ [ಸುಞ್ಞತೋ (ಕ॰) ಪಸ್ಸ ಸಂ॰ ನಿ॰ ೪.೮೫] ಲೋಕೋ, ಸುಞ್ಞೋ ಲೋಕೋ'ತಿ, ಭನ್ತೇ, ವುಚ್ಚತಿ। ಕಿತ್ತಾವತಾ ನು ಖೋ, ಭನ್ತೇ, ಸುಞ್ಞೋ ಲೋಕೋತಿ ವುಚ್ಚತೀ"ತಿ? "ಯಸ್ಮಾ ಚ ಖೋ, ಆನನ್ದ, ಸುಞ್ಞಂ ಅತ್ತೇನ ವಾ ಅತ್ತನಿಯೇನ ವಾ, ತಸ್ಮಾ ಸುಞ್ಞೋ ಲೋಕೋತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಕಿಞ್ಚಾನನ್ದ, ಸುಞ್ಞಂ ಅತ್ತೇನ ವಾ ಅತ್ತನಿಯೇನ ವಾ? ಚಕ್ಖು ಖೋ, ಆನನ್ದ, ಸುಞ್ಞಂ ಅತ್ತೇನ ವಾ ಅತ್ತನಿಯೇನ ವಾ। ರೂಪಾ ಸುಞ್ಞಾ…ಪೇ॰… ಚಕ್ಖುವಿಞ್ಞಾಣಂ ಸುಞ್ಞಂ… ಚಕ್ಖುಸಮ್ಫಸ್ಸೋ ಸುಞ್ಞೋ… ಯಮ್ಪಿದಂ ಚಕ್ಖುಸಮ್ಫಸ್ಸಪಚ್ಚಯಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ ವೇದಯಿತಂ ಸುಖಂ ವಾ ದುಕ್ಖಂ ವಾ ಅದುಕ್ಖಮಸುಖಂ ವಾ ತಮ್ಪಿ ಸುಞ್ಞಂ ಅತ್ತೇನ ವಾ ಅತ್ತನಿಯೇನ ವಾ। ಸೋತಂ ಸುಞ್ಞಂ… ಸದ್ದಾ ಸುಞ್ಞಾ… ಘಾನಂ ಸುಞ್ಞಂ… ಗನ್ಧಾ ಸುಞ್ಞಾ… ಜಿವ್ಹಾ ಸುಞ್ಞಾ… ರಸಾ ಸುಞ್ಞಾ… ಕಾಯೋ ಸುಞ್ಞೋ … ಫೋಟ್ಠಬ್ಬಾ ಸುಞ್ಞಾ… ಮನೋ ಸುಞ್ಞೋ… ಧಮ್ಮಾ ಸುಞ್ಞಾ… ಮನೋವಿಞ್ಞಾಣಂ ಸುಞ್ಞಂ… ಮನೋಸಮ್ಫಸ್ಸೋ ಸುಞ್ಞೋ… ಯಮ್ಪಿದಂ ಸುಞ್ಞಂ ಮನೋಸಮ್ಫಸ್ಸಪಚ್ಚಯಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ ವೇದಯಿತಂ ಸುಖಂ ವಾ ದುಕ್ಖಂ ವಾ ಅದುಕ್ಖಮಸುಖಂ ವಾ ತಮ್ಪಿ ಸುಞ್ಞಂ ಅತ್ತೇನ ವಾ ಅತ್ತನಿಯೇನ ವಾ। ಯಸ್ಮಾ ಚ ಖೋ, ಆನನ್ದ, ಸುಞ್ಞಂ ಅತ್ತೇನ ವಾ ಅತ್ತನಿಯೇನ ವಾ, ತಸ್ಮಾ ಸುಞ್ಞೋ ಲೋಕೋತಿ ವುಚ್ಚತೀ"ತಿ। ಏವಮ್ಪಿ ಸುಞ್ಞತೋ ಲೋಕಂ ಅವೇಕ್ಖತಿ।

"ಸುದ್ಧಂ ಧಮ್ಮಸಮುಪ್ಪಾದಂ, ಸುದ್ಧಸಙ್ಖಾರಸನ್ತತಿಂ।
ಪಸ್ಸನ್ತಸ್ಸ ಯಥಾಭೂತಂ, ನ ಭಯಂ ಹೋತಿ ಗಾಮಣಿ॥

"ತಿಣಕಟ್ಠಸಮಂ ಲೋಕಂ, ಯದಾ ಪಞ್ಞಾಯ ಪಸ್ಸತಿ।

ನಾಞ್ಞಂ [ನ ಅಞ್ಞಂ (ಸೀ॰ ಸ್ಯಾ॰ ಕ॰)] ಪತ್ಥಯತೇ ಕಿಞ್ಚಿ, ಅಞ್ಞತ್ರಪ್ಪಟಿಸನ್ಧಿಯಾ"ತಿ॥

ಏವಮ್ಪಿ ಸುಞ್ಞತೋ ಲೋಕಂ ಅವೇಕ್ಖತಿ।

ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ ಭಗವತಾ [ಪಸ್ಸ ಸಂ॰ ನಿ॰ ೪.೨೪೬] – "ಏವಮೇವ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು ರೂಪಂ ಸಮನ್ನೇಸತಿ ಯಾವತಾ ರೂಪಸ್ಸ ಗತಿ, ವೇದನಂ ಸಮನ್ನೇಸತಿ ಯಾವತಾ ವೇದನಾಯ ಗತಿ, ಸಞ್ಞಂ ಸಮನ್ನೇಸತಿ ಯಾವತಾ ಸಞ್ಞಾಯ ಗತಿ, ಸಙ್ಖಾರೇ ಸಮನ್ನೇಸತಿ ಯಾವತಾ ಸಙ್ಖಾರಾನಂ ಗತಿ, ವಿಞ್ಞಾಣಂ ಸಮನ್ನೇಸತಿ ಯಾವತಾ ವಿಞ್ಞಾಣಸ್ಸ ಗತಿ । ತಸ್ಸ ರೂಪಂ [ತಸ್ಸ ಭಿಕ್ಖುನೋ ರೂಪಂ (ಸ್ಯಾ॰)] ಸಮನ್ನೇಸತೋ ಯಾವತಾ ರೂಪಸ್ಸ ಗತಿ, ವೇದನಂ…ಪೇ॰… ಸಞ್ಞಂ… ಸಙ್ಖಾರೇ… ವಿಞ್ಞಾಣಂ ಸಮನ್ನೇಸತೋ ಯಾವತಾ ವಿಞ್ಞಾಣಸ್ಸ ಗತಿ, ಯಮ್ಪಿಸ್ಸ ತಂ ಹೋತಿ ಅಹನ್ತಿ ವಾ ಮಮನ್ತಿ ವಾ ಅಸ್ಮೀತಿ ವಾ, ತಮ್ಪಿ ತಸ್ಸ ನ ಹೋತೀ"ತಿ। ಏವಮ್ಪಿ ಸುಞ್ಞತೋ ಲೋಕಂ ಅವೇಕ್ಖತಿ।

ಸುಞ್ಞತೋ ಲೋಕಂ ಅವೇಕ್ಖಸ್ಸೂತಿ ಸುಞ್ಞತೋ ಲೋಕಂ ಅವೇಕ್ಖಸ್ಸು ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಸ್ಸು ದಕ್ಖಸ್ಸು ತುಲೇಹಿ ತೀರೇಹಿ ವಿಭಾವೇಹಿ ವಿಭೂತಂ ಕರೋಹೀತಿ – ಸುಞ್ಞತೋ ಲೋಕಂ ಅವೇಕ್ಖಸ್ಸು।

ಮೋಘರಾಜ ಸದಾ ಸತೋತಿ। **ಮೋಘರಾಜಾ**ತಿ ಭಗವಾ ತಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂ ನಾಮೇನ ಆಲಪತಿ। **ಸದಾ**ತಿ ಸಬ್ಬಕಾಲಂ…ಪೇ॰… ಪಚ್ಛಿಮೇ ವಯೋಖನ್ಧೇ। **ಸತೋ**ತಿ ಚತೂಹಿ ಕಾರಣೇಹಿ ಸತೋ – ಕಾಯೇ ಕಾಯಾನುಪಸ್ಸನಾಸತಿಪಟ್ಠಾನಂ ಭಾವೇನ್ತೋ ಸತೋ…ಪೇ॰… ಸೋ ವುಚ್ಚತಿ ಸತೋತಿ – ಮೋಘರಾಜ ಸದಾ ಸತೋ।

ಅತ್ತಾನುದಿಟ್ಠಿಂ ಊಹಚ್ಚಾತಿ ಅತ್ತಾನುದಿಟ್ಠಿ ವುಚ್ಚತಿ ವೀಸತಿವತ್ಥುಕಾ ಸಕ್ಕಾಯದಿಟ್ಠಿ। ಇಧ ಅಸ್ಸುತವಾ ಪುಥುಜ್ಜನೋ ಅರಿಯಾನಂ ಅದಸ್ಸಾವೀ ಅರಿಯಧಮ್ಮಸ್ಸ ಅಕೋವಿದೋ ಅರಿಯಧಮ್ಮೇ ಅವಿನೀತೋ ಸಪ್ಪುರಿಸಾನಂ ಅದಸ್ಸಾವೀ ಸಪ್ಪುರಿಸಧಮ್ಮಸ್ಸ ಅಕೋವಿದೋ ಸಪ್ಪುರಿಸಧಮ್ಮೇ ಅವಿನೀತೋ ರೂಪಂ ಅತ್ತತೋ ಸಮನುಪಸ್ಸತಿ ರೂಪವನ್ತಂ ವಾ ಅತ್ತಾನಂ ಅತ್ತನಿ ವಾ ರೂಪಂ ರೂಪಸ್ಮಿಂ ವಾ ಅತ್ತಾನಂ, ವೇದನಂ…ಪೇ॰… ಸಞ್ಞಂ… ಸಙ್ಖಾರೇ… ವಿಞ್ಞಾಣಂ ಅತ್ತತೋ ಸಮನುಪಸ್ಸತಿ ವಿಞ್ಞಾಣವನ್ತಂ ವಾ ಅತ್ತಾನಂ ಅತ್ತನಿ ವಾ ವಿಞ್ಞಾಣಂ ವಿಞ್ಞಾಣಸ್ಮಿಂ ವಾ ಅತ್ತಾನಂ। ಯಾ ಏವರೂಪಾ ದಿಟ್ಠಿ ದಿಟ್ಠಿಗತಂ ದಿಟ್ಠಿಗಹನಂ ದಿಟ್ಠಿಕನ್ತಾರೋ ದಿಟ್ಠಿವಿಸೂಕಾಯಿಕಂ ದಿಟ್ಠಿವಿಪ್ಫನ್ದಿತಂ ದಿಟ್ಠಿಸಂಯೋಜನಂ ಗಾಹೋ ಪಟಿಗ್ಗಾಹೋ ಅಭಿನಿವೇಸೋ ಪರಾಮಾಸೋ ಕುಮ್ಮಗ್ಗೋ ಮಿಚ್ಛಾಪಥೋ ಮಿಚ್ಛತ್ತಂ ತಿತ್ಥಾಯತನಂ ವಿಪರಿಯೇಸಗ್ಗಾಹೋ ವಿಪರೀತಗ್ಗಾಹೋ ವಿಪಲ್ಲಾಸಗ್ಗಾಹೋ ಮಿಚ್ಛಾಗಾಹೋ ಅಯಾಥಾವಕಸ್ಮಿಂ ಯಾಥಾವಕನ್ತಿ ಗಾಹೋ ಯಾವತಾ ದ್ವಾಸಟ್ಠಿ ದಿಟ್ಠಿಗತಾನಿ, ಅಯಂ ಅತ್ತಾನುದಿಟ್ಠಿ। **ಅತ್ತಾನುದಿಟ್ಠಿಂ ಊಹಚ್ಚಾ**ತಿ ಅತ್ತಾನುದಿಟ್ಠಿಂ ಊಹಚ್ಚ ಸಮೂಹಚ್ಚ [ಉಹಚ್ಚ ಸಮುಹಚ್ಚ (ಕ॰) ಸದ್ದನೀತಿಯಾ ಪನ ಸಮೇತಿ] ಉದ್ಧರಿತ್ವಾ ಸಮುದ್ಧರಿತ್ವಾ ಉಪ್ಪಾಟಯಿತ್ವಾ ಸಮುಪ್ಪಾಟಯಿತ್ವಾ ಪಜಹಿತ್ವಾ ವಿನೋದೇತ್ವಾ ಬ್ಯನ್ತೀಕರಿತ್ವಾ ಅನಭಾವಂ ಗಮೇತ್ವಾತಿ – ಅತ್ತಾನುದಿಟ್ಠಿಂ ಊಹಚ್ಚ।

ಏವಂ ಮಚ್ಚುತರೋ ಸಿಯಾತಿ ಏವಂ ಮಚ್ಚುಪಿ ತರೇಯ್ಯಾಸಿ, ಜರಾಪಿ ತರೇಯ್ಯಾಸಿ, ಮರಣಮ್ಪಿ ತರೇಯ್ಯಾಸಿ ಉತ್ತರೇಯ್ಯಾಸಿ ಪತರೇಯ್ಯಾಸಿ ಸಮತಿಕ್ಕಮೇಯ್ಯಾಸಿ ವೀತಿವತ್ತೇಯ್ಯಾಸೀತಿ – ಏವಂ ಮಚ್ಚುತರೋ ಸಿಯಾ।

ಏವಂ ಲೋಕಂ ಅವೇಕ್ಖನ್ತನ್ತಿ ಏವಂ ಲೋಕಂ ಅವೇಕ್ಖನ್ತಂ ಪಚ್ಚವೇಕ್ಖನ್ತಂ ತುಲಯನ್ತಂ ತೀರಯನ್ತಂ ವಿಭಾವಯನ್ತಂ ವಿಭೂತಂ ಕರೋನ್ತನ್ತಿ – ಏವಂ ಲೋಕಂ ಅವೇಕ್ಖನ್ತಂ।

ಮಚ್ಚುರಾಜಾ ನ ಪಸ್ಸತೀತಿ ಮಚ್ಚುಪಿ ಮಚ್ಚುರಾಜಾ, ಮಾರೋಪಿ ಮಚ್ಚುರಾಜಾ, ಮರಣಮ್ಪಿ ಮಚ್ಚುರಾಜಾ। **ನ ಪಸ್ಸತೀ**ತಿ ಮಚ್ಚುರಾಜಾ ನ ಪಸ್ಸತಿ ನ ದಕ್ಖತಿ ನಾಧಿಗಚ್ಛತಿ ನ ವಿನ್ದತಿ ನ ಪಟಿಲಭತಿ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ ಭಗವತಾ – "ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ,

ಆರಞ್ಞಿಕೋ ಮಿಗೋ ಅರಞ್ಞೇ ಪವನೇ ಚರಮಾನೋ ವಿಸ್ಸತ್ಥೋ ಗಚ್ಛತಿ ವಿಸ್ಸತ್ಥೋ [ವಿಸ್ಸಟ್ಠೋ (ಕ॰)] ತಿಟ್ಠತಿ ವಿಸ್ಸತ್ಥೋ ನಿಸೀದತಿ ವಿಸ್ಸತ್ಥೋ ಸೇಯ್ಯಂ ಕಪ್ಪೇತಿ। ತಂ ಕಿಸ್ಸ ಹೇತು? ಅನಾಪಾಥಗತೋ [ಅನಾಪಾತಗತೋ (ಕ॰)], ಭಿಕ್ಖವೇ, ಲುದ್ದಸ್ಸ। ಏವಮೇವ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು ವಿವಿಚ್ಚೇವ ಕಾಮೇಹಿ ವಿವಿಚ್ಚ ಅಕುಸಲೇಹಿ ಧಮ್ಮೇಹಿ ಸವಿತಕ್ಕಂ ಸವಿಚಾರಂ ವಿವೇಕಜಂ ಪೀತಿಸುಖಂ ಪಠಮಂ ಝಾನಂ ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹರತಿ। ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, 'ಭಿಕ್ಖು ಅನ್ಧಮಕಾಸಿ [ಅನ್ತಮಕಾಸಿ (ಕ॰) ಪಸ್ಸ ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೨೮೧] ಮಾರಂ, ಅಪದಂ ವಧಿತ್ವಾ ಮಾರಚಕ್ಖುಂ ಅದಸ್ಸನಂ ಗತೋ ಪಾಪಿಮತೋ'।

"ಪುನ ಚಪರಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು ವಿತಕ್ಕವಿಚಾರಾನಂ ವೂಪಸಮಾ ಅಜ್ಝತ್ತಂ ಸಮ್ಪಸಾದನಂ ಚೇತಸೋ ಏಕೋದಿಭಾವಂ ಅವಿತಕ್ಕಂ ಅವಿಚಾರಂ ಸಮಾಧಿಜಂ ಪೀತಿಸುಖಂ ದುತಿಯಂ ಝಾನಂ...ಪೇ॰... ತತಿಯಂ ಝಾನಂ... ಚತುತ್ಥಂ ಝಾನಂ ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹರತಿ। ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, 'ಭಿಕ್ಖು ಅನ್ಧಮಕಾಸಿ ಮಾರಂ, ಅಪದಂ ವಧಿತ್ವಾ ಮಾರಚಕ್ಖುಂ ಅದಸ್ಸನಂ ಗತೋ ಪಾಪಿಮತೋ'।

"ಪುನ ಚಪರಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು ಸಬ್ಬಸೋ ರೂಪಸಞ್ಞಾನಂ ಸಮತಿಕ್ಕಮಾ, ಪಟಿಘಸಞ್ಞಾನಂ ಅತ್ಥಙ್ಗಮಾ, ನಾನತ್ತಸಞ್ಞಾನಂ ಅಮನಸಿಕಾರಾ, ಅನನ್ತೋ ಆಕಾಸೋತಿ ಆಕಾಸಾನಞ್ಚಾಯತನಂ ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹರತಿ। ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, 'ಭಿಕ್ಖು ಅನ್ಧಮಕಾಸಿ ಮಾರಂ, ಅಪದಂ ವಧಿತ್ವಾ ಮಾರಚಕ್ಖುಂ ಅದಸ್ಸನಂ ಗತೋ ಪಾಪಿಮತೋ'।

"ಪುನ ಚಪರಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು ಸಬ್ಬಸೋ ಆಕಾಸಾನಞ್ಚಾಯತನಂ ಸಮತಿಕ್ಕಮ್ಮ ಅನನ್ತಂ ವಿಞ್ಞಾಣನ್ತಿ ವಿಞ್ಞಾಣಞ್ಚಾಯತನಂ ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹರತಿ...ಪೇ॰...।

"ಪುನ ಚಪರಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸಬ್ಬಸೋ ವಿಞ್ಞಾಣಞ್ಚಾಯತನಂ ಸಮತಿಕ್ಕಮ್ಮ ನತ್ಥಿ ಕಿಞ್ಚೀತಿ ಆಕಿಞ್ಚಞ್ಞಾಯತನಂ ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹರತಿ...ಪೇ॰...।

"ಪುನ ಚಪರಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸಬ್ಬಸೋ ಆಕಿಞ್ಚಞ್ಞಾಯತನಂ ಸಮತಿಕ್ಕಮ್ಮ ನೇವಸಞ್ಞಾನಾಸಞ್ಞಾಯತನಂ ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹರತಿ...ಪೇ॰...।

"ಪುನ ಚಪರಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸಬ್ಬಸೋ ನೇವಸಞ್ಞಾನಾಸಞ್ಞಾಯತನಂ ಸಮತಿಕ್ಕಮ್ಮ ಸಞ್ಞಾವೇದಯಿತನಿರೋಧಂ ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹರತಿ; ಪಞ್ಞಾಯ ಚಸ್ಸ ದಿಸ್ವಾ ಆಸವಾ ಪರಿಕ್ಖೀಣಾ ಹೋನ್ತಿ। ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, 'ಭಿಕ್ಖು ಅನ್ಧಮಕಾಸಿ ಮಾರಂ, ಅಪದಂ ವಧಿತ್ವಾ ಮಾರಚಕ್ಖುಂ ಅದಸ್ಸನಂ ಗತೋ ಪಾಪಿಮತೋ, ತಿಣ್ಣೋ ಲೋಕೇ ವಿಸತ್ತಿಕ'ನ್ತಿ। ಸೋ ವಿಸ್ಸತ್ಥೋ ಗಚ್ಛತಿ ವಿಸ್ಸತ್ಥೋ ತಿಟ್ಠತಿ ವಿಸ್ಸತ್ಥೋ ನಿಸೀದತಿ ವಿಸ್ಸತ್ಥೋ ಸೇಯ್ಯಂ ಕಪ್ಪೇತಿ। ತಂ ಕಿಸ್ಸ ಹೇತು? ಅನಾಪಾಥಗತೋ ಭಿಕ್ಖು ಪಾಪಿಮತೋ"ತಿ - ಮಚ್ಚುರಾಜಾ ನ ಪಸ್ಸತಿ। ತೇನಾಹ ಭಗವಾ -

"ಸುಞ್ಞತೋ ಲೋಕಂ ಅವೇಕ್ಖಸ್ಸು, ಮೋಘರಾಜ ಸದಾ ಸತೋ।
ಅತ್ತಾನುದಿಟ್ಠಿಂ ಊಹಚ್ಚ, ಏವಂ ಮಚ್ಚುತರೋ ಸಿಯಾ।

ಏವಂ ಲೋಕಂ ಅವೇಕ್ಖನ್ತಂ, ಮಚ್ಚುರಾಜಾ ನ ಪಸ್ಸತೀ"ತಿ॥

ಸಹ ಗಾಥಾಪರಿಯೋಸಾನಾ...ಪೇ॰... ಸತ್ಥಾ ಮೇ, ಭನ್ತೇ ಭಗವಾ, ಸಾವಕೋಹಮಸ್ಮೀತಿ।

ಮೋಘರಾಜಮಾಣವಪುಚ್ಛಾನಿದ್ದೇಸೋ ಪನ್ನರಸಮೋ।

೧೬. ಪಿಙ್ಗಿಯಮಾಣವಪುಚ್ಛಾನಿದ್ದೇಸೋ

೮೯. **ಜಿಣ್ಣೋಹಮಸ್ಮಿ ಅಬಲೋ ವೀತವಣ್ಣೋ** [ವಿವಣ್ಣೋ (ಸ್ಯಾ॰)], **[ಇಚ್ಚಾಯಸ್ಮಾ ಪಿಙ್ಗಿಯೋ]**

ನೇತ್ತಾ ನ ಸುದ್ಧಾ ಸವನಂ ನ ಫಾಸು।

ಮಾಹಂ ನಸ್ಸಂ ಮೋಮುಹೋ ಅನ್ತರಾವ [ಅನ್ತರಾಯ (ಸ್ಯಾ॰ ಕ॰)], **ಆಚಿಕ್ಖ ಧಮ್ಮಂ ಯಮಹಂ ವಿಜಞ್ಞಂ।**

ಜಾತಿಜರಾಯ ಇಧ ವಿಪ್ಪಹಾನಂ॥

ಜಿಣ್ಣೋಹಮಸ್ಮಿ ಅಬಲೋ ವೀತವಣ್ಣೋತಿ। ಜಿಣ್ಣೋಹಮಸ್ಮೀತಿ ಜಿಣ್ಣೋ ವುಡ್ಢೋ ಮಹಲ್ಲಕೋ ಅದ್ಧಗತೋ ವಯೋಅನುಪ್ಪತ್ತೋ ವೀಸವಸ್ಸಸತಿಕೋ ಜಾತಿಯಾ। **ಅಬಲೋತಿ** ದುಬ್ಬಲೋ ಅಪ್ಪಬಲೋ ಅಪ್ಪಥಾಮೋ। **ವೀತವಣ್ಣೋತಿ** ವೀತವಣ್ಣೋ ವಿಗತವಣ್ಣೋ ವಿಗಚ್ಛಿತವಣ್ಣೋ। ಯಾ ಸಾ ಪುರಿಮಾ ಸುಭಾ ವಣ್ಣನಿಭಾ ಸಾ ಅನ್ತರಹಿತಾ, ಆದೀನವೋ ಪಾತುಭೂತೋತಿ - ಜಿಣ್ಣೋಹಮಸ್ಮಿ ಅಬಲೋ ವೀತವಣ್ಣೋ।

ಇಚ್ಚಾಯಸ್ಮಾ ಪಿಙ್ಗಿಯೋತಿ। ಇಚ್ಚಾತಿ ಪದಸನ್ಧಿ...ಪೇ॰...। **ಆಯಸ್ಮಾತಿ** ಪಿಯವಚನಂ...ಪೇ॰...। **ಪಿಙ್ಗಿಯೋತಿ** ತಸ್ಸ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಸ ನಾಮಂ...ಪೇ॰... ಅಭಿಲಾಪೋತಿ - ಇಚ್ಚಾಯಸ್ಮಾ ಪಿಙ್ಗಿಯೋ।

ನೇತ್ತಾ ನ ಸುದ್ಧಾ ಸವನಂ ನ ಫಾಸೂತಿ ನೇತ್ತಾ ಅಸುದ್ಧಾ ಅವಿಸುದ್ಧಾ ಅಪರಿಸುದ್ಧಾ ಅವೋದಾತಾ। ನೋ ತಥಾ ಚಕ್ಖುನಾ ರೂಪೇ ಪಸ್ಸಾಮೀತಿ - ನೇತ್ತಾ ನ ಸುದ್ಧಾ। **ಸವನಂ ನ ಫಾಸೂತಿ** ಸೋತಂ ಅಸುದ್ಧಂ ಅವಿಸುದ್ಧಂ ಅಪರಿಸುದ್ಧಂ ಅವೋದಾತಂ। ನೋ ತಥಾ ಸೋತೇನ ಸದ್ದಂ ಸುಣೋಮೀತಿ - ನೇತ್ತಾ ನ ಸುದ್ಧಾ ಸವನಂ ನ ಫಾಸು।

ಮಾಹಂ ನಸ್ಸಂ ಮೋಮುಹೋ ಅನ್ತರಾವಾತಿ। ಮಾಹಂ ನಸ್ಸನ್ತಿ ಮಾಹಂ ನಸ್ಸ ಮಾಹಂ ವಿನಸ್ಸಂ ಮಾಹಂ ಪನಸ್ಸಂ। **ಮೋಮುಹೋತಿ** ಮೋಹಮುಹೋ ಅವಿಜ್ಜಾಗತೋ ಅಞ್ಞಾಣೀ ಅವಿಭಾವೀ ದುಪ್ಪಞ್ಞೋ। **ಅನ್ತರಾವಾತಿ** ತುಯ್ಹಂ ಧಮ್ಮಂ ದಿಟ್ಠಿಂ ಪಟಿಪದಂ ಮಗ್ಗಂ ಅನಞ್ಞಾಯ ಅನಧಿಗನ್ತ್ವಾ ಅವಿದಿತ್ವಾ ಅಪ್ಪಟಿಲಭಿತ್ವಾ ಅಫಸ್ಸಯಿತ್ವಾ ಅಸಚ್ಛಿಕರಿತ್ವಾ ಅನ್ತರಾಯೇವ ಕಾಲಙ್ಕರೇಯ್ಯನ್ತಿ - ಮಾಹಂ ನಸ್ಸಂ ಮೋಮುಹೋ ಅನ್ತರಾವ।

ಆಚಿಕ್ಖ ಧಮ್ಮಂ ಯಮಹಂ ವಿಜಞ್ಞನ್ತಿ। ಧಮ್ಮನ್ತಿ ಆದಿಕಲ್ಯಾಣಂ ಮಜ್ಝೇಕಲ್ಯಾಣಂ ಪರಿಯೋಸಾನಕಲ್ಯಾಣಂ ಸಾತ್ಥಂ ಸಬ್ಯಞ್ಜನಂ ಕೇವಲಪರಿಪುಣ್ಣಂ ಪರಿಸುದ್ಧಂ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ, ಚತ್ತಾರೋ ಸತಿಪಟ್ಠಾನೇ, ಚತ್ತಾರೋ ಸಮ್ಮಪ್ಪಧಾನೇ, ಚತ್ತಾರೋ ಇದ್ಧಿಪಾದೇ, ಪಞ್ಚಿನ್ದ್ರಿಯಾನಿ, ಪಞ್ಚ ಬಲಾನಿ, ಸತ್ತ ಬೋಜ್ಝಙ್ಗೇ, ಅರಿಯಂ ಅಟ್ಠಙ್ಗಿಕಂ ಮಗ್ಗಂ, ನಿಬ್ಬಾನಞ್ಚ ನಿಬ್ಬಾನಗಾಮಿನಿಞ್ಚ ಪಟಿಪದಂ ಆಚಿಕ್ಖಾಹಿ ದೇಸೇಹಿ ಪಞ್ಞಪೇಹಿ ಪಟ್ಠಪೇಹಿ ವಿವರಾಹಿ ವಿಭಜಾಹಿ ಉತ್ತಾನೀಕರೋಹಿ ಪಕಾಸೇಹೀತಿ - ಆಚಿಕ್ಖ ಧಮ್ಮಂ। **ಯಮಹಂ ವಿಜಞ್ಞನ್ತಿ** ಯಮಹಂ ಜಾನೇಯ್ಯಂ ಆಜಾನೇಯ್ಯಂ ವಿಜಾನೇಯ್ಯಂ ಪಟಿವಿಜಾನೇಯ್ಯಂ ಪಟಿವಿಜ್ಝೇಯ್ಯಂ ಅಧಿಗಚ್ಛೇಯ್ಯಂ ಫಸ್ಸೇಯ್ಯಂ ಸಚ್ಛಿಕರೇಯ್ಯನ್ತಿ - ಆಚಿಕ್ಖ ಧಮ್ಮಂ ಯಮಹಂ ವಿಜಞ್ಞಂ।

ಜಾತಿಜರಾಯ ಇಧ ವಿಪ್ಪಹಾನನ್ತಿ ಇಧೇವ ಜಾತಿಜರಾಮರಣಸ್ಸ ಪಹಾನಂ ವೂಪಸಮಂ ಪಟಿನಿಸ್ಸಗ್ಗಂ ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸದ್ಧಿಂ ಅಮತಂ ನಿಬ್ಬಾನನ್ತಿ - ಜಾತಿಜರಾಯ ಇಧ ವಿಪ್ಪಹಾನಂ। ತೇನಾಹ ಸೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ -

"ಜಿಣ್ಣೋಹಮಸ್ಮಿ ಅಬಲೋ ವೀತವಣ್ಣೋ, [ಇಚ್ಚಾಯಸ್ಮಾ ಪಿಙ್ಗಿಯೋ]

ನೇತ್ತಾ ನ ಸುದ್ಧಾ ಸವನಂ ನ ಫಾಸು।

ಮಾಹಂ ನಸ್ಸಂ ಮೋಮುಹೋ ಅನ್ತರಾವ, ಆಚಿಕ್ಖ ಧಮ್ಮಂ ಯಮಹಂ ವಿಜಞ್ಞಂ।

ಜಾತಿಜರಾಯ ಇಧ ವಿಪ್ಪಹಾನ"ನ್ತಿ॥

೯೦. **ದಿಸ್ವಾನ ರೂಪೇಸು ವಿಹಞ್ಞಮಾನೇ, [ಪಿಙ್ಗಿಯಾತಿ ಭಗವಾ]**

ರುಪ್ಪನ್ತಿ ರೂಪೇಸು ಜನಾ ಪಮತ್ತಾ।

ತಸ್ಮಾ ತುವಂ ಪಿಙ್ಗಿಯ ಅಪ್ಪಮತ್ತೋ, ಜಹಸ್ಸು ರೂಪಂ ಅಪುನಬ್ಭವಾಯ॥

ದಿಸ್ವಾನ ರೂಪೇಸು ವಿಹಞ್ಞಮಾನೇತಿ। **ರೂಪನ್ತಿ** ಚತ್ತಾರೋ ಚ ಮಹಾಭೂತಾ ಚತುನ್ನಞ್ಚ ಮಹಾಭೂತಾನಂ ಉಪಾದಾಯ ರೂಪಂ। ಸತ್ತಾ ರೂಪಹೇತು ರೂಪಪ್ಪಚ್ಚಯಾ ರೂಪಕಾರಣಾ ಹಞ್ಞನ್ತಿ ವಿಹಞ್ಞನ್ತಿ ಉಪಹಞ್ಞನ್ತಿ ಉಪಘಾತಿಯನ್ತಿ [ಉಪಘಾತಯನ್ತಿ (ಸ್ಯಾ॰ ಕ॰)]। ರೂಪೇ ಸತಿ ವಿವಿಧಕಮ್ಮಕಾರಣಾ [ವಿವಿಧಕಮ್ಮಕರಣಾನಿ (ಕ॰)] ಕಾರೇನ್ತಿ। ಕಸಾಹಿಪಿ ತಾಳೇನ್ತಿ, ವೇತ್ತೇಹಿಪಿ ತಾಳೇನ್ತಿ, ಅಡ್ಢದಣ್ಡಕೇಹಿಪಿ ತಾಳೇನ್ತಿ, ಹತ್ಥಮ್ಪಿ ಛಿನ್ದನ್ತಿ, ಪಾದಮ್ಪಿ ಛಿನ್ದನ್ತಿ, ಹತ್ಥಪಾದಮ್ಪಿ ಛಿನ್ದನ್ತಿ, ಕಣ್ಣಮ್ಪಿ ಛಿನ್ದನ್ತಿ, ನಾಸಮ್ಪಿ ಛಿನ್ದನ್ತಿ, ಕಣ್ಣನಾಸಮ್ಪಿ ಛಿನ್ದನ್ತಿ, ಬಿಲಙ್ಗಥಾಲಿಕಮ್ಪಿ ಕರೋನ್ತಿ, ಸಙ್ಖಮುಣ್ಡಿಕಮ್ಪಿ ಕರೋನ್ತಿ, ರಾಹುಮುಖಮ್ಪಿ ಕರೋನ್ತಿ, ಜೋತಿಮಾಲಿಕಮ್ಪಿ ಕರೋನ್ತಿ, ಹತ್ಥಪಜ್ಜೋತಿಕಮ್ಪಿ ಕರೋನ್ತಿ, ಏರಕವತ್ತಿಕಮ್ಪಿ ಕರೋನ್ತಿ, ಚೀರಕವಾಸಿಕಮ್ಪಿ ಕರೋನ್ತಿ, ಏಣೇಯ್ಯಕಮ್ಪಿ ಕರೋನ್ತಿ, ಬಳಿಸಮಂಸಿಕಮ್ಪಿ ಕರೋನ್ತಿ, ಕಹಾಪಣಿಕಮ್ಪಿ ಕರೋನ್ತಿ, ಖಾರಾಪತಚ್ಛಿಕಮ್ಪಿ [ಖಾರಾಪಟಿಚ್ಛಿಕಮ್ಪಿ (ಕ॰)] ಕರೋನ್ತಿ, ಪಲಿಘಪರಿವತ್ತಿಕಮ್ಪಿ ಕರೋನ್ತಿ, ಪಲಾಲಪೀಠಕಮ್ಪಿ ಕರೋನ್ತಿ, ತತ್ತೇನಪಿ ತೇಲೇನ ಓಸಿಞ್ಚನ್ತಿ, ಸುನಖೇಹಿಪಿ ಖಾದಾಪೇನ್ತಿ, ಜೀವನ್ತಮ್ಪಿ ಸೂಲೇ ಉತ್ತಾಸೇನ್ತಿ, ಅಸಿನಾಪಿ ಸೀಸಂ ಛಿನ್ದನ್ತಿ। ಏವಂ ಸತ್ತಾ ರೂಪಹೇತು ರೂಪಪ್ಪಚ್ಚಯಾ ರೂಪಕಾರಣಾ ಹಞ್ಞನ್ತಿ ವಿಹಞ್ಞನ್ತಿ ಉಪಹಞ್ಞನ್ತಿ ಉಪಘಾತಿಯನ್ತಿ। ಏವಂ ಹಞ್ಞಮಾನೇ ವಿಹಞ್ಞಮಾನೇ ಉಪಹಞ್ಞಮಾನೇ ಉಪಘಾತಿಯಮಾನೇ ದಿಸ್ವಾ ಪಸ್ಸಿತ್ವಾ ತುಲಯಿತ್ವಾ ತೀರಯಿತ್ವಾ ವಿಭಾವಯಿತ್ವಾ ವಿಭೂತಂ ಕತ್ವಾತಿ - ದಿಸ್ವಾನ ರೂಪೇಸು ವಿಹಞ್ಞಮಾನೇ।

ಪಿಙ್ಗಿಯಾತಿ ಭಗವಾತಿ। **ಪಿಙ್ಗಿಯಾತಿ** ಭಗವಾ ತಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂ ನಾಮೇನ ಆಲಪತಿ। **ಭಗವಾತಿ** ಗಾರವಾಧಿವಚನಮೇತಂ...ಪೇ॰... ಸಚ್ಛಿಕಾ ಪಞ್ಞತ್ತಿ, ಯದಿದಂ ಭಗವಾತಿ - ಪಿಙ್ಗಿಯಾತಿ ಭಗವಾ।

ರುಪ್ಪನ್ತಿ ರೂಪೇಸು ಜನಾ ಪಮತ್ತಾತಿ। **ರುಪ್ಪನ್ತೀತಿ** ರುಪ್ಪನ್ತಿ ಕುಪ್ಪನ್ತಿ ಪೀಳಯನ್ತಿ [ಪೀಳಿಯನ್ತಿ (ಸ್ಯಾ॰ ಕ॰)] ಘಟ್ಟಯನ್ತಿ, ಬ್ಯಾಧಿತಾ ದೋಮನಸ್ಸಿತಾ ಹೋನ್ತಿ। ಚಕ್ಖುರೋಗೇನ ರುಪ್ಪನ್ತಿ ಕುಪ್ಪನ್ತಿ ಪೀಳಯನ್ತಿ ಘಟ್ಟಯನ್ತಿ, ಬ್ಯಾಧಿತಾ ದೋಮನಸ್ಸಿತಾ ಹೋನ್ತಿ। ಸೋತರೋಗೇನ...ಪೇ॰... ಕಾಯರೋಗೇನ...ಪೇ॰... ಡಂಸಮಕಸವಾತಾತಪಸರೀಸಪಸಮ್ಫಸ್ಸೇಹಿ ರುಪ್ಪನ್ತಿ ಕುಪ್ಪನ್ತಿ ಪೀಳಯನ್ತಿ ಘಟ್ಟಯನ್ತಿ, ಬ್ಯಾಧಿತಾ ದೋಮನಸ್ಸಿತಾ ಹೋನ್ತೀತಿ - ರುಪ್ಪನ್ತಿ ರೂಪೇಸು।

ಅಥ ವಾ, ಚಕ್ಖುಸ್ಮಿಂ ಹೀಯಮಾನೇ ಹಾಯಮಾನೇ ಪರಿಹಾಯಮಾನೇ ವೇಮಾನೇ [ವಿಹಾಯಮಾನೇ (ಕ॰)] ವಿಗಚ್ಛಮಾನೇ ಅನ್ತರಧಾಯಮಾನೇ ರುಪ್ಪನ್ತಿ...ಪೇ॰... ದೋಮನಸ್ಸಿತಾ ಹೋನ್ತಿ। ಸೋತಸ್ಮಿಂ...ಪೇ॰... ಘಾನಸ್ಮಿಂ... ಜಿವ್ಹಾಯ... ಕಾಯಸ್ಮಿಂ... ರೂಪಸ್ಮಿಂ... ಸದ್ದಸ್ಮಿಂ... ಗನ್ಧಸ್ಮಿಂ... ರಸಸ್ಮಿಂ... ಫೋಟ್ಠಬ್ಬಸ್ಮಿಂ... ಕುಲಸ್ಮಿಂ... ಗಣಸ್ಮಿಂ... ಆವಾಸಸ್ಮಿಂ... ಲಾಭಸ್ಮಿಂ... ಯಸಸ್ಮಿಂ... ಪಸಂಸಾಯ... ಸುಖಸ್ಮಿಂ... ಚೀವರಸ್ಮಿಂ... ಪಿಣ್ಡಪಾತಸ್ಮಿಂ... ಸೇನಾಸನಸ್ಮಿಂ... ಗಿಲಾನಪಚ್ಚಯಭೇಸಜ್ಜಪರಿಕ್ಖಾರಸ್ಮಿಂ ಹೀಯಮಾನೇ ಹಾಯಮಾನೇ ಪರಿಹಾಯಮಾನೇ ವೇಮಾನೇ ವಿಗಚ್ಛಮಾನೇ ಅನ್ತರಧಾಯಮಾನೇ ರುಪ್ಪನ್ತಿ ಕುಪ್ಪನ್ತಿ ಪೀಳಯನ್ತಿ ಘಟ್ಟಯನ್ತಿ, ಬ್ಯಾಧಿತಾ ದೋಮನಸ್ಸಿತಾ ಹೋನ್ತೀತಿ - ಏವಮ್ಪಿ ರುಪ್ಪನ್ತಿ ರೂಪೇಸು।

ಜನಾತಿ ಖತ್ತಿಯಾ ಚ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ಚ ವೇಸ್ಸಾ ಚ ಸುದ್ದಾ ಚ ಗಹಟ್ಠಾ ಚ ಪಬ್ಬಜಿತಾ ಚ ದೇವಾ ಚ ಮನುಸ್ಸಾ ಚ। **ಪಮತ್ತಾತಿ** ಪಮಾದೋ ವತ್ತಬ್ಬೋ ಕಾಯದುಚ್ಚರಿತೇನ ವಾ ವಚೀದುಚ್ಚರಿತೇನ ವಾ ಮನೋದುಚ್ಚರಿತೇನ ವಾ ಪಞ್ಚಸು ಕಾಮಗುಣೇಸು ಚಿತ್ತಸ್ಸ ವೋಸಗ್ಗೋ ವೋಸಗ್ಗಾನುಪ್ಪದಾನಂ ಕುಸಲಾನಂ ವಾ ಧಮ್ಮಾನಂ ಭಾವನಾಯ ಅಸಕ್ಕಚ್ಚಕಿರಿಯತಾ ಅಸಾತಚ್ಚಕಿರಿಯತಾ ಅನಟ್ಠಿತಕಿರಿಯತಾ ಓಲೀನವುತ್ತಿತಾ ನಿಕ್ಖಿತ್ತಚ್ಛನ್ದತಾ ನಿಕ್ಖಿತ್ತಧುರತಾ ಅನಾಸೇವನಾ ಅಭಾವನಾ ಅಬಹುಲೀಕಮ್ಮಂ [ಅಬಹುಲಿಕಮ್ಮಂ (ಕ॰)] ಅನಧಿಟ್ಠಾನಂ ಅನನುಯೋಗೋ ಪಮಾದೋ। ಯೋ ಏವರೂಪೋ ಪಮಾದೋ ಪಮಜ್ಜನಾ ಪಮಜ್ಜಿತತ್ತಂ - ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಪಮಾದೋ। ಇಮಿನಾ ಪಮಾದೇನ ಸಮನ್ನಾಗತಾ ಜನಾ ಪಮತ್ತಾತಿ - ರುಪ್ಪನ್ತಿ ರೂಪೇಸು ಜನಾ ಪಮತ್ತಾ।

ತಸ್ಮಾ ತುವಂ ಪಿಙ್ಗಿಯ ಅಪ್ಪಮತ್ತೋತಿ। ತಸ್ಮಾತಿ ತಸ್ಮಾ ತಂಕಾರಣಾ ತಂಹೇತು ತಪ್ಪಚ್ಚಯಾ ತಂನಿದಾನಾ ಏವಂ ಆದೀನವಂ ಸಮ್ಪಸ್ಸಮಾನೋ ರೂಪೇಸೂತಿ - ತಸ್ಮಾ ತುವಂ ಪಿಙ್ಗಿಯ। **ಅಪ್ಪಮತ್ತೋತಿ** ಸಕ್ಕಚ್ಚಕಾರೀ ಸಾತಚ್ಚಕಾರೀ...ಪೇ॰... ಅಪ್ಪಮಾದೋ ಕುಸಲೇಸು ಧಮ್ಮೇಸೂತಿ - ತಸ್ಮಾ ತುವಂ ಪಿಙ್ಗಿಯ ಅಪ್ಪಮತ್ತೋ।

ಜಹಸ್ಸು ರೂಪಂ ಅಪುನಬ್ಭವಾಯಾತಿ। ರೂಪನ್ತಿ ಚತ್ತಾರೋ ಚ ಮಹಾಭೂತಾ ಚತುನ್ನಞ್ಚ ಮಹಾಭೂತಾನಂ ಉಪಾದಾಯ ರೂಪಂ। **ಜಹಸ್ಸು ರೂಪನ್ತಿ** ಜಹಸ್ಸು ರೂಪಂ, ಪಜಹಸ್ಸು ರೂಪಂ, ವಿನೋದೇಹಿ ರೂಪಂ, ಬ್ಯನ್ತೀಕರೋಹಿ ರೂಪಂ, ಅನಭಾವಂ ಗಮೇಹಿ ರೂಪಂ। **ಅಪುನಬ್ಭವಾಯಾತಿ** ಯಥಾ ತೇ ರೂಪಂ ಇಧೇವ ನಿರುಜ್ಝೇಯ್ಯ, ಪುನಪಟಿಸನ್ಧಿಕೋ ಭವೋ ನ ನಿಬ್ಬತ್ತೇಯ್ಯ ಕಾಮಧಾತುಯಾ ವಾ ರೂಪಧಾತುಯಾ ವಾ ಅರೂಪಧಾತುಯಾ ವಾ, ಕಾಮಭವೇ ವಾ ರೂಪಭವೇ ವಾ ಅರೂಪಭವೇ ವಾ, ಸಞ್ಞಾಭವೇ ವಾ ಅಸಞ್ಞಾಭವೇ ವಾ ನೇವಸಞ್ಞಾನಾಸಞ್ಞಾಭವೇ ವಾ, ಏಕವೋಕಾರಭವೇ ವಾ ಚತುವೋಕಾರಭವೇ ವಾ ಪಞ್ಚವೋಕಾರಭವೇ ವಾ, ಪುನ ಗತಿಯಾ ವಾ ಉಪಪತ್ತಿಯಾ ವಾ ಪಟಿಸನ್ಧಿಯಾ ವಾ ಭವೇ ವಾ ಸಂಸಾರೇ ವಾ ವಟ್ಟೇ ವಾ ನ ಜನೇಯ್ಯ ನ ಸಞ್ಜನೇಯ್ಯ ನ ನಿಬ್ಬತ್ತೇಯ್ಯ ನಾಭಿನಿಬ್ಬತ್ತೇಯ್ಯ, ಇಧೇವ ನಿರುಜ್ಝೇಯ್ಯ ವೂಪಸಮೇಯ್ಯ ಅತ್ಥಂ ಗಚ್ಛೇಯ್ಯ ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸಮ್ಭೇಯ್ಯಾತಿ - ಜಹಸ್ಸು ರೂಪಂ ಅಪುನಬ್ಭವಾಯ। ತೇನಾಹ ಭಗವಾ -

"ದಿಸ್ವಾನ ರೂಪೇಸು ವಿಹಞ್ಞಮಾನೇ, [ಪಿಙ್ಗಿಯಾತಿ ಭಗವಾ]
ರುಪ್ಪನ್ತಿ ರೂಪೇಸು ಜನಾ ಪಮತ್ತಾ।
ತಸ್ಮಾ ತುವಂ ಪಿಙ್ಗಿಯ ಅಪ್ಪಮತ್ತೋ, ಜಹಸ್ಸು ರೂಪಂ ಅಪುನಬ್ಭವಾಯಾ"ತಿ॥

೯೧. **ದಿಸಾ ಚತಸ್ಸೋ ವಿದಿಸಾ ಚತಸ್ಸೋ, ಉದ್ಧಂ ಅಧೋ ದಸ ದಿಸಾ ಇಮಾಯೋ।**
ನ ತುಯ್ಹಂ ಅದಿಟ್ಠಂ ಅಸ್ಸುತಂ ಅಮುತಂ, ಅಥೋ ಅವಿಞ್ಞಾತಂ ಕಿಞ್ಚಿ ನಮತ್ಥಿ ಲೋಕೇ।
ಆಚಿಕ್ಖ ಧಮ್ಮಂ ಯಮಹಂ ವಿಜಞ್ಞಂ, ಜಾತಿಜರಾಯ ಇಧ ವಿಪ್ಪಹಾನಂ॥

ದಿಸಾ ಚತಸ್ಸೋ ವಿದಿಸಾ ಚತಸ್ಸೋ, ಉದ್ಧಂ ಅಧೋ ದಸ ದಿಸಾ ಇಮಾಯೋತಿ ದಸ ದಿಸಾ।

ನ ತುಯ್ಹಂ ಅದಿಟ್ಠಂ ಅಸ್ಸುತಂ ಅಮುತಂ, ಅಥೋ ಅವಿಞ್ಞಾತಂ ಕಿಞ್ಚಿ ನಮತ್ಥಿ ಲೋಕೇತಿ ನ ತುಯ್ಹಂ ಅದಿಟ್ಠಂ ಅಸ್ಸುತಂ ಅಮುತಂ ಅವಿಞ್ಞಾತಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಅತ್ತತ್ಥೋ ವಾ ಪರತ್ಥೋ ವಾ ಉಭಯತ್ಥೋ ವಾ ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮಿಕೋ ವಾ ಅತ್ಥೋ ಸಮ್ಪರಾಯಿಕೋ ವಾ ಅತ್ಥೋ ಉತ್ತಾನೋ ವಾ ಅತ್ಥೋ ಗಮ್ಭೀರೋ ವಾ ಅತ್ಥೋ ಗೂಳ್ಹೋ ವಾ ಅತ್ಥೋ ಪಟಿಚ್ಛನ್ನೋ ವಾ ಅತ್ಥೋ ನೇಯ್ಯೋ ವಾ ಅತ್ಥೋ ನೀತೋ ವಾ ಅತ್ಥೋ ಅನವಜ್ಜೋ ವಾ ಅತ್ಥೋ ನಿಕ್ಕಿಲೇಸೋ ವಾ ಅತ್ಥೋ ವೋದಾನೋ ವಾ ಅತ್ಥೋ ಪರಮತ್ಥೋ ವಾ ನತ್ಥಿ ನ ಸತಿ ನ ಸಂವಿಜ್ಜತಿ ನುಪಲಬ್ಭತೀತಿ - ನ ತುಯ್ಹಂ ಅದಿಟ್ಠಂ ಅಸ್ಸುತಂ ಅಮುತಂ, ಅಥೋ ಅವಿಞ್ಞಾತಂ ಕಿಞ್ಚಿ ನಮತ್ಥಿ ಲೋಕೇ।

ಆಚಿಕ್ಖ ಧಮ್ಮಂ ಯಮಹಂ ವಿಜಞ್ಞನ್ತಿ। ಧಮ್ಮನ್ತಿ ಆದಿಕಲ್ಯಾಣಂ...ಪೇ॰... ನಿಬ್ಬಾನಞ್ಚ ನಿಬ್ಬಾನಗಾಮಿನಿಞ್ಚ ಪಟಿಪದಂ ಆಚಿಕ್ಖಾಹಿ ದೇಸೇಹಿ ಪಞ್ಞಪೇಹಿ ಪಟ್ಠಪೇಹಿ ವಿವರಾಹಿ ವಿಭಜಾಹಿ ಉತ್ತಾನೀಕರೋಹಿ ಪಕಾಸೇಹಿ। **ಯಮಹಂ ವಿಜಞ್ಞನ್ತಿ** ಯಮಹಂ ಜಾನೇಯ್ಯಂ ಆಜಾನೇಯ್ಯಂ ವಿಜಾನೇಯ್ಯಂ ಪಟಿವಿಜಾನೇಯ್ಯಂ ಪಟಿವಿಜ್ಝೇಯ್ಯಂ ಅಧಿಗಚ್ಛೇಯ್ಯಂ ಫಸ್ಸೇಯ್ಯಂ ಸಚ್ಛಿಕರೇಯ್ಯನ್ತಿ - ಆಚಿಕ್ಖ ಧಮ್ಮಂ ಯಮಹಂ ವಿಜಞ್ಞಂ।

ಜಾತಿಜರಾಯ ಇಧ ವಿಪ್ಪಹಾನನ್ತಿ ಇಧೇವ ಜಾತಿಜರಾಮರಣಸ್ಸ ಪಹಾನಂ ವೂಪಸಮಂ ಪಟಿನಿಸ್ಸಗ್ಗಂ ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸದ್ಧಿಂ ಅಮತಂ ನಿಬ್ಬಾನನ್ತಿ - ಜಾತಿಜರಾಯ ಇಧ ವಿಪ್ಪಹಾನಂ। ತೇನಾಹ ಸೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ -

"ದಿಸಾ ಚತಸ್ಸೋ ವಿದಿಸಾ ಚತಸ್ಸೋ, ಉದ್ಧಂ ಅಧೋ ದಸ ದಿಸಾ ಇಮಾಯೋ।
ನ ತುಯ್ಹಂ ಅದಿಟ್ಠಂ ಅಸ್ಸುತಂ ಅಮುತಂ, ಅಥೋ ಅವಿಞ್ಞಾತಂ ಕಿಞ್ಚಿ ನಮತ್ಥಿ ಲೋಕೇ।

ಆಚಿಕ್ಖ ಧಮ್ಮಂ ಯಮಹಂ ವಿಜಞ್ಞಂ, ಜಾತಿಜರಾಯ ಇಧ ವಿಪ್ಪಹಾನ"ನ್ತಿ॥

೯೨. **ತಣ್ಹಾಧಿಪನ್ನೇ ಮನುಜೇ ಪೇಕ್ಖಮಾನೋ, [ಪಿಙ್ಗಿಯಾತಿ ಭಗವಾ]**
ಸನ್ತಾಪಜಾತೇ ಜರಸಾ ಪರೇತೇ।
ತಸ್ಮಾ ತುವಂ ಪಿಙ್ಗಿಯ ಅಪ್ಪಮತ್ತೋ, ಜಹಸ್ಸು ತಣ್ಹಂ ಅಪುನಬ್ಭವಾಯ॥

ತಣ್ಹಾಧಿಪನ್ನೇ ಮನುಜೇ ಪೇಕ್ಖಮಾನೋತಿ। **ತಣ್ಹಾತಿ** ರೂಪತಣ್ಹಾ…ಪೇ॰… ಧಮ್ಮತಣ್ಹಾ। **ತಣ್ಹಾಧಿಪನ್ನೇತಿ** ತಣ್ಹಾಧಿಪನ್ನೇ [ತಣ್ಹಾಯ ಅಧಿಪನ್ನೇ (ಕ॰)] ತಣ್ಹಾನುಗೇ ತಣ್ಹಾನುಗತೇ ತಣ್ಹಾನುಸಟೇ ತಣ್ಹಾಯ ಪನ್ನೇ ಪಟಿಪನ್ನೇ ಅಭಿಭೂತೇ ಪರಿಯಾದಿನ್ನಚಿತ್ತೇ। **ಮನುಜೇತಿ** ಸತ್ತಾಧಿವಚನಂ। **ಪೇಕ್ಖಮಾನೋತಿ** ಪೇಕ್ಖಮಾನೋ ದಕ್ಖಮಾನೋ ಓಲೋಕಯಮಾನೋ ನಿಜ್ಝಾಯಮಾನೋ ಉಪಪರಿಕ್ಖಮಾನೋತಿ - ತಣ್ಹಾಧಿಪನ್ನೇ ಮನುಜೇ ಪೇಕ್ಖಮಾನೋ। **ಪಿಙ್ಗಿಯಾತಿ ಭಗವಾತಿ।** **ಪಿಙ್ಗಿಯಾತಿ** ಭಗವಾ ತಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂ ನಾಮೇನ ಆಲಪತಿ। **ಭಗವಾತಿ** ಗಾರವಾಧಿವಚನಮೇತಂ…ಪೇ॰… ಸಚ್ಛಿಕಾ ಪಞ್ಞತ್ತಿ, ಯದಿದಂ ಭಗವಾತಿ - ಪಿಙ್ಗಿಯಾತಿ ಭಗವಾ।

ಸನ್ತಾಪಜಾತೇ ಜರಸಾ ಪರೇತೇತಿ। **ಸನ್ತಾಪಜಾತೇತಿ** ಜಾತಿಯಾ ಸನ್ತಾಪಜಾತೇ, ಜರಾಯ ಸನ್ತಾಪಜಾತೇ, ಬ್ಯಾಧಿನಾ ಸನ್ತಾಪಜಾತೇ, ಮರಣೇನ ಸನ್ತಾಪಜಾತೇ, ಸೋಕಪರಿದೇವದುಕ್ಖದೋಮನಸ್ಸುಪಾಯಾಸೇಹಿ ಸನ್ತಾಪಜಾತೇ, ನೇರಯಿಕೇನ ದುಕ್ಖೇನ ಸನ್ತಾಪಜಾತೇ…ಪೇ॰… ದಿಟ್ಠಿಬ್ಯಸನೇನ ದುಕ್ಖೇನ ಸನ್ತಾಪಜಾತೇ ಈತಿಜಾತೇ ಉಪದ್ದವಜಾತೇ ಉಪಸಗ್ಗಜಾತೇತಿ - ಸನ್ತಾಪಜಾತೇ। **ಜರಸಾ ಪರೇತೇತಿ** ಜರಾಯ ಫುಟ್ಠೇ ಪರೇತೇ ಸಮೋಹಿತೇ ಸಮನ್ನಾಗತೇ। ಜಾತಿಯಾ ಅನುಗತೇ ಜರಾಯ ಅನುಸಟೇ ಬ್ಯಾಧಿನಾ ಅಭಿಭೂತೇ ಮರಣೇನ ಅಬ್ಭಾಹತೇ ಅತಾಣೇ ಅಲೇಣೇ ಅಸರಣೇ ಅಸರಣೀಭೂತೇತಿ - ಸನ್ತಾಪಜಾತೇ ಜರಸಾ ಪರೇತೇ।

ತಸ್ಮಾ ತುವಂ ಪಿಙ್ಗಿಯ ಅಪ್ಪಮತ್ತೋತಿ। **ತಸ್ಮಾತಿ** ತಸ್ಮಾ ತಂಕಾರಣಾ ತಂಹೇತು ತಪ್ಪಚ್ಚಯಾ ತಂನಿದಾನಾ ಏವಂ ಆದೀನವಂ ಸಮ್ಪಸ್ಸಮಾನೋ ತಣ್ಹಾಯಾತಿ - ತಸ್ಮಾ ತುವಂ ಪಿಙ್ಗಿಯ। **ಅಪ್ಪಮತ್ತೋತಿ** ಸಕ್ಕಚ್ಚಕಾರೀ…ಪೇ॰… ಅಪ್ಪಮಾದೋ ಕುಸಲೇಸು ಧಮ್ಮೇಸೂತಿ - ತಸ್ಮಾ ತುವಂ ಪಿಙ್ಗಿಯ ಅಪ್ಪಮತ್ತೋ।

ಜಹಸ್ಸು ತಣ್ಹಂ ಅಪುನಬ್ಭವಾಯಾತಿ। **ತಣ್ಹಾತಿ** ರೂಪತಣ್ಹಾ…ಪೇ॰… ಧಮ್ಮತಣ್ಹಾ। **ಜಹಸ್ಸು ತಣ್ಹನ್ತಿ** ಜಹಸ್ಸು ತಣ್ಹಂ ಪಜಹಸ್ಸು ತಣ್ಹಂ ವಿನೋದೇಹಿ ತಣ್ಹಂ ಬ್ಯನ್ತೀಕರೋಹಿ ತಣ್ಹಂ ಅನಭಾವಂ ಗಮೇಹಿ ತಣ್ಹಂ। **ಅಪುನಬ್ಭವಾಯಾತಿ** ಯಥಾ ತೇ…ಪೇ॰… ಪುನಪಟಿಸನ್ಧಿಕೋ ಭವೋ ನ ನಿಬ್ಬತ್ತೇಯ್ಯ ಕಾಮಧಾತುಯಾ ವಾ ರೂಪಧಾತುಯಾ ವಾ ಅರೂಪಧಾತುಯಾ ವಾ, ಕಾಮಭವೇ ವಾ ರೂಪಭವೇ ವಾ ಅರೂಪಭವೇ ವಾ, ಸಞ್ಞಾಭವೇ ವಾ ಅಸಞ್ಞಾಭವೇ ವಾ ನೇವಸಞ್ಞಾನಾಸಞ್ಞಾಭವೇ ವಾ, ಏಕವೋಕಾರಭವೇ ವಾ ಚತುವೋಕಾರಭವೇ ವಾ ಪಞ್ಚವೋಕಾರಭವೇ ವಾ, ಪುನಗತಿಯಾ ವಾ ಉಪಪತ್ತಿಯಾ ವಾ ಪಟಿಸನ್ಧಿಯಾ ವಾ ಭವೇ ವಾ ಸಂಸಾರೇ ವಾ ವಟ್ಟೇ ವಾ ನ ಜನೇಯ್ಯ ನ ಸಞ್ಜನೇಯ್ಯ ನ ನಿಬ್ಬತ್ತೇಯ್ಯ ನಾಭಿನಿಬ್ಬತ್ತೇಯ್ಯ, ಇಧೇವ ನಿರುಜ್ಝೇಯ್ಯ ವೂಪಸಮೇಯ್ಯ ಅತ್ಥಂ ಗಚ್ಛೇಯ್ಯ ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸಮ್ಭೇಯ್ಯಾತಿ - ಜಹಸ್ಸು ತಣ್ಹಂ ಅಪುನಬ್ಭವಾಯ। ತೇನಾಹ ಭಗವಾ -

"ತಣ್ಹಾಧಿಪನ್ನೇ ಮನುಜೇ ಪೇಕ್ಖಮಾನೋ, [ಪಿಙ್ಗಿಯಾತಿ ಭಗವಾ]
ಸನ್ತಾಪಜಾತೇ ಜರಸಾ ಪರೇತೇ।
ತಸ್ಮಾ ತುವಂ ಪಿಙ್ಗಿಯ ಅಪ್ಪಮತ್ತೋ, ಜಹಸ್ಸು ತಣ್ಹಂ ಅಪುನಬ್ಭವಾಯಾ"ತಿ॥

ಸಹ ಗಾಥಾಪರಿಯೋಸಾನಾ ಯೇ ತೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಏಕಚ್ಛನ್ದಾ ಏಕಪಯೋಗಾ ಏಕಾಧಿಪ್ಪಾಯಾ ಏಕವಾಸನವಾಸಿತಾ, ತೇಸಂ ಅನೇಕಪಾಣಸಹಸ್ಸಾನಂ ವಿರಜಂ ವೀತಮಲಂ ಧಮ್ಮಚಕ್ಖುಂ ಉದಪಾದಿ - "ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಸಮುದಯಧಮ್ಮಂ ಸಬ್ಬಂ ತಂ ನಿರೋಧಧಮ್ಮ"ನ್ತಿ। ತಸ್ಸ ಚ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಸ ವಿರಜಂ ವೀತಮಲಂ ಧಮ್ಮಚಕ್ಖುಂ ಉದಪಾದಿ - "ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಸಮುದಯಧಮ್ಮಂ ಸಬ್ಬಂ

ತಂ ನಿರೋಧಧಮ್ಮ’’ನ್ತಿ। ಸಹ ಧಮ್ಮಚಕ್ಖುಸ್ಸ ಪಟಿಲಾಭಾ ಅಜಿನಜಟಾವಾಕಚೀರತಿದಣ್ಡಕಮಣ್ಡಲುಕೇಸಾ ಚ ಮಸ್ಸೂ ಚ ಅನ್ತರಹಿತಾ ಭಣ್ಡುಕಾಸಾಯವತ್ಥವಸನೋ ಸಙ್ಘಾಟಿಪತ್ತಚೀವರಧರೋ ಅನ್ವತ್ಥಪಟಿಪತ್ತಿಯಾ ಪಞ್ಜಲಿಕೋ ಭಗವನ್ತಂ ನಮಸ್ಸಮಾನೋ ನಿಸಿನ್ನೋ ಹೋತಿ – ‘‘ಸತ್ಥಾ ಮೇ ಭನ್ತೇ ಭಗವಾ, ಸಾವಕೋಹಮಸ್ಮೀ’’ತಿ।

ಪಿಙ್ಗಿಯಮಾಣವಪುಚ್ಛಾನಿದ್ದೇಸೋ [ಸಿಙ್ಗಿಯಪಞ್ಹಂ (ಕ॰)] ಸೋಳಸಮೋ।

೧೭. ಪಾರಾಯನತ್ಥುತಿಗಾಥಾನಿದ್ದೇಸೋ

೯೩. ಇದಮವೋಚ ಭಗವಾ ಮಗಧೇಸು ವಿಹರನ್ತೋ ಪಾಸಾಣಕೇ ಚೇತಿಯೇ, ಪರಿಚಾರಕಸೋಳಸಾನಂ [ಪರಿಚಾರಿತಸೋಳಸನ್ನಂ (ಸ್ಯಾ॰ ಕ॰)] **ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಂ ಅಜ್ಝಿಟ್ಠೋ ಪುಟ್ಠೋ ಪುಟ್ಠೋ ಪಞ್ಹಂ ಬ್ಯಾಕಾಸಿ।**

ಇದಮವೋಚ ಭಗವಾತಿ ಇದಂ ಪಾರಾಯನಂ ಅವೋಚ। **ಭಗವಾ**ತಿ ಗಾರವಾಧಿವಚನಮೇತಂ…ಪೇ॰… ಸಚ್ಛಿಕಾ ಪಞ್ಞತ್ತಿ, ಯದಿದಂ ಭಗವಾತಿ – ಇದಮವೋಚ ಭಗವಾ। **ಮಗಧೇಸು ವಿಹರನ್ತೋ**ತಿ ಮಗಧನಾಮಕೇ ಜನಪದೇ ವಿಹರನ್ತೋ ಇರಿಯನ್ತೋ ವತ್ತೇನ್ತೋ ಪಾಲೇನ್ತೋ ಯಪೇನ್ತೋ ಯಾಪೇನ್ತೋ। **ಪಾಸಾಣಕೇ ಚೇತಿಯೇ**ತಿ ಪಾಸಾಣಕಚೇತಿಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಬುದ್ಧಾಸನನ್ತಿ – ಮಗಧೇಸು ವಿಹರನ್ತೋ ಪಾಸಾಣಕೇ ಚೇತಿಯೇ। **ಪರಿಚಾರಕಸೋಳಸಾನಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನ**ನ್ತಿ ಪಿಙ್ಗಿಯೋ [ಸಿಙ್ಗಿಯೋ (ಕ॰)] ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಬಾವರಿಸ್ಸ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಸ ಪದ್ಧೋ ಪದ್ಧಚರೋ ಪರಿಚಾರಕೋ [ಪರಿಚಾರಿಕೋ (ಸ್ಯಾ॰ ಕ॰)] ಸಿಸ್ಸೋ। ಪಿಙ್ಗಿಯೇನ [ತೇನ (ಕ॰)] ತೇ ಸೋಳಸಾತಿ – ಏವಮ್ಪಿ ಪರಿಚಾರಕಸೋಳಸಾನಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಂ। ಅಥ ವಾ, ತೇ ಸೋಳಸ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಪದ್ಧಾ ಪದ್ಧಚರಾ ಪರಿಚಾರಕಾ ಸಿಸ್ಸಾತಿ – ಏವಮ್ಪಿ ಪರಿಚಾರಕಸೋಳಸಾನಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಂ।

ಅಜ್ಝಿಟ್ಠೋ ಪುಟ್ಠೋ ಪುಟ್ಠೋ ಪಞ್ಹಂ ಬ್ಯಾಕಾಸೀತಿ। **ಅಜ್ಝಿಟ್ಠೋ**ತಿ ಅಜ್ಝಿಟ್ಠೋ ಅಜ್ಝೇಸಿತೋ। **ಪುಟ್ಠೋ ಪುಟ್ಠೋ**ತಿ ಪುಟ್ಠೋ ಪುಟ್ಠೋ ಪುಚ್ಛಿತೋ ಪುಚ್ಛಿತೋ ಯಾಚಿತೋ ಯಾಚಿತೋ ಅಜ್ಝೇಸಿತೋ ಅಜ್ಝೇಸಿತೋ ಪಸಾದಿತೋ ಪಸಾದಿತೋ। **ಪಞ್ಹಂ ಬ್ಯಾಕಾಸೀ**ತಿ ಪಞ್ಹಂ ಬ್ಯಾಕಾಸಿ ಆಚಿಕ್ಖಿ ದೇಸೇಸಿ ಪಞ್ಞಪೇಸಿ ಪಟ್ಠಪೇಸಿ ವಿವರಿ ವಿಭಜಿ ಉತ್ತಾನೀಅಕಾಸಿ ಪಕಾಸೇಸೀತಿ – ಅಜ್ಝಿಟ್ಠೋ ಪುಟ್ಠೋ ಪುಟ್ಠೋ ಪಞ್ಹಂ ಬ್ಯಾಕಾಸಿ। ತೇನೇತಂ ವುಚ್ಚತಿ –

> ‘‘ಇದಮವೋಚ ಭಗವಾ ಮಗಧೇಸು ವಿಹರನ್ತೋ ಪಾಸಾಣಕೇ ಚೇತಿಯೇ, ಪರಿಚಾರಕಸೋಳಸಾನಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಂ ಅಜ್ಝಿಟ್ಠೋ ಪುಟ್ಠೋ ಪುಟ್ಠೋ ಪಞ್ಹಂ ಬ್ಯಾಕಾಸೀ’’ತಿ।

೯೪. ಏಕಮೇಕಸ್ಸ ಚೇಪಿ ಪಞ್ಹಸ್ಸ ಅತ್ಥಮಞ್ಞಾಯ ಧಮ್ಮಮಞ್ಞಾಯ ಧಮ್ಮಾನುಧಮ್ಮಂ ಪಟಿಪಜ್ಜೇಯ್ಯ, ಗಚ್ಛೇಯ್ಯೇವ ಜರಾಮರಣಸ್ಸ ಪಾರಂ। ಪಾರಙ್ಗಮನೀಯಾ ಇಮೇ ಧಮ್ಮಾತಿ। ತಸ್ಮಾ ಇಮಸ್ಸ ಧಮ್ಮಪರಿಯಾಯಸ್ಸ ‘‘ಪಾರಾಯನ’’ನ್ತೇವ ಅಧಿವಚನಂ।

ಏಕಮೇಕಸ್ಸ ಚೇಪಿ ಪಞ್ಹಸ್ಸಾತಿ ಏಕಮೇಕಸ್ಸ ಚೇಪಿ ಅಜಿತಪಞ್ಹಸ್ಸ, ಏಕಮೇಕಸ್ಸ ಚೇಪಿ ತಿಸ್ಸಮೇತ್ತೇಯ್ಯಪಞ್ಹಸ್ಸ, ಏಕಮೇಕಸ್ಸ ಚೇಪಿ ಪುಣ್ಣಕಪಞ್ಹಸ್ಸ, ಏಕಮೇಕಸ್ಸ ಚೇಪಿ ಮೇತ್ತಗೂಪಞ್ಹಸ್ಸ, ಏಕಮೇಕಸ್ಸ ಚೇಪಿ ಧೋತಕಪಞ್ಹಸ್ಸ, ಏಕಮೇಕಸ್ಸ ಚೇಪಿ ಉಪಸೀವಪಞ್ಹಸ್ಸ, ಏಕಮೇಕಸ್ಸ ಚೇಪಿ ನನ್ದಕಪಞ್ಹಸ್ಸ, ಏಕಮೇಕಸ್ಸ ಚೇಪಿ ಹೇಮಕಪಞ್ಹಸ್ಸ, ಏಕಮೇಕಸ್ಸ ಚೇಪಿ ತೋದೇಯ್ಯಪಞ್ಹಸ್ಸ, ಏಕಮೇಕಸ್ಸ ಚೇಪಿ ಕಪ್ಪಪಞ್ಹಸ್ಸ, ಏಕಮೇಕಸ್ಸ ಚೇಪಿ ಜತುಕಣ್ಣಿಪಞ್ಹಸ್ಸ, ಏಕಮೇಕಸ್ಸ ಚೇಪಿ ಭದ್ರಾವುಧಪಞ್ಹಸ್ಸ, ಏಕಮೇಕಸ್ಸ ಚೇಪಿ ಉದಯಪಞ್ಹಸ್ಸ, ಏಕಮೇಕಸ್ಸ ಚೇಪಿ ಪೋಸಾಲಪಞ್ಹಸ್ಸ, ಏಕಮೇಕಸ್ಸ ಚೇಪಿ ಮೋಘರಾಜಪಞ್ಹಸ್ಸ, ಏಕಮೇಕಸ್ಸ ಚೇಪಿ ಪಿಙ್ಗಿಯಪಞ್ಹಸ್ಸಾತಿ – ಏಕಮೇಕಸ್ಸ ಚೇಪಿ ಪಞ್ಹಸ್ಸ।

ಅತ್ಥಮಞ್ಞಾಯ ಧಮ್ಮಮಞ್ಞಾಯಾತಿ ಸ್ವೇವ ಪಞ್ಹೋ ಧಮ್ಮೋ, ವಿಸಜ್ಜನಂ [ವಿಸ್ಸಜ್ಜನಂ (ಕ॰)] ಅತ್ಥೋತಿ ಅತ್ಥಂ ಅಞ್ಞಾಯ ಜಾನಿತ್ವಾ ತುಲಯಿತ್ವಾ ತೀರಯಿತ್ವಾ ವಿಭಾವಯಿತ್ವಾ ವಿಭೂತಂ ಕತ್ವಾತಿ - ಅತ್ಥಮಞ್ಞಾಯ। **ಧಮ್ಮಮಞ್ಞಾಯಾ**ತಿ ಧಮ್ಮಂ ಅಞ್ಞಾಯ ಜಾನಿತ್ವಾ ತುಲಯಿತ್ವಾ ತೀರಯಿತ್ವಾ ವಿಭಾವಯಿತ್ವಾ ವಿಭೂತಂ ಕತ್ವಾತಿ - ಧಮ್ಮಮಞ್ಞಾಯಾತಿ - ಅತ್ಥಮಞ್ಞಾಯ ಧಮ್ಮಮಞ್ಞಾಯ। **ಧಮ್ಮಾನುಧಮ್ಮಂ ಪಟಿಪಜ್ಜೇಯ್ಯಾ**ತಿ ಸಮ್ಮಾಪಟಿಪದಂ ಅನುಲೋಮಪಟಿಪದಂ ಅಪಚ್ಚನೀಕಪಟಿಪದಂ ಅನ್ವತ್ಥಪಟಿಪದಂ ಧಮ್ಮಾನುಧಮ್ಮಪಟಿಪದಂ ಪಟಿಪಜ್ಜೇಯ್ಯಾತಿ - ಧಮ್ಮಾನುಧಮ್ಮಂ ಪಟಿಪಜ್ಜೇಯ್ಯ। **ಗಚ್ಛೇಯ್ಯೇವ ಜರಾಮರಣಸ್ಸ ಪಾರ**ನ್ತಿ ಜರಾಮರಣಸ್ಸ ಪಾರಂ ವುಚ್ಚತಿ ಅಮತಂ ನಿಬ್ಬಾನಂ। ಯೋ ಸೋ ಸಬ್ಬಸಙ್ಖಾರಸಮಥೋ ಸಬ್ಬೂಪಧಿಪ್ಪಟಿನಿಸ್ಸಗ್ಗೋ ತಣ್ಹಕ್ಖಯೋ ವಿರಾಗೋ ನಿರೋಧೋ ನಿಬ್ಬಾನಂ। **ಗಚ್ಛೇಯ್ಯೇವ ಜರಾಮರಣಸ್ಸ ಪಾರ**ನ್ತಿ ಜರಾಮರಣಸ್ಸ ಪಾರಂ ಗಚ್ಛೇಯ್ಯ, ಪಾರಂ ಅಧಿಗಚ್ಛೇಯ್ಯ, ಪಾರಂ ಅಧಿಫಸ್ಸೇಯ್ಯ, ಪಾರಂ ಸಚ್ಛಿಕರೇಯ್ಯಾತಿ - ಗಚ್ಛೇಯ್ಯೇವ ಜರಾಮರಣಸ್ಸ ಪಾರಂ। **ಪಾರಙ್ಗಮನೀಯಾ ಇಮೇ ಧಮ್ಮಾ**ತಿ ಇಮೇ ಧಮ್ಮಾ ಪಾರಙ್ಗಮನೀಯಾ। ಪಾರಂ ಪಾಪೇನ್ತಿ ಪಾರಂ ಸಮ್ಪಾಪೇನ್ತಿ ಪಾರಂ ಸಮನುಪಾಪೇನ್ತಿ, ಜರಾಮಣಸ್ಸ ತರಣಾಯ [ತಾರಣಾಯ (ಸ್ಯಾ॰)] ಸಂವತ್ತನ್ತೀತಿ - ಪಾರಙ್ಗಮನೀಯಾ ಇಮೇ ಧಮ್ಮಾತಿ।

ತಸ್ಮಾ ಇಮಸ್ಸ ಧಮ್ಮಪರಿಯಾಯಸ್ಸಾತಿ। **ತಸ್ಮಾ**ತಿ ತಸ್ಮಾ ತಂಕಾರಣಾ ತಂಹೇತು ತಪ್ಪಚ್ಚಯಾ ತಂನಿದಾನಾತಿ - ತಸ್ಮಾ। **ಇಮಸ್ಸ ಧಮ್ಮಪರಿಯಾಯಸ್ಸಾ**ತಿ ಇಮಸ್ಸ ಪಾರಾಯನಸ್ಸಾತಿ - ತಸ್ಮಾ ಇಮಸ್ಸ ಧಮ್ಮಪರಿಯಾಯಸ್ಸ। **ಪಾರಾಯನನ್ತೇವ ಅಧಿವಚನ**ನ್ತಿ ಪಾರಂ ವುಚ್ಚತಿ ಅಮತಂ ನಿಬ್ಬಾನಂ...ಪೇ॰... ನಿರೋಧೋ ನಿಬ್ಬಾನಂ। ಅಯನಂ ವುಚ್ಚತಿ ಮಗ್ಗೋ, ಸೇಯ್ಯಥಿದಂ - ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿ...ಪೇ॰... ಸಮ್ಮಾಸಮಾಧಿ। **ಅಧಿವಚನ**ನ್ತಿ ಸಙ್ಖಾ ಸಮಞ್ಞಾ ಪಞ್ಞತ್ತಿ ವೋಹಾರೋ ನಾಮಂ ನಾಮಕಮ್ಮಂ ನಾಮಧೇಯ್ಯಂ ನಿರುತ್ತಿ ಬ್ಯಞ್ಜನಂ ಅಭಿಲಾಪೋತಿ - ಪಾರಾಯನನ್ತೇವ ಅಧಿವಚನಂ। ತೇನೇತಂ ವುಚ್ಚತಿ -

‘‘ಏಕಮೇಕಸ್ಸ ಚೇಪಿ ಪಞ್ಹಸ್ಸ ಅತ್ಥಮಞ್ಞಾಯ ಧಮ್ಮಮಞ್ಞಾಯ ಧಮ್ಮಾನುಧಮ್ಮಂ ಪಟಿಪಜ್ಜೇಯ್ಯ, ಗಚ್ಛೇಯ್ಯೇವ ಜರಾಮರಣಸ್ಸ ಪಾರಂ। ಪಾರಙ್ಗಮನೀಯಾ ಇಮೇ ಧಮ್ಮಾತಿ। ತಸ್ಮಾ ಇಮಸ್ಸ ಧಮ್ಮಪರಿಯಾಯಸ್ಸ ‘ಪಾರಾಯನ’ನ್ತೇವ ಅಧಿವಚನ’’ನ್ತಿ।

೬೫. ಅಜಿತೋ ತಿಸ್ಸಮೇತ್ತೇಯ್ಯೋ, ಪುಣ್ಣಕೋ ಅಥ ಮೇತ್ತಗೂ।
ಧೋತಕೋ ಉಪಸೀವೋ ಚ, ನನ್ದೋ ಚ ಅಥ ಹೇಮಕೋ॥

೬೬. ತೋದೇಯ್ಯಕಪ್ಪಾ ದುಭಯೋ, ಜತುಕಣ್ಣೀ ಚ ಪಣ್ಡಿತೋ।
ಭದ್ರಾವುಧೋ ಉದಯೋ ಚ, ಪೋಸಾಲೋ ಚಾಪಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ।
ಮೋಘರಾಜಾ ಚ ಮೇಧಾವೀ, ಪಿಙ್ಗಿಯೋ ಚ ಮಹಾಇಸಿ॥

೬೭. ಏತೇ ಬುದ್ಧಂ ಉಪಾಗಚ್ಛುಂ, ಸಮ್ಪನ್ನಚರಣಂ ಇಸಿಂ।
ಪುಚ್ಛನ್ತಾ ನಿಪುಣೇ ಪಞ್ಹೇ, ಬುದ್ಧಸೇಟ್ಠಂ ಉಪಾಗಮುಂ॥

ಏತೇ ಬುದ್ಧಂ ಉಪಾಗಚ್ಛುನ್ತಿ। **ಏತೇ**ತಿ ಸೋಳಸ ಪಾರಾಯನಿಯಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ। **ಬುದ್ಧೋ**ತಿ ಯೋ ಸೋ ಭಗವಾ ಸಯಮ್ಭೂ ಅನಾಚರಿಯಕೋ ಪುಬ್ಬೇ ಅನನುಸ್ಸುತೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು ಸಾಮಂ ಸಚ್ಚಾನಿ ಅಭಿಸಮ್ಬುಜ್ಝಿ, ತತ್ಥ ಚ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಂ ಪತ್ತೋ ಬಲೇಸು ಚ ವಸೀಭಾವಂ। **ಬುದ್ಧೋ**ತಿ ಕೇನಟ್ಠೇನ ಬುದ್ಧೋ? ಬುಜ್ಝಿತಾ ಸಚ್ಚಾನೀತಿ ಬುದ್ಧೋ, ಬೋಧೇತಾ ಪಜಾಯಾತಿ ಬುದ್ಧೋ, ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಾಯ ಬುದ್ಧೋ, ಸಬ್ಬದಸ್ಸಾವಿತಾಯ ಬುದ್ಧೋ, ಅಭಿಞ್ಞೇಯ್ಯತಾಯ ಬುದ್ಧೋ, ವಿಸವಿತಾಯ ಬುದ್ಧೋ, ಖೀಣಾಸವಸಙ್ಖಾತೇನ ಬುದ್ಧೋ, ನಿರುಪಲೇಪಸಙ್ಖಾತೇನ ಬುದ್ಧೋ, ಏಕನ್ತವೀತರಾಗೋತಿ ಬುದ್ಧೋ, ಏಕನ್ತವೀತದೋಸೋತಿ ಬುದ್ಧೋ, ಏಕನ್ತವೀತಮೋಹೋತಿ ಬುದ್ಧೋ, ಏಕನ್ತನಿಕ್ಕಿಲೇಸೋತಿ ಬುದ್ಧೋ, ಏಕಾಯನಮಗ್ಗಂ ಗತೋತಿ ಬುದ್ಧೋ, ಏಕೋ ಅನುತ್ತರಂ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬೋಧಿಂ ಅಭಿಸಮ್ಬುದ್ಧೋತಿ ಬುದ್ಧೋ, ಅಬುದ್ಧಿವಿಹತತ್ತಾ ಬುದ್ಧಿಪಟಿಲಾಭಾತಿ ಬುದ್ಧೋ। **ಬುದ್ಧೋ**ತಿ ನೇತಂ ನಾಮಂ ಮಾತರಾ ಕತಂ ನ ಪಿತರಾ ಕತಂ ನ ಭಾತರಾ ಕತಂ ನ ಭಗಿನಿಯಾ ಕತಂ ನ ಮಿತ್ತಾಮಚ್ಚೇಹಿ ಕತಂ ನ ಞಾತಿಸಾಲೋಹಿತೇಹಿ ಕತಂ ನ

ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಹಿ ಕತಂ ನ ದೇವತಾಹಿ ಕತಂ। ವಿಮೋಕ್ಖನ್ತಿಕಮೇತಂ ಬುದ್ಧಾನಂ ಭಗವನ್ತಾನಂ ಬೋಧಿಯಾ ಮೂಲೇ ಸಹ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞ್ಞಾಣಸ್ಸ ಪಟಿಲಾಭಾ ಸಚ್ಛಿಕಾ ಪಞ್ಞತ್ತಿ , ಯದಿದಂ ಬುದ್ಧೋತಿ। **ಏತೇ ಬುದ್ಧಂ ಉಪಾಗಚ್ಛುನ್ತಿ** ಏತೇ ಬುದ್ಧಂ ಉಪಾಗಮಿಂಸು ಉಪಸಙ್ಕಮಿಂಸು ಪಯಿರುಪಾಸಿಂಸು ಪರಿಪುಚ್ಛಿಂಸು ಪರಿಪಞ್ಹಿಂಸೂತಿ - ಏತೇ ಬುದ್ಧಂ ಉಪಾಗಚ್ಛುಂ।

ಸಮ್ಪನ್ನಚರಣಂ ಇಸಿನ್ತಿ ಚರಣಂ ವುಚ್ಚತಿ ಸೀಲಾಚಾರನಿಬ್ಬತ್ತಿ। ಸೀಲಸಂವರೋಪಿ ಚರಣಂ, ಇನ್ದ್ರಿಯಸಂವರೋಪಿ ಚರಣಂ, ಭೋಜನೇ ಮತ್ತಞ್ಞುತಾಪಿ ಚರಣಂ, ಜಾಗರಿಯಾನುಯೋಗೋಪಿ ಚರಣಂ, ಸತ್ತಪಿ ಸದ್ಧಮ್ಮಾ ಚರಣಂ, ಚತ್ತಾರಿಪಿ ಝಾನಾನಿ ಚರಣಂ। **ಸಮ್ಪನ್ನಚರಣನ್ತಿ** ಸಮ್ಪನ್ನಚರಣಂ ಸೇಟ್ಠಚರಣಂ ವಿಸೇಟ್ಠಚರಣಂ [ವಿಸಿಟ್ಠಚರಣಂ (ಕ॰)] ಪಾಮೋಕ್ಖಚರಣಂ ಉತ್ತಮಚರಣಂ ಪವರಚರಣಂ। **ಇಸೀತಿ** ಇಸಿ ಭಗವಾ ಮಹನ್ತಂ ಸೀಲಕ್ಖನ್ಧಂ ಏಸೀ ಗವೇಸೀ ಪರಿಯೇಸೀತಿ ಇಸಿ…ಪೇ॰… ಮಹೇಸಕ್ಖೇಹಿ ವಾ ಸತ್ತೇಹಿ ಏಸಿತೋ ಗವೇಸಿತೋ ಪರಿಯೇಸಿತೋ - “ಕಹಂ ಬುದ್ಧೋ, ಕಹಂ ಭಗವಾ, ಕಹಂ ದೇವದೇವೋ ಕಹಂ ನರಾಸಭೋ”ತಿ - ಇಸೀತಿ - ಸಮ್ಪನ್ನಚರಣಂ ಇಸಿಂ।

ಪುಚ್ಛನ್ತಾ ನಿಪುಣೇ ಪಞ್ಹೇತಿ। **ಪುಚ್ಛನ್ತಾತಿ** ಪುಚ್ಛನ್ತಾ ಯಾಚನ್ತಾ ಅಜ್ಝೇಸನ್ತಾ ಪಸಾದೇನ್ತಾ। **ನಿಪುಣೇ ಪಞ್ಹೇತಿ** ಗಮ್ಭೀರೇ ದುದ್ದಸೇ ದುರನುಬೋಧೇ ಸನ್ತೇ ಪಣೀತೇ ಅತಕ್ಕಾವಚರೇ ನಿಪುಣೇ ಪಣ್ಡಿತವೇದನೀಯೇ ಪಞ್ಹೇತಿ - ಪುಚ್ಛನ್ತಾ ನಿಪುಣೇ ಪಞ್ಹೇ।

ಬುದ್ಧಸೇಟ್ಠಂ ಉಪಾಗಮುನ್ತಿ। **ಬುದ್ಧೋತಿ** ಯೋ ಸೋ ಭಗವಾ…ಪೇ॰… ಸಚ್ಛಿಕಾ ಪಞ್ಞತ್ತಿ, ಯದಿದಂ ಬುದ್ಧೋತಿ। **ಸೇಟ್ಠನ್ತಿ** ಅಗ್ಗಂ ಸೇಟ್ಠಂ ವಿಸೇಟ್ಠಂ ಪಾಮೋಕ್ಖಂ ಉತ್ತಮಂ ಪವರಂ ಬುದ್ಧಂ ಉಪಾಗಮುಂ ಉಪಾಗಮಿಂಸು ಉಪಸಙ್ಕಮಿಂಸು ಪಯಿರುಪಾಸಿಂಸು ಪರಿಪುಚ್ಛಿಂಸು ಪರಿಪಞ್ಹಿಂಸೂತಿ - ಬುದ್ಧಸೇಟ್ಠಂ ಉಪಾಗಮುಂ। ತೇನೇತಂ ವುಚ್ಚತಿ -

> “ಏತೇ ಬುದ್ಧಂ ಉಪಾಗಚ್ಛುಂ, ಸಮ್ಪನ್ನಚರಣಂ ಇಸಿಂ।
> ಪುಚ್ಛನ್ತಾ ನಿಪುಣೇ ಪಞ್ಹೇ, ಬುದ್ಧಸೇಟ್ಠಂ ಉಪಾಗಮು”ನ್ತಿ॥

೯೮. **ತೇಸಂ ಬುದ್ಧೋ ಪಬ್ಯಾಕಾಸಿ, ಪಞ್ಹಂ ಪುಟ್ಠೋ ಯಥಾತಥಂ।**
ಪಞ್ಹಾನಂ ವೇಯ್ಯಾಕರಣೇನ, ತೋಸೇಸಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇ ಮುನಿ॥

ತೇಸಂ ಬುದ್ಧೋ ಪಬ್ಯಾಕಾಸೀತಿ। **ತೇಸನ್ತಿ** ಸೋಳಸಾನಂ ಪಾರಾಯನಿಯಾನಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಂ। **ಬುದ್ಧೋತಿ** ಯೋ ಸೋ ಭಗವಾ…ಪೇ॰… ಸಚ್ಛಿಕಾ ಪಞ್ಞತ್ತಿ, ಯದಿದಂ ಬುದ್ಧೋತಿ। **ಪಬ್ಯಾಕಾಸೀತಿ** ತೇಸಂ ಬುದ್ಧೋ ಪಬ್ಯಾಕಾಸಿ ಆಚಿಕ್ಖಿ ದೇಸೇಸಿ ಪಞ್ಞಪೇಸಿ ಪಟ್ಠಪೇಸಿ ವಿವರಿ ವಿಭಜಿ ಉತ್ತಾನೀಅಕಾಸಿ ಪಕಾಸೇಸೀತಿ - ತೇಸಂ ಬುದ್ಧೋ ಪಬ್ಯಾಕಾಸಿ।

ಪಞ್ಹಂ ಪುಟ್ಠೋ ಯಥಾತಥನ್ತಿ। **ಪಞ್ಹಂ ಪುಟ್ಠೋತಿ** ಪಞ್ಹಂ ಪುಟ್ಠೋ ಪುಚ್ಛಿತೋ ಯಾಚಿತೋ ಅಜ್ಝೇಸಿತೋ ಪಸಾದಿತೋ। **ಯಥಾತಥನ್ತಿ** ಯಥಾ ಆಚಿಕ್ಖಿತಬ್ಬಂ ತಥಾ ಆಚಿಕ್ಖಿ , ಯಥಾ ದೇಸಿತಬ್ಬಂ ತಥಾ ದೇಸೇಸಿ, ಯಥಾ ಪಞ್ಞಪೇತಬ್ಬಂ ತಥಾ ಪಞ್ಞಪೇಸಿ, ಯಥಾ ಪಟ್ಠಪೇತಬ್ಬಂ ತಥಾ ಪಟ್ಠಪೇಸಿ, ಯಥಾ ವಿವರಿತಬ್ಬಂ ತಥಾ ವಿವರಿ , ಯಥಾ ವಿಭಜಿತಬ್ಬಂ ತಥಾ ವಿಭಜಿ, ಯಥಾ ಉತ್ತಾನೀಕಾತಬ್ಬಂ ತಥಾ ಉತ್ತಾನೀಅಕಾಸಿ, ಯಥಾ ಪಕಾಸಿತಬ್ಬಂ ತಥಾ ಪಕಾಸೇಸೀತಿ - ಪಞ್ಹಂ ಪುಟ್ಠೋ ಯಥಾತಥಂ।

ಪಞ್ಹಾನಂ ವೇಯ್ಯಾಕರಣೇನಾತಿ ಪಞ್ಹಾನಂ ವೇಯ್ಯಾಕರಣೇನ ಆಚಿಕ್ಖನೇನ ದೇಸನೇನ ಪಞ್ಞಪನೇನ ಪಟ್ಠಪನೇನ ವಿವರಣೇನ ವಿಭಜನೇನ ಉತ್ತಾನೀಕಮ್ಮೇನ ಪಕಾಸನೇನಾತಿ - ಪಞ್ಹಾನಂ ವೇಯ್ಯಾಕರಣೇನ।

ತೋಸೇಸಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇ ಮುನೀತಿ। **ತೋಸೇಸೀತಿ** ತೋಸೇಸಿ ವಿತೋಸೇಸಿ ಪಸಾದೇಸಿ ಆರಾಧೇಸಿ ಅತ್ತಮನೇ ಅಕಾಸಿ। **ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇತಿ** ಸೋಳಸ ಪಾರಾಯನಿಯೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇ। **ಮುನೀತಿ** ಮೋನಂ ವುಚ್ಚತಿ ಞಾಣಂ…ಪೇ॰… ಸಙ್ಗಜಾಲಮತಿಚ್ಚ ಸೋ ಮುನೀತಿ - ತೋಸೇಸಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇ ಮುನಿ। ತೇನೇತಂ ವುಚ್ಚತಿ -

“ತೇಸಂ ಬುದ್ಧೋ ಪಬ್ಯಾಕಾಸಿ, ಪಞ್ಹಂ ಪುಟ್ಠೋ ಯಥಾತಥಂ।
ಪಞ್ಹಾನಂ ವೇಯ್ಯಾಕರಣೇನ, ತೋಸೇಸಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇ ಮುನೀ”ತಿ॥

೯೯. ತೇ ತೋಸಿತಾ ಚಕ್ಖುಮತಾ, ಬುದ್ಧೇನಾದಿಚ್ಚಬನ್ಧುನಾ।
ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಮಚರಿಂಸು, ವರಪಞ್ಞಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕೇ॥

ತೇ ತೋಸಿತಾ ಚಕ್ಖುಮತಾತಿ। **ತೇತಿ** ಸೋಳಸ ಪಾರಾಯನಿಯಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ। **ತೋಸಿತಾತಿ** ತೋಸಿತಾ ವಿತೋಸಿತಾ ಪಸಾದಿತಾ ಆರಾಧಿತಾ ಅತ್ತಮನಾ ಕತಾತಿ - ತೇ ತೋಸಿತಾ। **ಚಕ್ಖುಮತಾತಿ** ಭಗವಾ ಪಞ್ಚಹಿ ಚಕ್ಖೂಹಿ ಚಕ್ಖುಮಾ - ಮಂಸಚಕ್ಖುನಾಪಿ ಚಕ್ಖುಮಾ, ದಿಬ್ಬಚಕ್ಖುನಾಪಿ ಚಕ್ಖುಮಾ, ಪಞ್ಞಾಚಕ್ಖುನಾಪಿ ಚಕ್ಖುಮಾ, ಬುದ್ಧಚಕ್ಖುನಾಪಿ ಚಕ್ಖುಮಾ, ಸಮನ್ತಚಕ್ಖುನಾಪಿ ಚಕ್ಖುಮಾ। ಕಥಂ ಭಗವಾ ಮಂಸಚಕ್ಖುನಾಪಿ ಚಕ್ಖುಮಾ...ಪೇ॰... ಏವಂ ಭಗವಾ ಸಮನ್ತಚಕ್ಖುನಾಪಿ ಚಕ್ಖುಮಾತಿ - ತೇ ತೋಸಿತಾ ಚಕ್ಖುಮತಾ।

ಬುದ್ಧೇನಾದಿಚ್ಚಬನ್ಧುನಾತಿ। **ಬುದ್ಧೋತಿ** ಯೋ ಸೋ ಭಗವಾ...ಪೇ॰... ಸಚ್ಛಿಕಾ ಪಞ್ಞತ್ತಿ, ಯದಿದಂ ಬುದ್ಧೋತಿ। **ಆದಿಚ್ಚಬನ್ಧುನಾತಿ** ಆದಿಚ್ಚೋ ವುಚ್ಚತಿ ಸೂರಿಯೋ। ಸೋ ಗೋತಮೋ ಗೋತ್ತೇನ, ಭಗವಾಪಿ ಗೋತಮೋ ಗೋತ್ತೇನ, ಭಗವಾ ಸೂರಿಯಸ್ಸ ಗೋತ್ತಞಾತಕೋ ಗೋತ್ತಬನ್ಧು। ತಸ್ಮಾ ಬುದ್ಧೋ ಆದಿಚ್ಚಬನ್ಧೂತಿ - ಬುದ್ಧೇನಾದಿಚ್ಚಬನ್ಧುನಾ।

ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಮಚರಿಂಸೂತಿ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಅಸದ್ಧಮ್ಮಸಮಾಪತ್ತಿಯಾ ಆರತಿ ವಿರತಿ ಪಟಿವಿರತಿ ವೇರಮಣೀ ವಿರಮಣಂ ಅಕಿರಿಯಾ ಅಕರಣಂ ಅನಜ್ಝಾಪತ್ತಿ ವೇಲಾಅನತಿಕ್ಕಮೋ ಸೇತುಘಾತೋ। ಅಪಿ ಚ, ನಿಪ್ಪರಿಯಾಯವಸೇನ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಅರಿಯೋ ಅಟ್ಠಙ್ಗಿಕೋ ಮಗ್ಗೋ, ಸೇಯ್ಯಥಿದಂ - ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿ, ಸಮ್ಮಾಸಙ್ಕಪ್ಪೋ, ಸಮ್ಮಾವಾಚಾ, ಸಮ್ಮಾಕಮ್ಮನ್ತೋ, ಸಮ್ಮಾಆಜೀವೋ, ಸಮ್ಮಾವಾಯಾಮೋ, ಸಮ್ಮಾಸತಿ, ಸಮ್ಮಾಸಮಾಧಿ। **ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಮಚರಿಂಸೂತಿ** ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ ಚರಿಂಸು ಅಚರಿಂಸು ಸಮಾದಾಯ ವತ್ತಿಂಸೂತಿ - ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಮಚರಿಂಸು।

ವರಪಞ್ಞಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕೇತಿ ವರಪಞ್ಞಸ್ಸ ಅಗ್ಗಪಞ್ಞಸ್ಸ ಸೇಟ್ಠಪಞ್ಞಸ್ಸ ವಿಸೇಟ್ಠಪಞ್ಞಸ್ಸ ಪಾಮೋಕ್ಖಪಞ್ಞಸ್ಸ ಉತ್ತಮಪಞ್ಞಸ್ಸ ಪವರಪಞ್ಞಸ್ಸ। **ಸನ್ತಿಕೇತಿ** ಸನ್ತಿಕೇ ಸಾಮನ್ತಾ ಆಸನ್ನೇ ಅವಿದೂರೇ ಉಪಕಟ್ಠೇತಿ - ವರಪಞ್ಞಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕೇ। ತೇನೇತಂ ವುಚ್ಚತಿ -

“ತೇ ತೋಸಿತಾ ಚಕ್ಖುಮತಾ, ಬುದ್ಧೇನಾದಿಚ್ಚಬನ್ಧುನಾ।
ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಮಚರಿಂಸು, ವರಪಞ್ಞಸ್ಸ ಸನ್ತಿಕೇ”ತಿ॥

೧೦೦ಏಕಮೇಕಸ್ಸ ಪಞ್ಹಸ್ಸ, ಯಥಾ ಬುದ್ಧೇನ ದೇಸಿತಂ।
ತಥಾ ಯೋ ಪಟಿಪಜ್ಜೇಯ್ಯ, ಗಚ್ಛೇ ಪಾರಂ ಅಪಾರತೋ॥

ಏಕಮೇಕಸ್ಸ ಪಞ್ಹಸ್ಸಾತಿ ಏಕಮೇಕಸ್ಸ ಅಜಿತಪಞ್ಹಸ್ಸ, ಏಕಮೇಕಸ್ಸ ತಿಸ್ಸಮೇತ್ತೇಯ್ಯಪಞ್ಹಸ್ಸ...ಪೇ॰... ಏಕಮೇಕಸ್ಸ ಪಿಙ್ಗಿಯಪಞ್ಹಸ್ಸಾತಿ - ಏಕಮೇಕಸ್ಸ ಪಞ್ಹಸ್ಸ।

ಯಥಾ ಬುದ್ಧೇನ ದೇಸಿತನ್ತಿ। **ಬುದ್ಧೋತಿ** ಯೋ ಸೋ ಭಗವಾ ಸಯಮ್ಭೂ...ಪೇ॰... ಸಚ್ಛಿಕಾ ಪಞ್ಞತ್ತಿ, ಯದಿದಂ ಬುದ್ಧೋತಿ। **ಯಥಾ ಬುದ್ಧೇನ ದೇಸಿತನ್ತಿ** ಯಥಾ ಬುದ್ಧೇನ ಆಚಿಕ್ಖಿತಂ ದೇಸಿತಂ ಪಞ್ಞಪಿತಂ ಪಟ್ಠಪಿತಂ ವಿವರಿತಂ ವಿಭಜಿತಂ [ವಿಭತ್ತಂ (ಸ್ಯಾ॰)] ಉತ್ತಾನೀಕತಂ ಪಕಾಸಿತನ್ತಿ - ಯಥಾ ಬುದ್ಧೇನ ದೇಸಿತಂ।

ತಥಾ ಯೋ ಪಟಿಪಜ್ಜೇಯ್ಯಾತಿ ಸಮ್ಮಾಪಟಿಪದಂ ಅನುಲೋಮಪಟಿಪದಂ ಅಪಚ್ಚನೀಕಪಟಿಪದಂ ಅನ್ವತ್ಥಪಟಿಪದಂ ಧಮ್ಮಾನುಧಮ್ಮಪಟಿಪದಂ ಪಟಿಪಜ್ಜೇಯ್ಯಾತಿ - ತಥಾ ಯೋ ಪಟಿಪಜ್ಜೇಯ್ಯ।

ಗಚ್ಛೇ ಪಾರಂ ಅಪಾರತೋತಿ ಪಾರಂ ವುಚ್ಚತಿ ಅಮತಂ ನಿಬ್ಬಾನಂ…ಪೇ॰… ನಿರೋಧೋ ನಿಬ್ಬಾನಂ; ಅಪಾರಂ ವುಚ್ಚನ್ತಿ ಕಿಲೇಸಾ ಚ ಖನ್ಧಾ ಚ ಅಭಿಸಙ್ಖಾರಾ ಚ। **ಗಚ್ಛೇ ಪಾರಂ ಅಪಾರತೋತಿ** ಅಪಾರತೋ ಪಾರಂ ಗಚ್ಛೇಯ್ಯ, ಪಾರಂ ಅಧಿಗಚ್ಛೇಯ್ಯ, ಪಾರಂ ಫಸ್ಸೇಯ್ಯ, ಪಾರಂ ಸಚ್ಛಿಕರೇಯ್ಯಾತಿ - ಗಚ್ಛೇ ಪಾರಂ ಅಪಾರತೋ। ತೇನೇತಂ ವುಚ್ಚತಿ -

"ಏಕಮೇಕಸ್ಸ ಪಞ್ಹಸ್ಸ, ಯಥಾ ಬುದ್ಧೇನ ದೇಸಿತಂ।
ತಥಾ ಯೋ ಪಟಿಪಜ್ಜೇಯ್ಯ, ಗಚ್ಛೇ ಪಾರಂ ಅಪಾರತೋ"ತಿ॥

೧೧೧**ಅಪಾರಾ ಪಾರಂ ಗಚ್ಛೇಯ್ಯ, ಭಾವೇನ್ತೋ ಮಗ್ಗಮುತ್ತಮಂ।**
ಮಗ್ಗೋ ಸೋ ಪಾರಂ ಗಮನಾಯ, ತಸ್ಮಾ ಪಾರಾಯನಂ ಇತಿ॥

ಅಪಾರಾ ಪಾರಂ ಗಚ್ಛೇಯ್ಯಾತಿ ಅಪಾರಂ ವುಚ್ಚನ್ತಿ ಕಿಲೇಸಾ ಚ ಖನ್ಧಾ ಚ ಅಭಿಸಙ್ಖಾರಾ ಚ; ಪಾರಂ ವುಚ್ಚತಿ ಅಮತಂ ನಿಬ್ಬಾನಂ…ಪೇ॰… ತಣ್ಹಕ್ಖಯೋ ವಿರಾಗೋ ನಿರೋಧೋ ನಿಬ್ಬಾನಂ। **ಅಪಾರಾ ಪಾರಂ ಗಚ್ಛೇಯ್ಯಾತಿ** ಅಪಾರಾ ಪಾರಂ ಗಚ್ಛೇಯ್ಯ, ಪಾರಂ ಅಧಿಗಚ್ಛೇಯ್ಯ, ಪಾರಂ ಫಸ್ಸೇಯ್ಯ, ಪಾರಂ ಸಚ್ಛಿಕರೇಯ್ಯಾತಿ - ಅಪಾರಾ ಪಾರಂ ಗಚ್ಛೇಯ್ಯ।

ಭಾವೇನ್ತೋ ಮಗ್ಗಮುತ್ತಮನ್ತಿ ಮಗ್ಗಮುತ್ತಮಂ ವುಚ್ಚತಿ ಅರಿಯೋ ಅಟ್ಠಙ್ಗಿಕೋ ಮಗ್ಗೋ, ಸೇಯ್ಯಥಿದಂ - ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿ…ಪೇ॰… ಸಮ್ಮಾಸಮಾಧಿ। **ಮಗ್ಗಮುತ್ತಮನ್ತಿ** ಮಗ್ಗಂ ಅಗ್ಗಂ ಸೇಟ್ಠಂ ವಿಸೇಟ್ಠಂ ಪಾಮೋಕ್ಖಂ ಉತ್ತಮಂ ಪವರಂ। **ಭಾವೇನ್ತೋತಿ** ಭಾವೇನ್ತೋ ಆಸೇವನ್ತೋ ಬಹುಲೀಕರೋನ್ತೋತಿ - ಭಾವೇನ್ತೋ ಮಗ್ಗಮುತ್ತಮಂ।

ಮಗ್ಗೋ ಸೋ ಪಾರಂ ಗಮನಾಯಾತಿ -

ಮಗ್ಗೋ ಪನ್ಥೋ ಪಥೋ ಪಜ್ಜೋ [ಅದ್ಧೋ (ಕ॰)], ಅಞ್ಜಸಂ ವಟುಮಾಯನಂ।
ನಾವಾ ಉತ್ತರಸೇತು ಚ, ಕುಲ್ಲೋ ಚ ಭಿಸಿ ಸಙ್ಕಮೋ [ಸಙ್ಗಮೋ (ಸ್ಯಾ॰ ಕ॰) ಪಸ್ಸ-ಧಾತುಮಾಲಾಯಂ ಮಗ್ಗಧಾತುವಣ್ಣನಾಯಂ]॥

ಪಾರಂ ಗಮನಾಯಾತಿ ಪಾರಂ ಗಮನಾಯ ಪಾರಂ ಸಮ್ಪಾಪನಾಯ ಪಾರಂ ಸಮನುಪಾಪನಾಯ ಜರಾಮರಣಸ್ಸ ತರಣಾಯಾತಿ - ಮಗ್ಗೋ ಸೋ ಪಾರಂ ಗಮನಾಯ।

ತಸ್ಮಾ ಪಾರಾಯನಂ ಇತೀತಿ। **ತಸ್ಮಾತಿ** ತಸ್ಮಾ ತಂಕಾರಣಾ ತಂಹೇತು ತಪ್ಪಚ್ಚಯಾ ತಂನಿದಾನಾ। ಪಾರಂ ವುಚ್ಚತಿ ಅಮತಂ ನಿಬ್ಬಾನಂ…ಪೇ॰… ನಿರೋಧೋ ನಿಬ್ಬಾನಂ। ಅಯನಂ ವುಚ್ಚತಿ ಮಗ್ಗೋ। **ಇತೀತಿ** ಪದಸನ್ಧಿ…ಪೇ॰… ಪದಾನುಪುಬ್ಬತಾಪೇತಂ ಇತೀತಿ - ತಸ್ಮಾ ಪಾರಾಯನಂ ಇತಿ। ತೇನೇತಂ ವುಚ್ಚತಿ -

"ಅಪಾರಾ ಪಾರಂ ಗಚ್ಛೇಯ್ಯ, ಭಾವೇನ್ತೋ ಮಗ್ಗಮುತ್ತಮಂ।
ಮಗ್ಗೋ ಸೋ ಪಾರಂ ಗಮನಾಯ, ತಸ್ಮಾ ಪಾರಾಯನಂ ಇತೀ"ತಿ॥

ಪಾರಾಯನತ್ಥುತಿಗಾಥಾನಿದ್ದೇಸೋ ಸತ್ತರಸಮೋ।

೧೮. ಪಾರಾಯನಾನುಗೀತಿಗಾಥಾನಿದ್ದೇಸೋ

೧೦೨ಪಾರಾಯನಮನುಗಾಯಿಸ್ಸಂ , **[ಇಚ್ಚಾಯಸ್ಮಾ ಪಿಙ್ಗಿಯೋ]**

ಯಥಾದ್ದಕ್ಖಿ ತಥಾಕ್ಖಾಸಿ, ವಿಮಲೋ ಭೂರಿಮೇಧಸೋ।

ನಿಕ್ಕಾಮೋ ನಿಬ್ಬನೋ ನಾಗೋ, ಕಿಸ್ಸ ಹೇತು ಮುಸಾ ಭಣೇ॥

ಪಾರಾಯನಮನುಗಾಯಿಸ್ಸನ್ತಿ ಗೀತಮನುಗಾಯಿಸ್ಸಂ ಕಥಿತಮನುಕಥಯಿಸ್ಸಂ [ಕಥಿತಮನುಗಾಯಿಸ್ಸಂ (ಸ್ಯಾ॰) ಏವಂ ಸಬ್ಬಪದೇಸು ಅನುಗಾಯಿಸ್ಸನ್ತಿ ಆಗತಂ] ಭಣಿತಮನುಭಣಿಸ್ಸಂ ಲಪಿತಮನುಲಪಿಸ್ಸಂ ಭಾಸಿತಮನುಭಾಸಿಸ್ಸನ್ತಿ - ಪಾರಾಯನಮನುಗಾಯಿಸ್ಸಂ। **ಇಚ್ಚಾಯಸ್ಮಾ ಪಿಙ್ಗಿಯೋ**ತಿ। **ಇಚ್ಚಾ**ತಿ ಪದಸನ್ಧಿ...ಪೇ॰... ಪದಾನುಪುಬ್ಬತಾಪೇತಂ - ಇಚ್ಚಾತಿ। **ಆಯಸ್ಮಾ**ತಿ ಪಿಯವಚನಂ ಗರುವಚನಂ ಸಗಾರವಸಪ್ಪತಿಸ್ಸಾಧಿವಚನಮೇತಂ - ಆಯಸ್ಮಾತಿ। **ಪಿಙ್ಗಿಯೋ**ತಿ ತಸ್ಸ ಥೇರಸ್ಸ ನಾಮಂ ಸಙ್ಖಾ ಸಮಞ್ಞಾ ಪಞ್ಞತ್ತಿ ವೋಹಾರೋ ನಾಮಂ ನಾಮಕಮ್ಮಂ ನಾಮಧೇಯ್ಯಂ ನಿರುತ್ತಿ ಬ್ಯಞ್ಜನಂ ಅಭಿಲಾಪೋತಿ - ಇಚ್ಚಾಯಸ್ಮಾ ಪಿಙ್ಗಿಯೋ।

ಯಥಾದ್ದಕ್ಖಿ ತಥಾಕ್ಖಾಸೀತಿ ಯಥಾ ಅದ್ದಕ್ಖಿ ತಥಾ ಅಕ್ಖಾಸಿ ಆಚಿಕ್ಖಿ ದೇಸೇಸಿ ಪಞ್ಞಪೇಸಿ ಪಟ್ಠಪೇಸಿ ವಿವರಿ ವಿಭಜಿ ಉತ್ತಾನೀಅಕಾಸಿ ಪಕಾಸೇಸಿ। "ಸಬ್ಬೇ ಸಙ್ಖಾರಾ ಅನಿಚ್ಚಾ"ತಿ ಯಥಾ ಅದ್ದಕ್ಖಿ ತಥಾ ಅಕ್ಖಾಸಿ ಆಚಿಕ್ಖಿ ದೇಸೇಸಿ ಪಞ್ಞಪೇಸಿ ಪಟ್ಠಪೇಸಿ ವಿವರಿ ವಿಭಜಿ ಉತ್ತಾನೀಅಕಾಸಿ ಪಕಾಸೇಸಿ। "ಸಬ್ಬೇ ಸಙ್ಖಾರಾ ದುಕ್ಖಾ"ತಿ...ಪೇ॰... "ಸಬ್ಬೇ ಧಮ್ಮಾ ಅನತ್ತಾ"ತಿ... "ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಸಮುದಯಧಮ್ಮಂ ಸಬ್ಬಂ ತಂ ನಿರೋಧಧಮ್ಮ"ನ್ತಿ ಯಥಾ ಅದ್ದಕ್ಖಿ ತಥಾ ಅಕ್ಖಾಸಿ ಆಚಿಕ್ಖಿ ದೇಸೇಸಿ ಪಞ್ಞಪೇಸಿ ಪಟ್ಠಪೇಸಿ ವಿವರಿ ವಿಭಜಿ ಉತ್ತಾನೀಅಕಾಸಿ ಪಕಾಸೇಸೀತಿ - ಯಥಾದ್ದಕ್ಖಿ ತಥಾಕ್ಖಾಸಿ।

ವಿಮಲೋ ಭೂರಿಮೇಧಸೋತಿ। **ವಿಮಲೋ**ತಿ ರಾಗೋ ಮಲಂ, ದೋಸೋ ಮಲಂ, ಮೋಹೋ ಮಲಂ, ಕೋಧೋ... ಉಪನಾಹೋ...ಪೇ॰... ಸಬ್ಬಾಕುಸಲಾಭಿಸಙ್ಖಾರಾ ಮಲಾ। ತೇ ಮಲಾ ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಪಹೀನಾ ಉಚ್ಛಿನ್ನಮೂಲಾ ತಾಲಾವತ್ಥುಕತಾ ಅನಭಾವಂಕತಾ ಆಯತಿಂ ಅನುಪ್ಪಾದಧಮ್ಮಾ। ಅಮಲೋ ಬುದ್ಧೋ ವಿಮಲೋ ನಿಮ್ಮಲೋ ಮಲಾಪಗತೋ ಮಲವಿಪ್ಪಹೀನೋ ಮಲವಿಮುತ್ತೋ ಸಬ್ಬಮಲವೀತಿವತ್ತೋ। **ಭೂರಿ** ವುಚ್ಚತಿ ಪಥವೀ। ಭಗವಾ ತಾಯ [ಭಗವಾ ಇಮಾಯ (ಸ್ಯಾ॰)] ಪಥವಿಸಮಾಯ ಪಞ್ಞಾಯ ವಿಪುಲಾಯ ವಿತ್ಥತಾಯ ಸಮನ್ನಾಗತೋ। ಮೇಧಾ ವುಚ್ಚತಿ ಪಞ್ಞಾ। ಯಾ ಪಞ್ಞಾ ಪಜಾನನಾ...ಪೇ॰... ಅಮೋಹೋ ಧಮ್ಮವಿಚಯೋ ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿ। ಭಗವಾ ಇಮಾಯ ಮೇಧಾಯ ಪಞ್ಞಾಯ ಉಪೇತೋ ಸಮುಪೇತೋ ಉಪಾಗತೋ ಸಮುಪಾಗತೋ ಉಪಪನ್ನೋ ಸಮುಪಪನ್ನೋ ಸಮನ್ನಾಗತೋ, ತಸ್ಮಾ ಬುದ್ಧೋ ಸುಮೇಧಸೋತಿ - ವಿಮಲೋ ಭೂರಿಮೇಧಸೋ।

ನಿಕ್ಕಾಮೋ ನಿಬ್ಬನೋ ನಾಗೋತಿ। **ಕಾಮಾ**ತಿ ಉದ್ದಾನತೋ ದ್ವೇ ಕಾಮಾ - ವತ್ಥುಕಾಮಾ ಚ ಕಿಲೇಸಕಾಮಾ ಚ...ಪೇ॰... ಇಮೇ ವುಚ್ಚನ್ತಿ ವತ್ಥುಕಾಮಾ...ಪೇ॰... ಇಮೇ ವುಚ್ಚನ್ತಿ ಕಿಲೇಸಕಾಮಾ। ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಭಗವತೋ ವತ್ಥುಕಾಮಾ ಪರಿಞ್ಞಾತಾ ಕಿಲೇಸಕಾಮಾ ಪಹೀನಾ ವತ್ಥುಕಾಮಾನಂ ಪರಿಞ್ಞಾತತ್ತಾ ಕಿಲೇಸಕಾಮಾನಂ ಪಹೀನತ್ತಾ। ಭಗವಾ ನ ಕಾಮೇ ಕಾಮೇತಿ ನ ಕಾಮೇ ಇಚ್ಛತಿ ನ ಕಾಮೇ ಪತ್ಥೇತಿ ನ ಕಾಮೇ ಪಿಹೇತಿ ನ ಕಾಮೇ ಅಭಿಜಪ್ಪತಿ। ಯೇ ಕಾಮೇ ಕಾಮೇನ್ತಿ ಕಾಮೇ ಇಚ್ಛನ್ತಿ ಕಾಮೇ ಪತ್ಥೇನ್ತಿ ಕಾಮೇ ಪಿಹೇನ್ತಿ ಕಾಮೇ ಅಭಿಜಪ್ಪನ್ತಿ ತೇ ಕಾಮಕಾಮಿನೋ ರಾಗರಾಗಿನೋ ಸಞ್ಞಸಞ್ಞಿನೋ। ಭಗವಾ ನ ಕಾಮೇ ಕಾಮೇತಿ ನ ಕಾಮೇ ಇಚ್ಛತಿ ನ ಕಾಮೇ ಪತ್ಥೇತಿ ನ ಕಾಮೇ ಪಿಹೇತಿ ನ ಕಾಮೇ ಅಭಿಜಪ್ಪತಿ। ತಸ್ಮಾ ಬುದ್ಧೋ ಅಕಾಮೋ ನಿಕ್ಕಾಮೋ ಚತ್ತಕಾಮೋ ವನ್ತಕಾಮೋ ಮುತ್ತಕಾಮೋ ಪಹೀನಕಾಮೋ ಪಟಿನಿಸ್ಸಟ್ಠಕಾಮೋ ವೀತರಾಗೋ ವಿಗತರಾಗೋ ಚತ್ತರಾಗೋ ವನ್ತರಾಗೋ ಮುತ್ತರಾಗೋ ಪಹೀನರಾಗೋ ಪಟಿನಿಸ್ಸಟ್ಠರಾಗೋ ನಿಚ್ಛಾತೋ ನಿಬ್ಬುತೋ ಸೀತಿಭೂತೋ ಸುಖಪ್ಪಟಿಸಂವೇದೀ ಬ್ರಹ್ಮಭೂತೇನ ಅತ್ತನಾ ವಿಹರತೀತಿ - ನಿಕ್ಕಾಮೋ।

ನಿಬ್ಬನೋತಿ ರಾಗೋ ವನಂ, ದೋಸೋ ವನಂ, ಮೋಹೋ ವನಂ, ಕೋಧೋ ವನಂ, ಉಪನಾಹೋ ವನಂ...ಪೇ॰... ಸಬ್ಬಾಕುಸಲಾಭಿಸಙ್ಖಾರಾ ವನಾ। ತೇ ವನಾ ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಪಹೀನಾ ಉಚ್ಛಿನ್ನಮೂಲಾ ತಾಲಾವತ್ಥುಕತಾ ಅನಭಾವಂಕತಾ ಆಯತಿಂ ಅನುಪ್ಪಾದಧಮ್ಮಾ। ತಸ್ಮಾ ಬುದ್ಧೋ ಅವನೋ ವಿವನೋ ನಿಬ್ಬನೋ ವನಾಪಗತೋ ವನವಿಪ್ಪಹೀನೋ ವನವಿಮುತ್ತೋ ಸಬ್ಬವನವೀತಿವತ್ತೋತಿ - ನಿಬ್ಬನೋ। **ನಾಗೋತಿ** ನಾಗೋ; ಭಗವಾ ಆಗುಂ ನ ಕರೋತೀತಿ ನಾಗೋ, ನ ಗಚ್ಛತೀತಿ ನಾಗೋ, ನ ಆಗಚ್ಛತೀತಿ ನಾಗೋ...ಪೇ॰... ಏವಂ ಭಗವಾ ನ ಆಗಚ್ಛತೀತಿ ನಾಗೋತಿ - ನಿಕ್ಕಾಮೋ ನಿಬ್ಬನೋ ನಾಗೋ।

ಕಿಸ್ಸ ಹೇತು ಮುಸಾ ಭಣೇತಿ। **ಕಿಸ್ಸ ಹೇತೂತಿ** ಕಿಸ್ಸ ಹೇತು ಕಿಂಹೇತು ಕಿಂಕಾರಣಾ ಕಿಂನಿದಾನಾ ಕಿಂಪಚ್ಚಯಾತಿ - ಕಿಸ್ಸ ಹೇತು। **ಮುಸಾ ಭಣೇತಿ** ಮುಸಾ ಭಣೇಯ್ಯ ಕಥೇಯ್ಯ ದೀಪೇಯ್ಯ ವೋಹರೇಯ್ಯ; **ಮುಸಾ ಭಣೇತಿ** ಮೋಸವಜ್ಜಂ ಭಣೇಯ್ಯ, ಮುಸಾವಾದಂ ಭಣೇಯ್ಯ, ಅನರಿಯವಾದಂ ಭಣೇಯ್ಯ। ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಸಭಾಗತೋ [ಸಭಗ್ಗತೋ (ಸ್ಯಾ॰)] ವಾ ಪರಿಸಾಗತೋ [ಪರಿಸಗ್ಗತೋ (ಸ್ಯಾ॰)] ವಾ ಞಾತಿಮಜ್ಝಗತೋ ವಾ ಪೂಗಮಜ್ಝಗತೋ ವಾ ರಾಜಕುಲಮಜ್ಝಗತೋ ವಾ ಅಭಿನೀತೋ ಸಕ್ಖಿಪುಟ್ಠೋ - "ಏಹಮ್ಭೋ [ಏಹಿ ಭೋ (ಸ್ಯಾ॰) ಪಸ್ಸ ಮ॰ ನಿ॰ ೩.೧೧೨] ಪುರಿಸ, ಯಂ ಜಾನಾಸಿ ತಂ ವದೇಹೀ"ತಿ, ಸೋ ಅಜಾನಂ ವಾ ಆಹ - "ಜಾನಾಮೀ"ತಿ , ಜಾನಂ ವಾ ಆಹ - "ನ ಜಾನಾಮೀ"ತಿ, ಅಪಸ್ಸಂ ವಾ ಆಹ - "ಪಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ, ಪಸ್ಸಂ ವಾ ಆಹ - "ನ ಪಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ। ಇತಿ ಅತ್ತಹೇತು ವಾ ಪರಹೇತು ವಾ ಆಮಿಸಕಿಞ್ಚಿಕ್ಖಹೇತು ವಾ ಸಮ್ಪಜಾನಮುಸಾ ಭಾಸತಿ, ಇದಂ ವುಚ್ಚತಿ ಮೋಸವಜ್ಜಂ।

ಅಪಿ ಚ, ತೀಹಾಕಾರೇಹಿ ಮುಸಾವಾದೋ ಹೋತಿ। ಪುಬ್ಬೇವಸ್ಸ ಹೋತಿ - "ಮುಸಾ ಭಣಿಸ್ಸ"ನ್ತಿ, ಭಣನ್ತಸ್ಸ ಹೋತಿ - "ಮುಸಾ ಭಣಾಮೀ"ತಿ, ಭಣಿತಸ್ಸ ಹೋತಿ - "ಮುಸಾ ಮಯಾ ಭಣಿತ"ನ್ತಿ - ಇಮೇಹಿ ತೀಹಾಕಾರೇಹಿ ಮುಸಾವಾದೋ ಹೋತಿ। ಅಪಿ ಚ, ಚತೂಹಾಕಾರೇಹಿ ಮುಸಾವಾದೋ ಹೋತಿ। ಪುಬ್ಬೇವಸ್ಸ ಹೋತಿ - "ಮುಸಾ ಭಣಿಸ್ಸ"ನ್ತಿ, ಭಣನ್ತಸ್ಸ ಹೋತಿ - "ಮುಸಾ ಭಣಾಮೀ"ತಿ, ಭಣಿತಸ್ಸ ಹೋತಿ - "ಮುಸಾ ಮಯಾ ಭಣಿತ"ನ್ತಿ, ವಿನಿಧಾಯ ದಿಟ್ಠಿಂ - ಇಮೇಹಿ ಚತೂಹಾಕಾರೇಹಿ ಮುಸಾವಾದೋ ಹೋತಿ। ಅಪಿ ಚ, ಪಞ್ಚಹಾಕಾರೇಹಿ...ಪೇ॰... ಛಹಾಕಾರೇಹಿ... ಸತ್ತಹಾಕಾರೇಹಿ... ಅಟ್ಠಹಾಕಾರೇಹಿ ಮುಸಾವಾದೋ ಹೋತಿ। ಪುಬ್ಬೇವಸ್ಸ ಹೋತಿ - "ಮುಸಾ ಭಣಿಸ್ಸ"ನ್ತಿ, ಭಣನ್ತಸ್ಸ ಹೋತಿ - "ಮುಸಾ ಭಣಾಮೀ"ತಿ, ಭಣಿತಸ್ಸ ಹೋತಿ - "ಮುಸಾ ಮಯಾ ಭಣಿತ"ನ್ತಿ, ವಿನಿಧಾಯ ದಿಟ್ಠಿಂ, ವಿನಿಧಾಯ ಖನ್ತಿಂ, ವಿನಿಧಾಯ ರುಚಿಂ, ವಿನಿಧಾಯ ಸಞ್ಞಂ, ವಿನಿಧಾಯ ಭಾವಂ - ಇಮೇಹಿ ಅಟ್ಠಹಾಕಾರೇಹಿ ಮುಸಾವಾದೋ ಹೋತಿ ಮೋಸವಜ್ಜಂ। ಕಿಸ್ಸ ಹೇತು ಮುಸಾ ಭಣೇಯ್ಯ ಕಥೇಯ್ಯ ದೀಪೇಯ್ಯ ವೋಹರೇಯ್ಯಾತಿ - ಕಿಸ್ಸ ಹೇತು ಮುಸಾ ಭಣೇ। ತೇನಾಹ ಥೇರೋ ಪಿಙ್ಗಿಯೋ -

"ಪಾರಾಯನಮನುಗಾಯಿಸ್ಸಂ, [ಇಚ್ಚಾಯಸ್ಮಾ ಪಿಙ್ಗಿಯೋ]
ಯಥಾದ್ದಕ್ಖಿ ತಥಾಕ್ಖಾಸಿ, ವಿಮಲೋ ಭೂರಿಮೇಧಸೋ।
ನಿಕ್ಕಾಮೋ ನಿಬ್ಬನೋ ನಾಗೋ, ಕಿಸ್ಸ ಹೇತು ಮುಸಾ ಭಣೇ"ತಿ॥

೧೦೩ಪಹೀನಮಲಮೋಹಸ್ಸ, ಮಾನಮಕ್ಖಪ್ಪಹಾಯಿನೋ।
ಹನ್ದಾಹಂ ಕಿತ್ತಯಿಸ್ಸಾಮಿ, ಗಿರಂ ವಣ್ಣೂಪಸಂಹಿತಂ॥

ಪಹೀನಮಲಮೋಹಸ್ಸಾತಿ । **ಮಲನ್ತಿ** ರಾಗೋ ಮಲಂ, ದೋಸೋ ಮಲಂ, ಮೋಹೋ ಮಲಂ, ಮಾನೋ ಮಲಂ, ದಿಟ್ಠಿ ಮಲಂ, ಕಿಲೇಸೋ ಮಲಂ, ಸಬ್ಬದುಚ್ಚರಿತಂ ಮಲಂ, ಸಬ್ಬಭವಗಾಮಿಕಮ್ಮಂ ಮಲಂ।

ಮೋಹೋತಿ ಯಂ ದುಕ್ಖೇ ಅಞ್ಞಾಣಂ...ಪೇ॰... ಅವಿಜ್ಜಾಲಙ್ಗೀ ಮೋಹೋ ಅಕುಸಲಮೂಲಂ। ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಮೋಹೋ। ಮಲಞ್ಚ ಮೋಹೋ ಚ ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಪಹೀನಾ ಉಚ್ಛಿನ್ನಮೂಲಾ ತಾಲಾವತ್ಥುಕತಾ ಅನಭಾವಂಕತಾ ಆಯತಿಂ ಅನುಪ್ಪಾದಧಮ್ಮಾ। ತಸ್ಮಾ ಬುದ್ಧೋ ಪಹೀನಮಲಮೋಹೋತಿ - ಪಹೀನಮಲಮೋಹಸ್ಸ।

ಮಾನಮಕ್ಖಪ್ಪಹಾಯಿನೋತಿ। ಮಾನೋತಿ ಏಕವಿಧೇನ ಮಾನೋ - ಯಾ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಉನ್ನತಿ [ಉಣ್ಣತಿ (ಸ್ಯಾ॰ ಕ॰)]। ದುವಿಧೇನ ಮಾನೋ - ಅತ್ತುಕ್ಕಂಸನಮಾನೋ, ಪರವಮ್ಭನಮಾನೋ। ತಿವಿಧೇನ ಮಾನೋ - ಸೇಯ್ಯೋಹಮಸ್ಮೀತಿ ಮಾನೋ, ಸದಿಸೋಹಮಸ್ಮೀತಿ ಮಾನೋ, ಹೀನೋಹಮಸ್ಮೀತಿ ಮಾನೋ। ಚತುಬ್ಬಿಧೇನ ಮಾನೋ - ಲಾಭೇನ ಮಾನಂ ಜನೇತಿ, ಯಸೇನ ಮಾನಂ ಜನೇತಿ, ಪಸಂಸಾಯ ಮಾನಂ ಜನೇತಿ, ಸುಖೇನ ಮಾನಂ ಜನೇತಿ। ಪಞ್ಚವಿಧೇನ ಮಾನೋ - ಲಾಭಿಮ್ಹಿ ಮನಾಪಿಕಾನಂ ರೂಪಾನನ್ತಿ ಮಾನಂ ಜನೇತಿ, ಲಾಭಿಮ್ಹಿ ಮನಾಪಿಕಾನಂ ಸದ್ದಾನಂ...ಪೇ॰... ಗನ್ಧಾನಂ... ರಸಾನಂ... ಫೋಟ್ಠಬ್ಬಾನನ್ತಿ ಮಾನಂ ಜನೇತಿ। ಛಬ್ಬಿಧೇನ ಮಾನೋ - ಚಕ್ಖುಸಮ್ಪದಾಯ ಮಾನಂ ಜನೇತಿ, ಸೋತಸಮ್ಪದಾಯ...ಪೇ॰... ಘಾನಸಮ್ಪದಾಯ... ಜಿವ್ಹಾಸಮ್ಪದಾಯ... ಕಾಯಸಮ್ಪದಾಯ... ಮನೋಸಮ್ಪದಾಯ ಮಾನಂ ಜನೇತಿ। ಸತ್ತವಿಧೇನ ಮಾನೋ - ಮಾನೋ, ಅತಿಮಾನೋ, ಮಾನಾತಿಮಾನೋ, ಓಮಾನೋ, ಅವಮಾನೋ, ಅಸ್ಮಿಮಾನೋ, ಮಿಚ್ಛಾಮಾನೋ। ಅಟ್ಠವಿಧೇನ ಮಾನೋ - ಲಾಭೇನ ಮಾನಂ ಜನೇತಿ, ಅಲಾಭೇನ ಓಮಾನಂ ಜನೇತಿ, ಯಸೇನ ಮಾನಂ ಜನೇತಿ, ಅಯಸೇನ ಓಮಾನಂ ಜನೇತಿ, ಪಸಂಸಾಯ ಮಾನಂ ಜನೇತಿ, ನಿನ್ದಾಯ ಓಮಾನಂ ಜನೇತಿ, ಸುಖೇನ ಮಾನಂ ಜನೇತಿ , ದುಕ್ಖೇನ ಓಮಾನಂ ಜನೇತಿ। ನವವಿಧೇನ ಮಾನೋ - ಸೇಯ್ಯಸ್ಸ ಸೇಯ್ಯೋಹಮಸ್ಮೀತಿ ಮಾನೋ, ಸೇಯ್ಯಸ್ಸ ಸದಿಸೋಹಮಸ್ಮೀತಿ ಮಾನೋ, ಸೇಯ್ಯಸ್ಸ ಹೀನೋಹಮಸ್ಮೀತಿ ಮಾನೋ, ಸದಿಸಸ್ಸ ಸೇಯ್ಯೋಹಮಸ್ಮೀತಿ ಮಾನೋ, ಸದಿಸಸ್ಸ ಸದಿಸೋಹಮಸ್ಮೀತಿ ಮಾನೋ, ಸದಿಸಸ್ಸ ಹೀನೋಹಮಸ್ಮೀತಿ ಮಾನೋ, ಹೀನಸ್ಸ ಸೇಯ್ಯೋಹಮಸ್ಮೀತಿ ಮಾನೋ, ಹೀನಸ್ಸ ಸದಿಸೋಹಮಸ್ಮೀತಿ ಮಾನೋ, ಹೀನಸ್ಸ ಹೀನೋಹಮಸ್ಸೀತಿ ಮಾನೋ। ದಸವಿಧೇನ ಮಾನೋ - ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಮಾನಂ ಜನೇತಿ ಜಾತಿಯಾ ವಾ ಗೋತ್ತೇನ ವಾ ಕೋಲಪುತ್ತಿಯೇನ ವಾ ವಣ್ಣಪೋಕ್ಖರತಾಯ ವಾ ಧನೇನ ವಾ ಅಜ್ಝೇನೇನ ವಾ ಕಮ್ಮಾಯತನೇನ ವಾ ಸಿಪ್ಪಾಯತನೇನ ವಾ ವಿಜ್ಜಾಟ್ಠಾನೇನ [ವಿಜ್ಜಾಠಾನೇನ (ಕ॰)] ವಾ ಸುತೇನ ವಾ ಪಟಿಭಾನೇನ ವಾ ಅಞ್ಞತರಞ್ಞತರೇನ ವಾ ವತ್ಥುನಾ। ಯೋ ಏವರೂಪೋ ಮಾನೋ ಮಞ್ಞನಾ ಮಞ್ಞಿತತ್ತಂ ಉನ್ನತಿ ಉನ್ನಮೋ ಧಜೋ ಸಮ್ಪಗ್ಗಾಹೋ ಕೇತುಕಮ್ಯತಾ ಚಿತ್ತಸ್ಸ - ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಮಾನೋ।

ಮಕ್ಖೋತಿ ಯೋ ಮಕ್ಖೋ ಮಕ್ಖಾಯನಾ ಮಕ್ಖಾಯಿತತ್ತಂ ನಿಟ್ಠುರಿಯಂ ನಿಟ್ಠುರಿಯಕಮ್ಮಂ [ನಿತ್ಥುರಿಯಕಮ್ಮಂ (ಕ॰) ಪಸ್ಸ ವಿಭ॰ ೮೯೨] - ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಮಕ್ಖೋ। ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಮಾನೋ ಚ ಮಕ್ಖೋ ಚ ಪಹೀನಾ ಉಚ್ಛಿನ್ನಮೂಲಾ ತಾಲಾವತ್ಥುಕತಾ ಅನಭಾವಂಕತಾ ಆಯತಿಂ ಅನುಪ್ಪಾದಧಮ್ಮಾ। ತಸ್ಮಾ ಬುದ್ಧೋ ಮಾನಮಕ್ಖಪ್ಪಹಾಯೀತಿ - ಮಾನಮಕ್ಖಪ್ಪಹಾಯಿನೋ।

ಹನ್ದಾಹಂ ಕಿತ್ತಯಿಸ್ಸಾಮಿ ಗಿರಂ ವಣ್ಣೂಪಸಂಹಿತನ್ತಿ। ಹನ್ದಾಹನ್ತಿ ಪದಸನ್ಧಿ ಪದಸಂಸಗ್ಗೋ ಪದಪಾರಿಪೂರೀ ಅಕ್ಖರಸಮವಾಯೋ ಬ್ಯಞ್ಜನಸಿಲಿಟ್ಠತಾ ಪದಾನುಪುಬ್ಬತಾಪೇತಂ - ಹನ್ದಾಹನ್ತಿ। **ಕಿತ್ತಯಿಸ್ಸಾಮಿ ಗಿರಂ ವಣ್ಣೂಪಸಂಹಿತನ್ತಿ** ವಣ್ಣೇನ ಉಪೇತಂ ಸಮುಪೇತಂ ಉಪಾಗತಂ ಸಮುಪಾಗತಂ ಉಪಪನ್ನಂ ಸಮುಪಪನ್ನಂ ಸಮನ್ನಾಗತಂ ವಾಚಂ ಗಿರಂ ಬ್ಯಪ್ಪಥಂ ಉದೀರಣಂ [ಓದೀರಣಂ (ಸ್ಯಾ॰)] ಕಿತ್ತಯಿಸ್ಸಾಮಿ ದೇಸೇಸ್ಸಾಮಿ ಪಞ್ಞಪೇಸ್ಸಾಮಿ ಪಟ್ಠಪೇಸ್ಸಾಮಿ ವಿವರಿಸ್ಸಾಮಿ ವಿಭಜಿಸ್ಸಾಮಿ ಉತ್ತಾನೀಕರಿಸ್ಸಾಮಿ ಪಕಾಸೇಸ್ಸಾಮೀತಿ - ಹನ್ದಾಹಂ ಕಿತ್ತಯಿಸ್ಸಾಮಿ ಗಿರಂ ವಣ್ಣೂಪಸಂಹಿತಂ। ತೇನಾಹ ಥೇರೋ ಪಿಙ್ಗಿಯೋ -

> "ಪಹೀನಮಲಮೋಹಸ್ಸ, ಮಾನಮಕ್ಖಪ್ಪಹಾಯಿನೋ।
> ಹನ್ದಾಹಂ ಕಿತ್ತಯಿಸ್ಸಾಮಿ, ಗಿರಂ ವಣ್ಣೂಪಸಂಹಿತ"ನ್ತಿ॥

೧೦೪ತಮೋನುದೋ ಬುದ್ಧೋ ಸಮನ್ತಚಕ್ಖು, ಲೋಕನ್ತಗೂ ಸಬ್ಬಭವಾತಿವತ್ತೋ।
ಅನಾಸವೋ ಸಬ್ಬದುಕ್ಖಪ್ಪಹೀನೋ, ಸಚ್ಚವ್ಹಯೋ ಬ್ರಹ್ಮೇ ಉಪಾಸಿತೋ ಮೇ॥

ತಮೋನುದೋ ಬುದ್ಧೋ ಸಮನ್ತಚಕ್ಖೂತಿ। ತಮೋನುದೋತಿ ರಾಗತಮಂ ದೋಸತಮಂ ಮೋಹತಮಂ ಮಾನತಮಂ ದಿಟ್ಠಿತಮಂ ಕಿಲೇಸತಮಂ ದುಚ್ಚರಿತತಮಂ ಅನ್ಧಕರಣಂ ಅಞ್ಞಾಣಕರಣಂ ಪಞ್ಞಾನಿರೋಧಿಕಂ ವಿಘಾತಪಕ್ಖಿಕಂ ಅನಿಬ್ಬಾನಸಂವತ್ತನಿಕಂ ನುದಿ ಪನುದಿ ಪಜಹಿ ವಿನೋದೇಸಿ ಬ್ಯನ್ತೀಅಕಾಸಿ ಅನಭಾವಂ ಗಮೇಸಿ। **ಬುದ್ಧೋತಿ** ಯೋ ಸೋ ಭಗವಾ...

ಪೇ॰… ಸಚ್ಛಿಕಾ ಪಞ್ಞತ್ತಿ; ಯದಿದಂ ಬುದ್ಧೋತಿ। **ಸಮನ್ತಚಕ್ಖು** ವುಚ್ಚತಿ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಞಾಣಂ…ಪೇ॰… ತಥಾಗತೋ ತೇನ ಸಮನ್ತಚಕ್ಖೂತಿ - ತಮೋನುದೋ ಬುದ್ಧೋ ಸಮನ್ತಚಕ್ಖು।

ಲೋಕನ್ತಗೂ ಸಬ್ಬಭವಾತಿವತ್ತೋತಿ। ಲೋಕೋತಿ ಏಕೋ ಲೋಕೋ - ಭವಲೋಕೋ। ದ್ವೇ ಲೋಕಾ - ಭವಲೋಕೋ ಚ ಸಮ್ಭವಲೋಕೋ ಚ; ಸಮ್ಪತ್ತಿಭವಲೋಕೋ ಚ ಸಮ್ಪತ್ತಿಸಮ್ಭವಲೋಕೋ ಚ; ವಿಪತ್ತಿಭವಲೋಕೋ ಚ ವಿಪತ್ತಿಸಮ್ಭವಲೋಕೋ ಚ [ದ್ವೇ ಲೋಕಾ ಸಮ್ಪತ್ತಿ ಚ ಭವಲೋಕೋ ವಿಪತ್ತಿ ಚ ಭವಲೋಕೋ (ಸ್ಯಾ॰)]। ತಯೋ ಲೋಕಾ - ತಿಸ್ಸೋ ವೇದನಾ। ಚತ್ತಾರೋ ಲೋಕಾ - ಚತ್ತಾರೋ ಆಹಾರಾ। ಪಞ್ಚ ಲೋಕಾ - ಪಞ್ಚುಪಾದಾನಕ್ಖನ್ಧಾ। ಛ ಲೋಕಾ - ಛ ಅಜ್ಝತ್ತಿಕಾನಿ ಆಯತನಾನಿ। ಸತ್ತ ಲೋಕಾ - ಸತ್ತವಿಞ್ಞಾಣಟ್ಠಿತಿಯೋ । ಅಟ್ಠ ಲೋಕಾ - ಅಟ್ಠ ಲೋಕಧಮ್ಮಾ। ನವ ಲೋಕಾ - ನವ ಸತ್ತಾವಾಸಾ। ದಸ ಲೋಕಾ - ದಸ ಆಯತನಾನಿ। ದ್ವಾದಸ ಲೋಕಾ - ದ್ವಾದಸಾಯತನಾನಿ। ಅಟ್ಠಾರಸ ಲೋಕಾ - ಅಟ್ಠಾರಸ ಧಾತುಯೋ। **ಲೋಕನ್ತಗೂತಿ** ಭಗವಾ ಲೋಕಸ್ಸ ಅನ್ತಗತೋ ಅನ್ತಪ್ಪತ್ತೋ ಕೋಟಿಗತೋ ಕೋಟಿಪ್ಪತ್ತೋ… ನಿಬ್ಬಾನಗತೋ ನಿಬ್ಬಾನಪ್ಪತ್ತೋ। ಸೋ ವುತ್ಥವಾಸೋ ಚಿಣ್ಣಚರಣೋ… ಜಾತಿಮರಣಸಂಸಾರೋ ನತ್ಥಿ ತಸ್ಸ ಪುನಬ್ಭವೋತಿ - ಲೋಕನ್ತಗೂ।

ಸಬ್ಬಭವಾತಿವತ್ತೋತಿ। ಭವಾತಿ ದ್ವೇ ಭವಾ - ಕಮ್ಮಭವೋ ಚ ಪಟಿಸನ್ಧಿಕೋ ಚ ಪುನಬ್ಭವೋ। ಕತಮೋ ಕಮ್ಮಭವೋ? ಪುಞ್ಞಾಭಿಸಙ್ಖಾರೋ ಅಪುಞ್ಞಾಭಿಸಙ್ಖಾರೋ ಆನೇಞ್ಜಾಭಿಸಙ್ಖಾರೋ - ಅಯಂ ಕಮ್ಮಭವೋ। ಕತಮೋ ಪಟಿಸನ್ಧಿಕೋ ಪುನಬ್ಭವೋ? ಪಟಿಸನ್ಧಿಕಾ ರೂಪಾ ವೇದನಾ ಸಞ್ಞಾ ಸಙ್ಖಾರಾ ವಿಞ್ಞಾಣಂ - ಅಯಂ ಪಟಿಸನ್ಧಿಕೋ ಪುನಬ್ಭವೋ। ಭಗವಾ ಕಮ್ಮಭವಞ್ಚ ಪಟಿಸನ್ಧಿಕಞ್ಚ ಪುನಬ್ಭವಂ ಅತಿವತ್ತೋ [ಉಪಾತಿವತ್ತೋ (ಕ॰)] ಅತಿಕ್ಕನ್ತೋ ವೀತಿವತ್ತೋತಿ - ಲೋಕನ್ತಗೂ ಸಬ್ಬಭವಾತಿವತ್ತೋ।

ಅನಾಸವೋ ಸಬ್ಬದುಕ್ಖಪ್ಪಹೀನೋತಿ। ಅನಾಸವೋತಿ ಚತ್ತಾರೋ ಆಸವಾ - ಕಾಮಾಸವೋ, ಭವಾಸವೋ, ದಿಟ್ಠಾಸವೋ, ಅವಿಜ್ಜಾಸವೋ। ತೇ ಆಸವಾ ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಪಹೀನಾ ಉಚ್ಛಿನ್ನಮೂಲಾ ತಾಲಾವತ್ಥುಕತಾ ಅನಭಾವಂಕತಾ ಆಯತಿಂ ಅನುಪ್ಪಾದಧಮ್ಮಾ। ತಸ್ಮಾ ಬುದ್ಧೋ ಅನಾಸವೋ। **ಸಬ್ಬದುಕ್ಖಪ್ಪಹೀನೋತಿ** ಸಬ್ಬಂ ತಸ್ಸ ಪಟಿಸನ್ಧಿಕಂ ಜಾತಿದುಕ್ಖಂ ಜರಾದುಕ್ಖಂ ಬ್ಯಾಧಿದುಕ್ಖಂ ಮರಣದುಕ್ಖಂ ಸೋಕಪರಿದೇವದುಕ್ಖದೋಮನಸ್ಸುಪಾಯಾಸದುಕ್ಖಂ …ಪೇ॰… ದಿಟ್ಠಿಬ್ಯಸನದುಕ್ಖಂ ಪಹೀನಂ ಸಮುಚ್ಛಿನ್ನಂ ವೂಪಸನ್ತಂ ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸದ್ಧಂ ಅಭಬ್ಬುಪ್ಪತ್ತಿಕಂ ಞಾಣಗ್ಗಿನಾ ದಡ್ಢಂ। ತಸ್ಮಾ ಬುದ್ಧೋ ಸಬ್ಬದುಕ್ಖಪ್ಪಹೀನೋತಿ - ಅನಾಸವೋ ಸಬ್ಬದುಕ್ಖಪ್ಪಹೀನೋ।

ಸಚ್ಚವ್ಹಯೋ ಬ್ರಹ್ಮೇ ಉಪಾಸಿತೋ ಮೇತಿ। ಸಚ್ಚವ್ಹಯೋತಿ ಸಚ್ಚವ್ಹಯೋ ಸದಿಸನಾಮೋ ಸದಿಸವ್ಹಯೋ ಸಚ್ಚಸದಿಸವ್ಹಯೋ। ವಿಪಸ್ಸೀ ಭಗವಾ, ಸಿಖೀ ಭಗವಾ, ವೇಸ್ಸಭೂ ಭಗವಾ, ಕಕುಸನ್ಧೋ ಭಗವಾ, ಕೋಣಾಗಮನೋ ಭಗವಾ, ಕಸ್ಸಪೋ ಭಗವಾ। ತೇ ಬುದ್ಧಾ ಭಗವನ್ತೋ ಸದಿಸನಾಮಾ ಸದಿಸವ್ಹಯಾ। ಭಗವಾಪಿ ಸಕ್ಯಮುನಿ ತೇಸಂ ಬುದ್ಧಾನಂ ಭಗವನ್ತಾನಂ ಸದಿಸನಾಮೋ ಸದಿಸವ್ಹಯೋತಿ - ತಸ್ಮಾ ಬುದ್ಧೋ ಸಚ್ಚವ್ಹಯೋ।

ಬ್ರಹ್ಮೇ ಉಪಾಸಿತೋ ಮೇತಿ ಸೋ ಮಯಾ ಭಗವಾ ಆಸಿತೋ ಉಪಾಸಿತೋ ಪಯಿರುಪಾಸಿತೋ ಪರಿಪುಚ್ಛಿತೋ ಪರಿಪಞ್ಹಿತೋತಿ - ಸಚ್ಚವ್ಹಯೋ ಬ್ರಹ್ಮೇ ಉಪಾಸಿತೋ ಮೇ। ತೇನಾಹ ಥೇರೋ ಪಿಙ್ಗಿಯೋ -

> “ತಮೋನುದೋ ಬುದ್ಧೋ ಸಮನ್ತಚಕ್ಖು, ಲೋಕನ್ತಗೂ ಸಬ್ಬಭವಾತಿವತ್ತೋ।
> ಅನಾಸವೋ ಸಬ್ಬದುಕ್ಖಪ್ಪಹೀನೋ, ಸಚ್ಚವ್ಹಯೋ ಬ್ರಹ್ಮೇ ಉಪಾಸಿತೋ ಮೇ”ತಿ॥

೧೦೫ದಿಜೋ ಯಥಾ ಕುಬ್ಬನಕಂ ಪಹಾಯ, ಬಹುಪ್ಫಲಂ ಕಾನನಮಾವಸೇಯ್ಯ।
ಏವಮಹಂ ಅಪ್ಪದಸ್ಸೇ ಪಹಾಯ, ಮಹೋದಧಿಂ ಹಂಸೋರಿವ ಅಜ್ಝಪತ್ತೋ [ಅಜ್ಜ ಪತ್ತೋ (ಕ॰)] ॥

ದಿಜೋ ಯಥಾ ಕುಬ್ಬನಕಂ ಪಹಾಯ, ಬಹುಪ್ಫಲಂ ಕಾನನಮಾವಸೇಯ್ಯಾತಿ । **ದಿಜೋ** ವುಚ್ಚತಿ ಪಕ್ಖೀ। ಕಿಂಕಾರಣಾ ದಿಜೋ ವುಚ್ಚತಿ ಪಕ್ಖೀ? ದ್ವಿಕ್ಖತ್ತುಂ ಜಾಯತೀತಿ ದಿಜೋ, ಮಾತುಕುಚ್ಛಿಮ್ಹಾ ಚ ಅಣ್ಡಕೋಸಮ್ಹಾ ಚ। ತಂಕಾರಣಾ ದಿಜೋ ವುಚ್ಚತಿ ಪಕ್ಖೀತಿ - ದಿಜೋ। **ಯಥಾ ಕುಬ್ಬನಕಂ ಪಹಾಯಾ**ತಿ ಯಥಾ ದಿಜೋ ಕುಬ್ಬನಕಂ ಪರಿತ್ತವನಕಂ ಅಪ್ಪಫಲಂ ಅಪ್ಪಭಕ್ಖಂ ಅಪ್ಪೋದಕಂ ಪಹಾಯ ಜಹಿತ್ವಾ ಅತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ಸಮತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ವೀತಿವತ್ತೇತ್ವಾ ಅಞ್ಞಂ ಬಹುಪ್ಫಲಂ ಬಹುಭಕ್ಖಂ ಬಹೂದಕಂ [ಬಹುರುಕ್ಖಂ (ಸ್ಯಾ॰)] ಮಹನ್ತಂ ಕಾನನಂ ವನಸಣ್ಡಂ ಅಧಿಗಚ್ಛೇಯ್ಯ ವಿನ್ದೇಯ್ಯ ಪಟಿಲಭೇಯ್ಯ, ತಸ್ಮಿಞ್ಚ ವನಸಣ್ಡೇ ವಾಸಂ ಕಪ್ಪೇಯ್ಯಾತಿ - ದಿಜೋ ಯಥಾ ಕುಬ್ಬನಕಂ ಪಹಾಯ ಬಹುಪ್ಫಲಂ ಕಾನನಂ ಆವಸೇಯ್ಯ।

ಏವಮಹಂ ಅಪ್ಪದಸ್ಸೇ ಪಹಾಯ, ಮಹೋದಧಿಂ ಹಂಸೋರಿವ ಅಜ್ಝಪತ್ತೋತಿ। ಏವನ್ತಿ ಓಪಮ್ಮಸಮ್ಪಟಿಪಾದನಂ। **ಅಪ್ಪದಸ್ಸೇ ಪಹಾಯಾ**ತಿ ಯೋ ಚ ಬಾವರೀ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಯೇ ಚಞ್ಞೇ ತಸ್ಸ ಆಚರಿಯಾ ಬುದ್ಧಂ ಭಗವನ್ತಂ ಉಪಾದಾಯ ಅಪ್ಪದಸ್ಸಾ ಪರಿತ್ತದಸ್ಸಾ ಥೋಕದಸ್ಸಾ ಓಮಕದಸ್ಸಾ ಲಾಮಕದಸ್ಸಾ ಛತುಕ್ಕದಸ್ಸಾ [ಜತುಕ್ಕದಸ್ಸಾ (ಸ್ಯಾ॰), ಜತುಕದಸ್ಸಾ (ಸೀ॰ ಅಟ್ಠ॰)] ವಾ। ತೇ ಅಪ್ಪದಸ್ಸೇ ಪರಿತ್ತದಸ್ಸೇ ಥೋಕದಸ್ಸೇ ಓಮಕದಸ್ಸೇ ಲಾಮಕದಸ್ಸೇ ಛತುಕ್ಕದಸ್ಸೇ ಪಹಾಯ ಪಜಹಿತ್ವಾ ಅತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ಸಮತಿಕ್ಕಮಿತ್ವಾ ವೀತಿವತ್ತೇತ್ವಾ ಬುದ್ಧಂ ಭಗವನ್ತಂ ಅಪ್ಪಮಾಣದಸ್ಸಂ ಅಗ್ಗದಸ್ಸಂ ಸೇಟ್ಠದಸ್ಸಂ ವಿಸೇಟ್ಠದಸ್ಸಂ ಪಾಮೋಕ್ಖದಸ್ಸಂ ಉತ್ತಮದಸ್ಸಂ ಪವರದಸ್ಸಂ ಅಸಮಂ ಅಸಮಸಮಂ ಅಪ್ಪಟಿಸಮಂ ಅಪ್ಪಟಿಭಾಗಂ ಅಪ್ಪಟಿಪುಗ್ಗಲಂ ದೇವಾತಿದೇವಂ ನರಾಸಭಂ ಪುರಿಸಸೀಹಂ ಪುರಿಸನಾಗಂ ಪುರಿಸಾಜಞ್ಞಂ ಪುರಿಸನಿಸಭಂ ಪುರಿಸಧೋರಯ್ಹಂ ದಸಬಲಧಾರಿಂ [ದಸಬಲಂ ತಾದಿಂ (ಸ್ಯಾ॰)] ಅಧಿಗಚ್ಛಿಂ ವಿನ್ದಿಂ ಪಟಿಲಭಿಂ। ಯಥಾ ಚ ಹಂಸೋ ಮಹನ್ತಂ ಮಾನಸಕಂ [ಮಾನುಸಕತಂ (ಸ್ಯಾ॰)] ವಾ ಸರಂ ಅನೋತತ್ತಂ ವಾ ದಹಂ ಮಹಾಸಮುದ್ದಂ ವಾ ಅಕ್ಖೋಭಂ ಅಮಿತೋದಕಂ ಜಲರಾಸಿಂ ಅಧಿಗಚ್ಛೇಯ್ಯ ವಿನ್ದೇಯ್ಯ ಪಟಿಲಭೇಯ್ಯ, ಏವಮೇವ ಬುದ್ಧಂ ಭಗವನ್ತಂ ಅಕ್ಖೋಭಂ ಅಮಿತತೇಜಂ ಪಭಿನ್ನಞಾಣಂ ವಿವಟಚಕ್ಖುಂ ಪಞ್ಞಾಪಭೇದಕುಸಲಂ ಅಧಿಗತಪಟಿಸಮ್ಭಿದಂ ಚತುವೇಸಾರಜ್ಜಪ್ಪತ್ತಂ ಸುದ್ಧಾಧಿಮುತ್ತಂ ಸೇತಪಚ್ಚತ್ತಂ ಅದ್ವಯಭಾಣಿಂ ತಾದಿಂ ತಥಾಪಟಿಞ್ಞಂ ಅಪರಿತ್ತಂ ಮಹನ್ತಂ ಗಮ್ಭೀರಂ ಅಪ್ಪಮೇಯ್ಯಂ ದುಪ್ಪರಿಯೋಗಾಹಂ ಪಹೂತರತನಂ ಸಾಗರಸಮಂ ಛಳಙ್ಗುಪೇಕ್ಖಾಯ ಸಮನ್ನಾಗತಂ ಅತುಲಂ ವಿಪುಲಂ ಅಪ್ಪಮೇಯ್ಯಂ, ತಂ ತಾದಿಸಂ ಪವದತಂ ಮಗ್ಗವಾದಿನಂ [ಪವರಮಗ್ಗವಾದಿನಂ (ಕ॰)] ಮೇರುಮಿವ ನಗಾನಂ ಗರುಳಮಿವ ದಿಜಾನಂ ಸೀಹಮಿವ ಮಿಗಾನಂ ಉದಧಿಮಿವ ಅಣ್ಣವಾನಂ ಅಧಿಗಚ್ಛಿಂ, ತಂ ಸತ್ಥಾರಂ ಜಿನಪವರಂ ಮಹೇಸಿನ್ತಿ - ಏವಮಹಂ ಅಪ್ಪದಸ್ಸೇ ಪಹಾಯ ಮಹೋದಧಿಂ ಹಂಸೋರಿವ ಅಜ್ಝಪತ್ತೋ। ತೇನಾಹ ಥೇರೋ ಪಿಙ್ಗಿಯೋ -

> "ದಿಜೋ ಯಥಾ ಕುಬ್ಬನಕಂ ಪಹಾಯ, ಬಹುಪ್ಫಲಂ ಕಾನನಮಾವಸೇಯ್ಯ।
> ಏವಮಹಂ ಅಪ್ಪದಸ್ಸೇ ಪಹಾಯ, ಮಹೋದಧಿಂ ಹಂಸೋರಿವ ಅಜ್ಝಪತ್ತೋ"ತಿ॥

೧೦೬ಯೇ ಮೇ ಪುಬ್ಬೇ ವಿಯಾಕಂಸು,
ಹುರಂ ಗೋತಮಸಾಸನಾ 'ಇಚ್ಚಾಸಿ ಇತಿ ಭವಿಸ್ಸತಿ'।
ಸಬ್ಬಂ ತಂ ಇತಿಹೀತಿಹಂ, ಸಬ್ಬಂ ತಂ ತಕ್ಕವಡ್ಢನಂ॥

ಯೇ ಮೇ ಪುಬ್ಬೇ ವಿಯಾಕಂಸೂತಿ। **ಯೇ**ತಿ ಯೋ ಚ ಬಾವರೀ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಯೇ ಚಞ್ಞೇ ತಸ್ಸ ಆಚರಿಯಾ, ತೇ ಸಕಂ ದಿಟ್ಠಿಂ ಸಕಂ ಖನ್ತಿಂ ಸಕಂ ರುಚಿಂ ಸಕಂ ಲದ್ಧಿಂ ಸಕಂ ಅಜ್ಝಾಸಯಂ ಸಕಂ ಅಧಿಪ್ಪಾಯಂ ಬ್ಯಾಕಂಸು ಆಚಿಕ್ಖಿಂಸು ದೇಸಯಿಂಸು ಪಞ್ಞಪಿಂಸು ಪಟ್ಠಪಿಂಸು ವಿವರಿಂಸು ವಿಭಜಿಂಸು ಉತ್ತಾನೀಅಕಂಸು ಪಕಾಸೇಸುನ್ತಿ - ಯೇ ಮೇ ಪುಬ್ಬೇ ವಿಯಾಕಂಸು।

ಹುರಂ ಗೋತಮಸಾಸನಾತಿ ಹುರಂ ಗೋತಮಸಾಸನಾ, ಪರಂ ಗೋತಮಸಾಸನಾ, ಪುರೇ ಗೋತಮಸಾಸನಾ, ಪಠಮತರಂ ಗೋತಮಸಾಸನಾ ಬುದ್ಧಸಾಸನಾ ಜಿನಸಾಸನಾ ತಥಾಗತಸಾಸನಾ [ತಥಾಗತಸಾಸನಾ ದೇವಸಾಸನಾ (ಸ್ಯಾ॰ ಕ॰)] ಅರಹನ್ತಸಾಸನಾತಿ - ಹುರಂ ಗೋತಮಸಾಸನಾ।

ಇಚ್ಚಾಸಿ ಇತಿ ಭವಿಸ್ಸತೀತಿ ಏವಂ ಕಿರ ಆಸಿ, ಏವಂ ಕಿರ ಭವಿಸ್ಸತೀತಿ - ಇಚ್ಚಾಸಿ ಇತಿ ಭವಿಸ್ಸತಿ।

ಸಬ್ಬಂ ತಂ ಇತಿಹೀತಿಹನ್ತಿ ಸಬ್ಬಂ ತಂ ಇತಿಹೀತಿಹಂ ಇತಿಕಿರಾಯ ಪರಮ್ಪರಾಯ ಪಿಟಕಸಮ್ಪದಾಯ ತಕ್ಕಹೇತು ನಯಹೇತು ಆಕಾರಪರಿವಿತಕ್ಕೇನ ದಿಟ್ಠಿನಿಜ್ಝಾನಕ್ಖನ್ತಿಯಾ ನ ಸಾಮಂ ಸಯಮಭಿಞ್ಞಾತಂ ನ ಅತ್ತಪಚ್ಚಕ್ಖಂ ಧಮ್ಮಂ ಯಂ ಕಥಯಿಂಸೂತಿ - ಸಬ್ಬಂ ತಂ ಇತಿಹೀತಿಹಂ।

ಸಬ್ಬಂ ತಂ ತಕ್ಕವಡ್ಢನನ್ತಿ ಸಬ್ಬಂ ತಂ ತಕ್ಕವಡ್ಢನಂ ವಿತಕ್ಕವಡ್ಢನಂ ಸಙ್ಕಪ್ಪವಡ್ಢನಂ ಕಾಮವಿತಕ್ಕವಡ್ಢನಂ ಬ್ಯಾಪಾದವಿತಕ್ಕವಡ್ಢನಂ ವಿಹಿಂಸಾವಿತಕ್ಕವಡ್ಢನಂ ಞಾತಿವಿತಕ್ಕವಡ್ಢನಂ ಜನಪದವಿತಕ್ಕವಡ್ಢನಂ ಅಮರಾವಿತಕ್ಕವಡ್ಢನಂ ಪರಾನುದಯತಾಪಟಿಸಂಯುತ್ತವಿತಕ್ಕವಡ್ಢನಂ ಲಾಭಸಕ್ಕಾರಸಿಲೋಕಪಟಿಸಂಯುತ್ತವಿತಕ್ಕವಡ್ಢನಂ ಅನವಞ್ಞತ್ತಿಪಟಿಸಂಯುತ್ತವಿತಕ್ಕವಡ್ಢನನ್ತಿ - ಸಬ್ಬಂ ತಂ ತಕ್ಕವಡ್ಢನಂ। ತೇನಾಹ ಥೇರೋ ಪಿಙ್ಗಿಯೋ -

"ಯೇ ಮೇ ಪುಬ್ಬೇ ವಿಯಾಕಂಸು, ಹುರಂ ಗೋತಮಸಾಸನಾ।
'ಇಚ್ಚಾಸಿ ಇತಿ ಭವಿಸ್ಸ'ತಿ।
ಸಬ್ಬಂ ತಂ ಇತಿಹೀತಿಹಂ, ಸಬ್ಬಂ ತಂ ತಕ್ಕವಡ್ಢನ"ನ್ತಿ॥

೧೧೭ಏಕೋ ತಮೋನುದಾಸೀನೋ, ಜುತಿಮಾ ಸೋ ಪಭಙ್ಕರೋ।
ಗೋತಮೋ ಭೂರಿಪಞ್ಞಾಣೋ, ಗೋತಮೋ ಭೂರಿಮೇಧಸೋ॥

ಏಕೋ ತಮೋನುದಾಸೀನೋತಿ। ಏಕೋತಿ ಭಗವಾ ಪಬ್ಬಜ್ಜಸಙ್ಖಾತೇನ ಏಕೋ, ಅದುತಿಯಟ್ಠೇನ ಏಕೋ, ತಣ್ಹಾಯ ಪಹಾನಟ್ಠೇನ ಏಕೋ, ಏಕನ್ತವೀತರಾಗೋತಿ ಏಕೋ, ಏಕನ್ತವೀತದೋಸೋತಿ ಏಕೋ, ಏಕನ್ತವೀತಮೋಹೋತಿ ಏಕೋ, ಏಕನ್ತನಿಕ್ಕಿಲೇಸೋತಿ ಏಕೋ, ಏಕಾಯನಮಗ್ಗಂ ಗತೋತಿ ಏಕೋ, ಏಕೋ ಅನುತ್ತರಂ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬೋಧಿಂ ಅಭಿಸಮ್ಬುದ್ಧೋತಿ ಏಕೋ।

ಕಥಂ ಭಗವಾ ಪಬ್ಬಜ್ಜಸಙ್ಖಾತೇನ ಏಕೋ? ಭಗವಾ ದಹರೋವ ಸಮಾನೋ ಸುಸು ಕಾಳಕೇಸೋ ಭದ್ರೇನ ಯೋಬ್ಬನೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಪಠಮೇನ ವಯಸಾ ಅಕಾಮಕಾನಂ ಮಾತಾಪಿತೂನಂ ಅಸ್ಸುಮುಖಾನಂ ರೋದನ್ತಾನಂ ವಿಲಪನ್ತಾನಂ ಞಾತಿಸಙ್ಘಂ ಸಬ್ಬಂ ಘರಾವಾಸಪಲಿಬೋಧಂ ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ಪುತ್ತದಾರಪಲಿಬೋಧಂ ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ಞಾತಿಪಲಿಬೋಧಂ ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ಮಿತ್ತಾಮಚ್ಚಪಲಿಬೋಧಂ ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ಕೇಸಮಸ್ಸುಂ ಓಹಾರೇತ್ವಾ ಕಾಸಾಯಾನಿ ವತ್ಥಾನಿ ಅಚ್ಛಾದೇತ್ವಾ ಅಗಾರಸ್ಮಾ ಅನಗಾರಿಯಂ ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ ಅಕಿಞ್ಚನಭಾವಂ ಉಪಗನ್ತ್ವಾ ಏಕೋ ಚರತಿ ವಿಹರತಿ ಇರಿಯತಿ ವತ್ತೇತಿ ಪಾಲೇತಿ ಯಪೇತಿ ಯಾಪೇತಿ। ಏವಂ ಭಗವಾ ಪಬ್ಬಜ್ಜಸಙ್ಖಾತೇನ ಏಕೋ।

ಕಥಂ ಭಗವಾ ಅದುತಿಯಟ್ಠೇನ ಏಕೋ? ಏವಂ ಪಬ್ಬಜಿತೋ ಸಮಾನೋ ಏಕೋ ಅರಞ್ಞವನಪತ್ಥಾನಿ ಪನ್ತಾನಿ ಸೇನಾಸನಾನಿ ಪಟಿಸೇವತಿ ಅಪ್ಪಸದ್ದಾನಿ ಅಪ್ಪನಿಗ್ಘೋಸಾನಿ ವಿಜನವಾತಾನಿ ಮನುಸ್ಸರಾಹಸ್ಸೇಯ್ಯಕಾನಿ [ಮನುಸ್ಸರಾಹಸೇಯ್ಯಕಾನಿ (ಸ್ಯಾ॰ ಕ॰)] ಪಟಿಸಲ್ಲಾನಸಾರುಪ್ಪಾನಿ [ಪಟಿಸಲ್ಲಾಣಸಾರುಪ್ಪಾನಿ (ಕ॰)]। ಸೋ ಏಕೋ ಗಚ್ಛತಿ, ಏಕೋ ತಿಟ್ಠತಿ, ಏಕೋ ನಿಸೀದತಿ , ಏಕೋ ಸೇಯ್ಯಂ ಕಪ್ಪೇತಿ, ಏಕೋ ಗಾಮಂ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಪವಿಸತಿ, ಏಕೋ ಅಭಿಕ್ಕಮತಿ, ಏಕೋ ಪಟಿಕ್ಕಮತಿ, ಏಕೋ ರಹೋ ನಿಸೀದತಿ, ಏಕೋ ಚಙ್ಕಮಂ ಅಧಿಟ್ಠಾತಿ, ಏಕೋ ಚರತಿ ವಿಹರತಿ ಇರಿಯತಿ ವತ್ತೇತಿ ಪಾಲೇತಿ ಯಪೇತಿ ಯಾಪೇತಿ। ಏವಂ ಭಗವಾ ಅದುತಿಯಟ್ಠೇನ ಏಕೋ।

ಕಥಂ ಭಗವಾ ತಣ್ಹಾಯ ಪಹಾನಟ್ಠೇನ ಏಕೋ? ಸೋ ಏವಂ ಏಕೋ ಅದುತಿಯೋ ಅಪ್ಪಮತ್ತೋ ಆತಾಪೀ ಪಹಿತತ್ತೋ ವಿಹರನ್ತೋ ನಜ್ಜಾ ನೇರಞ್ಜರಾಯ ತೀರೇ ಬೋಧಿರುಕ್ಖಮೂಲೇ ಮಹಾಪಧಾನಂ ಪದಹನ್ತೋ ಮಾರಂ ಸಸೇನಂ ಕಣ್ಹಂ ನಮುಚಿಂ ಪಮತ್ತಬನ್ಧುಂ ವಿಧಮಿತ್ವಾ ತಣ್ಹಾಜಾಲಿನಿಂ [ತಣ್ಹಂ ಜಾಲಿನಿಂ (ಸ್ಯಾ॰)] ವಿಸಟಂ [ಸರಿತಂ (ಸ್ಯಾ॰) ಮಹಾನಿ॰ ೧೯೧] ವಿಸತ್ತಿಕಂ ಪಜಹಿ ವಿನೋದೇಸಿ ಬ್ಯನ್ತೀಅಕಾಸಿ ಅನಭಾವಂ ಗಮೇಸಿ।

"ತಣ್ಹಾದುತಿಯೋ ಪುರಿಸೋ, ದೀಘಮದ್ಧಾನ ಸಂಸರಂ।
ಇತ್ಥಭಾವಞ್ಞಥಾಭಾವಂ, ಸಂಸಾರಂ ನಾತಿವತ್ತತಿ॥

"ಏತಮಾದೀನವಂ [ಏವಮಾದೀನವಂ (ಕ॰) ಪಸ್ಸ ಇತಿವು॰ ೧೫] ಞತ್ವಾ, ತಣ್ಹಂ [ತಣ್ಹಾ (ಸ್ಯಾ॰ ಕ॰) ಮಹಾನಿ॰ ೧೯೧]
ದುಕ್ಖಸ್ಸ ಸಮ್ಭವಂ।
ವೀತತಣ್ಹೋ ಅನಾದಾನೋ, ಸತೋ ಭಿಕ್ಖು ಪರಿಬ್ಬಜೇ"ತಿ॥

ಏವಂ ಭಗವಾ ತಣ್ಹಾಯ ಪಹಾನಟ್ಠೇನ ಏಕೋ।

ಕಥಂ ಭಗವಾ ಏಕನ್ತವೀತರಾಗೋತಿ ಏಕೋ? ರಾಗಸ್ಸ ಪಹೀನತ್ತಾ ಏಕನ್ತವೀತರಾಗೋತಿ ಏಕೋ, ದೋಸಸ್ಸ ಪಹೀನತ್ತಾ ಏಕನ್ತವೀತದೋಸೋತಿ ಏಕೋ, ಮೋಹಸ್ಸ ಪಹೀನತ್ತಾ ಏಕನ್ತವೀತಮೋಹೋತಿ ಏಕೋ, ಕಿಲೇಸಾನಂ ಪಹೀನತ್ತಾ ಏಕನ್ತನಿಕ್ಕಿಲೇಸೋತಿ ಏಕೋ।

ಕಥಂ ಭಗವಾ ಏಕಾಯನಮಗ್ಗಂ ಗತೋತಿ ಏಕೋ? ಏಕಾಯನಮಗ್ಗೋ ವುಚ್ಚತಿ ಚತ್ತಾರೋ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಾ...ಪೇ॰... ಅರಿಯೋ ಅಟ್ಠಙ್ಗಿಕೋ ಮಗ್ಗೋ।

"ಏಕಾಯನಂ ಜಾತಿಖಯನ್ತದಸ್ಸೀ, ಮಗ್ಗಂ ಪಜಾನಾತಿ ಹಿತಾನುಕಮ್ಪೀ।
ಏತೇನ ಮಗ್ಗೇನ ತರಿಂಸು [ಅತರಿಂಸು (ಕ॰) ಪಸ್ಸ ಸಂ॰ ನಿ॰ ೫.೪೦೯; ಮಹಾನಿ॰ ೧೯೧] ಪುಬ್ಬೇ, ತರಿಸ್ಸನ್ತಿ ಯೇ ಚ
ತರನ್ತಿ ಓಘ"ನ್ತಿ॥

ಏವಂ ಭಗವಾ ಏಕಾಯನಮಗ್ಗಂ ಗತೋತಿ ಏಕೋ।

ಕಥಂ ಭಗವಾ ಏಕೋ ಅನುತ್ತರಂ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬೋಧಿಂ ಅಭಿಸಮ್ಬುದ್ಧೋತಿ ಏಕೋ। ಬೋಧಿ ವುಚ್ಚತಿ ಚತೂಸು ಮಗ್ಗೇಸು ಞಾಣಂ ಪಞ್ಞಾ ಪಞ್ಞಿನ್ದ್ರಿಯಂ ಪಞ್ಞಾಬಲಂ ಧಮ್ಮವಿಚಯಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗೋ ವೀಮಂಸಾ ವಿಪಸ್ಸನಾ ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿ । ಭಗವಾ ತೇನ ಬೋಧಿಞಾಣೇನ "ಸಬ್ಬೇ ಸಙ್ಖಾರಾ ಅನಿಚ್ಚಾ"ತಿ ಬುಜ್ಝಿ, "ಸಬ್ಬೇ ಸಙ್ಖಾರಾ ದುಕ್ಖಾ"ತಿ ಬುಜ್ಝಿ, "ಸಬ್ಬೇ ಧಮ್ಮಾ ಅನತ್ತಾ"ತಿ ಬುಜ್ಝಿ... ಪೇ॰... "ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಸಮುದಯಧಮ್ಮಂ ಸಬ್ಬಂ ತಂ ನಿರೋಧಧಮ್ಮ"ನ್ತಿ ಬುಜ್ಝಿ। ಅಥ ವಾ, ಯಂ ಬುಜ್ಝಿತಬ್ಬಂ ಅನುಬುಜ್ಝಿತಬ್ಬಂ ಪಟಿಬುಜ್ಝಿತಬ್ಬಂ ಸಮ್ಬುಜ್ಝಿತಬ್ಬಂ ಅಧಿಗನ್ತಬ್ಬಂ ಫಸ್ಸಿತಬ್ಬಂ ಸಚ್ಛಿಕಾತಬ್ಬಂ ಸಬ್ಬಂ ತಂ ತೇನ ಬೋಧಿಞಾಣೇನ ಬುಜ್ಝಿ ಅನುಬುಜ್ಝಿ ಪಟಿಬುಜ್ಝಿ ಸಮ್ಬುಜ್ಝಿ ಅಧಿಗಚ್ಛಿ ಫಸ್ಸೇಸಿ ಸಚ್ಛಾಕಾಸಿ। ಏವಂ ಭಗವಾ ಏಕೋ ಅನುತ್ತರಂ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬೋಧಿಂ ಅಭಿಸಮ್ಬುದ್ಧೋತಿ ಏಕೋ।

ತಮೋನುದೋತಿ ಭಗವಾ ರಾಗತಮಂ ದೋಸತಮಂ ಮೋಹತಮಂ ದಿಟ್ಠಿತಮಂ ಕಿಲೇಸತಮಂ ದುಚ್ಚರಿತತಮಂ ಅನ್ಧಕರಣಂ ಅಚಕ್ಖುಕರಣಂ ಅಞ್ಞಾಣಕರಣಂ ಪಞ್ಞಾನಿರೋಧಿಕಂ ವಿಘಾತಪಕ್ಖಿಕಂ ಅನಿಬ್ಬಾನಸಂವತ್ತನಿಕಂ ನುದಿ ಪನುದಿ ಪಜಹಿ ವಿನೋದೇಸಿ ಬ್ಯನ್ತೀಅಕಾಸಿ ಅನಭಾವಂ ಗಮೇಸಿ। **ಆಸೀನೋತಿ** ನಿಸಿನ್ನೋ ಭಗವಾ ಪಾಸಾಣಕೇ ಚೇತಿಯೇತಿ – ಆಸೀನೋ [ಆಸಿನೋ (ಕ॰)]।

नगस्स पस्से आसीनं, मुनिं दुक्खस्स पारगुं।
सावका पयिरुपासन्ति, तेविज्जा मच्चुहायिनोति॥

ಏವಮ್ಪಿ ಭಗವಾ ಆಸೀನೋ...ಪೇ॰... ಅಥ ವಾ, ಭಗವಾ ಸಬ್ಬೋಸ್ಸುಕ್ಕಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸದ್ಧತ್ತಾ ಆಸೀನೋ ಸೋ ವುತ್ಥವಾಸೋ ಚಿಣ್ಣಚರಣೋ...ಪೇ॰... ಜಾತಿಮರಣಸಂಸಾರೋ ನತ್ಥಿ ತಸ್ಸ ಪುನಬ್ಭವೋತಿ, ಏವಮ್ಪಿ ಭಗವಾ ಆಸೀನೋತಿ - ಏಕೋ ತಮೋನುದಾಸೀನೋ।

ಜುತಿಮಾ ಸೋ ಪಭಙ್ಕರೋತಿ। ಜುತಿಮಾತಿ ಜುತಿಮಾ ಮತಿಮಾ ಪಣ್ಡಿತೋ ಪಞ್ಞವಾ ಬುದ್ಧಿಮಾ ಞಾಣೀ ವಿಭಾವೀ ಮೇಧಾವೀ। **ಪಭಙ್ಕರೋತಿ** ಪಭಙ್ಕರೋ ಆಲೋಕಕರೋ ಓಭಾಸಕರೋ ದೀಪಙ್ಕರೋ ಪದೀಪಕರೋ ಉಜ್ಜೋತಕರೋ ಪಜ್ಜೋತಕರೋತಿ - ಜುತಿಮಾ ಸೋ ಪಭಙ್ಕರೋ।

ಗೋತಮೋ ಭೂರಿಪಞ್ಞಾಣೋತಿ ಗೋತಮೋ ಭೂರಿಪಞ್ಞಾಣೋ ಞಾಣಪಞ್ಞಾಣೋ ಪಞ್ಞಾಧಜೋ ಪಞ್ಞಾಕೇತು ಪಞ್ಞಾಧಿಪತೇಯ್ಯೋ ವಿಚಯಬಹುಲೋ ಪವಿಚಯಬಹುಲೋ ಓಕ್ಖಾಯನಬಹುಲೋ ಸಮೋಕ್ಖಾಯನಧಮ್ಮೋ ವಿಭೂತವಿಹಾರೀ ತಚ್ಚರಿತೋ ತಬ್ಬಹುಲೋ ತಗ್ಗರುಕೋ ತನ್ನಿನ್ನೋ ತಪ್ಪೋಣೋ ತಪ್ಪಬ್ಭಾರೋ ತದಧಿಮುತ್ತೋ ತದಧಿಪತೇಯ್ಯೋ।

ಧಜೋ ರಥಸ್ಸ ಪಞ್ಞಾಣಂ, ಧೂಮೋ [ಧುಮೋ (ಸ್ಯಾ॰)] ಪಞ್ಞಾಣಮಗ್ಗಿನೋ।
ರಾಜಾ ರಟ್ಠಸ್ಸ ಪಞ್ಞಾಣಂ, ಭತ್ತಾ ಪಞ್ಞಾಣಮಿತ್ಥಿಯಾತಿ॥

ಏವಮೇವ ಗೋತಮೋ ಭೂರಿಪಞ್ಞಾಣೋ ಞಾಣಪಞ್ಞಾಣೋ ಪಞ್ಞಾಧಜೋ ಪಞ್ಞಾಕೇತು ಪಞ್ಞಾಧಿಪತೇಯ್ಯೋ ವಿಚಯಬಹುಲೋ ಪವಿಚಯಬಹುಲೋ ಓಕ್ಖಾಯನಬಹುಲೋ ಸಮೋಕ್ಖಾಯನಧಮ್ಮೋ ವಿಭೂತವಿಹಾರೀ ತಚ್ಚರಿತೋ ತಬ್ಬಹುಲೋ ತಗ್ಗರುಕೋ ತನ್ನಿನ್ನೋ ತಪ್ಪೋಣೋ ತಪ್ಪಬ್ಭಾರೋ ತದಧಿಮುತ್ತೋ ತದಧಿಪತೇಯ್ಯೋತಿ - ಗೋತಮೋ ಭೂರಿಪಞ್ಞಾಣೋ।

ಗೋತಮೋ ಭೂರಿಮೇಧಸೋತಿ ಭೂರಿ ವುಚ್ಚತಿ ಪಥವೀ। ಭಗವಾ ತಾಯ ಪಥವಿಸಮಾಯ ಪಞ್ಞಾಯ ವಿಪುಲಾಯ ವಿತ್ಥತಾಯ ಸಮನ್ನಾಗತೋ। ಮೇಧಾ ವುಚ್ಚತಿ ಪಞ್ಞಾ। ಯಾ ಪಞ್ಞಾ ಪಜಾನನಾ...ಪೇ॰... ಅಮೋಹೋ ಧಮ್ಮವಿಚಯೋ ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿ। ಭಗವಾ ಇಮಾಯ ಮೇಧಾಯ ಉಪೇತೋ ಸಮುಪೇತೋ ಉಪಾಗತೋ ಸಮುಪಾಗತೋ ಉಪಪನ್ನೋ ಸಮುಪಪನ್ನೋ ಸಮನ್ನಾಗತೋ, ತಸ್ಮಾ ಬುದ್ಧೋ ಸುಮೇಧಸೋತಿ [ಭೂರಿಮೇಧಸೋತಿ (ಸ್ಯಾ॰) ಏವಮುಪರಿಪಿ] - ಗೋತಮೋ ಭೂರಿಮೇಧಸೋ। ತೇನಾಹ ಥೇರೋ ಪಿಙ್ಗಿಯೋ -

"ಏಕೋ ತಮೋನುದಾಸೀನೋ, ಜುತಿಮಾ ಸೋ ಪಭಙ್ಕರೋ।
ಗೋತಮೋ ಭೂರಿಪಞ್ಞಾಣೋ, ಗೋತಮೋ ಭೂರಿಮೇಧಸೋ"ತಿ॥

೧೦೮ಯೋ ಮೇ ಧಮ್ಮಮದೇಸೇಸಿ, ಸನ್ದಿಟ್ಠಿಕಮಕಾಲಿಕಂ।
ತಣ್ಹಕ್ಖಯಮನೀತಿಕಂ, ಯಸ್ಸ ನತ್ಥಿ ಉಪಮಾ ಕ್ವಚಿ॥

ಯೋ ಮೇ ಧಮ್ಮಮದೇಸೇಸೀತಿ। ಯೋತಿ ಯೋ ಸೋ ಭಗವಾ ಸಯಮ್ಭೂ ಅನಾಚರಿಯಕೋ ಪುಬ್ಬೇ ಅನನುಸ್ಸುತೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು ಸಾಮಂ ಸಚ್ಚಾನಿ ಅಭಿಸಮ್ಬುಜ್ಝಿ, ತತ್ಥ ಚ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಂ ಪತ್ತೋ ಬಲೇಸು ಚ ವಸೀಭಾವಂ। **ಧಮ್ಮಮದೇಸೇಸೀತಿ। ಧಮ್ಮನ್ತಿ** ಆದಿಕಲ್ಯಾಣಂ ಮಜ್ಝೇಕಲ್ಯಾಣಂ ಪರಿಯೋಸಾನಕಲ್ಯಾಣಂ ಸಾತ್ಥಂ ಸಬ್ಯಞ್ಜನಂ ಕೇವಲಪರಿಪುಣ್ಣಂ ಪರಿಸುದ್ಧಂ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ, ಚತ್ತಾರೋ ಸತಿಪಟ್ಠಾನೇ...ಪೇ॰... ಅರಿಯಂ ಅಟ್ಠಙ್ಗಿಕಂ ಮಗ್ಗಂ ನಿಬ್ಬಾನಞ್ಚ ನಿಬ್ಬಾನಗಾಮಿನಿಞ್ಚ ಪಟಿಪದಂ ಆಚಿಕ್ಖಿ ದೇಸೇಸಿ ಪಞ್ಞಪೇಸಿ ಪಟ್ಠಪೇಸಿ ವಿವರಿ ವಿಭಜಿ ಉತ್ತಾನೀಅಕಾಸಿ ಪಕಾಸೇಸೀತಿ - ಯೋ ಮೇ ಧಮ್ಮಮದೇಸೇಸಿ।

ಸನ್ದಿಟ್ಠಿಕಮಕಾಲಿಕನ್ತಿ ಸನ್ದಿಟ್ಠಿಕಂ ಅಕಾಲಿಕಂ ಏಹಿಪಸ್ಸಿಕಂ ಓಪನೇಯ್ಯಿಕಂ ಪಚ್ಚತ್ತಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ ವಿಞ್ಞೂಹೀತಿ - ಏವಂ ಸನ್ದಿಟ್ಠಿಕಂ। ಅಥ ವಾ, ಯೋ ದಿಟ್ಠೇವ ಧಮ್ಮೇ ಅರಿಯಂ ಅಟ್ಠಙ್ಗಿಕಂ ಮಗ್ಗಂ ಭಾವೇತಿ, ತಸ್ಸ ಮಗ್ಗಸ್ಸ ಅನನ್ತರಾ ಸಮನನ್ತರಾ ಅಧಿಗಚ್ಛತೇವ ಫಲಂ ವಿನ್ದತಿ ಪಟಿಲಭತೀತಿ, ಏವಮ್ಪಿ ಸನ್ದಿಟ್ಠಿಕಂ। **ಅಕಾಲಿಕನ್ತಿ** ಯಥಾ ಮನುಸ್ಸಾ ಕಾಲಿಕಂ ಧನಂ ದತ್ವಾ ಅನನ್ತರಾ ನ ಲಭನ್ತಿ ಕಾಲಂ ಆಗಮೇನ್ತಿ, ನೇವಾಯಂ ಧಮ್ಮೋ। ಯೋ ದಿಟ್ಠೇವ ಧಮ್ಮೇ ಅರಿಯಂ ಅಟ್ಠಙ್ಗಿಕಂ ಮಗ್ಗಂ ಭಾವೇತಿ, ತಸ್ಸ ಮಗ್ಗಸ್ಸ ಅನನ್ತರಾ ಸಮನನ್ತರಾ ಅಧಿಗಚ್ಛತೇವ ಫಲಂ ವಿನ್ದತಿ ಪಟಿಲಭತಿ, ನ ಪರತ್ಥ ನ ಪರಲೋಕೇ, ಏವಂ ಅಕಾಲಿಕನ್ತಿ - ಸನ್ದಿಟ್ಠಿಕಮಕಾಲಿಕಂ।

ತಣ್ಹಕ್ಖಯಮನೀತಿಕನ್ತಿ। ತಣ್ಹಾತಿ ರೂಪತಣ್ಹಾ…ಪೇ॰… ಧಮ್ಮತಣ್ಹಾ। **ತಣ್ಹಕ್ಖಯನ್ತಿ** ತಣ್ಹಕ್ಖಯಂ ರಾಗಕ್ಖಯಂ ದೋಸಕ್ಖಯಂ ಮೋಹಕ್ಖಯಂ ಗತಿಕ್ಖಯಂ ಉಪಪತ್ತಿಕ್ಖಯಂ ಪಟಿಸನ್ಧಿಕ್ಖಯಂ ಭವಕ್ಖಯಂ ಸಂಸಾರಕ್ಖಯಂ ವಟ್ಟಕ್ಖಯಂ। **ಅನೀತಿಕನ್ತಿ** ಈತಿ ವುಚ್ಚನ್ತಿ ಕಿಲೇಸಾ ಚ ಖನ್ಧಾ ಚ ಅಭಿಸಙ್ಖಾರಾ ಚ। ಈತಿಪ್ಪಹಾನಂ ಈತಿವೂಪಸಮಂ ಈತಿಪಟಿನಿಸ್ಸಗ್ಗಂ ಈತಿಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸದ್ಧಿಂ ಅಮತಂ ನಿಬ್ಬಾನನ್ತಿ - ತಣ್ಹಕ್ಖಯಮನೀತಿಕಂ।

ಯಸ್ಸ ನತ್ಥಿ ಉಪಮಾ ಕ್ವಚೀತಿ। ಯಸ್ಸಾತಿ ನಿಬ್ಬಾನಸ್ಸ। **ನತ್ಥಿ ಉಪಮಾತಿ** ಉಪಮಾ ನತ್ಥಿ, ಉಪನಿಧಾ ನತ್ಥಿ, ಸದಿಸಂ ನತ್ಥಿ, ಪಟಿಭಾಗೋ ನತ್ಥಿ ನ ಸತಿ ನ ಸಂವಿಜ್ಜತಿ ನುಪಲಬ್ಭತಿ। **ಕ್ವಚೀತಿ** ಕ್ವಚಿ ಕಿಮ್ಹಿಚಿ ಕತ್ಥಚಿ ಅಜ್ಝತ್ತಂ ವಾ ಬಹಿದ್ಧಾ ವಾ ಅಜ್ಝತ್ತಬಹಿದ್ಧಾ ವಾತಿ - ಯಸ್ಸ ನತ್ಥಿ ಉಪಮಾ ಕ್ವಚಿ। ತೇನಾಹ ಥೇರೋ ಪಿಙ್ಗಿಯೋ -

> "ಯೋ ಮೇ ಧಮ್ಮಮದೇಸೇಸಿ, ಸನ್ದಿಟ್ಠಿಕಮಕಾಲಿಕಂ।
> ತಣ್ಹಕ್ಖಯಮನೀತಿಕಂ, ಯಸ್ಸ ನತ್ಥಿ ಉಪಮಾ ಕ್ವಚೀ"ತಿ॥

೧೦೯.ಕಿಂ ನು ತಮ್ಹಾ ವಿಪ್ಪವಸಿ, ಮುಹುತ್ತಮಪಿ ಪಿಙ್ಗಿಯ।
ಗೋತಮಾ ಭೂರಿಪಞ್ಞಾಣಾ, ಗೋತಮಾ ಭೂರಿಮೇಧಸಾ॥

ಕಿಂ ನು ತಮ್ಹಾ ವಿಪ್ಪವಸೀತಿ ಕಿಂ ನು ಬುದ್ಧಮ್ಹಾ ವಿಪ್ಪವಸಿ ಅಪೇಸಿ ಅಪಗಚ್ಛಿ [ಅಪಗಚ್ಛಸಿ (ಸ್ಯಾ॰ ಕ॰)] ವಿನಾ ಹೋಸೀತಿ - ಕಿಂ ನು ತಮ್ಹಾ ವಿಪ್ಪವಸಿ।

ಮುಹುತ್ತಮಪಿ ಪಿಙ್ಗಿಯಾತಿ ಮುಹುತ್ತಮ್ಪಿ ಖಣಮ್ಪಿ ಲಯಮ್ಪಿ ವಯಮ್ಪಿ ಅದ್ಧಮ್ಪೀತಿ - ಮುಹುತ್ತಮಪಿ। **ಪಿಙ್ಗಿಯಾತಿ** ಬಾವರೀ ತಂ ನತ್ತಾರಂ ನಾಮೇನ ಆಲಪತಿ।

ಗೋತಮಾ ಭೂರಿಪಞ್ಞಾಣಾತಿ ಗೋತಮಾ ಭೂರಿಪಞ್ಞಾಣಾ ಞಾಣಪಞ್ಞಾಣಾ ಪಞ್ಞಾಧಜಾ ಪಞ್ಞಾಕೇತುಮ್ಹಾ ಪಞ್ಞಾಧಿಪತೇಯ್ಯಮ್ಹಾ ವಿಚಯಬಹುಲಾ ಪವಿಚಯಬಹುಲಾ ಓಕ್ಖಾಯನಬಹುಲಾ ಸಮೋಕ್ಖಾಯನಧಮ್ಮಾ ವಿಭೂತವಿಹಾರಿಮ್ಹಾ ತಚ್ಚರಿತಾ ತಬ್ಬಹುಲಾ ತಗ್ಗರುಕಾ ತನ್ನಿನ್ನಾ ತಪ್ಪೋಣಾ ತಪ್ಪಬ್ಭಾರಾ ತದಧಿಮುತ್ತಾ ತದಧಿಪತೇಯ್ಯಮ್ಹಾತಿ - ಗೋತಮಾ ಭೂರಿಪಞ್ಞಾಣಾ।

ಗೋತಮಾ ಭೂರಿಮೇಧಸಾತಿ ಭೂರಿ ವುಚ್ಚತಿ ಪಥವೀ। ಭಗವಾ ತಾಯ ಪಥವಿಸಮಾಯ ಪಞ್ಞಾಯ ವಿಪುಲಾಯ ವಿತ್ಥತಾಯ ಸಮನ್ನಾಗತೋ। ಮೇಧಾ ವುಚ್ಚತಿ ಪಞ್ಞಾ। ಯಾ ಪಞ್ಞಾ ಪಜಾನನಾ…ಪೇ॰… ಅಮೋಹೋ ಧಮ್ಮವಿಚಯೋ ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿ। ಭಗವಾ ಇಮಾಯ ಮೇಧಾಯ ಪಞ್ಞಾಯ ಉಪೇತೋ ಸಮುಪೇತೋ ಉಪಾಗತೋ ಸಮುಪಾಗತೋ ಉಪಪನ್ನೋ ಸಮುಪಪನ್ನೋ ಸಮನ್ನಾಗತೋ, ತಸ್ಮಾ ಬುದ್ಧೋ ಸುಮೇಧಸೋತಿ - ಗೋತಮಾ ಭೂರಿಮೇಧಸಾ। ತೇನಾಹ ಸೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ -

> "ಕಿಂನು ತಮ್ಹಾ ವಿಪ್ಪವಸಿ, ಮುಹುತ್ತಮಪಿ ಪಿಙ್ಗಿಯ।

ಗೋತಮಾ ಭೂರಿಪಞ್ಞಾಣಾ, ಗೋತಮಾ ಭೂರಿಮೇಧಸಾ"ತಿ॥

೧೧೦ಯೋ ತೇ ಧಮ್ಮಮದೇಸೇಸಿ, ಸನ್ದಿಟ್ಠಿಕಮಕಾಲಿಕಂ।
ತಣ್ಹಕ್ಖಯಮನೀತಿಕಂ, ಯಸ್ಸ ನತ್ಥಿ ಉಪಮಾ ಕ್ವಚಿ॥

ಯೋ ತೇ ಧಮ್ಮಮದೇಸೇಸೀತಿ ಯೋ ಸೋ ಭಗವಾ…ಪೇ॰… ತತ್ಥ ಚ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಂ ಪತ್ತೋ ಬಲೇಸು ಚ ವಸೀಭಾವಂ। **ಧಮ್ಮಮದೇಸೇಸೀತಿ ಧಮ್ಮ**ನ್ತಿ ಆದಿಕಲ್ಯಾಣಂ ಮಜ್ಝೇಕಲ್ಯಾಣಂ…ಪೇ॰… ನಿಬ್ಬಾನಞ್ಚ ನಿಬ್ಬಾನಗಾಮಿನಿಞ್ಚ ಪಟಿಪದಂ ಆಚಿಕ್ಖಿ ದೇಸೇಸಿ ಪಞ್ಞಪೇಸಿ ಪಟ್ಠಪೇಸಿ ವಿವರಿ ವಿಭಜಿ ಉತ್ತಾನೀಅಕಾಸಿ ಪಕಾಸೇಸೀತಿ - ಯೋ ತೇ ಧಮ್ಮಮದೇಸೇಸಿ।

ಸನ್ದಿಟ್ಠಿಕಮಕಾಲಿಕನ್ತಿ ಸನ್ದಿಟ್ಠಿಕಂ ಅಕಾಲಿಕಂ ಏಹಿಪಸ್ಸಿಕಂ ಓಪನೇಯ್ಯಿಕಂ ಪಚ್ಚತ್ತಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ ವಿಞ್ಞೂಹೀತಿ - ಏವಂ ಸನ್ದಿಟ್ಠಿಕಂ। ಅಥ ವಾ, ಯೋ ದಿಟ್ಠೇವ ಧಮ್ಮೇ ಅರಿಯಂ ಅಟ್ಠಙ್ಗಿಕಂ ಮಗ್ಗಂ ಭಾವೇತಿ, ತಸ್ಸ ಮಗ್ಗಸ್ಸ ಅನನ್ತರಾ ಸಮನನ್ತರಾ ಅಧಿಗಚ್ಛತೇವ ಫಲಂ ವಿನ್ದತಿ ಪಟಿಲಭತೀತಿ - ಏವಮ್ಪಿ ಸನ್ದಿಟ್ಠಿಕಂ। **ಅಕಾಲಿಕ**ನ್ತಿ ಯಥಾ ಮನುಸ್ಸಾ ಕಾಲಿಕಂ ಧನಂ ದತ್ವಾ ಅನನ್ತರಾ ನ ಲಭನ್ತಿ, ಕಾಲಂ ಆಗಮೇನ್ತಿ, ನೇವಾಯಂ ಧಮ್ಮೋ। ಯೋ ದಿಟ್ಠೇವ ಧಮ್ಮೇ ಅರಿಯಂ ಅಟ್ಠಙ್ಗಿಕಂ ಮಗ್ಗಂ ಭಾವೇತಿ; ತಸ್ಸ ಮಗ್ಗಸ್ಸ ಅನನ್ತರಾ ಸಮನನ್ತರಾ ಅಧಿಗಚ್ಛತೇವ ಫಲಂ ವಿನ್ದತಿ ಪಟಿಲಭತಿ, ನ ಪರತ್ಥ ನ ಪರಲೋಕೇ, ಏವಂ ಅಕಾಲಿಕನ್ತಿ - ಸನ್ದಿಟ್ಠಿಕಮಕಾಲಿಕಂ।

ತಣ್ಹಕ್ಖಯಮನೀತಿಕನ್ತಿ । **ತಣ್ಹಾ**ತಿ ರೂಪತಣ್ಹಾ…ಪೇ॰… ಧಮ್ಮತಣ್ಹಾ। **ತಣ್ಹಕ್ಖಯ**ನ್ತಿ ತಣ್ಹಕ್ಖಯಂ ರಾಗಕ್ಖಯಂ ದೋಸಕ್ಖಯಂ ಮೋಹಕ್ಖಯಂ ಗತಿಕ್ಖಯಂ ಉಪಪತ್ತಿಕ್ಖಯಂ ಪಟಿಸನ್ಧಿಕ್ಖಯಂ ಭವಕ್ಖಯಂ ಸಂಸಾರಕ್ಖಯಂ ವಟ್ಟಕ್ಖಯಂ। **ಅನೀತಿಕ**ನ್ತಿ ಈತಿ ವುಚ್ಚನ್ತಿ ಕಿಲೇಸಾ ಚ ಖನ್ಧಾ ಚ ಅಭಿಸಙ್ಖಾರಾ ಚ। ಈತಿಪ್ಪಹಾನಂ ಈತಿವೂಪಸಮಂ ಈತಿಪಟಿನಿಸ್ಸಗ್ಗಂ ಈತಿಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸದ್ಧಿಂ ಅಮತಂ ನಿಬ್ಬಾನನ್ತಿ - ತಣ್ಹಕ್ಖಯಮನೀತಿಕಂ।

ಯಸ್ಸ ನತ್ಥಿ ಉಪಮಾ ಕ್ವಚೀತಿ। **ಯಸ್ಸಾ**ತಿ ನಿಬ್ಬಾನಸ್ಸ। **ನತ್ಥಿ ಉಪಮಾ**ತಿ ಉಪಮಾ ನತ್ಥಿ, ಉಪನಿಧಾ ನತ್ಥಿ, ಸದಿಸಂ ನತ್ಥಿ, ಪಟಿಭಾಗೋ ನತ್ಥಿ ನ ಸತಿ ನ ಸಂವಿಜ್ಜತಿ ನುಪಲಬ್ಭತಿ। **ಕ್ವಚೀ**ತಿ ಕ್ವಚಿ ಕಿಮ್ಹಿಚಿ ಕತ್ಥಚಿ ಅಜ್ಝತ್ತಂ ವಾ ಬಹಿದ್ಧಾ ವಾ ಅಜ್ಝತ್ತಬಹಿದ್ಧಾ ವಾತಿ - ಯಸ್ಸ ನತ್ಥಿ ಉಪಮಾ ಕ್ವಚಿ। ತೇನಾಹ ಸೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ -

"ಯೋ ತೇ ಧಮ್ಮಮದೇಸೇಸಿ, ಸನ್ದಿಟ್ಠಿಕಮಕಾಲಿಕಂ।
ತಣ್ಹಕ್ಖಯಮನೀತಿಕಂ, ಯಸ್ಸ ನತ್ಥಿ ಉಪಮಾ ಕ್ವಚೀ"ತಿ॥

೧೧೧ನಾಹಂ ತಮ್ಹಾ ವಿಪ್ಪವಸಾಮಿ, ಮುಹುತ್ತಮಪಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ।
ಗೋತಮಾ ಭೂರಿಪಞ್ಞಾಣಾ, ಗೋತಮಾ ಭೂರಿಮೇಧಸಾ॥

ನಾಹಂ ತಮ್ಹಾ ವಿಪ್ಪವಸಾಮೀತಿ ನಾಹಂ ಬುದ್ಧಮ್ಹಾ ವಿಪ್ಪವಸಾಮಿ ಅಪೇಮಿ ಅಪಗಚ್ಛಾಮಿ ವಿನಾ ಹೋಮೀತಿ - ನಾಹಂ ತಮ್ಹಾ ವಿಪ್ಪವಸಾಮಿ।

ಮುಹುತ್ತಮಪಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾತಿ ಮುಹುತ್ತಮ್ಪಿ ಖಣಮ್ಪಿ ಲಯಮ್ಪಿ ವಯಮ್ಪಿ ಅದ್ಧಮ್ಪೀತಿ ಮುಹುತ್ತಮಪಿ। **ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ**ತಿ ಗಾರವೇನ ಮಾತುಲಂ ಆಲಪತಿ।

ಗೋತಮಾ ಭೂರಿಪಞ್ಞಾಣಾತಿ ಗೋತಮಾ ಭೂರಿಪಞ್ಞಾಣಾ ಞಾಣಪಞ್ಞಾಣಾ ಪಞ್ಞಾಧಜಾ ಪಞ್ಞಾಕೇತುಮ್ಹಾ ಪಞ್ಞಾಧಿಪತೇಯ್ಯಮ್ಹಾ ವಿಚಯಬಹುಲಾ ಪವಿಚಯಬಹುಲಾ ಓಕ್ಖಾಯನಬಹುಲಾ ಸಮೋಕ್ಖಾಯನಧಮ್ಮಾ ವಿಭೂತವಿಹಾರಿಮ್ಹಾ

ತಚ್ಚರಿತಾ ತಬ್ಬಹುಲಾ ತಗ್ಗರುಕಾ ತನ್ನಿನ್ನಾ ತಪ್ಪೋಣಾ ತಪ್ಪಬ್ಭಾರಾ ತದಧಿಮುತ್ತಾ ತದಧಿಪತೇಯ್ಯಮ್ಹಾತಿ - ಗೋತಮಾ ಭೂರಿಪಞ್ಞಾಣಾ।

ಗೋತಮಾ ಭೂರಿಮೇಧಸಾತಿ ಭೂರಿ ವುಚ್ಚತಿ ಪಥವೀ। ಭಗವಾ ತಾಯ ಪಥವಿಸಮಾಯ ಪಞ್ಞಾಯ ವಿಪುಲಾಯ ವಿತ್ಥತಾಯ ಸಮನ್ನಾಗತೋ। ಮೇಧಾ ವುಚ್ಚತಿ ಪಞ್ಞಾ। ಯಾ ಪಞ್ಞಾ ಪಜಾನನಾ…ಪೇ॰… ಅಮೋಹೋ ಧಮ್ಮವಿಚಯೋ ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿ। ಭಗವಾ ಇಮಾಯ ಮೇಧಾಯ ಪಞ್ಞಾಯ ಉಪೇತೋ ಸಮುಪೇತೋ ಉಪಾಗತೋ ಸಮುಪಾಗತೋ ಉಪಪನ್ನೋ ಸಮುಪಪನ್ನೋ ಸಮನ್ನಾಗತೋ। ತಸ್ಮಾ ಬುದ್ಧೋ ಸುಮೇಧಸೋತಿ - ಗೋತಮಾ ಭೂರಿಮೇಧಸಾ। ತೇನಾಹ ಥೇರೋ ಪಿಙ್ಗಿಯೋ -

"ನಾಹಂ ತಮ್ಹಾ ವಿಪ್ಪವಸಾಮಿ, ಮುಹುತ್ತಮಪಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ।
ಗೋತಮಾ ಭೂರಿಪಞ್ಞಾಣಾ, ಗೋತಮಾ ಭೂರಿಮೇಧಸಾ"ತಿ॥

೧೧೩ಯೋ ಮೇ ಧಮ್ಮಮದೇಸೇಸಿ, ಸನ್ದಿಟ್ಠಿಕಮಕಾಲಿಕಂ।
ತಣ್ಹಕ್ಖಯಮನೀತಿಕಂ , ಯಸ್ಸ ನತ್ಥಿ ಉಪಮಾ ಕ್ವಚಿ॥

ಯೋ ಮೇ ಧಮ್ಮಮದೇಸೇಸೀತಿ ಯೋ ಸೋ ಭಗವಾ ಸಯಮ್ಭೂ ಅನಾಚರಿಯಕೋ ಪುಬ್ಬೇ ಅನನುಸ್ಸುತೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು ಸಾಮಂ ಸಚ್ಚಾನಿ ಅಭಿಸಮ್ಬುಜ್ಝಿ, ತತ್ಥ ಚ ಸಬ್ಬಞ್ಞುತಂ ಪತ್ತೋ ಬಲೇಸು ಚ ವಸೀಭಾವಂ। **ಧಮ್ಮಮದೇಸೇಸೀತಿ। ಧಮ್ಮನ್ತಿ** ಆದಿಕಲ್ಯಾಣಂ ಮಜ್ಝೇಕಲ್ಯಾಣಂ ಪರಿಯೋಸಾನಕಲ್ಯಾಣಂ ಸಾತ್ಥಂ ಸಬ್ಯಞ್ಜನಂ ಕೇವಲಪರಿಪುಣ್ಣಂ ಪರಿಸುದ್ಧಂ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ, ಚತ್ತಾರೋ ಸತಿಪಟ್ಠಾನೇ ಚತ್ತಾರೋ ಸಮ್ಮಪ್ಪಧಾನೇ ಚತ್ತಾರೋ ಇದ್ಧಿಪಾದೇ ಪಞ್ಚಿನ್ದ್ರಿಯಾನಿ ಪಞ್ಚ ಬಲಾನಿ ಸತ್ತ ಬೋಜ್ಝಙ್ಗೇ ಅರಿಯಂ ಅಟ್ಠಙ್ಗಿಕಂ ಮಗ್ಗಂ ನಿಬ್ಬಾನಞ್ಚ ನಿಬ್ಬಾನಗಾಮಿನಿಞ್ಚ ಪಟಿಪದಂ ಆಚಿಕ್ಖಿ ದೇಸೇಸಿ ಪಞ್ಞಪೇಸಿ ಪಟ್ಠಪೇಸಿ ವಿವರಿ ವಿಭಜಿ ಉತ್ತಾನೀಅಕಾಸಿ ಪಕಾಸೇಸೀತಿ - ಯೋ ಮೇ ಧಮ್ಮಮದೇಸೇಸಿ।

ಸನ್ದಿಟ್ಠಿಕಮಕಾಲಿಕನ್ತಿ ಸನ್ದಿಟ್ಠಿಕಂ ಅಕಾಲಿಕಂ ಏಹಿಪಸ್ಸಿಕಂ ಓಪನೇಯ್ಯಿಕಂ ಪಚ್ಚತ್ತಂ ವೇದಿತಬ್ಬಂ ವಿಞ್ಞೂಹೀತಿ, ಏವಂ ಸನ್ದಿಟ್ಠಿಕಂ। ಅಥ ವಾ, ಯೋ ದಿಟ್ಠೇವ ಧಮ್ಮೇ ಅರಿಯಂ ಅಟ್ಠಙ್ಗಿಕಂ ಮಗ್ಗಂ ಭಾವೇತಿ, ತಸ್ಸ ಮಗ್ಗಸ್ಸ ಅನನ್ತರಾ ಸಮನನ್ತರಾ ಅಧಿಗಚ್ಛತೇವ ಫಲಂ ವಿನ್ದತಿ ಪಟಿಲಭತೀತಿ, ಏವಮ್ಪಿ ಸನ್ದಿಟ್ಠಿಕಂ। **ಅಕಾಲಿಕನ್ತಿ** ಯಥಾ ಮನುಸ್ಸಾ ಕಾಲಿಕಂ ಧನಂ ದತ್ವಾ ಅನನ್ತರಾ ನ ಲಭನ್ತಿ, ಕಾಲಂ ಆಗಮೇನ್ತಿ, ನೇವಾಯಂ ಧಮ್ಮೋ। ಯೋ ದಿಟ್ಠೇವ ಧಮ್ಮೇ ಅರಿಯಂ ಅಟ್ಠಙ್ಗಿಕಂ ಮಗ್ಗಂ ಭಾವೇತಿ, ತಸ್ಸ ಮಗ್ಗಸ್ಸ ಅನನ್ತರಾ ಸಮನನ್ತರಾ ಅಧಿಗಚ್ಛತೇವ ಫಲಂ ವಿನ್ದತಿ ಪಟಿಲಭತಿ, ನ ಪರತ್ಥ ನ ಪರಲೋಕೇ, ಏವಂ ಅಕಾಲಿಕನ್ತಿ - ಸನ್ದಿಟ್ಠಿಕಮಕಾಲಿಕಂ।

ತಣ್ಹಕ್ಖಯಮನೀತಿಕನ್ತಿ । ತಣ್ಹಾತಿ ರೂಪತಣ್ಹಾ…ಪೇ॰… ಧಮ್ಮತಣ್ಹಾ। **ತಣ್ಹಕ್ಖಯನ್ತಿ** ತಣ್ಹಕ್ಖಯಂ ರಾಗಕ್ಖಯಂ ದೋಸಕ್ಖಯಂ ಮೋಹಕ್ಖಯಂ ಗತಿಕ್ಖಯಂ ಉಪಪತ್ತಿಕ್ಖಯಂ ಪಟಿಸನ್ಧಿಕ್ಖಯಂ ಭವಕ್ಖಯಂ ಸಂಸಾರಕ್ಖಯಂ ವಟ್ಟಕ್ಖಯಂ। **ಅನೀತಿಕನ್ತಿ** ಈತಿ ವುಚ್ಚನ್ತಿ ಕಿಲೇಸಾ ಚ ಖನ್ಧಾ ಚ ಅಭಿಸಙ್ಖಾರಾ ಚ। ಈತಿಪ್ಪಹಾನಂ ಈತಿವೂಪಸಮಂ ಈತಿಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸದ್ಧಿಂ ಅಮತಂ ನಿಬ್ಬಾನನ್ತಿ - ತಣ್ಹಕ್ಖಯಮನೀತಿಕಂ।

ಯಸ್ಸ ನತ್ಥಿ ಉಪಮಾ ಕ್ವಚೀತಿ। ಯಸ್ಸಾತಿ ನಿಬ್ಬಾನಸ್ಸ। **ನತ್ಥಿ ಉಪಮಾತಿ** ಉಪಮಾ ನತ್ಥಿ, ಉಪನಿಧಾ ನತ್ಥಿ, ಸದಿಸಂ ನತ್ಥಿ, ಪಟಿಭಾಗೋ ನತ್ಥಿ ನ ಅತ್ಥಿ ನ ಸಂವಿಜ್ಜತಿ ನುಪಲಬ್ಭತಿ। **ಕ್ವಚೀತಿ** ಕ್ವಚಿ ಕಿಮ್ಹಿಚಿ ಕತ್ಥಚಿ ಅಜ್ಝತ್ತಂ ವಾ ಬಹಿದ್ಧಾ ವಾ ಅಜ್ಝತ್ತಬಹಿದ್ಧಾ ವಾತಿ - ಯಸ್ಸ ನತ್ಥಿ ಉಪಮಾ ಕ್ವಚಿ। ತೇನಾಹ ಥೇರೋ ಪಿಙ್ಗಿಯೋ -

"ಯೋ ಮೇ ಧಮ್ಮಮದೇಸೇಸಿ, ಸನ್ದಿಟ್ಠಿಕಮಕಾಲಿಕಂ।
ತಣ್ಹಕ್ಖಯಮನೀತಿಕಂ, ಯಸ್ಸ ನತ್ಥಿ ಉಪಮಾ ಕ್ವಚೀ"ತಿ॥

೧೧೩**ಪಸ್ಸಾಮಿ ನಂ ಮನಸಾ ಚಕ್ಖುನಾವ, ರತ್ತಿನ್ದಿವಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಅಪ್ಪಮತ್ತೋ।**

ನಮಸ್ಸಮಾನೋ ವಿವಸೇಮಿ [ನಮಸ್ಸಮಾನೋವ ವಸೇಮಿ (ಸೀ॰ ಅಟ್ಠ॰) … ವಿವಸಾಮಿ (ಸ್ಯಾ॰)] **ರತ್ತಿಂ, ತೇನೇವ ಮಞ್ಞಾಮಿ ಅವಿಪ್ಪವಾಸಂ॥**

ಪಸ್ಸಾಮಿ ನಂ ಮನಸಾ ಚಕ್ಖುನಾವಾತಿ ಯಥಾ ಚಕ್ಖುಮಾ ಪುರಿಸೋ ಆಲೋಕೇ ರೂಪಗತಾನಿ ಪಸ್ಸೇಯ್ಯ ದಕ್ಖೇಯ್ಯ ಓಲೋಕೇಯ್ಯ ನಿಜ್ಝಾಯೇಯ್ಯ ಉಪಪರಿಕ್ಖೇಯ್ಯ, ಏವಮೇವಾಹಂ ಬುದ್ಧಂ ಭಗವನ್ತಂ ಮನಸಾ ಪಸ್ಸಾಮಿ ದಕ್ಖಾಮಿ ಓಲೋಕೇಮಿ ನಿಜ್ಝಾಯಾಮಿ ಉಪಪರಿಕ್ಖಾಮೀತಿ - ಪಸ್ಸಾಮಿ ನಂ ಮನಸಾ ಚಕ್ಖುನಾವ।

ರತ್ತಿನ್ದಿವಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಅಪ್ಪಮತ್ತೋತಿ ರತ್ತಿಞ್ಚ ದಿವಾ ಚ ಬುದ್ಧಾನುಸ್ಸತಿಂ ಮನಸಾ ಭಾವೇನ್ತೋ ಅಪ್ಪಮತ್ತೋತಿ - ರತ್ತಿನ್ದಿವಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಅಪ್ಪಮತ್ತೋ।

ನಮಸ್ಸಮಾನೋ ವಿವಸೇಮಿ ರತ್ತಿನ್ತಿ। **ನಮಸ್ಸಮಾನೋ**ತಿ ಕಾಯೇನ ವಾ ನಮಸ್ಸಮಾನೋ, ವಾಚಾಯ ವಾ ನಮಸ್ಸಮಾನೋ, ಚಿತ್ತೇನ ವಾ ನಮಸ್ಸಮಾನೋ, ಅನ್ವತ್ಥಪಟಿಪತ್ತಿಯಾ ವಾ ನಮಸ್ಸಮಾನೋ, ಧಮ್ಮಾನುಧಮ್ಮಪಟಿಪತ್ತಿಯಾ ವಾ ನಮಸ್ಸಮಾನೋ ಸಕ್ಕಾರಮಾನೋ ಗರುಕಾರಮಾನೋ ಮಾನಯಮಾನೋ ಪೂಜಯಮಾನೋ ರತ್ತಿನ್ದಿವಂ ವಿವಸೇಮಿ ಅತಿನಾಮೇಮಿ ಅತಿಕ್ಕಮೇಮೀತಿ - ನಮಸ್ಸಮಾನೋ ವಿವಸೇಮಿ ರತ್ತಿಂ।

ತೇನೇವ ಮಞ್ಞಾಮಿ ಅವಿಪ್ಪವಾಸನ್ತಿ ತಾಯ ಬುದ್ಧಾನುಸ್ಸತಿಯಾ ಭಾವೇನ್ತೋ ಅವಿಪ್ಪವಾಸೋತಿ ತಂ ಮಞ್ಞಾಮಿ, ಅವಿಪ್ಪವುಟ್ಠೋತಿ ತಂ ಮಞ್ಞಾಮಿ ಜಾನಾಮಿ। ಏವಂ ಜಾನಾಮಿ ಏವಂ ಆಜಾನಾಮಿ ಏವಂ ವಿಜಾನಾಮಿ ಏವಂ ಪಟಿವಿಜಾನಾಮಿ ಏವಂ ಪಟಿವಿಜ್ಝಾಮೀತಿ - ತೇನೇವ ಮಞ್ಞಾಮಿ ಅವಿಪ್ಪವಾಸಂ। ತೇನಾಹ ಥೇರೋ ಪಿಙ್ಗಿಯೋ -

"ಪಸ್ಸಾಮಿ ನಂ ಮನಸಾ ಚಕ್ಖುನಾವ, ರತ್ತಿನ್ದಿವಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಅಪ್ಪಮತ್ತೋ।
ನಮಸ್ಸಮಾನೋ ವಿವಸೇಮಿ ರತ್ತಿಂ, ತೇನೇವ ಮಞ್ಞಾಮಿ ಅವಿಪ್ಪವಾಸ"ನ್ತಿ॥

೧೧೪**ಸದ್ಧಾ ಚ ಪೀತಿ ಚ ಮನೋ ಸತಿ ಚ, ನಾಪೇನ್ತಿಮೇ ಗೋತಮಸಾಸನಮ್ಹಾ।**

ಯಂ ಯಂ ದಿಸಂ ವಜತಿ ಭೂರಿಪಞ್ಞೋ, ಸ ತೇನ ತೇನೇವ ನತೋಹಮಸ್ಮಿ॥

ಸದ್ಧಾ ಚ ಪೀತಿ ಚ ಮನೋ ಸತಿ ಚಾತಿ। **ಸದ್ಧಾ**ತಿ ಯಾ ಚ ಭಗವನ್ತಂ ಆರಬ್ಭ ಸದ್ಧಾ ಸದ್ದಹನಾ [ಸದ್ಧಹನಾ (ಕ॰)] ಓಕಪ್ಪನಾ ಅಭಿಪ್ಪಸಾದೋ ಸದ್ಧಾ ಸದ್ಧಿನ್ದ್ರಿಯಂ ಸದ್ಧಾಬಲಂ। **ಪೀತೀ**ತಿ ಯಾ ಭಗವನ್ತಂ ಆರಬ್ಭ ಪೀತಿ ಪಾಮೋಜ್ಜಂ [ಪಾಮುಜ್ಜಂ (ಸ್ಯಾ॰)] ಮೋದನಾ ಆಮೋದನಾ ಪಮೋದನಾ ಹಾಸೋ ಪಹಾಸೋ ವಿತ್ತಿ ತುಟ್ಠಿ ಓದಗ್ಯಂ ಅತ್ತಮನತಾ ಚಿತ್ತಸ್ಸ। **ಮನೋ**ತಿ ಯಞ್ಚ ಭಗವನ್ತಂ ಆರಬ್ಭ ಚಿತ್ತಂ ಮನೋ ಮಾನಸಂ ಹದಯಂ ಪಣ್ಡರಂ ಮನೋ ಮನಾಯತನಂ ಮನಿನ್ದ್ರಿಯಂ ವಿಞ್ಞಾಣಂ ವಿಞ್ಞಾಣಕ್ಖನ್ಧೋ ತಜ್ಜಾ ಮನೋವಿಞ್ಞಾಣಧಾತು। **ಸತೀ**ತಿ ಯಾ ಭಗವನ್ತಂ ಆರಬ್ಭ ಸತಿ ಅನುಸ್ಸತಿ ಸಮ್ಮಾಸತೀತಿ - ಸದ್ಧಾ ಚ ಪೀತಿ ಚ ಮನೋ ಸತಿ ಚ।

ನಾಪೇನ್ತಿಮೇ ಗೋತಮಸಾಸನಮ್ಹಾತಿ ಇಮೇ ಚತ್ತಾರೋ ಧಮ್ಮಾ ಗೋತಮಸಾಸನಾ ಬುದ್ಧಸಾಸನಾ ಜಿನಸಾಸನಾ ತಥಾಗತಸಾಸನಾ ಅರಹನ್ತಸಾಸನಾ ನಾಪೇನ್ತಿ ನ ಗಚ್ಛನ್ತಿ ನ ವಿಜಹನ್ತಿ ನ ವಿನಾಸೇನ್ತೀತಿ - ನಾಪೇನ್ತಿಮೇ ಗೋತಮಸಾಸನಮ್ಹಾ।

ಯಂ ಯಂ ದಿಸಂ ವಜತಿ ಭೂರಿಪಞ್ಞೋತಿ। **ಯಂ ಯಂ ದಿಸ**ನ್ತಿ ಪುರತ್ಥಿಮಂ ವಾ ದಿಸಂ ಪಚ್ಛಿಮಂ ವಾ ದಿಸಂ ದಕ್ಖಿಣಂ ವಾ ದಿಸಂ ಉತ್ತರಂ ವಾ ದಿಸಂ ವಜತಿ ಗಚ್ಛತಿ ಕಮತಿ ಅಭಿಕ್ಕಮತಿ। **ಭೂರಿಪಞ್ಞೋ**ತಿ ಭೂರಿಪಞ್ಞೋ ಮಹಾಪಞ್ಞೋ ತಿಕ್ಖಪಞ್ಞೋ ಪುಥುಪಞ್ಞೋ

ಹಾಸಪಞ್ಞೋ ಜವನಪಞ್ಞೋ ನಿಬ್ಬೇಧಿಕಪಞ್ಞೋ । ಭೂರಿ ವುಚ್ಚತಿ ಪಥವೀ। ಭಗವಾ ತಾಯ ಪಥವಿಸಮಾಯ ಪಞ್ಞಾಯ ವಿಪುಲಾಯ ವಿತ್ಥತಾಯ ಸಮನ್ನಾಗತೋತಿ - ಯಂ ಯಂ ದಿಸಂ ವಜತಿ ಭೂರಿಪಞ್ಞೋ।

ಸ ತೇನ ತೇನೇವ ನತೋಹಮಸ್ಮೀತಿ ಸೋ ಯೇನ ಬುದ್ಧೋ ತೇನ ತೇನೇವ ನತೋ ತನ್ನಿನ್ನೋ ತಪ್ಪೋಣೋ ತಪ್ಪಬ್ಭಾರೋ ತದಧಿಮುತ್ತೋ ತದಧಿಪತೇಯ್ಯೋತಿ - ಸ ತೇನ ತೇನೇವ ನತೋಹಮಸ್ಮಿ। ತೇನಾಹ ಥೇರೋ ಪಿಙ್ಗಿಯೋ -

"ಸದ್ಧಾ ಚ ಪೀತಿ ಚ ಮನೋ ಸತಿ ಚ, ನಾಪೇನ್ತಿಮೇ ಗೋತಮಸಾಸನಮ್ಹಾ।
ಯಂ ಯಂ ದಿಸಂ ವಜತಿ ಭೂರಿಪಞ್ಞೋ, ಸ ತೇನ ತೇನೇವ ನತೋಹಮಸ್ಮೀ"ತಿ॥

೧೧೫ಜಿಣ್ಣಸ್ಸ ಮೇ ದುಬ್ಬಲಥಾಮಕಸ್ಸ, ತೇನೇವ ಕಾಯೋ ನ ಪಲೇತಿ ತತ್ಥ।
ಸಙ್ಕಪ್ಪಯನ್ತಾಯ ವಜಾಮಿ ನಿಚ್ಚಂ, ಮನೋ ಹಿ ಮೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ತೇನ ಯುತ್ತೋ॥

ಜಿಣ್ಣಸ್ಸ ಮೇ ದುಬ್ಬಲಥಾಮಕಸ್ಸಾತಿ ಜಿಣ್ಣಸ್ಸ ವುಡ್ಢಸ್ಸ ಮಹಲ್ಲಕಸ್ಸ ಅದ್ಧಗತಸ್ಸ ವಯೋಅನುಪ್ಪತ್ತಸ್ಸ। **ದುಬ್ಬಲಥಾಮಕಸ್ಸಾತಿ** ದುಬ್ಬಲಥಾಮಕಸ್ಸ ಅಪ್ಪಥಾಮಕಸ್ಸ ಪರಿತ್ತಥಾಮಕಸ್ಸಾತಿ - ಜಿಣ್ಣಸ್ಸ ಮೇ ದುಬ್ಬಲಥಾಮಕಸ್ಸ।

ತೇನೇವ ಕಾಯೋ ನ ಪಲೇತಿ ತತ್ಥಾತಿ ಕಾಯೋ ಯೇನ ಬುದ್ಧೋ ತೇನ ನ ಪಲೇತಿ ನ ವಜತಿ ನ ಗಚ್ಛತಿ ನಾತಿಕ್ಕಮತೀತಿ - ತೇನೇವ ಕಾಯೋ ನ ಪಲೇತಿ ತತ್ಥ।

ಸಙ್ಕಪ್ಪಯನ್ತಾಯ ವಜಾಮಿ ನಿಚ್ಚನ್ತಿ ಸಙ್ಕಪ್ಪಗಮನೇನ ವಿತಕ್ಕಗಮನೇನ ಞಾಣಗಮನೇನ ಪಞ್ಞಾಗಮನೇನ ಬುದ್ಧಿಗಮನೇನ ವಜಾಮಿ ಗಚ್ಛಾಮಿ ಅತಿಕ್ಕಮಾಮೀತಿ - ಸಙ್ಕಪ್ಪಯನ್ತಾಯ ವಜಾಮಿ ನಿಚ್ಚಂ।

ಮನೋ ಹಿ ಮೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ತೇನ ಯುತ್ತೋತಿ। ಮನೋತಿ ಯಂ ಚಿತ್ತಂ ಮನೋ ಮಾನಸಂ...ಪೇ॰... ತಜ್ಜಾ ಮನೋವಿಞ್ಞಾಣಧಾತು। **ಮನೋ ಹಿ ಮೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ತೇನ ಯುತ್ತೋತಿ** ಮನೋ ಯೇನ ಬುದ್ಧೋ ತೇನ ಯುತ್ತೋ ಪಯುತ್ತೋ ಸಂಯುತ್ತೋತಿ - ಮನೋ ಹಿ ಮೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ತೇನ ಯುತ್ತೋ। ತೇನಾಹ ಥೇರೋ ಪಿಙ್ಗಿಯೋ -

"ಜಿಣ್ಣಸ್ಸ ಮೇ ದುಬ್ಬಲಥಾಮಕಸ್ಸ, ತೇನೇವ ಕಾಯೋ ನ ಪಲೇತಿ ತತ್ಥ।
ಸಙ್ಕಪ್ಪಯನ್ತಾಯ ವಜಾಮಿ ನಿಚ್ಚಂ, ಮನೋ ಹಿ ಮೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ತೇನ ಯುತ್ತೋ"ತಿ॥

೧೧೬ಪಙ್ಕೇ ಸಯಾನೋ ಪರಿಫನ್ದಮಾನೋ, ದೀಪಾ ದೀಪಂ ಉಪಲ್ಲವಿಂ।
ಅಥದ್ದಸಾಸಿಂ ಸಮ್ಬುದ್ಧಂ, ಓಘತಿಣ್ಣಮನಾಸವಂ॥

ಪಙ್ಕೇ ಸಯಾನೋ ಪರಿಫನ್ದಮಾನೋತಿ। ಪಙ್ಕೇ ಸಯಾನೋತಿ ಕಾಮಪಙ್ಕೇ ಕಾಮಕದ್ದಮೇ ಕಾಮಕಿಲೇಸೇ ಕಾಮಬಳಿಸೇ ಕಾಮಪರಿಳಾಹೇ ಕಾಮಪಲಿಬೋಧೇ ಸೇಮಾನೋ ಸಯಮಾನೋ ವಸಮಾನೋ ಆವಸಮಾನೋ ಪರಿವಸಮಾನೋ [ಅವಸೇಮಾನೋ ಪರಿಸೇಮಾನೋ (ಸ್ಯಾ॰)] ತಿ - ಪಙ್ಕೇ ಸಯಾನೋ। **ಪರಿಫನ್ದಮಾನೋತಿ** ತಣ್ಹಾಫನ್ದನಾಯ ಫನ್ದಮಾನೋ, ದಿಟ್ಠಿಫನ್ದನಾಯ ಫನ್ದಮಾನೋ , ಕಿಲೇಸಫನ್ದನಾಯ ಫನ್ದಮಾನೋ, ಪಯೋಗಫನ್ದನಾಯ ಫನ್ದಮಾನೋ, ವಿಪಾಕಫನ್ದನಾಯ ಫನ್ದಮಾನೋ, ಮನೋದುಚ್ಚರಿತಫನ್ದನಾಯ ಫನ್ದಮಾನೋ, ರತ್ತೋ ರಾಗೇನ ಫನ್ದಮಾನೋ, ದುಟ್ಠೋ ದೋಸೇನ ಫನ್ದಮಾನೋ, ಮೂಳ್ಹೋ ಮೋಹೇನ ಫನ್ದಮಾನೋ, ವಿನಿಬನ್ಧೋ ಮಾನೇನ ಫನ್ದಮಾನೋ, ಪರಾಮಟ್ಠೋ ದಿಟ್ಠಿಯಾ ಫನ್ದಮಾನೋ, ವಿಕ್ಖೇಪಗತೋ ಉದ್ಧಚ್ಚೇನ ಫನ್ದಮಾನೋ, ಅನಿಟ್ಠಙ್ಗತೋ ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾಯ ಫನ್ದಮಾನೋ, ಥಾಮಗತೋ ಅನುಸಯೇಹಿ ಫನ್ದಮಾನೋ, ಲಾಭೇನ ಫನ್ದಮಾನೋ, ಅಲಾಭೇನ ಫನ್ದಮಾನೋ, ಯಸೇನ ಫನ್ದಮಾನೋ, ಅಯಸೇನ ಫನ್ದಮಾನೋ,

ಪಸಂಸಾಯ ಫನ್ದಮಾನೋ, ನಿನ್ದಾಯ ಫನ್ದಮಾನೋ, ಸುಖೇನ ಫನ್ದಮಾನೋ, ದುಕ್ಖೇನ ಫನ್ದಮಾನೋ, ಜಾತಿಯಾ ಫನ್ದಮಾನೋ, ಜರಾಯ ಫನ್ದಮಾನೋ, ಬ್ಯಾಧಿನಾ ಫನ್ದಮಾನೋ, ಮರಣೇನ ಫನ್ದಮಾನೋ, ಸೋಕಪರಿದೇವದುಕ್ಖದೋಮನಸ್ಸುಪಾಯಾಸೇಹಿ ಫನ್ದಮಾನೋ, ನೇರಯಿಕೇನ ದುಕ್ಖೇನ ಫನ್ದಮಾನೋ, ತಿರಚ್ಛಾನಯೋನಿಕೇನ ದುಕ್ಖೇನ ಫನ್ದಮಾನೋ, ಪೇತ್ತಿವಿಸಯಿಕೇನ ದುಕ್ಖೇನ ಫನ್ದಮಾನೋ, ಮಾನುಸಿಕೇನ ದುಕ್ಖೇನ...ಪೇ॰... ಗಬ್ಭೋಕ್ಕನ್ತಿಮೂಲಕೇನ ದುಕ್ಖೇನ... ಗಬ್ಭಟ್ಠಿತಿಮೂಲಕೇನ ದುಕ್ಖೇನ... ಗಬ್ಭವುಟ್ಠಾನಮೂಲಕೇನ ದುಕ್ಖೇನ... ಜಾತಸ್ಸೂಪನಿಬನ್ಧಕೇನ ದುಕ್ಖೇನ... ಜಾತಸ್ಸ ಪರಾಧೇಯ್ಯಕೇನ ದುಕ್ಖೇನ... ಅತ್ತೂಪಕ್ಕಮೇನ ದುಕ್ಖೇನ... ಪರೂಪಕ್ಕಮೇನ ದುಕ್ಖೇನ... ಸಙ್ಖಾರದುಕ್ಖೇನ... ವಿಪರಿಣಾಮದುಕ್ಖೇನ... ಚಕ್ಖುರೋಗೇನ ದುಕ್ಖೇನ... ಸೋತರೋಗೇನ ದುಕ್ಖೇನ... ಘಾನರೋಗೇನ ದುಕ್ಖೇನ... ಜಿವ್ಹಾರೋಗೇನ ದುಕ್ಖೇನ... ಕಾಯರೋಗೇನ ದುಕ್ಖೇನ... ಸೀಸರೋಗೇನ ದುಕ್ಖೇನ... ಕಣ್ಣರೋಗೇನ ದುಕ್ಖೇನ... ಮುಖರೋಗೇನ ದುಕ್ಖೇನ... ದನ್ತರೋಗೇನ ದುಕ್ಖೇನ... ಓಟ್ಠರೋಗೇನ ದುಕ್ಖೇನ... ಕಾಸೇನ... ಸಾಸೇನ... ಪಿನಾಸೇನ... ಡಾಹೇನ [ದಾಹೇನ (ಕ॰) ಮಹಾನಿ॰ ೧೧] ... ಜರೇನ... ಕುಚ್ಛಿರೋಗೇನ... ಮುಚ್ಛಾಯ... ಪಕ್ಖನ್ದಿಕಾಯ... ಸೂಲಾಯ... ವಿಸೂಚಿಕಾಯ... ಕುಟ್ಠೇನ... ಗಣ್ಡೇನ... ಕಿಲಾಸೇನ... ಸೋಸೇನ... ಅಪಮಾರೇನ ... ದದ್ದುಯಾ... ಕಣ್ಡುಯಾ... ಕಚ್ಛುಯಾ... ರಖಸಾಯ... ವಿತಚ್ಛಿಕಾಯ... ಲೋಹಿತಪಿತ್ತೇನ [ಲೋಹಿತೇನ। ಪಿತ್ತೇನ (ಸ್ಯಾ॰ ಕ॰)] ... ಮಧುಮೇಹೇನ... ಅಂಸಾಯ... ಪಿಳಕಾಯ... ಭಗನ್ದಲೇನ [ಭಗನ್ದಲಾಯ (ಸ್ಯಾ॰)] ... ಪಿತ್ತಸಮುಟ್ಠಾನೇನ ಆಬಾಧೇನ... ಸೇಮ್ಹಸಮುಟ್ಠಾನೇನ ಆಬಾಧೇನ... ವಾತಸಮುಟ್ಠಾನೇನ ಆಬಾಧೇನ... ಸನ್ನಿಪಾತಿಕೇನ ಆಬಾಧೇನ... ಉತುಪರಿಣಾಮಜೇನ ಆಬಾಧೇನ... ವಿಸಮಪರಿಹಾರಜೇನ ಆಬಾಧೇನ... ಓಪಕ್ಕಮಿಕೇನ ಆಬಾಧೇನ... ಕಮ್ಮವಿಪಾಕಜೇನ ಆಬಾಧೇನ... ಸೀತೇನ... ಉಣ್ಹೇನ... ಜಿಘಚ್ಛಾಯ ... ಪಿಪಾಸಾಯ... ಉಚ್ಚಾರೇನ... ಪಸ್ಸಾವೇನ... ಡಂಸಮಕಸವಾತಾತಪಸರೀಸಪಸಮ್ಫಸ್ಸೇನ ದುಕ್ಖೇನ... ಮಾತುಮರಣೇನ ದುಕ್ಖೇನ... ಪಿತುಮರಣೇನ ದುಕ್ಖೇನ... ಪುತ್ತಮರಣೇನ ದುಕ್ಖೇನ... ಧೀತುಮರಣೇನ ದುಕ್ಖೇನ... ಞಾತಿಬ್ಯಸನೇನ ದುಕ್ಖೇನ... ಭೋಗಬ್ಯಸನೇನ ದುಕ್ಖೇನ... ರೋಗಬ್ಯಸನೇನ ದುಕ್ಖೇನ... ಸೀಲಬ್ಯಸನೇನ ದುಕ್ಖೇನ... ದಿಟ್ಠಿಬ್ಯಸನೇನ ದುಕ್ಖೇನ ಫನ್ದಮಾನೋ ಪರಿಫನ್ದಮಾನೋ ಪವೇಧಮಾನೋ ಸಮ್ಪವೇಧಮಾನೋತಿ - ಪಙ್ಕೇ ಸಯಾನೋ ಪರಿಫನ್ದಮಾನೋ।

ದೀಪಾ ದೀಪಂ ಉಪಲ್ಲವಿನ್ತಿ ಸತ್ಥಾರತೋ ಸತ್ಥಾರಂ ಧಮ್ಮಕ್ಖಾನತೋ ಧಮ್ಮಕ್ಖಾನಂ ಗಣತೋ ಗಣಂ ದಿಟ್ಠಿಯಾ ದಿಟ್ಠಿಂ ಪಟಿಪದಾಯ ಪಟಿಪದಂ ಮಗ್ಗತೋ ಮಗ್ಗಂ ಪಲ್ಲವಿಂ ಉಪಲ್ಲವಿಂ ಸಮ್ಪಲ್ಲವಿನ್ತಿ - ದೀಪಾ ದೀಪಂ ಉಪಲ್ಲವಿಂ।

ಅಥದ್ದಸಾಸಿಂ ಸಮ್ಬುದ್ಧನ್ತಿ। **ಅಥಾತಿ** ಪದಸನ್ಧಿ ಪದಸಂಸಗ್ಗೋ ಪದಪಾರಿಪೂರೀ ಅಕ್ಖರಸಮವಾಯೋ ಬ್ಯಞ್ಜನಸಿಲಿಟ್ಠತಾ ಪದಾನುಪುಬ್ಬತಾಪೇತಂ - ಅಥಾತಿ। **ಅದ್ದಸಾಸಿನ್ತಿ** ಅದ್ದಸಂ ಅದ್ದಕ್ಖಿಂ ಅಪಸ್ಸಿಂ ಪಟಿವಿಜ್ಝಿಂ। **ಬುದ್ಧೋತಿ** ಯೋ ಸೋ ಭಗವಾ ಸಯಮ್ಭೂ ಅನಾಚರಿಯಕೋ...ಪೇ॰... ಸಚ್ಛಿಕಾ ಪಞ್ಞತ್ತಿ, ಯದಿದಂ ಬುದ್ಧೋತಿ - ಅಥದ್ದಸಾಸಿಂ ಸಮ್ಬುದ್ಧಂ।

ಓಘತಿಣ್ಣಮನಾಸವನ್ತಿ। **ಓಘತಿಣ್ಣನ್ತಿ** ಭಗವಾ ಕಾಮೋಘಂ ತಿಣ್ಣೋ, ಭವೋಘಂ ತಿಣ್ಣೋ, ದಿಟ್ಠೋಘಂ ತಿಣ್ಣೋ, ಅವಿಜ್ಜೋಘಂ ತಿಣ್ಣೋ, ಸಬ್ಬಸಂಸಾರಪಥಂ ತಿಣ್ಣೋ ಉತ್ತಿಣ್ಣೋ ನಿತ್ಥಿಣ್ಣೋ ಅತಿಕ್ಕನ್ತೋ ಸಮತಿಕ್ಕನ್ತೋ ವೀತಿವತ್ತೋ, ಸೋ ವುತ್ಥವಾಸೋ ಚಿಣ್ಣಚರಣೋ...ಪೇ॰... ಜಾತಿಮರಣಸಂಸಾರೋ, ನತ್ಥಿ ತಸ್ಸ ಪುನಬ್ಭವೋತಿ - ಓಘತಿಣ್ಣಂ। **ಅನಾಸವನ್ತಿ** ಚತ್ತಾರೋ ಆಸವಾ - ಕಾಮಾಸವೋ, ಭವಾಸವೋ, ದಿಟ್ಠಾಸವೋ, ಅವಿಜ್ಜಾಸವೋ। ತೇ ಆಸವಾ ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಪಹೀನಾ ಉಚ್ಛಿನ್ನಮೂಲಾ ತಾಲಾವತ್ಥುಕತಾ ಅನಭಾವಂಕತಾ ಆಯತಿಂ ಅನುಪ್ಪಾದಧಮ್ಮಾ। ತಸ್ಮಾ ಬುದ್ಧೋ ಅನಾಸವಾತಿ - ಓಘತಿಣ್ಣಮನಾಸವಂ। ತೇನಾಹ ಥೇರೋ ಪಿಙ್ಗಿಯೋ -

> "ಪಙ್ಕೇ ಸಯಾನೋ ಪರಿಫನ್ದಮಾನೋ, ದೀಪಾ ದೀಪಂ ಉಪಲ್ಲವಿಂ।
> ಅಥದ್ದಸಾಸಿಂ ಸಮ್ಬುದ್ಧಂ, ಓಘತಿಣ್ಣಮನಾಸವ"ನ್ತಿ॥

೧೧೭**ಯಥಾ ಅಹೂ ವಕ್ಕಲಿ ಮುತ್ತಸದ್ಧೋ, ಭದ್ರಾವುಧೋ ಆಳವಿಗೋತಮೋ ಚ।**

ಏವಮೇವ ತ್ವಮ್ಪಿ ಪಮುಞ್ಚಸ್ಸು ಸದ್ಧಂ, ಗಮಿಸ್ಸಸಿ ತ್ವಂ ಪಿಙ್ಗಿಯ ಮಚ್ಚುಧೇಯ್ಯಸ್ಸ ಪಾರಂ॥

ಯಥಾ ಅಹೂ ವಕ್ಕಲಿ ಮುತ್ತಸದ್ಧೋ, ಭದ್ರಾವುಧೋ ಆಳವಿಗೋತಮೋ ಚಾತಿ ಯಥಾ ವಕ್ಕಲಿತ್ಥೇರೋ [ವಕ್ಕಲಿ (ಸ್ಯಾ॰)] ಸದ್ಧೋ ಸದ್ಧಾಗರುಕೋ ಸದ್ಧಾಪುಬ್ಬಙ್ಗಮೋ ಸದ್ಧಾಧಿಮುತ್ತೋ ಸದ್ಧಾಧಿಪತೇಯ್ಯೋ ಅರಹತ್ತಪ್ಪತ್ತೋ, ಯಥಾ ಭದ್ರಾವುಧೋ ಥೇರೋ ಸದ್ಧೋ ಸದ್ಧಾಗರುಕೋ ಸದ್ಧಾಪುಬ್ಬಙ್ಗಮೋ ಸದ್ಧಾಧಿಮುತ್ತೋ ಸದ್ಧಾಧಿಪತೇಯ್ಯೋ ಅರಹತ್ತಪ್ಪತ್ತೋ, ಯಥಾ ಆಳವಿಗೋತಮೋ ಥೇರೋ ಸದ್ಧೋ ಸದ್ಧಾಗರುಕೋ ಸದ್ಧಾಪುಬ್ಬಙ್ಗಮೋ ಸದ್ಧಾಧಿಮುತ್ತೋ ಸದ್ಧಾಧಿಪತೇಯ್ಯೋ ಅರಹತ್ತಪ್ಪತ್ತೋತಿ - ಯಥಾ ಅಹೂ ವಕ್ಕಲಿ ಮುತ್ತಸದ್ಧೋ ಭದ್ರಾವುಧೋ ಆಳವಿಗೋತಮೋ ಚ।

ಏವಮೇವ ತ್ವಮ್ಪಿ ಪಮುಞ್ಚಸ್ಸು ಸದ್ಧನ್ತಿ ಏವಮೇವ ತ್ವಂ ಸದ್ಧಂ ಮುಞ್ಚಸ್ಸು ಪಮುಞ್ಚಸ್ಸು ಸಮ್ಪಮುಞ್ಚಸ್ಸು ಅಧಿಮುಞ್ಚಸ್ಸು ಓಕಪ್ಪೇಹಿ। "ಸಬ್ಬೇ ಸಙ್ಖಾರಾ ಅನಿಚ್ಚಾ"ತಿ ಸದ್ಧಂ ಮುಞ್ಚಸ್ಸು ಪಮುಞ್ಚಸ್ಸು ಸಮ್ಪಮುಞ್ಚಸ್ಸು ಅಧಿಮುಞ್ಚಸ್ಸು ಓಕಪ್ಪೇಹಿ। "ಸಬ್ಬೇ ಸಙ್ಖಾರಾ ದುಕ್ಖಾ"ತಿ...ಪೇ॰... "ಸಬ್ಬೇ ಧಮ್ಮಾ ಅನತ್ತಾ"ತಿ ಸದ್ಧಂ ಮುಞ್ಚಸ್ಸು ಪಮುಞ್ಚಸ್ಸು ಸಮ್ಪಮುಞ್ಚಸ್ಸು ಅಧಿಮುಞ್ಚಸ್ಸು ಓಕಪ್ಪೇಹಿ... "ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಸಮುದಯಧಮ್ಮಂ ಸಬ್ಬಂ ತಂ ನಿರೋಧಧಮ್ಮ"ನ್ತಿ ಸದ್ಧಂ ಮುಞ್ಚಸ್ಸು ಪಮುಞ್ಚಸ್ಸು, ಸಮ್ಪಮುಞ್ಚಸ್ಸು ಅಧಿಮುಞ್ಚಸ್ಸು ಓಕಪ್ಪೇಹೀತಿ - ಏವಮೇವ ತ್ವಮ್ಪಿ ಪಮುಞ್ಚಸ್ಸು ಸದ್ಧಂ।

ಗಮಿಸ್ಸಸಿ ತ್ವಂ ಪಿಙ್ಗಿಯ ಮಚ್ಚುಧೇಯ್ಯಸ್ಸ ಪಾರನ್ತಿ ಮಚ್ಚುಧೇಯ್ಯಂ ವುಚ್ಚನ್ತಿ ಕಿಲೇಸಾ ಚ ಖನ್ಧಾ ಚ ಅಭಿಸಙ್ಖಾರಾ ಚ। ಮಚ್ಚುಧೇಯ್ಯಸ್ಸ ಪಾರಂ ವುಚ್ಚತಿ ಅಮತಂ ನಿಬ್ಬಾನಂ, ಯೋ ಸೋ ಸಬ್ಬಸಙ್ಖಾರಸಮಥೋ ಸಬ್ಬೂಪಧಿಪಟಿನಿಸ್ಸಗ್ಗೋ ತಣ್ಹಕ್ಖಯೋ ವಿರಾಗೋ ನಿರೋಧೋ ನಿಬ್ಬಾನಂ। **ಗಮಿಸ್ಸಸಿ ತ್ವಂ ಪಿಙ್ಗಿಯ ಮಚ್ಚುಧೇಯ್ಯಸ್ಸ ಪಾರನ್ತಿ** ತ್ವಂ ಪಾರಂ ಗಮಿಸ್ಸಸಿ, ಪಾರಂ ಅಧಿಗಮಿಸ್ಸಸಿ, ಪಾರಂ ಫಸ್ಸಿಸ್ಸಸಿ, ಪಾರಂ ಸಚ್ಛಿಕರಿಸ್ಸಸೀತಿ - ಗಮಿಸ್ಸಸಿ ತ್ವಂ ಪಿಙ್ಗಿಯ ಮಚ್ಚುಧೇಯ್ಯಸ್ಸ ಪಾರಂ। ತೇನಾಹ ಭಗವಾ -

"ಯಥಾ ಅಹೂ ವಕ್ಕಲಿ ಮುತ್ತಸದ್ಧೋ, ಭದ್ರಾವುಧೋ ಆಳವಿಗೋತಮೋ ಚ।

ಏವಮೇವ ತ್ವಮ್ಪಿ ಪಮುಞ್ಚಸ್ಸು ಸದ್ಧಂ,

ಗಮಿಸ್ಸಸಿ ತ್ವಂ ಪಿಙ್ಗಿಯ ಮಚ್ಚುಧೇಯ್ಯಸ್ಸ ಪಾರ"ನ್ತಿ॥

೧೧೮**ಏಸ ಭಿಯ್ಯೋ ಪಸೀದಾಮಿ, ಸುತ್ವಾನ ಮುನಿನೋ ವಚೋ।**

ವಿವಟಚ್ಛದೋ [ವಿವಟಚ್ಛದನೋ (ಕ॰) ಸದ್ದನೀತಿಪದಮಾಲಾ ಓಲೋಕೇತಬ್ಬಾ] **ಸಮ್ಬುದ್ಧೋ, ಅಖಿಲೋ ಪಟಿಭಾನವಾ** [ಪಟಿಭಾಣವಾ (ಸ್ಯಾ॰)] ॥

ಏಸ ಭಿಯ್ಯೋ ಪಸೀದಾಮೀತಿ ಏಸ ಭಿಯ್ಯೋ ಪಸೀದಾಮಿ, ಭಿಯ್ಯೋ ಭಿಯ್ಯೋ ಸದ್ದಹಾಮಿ, ಭಿಯ್ಯೋ ಭಿಯ್ಯೋ ಓಕಪ್ಪೇಮಿ, ಭಿಯ್ಯೋ ಭಿಯ್ಯೋ ಅಧಿಮುಚ್ಚಾಮಿ; "ಸಬ್ಬೇ ಸಙ್ಖಾರಾ ಅನಿಚ್ಚಾ"ತಿ ಭಿಯ್ಯೋ ಭಿಯ್ಯೋ ಪಸೀದಾಮಿ, ಭಿಯ್ಯೋ ಭಿಯ್ಯೋ ಸದ್ದಹಾಮಿ , ಭಿಯ್ಯೋ ಭಿಯ್ಯೋ ಓಕಪ್ಪೇಮಿ, ಭಿಯ್ಯೋ ಭಿಯ್ಯೋ ಅಧಿಮುಚ್ಚಾಮಿ; "ಸಬ್ಬೇ ಸಙ್ಖಾರಾ ದುಕ್ಖಾ"ತಿ ಭಿಯ್ಯೋ ಭಿಯ್ಯೋ ಪಸೀದಾಮಿ... ಪೇ॰... "ಸಬ್ಬೇ ಧಮ್ಮಾ ಅನತ್ತಾ"ತಿ ಭಿಯ್ಯೋ ಭಿಯ್ಯೋ ಪಸೀದಾಮಿ...ಪೇ॰... "ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಸಮುದಯಧಮ್ಮಂ ಸಬ್ಬಂ ತಂ ನಿರೋಧಧಮ್ಮ"ನ್ತಿ ಭಿಯ್ಯೋ ಭಿಯ್ಯೋ ಪಸೀದಾಮಿ, ಭಿಯ್ಯೋ ಭಿಯ್ಯೋ ಸದ್ದಹಾಮಿ, ಭಿಯ್ಯೋ ಭಿಯ್ಯೋ ಓಕಪ್ಪೇಮಿ, ಭಿಯ್ಯೋ ಭಿಯ್ಯೋ ಅಧಿಮುಚ್ಚಾಮೀತಿ - ಏಸ ಭಿಯ್ಯೋ ಪಸೀದಾಮಿ।

ಸುತ್ವಾನ ಮುನಿನೋ ವಚೋತಿ। ಮುನೀತಿ ಮೋನಂ ವುಚ್ಚತಿ ಞಾಣಂ...ಪೇ॰... ಸಙ್ಗಜಾಲಮತಿಚ್ಚ ಸೋ ಮುನಿ। **ಸುತ್ವಾನ ಮುನಿನೋ ವಚೋ**ತಿ ತುಯ್ಹಂ ವಚನಂ ಬ್ಯಪ್ಪಥಂ ದೇಸನಂ ಅನುಸಾಸನಂ ಅನುಸಿಟ್ಠಂ ಸುತ್ವಾನ ಉಗ್ಗಹೇತ್ವಾನ

ಉಪಧಾರಯಿತ್ವಾನ ಉಪಲಕ್ಖಯಿತ್ವಾನಾತಿ - ಸುತ್ವಾನ ಮುನಿನೋ ವಚೋ।

ವಿವಟಚ್ಛದೋ ಸಮ್ಬುದ್ಧೋತಿ। **ಛದನನ್ತಿ** ಪಞ್ಚ ಛದನಾನಿ - ತಣ್ಹಾಛದನಂ, ದಿಟ್ಠಿಛದನಂ, ಕಿಲೇಸಛದನಂ, ದುಚ್ಚರಿತಛದನಂ, ಅವಿಜ್ಜಾಛದನಂ। ತಾನಿ ಛದನಾನಿ ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಭಗವತೋ ವಿವಟಾನಿ ವಿದ್ಧಂಸಿತಾನಿ ಸಮುಗ್ಘಾಟಿತಾನಿ ಪಹೀನಾನಿ ಸಮುಚ್ಛಿನ್ನಾನಿ ವೂಪಸನ್ತಾನಿ ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸದ್ಧಾನಿ ಅಭಬ್ಬುಪ್ಪತ್ತಿಕಾನಿ ಞಾಣಗ್ಗಿನಾ ದಡ್ಢಾನಿ। ತಸ್ಮಾ ಬುದ್ಧೋ ವಿವಟಚ್ಛದೋ। **ಬುದ್ಧೋತಿ** ಯೋ ಸೋ ಭಗವಾ...ಪೇ॰... ಸಚ್ಛಿಕಾ ಪಞ್ಞತ್ತಿ, ಯದಿದಂ ಬುದ್ಧೋತಿ - ವಿವಟಚ್ಛದೋ ಸಮ್ಬುದ್ಧೋ।

ಅಖಿಲೋ ಪಟಿಭಾನವಾತಿ। **ಅಖಿಲೋತಿ** ರಾಗೋ ಖಿಲೋ, ದೋಸೋ ಖಿಲೋ, ಮೋಹೋ ಖಿಲೋ, ಕೋಧೋ ಖಿಲೋ, ಉಪನಾಹೋ...ಪೇ॰... ಸಬ್ಬಾಕುಸಲಾಭಿಸಙ್ಖಾರಾ ಖಿಲಾ। ತೇ ಖಿಲಾ ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಭಗವತೋ ಪಹೀನಾ ಉಚ್ಛಿನ್ನಮೂಲಾ ತಾಲಾವತ್ಥುಕತಾ ಅನಭಾವಂಕತಾ ಆಯತಿಂ ಅನುಪ್ಪಾದಧಮ್ಮಾ। ತಸ್ಮಾ ಬುದ್ಧೋ ಅಖಿಲೋ।

ಪಟಿಭಾನವಾತಿ ತಯೋ ಪಟಿಭಾನವನ್ತೋ - ಪರಿಯತ್ತಿ ಪಟಿಭಾನವಾ, ಪರಿಪುಚ್ಛಾಪಟಿಭಾನವಾ, ಅಧಿಗಮಪಟಿಭಾನವಾ। ಕತಮೋ ಪರಿಯತ್ತಿಪಟಿಭಾನವಾ? ಇಧೇಕಚ್ಚಸ್ಸ ಬುದ್ಧವಚನಂ [ಪಕತಿಯಾ (ಕ॰)] ಪರಿಯಾಪುತಂ [ಪರಿಯಾಪುಟಂ (ಸ್ಯಾ॰ ಕ॰)] ಹೋತಿ ಸುತ್ತಂ ಗೇಯ್ಯಂ ವೇಯ್ಯಾಕರಣಂ ಗಾಥಾ ಉದಾನಂ ಇತಿವುತ್ತಕಂ ಜಾತಕಂ ಅಬ್ಭುತಧಮ್ಮಂ ವೇದಲ್ಲಂ। ತಸ್ಸ ಪರಿಯತ್ತಿಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಪಟಿಭಾತಿ [ಪಟಿಭಾಯತಿ (ಕ॰)] - ಅಯಂ ಪರಿಯತ್ತಿಪಟಿಭಾನವಾ।

ಕತಮೋ ಪರಿಪುಚ್ಛಾಪಟಿಭಾನವಾ? ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪರಿಪುಚ್ಛಿತಾ ಹೋತಿ ಅತ್ಥೇ ಚ ಞಾಯೇ ಚ ಲಕ್ಖಣೇ ಚ ಕಾರಣೇ ಚ ಠಾನಾಠಾನೇ ಚ। ತಸ್ಸ ಪರಿಪುಚ್ಛಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಪಟಿಭಾತಿ - ಅಯಂ ಪರಿಪುಚ್ಛಾಪಟಿಭಾನವಾ।

ಕತಮೋ ಅಧಿಗಮಪಟಿಭಾನವಾ? ಇಧೇಕಚ್ಚಸ್ಸ ಅಧಿಗತಾ ಹೋನ್ತಿ ಚತ್ತಾರೋ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಾ, ಚತ್ತಾರೋ ಸಮ್ಮಪ್ಪಧಾನಾ, ಚತ್ತಾರೋ ಇದ್ಧಿಪಾದಾ, ಪಞ್ಚಿನ್ದ್ರಿಯಾನಿ, ಪಞ್ಚ ಬಲಾನಿ, ಸತ್ತ ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಾ, ಅರಿಯೋ ಅಟ್ಠಙ್ಗಿಕೋ ಮಗ್ಗೋ, ಚತ್ತಾರೋ ಅರಿಯಮಗ್ಗಾ, ಚತ್ತಾರಿ ಸಾಮಞ್ಞಫಲಾನಿ, ಚತಸ್ಸೋ ಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾಯೋ, ಛ ಅಭಿಞ್ಞಾಯೋ। ತಸ್ಸ ಅತ್ಥೋ ಞಾತೋ, ಧಮ್ಮೋ ಞಾತೋ, ನಿರುತ್ತಿ ಞಾತಾ। ಅತ್ಥೇ ಞಾತೇ ಅತ್ಥೋ ಪಟಿಭಾತಿ, ಧಮ್ಮೇ ಞಾತೇ ಧಮ್ಮೋ ಪಟಿಭಾತಿ, ನಿರುತ್ತಿಯಾ ಞಾತಾಯ ನಿರುತ್ತಿ ಪಟಿಭಾತಿ। ಇಮೇಸು ತೀಸು ಞಾಣೇಸು ಞಾಣಂ ಪಟಿಭಾನಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾ। ಭಗವಾ ಇಮಾಯ ಪಟಿಭಾನಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾಯ ಉಪೇತೋ ಸಮುಪೇತೋ ಉಪಾಗತೋ ಸಮುಪಾಗತೋ ಉಪಪನ್ನೋ ಸಮುಪಪನ್ನೋ ಸಮನ್ನಾಗತೋ। ತಸ್ಮಾ ಬುದ್ಧೋ ಪಟಿಭಾನವಾ। ಯಸ್ಸ ಪರಿಯತ್ತಿ ನತ್ಥಿ, ಪರಿಪುಚ್ಛಾ ನತ್ಥಿ, ಅಧಿಗಮೋ ನತ್ಥಿ, ಕಿಂ ತಸ್ಸ ಪಟಿಭಾಯಿಸ್ಸತೀತಿ - ಅಖಿಲೋ ಪಟಿಭಾನವಾ । ತೇನಾಹ ಥೇರೋ ಪಿಙ್ಗಿಯೋ -

> "ಏಸ ಭಿಯ್ಯೋ ಪಸೀದಾಮಿ, ಸುತ್ವಾನ ಮುನಿನೋ ವಚೋ।
> ವಿವಟಚ್ಛದೋ ಸಮ್ಬುದ್ಧೋ, ಅಖಿಲೋ ಪಟಿಭಾನವಾ"ತಿ॥

೧೧೯**ಅಧಿದೇವೇ** [ಅತಿದೇವೇ (ಕ॰)] **ಅಭಿಞ್ಞಾಯ, ಸಬ್ಬಂ ವೇದಿ ಪರೋಪರಂ** [ಪರೋವರಂ (ಸೀ॰ ಅಟ್ಠ॰)] ।
ಪಞ್ಹಾನನ್ತಕರೋ ಸತ್ಥಾ, ಕಙ್ಖೀನಂ ಪಟಿಜಾನತಂ॥

ಅಧಿದೇವೇ ಅಭಿಞ್ಞಾಯಾತಿ। **ದೇವಾತಿ** ತಯೋ ದೇವಾ - ಸಮ್ಮುತಿದೇವಾ [ಸಮ್ಮಭಿದೇವಾ (ಸ್ಯಾ॰)], ಉಪಪತ್ತಿದೇವಾ, ವಿಸುದ್ಧಿದೇವಾ। ಕತಮೇ ಸಮ್ಮುತಿದೇವಾ? ಸಮ್ಮುತಿದೇವಾ ವುಚ್ಚನ್ತಿ ರಾಜಾನೋ [ಕತಮೇ ಸಮ್ಮುತಿದೇವಾ ರಾಜಾನೋ (ಸ್ಯಾ॰) ಏವಮುಪರಿಪಿ] ಚ ರಾಜಕುಮಾರೋ ಚ ದೇವಿಯೋ ಚ। ಇಮೇ ವುಚ್ಚನ್ತಿ ಸಮ್ಮುತಿದೇವಾ। ಕತಮೇ ಉಪಪತ್ತಿದೇವಾ? ಉಪಪತ್ತಿದೇವಾ ವುಚ್ಚನ್ತಿ ಚಾತುಮಹಾರಾಜಿಕಾ ದೇವಾ ತಾವತಿಂಸಾ ದೇವಾ...ಪೇ॰... ಬ್ರಹ್ಮಕಾಯಿಕಾ ದೇವಾ, ಯೇ ಚ ದೇವಾ ತದುತ್ತರಿ। ಇಮೇ ವುಚ್ಚನ್ತಿ ಉಪಪತ್ತಿದೇವಾ। ಕತಮೇ ವಿಸುದ್ಧಿದೇವಾ? ವಿಸುದ್ಧಿದೇವಾ ವುಚ್ಚನ್ತಿ ತಥಾಗತಾ ತಥಾಗತಸಾವಕಾ

ಅರಹನ್ತೋ ಖೀಣಾಸವಾ, ಯೇ ಚ ಪಚ್ಚೇಕಸಮ್ಬುದ್ಧಾ। ಇಮೇ ವುಚ್ಚನ್ತಿ ವಿಸುದ್ಧಿದೇವಾ। ಭಗವಾ ಸಮ್ಮುತಿದೇವೇ ಅಧಿದೇವಾತಿ ಅಭಿಞ್ಞಾಯ ಉಪಪತ್ತಿದೇವೇ ಅಧಿದೇವಾತಿ ಅಭಿಞ್ಞಾಯ, ವಿಸುದ್ಧಿದೇವೇ ಅಧಿದೇವಾತಿ ಅಭಿಞ್ಞಾಯ ಜಾನಿತ್ವಾ ತುಲಯಿತ್ವಾ ತೀರಯಿತ್ವಾ ವಿಭಾವಯಿತ್ವಾ ವಿಭೂತಂ ಕತ್ವಾತಿ - ಅಧಿದೇವೇ ಅಭಿಞ್ಞಾಯ।

ಸಬ್ಬಂ ವೇದಿ ಪರೋಪರನ್ತಿ ಭಗವಾ ಅತ್ತನೋ ಚ ಪರೇಸಞ್ಚ ಅಧಿದೇವಕರೇ ಧಮ್ಮೇ ವೇದಿ ಅಞ್ಞಾಸಿ ಅಫಸ್ಸಿ ಪಟಿವಿಜ್ಝಿ। ಕತಮೇ ಅತ್ತನೋ ಅಧಿದೇವಕರಾ ಧಮ್ಮಾ? ಸಮ್ಮಾಪಟಿಪದಾ ಅನುಲೋಮಪಟಿಪದಾ ಅಪಚ್ಚನೀಕಪಟಿಪದಾ ಅನ್ವತ್ಥಪಟಿಪದಾ ಧಮ್ಮಾನುಧಮ್ಮಪಟಿಪದಾ ಸೀಲೇಸು ಪರಿಪೂರಕಾರಿತಾ ಇನ್ದ್ರಿಯೇಸು ಗುತ್ತದ್ವಾರತಾ ಭೋಜನೇ ಮತ್ತಞ್ಞುತಾ ಜಾಗರಿಯಾನುಯೋಗೋ ಸತಿಸಮ್ಪಜಞ್ಞಂ ಚತ್ತಾರೋ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಾ...ಪೇ॰... ಅರಿಯೋ ಅಟ್ಠಙ್ಗಿಕೋ ಮಗ್ಗೋ। ಇಮೇ ವುಚ್ಚನ್ತಿ ಅತ್ತನೋ ಅಧಿದೇವಕರಾ ಧಮ್ಮಾ।

ಕತಮೇ ಪರೇಸಂ ಅಧಿದೇವಕರಾ ಧಮ್ಮಾ? ಸಮ್ಮಾಪಟಿಪದಾ...ಪೇ॰... ಅರಿಯೋ ಅಟ್ಠಙ್ಗಿಕೋ ಮಗ್ಗೋ। ಇಮೇ ವುಚ್ಚನ್ತಿ ಪರೇಸಂ ಅಧಿದೇವಕರಾ ಧಮ್ಮಾ। ಏವಂ ಭಗವಾ ಅತ್ತನೋ ಚ ಪರೇಸಞ್ಚ ಅಧಿದೇವಕರೇ ಧಮ್ಮೇ ವೇದಿ ಅಞ್ಞಾಸಿ ಅಫಸ್ಸಿ ಪಟಿವಿಜ್ಝೀತಿ - ಸಬ್ಬಂ ವೇದಿ ಪರೋಪರಂ।

ಪಞ್ಹಾನನ್ತಕರೋ ಸತ್ಥಾತಿ ಭಗವಾ ಪಾರಾಯನಿಕಪಞ್ಹಾನಂ ಅನ್ತಕರೋ ಪರಿಯನ್ತಕರೋ ಪರಿಚ್ಛೇದಕರೋ ಪರಿವಟುಮಕರೋ; ಸಭಿಯಪಞ್ಹಾನಂ [ಪರಿಸಪಞ್ಹಾನಂ (ಸ್ಯಾ॰), ಪಿಙ್ಗಿಯಪಞ್ಹಾನಂ (ಕ॰)] ಅನ್ತಕರೋ ಪರಿಯನ್ತಕರೋ ಪರಿಚ್ಛೇದಕರೋ ಪರಿವಟುಮಕರೋ; ಸಕ್ಕಪಞ್ಹಾನಂ...ಪೇ॰... ಸುಯಾಮಪಞ್ಹಾನಂ... ಭಿಕ್ಖುಪಞ್ಹಾನಂ... ಭಿಕ್ಖುನೀಪಞ್ಹಾನಂ... ಉಪಾಸಕಪಞ್ಹಾನಂ... ಉಪಾಸಿಕಾಪಞ್ಹಾನಂ... ರಾಜಪಞ್ಹಾನಂ... ಖತ್ತಿಯಪಞ್ಹಾನಂ... ಬ್ರಾಹ್ಮಣಪಞ್ಹಾನಂ... ವೇಸ್ಸಪಞ್ಹಾನಂ... ಸುದ್ದಪಞ್ಹಾನಂ... ದೇವಪಞ್ಹಾನಂ... ಬ್ರಹ್ಮಪಞ್ಹಾನಂ ಅನ್ತಕರೋ ಪರಿಯನ್ತಕರೋ ಪರಿಚ್ಛೇದಕರೋ ಪರಿವಟುಮಕರೋತಿ - ಪಞ್ಹಾನನ್ತಕರೋ। **ಸತ್ಥಾ**ತಿ ಭಗವಾ ಸತ್ಥವಾಹೋ। ಯಥಾ ಸತ್ಥವಾಹೋ ಸತ್ಥೇ ಕನ್ತಾರಂ ತಾರೇತಿ, ಚೋರಕನ್ತಾರಂ ತಾರೇತಿ, ವಾಳಕನ್ತಾರಂ ತಾರೇತಿ, ದುಬ್ಭಿಕ್ಖಕನ್ತಾರಂ ತಾರೇತಿ, ನಿರುದಕಕನ್ತಾರಂ ತಾರೇತಿ ಉತ್ತಾರೇತಿ ನಿತ್ಥಾರೇತಿ [ನಿತ್ತಾರೇತಿ (ಸ್ಯಾ॰ ಕ॰)] ಪತಾರೇತಿ, ಖೇಮನ್ತಭೂಮಿಂ ಸಮ್ಪಾಪೇತಿ; ಏವಮೇವ ಭಗವಾ ಸತ್ಥವಾಹೋ ಸತ್ತೇ ಕನ್ತಾರಂ ತಾರೇತಿ, ಜಾತಿಕನ್ತಾರಂ ತಾರೇತಿ, ಜರಾಕನ್ತಾರಂ...ಪೇ॰... ಬ್ಯಾಧಿಕನ್ತಾರಂ... ಮರಣಕನ್ತಾರಂ... ಸೋಕಪರಿದೇವದುಕ್ಖದೋಮನಸ್ಸುಪಾಯಾಸಕನ್ತಾರಂ ತಾರೇತಿ, ರಾಗಕನ್ತಾರಂ ತಾರೇತಿ, ದೋಸಕನ್ತಾರಂ... ಮೋಹಕನ್ತಾರಂ... ಮಾನಕನ್ತಾರಂ... ದಿಟ್ಠಿಕನ್ತಾರಂ... ಕಿಲೇಸಕನ್ತಾರಂ... ದುಚ್ಚರಿತಕನ್ತಾರಂ ತಾರೇತಿ, ರಾಗಗಹನಂ ತಾರೇತಿ, ದೋಸಗಹನಂ ತಾರೇತಿ, ಮೋಹಗಹನಂ... ದಿಟ್ಠಿಗಹನಂ... ಕಿಲೇಸಗಹನಂ... ದುಚ್ಚರಿತಗಹನಂ ತಾರೇತಿ ಉತ್ತಾರೇತಿ ನಿತ್ಥಾರೇತಿ ಪತಾರೇತಿ; ಖೇಮನ್ತಂ ಅಮತಂ ನಿಬ್ಬಾನಂ ಸಮ್ಪಾಪೇತೀತಿ - ಏವಮ್ಪಿ ಭಗವಾ ಸತ್ಥವಾಹೋ।

ಅಥ ವಾ, ಭಗವಾ ನೇತಾ ವಿನೇತಾ ಅನುನೇತಾ ಪಞ್ಞಪೇತಾ ನಿಜ್ಝಾಪೇತಾ ಪೇಕ್ಖತಾ ಪಸಾದೇತಾತಿ, ಏವಂ ಭಗವಾ ಸತ್ಥವಾಹೋ। ಅಥ ವಾ, ಭಗವಾ ಅನುಪ್ಪನ್ನಸ್ಸ ಮಗ್ಗಸ್ಸ ಉಪ್ಪಾದೇತಾ, ಅಸಞ್ಜಾತಸ್ಸ ಮಗ್ಗಸ್ಸ ಸಞ್ಜನೇತಾ, ಅನಕ್ಖಾತಸ್ಸ ಮಗ್ಗಸ್ಸ ಅಕ್ಖಾತಾ, ಮಗ್ಗಞ್ಞೂ ಮಗ್ಗವಿದೂ ಮಗ್ಗಕೋವಿದೋ ಮಗ್ಗಾನುಗಾ ಚ ಪನ ಏತರಹಿ ಸಾವಕಾ ವಿಹರನ್ತಿ ಪಚ್ಛಾ ಸಮನ್ನಾಗತಾತಿ, ಏವಮ್ಪಿ ಭಗವಾ ಸತ್ಥವಾಹೋತಿ - ಪಞ್ಹಾನನ್ತಕರೋ ಸತ್ಥಾ।

ಕಙ್ಖೀನಂ ಪಟಿಜಾನತನ್ತಿ ಸಕಙ್ಖಾ ಆಗನ್ತ್ವಾ ನಿಕ್ಕಙ್ಖಾ ಸಮ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ, ಸಲ್ಲೇಖಾ ಆಗನ್ತ್ವಾ ನಿಲ್ಲೇಖಾ ಸಮ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ, ಸದ್ವೇಳ್ಹಕಾ ಆಗನ್ತ್ವಾ ನಿದ್ವೇಳಹಕಾ ಸಮ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ, ಸವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾ ಆಗನ್ತ್ವಾ ನಿಬ್ಬಿಚಿಕಿಚ್ಛಾ ಸಮ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ, ಸರಾಗಾ ಆಗನ್ತ್ವಾ ವೀತರಾಗಾ ಸಮ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ, ಸದೋಸಾ ಆಗನ್ತ್ವಾ ವೀತದೋಸಾ ಸಮ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ, ಸಮೋಹಾ ಆಗನ್ತ್ವಾ ವೀತಮೋಹಾ ಸಮ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ, ಸಕಿಲೇಸಾ ಆಗನ್ತ್ವಾ ನಿಕ್ಕಿಲೇಸಾ ಸಮ್ಪಜ್ಜನ್ತೀತಿ - ಕಙ್ಖೀನಂ ಪಟಿಜಾನತಂ। ತೇನಾಹ ಥೇರೋ ಪಿಙ್ಗಿಯೋ -

“ಅಧಿದೇವೇ ಅಭಿಞ್ಞಾಯ, ಸಬ್ಬಂ ವೇದಿ ಪರೋಪರಂ।
ಪಞ್ಹಾನನ್ತಕರೋ ಸತ್ಥಾ, ಕಙ್ಖೀನಂ ಪಟಿಜಾನತ”ನ್ತಿ॥

೧೨೦ಅಸಂಹೀರಂ ಅಸಂಕುಪ್ಪಂ, ಯಸ್ಸ ನತ್ಥಿ ಉಪಮಾ ಕ್ವಚಿ।
ಅದ್ಧಾ ಗಮಿಸ್ಸಾಮಿ ನ ಮೇತ್ಥ ಕಙ್ಖಾ, ಏವಂ ಮಂ ಧಾರೇಹಿ ಅಧಿಮುತ್ತಚಿತ್ತಂ॥

ಅಸಂಹೀರಂ ಅಸಂಕುಪ್ಪನ್ತಿ ಅಸಂಹೀರಂ ವುಚ್ಚತಿ ಅಮತಂ ನಿಬ್ಬಾನಂ। ಯೋ ಸೋ ಸಬ್ಬಸಙ್ಖಾರಸಮಥೋ ಸಬ್ಬೂಪಧಿಪಟಿನಿಸ್ಸಗ್ಗೋ ತಣ್ಹಕ್ಖಯೋ ವಿರಾಗೋ ನಿರೋಧೋ ನಿಬ್ಬಾನಂ। **ಅಸಂಹೀರ**ನ್ತಿ ರಾಗೇನ ದೋಸೇನ ಮೋಹೇನ ಕೋಧೇನ ಉಪನಾಹೇನ ಮಕ್ಖೇನ ಪಳಾಸೇನ ಇಸ್ಸಾಯ ಮಚ್ಛರಿಯೇನ ಮಾಯಾಯ ಸಾಠೇಯ್ಯೇನ ಥಮ್ಭೇನ ಸಾರಮ್ಭೇನ ಮಾನೇನ ಅತಿಮಾನೇನ ಮದೇನ ಪಮಾದೇನ ಸಬ್ಬಕಿಲೇಸೇಹಿ ಸಬ್ಬದುಚ್ಚರಿತೇಹಿ ಸಬ್ಬಪರಿಳಾಹೇಹಿ ಸಬ್ಬಾಸವೇಹಿ ಸಬ್ಬದರಥೇಹಿ ಸಬ್ಬಸನ್ತಾಪೇಹಿ ಸಬ್ಬಾಕುಸಲಾಭಿಸಙ್ಖಾರೇಹಿ ಅಸಂಹಾರಿಯಂ ನಿಬ್ಬಾನಂ ನಿಚ್ಚಂ ಧುವಂ ಸಸ್ಸತಂ ಅವಿಪರಿಣಾಮಧಮ್ಮನ್ತಿ - ಅಸಂಹೀರಂ।

ಅಸಂಕುಪ್ಪನ್ತಿ ಅಸಂಕುಪ್ಪಂ ವುಚ್ಚತಿ ಅಮತಂ ನಿಬ್ಬಾನಂ। ಯೋ ಸೋ ಸಬ್ಬಸಙ್ಖಾರಸಮಥೋ…ಪೇ॰… ನಿರೋಧೋ ನಿಬ್ಬಾನಂ। ನಿಬ್ಬಾನಸ್ಸ [ಯಸ್ಸ (ಸ್ಯಾ॰)] ನ ಉಪ್ಪಾದೋ ಪಞ್ಞಾಯತಿ, ವಯೋ ನತ್ಥಿ, ನ ತಸ್ಸ ಅಞ್ಞಥತ್ತಂ [ತಸ್ಸ ಅಞ್ಞದತ್ಥು (ಸ್ಯಾ॰)] ಪಞ್ಞಾಯತಿ। ನಿಬ್ಬಾನಂ ನಿಚ್ಚಂ ಧುವಂ ಸಸ್ಸತಂ ಅವಿಪರಿಣಾಮಧಮ್ಮನ್ತಿ - ಅಸಂಹೀರಂ ಅಸಂಕುಪ್ಪಂ।

ಯಸ್ಸ ನತ್ಥಿ ಉಪಮಾ ಕ್ವಚೀತಿ। **ಯಸ್ಸಾ**ತಿ ನಿಬ್ಬಾನಸ್ಸ। **ನತ್ಥಿ ಉಪಮಾ**ತಿ ಉಪಮಾ ನತ್ಥಿ, ಉಪನಿಧಾ ನತ್ಥಿ, ಸದಿಸಂ ನತ್ಥಿ, ಪಟಿಭಾಗೋ ನತ್ಥಿ, ನ ಸತಿ ನ ಸಂವಿಜ್ಜತಿ ನುಪಲಬ್ಭತಿ। **ಕ್ವಚೀ**ತಿ ಕ್ವಚಿ ಕಿಮ್ಹಿಚಿ ಕತ್ಥಚಿ ಅಜ್ಝತ್ತಂ ವಾ ಬಹಿದ್ಧಾ ವಾ ಅಜ್ಝತ್ತಬಹಿದ್ಧಾ ವಾತಿ - ಯಸ್ಸ ನತ್ಥಿ ಉಪಮಾ ಕ್ವಚಿ।

ಅದ್ಧಾ ಗಮಿಸ್ಸಾಮಿ ನ ಮೇತ್ಥ ಕಙ್ಖಾತಿ। **ಅದ್ಧಾ**ತಿ ಏಕಂಸವಚನಂ ನಿಸ್ಸಂಸಯವಚನಂ ನಿಕ್ಕಙ್ಖವಚನಂ ಅದ್ವೇಜ್ಝವಚನಂ ಅದ್ವೇಳ್ಹಕವಚನಂ ನಿಯೋಗವಚನಂ ಅಪಣ್ಣಕವಚನಂ ಅವಿರದ್ಧವಚನಂ ಅವತ್ಥಾಪನವಚನಮೇತಂ - ಅದ್ಧಾತಿ। **ಗಮಿಸ್ಸಾಮೀ**ತಿ ಗಮಿಸ್ಸಾಮಿ ಅಧಿಗಮಿಸ್ಸಾಮಿ ಫಸ್ಸಿಸ್ಸಾಮಿ ಸಚ್ಛಿಕರಿಸ್ಸಾಮೀತಿ - ಅದ್ಧಾ ಗಮಿಸ್ಸಾಮಿ। **ನ ಮೇತ್ಥ ಕಙ್ಖಾ**ತಿ। **ಏತ್ಥಾ**ತಿ ನಿಬ್ಬಾನೇ ಕಙ್ಖಾ ನತ್ಥಿ, ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾ ನತ್ಥಿ, ದ್ವೇಳ್ಹಕಂ ನತ್ಥಿ, ಸಂಸಯೋ ನತ್ಥಿ, ನ ಸತಿ ನ ಸಂವಿಜ್ಜತಿ ನುಪಲಬ್ಭತಿ, ಪಹೀನೋ ಸಮುಚ್ಛಿನ್ನೋ ವೂಪಸನ್ತೋ ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸದ್ಧೋ ಅಭಬ್ಬುಪ್ಪತ್ತಿಕೋ ಞಾಣಗ್ಗಿನಾ ದಡ್ಢೋತಿ - ಅದ್ಧಾ ಗಮಿಸ್ಸಾಮಿ ನ ಮೇತ್ಥ ಕಙ್ಖಾ।

ಏವಂ ಮಂ ಧಾರೇಹಿ ಅಧಿಮುತ್ತಚಿತ್ತನ್ತಿ। **ಏವಂ ಮಂ ಧಾರೇಹೀ**ತಿ ಏವಂ ಮಂ ಉಪಲಕ್ಖೇಹಿ। **ಅಧಿಮುತ್ತಚಿತ್ತ**ನ್ತಿ ನಿಬ್ಬಾನನಿನ್ನಂ ನಿಬ್ಬಾನಪೋಣಂ ನಿಬ್ಬಾನಪಬ್ಭಾರಂ ನಿಬ್ಬಾನಾಧಿಮುತ್ತನ್ತಿ - ಏವಂ ಮಂ ಧಾರೇಹಿ ಅಧಿಮುತ್ತಚಿತ್ತನ್ತಿ। ತೇನಾಹ ಥೇರೋ ಪಿಙ್ಗಿಯೋ -

“ಅಸಂಹೀರಂ ಅಸಂಕುಪ್ಪಂ, ಯಸ್ಸ ನತ್ಥಿ ಉಪಮಾ ಕ್ವಚಿ।
ಅದ್ಧಾ ಗಮಿಸ್ಸಾಮಿ ನ ಮೇತ್ಥ ಕಙ್ಖಾ, ಏವಂ ಮಂ ಧಾರೇಹಿ ಅಧಿಮುತ್ತಚಿತ್ತ”ನ್ತಿ॥

ಪಾರಾಯನಾನುಗೀತಿಗಾಥಾನಿದ್ದೇಸೋ ಅಟ್ಠಾರಸಮೋ।

ಪಾರಾಯನವಗ್ಗೋ ಸಮತ್ತೋ।

ಖಗ್ಗವಿಸಾಣಸುತ್ತೋ

ಖಗ್ಗವಿಸಾಣಸುತ್ತನಿದ್ದೇಸೋ

ಪಠಮವಗ್ಗೋ

೧೨೧ಸಬ್ಬೇಸು ಭೂತೇಸು ನಿಧಾಯ ದಣ್ಡಂ, ಅವಿಹೇಠಯಂ ಅಞ್ಞತರಮ್ಪಿ ತೇಸಂ।

ನ ಪುತ್ತಮಿಚ್ಛೇಯ್ಯ ಕುತೋ ಸಹಾಯಂ, ಏಕೋ ಚರೇ ಖಗ್ಗವಿಸಾಣಕಪ್ಪೋ॥

ಸಬ್ಬೇಸು ಭೂತೇಸು ನಿಧಾಯ ದಣ್ಡನ್ತಿ। **ಸಬ್ಬೇಸೂ**ತಿ ಸಬ್ಬೇನ ಸಬ್ಬಂ ಸಬ್ಬಥಾ ಸಬ್ಬಂ ಅಸೇಸಂ ನಿಸ್ಸೇಸಂ ಪರಿಯಾದಿಯನವಚನಮೇತಂ - ಸಬ್ಬೇಸೂತಿ। **ಭೂತೇಸೂ**ತಿ ಭೂತಾ ವುಚ್ಚನ್ತಿ ತಸಾ ಚ ಥಾವರಾ ಚ। **ತಸಾ**ತಿ ಯೇಸಂ ತಸಿತತಣ್ಹಾ ಅಪ್ಪಹೀನಾ, ಯೇಸಞ್ಚ ಭಯಭೇರವಾ ಅಪ್ಪಹೀನಾ। ಕಿಂಕಾರಣಾ ವುಚ್ಚನ್ತಿ ತಸಾ? ತೇ ತಸನ್ತಿ ಉತ್ತಸನ್ತಿ ಪರಿತಸನ್ತಿ ಭಾಸನ್ತಿ ಸನ್ತಾಸಂ ಆಪಜ್ಜನ್ತಿ, ತಂಕಾರಣಾ ವುಚ್ಚನ್ತಿ ತಸಾ। **ಥಾವರಾ**ತಿ ಯೇಸಂ ತಸಿತತಣ್ಹಾ ಪಹೀನಾ, ಯೇಸಞ್ಚ ಭಯಭೇರವಾ ಪಹೀನಾ। ಕಿಂಕಾರಣಾ ವುಚ್ಚನ್ತಿ ಥಾವರಾ? ತೇ ನ ತಸನ್ತಿ ನ ಉತ್ತಸನ್ತಿ ನ ಪರಿತಸನ್ತಿ ನ ಭಾಯನ್ತಿ ನ ಸನ್ತಾಸಂ ಆಪಜ್ಜನ್ತಿ, ತಂಕಾರಣಾ ವುಚ್ಚನ್ತಿ ಥಾವರಾ। **ದಣ್ಡ**ನ್ತಿ ತಯೋ ದಣ್ಡಾ - ಕಾಯದಣ್ಡೋ ವಚೀದಣ್ಡೋ ಮನೋದಣ್ಡೋ। ತಿವಿಧಂ ಕಾಯದುಚ್ಚರಿತಂ ಕಾಯದಣ್ಡೋ, ಚತುಬ್ಬಿಧಂ ವಚೀದುಚ್ಚರಿತಂ ವಚೀದಣ್ಡೋ, ತಿವಿಧಂ ಮನೋದುಚ್ಚರಿತಂ ಮನೋದಣ್ಡೋ। **ಸಬ್ಬೇಸು ಭೂತೇಸು ನಿಧಾಯ ದಣ್ಡ**ನ್ತಿ ಸಬ್ಬೇಸು ಭೂತೇಸು ದಣ್ಡಂ ನಿಧಾಯ ನಿದಹಿತ್ವಾ।

ಅವಿಹೇಠಯಂ ಅಞ್ಞತರಮ್ಪಿ ತೇಸನ್ತಿ ಏಕಮೇಕಮ್ಪಿ ಸತ್ತಂ ಪಾಣಿನಾ ವಾ ಲೇಡ್ಡುನಾ ವಾ ದಣ್ಡೇನ ವಾ ಸತ್ಥೇನ ವಾ ಅನ್ದುಯಾ [ಅರುಯಾ (ಸ್ಯಾ॰), ಅದ್ದುಯಾ (ಕ॰)] ವಾ ರಜ್ಜುಯಾ ವಾ ಅವಿಹೇಠಯನ್ತೋ, ಸಬ್ಬೇಪಿ ಸತ್ತೇ ಪಾಣಿನಾ ವಾ ಲೇಡ್ಡುನಾ ವಾ ದಣ್ಡೇನ ವಾ ಸತ್ಥೇನ ವಾ ಅನ್ದುಯಾ ವಾ ರಜ್ಜುಯಾ ವಾ ಅವಿಹೇಠಯನ್ತೋತಿ - ಅವಿಹೇಠಯಂ ಅಞ್ಞತರಮ್ಪಿ ತೇಸಂ।

ನ ಪುತ್ತಮಿಚ್ಛೇಯ್ಯ ಕುತೋ ಸಹಾಯನ್ತಿ। **ನಾ**ತಿ ಪಟಿಕ್ಖೇಪೋ; **ಪುತ್ತಾ**ತಿ ಚತ್ತಾರೋ ಪುತ್ತಾ - ಅತ್ರಜೋ ಪುತ್ತೋ, ಖೇತ್ತಜೋ ಪುತ್ತೋ, ದಿನ್ನಕೋ ಪುತ್ತೋ, ಅನ್ತೇವಾಸಿಕೋ ಪುತ್ತೋ। **ಸಹಾಯ**ನ್ತಿ ಸಹಾಯಾ ವುಚ್ಚನ್ತಿ ಯೇಹಿ ಸಹ ಆಗಮನಂ ಫಾಸು, ಗಮನಂ ಫಾಸು, ಗಮನಾಗಮನಂ ಫಾಸು, ಠಾನಂ ಫಾಸು, ನಿಸಜ್ಜನಂ ಫಾಸು, ಸಯನಂ [ನಿಪಜ್ಜನಂ (ಸ್ಯಾ॰)] ಫಾಸು, ಆಲಪನಂ ಫಾಸು, ಸಲ್ಲಪನಂ ಫಾಸು, ಉಲ್ಲಪನಂ ಫಾಸು, ಸಮುಲ್ಲಪನಂ ಫಾಸು । **ನ ಪುತ್ತಮಿಚ್ಛೇಯ್ಯ ಕುತೋ ಸಹಾಯ**ನ್ತಿ ಪುತ್ತಮ್ಪಿ ನ ಇಚ್ಛೇಯ್ಯ ನ ಸಾದಿಯೇಯ್ಯ ನ ಪತ್ಥಯೇಯ್ಯ ನ ಪಿಹಯೇಯ್ಯ ನಾಭಿಜಪ್ಪೇಯ್ಯ, ಕುತೋ ಮಿತ್ತಂ ವಾ ಸನ್ದಿಟ್ಠಂ ವಾ ಸಮ್ಭತ್ತಂ ವಾ ಸಹಾಯಂ ವಾ ಇಚ್ಛೇಯ್ಯ [ಇಚ್ಛಿಸ್ಸತಿ (ಸ್ಯಾ॰) ಏವಮೀದಿಸೇಸು ಪದೇಸು ಅನಾಗತವಿಭತ್ತಿಯಾ] ಸಾದಿಯೇಯ್ಯ ಪತ್ಥಯೇಯ್ಯ ಪಿಹಯೇಯ್ಯ ಅಭಿಜಪ್ಪೇಯ್ಯಾತಿ - ನ ಪುತ್ತಮಿಚ್ಛೇಯ್ಯ ಕುತೋ ಸಹಾಯಂ।

ಏಕೋ ಚರೇ ಖಗ್ಗವಿಸಾಣಕಪ್ಪೋತಿ। **ಏಕೋ**ತಿ ಸೋ ಪಚ್ಚೇಕಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ಪಬ್ಬಜ್ಜಾಸಙ್ಖಾತೇನ ಏಕೋ, ಅದುತಿಯಟ್ಠೇನ ಏಕೋ, ತಣ್ಹಾಯ ಪಹಾನಟ್ಠೇನ [ತಣ್ಹಾಪಹಾನಟ್ಠೇನ (ಸ್ಯಾ॰) ಮಹಾನಿ॰ ೧೯೧] ಏಕೋ, ಏಕನ್ತವೀತರಾಗೋತಿ ಏಕೋ, ಏಕನ್ತವೀತದೋಸೋತಿ ಏಕೋ, ಏಕನ್ತವೀತಮೋಹೋತಿ ಏಕೋ, ಏಕನ್ತನಿಕ್ಕಿಲೇಸೋತಿ ಏಕೋ, ಏಕಾಯನಮಗ್ಗಂ ಗತೋತಿ ಏಕೋ, ಏಕೋ ಅನುತ್ತರಂ ಪಚ್ಚೇಕಸಮ್ಬೋಧಿಂ ಅಭಿಸಮ್ಬುದ್ಧೋತಿ ಏಕೋ।

ಕಥಂ ಸೋ ಪಚ್ಚೇಕಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ಪಬ್ಬಜ್ಜಾಸಙ್ಖಾತೇನ ಏಕೋ? ಸೋ ಪಚ್ಚೇಕಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ಸಬ್ಬಂ ಘರಾವಾಸಪಲಿಬೋಧಂ ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ಪುತ್ತದಾರಪಲಿಬೋಧಂ ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ಞಾತಿಪಲಿಬೋಧಂ ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ಸನ್ನಿಧಿಪಲಿಬೋಧಂ ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ಕೇಸಮಸ್ಸುಂ ಓಹಾರೇತ್ವಾ

ಕಾಸಾಯಾನಿ ವತ್ಥಾನಿ ಅಚ್ಛಾದೇತ್ವಾ ಅಗಾರಸ್ಮಾ ಅನಗಾರಿಯಂ ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ ಅಕಿಞ್ಚನಭಾವಂ ಉಪಗನ್ತ್ವಾ ಏಕೋ ಚರತಿ ವಿಹರತಿ ಇರಿಯತಿ ವತ್ತೇತಿ ಪಾಲೇತಿ ಯಪೇತಿ ಯಾಪೇತೀತಿ - ಏವಂ ಸೋ ಪಚ್ಚೇಕಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ಪಬ್ಬಜ್ಜಾಸಙ್ಖಾತೇನ ಏಕೋ।

ಕಥಂ ಸೋ ಪಚ್ಚೇಕಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ಅದುತಿಯಟ್ಠೇನ ಏಕೋ? ಸೋ ಏವಂ ಪಬ್ಬಜಿತೋ ಸಮಾನೋ ಏಕೋ ಅರಞ್ಞವನಪತ್ಥಾನಿ ಪನ್ತಾನಿ ಸೇನಾಸನಾನಿ ಪಟಿಸೇವತಿ ಅಪ್ಪಸದ್ದಾನಿ ಅಪ್ಪನಿಗ್ಘೋಸಾನಿ ವಿಜನವಾತಾನಿ ಮನುಸ್ಸರಾಹಸ್ಸೇಯ್ಯಕಾನಿ ಪಟಿಸಲ್ಲಾನಸಾರುಪ್ಪಾನಿ। ಸೋ ಏಕೋ ಗಚ್ಛತಿ, ಏಕೋ ತಿಟ್ಠತಿ, ಏಕೋ ನಿಸೀದತಿ, ಏಕೋ ಸೇಯ್ಯಂ ಕಪ್ಪೇತಿ, ಏಕೋ ಗಾಮಂ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಪವಿಸತಿ, ಏಕೋ ಅಭಿಕ್ಕಮತಿ, ಏಕೋ ಪಟಿಕ್ಕಮತಿ, ಏಕೋ ರಹೋ ನಿಸೀದತಿ, ಏಕೋ ಚಙ್ಕಮಂ ಅಧಿಟ್ಠಾತಿ, ಏಕೋ ಚರತಿ ವಿಹರತಿ ಇರಿಯತಿ ವತ್ತೇತಿ ಪಾಲೇತಿ ಯಪೇತಿ ಯಾಪೇತೀತಿ - ಏವಂ ಸೋ ಪಚ್ಚೇಕಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ಅದುತಿಯಟ್ಠೇನ ಏಕೋ।

ಕಥಂ ಸೋ ಪಚ್ಚೇಕಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ತಣ್ಹಾಯ ಪಹಾನಟ್ಠೇನ ಏಕೋ? ಸೋ ಏವಂ ಏಕೋ ಅದುತಿಯೋ ಅಪ್ಪಮತ್ತೋ ಆತಾಪೀ ಪಹಿತತ್ತೋ ವಿಹರನ್ತೋ ಮಹಾಪಧಾನಂ ಪದಹನ್ತೋ ಮಾರಂ ಸಸೇನಕಂ ನಮುಚಿಂ ಕಣ್ಹಂ ಪಮತ್ತಬನ್ಧುಂ ವಿಧಮೇತ್ವಾ ಚ ತಣ್ಹಾಜಾಲಿನಿಂ ವಿಸರಿತಂ ವಿಸತ್ತಿಕಂ ಪಜಹಿ ವಿನೋದೇಸಿ ಬ್ಯನ್ತೀಅಕಾಸಿ ಅನಭಾವಂಗಮೇಸಿ।

"ತಣ್ಹಾದುತಿಯೋ ಪುರಿಸೋ, ದೀಘಮದ್ಧಾನ ಸಂಸರಂ।
ಇತ್ಥಭಾವಞ್ಞಥಾಭಾವಂ, ಸಂಸಾರಂ ನಾತಿವತ್ತತಿ॥

"ಏತಮಾದೀನವಂ ಞತ್ವಾ, ತಣ್ಹಂ ದುಕ್ಖಸ್ಸ ಸಮ್ಭವಂ।
ವೀತತಣ್ಹೋ ಅನಾದಾನೋ, ಸತೋ ಭಿಕ್ಖು ಪರಿಬ್ಬಜೇ"ತಿ॥

ಏವಂ ಸೋ ಪಚ್ಚೇಕಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ತಣ್ಹಾಯ ಪಹಾನಟ್ಠೇನ ಏಕೋ।

ಕಥಂ ಸೋ ಪಚ್ಚೇಕಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ಏಕನ್ತವೀತರಾಗೋತಿ ಏಕೋ? ರಾಗಸ್ಸ ಪಹೀನತ್ತಾ ಏಕನ್ತವೀತರಾಗೋತಿ ಏಕೋ, ದೋಸಸ್ಸ ಪಹೀನತ್ತಾ ಏಕನ್ತವೀತದೋಸೋತಿ ಏಕೋ, ಮೋಹಸ್ಸ ಪಹೀನತ್ತಾ ಏಕನ್ತವೀತಮೋಹೋತಿ ಏಕೋ, ಕಿಲೇಸಾನಂ ಪಹೀನತ್ತಾ ಏಕನ್ತನಿಕ್ಕಿಲೇಸೋತಿ ಏಕೋ। ಏವಂ ಸೋ ಪಚ್ಚೇಕಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ಏಕನ್ತವೀತರಾಗೋತಿ ಏಕೋ।

ಕಥಂ ಸೋ ಪಚ್ಚೇಕಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ಏಕಾಯನಮಗ್ಗಂ ಗತೋತಿ ಏಕೋ? ಏಕಾಯನಮಗ್ಗೋ ವುಚ್ಚತಿ ಚತ್ತಾರೋ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಾ, ಚತ್ತಾರೋ ಸಮ್ಮಪ್ಪಧಾನಾ, ಚತ್ತಾರೋ ಇದ್ಧಿಪಾದಾ, ಪಞ್ಚಿನ್ದ್ರಿಯಾನಿ, ಪಞ್ಚ ಬಲಾನಿ, ಸತ್ತ ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಾ ಅರಿಯೋ ಅಟ್ಠಙ್ಗಿಕೋ ಮಗ್ಗೋ।

"ಏಕಾಯನಂ ಜಾತಿಖಯನ್ತದಸ್ಸೀ, ಮಗ್ಗಂ ಪಜಾನಾತಿ ಹಿತಾನುಕಮ್ಪೀ।
ಏತೇನ ಮಗ್ಗೇನ ತರಿಂಸು ಪುಬ್ಬೇ, ತರಿಸ್ಸನ್ತಿ ಯೇ ಚ ತರನ್ತಿ ಓಘ"ನ್ತಿ॥

ಏವಂ ಸೋ ಪಚ್ಚೇಕಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ಏಕಾಯನಮಗ್ಗಂ ಗತೋತಿ ಏಕೋ।

ಕಥಂ ಸೋ ಪಚ್ಚೇಕಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ಏಕೋ ಅನುತ್ತರಂ ಪಚ್ಚೇಕಸಮ್ಬೋಧಿಂ ಅಭಿಸಮ್ಬುದ್ಧೋತಿ ಏಕೋ? ಬೋಧಿ ವುಚ್ಚತಿ ಚತೂಸು ಮಗ್ಗೇಸು ಞಾಣಂ। ಪಞ್ಞಾ ಪಞ್ಞಿನ್ದ್ರಿಯಂ ಪಞ್ಞಾಬಲಂ ಧಮ್ಮವಿಚಯಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗೋ ವೀಮಂಸಾ ವಿಪಸ್ಸನಾ ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿ। ಸೋ ಪಚ್ಚೇಕಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ಮಗ್ಗಪಚ್ಚೇಕಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ಞಾಣಪಚ್ಚೇಕಸಮ್ಬುದ್ಧೋ "ಸಬ್ಬೇ ಸಙ್ಖಾರಾ ಅನಿಚ್ಚಾ"ತಿ ಬುಜ್ಝಿ, "ಸಬ್ಬೇ ಸಙ್ಖಾರಾ ದುಕ್ಖಾ"ತಿ ಬುಜ್ಝಿ, "ಸಬ್ಬೇ ಧಮ್ಮಾ ಅನತ್ತಾ"ತಿ ಬುಜ್ಝಿ, "ಅವಿಜ್ಜಾಪಚ್ಚಯಾ ಸಙ್ಖಾರಾ"ತಿ ಬುಜ್ಝಿ, "ಸಙ್ಖಾರಪಚ್ಚಯಾ ವಿಞ್ಞಾಣ"ನ್ತಿ ಬುಜ್ಝಿ, "ವಿಞ್ಞಾಣಪಚ್ಚಯಾ ನಾಮರೂಪ"ನ್ತಿ ಬುಜ್ಝಿ, "ನಾಮರೂಪಪಚ್ಚಯಾ ಸಳಾಯತನ"ನ್ತಿ ಬುಜ್ಝಿ,

“ಸಳಾಯತನಪಚ್ಚಯಾ ಫಸ್ಸೋ”ತಿ ಬುಜ್ಝಿ, “ಫಸ್ಸಪಚ್ಚಯಾ ವೇದನಾ”ತಿ ಬುಜ್ಝಿ, “ವೇದನಾಪಚ್ಚಯಾ ತಣ್ಹಾ”ತಿ ಬುಜ್ಝಿ, “ತಣ್ಹಾಪಚ್ಚಯಾ ಉಪಾದಾನ”ನ್ತಿ ಬುಜ್ಝಿ, “ಉಪಾದಾನಪಚ್ಚಯಾ ಭವೋ”ತಿ ಬುಜ್ಝಿ, “ಭವಪಚ್ಚಯಾ ಜಾತೀ”ತಿ ಬುಜ್ಝಿ, “ಜಾತಿಪಚ್ಚಯಾ ಜರಾಮರಣ”ನ್ತಿ ಬುಜ್ಝಿ; “ಅವಿಜ್ಜಾನಿರೋಧಾ ಸಙ್ಖಾರನಿರೋಧೋ”ತಿ ಬುಜ್ಝಿ, “ಸಙ್ಖಾರನಿರೋಧಾ ವಿಞ್ಞಾಣನಿರೋಧೋ”ತಿ ಬುಜ್ಝಿ, “ವಿಞ್ಞಾಣನಿರೋಧಾ ನಾಮರೂಪನಿರೋಧೋ”ತಿ ಬುಜ್ಝಿ, “ನಾಮರೂಪನಿರೋಧಾ ಸಳಾಯತನನಿರೋಧೋ”ತಿ ಬುಜ್ಝಿ, “ಸಳಾಯತನನಿರೋಧಾ ಫಸ್ಸನಿರೋಧೋ”ತಿ ಬುಜ್ಝಿ, “ಫಸ್ಸನಿರೋಧಾ ವೇದನಾನಿರೋಧೋ”ತಿ ಬುಜ್ಝಿ, “ವೇದನಾನಿರೋಧಾ ತಣ್ಹಾನಿರೋಧೋ”ತಿ ಬುಜ್ಝಿ, “ತಣ್ಹಾನಿರೋಧಾ ಉಪಾದಾನನಿರೋಧೋ”ತಿ ಬುಜ್ಝಿ, “ಉಪಾದಾನನಿರೋಧಾ ಭವನಿರೋಧೋ”ತಿ ಬುಜ್ಝಿ, “ಭವನಿರೋಧಾ ಜಾತಿನಿರೋಧೋ”ತಿ ಬುಜ್ಝಿ, “ಜಾತಿನಿರೋಧಾ ಜರಾಮರಣನಿರೋಧೋ”ತಿ ಬುಜ್ಝಿ; “ಇದಂ ದುಕ್ಖ”ನ್ತಿ ಬುಜ್ಝಿ, “ಅಯಂ ದುಕ್ಖಸಮುದಯೋ”ತಿ ಬುಜ್ಝಿ, “ಅಯಂ ದುಕ್ಖನಿರೋಧೋ”ತಿ ಬುಜ್ಝಿ, “ಅಯಂ ದುಕ್ಖನಿರೋಧಗಾಮಿನೀ ಪಟಿಪದಾ”ತಿ ಬುಜ್ಝಿ; “ಇಮೇ ಆಸವಾ”ತಿ ಬುಜ್ಝಿ, “ಅಯಂ ಆಸವಸಮುದಯೋ”ತಿ ಬುಜ್ಝಿ…ಪೇ॰… “ಅಯಂ ಆಸವನಿರೋಧಗಾಮಿನೀ ಪಟಿಪದಾ”ತಿ ಬುಜ್ಝಿ; “ಇಮೇ ಧಮ್ಮಾ ಅಭಿಞ್ಞೇಯ್ಯಾ”ತಿ ಬುಜ್ಝಿ, “ಇಮೇ ಧಮ್ಮಾ ಪಹಾತಬ್ಬಾ”ತಿ ಬುಜ್ಝಿ, “ಇಮೇ ಧಮ್ಮಾ ಸಚ್ಛಿಕಾತಬ್ಬಾ”ತಿ ಬುಜ್ಝಿ, “ಇಮೇ ಧಮ್ಮಾ ಭಾವೇತಬ್ಬಾ”ತಿ ಬುಜ್ಝಿ; ಛನ್ನಂ ಫಸ್ಸಾಯತನಾನಂ ಸಮುದಯಞ್ಚ ಅತ್ಥಙ್ಗಮಞ್ಚ ಅಸ್ಸಾದಞ್ಚ ಆದೀನವಞ್ಚ ನಿಸ್ಸರಣಞ್ಚ ಬುಜ್ಝಿ, ಪಞ್ಚನ್ನಂ ಉಪಾದಾನಕ್ಖನ್ಧಾನಂ ಸಮುದಯಞ್ಚ…ಪೇ॰… ನಿಸ್ಸರಣಞ್ಚ ಬುಜ್ಝಿ, ಚತುನ್ನಂ ಮಹಾಭೂತಾನಂ ಸಮುದಯಞ್ಚ ಅತ್ಥಙ್ಗಮಞ್ಚ ಅಸ್ಸಾದಞ್ಚ ಆದೀನವಞ್ಚ ನಿಸ್ಸರಣಞ್ಚ ಬುಜ್ಝಿ, “ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಸಮುದಯಧಮ್ಮಂ ಸಬ್ಬಂ ತಂ ನಿರೋಧಧಮ್ಮ”ನ್ತಿ ಬುಜ್ಝಿ।

ಅಥ ವಾ, ಯಂ ಬುಜ್ಝಿತಬ್ಬಂ ಅನುಬುಜ್ಝಿತಬ್ಬಂ ಪಟಿಬುಜ್ಝಿತಬ್ಬಂ ಸಮ್ಬುಜ್ಝಿತಬ್ಬಂ ಅಧಿಗನ್ತಬ್ಬಂ ಫಸ್ಸಿತಬ್ಬಂ ಸಚ್ಛಿಕಾತಬ್ಬಂ, ಸಬ್ಬಂ ತಂ ತೇನ ಪಚ್ಚೇಕಬೋಧಿಞಾಣೇನ ಬುಜ್ಝಿ ಅನುಬುಜ್ಝಿ ಪಟಿಬುಜ್ಝಿ ಸಮ್ಬುಜ್ಝಿ ಅಧಿಗಚ್ಛಿ ಫಸ್ಸೇಸಿ ಸಚ್ಛಾಕಾಸೀತಿ ಏವಂ ಸೋ ಪಚ್ಚೇಕಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ಏಕೋ ಅನುತ್ತರಂ ಪಚ್ಚೇಕಸಮ್ಬೋಧಿಂ ಅಭಿಸಮ್ಬುದ್ಧೋತಿ - ಏಕೋ।

ಚರೇತಿ ಅಟ್ಠ ಚರಿಯಾಯೋ - ಇರಿಯಾಪಥಚರಿಯಾ, ಆಯತನಚರಿಯಾ, ಸತಿಚರಿಯಾ, ಸಮಾಧಿಚರಿಯಾ, ಞಾಣಚರಿಯಾ, ಮಗ್ಗಚರಿಯಾ, ಪತ್ತಿಚರಿಯಾ, ಲೋಕತ್ಥಚರಿಯಾ। ಇರಿಯಾಪಥಚರಿಯಾತಿ ಚತೂಸು ಇರಿಯಾಪಥೇಸು। ಆಯತನಚರಿಯಾತಿ ಛಸು ಅಜ್ಝತ್ತಿಕಬಾಹಿರೇಸು ಆಯತನೇಸು। ಸತಿಚರಿಯಾತಿ ಚತೂಸು ಸತಿಪಟ್ಠಾನೇಸು। ಸಮಾಧಿಚರಿಯಾತಿ ಚತೂಸು ಝಾನೇಸು। ಞಾಣಚರಿಯಾತಿ ಚತೂಸು ಅರಿಯಸಚ್ಚೇಸು। ಮಗ್ಗಚರಿಯಾತಿ ಚತೂಸು ಅರಿಯಮಗ್ಗೇಸು। ಪತ್ತಿಚರಿಯಾತಿ ಚತೂಸು ಸಾಮಞ್ಞಫಲೇಸು। ಲೋಕತ್ಥಚರಿಯಾತಿ ತಥಾಗತೇಸು ಅರಹನ್ತೇಸು ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧೇಸು ಪದೇಸತೋ ಪಚ್ಚೇಕಸಮ್ಬುದ್ಧೇಸು ಪದೇಸತೋ ಸಾವಕೇಸು। ಇರಿಯಾಪಥಚರಿಯಾ ಚ ಪಣಿಧಿಸಮ್ಪನ್ನಾನಂ, ಆಯತನಚರಿಯಾ ಚ ಇನ್ದ್ರಿಯೇಸು ಗುತ್ತದ್ವಾರಾನಂ , ಸತಿಚರಿಯಾ ಚ ಅಪ್ಪಮಾದವಿಹಾರೀನಂ, ಸಮಾಧಿಚರಿಯಾ ಚ ಅಧಿಚಿತ್ತಮನುಯುತ್ತಾನಂ, ಞಾಣಚರಿಯಾ ಚ ಬುದ್ಧಿಸಮ್ಪನ್ನಾನಂ, ಮಗ್ಗಚರಿಯಾ ಚ ಸಮ್ಮಾಪಟಿಪನ್ನಾನಂ, ಪತ್ತಿಚರಿಯಾ ಚ ಅಧಿಗತಫಲಾನಂ, ಲೋಕತ್ಥಚರಿಯಾ ಚ ತಥಾಗತಾನಂ ಅರಹನ್ತಾನಂ ಸಮ್ಮಾಸಮ್ಬುದ್ಧಾನಂ ಪದೇಸತೋ ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಾನಂ ಪದೇಸತೋ ಸಾವಕಾನಂ। ಇಮಾ ಅಟ್ಠ ಚರಿಯಾಯೋ। ಅಪರಾಪಿ ಅಟ್ಠ ಚರಿಯಾಯೋ - ಅಧಿಮುಚ್ಚನ್ತೋ ಸದ್ಧಾಯ ಚರತಿ, ಪಗ್ಗಣ್ಹನ್ತೋ ವೀರಿಯೇನ ಚರತಿ, ಉಪಟ್ಠಪೇನ್ತೋ ಸತಿಯಾ ಚರತಿ, ಅವಿಕ್ಖೇಪಂ ಕರೋನ್ತೋ ಸಮಾಧಿನಾ ಚರತಿ, ಪಜಾನನ್ತೋ ಪಞ್ಞಾಯ ಚರತಿ, ವಿಜಾನನ್ತೋ ವಿಞ್ಞಾಣಚರಿಯಾಯ ಚರತಿ। ಏವಂ ಪಟಿಪನ್ನಸ್ಸ ಕುಸಲಾ ಧಮ್ಮಾ ಆಯಾಪೇನ್ತೀತಿ - ಆಯತನಚರಿಯಾಯ ಚರತಿ। ಏವಂ ಪಟಿಪನ್ನೋ ವಿಸೇಸಮಧಿಗಚ್ಛತೀತಿ - ವಿಸೇಸಚರಿಯಾಯ ಚರತಿ। ಇಮಾ ಅಟ್ಠ ಚರಿಯಾಯೋ।

ಅಪರಾಪಿ ಅಟ್ಠ ಚರಿಯಾಯೋ - ದಸ್ಸನಚರಿಯಾ ಚ ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿಯಾ, ಅಭಿರೋಪನಚರಿಯಾ ಚ ಸಮ್ಮಾಸಙ್ಕಪ್ಪಸ್ಸ , ಪರಿಗ್ಗಹಚರಿಯಾ ಚ ಸಮ್ಮಾವಾಚಾಯ, ಸಮುಟ್ಠಾನಚರಿಯಾ ಚ ಸಮ್ಮಾಕಮ್ಮನ್ತಸ್ಸ, ವೋದಾನಚರಿಯಾ ಚ ಸಮ್ಮಾಆಜೀವಸ್ಸ, ಪಗ್ಗಹಚರಿಯಾ ಚ ಸಮ್ಮಾವಾಯಾಮಸ್ಸ, ಉಪಟ್ಠಾನಚರಿಯಾ ಚ ಸಮ್ಮಾಸತಿಯಾ, ಅವಿಕ್ಖೇಪಚರಿಯಾ ಚ ಸಮ್ಮಾಸಮಾಧಿಸ್ಸ। ಇಮಾ ಅಟ್ಠ ಚರಿಯಾಯೋ।

ಖಗ್ಗವಿಸಾಣಕಪ್ಪೋತಿ ಯಥಾ ಖಗ್ಗಸ್ಸ ನಾಮ ವಿಸಾಣಂ ಏಕಂ ಹೋತಿ ಅದುತಿಯಂ, ಏವಮೇವ ಸೋ ಪಚ್ಚೇಕಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ತಕ್ಕಪ್ಪೋ ತಸ್ಸದಿಸೋ ತಪ್ಪಟಿಭಾಗೋ। ಯಥಾ ಅತಿಲೋಣಂ ವುಚ್ಚತಿ ಲೋಣಕಪ್ಪೋ, ಅತಿತಿತ್ತಕಂ ವುಚ್ಚತಿ ತಿತ್ತಕಪ್ಪೋ, ಅತಿಮಧುರಂ ವುಚ್ಚತಿ ಮಧುರಕಪ್ಪೋ, ಅತಿಉಣ್ಹಂ ವುಚ್ಚತಿ ಅಗ್ಗಿಕಪ್ಪೋ , ಅತಿಸೀತಲಂ ವುಚ್ಚತಿ ಹಿಮಕಪ್ಪೋ, ಮಹಾಉದಕಕ್ಖನ್ಧೋ ವುಚ್ಚತಿ ಸಮುದ್ದಕಪ್ಪೋ, ಮಹಾಭಿಞ್ಞಾಬಲಪ್ಪತ್ತೋ ಸಾವಕೋ ವುಚ್ಚತಿ ಸತ್ಥುಕಪ್ಪೋತಿ; ಏವಮೇವ ಸೋ ಪಚ್ಚೇಕಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ತತ್ಥ ತಕ್ಕಪ್ಪೋ ತಸ್ಸದಿಸೋ ತಪ್ಪಟಿಭಾಗೋ ಏಕೋ ಅದುತಿಯೋ ಮುತ್ತಬನ್ಧನೋ ಸಮ್ಮಾ ಲೋಕೇ ಚರತಿ ವಿಹರತಿ ಇರಿಯತಿ ವತ್ತೇತಿ ಪಾಲೇತಿ ಯಪೇತಿ ಯಾಪೇತೀತಿ - ಏಕೋ ಚರೇ ಖಗ್ಗವಿಸಾಣಕಪ್ಪೋ। ತೇನಾಹ ಸೋ ಪಚ್ಚೇಕಸಮ್ಬುದ್ಧೋ -

"ಸಬ್ಬೇಸು ಭೂತೇಸು ನಿಧಾಯ ದಣ್ಡಂ, ಅವಿಹೇಠಯಂ ಅಞ್ಞತರಮ್ಪಿ ತೇಸಂ।
ನ ಪುತ್ತಮಿಚ್ಛೇಯ್ಯ ಕುತೋ ಸಹಾಯಂ, ಏಕೋ ಚರೇ ಖಗ್ಗವಿಸಾಣಕಪ್ಪೋ"ತಿ॥

೧೨೨ಸಂಸಗ್ಗಜಾತಸ್ಸ ಭವನ್ತಿ ಸ್ನೇಹಾ, ಸ್ನೇಹನ್ವಯಂ ದುಕ್ಖಮಿದಂ ಪಹೋತಿ।
ಆದೀನವಂ ಸ್ನೇಹಜಂ ಪೇಕ್ಖಮಾನೋ, ಏಕೋ ಚರೇ ಖಗ್ಗವಿಸಾಣಕಪ್ಪೋ॥

ಸಂಸಗ್ಗಜಾತಸ್ಸ ಭವನ್ತಿ ಸ್ನೇಹಾತಿ। **ಸಂಸಗ್ಗಾ**ತಿ ದ್ವೇ ಸಂಸಗ್ಗಾ - ದಸ್ಸನಸಂಸಗ್ಗೋ ಚ ಸವನಸಂಸಗ್ಗೋ ಚ। ಕತಮೋ ದಸ್ಸನಸಂಸಗ್ಗೋ? ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪಸ್ಸತಿ ಇತ್ಥಿಂ ವಾ ಕುಮಾರಿಂ ವಾ ಅಭಿರೂಪಂ ದಸ್ಸನೀಯಂ ಪಾಸಾದಿಕಂ ಪರಮಾಯ ವಣ್ಣಪೋಕ್ಖರತಾಯ ಸಮನ್ನಾಗತಂ। ದಿಸ್ವಾ ಪಸ್ಸಿತ್ವಾ ಅನುಬ್ಯಞ್ಜನಸೋ ನಿಮಿತ್ತಂ ಗಣ್ಹಾತಿ - ಕೇಸಾ ವಾ ಸೋಭನಾ [ಸೋಭಣಾ (ಸ್ಯಾ॰)] ಮುಖಂ ವಾ ಸೋಭನಂ ಅಕ್ಖೀ ವಾ ಸೋಭನಾ ಕಣ್ಣಾ ವಾ ಸೋಭನಾ ನಾಸಾ ವಾ ಸೋಭನಾ ಓಟ್ಠಾ ವಾ ಸೋಭನಾ ದನ್ತಾ ವಾ ಸೋಭನಾ ಮುಖಂ ವಾ ಸೋಭನಂ ಗೀವಾ ವಾ ಸೋಭನಾ ಥನಾ ವಾ ಸೋಭನಾ ಉರಂ ವಾ ಸೋಭನಂ ಉದರಂ ವಾ ಸೋಭನಂ ಕಟಿ ವಾ ಸೋಭನಾ ಊರೂ ವಾ ಸೋಭನಾ ಜಙ್ಘಾ ವಾ ಸೋಭನಾ ಹತ್ಥಾ ವಾ ಸೋಭನಾ ಪಾದಾ ವಾ ಸೋಭನಾ ಅಙ್ಗುಲಿಯೋ ವಾ ಸೋಭನಾ ನಖಾ ವಾ ಸೋಭನಾತಿ। ದಿಸ್ವಾ ಪಸ್ಸಿತ್ವಾ ಅಭಿನನ್ದತಿ ಅಭಿವದತಿ ಅಭಿಪತ್ಥೇತಿ ಅನುಪ್ಪಾದೇತಿ [ಅನುಸ್ಸರತಿ (ಕ॰)] ಅನುಬನ್ಧತಿ ರಾಗಬನ್ಧನಂ - ಅಯಂ ದಸ್ಸನಸಂಸಗ್ಗೋ।

ಕತಮೋ ಸವನಸಂಸಗ್ಗೋ? ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಸುಣಾತಿ - "ಅಸುಕಸ್ಮಿಂ ನಾಮ ಗಾಮೇ ವಾ ನಿಗಮೇ ವಾ ಇತ್ಥೀ ವಾ ಕುಮಾರೀ ವಾ ಅಭಿರೂಪಾ ದಸ್ಸನೀಯಾ ಪಾಸಾದಿಕಾ ಪರಮಾಯ ವಣ್ಣಪೋಕ್ಖರತಾಯ ಸಮನ್ನಾಗತಾ"ತಿ । ಸುತ್ವಾ ಸುಣಿತ್ವಾ ಅಭಿನನ್ದತಿ ಅಭಿವದತಿ ಅಭಿಪತ್ಥೇತಿ ಅನುಪ್ಪಾದೇತಿ ಅನುಬನ್ಧತಿ ರಾಗಬನ್ಧನಂ - ಅಯಂ ಸವನಸಂಸಗ್ಗೋ।

ಸ್ನೇಹಾತಿ ದ್ವೇ ಸ್ನೇಹಾ - ತಣ್ಹಾಸ್ನೇಹೋ ಚ ದಿಟ್ಠಿಸ್ನೇಹೋ ಚ। ಕತಮೋ ತಣ್ಹಾಸ್ನೇಹೋ? ಯಾವತಾ ತಣ್ಹಾಸಙ್ಖಾತೇನ ಸೀಮಕತಂ [ಸೀಮಕತಂ ಮರಿಯಾದಿಕತಂ (ಸ್ಯಾ॰)] ಓಧಿಕತಂ ಪರಿಯನ್ತಿಕತಂ ಪರಿಗ್ಗಹಿತಂ ಮಮಾಯಿತಂ - "ಇದಂ ಮಮ, ಏತಂ ಮಮ, ಏತ್ತಕಂ ಮಮ, ಏತ್ತಾವತಾ ಮಮ"। ರೂಪಾ ಸದ್ದಾ ಗನ್ಧಾ ರಸಾ ಫೋಟ್ಠಬ್ಬಾ ಅತ್ಥರಣಾ ಪಾವುರಣಾ ದಾಸಿದಾಸಾ ಅಜೇಳಕಾ ಕುಕ್ಕುಟಸೂಕರಾ ಹತ್ಥಿಗವಾಸ್ಸವಳವಾ ಖೇತ್ತಂ ವತ್ಥು ಹಿರಞ್ಞಂ ಸುವಣ್ಣಂ ಗಾಮನಿಗಮರಾಜಧಾನಿಯೋ ರಟ್ಠಞ್ಚ ಜನಪದೋ ಚ ಕೋಸೋ ಚ ಕೋಟ್ಠಾಗಾರಞ್ಚ, ಕೇವಲಮ್ಪಿ ಮಹಾಪಥವಿಂ ತಣ್ಹಾವಸೇನ ಮಮಾಯತಿ, ಯಾವತಾ ಅಟ್ಠಸತತಣ್ಹಾವಿಚರಿತಂ - ಅಯಂ ತಣ್ಹಾಸ್ನೇಹೋ।

ಕತಮೋ ದಿಟ್ಠಿಸ್ನೇಹೋ? ವೀಸತಿವತ್ಥುಕಾ ಸಕ್ಕಾಯದಿಟ್ಠಿ, ದಸವತ್ಥುಕಾ ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿ, ದಸವತ್ಥುಕಾ ಅನ್ತಗ್ಗಾಹಿಕಾದಿಟ್ಠಿ। ಯಾ ಏವರೂಪಾ ದಿಟ್ಠಿ ದಿಟ್ಠಿಗತಂ ದಿಟ್ಠಿಗಹನಂ ದಿಟ್ಠಿಕನ್ತಾರೋ ದಿಟ್ಠಿವಿಸೂಕಾಯಿಕಂ ದಿಟ್ಠಿವಿಪ್ಫನ್ದಿತಂ ದಿಟ್ಠಿಸಂಯೋಜನಂ ಗಾಹೋ ಪಟಿಗ್ಗಾಹೋ [ಪತಿಟ್ಠಾಹೋ (ಕ॰)] ಅಭಿನಿವೇಸೋ ಪರಾಮಾಸೋ ಕುಮ್ಮಗ್ಗೋ ಮಿಚ್ಛಾಪಥೋ ಮಿಚ್ಛತ್ತಂ ತಿತ್ಥಾಯತನಂ ವಿಪರಿಯಾಸಗ್ಗಾಹೋ ವಿಪರೀತಗ್ಗಾಹೋ ವಿಪಲ್ಲಾಸಗ್ಗಾಹೋ ಮಿಚ್ಛಾಗಾಹೋ ಅಯಾಥಾವಕಸ್ಮಿಂ ಯಾಥಾವಕನ್ತಿ ಗಾಹೋ, ಯಾವತಾ ದ್ವಾಸಟ್ಠಿ ದಿಟ್ಠಿಗತಾನಿ - ಅಯಂ ದಿಟ್ಠಿಸ್ನೇಹೋ।

ಸಂಸಗ್ಗಜಾತಸ್ಸ ಭವನ್ತಿ ಸ್ನೇಹಾತಿ ದಸ್ಸನಸಂಸಗ್ಗಪಚ್ಚಯಾ ಚ ಸವನಸಂಸಗ್ಗಪಚ್ಚಯಾ ಚ ತಣ್ಹಾಸ್ನೇಹೋ ಚ ದಿಟ್ಠಿಸ್ನೇಹೋ ಚ ಭವನ್ತಿ ಸಮ್ಭವನ್ತಿ ಜಾಯನ್ತಿ ಸಞ್ಜಾಯನ್ತಿ ನಿಬ್ಬತ್ತನ್ತಿ ಅಭಿನಿಬ್ಬತ್ತನ್ತಿ ಪಾತುಭವನ್ತೀತಿ - ಸಂಸಗ್ಗಜಾತಸ್ಸ ಭವನ್ತಿ ಸ್ನೇಹಾ।

ಸ್ನೇಹನ್ವಯಂ ದುಕ್ಖಮಿದಂ ಪಹೋತೀತಿ। **ಸ್ನೇಹೋತಿ** ದ್ವೇ ಸ್ನೇಹಾ - ತಣ್ಹಾಸ್ನೇಹೋ ಚ ದಿಟ್ಠಿಸ್ನೇಹೋ ಚ…ಪೇ॰… ಅಯಂ ತಣ್ಹಾಸ್ನೇಹೋ…ಪೇ॰… ಅಯಂ ದಿಟ್ಠಿಸ್ನೇಹೋ। **ದುಕ್ಖಮಿದಂ ಪಹೋತೀತಿ** ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಕಾಯೇನ ದುಚ್ಚರಿತಂ ಚರತಿ, ವಾಚಾಯ ದುಚ್ಚರಿತಂ ಚರತಿ, ಮನಸಾ ದುಚ್ಚರಿತಂ ಚರತಿ, ಪಾಣಮ್ಪಿ ಹನತಿ, ಅದಿನ್ನಮ್ಪಿ ಆದಿಯತಿ, ಸನ್ಧಿಮ್ಪಿ ಛಿನ್ದತಿ, ನಿಲ್ಲೋಪಮ್ಪಿ [ವಿಲೋಪಮ್ಪಿ (ಸ್ಯಾ॰) ಪಸ್ಸ ಮಹಾನಿ॰ ೧೭೦] ಹರತಿ, ಏಕಾಗಾರಿಕಮ್ಪಿ ಕರೋತಿ, ಪರಿಪನ್ಥೇಪಿ ತಿಟ್ಠತಿ, ಪರದಾರಮ್ಪಿ ಗಚ್ಛತಿ, ಮುಸಾಪಿ ಭಣತಿ। ತಮೇನಂ ಗಹೇತ್ವಾ ರಞ್ಞೋ ದಸ್ಸೇನ್ತಿ - “ಅಯಂ, ದೇವ, ಚೋರೋ ಆಗುಚಾರೀ। ಇಮಸ್ಸ ಯಂ ಇಚ್ಛಸಿ ತಂ ದಣ್ಡಂ ಪಣೇಹೀ”ತಿ। ತಮೇನಂ ರಾಜಾ ತಂ ಪರಿಭಾಸತಿ। ಸೋ ಪರಿಭಾಸಪಚ್ಚಯಾಪಿ ದುಕ್ಖಂ ದೋಮನಸ್ಸಂ [ದುಕ್ಖದೋಮನಸ್ಸಂ (ಸ್ಯಾ॰)] ಪಟಿಸಂವೇದೇತಿ। ಏತಂ ಭಯಂ ದುಕ್ಖಂ ದೋಮನಸ್ಸಂ ಕುತೋ ಜಾತಂ? ತಸ್ಸ ಸ್ನೇಹಪಚ್ಚಯಾ ಚ ನನ್ದಿಪಚ್ಚಯಾ ಚ ರಾಗಪಚ್ಚಯಾ ಚ ನನ್ದಿರಾಗಪಚ್ಚಯಾ ಚ ಜಾತಂ।

ಏತ್ತಕೇನಪಿ ರಾಜಾ ನ ತುಸ್ಸತಿ। ತಮೇನಂ ರಾಜಾ ಬನ್ಧಾಪೇತಿ - ಅನ್ದುಬನ್ಧನೇನ ವಾ ರಜ್ಜುಬನ್ಧನೇನ ವಾ ಸಙ್ಖಲಿಕಬನ್ಧನೇನ ವಾ ವೇತ್ತಬನ್ಧನೇನ ವಾ ಲತಾಬನ್ಧನೇನ ವಾ ಪಕ್ಖೇಪಬನ್ಧನೇನ ವಾ ಪರಿಕ್ಖೇಪಬನ್ಧನೇನ ವಾ ಗಾಮಬನ್ಧನೇನ ವಾ ನಿಗಮಬನ್ಧನೇನ ವಾ ರಟ್ಠಬನ್ಧನೇನ ವಾ ಜನಪದಬನ್ಧನೇನ ವಾ, ಅನ್ತಮಸೋ ಸವಚನೀಯಮ್ಪಿ ಕರೋತಿ - “ನ ತೇ ಲಬ್ಭಾ ಇತೋ ಪಕ್ಕಮಿತು”ನ್ತಿ। ಸೋ ಬನ್ಧನಪಚ್ಚಯಾಪಿ ದುಕ್ಖಂ ದೋಮನಸ್ಸಂ ಪಟಿಸಂವೇದೇತಿ। ಏತಂ ಭಯಂ ದುಕ್ಖಂ ದೋಮನಸ್ಸಂ ಕುತೋ ಜಾತಂ? ತಸ್ಸ ಸ್ನೇಹಪಚ್ಚಯಾ ಚ ನನ್ದಿಪಚ್ಚಯಾ ಚ ರಾಗಪಚ್ಚಯಾ ಚ ನನ್ದಿರಾಗಪಚ್ಚಯಾ ಚ ಜಾತಂ।

ಏತ್ತಕೇನಪಿ ರಾಜಾ ನ ತುಸ್ಸತಿ। ತಮೇನಂ ರಾಜಾ ತಸ್ಸೇವ [ತಸ್ಸ (ಸ್ಯಾ॰)] ಧನಂ ಆಹರಾಪೇತಿ - ಸತಂ ವಾ ಸಹಸ್ಸಂ ವಾ ಸತಸಹಸ್ಸಂ ವಾ। ಸೋ ಧನಜಾನಿಪಚ್ಚಯಾಪಿ ದುಕ್ಖಂ ದೋಮನಸ್ಸಂ ಪಟಿಸಂವೇದೇತಿ। ಏತಂ ಭಯಂ ದುಕ್ಖಂ ದೋಮನಸ್ಸಂ ಕುತೋ ಜಾತಂ? ತಸ್ಸ ಸ್ನೇಹಪಚ್ಚಯಾ ಚ ನನ್ದಿಪಚ್ಚಯಾ ಚ ರಾಗಪಚ್ಚಯಾ ಚ ನನ್ದಿರಾಗಪಚ್ಚಯಾ ಚ ಜಾತಂ।

ಏತ್ತಕೇನಪಿ ರಾಜಾ ನ ತುಸ್ಸತಿ। ತಮೇನಂ ರಾಜಾ ವಿವಿಧಾ ಕಮ್ಮಕಾರಣಾ [ವಿವಿಧಾನಿ ಕಮ್ಮಕರಣಾನಿ (ಕ॰)] ಕಾರಾಪೇತಿ - ಕಸಾಹಿಪಿ ತಾಳೇತಿ, ವೇತ್ತೇಹಿಪಿ ತಾಳೇತಿ, ಅಡ್ಢದಣ್ಡೇಹಿಪಿ ತಾಳೇತಿ, ಹತ್ಥಮ್ಪಿ ಛಿನ್ದತಿ, ಪಾದಮ್ಪಿ ಛಿನ್ದತಿ, ಹತ್ಥಪಾದಮ್ಪಿ ಛಿನ್ದತಿ, ಕಣ್ಣಮ್ಪಿ ಛಿನ್ದತಿ, ನಾಸಮ್ಪಿ ಛಿನ್ದತಿ, ಕಣ್ಣನಾಸಮ್ಪಿ ಛಿನ್ದತಿ, ಬಿಲಙ್ಗಥಾಲಿಕಮ್ಪಿ ಕರೋತಿ, ಸಙ್ಖಮುಣ್ಡಿಕಮ್ಪಿ ಕರೋತಿ , ರಾಹುಮುಖಮ್ಪಿ ಕರೋತಿ, ಜೋತಿಮಾಲಿಕಮ್ಪಿ ಕರೋತಿ, ಹತ್ಥಪಜ್ಜೋತಿಕಮ್ಪಿ ಕರೋತಿ, ಏರಕವತ್ತಿಕಮ್ಪಿ [ಏರಕವಟ್ಟಿಕಮ್ಪಿ (ಸ್ಯಾ॰ ಕ॰) ಪಸ್ಸ ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೧೬೯] ಕರೋತಿ, ಚೀರಕವಾಸಿಕಮ್ಪಿ ಕರೋತಿ, ಏಣೇಯ್ಯಕಮ್ಪಿ ಕರೋತಿ, ಬಳಿಸಮಂಸಿಕಮ್ಪಿ ಕರೋತಿ, ಕಹಾಪಣಿಕಮ್ಪಿ ಕರೋತಿ, ಖಾರಾಪತಚ್ಛಿಕಮ್ಪಿ [ಖಾರಾಪಟಿಚ್ಛಿಕಮ್ಪಿ (ಕ॰)] ಕರೋತಿ, ಪಲಿಘಪರಿವತ್ತಿಕಮ್ಪಿ ಕರೋತಿ, ಪಲಾಲಪೀಠಕಮ್ಪಿ ಕರೋತಿ, ತತ್ತೇನಪಿ ತೇಲೇನ ಓಸಿಞ್ಚತಿ, ಸುನಖೇಹಿಪಿ ಖಾದಾಪೇತಿ, ಜೀವನ್ತಮ್ಪಿ ಸೂಲೇ ಉತ್ತಾಸೇತಿ, ಅಸಿನಾಪಿ ಸೀಸಂ ಛಿನ್ದತಿ। ಸೋ ಕಮ್ಮಕಾರಣಪಚ್ಚಯಾಪಿ ದುಕ್ಖಂ ದೋಮನಸ್ಸಂ ಪಟಿಸಂವೇದೇತಿ। ಏತಂ ಭಯಂ ದುಕ್ಖಂ ದೋಮನಸ್ಸಂ ಕುತೋ ಜಾತಂ? ತಸ್ಸ ಸ್ನೇಹಪಚ್ಚಯಾ ಚ ನನ್ದಿಪಚ್ಚಯಾ ಚ ರಾಗಪಚ್ಚಯಾ ಚ ನನ್ದಿರಾಗಪಚ್ಚಯಾ ಚ ಜಾತಂ। ರಾಜಾ ಇಮೇಸಂ ಚತುನ್ನಂ ದಣ್ಡಾನಂ ಇಸ್ಸರೋ।

ಸೋ ಸಕೇನ ಕಮ್ಮೇನ ಕಾಯಸ್ಸ ಭೇದಾ ಪರಂ ಮರಣಾ ಅಪಾಯಂ ದುಗ್ಗತಿಂ ವಿನಿಪಾತಂ ನಿರಯಂ ಉಪಪಜ್ಜತಿ। ತಮೇನಂ ನಿರಯಪಾಲಾ ಪಞ್ಚವಿಧಬನ್ಧನಂ ನಾಮ ಕಮ್ಮಕಾರಣಂ ಕರೋನ್ತಿ [ಕಾರೇನ್ತಿ (ಸ್ಯಾ॰ ಕ॰) ಪಸ್ಸ ಮ॰ ನಿ॰ ೩.೨೬೭] - ತತ್ತಂ ಅಯೋಖಿಲಂ ಹತ್ಥೇ ಗಮೇನ್ತಿ, ತತ್ತಂ ಅಯೋಖಿಲಂ ದುತಿಯೇ ಹತ್ಥೇ ಗಮೇನ್ತಿ, ತತ್ತಂ ಅಯೋಖಿಲಂ ಪಾದೇ ಗಮೇನ್ತಿ, ತತ್ತಂ ಅಯೋಖಿಲಂ ದುತಿಯೇ ಪಾದೇ ಗಮೇನ್ತಿ, ತತ್ತಂ ಅಯೋಖಿಲಂ ಮಜ್ಝೇ ಉರಸ್ಮಿಂ ಗಮೇನ್ತಿ। ಸೋ ತತ್ಥ ದುಕ್ಖಾ ತಿಬ್ಬಾ [ತಿಪ್ಪಾ

(ಸ್ಯಾ॰)] ಖರಾ ಕಟುಕಾ ವೇದನಾ ವೇದೇತಿ; ನ ಚ ತಾವ ಕಾಲಂ ಕರೋತಿ ಯಾವ ನ ತಂ ಪಾಪಕಮ್ಮಂ ಬ್ಯನ್ತೀಹೋತಿ। ಏತಂ ಭಯಂ ದುಕ್ಖಂ ದೋಮನಸ್ಸಂ ಕುತೋ ಜಾತಂ? ತಸ್ಸ ಸ್ನೇಹಪಚ್ಚಯಾ ಚ ನನ್ದಿಪಚ್ಚಯಾ ಚ ರಾಗಪಚ್ಚಯಾ ಚ ನನ್ದಿರಾಗಪಚ್ಚಯಾ ಚ ಜಾತಂ।

ತಮೇನಂ ನಿರಯಪಾಲಾ ಸಂವೇಸೇತ್ವಾ [ಸಂವೇಸಿತ್ವಾ (ಸ್ಯಾ॰ ಕ॰) ಪಸ್ಸ ಮ॰ ನಿ॰ ૩.೨೬೭] ಕುಠಾರೀಹಿ [ಕುಧಾರೀಹಿ (ಸ್ಯಾ॰ ಕ॰)] ತಚ್ಛನ್ತಿ...ಪೇ॰... ತಮೇನಂ ನಿರಯಪಾಲಾ ಉದ್ಧಂಪಾದಂ ಅಧೋಸಿರಂ ಗಹೇತ್ವಾ ವಾಸೀಹಿ ತಚ್ಛನ್ತಿ। ತಮೇನಂ ನಿರಯಪಾಲಾ ರಥೇ ಯೋಜೇತ್ವಾ ಆದಿತ್ತಾಯ ಪಥವಿಯಾ ಸಮ್ಪಜ್ಜಲಿತಾಯ ಸಜೋತಿಭೂತಾಯ [ಸಞ್ಜೋತಿಭೂತಾಯ (ಸ್ಯಾ॰)] ಸಾರೇನ್ತಿಪಿ ಪಚ್ಚಾಸಾರೇನ್ತಿಪಿ। ತಮೇನಂ ನಿರಯಪಾಲಾ ಮಹನ್ತಂ ಅಙ್ಗಾರಪಬ್ಬತಂ ಆದಿತ್ತಂ ಸಮ್ಪಜ್ಜಲಿತಂ ಸಜೋತಿಭೂತಂ ಆರೋಪೇನ್ತಿಪಿ ಓರೋಪೇನ್ತಿಪಿ। ತಮೇನಂ ನಿರಯಪಾಲಾ ಉದ್ಧಂಪಾದಂ ಅಧೋಸಿರಂ ಗಹೇತ್ವಾ ತತ್ತಾಯ ಲೋಹಕುಮ್ಭಿಯಾ ಪಕ್ಖಿಪನ್ತಿ ಆದಿತ್ತಾಯ ಸಮ್ಪಜ್ಜಲಿತಾಯ ಸಜೋತಿಭೂತಾಯ। ಸೋ ತತ್ಥ ಫೇಣುದ್ದೇಹಕಂ ಪಚ್ಚತಿ। ಸೋ ತತ್ಥ ಫೇಣುದ್ದೇಹಕಂ ಪಚ್ಚಮಾನೋ ಸಕಿಮ್ಪಿ ಉದ್ಧಂ ಗಚ್ಛತಿ, ಸಕಿಮ್ಪಿ ಅಧೋ ಗಚ್ಛತಿ, ಸಕಿಮ್ಪಿ ತಿರಿಯಂ ಗಚ್ಛತಿ। ಸೋ ತತ್ಥ ದುಕ್ಖಾ ತಿಬ್ಬಾ ಖರಾ ಕಟುಕಾ ವೇದನಾ ವೇದೇತಿ; ನ ಚ ತಾವ ಕಾಲಙ್ಕರೋತಿ ಯಾವ ನ ತಂ ಪಾಪಕಮ್ಮಂ ಬ್ಯನ್ತೀಹೋತಿ। ಏತಂ ಭಯಂ ದುಕ್ಖಂ ದೋಮನಸ್ಸಂ ಕುತೋ ಜಾತಂ? ತಸ್ಸ ಸ್ನೇಹಪಚ್ಚಯಾ ಚ ನನ್ದಿಪಚ್ಚಯಾ ಚ ರಾಗಪಚ್ಚಯಾ ಚ ನನ್ದಿರಾಗಪಚ್ಚಯಾ ಚ ಜಾತಂ।

ತಮೇನಂ ನಿರಯಪಾಲಾ ಮಹಾನಿರಯೇ ಪಕ್ಖಿಪನ್ತಿ। ಸೋ ಖೋ ಪನ ಮಹಾನಿರಯೋ –

ಚತುಕ್ಕಣ್ಣೋ ಚತುದ್ವಾರೋ, ವಿಭತ್ತೋ ಭಾಗಸೋ ಮಿತೋ।
ಅಯೋಪಾಕಾರಪರಿಯನ್ತೋ, ಅಯಸಾ ಪಟಿಕುಜ್ಜಿತೋ॥

ತಸ್ಸ ಅಯೋಮಯಾ ಭೂಮಿ, ಜಲಿತಾ ತೇಜಸಾ ಯುತಾ।
ಸಮನ್ತಾ ಯೋಜನಸತಂ, ಫರಿತ್ವಾ ತಿಟ್ಠತಿ ಸಬ್ಬದಾ॥

ಕದರಿಯಾತಪನಾ [ಕದರಿಯಾ ತಾಪನಾ (ಕ॰) ಮಹಾನಿ॰ ೧೭೦] ಘೋರಾ, ಅಚ್ಚಿಮನ್ತೋ ದುರಾಸದಾ।
ಲೋಮಹಂಸನರೂಪಾ ಚ, ಭೇಸ್ಮಾ ಪಟಿಭಯಾ ದುಖಾ॥

ಪುರತ್ಥಿಮಾಯ ಚ ಭಿತ್ತಿಯಾ, ಅಚ್ಚಿಕ್ಖನ್ಧೋ ಸಮುಟ್ಠಿತೋ।
ಡಹನ್ತೋ ಪಾಪಕಮ್ಮನ್ತೇ, ಪಚ್ಛಿಮಾಯ ಪಟಿಹಞ್ಞತಿ॥

ಪಚ್ಛಿಮಾಯ ಚ ಭಿತ್ತಿಯಾ, ಅಚ್ಚಿಕ್ಖನ್ಧೋ ಸಮುಟ್ಠಿತೋ।
ಡಹನ್ತೋ ಪಾಪಕಮ್ಮನ್ತೇ, ಪುರಿಮಾಯ ಪಟಿಹಞ್ಞತಿ॥

ದಕ್ಖಿಣಾಯ ಚ ಭಿತ್ತಿಯಾ, ಅಚ್ಚಿಕ್ಖನ್ಧೋ ಸಮುಟ್ಠಿತೋ।
ಡಹನ್ತೋ ಪಾಪಕಮ್ಮನ್ತೇ, ಉತ್ತರಾಯ ಪಟಿಹಞ್ಞತಿ॥

ಉತ್ತರಾಯ ಚ ಭಿತ್ತಿಯಾ, ಅಚ್ಚಿಕ್ಖನ್ಧೋ ಸಮುಟ್ಠಿತೋ।
ಡಹನ್ತೋ ಪಾಪಕಮ್ಮನ್ತೇ, ದಕ್ಖಿಣಾಯ ಪಟಿಹಞ್ಞತಿ॥

ಹೇಟ್ಠತೋ ಚ ಸಮುಟ್ಠಾಯ, ಅಚ್ಚಿಕ್ಖನ್ಧೋ ಭಯಾನಕೋ।
ಡಹನ್ತೋ ಪಾಪಕಮ್ಮನ್ತೇ, ಛದನಸ್ಮಿಂ ಪಟಿಹಞ್ಞತಿ॥

ಛದನಮ್ಹಾ ಸಮುಟ್ಠಾಯ, ಅಚ್ಚಿಕ್ಖನ್ಧೋ ಭಯಾನಕೋ।
ಡಹನ್ತೋ ಪಾಪಕಮ್ಮನ್ತೇ, ಭೂಮಿಯಂ ಪಟಿಹಞ್ಞತಿ॥

ಅಯೋಕಪಾಲಮಾದಿತ್ತಂ, ಸನ್ತತ್ತಂ ಜಲಿತಂ ಯಥಾ।
ಏವಂ ಅವೀಚಿನಿರಯೋ, ಹೇಟ್ಠಾ ಉಪರಿ ಪಸ್ಸತೋ॥

ತತ್ಥ ಸತ್ತಾ ಮಹಾಲುದ್ದಾ, ಮಹಾಕಿಬ್ಬಿಸಕಾರಿನೋ।
ಅಚ್ಚನ್ತಪಾಪಕಮ್ಮನ್ತಾ, ಪಚ್ಚನ್ತಿ ನ ಚ ಮಿಯ್ಯರೇ [ಮೀಯರೇ (ಕ॰)]॥

ಜಾತವೇದಸಮೋ ಕಾಯೋ, ತೇಸಂ ನಿರಯವಾಸಿನಂ।
ಪಸ್ಸ ಕಮ್ಮಾನಂ ದಳ್ಹತ್ತಂ, ನ ಭಸ್ಮಾ ಹೋತಿ ನಪಿ ಮಸಿ॥

ಪುರತ್ಥಿಮೇನಪಿ ಧಾವನ್ತಿ, ತತೋ ಧಾವನ್ತಿ ಪಚ್ಛಿಮಂ।
ಉತ್ತರೇನಪಿ ಧಾವನ್ತಿ, ತತೋ ಧಾವನ್ತಿ ದಕ್ಖಿಣಂ॥

ಯಂ ಯಂ ದಿಸಂ ಪಧಾವನ್ತಿ, ತಂ ತಂ ದ್ವಾರಂ ಪಿಧೀಯತಿ।
ಅಭಿನಿಕ್ಖಮಿತಾಸಾ ತೇ, ಸತ್ತಾ ಮೋಕ್ಖಗವೇಸಿನೋ॥

ನ ತೇ ತತೋ ನಿಕ್ಖಮಿತುಂ, ಲಭನ್ತಿ ಕಮ್ಮಪಚ್ಚಯಾ।
ತೇಸಞ್ಚ ಪಾಪಕಮ್ಮನ್ತಂ, ಅವಿಪಕ್ಕಂ ಕತಂ ಬಹುನ್ತಿ॥

ಏತಂ ಭಯಂ ದುಕ್ಖಂ ದೋಮನಸ್ಸಂ ಕುತೋ ಜಾತಂ? ತಸ್ಸ ಸ್ನೇಹಪಚ್ಚಯಾ ಚ ನನ್ದಿಪಚ್ಚಯಾ ಚ ರಾಗಪಚ್ಚಯಾ ಚ ನನ್ದಿರಾಗಪಚ್ಚಯಾ ಚ ಜಾತಂ।

ಯಾನಿ ಚ ನೇರಯಿಕಾನಿ ದುಕ್ಖಾನಿ ಯಾನಿ ಚ ತಿರಚ್ಛಾನಯೋನಿಕಾನಿ ದುಕ್ಖಾನಿ ಯಾನಿ ಚ ಪೇತ್ತಿವಿಸಯಿಕಾನಿ ದುಕ್ಖಾನಿ ಯಾನಿ ಚ ಮಾನುಸಿಕಾನಿ ದುಕ್ಖಾನಿ, ತಾನಿ ಕುತೋ ಜಾತಾನಿ ಕುತೋ ಸಞ್ಜಾತಾನಿ ಕುತೋ ನಿಬ್ಬತ್ತಾನಿ ಕುತೋ ಅಭಿನಿಬ್ಬತ್ತಾನಿ ಕುತೋ ಪಾತುಭೂತಾನಿ? ತಸ್ಸ ಸ್ನೇಹಪಚ್ಚಯಾ ಚ ನನ್ದಿಪಚ್ಚಯಾ ಚ ರಾಗಪಚ್ಚಯಾ ಚ ನನ್ದಿರಾಗಪಚ್ಚಯಾ ಚ ಭವನ್ತಿ ಸಮ್ಭವನ್ತಿ ಜಾಯನ್ತಿ ಸಞ್ಜಾಯನ್ತಿ ನಿಬ್ಬತ್ತನ್ತಿ ಅಭಿನಿಬ್ಬತ್ತನ್ತಿ ಪಾತುಭವನ್ತೀತಿ - ಸ್ನೇಹನ್ವಯಂ ದುಕ್ಖಮಿದಂ ಪಹೋತಿ।

ಆದೀನವಂ ಸ್ನೇಹಜಂ ಪೇಕ್ಖಮಾನೋತಿ। ಸ್ನೇಹೋತಿ ದ್ವೇ ಸ್ನೇಹಾ - ತಣ್ಹಾಸ್ನೇಹೋ ಚ ದಿಟ್ಠಿಸ್ನೇಹೋ ಚ…ಪೇ॰… ಅಯಂ ತಣ್ಹಾಸ್ನೇಹೋ…ಪೇ॰… ಅಯಂ ದಿಟ್ಠಿಸ್ನೇಹೋ। **ಆದೀನವಂ ಸ್ನೇಹಜಂ ಪೇಕ್ಖಮಾನೋತಿ** ತಣ್ಹಾಸ್ನೇಹೋ ಚ ದಿಟ್ಠಿಸ್ನೇಹೋ ಚ ಆದೀನವಂ ಸ್ನೇಹಜಂ ಪೇಕ್ಖಮಾನೋ ದಕ್ಖಮಾನೋ ಓಲೋಕಯಮಾನೋ ನಿಜ್ಝಾಯಮಾನೋ ಉಪಪರಿಕ್ಖಮಾನೋತಿ - ಆದೀನವಂ ಸ್ನೇಹಜಂ ಪೇಕ್ಖಮಾನೋ, ಏಕೋ ಚರೇ ಖಗ್ಗವಿಸಾಣಕಪ್ಪೋ। ತೇನಾಹ ಸೋ ಪಚ್ಚೇಕಸಮ್ಬುದ್ಧೋ -

“ಸಂಸಗ್ಗಜಾತಸ್ಸ ಭವನ್ತಿ ಸ್ನೇಹಾ, ಸ್ನೇಹನ್ವಯಂ ದುಕ್ಖಮಿದಂ ಪಹೋತಿ।
ಆದೀನವಂ ಸ್ನೇಹಜಂ ಪೇಕ್ಖಮಾನೋ, ಏಕೋ ಚರೇ ಖಗ್ಗವಿಸಾಣಕಪ್ಪೋ”ತಿ॥

೧೨ ಮಿತ್ತೇ ಸುಹಜ್ಜೇ ಅನುಕಮ್ಪಮಾನೋ, ಹಾಪೇತಿ ಅತ್ಥಂ ಪಟಿಬದ್ಧಚಿತ್ತೋ [ಪಟಿಬನ್ಧಚಿತ್ತೋ (ಕ॰)] ।
ಏತಂ ಭಯಂ ಸನ್ಥವೇ [ಸನ್ಧವೇ (ಕ॰)] **ಪೇಕ್ಖಮಾನೋ, ಏಕೋ ಚರೇ ಖಗ್ಗವಿಸಾಣಕಪ್ಪೋ॥**

ಮಿತ್ತೇ ಸುಹಜ್ಜೇ ಅನುಕಮ್ಪಮಾನೋ, ಹಾಪೇತಿ ಅತ್ಥಂ ಪಟಿಬದ್ಧಚಿತ್ತೋತಿ। **ಮಿತ್ತಾ**ತಿ ದ್ವೇ ಮಿತ್ತಾ - ಅಗಾರಿಕಮಿತ್ತೋ ಚ ಅನಾಗಾರಿಕಮಿತ್ತೋ [ಪಬ್ಬಜಿತಮಿತ್ತೋ (ಕ॰) ಏವಮುಪರಿಪಿ] ಚ। ಕತಮೋ ಅಗಾರಿಕಮಿತ್ತೋ? ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ದುದ್ದದಂ ದದಾತಿ, ದುಚ್ಚಜಂ ಚಜತಿ, ದುಕ್ಕರಂ ಕರೋತಿ, ದುಕ್ಖಮಂ ಖಮತಿ, ಗುಯ್ಹಮಸ್ಸ ಆಚಿಕ್ಖತಿ, ಗುಯ್ಹಮಸ್ಸ ಪರಿಗೂಹತಿ [ಪರಿಗುಯ್ಹತಿ (ಸ್ಯಾ॰ ಕ॰)], ಆಪದಾಸು ನ ವಿಜಹತಿ, ಜೀವಿತಮ್ಪಿಸ್ಸ ಅತ್ಥಾಯ ಪರಿಚ್ಚತ್ತಂ ಹೋತಿ, ಖೀಣೇ ನಾತಿಮಞ್ಞತಿ - ಅಯಂ ಅಗಾರಿಕಮಿತ್ತೋ।

ಕತಮೋ ಅನಾಗಾರಿಕಮಿತ್ತೋ? ಇಧ ಭಿಕ್ಖು ಪಿಯೋ ಚ ಹೋತಿ ಮನಾಪೋ ಚ ಗರು ಚ ಭಾವನೀಯೋ ಚ ವತ್ತಾ ಚ ವಚನಕ್ಖಮೋ ಚ ಗಮ್ಭೀರಞ್ಚ ಕಥಂ ಕತ್ತಾ, ನೋ ಚ ಅಟ್ಠಾನೇ ನಿಯೋಜೇತಿ ಅಧಿಸೀಲೇ ಸಮಾದಪೇತಿ, ಚತುನ್ನಂ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಾನಂ ಭಾವನಾನುಯೋಗೇ ಸಮಾದಪೇತಿ, ಚತುನ್ನಂ ಸಮ್ಮಪ್ಪಧಾನಾನಂ...ಪೇ॰... ಚತುನ್ನಂ ಇದ್ಧಿಪಾದಾನಂ... ಪಞ್ಚನ್ನಂ ಇನ್ದ್ರಿಯಾನಂ... ಪಞ್ಚನ್ನಂ ಬಲಾನಂ... ಸತ್ತನ್ನಂ ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಾನಂ... ಅರಿಯಸ್ಸ ಅಟ್ಠಙ್ಗಿಕಸ್ಸ ಮಗ್ಗಸ್ಸ ಭಾವನಾನುಯೋಗೇ ಸಮಾದಪೇತಿ - ಅಯಂ ಅನಾಗಾರಿಕಮಿತ್ತೋ।

ಸುಹಜ್ಜಾ ವುಚ್ಚನ್ತಿ ಯೇಹಿ ಸಹ ಆಗಮನಂ ಫಾಸು ಗಮನಂ ಫಾಸು ಠಾನಂ ಫಾಸು ನಿಸಜ್ಜನಂ [ನಿಸಜ್ಜಾ (ಕ॰)] ಫಾಸು ಸಯನಂ ಫಾಸು ಆಲಪನಂ ಫಾಸು ಸಲ್ಲಪನಂ ಫಾಸು ಉಲ್ಲಪನಂ ಫಾಸು ಸಮುಲ್ಲಪನಂ ಫಾಸು। **ಮಿತ್ತೇ ಸುಹಜ್ಜೇ ಅನುಕಮ್ಪಮಾನೋ ಹಾಪೇತಿ ಅತ್ಥ**ನ್ತಿ ಮಿತ್ತೇ ಚ ಸುಹಜ್ಜೇ ಚ ಸನ್ದಿಟ್ಠೇ ಚ ಸಮ್ಭತ್ತೇ ಚ ಸಹಾಯೇ ಚ ಅನುಕಮ್ಪಮಾನೋ ಅನುಪೇಕ್ಖಮಾನೋ ಅನುಗಣ್ಹಮಾನೋ ಅತ್ತತ್ಥಮ್ಪಿ ಪರತ್ಥಮ್ಪಿ ಉಭಯತ್ಥಮ್ಪಿ ಹಾಪೇತಿ, ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮಿಕಮ್ಪಿ ಅತ್ಥಂ ಹಾಪೇತಿ, ಸಮ್ಪರಾಯಿಕಮ್ಪಿ ಅತ್ಥಂ ಹಾಪೇತಿ, ಪರಮತ್ಥಮ್ಪಿ ಹಾಪೇತಿ ಪಹಾಪೇತಿ ಪರಿಹಾಪೇತಿ ಪರಿಧಂಸೇತಿ ಪರಿವಜ್ಜೇತಿ [ಪರಿಸಜ್ಜೇತಿ (ಸ್ಯಾ॰)] ಅನ್ತರಧಾಪೇತೀತಿ - ಮಿತ್ತೇ ಸುಹಜ್ಜೇ ಅನುಕಮ್ಪಮಾನೋ ಹಾಪೇತಿ ಅತ್ಥಂ।

ಪಟಿಬದ್ಧಚಿತ್ತೋತಿ ದ್ವೀಹಿ ಕಾರಣೇಹಿ ಪಟಿಬದ್ಧಚಿತ್ತೋ ಹೋತಿ - ಅತ್ತಾನಂ ವಾ ನೀಚಂ ಠಪೇನ್ತೋ ಪರಂ ಉಚ್ಚಂ ಠಪೇನ್ತೋ ಪಟಿಬದ್ಧಚಿತ್ತೋ ಹೋತಿ, ಅತ್ತಾನಂ ವಾ ಉಚ್ಚಂ ಠಪೇನ್ತೋ ಪರಂ ನೀಚಂ ಠಪೇನ್ತೋ ಪಟಿಬದ್ಧಚಿತ್ತೋ ಹೋತಿ। ಕಥಂ ಅತ್ತಾನಂ ನೀಚಂ ಠಪೇನ್ತೋ ಪರಂ ಉಚ್ಚಂ ಠಪೇನ್ತೋ ಪಟಿಬದ್ಧಚಿತ್ತೋ ಹೋತಿ? ತುಮ್ಹೇ ಮೇ ಬಹೂಪಕಾರಾ, ಅಹಂ ತುಮ್ಹೇ ನಿಸ್ಸಾಯ ಲಭಾಮಿ ಚೀವರಪಿಣ್ಡಪಾತಸೇನಾಸನಗಿಲಾನಪಚ್ಚಯಭೇಸಜ್ಜಪರಿಕ್ಖಾರಂ। ಯಮ್ಪಿ [ಯೇಪಿ (ಕ॰) ಏವಂ ಚೂಳನಿ॰ ಖಗ್ಗವಿಸಾಣಸುತ್ತನಿದ್ದೇಸ ೧೫೧] ಮೇ ಅಞ್ಞೇ ದಾತುಂ ವಾ ಕಾತುಂ ವಾ ಮಞ್ಞನ್ತಿ ತುಮ್ಹೇ ನಿಸ್ಸಾಯ ತುಮ್ಹೇ ಸಮ್ಪಸ್ಸನ್ತಾ। ಯಮ್ಪಿ ಮೇ ಪೋರಾಣಂ ಮಾತಾಪೇತ್ತಿಕಂ ನಾಮಗೋತ್ತಂ, ತಮ್ಪಿ ಮೇ ಅನ್ತರಹಿತಂ। ತುಮ್ಹೇಹಿ ಅಹಂ ಞಾಯಾಮಿ - ಅಸುಕಸ್ಸ ಕುಲುಪಕೋ, ಅಸುಕಾಯ ಕುಲುಪಕೋತಿ । ಏವಂ ಅತ್ತಾನಂ ನೀಚಂ ಠಪೇನ್ತೋ ಪರಂ ಉಚ್ಚಂ ಠಪೇನ್ತೋ ಪಟಿಬದ್ಧಚಿತ್ತೋ ಹೋತಿ।

ಕಥಂ ಅತ್ತಾನಂ ಉಚ್ಚಂ ಠಪೇನ್ತೋ ಪರಂ ನೀಚಂ ಠಪೇನ್ತೋ ಪಟಿಬದ್ಧಚಿತ್ತೋ ಹೋತಿ? ಅಹಂ ತುಮ್ಹಾಕಂ ಬಹೂಪಕಾರೋ, ತುಮ್ಹೇ ಮಂ ಆಗಮ್ಮ ಬುದ್ಧಂ ಸರಣಂ ಗತಾ, ಧಮ್ಮಂ ಸರಣಂ ಗತಾ, ಸಙ್ಘಂ ಸರಣಂ ಗತಾ, ಪಾಣಾತಿಪಾತಾ ಪಟಿವಿರತಾ, ಅದಿನ್ನಾದಾನಾ ಪಟಿವಿರತಾ, ಕಾಮೇಸುಮಿಚ್ಛಾಚಾರಾ ಪಟಿವಿರತಾ, ಮುಸಾವಾದಾ ಪಟಿವಿರತಾ, ಸುರಾಮೇರಯಮಜ್ಜಪಮಾದಟ್ಠಾನಾ ಪಟಿವಿರತಾ; ಅಹಂ ತುಮ್ಹಾಕಂ ಉದ್ದೇಸಂ ದೇಮಿ, ಪರಿಪುಚ್ಛಂ ದೇಮಿ, ಉಪೋಸಥಂ ಆಚಿಕ್ಖಾಮಿ, ನವಕಮ್ಮಂ ಅಧಿಟ್ಠಾಮಿ। ಅಥ ಪನ ತುಮ್ಹೇ ಮಂ ಉಜ್ಝಿತ್ವಾ [ಪರಿಚ್ಚಜಿತ್ವಾ (ಸ್ಯಾ॰)] ಅಞ್ಞೇ ಸಕ್ಕರೋಥ ಗರುಂ ಕರೋಥ ಮಾನೇಥ ಪೂಜೇಥಾತಿ। ಏವಂ ಅತ್ತಾನಂ ಉಚ್ಚಂ ಠಪೇನ್ತೋ ಪರಂ ನೀಚಂ ಠಪೇನ್ತೋ ಪಟಿಬದ್ಧಚಿತ್ತೋ ಹೋತೀತಿ - ಮಿತ್ತೇ ಸುಹಜ್ಜೇ ಅನುಕಮ್ಪಮಾನೋ, ಹಾಪೇತಿ ಅತ್ಥಂ ಪಟಿಬದ್ಧಚಿತ್ತೋ।

ಏತಂ ಭಯಂ ಸನ್ಥವೇ ಪೇಕ್ಖಮಾನೋತಿ। **ಭಯ**ನ್ತಿ ಜಾತಿಭಯಂ ಜರಾಭಯಂ ಬ್ಯಾಧಿಭಯಂ ಮರಣಭಯಂ ರಾಜಭಯಂ ಚೋರಭಯಂ ಅಗ್ಗಿಭಯಂ ಉದಕಭಯಂ ಅತ್ತಾನುವಾದಭಯಂ ಪರಾನುವಾದಭಯಂ ದಣ್ಡಭಯಂ ದುಗ್ಗತಿಭಯಂ ಊಮಿಭಯಂ ಕುಮ್ಭಿಲಭಯಂ ಆವಟ್ಟಭಯಂ ಸುಸುಮಾರಭಯಂ [ಸುಂಸುಮಾರಭಯಂ (ಸ್ಯಾ॰)] ಆಜೀವಿಕಭಯಂ ಅಸಿಲೋಕಭಯಂ

ಪರಿಸಸಾರಜ್ಜಭಯಂ ಮದನಭಯಂ ಭಯಾನಕಂ ಛಮ್ಭಿತತ್ತಂ ಲೋಮಹಂಸೋ ಚೇತಸೋ ಉಬ್ಬೇಗೋ ಉತ್ರಾಸೋ। **ಸನ್ಥವೇತಿ** ದ್ವೇ ಸನ್ಥವಾ - ತಣ್ಹಾಸನ್ಥವೋ ಚ ದಿಟ್ಠಿಸನ್ಥವೋ ಚ...ಪೇ॰... ಅಯಂ ತಣ್ಹಾಸನ್ಥವೋ...ಪೇ॰... ಅಯಂ ದಿಟ್ಠಿಸನ್ಥವೋ। **ಏತಂ ಭಯಂ ಸನ್ಥವೇ ಪೇಕ್ಖಮಾನೋ**ತಿ ಏತಂ ಭಯಂ ಸನ್ಥವೇ ಪೇಕ್ಖಮಾನೋ ದಕ್ಖಮಾನೋ ಓಲೋಕಯಮಾನೋ ನಿಜ್ಝಾಯಮಾನೋ ಉಪಪರಿಕ್ಖಮಾನೋತಿ - ಏತಂ ಭಯಂ ಸನ್ಥವೇ ಪೇಕ್ಖಮಾನೋ, ಏಕೋ ಚರೇ ಖಗ್ಗವಿಸಾಣಕಪ್ಪೋ। ತೇನಾಹ ಸೋ ಪಚ್ಚೇಕಸಮ್ಬುದ್ಧೋ -

> “ಮಿತ್ತೇ ಸುಹಜ್ಜೇ ಅನುಕಮ್ಪಮಾನೋ, ಹಾಪೇತಿ ಅತ್ಥಂ ಪಟಿಬದ್ಧಚಿತ್ತೋ।
> ಏತಂ ಭಯಂ ಸನ್ಥವೇ ಪೇಕ್ಖಮಾನೋ, ಏಕೋ ಚರೇ ಖಗ್ಗವಿಸಾಣಕಪ್ಪೋ”ತಿ॥

> **೧೨೪ವಂಸೋ ವಿಸಾಲೋವ ಯಥಾ ವಿಸತ್ತೋ, ಪುತ್ತೇಸು ದಾರೇಸು ಚ ಯಾ ಅಪೇಕ್ಖಾ।**
> **ವಂಸಕ್ಕಳೀರೋವ** [ವಂಸೇ ಕಳೀರೋವ (ಕ॰)] **ಅಸಜ್ಜಮಾನೋ, ಏಕೋ ಚರೇ ಖಗ್ಗವಿಸಾಣಕಪ್ಪೋ॥**

ವಂಸೋ ವಿಸಾಲೋವ ಯಥಾ ವಿಸತ್ತೋತಿ ವಂಸೋ ವುಚ್ಚತಿ ವೇಳುಗುಮ್ಬೋ। ಯಥಾ ವೇಳುಗುಮ್ಬಸ್ಮಿಂ ಪೋರಾಣಕಾ ವಂಸಾ ಸತ್ತಾ [ವೇಳುಗುಮ್ಬಸ್ಮಿಂ ಕಣ್ಟಕಾ ಜಟಿತಾ ಸಂಸಿಬ್ಬಿತಾ (ಸ್ಯಾ॰)] ವಿಸತ್ತಾ ಆಸತ್ತಾ ಲಗ್ಗಾ ಲಗ್ಗಿತಾ ಪಲಿಬುದ್ಧಾ, ಏವಮೇವ ವಿಸತ್ತಿಕಾ ವುಚ್ಚತಿ ತಣ್ಹಾ। ಯೋ ರಾಗೋ ಸಾರಾಗೋ ಅನುನಯೋ ಅನುರೋಧೋ ನನ್ದೀ ನನ್ದಿರಾಗೋ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಸಾರಾಗೋ ಇಚ್ಛಾ ಮುಚ್ಛಾ ಅಜ್ಝೋಸಾನಂ ಗೇಧೋ ಪಲಿಗೇಧೋ ಸಙ್ಗೋ ಪಙ್ಕೋ ಏಜಾ ಮಾಯಾ ಜನಿಕಾ ಸಞ್ಜನನೀ ಸಿಬ್ಬಿನೀ ಜಾಲಿನೀ ಸರಿತಾ ವಿಸತ್ತಿಕಾ ಸುತ್ತಂ ವಿಸಟಾ ಆಯೂಹನೀ ದುತಿಯಾ ಪಣಿಧಿ ಭವನೇತ್ತಿ ವನಂ ವನಥೋ ಸನ್ಥವೋ ಸಿನೇಹೋ ಅಪೇಕ್ಖಾ ಪಟಿಬನ್ಧು ಆಸಾ ಆಸೀಸನಾ ಆಸೀಸಿತತ್ತಂ ರೂಪಾಸಾ ಸದ್ದಾಸಾ ಗನ್ಧಾಸಾ ರಸಾಸಾ ಫೋಟ್ಠಬ್ಬಾಸಾ ಲಾಭಾಸಾ ಧನಾಸಾ ಪುತ್ತಾಸಾ ಜೀವಿತಾಸಾ ಜಪ್ಪಾ ಪಜಪ್ಪಾ ಅಭಿಜಪ್ಪಾ ಜಪ್ಪನಾ ಜಪ್ಪಿತತ್ತಂ ಲೋಲುಪ್ಪಂ ಲೋಲುಪ್ಪಾಯನಾ ಲೋಲುಪ್ಪಾಯಿತತ್ತಂ ಪುಚ್ಛಞ್ಜಿಕತಾ ಸಾಧುಕಮ್ಯತಾ ಅಧಮ್ಮರಾಗೋ ವಿಸಮಲೋಭೋ ನಿಕನ್ತಿ ನಿಕಾಮನಾ ಪತ್ಥನಾ ಪಿಹನಾ ಸಮ್ಪತ್ಥನಾ ಕಾಮತಣ್ಹಾ ಭವತಣ್ಹಾ ವಿಭವತಣ್ಹಾ ರೂಪತಣ್ಹಾ ಅರೂಪತಣ್ಹಾ ನಿರೋಧತಣ್ಹಾ ರೂಪತಣ್ಹಾ ಸದ್ದತಣ್ಹಾ ಗನ್ಧತಣ್ಹಾ ರಸತಣ್ಹಾ ಫೋಟ್ಠಬ್ಬತಣ್ಹಾ ಧಮ್ಮತಣ್ಹಾ ಓಘೋ ಯೋಗೋ ಗನ್ಥೋ ಉಪಾದಾನಂ ಆವರಣಂ ನೀವರಣಂ ಛದನಂ ಬನ್ಧನಂ ಉಪಕ್ಕಿಲೇಸೋ ಅನುಸಯೋ ಪರಿಯುಟ್ಠಾನಂ ಲತಾ ವೇವಿಚ್ಛಂ ದುಕ್ಖಮೂಲಂ ದುಕ್ಖನಿದಾನಂ ದುಕ್ಖಪ್ಪಭವೋ ಮಾರಪಾಸೋ ಮಾರಬಳಿಸಂ ಮಾರವಿಸಯೋ ಮಾರನಿವಾಸೋ ಮಾರಬನ್ಧನಂ ತಣ್ಹಾನದೀ ತಣ್ಹಾಜಾಲಂ ತಣ್ಹಾಗದ್ದುಲಂ ತಣ್ಹಾಸಮುದ್ದೋ ಅಭಿಜ್ಝಾ ಲೋಭೋ ಅಕುಸಲಮೂಲಂ।

ವಿಸತ್ತಿಕಾತಿ ಕೇನಟ್ಠೇನ ವಿಸತ್ತಿಕಾ? ವಿಸಾಲಾತಿ ವಿಸತ್ತಿಕಾ ವಿಸತಾತಿ ವಿಸತ್ತಿಕಾ, ವಿಸಟಾತಿ ವಿಸತ್ತಿಕಾ, ವಿಸಮಾತಿ ವಿಸತ್ತಿಕಾ, ವಿಸಕ್ಕತೀತಿ ವಿಸತ್ತಿಕಾ, ವಿಸಂಹರತೀತಿ ವಿಸತ್ತಿಕಾ, ವಿಸಂವಾದಿಕಾತಿ ವಿಸತ್ತಿಕಾ, ವಿಸಮೂಲಾತಿ ವಿಸತ್ತಿಕಾ, ವಿಸಫಲಾತಿ ವಿಸತ್ತಿಕಾ, ವಿಸಪರಿಭೋಗಾತಿ ವಿಸತ್ತಿಕಾ। ವಿಸಾಲಾ ವಾ ಪನ ತಣ್ಹಾ ರೂಪೇ ಸದ್ದೇ ಗನ್ಧೇ ರಸೇ ಫೋಟ್ಠಬ್ಬೇ ಕುಲೇ ಗಣೇ ಆವಾಸೇ ಲಾಭೇ ಯಸೇ ಪಸಂಸಾಯ ಸುಖೇ ಚೀವರೇ ಪಿಣ್ಡಪಾತೇ ಸೇನಾಸನೇ ಗಿಲಾನಪಚ್ಚಯಭೇಸಜ್ಜಪರಿಕ್ಖಾರೇ ಕಾಮಧಾತುಯಾ ರೂಪಧಾತುಯಾ ಅರೂಪಧಾತುಯಾ ಕಾಮಭವೇ ರೂಪಭವೇ ಅರೂಪಭವೇ ಸಞ್ಞಾಭವೇ ಅಸಞ್ಞಾಭವೇ ನೇವಸಞ್ಞಾನಾಸಞ್ಞಾಭವೇ ಏಕವೋಕಾರಭವೇ ಚತುವೋಕಾರಭವೇ ಪಞ್ಚವೋಕಾರಭವೇ ಅತೀತೇ ಅನಾಗತೇ ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನೇ ದಿಟ್ಠಸುತಮುತವಿಞ್ಞಾತಬ್ಬೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು ವಿಸತಾ ವಿತ್ಥತಾತಿ - ವಿಸತ್ತಿಕಾತಿ - ವಂಸೋ ವಿಸಾಲೋವ ಯಥಾ ವಿಸತ್ತೋ।

ಪುತ್ತೇಸು ದಾರೇಸು ಚ ಯಾ ಅಪೇಕ್ಖಾತಿ। **ಪುತ್ತಾ**ತಿ ಚತ್ತಾರೋ ಪುತ್ತಾ - ಅತ್ರಜೋ ಪುತ್ತೋ, ಖೇತ್ತಜೋ ಪುತ್ತೋ, ದಿನ್ನಕೋ ಪುತ್ತೋ, ಅನ್ತೇವಾಸಿಕೋ ಪುತ್ತೋ। ದಾರಾ ವುಚ್ಚನ್ತಿ ಭರಿಯಾಯೋ। ಅಪೇಕ್ಖಾ ವುಚ್ಚನ್ತಿ ತಣ್ಹಾ। ಯೋ ರಾಗೋ ಸಾರಾಗೋ...ಪೇ॰... ಅಭಿಜ್ಝಾ ಲೋಭೋ ಅಕುಸಲಮೂಲನ್ತಿ - ಪುತ್ತೇಸು ದಾರೇಸು ಚ ಯಾ ಅಪೇಕ್ಖಾ।

ವಂಸಕ್ಕಳೀರೋವ ಅಸಜ್ಜಮಾನೋತಿ ವಂಸೋ ವುಚ್ಚತಿ ವೇಳುಗುಮ್ಬೋ। ಯಥಾ ವೇಳುಗುಮ್ಬಸ್ಮಿಂ ತರುಣಕಾ ಕಳೀರಕಾ [ತರುಣಕಳೀರಾ (ಸ್ಯಾ॰)] ಅಸತ್ತಾ ಅಲಗ್ಗಾ ಅಗಧಿತಾ [ಅಪಲಿವೇಟ್ಠಿತಾ (ಸ್ಯಾ॰)] ಅಪಲಿಬುದ್ಧಾ ನಿಕ್ಖನ್ತಾ ನಿಸ್ಸಟಾ ವಿಪ್ಪಮುತ್ತಾ ಏವಮೇವ। **ಸಜ್ಜಾತಿ** ದ್ವೇ ಸಜ್ಜನಾ - ತಣ್ಹಾಸಜ್ಜನಾ ಚ ದಿಟ್ಠಿಸಜ್ಜನಾ ಚ...ಪೇ॰... ಅಯಂ ತಣ್ಹಾಸಜ್ಜನಾ...ಪೇ॰... ಅಯಂ ದಿಟ್ಠಿಸಜ್ಜನಾ। ತಸ್ಸ ಪಚ್ಚೇಕಸಮ್ಬುದ್ಧಸ್ಸ ತಣ್ಹಾಸಜ್ಜನಾ ಪಹೀನಾ, ದಿಟ್ಠಿಸಜ್ಜನಾ ಪಟಿನಿಸ್ಸಟ್ಠಾ। ತಣ್ಹಾಸಜ್ಜನಾಯ ಪಹೀನತ್ತಾ ದಿಟ್ಠಿಸಜ್ಜನಾಯ ಪಟಿನಿಸ್ಸಟ್ಠತ್ತಾ ಸೋ ಪಚ್ಚೇಕಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ರೂಪೇ ನ ಸಜ್ಜತಿ ಸದ್ದೇ ನ ಸಜ್ಜತಿ ಗನ್ಧೇ ನ ಸಜ್ಜತಿ ರಸೇ ನ ಸಜ್ಜತಿ ಫೋಟ್ಠಬ್ಬೇ ನ ಸಜ್ಜತಿ ಕುಲೇ...ಪೇ॰... ಗಣೇ... ಆವಾಸೇ... ಲಾಭೇ... ಯಸೇ... ಪಸಂಸಾಯ... ಸುಖೇ... ಚೀವರೇ... ಪಿಣ್ಡಪಾತೇ... ಸೇನಾಸನೇ... ಗಿಲಾನಪಚ್ಚಯಭೇಸಜ್ಜಪರಿಕ್ಖಾರೇ... ಕಾಮಧಾತುಯಾ... ರೂಪಧಾತುಯಾ... ಅರೂಪಧಾತುಯಾ... ಕಾಮಭವೇ... ರೂಪಭವೇ... ಅರೂಪಭವೇ... ಸಞ್ಞಾಭವೇ... ಅಸಞ್ಞಾಭವೇ... ನೇವಸಞ್ಞಾನಾಸಞ್ಞಾಭವೇ... ಏಕವೋಕಾರಭವೇ... ಚತುವೋಕಾರಭವೇ... ಪಞ್ಚವೋಕಾರಭವೇ... ಅತೀತೇ... ಅನಾಗತೇ... ಪಚ್ಚುಪ್ಪನ್ನೇ... ದಿಟ್ಠಸುತಮುತವಿಞ್ಞಾತಬ್ಬೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು ನ ಸಜ್ಜತಿ ನ ಗಣ್ಹಾತಿ ನ ಬಜ್ಝತಿ ನ ಪಲಿಬಜ್ಝತಿ ನ ಮುಚ್ಛತಿ; ನಿಕ್ಖನ್ತೋ ನಿಸ್ಸಟೋ ವಿಪ್ಪಮುತ್ತೋ ವಿಸಞ್ಞುತ್ತೋ ವಿಮರಿಯಾದಿಕತೇನ ಚೇತಸಾ ವಿಹರತೀತಿ - ವಂಸಕ್ಕಳೀರೋವ ಅಸಜ್ಜಮಾನೋ, ಏಕೋ ಚರೇ ಖಗ್ಗವಿಸಾಣಕಪ್ಪೋ। ತೇನಾಹ ಸೋ ಪಚ್ಚೇಕಸಮ್ಬುದ್ಧೋ -

"ವಂಸೋ ವಿಸಾಲೋವ ಯಥಾ ವಿಸತ್ತೋ, ಪುತ್ತೇಸು ದಾರೇಸು ಚ ಯಾ ಅಪೇಕ್ಖಾ।
ವಂಸಕ್ಕಳೀರೋವ ಅಸಜ್ಜಮಾನೋ, ಏಕೋ ಚರೇ ಖಗ್ಗವಿಸಾಣಕಪ್ಪೋ"ತಿ॥

೧೨೫**ಮಿಗೋ ಅರಞ್ಞಮ್ಹಿ ಯಥಾ ಅಬದ್ಧೋ** [ಅಬನ್ಧೋ (ಸ್ಯಾ॰ ಕ॰)], **ಯೇನಿಚ್ಛಕಂ ಗಚ್ಛತಿ ಗೋಚರಾಯ।**
ವಿಞ್ಞೂ ನರೋ ಸೇರಿತಂ ಪೇಕ್ಖಮಾನೋ, ಏಕೋ ಚರೇ ಖಗ್ಗವಿಸಾಣಕಪ್ಪೋ॥

ಮಿಗೋ ಅರಞ್ಞಮ್ಹಿ ಯಥಾ ಅಬದ್ಧೋ, ಯೇನಿಚ್ಛಕಂ ಗಚ್ಛತಿ ಗೋಚರಾಯಾತಿ। ಮಿಗೋತಿ ದ್ವೇ ಮಿಗಾ - ಏಣಿಮಿಗೋ ಚ ಪಸದಮಿಗೋ ಚ। ಯಥಾ ಆರಞ್ಞಿಕೋ [ಆರಞ್ಞಕೋ (ಸ್ಯಾ॰ ಕ॰)] ಮಿಗೋ ಅರಞ್ಞೇ ಪವನೇ ಚರಮಾನೋ [ಅರಞ್ಞೇ ವಸಮಾನೋ (ಸ್ಯಾ॰)] ವಿಸ್ಸತ್ಥೋ ಗಚ್ಛತಿ ವಿಸ್ಸತ್ಥೋ ತಿಟ್ಠತಿ ವಿಸ್ಸತ್ಥೋ ನಿಸೀದತಿ ವಿಸ್ಸತ್ಥೋ ಸೇಯ್ಯಂ ಕಪ್ಪೇತಿ।

ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ ಭಗವತಾ - "ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಆರಞ್ಞಿಕೋ ಮಿಗೋ ಅರಞ್ಞೇ ಪವನೇ ಚರಮಾನೋ ವಿಸ್ಸತ್ಥೋ ಗಚ್ಛತಿ ವಿಸ್ಸತ್ಥೋ ತಿಟ್ಠತಿ ವಿಸ್ಸತ್ಥೋ ನಿಸೀದತಿ ವಿಸ್ಸತ್ಥೋ ಸೇಯ್ಯಂ ಕಪ್ಪೇತಿ। ತಂ ಕಿಸ್ಸ ಹೇತು? ಅನಾಪಾಥಗತೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಲುದ್ದಸ್ಸ। ಏವಮೇವ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು ವಿವಿಚ್ಚೇವ ಕಾಮೇಹಿ ವಿವಿಚ್ಚ ಅಕುಸಲೇಹಿ ಧಮ್ಮೇಹಿ ಸವಿತಕ್ಕಂ ಸವಿಚಾರಂ ವಿವೇಕಜಂ ಪೀತಿಸುಖಂ ಪಠಮಂ ಝಾನಂ ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹರತಿ। ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, 'ಭಿಕ್ಖು ಅನ್ಧಮಕಾಸಿ ಮಾರಂ, ಅಪದಂ [ಪರಂ (ಕ॰) ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೨೭೧] ವಧಿತ್ವಾ ಮಾರಚಕ್ಖುಂ ಅದಸ್ಸನಂ ಗತೋ ಪಾಪಿಮತೋ'।

"ಪುನ ಚಪರಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು ವಿತಕ್ಕವಿಚಾರಾನಂ ವೂಪಸಮಾ ಅಜ್ಝತ್ತಂ ಸಮ್ಪಸಾದನಂ ಚೇತಸೋ ಏಕೋದಿಭಾವಂ ಅವಿತಕ್ಕಂ ಅವಿಚಾರಂ ಸಮಾಧಿಜಂ ಪೀತಿಸುಖಂ ದುತಿಯಂ ಝಾನಂ ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹರತಿ । ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, 'ಭಿಕ್ಖು ಅನ್ಧಮಕಾಸಿ ಮಾರಂ, ಅಪದಂ ವಧಿತ್ವಾ ಮಾರಚಕ್ಖುಂ ಅದಸ್ಸನಂ ಗತೋ ಪಾಪಿಮತೋ'।

"ಪುನ ಚಪರಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು ಪೀತಿಯಾ ಚ ವಿರಾಗಾ ಉಪೇಕ್ಖಕೋ ಚ ವಿಹರತಿ ಸತೋ ಚ ಸಮ್ಪಜಾನೋ ಸುಖಞ್ಚ ಕಾಯೇನ ಪಟಿಸಂವೇದೇತಿ, ಯಂ ತಂ ಅರಿಯಾ ಆಚಿಕ್ಖನ್ತಿ 'ಉಪೇಕ್ಖಕೋ ಸತಿಮಾ ಸುಖವಿಹಾರೀ'ತಿ ತತಿಯಂ ಝಾನಂ ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹರತಿ। ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, 'ಭಿಕ್ಖು ಅನ್ಧಮಕಾಸಿ ಮಾರಂ, ಅಪದಂ ವಧಿತ್ವಾ ಮಾರಚಕ್ಖುಂ ಅದಸ್ಸನಂ ಗತೋ ಪಾಪಿಮತೋ'।

“ಪುನ ಚಪರಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು ಸುಖಸ್ಸ ಚ ಪಹಾನಾ ದುಕ್ಖಸ್ಸ ಚ ಪಹಾನಾ ಪುಬ್ಬೇವ ಸೋಮನಸ್ಸದೋಮನಸ್ಸಾನಂ ಅತ್ಥಙ್ಗಮಾ ಅದುಕ್ಖಮಸುಖಂ ಉಪೇಕ್ಖಾಸತಿಪಾರಿಸುದ್ಧಿಂ ಚತುತ್ಥಂ ಝಾನಂ ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹರತಿ। ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ‘ಭಿಕ್ಖು ಅನ್ಧಮಕಾಸಿ ಮಾರಂ, ಅಪದಂ ವಧಿತ್ವಾ ಮಾರಚಕ್ಖುಂ ಅದಸ್ಸನಂ ಗತೋ ಪಾಪಿಮತೋ’।

“ಪುನ ಚಪರಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು ಸಬ್ಬಸೋ ರೂಪಸಞ್ಞಾನಂ ಸಮತಿಕ್ಕಮಾ ಪಟಿಘಸಞ್ಞಾನಂ ಅತ್ಥಙ್ಗಮಾ ನಾನತ್ತಸಞ್ಞಾನಂ ಅಮನಸಿಕಾರಾ ‘ಅನನ್ತೋ ಆಕಾಸೋ’ತಿ ಆಕಾಸಾನಞ್ಚಾಯತನಂ ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹರತಿ। ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ‘ಭಿಕ್ಖು ಅನ್ಧಮಕಾಸಿ ಮಾರಂ, ಅಪದಂ ವಧಿತ್ವಾ ಮಾರಚಕ್ಖುಂ ಅದಸ್ಸನಂ ಗತೋ ಪಾಪಿಮತೋ’।

“ಪುನ ಚಪರಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ , ಭಿಕ್ಖು ಸಬ್ಬಸೋ ಆಕಾಸಾನಞ್ಚಾಯತನಂ ಸಮತಿಕ್ಕಮ್ಮ ‘ಅನನ್ತಂ ವಿಞ್ಞಾಣ’ನ್ತಿ ವಿಞ್ಞಾಣಞ್ಚಾಯತನಂ ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹರತಿ…ಪೇ॰…।

“ಪುನ ಚಪರಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸಬ್ಬಸೋ ವಿಞ್ಞಾಣಞ್ಚಾಯತನಂ ಸಮತಿಕ್ಕಮ್ಮ ‘ನತ್ಥಿ ಕಿಞ್ಚೀ’ತಿ ಆಕಿಞ್ಚಞ್ಞಾಯತನಂ ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹರತಿ…ಪೇ॰…।

“ಪುನ ಚಪರಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸಬ್ಬಸೋ ಆಕಿಞ್ಚಞ್ಞಾಯತನಂ ಸಮತಿಕ್ಕಮ್ಮ ನೇವಸಞ್ಞಾನಾಸಞ್ಞಾಯತನಂ ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹರತಿ…ಪೇ॰…।

“ಪುನ ಚಪರಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಸಬ್ಬಸೋ ನೇವಸಞ್ಞಾನಾಸಞ್ಞಾಯತನಂ ಸಮತಿಕ್ಕಮ್ಮ ಸಞ್ಞಾವೇದಯಿತನಿರೋಧಂ ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹರತಿ, ಪಞ್ಞಾಯ ಚಸ್ಸ ದಿಸ್ವಾ ಆಸವಾ ಪರಿಕ್ಖೀಣಾ ಹೋನ್ತಿ। ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ‘ಭಿಕ್ಖು ಅನ್ಧಮಕಾಸಿ ಮಾರಂ, ಅಪದಂ ವಧಿತ್ವಾ ಮಾರಚಕ್ಖುಂ ಅದಸ್ಸನಂ ಗತೋ ಪಾಪಿಮತೋ’, ತಿಣ್ಣೋ ಲೋಕೇ ವಿಸತ್ತಿಕಂ। ಸೋ ವಿಸ್ಸತ್ಥೋ ಗಚ್ಛತಿ ವಿಸ್ಸತ್ಥೋ ತಿಟ್ಠತಿ ವಿಸ್ಸತ್ಥೋ ನಿಸೀದತಿ ವಿಸ್ಸತ್ಥೋ ಸೇಯ್ಯಂ ಕಪ್ಪೇತಿ। ತಂ ಕಿಸ್ಸ ಹೇತು? ಅನಾಪಾಥಗತೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪಾಪಿಮತೋ”ತಿ - ಮಿಗೋ ಅರಞ್ಞಮ್ಹಿ ಯಥಾ ಅಬದ್ಧೋ, ಯೇನಿಚ್ಛಕಂ ಗಚ್ಛತಿ ಗೋಚರಾಯ।

ವಿಞ್ಞೂ ನರೋ ಸೇರಿತಂ ಪೇಕ್ಖಮಾನೋತಿ। ವಿಞ್ಞೂತಿ ಪಣ್ಡಿತೋ ಪಞ್ಞವಾ ಬುದ್ಧಿಮಾ ಞಾಣೀ ವಿಭಾವೀ ಮೇಧಾವೀ। **ನರೋತಿ** ಸತ್ತೋ ಮಾಣವೋ ಪೋಸೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಜೀವೋ ಜಾಗು ಜನ್ತು ಇನ್ದಗು ಮನುಜೋ। **ಸೇರೀತಿ** ದ್ವೇ ಸೇರೀ - ಧಮ್ಮೋಪಿ ಸೇರೀ ಪುಗ್ಗಲೋಪಿ ಸೇರೀ। ಕತಮೋ ಧಮ್ಮೋ ಸೇರೀ? ಚತ್ತಾರೋ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಾ ಚತ್ತಾರೋ ಸಮ್ಮಪ್ಪಧಾನಾ ಚತ್ತಾರೋ ಇದ್ಧಿಪಾದಾ ಪಞ್ಚಿನ್ದ್ರಿಯಾನಿ ಪಞ್ಚ ಬಲಾನಿ ಸತ್ತ ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಾ ಅರಿಯೋ ಅಟ್ಠಙ್ಗಿಕೋ ಮಗ್ಗೋ - ಅಯಂ ಧಮ್ಮೋ ಸೇರೀ। ಕತಮೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಸೇರೀ? ಯೋ ಇಮಿನಾ ಸೇರಿನಾ ಧಮ್ಮೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋ, ಸೋ ವುಚ್ಚತಿ ಪುಗ್ಗಲೋ ಸೇರೀ। **ವಿಞ್ಞೂ ನರೋ ಸೇರಿತಂ ಪೇಕ್ಖಮಾನೋತಿ** ವಿಞ್ಞೂ ನರೋ ಸೇರಿತಂ ಧಮ್ಮಂ ಪೇಕ್ಖಮಾನೋ, ದಕ್ಖಮಾನೋ ಓಲೋಕಯಮಾನೋ ನಿಜ್ಝಾಯಮಾನೋ ಉಪಪರಿಕ್ಖಮಾನೋತಿ - ವಿಞ್ಞೂ ನರೋ ಸೇರಿತಂ ಪೇಕ್ಖಮಾನೋ, ಏಕೋ ಚರೇ ಖಗ್ಗವಿಸಾಣಕಪ್ಪೋ। ತೇನಾಹ ಸೋ ಪಚ್ಚೇಕಸಮ್ಬುದ್ಧೋ -

“ಮಿಗೋ ಅರಞ್ಞಮ್ಹಿ ಯಥಾ ಅಬದ್ಧೋ, ಯೇನಿಚ್ಛಕಂ ಗಚ್ಛತಿ ಗೋಚರಾಯ।
ವಿಞ್ಞೂ ನರೋ ಸೇರಿತಂ ಪೇಕ್ಖಮಾನೋ, ಏಕೋ ಚರೇ ಖಗ್ಗವಿಸಾಣಕಪ್ಪೋ”ತಿ॥

೧೨೮ಆಮನ್ತನಾ ಹೋತಿ ಸಹಾಯಮಜ್ಝೇ, ವಾಸೇ ಠಾನೇ ಗಮನೇ ಚಾರಿಕಾಯ।
ಅನಭಿಜ್ಝಿತಂ ಸೇರಿತಂ ಪೇಕ್ಖಮಾನೋ, ಏಕೋ ಚರೇ ಖಗ್ಗವಿಸಾಣಕಪ್ಪೋ॥

ಆಮನ್ತನಾ ಹೋತಿ ಸಹಾಯಮಜ್ಝೇ, ವಾಸೇ ಠಾನೇ ಗಮನೇ ಚಾರಿಕಾಯಾತಿ ಸಹಾಯಾ ವುಚ್ಚನ್ತಿ ಯೇಹಿ ಸಹ ಆಗಮನಂ ಫಾಸು ಗಮನಂ ಫಾಸು ಗಮನಾಗಮನಂ ಫಾಸು ಠಾನಂ ಫಾಸು ನಿಸಜ್ಜನಂ ಫಾಸು ಸಯನಂ ಫಾಸು ಆಲಪನಂ ಫಾಸು ಸಲ್ಲಪನಂ ಫಾಸು ಉಲ್ಲಪನಂ ಫಾಸು ಸಮುಲ್ಲಪನಂ ಫಾಸು। **ಆಮನ್ತನಾ ಹೋತಿ ಸಹಾಯಮಜ್ಝೇ, ವಾಸೇ ಠಾನೇ ಗಮನೇ ಚಾರಿಕಾಯಾ**ತಿ ಸಹಾಯಮಜ್ಝೇ ವಾಸೇಪಿ ಠಾನೇಪಿ ಗಮನೇಪಿ ಚಾರಿಕಾಯಪಿ ಅತ್ತತ್ಥಮನ್ತನಾ ಪರತ್ಥಮನ್ತನಾ ಉಭಯತ್ಥಮನ್ತನಾ ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮಿಕತ್ಥಮನ್ತನಾ ಸಮ್ಪರಾಯಿಕತ್ಥಮನ್ತನಾ ಪರಮತ್ಥಮನ್ತನಾ [ಉಭಯತ್ಥಮನ್ತನಾ (ಕ॰)] ತಿ - ಆಮನ್ತನಾ ಹೋತಿ ಸಹಾಯಮಜ್ಝೇ, ವಾಸೇ ಠಾನೇ ಗಮನೇ ಚಾರಿಕಾಯ।

ಅನಭಿಜ್ಝಿತಂ ಸೇರಿತಂ ಪೇಕ್ಖಮಾನೋತಿ ಅನಭಿಜ್ಝಿತಂ ಏತಂ ವತ್ಥು ಬಾಲಾನಂ ಅಸಪ್ಪುರಿಸಾನಂ ತಿತ್ಥಿಯಾನಂ ತಿತ್ಥಿಯಸಾವಕಾನಂ, ಯದಿದಂ - ಭಣ್ಡುಕಾಸಾಯವತ್ಥವಸನತಾ। ಅಭಿಜ್ಝಿತಂ ಏತಂ ವತ್ಥು ಪಣ್ಡಿತಾನಂ ಸಪ್ಪುರಿಸಾನಂ ಬುದ್ಧಸಾವಕಾನಂ ಪಚ್ಚೇಕಬುದ್ಧಾನಂ, ಯದಿದಂ - ಭಣ್ಡುಕಾಸಾಯವತ್ಥವಸನತಾ। **ಸೇರೀ**ತಿ ದ್ವೇ ಸೇರೀ - ಧಮ್ಮೋಪಿ ಸೇರೀ ಪುಗ್ಗಲೋಪಿ ಸೇರೀ। ಕತಮೋ ಧಮ್ಮೋ ಸೇರೀ? ಚತ್ತಾರೋ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಾ ...ಪೇ॰... ಅರಿಯೋ ಅಟ್ಠಙ್ಗಿಕೋ ಮಗ್ಗೋ - ಅಯಂ ಧಮ್ಮೋ ಸೇರೀ। ಕತಮೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಸೇರೀ? ಯೋ ಇಮಿನಾ ಸೇರಿನಾ ಧಮ್ಮೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋ, ಸೋ ವುಚ್ಚತಿ ಪುಗ್ಗಲೋ ಸೇರೀ। **ಅನಭಿಜ್ಝಿತಂ ಸೇರಿತಂ ಪೇಕ್ಖಮಾನೋ**ತಿ ಸೇರಿತಂ ಧಮ್ಮಂ ಪೇಕ್ಖಮಾನೋ ದಕ್ಖಮಾನೋ ಓಲೋಕಯಮಾನೋ ನಿಜ್ಝಾಯಮಾನೋ ಉಪಪರಿಕ್ಖಮಾನೋತಿ - ಅನಭಿಜ್ಝಿತಂ ಸೇರಿತಂ ಪೇಕ್ಖಮಾನೋ, ಏಕೋ ಚರೇ ಖಗ್ಗವಿಸಾಣಕಪ್ಪೋ। ತೇನಾಹ ಸೋ ಪಚ್ಚೇಕಸಮ್ಬುದ್ಧೋ -

> "ಆಮನ್ತನಾ ಹೋತಿ ಸಹಾಯಮಜ್ಝೇ, ವಾಸೇ ಠಾನೇ ಗಮನೇ ಚಾರಿಕಾಯ।
> ಅನಭಿಜ್ಝಿತಂ ಸೇರಿತಂ ಪೇಕ್ಖಮಾನೋ, ಏಕೋ ಚರೇ ಖಗ್ಗವಿಸಾಣಕಪ್ಪೋ"ತಿ॥

> ೧೨೭. **ಖಿಡ್ಡಾ** [ಖಿಟ್ಟಾ (ಕ॰)] **ರತೀ ಹೋತಿ ಸಹಾಯಮಜ್ಝೇ, ಪುತ್ತೇಸು ಚ ವಿಪುಲಂ ಹೋತಿ ಪೇಮಂ।**
> **ಪಿಯವಿಪ್ಪಯೋಗಂ** [ವಿಪ್ಪಯೋಗಮ್ಪಿ (ಕ॰)] **ವಿಜಿಗುಚ್ಛಮಾನೋ, ಏಕೋ ಚರೇ ಖಗ್ಗವಿಸಾಣಕಪ್ಪೋ॥**

ಖಿಡ್ಡಾ ರತೀ ಹೋತಿ ಸಹಾಯಮಜ್ಝೇತಿ। **ಖಿಡ್ಡಾ**ತಿ ದ್ವೇ ಖಿಡ್ಡಾ - ಕಾಯಿಕಾ ಚ ಖಿಡ್ಡಾ ವಾಚಸಿಕಾ ಚ ಖಿಡ್ಡಾ। ಕತಮಾ ಕಾಯಿಕಾ ಖಿಡ್ಡಾ? ಹತ್ಥೀಹಿಪಿ ಕೀಳನ್ತಿ, ಅಸ್ಸೇಹಿಪಿ ಕೀಳನ್ತಿ, ರಥೇಹಿಪಿ ಕೀಳನ್ತಿ, ಧನೂಹಿಪಿ ಕೀಳನ್ತಿ, ಥರೂಹಿಪಿ ಕೀಳನ್ತಿ, ಅಟ್ಠಪದೇಹಿಪಿ ಕೀಳನ್ತಿ, ದಸಪದೇಹಿಪಿ ಕೀಳನ್ತಿ, ಆಕಾಸೇಪಿ ಕೀಳನ್ತಿ, ಪರಿಹಾರಪಥೇಪಿ ಕೀಳನ್ತಿ, ಸನ್ತಿಕಾಯಪಿ ಕೀಳನ್ತಿ, ಖಲಿಕಾಯಪಿ ಕೀಳನ್ತಿ, ಘಟಿಕಾಯಪಿ ಕೀಳನ್ತಿ, ಸಲಾಕಹತ್ಥೇನಪಿ ಕೀಳನ್ತಿ, ಅಕ್ಖೇನಪಿ ಕೀಳನ್ತಿ, ಪಙ್ಗಚೀರೇನಪಿ ಕೀಳನ್ತಿ, ವಙ್ಕಕೇನಪಿ ಕೀಳನ್ತಿ, ಮೋಕ್ಖಚಿಕಾಯಪಿ ಕೀಳನ್ತಿ, ಚಿಙ್ಗುಲಕೇನಪಿ ಕೀಳನ್ತಿ, ಪತ್ತಾಳ್ಹಕೇನಪಿ ಕೀಳನ್ತಿ, ರಥಕೇನಪಿ ಕೀಳನ್ತಿ, ಧನುಕೇನಪಿ ಕೀಳನ್ತಿ, ಅಕ್ಖರಿಕಾಯಪಿ ಕೀಳನ್ತಿ, ಮನೇಸಿಕಾಯಪಿ ಕೀಳನ್ತಿ, ಯಥಾವಜ್ಜೇನಪಿ ಕೀಳನ್ತಿ। ಅಯಂ ಕಾಯಿಕಾ ಖಿಡ್ಡಾ।

ಕತಮಾ ವಾಚಸಿಕಾ ಖಿಡ್ಡಾ? ಮುಖಭೇರಿಕಂ ಮುಖಾಲಮ್ಬರಂ ಮುಖಡಿಣ್ಡಿಮಕಂ [ಮುಖದೇಣ್ಡಿಮಕಂ (ಸ್ಯಾ॰), ಮುಖದಿನ್ದಿಮಕಂ (ಕ॰)] ಮುಖಚಲಿಮಕಂ ಮುಖಕೇರಕಂ [ಮುಖಭೇರುಕಂ (ಸ್ಯಾ॰)] ಮುಖದದ್ದರಿಕಂ ನಾಟಕಂ ಲಾಸಂ ಗೀತಂ ದವಕಮ್ಮಂ। ಅಯಂ ವಾಚಸಿಕಾ ಖಿಡ್ಡಾ।

ರತೀತಿ ಅನುಕ್ಕಣ್ಠಿತಾಧಿವಚನಮೇತಂ ರತೀತಿ। ಸಹಾಯಾ ವುಚ್ಚನ್ತಿ ಯೇಹಿ ಸಹ ಆಗಮನಂ ಫಾಸು ಗಮನಂ ಫಾಸು ಗಮನಾಗಮನಂ ಫಾಸು ಠಾನಂ ಫಾಸು ನಿಸಜ್ಜನಂ ಫಾಸು ಸಯನಂ ಫಾಸು ಆಲಪನಂ ಫಾಸು ಸಲ್ಲಪನಂ ಫಾಸು ಉಲ್ಲಪನಂ ಫಾಸು ಸಮುಲ್ಲಪನಂ ಫಾಸು। **ಖಿಡ್ಡಾ ರತೀ ಹೋತಿ ಸಹಾಯಮಜ್ಝೇ**ತಿ ಖಿಡ್ಡಾ ಚ ರತಿ ಚ ಸಹಾಯಮಜ್ಝೇ ಹೋತೀತಿ - ಖಿಡ್ಡಾ ರತೀ ಹೋತಿ ಸಹಾಯಮಜ್ಝೇ।

ಪುತ್ತೇಸು ಚ ವಿಪುಲಂ ಹೋತಿ ಪೇಮನ್ತಿ। **ಪುತ್ತಾತಿ** ಚತ್ತಾರೋ ಪುತ್ತಾ - ಅತ್ರಜೋ ಪುತ್ತೋ, ಖೇತ್ತಜೋ ಪುತ್ತೋ , ದಿನ್ನಕೋ ಪುತ್ತೋ, ಅನ್ತೇವಾಸಿಕೋ ಪುತ್ತೋ। **ಪುತ್ತೇಸು ಚ ವಿಪುಲಂ ಹೋತಿಂ ಪೇಮನ್ತಿ** ಪುತ್ತೇಸು ಚ ಅಧಿಮತ್ತಂ ಹೋತಿ ಪೇಮನ್ತಿ - ಪುತ್ತೇಸು ಚ ವಿಪುಲಂ ಹೋತಿ ಪೇಮಂ।

ಪಿಯವಿಪ್ಪಯೋಗಂ ವಿಜಿಗುಚ್ಛಮಾನೋತಿ ದ್ವೇ ಪಿಯಾ - ಸತ್ತಾ ವಾ ಸಙ್ಖಾರಾ ವಾ। ಕತಮೇ ಸತ್ತಾ ಪಿಯಾ? ಇಧ ಯಸ್ಸ ತೇ ಹೋನ್ತಿ ಅತ್ಥಕಾಮಾ ಹಿತಕಾಮಾ ಫಾಸುಕಾಮಾ ಯೋಗಕ್ಖೇಮಕಾಮಾ ಮಾತಾ ವಾ ಪಿತಾ ವಾ ಭಾತಾ ವಾ ಭಗಿನೀ ವಾ ಪುತ್ತೋ ವಾ ಧೀತಾ ವಾ ಮಿತ್ತಾ ವಾ ಅಮಚ್ಚಾ ವಾ ಞಾತೀ ವಾ ಸಾಲೋಹಿತಾ ವಾ, ಇಮೇ ಸತ್ತಾ ಪಿಯಾ।

ಕತಮೇ ಸಙ್ಖಾರಾ ಪಿಯಾ? ಮನಾಪಿಕಾ ರೂಪಾ ಮನಾಪಿಕಾ ಸದ್ದಾ ಮನಾಪಿಕಾ ಗನ್ಧಾ ಮನಾಪಿಕಾ ರಸಾ ಮನಾಪಿಕಾ ಫೋಟ್ಠಬ್ಬಾ, ಇಮೇ ಸಙ್ಖಾರಾ ಪಿಯಾ। **ಪಿಯವಿಪ್ಪಯೋಗಂ ವಿಜಿಗುಚ್ಛಮಾನೋತಿ** ಪಿಯಾನಂ ವಿಪ್ಪಯೋಗಂ ವಿಜಿಗುಚ್ಛಮಾನೋ ಅಟ್ಟಿಯಮಾನೋ ಹರಾಯಮಾನೋತಿ - ಪಿಯವಿಪ್ಪಯೋಗಂ ವಿಜಿಗುಚ್ಛಮಾನೋ, ಏಕೋ ಚರೇ ಖಗ್ಗವಿಸಾಣಕಪ್ಪೋ। ತೇನಾಹ ಸೋ ಪಚ್ಚೇಕಸಮ್ಬುದ್ಧೋ -

“ಖಿಡ್ಡಾ ರತೀ ಹೋತಿ ಸಹಾಯಮಜ್ಝೇ, ಪುತ್ತೇಸು ಚ ವಿಪುಲಂ ಹೋತಿ ಪೇಮಂ।
ಪಿಯವಿಪ್ಪಯೋಗಂ ವಿಜಿಗುಚ್ಛಮಾನೋ, ಏಕೋ ಚರೇ ಖಗ್ಗವಿಸಾಣಕಪ್ಪೋ”ತಿ॥

೧೨೮ಚಾತುದ್ದಿಸೋ ಅಪ್ಪಟಿಘೋ ಚ ಹೋತಿ, ಸನ್ತುಸ್ಸಮಾನೋ ಇತರೀತರೇನ।
ಪರಿಸ್ಸಯಾನಂ ಸಹಿತಾ ಅಛಮ್ಭೀ, ಏಕೋ ಚರೇ ಖಗ್ಗವಿಸಾಣಕಪ್ಪೋ॥

ಚಾತುದ್ದಿಸೋ ಅಪ್ಪಟಿಘೋ ಚ ಹೋತೀತಿ। ಚಾತುದ್ದಿಸೋತಿ ಸೋ ಪಚ್ಚೇಕಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ಮೇತ್ತಾಸಹಗತೇನ ಚೇತಸಾ ಏಕಂ ದಿಸಂ ಫರಿತ್ವಾ ವಿಹರತಿ, ತಥಾ ದುತಿಯಂ, ತಥಾ ತತಿಯಂ, ತಥಾ ಚತುತ್ಥಂ। ಇತಿ ಉದ್ಧಮಧೋ ತಿರಿಯಂ ಸಬ್ಬಧಿ ಸಬ್ಬತ್ತತಾಯ ಸಬ್ಬಾವನ್ತಂ ಲೋಕಂ ಮೇತ್ತಾಸಹಗತೇನ ಚೇತಸಾ ವಿಪುಲೇನ ಮಹಗ್ಗತೇನ ಅಪ್ಪಮಾಣೇನ ಅವೇರೇನ ಅಬ್ಯಾಪಜ್ಜೇನ [ಅಬ್ಯಾಪಜ್ಝೇನ (ಸ್ಯಾ॰) ಪಸ್ಸ ದೀ॰ ನಿ॰ ೩.೩೦೮] ಫರಿತ್ವಾ ವಿಹರತಿ। ಕರುಣಾಸಹಗತೇನ...ಪೇ॰... ಮುದಿತಾಸಹಗತೇನ...ಪೇ॰... ಉಪೇಕ್ಖಾಸಹಗತೇನ ಚೇತಸಾ ಏಕಂ ದಿಸಂ ಫರಿತ್ವಾ ವಿಹರತಿ, ತಥಾ ದುತಿಯಂ, ತಥಾ ತತಿಯಂ...ಪೇ॰... ಅಬ್ಯಾಪಜ್ಜೇನ ಫರಿತ್ವಾ ವಿಹರತಿ। **ಚಾತುದ್ದಿಸೋ ಅಪ್ಪಟಿಘೋ ಚ ಹೋತೀತಿ** ಮೇತ್ತಾಯ ಭಾವಿತತ್ತಾ ಯೇ ಪುರತ್ಥಿಮಾಯ ದಿಸಾಯ ಸತ್ತಾ ತೇ ಅಪ್ಪಟಿಕೂಲಾ [ಅಪ್ಪಟಿಕುಲಾ (ಬಹೂಸು)] ಹೋನ್ತಿ, ಯೇ ದಕ್ಖಿಣಾಯ ದಿಸಾಯ ಸತ್ತಾ ತೇ ಅಪ್ಪಟಿಕೂಲಾ ಹೋನ್ತಿ , ಯೇ ಪಚ್ಛಿಮಾಯ ದಿಸಾಯ ಸತ್ತಾ ತೇ ಅಪ್ಪಟಿಕೂಲಾ ಹೋನ್ತಿ, ಯೇ ಉತ್ತರಾಯ ದಿಸಾಯ ಸತ್ತಾ ತೇ ಅಪ್ಪಟಿಕೂಲಾ ಹೋನ್ತಿ, ಯೇ ಪುರತ್ಥಿಮಾಯ ಅನುದಿಸಾಯ ಸತ್ತಾ ತೇ ಅಪ್ಪಟಿಕೂಲಾ ಹೋನ್ತಿ, ಯೇ ದಕ್ಖಿಣಾಯ ಅನುದಿಸಾಯ ಸತ್ತಾ ತೇ ಅಪ್ಪಟಿಕೂಲಾ ಹೋನ್ತಿ, ಯೇ ಪಚ್ಛಿಮಾಯ ಅನುದಿಸಾಯ ಸತ್ತಾ ತೇ ಅಪ್ಪಟಿಕೂಲಾ ಹೋನ್ತಿ, ಯೇ ಉತ್ತರಾಯ ಅನುದಿಸಾಯ ಸತ್ತಾ ತೇ ಅಪ್ಪಟಿಕೂಲಾ ಹೋನ್ತಿ, ಯೇ ಹೇಟ್ಠಿಮಾಯ ದಿಸಾಯ ಸತ್ತಾ ತೇ ಅಪ್ಪಟಿಕೂಲಾ ಹೋನ್ತಿ, ಯೇ ಉಪರಿಮಾಯ ದಿಸಾಯ ಸತ್ತಾ ತೇ ಅಪ್ಪಟಿಕೂಲಾ ಹೋನ್ತಿ, ಯೇ ದಿಸಾಸು ವಿದಿಸಾಸು ಸತ್ತಾ ತೇ ಅಪ್ಪಟಿಕೂಲಾ ಹೋನ್ತಿ; ಕರುಣಾಯ ಭಾವಿತತ್ತಾ ಮುದಿತಾಯ ಭಾವಿತತ್ತಾ ಉಪೇಕ್ಖಾಯ ಭಾವಿತತ್ತಾ ಯೇ ಪುರತ್ಥಿಮಾಯ ದಿಸಾಯ ಸತ್ತಾ ತೇ ಅಪ್ಪಟಿಕೂಲಾ ಹೋನ್ತಿ...ಪೇ॰... ಯೇ ದಿಸಾಸು ವಿದಿಸಾಸು ಸತ್ತಾ ತೇ ಅಪ್ಪಟಿಕೂಲಾ ಹೋನ್ತೀತಿ - ಚಾತುದ್ದಿಸೋ ಅಪ್ಪಟಿಘೋ ಚ ಹೋತಿ।

ಸನ್ತುಸ್ಸಮಾನೋ ಇತರೀತರೇನಾತಿ ಸೋ ಪಚ್ಚೇಕಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ಸನ್ತುಟ್ಠೋ ಹೋತಿ ಇತರೀತರೇನ ಚೀವರೇನ, ಇತರೀತರಚೀವರಸನ್ತುಟ್ಠಿಯಾ ಚ ವಣ್ಣವಾದೀ, ನ ಚ ಚೀವರಹೇತು ಅನೇಸನಂ ಅಪ್ಪತಿರೂಪಂ [ಅಪ್ಪಟಿರೂಪಂ (ಸ್ಯಾ॰)] ಆಪಜ್ಜತಿ। ಅಲದ್ಧಾ ಚ ಚೀವರಂ ನ ಪರಿತಸ್ಸತಿ, ಲದ್ಧಾ ಚ ಚೀವರಂ ಅಗಧಿತೋ ಅಮುಚ್ಛಿತೋ ಅನಜ್ಝಾಪನ್ನೋ [ಅನಜ್ಝೋಪನ್ನೋ (ಸ್ಯಾ॰)] ಆದೀನವದಸ್ಸಾವೀ ನಿಸ್ಸರಣಪಞ್ಞೋ ಪರಿಭುಞ್ಜತಿ। ತಾಯ ಚ ಪನ ಇತರೀತರಚೀವರಸನ್ತುಟ್ಠಿಯಾ ನೇವತ್ತಾನುಕ್ಕಂಸೇತಿ ನ ಪರಂ

ವಮ್ಭೇತಿ। ಯೋ ಹಿ ತತ್ಥ ದಕ್ಖೋ ಅನಲಸೋ ಸಮ್ಪಜಾನೋ ಪತಿಸ್ಸತೋ, ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಪಚ್ಚೇಕಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ಪೋರಾಣೇ ಅಗ್ಗಞ್ಞೇ ಅರಿಯವಂಸೇ ಠಿತೋ। ಸನ್ತುಟ್ಠೋ ಹೋತಿ ಇತರೀತರೇನ ಪಿಣ್ಡಪಾತೇನ…ಪೇ॰…

ಸನ್ತುಟ್ಠೋ ಹೋತಿ ಇತರೀತರೇನ ಸೇನಾಸನೇನ…ಪೇ॰… ಸನ್ತುಟ್ಠೋ ಹೋತಿ ಇತರೀತರೇನ ಗಿಲಾನಪಚ್ಚಯಭೇಸಜ್ಜಪರಿಕ್ಖಾರೇನ, ಇತರೀತರಗಿಲಾನಪಚ್ಚಯಭೇಸಜ್ಜಪರಿಕ್ಖಾರಸನ್ತುಟ್ಠಿಯಾ ಚ ವಣ್ಣವಾದೀ, ನ ಚ ಗಿಲಾನಪಚ್ಚಯಭೇಸಜ್ಜಪರಿಕ್ಖಾರಹೇತು ಅನೇಸನಂ ಅಪ್ಪತಿರೂಪಂ ಆಪಜ್ಜತಿ। ಅಲದ್ಧಾ ಚ ಗಿಲಾನಪಚ್ಚಯಭೇಸಜ್ಜಪರಿಕ್ಖಾರಾನಂ ನ ಪರಿತಸ್ಸತಿ। ಲದ್ಧಾ ಚ ಗಿಲಾನಪಚ್ಚಯಭೇಸಜ್ಜಪರಿಕ್ಖಾರಂ ಅಗಧಿತೋ ಅಮುಚ್ಛಿತೋ ಅನಜ್ಝಾಪನ್ನೋ ಆದೀನವದಸ್ಸಾವೀ ನಿಸ್ಸರಣಪಞ್ಞೋ ಪರಿಭುಞ್ಜತಿ। ತಾಯ ಚ ಇತರೀತರಗಿಲಾನಪಚ್ಚಯಭೇಸಜ್ಜಪರಿಕ್ಖಾರಸನ್ತುಟ್ಠಿಯಾ ನೇವತ್ತಾನುಕ್ಕಂಸೇತಿ ನ ಪರಂ ವಮ್ಭೇತಿ। ಯೋ ಹಿ ತತ್ಥ ದಕ್ಖೋ ಅನಲಸೋ ಸಮ್ಪಜಾನೋ ಪತಿಸ್ಸತೋ, ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಪಚ್ಚೇಕಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ಪೋರಾಣೇ ಅಗ್ಗಞ್ಞೇ ಅರಿಯವಂಸೇ ಠಿತೋತಿ - ಸನ್ತುಸ್ಸಮಾನೋ ಇತರೀತರೇನ।

ಪರಿಸ್ಸಯಾನಂ ಸಹಿತಾ ಅಛಮ್ಭೀತಿ। **ಪರಿಸ್ಸಯಾ**ತಿ ದ್ವೇ ಪರಿಸ್ಸಯಾ - ಪಾಕಟಪರಿಸ್ಸಯಾ ಚ ಪಟಿಚ್ಛನ್ನಪರಿಸ್ಸಯಾ ಚ। ಕತಮೇ ಪಾಕಟಪರಿಸ್ಸಯಾ? ಸೀಹಾ ಬ್ಯಗ್ಘಾ ದೀಪೀ ಅಚ್ಛಾ ತರಚ್ಛಾ ಕೋಕಾ ಮಹಿಂಸಾ [ಗೋಮಹಿಸಾ (ಸ್ಯಾ॰) ಮಹಾನಿ॰ ೫] ಹತ್ಥೀ ಅಹೀ ವಿಚ್ಛಿಕಾ ಸತಪದೀ, ಚೋರಾ ವಾ ಅಸ್ಸು ಮಾನವಾ ವಾ ಕತಕಮ್ಮಾ ವಾ ಅಕತಕಮ್ಮಾ ವಾ, ಚಕ್ಖುರೋಗೋ ಸೋತರೋಗೋ ಘಾನರೋಗೋ ಜಿವ್ಹಾರೋಗೋ ಕಾಯರೋಗೋ ಸೀಸರೋಗೋ ಕಣ್ಣರೋಗೋ ಮುಖರೋಗೋ ದನ್ತರೋಗೋ ಕಾಸೋ ಸಾಸೋ ಪಿನಾಸೋ ಡಾಹೋ ಜರೋ ಕುಚ್ಛಿರೋಗೋ ಮುಚ್ಛಾ ಪಕ್ಖನ್ದಿಕಾ ಸೂಲಾ ವಿಸೂಚಿಕಾ ಕುಟ್ಠಂ ಗಣ್ಡೋ ಕಿಲಾಸೋ ಸೋಸೋ ಅಪಮಾರೋ ದದ್ದು ಕಣ್ಡು ಕಚ್ಛು ರಖಸಾ ವಿತಚ್ಛಿಕಾ ಲೋಹಿತಪಿತ್ತಂ ಮಧುಮೇಹೋ ಅಂಸಾ ಪಿಳಕಾ ಭಗನ್ದಲಾ, ಪಿತ್ತಸಮುಟ್ಠಾನಾ ಆಬಾಧಾ ಸೇಮ್ಹಸಮುಟ್ಠಾನಾ ಆಬಾಧಾ ವಾತಸಮುಟ್ಠಾನಾ ಆಬಾಧಾ ಸನ್ನಿಪಾತಿಕಾ ಆಬಾಧಾ ಉತುಪರಿಣಾಮಜಾ ಆಬಾಧಾ ವಿಸಮಪರಿಹಾರಜಾ ಆಬಾಧಾ ಓಪಕ್ಕಮಿಕಾ ಆಬಾಧಾ ಕಮ್ಮವಿಪಾಕಜಾ ಆಬಾಧಾ, ಸೀತಂ ಉಣ್ಹಂ ಜಿಘಚ್ಛಾ ಪಿಪಾಸಾ ಉಚ್ಚಾರೋ ಪಸ್ಸಾವೋ ಡಂಸಮಕಸವಾತಾತಪಸರೀಸಪಸಮ್ಫಸ್ಸಾ ಇತಿ ವಾ। ಇಮೇ ವುಚ್ಚನ್ತಿ ಪಾಕಟಪರಿಸ್ಸಯಾ।

ಕತಮೇ ಪಟಿಚ್ಛನ್ನಪರಿಸ್ಸಯಾ? ಕಾಯದುಚ್ಚರಿತಂ ವಚೀದುಚ್ಚರಿತಂ ಮನೋದುಚ್ಚರಿತಂ ಕಾಮಚ್ಛನ್ದನೀವರಣಂ ಬ್ಯಾಪಾದನೀವರಣಂ ಥಿನಮಿದ್ಧನೀವರಣಂ ಉದ್ಧಚ್ಚಕುಕ್ಕುಚ್ಚನೀವರಣಂ ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾನೀವರಣಂ ರಾಗೋ ದೋಸೋ ಮೋಹೋ ಕೋಧೋ ಉಪನಾಹೋ ಮಕ್ಖೋ ಪಳಾಸೋ ಇಸ್ಸಾ ಮಚ್ಛರಿಯಂ ಮಾಯಾ ಸಾಠೇಯ್ಯಂ ಥಮ್ಭೋ ಸಾರಮ್ಭೋ ಮಾನೋ ಅತಿಮಾನೋ ಮದೋ ಪಮಾದೋ, ಸಬ್ಬೇ ಕಿಲೇಸಾ ಸಬ್ಬೇ ದುಚ್ಚರಿತಾ ಸಬ್ಬೇ ದರಥಾ ಸಬ್ಬೇ ಪರಿಳಾಹಾ ಸಬ್ಬೇ ಸನ್ತಾಪಾ ಸಬ್ಬಾಕುಸಲಾಭಿಸಙ್ಖಾರಾ। ಇಮೇ ವುಚ್ಚನ್ತಿ ಪಟಿಚ್ಛನ್ನಪರಿಸ್ಸಯಾ।

ಪರಿಸ್ಸಯಾತಿ ಕೇನಟ್ಠೇನ ಪರಿಸ್ಸಯಾ? ಪರಿಸಹನ್ತೀತಿ ಪರಿಸ್ಸಯಾ, ಪರಿಹಾನಾಯ ಸಂವತ್ತನ್ತೀತಿ ಪರಿಸ್ಸಯಾ, ತತ್ರಾಸಯಾತಿ ಪರಿಸ್ಸಯಾ। ಕಥಂ ಪರಿಸಹನ್ತೀತಿ ಪರಿಸ್ಸಯಾ? ತೇ ಪರಿಸ್ಸಯಾ ತಂ ಪುಗ್ಗಲಂ ಸಹನ್ತಿ ಪರಿಸಹನ್ತಿ ಅಭಿಭವನ್ತಿ ಅಜ್ಝೋತ್ಥರನ್ತಿ ಪರಿಯಾದಿಯನ್ತಿ ಮದ್ದನ್ತಿ। ಏವಂ ಪರಿಸಹನ್ತೀತಿ - ಪರಿಸ್ಸಯಾ।

ಕಥಂ ಪರಿಹಾನಾಯ ಸಂವತ್ತನ್ತೀತಿ ಪರಿಸ್ಸಯಾ? ತೇ ಪರಿಸ್ಸಯಾ ಕುಸಲಾನಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಅನ್ತರಾಯಾಯ ಪರಿಹಾನಾಯ ಸಂವತ್ತನ್ತಿ। ಕತಮೇಸಂ ಕುಸಲಾನಂ ಧಮ್ಮಾನಂ? ಸಮ್ಮಾಪಟಿಪದಾಯ ಅನುಲೋಮಪಟಿಪದಾಯ ಅಪಚ್ಚನೀಕಪಟಿಪದಾಯ ಅನ್ವತ್ಥಪಟಿಪದಾಯ ಧಮ್ಮಾನುಧಮ್ಮಪಟಿಪದಾಯ ಸೀಲೇಸು ಪರಿಪೂರಕಾರಿತಾಯ ಇನ್ದ್ರಿಯೇಸು ಗುತ್ತದ್ವಾರತಾಯ ಭೋಜನೇ ಮತ್ತಞ್ಞುತಾಯ ಜಾಗರಿಯಾನುಯೋಗಸ್ಸ ಸತಿಸಮ್ಪಜಞ್ಞಸ್ಸ ಚತುನ್ನಂ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಾನಂ ಭಾವನಾನುಯೋಗಸ್ಸ, ಚತುನ್ನಂ ಸಮ್ಮಪ್ಪಧಾನಾನಂ… ಚತುನ್ನಂ ಇದ್ಧಿಪಾದಾನಂ… ಪಞ್ಚನ್ನಂ ಇನ್ದ್ರಿಯಾನಂ… ಪಞ್ಚನ್ನಂ ಬಲಾನಂ… ಸತ್ತನ್ನಂ ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಾನಂ…

ಅರಿಯಸ್ಸ ಅಟ್ಠಙ್ಗಿಕಸ್ಸ ಮಗ್ಗಸ್ಸ ಭಾವನಾನುಯೋಗಸ್ಸ - ಇಮೇಸಂ ಕುಸಲಾನಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಅನ್ತರಾಯಾಯ ಪರಿಹಾನಾಯ ಸಂವತ್ತನ್ತಿ। ಏವಂ ಪರಿಹಾನಾಯ ಸಂವತ್ತನ್ತೀತಿ - ಪರಿಸ್ಸಯಾ।

ಕಥಂ ತತ್ರಾಸಯಾತಿ ಪರಿಸ್ಸಯಾ? ತತ್ಥೇತೇ [ತತ್ರ ತೇ (ಕ॰)] ಪಾಪಕಾ ಅಕುಸಲಾ ಧಮ್ಮಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ ಅತ್ತಭಾವಸನ್ನಿಸ್ಸಯಾ। ಯಥಾ ಬಿಲೇ ಬಿಲಾಸಯಾ ಪಾಣಾ ಸಯನ್ತಿ, ದಕೇ ದಕಾಸಯಾ [ಉದಕೇ ಉದಕಾಸಯಾ (ಸ್ಯಾ॰)] ಪಾಣಾ ಸಯನ್ತಿ, ವನೇ ವನಾಸಯಾ ಪಾಣಾ ಸಯನ್ತಿ , ರುಕ್ಖೇ ರುಕ್ಖಾಸಯಾ ಪಾಣಾ ಸಯನ್ತಿ; ಏವಮೇವ ತತ್ಥೇತೇ ಪಾಪಕಾ ಅಕುಸಲಾ ಧಮ್ಮಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ ಅತ್ತಭಾವಸನ್ನಿಸ್ಸಯಾತಿ। ಏವಮ್ಪಿ ತತ್ರಾಸಯಾತಿ - ಪರಿಸ್ಸಯಾ।

ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ ಭಗವತಾ - "ಸಾನ್ತೇವಾಸಿಕೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು ಸಾಚರಿಯಕೋ ದುಕ್ಖಂ ನ ಫಾಸು ವಿಹರತಿ। ಕಥಞ್ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು ಸಾನ್ತೇವಾಸಿಕೋ ಸಾಚರಿಯಕೋ ದುಕ್ಖಂ ನ ಫಾಸು ವಿಹರತಿ? ಇಧ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು ಚಕ್ಖುನಾ ರೂಪಂ ದಿಸ್ವಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ ಯೇ ಪಾಪಕಾ ಅಕುಸಲಾ ಧಮ್ಮಾ, ಸರಸಙ್ಕಪ್ಪಾ ಸಂಞೋಜನೀಯಾ [ಸಞ್ಞೋಜನಿಕಾ (ಕ॰)], ತ್ಯಸ್ಸ ಅನ್ತೋ ವಸನ್ತಿ ಅನ್ವಾಸ್ಸವನ್ತಿ ಪಾಪಕಾ ಅಕುಸಲಾ ಧಮ್ಮಾತಿ। ತಸ್ಮಾ ಸಾನ್ತೇವಾಸಿಕೋ ವುಚ್ಚತಿ। ತೇನ ಸಮುದಾಚರೇನ ಸಮುದಾಚರನ್ತಿ ನಂ ಪಾಪಕಾ ಅಕುಸಲಾ ಧಮ್ಮಾತಿ। ತಸ್ಮಾ ಸಾಚರಿಯಕೋತಿ ವುಚ್ಚತಿ।

"ಪುನ ಚಪರಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖುನೋ ಸೋತೇನ ಸದ್ದಂ ಸುತ್ವಾ…ಪೇ॰… ಘಾನೇನ ಗನ್ಧಂ ಘಾಯಿತ್ವಾ…ಪೇ॰… ಜಿವ್ಹಾಯ ರಸಂ ಸಾಯಿತ್ವಾ…ಪೇ॰… ಕಾಯೇನ ಫೋಟ್ಠಬ್ಬಂ ಫುಸಿತ್ವಾ…ಪೇ॰… ಮನಸಾ ಧಮ್ಮಂ ವಿಞ್ಞಾಯ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ ಯೇ ಪಾಪಕಾ ಅಕುಸಲಾ ಧಮ್ಮಾ ಸರಸಙ್ಕಪ್ಪಾ ಸಂಯೋಜನೀಯಾ, ತ್ಯಸ್ಸ ಅನ್ತೋ ವಸನ್ತಿ ಅನ್ವಾಸ್ಸವನ್ತಿ ಪಾಪಕಾ ಅಕುಸಲಾ ಧಮ್ಮಾತಿ। ತಸ್ಮಾ ಸಾನ್ತೇವಾಸಿಕೋತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ತೇನ ಸಮುದಾಚರೇನ ಸಮುದಾಚರನ್ತಿ ನಂ ಪಾಪಕಾ ಅಕುಸಲಾ ಧಮ್ಮಾತಿ। ತಸ್ಮಾ ಸಾಚರಿಯಕೋತಿ ವುಚ್ಚತಿ। ಏವಂ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಿಕ್ಖು ಸಾನ್ತೇವಾಸಿಕೋ ಸಾಚರಿಯಕೋ ದುಕ್ಖಂ ನ ಫಾಸು ವಿಹರತೀ"ತಿ। ಏವಮ್ಪಿ, ತತ್ರಾಸಯಾತಿ - ಪರಿಸ್ಸಯಾ।

ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ ಭಗವತಾ - "ತಯೋಮೇ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅನ್ತರಾಮಲಾ ಅನ್ತರಾಅಮಿತ್ತಾ ಅನ್ತರಾಸಪತ್ತಾ ಅನ್ತರಾವಧಕಾ ಅನ್ತರಾಪಚ್ಚತ್ಥಿಕಾ। ಕತಮೇ ತಯೋ ? ಲೋಭೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅನ್ತರಾಮಲೋ [ಅನ್ತರಾಮಲಂ (ಸ್ಯಾ॰ ಕ॰) ಪಸ್ಸ ಇತಿವು॰ ಲಲ] ಅನ್ತರಾಅಮಿತ್ತೋ ಅನ್ತರಾಸಪತ್ತೋ ಅನ್ತರಾವಧಕೋ ಅನ್ತರಾಪಚ್ಚತ್ಥಿಕೋ, ದೋಸೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ…ಪೇ॰… ಮೋಹೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಅನ್ತರಾಮಲೋ ಅನ್ತರಾಅಮಿತ್ತೋ ಅನ್ತರಾಸಪತ್ತೋ ಅನ್ತರಾವಧಕೋ ಅನ್ತರಾಪಚ್ಚತ್ಥಿಕೋ। ಇಮೇ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ತಯೋ ಅನ್ತರಾಮಲಾ ಅನ್ತರಾಅಮಿತ್ತಾ ಅನ್ತರಾಸಪತ್ತಾ ಅನ್ತರಾವಧಕಾ ಅನ್ತರಾಪಚ್ಚತ್ಥಿಕಾ"ತಿ।

ಅನತ್ಥಜನನೋ ಲೋಭೋ, ಲೋಭೋ ಚಿತ್ತಪ್ಪಕೋಪನೋ।
ಭಯಮನ್ತರತೋ ಜಾತಂ, ತಂ ಜನೋ ನಾವಬುಜ್ಝತಿ॥

ಲುದ್ಧೋ ಅತ್ಥಂ ನ ಜಾನಾತಿ, ಲುದ್ಧೋ ಧಮ್ಮಂ ನ ಪಸ್ಸತಿ।
ಅನ್ಧತಮಂ ತದಾ ಹೋತಿ, ಯಂ ಲೋಭೋ ಸಹತೇ ನರಂ॥

ಅನತ್ಥಜನನೋ ದೋಸೋ, ದೋಸೋ ಚಿತ್ತಪ್ಪಕೋಪನೋ।
ಭಯಮನ್ತರತೋ ಜಾತಂ, ತಂ ಜನೋ ನಾವಬುಜ್ಝತಿ॥

ದುಟ್ಠೋ ಅತ್ಥಂ ನ ಜಾನಾತಿ, ದುಟ್ಠೋ ಧಮ್ಮಂ ನ ಪಸ್ಸತಿ।
ಅನ್ಧತಮಂ ತದಾ ಹೋತಿ, ಯಂ ದೋಸೋ ಸಹತೇ ನರಂ॥

ಅನತ್ಥಜನನೋ ಮೋಹೋ, ಮೋಹೋ ಚಿತ್ತಪ್ಪಕೋಪನೋ।
ಭಯಮನ್ತರತೋ ಜಾತಂ, ತಂ ಜನೋ ನಾವಬುಜ್ಝತಿ॥

ಮೂಳ್ಹೋ ಅತ್ಥಂ ನ ಜಾನಾತಿ, ಮೂಳ್ಹೋ ಧಮ್ಮಂ ನ ಪಸ್ಸತಿ।
ಅನ್ಧತಮಂ ತದಾ ಹೋತಿ, ಯಂ ಮೋಹೋ ಸಹತೇ ನರನ್ತಿ॥

ಏವಮ್ಪಿ, ತತ್ರಾಸಯಾತಿ - ಪರಿಸ್ಸಯಾ।

ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ ಭಗವತಾ - "ತಯೋ ಖೋ, ಮಹಾರಾಜ, ಪುರಿಸಸ್ಸ ಧಮ್ಮಾ ಅಜ್ಝತ್ತಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜಮಾನಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ ಅಹಿತಾಯ ದುಕ್ಖಾಯ ಅಫಾಸುವಿಹಾರಾಯ । ಕತಮೇ ತಯೋ? ಲೋಭೋ ಖೋ, ಮಹಾರಾಜ, ಪುರಿಸಸ್ಸ ಧಮ್ಮೋ ಅಜ್ಝತ್ತಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜಮಾನೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ ಅಹಿತಾಯ ದುಕ್ಖಾಯ ಅಫಾಸುವಿಹಾರಾಯ; ದೋಸೋ ಖೋ, ಮಹಾರಾಜ…ಪೇ॰… ಮೋಹೋ ಖೋ, ಮಹಾರಾಜ, ಪುರಿಸಸ್ಸ ಧಮ್ಮೋ ಅಜ್ಝತ್ತಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜಮಾನೋ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ ಅಹಿತಾಯ ದುಕ್ಖಾಯ ಅಫಾಸುವಿಹಾರಾಯ। ಇಮೇ ಖೋ, ಮಹಾರಾಜ, ತಯೋ ಪುರಿಸಸ್ಸ ಧಮ್ಮಾ ಅಜ್ಝತ್ತಂ ಉಪ್ಪಜ್ಜಮಾನಾ ಉಪ್ಪಜ್ಜನ್ತಿ ಅಹಿತಾಯ ದುಕ್ಖಾಯ ಅಫಾಸುವಿಹಾರಾಯ।

"ಲೋಭೋ ದೋಸೋ ಚ ಮೋಹೋ ಚ, ಪುರಿಸಂ ಪಾಪಚೇತಸಂ।
ಹಿಂಸನ್ತಿ ಅತ್ತಸಮ್ಭೂತಾ, ತಚಸಾರಂವ ಸಮ್ಫಲ"ನ್ತಿ [ಸಫಲನ್ತಿ (ಕ॰) ಪಸ್ಸ ಇತಿವು॰ ೫೦]॥

ಏವಮ್ಪಿ, ತತ್ರಾಸಯಾತಿ - ಪರಿಸ್ಸಯಾ।

ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ ಭಗವತಾ -

"ರಾಗೋ ಚ ದೋಸೋ ಚ ಇತೋನಿದಾನಾ, ಅರತೀ ರತೀ ಲೋಮಹಂಸೋ ಇತೋಜಾ।
ಇತೋ ಸಮುಟ್ಠಾಯ ಮನೋವಿತಕ್ಕಾ, ಕುಮಾರಕಾ ಧಙ್ಕಮಿವೋಸ್ಸಜನ್ತೀ"ತಿ [ಚಙ್ಕಮಿವೋಸ್ಸಜ್ಜನ್ತೀತಿ (ಸ್ಯಾ॰ ಕ॰) ಪಸ್ಸ ಸು॰ ನಿ॰ ೨೭೩-೨೭೪]॥

ಏವಮ್ಪಿ, ತತ್ರಾಸಯಾತಿ - ಪರಿಸ್ಸಯಾ।

ಪರಿಸ್ಸಯಾನಂ ಸಹಿತಾತಿ ಪರಿಸ್ಸಯೇ ಸಹಿತಾ ಆರಾಧಿತಾ ಅಜ್ಝೋತ್ಥರಿತಾ ಪರಿಯಾದಿತಾ ಪಟಿನಿಸ್ಸತಾತಿ - ಪರಿಸ್ಸಯಾನಂ ಸಹಿತಾ। **ಅಛಮ್ಭೀತಿ** ಸೋ ಪಚ್ಚೇಕಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ಅಭೀರೂ ಅಚ್ಛಮ್ಭೀ ಅನುತ್ರಾಸೀ ಅಪಲಾಯೀ ಪಹೀನಭಯಭೇರವೋ ವಿಗತಲೋಮಹಂಸೋ ವಿಹರತೀತಿ - ಪರಿಸ್ಸಯಾನಂ ಸಹಿತಾ ಅಚ್ಛಮ್ಭೀ, ಏಕೋ ಚರೇ ಖಗ್ಗವಿಸಾಣಕಪ್ಪೋ। ತೇನಾಹ ಸೋ ಪಚ್ಚೇಕಸಮ್ಬುದ್ಧೋ -

"ಚಾತುದ್ದಿಸೋ ಅಪ್ಪಟಿಘೋ ಚ ಹೋತಿ, ಸನ್ತುಸ್ಸಮಾನೋ ಇತರೀತರೇನ।
ಪರಿಸ್ಸಯಾನಂ ಸಹಿತಾ ಅಛಮ್ಭೀ, ಏಕೋ ಚರೇ ಖಗ್ಗವಿಸಾಣಕಪ್ಪೋ"ತಿ॥

೧೨೯ದುಸ್ಸಙ್ಗಹಾ ಪಬ್ಬಜಿತಾಪಿ ಏಕೇ, ಅಥೋ ಗಹಟ್ಠಾ ಘರಮಾವಸನ್ತಾ।
ಅಪ್ಪೋಸ್ಸುಕ್ಕೋ ಪರಪುತ್ತೇಸು ಹುತ್ವಾ, ಏಕೋ ಚರೇ ಖಗ್ಗವಿಸಾಣಕಪ್ಪೋ॥

ದುಸ್ಸಙ್ಗಹಾ ಪಬ್ಬಜಿತಾಪಿ ಏಕೇತಿ ಪಬ್ಬಜಿತಾಪಿ ಇಧೇಕಚ್ಚೇ ನಿಸ್ಸಯೇಪಿ ದಿಯ್ಯಮಾನೇ ಉದ್ದೇಸೇಪಿ ದಿಯ್ಯಮಾನೇ ಪರಿಪುಚ್ಛಾಯಪಿ [ಪರಿಪುಚ್ಛೇಪಿ (ಕ॰)] ದಿಯ್ಯಮಾನೇ ಚೀವರೇಪಿ ದಿಯ್ಯಮಾನೇ ಪತ್ತೇಪಿ ದಿಯ್ಯಮಾನೇ ಲೋಹಥಾಲಕೇಪಿ

ದಿಯ್ಯಮಾನೇ ಧಮ್ಮಕರಣೇಪಿ [ಧಮ್ಮಕರಕೇಪಿ (ಸ್ಯಾ॰)] ದಿಯ್ಯಮಾನೇ ಪರಿಸ್ಸಾವನೇಪಿ ದಿಯ್ಯಮಾನೇ ಥವಿಕೇಪಿ ದಿಯ್ಯಮಾನೇ ಉಪಾಹನೇಪಿ ದಿಯ್ಯಮಾನೇ ಕಾಯಬನ್ಧನೇಪಿ ದಿಯ್ಯಮಾನೇ ನ ಸುಣನ್ತಿ ನ ಸೋತಂ ಓದಹನ್ತಿ ನ ಅಞ್ಞಾಚಿತ್ತಂ ಉಪಟ್ಠಪೇನ್ತಿ, ಅನಸ್ಸವಾ ಅವಚನಕರಾ ಪಟಿಲೋಮವುತ್ತಿನೋ ಅಞ್ಞೇನೇವ ಮುಖಂ ಕರೋನ್ತೀತಿ - ದುಸ್ಸಙ್ಗಹಾ ಪಬ್ಬಜಿತಾಪಿ ಏಕೇ।

ಅಥೋ ಗಹಟ್ಠಾ ಘರಮಾವಸನ್ತಾತಿ ಗಹಟ್ಠಾಪಿ ಇಧೇಕಚ್ಚೇ ಹತ್ಥಿಮ್ಹಿಪಿ ದಿಯ್ಯಮಾನೇ...ಪೇ॰... ರಥೇಪಿ ಖೇತ್ತೇಪಿ ವತ್ಥುಮ್ಹಿಪಿ ಹಿರಞ್ಞೇಪಿ ಸುವಣ್ಣೇಪಿ ದಿಯ್ಯಮಾನೇ ಗಾಮೇಪಿ...ಪೇ॰... ನಿಗಮೇಪಿ ನಗರೇಪಿ... ರಟ್ಠೇಪಿ... ಜನಪದೇಪಿ ದಿಯ್ಯಮಾನೇ ನ ಸುಣನ್ತಿ ನ ಸೋತಂ ಓದಹನ್ತಿ ನ ಅಞ್ಞಾಚಿತ್ತಂ ಉಪಟ್ಠಪೇನ್ತಿ, ಅನಸ್ಸವಾ ಅವಚನಕರಾ ಪಟಿಲೋಮವುತ್ತಿನೋ ಅಞ್ಞೇನೇವ ಮುಖಂ ಕರೋನ್ತೀತಿ - ಅಥೋ ಗಹಟ್ಠಾ ಘರಮಾವಸನ್ತಾ।

ಅಪ್ಪೋಸ್ಸುಕ್ಕೋ ಪರಪುತ್ತೇಸು ಹುತ್ವಾತಿ ಅತ್ತಾನಂ ಠಪೇತ್ವಾ ಸಬ್ಬೇ ಇಮಸ್ಮಿಂ ಅತ್ಥೇ ಪರಪುತ್ತಾ। ತೇಸು ಪರಪುತ್ತೇಸು ಅಪ್ಪೋಸ್ಸುಕ್ಕೋ ಹುತ್ವಾ ಅಬ್ಯಾವಟೋ ಹುತ್ವಾ ಅನಪೇಕ್ಖೋ ಹುತ್ವಾತಿ - ಅಪ್ಪೋಸ್ಸುಕ್ಕೋ ಪರಪುತ್ತೇಸು ಹುತ್ವಾ, ಏಕೋ ಚರೇ ಖಗ್ಗವಿಸಾಣಕಪ್ಪೋ। ತೇನಾಹ ಸೋ ಪಚ್ಚೇಕಸಮ್ಬುದ್ಧೋ -

"ದುಸ್ಸಙ್ಗಹಾ ಪಬ್ಬಜಿತಾಪಿ ಏಕೇ, ಅಥೋ ಗಹಟ್ಠಾ ಘರಮಾವಸನ್ತಾ।
ಅಪ್ಪೋಸ್ಸುಕ್ಕೋ ಪರಪುತ್ತೇಸು ಹುತ್ವಾ, ಏಕೋ ಚರೇ ಖಗ್ಗವಿಸಾಣಕಪ್ಪೋ"ತಿ॥

೧೩೦. **ಓರೋಪಯಿತ್ವಾ** [ವೋರೋಪಯಿತ್ವಾ (ಸ್ಯಾ॰)] **ಗಿಹಿಬ್ಯಞ್ಜನಾನಿ, ಸಞ್ಛಿನ್ನಪತ್ತೋ** [ಸಂಸೀನಪತ್ತೋ (ಸೀ॰ ಅಟ್ಠ॰)] **ಯಥಾ ಕೋವಿಳಾರೋ।**
ಛೇತ್ವಾನ ವೀರೋ ಗಿಹಿಬನ್ಧನಾನಿ, ಏಕೋ ಚರೇ ಖಗ್ಗವಿಸಾಣಕಪ್ಪೋ॥

ಓರೋಪಯಿತ್ವಾ ಗಿಹಿಬ್ಯಞ್ಜನಾನೀತಿ ಗಿಹಿಬ್ಯಞ್ಜನಾನಿ ವುಚ್ಚನ್ತಿ ಕೇಸಾ ಚ ಮಸ್ಸೂ ಚ ಮಾಲಾ ಚ ಗನ್ಧಞ್ಚ ವಿಲೇಪನಞ್ಚ ಆಭರಣಞ್ಚ ಪಿಲನ್ಧನಞ್ಚ ವತ್ಥಞ್ಚ ಪಾರುಪನಞ್ಚ ವೇಠನಞ್ಚ ಉಚ್ಛಾದನಂ ಪರಿಮದ್ದನಂ ನ್ಹಾಪನಂ [ನಹಾಪನಂ (ಸ್ಯಾ॰)] ಸಮ್ಬಾಹನಂ ಆದಾಸಂ ಅಞ್ಜನಂ ಮಾಲಾಗನ್ಧವಿಲೇಪನಂ ಮುಖಚುಣ್ಣಂ ಮುಖಲೇಪನಂ ಹತ್ಥಬನ್ಧಂ ಸಿಖಾಬನ್ಧಂ ದಣ್ಡಂ ನಾಳಿಕಂ [ನಾಲಿಕಂ (ಕ॰) ಪಸ್ಸ ದೀ॰ ನಿ॰ ೧.೧೬] ಖಗ್ಗಂ ಛತ್ತಂ ಚಿತ್ರುಪಾಹನಂ ಉಣ್ಹೀಸಂ ಮಣಿಂ ವಾಳಬೀಜನಿಂ ಓದಾತಾನಿ ವತ್ಥಾನಿ ದೀಘದಸಾನಿ [ದೀಘರಸ್ಸಾನಿ (ಸ್ಯಾ॰)] ಇತಿ ವಾ। **ಓರೋಪಯಿತ್ವಾ ಗಿಹಿಬ್ಯಞ್ಜನಾನೀತಿ** ಗಿಹಿಬ್ಯಞ್ಜನಾನಿ ಓರೋಪಯಿತ್ವಾ ಸಮೋರೋಪಯಿತ್ವಾ ನಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಪಟಿಪಸ್ಸಮ್ಭಯಿತ್ವಾತಿ - ಓರೋಪಯಿತ್ವಾ ಗಿಹಿಬ್ಯಞ್ಜನಾನಿ।

ಸಞ್ಛಿನ್ನಪತ್ತೋ ಯಥಾ ಕೋವಿಳಾರೋತಿ ಯಥಾ ಕೋವಿಳಾರಸ್ಸ ಪತ್ತಾನಿ ಛಿನ್ನಾನಿ ಸಞ್ಛಿನ್ನಾನಿ ಪತಿತಾನಿ ಪರಿಪತಿತಾನಿ, ಏವಮೇವ ತಸ್ಸ ಪಚ್ಚೇಕಸಮ್ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಗಿಹಿಬ್ಯಞ್ಜನಾನಿ ಛಿನ್ನಾನಿ ಸಞ್ಛಿನ್ನಾನಿ ಪತಿತಾನೀತಿ - ಸಞ್ಛಿನ್ನಪತ್ತೋ ಯಥಾ ಕೋವಿಳಾರೋ।

ಛೇತ್ವಾನ ವೀರೋ ಗಿಹಿಬನ್ಧನಾನೀತಿ। ವೀರೋತಿ ವೀರಿಯವಾತಿ ವೀರೋ, ಪಹೂತಿ ವೀರೋ, ವಿಸವೀತಿ ವೀರೋ, ಅಲಮತ್ತೋತಿ ವೀರೋ, ಸೂರೋತಿ ವೀರೋ, ವಿಕ್ಕನ್ತೋ ಅಭೀರೂ ಅಚ್ಛಮ್ಭೀ ಅನುತ್ರಾಸೀ ಅಪಲಾಯೀ ಪಹೀನಭಯಭೇರವೋತಿ ವೀರೋ, ವಿಗತಲೋಮಹಂಸೋತಿ ವೀರೋ।

ವಿರತೋ ಇಧ [ಆರತೋ ಇಧೇವ (ಸ್ಯಾ॰) ಪಸ್ಸ ಸು॰ ನಿ॰ ೫೩೬] ಸಬ್ಬಪಾಕೇಹಿ, ನಿರಯದುಕ್ಖಂ ಅತಿಚ್ಚ ವೀರಿಯವಾ ಸೋ।
ಸೋ ವೀರಿಯವಾ ಪಧಾನವಾ, ಧೀರೋ [ವೀರೋ (ಸ್ಯಾ॰ ಕ॰) ಪಸ್ಸ ಸು॰ ನಿ॰ ೫೩೬] ತಾದಿ ಪವುಚ್ಚತೇ ತಥತ್ತಾ॥

ಗಿಹಿಬನ್ಧನಾನಿ ವುಚ್ಚನ್ತಿ ಪುತ್ತಾ ಚ ಭರಿಯಾ ಚ ದಾಸಾ ಚ ದಾಸೀ ಚ ಅಜೇಳಕಾ ಚ ಕುಕ್ಕುಟಸೂಕರಾ ಚ ಹತ್ಥಿಗವಾಸ್ಸವಳವಾ ಚ ಖೇತ್ತಞ್ಚ ವತ್ಥು ಚ ಹಿರಞ್ಞಞ್ಚ ಸುವಣ್ಣಞ್ಚ ಗಾಮನಿಗಮರಾಜಧಾನಿಯೋ ಚ ರಟ್ಠಞ್ಚ ಜನಪದೋ ಚ ಕೋಸೋ ಚ ಕೋಟ್ಠಾಗಾರಞ್ಚ, ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ರಜನೀಯವತ್ಥು।

ಛೇತ್ವಾನ ವೀರೋ ಗಿಹಿಬನ್ಧನಾನೀತಿ ಸೋ ಪಚ್ಚೇಕಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ವೀರೋ ಗಿಹಿಬನ್ಧನಾನಿ ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ಸಮುಚ್ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ಜಹಿತ್ವಾ ವಿನೋದೇತ್ವಾ ಬ್ಯನ್ತೀಕರಿತ್ವಾ ಅನಭಾವಂ ಗಮೇತ್ವಾತಿ - ಛೇತ್ವಾನ ವೀರೋ ಗಿಹಿಬನ್ಧನಾನಿ, ಏಕೋ ಚರೇ ಖಗ್ಗವಿಸಾಣಕಪ್ಪೋ। ತೇನಾಹ ಸೋ ಪಚ್ಚೇಕಸಮ್ಬುದ್ಧೋ -

"ಓರೋಪಯಿತ್ವಾ ಗಿಹಿಬ್ಯಞ್ಜನಾನಿ, ಸಞ್ಛಿನ್ನಪತ್ತೋ ಯಥಾ ಕೋವಿಳಾರೋ,
ಛೇತ್ವಾನ ವೀರೋ ಗಿಹಿಬನ್ಧನಾನಿ।
ಏಕೋ ಚರೇ ಖಗ್ಗವಿಸಾಣಕಪ್ಪೋ"ತಿ॥

ಪಠಮೋ ವಗ್ಗೋ।

ದುತಿಯವಗ್ಗೋ

೧೩೧ಸಚೇ ಲಭೇಥ ನಿಪಕಂ ಸಹಾಯಂ, ಸದ್ಧಿಂ ಚರಂ ಸಾಧುವಿಹಾರಿ ಧೀರಂ।
ಅಭಿಭುಯ್ಯ ಸಬ್ಬಾನಿ ಪರಿಸ್ಸಯಾನಿ, ಚರೇಯ್ಯ ತೇನತ್ತಮನೋ ಸತೀಮಾ॥

ಸಚೇ ಲಭೇಥ ನಿಪಕಂ ಸಹಾಯನ್ತಿ ಸಚೇ ನಿಪಕಂ ಪಣ್ಡಿತಂ ಪಞ್ಞವನ್ತಂ ಬುದ್ಧಿಮನ್ತಂ ಞಾಣಿಂ ವಿಭಾವಿಂ ಮೇಧಾವಿಂ ಸಹಾಯಂ ಲಭೇಯ್ಯ ಪಟಿಲಭೇಯ್ಯ ಅಧಿಗಚ್ಛೇಯ್ಯ ವಿನ್ದೇಯ್ಯಾತಿ - ಸಚೇ ಲಭೇಥ ನಿಪಕಂ ಸಂಹಾಯಂ।

ಸದ್ಧಿಂ ಚರಂ ಸಾಧುವಿಹಾರಿ ಧೀರನ್ತಿ। **ಸದ್ಧಿಂ ಚರ**ನ್ತಿ ಏಕತೋ ಚರಂ। **ಸಾಧುವಿಹಾರಿ**ನ್ತಿ ಪಠಮೇನಪಿ ಝಾನೇನ ಸಾಧುವಿಹಾರಿಂ, ದುತಿಯೇನಪಿ ಝಾನೇನ... ತತಿಯೇನಪಿ ಝಾನೇನ... ಚತುತ್ಥೇನಪಿ ಝಾನೇನ ಸಾಧುವಿಹಾರಿಂ, ಮೇತ್ತಾಯಪಿ ಚೇತೋವಿಮುತ್ತಿಯಾ ಸಾಧುವಿಹಾರಿಂ, ಕರುಣಾಯಪಿ...ಪೇ॰... ಮುದಿತಾಯಪಿ... ಉಪೇಕ್ಖಾಯಪಿ ಚೇತೋವಿಮುತ್ತಿಯಾ ಸಾಧುವಿಹಾರಿಂ, ಆಕಾಸಾನಞ್ಚಾಯತನಸಮಾಪತ್ತಿಯಾಪಿ ಸಾಧುವಿಹಾರಿಂ , ವಿಞ್ಞಾಣಞ್ಚ ಆಯತನಸಮಾಪತ್ತಿಯಾಪಿ...ಪೇ॰... ಆಕಿಞ್ಚಞ್ಞಾಯತನಸಮಾಪತ್ತಿಯಾಪಿ...ಪೇ॰... ನೇವಸಞ್ಞಾನಾಸಞ್ಞಾಯತನಸಮಾಪತ್ತಿಯಾಪಿ ಸಾಧುವಿಹಾರಿಂ, ನಿರೋಧಸಮಾಪತ್ತಿಯಾಪಿ ಸಾಧುವಿಹಾರಿಂ, ಫಲಸಮಾಪತ್ತಿಯಾಪಿ ಸಾಧುವಿಹಾರಿಂ। **ಧೀರ**ನ್ತಿ ಧೀರಂ ಪಣ್ಡಿತಂ ಪಞ್ಞವನ್ತಂ ಬುದ್ಧಿಮನ್ತಂ ಞಾಣಿಂ ವಿಭಾವಿಂ ಮೇಧಾವಿನ್ತಿ - ಸದ್ಧಿಂ ಚರಂ ಸಾಧುವಿಹಾರಿ ಧೀರಂ।

ಅಭಿಭುಯ್ಯ ಸಬ್ಬಾನಿ ಪರಿಸ್ಸಯಾನೀತಿ। **ಪರಿಸ್ಸಯಾ**ತಿ ದ್ವೇ ಪರಿಸ್ಸಯಾ - ಪಾಕಟಪರಿಸ್ಸಯಾ ಚ ಪಟಿಚ್ಛನ್ನಪರಿಸ್ಸಯಾ ಚ...ಪೇ॰... ಇಮೇ ವುಚ್ಚನ್ತಿ ಪಾಕಟಪರಿಸ್ಸಯಾ...ಪೇ॰... ಇಮೇ ವುಚ್ಚನ್ತಿ ಪಟಿಚ್ಛನ್ನಪರಿಸ್ಸಯಾ...ಪೇ॰... ಏವಮ್ಪಿ, ತತ್ರಾಸಯಾತಿ - ಪರಿಸ್ಸಯಾ। **ಅಭಿಭುಯ್ಯ ಸಬ್ಬಾನಿ ಪರಿಸ್ಸಯಾನೀ**ತಿ ಸಬ್ಬೇ ಪರಿಸ್ಸಯೇ ಅಭಿಭುಯ್ಯ ಅಭಿಭವಿತ್ವಾ ಅಜ್ಝೋತ್ಥರಿತ್ವಾ ಪರಿಯಾದಿಯಿತ್ವಾ ಮದ್ದಿತ್ವಾತಿ - ಅಭಿಭುಯ್ಯ ಸಬ್ಬಾನಿ ಪರಿಸ್ಸಯಾನಿ।

ಚರೇಯ್ಯ ತೇನತ್ತಮನೋ ಸತೀಮಾತಿ ಸೋ ಪಚ್ಚೇಕಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ತೇನ ನಿಪಕೇನ ಪಣ್ಡಿತೇನ ಪಞ್ಞವನ್ತೇನ ಬುದ್ಧಿಮನ್ತೇನ ಞಾಣಿನಾ ವಿಭಾವಿನಾ ಮೇಧಾವಿನಾ ಸಹಾಯೇನ ಸದ್ಧಿಂ ಅತ್ತಮನೋ ತುಟ್ಠಮನೋ ಹಟ್ಠಮನೋ ಪಹಟ್ಠಮನೋ ಉದಗ್ಗಮನೋ ಮುದಿತಮನೋ ಚರೇಯ್ಯ ವಿಹರೇಯ್ಯ ಇರಿಯೇಯ್ಯ ವತ್ತೇಯ್ಯ ಪಾಲೇಯ್ಯ ಯಪೇಯ್ಯ ಯಾಪೇಯ್ಯಾತಿ - ಚರೇಯ್ಯ

ತೇನತ್ತಮನೋ। **ಸತೀಮಾತಿ** ಸೋ ಪಚ್ಚೇಕಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ಸತಿಮಾ ಹೋತಿ ಪರಮೇನ ಸತಿನೇಪಕ್ಕೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋ, ಚಿರಕತಮ್ಪಿ ಚಿರಭಾಸಿತಮ್ಪಿ ಸರಿತಾ ಅನುಸ್ಸರಿತಾತಿ - ಚರೇಯ್ಯ ತೇನತ್ತಮನೋ ಸತೀಮಾ। ತೇನಾಹ ಸೋ ಪಚ್ಚೇಕಸಮ್ಬುದ್ಧೋ -

> "ಸಚೇ ಲಭೇಥ ನಿಪಕಂ ಸಹಾಯಂ, ಸದ್ಧಿಂ ಚರಂ ಸಾಧುವಿಹಾರಿ ಧೀರಂ।
> ಅಭಿಭುಯ್ಯ ಸಬ್ಬಾನಿ ಪರಿಸ್ಸಯಾನಿ, ಚರೇಯ್ಯ ತೇನತ್ತಮನೋ ಸತೀಮಾ"ತಿ॥

೧೩೨ನೋ ಚೇ ಲಭೇಥ ನಿಪಕಂ ಸಹಾಯಂ, ಸದ್ಧಿಂ ಚರಂ ಸಾಧುವಿಹಾರಿ ಧೀರಂ।
ರಾಜಾವ ರಟ್ಠಂ ವಿಜಿತಂ ಪಹಾಯ, ಏಕೋ ಚರೇ ಖಗ್ಗವಿಸಾಣಕಪ್ಪೋ॥

ನೋ ಚೇ ಲಭೇಥ ನಿಪಕಂ ಸಹಾಯನ್ತಿ ನೋ ಚೇ ನಿಪಕಂ ಪಣ್ಡಿತಂ ಪಞ್ಞವನ್ತಂ ಬುದ್ಧಿಮನ್ತಂ ಞಾಣಿಂ ವಿಭಾವಿಂ ಮೇಧಾವಿಂ ಸಹಾಯಂ ಲಭೇಯ್ಯ ಪಟಿಲಭೇಯ್ಯ ಅಧಿಗಚ್ಛೇಯ್ಯ ವಿನ್ದೇಯ್ಯಾತಿ - ನೋ ಚೇ ಲಭೇಥ ನಿಪಕಂ ಸಹಾಯಂ।

ಸದ್ಧಿಂ ಚರಂ ಸಾಧುವಿಹಾರಿ ಧೀರನ್ತಿ। **ಸದ್ಧಿಂ ಚರ**ನ್ತಿ ಏಕತೋ ಚರಂ। **ಸಾಧುವಿಹಾರಿ**ನ್ತಿ ಪಠಮೇನಪಿ ಝಾನೇನ ಸಾಧುವಿಹಾರಿಂ...ಪೇ॰... ನಿರೋಧಸಮಾಪತ್ತಿಯಾಪಿ ಸಾಧುವಿಹಾರಿಂ, ಫಲಸಮಾಪತ್ತಿಯಾಪಿ ಸಾಧುವಿಹಾರಿಂ। **ಧೀರ**ನ್ತಿ ಧೀರಂ ಪಣ್ಡಿತಂ ಪಞ್ಞವನ್ತಂ ಬುದ್ಧಿಮನ್ತಂ ಞಾಣಿಂ ವಿಭಾವಿಂ ಮೇಧಾವಿನ್ತಿ - ಸದ್ಧಿಂ ಚರಂ ಸಾಧುವಿಹಾರಿ ಧೀರಂ।

ರಾಜಾವ ರಟ್ಠಂ ವಿಜಿತಂ ಪಹಾಯಾತಿ ರಾಜಾ ಖತ್ತಿಯೋ ಮುದ್ಧಾಭಿಸಿತ್ತೋ ವಿಜಿತಸಙ್ಗಾಮೋ ನಿಹತಪಚ್ಚಾಮಿತ್ತೋ ಲದ್ಧಾಧಿಪ್ಪಾಯೋ ಪರಿಪುಣ್ಣಕೋಸಕೋಟ್ಠಾಗಾರೋ ರಟ್ಠಞ್ಚ ಜನಪದಞ್ಚ ಕೋಸಞ್ಚ ಕೋಟ್ಠಾಗಾರಞ್ಚ ಪಹೂತಹಿರಞ್ಞಸುವಣ್ಣಂ ನಗರಞ್ಚ ಪರಿಚ್ಚಜಿತ್ವಾ ಕೇಸಮಸ್ಸುಂ ಓಹಾರೇತ್ವಾ ಕಾಸಾಯಾನಿ ವತ್ಥಾನಿ ಅಚ್ಛಾದೇತ್ವಾ ಅಗಾರಸ್ಮಾ ಅನಗಾರಿಯಂ ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ ಅಕಿಞ್ಚನಭಾವಂ ಉಪಗನ್ತ್ವಾ ಏಕೋ ಚರತಿ ವಿಹರತಿ ಇರಿಯತಿ ವತ್ತೇತಿ ಪಾಲೇತಿ ಯಪೇತಿ ಯಾಪೇತಿ। ಏವಂ ಪಚ್ಚೇಕಸಮ್ಬುದ್ಧೋಪಿ ಸಬ್ಬಂ ಘರಾವಾಸಪಲಿಬೋಧಂ ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ಪುತ್ತದಾರಪಲಿಬೋಧಂ ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ಞಾತಿಪಲಿಬೋಧಂ ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ಮಿತ್ತಾಮಚ್ಚಪಲಿಬೋಧಂ ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ಕೇಸಮಸ್ಸುಂ ಓಹಾರೇತ್ವಾ ಕಾಸಾಯಾನಿ ವತ್ಥಾನಿ ಅಚ್ಛಾದೇತ್ವಾ ಅಗಾರಸ್ಮಾ ಅನಗಾರಿಯಂ ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ ಅಕಿಞ್ಚನಭಾವಂ ಉಪಗನ್ತ್ವಾ ಏಕೋ ಚರತಿ ವಿಹರತಿ ಇರಿಯತಿ ವತ್ತೇತಿ ಪಾಲೇತಿ ಯಪೇತಿ ಯಾಪೇತೀತಿ - ರಾಜಾವ ರಟ್ಠಂ ವಿಜಿತಂ ಪಹಾಯ, ಏಕೋ ಚರೇ ಖಗ್ಗವಿಸಾಣಕಪ್ಪೋ। ತೇನಾಹ ಸೋ ಪಚ್ಚೇಕಸಮ್ಬುದ್ಧೋ -

> "ನೋ ಚೇ ಲಭೇಥ ನಿಪಕಂ ಸಹಾಯಂ, ಸದ್ಧಿಂ ಚರಂ ಸಾಧುವಿಹಾರಿ ಧೀರಂ।
> ರಾಜಾವ ರಟ್ಠಂ ವಿಜಿತಂ ಪಹಾಯ, ಏಕೋ ಚರೇ ಖಗ್ಗವಿಸಾಣಕಪ್ಪೋ"ತಿ॥

೧೩೩ಅದ್ಧಾ ಪಸಂಸಾಮ ಸಹಾಯಸಮ್ಪದಂ, ಸೇಟ್ಠಾ ಸಮಾ ಸೇವಿತಬ್ಬಾ ಸಹಾಯಾ।
ಏತೇ ಅಲದ್ಧಾ ಅನವಜ್ಜಭೋಜೀ, ಏಕೋ ಚರೇ ಖಗ್ಗವಿಸಾಣಕಪ್ಪೋ॥

ಅದ್ಧಾ ಪಸಂಸಾಮ ಸಹಾಯಸಮ್ಪದನ್ತಿ। **ಅದ್ಧಾ**ತಿ ಏಕಂಸವಚನಂ ನಿಸ್ಸಂಸಯವಚನಂ ನಿಕ್ಕಙ್ಖವಚನಂ ಅದ್ವೇಜ್ಝವಚನಂ ಅದ್ವೇಳ್ಹಕವಚನಂ ನಿಯೋಗವಚನಂ ಅಪಣ್ಣಕವಚನಂ ಅವಿರದ್ಧವಚನಂ ಅವತ್ಥಾಪನವಚನಮೇತಂ - ಅದ್ಧಾತಿ। **ಸಹಾಯಸಮ್ಪದ**ನ್ತಿ ಸಹಾಯಸಮ್ಪದಾ ವುಚ್ಚತಿ ಯೋ ಸೋ ಸಹಾಯೋ ಅಸೇಕ್ಖೇನ ಸೀಲಕ್ಖನ್ಧೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಹೋತಿ, ಅಸೇಕ್ಖೇನ ಸಮಾಧಿಕ್ಖನ್ಧೇನ... ಅಸೇಕ್ಖೇನ ಪಞ್ಞಾಕ್ಖನ್ಧೇನ ... ಅಸೇಕ್ಖೇನ ವಿಮುತ್ತಿಕ್ಖನ್ಧೇನ... ಅಸೇಕ್ಖೇನ ವಿಮುತ್ತಿಞಾಣದಸ್ಸನಕ್ಖನ್ಧೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಹೋತಿ। **ಅದ್ಧಾ ಪಸಂಸಾಮ ಸಹಾಯಸಮ್ಪದ**ನ್ತಿ ಸಹಾಯಸಮ್ಪದಂ ಪಸಂಸಾಮ ಥೋಮೇಮ ಕಿತ್ತೇಮ ವಣ್ಣೇಮಾತಿ - ಅದ್ಧಾ ಪಸಂಸಾಮ ಸಹಾಯಸಮ್ಪದಂ।

ಸೇಟ್ಠಾ ಸಮಾ ಸೇವಿತಬ್ಬಾ ಸಹಾಯಾತಿ ಸೇಟ್ಠಾ ಹೋನ್ತಿ ಸಹಾಯಾ ಸೀಲೇನ ಸಮಾಧಿನಾ ಪಞ್ಞಾಯ ವಿಮುತ್ತಿಯಾ ವಿಮುತ್ತಿಞಾಣದಸ್ಸನೇನ; ಸಮಾ ಸದಿಸಾ ಹೋನ್ತಿ ಸಹಾಯಾ ಸೀಲೇನ ಸಮಾಧಿನಾ ಪಞ್ಞಾಯ ವಿಮುತ್ತಿಯಾ ವಿಮುತ್ತಿಞಾಣದಸ್ಸನೇನ। ಸೇಟ್ಠಾ ವಾ ಸಹಾಯಾ ಸದಿಸಾ ವಾ ಸಹಾಯಾ ಸೇವಿತಬ್ಬಾ ಭಜಿತಬ್ಬಾ ಪಯಿರುಪಾಸಿತಬ್ಬಾ ಪರಿಪುಚ್ಛಿತಬ್ಬಾ ಪರಿಪಞ್ಹಿತಬ್ಬಾತಿ - ಸೇಟ್ಠಾ ಸಮಾ ಸೇವಿತಬ್ಬಾ ಸಹಾಯಾ।

ಏತೇ ಅಲದ್ಧಾ ಅನವಜ್ಜಭೋಜೀತಿ ಅತ್ಥಿ ಪುಗ್ಗಲೋ ಸಾವಜ್ಜಭೋಜೀ ಅತ್ಥಿ ಪುಗ್ಗಲೋ ಅನವಜ್ಜಭೋಜೀತಿ। ಕತಮೋ ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಸಾವಜ್ಜಭೋಜೀ? ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ಕುಹನಾಯ ಲಪನಾಯ ನೇಮಿತ್ತಿಕತಾಯ ನಿಪ್ಪೇಸಿಕತಾಯ ಲಾಭೇನ ಲಾಭಂ ನಿಜಿಗೀಸನತಾಯ [ನಿಜಿಗಿಂಸನತಾಯ (ಸ್ಯಾ॰)] ದಾರುದಾನೇನ ವೇಳುದಾನೇನ ಪತ್ತದಾನೇನ ಪುಪ್ಫದಾನೇನ ಫಲದಾನೇನ ಸಿನಾನದಾನೇನ ಚುಣ್ಣದಾನೇನ ಮತ್ತಿಕಾದಾನೇನ ದನ್ತಕಟ್ಠದಾನೇನ ಮುಖೋದಕದಾನೇನ ಚಾಟುಕಮ್ಯತಾಯ [ಪಾತುಕಮ್ಯತಾಯ (ಸ್ಯಾ॰) ಮಹಾನಿ॰ ೧೫೯] ಮುಗ್ಗಸೂಪ್ಯತಾಯ [ಮುಗ್ಗಸೂಪತಾಯ (ಸ್ಯಾ॰)] ಪಾರಿಭಟ್ಯತಾಯ ಪೀಠಮದ್ದಿಕತಾಯ ವತ್ಥುವಿಜ್ಜಾಯ ತಿರಚ್ಛಾನವಿಜ್ಜಾಯ ಅಙ್ಗವಿಜ್ಜಾಯ ನಕ್ಖತ್ತವಿಜ್ಜಾಯ ದೂತಗಮನೇನ ಪಹಿಣಗಮನೇನ ಜಙ್ಘಪೇಸನಿಯೇನ ವೇಜ್ಜಕಮ್ಮೇನ ನವಕಮ್ಮೇನ [ದೂತಕಮ್ಮೇನ (ಸ್ಯಾ॰ ಕ॰) ಮಹಾನಿ॰ ೧೫೯] ಪಿಣ್ಡಪಟಿಪಿಣ್ಡಕೇನ ದಾನಾನುಪ್ಪದಾನೇನ , ಅಧಮ್ಮೇನ ವಿಸಮೇನ ಲದ್ಧಾ ಲಭಿತ್ವಾ ಅಧಿಗನ್ತ್ವಾ ವಿನ್ದಿತ್ವಾ ಪಟಿಲಭಿತ್ವಾ ಜೀವಿಕಂ [ಜೀವಿತಂ (ಕ॰)] ಕಪ್ಪೇತಿ। ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಪುಗ್ಗಲೋ ಸಾವಜ್ಜಭೋಜೀ।

ಕತಮೋ ಚ ಪುಗ್ಗಲೋ ಅನವಜ್ಜಭೋಜೀ? ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪುಗ್ಗಲೋ ನ ಕುಹನಾಯ ನ ಲಪನಾಯ ನ ನೇಮಿತ್ತಿಕತಾಯ ನ ನಿಪ್ಪೇಸಿಕತಾಯ ನ ಲಾಭೇನ ಲಾಭಂ ನಿಜಿಗೀಸನತಾಯ ನ ದಾರುದಾನೇನ ನ ವೇಳುದಾನೇನ ನ ಪತ್ತದಾನೇನ ನ ಪುಪ್ಫದಾನೇನ ನ ಫಲದಾನೇನ ನ ಸಿನಾನದಾನೇನ ನ ಚುಣ್ಣದಾನೇನ ನ ಮತ್ತಿಕಾದಾನೇನ ನ ದನ್ತಕಟ್ಠದಾನೇನ ನ ಮುಖೋದಕದಾನೇನ ನ ಚಾಟುಕಮ್ಯತಾಯ ನ ಮುಗ್ಗಸೂಪ್ಯತಾಯ ನ ಪಾರಿಭಟ್ಯತಾಯ ನ ಪೀಠಮದ್ದಿಕತಾಯ ನ ವತ್ಥುವಿಜ್ಜಾಯ ನ ತಿರಚ್ಛಾನವಿಜ್ಜಾಯ ನ ಅಙ್ಗವಿಜ್ಜಾಯ ನ ನಕ್ಖತ್ತವಿಜ್ಜಾಯ ನ ದೂತಗಮನೇನ ನ ಪಹಿಣಗಮನೇನ ನ ಜಙ್ಘಪೇಸನಿಯೇನ ನ ವೇಜ್ಜಕಮ್ಮೇನ ನ ನವಕಮ್ಮೇನ ನ ಪಿಣ್ಡಪಟಿಪಿಣ್ಡಕೇನ ನ ದಾನಾನುಪ್ಪದಾನೇನ, ಧಮ್ಮೇನ ಸಮೇನ ಲದ್ಧಾ ಲಭಿತ್ವಾ ಅಧಿಗನ್ತ್ವಾ ವಿನ್ದಿತ್ವಾ ಪಟಿಲಭಿತ್ವಾ ಜೀವಿಕಂ ಕಪ್ಪೇತಿ। ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಪುಗ್ಗಲೋ ಅನವಜ್ಜಭೋಜೀ।

ಏತೇ ಅಲದ್ಧಾ ಅನವಜ್ಜಭೋಜೀತಿ ಏತೇ ಅನವಜ್ಜಭೋಜೀ ಅಲದ್ಧಾ ಅಲಭಿತ್ವಾ ಅನಧಿಗನ್ತ್ವಾ ಅವಿನ್ದಿತ್ವಾ ಅಪ್ಪಟಿಲಭಿತ್ವಾತಿ - ಏತೇ ಅಲದ್ಧಾ ಅನವಜ್ಜಭೋಜೀ, ಏಕೋ ಚರೇ ಖಗ್ಗವಿಸಾಣಕಪ್ಪೋ। ತೇನಾಹ ಸೋ ಪಚ್ಚೇಕಸಮ್ಬುದ್ಧೋ -

"ಅದ್ಧಾ ಪಸಂಸಾಮ ಸಹಾಯಸಮ್ಪದಂ, ಸೇಟ್ಠಾ ಸಮಾ ಸೇವಿತಬ್ಬಾ ಸಹಾಯಾ।
ಏತೇ ಅಲದ್ಧಾ ಅನವಜ್ಜಭೋಜೀ, ಏಕೋ ಚರೇ ಖಗ್ಗವಿಸಾಣಕಪ್ಪೋ"ತಿ॥

೧೩೪ದಿಸ್ವಾ ಸುವಣ್ಣಸ್ಸ ಪಭಸ್ಸರಾನಿ, ಕಮ್ಮಾರಪುತ್ತೇನ ಸುನಿಟ್ಠಿತಾನಿ।
ಸಙ್ಘಟ್ಟಯನ್ತಾನಿ [ಸಂಘಟ್ಟಮಾನಾನಿ (ಸು॰ ನಿ॰ ೪೮)] **ದುವೇ ಭುಜಸ್ಮಿಂ, ಏಕೋ ಚರೇ ಖಗ್ಗವಿಸಾಣಕಪ್ಪೋ॥**

ದಿಸ್ವಾ ಸುವಣ್ಣಸ್ಸ ಪಭಸ್ಸರಾನೀತಿ ದಿಸ್ವಾ ಪಸ್ಸಿತ್ವಾ ತುಲಯಿತ್ವಾ ತೀರಯಿತ್ವಾ ವಿಭಾವಯಿತ್ವಾ ವಿಭೂತಂ ಕತ್ವಾ। **ಸುವಣ್ಣಸ್ಸಾತಿ** ಜಾತರೂಪಸ್ಸ। **ಪಭಸ್ಸರಾನೀತಿ** ಪರಿಸುದ್ಧಾನಿ ಪರಿಯೋದಾತಾನೀತಿ - ದಿಸ್ವಾ ಸುವಣ್ಣಸ್ಸ ಪಭಸ್ಸರಾನಿ।

ಕಮ್ಮಾರಪುತ್ತೇನ ಸುನಿಟ್ಠಿತಾನೀತಿ ಕಮ್ಮಾರಪುತ್ತೋ ವುಚ್ಚತಿ ಸುವಣ್ಣಕಾರೋ। **ಕಮ್ಮಾರಪುತ್ತೇನ ಸುನಿಟ್ಠಿತಾನೀತಿ** ಕಮ್ಮಾರಪುತ್ತೇನ ಸುನಿಟ್ಠಿತಾನಿ ಸುಕತಾನಿ ಸುಪರಿಕಮ್ಮಕತಾನೀತಿ - ಕಮ್ಮಾರಪುತ್ತೇನ ಸುನಿಟ್ಠಿತಾನಿ।

ಸಙ್ಘಟ್ಟಯನ್ತಾನಿ ದುವೇ ಭುಜಸ್ಮಿನ್ತಿ ಭುಜೋ ವುಚ್ಚತಿ ಹತ್ಥೋ। ಯಥಾ ಏಕಸ್ಮಿಂ ಹತ್ಥೇ ದ್ವೇ ನೂಪುರಾನಿ [ಧುವರಾನಿ (ಸ್ಯಾ॰)] ಘಟ್ಟೇನ್ತಿ [ಘಟೇನ್ತಿ (ಸ್ಯಾ॰)]; ಏವಮೇವ ಸತ್ತಾ ತಣ್ಹಾವಸೇನ ದಿಟ್ಠಿವಸೇನ ನಿರಯೇ ಘಟ್ಟೇನ್ತಿ, ತಿರಚ್ಛಾನಯೋನಿಯಂ ಘಟ್ಟೇನ್ತಿ, ಪೇತ್ತಿವಿಸಯೇ ಘಟ್ಟೇನ್ತಿ, ಮನುಸ್ಸಲೋಕೇ ಘಟ್ಟೇನ್ತಿ, ದೇವಲೋಕೇ ಘಟ್ಟೇನ್ತಿ, ಗತಿಯಾ ಗತಿಂ ಉಪಪತ್ತಿಯಾ ಉಪಪತ್ತಿಂ ಪಟಿಸನ್ಧಿಯಾ ಪಟಿಸನ್ಧಿಂ ಭವೇನ ಭವಂ ಸಂಸಾರೇನ ಸಂಸಾರಂ ವಟ್ಟೇನ ವಟ್ಟಂ ಘಟ್ಟೇನ್ತಿ ಸಙ್ಘಟ್ಟೇನ್ತಿ ಸಙ್ಘಟ್ಟೇನ್ತಾ ಚರನ್ತಿ ವಿಹರನ್ತಿ ಇರಿಯನ್ತಿ ವತ್ತೇನ್ತಿ ಪಾಲೇನ್ತಿ ಯಪೇನ್ತಿ ಯಾಪೇನ್ತೀತಿ - ಸಙ್ಘಟ್ಟಯನ್ತಾನಿ ದುವೇ ಭುಜಸ್ಮಿಂ, ಏಕೋ ಚರೇ ಖಗ್ಗವಿಸಾಣಕಪ್ಪೋ। ತೇನಾಹ ಸೋ ಪಚ್ಚೇಕಸಮ್ಬುದ್ಧೋ -

"ದಿಸ್ವಾ ಸುವಣ್ಣಸ್ಸ ಪಭಸ್ಸರಾನಿ, ಕಮ್ಮಾರಪುತ್ತೇನ ಸುನಿಟ್ಠಿತಾನಿ।
ಸಙ್ಘಟ್ಟಯನ್ತಾನಿ ದುವೇ ಭುಜಸ್ಮಿಂ, ಏಕೋ ಚರೇ ಖಗ್ಗವಿಸಾಣಕಪ್ಪೋ"॥

೧೩೫ಏವಂ ದುತೀಯೇನ ಸಹಾ ಮಮಸ್ಸ, ವಾಚಾಭಿಲಾಪೋ ಅಭಿಸಜ್ಜನಾ ವಾ।
ಏತಂ ಭಯಂ ಆಯತಿಂ ಪೇಕ್ಖಮಾನೋ, ಏಕೋ ಚರೇ ಖಗ್ಗವಿಸಾಣಕಪ್ಪೋ॥

ಏವಂ ದುತೀಯೇನ ಸಹಾ ಮಮಸ್ಸಾತಿ ತಣ್ಹಾದುತಿಯೋ ವಾ ಹೋತಿ ಪುಗ್ಗಲದುತಿಯೋ ವಾ। ಕಥಂ ತಣ್ಹಾದುತಿಯೋ ಹೋತಿ? ತಣ್ಹಾತಿ ರೂಪತಣ್ಹಾ...ಪೇ॰... ಧಮ್ಮತಣ್ಹಾ। ಯಸ್ಸೇಸಾ ತಣ್ಹಾ ಅಪ್ಪಹೀನಾ, ಸೋ ವುಚ್ಚತಿ ತಣ್ಹಾದುತಿಯೋ।

ತಣ್ಹಾದುತಿಯೋ ಪುರಿಸೋ, ದೀಘಮದ್ಧಾನ ಸಂಸರಂ।
ಇತ್ಥಭಾವಞ್ಞಥಾಭಾವಂ, ಸಂಸಾರಂ ನಾತಿವತ್ತತೀತಿ॥

ಏವಂ ತಣ್ಹಾದುತಿಯೋ ವಾ ಹೋತಿ।

ಕಥಂ ಪುಗ್ಗಲದುತಿಯೋ ಹೋತಿ? ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ನ ಅತ್ಥಹೇತು [ಅತ್ತಹೇತು (ಸ್ಯಾ॰)] ನ ಕಾರಣಹೇತು ಉದ್ಧತೋ ಅವೂಪಸನ್ತಚಿತ್ತೋ ಏಕಸ್ಸ ವಾ ದುತಿಯೋ ಹೋತಿ, ದ್ವಿನ್ನಂ ವಾ ತತಿಯೋ ಹೋತಿ, ತಿಣ್ಣಂ ವಾ ಚತುತ್ಥೋ ಹೋತಿ। ತತ್ಥ ಬಹುಂ ಸಮ್ಫಪ್ಪಲಾಪಂ ಪಲಪತಿ; ಸೇಯ್ಯಥಿದಂ - ರಾಜಕಥಂ ಚೋರಕಥಂ ಮಹಾಮತ್ತಕಥಂ ಸೇನಾಕಥಂ ಭಯಕಥಂ ಯುದ್ಧಕಥಂ ಅನ್ನಕಥಂ ಪಾನಕಥಂ ವತ್ಥಕಥಂ ಸಯನಕಥಂ ಮಾಲಾಕಥಂ ಗನ್ಧಕಥಂ ಞಾತಿಕಥಂ ಯಾನಕಥಂ ಗಾಮಕಥಂ ನಿಗಮಕಥಂ ನಗರಕಥಂ ಜನಪದಕಥಂ ಇತ್ಥಿಕಥಂ [ಇತ್ಥಿಕಥಂ ಪುರಿಸಕಥಂ (ಸ್ಯಾ॰ ಕ॰) ದೀ॰ ನಿ॰ ೧.೧೭, ೨೦೧; ಸಂ॰ ನಿ॰ ೫.೧೦೮೦ ಪಸ್ಸಿತಬ್ಬಂ] ಸೂರಕಥಂ ವಿಸಿಖಾಕಥಂ ಕುಮ್ಭಟ್ಠಾನಕಥಂ ಪುಬ್ಬಪೇತಕಥಂ ನಾನತ್ತಕಥಂ ಲೋಕಕ್ಖಾಯಿಕಂ ಸಮುದ್ದಕ್ಖಾಯಿಕಂ ಇತಿಭವಾಭವಕಥಂ ಕಥೇತಿ। ಏವಂ ಪುಗ್ಗಲದುತಿಯೋ ಹೋತೀತಿ - ಏವಂ ದುತೀಯೇನ ಸಹಾ ಮಮಸ್ಸ।

ವಾಚಾಭಿಲಾಪೋ ಅಭಿಸಜ್ಜನಾ ವಾತಿ ವಾಚಾಭಿಲಾಪೋ ವುಚ್ಚತಿ ಬಾತ್ತಿಂಸ ತಿರಚ್ಛಾನಕಥಾ, ಸೇಯ್ಯಥಿದಂ - ರಾಜಕಥಂ...ಪೇ॰... ಇತಿಭವಾಭವಕಥಂ। **ಅಭಿಸಜ್ಜನಾ ವಾ**ತಿ ದ್ವೇ ಸಜ್ಜನಾ - ತಣ್ಹಾಸಜ್ಜನಾ ಚ ದಿಟ್ಠಿಸಜ್ಜನಾ ಚ...ಪೇ॰... ಅಯಂ ತಣ್ಹಾಸಜ್ಜನಾ...ಪೇ॰... ಅಯಂ ದಿಟ್ಠಿಸಜ್ಜನಾತಿ - ವಾಚಾಭಿಲಾಪೋ ಅಭಿಸಜ್ಜನಾ ವಾ।

ಏತಂ ಭಯಂ ಆಯತಿಂ ಪೇಕ್ಖಮಾನೋತಿ। **ಭಯ**ನ್ತಿ ಜಾತಿಭಯಂ ಜರಾಭಯಂ ಬ್ಯಾಧಿಭಯಂ ಮರಣಭಯಂ ರಾಜಭಯಂ ಚೋರಭಯಂ ಅಗ್ಗಿಭಯಂ ಉದಕಭಯಂ ಅತ್ತಾನುವಾದಭಯಂ ಪರಾನುವಾದಭಯಂ ದಣ್ಡಭಯಂ ದುಗ್ಗತಿಭಯಂ ಊಮಿಭಯಂ ಕುಮ್ಭಿಲಭಯಂ ಆವಟ್ಟಭಯಂ ಸುಸುಮಾರಭಯಂ ಆಜೀವಕಭಯಂ ಅಸಿಲೋಕಭಯಂ ಪರಿಸಸಾರಜ್ಜಭಯಂ ಮದನಭಯಂ ಭಯಾನಕಂ ಛಮ್ಭಿತತ್ತಂ ಲೋಮಹಂಸೋ ಚೇತಸೋ ಉಬ್ಬೇಗೋ ಉತ್ರಾಸೋ। **ಏತಂ ಭಯಂ ಆಯತಿಂ ಪೇಕ್ಖಮಾನೋ**ತಿ ಏತಂ

ಭಯಂ ಆಯತಿಂ ಪೇಕ್ಖಮಾನೋ ದಕ್ಖಮಾನೋ ಓಲೋಕಯಮಾನೋ ನಿಜ್ಝಾಯಮಾನೋ ಉಪಪರಿಕ್ಖಮಾನೋತಿ - ಏತಂ ಭಯಂ ಆಯತಿಂ ಪೇಕ್ಖಮಾನೋ, ಏಕೋ ಚರೇ ಖಗ್ಗವಿಸಾಣಕಪ್ಪೋ। ತೇನಾಹ ಸೋ ಪಚ್ಚೇಕಸಮ್ಬುದ್ಧೋ -

"ಏವಂ ದುತೀಯೇನ ಸಹಾ ಮಮಸ್ಸ, ವಾಚಾಭಿಲಾಪೋ ಅಭಿಸಜ್ಜನಾ ವಾ।
ಏತಂ ಭಯಂ ಆಯತಿಂ ಪೇಕ್ಖಮಾನೋ, ಏಕೋ ಚರೇ ಖಗ್ಗವಿಸಾಣಕಪ್ಪೋ"॥

೧೩೬ಕಾಮಾ ಹಿ ಚಿತ್ರಾ ಮಧುರಾ ಮನೋರಮಾ, ವಿರೂಪರೂಪೇನ ಮಥೇನ್ತಿ ಚಿತ್ತಂ।
ಆದೀನವಂ ಕಾಮಗುಣೇಸು ದಿಸ್ವಾ, ಏಕೋ ಚರೇ ಖಗ್ಗವಿಸಾಣಕಪ್ಪೋ॥

ಕಾಮಾ ಹಿ ಚಿತ್ರಾ ಮಧುರಾ ಮನೋರಮಾತಿ। ಕಾಮಾತಿ ಉದ್ದಾನತೋ ದ್ವೇ ಕಾಮಾ - ವತ್ಥುಕಾಮಾ ಚ ಕಿಲೇಸಕಾಮಾ ಚ... ಪೇ॰... ಇಮೇ ವುಚ್ಚನ್ತಿ ವತ್ಥುಕಾಮಾ...ಪೇ॰... ಇಮೇ ವುಚ್ಚನ್ತಿ ಕಿಲೇಸಕಾಮಾ। **ಚಿತ್ರಾತಿ** ನಾನಾವಣ್ಣಾ ರೂಪಾ ನಾನಾವಣ್ಣಾ ಸದ್ದಾ ನಾನಾವಣ್ಣಾ ಗನ್ಧಾ ನಾನಾವಣ್ಣಾ ರಸಾ ನಾನಾವಣ್ಣಾ ಫೋಟ್ಠಬ್ಬಾ ಇಟ್ಠಾ ಕನ್ತಾ ಮನಾಪಾ ಪಿಯರೂಪಾ ಕಾಮೂಪಸಂಹಿತಾ ರಜನೀಯಾ। **ಮಧುರಾತಿ** ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ ಭಗವತಾ [ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೧೬೭ ಪಸ್ಸಿತಬ್ಬಂ] - "ಪಞ್ಚಿಮೇ , ಭಿಕ್ಖವೇ, ಕಾಮಗುಣಾ। ಕತಮೇ ಪಞ್ಚ? ಚಕ್ಖುವಿಞ್ಞೇಯ್ಯಾ ರೂಪಾ ಇಟ್ಠಾ ಕನ್ತಾ ಮನಾಪಾ ಪಿಯರೂಪಾ ಕಾಮೂಪಸಂಹಿತಾ ರಜನೀಯಾ, ಸೋತವಿಞ್ಞೇಯ್ಯಾ ಸದ್ದಾ...ಪೇ॰... ಘಾನವಿಞ್ಞೇಯ್ಯಾ ಗನ್ಧಾ... ಜಿವ್ಹಾವಿಞ್ಞೇಯ್ಯಾ ರಸಾ... ಕಾಯವಿಞ್ಞೇಯ್ಯಾ ಫೋಟ್ಠಬ್ಬಾ ಇಟ್ಠಾ ಕನ್ತಾ ಮನಾಪಾ ಪಿಯರೂಪಾ ಕಾಮೂಪಸಂಹಿತಾ ರಜನೀಯಾ। ಇಮೇ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪಞ್ಚ ಕಾಮಗುಣಾ। ಯಂ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಇಮೇ ಪಞ್ಚ ಕಾಮಗುಣೇ ಪಟಿಚ್ಚ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ ಸುಖಂ ಸೋಮನಸ್ಸಂ, ಇದಂ ವುಚ್ಚತಿ ಕಾಮಸುಖಂ ಮಿಳ್ಹಸುಖಂ [ಮೀಳ್ಹಸುಖಂ (ಪಸ್ಸ ಮ॰ ನಿ॰ ೩.೩೨೮)] ಪುಥುಜ್ಜನಸುಖಂ ಅನರಿಯಸುಖಂ, ನ ಸೇವಿತಬ್ಬಂ ನ ಭಾವೇತಬ್ಬಂ ನ ಬಹುಲೀಕಾತಬ್ಬಂ, 'ಭಾಯಿತಬ್ಬಂ ಏತಸ್ಸ ಸುಖಸ್ಸಾ'ತಿ ವದಾಮೀ"ತಿ - ಕಾಮಾ ಹಿ ಚಿತ್ರಾ ಮಧುರಾ **ಮನೋರಮಾತಿ। ಮನೋತಿ** ಯಂ ಚಿತ್ತಂ...ಪೇ॰... ತಜ್ಜಾ ಮನೋವಿಞ್ಞಾಣಧಾತು। ಮನೋ ರಮೇನ್ತಿ ಥೋಮೇನ್ತಿ ತೋಸೇನ್ತಿ ಪಹಾಸೇನ್ತೀತಿ - ಕಾಮಾ ಹಿ ಚಿತ್ರಾ ಮಧುರಾ ಮನೋರಮಾ।

ವಿರೂಪರೂಪೇನ ಮಥೇನ್ತಿ ಚಿತ್ತನ್ತಿ ನಾನಾವಣ್ಣೇಹಿ ರೂಪೇಹಿ...ಪೇ॰... ನಾನಾವಣ್ಣೇಹಿ ಫೋಟ್ಠಬ್ಬೇಹಿ ಚಿತ್ತಂ ಮಥೇನ್ತಿ ತೋಸೇನ್ತಿ ಪಹಾಸೇನ್ತೀತಿ - ವಿರೂಪರೂಪೇನ ಮಥೇನ್ತಿ ಚಿತ್ತಂ।

ಆದೀನವಂ ಕಾಮಗುಣೇಸು ದಿಸ್ವಾತಿ। ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ ಭಗವತಾ - "ಕೋ ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಕಾಮಾನಂ ಆದೀನವೋ? ಇಧ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಕುಲಪುತ್ತೋ ಯೇನ ಸಿಪ್ಪಟ್ಠಾನೇನ ಜೀವಿಕಂ ಕಪ್ಪೇತಿ, ಯದಿ ಮುದ್ದಾಯ ಯದಿ ಗಣನಾಯ ಯದಿ ಸಙ್ಖಾನೇನ ಯದಿ ಕಸಿಯಾ ಯದಿ ವಣಿಜ್ಜಾಯ ಯದಿ ಗೋರಕ್ಖೇನ ಯದಿ ಇಸ್ಸತ್ಥೇನ [ಇಸ್ಸತ್ಥೇನ (ಸ್ಯಾ॰), ಇಸ್ಸತ್ತೇನ (ಕ॰) ಪಸ್ಸ ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೧೬೭] ಯದಿ ರಾಜಪೋರಿಸೇನ ಯದಿ ಸಿಪ್ಪಞ್ಞತರೇನ, ಸೀತಸ್ಸ ಪುರಕ್ಖತೋ ಉಣ್ಹಸ್ಸ ಪುರಕ್ಖತೋ ಡಂಸಮಕಸವಾತಾತಪಸರೀಸಪಸಮ್ಫಸ್ಸೇಹಿ ಸಮ್ಫುಸ್ಸಮಾನೋ [ರಿಸ್ಸಮಾನೋ (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೧೬೭)] ಖುಪ್ಪಿಪಾಸಾಯ ಮೀಯಮಾನೋ; ಅಯಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಕಾಮಾನಂ ಆದೀನವೋ ಸನ್ದಿಟ್ಠಿಕೋ ದುಕ್ಖಕ್ಖನ್ಧೋ ಕಾಮಹೇತು ಕಾಮನಿದಾನಂ ಕಾಮಾಧಿಕರಣಂ ಕಾಮಾನಮೇವ ಹೇತು।

"ತಸ್ಸ ಚೇ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಕುಲಪುತ್ತಸ್ಸ ಏವಂ ಉಟ್ಠಹತೋ ಘಟತೋ ವಾಯಮತೋ ತೇ ಭೋಗಾ ನಾಭಿನಿಪ್ಫಜ್ಜನ್ತಿ, ಸೋ ಸೋಚತಿ ಕಿಲಮತಿ ಪರಿದೇವತಿ ಉರತ್ತಾಳಿಂ ಕನ್ದತಿ, ಸಮ್ಮೋಹಂ ಆಪಜ್ಜತಿ - 'ಮೋಘಂ ವತ ಮೇ ಉಟ್ಠಾನಂ, ಅಫಲೋ ವತ ಮೇ ವಾಯಾಮೋ'ತಿ। ಅಯಮ್ಪಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಕಾಮಾನಂ ಆದೀನವೋ ಸನ್ದಿಟ್ಠಿಕೋ ದುಕ್ಖಕ್ಖನ್ಧೋ ಕಾಮಹೇತು ಕಾಮನಿದಾನಂ ಕಾಮಾಧಿಕರಣಂ ಕಾಮಾನಮೇವ ಹೇತು।

"ತಸ್ಸ ಚೇ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಕುಲಪುತ್ತಸ್ಸ ಏವಂ ಉಟ್ಠಹತೋ ಘಟತೋ ವಾಯಮತೋ ತೇ ಭೋಗಾ ಅಭಿನಿಪ್ಫಜ್ಜನ್ತಿ, ಸೋ ತೇಸಂ ಭೋಗಾನಂ ಆರಕ್ಖಾಧಿಕರಣಂ ದುಕ್ಖಂ ದೋಮನಸ್ಸಂ [ದುಕ್ಖದೋಮನಸ್ಸಂ (ಸ್ಯಾ॰ ಕ॰)] ಪಟಿಸಂವೇದೇತಿ - 'ಕಿನ್ತಿ ಮೇ ಭೋಗೇ

ನೇವ ರಾಜಾನೋ ಹರೇಯ್ಯುಂ, ನ ಚೋರಾ ಹರೇಯ್ಯುಂ, ನ ಅಗ್ಗಿ ಡಹೇಯ್ಯ, ನ ಉದಕಂ ವಹೇಯ್ಯ, ನ ಅಪ್ಪಿಯಾ ದಾಯಾದಾ ಹರೇಯ್ಯು'ನ್ತಿ। ತಸ್ಸ ಏವಂ ಆರಕ್ಖತೋ ಗೋಪಯತೋ ತೇ ಭೋಗೇ ರಾಜಾನೋ ವಾ ಹರನ್ತಿ ಚೋರಾ ವಾ ಹರನ್ತಿ ಅಗ್ಗಿ ವಾ ಡಹತಿ ಉದಕಂ ವಾ ವಹತಿ ಅಪ್ಪಿಯಾ ವಾ ದಾಯಾದಾ ಹರನ್ತಿ। ಸೋ ಸೋಚತಿ…ಪೇ॰… ಸಮ್ಮೋಹಂ ಆಪಜ್ಜತಿ - 'ಯಮ್ಪಿ ಮೇ ಅಹೋಸಿ ತಮ್ಪಿ ನೋ ನತ್ಥೀ'ತಿ। ಅಯಮ್ಪಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಕಾಮಾನಂ ಆದೀನವೋ ಸನ್ದಿಟ್ಠಿಕೋ ದುಕ್ಖಕ್ಖನ್ಧೋ ಕಾಮಹೇತು ಕಾಮನಿದಾನಂ ಕಾಮಾಧಿಕರಣಂ ಕಾಮಾನಮೇವ ಹೇತು।

"ಪುನ ಚಪರಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಕಾಮಹೇತು ಕಾಮನಿದಾನಂ ಕಾಮಾಧಿಕರಣಂ ಕಾಮಾನಮೇವ ಹೇತು ರಾಜಾನೋಪಿ ರಾಜೂಹಿ ವಿವದನ್ತಿ, ಖತ್ತಿಯಾಪಿ ಖತ್ತಿಯೇಹಿ ವಿವದನ್ತಿ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಪಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಹಿ ವಿವದನ್ತಿ, ಗಹಪತೀಪಿ ಗಹಪತೀಹಿ ವಿವದನ್ತಿ, ಮಾತಾಪಿ ಪುತ್ತೇನ ವಿವದತಿ, ಪುತ್ತೋಪಿ ಮಾತರಾ ವಿವದತಿ, ಪಿತಾಪಿ ಪುತ್ತೇನ ವಿವದತಿ, ಪುತ್ತೋಪಿ ಪಿತರಾ ವಿವದತಿ, ಭಾತಾಪಿ ಭಗಿನಿಯಾ ವಿವದತಿ, ಭಗಿನೀಪಿ ಭಾತರಾ ವಿವದತಿ, ಸಹಾಯೋಪಿ ಸಹಾಯೇನ ವಿವದತಿ। ತೇ ತತ್ಥ ಕಲಹವಿಗ್ಗಹವಿವಾದಾಪನ್ನಾ ಅಞ್ಞಮಞ್ಞಂ ಪಾಣೀಹಿಪಿ ಉಪಕ್ಕಮನ್ತಿ ಲೇಡ್ಡೂಹಿಪಿ ಉಪಕ್ಕಮನ್ತಿ ದಣ್ಡೇಹಿಪಿ ಉಪಕ್ಕಮನ್ತಿ ಸತ್ಥೇಹಿಪಿ ಉಪಕ್ಕಮನ್ತಿ। ತೇ ತತ್ಥ ಮರಣಮ್ಪಿ ನಿಗಚ್ಛನ್ತಿ ಮರಣಮತ್ತಮ್ಪಿ ದುಕ್ಖಂ। ಅಯಮ್ಪಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಕಾಮಾನಂ ಆದೀನವೋ ಸನ್ದಿಟ್ಠಿಕೋ ದುಕ್ಖಕ್ಖನ್ಧೋ ಕಾಮಹೇತು ಕಾಮನಿದಾನಂ ಕಾಮಾಧಿಕರಣಂ ಕಾಮಾನಮೇವ ಹೇತು।

"ಪುನ ಚಪರಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಕಾಮಹೇತು ಕಾಮನಿದಾನಂ ಕಾಮಾಧಿಕರಣಂ ಕಾಮಾನಮೇವ ಹೇತು ಅಸಿಚಮ್ಮಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಧನುಕಲಾಪಂ ಸನ್ನಯ್ಹಿತ್ವಾ ಉಭತೋಬ್ಯೂಳ್ಹಂ [ಉಭತೋವಿಯೂಳ್ಹಂ (ಸ್ಯಾ॰) ಪಸ್ಸ ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೧೬೮] ಸಙ್ಗಾಮಂ ಪಕ್ಖನ್ದನ್ತಿ, ಉಸೂಸುಪಿ ಖಿಪ್ಪಮಾನೇಸು ಸತ್ತೀಸುಪಿ ಖಿಪ್ಪಮಾನಾಸು ಅಸೀಸುಪಿ ವಿಜ್ಜೋತಲನ್ತೇಸು। ತೇ ತತ್ಥ ಉಸೂಹಿಪಿ ವಿಜ್ಝನ್ತಿ ಸತ್ತೀಹಿಪಿ [ಸತ್ತಿಯಾಪಿ (ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೧೬೭, ೧೭೮)] ವಿಜ್ಝನ್ತಿ ಅಸಿನಾಪಿ ಸೀಸಂ ಛಿನ್ದನ್ತಿ। ತೇ ತತ್ಥ ಮರಣಮ್ಪಿ ನಿಗಚ್ಛನ್ತಿ ಮರಣಮತ್ತಮ್ಪಿ ದುಕ್ಖಂ। ಅಯಮ್ಪಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಕಾಮಾನಂ ಆದೀನವೋ ಸನ್ದಿಟ್ಠಿಕೋ ದುಕ್ಖಕ್ಖನ್ಧೋ ಕಾಮಹೇತು ಕಾಮನಿದಾನಂ ಕಾಮಾಧಿಕರಣಂ ಕಾಮಾನಮೇವ ಹೇತು।

"ಪುನ ಚಪರಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಕಾಮಹೇತು ಕಾಮನಿದಾನಂ ಕಾಮಾಧಿಕರಣಂ ಕಾಮಾನಮೇವ ಹೇತು ಅಸಿಚಮ್ಮಂ ಗಹೇತ್ವಾ ಧನುಕಲಾಪಂ ಸನ್ನಯ್ಹಿತ್ವಾ ಅದ್ದಾವಲೇಪನಾ [ಅದ್ಧಾವಲೇಪನಾ (ಸ್ಯಾ॰)] ಉಪಕಾರಿಯೋ ಪಕ್ಖನ್ದನ್ತಿ, ಉಸೂಸುಪಿ ಖಿಪ್ಪಮಾನೇಸು ಸತ್ತೀಸುಪಿ ಖಿಪ್ಪಮಾನಾಸು, ಅಸೀಸುಪಿ ವಿಜ್ಜೋತಲನ್ತೇಸು। ತೇ ತತ್ಥ ಉಸೂಹಿಪಿ ವಿಜ್ಝನ್ತಿ ಸತ್ತೀಹಿಪಿ ವಿಜ್ಝನ್ತಿ ಛಕಣಕಾಯಪಿ [ಛಕಣಟಿಯಾಪಿ (ಸ್ಯಾ॰), ಪಕ್ಕಟ್ಟಿಯಾ (ಸೀ॰ ಅಟ್ಠ॰) ಪಸ್ಸ ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೧೬೮] ಓಸಿಞ್ಚನ್ತಿ ಅಭಿವಗ್ಗೇನಪಿ ಓಮದ್ದನ್ತಿ ಅಸಿನಾಪಿ ಸೀಸಂ ಛಿನ್ದನ್ತಿ। ತೇ ತತ್ಥ ಮರಣಮ್ಪಿ ನಿಗಚ್ಛನ್ತಿ ಮರಣಮತ್ತಮ್ಪಿ ದುಕ್ಖಂ। ಅಯಮ್ಪಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಕಾಮಾನಂ ಆದೀನವೋ ಸನ್ದಿಟ್ಠಿಕೋ ದುಕ್ಖಕ್ಖನ್ಧೋ ಕಾಮಹೇತು ಕಾಮನಿದಾನಂ ಕಾಮಾಧಿಕರಣಂ ಕಾಮಾನಮೇವ ಹೇತು।

"ಪುನ ಚಪರಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಕಾಮಹೇತು ಕಾಮನಿದಾನಂ ಕಾಮಾಧಿಕರಣಂ ಕಾಮಾನಮೇವ ಹೇತು ಸನ್ಧಿಮ್ಪಿ ಛಿನ್ದನ್ತಿ ನಿಲ್ಲೋಪಮ್ಪಿ ಹರನ್ತಿ ಏಕಾಗಾರಿಕಮ್ಪಿ ಕರೋನ್ತಿ ಪರಿಪನ್ಥೇಪಿ ತಿಟ್ಠನ್ತಿ ಪರದಾರಮ್ಪಿ ಗಚ್ಛನ್ತಿ। ತಮೇನಂ ರಾಜಾನೋ ಗಹೇತ್ವಾ ವಿವಿಧಾ ಕಮ್ಮಕಾರಣಾ ಕಾರೇನ್ತಿ - ಕಸಾಹಿಪಿ ತಾಳೇನ್ತಿ, ವೇತ್ತೇಹಿಪಿ ತಾಳೇನ್ತಿ, ಅಡ್ಢದಣ್ಡಕೇಹಿಪಿ ತಾಳೇನ್ತಿ, ಹತ್ಥಮ್ಪಿ ಛಿನ್ದನ್ತಿ…ಪೇ॰… ಅಸಿನಾಪಿ ಸೀಸಂ ಛಿನ್ದನ್ತಿ। ತೇ ತತ್ಥ ಮರಣಮ್ಪಿ ನಿಗಚ್ಛನ್ತಿ ಮರಣಮತ್ತಮ್ಪಿ ದುಕ್ಖಂ। ಅಯಮ್ಪಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಕಾಮಾನಂ ಆದೀನವೋ ಸನ್ದಿಟ್ಠಿಕೋ ದುಕ್ಖಕ್ಖನ್ಧೋ ಕಾಮಹೇತು ಕಾಮನಿದಾನಂ ಕಾಮಾಧಿಕರಣಂ ಕಾಮಾನಮೇವ ಹೇತು।

"ಪುನ ಚಪರಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಕಾಮಹೇತು ಕಾಮನಿದಾನಂ ಕಾಮಾಧಿಕರಣಂ ಕಾಮಾನಮೇವ ಹೇತು ಕಾಯೇನ ದುಚ್ಚರಿತಂ ಚರನ್ತಿ ವಾಚಾಯ ದುಚ್ಚರಿತಂ ಚರನ್ತಿ ಮನಸಾ ದುಚ್ಚರಿತಂ ಚರನ್ತಿ। ತೇ ಕಾಯೇನ ದುಚ್ಚರಿತಂ ಚರಿತ್ವಾ ವಾಚಾಯ ದುಚ್ಚರಿತಂ ಚರಿತ್ವಾ ಮನಸಾ ದುಚ್ಚರಿತಂ ಚರಿತ್ವಾ ಕಾಯಸ್ಸ ಭೇದಾ ಪರಂ ಮರಣಾ ಅಪಾಯಂ ದುಗ್ಗತಿಂ ವಿನಿಪಾತಂ ನಿರಯಂ ಉಪಪಜ್ಜನ್ತಿ।

ಅಯಮ್ಪಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಕಾಮಾನಂ ಆದೀನವೋ ಸಮ್ಪರಾಯಿಕೋ ದುಕ್ಖಕ್ಖನ್ಧೋ ಕಾಮಹೇತು ಕಾಮನಿದಾನಂ ಕಾಮಾಧಿಕರಣಂ ಕಾಮಾನಮೇವ ಹೇತು"।

ಆದೀನವಂ ಕಾಮಗುಣೇಸು ದಿಸ್ವಾತಿ ಕಾಮಗುಣೇಸು ಆದೀನವಂ ದಿಸ್ವಾ ಪಸ್ಸಿತ್ವಾ ತುಲಯಿತ್ವಾ ತೀರಯಿತ್ವಾ ವಿಭಾವಯಿತ್ವಾ ವಿಭೂತಂ ಕತ್ವಾತಿ - ಆದೀನವಂ ಕಾಮಗುಣೇಸು ದಿಸ್ವಾ, ಏಕೋ ಚರೇ ಖಗ್ಗವಿಸಾಣಕಪ್ಪೋ। ತೇನಾಹ ಸೋ ಪಚ್ಚೇಕಸಮ್ಬುದ್ಧೋ -

"ಕಾಮಾ ಹಿ ಚಿತ್ರಾ ಮಧುರಾ ಮನೋರಮಾ, ವಿರೂಪರೂಪೇನ ಮಥೇನ್ತಿ ಚಿತ್ತಂ।
ಆದೀನವಂ ಕಾಮಗುಣೇಸು ದಿಸ್ವಾ, ಏಕೋ ಚರೇ ಖಗ್ಗವಿಸಾಣಕಪ್ಪೋ"ತಿ॥

೧೩೭ಈತೀ ಚ ಗಣ್ಡೋ ಚ ಉಪದ್ದವೋ ಚ, ರೋಗೋ ಚ ಸಲ್ಲಞ್ಚ ಭಯಞ್ಚ ಮೇತಂ।
ಏತಂ ಭಯಂ ಕಾಮಗುಣೇಸು ದಿಸ್ವಾ, ಏಕೋ ಚರೇ ಖಗ್ಗವಿಸಾಣಕಪ್ಪೋ॥

ಈತೀ ಚ ಗಣ್ಡೋ ಚ ಉಪದ್ದವೋ ಚ, ರೋಗೋ ಚ ಸಲ್ಲಞ್ಚ ಭಯಞ್ಚ ಮೇತನ್ತಿ ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ ಭಗವತಾ - "ಭಯನ್ತಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಕಾಮಾನಮೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ। ದುಕ್ಖನ್ತಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಕಾಮಾನಮೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ। ರೋಗೋತಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಕಾಮಾನಮೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ। ಗಣ್ಡೋತಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಕಾಮಾನಮೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ। ಸಲ್ಲನ್ತಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಕಾಮಾನಮೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ। ಸಙ್ಗೋತಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಕಾಮಾನಮೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ। ಪಙ್ಕೋತಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಕಾಮಾನಮೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ। ಗಬ್ಭೋತಿ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಕಾಮಾನಮೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ। ಕಸ್ಮಾ ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಭಯನ್ತಿ ಕಾಮಾನಮೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ? ಯಸ್ಮಾ ಚ ಕಾಮರಾಗರತ್ತಾಯಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಛನ್ದರಾಗವಿನಿಬದ್ಧೋ [ಛನ್ದರಾಗವಿನಿಬನ್ಧೋ (ಸ್ಯಾ॰ ಕ॰) ಪಸ್ಸ ಅ॰ ನಿ॰ ೮.೫೬] ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮಿಕಾಪಿ ಭಯಾ ನ ಪರಿಮುಚ್ಚತಿ, ಸಮ್ಪರಾಯಿಕಾಪಿ ಭಯಾ ನ ಪರಿಮುಚ್ಚತಿ, ತಸ್ಮಾ ಭಯನ್ತಿ ಕಾಮಾನಮೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ। ಕಸ್ಮಾ ಚ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ದುಕ್ಖನ್ತಿ...ಪೇ॰... ರೋಗೋತಿ... ಗಣ್ಡೋತಿ... ಸಲ್ಲನ್ತಿ... ಸಙ್ಗೋತಿ... ಪಙ್ಕೋತಿ... ಗಬ್ಭೋತಿ ಕಾಮಾನಮೇತಂ ಅಧಿವಚನಂ? ಯಸ್ಮಾ ಚ ಕಾಮರಾಗರತ್ತಾಯಂ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಛನ್ದರಾಗವಿನಿಬದ್ಧೋ ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮಿಕಾಪಿ ಗಬ್ಭಾ ನ ಪರಿಮುಚ್ಚತಿ, ಸಮ್ಪರಾಯಿಕಾಪಿ ಗಬ್ಭಾ ನ ಪರಿಮುಚ್ಚತಿ, ತಸ್ಮಾ ಗಬ್ಭೋತಿ ಕಾಮಾನಮೇತಂ ಅಧಿವಚನ"ನ್ತಿ।

ಭಯಂ ದುಕ್ಖಞ್ಚ ರೋಗೋ ಚ, ಗಣ್ಡೋ ಸಲ್ಲಞ್ಚ ಸಙ್ಗೋ ಚ।
ಪಙ್ಕೋ ಗಬ್ಭೋ ಚ ಉಭಯಂ, ಏತೇ ಕಾಮಾ ಪವುಚ್ಚನ್ತಿ।
ಯತ್ಥ ಸತ್ತೋ ಪುಥುಜ್ಜನೋ॥

ಓತಿಣ್ಣೋ ಸಾತರೂಪೇನ, ಪುನ ಗಬ್ಭಾಯ ಗಚ್ಛತಿ।
ಯತೋ ಚ ಭಿಕ್ಖು ಆತಾಪೀ, ಸಮ್ಪಜಞ್ಞಂ ನ ರಿಚ್ಚತಿ [ನ ರಿಞ್ಚತಿ (ಸ್ಯಾ॰ ಕ॰) ಸಂ॰ ನಿ॰ ೪.೨೫೧]॥

ಸೋ ಇಮಂ ಪಲಿಪಥಂ ದುಗ್ಗಂ, ಅತಿಕ್ಕಮ್ಮ ತಥಾವಿಧೋ।
ಪಜಂ ಜಾತಿಜರೂಪೇತಂ, ಫನ್ದಮಾನಂ ಅವೇಕ್ಖತೀತಿ॥

ಈತೀ ಚ ಗಣ್ಡೋ ಚ ಉಪದ್ದವೋ ಚ, ರೋಗೋ ಚ ಸಲ್ಲಞ್ಚ ಭಯಞ್ಚ ಮೇತಂ॥

ಏತಂ ಭಯಂ ಕಾಮಗುಣೇಸು ದಿಸ್ವಾತಿ ಏತಂ ಭಯಂ ಕಾಮಗುಣೇಸು ದಿಸ್ವಾ ಪಸ್ಸಿತ್ವಾ ತುಲಯಿತ್ವಾ ತೀರಯಿತ್ವಾ ವಿಭಾವಯಿತ್ವಾ ವಿಭೂತಂ ಕತ್ವಾತಿ - ಏತಂ ಭಯಂ ಕಾಮಗುಣೇಸು ದಿಸ್ವಾ, ಏಕೋ ಚರೇ ಖಗ್ಗವಿಸಾಣಕಪ್ಪೋ। ತೇನಾಹ ಸೋ ಪಚ್ಚೇಕಸಮ್ಬುದ್ಧೋ -

“ಈತೀ ಚ ಗಣ್ಡೋ ಚ ಉಪದ್ದವೋ ಚ, ರೋಗೋ ಚ ಸಲ್ಲಞ್ಚ ಭಯಞ್ಚ ಮೇತಂ।
ಏತಂ ಭಯಂ ಕಾಮಗುಣೇಸು ದಿಸ್ವಾ, ಏಕೋ ಚರೇ ಖಗ್ಗವಿಸಾಣಕಪ್ಪೋ”ತಿ॥

೧೩೮**ಸೀತಞ್ಚ ಉಣ್ಹಞ್ಚ ಖುದಂ ಪಿಪಾಸಂ, ವಾತಾತಪೇ ಡಂಸಸರೀಸಪೇ** [ಡಂಸಸಿರಿಂಸಪೇ (ಸ್ಯಾ॰), ಡಂಸಮಕಸಸರೀಸಪೇ (ಕ॰)] **ಚ।**
ಸಬ್ಬಾನಿಪೇತಾನಿ ಅಭಿಸಮ್ಭವಿತ್ವಾ, ಏಕೋ ಚರೇ ಖಗ್ಗವಿಸಾಣಕಪ್ಪೋ॥

ಸೀತಞ್ಚ ಉಣ್ಹಞ್ಚ ಖುದಂ ಪಿಪಾಸನ್ತಿ। ಸೀತನ್ತಿ ದ್ವೀಹಿ ಕಾರಣೇಹಿ ಸೀತಂ ಹೋತಿ - ಅಬ್ಭನ್ತರಧಾತುಪ್ಪಕೋಪವಸೇನ ವಾ ಸೀತಂ ಹೋತಿ ಬಹಿದ್ಧಾ ಉತುವಸೇನ ವಾ ಸೀತಂ ಹೋತಿ। **ಉಣ್ಹನ್ತಿ** ದ್ವೀಹಿ ಕಾರಣೇಹಿ ಉಣ್ಹಂ ಹೋತಿ - ಅಬ್ಭನ್ತರಧಾತುಪ್ಪಕೋಪವಸೇನ ವಾ ಉಣ್ಹಂ ಹೋತಿ ಬಹಿದ್ಧಾ ಉತುವಸೇನ ವಾ ಉಣ್ಹಂ ಹೋತಿ। ಖುದಾ [ಖುದ್ದಾ (ಸ್ಯಾ॰ ಕ॰)] ವುಚ್ಚತಿ ಛಾತಕೋ। ಪಿಪಾಸಾ ವುಚ್ಚತಿ ಉದಕಪಿಪಾಸಾತಿ - ಸೀತಞ್ಚ ಉಣ್ಹಞ್ಚ ಖುದಂ ಪಿಪಾಸಂ।

ವಾತಾತಪೇ ಡಂಸಸರೀಸಪೇ ಚಾತಿ। ವಾತಾತಿ ಪುರತ್ಥಿಮಾ ವಾತಾ ಪಚ್ಛಿಮಾ ವಾತಾ ಉತ್ತರಾ ವಾತಾ ದಕ್ಖಿಣಾ ವಾತಾ ಸರಜಾ ವಾತಾ ಅರಜಾ ವಾತಾ ಸೀತಾ ವಾತಾ ಉಣ್ಹಾ ವಾತಾ ಪರಿತ್ತಾ ವಾತಾ ಅಧಿಮತ್ತಾ ವಾತಾ ವೇರಮ್ಭವಾತಾ ಪಕ್ಖವಾತಾ ಸುಪಣ್ಣವಾತಾ ತಾಲಪಣ್ಣವಾತಾ [ತಾಲವಣ್ಡವಾತಾ (ಕ॰) ಚೂಳನಿ॰ ಉಪಸೀವಮಾಣವಪುಚ್ಛಾನಿದ್ದೇಸ ೪೩] ವಿಧೂಪನವಾತಾ। ಆತಪೋ ವುಚ್ಚತಿ ಸೂರಿಯಸನ್ತಾಪೋ। ಡಂಸಾ ವುಚ್ಚನ್ತಿ ಪಿಙ್ಗಲಮಕ್ಖಿಕಾ। ಸರೀಸಪಾ ವುಚ್ಚನ್ತಿ ಅಹೀತಿ - ವಾತಾತಪೇ ಡಂಸಸರೀಸಪೇ ಚ।

ಸಬ್ಬಾನಿಪೇತಾನಿ ಅಭಿಸಮ್ಭವಿತ್ವಾತಿ ಅಭಿಭವಿತ್ವಾ ಅಜ್ಝೋತ್ಥರಿತ್ವಾ ಪರಿಯಾದಿಯಿತ್ವಾ ಮದ್ದಿತ್ವಾತಿ - ಸಬ್ಬಾನಿಪೇತಾನಿ ಅಭಿಸಮ್ಭವಿತ್ವಾ, ಏಕೋ ಚರೇ ಖಗ್ಗವಿಸಾಣಕಪ್ಪೋ। ತೇನಾಹ ಸೋ ಪಚ್ಚೇಕಸಮ್ಬುದ್ಧೋ -

“ಸೀತಞ್ಚ ಉಣ್ಹಞ್ಚ ಖುದಂ ಪಿಪಾಸಂ, ವಾತಾತಪೇ ಡಂಸಸರೀಸಪೇ ಚ।
ಸಬ್ಬಾನಿಪೇತಾನಿ ಅಭಿಸಮ್ಭವಿತ್ವಾ, ಏಕೋ ಚರೇ ಖಗ್ಗವಿಸಾಣಕಪ್ಪೋ”ತಿ॥

೧೩೯**ನಾಗೋವ ಯೂಥಾನಿ ವಿವಜ್ಜಯಿತ್ವಾ, ಸಞ್ಜಾತಖನ್ಧೋ ಪದುಮೀ ಉಳಾರೋ।**
ಯಥಾಭಿರನ್ತಂ ವಿಹರೇ [ವೀಹರಂ (ಸು॰ ನಿ॰ ೫೩)] **ಅರಞ್ಞೇ, ಏಕೋ ಚರೇ ಖಗ್ಗವಿಸಾಣಕಪ್ಪೋ॥**

ನಾಗೋವ ಯೂಥಾನಿ ವಿವಜ್ಜಯಿತ್ವಾತಿ ನಾಗೋ ವುಚ್ಚತಿ ಹತ್ಥಿನಾಗೋ। ಪಚ್ಚೇಕಸಮ್ಬುದ್ಧೋಪಿ ನಾಗೋ। ಕಿಂಕಾರಣಾ ಪಚ್ಚೇಕಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ನಾಗೋ? ಆಗುಂ ನ ಕರೋತೀತಿ ನಾಗೋ; ನ ಗಚ್ಛತೀತಿ ನಾಗೋ; ನ ಆಗಚ್ಛತೀತಿ ನಾಗೋ। ಕಥಂ ಸೋ ಪಚ್ಚೇಕಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ಆಗುಂ ನ ಕರೋತೀತಿ ನಾಗೋ? ಆಗು ವುಚ್ಚತಿ ಪಾಪಕಾ ಅಕುಸಲಾ ಧಮ್ಮಾ ಸಂಕಿಲೇಸಿಕಾ ಪೋನೋಭವಿಕಾ ಸದರಾ ದುಕ್ಖವಿಪಾಕಾ ಆಯತಿಂ ಜಾತಿಜರಾಮರಣಿಯಾ।

ಆಗುಂ ನ ಕರೋತಿ ಕಿಞ್ಚಿ ಲೋಕೇ, ಸಬ್ಬಸಂಯೋಗೇ ವಿಸಜ್ಜ ಬನ್ಧನಾನಿ।
ಸಬ್ಬತ್ಥ ನ ಸಜ್ಜತಿ ವಿಮುತ್ತೋ, ನಾಗೋ ತಾದಿ ಪವುಚ್ಚತೇ ತಥತ್ತಾ॥

ಏವಂ ಸೋ ಪಚ್ಚೇಕಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ಆಗುಂ ನ ಕರೋತೀತಿ ನಾಗೋ।

ಕಥಂ ಸೋ ಪಚ್ಚೇಕಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ನ ಗಚ್ಛತೀತಿ ನಾಗೋ? ಸೋ ಪಚ್ಚೇಕಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ನ ಛನ್ದಾಗತಿಂ ಗಚ್ಛತಿ, ನ ದೋಸಾಗತಿಂ ಗಚ್ಛತಿ, ನ ಮೋಹಾಗತಿಂ ಗಚ್ಛತಿ, ನ ಭಯಾಗತಿಂ ಗಚ್ಛತಿ, ನ ರಾಗವಸೇನ ಗಚ್ಛತಿ, ನ ದೋಸವಸೇನ ಗಚ್ಛತಿ, ನ ಮೋಹವಸೇನ

ಗಚ್ಛತಿ, ನ ಮಾನವಸೇನ ಗಚ್ಛತಿ, ನ ದಿಟ್ಠಿವಸೇನ ಗಚ್ಛತಿ, ನ ಉದ್ಧಚ್ಚವಸೇನ ಗಚ್ಛತಿ, ನ ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾವಸೇನ ಗಚ್ಛತಿ, ನ ಅನುಸಯವಸೇನ ಗಚ್ಛತಿ, ನ ವಗ್ಗೇಹಿ ಕಪ್ಪೇಹಿ ಯಾಯತಿ ನೀಯತಿ [ನಿಯ್ಯತಿ (ಸ್ಯಾ॰ ಕ॰)] ವುಯ್ಹತಿ ಸಂಹರೀಯತಿ। ಏವಂ ಸೋ ಪಚ್ಚೇಕಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ನ ಗಚ್ಛತೀತಿ ನಾಗೋ।

ಕಥಂ ಸೋ ಪಚ್ಚೇಕಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ನ ಆಗಚ್ಛತೀತಿ ನಾಗೋ? ಸೋತಾಪತ್ತಿಮಗ್ಗೇನ ಯೇ ಕಿಲೇಸಾ ಪಹೀನಾ ತೇ ಕಿಲೇಸೇ ನ ಪುನೇತಿ ನ ಪಚ್ಚೇತಿ ನ ಪಚ್ಚಾಗಚ್ಛತಿ, ಸಕದಾಗಾಮಿಮಗ್ಗೇನ...ಪೇ॰... ಅನಾಗಾಮಿಮಗ್ಗೇನ...ಪೇ॰... ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗೇನ ಯೇ ಕಿಲೇಸಾ ಪಹೀನಾ ತೇ ಕಿಲೇಸೇ ನ ಪುನೇತಿ ನ ಪಚ್ಚೇತಿ ನ ಪಚ್ಚಾಗಚ್ಛತಿ। ಏವಂ ಸೋ ಪಚ್ಚೇಕಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ನ ಆಗಚ್ಛತೀತಿ ನಾಗೋ।

ನಾಗೋವ ಯೂಥಾನಿ ವಿವಜ್ಜಯಿತ್ವಾತಿ ಯಥಾ ಸೋ ಹತ್ಥಿನಾಗೋ ಯೂಥಾನಿ ವಿವಜ್ಜೇತ್ವಾ ಪರಿವಜ್ಜೇತ್ವಾ ಅಭಿನಿವಜ್ಜೇತ್ವಾ ಏಕೋವ ಅರಞ್ಞವನಮಜ್ಝೋಗಾಹೇತ್ವಾ [ಅರಞ್ಞೇ ವನಮಜ್ಝಸ್ಸ ಅಜ್ಝೋಗಾಹೇತ್ವಾ (ಸ್ಯಾ॰)] ಚರತಿ ವಿಹರತಿ ಇರಿಯತಿ ವತ್ತೇತಿ ಪಾಲೇತಿ ಯಪೇತಿ ಯಾಪೇತಿ, ಪಚ್ಚೇಕಸಮ್ಬುದ್ಧೋಪಿ ಗಣಂ ವಿವಜ್ಜೇತ್ವಾ ಪರಿವಜ್ಜೇತ್ವಾ ಅಭಿವಜ್ಜೇತ್ವಾ ಏಕೋ [ಏಕೋ ಚರೇ ಖಗ್ಗವಿಸಾಣಕಪ್ಪೋ (ಸ್ಯಾ॰)] ಅರಞ್ಞವನಪತ್ಥಾನಿ ಪನ್ತಾನಿ ಸೇನಾಸನಾನಿ ಪಟಿಸೇವತಿ ಅಪ್ಪಸದ್ದಾನಿ ಅಪ್ಪನಿಗ್ಘೋಸಾನಿ ವಿಜನವಾತಾನಿ ಮನುಸ್ಸರಾಹಸ್ಸೇಯ್ಯಕಾನಿ ಪಟಿಸಲ್ಲಾನಸಾರುಪ್ಪಾನಿ। ಸೋ ಏಕೋ ಗಚ್ಛತಿ ಏಕೋ ತಿಟ್ಠತಿ ಏಕೋ ನಿಸೀದತಿ ಏಕೋ ಸೇಯ್ಯಂ ಕಪ್ಪೇತಿ ಏಕೋ ಗಾಮಂ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಪವಿಸತಿ ಏಕೋ ಪಟಿಕ್ಕಮತಿ ಏಕೋ ರಹೋ ನಿಸೀದತಿ ಏಕೋ ಚಙ್ಕಮಂ ಅಧಿಟ್ಠಾತಿ ಏಕೋ ಚರತಿ ವಿಹರತಿ ಇರಿಯತಿ ವತ್ತೇತಿ ಪಾಲೇತಿ ಯಪೇತಿ ಯಾಪೇತೀತಿ - ನಾಗೋವ ಯೂಥಾನಿ ವಿವಜ್ಜಯಿತ್ವಾ।

ಸಞ್ಜಾತಖನ್ಧೋ ಪದುಮೀ ಉಳಾರೋತಿ ಯಥಾ ಸೋ ಹತ್ಥಿನಾಗೋ ಸಞ್ಜಾತಕ್ಖನ್ಧೋ ಸತ್ತರತನೋ ವಾ ಹೋತಿ ಅಟ್ಠರತನೋ ವಾ, ಪಚ್ಚೇಕಸಮ್ಬುದ್ಧೋಪಿ ಸಞ್ಜಾತಕ್ಖನ್ಧೋ ಅಸೇಕ್ಖೇನ ಸೀಲಕ್ಖನ್ಧೇನ ಅಸೇಕ್ಖೇನ ಸಮಾಧಿಕ್ಖನ್ಧೇನ ಅಸೇಕ್ಖೇನ ಪಞ್ಞಾಕ್ಖನ್ಧೇನ ಅಸೇಕ್ಖೇನ ವಿಮುತ್ತಿಕ್ಖನ್ಧೇನ ಅಸೇಕ್ಖೇನ ವಿಮುತ್ತಿಞಾಣದಸ್ಸನಕ್ಖನ್ಧೇನ। ಯಥಾ ಸೋ ಹತ್ಥಿನಾಗೋ ಪದುಮೀ, ಪಚ್ಚೇಕಸಮ್ಬುದ್ಧೋಪಿ ಸತ್ತಹಿ ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಪುಪ್ಫೇಹಿ ಪದುಮೀ, ಸತಿಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಪುಪ್ಫೇನ ಧಮ್ಮವಿಚಯಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಪುಪ್ಫೇನ ವೀರಿಯಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಪುಪ್ಫೇನ ಪೀತಿಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಪುಪ್ಫೇನ, ಪೀತಿಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಪುಪ್ಫೇನ ಪಸ್ಸದ್ಧಿಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಪುಪ್ಫೇನ ಸಮಾಧಿಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಪುಪ್ಫೇನ ಉಪೇಕ್ಖಾಸಮ್ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಪುಪ್ಫೇನ। ಯಥಾ ಸೋ ಹತ್ಥಿನಾಗೋ ಉಳಾರೋ ಥಾಮೇನ ಬಲೇನ ಜವೇನ ಸೂರೇನ, ಪಚ್ಚೇಕಸಮ್ಬುದ್ಧೋಪಿ ಉಳಾರೋ ಸೀಲೇನ ಸಮಾಧಿನಾ ಪಞ್ಞಾಯ ವಿಮುತ್ತಿಯಾ ವಿಮುತ್ತಿಞಾಣದಸ್ಸನೇನಾತಿ - ಸಞ್ಜಾತಖನ್ಧೋ ಪದುಮೀ ಉಳಾರೋ।

ಯಥಾಭಿರನ್ತಂ ವಿಹರೇ ಅರಞ್ಞೇತಿ ಯಥಾ ಸೋ ಹತ್ಥಿನಾಗೋ ಯಥಾಭಿರನ್ತಂ ಅರಞ್ಞೇ ವಿಹರತಿ, ಪಚ್ಚೇಕಸಮ್ಬುದ್ಧೋಪಿ ಯಥಾಭಿರನ್ತಂ ಅರಞ್ಞೇ ವಿಹರತಿ। ಪಠಮೇನಪಿ ಝಾನೇನ ಯಥಾಭಿರನ್ತಂ ಅರಞ್ಞೇ ವಿಹರತಿ, ದುತಿಯೇನಪಿ ಝಾನೇನ...ಪೇ॰... ತತಿಯೇನಪಿ ಝಾನೇನ... ಚತುತ್ಥೇನಪಿ ಝಾನೇನ ಯಥಾಭಿರನ್ತಂ ಅರಞ್ಞೇ ವಿಹರತಿ; ಮೇತ್ತಾಯಪಿ ಚೇತೋವಿಮುತ್ತಿಯಾ ಯಥಾಭಿರನ್ತಂ ಅರಞ್ಞೇ ವಿಹರತಿ, ಕರುಣಾಯಪಿ ಚೇತೋವಿಮುತ್ತಿಯಾ... ಮುದಿತಾಯಪಿ ಚೇತೋವಿಮುತ್ತಿಯಾ... ಉಪೇಕ್ಖಾಯಪಿ ಚೇತೋವಿಮುತ್ತಿಯಾ ಯಥಾಭಿರನ್ತಂ ಅರಞ್ಞೇ ವಿಹರತಿ; ಆಕಾಸಾನಞ್ಚಾಯತನಸಮಾಪತ್ತಿಯಾಪಿ ಯಥಾಭಿರನ್ತಂ ಅರಞ್ಞೇ ವಿಹರತಿ, ವಿಞ್ಞಾಣಞ್ಚಾಯತನಸಮಾಪತ್ತಿಯಾಪಿ... ಆಕಿಞ್ಚಞ್ಞಾಯತನಸಮಾಪತ್ತಿಯಾಪಿ... ನೇವಸಞ್ಞಾನಾಸಞ್ಞಾಯತನಸಮಾಪತ್ತಿಯಾಪಿ... ನಿರೋಧಸಮಾಪತ್ತಿಯಾಪಿ... ಫಲಸಮಾಪತ್ತಿಯಾಪಿ ಯಥಾಭಿರನ್ತಂ ಅರಞ್ಞೇ ವಿಹರತೀತಿ - ಯಥಾಭಿರನ್ತಂ ವಿಹರೇ ಅರಞ್ಞೇ, ಏಕೋ ಚರೇ ಖಗ್ಗವಿಸಾಣಕಪ್ಪೋ। ತೇನಾಹ ಸೋ ಪಚ್ಚೇಕಸಮ್ಬುದ್ಧೋ -

> “ನಾಗೋವ ಯೂಥಾನಿ ವಿವಜ್ಜಯಿತ್ವಾ, ಸಞ್ಜಾತಖನ್ಧೋ ಪದುಮೀ ಉಳಾರೋ।
> ಯಥಾಭಿರನ್ತಂ ವಿಹರೇ ಅರಞ್ಞೇ, ಏಕೋ ಚರೇ ಖಗ್ಗವಿಸಾಣಕಪ್ಪೋ”ತಿ॥

೧೪೦ಅಟ್ಠಾನತಂ ಸಙ್ಗಣಿಕಾರತಸ್ಸ, ಯಂ ಫಸ್ಸಯೇ [ಫುಸ್ಸಯೇ (ಸ್ಯಾ॰ ಕ॰)] **ಸಾಮಯಿಕಂ** [ಆಸಾಮಾಯಿಕಂ (ಕ॰)] **ವಿಮುತ್ತಿಂ।**

ಆದಿಚ್ಚಬನ್ಧುಸ್ಸ ವಚೋ ನಿಸಮ್ಮ, ಏಕೋ ಚರೇ ಖಗ್ಗವಿಸಾಣಕಪ್ಪೋ॥

ಅಟ್ಠಾನತಂ ಸಙ್ಗಣಿಕಾರತಸ್ಸ, ಯಂ ಫಸ್ಸಯೇ ಸಾಮಯಿಕಂ ವಿಮುತ್ತಿನ್ತಿ ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ ಭಗವತಾ – "ಯಾವತಾನನ್ದ [ಸೋ ವತಾನನ್ದ (ಮ॰ ನಿ॰ ೩.೧೮೬)], ಭಿಕ್ಖು ಸಙ್ಗಣಿಕಾರಾಮೋ ಸಙ್ಗಣಿಕರತೋ ಸಙ್ಗಣಿಕಾರಾಮತಂ ಅನುಯುತ್ತೋ, ಗಣಾರಾಮೋ ಗಣರತೋ ಗಣಸಮ್ಮುದಿತೋ (ಗಣಾರಾಮತಂ ಅನುಯುತ್ತೋ) [( ) ನತ್ಥಿ ಮ॰ ನಿ॰ ೩.೧೮೬], ಯಂ ತಂ ನೇಕ್ಖಮ್ಮಸುಖಂ ಪವಿವೇಕಸುಖಂ ಉಪಸಮಸುಖಂ ಸಮ್ಬೋಧಿಸುಖಂ, ತಸ್ಸ ಸುಖಸ್ಸ ನಿಕಾಮಲಾಭೀ ಭವಿಸ್ಸತಿ ಅಕಿಚ್ಛಲಾಭೀ ಅಕಸಿರಲಾಭೀತಿ – ನೇತಂ ಠಾನಂ ವಿಜ್ಜತಿ। ಯೋ ಚ ಖೋ ಸೋ, ಆನನ್ದ, ಭಿಕ್ಖು ಏಕೋ ಗಣಸ್ಮಾ ವೂಪಕಟ್ಠೋ ವಿಹರತಿ, ತಸ್ಸೇತಂ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಪಾಟಿಕಙ್ಖಂ। ಯಂ ತಂ ನೇಕ್ಖಮ್ಮಸುಖಂ ಪವಿವೇಕಸುಖಂ ಉಪಸಮಸುಖಂ ಸಮ್ಬೋಧಿಸುಖಂ, ತಸ್ಸ ಸುಖಸ್ಸ ನಿಕಾಮಲಾಭೀ ಭವಿಸ್ಸತಿ ಅಕಿಚ್ಛಲಾಭೀ ಅಕಸಿರಲಾಭೀತಿ – ಠಾನಮೇತಂ ವಿಜ್ಜತಿ। ಯಾವತಾನನ್ದ, ಭಿಕ್ಖು ಸಙ್ಗಣಿಕಾರಾಮೋ ಸಙ್ಗಣಿಕರತೋ ಸಙ್ಗಣಿಕಾರಾಮತಂ ಅನುಯುತ್ತೋ, ಗಣಾರಾಮೋ ಗಣರತೋ ಗಣಸಮ್ಮುದಿತೋ (ಗಣಾರಾಮತಂ ಅನುಯುತ್ತೋ,) ಸಾಮಾಯಿಕಂ [ಸಾಮಯಿಕಂ (ಸ್ಯಾ॰ ಕ॰)] ವಾ ಕನ್ತಂ ಚೇತೋವಿಮುತ್ತಿಂ ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹರಿಸ್ಸತಿ, ಅಸಾಮಾಯಿಕಂ ವಾ ಅಕುಪ್ಪನ್ತಿ – ನೇತಂ ಠಾನಂ ವಿಜ್ಜತಿ। ಯೋ ಚ ಖೋ ಸೋ, ಆನನ್ದ, ಭಿಕ್ಖು ಏಕೋ ಗಣಸ್ಮಾ ವೂಪಕಟ್ಠೋ ವಿಹರತಿ, ತಸ್ಸೇತಂ ಭಿಕ್ಖುನೋ ಪಾಟಿಕಙ್ಖಂ ಸಾಮಾಯಿಕಂ ವಾ ಕನ್ತಂ ಚೇತೋವಿಮುತ್ತಿಂ ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹರಿಸ್ಸತಿ, ಅಸಾಮಾಯಿಕಂ ವಾ ಅಕುಪ್ಪನ್ತಿ, ಠಾನಮೇತಂ ವಿಜ್ಜತೀ"ತಿ – ಅಟ್ಠಾನತಂ ಸಙ್ಗಣಿಕಾರತಸ್ಸ, ಯಂ ಫಸ್ಸಯೇ ಸಾಮಯಿಕಂ ವಿಮುತ್ತಿಂ।

ಆದಿಚ್ಚಬನ್ಧುಸ್ಸ ವಚೋ ನಿಸಮ್ಮಾತಿ ಆದಿಚ್ಚೋ ವುಚ್ಚತಿ ಸೂರಿಯೋ। ಸೋ ಗೋತಮೋ ಗೋತ್ತೇನ। ಪಚ್ಚೇಕಸಮ್ಬುದ್ಧೋಪಿ ಗೋತಮೋ ಗೋತ್ತೇನ। ಸೋ ಪಚ್ಚೇಕಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ಸೂರಿಯಸ್ಸ ಗೋತ್ತಞಾತಕೋ ಗೋತ್ತಬನ್ಧು, ತಸ್ಮಾ ಪಚ್ಚೇಕಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ಆದಿಚ್ಚಬನ್ಧು। **ಆದಿಚ್ಚಬನ್ಧುಸ್ಸ ವಚೋ ನಿಸಮ್ಮಾ**ತಿ ಆದಿಚ್ಚಬನ್ಧುಸ್ಸ ವಚನಂ ಬ್ಯಪ್ಪಥಂ ದೇಸನಂ ಅನುಸಾಸನಂ ಅನುಸಿಟ್ಠಂ ಸುತ್ವಾ ಸುಣಿತ್ವಾ ಉಗ್ಗಹೇತ್ವಾ ಉಪಧಾರಯಿತ್ವಾ ಉಪಲಕ್ಖಯಿತ್ವಾತಿ – ಆದಿಚ್ಚಬನ್ಧುಸ್ಸ ವಚೋ ನಿಸಮ್ಮ, ಏಕೋ ಚರೇ ಖಗ್ಗವಿಸಾಣಕಪ್ಪೋ। ತೇನಾಹ ಸೋ ಪಚ್ಚೇಕಸಮ್ಬುದ್ಧೋ –

"ಅಟ್ಠಾನತಂ ಸಙ್ಗಣಿಕಾರತಸ್ಸ, ಯಂ ಫಸ್ಸಯೇ ಸಾಮಯಿಕಂ ವಿಮುತ್ತಿಂ।
ಆದಿಚ್ಚಬನ್ಧುಸ್ಸ ವಚೋ ನಿಸಮ್ಮ, ಏಕೋ ಚರೇ ಖಗ್ಗವಿಸಾಣಕಪ್ಪೋ"ತಿ॥

ದುತಿಯೋ ವಗ್ಗೋ।

ತತಿಯವಗ್ಗೋ

೧೪೧ದಿಟ್ಠೀವಿಸೂಕಾನಿ ಉಪಾತಿವತ್ತೋ, ಪತ್ತೋ ನಿಯಾಮಂ ಪಟಿಲದ್ಧಮಗ್ಗೋ।
ಉಪ್ಪನ್ನಞಾಣೋಮ್ಹಿ ಅನಞ್ಞನೇಯ್ಯೋ, ಏಕೋ ಚರೇ ಖಗ್ಗವಿಸಾಣಕಪ್ಪೋ॥

ದಿಟ್ಠೀವಿಸೂಕಾನಿ ಉಪಾತಿವತ್ತೋತಿ ದಿಟ್ಠಿವಿಸೂಕಾನಿ ವುಚ್ಚನ್ತಿ ವೀಸತಿವತ್ಥುಕಾ ಸಕ್ಕಾಯದಿಟ್ಠೀ। ಇಧ ಅಸ್ಸುತವಾ ಪುಥುಜ್ಜನೋ ಅರಿಯಾನಂ ಅದಸ್ಸಾವೀ ಅರಿಯಧಮ್ಮಸ್ಸ ಅಕೋವಿದೋ ಅರಿಯಧಮ್ಮೇ ಅವಿನೀತೋ ಸಪ್ಪುರಿಸಾನಂ ಅದಸ್ಸಾವೀ ಸಪ್ಪುರಿಸಧಮ್ಮಸ್ಸ ಅಕೋವಿದೋ ಸಪ್ಪುರಿಸಧಮ್ಮೇ ಅವಿನೀತೋ ರೂಪಂ ಅತ್ತತೋ ಸಮನುಪಸ್ಸತಿ ರೂಪವನ್ತಂ ವಾ ಅತ್ತಾನಂ ಅತ್ತನಿ ವಾ ರೂಪಂ ರೂಪಸ್ಮಿಂ ವಾ ಅತ್ತಾನಂ, ವೇದನಂ...ಪೇ॰... ಸಞ್ಞಂ... ಸಙ್ಖಾರೇ... ವಿಞ್ಞಾಣಂ ಅತ್ತತೋ ಸಮನುಪಸ್ಸತಿ ವಿಞ್ಞಾಣವನ್ತಂ ವಾ ಅತ್ತಾನಂ ಅತ್ತನಿ ವಾ ವಿಞ್ಞಾಣಂ ವಿಞ್ಞಾಣಸ್ಮಿಂ ವಾ ಅತ್ತಾನಂ। ಯಾ ಏವರೂಪಾ ದಿಟ್ಠಿ ದಿಟ್ಠಿಗತಂ ದಿಟ್ಠಿಗಹನಂ ದಿಟ್ಠಿಕನ್ತಾರೋ ದಿಟ್ಠಿವಿಸೂಕಾಯಿಕಂ ದಿಟ್ಠಿವಿಪ್ಫನ್ದಿತಂ ದಿಟ್ಠಿಸಂಯೋಜನಂ ಗಾಹೋ ಪಟಿಗ್ಗಾಹೋ ಅಭಿನಿವೇಸೋ ಪರಾಮಾಸೋ ಕುಮ್ಮಗ್ಗೋ ಮಿಚ್ಛಾಪಥೋ ಮಿಚ್ಛತ್ತಂ ತಿತ್ಥಾಯತನಂ ವಿಪರಿಯೇಸಗ್ಗಾಹೋ ವಿಪರೀತಗ್ಗಾಹೋ ವಿಪಲ್ಲಾಸಗ್ಗಾಹೋ ಮಿಚ್ಛಾಗಾಹೋ,

ಅಯಾಥಾವಕಸ್ಮಿಂ ಯಾಥಾವಕನ್ತಿ ಗಾಹೋ, ಯಾವತಾ ದ್ವಾಸಟ್ಠಿ ದಿಟ್ಠಿಗತಾನಿ - ಇಮಾನಿ ದಿಟ್ಠಿವಿಸೂಕಾನಿ। **ದಿಟ್ಠಿವಿಸೂಕಾನಿ ಉಪಾತಿವತ್ತೋತಿ** ದಿಟ್ಠಿವಿಸೂಕಾನಿ ಉಪಾತಿವತ್ತೋ ಅತಿಕ್ಕನ್ತೋ ಸಮತಿಕ್ಕನ್ತೋ ವೀತಿವತ್ತೋತಿ - ದಿಟ್ಠೀವಿಸೂಕಾನಿ ಉಪಾತಿವತ್ತೋ।

ಪತ್ತೋ ನಿಯಾಮಂ ಪಟಿಲದ್ಧಮಗ್ಗೋತಿ ನಿಯಾಮಾ ವುಚ್ಚನ್ತಿ ಚತ್ತಾರೋ ಮಗ್ಗಾ; ಅರಿಯೋ ಅಟ್ಠಙ್ಗಿಕೋ ಮಗ್ಗೋ, ಸೇಯ್ಯಥಿದಂ - ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿ ಸಮ್ಮಾಸಙ್ಕಪ್ಪೋ ಸಮ್ಮಾವಾಚಾ ಸಮ್ಮಾಕಮ್ಮನ್ತೋ ಸಮ್ಮಾಆಜೀವೋ ಸಮ್ಮಾವಾಯಾಮೋ ಸಮ್ಮಾಸತಿ ಸಮ್ಮಾಸಮಾಧಿ। ಚತೂಹಿ ಅರಿಯಮಗ್ಗೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ನಿಯಾಮಂ ಪತ್ತೋ ಸಮ್ಪತ್ತೋ ಅಧಿಗತೋ ಫಸ್ಸಿತೋ ಸಚ್ಛಿಕತೋತಿ - ಪತ್ತೋ ನಿಯಾಮಂ। **ಪಟಿಲದ್ಧಮಗ್ಗೋತಿ** ಲದ್ಧಮಗ್ಗೋ ಪಟಿಲದ್ಧಮಗ್ಗೋ ಅಧಿಗತಮಗ್ಗೋ ಫಸ್ಸಿತಮಗ್ಗೋ ಸಚ್ಛಿಕತಮಗ್ಗೋತಿ - ಪತ್ತೋ ನಿಯಾಮಂ ಪಟಿಲದ್ಧಮಗ್ಗೋ।

ಉಪ್ಪನ್ನಞಾಣೋಮ್ಹಿ ಅನಞ್ಞನೇಯ್ಯೋತಿ ತಸ್ಸ ಪಚ್ಚೇಕಸಮ್ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಞಾಣಂ ಉಪ್ಪನ್ನಂ ಸಮುಪ್ಪನ್ನಂ ನಿಬ್ಬತ್ತಂ ಅಭಿನಿಬ್ಬತ್ತಂ ಪಾತುಭೂತಂ। "ಸಬ್ಬೇ ಸಙ್ಖಾರಾ ಅನಿಚ್ಚಾ"ತಿ ಞಾಣಂ ಉಪ್ಪನ್ನಂ ಸಮುಪ್ಪನ್ನಂ ನಿಬ್ಬತ್ತಂ ಅಭಿನಿಬ್ಬತ್ತಂ ಪಾತುಭೂತಂ, "ಸಬ್ಬೇ ಸಙ್ಖಾರಾ ದುಕ್ಖಾ"ತಿ…ಪೇ॰… "ಸಬ್ಬೇ ಧಮ್ಮಾ ಅನತ್ತಾ"ತಿ… "ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಸಮುದಯಧಮ್ಮಂ ಸಬ್ಬಂ ತಂ ನಿರೋಧಧಮ್ಮ"ನ್ತಿ ಞಾಣಂ ಉಪ್ಪನ್ನಂ ಸಮುಪ್ಪನ್ನಂ ನಿಬ್ಬತ್ತಂ ಅಭಿನಿಬ್ಬತ್ತಂ ಪಾತುಭೂತನ್ತಿ - ಉಪ್ಪನ್ನಞಾಣೋಮ್ಹಿ। **ಅನಞ್ಞನೇಯ್ಯೋತಿ** ಸೋ ಪಚ್ಚೇಕಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ನ ಪರನೇಯ್ಯೋ

ನ ಪರಪ್ಪತ್ತಿಯೋ ನ ಪರಪ್ಪಚ್ಚಯೋ ನ ಪರಪಟಿಬದ್ಧಗೂ, ಯಥಾಭೂತಂ [ತಂ (ಕ॰)] ಜಾನಾತಿ ಪಸ್ಸತಿ ಅಸಮ್ಮೂಳ್ಹೋ ಸಮ್ಪಜಾನೋ ಪಟಿಸ್ಸತೋ। "ಸಬ್ಬೇ ಸಙ್ಖಾರಾ ಅನಿಚ್ಚಾ"ತಿ ನ ಪರನೇಯ್ಯೋ ನ ಪರಪ್ಪತ್ತಿಯೋ ನ ಪರಪ್ಪಚ್ಚಯೋ ನ ಪರಪಟಿಬದ್ಧಗೂ, ಯಥಾಭೂತಂ ಜಾನಾತಿ ಪಸ್ಸತಿ ಅಸಮ್ಮೂಳ್ಹೋ ಸಮ್ಪಜಾನೋ ಪಟಿಸ್ಸತೋ। "ಸಬ್ಬೇ ಸಙ್ಖಾರಾ ದುಕ್ಖಾ"ತಿ… ಪೇ॰… "ಸಬ್ಬೇ ಧಮ್ಮಾ ಅನತ್ತಾ"ತಿ…ಪೇ॰… "ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಸಮುದಯಧಮ್ಮಂ ಸಬ್ಬಂ ತಂ ನಿರೋಧಧಮ್ಮ"ನ್ತಿ ನ ಪರನೇಯ್ಯೋ ನ ಪರಪ್ಪತ್ತಿಯೋ ನ ಪರಪ್ಪಚ್ಚಯೋ ನ ಪರಪಟಿಬದ್ಧಗೂ, ಯಥಾಭೂತಂ ಜಾನಾತಿ ಪಸ್ಸತಿ ಅಸಮ್ಮೂಳ್ಹೋ ಸಮ್ಪಜಾನೋ ಪಟಿಸ್ಸತೋತಿ - ಉಪ್ಪನ್ನಞಾಣೋಮ್ಹಿ ಅನಞ್ಞನೇಯ್ಯೋ, ಏಕೋ ಚರೇ ಖಗ್ಗವಿಸಾಣಕಪ್ಪೋ। ತೇನಾಹ ಸೋ ಪಚ್ಚೇಕಸಮ್ಬುದ್ಧೋ -

"ದಿಟ್ಠೀವಿಸೂಕಾನಿ ಉಪಾತಿವತ್ತೋ, ಪತ್ತೋ ನಿಯಾಮಂ ಪಟಿಲದ್ಧಮಗ್ಗೋ।
ಉಪ್ಪನ್ನಞಾಣೋಮ್ಹಿ ಅನಞ್ಞನೇಯ್ಯೋ, ಏಕೋ ಚರೇ ಖಗ್ಗವಿಸಾಣಕಪ್ಪೋ"ತಿ॥

೧೪೨ನಿಲ್ಲೋಲುಪೋ ನಿಕ್ಕುಹೋ ನಿಪ್ಪಿಪಾಸೋ, ನಿಮ್ಮಕ್ಖೋ ನಿದ್ಧನ್ತಕಸಾವಮೋಹೋ।
ನಿರಾಸಸೋ [ನಿರಾಸಯೋ (ಸೀ॰ ಅಟ್ಠ॰) ಸು॰ ನಿ॰ ೫೬] **ಸಬ್ಬಲೋಕೇ ಭವಿತ್ವಾ, ಏಕೋ ಚರೇ ಖಗ್ಗವಿಸಾಣಕಪ್ಪೋ॥**

ನಿಲ್ಲೋಲುಪೋ ನಿಕ್ಕುಹೋ ನಿಪ್ಪಿಪಾಸೋತಿ ಲೋಲುಪ್ಪಂ ವುಚ್ಚತಿ ತಣ್ಹಾ। ಯೋ ರಾಗೋ ಸಾರಾಗೋ…ಪೇ॰… ಅಭಿಜ್ಝಾ ಲೋಭೋ ಅಕುಸಲಮೂಲಂ। ಸಾ ಲೋಲುಪ್ಪಾ ತಣ್ಹಾ ತಸ್ಸ ಪಚ್ಚೇಕಸಮ್ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಪಹೀನಾ ಉಚ್ಛಿನ್ನಮೂಲಾ ತಾಲಾವತ್ಥುಕತಾ ಅನಭಾವಂಕತಾ ಆಯತಿಂ ಅನುಪ್ಪಾದಧಮ್ಮಾ। ತಸ್ಮಾ ಪಚ್ಚೇಕಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ನಿಲ್ಲೋಲುಪೋ।

ನಿಕ್ಕುಹೋತಿ ತೀಣಿ ಕುಹನವತ್ಥೂನಿ - ಪಚ್ಚಯಪಟಿಸೇವನಸಙ್ಖಾತಂ ಕುಹನವತ್ಥು, ಇರಿಯಾಪಥಸಙ್ಖಾತಂ ಕುಹನವತ್ಥು, ಸಾಮನ್ತಜಪ್ಪನಸಙ್ಖಾತಂ ಕುಹನವತ್ಥು।

ಕತಮಂ ಪಚ್ಚಯಪಟಿಸೇವನಸಙ್ಖಾತಂ ಕುಹನವತ್ಥು? ಇಧ ಗಹಪತಿಕಾ ಭಿಕ್ಖುಂ [ಭಿಕ್ಖೂ (ಕ॰) ಮಹಾನಿ॰ ೮೭] ನಿಮನ್ತೇನ್ತಿ ಚೀವರಪಿಣ್ಡಪಾತಸೇನಾಸನಗಿಲಾನಪಚ್ಚಯಭೇಸಜ್ಜಪರಿಕ್ಖಾರೇಹಿ, ಸೋ ಪಾಪಿಚ್ಛೋ ಇಚ್ಛಾಪಕತೋ ಅತ್ಥಿಕೋ

ಚೀವರಪಿಣ್ಡಪಾತಸೇನಾಸನಗಿಲಾನಪಚ್ಚಯಭೇಸಜ್ಜಪರಿಕ್ಖಾರಾನಂ ಭಿಯ್ಯೋಕಮ್ಯತಂ ಉಪಾದಾಯ ಚೀವರಂ ಪಚ್ಚಕ್ಖಾತಿ, ಪಿಣ್ಡಪಾತಂ ಪಚ್ಚಕ್ಖಾತಿ, ಸೇನಾಸನಂ ಪಚ್ಚಕ್ಖಾತಿ, ಗಿಲಾನಪಚ್ಚಯಭೇಸಜ್ಜಪರಿಕ್ಖಾರಂ ಪಚ್ಚಕ್ಖಾತಿ। ಸೋ ಏವಮಾಹ - "ಕಿಂ ಸಮಣಸ್ಸ ಮಹಗ್ಘೇನ ಚೀವರೇನ! ಏತಂ ಸಾರುಪ್ಪಂ ಯಂ ಸಮಣೋ ಸುಸಾನಾ ವಾ ಸಙ್ಕಾರಕೂಟಾ ವಾ ಪಾಪಣಿಕಾ ವಾ ನನ್ತಕಾನಿ ಉಚ್ಚಿನಿತ್ವಾ ಸಙ್ಘಾಟಿಕಂ ಕರಿತ್ವಾ ಧಾರೇಯ್ಯ। ಕಿಂ ಸಮಣಸ್ಸ ಮಹಗ್ಘೇನ ಪಿಣ್ಡಪಾತೇನ! ಏತಂ ಸಾರುಪ್ಪಂ ಯಂ ಸಮಣೋ ಉಞ್ಛಾಚರಿಯಾಯ ಪಿಣ್ಡಿಯಾಲೋಪೇನ ಜೀವಿಕಂ ಕಪ್ಪೇಯ್ಯ। ಕಿಂ ಸಮಣಸ್ಸ ಮಹಗ್ಘೇನ ಸೇನಾಸನೇನ! ಏತಂ ಸಾರುಪ್ಪಂ ಯಂ ಸಮಣೋ ರುಕ್ಖಮೂಲಿಕೋ ವಾ ಅಸ್ಸ ಸೋಸಾನಿಕೋ ವಾ ಅಬ್ಭೋಕಾಸಿಕೋ ವಾ। ಕಿಂ ಸಮಣಸ್ಸ ಮಹಗ್ಘೇನ ಗಿಲಾನಪಚ್ಚಯಭೇಸಜ್ಜಪರಿಕ್ಖಾರೇನ! ಏತಂ ಸಾರುಪ್ಪಂ ಯಂ ಸಮಣೋ ಪೂತಿಮುತ್ತೇನ ವಾ ಹರಿತಕೀಖಣ್ಡೇನ ವಾ ಓಸಧಂ ಕರೇಯ್ಯಾ"ತಿ। ತದುಪಾದಾಯ ಲೂಖಂ ಚೀವರಂ ಧಾರೇತಿ ಲೂಖಂ ಪಿಣ್ಡಪಾತಂ ಪರಿಭುಞ್ಜತಿ ಲೂಖಂ ಸೇನಾಸನಂ ಪಟಿಸೇವತಿ ಲೂಖಂ ಗಿಲಾನಪಚ್ಚಯಭೇಸಜ್ಜಪರಿಕ್ಖಾರಂ ಪಟಿಸೇವತಿ। ತಮೇನಂ ಗಹಪತಿಕಾ ಏವಂ ಜಾನನ್ತಿ - "ಅಯಂ ಸಮಣೋ ಅಪ್ಪಿಚ್ಛೋ ಸನ್ತುಟ್ಠೋ ಪವಿವಿತ್ತೋ ಅಸಂಸಟ್ಠೋ ಆರದ್ಧವೀರಿಯೋ ಧುತವಾದೋ"ತಿ। ಭಿಯ್ಯೋ ಭಿಯ್ಯೋ ನಿಮನ್ತೇನ್ತಿ ಚೀವರಪಿಣ್ಡಪಾತಸೇನಾಸನಗಿಲಾನಪಚ್ಚಯಭೇಸಜ್ಜಪರಿಕ್ಖಾರೇಹಿ। ಸೋ ಏವಮಾಹ - "ತಿಣ್ಣಂ ಸಮ್ಮುಖೀಭಾವಾ ಸದ್ಧೋ ಕುಲಪುತ್ತೋ ಬಹುಂ ಪುಞ್ಞಂ ಪಸವತಿ, ಸದ್ಧಾಯ ಸಮ್ಮುಖೀಭಾವಾ ಸದ್ಧೋ ಕುಲಪುತ್ತೋ ಬಹುಂ ಪುಞ್ಞಂ ಪಸವತಿ, ದೇಯ್ಯಧಮ್ಮಸ್ಸ ಸಮ್ಮುಖೀಭಾವಾ ಸದ್ಧೋ ಕುಲಪುತ್ತೋ ಬಹುಂ ಪುಞ್ಞಂ ಪಸವತಿ, ದಕ್ಖಿಣೇಯ್ಯಾನಂ ಸಮ್ಮುಖೀಭಾವಾ ಸದ್ಧೋ ಕುಲಪುತ್ತೋ ಬಹುಂ ಪುಞ್ಞಂ ಪಸವತಿ। ತುಮ್ಹಾಕಞ್ಚೇವಾಯಂ ಸದ್ಧಾ ಅತ್ಥಿ, ದೇಯ್ಯಧಮ್ಮೋ ಚ ಸಂವಿಜ್ಜತಿ, ಅಹಞ್ಚ ಪಟಿಗ್ಗಾಹಕೋ। ಸಚೇಹಂ ನ ಪಟಿಗ್ಗಹೇಸ್ಸಾಮಿ, ಏವಂ ತುಮ್ಹೇ ಪುಞ್ಞೇನ ಪರಿಬಾಹಿರಾ ಭವಿಸ್ಸಥ [ಭವಿಸ್ಸನ್ತಿ (ಮಹಾನಿ॰ ೮೭)]। ನ ಮಯ್ಹಂ ಇಮಿನಾ ಅತ್ಥೋ। ಅಪಿ ಚ, ತುಮ್ಹಾಕಂಯೇವ ಅನುಕಮ್ಪಾಯ ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹಾಮೀ"ತಿ। ತದುಪಾದಾಯ ಬಹುಮ್ಪಿ ಚೀವರಂ ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹಾತಿ, ಬಹುಮ್ಪಿ ಪಿಣ್ಡಪಾತಂ ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹಾತಿ, ಬಹುಮ್ಪಿ ಸೇನಾಸನಂ ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹಾತಿ, ಬಹುಮ್ಪಿ ಗಿಲಾನಪಚ್ಚಯಭೇಸಜ್ಜಪರಿಕ್ಖಾರಂ ಪಟಿಗ್ಗಣ್ಹಾತಿ। ಯಾ ಏವರೂಪಾ ಭಾಕುಟಿಕಾ ಭಾಕುಟಿಯಂ ಕುಹನಾ ಕುಹಾಯನಾ ಕುಹಿತತ್ತಂ - ಇದಂ ಪಚ್ಚಯಪಟಿಸೇವನಸಙ್ಖಾತಂ ಕುಹನವತ್ಥು।

ಕತಮಂ ಇರಿಯಾಪಥಸಙ್ಖಾತಂ ಕುಹನವತ್ಥು? ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪಾಪಿಚ್ಛೋ ಇಚ್ಛಾಪಕತೋ ಸಮ್ಭಾವನಾಧಿಪ್ಪಾಯೋ "ಏವಂ ಮಂ ಜನೋ ಸಮ್ಭಾವೇಸ್ಸತೀ"ತಿ ಗಮನಂ ಸಣ್ಠಪೇತಿ ಠಾನಂ ಸಣ್ಠಪೇತಿ ನಿಸಜ್ಜಂ [ನಿಸಜ್ಜನಂ (ಕ॰)] ಸಣ್ಠಪೇತಿ ಸಯನಂ ಸಣ್ಠಪೇತಿ, ಪಣಿಧಾಯ ಗಚ್ಛತಿ ಪಣಿಧಾಯ ತಿಟ್ಠತಿ ಪಣಿಧಾಯ ನಿಸೀದತಿ ಪಣಿಧಾಯ ಸೇಯ್ಯಂ ಕಪ್ಪೇತಿ ಸಮಾಹಿತೋ ವಿಯ ಗಚ್ಛತಿ ಸಮಾಹಿತೋ ವಿಯ ತಿಟ್ಠತಿ ಸಮಾಹಿತೋ ವಿಯ ನಿಸೀದತಿ ಸಮಾಹಿತೋ ವಿಯ ಸೇಯ್ಯಂ ಕಪ್ಪೇತಿ, ಆಪಾಥಕಜ್ಝಾಯೀವ [ಆಪಾತಕಜ್ಝಾಯೀ ಚ (ಕ॰)] ಹೋತಿ। ಯಾ ಏವರೂಪಾ ಇರಿಯಾಪಥಸ್ಸ ಆಠಪನಾ ಠಪನಾ ಸಣ್ಠಪನಾ ಭಾಕುಟಿಕಾ ಭಾಕುಟಿಯಂ ಕುಹನಾ ಕುಹಾಯನಾ ಕುಹಿತತ್ತಂ [ಕುಹಾಯಿತತ್ತಂ (ಸ್ಯಾ॰ ಕ॰), ವಿಸುದ್ಧಿಮಗ್ಗಟ್ಠಕಥಾ ಓಲೋಕೇತಬ್ಬಾ] - ಇದಂ ಇರಿಯಾಪಥಸಙ್ಖಾತಂ ಕುಹನವತ್ಥು।

ಕತಮಂ ಸಾಮನ್ತಜಪ್ಪನಸಙ್ಖಾತಂ ಕುಹನವತ್ಥು? ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪಾಪಿಚ್ಛೋ ಇಚ್ಛಾಪಕತೋ ಸಮ್ಭಾವನಾಧಿಪ್ಪಾಯೋ "ಏವಂ ಮಂ ಜನೋ ಸಮ್ಭಾವೇಸ್ಸತೀ"ತಿ ಅರಿಯಧಮ್ಮೇ ಸನ್ನಿಸ್ಸಿತವಾಚಂ ಭಾಸತಿ। "ಯೋ ಏವರೂಪಂ ಚೀವರಂ ಧಾರೇತಿ ಸೋ ಸಮಣೋ ಮಹೇಸಕ್ಖೋ"ತಿ ಭಣತಿ; ಯೋ ಏವರೂಪಂ ಪತ್ತಂ ಧಾರೇತಿ…ಪೇ॰… ಲೋಹಥಾಲಕಂ ಧಾರೇತಿ… ಧಮ್ಮಕರಣಂ ಧಾರೇತಿ… ಪರಿಸ್ಸಾವನಂ ಧಾರೇತಿ… ಕುಞ್ಚಿಕಂ ಧಾರೇತಿ… ಉಪಾಹನಂ ಧಾರೇತಿ… ಕಾಯಬನ್ಧನಂ ಧಾರೇತಿ… ಆಯೋಗಂ [ಆಯೋಗಬನ್ಧನಂ (ಸ್ಯಾ॰ ಕ॰) ಮಹಾನಿ॰ ೮೭] ಧಾರೇತಿ ಸೋ ಸಮಣೋ ಮಹೇಸಕ್ಖೋ"ತಿ ಭಣತಿ; "ಯಸ್ಸ ಏವರೂಪಾ ಉಪಜ್ಝಾಯೋ ಸೋ ಸಮಣೋ ಮಹೇಸಕ್ಖೋ"ತಿ ಭಣತಿ; ಯಸ್ಸ ಏವರೂಪೋ ಆಚರಿಯೋ …ಪೇ॰… ಏವರೂಪಾ ಸಮಾನುಪಜ್ಝಾಯಕಾ… ಸಮಾನಾಚರಿಯಕಾ… ಮಿತ್ತಾ… ಸನ್ದಿಟ್ಠಾ… ಸಮ್ಭತ್ತಾ… ಸಹಾಯಾ ಸೋ ಸಮಣೋ ಮಹೇಸಕ್ಖೋತಿ ಭಣತಿ; ಯೋ ಏವರೂಪೇ ವಿಹಾರೇ ವಸತಿ… ಅಡ್ಢಯೋಗೇ ವಸತಿ… ಪಾಸಾದೇ ವಸತಿ… ಹಮ್ಮಿಯೇ ವಸತಿ… ಗುಹಾಯಂ ವಸತಿ…

ಲೇಣೇ ವಸತಿ... ಕುಟಿಯಂ ವಸತಿ... ಕೂಟಾಗಾರೇ ವಸತಿ... ಅಟ್ಟೇ ವಸತಿ... ಮಾಳೇ ವಸತಿ... ಉದ್ದಣ್ಡೇ [ಉಟ್ಟಣ್ಡೇ (ಕ॰)] ವಸತಿ... ಉಪಟ್ಠಾನಸಾಲಾಯಂ ವಸತಿ... ಮಣ್ಡಪೇ ವಸತಿ... ರುಕ್ಖಮೂಲೇ ವಸತಿ ಸೋ ಸಮಣೋ ಮಹೇಸಕ್ಖೋ"ತಿ ಭಣತಿ।

ಅಥ ವಾ, ಕೋರಜಿಕಕೋರಜಿಕೋ ಭಾಕುಟಿಕಭಾಕುಟಿಕೋ ಕುಹಕಕುಹಕೋ ಲಪಕಲಪಕೋ ಮುಖಸಮ್ಭಾವಿಕೋ "ಅಯಂ ಸಮಣೋ ಇಮಾಸಂ ಏವರೂಪಾನಂ ಸನ್ತಾನಂ ವಿಹಾರಸಮಾಪತ್ತೀನಂ ಲಾಭೀ"ತಿ ತಾದಿಸಂ ಗಮ್ಭೀರಂ ಗೂಳ್ಹಂ ನಿಪುಣಂ ಪಟಿಚ್ಛನ್ನಂ ಲೋಕುತ್ತರಂ ಸುಞ್ಞತಾಪಟಿಸಞ್ಞುತ್ತಂ ಕಥಂ ಕಥೇತಿ। ಯಾ ಏವರೂಪಾ ಭಾಕುಟಿಕಾ ಭಾಕುಟಿಯಂ ಕುಹನಾ ಕುಹಾಯನಾ ಕುಹಿತತ್ತಂ, ಇದಂ ಸಾಮನ್ತಜಪ್ಪನಸಙ್ಖಾತಂ ಕುಹನವತ್ಥು। ತಸ್ಸ ಪಚ್ಚೇಕಸಮ್ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಇಮಾನಿ ತೀಣಿ ಕುಹನವತ್ಥೂನಿ ಪಹೀನಾನಿ ಸಮುಚ್ಛಿನ್ನಾನಿ ವೂಪಸನ್ತಾನಿ ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸದ್ಧಾನಿ ಅಭಬ್ಬುಪ್ಪತ್ತಿಕಾನಿ ಞಾಣಗ್ಗಿನಾ ದಡ್ಢಾನಿ। ತಸ್ಮಾ ಸೋ ಪಚ್ಚೇಕಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ನಿಕ್ಕುಹೋ।

ನಿಪ್ಪಿಪಾಸೋತಿ ಪಿಪಾಸಾ ವುಚ್ಚತಿ ತಣ್ಹಾ। ಯೋ ರಾಗೋ ಸಾರಾಗೋ...ಪೇ॰... ಅಭಿಜ್ಝಾ ಲೋಭೋ ಅಕುಸಲಮೂಲಂ। ಸಾ ಪಿಪಾಸಾ ತಣ್ಹಾ ತಸ್ಸ ಪಚ್ಚೇಕಸಮ್ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಪಹೀನಾ ಉಚ್ಛಿನ್ನಮೂಲಾ ತಾಲಾವತ್ಥುಕತಾ ಅನಭಾವಂಕತಾ ಆಯತಿಂ ಅನುಪ್ಪಾದಧಮ್ಮಾ। ತಸ್ಮಾ ಪಚ್ಚೇಕಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ನಿಪ್ಪಿಪಾಸೋತಿ - ನಿಲ್ಲೋಲುಪೋ ನಿಕ್ಕುಹೋ ನಿಪ್ಪಿಪಾಸೋ।

ನಿಮ್ಮಕ್ಖೋ ನಿದ್ಧನ್ತಕಸಾವಮೋಹೋತಿ। ಮಕ್ಖೋತಿ ಯೋ ಮಕ್ಖೋ ಮಕ್ಖಾಯನಾ [ಮಕ್ಖಿಯನಾ (ಕ॰) ಪಸ್ಸ ವಿಭ॰ ೮೯೧] ಮಕ್ಖಾಯಿತತ್ತಂ ನಿಟ್ಠುರಿಯಂ ನಿಟ್ಠುರಿಯಕಮ್ಮಂ। **ಕಸಾವೋತಿ** ರಾಗೋ ಕಸಾವೋ, ದೋಸೋ ಕಸಾವೋ, ಮೋಹೋ ಕಸಾವೋ, ಕೋಧೋ...ಪೇ॰... ಉಪನಾಹೋ... ಮಕ್ಖೋ... ಪಳಾಸೋ... ಸಬ್ಬಾಕುಸಲಾಭಿಸಙ್ಖಾರಾ ಕಸಾವಾ। **ಮೋಹೋತಿ** ದುಕ್ಖೇ ಅಞ್ಞಾಣಂ, ದುಕ್ಖಸಮುದಯೇ ಅಞ್ಞಾಣಂ, ದುಕ್ಖನಿರೋಧೇ ಅಞ್ಞಾಣಂ, ದುಕ್ಖನಿರೋಧಗಾಮಿನಿಯಾ ಪಟಿಪದಾಯ ಅಞ್ಞಾಣಂ, ಪುಬ್ಬನ್ತೇ ಅಞ್ಞಾಣಂ, ಅಪರನ್ತೇ ಅಞ್ಞಾಣಂ, ಪುಬ್ಬನ್ತಾಪರನ್ತೇ ಅಞ್ಞಾಣಂ, ಇದಪ್ಪಚ್ಚಯತಾಪಟಿಚ್ಚಸಮುಪ್ಪನ್ನೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು ಅಞ್ಞಾಣಂ। ಯಂ ಏವರೂಪಂ ಅಞ್ಞಾಣಂ ಅದಸ್ಸನಂ ಅನಭಿಸಮಯೋ ಅನನುಬೋಧೋ ಅಪ್ಪಟಿವೇಧೋ ಅಸಂಗಾಹನಾ ಅಪರಿಯೋಗಾಹನಾ ಅಸಮಪೇಕ್ಖನಾ ಅಪಚ್ಚವೇಕ್ಖಣಾ ಅಪಚ್ಚಕ್ಖಕಮ್ಮಂ ದುಮ್ಮೇಜ್ಝಂ ಬಾಲ್ಯಂ ಅಸಮ್ಪಜಞ್ಞಂ ಮೋಹೋ ಪಮೋಹೋ ಸಮ್ಮೋಹೋ ಅವಿಜ್ಜಾ ಅವಿಜ್ಜೋಘೋ ಅವಿಜ್ಜಾಯೋಗೋ ಅವಿಜ್ಜಾನುಸಯೋ ಅವಿಜ್ಜಾಪರಿಯುಟ್ಠಾನಂ ಅವಿಜ್ಜಾಲಙ್ಗೀ ಮೋಹೋ ಅಕುಸಲಮೂಲಂ। ತಸ್ಸ ಪಚ್ಚೇಕಸಮ್ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಮಕ್ಖೋ ಚ ಕಸಾವೋ ಚ ಮೋಹೋ ಚ ವನ್ತಾ ಸಂವನ್ತಾ ನಿದ್ಧನ್ತಾ ಪಹೀನಾ ಸಮುಚ್ಛಿನ್ನಾ ವೂಪಸನ್ತಾ ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸದ್ಧಾ ಅಭಬ್ಬುಪ್ಪತ್ತಿಕಾ ಞಾಣಗ್ಗಿನಾ ದಡ್ಢಾತಿ। ಸೋ ಪಚ್ಚೇಕಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ನಿಮ್ಮಕ್ಖೋ ನಿದ್ಧನ್ತಕಸಾವಮೋಹೋ।

ನಿರಾಸಸೋ ಸಬ್ಬಲೋಕೇ ಭವಿತ್ವಾತಿ ಆಸಾ ವುಚ್ಚತಿ ತಣ್ಹಾ। ಯೋ ರಾಗೋ ಸಾರಾಗೋ...ಪೇ॰... ಅಭಿಜ್ಝಾ ಲೋಭೋ ಅಕುಸಲಮೂಲಂ। **ಸಬ್ಬಲೋಕೇತಿ** ಸಬ್ಬಅಪಾಯಲೋಕೇ ಸಬ್ಬಮನುಸ್ಸಲೋಕೇ ಸಬ್ಬದೇವಲೋಕೇ ಸಬ್ಬಖನ್ಧಲೋಕೇ ಸಬ್ಬಧಾತುಲೋಕೇ ಸಬ್ಬಆಯತನಲೋಕೇ। **ನಿರಾಸಸೋ ಸಬ್ಬಲೋಕೇ ಭವಿತ್ವಾತಿ** ಸಬ್ಬಲೋಕೇ ನಿರಾಸಸೋ ಭವಿತ್ವಾ ನಿತ್ತಣ್ಹೋ ಭವಿತ್ವಾ ನಿಪ್ಪಿಪಾಸೋ ಭವಿತ್ವಾತಿ - ನಿರಾಸಸೋ ಸಬ್ಬಲೋಕೇ ಭವಿತ್ವಾ, ಏಕೋ ಚರೇ ಖಗ್ಗವಿಸಾಣಕಪ್ಪೋ। ತೇನಾಹ ಸೋ ಪಚ್ಚೇಕಸಮ್ಬುದ್ಧೋ -

"ನಿಲ್ಲೋಲುಪೋ ನಿಕ್ಕುಹೋ ನಿಪ್ಪಿಪಾಸೋ, ನಿಮ್ಮಕ್ಖೋ ನಿದ್ಧನ್ತಕಸಾವಮೋಹೋ।
ನಿರಾಸಸೋ ಸಬ್ಬಲೋಕೇ ಭವಿತ್ವಾ, ಏಕೋ ಚರೇ ಖಗ್ಗವಿಸಾಣಕಪ್ಪೋ"ತಿ॥

೧೪೩ಪಾಪಂ ಸಹಾಯಂ ಪರಿವಜ್ಜಯೇಥ, ಅನತ್ಥದಸ್ಸಿಂ ವಿಸಮೇ ನಿವಿಟ್ಠಂ।
ಸಯಂ ನ ಸೇವೇ ಪಸುತಂ ಪಮತ್ತಂ, ಏಕೋ ಚರೇ ಖಗ್ಗವಿಸಾಣಕಪ್ಪೋ॥

ಪಾಪಂ ಸಹಾಯಂ ಪರಿವಜ್ಜಯೇಥಾತಿ। ಪಾಪಸಹಾಯೋ ವುಚ್ಚತಿ ಯೋ ಸೋ ಸಹಾಯೋ ದಸವತ್ಥುಕಾಯ ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿಯಾ ಸಮನ್ನಾಗತೋ - ನತ್ಥಿ ದಿನ್ನಂ, ನತ್ಥಿ ಯಿಟ್ಠಂ, ನತ್ಥಿ ಹುತಂ, ನತ್ಥಿ ಸುಕತದುಕ್ಕಟಾನಂ ಕಮ್ಮಾನಂ ಫಲಂ ವಿಪಾಕೋ, ನತ್ಥಿ ಅಯಂ

ಲೋಕೋ, ನತ್ಥಿ ಪರೋ ಲೋಕೋ, ನತ್ಥಿ ಮಾತಾ, ನತ್ಥಿ ಪಿತಾ, ನತ್ಥಿ ಸತ್ತಾ ಓಪಪಾತಿಕಾ, ನತ್ಥಿ ಲೋಕೇ ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ಸಮ್ಮಗ್ಗತಾ ಸಮ್ಮಾಪಟಿಪನ್ನಾ ಯೇ ಇಮಞ್ಚ ಲೋಕಂ ಪರಞ್ಚ ಲೋಕಂ ಸಯಂ ಅಭಿಞ್ಞಾ ಸಚ್ಛಿಕತ್ವಾ ಪವೇದೇನ್ತೀತಿ। ಅಯಂ ಪಾಪಸಹಾಯೋ। ಪಾಪಂ ಸಹಾಯಂ ಪರಿವಜ್ಜಯೇಥಾತಿ। ಪಾಪಂ ಸಹಾಯಂ ವಜ್ಜೇಯ್ಯ ಪರಿವಜ್ಜೇಯ್ಯಾತಿ - ಪಾಪಂ ಸಹಾಯಂ ಪರಿವಜ್ಜಯೇಥ।

ಅನತ್ಥದಸ್ಸಿಂ ವಿಸಮೇ ನಿವಿಟ್ಠನ್ತಿ ಅನತ್ಥದಸ್ಸೀ ವುಚ್ಚತಿ ಯೋ ಸೋ ಸಹಾಯೋ ದಸವತ್ಥುಕಾಯ ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿಯಾ ಸಮನ್ನಾಗತೋ - ನತ್ಥಿ ದಿನ್ನಂ, ನತ್ಥಿ ಯಿಟ್ಠಂ...ಪೇ॰... ಯೇ ಇಮಞ್ಚ ಲೋಕಂ ಪರಞ್ಚ ಲೋಕಂ ಸಯಂ ಅಭಿಞ್ಞಾ ಸಚ್ಛಿಕತ್ವಾ ಪವೇದೇನ್ತೀತಿ। **ವಿಸಮೇ ನಿವಿಟ್ಠ**ನ್ತಿ ವಿಸಮೇ ಕಾಯಕಮ್ಮೇ ನಿವಿಟ್ಠಂ, ವಿಸಮೇ ವಚೀಕಮ್ಮೇ ನಿವಿಟ್ಠಂ, ವಿಸಮೇ ಮನೋಕಮ್ಮೇ ನಿವಿಟ್ಠಂ, ವಿಸಮೇ ಪಾಣಾತಿಪಾತೇ ನಿವಿಟ್ಠಂ, ವಿಸಮೇ ಅದಿನ್ನಾದಾನೇ ನಿವಿಟ್ಠಂ, ವಿಸಮೇ ಕಾಮೇಸುಮಿಚ್ಛಾಚಾರೇ ನಿವಿಟ್ಠಂ, ವಿಸಮೇ ಮುಸಾವಾದೇ ನಿವಿಟ್ಠಂ, ವಿಸಮಾಯ ಪಿಸುಣಾಯ ವಾಚಾಯ [ಪಿಸುಣವಾಚಾಯ (ಕ॰)] ನಿವಿಟ್ಠಂ, ವಿಸಮಾಯ ಫರುಸಾಯ ವಾಚಾಯ [ಫರುಸವಾಚಾಯ (ಕ॰)] ನಿವಿಟ್ಠಂ, ವಿಸಮೇ ಸಮ್ಫಪ್ಪಲಾಪೇ ನಿವಿಟ್ಠಂ, ವಿಸಮಾಯ ಅಭಿಜ್ಝಾಯ ನಿವಿಟ್ಠಂ, ವಿಸಮೇ ಬ್ಯಾಪಾದೇ ನಿವಿಟ್ಠಂ, ವಿಸಮಾಯ ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿಯಾ ನಿವಿಟ್ಠಂ, ವಿಸಮೇಸು ಸಙ್ಖಾರೇಸು ನಿವಿಟ್ಠಂ ವಿಸಮೇಸು ಪಞ್ಚಸು ಕಾಮಗುಣೇಸು ನಿವಿಟ್ಠಂ, ವಿಸಮೇಸು ಪಞ್ಚಸು ನೀವರಣೇಸು ನಿವಿಟ್ಠಂ ವಿನಿವಿಟ್ಠಂ ಸತ್ತಂ ಅಲ್ಲೀನಂ ಉಪಗತಂ ಅಜ್ಝೋಸಿತಂ ಅಧಿಮುತ್ತನ್ತಿ - ಅನತ್ಥದಸ್ಸಿಂ ವಿಸಮೇ ನಿವಿಟ್ಠಂ।

ಸಯಂ ನ ಸೇವೇ ಪಸುತಂ ಪಮತ್ತನ್ತಿ। **ಪಸುತ**ನ್ತಿ ಯೋಪಿ ಕಾಮೇ ಏಸತಿ ಗವೇಸತಿ ಪರಿಯೇಸತಿ ತಚ್ಚರಿತೋ ತಬ್ಬಹುಲೋ ತಗ್ಗರುಕೋ ತನ್ನಿನೋ ತಪ್ಪೋಣೋ ತಪ್ಪಬ್ಭಾರೋ ತದಧಿಮುತ್ತೋ ತದಧಿಪತೇಯ್ಯೋ, ಸೋಪಿ ಕಾಮಪ್ಪಸುತೋ। ಯೋಪಿ ತಣ್ಹಾವಸೇನ ರೂಪೇ ಪರಿಯೇಸತಿ, ಸದ್ದೇ...ಪೇ॰... ಗನ್ಧೇ... ರಸೇ... ಫೋಟ್ಠಬ್ಬೇ ಪರಿಯೇಸತಿ ತಚ್ಚರಿತೋ ತಬ್ಬಹುಲೋ ತಗ್ಗರುಕೋ ತನ್ನಿನ್ನೋ ತಪ್ಪೋಣೋ ತಪ್ಪಬ್ಭಾರೋ ತದಧಿಮುತ್ತೋ ತದಧಿಪತೇಯ್ಯೋ, ಸೋಪಿ ಕಾಮಪ್ಪಸುತೋ। ಯೋಪಿ ತಣ್ಹಾವಸೇನ ರೂಪೇ ಪಟಿಲಭತಿ, ಸದ್ದೇ...ಪೇ॰... ಗನ್ಧೇ... ರಸೇ... ಫೋಟ್ಠಬ್ಬೇ ಪಟಿಲಭತಿ ತಚ್ಚರಿತೋ ತಬ್ಬಹುಲೋ ತಗ್ಗರುಕೋ ತನ್ನಿನ್ನೋ ತಪ್ಪೋಣೋ ತಪ್ಪಬ್ಭಾರೋ ತದಧಿಮುತ್ತೋ ತದಧಿಪತೇಯ್ಯೋ, ಸೋಪಿ ಕಾಮಪ್ಪಸುತೋ। ಯೋಪಿ ತಣ್ಹಾವಸೇನ ರೂಪೇ ಪರಿಭುಞ್ಜತಿ, ಸದ್ದೇ...ಪೇ॰... ಗನ್ಧೇ... ರಸೇ... ಫೋಟ್ಠಬ್ಬೇ ಪರಿಭುಞ್ಜತಿ ತಚ್ಚರಿತೋ ತಬ್ಬಹುಲೋ ತಗ್ಗರುಕೋ ತನ್ನಿನ್ನೋ ತಪ್ಪೋಣೋ ತಪ್ಪಬ್ಭಾರೋ ತದಧಿಮುತ್ತೋ ತದಧಿಪತೇಯ್ಯೋ, ಸೋಪಿ ಕಾಮಪ್ಪಸುತೋ। ಯಥಾ ಕಲಹಕಾರಕೋ ಕಲಹಪ್ಪಸುತೋ, ಕಮ್ಮಕಾರಕೋ ಕಮ್ಮಪ್ಪಸುತೋ, ಗೋಚರೇ ಚರನ್ತೋ ಗೋಚರಪ್ಪಸುತೋ, ಝಾಯೀ ಝಾನಪ್ಪಸುತೋ; ಏವಮೇವ ಯೋ ಕಾಮೇ ಏಸತಿ ಗವೇಸತಿ ಪರಿಯೇಸತಿ ತಚ್ಚರಿತೋ ತಬ್ಬಹುಲೋ ತಗ್ಗರುಕೋ ತನ್ನಿನ್ನೋ ತಪ್ಪೋಣೋ ತಪ್ಪಬ್ಭಾರೋ ತದಧಿಮುತ್ತೋ ತದಧಿಪತೇಯ್ಯೋ, ಸೋಪಿ ಕಾಮಪ್ಪಸುತೋ। ಯೋಪಿ ತಣ್ಹಾವಸೇನ ರೂಪೇ ಪರಿಯೇಸತಿ...ಪೇ॰... ಯೋಪಿ ತಣ್ಹಾವಸೇನ ರೂಪೇ ಪಟಿಲಭತಿ...ಪೇ॰... ಯೋಪಿ ತಣ್ಹಾವಸೇನ ರೂಪೇ ಪರಿಭುಞ್ಜತಿ, ಸದ್ದೇ...ಪೇ॰... ಗನ್ಧೇ... ರಸೇ... ಫೋಟ್ಠಬ್ಬೇ ಪರಿಭುಞ್ಜತಿ ತಚ್ಚರಿತೋ ತಬ್ಬಹುಲೋ ತಗ್ಗರುಕೋ ತನ್ನಿನ್ನೋ ತಪ್ಪೋಣೋ ತಪ್ಪಬ್ಭಾರೋ ತದಧಿಮುತ್ತೋ ತದಧಿಪತೇಯ್ಯೋ, ಸೋಪಿ ಕಾಮಪ್ಪಸುತೋ। **ಪಮತ್ತ**ನ್ತಿ। ಪಮಾದೋ ವತ್ತಬ್ಬೋ ಕಾಯದುಚ್ಚರಿತೇ ವಾ ವಚೀದುಚ್ಚರಿತೇ ವಾ ಮನೋದುಚ್ಚರಿತೇ ವಾ ಪಞ್ಚಸು ಕಾಮಗುಣೇಸು ವಾ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ವೋಸಗ್ಗೋ ವೋಸಗ್ಗಾನುಪ್ಪದಾನಂ ಕುಸಲಾನಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಭಾವನಾಯ ಅಸಕ್ಕಚ್ಚಕಿರಿಯತಾ ಅಸಾತಚ್ಚಕಿರಿಯತಾ ಅನಟ್ಠಿತಕಿರಿಯತಾ ಓಲೀನವುತ್ತಿತಾ ನಿಕ್ಖಿತ್ತಚ್ಛನ್ದತಾ ನಿಕ್ಖಿತ್ತಧುರತಾ ಅನಾಸೇವನಾ ಅಭಾವನಾ ಅಬಹುಲೀಕಮ್ಮಂ ಅನಧಿಟ್ಠಾನಂ ಅನನುಯೋಗೋ, ಯೋ ಏವರೂಪೋ ಪಮಾದೋ ಪಮಜ್ಜನಾ ಪಮಜ್ಜಿತತ್ತಂ - ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಪಮಾದೋ।

ಸಯಂ ನ ಸೇವೇ ಪಸುತಂ ಪಮತ್ತನ್ತಿ ಪಸುತಂ ನ ಸೇವೇಯ್ಯ ಪಮತ್ತಞ್ಚ ಸಯಂ ನ ಸೇವೇಯ್ಯ ಸಾಮಂ ನ ಸೇವೇಯ್ಯ ನ ನಿಸೇವೇಯ್ಯ ನ ಸಂಸೇವೇಯ್ಯ ನ ಪರಿಸಂಸೇವೇಯ್ಯ ನ ಆಚರೇಯ್ಯ ನ ಸಮಾಚರೇಯ್ಯ ನ ಸಮಾದಾಯ ವತ್ತೇಯ್ಯಾತಿ - ಸಯಂ ನ ಸೇವೇ ಪಸುತಂ ಪಮತ್ತಂ, ಏಕೋ ಚರೇ ಖಗ್ಗವಿಸಾಣಕಪ್ಪೋ। ತೇನಾಹ ಸೋ ಪಚ್ಚೇಕಸಮ್ಬುದ್ಧೋ -

“ಪಾಪಂ ಸಹಾಯಂ ಪರಿವಜ್ಜಯೇಥ, ಅನತ್ಥದಸ್ಸಿಂ ವಿಸಮೇ ನಿವಿಟ್ಠಂ।
ಸಯಂ ನ ಸೇವೇ ಪಸುತಂ ಪಮತ್ತಂ, ಏಕೋ ಚರೇ ಖಗ್ಗವಿಸಾಣಕಪ್ಪೋ॥

೧೪೪ಬಹುಸ್ಸುತಂ ಧಮ್ಮಧರಂ ಭಜೇಥ, ಮಿತ್ತಂ ಉಳಾರಂ ಪಟಿಭಾನವನ್ತಂ।
ಅಞ್ಞಾಯ ಅತ್ಥಾನಿ ವಿನೇಯ್ಯ ಕಙ್ಖಂ, ಏಕೋ ಚರೇ ಖಗ್ಗವಿಸಾಣಕಪ್ಪೋ॥

ಬಹುಸ್ಸುತಂ ಧಮ್ಮಧರಂ ಭಜೇಥಾತಿ ಬಹುಸ್ಸುತೋ ಹೋತಿ ಮಿತ್ತೋ ಸುತಧರೋ ಸುತಸನ್ನಿಚಯೋ। ಯೇ ತೇ ಧಮ್ಮಾ ಆದಿಕಲ್ಯಾಣಾ ಮಜ್ಝೇಕಲ್ಯಾಣಾ ಪರಿಯೋಸಾನಕಲ್ಯಾಣಾ ಸಾತ್ಥಂ ಸಬ್ಯಞ್ಜನಂ [ಸತ್ಥಾ ಸಬ್ಯಞ್ಜನಾ (ಸ್ಯಾ॰) ಪಸ್ಸ ಮ॰ ನಿ॰ ೩.೮೨] ಕೇವಲಪರಿಪುಣ್ಣಂ ಪರಿಸುದ್ಧಂ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ ಅಭಿವದನ್ತಿ, ತಥಾರೂಪಾಸ್ಸ ಧಮ್ಮಾ ಬಹುಸ್ಸುತಾ ಹೋನ್ತಿ ಧಾತಾ [ಧತಾ (ಸ್ಯಾ॰)] ವಚಸಾ ಪರಿಚಿತಾ ಮನಸಾನುಪೇಕ್ಖಿತಾ ದಿಟ್ಠಿಯಾ ಸುಪ್ಪಟಿವಿದ್ಧಾ। **ಧಮ್ಮಧರ**ನ್ತಿ ಧಮ್ಮಂ ಧಾರೇನ್ತಂ [ಧಾರೇತಿ (ಕ॰)] - ಸುತ್ತಂ ಗೇಯ್ಯಂ ವೇಯ್ಯಾಕರಣಂ ಗಾಥಂ ಉದಾನಂ ಇತಿವುತ್ತಕಂ ಜಾತಕಂ ಅಬ್ಭುತಧಮ್ಮಂ ವೇದಲ್ಲಂ। **ಬಹುಸ್ಸುತಂ ಧಮ್ಮಧರಂ ಭಜೇಥಾ**ತಿ ಬಹುಸ್ಸುತಞ್ಚ ಧಮ್ಮಧರಞ್ಚ ಮಿತ್ತಂ ಭಜೇಯ್ಯ ಸಂಭಜೇಯ್ಯ ಸೇವೇಯ್ಯ ನಿಸೇವೇಯ್ಯ ಸಂಸೇವೇಯ್ಯ ಪಟಿಸೇವೇಯ್ಯಾತಿ - ಬಹುಸ್ಸುತಂ ಧಮ್ಮಧರಂ ಭಜೇಥ।

ಮಿತ್ತಂ ಉಳಾರಂ ಪಟಿಭಾನವನ್ತನ್ತಿ ಉಳಾರೋ ಹೋತಿ ಮಿತ್ತೋ ಸೀಲೇನ ಸಮಾಧಿನಾ ಪಞ್ಞಾಯ ವಿಮುತ್ತಿಯಾ ವಿಮುತ್ತಿಞಾಣದಸ್ಸನೇನ। **ಪಟಿಭಾನವನ್ತ**ನ್ತಿ ತಯೋ ಪಟಿಭಾನವನ್ತೋ - ಪರಿಯತ್ತಿಪಟಿಭಾನವಾ, ಪರಿಪುಚ್ಛಾಪಟಿಭಾನವಾ, ಅಧಿಗಮಪಟಿಭಾನವಾ। ಕತಮೋ ಪರಿಯತ್ತಿಪಟಿಭಾನವಾ? ಇಧೇಕಚ್ಚಸ್ಸ ಬುದ್ಧವಚನಂ ಪರಿಯಾಪುತಂ [ಪರಿಯಾಪುಟಂ (ಸ್ಯಾ॰ ಕ॰) ಪಸ್ಸ ದೀ॰ ನಿ॰ ೩.೨೮೨] ಹೋತಿ ಸುತ್ತಂ ಗೇಯ್ಯಂ ವೇಯ್ಯಾಕರಣಂ ಗಾಥಾ ಉದಾನಂ ಇತಿವುತ್ತಕಂ ಜಾತಕಂ ಅಬ್ಭುತಧಮ್ಮಂ ವೇದಲ್ಲಂ। ತಸ್ಸ ಪರಿಯತ್ತಿಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಪಟಿಭಾತಿ - ಅಯಂ ಪರಿಯತ್ತಿಪಟಿಭಾನವಾ।

ಕತಮೋ ಪರಿಪುಚ್ಛಾಪಟಿಭಾನವಾ? ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಪರಿಪುಚ್ಛಿತೋಪಿ ಹೋತಿ ಅತ್ಥೇ ಚ ಞಾಯೇ ಚ ಲಕ್ಖಣೇ ಚ ಕಾರಣೇ ಚ ಠಾನಾಟ್ಠಾನೇ ಚ। ತಸ್ಸ ಪರಿಪುಚ್ಛಂ ನಿಸ್ಸಾಯ ಪಟಿಭಾತಿ - ಅಯಂ ಪರಿಪುಚ್ಛಾಪಟಿಭಾನವಾ।

ಕತಮೋ ಅಧಿಗಮಪಟಿಭಾನವಾ? ಇಧೇಕಚ್ಚಸ್ಸ ಅಧಿಗತಾ ಹೋನ್ತಿ ಚತ್ತಾರೋ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಾ ಚತ್ತಾರೋ ಸಮ್ಮಪ್ಪಧಾನಾ ಚತ್ತಾರೋ ಇದ್ಧಿಪಾದಾ ಪಞ್ಚಿನ್ದ್ರಿಯಾನಿ ಪಞ್ಚ ಬಲಾನಿ ಸತ್ತ ಬೋಜ್ಝಙ್ಗಾ ಅರಿಯೋ ಅಟ್ಠಙ್ಗಿಕೋ ಮಗ್ಗೋ ಚತ್ತಾರೋ ಅರಿಯಮಗ್ಗಾ ಚತ್ತಾರಿ ಸಾಮಞ್ಞಫಲಾನಿ ಚತಸ್ಸೋ ಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾಯೋ ಛ ಅಭಿಞ್ಞಾಯೋ [ಛಳಭಿಞ್ಞಾಯೋ (ಸ್ಯಾ॰)]। ತಸ್ಸ ಅತ್ಥೋ ಞಾತೋ ಧಮ್ಮೋ ಞಾತೋ ನಿರುತ್ತಿ ಞಾತಾ। ಅತ್ಥೇ ಞಾತೇ ಅತ್ಥೋ ಪಟಿಭಾತಿ, ಧಮ್ಮೇ ಞಾತೇ ಧಮ್ಮೋ ಪಟಿಭಾತಿ, ನಿರುತ್ತಿಯಾ ಞಾತಾಯ ನಿರುತ್ತಿ ಪಟಿಭಾತಿ। ಇಮೇಸು ತೀಸು ಞಾಣಂ ಪಟಿಭಾನಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾ। ಸೋ ಪಚ್ಚೇಕಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ಇಮಾಯ ಪಟಿಭಾನಪಟಿಸಮ್ಭಿದಾಯ ಉಪೇತೋ ಸಮುಪೇತೋ ಉಪಾಗತೋ ಸಮುಪಾಗತೋ ಉಪಪನ್ನೋ ಸಮುಪಪನ್ನೋ ಸಮನ್ನಾಗತೋ। ತಸ್ಮಾ ಪಚ್ಚೇಕಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ಪಟಿಭಾನವಾ । ಯಸ್ಸ ಪರಿಯತ್ತಿ ನತ್ಥಿ ಪರಿಪುಚ್ಛಾ ನತ್ಥಿ ಅಧಿಗಮೋ ನತ್ಥಿ, ಕಿಂ ತಸ್ಸ ಪಟಿಭಾಯಿಸ್ಸತೀತಿ - ಮಿತ್ತಂ ಉಳಾರಂ ಪಟಿಭಾನವನ್ತಂ।

ಅಞ್ಞಾಯ ಅತ್ಥಾನಿ ವಿನೇಯ್ಯ ಕಙ್ಖನ್ತಿ ಅತ್ತತ್ಥಂ ಅಞ್ಞಾಯ ಪರತ್ಥಂ ಅಞ್ಞಾಯ ಉಭಯತ್ಥಂ ಅಞ್ಞಾಯ ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮಿಕತ್ಥಂ ಅಞ್ಞಾಯ ಸಮ್ಪರಾಯಿಕತ್ಥಂ ಅಞ್ಞಾಯ ಪರಮತ್ಥಂ ಅಞ್ಞಾಯ ಅಭಿಞ್ಞಾಯ ಜಾನಿತ್ವಾ ತುಲಯಿತ್ವಾ ತೀರಯಿತ್ವಾ ವಿಭಾವಯಿತ್ವಾ ವಿಭೂತಂ ಕತ್ವಾ ಕಙ್ಖಂ ವಿನೇಯ್ಯ ಪಟಿವಿನೇಯ್ಯ ಪಜಹೇಯ್ಯ ವಿನೋದೇಯ್ಯ ಬ್ಯನ್ತೀಕರೇಯ್ಯ ಅನಭಾವಂ ಗಮೇಯ್ಯಾತಿ - ಅಞ್ಞಾಯ ಅತ್ಥಾನಿ ವಿನೇಯ್ಯ ಕಙ್ಖಂ, ಏಕೋ ಚರೇ ಖಗ್ಗವಿಸಾಣಕಪ್ಪೋ। ತೇನಾಹ ಸೋ ಪಚ್ಚೇಕಸಮ್ಬುದ್ಧೋ -

“ಬಹುಸ್ಸುತಂ ಧಮ್ಮಧರಂ ಭಜೇಥ, ಮಿತ್ತಂ ಉಳಾರಂ ಪಟಿಭಾನವನ್ತಂ।

ಅಞ್ಞಾಯ ಅತ್ಥಾನಿ ವಿನೇಯ್ಯ ಕಙ್ಖಂ, ಏಕೋ ಚರೇ ಖಗ್ಗವಿಸಾಣಕಪ್ಪೋ"ತಿ॥

೧೪೫ಖಿಡ್ಡಂ ರತಿಂ [ರತೀ (ಸ್ಯಾ॰)] **ಕಾಮಸುಖಞ್ಚ ಲೋಕೇ, ಅನಲಙ್ಕರಿತ್ವಾ ಅನಪೇಕ್ಖಮಾನೋ।**

ವಿಭೂಸಟ್ಠಾನಾ [ವಿಭೂಸನಟ್ಠಾನಾ (ಸ್ಯಾ॰ ಕ॰), ವಿಭೂಸಣಟ್ಠಾನಾ (ಸೀ॰ ಅಟ್ಠ॰)] **ವಿರತೋ ಸಚ್ಚವಾದೀ, ಏಕೋ ಚರೇ ಖಗ್ಗವಿಸಾಣಕಪ್ಪೋ॥**

ಖಿಡ್ಡಂ ರತಿಂ ಕಾಮಸುಖಞ್ಚ ಲೋಕೇತಿ। ಖಿಡ್ಡಾತಿ ದ್ವೇ ಖಿಡ್ಡಾ - ಕಾಯಿಕಾ ಖಿಡ್ಡಾ ಚ ವಾಚಸಿಕಾ ಖಿಡ್ಡಾ ಚ…ಪೇ॰… ಅಯಂ ಕಾಯಿಕಾ ಖಿಡ್ಡಾ…ಪೇ॰… ಅಯಂ ವಾಚಸಿಕಾ ಖಿಡ್ಡಾ। **ರತೀತಿ** ಅನುಕ್ಕಣ್ಠಿತಾಧಿವಚನಮೇತಂ - ರತೀತಿ। **ಕಾಮಸುಖನ್ತಿ** ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ ಭಗವತಾ [ಪಸ್ಸ ಮ॰ ನಿ॰ ೨.೨೮೦] - "ಪಞ್ಚಿಮೇ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಕಾಮಗುಣಾ। ಕತಮೇ ಪಞ್ಚ? ಚಕ್ಖುವಿಞ್ಞೇಯ್ಯಾ ರೂಪಾ ಇಟ್ಠಾ ಕನ್ತಾ ಮನಾಪಾ ಪಿಯರೂಪಾ ಕಾಮೂಪಸಂಹಿತಾ ರಜನೀಯಾ, ಸೋತವಿಞ್ಞೇಯ್ಯಾ ಸದ್ದಾ…ಪೇ॰… ಘಾನವಿಞ್ಞೇಯ್ಯಾ ಗನ್ಧಾ… ಜಿವ್ಹಾವಿಞ್ಞೇಯ್ಯಾ ರಸಾ… ಕಾಯವಿಞ್ಞೇಯ್ಯಾ ಫೋಟ್ಠಬ್ಬಾ ಇಟ್ಠಾ ಕನ್ತಾ ಮನಾಪಾ ಪಿಯರೂಪಾ ಕಾಮೂಪಸಂಹಿತಾ ರಜನೀಯಾ। ಇಮೇ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪಞ್ಚ ಕಾಮಗುಣಾ। ಯಂ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಇಮೇ ಪಞ್ಚ ಕಾಮಗುಣೇ ಪಟಿಚ್ಚ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ ಸುಖಂ ಸೋಮನಸ್ಸಂ, ಇದಂ ವುಚ್ಚತಿ ಕಾಮಸುಖಂ"। **ಲೋಕೇತಿ** ಮನುಸ್ಸಲೋಕೇತಿ - ಖಿಡ್ಡಂ ರತಿಂ ಕಾಮಸುಖಞ್ಚ ಲೋಕೇ।

ಅನಲಙ್ಕರಿತ್ವಾ ಅನಪೇಕ್ಖಮಾನೋತಿ ಖಿಡ್ಡಞ್ಚ ರತಿಞ್ಚ ಕಾಮಸುಖಞ್ಚ ಲೋಕೇ ಅನಲಙ್ಕರಿತ್ವಾ ಅನಪೇಕ್ಖೋ ಹುತ್ವಾ ಪಜಹಿತ್ವಾ ವಿನೋದೇತ್ವಾ ಬ್ಯನ್ತೀಕರಿತ್ವಾ ಅನಭಾವಂ ಗಮೇತ್ವಾತಿ - ಅನಲಙ್ಕರಿತ್ವಾ ಅನಪೇಕ್ಖಮಾನೋ।

ವಿಭೂಸಟ್ಠಾನಾ ವಿರತೋ ಸಚ್ಚವಾದೀತಿ। ವಿಭೂಸಾತಿ ದ್ವೇ ವಿಭೂಸಾ - ಅತ್ಥಿ ಅಗಾರಿಕವಿಭೂಸಾ [ಅಗಾರಿಕಸ್ಸ ವಿಭೂಸಾ (ಕ॰) ಏವಮುಪರಿಪಿ] ಅತ್ಥಿ ಅನಾಗಾರಿಕವಿಭೂಸಾ। ಕತಮಾ ಅಗಾರಿಕವಿಭೂಸಾ? ಕೇಸಾ ಚ ಮಸ್ಸೂ ಚ ಮಾಲಾಗನ್ಧಞ್ಚ ವಿಲೇಪನಞ್ಚ ಆಭರಣಞ್ಚ ಪಿಲನ್ಧನಞ್ಚ ವತ್ಥಞ್ಚ ಪಾರುಪನಞ್ಚ [ಪಸಾಧನಞ್ಚ (ಸ್ಯಾ॰), ಸಯನಾಸನಞ್ಚ (ಕ॰) ಚೂಳನಿ॰ ಖಗ್ಗವಿಸಾಣಸುತ್ತನಿದ್ದೇಸ ೧೩೦ ನತ್ಥಿ ಪಾಠನಾನತ್ತಂ] ವೇಠನಞ್ಚ ಉಚ್ಛಾದನಂ ಪರಿಮದ್ದನಂ ನ್ಹಾಪನಂ ಸಮ್ಬಾಹನಂ ಆದಾಸಂ ಅಞ್ಜನಂ ಮಾಲಾಗನ್ಧವಿಲೇಪನಂ ಮುಖಚುಣ್ಣಂ ಮುಖಲೇಪನಂ ಹತ್ಥಬನ್ಧಂ ಸಿಖಾಬನ್ಧಂ ದಣ್ಡಂ ನಾಳಿಕಂ ಖಗ್ಗಂ ಛತ್ತಂ ಚಿತ್ರುಪಾಹನಂ ಉಣ್ಹೀಸಂ ಮಣಿಂ ವಾಳಬೀಜನಿಂ ಓದಾತಾನಿ ವತ್ಥಾನಿ ದೀಘದಸಾನಿ ಇತಿ ವಾ - ಅಯಂ ಅಗಾರಿಕವಿಭೂಸಾ।

ಕತಮಾ ಅನಾಗಾರಿಕವಿಭೂಸಾ? ಚೀವರಮಣ್ಡನಾ ಪತ್ತಮಣ್ಡನಾ ಸೇನಾಸನಮಣ್ಡನಾ ಇಮಸ್ಸ ವಾ ಪೂತಿಕಾಯಸ್ಸ ಬಾಹಿರಾನಂ ವಾ ಪರಿಕ್ಖಾರಾನಂ ಮಣ್ಡನಾ ವಿಭೂಸನಾ ಕೇಳನಾ ಪರಿಕೇಳನಾ ಗದ್ಧಿಕತಾ ಗದ್ಧಿಕತ್ತಂ [ಗೇಧಿಕತಾ ಗೇಧಿಕತ್ತಂ (ಸ್ಯಾ॰) ಪಸ್ಸ ವಿಭ॰ ೮೫೪] ಚಪಲತಾ [ಚಪಲನಾ (ಸ್ಯಾ॰)] ಚಾಪಲ್ಯಂ - ಅಯಂ ಅನಾಗಾರಿಕವಿಭೂಸಾ।

ಸಚ್ಚವಾದೀತಿ ಸೋ ಪಚ್ಚೇಕಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ಸಚ್ಚವಾದೀ ಸಚ್ಚಸನ್ಧೋ ಥೇತೋ ಪಚ್ಚಯಿಕೋ ಅವಿಸಂವಾದಕೋ ಲೋಕಸ್ಸ, ವಿಭೂಸಟ್ಠಾನಾ ಆರತೋ ವಿರತೋ ಪಟಿವಿರತೋ ನಿಕ್ಖನ್ತೋ ನಿಸ್ಸಟೋ ವಿಪ್ಪಮುತ್ತೋ ವಿಸಞ್ಞುತ್ತೋ, ವಿಮರಿಯಾದಿಕತೇನ ಚೇತಸಾ ವಿಹರತೀತಿ - ವಿಭೂಸಟ್ಠಾನಾ ವಿರತೋ ಸಚ್ಚವಾದೀ, ಏಕೋ ಚರೇ ಖಗ್ಗವಿಸಾಣಕಪ್ಪೋ। ತೇನಾಹ ಸೋ ಪಚ್ಚೇಕಸಮ್ಬುದ್ಧೋ -

"ಖಿಡ್ಡಂ ರತಿಂ ಕಾಮಸುಖಞ್ಚ ಲೋಕೇ, ಅನಲಙ್ಕರಿತ್ವಾ ಅನಪೇಕ್ಖಮಾನೋ।

ವಿಭೂಸಟ್ಠಾನಾ ವಿರತೋ ಸಚ್ಚವಾದೀ, ಏಕೋ ಚರೇ ಖಗ್ಗವಿಸಾಣಕಪ್ಪೋ"ತಿ॥

೧೪೬ಪುತ್ತಞ್ಚ ದಾರಂ ಪಿತರಞ್ಚ ಮಾತರಂ, ಧನಾನಿ ಧಞ್ಞಾನಿ ಚ ಬನ್ಧವಾನಿ।

ಹಿತ್ವಾನ ಕಾಮಾನಿ ಯಥೋಧಿಕಾನಿ, ಏಕೋ ಚರೇ ಖಗ್ಗವಿಸಾಣಕಪ್ಪೋ॥

ಪುತ್ತಞ್ಚ ದಾರಂ ಪಿತರಞ್ಚ ಮಾತರನ್ತಿ। ಪುತ್ತಾತಿ ಚತ್ತಾರೋ ಪುತ್ತಾ - ಅತ್ರಜೋ ಪುತ್ತೋ, ಖೇತ್ತಜೋ [ಖೇತ್ರಜೋ (ಸ್ಯಾ॰ ಕ॰)] ಪುತ್ತೋ, ದಿನ್ನಕೋ ಪುತ್ತೋ, ಅನ್ತೇವಾಸಿಕೋ ಪುತ್ತೋ। ದಾರಾ ವುಚ್ಚನ್ತಿ ಭರಿಯಾಯೋ। **ಪಿತಾತಿ** ಯೋ ಸೋ ಜನಕೋ। **ಮಾತಾತಿ** ಯಾ ಸಾ ಜನಿಕಾತಿ - ಪುತ್ತಞ್ಚ ದಾರಂ ಪಿತರಞ್ಚ ಮಾತರಂ।

ಧನಾನಿ ಧಞ್ಞಾನಿ ಚ ಬನ್ಧವಾನೀತಿ ಧನಾನಿ ವುಚ್ಚನ್ತಿ ಹಿರಞ್ಞಂ ಸುವಣ್ಣಂ ಮುತ್ತಾ ಮಣಿ ವೇಳುರಿಯೋ ಸಙ್ಖೋ ಸಿಲಾ ಪವಾಳಂ ರಜತಂ ಜಾತರೂಪಂ ಲೋಹಿತಙ್ಕೋ [ಲೋಹಿತಕೋ (?)] ಮಸಾರಗಲ್ಲಂ। ಧಞ್ಞಾನಿ ವುಚ್ಚನ್ತಿ ಪುಬ್ಬಣ್ಣಂ ಅಪರಣ್ಣಂ। ಪುಬ್ಬಣ್ಣಂ ನಾಮ ಸಾಲಿ ವೀಹಿ ಯವೋ ಗೋಧುಮೋ ಕಙ್ಗು ವರಕೋ ಕುದ್ರೂಸಕೋ [ಕುದ್ರುಸಕೋ (ಸ್ಯಾ॰)]। ಅಪರಣ್ಣಂ ನಾಮ ಸೂಪೇಯ್ಯಂ। **ಬನ್ಧವಾನೀತಿ** ಚತ್ತಾರೋ ಬನ್ಧವಾ - ಞಾತಿಬನ್ಧವಾಪಿ ಬನ್ಧು, ಗೋತ್ತಬನ್ಧವಾಪಿ ಬನ್ಧು, ಮಿತ್ತಬನ್ಧವಾಪಿ ಬನ್ಧು, ಸಿಪ್ಪಬನ್ಧವಾಪಿ ಬನ್ಧೂತಿ - ಧನಾನಿ ಧಞ್ಞಾನಿ ಚ ಬನ್ಧವಾನಿ।

ಹಿತ್ವಾನ ಕಾಮಾನಿ ಯಥೋಧಿಕಾನೀತಿ। ಕಾಮಾತಿ ಉದ್ದಾನತೋ ದ್ವೇ ಕಾಮಾ - ವತ್ಥುಕಾಮಾ ಚ ಕಿಲೇಸಕಾಮಾ ಚ...ಪೇ॰... ಇಮೇ ವುಚ್ಚನ್ತಿ ವತ್ಥುಕಾಮಾ...ಪೇ॰... ಇಮೇ ವುಚ್ಚನ್ತಿ ಕಿಲೇಸಕಾಮಾ। **ಹಿತ್ವಾನ ಕಾಮಾನೀತಿ** ವತ್ಥುಕಾಮೇ ಪರಿಜಾನಿತ್ವಾ, ಕಿಲೇಸಕಾಮೇ ಪಹಾಯ ಪಜಹಿತ್ವಾ ವಿನೋದೇತ್ವಾ ಬ್ಯನ್ತೀಕರಿತ್ವಾ ಅನಭಾವಂ ಗಮೇತ್ವಾ। **ಹಿತ್ವಾನ ಕಾಮಾನಿ ಯಥೋಧಿಕಾನೀತಿ** ಸೋತಾಪತ್ತಿಮಗ್ಗೇನ ಯೇ ಕಿಲೇಸಾ ಪಹೀನಾ, ತೇ ಕಿಲೇಸೇ ನ ಪುನೇತಿ ನ ಪಚ್ಚೇತಿ ನ ಪಚ್ಚಾಗಚ್ಛತಿ; ಸಕದಾಗಾಮಿಮಗ್ಗೇನ ಯೇ ಕಿಲೇಸಾ ಪಹೀನಾ...ಪೇ॰... ಅನಾಗಾಮಿಮಗ್ಗೇನ ಯೇ ಕಿಲೇಸಾ ಪಹೀನಾ... ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗೇನ ಯೇ ಕಿಲೇಸಾ ಪಹೀನಾ, ತೇ ಕಿಲೇಸೇ ನ ಪುನೇತಿ ನ ಪಚ್ಚೇತಿ ನ ಪಚ್ಚಾಗಚ್ಛತೀತಿ - ಹಿತ್ವಾನ ಕಾಮಾನಿ ಯಥೋಧಿಕಾನಿ, ಏಕೋ ಚರೇ ಖಗ್ಗವಿಸಾಣಕಪ್ಪೋ। ತೇನಾಹ ಸೋ ಪಚ್ಚೇಕಸಮ್ಬುದ್ಧೋ -

"ಪುತ್ತಞ್ಚ ದಾರಂ ಪಿತರಞ್ಚ ಮಾತರಂ, ಧನಾನಿ ಧಞ್ಞಾನಿ ಚ ಬನ್ಧವಾನಿ।
ಹಿತ್ವಾನ ಕಾಮಾನಿ ಯಥೋಧಿಕಾನಿ, ಏಕೋ ಚರೇ ಖಗ್ಗವಿಸಾಣಕಪ್ಪೋ"ತಿ॥

೧೪೭. ಸಙ್ಗೋ ಏಸೋ ಪರಿತ್ತಮೇತ್ಥ ಸೋಖ್ಯಂ, ಅಪ್ಪಸ್ಸಾದೋ ದುಕ್ಖಮೇತ್ಥ ಭಿಯ್ಯೋ।
ಗಳೋ ಏಸೋ ಇತಿ ಞತ್ವಾ ಮತಿಮಾ [ಮುತೀಮಾ (ಸು॰ ನಿ॰ ೬೧)], **ಏಕೋ ಚರೇ ಖಗ್ಗವಿಸಾಣಕಪ್ಪೋ॥**

ಸಙ್ಗೋ ಏಸೋ ಪರಿತ್ತಮೇತ್ಥ ಸೋಖ್ಯನ್ತಿ ಸಙ್ಗೋತಿ ವಾ ಬಳಿಸನ್ತಿ ವಾ ಆಮಿಸನ್ತಿ ವಾ ಲಗ್ಗನನ್ತಿ ವಾ ಪಲಿಬೋಧೋತಿ ವಾ, ಪಞ್ಚನ್ನೇತಂ ಕಾಮಗುಣಾನಂ ಅಧಿವಚನಂ। **ಪರಿತ್ತಮೇತ್ಥ ಸೋಖ್ಯನ್ತಿ** ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ ಭಗವತಾ - "ಪಞ್ಚಿಮೇ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಕಾಮಗುಣಾ। ಕತಮೇ ಪಞ್ಚ? ಚಕ್ಖುವಿಞ್ಞೇಯ್ಯಾ ರೂಪಾ ಇಟ್ಠಾ ಕನ್ತಾ ಮನಾಪಾ ಪಿಯರೂಪಾ ಕಾಮೂಪಸಂಹಿತಾ ರಜನೀಯಾ...ಪೇ॰... ಕಾಯವಿಞ್ಞೇಯ್ಯಾ ಫೋಟ್ಠಬ್ಬಾ ಇಟ್ಠಾ ಕನ್ತಾ ಮನಾಪಾ ಪಿಯರೂಪಾ ಕಾಮೂಪಸಂಹಿತಾ ರಜನೀಯಾ। ಇಮೇ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಪಞ್ಚ ಕಾಮಗುಣಾ। ಯಂ ಖೋ, ಭಿಕ್ಖವೇ, ಇಮೇ ಪಞ್ಚ ಕಾಮಗುಣೇ ಪಟಿಚ್ಚ ಉಪ್ಪಜ್ಜತಿ ಸುಖಂ ಸೋಮನಸ್ಸಂ, ಇದಂ ವುಚ್ಚತಿ ಕಾಮಸುಖಂ। ಅಪ್ಪಕಂ ಏತಂ ಸುಖಂ , ಪರಿತ್ತಕಂ ಏತಂ ಸುಖಂ, ಥೋಕಕಂ ಏತಂ ಸುಖಂ, ಓಮಕಂ ಏತಂ ಸುಖಂ, ಲಾಮಕಂ ಏತಂ ಸುಖಂ, ಛತುಕ್ಕಂ ಏತಂ ಸುಖ"ನ್ತಿ - ಸಙ್ಗೋ ಏಸೋ ಪರಿತ್ತಮೇತ್ಥ ಸೋಖ್ಯಂ।

ಅಪ್ಪಸ್ಸಾದೋ ದುಕ್ಖಮೇತ್ಥ ಭಿಯ್ಯೋತಿ ಅಪ್ಪಸ್ಸಾದಾ ಕಾಮಾ ವುತ್ತಾ ಭಗವತಾ [ಪಸ್ಸ ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೨೩೭] ಬಹುದುಕ್ಖಾ ಬಹುಪಾಯಾಸಾ [ಬಹೂಪಾಯಾಸಾ (ಸ್ಯಾ॰)]; ಆದೀನವೋ ಏತ್ಥ ಭಿಯ್ಯೋ। ಅಟ್ಠಿಕಙ್ಕಲೂಪಮಾ ಕಾಮಾ ವುತ್ತಾ ಭಗವತಾ, ಮಂಸಪೇಸೂಪಮಾ ಕಾಮಾ ವುತ್ತಾ ಭಗವತಾ, ತಿಣುಕ್ಕೂಪಮಾ ಕಾಮಾ ವುತ್ತಾ ಭಗವತಾ, ಅಙ್ಗಾರಕಾಸೂಪಮಾ ಕಾಮಾ ವುತ್ತಾ ಭಗವತಾ , ಸುಪಿನಕೂಪಮಾ ಕಾಮಾ ವುತ್ತಾ ಭಗವತಾ, ಯಾಚಿತಕೂಪಮಾ ಕಾಮಾ ವುತ್ತಾ ಭಗವತಾ, ರುಕ್ಖಫಲೂಪಮಾ ಕಾಮಾ ವುತ್ತಾ ಭಗವತಾ, ಅಸಿಸೂನೂಪಮಾ ಕಾಮಾ ವುತ್ತಾ ಭಗವತಾ, ಸತ್ತಿಸೂಲೂಪಮಾ ಕಾಮಾ ವುತ್ತಾ ಭಗವತಾ, ಸಪ್ಪಸಿರೂಪಮಾ ಕಾಮಾ ವುತ್ತಾ ಭಗವತಾ ಬಹುದುಕ್ಖಾ ಬಹುಪಾಯಾಸಾ, ಆದೀನವೋ ಏತ್ಥ ಭಿಯ್ಯೋತಿ - ಅಪ್ಪಸ್ಸಾದೋ ದುಕ್ಖಮೇತ್ಥ ಭಿಯ್ಯೋ।

ಗಳೋ ಏಸೋ ಇತಿ ಞತ್ವಾ ಮತಿಮಾತಿ ಗಳೋತಿ ವಾ ಬಳಿಸನ್ತಿ ವಾ ಆಮಿಸನ್ತಿ ವಾ ಲಗ್ಗನನ್ತಿ ವಾ ಬನ್ಧನನ್ತಿ ವಾ ಪಲಿಬೋಧೋತಿ ವಾ, ಪಞ್ಚನ್ನೇತಂ ಕಾಮಗುಣಾನಂ ಅಧಿವಚನಂ। **ಇತೀತಿ** ಪದಸನ್ಧಿ ಪದಸಂಸಗ್ಗೋ ಪದಪಾರಿಪೂರೀ ಅಕ್ಖರಸಮವಾಯೋ ಬ್ಯಞ್ಜನಸಿಲಿಟ್ಠತಾ ಪದಾನುಪುಬ್ಬತಾಪೇತಂ ಇತೀತಿ। **ಮತಿಮಾತಿ** ಪಣ್ಡಿತೋ ಪಞ್ಞವಾ ಬುದ್ಧಿಮಾ ಞಾಣೀ ವಿಭಾವೀ ಮೇಧಾವೀ। **ಗಳೋ ಏಸೋ ಇತಿ ಞತ್ವಾ ಮತಿಮಾತಿ** ಮತಿಮಾ ಗಳೋತಿ ಞತ್ವಾ ಬಳಿಸನ್ತಿ ಞತ್ವಾ ಆಮಿಸಂ ತಿ ಞತ್ವಾ ಲಗ್ಗನನ್ತಿ ಞತ್ವಾ ಬನ್ಧನನ್ತಿ ಞತ್ವಾ ಪಲಿಬೋಧೋತಿ ಞತ್ವಾ ಜಾನಿತ್ವಾ ತುಲಯಿತ್ವಾ ತೀರಯಿತ್ವಾ ವಿಭಾವಯಿತ್ವಾ ವಿಭೂತಂ ಕತ್ವಾತಿ - ಗಳೋ ಏಸೋ ಇತಿ ಞತ್ವಾ ಮತಿಮಾ, ಏಕೋ ಚರೇ ಖಗ್ಗವಿಸಾಣಕಪ್ಪೋ। ತೇನಾಹ ಸೋ ಪಚ್ಚೇಕಸಮ್ಬುದ್ಧೋ -

> "ಸಙ್ಗೋ ಏಸೋ ಪರಿತ್ತಮೇತ್ಥ ಸೋಖ್ಯಂ, ಅಪ್ಪಸ್ಸಾದೋ ದುಕ್ಖಮೇತ್ಥ ಭಿಯ್ಯೋ।
> ಗಳೋ ಏಸೋ ಇತಿ ಞತ್ವಾ ಮತಿಮಾ, ಏಕೋ ಚರೇ ಖಗ್ಗವಿಸಾಣಕಪ್ಪೋ"ತಿ॥

೧೪೮. ಸನ್ದಾಲಯಿತ್ವಾನ ಸಂಯೋಜನಾನಿ, ಜಾಲಂವ ಭೇತ್ವಾ ಸಲಿಲಮ್ಬುಚಾರೀ।
ಅಗ್ಗೀವ ದಡ್ಢಂ ಅನಿವತ್ತಮಾನೋ, ಏಕೋ ಚರೇ ಖಗ್ಗವಿಸಾಣಕಪ್ಪೋ॥

ಸನ್ದಾಲಯಿತ್ವಾನ ಸಂಯೋಜನಾನೀತಿ ದಸ ಸಂಯೋಜನಾನಿ - ಕಾಮರಾಗಸಂಯೋಜನಂ, ಪಟಿಘಸಂಯೋಜನಂ, ಮಾನಸಂಯೋಜನಂ, ದಿಟ್ಠಿಸಂಯೋಜನಂ, ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾಸಂಯೋಜನಂ, ಸೀಲಬ್ಬತಪರಾಮಾಸಸಂಯೋಜನಂ, ಭವರಾಗಸಂಯೋಜನಂ, ಇಸ್ಸಾಸಂಯೋಜನಂ, ಮಚ್ಛರಿಯಸಂಯೋಜನಂ, ಅವಿಜ್ಜಾಸಂಯೋಜನಂ। **ಸನ್ದಾಲಯಿತ್ವಾನ ಸಂಯೋಜನಾನೀತಿ** ದಸ ಸಂಯೋಜನಾನಿ ದಾಲಯಿತ್ವಾ ಸನ್ದಾಲಯಿತ್ವಾ ಪಜಹಿತ್ವಾ ವಿನೋದೇತ್ವಾ ಬ್ಯನ್ತೀಕರಿತ್ವಾ ಅನಭಾವಂ ಗಮೇತ್ವಾತಿ - ಸನ್ದಾಲಯಿತ್ವಾನ ಸಂಯೋಜನಾನಿ।

ಜಾಲಂವ ಭೇತ್ವಾ ಸಲಿಲಮ್ಬುಚಾರೀತಿ ಜಾಲಂ ವುಚ್ಚತಿ ಸುತ್ತಜಾಲಂ। ಸಲಿಲಂ ವುಚ್ಚತಿ ಉದಕಂ। ಅಮ್ಬುಚಾರೀ ವುಚ್ಚತಿ ಮಚ್ಛೋ। ಯಥಾ ಮಚ್ಛೋ ಜಾಲಂ ಭಿನ್ದಿತ್ವಾ ಪಭಿನ್ದಿತ್ವಾ ದಾಲಯಿತ್ವಾ ಪದಾಲಯಿತ್ವಾ ಸಮ್ಪದಾಲಯಿತ್ವಾ ಚರತಿ ವಿಹರತಿ ಇರಿಯತಿ ವತ್ತೇತಿ ಪಾಲೇತಿ ಯಪೇತಿ ಯಾಪೇತಿ, ಏವಮೇವ ದ್ವೇ ಜಾಲಾ - ತಣ್ಹಾಜಾಲಞ್ಚ ದಿಟ್ಠಿಜಾಲಞ್ಚ...ಪೇ॰... ಇದಂ ತಣ್ಹಾಜಾಲಂ...ಪೇ॰... ಇದಂ ದಿಟ್ಠಿಜಾಲಂ। ತಸ್ಸ ಪಚ್ಚೇಕಸಮ್ಬುದ್ಧಸ್ಸ ತಣ್ಹಾಜಾಲಂ ಪಹೀನಂ, ದಿಟ್ಠಿಜಾಲಂ ಪಟಿನಿಸ್ಸಟ್ಠಂ। ತಣ್ಹಾಜಾಲಸ್ಸ ಪಹೀನತ್ತಾ ದಿಟ್ಠಿಜಾಲಸ್ಸ ಪಟಿನಿಸ್ಸಟ್ಠತ್ತಾ ಸೋ ಪಚ್ಚೇಕಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ರೂಪೇ ನ ಸಜ್ಜತಿ ಸದ್ದೇ ನ ಸಜ್ಜತಿ ಗನ್ಧೇ ನ ಸಜ್ಜತಿ...ಪೇ॰... ದಿಟ್ಠಸುತಮುತವಿಞ್ಞಾತಬ್ಬೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು ನ ಸಜ್ಜತಿ ನ ಗಣ್ಹಾತಿ ನ ಬಜ್ಝತಿ ನ ಪಲಿಬಜ್ಝತಿ, ನಿಕ್ಖನ್ತೋ ನಿಸ್ಸಟೋ ವಿಪ್ಪಮುತ್ತೋ ವಿಸಞ್ಞುತ್ತೋ ವಿಮರಿಯಾದಿಕತೇನ ಚೇತಸಾ ವಿಹರತೀತಿ - ಜಾಲಂವ ಭೇತ್ವಾ ಸಲಿಲಮ್ಬುಚಾರೀ।

ಅಗ್ಗೀವ ದಡ್ಢಂ ಅನಿವತ್ತಮಾನೋತಿ ಯಥಾ ಅಗ್ಗಿ ತಿಣಕಟ್ಠುಪಾದಾನಂ ದಹನ್ತೋ ಗಚ್ಛತಿ ಅನಿವತ್ತನ್ತೋ, ಏವಮೇವ ತಸ್ಸ ಪಚ್ಚೇಕಸಮ್ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಸೋತಾಪತ್ತಿಮಗ್ಗೇನ ಯೇ ಕಿಲೇಸಾ ಪಹೀನಾ ತೇ ಕಿಲೇಸೇ ನ ಪುನೇತಿ ನ ಪಚ್ಚೇತಿ ನ ಪಚ್ಚಾಗಚ್ಛತಿ, ಸಕದಾಗಾಮಿಮಗ್ಗೇನ...ಪೇ॰... ಅನಾಗಾಮಿಮಗ್ಗೇನ... ಅರಹತ್ತಮಗ್ಗೇನ ಯೇ ಕಿಲೇಸಾ ಪಹೀನಾ ತೇ ಕಿಲೇಸೇ ನ ಪುನೇತಿ ನ ಪಚ್ಚೇತಿ ನ ಪಚ್ಚಾಗಚ್ಛತೀತಿ - ಅಗ್ಗೀವ ದಡ್ಢಂ ಅನಿವತ್ತಮಾನೋ, ಏಕೋ ಚರೇ ಖಗ್ಗವಿಸಾಣಕಪ್ಪೋ। ತೇನಾಹ ಸೋ ಪಚ್ಚೇಕಸಮ್ಬುದ್ಧೋ -

> "ಸನ್ದಾಲಯಿತ್ವಾನ ಸಂಯೋಜನಾನಿ, ಜಾಲಂವ ಭೇತ್ವಾ ಸಲಿಲಮ್ಬುಚಾರೀ।
> ಅಗ್ಗೀವ ದಡ್ಢಂ ಅನಿವತ್ತಮಾನೋ, ಏಕೋ ಚರೇ ಖಗ್ಗವಿಸಾಣಕಪ್ಪೋ"ತಿ॥

೧೪೯. ಓಕ್ಖಿತ್ತಚಕ್ಖು ನ ಚ ಪಾದಲೋಲೋ, ಗುತ್ತಿನ್ದ್ರಿಯೋ ರಕ್ಖಿತಮಾನಸಾನೋ।
ಅನವಸ್ಸುತೋ ಅಪರಿಡಯ್ಹಮಾನೋ [ಅಪರಿದಯ್ಹಮಾನೋ (ಕ॰)], **ಏಕೋ ಚರೇ ಖಗ್ಗವಿಸಾಣಕಪ್ಪೋ॥**

ಓಕ್ಖಿತ್ತಚಕ್ಖು ನ ಚ ಪಾದಲೋಲೋತಿ ಕಥಂ ಖಿತ್ತಚಕ್ಖು ಹೋತಿ? ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಭಿಕ್ಖು [ನತ್ಥಿ ಸ್ಯಾ॰ ಪೋತ್ಥಕೇ ಮಹಾನಿ॰ ೧೫೭] ಚಕ್ಖುಲೋಲೋ ಚಕ್ಖುಲೋಲಿಯೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಹೋತಿ। ಅದಿಟ್ಠಂ ದಕ್ಖಿತಬ್ಬಂ ದಿಟ್ಠಂ ಸಮತಿಕ್ಕಮಿತಬ್ಬನ್ತಿ - ಆರಾಮೇನ ಆರಾಮಂ ಉಯ್ಯಾನೇನ ಉಯ್ಯಾನಂ ಗಾಮೇನ ಗಾಮಂ ನಿಗಮೇನ ನಿಗಮಂ ನಗರೇನ ನಗರಂ ರಟ್ಠೇನ ರಟ್ಠಂ ಜನಪದೇನ ಜನಪದಂ ದೀಘಚಾರಿಕಂ ಅನವಟ್ಠಿತಚಾರಿಕಂ [ಅನವತ್ಥಚಾರಿಕಂ (ಸ್ಯಾ॰)] ಅನುಯುತ್ತೋ ಹೋತಿ ರೂಪದಸ್ಸನಾಯ। ಏವಂ ಖಿತ್ತಚಕ್ಖು ಹೋತಿ।

ಅಥ ವಾ, ಭಿಕ್ಖು ಅನ್ತರಘರಂ ಪವಿಟ್ಠೋ ವೀಥಿಂ ಪಟಿಪನ್ನೋ ಅಸಂವುತೋ ಗಚ್ಛತಿ। ಹತ್ಥಿಂ ಓಲೋಕೇನ್ತೋ ಅಸ್ಸಂ ಓಲೋಕೇನ್ತೋ ರಥಂ ಓಲೋಕೇನ್ತೋ ಪತ್ತಿಂ ಓಲೋಕೇನ್ತೋ ಕುಮಾರಕೇ ಓಲೋಕೇನ್ತೋ ಕುಮಾರಿಕಾಯೋ ಓಲೋಕೇನ್ತೋ ಇತ್ಥಿಯೋ ಓಲೋಕೇನ್ತೋ ಪುರಿಸೇ ಓಲೋಕೇನ್ತೋ ಅನ್ತರಾಪಣಂ ಓಲೋಕೇನ್ತೋ ಘರಮುಖಾನಿ ಓಲೋಕೇನ್ತೋ ಉದ್ಧಂ ಓಲೋಕೇನ್ತೋ ಅಧೋ ಓಲೋಕೇನ್ತೋ ದಿಸಾವಿದಿಸಂ ವಿಪೇಕ್ಖಮಾನೋ [ಪೇಕ್ಖಮಾನೋ (ಸ್ಯಾ॰ ಕ॰)] ಗಚ್ಛತಿ। ಏವಮ್ಪಿ ಖಿತ್ತಚಕ್ಖು ಹೋತಿ।

ಅಥ ವಾ, ಭಿಕ್ಖು ಚಕ್ಖುನಾ ರೂಪಂ ದಿಸ್ವಾ ನಿಮಿತ್ತಗ್ಗಾಹೀ ಹೋತಿ ಅನುಬ್ಯಞ್ಜನಗ್ಗಾಹೀ। ಯತ್ವಾಧಿಕರಣಮೇನಂ ಚಕ್ಖುನ್ದ್ರಿಯಂ ಅಸಂವುತಂ ವಿಹರನ್ತಂ ಅಭಿಜ್ಝಾದೋಮನಸ್ಸಾ ಪಾಪಕಾ ಅಕುಸಲಾ ಧಮ್ಮಾ ಅನ್ವಾಸ್ಸವೇಯ್ಯುಂ, ತಸ್ಸ ಸಂವರಾಯ ನ ಪಟಿಪಜ್ಜತಿ, ನ ರಕ್ಖತಿ ಚಕ್ಖುನ್ದ್ರಿಯಂ, ಚಕ್ಖುನ್ದ್ರಿಯೇ ನ ಸಂವರಂ ಆಪಜ್ಜತಿ। ಏವಮ್ಪಿ ಖಿತ್ತಚಕ್ಖು ಹೋತಿ।

ಯಥಾ ವಾ ಪನೇಕೇ ಭೋನ್ತೋ ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ಸದ್ಧಾದೇಯ್ಯಾನಿ ಭೋಜನಾನಿ ಭುಞ್ಜಿತ್ವಾ, ತೇ ಏವರೂಪಂ ವಿಸೂಕದಸ್ಸನಂ ಅನುಯುತ್ತಾ ವಿಹರನ್ತಿ, ಸೇಯ್ಯಥಿದಂ - ನಚ್ಚಂ ಗೀತಂ ವಾದಿತಂ ಪೇಕ್ಖಂ ಅಕ್ಖಾನಂ ಪಾಣಿಸ್ಸರಂ ವೇತಾಳಂ ಕುಮ್ಭಥೂಣಂ ಸೋಭನಕಂ [ಸೋಭನಗರಕಂ (ಸ್ಯಾ॰), ಸೋಭನಕರಣಂ (ಕ॰)] ಚಣ್ಡಾಲಂ ವಂಸಂ ಧೋವನಂ ಹತ್ಥಿಯುದ್ಧಂ ಅಸ್ಸಯುದ್ಧಂ ಮಹಿಂಸಯುದ್ಧಂ [ಮಹಿಸಯುದ್ಧಂ (ಸ್ಯಾ॰)] ಉಸಭಯುದ್ಧಂ ಅಜಯುದ್ಧಂ ಮೇಣ್ಡಯುದ್ಧಂ ಕುಕ್ಕುಟಯುದ್ಧಂ ವಟ್ಟಕಯುದ್ಧಂ ದಣ್ಡಯುದ್ಧಂ ಮುಟ್ಠಿಯುದ್ಧಂ ನಿಬ್ಬುದ್ಧಂ ಉಯ್ಯೋಧಿಕಂ ಬಲಗ್ಗಂ ಸೇನಾಬ್ಯೂಹಂ ಅನೀಕದಸ್ಸನಂ ಇತಿ ವಾ। ಇತಿ ಏವರೂಪಂ ವಿಸೂಕದಸ್ಸನಂ ಅನುಯುತ್ತೋ ಹೋತಿ। ಏವಮ್ಪಿ ಖಿತ್ತಚಕ್ಖು ಹೋತಿ।

ಕಥಂ ಓಕ್ಖಿತ್ತಚಕ್ಖು ಹೋತಿ? ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಭಿಕ್ಖು ನ ಚಕ್ಖುಲೋಲೋ ನ ಚಕ್ಖುಲೋಲಿಯೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಹೋತಿ। ಅದಿಟ್ಠಂ ದಕ್ಖಿತಬ್ಬಂ ದಿಟ್ಠಂ ಸಮತಿಕ್ಕಮಿತಬ್ಬನ್ತಿ - ನ ಆರಾಮೇನ ಆರಾಮಂ ನ ಉಯ್ಯಾನೇನ ಉಯ್ಯಾನಂ ನ ಗಾಮೇನ ಗಾಮಂ ನ ನಿಗಮೇನ ನಿಗಮಂ ನ ನಗರೇನ ನಗರಂ ನ ರಟ್ಠೇನ ರಟ್ಠಂ ನ ಜನಪದೇನ ಜನಪದಂ ದೀಘಚಾರಿಕಂ ಅನವಟ್ಠಿತಚಾರಿಕಂ ಅನುಯುತ್ತೋ ಹೋತಿ ರೂಪದಸ್ಸನಾಯ। ಏವಂ ಓಕ್ಖಿತ್ತಚಕ್ಖು ಹೋತಿ।

ಅಥ ವಾ, ಭಿಕ್ಖು ಅನ್ತರಘರಂ ಪವಿಟ್ಠೋ ವೀಥಿಂ ಪಟಿಪನ್ನೋ ಸಂವುತೋ ಗಚ್ಛತಿ। ನ ಹತ್ಥಿಂ ಓಲೋಕೇನ್ತೋ ನ ಅಸ್ಸಂ ಓಲೋಕೇನ್ತೋ ನ ರಥಂ ಓಲೋಕೇನ್ತೋ ನ ಪತ್ತಿಂ ಓಲೋಕೇನ್ತೋ ನ ಕುಮಾರಕೇ ಓಲೋಕೇನ್ತೋ ನ ಕುಮಾರಿಕಾಯೋ ಓಲೋಕೇನ್ತೋ ನ ಇತ್ಥಿಯೋ ಓಲೋಕೇನ್ತೋ ನ ಪುರಿಸೇ ಓಲೋಕೇನ್ತೋ ನ ಅನ್ತರಾಪಣಂ ಓಲೋಕೇನ್ತೋ ನ ಘರಮುಖಾನಿ ಓಲೋಕೇನ್ತೋ ನ ಉದ್ಧಂ ಓಲೋಕೇನ್ತೋ ನ ಅಧೋ ಓಲೋಕೇನ್ತೋ ನ ದಿಸಾವಿದಿಸಂ ವಿಪೇಕ್ಖಮಾನೋ ಗಚ್ಛತಿ। ಏವಮ್ಪಿ ಓಕ್ಖಿತ್ತಚಕ್ಖು ಹೋತಿ।

ಅಥ ವಾ, ಭಿಕ್ಖು ಚಕ್ಖುನಾ ರೂಪಂ ದಿಸ್ವಾ ನ ನಿಮಿತ್ತಗ್ಗಾಹೀ ಹೋತಿ ನಾನುಬ್ಯಞ್ಜನಗ್ಗಾಹೀ। ಯತ್ವಾಧಿಕರಣಮೇನಂ ಚಕ್ಖುನ್ದ್ರಿಯಂ ಅಸಂವುತಂ ವಿಹರನ್ತಂ ಅಭಿಜ್ಝಾದೋಮನಸ್ಸಾ ಪಾಪಕಾ ಅಕುಸಲಾ ಧಮ್ಮಾ ಅನ್ವಾಸ್ಸವೇಯ್ಯುಂ, ತಸ್ಸ ಸಂವರಾಯ ಪಟಿಪಜ್ಜತಿ, ರಕ್ಖತಿ ಚಕ್ಖುನ್ದ್ರಿಯಂ, ಚಕ್ಖುನ್ದ್ರಿಯೇ ಸಂವರಂ ಆಪಜ್ಜತಿ। ಏವಮ್ಪಿ ಓಕ್ಖಿತ್ತಚಕ್ಖು ಹೋತಿ।

ಯಥಾ ವಾ ಪನೇಕೇ ಭೋನ್ತೋ ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ಸದ್ಧಾದೇಯ್ಯಾನಿ ಭೋಜನಾನಿ ಭುಞ್ಜಿತ್ವಾ ತೇ ಏವರೂಪಂ ವಿಸೂಕದಸ್ಸನಂ ಅನುಯುತ್ತಾ ವಿಹರನ್ತಿ, ಸೇಯ್ಯಥಿದಂ - ನಚ್ಚಂ ಗೀತಂ ವಾದಿತಂ...ಪೇ°... ಅನೀಕದಸ್ಸನಂ ಇತಿ ವಾ। ಇತಿ ಏವರೂಪಾ ವಿಸೂಕದಸ್ಸನಾ ಪಟಿವಿರತೋ। ಏವಮ್ಪಿ ಓಕ್ಖಿತ್ತಚಕ್ಖು ಹೋತಿ।

ನ ಚ ಪಾದಲೋಲೋತಿ ಕಥಂ ಪಾದಲೋಲೋ ಹೋತಿ? ಇಧೇಕಚ್ಚೋ ಭಿಕ್ಖು ಪಾದಲೋಲೋ ಪಾದಲೋಲಿಯೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಹೋತಿ - ಆರಾಮೇನ ಆರಾಮಂ ಉಯ್ಯಾನೇನ ಉಯ್ಯಾನಂ ಗಾಮೇನ ಗಾಮಂ ನಿಗಮೇನ ನಿಗಮಂ ನಗರೇನ ನಗರಂ ರಟ್ಠೇನ ರಟ್ಠಂ ಜನಪದೇನ ಜನಪದಂ ದೀಘಚಾರಿಕಂ ಅನವಟ್ಠಿತಚಾರಿಕಂ ಅನುಯುತ್ತೋ ಹೋತಿ। ಏವಮ್ಪಿ ಪಾದಲೋಲೋ ಹೋತಿ।

ಅಥ ವಾ, ಭಿಕ್ಖು ಅನ್ತೋಸಙ್ಘಾರಾಮೇ [ಅನ್ತೋಪಿ ಸಂಘಾರಾಮೇ (ಕ°)] ಪಾದಲೋಲೋ ಪಾದಲೋಲಿಯೇನ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಹೋತಿ, ನ ಅತ್ಥಹೇತು ನ ಕಾರಣಹೇತು ಉದ್ಧತೋ ಅವೂಪಸನ್ತಚಿತ್ತೋ ಪರಿವೇಣತೋ ಪರಿವೇಣಂ ಗಚ್ಛತಿ, ವಿಹಾರತೋ ವಿಹಾರಂ ಗಚ್ಛತಿ, ಅಡ್ಢಯೋಗತೋ ಅಡ್ಢಯೋಗಂ ಗಚ್ಛತಿ, ಪಾಸಾದತೋ ಪಾಸಾದಂ ಗಚ್ಛತಿ, ಹಮ್ಮಿಯತೋ ಹಮ್ಮಿಯಂ ಗಚ್ಛತಿ, ಗುಹತೋ ಗುಹಂ ಗಚ್ಛತಿ, ಲೇಣತೋ ಲೇಣಂ ಗಚ್ಛತಿ, ಕುಟಿಯಾ ಕುಟಿಂ ಗಚ್ಛತಿ, ಕೂಟಾಗಾರತೋ ಕೂಟಾಗಾರಂ ಗಚ್ಛತಿ, ಅಟ್ಟತೋ ಅಟ್ಟಂ ಗಚ್ಛತಿ, ಮಾಳತೋ ಮಾಳಂ ಗಚ್ಛತಿ, ಉದ್ದಣ್ಡತೋ ಉದ್ದಣ್ಡಂ ಗಚ್ಛತಿ [ಉದ್ದಣ್ಡಂ ಗಚ್ಛತಿ, ಉದ್ಧೋಸಿತತೋ ಉದ್ಧೋಸಿತಂ ಗಚ್ಛತಿ (ಸ್ಯಾ°) ಪಸ್ಸ ಮಹಾನಿ° ೧೭], ಉಪಟ್ಠಾನಸಾಲತೋ ಉಪಟ್ಠಾನಸಾಲಂ ಗಚ್ಛತಿ, ಮಣ್ಡಪತೋ ಮಣ್ಡಪಂ ಗಚ್ಛತಿ, ರುಕ್ಖಮೂಲತೋ ರುಕ್ಖಮೂಲಂ ಗಚ್ಛತಿ, ಯತ್ಥ ವಾ ಪನ ಭಿಕ್ಖೂ ನಿಸೀದನ್ತಿ ವಾ ಗಚ್ಛನ್ತಿ ವಾ, ತತ್ಥ ಏಕಸ್ಸ ವಾ ದುತಿಯೋ ಹೋತಿ, ದ್ವಿನ್ನಂ ವಾ ತತಿಯೋ ಹೋತಿ, ತಿಣ್ಣಂ ವಾ ಚತುತ್ಥೋ ಹೋತಿ। ತತ್ಥ ಬಹುಂ ಸಮ್ಫಪ್ಪಲಾಪಂ ಪಲಪತಿ, ಸೇಯ್ಯಥಿದಂ - ರಾಜಕಥಂ ಚೋರಕಥಂ...ಪೇ°... ಇತಿ ಭವಾಭವಕಥಂ ಕಥೇತಿ। ಏವಮ್ಪಿ ಪಾದಲೋಲೋ ಹೋತಿ।

ನ ಚ ಪಾದಲೋಲೋತಿ ಸೋ ಪಚ್ಚೇಕಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ಪಾದಲೋಲಿಯಾ ಆರತೋ ವಿರತೋ ಪಟಿವಿರತೋ ನಿಕ್ಖನ್ತೋ ನಿಸ್ಸಟೋ ವಿಪ್ಪಮುತ್ತೋ ವಿಸಞ್ಞುತ್ತೋ ವಿಮರಿಯಾದಿಕತೇನ ಚೇತಸಾ ಪಟಿಸಲ್ಲಾನಾರಾಮೋ ಹೋತಿ ಪಟಿಸಲ್ಲಾನರತೋ ಅಜ್ಝತ್ತಂ ಚೇತೋಸಮಥಮನುಯುತ್ತೋ ಅನಿರಾಕತಜ್ಝಾನೋ ವಿಪಸ್ಸನಾಯ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಬ್ರೂಹೇತಾ ಸುಞ್ಞಾಗಾರಂ ಝಾಯೀ ಝಾನರತೋ ಏಕತ್ತಮನುಯುತ್ತೋ ಸದತ್ಥಗರುಕೋತಿ - ಓಕ್ಖಿತ್ತಚಕ್ಖು ನ ಚ ಪಾದಲೋಲೋ।

ಗುತ್ತಿನ್ದ್ರಿಯೋ ರಕ್ಖಿತಮಾನಸಾನೋತಿ। ಗುತ್ತಿನ್ದ್ರಿಯೋತಿ ಸೋ ಪಚ್ಚೇಕಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ಚಕ್ಖುನಾ ರೂಪಂ ದಿಸ್ವಾ ನ ನಿಮಿತ್ತಗ್ಗಾಹೀ ಹೋತಿ ನಾನುಬ್ಯಞ್ಜನಗ್ಗಾಹೀ। ಯತ್ವಾಧಿಕರಣಮೇನಂ ಚಕ್ಖುನ್ದ್ರಿಯಂ ಅಸಂವುತಂ ವಿಹರನ್ತಂ ಅಭಿಜ್ಝಾದೋಮನಸ್ಸಾ ಪಾಪಕಾ ಅಕುಸಲಾ ಧಮ್ಮಾ ಅನ್ವಾಸ್ಸವೇಯ್ಯುಂ, ತಸ್ಸ ಸಂವರಾಯ ಪಟಿಪಜ್ಜತಿ, ರಕ್ಖತಿ ಚಕ್ಖುನ್ದ್ರಿಯಂ, ಚಕ್ಖುನ್ದ್ರಿಯೇ ಸಂವರಂ ಆಪಜ್ಜತಿ। ಸೋತೇನ ಸದ್ದಂ ಸುತ್ವಾ...ಪೇ°... ಘಾನೇನ ಗನ್ಧಂ ಘಾಯಿತ್ವಾ... ಜಿವ್ಹಾಯ ರಸಂ ಸಾಯಿತ್ವಾ... ಕಾಯೇನ ಫೋಟ್ಠಬ್ಬಂ ಫುಸಿತ್ವಾ ... ಮನಸಾ ಧಮ್ಮಂ ವಿಞ್ಞಾಯ ನ ನಿಮಿತ್ತಗ್ಗಾಹೀ ಹೋತಿ ನಾನುಬ್ಯಞ್ಜನಗ್ಗಾಹೀ । ಯತ್ವಾಧಿಕರಣಮೇನಂ ಮನಿನ್ದ್ರಿಯಂ ಅಸಂವುತಂ ವಿಹರನ್ತಂ ಅಭಿಜ್ಝಾದೋಮನಸ್ಸಾ ಪಾಪಕಾ ಅಕುಸಲಾ ಧಮ್ಮಾ ಅನ್ವಾಸ್ಸವೇಯ್ಯುಂ, ತಸ್ಸ ಸಂವರಾಯ ಪಟಿಪಜ್ಜತಿ, ರಕ್ಖತಿ ಮನಿನ್ದ್ರಿಯಂ, ಮನಿನ್ದ್ರಿಯೇ ಸಂವರಂ ಆಪಜ್ಜತೀತಿ - ಗುತ್ತಿನ್ದ್ರಿಯೋ। **ರಕ್ಖಿತಮಾನಸಾನೋತಿ** ಗೋಪಿತಮಾನಸಾನೋತಿ - ಗುತ್ತಿನ್ದ್ರಿಯೋ ರಕ್ಖಿತಮಾನಸಾನೋ।

ಅನವಸ್ಸುತೋ ಪರಿಡಯ್ಹಮಾನೋತಿ ವುತ್ತಞ್ಹೇತಂ ಆಯಸ್ಮತಾ ಮಹಾಮೋಗ್ಗಲ್ಲಾನೇನ - "ಅವಸ್ಸುತಪರಿಯಾಯಞ್ಚ [ಪಸ್ಸ ಸಂ° ನಿ° ೪.೨೪೩] ವೋ, ಆವುಸೋ, ದೇಸೇಸ್ಸಾಮಿ ಅನವಸ್ಸುತಪರಿಯಾಯಞ್ಚ। ತಂ ಸುಣಾಥ, ಸಾಧುಕಂ ಮನಸಿಕರೋಥ; ಭಾಸಿಸ್ಸಾಮೀ"ತಿ। "ಏವಮಾವುಸೋ"ತಿ ಖೋ ತೇ ಭಿಕ್ಖೂ ಆಯಸ್ಮತೋ ಮಹಾಮೋಗ್ಗಲ್ಲಾನಸ್ಸ ಪಚ್ಚಸ್ಸೋಸುಂ। ಆಯಸ್ಮಾ ಮಹಾಮೋಗ್ಗಲ್ಲಾನೋ [ಮಹಾಮೋಗ್ಗಲಾನೋ (ಕ°)] ಏತದವೋಚ -

“ಕಥಂ ಚಾವುಸೋ, ಅವಸ್ಸುತೋ ಹೋತಿ? ಇಧಾವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖು ಚಕ್ಖುನಾ ರೂಪಂ ದಿಸ್ವಾ ಪಿಯರೂಪೇ ರೂಪೇ ಅಧಿಮುಚ್ಚತಿ, ಅಪ್ಪಿಯರೂಪೇ ರೂಪೇ ಬ್ಯಾಪಜ್ಜತಿ, ಅನುಪಟ್ಠಿತಕಾಯಸ್ಸತಿ [ಅನುಪಟ್ಠಿತಕಾಯಸತಿ (ಸ್ಯಾ॰ ಕ॰)] ಚ ವಿಹರತಿ ಪರಿತ್ತಚೇತಸೋ। ತಞ್ಚ ಚೇತೋವಿಮುತ್ತಿಂ ಪಞ್ಞಾವಿಮುತ್ತಿಂ ಯಥಾಭೂತಂ ನಪ್ಪಜಾನಾತಿ, ಯತ್ಥಸ್ಸ [ತತ್ಥ ಯೇ (ಕ॰) ಪಸ್ಸ ಸಂ॰ ನಿ॰ ೪.೨೪೩] ತೇ ಉಪ್ಪನ್ನಾ ಪಾಪಕಾ ಅಕುಸಲಾ ಧಮ್ಮಾ ಅಪರಿಸೇಸಾ ನಿರುಜ್ಝನ್ತಿ। ಸೋತೇನ ಸದ್ದಂ ಸುತ್ವಾ…ಪೇ॰… ಮನಸಾ ಧಮ್ಮಂ ವಿಞ್ಞಾಯ ಪಿಯರೂಪೇ ಧಮ್ಮೇ ಅಧಿಮುಚ್ಚತಿ, ಅಪ್ಪಿಯರೂಪೇ ಧಮ್ಮೇ ಬ್ಯಾಪಜ್ಜತಿ, ಅನುಪಟ್ಠಿತಕಾಯಸ್ಸತಿ ಚ ವಿಹರತಿ ಪರಿತ್ತಚೇತಸೋ। ತಞ್ಚ ಚೇತೋವಿಮುತ್ತಿಂ ಪಞ್ಞಾವಿಮುತ್ತಿಂ ಯಥಾಭೂತಂ ನಪ್ಪಜಾನಾತಿ, ಯತ್ಥಸ್ಸ ತೇ ಉಪ್ಪನ್ನಾ ಪಾಪಕಾ ಅಕುಸಲಾ ಧಮ್ಮಾ ಅಪರಿಸೇಸಾ ನಿರುಜ್ಝನ್ತಿ। ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಾವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖು ಅವಸ್ಸುತೋ ಚಕ್ಖುವಿಞ್ಞೇಯ್ಯೇಸು ರೂಪೇಸು…ಪೇ॰… ಅವಸ್ಸುತೋ ಮನೋವಿಞ್ಞೇಯ್ಯೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು। ಏವಂವಿಹಾರಿಂ ಚಾವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖುಂ ಚಕ್ಖುತೋ ಚೇಪಿ ನಂ ಮಾರೋ ಉಪಸಙ್ಕಮತಿ, ಲಭೇಥೇವ [ಲಭತೇವ (ಸ್ಯಾ॰ ಕ॰) ಏವಮುಪರಿಪಿ] ಮಾರೋ ಓತಾರಂ ಲಭೇಥ [ಲಭತಿ (ಸ್ಯಾ॰ ಕ॰) ಏವಮುಪರಿಪಿ] ಮಾರೋ ಆರಮ್ಮಣಂ, ಸೋತತೋ ಚೇಪಿ ನಂ…ಪೇ॰… ಮನತೋ ಚೇಪಿ ನಂ ಮಾರೋ ಉಪಸಙ್ಕಮತಿ, ಲಭೇಥೇವ ಮಾರೋ ಓತಾರಂ ಲಭೇಥ ಮಾರೋ ಆರಮ್ಮಣಂ।

“ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ, ಆವುಸೋ, ನಳಾಗಾರಂ ವಾ ತಿಣಾಗಾರಂ ವಾ ಸುಕ್ಖಂ ಕೋಳಾಪಂ [ಕೋಲಾಪಂ (ಸ್ಯಾ॰) ಸಂ॰ ನಿ॰ ೪.೨೪೩] ತೇರೋವಸ್ಸಿಕಂ। ಪುರತ್ಥಿಮಾಯ ಚೇಪಿ ನಂ ದಿಸಾಯ ಪುರಿಸೋ ಆದಿತ್ತಾಯ ತಿಣುಕ್ಕಾಯ ಉಪಸಙ್ಕಮೇಯ್ಯ, ಲಭೇಥೇವ ಅಗ್ಗಿ ಓತಾರಂ ಲಭೇಥ ಅಗ್ಗಿ ಆರಮ್ಮಣಂ; ಪಚ್ಛಿಮಾಯ ಚೇಪಿ ನಂ ದಿಸಾಯ…ಪೇ॰… ಉತ್ತರಾಯ ಚೇಪಿ ನಂ ದಿಸಾಯ… ದಕ್ಖಿಣಾಯ ಚೇಪಿ ನಂ ದಿಸಾಯ… ಹೇಟ್ಠಿಮತೋ [ಪಚ್ಛತೋ (ಸ್ಯಾ॰), ಹೇಟ್ಠಿಮಾಯ (ಕ॰)] ಚೇಪಿ ನಂ ದಿಸಾಯ… ಉಪರಿಮತೋ [ಉಪರಿತೋ (ಸ್ಯಾ॰), ಉಪರಿಮಾಯ (ಕ॰)] ಚೇಪಿ ನಂ ದಿಸಾಯ… ಯತೋ ಕುತೋಚಿ ಚೇಪಿ ನಂ ಪುರಿಸೋ ಆದಿತ್ತಾಯ ತಿಣುಕ್ಕಾಯ ಉಪಸಙ್ಕಮೇಯ್ಯ, ಲಭೇಥೇವ ಅಗ್ಗಿ ಓತಾರಂ ಲಭೇಥ ಅಗ್ಗಿ ಆರಮ್ಮಣಂ। ಏವಮೇವ ಖೋ, ಆವುಸೋ, ಏವಂವಿಹಾರಿಂ ಭಿಕ್ಖುಂ ಚಕ್ಖುತೋ ಚೇಪಿ ನಂ ಮಾರೋ ಉಪಸಙ್ಕಮತಿ, ಲಭೇಥೇವ ಮಾರೋ ಓತಾರಂ ಲಭೇಥ ಮಾರೋ ಆರಮ್ಮಣಂ, ಸೋತತೋ ಚೇಪಿ ನಂ…ಪೇ॰… ಮನತೋ ಚೇಪಿ ನಂ ಮಾರೋ ಉಪಸಙ್ಕಮತಿ, ಲಭೇಥೇವ ಮಾರೋ ಓತಾರಂ ಲಭೇಥ ಮಾರೋ ಆರಮ್ಮಣಂ।

“ಏವಂವಿಹಾರಿಂ ಚಾವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖುಂ ರೂಪಾ ಅಧಿಭಂಸು [ಅಭಿಭವಿಂಸು (ಸ್ಯಾ॰), ಅಭಿಭಂಸು (ಕ॰) ಏವಮುಪರಿಪಿ], ನ ಭಿಕ್ಖು ರೂಪೇ ಅಧಿಭೋಸಿ; ಸದ್ದಾ ಭಿಕ್ಖುಂ ಅಧಿಭಂಸು, ನ ಭಿಕ್ಖು ಸದ್ದೇ ಅಧಿಭೋಸಿ; ಗನ್ಧಾ ಭಿಕ್ಖುಂ ಅಧಿಭಂಸು, ನ ಭಿಕ್ಖು ಗನ್ಧೇ ಅಧಿಭೋಸಿ; ರಸಾ ಭಿಕ್ಖುಂ ಅಧಿಭಂಸು, ನ ಭಿಕ್ಖು ರಸೇ ಅಧಿಭೋಸಿ; ಫೋಟ್ಠಬ್ಬಾ ಭಿಕ್ಖುಂ ಅಧಿಭಂಸು, ನ ಭಿಕ್ಖು ಫೋಟ್ಠಬ್ಬೇ ಅಧಿಭೋಸಿ; ಧಮ್ಮಾ ಭಿಕ್ಖುಂ ಅಧಿಭಂಸು, ನ ಭಿಕ್ಖು ಧಮ್ಮೇ ಅಧಿಭೋಸಿ। ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಾವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖು ರೂಪಾಧಿಭೂತೋ ಸದ್ದಾಧಿಭೂತೋ ಗನ್ಧಾಧಿಭೂತೋ ರಸಾಧಿಭೂತೋ ಫೋಟ್ಠಬ್ಬಾಧಿಭೂತೋ ಧಮ್ಮಾಧಿಭೂತೋ ಅಧಿಭೂ ಅನಧಿಭೂತೋ ಅಧಿಭಂಸು ನಂ ಪಾಪಕಾ ಅಕುಸಲಾ ಧಮ್ಮಾ ಸಂಕಿಲೇಸಿಕಾ ಪೋನೋಭವಿಕಾ ಸದರಾ ದುಕ್ಖವಿಪಾಕಾ ಆಯತಿಂ ಜಾತಿಜರಾಮರಣಿಯಾ। ಏವಂ ಖೋ, ಆವುಸೋ, ಅವಸ್ಸುತೋ ಹೋತಿ।

“ಕಥಂ ಚಾವುಸೋ, ಅನವಸ್ಸುತೋ ಹೋತಿ? ಇಧಾವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖು ಚಕ್ಖುನಾ ರೂಪಂ ದಿಸ್ವಾ ಪಿಯರೂಪೇ ರೂಪೇ ನಾಧಿಮುಚ್ಚತಿ, ಅಪ್ಪಿಯರೂಪೇ ರೂಪೇ ನ ಬ್ಯಾಪಜ್ಜತಿ, ಉಪಟ್ಠಿತಕಾಯಸ್ಸತಿ ಚ ವಿಹರತಿ ಅಪ್ಪಮಾಣಚೇತಸೋ। ತಞ್ಚ ಚೇತೋವಿಮುತ್ತಿಂ ಪಞ್ಞಾವಿಮುತ್ತಿಂ ಯಥಾಭೂತಂ ಪಜಾನಾತಿ, ಯತ್ಥಸ್ಸ ತೇ ಉಪ್ಪನ್ನಾ ಪಾಪಕಾ ಅಕುಸಲಾ ಧಮ್ಮಾ ಅಪರಿಸೇಸಾ ನಿರುಜ್ಝನ್ತಿ; ಸೋತೇನ ಸದ್ದಂ ಸುತ್ವಾ…ಪೇ॰… ಮನಸಾ ಧಮ್ಮಂ ವಿಞ್ಞಾಯ ಪಿಯರೂಪೇ ಧಮ್ಮೇ ನಾಧಿಮುಚ್ಚತಿ, ಅಪ್ಪಿಯರೂಪೇ ಧಮ್ಮೇ ನ ಬ್ಯಾಪಜ್ಜತಿ, ಉಪಟ್ಠಿತಕಾಯಸ್ಸತಿ ಚ ವಿಹರತಿ ಅಪ್ಪಮಾಣಚೇತಸೋ। ತಞ್ಚ ಚೇತೋವಿಮುತ್ತಿಂ ಪಞ್ಞಾವಿಮುತ್ತಿಂ ಯಥಾಭೂತಂ ಪಜಾನಾತಿ, ಯತ್ಥಸ್ಸ ತೇ ಉಪ್ಪನ್ನಾ ಪಾಪಕಾ ಅಕುಸಲಾ ಧಮ್ಮಾ ಅಪರಿಸೇಸಾ ನಿರುಜ್ಝನ್ತಿ। ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಾವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖು ಅನವಸ್ಸುತೋ ಚಕ್ಖುವಿಞ್ಞೇಯ್ಯೇಸು ರೂಪೇಸು…ಪೇ॰… ಅನವಸ್ಸುತೋ ಮನೋವಿಞ್ಞೇಯ್ಯೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು।

ಏವಂವಿಹಾರಿಂ ಚಾವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖುಂ ಚಕ್ಖುತೋ ಚೇಪಿ ನಂ ಮಾರೋ ಉಪಸಙ್ಕಮತಿ, ನೇವ ಲಭೇಥ ಮಾರೋ ಓತಾರಂ, ನ ಲಭೇಥ ಮಾರೋ ಆರಮ್ಮಣಂ; ಸೋತತೋ ಚೇಪಿ ನಂ…ಪೇ॰… ಮನತೋ ಚೇಪಿ ನಂ ಮಾರೋ ಉಪಸಙ್ಕಮತಿ, ನೇವ ಲಭೇಥ ಮಾರೋ ಓತಾರಂ, ನ ಲಭೇಥ ಮಾರೋ ಆರಮ್ಮಣಂ।

"ಸೇಯ್ಯಥಾಪಿ, ಆವುಸೋ, ಕೂಟಾಗಾರಾ ವಾ ಕೂಟಾಗಾರಸಾಲಾ [ಸನ್ಥಾಗಾರಸಾಲಾ (ಸ್ಯಾ॰) ಪಸ್ಸ ಸಂ॰ ನಿ॰ ೪.೨೪೩] ವಾ ಬಹಲಮತ್ತಿಕಾ ಅದ್ದಾವಲೇಪನಾ [ಅಲ್ಲಾವಲೇಪನಾ (ಸ್ಯಾ॰)] ಪುರತ್ಥಿಮಾಯ ಚೇಪಿ ನಂ ದಿಸಾಯ ಪುರಿಸೋ ಆದಿತ್ತಾಯ ತಿಣುಕ್ಕಾಯ ಉಪಸಙ್ಕಮೇಯ್ಯ, ನೇವ ಲಭೇಥ ಅಗ್ಗಿ ಓತಾರಂ, ನ ಲಭೇಥ ಅಗ್ಗಿ ಆರಮ್ಮಣಂ; ಪಚ್ಛಿಮಾಯ ಚೇಪಿ ನಂ ದಿಸಾಯ… ಉತ್ತರಾಯ ಚೇಪಿ ನಂ ದಿಸಾಯ… ದಕ್ಖಿಣಾಯ ಚೇಪಿ ನಂ ದಿಸಾಯ… ಹೇಟ್ಠಿಮತೋ ಚೇಪಿ ನಂ ದಿಸಾಯ… ಉಪರಿಮತೋ ಚೇಪಿ ನಂ ದಿಸಾಯ… ಯತೋ ಕುತೋಚಿ ಚೇಪಿ ನಂ ಪುರಿಸೋ ಆದಿತ್ತಾಯ ತಿಣುಕ್ಕಾಯ ಉಪಸಙ್ಕಮೇಯ್ಯ, ನೇವ ಲಭೇಥ ಅಗ್ಗಿ ಓತಾರಂ ನ ಲಭೇಥ ಅಗ್ಗಿ ಆರಮ್ಮಣಂ। ಏವಮೇವ ಖೋ, ಆವುಸೋ, ಏವಂವಿಹಾರಿಂ ಭಿಕ್ಖುಂ ಚಕ್ಖುತೋ ಚೇಪಿ ನಂ ಮಾರೋ ಉಪಸಙ್ಕಮತಿ, ನೇವ ಲಭೇಥ ಮಾರೋ ಓತಾರಂ ನ ಲಭೇಥ ಮಾರೋ ಆರಮ್ಮಣಂ; ಸೋತತೋ ಚೇಪಿ ನಂ…ಪೇ॰… ಮನತೋ ಚೇಪಿ ನಂ ಮಾರೋ ಉಪಸಙ್ಕಮತಿ ನೇವ ಲಭೇಥ ಮಾರೋ ಓತಾರಂ ನ ಲಭೇಥ ಮಾರೋ ಆರಮ್ಮಣಂ।

"ಏವಂವಿಹಾರೀ ಚಾವುಸೋ, ಭಿಕ್ಖು ರೂಪೇ ಅಧಿಭೋಸಿ [ಅಭಿಭವಿಂಸು (ಸ್ಯಾ॰), ಅಭಿಭೋಸಿ (ಕ॰) ಪಸ್ಸ ಸಂ॰ ನಿ॰ ೪.೨೪೩], ನ ರೂಪಾ ಭಿಕ್ಖುಂ ಅಧಿಭಂಸು; ಸದ್ದೇ ಭಿಕ್ಖು ಅಧಿಭೋಸಿ, ನ ಸದ್ದಾ ಭಿಕ್ಖುಂ ಅಧಿಭಂಸು; ಗನ್ಧೇ ಭಿಕ್ಖು ಅಧಿಭೋಸಿ, ನ ಗನ್ಧಾ ಭಿಕ್ಖುಂ ಅಧಿಭಂಸು; ರಸೇ ಭಿಕ್ಖು ಅಧಿಭೋಸಿ, ನ ರಸಾ ಭಿಕ್ಖುಂ ಅಧಿಭಂಸು; ಫೋಟ್ಠಬ್ಬೇ ಭಿಕ್ಖು ಅಧಿಭೋಸಿ, ನ ಫೋಟ್ಠಬ್ಬಾ ಭಿಕ್ಖುಂ ಅಧಿಭಂಸು; ಧಮ್ಮೇ ಭಿಕ್ಖು ಅಧಿಭೋಸಿ, ನ ಧಮ್ಮಾ ಭಿಕ್ಖುಂ ಅಧಿಭಂಸು। ಅಯಂ ವುಚ್ಚತಾವುಸೋ , ಭಿಕ್ಖು ರೂಪಾಧಿಭೂ ಸದ್ದಾಧಿಭೂ ಗನ್ಧಾಧಿಭೂ ರಸಾಧಿಭೂ ಫೋಟ್ಠಬ್ಬಾಧಿಭೂ ಧಮ್ಮಾಧಿಭೂ ಅಧಿಭೂ ಅನಧಿಭೂತೋ [ಅನಭಿಭೂತೋ ಕೇಹಿ ಚಿ ಕಿಲೇಸೇಹಿ (ಕ॰) ಪಸ್ಸ ಸಂ॰ ನಿ॰ ೪.೨೪೩]। ಅಧಿಭೋಸಿ ತೇ ಪಾಪಕೇ ಅಕುಸಲೇ ಧಮ್ಮೇ ಸಂಕಿಲೇಸಿಕೇ ಪೋನೋಭವಿಕೇ ಸದರೇ ದುಕ್ಖವಿಪಾಕೇ ಆಯತಿಂ ಜಾತಿಜರಾಮರಣಿಯೇ। ಏವಂ ಖೋ, ಆವುಸೋ, ಅನವಸ್ಸುತೋ ಹೋತೀ"ತಿ - ಅನವಸ್ಸುತೋ।

ಅಪರಿಡಯ್ಹಮಾನೋತಿ ರಾಗಜೇನ ಪರಿಳಾಹೇನ ಅಪರಿಡಯ್ಹಮಾನೋ, ದೋಸಜೇನ ಪರಿಳಾಹೇನ ಅಪರಿಡಯ್ಹಮಾನೋ, ಮೋಹಜೇನ ಪರಿಳಾಹೇನ ಅಪರಿಡಯ್ಹಮಾನೋತಿ - ಅನವಸ್ಸುತೋ ಅಪರಿಡಯ್ಹಮಾನೋ, ಏಕೋ ಚರೇ ಖಗ್ಗವಿಸಾಣಕಪ್ಪೋ। ತೇನಾಹ ಸೋ ಪಚ್ಚೇಕಸಮ್ಬುದ್ಧೋ -

"ಓಕ್ಖಿತ್ತಚಕ್ಖು ನ ಚ ಪಾದಲೋಲೋ, ಗುತ್ತಿನ್ದ್ರಿಯೋ ರಕ್ಖಿತಮಾನಸಾನೋ।
ಅನವಸ್ಸುತೋ ಅಪರಿಡಯ್ಹಮಾನೋ, ಏಕೋ ಚರೇ ಖಗ್ಗವಿಸಾಣಕಪ್ಪೋ"ತಿ॥

೧೫೦.ಓಹಾರಯಿತ್ವಾ ಗಿಹಿಬ್ಯಞ್ಜನಾನಿ, ಸಞ್ಛನ್ನಪತ್ತೋ ಯಥಾ ಪಾರಿಛತ್ತಕೋ।
ಕಾಸಾಯವತ್ಥೋ ಅಭಿನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ, ಏಕೋ ಚರೇ ಖಗ್ಗವಿಸಾಣಕಪ್ಪೋ॥

ಓಹಾರಯಿತ್ವಾ ಗಿಹಿಬ್ಯಞ್ಜನಾನೀತಿ ಗಿಹಿಬ್ಯಞ್ಜನಾನಿ ವುಚ್ಚನ್ತಿ ಕೇಸಾ ಚ ಮಸ್ಸೂ ಚ…ಪೇ॰… ದೀಘದಸಾನಿ ಇತಿ ವಾ। **ಓಹಾರಯಿತ್ವಾ ಗಿಹಿಬ್ಯಞ್ಜನಾನೀ**ತಿ ಗಿಹಿಬ್ಯಞ್ಜನಾನಿ ಓರೋಪಯಿತ್ವಾ ಸಮೋರೋಪಯಿತ್ವಾ ನಿಕ್ಖಿಪಿತ್ವಾ ಪಟಿಪ್ಪಸ್ಸಮ್ಭಿತ್ವಾತಿ - ಓಹಾರಯಿತ್ವಾ ಗಿಹಿಬ್ಯಞ್ಜನಾನಿ।

ಸಞ್ಛನ್ನಪತ್ತೋ ಯಥಾ ಪಾರಿಛತ್ತಕೋತಿ ಯಥಾ ಸೋ ಪಾರಿಛತ್ತಕೋ ಕೋವಿಳಾರೋ ಬಹಲಪತ್ತಪಲಾಸೋ [ಸಾಖಪತ್ತಪಲಾಸೋ (ಕ॰)] ಸನ್ದಚ್ಛಾಯೋ [ಸಣ್ಡಚ್ಛಾಯೋ (ಸ್ಯಾ॰), ಸನ್ತಚ್ಛಾಯೋ (ಕ॰) ಪಸ್ಸ ಮ॰ ನಿ॰ ೧.೧೫೪], ಏವಮೇವ ಸೋ ಪಚ್ಚೇಕಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ಪರಿಪುಣ್ಣಪತ್ತಚೀವರಧರೋತಿ - ಸಞ್ಛನ್ನಪತ್ತೋ ಯಥಾ ಪಾರಿಛತ್ತಕೋ।

ಕಾಸಾಯವತ್ಥೋ ಅಭಿನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾತಿ ಸೋ ಪಚ್ಚೇಕಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ಸಬ್ಬಂ ಘರಾವಾಸಪಲಿಬೋಧಂ ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ಪುತ್ತದಾರಂ ಪಲಿಬೋಧಂ ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ಞಾತಿಪಲಿಬೋಧಂ ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ಮಿತ್ತಾಮಚ್ಚಪಲಿಬೋಧಂ ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ಸನ್ನಿಧಿಪಲಿಬೋಧಂ ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ಕೇಸಮಸ್ಸುಂ ಓಹಾರೇತ್ವಾ [ಓಹಾರಯಿತ್ವಾ (ಸ್ಯಾ॰ ಕ॰)] ಕಾಸಾಯಾನಿ ವತ್ಥಾನಿ ಅಚ್ಛಾದೇತ್ವಾ ಅಗಾರಸ್ಮಾ ಅನಗಾರಿಯಂ ಪಬ್ಬಜಿತ್ವಾ ಅಕಿಞ್ಚನಭಾವಂ ಉಪಗನ್ತ್ವಾ ಏಕೋ ಚರತಿ ವಿಹರತಿ ಇರಿಯತಿ ವತ್ತೇತಿ ಪಾಲೇತಿ ಯಪೇತಿ ಯಾಪೇತೀತಿ - ಕಾಸಾಯವತ್ಥೋ ಅಭಿನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ, ಏಕೋ ಚರೇ ಖಗ್ಗವಿಸಾಣಕಪ್ಪೋ। ತೇನಾಹ ಸೋ ಪಚ್ಚೇಕಸಮ್ಬುದ್ಧೋ -

"ಓಹಾರಯಿತ್ವಾ ಗಿಹಿಬ್ಯಞ್ಜನಾನಿ, ಸಞ್ಛನ್ನಪತ್ತೋ ಯಥಾ ಪಾರಿಛತ್ತಕೋ।
ಕಾಸಾಯವತ್ಥೋ ಅಭಿನಿಕ್ಖಮಿತ್ವಾ, ಏಕೋ ಚರೇ ಖಗ್ಗವಿಸಾಣಕಪ್ಪೋ"ತಿ॥

ತತಿಯೋ ವಗ್ಗೋ।

ಚತುತ್ಥವಗ್ಗೋ

೧೫೧ರಸೇಸು ಗೇಧಂ ಅಕರಂ ಅಲೋಲೋ, ಅನಞ್ಞಪೋಸೀ ಸಪದಾನಚಾರೀ।
ಕುಲೇ ಕುಲೇ ಅಪ್ಪಟಿಬದ್ಧಚಿತ್ತೋ, ಏಕೋ ಚರೇ ಖಗ್ಗವಿಸಾಣಕಪ್ಪೋ॥

ರಸೇಸು ಗೇಧಂ ಅಕರಂ ಅಲೋಲೋತಿ। **ರಸೋ**ತಿ ಮೂಲರಸೋ ಖನ್ಧರಸೋ ತಚರಸೋ ಪತ್ತರಸೋ ಪುಪ್ಫರಸೋ ಫಲರಸೋ, ಅಮ್ಬಿಲಂ ಮಧುರಂ ತಿತ್ತಕಂ ಕಟುಕಂ ಲೋಣಿಕಂ ಖಾರಿಕಂ ಲಮ್ಬಿಕಂ [ಲಮ್ಬಿಲಂ (ಸ್ಯಾ॰ ಕ॰) ಪಸ್ಸ ಆಯತನವಿಭಙ್ಗೇ] ಕಸಾವೋ ಸಾದು ಅಸಾದು ಸೀತಂ ಉಣ್ಹಂ। ಸನ್ತೇಕೇ ಸಮಣಬ್ರಾಹ್ಮಣಾ ರಸಗಿದ್ಧಾ। ತೇ ಜಿವ್ಹಗ್ಗೇನ ರಸಗ್ಗಾನಿ ಪರಿಯೇಸನ್ತಾ ಆಹಿಣ್ಡನ್ತಿ। ತೇ ಅಮ್ಬಿಲಂ ಲಭಿತ್ವಾ ಅನಮ್ಬಿಲಂ ಪರಿಯೇಸನ್ತಿ, ಅನಮ್ಬಿಲಂ ಲಭಿತ್ವಾ ಅಮ್ಬಿಲಂ ಪರಿಯೇಸನ್ತಿ; ಮಧುರಂ ಲಭಿತ್ವಾ ಅಮಧುರಂ ಪರಿಯೇಸನ್ತಿ, ಅಮಧುರಂ ಲಭಿತ್ವಾ ಮಧುರಂ ಪರಿಯೇಸನ್ತಿ; ತಿತ್ತಕಂ ಲಭಿತ್ವಾ ಅತಿತ್ತಕಂ ಪರಿಯೇಸನ್ತಿ, ಅತಿತ್ತಕಂ ಲಭಿತ್ವಾ ತಿತ್ತಕಂ ಪರಿಯೇಸನ್ತಿ; ಕಟುಕಂ ಲಭಿತ್ವಾ ಅಕುಟಕಂ ಪರಿಯೇಸನ್ತಿ, ಅಕುಟಕಂ ಲಭಿತ್ವಾ ಕಟುಕಂ ಪರಿಯೇಸನ್ತಿ; ಲೋಣಿಕಂ ಲಭಿತ್ವಾ ಅಲೋಣಿಕಂ ಪರಿಯೇಸನ್ತಿ, ಅಲೋಣಿಕಂ ಲಭಿತ್ವಾ ಲೋಣಿಕಂ ಪರಿಯೇಸನ್ತಿ; ಖಾರಿಕಂ ಲಭಿತ್ವಾ ಅಖಾರಿಕಂ ಪರಿಯೇಸನ್ತಿ, ಅಖಾರಿಕಂ ಲಭಿತ್ವಾ ಖಾರಿಕಂ ಪರಿಯೇಸನ್ತಿ; ಕಸಾವಂ ಲಭಿತ್ವಾ ಅಕಸಾವಂ ಪರಿಯೇಸನ್ತಿ, ಅಕಸಾವಂ ಲಭಿತ್ವಾ ಕಸಾವಂ ಪರಿಯೇಸನ್ತಿ; ಲಮ್ಬಿಕಂ ಲಭಿತ್ವಾ ಅಲಮ್ಬಿಕಂ ಪರಿಯೇಸನ್ತಿ, ಅಲಮ್ಬಿಕಂ ಲಭಿತ್ವಾ ಲಮ್ಬಿಕಂ ಪರಿಯೇಸನ್ತಿ; ಸಾದುಂ ಲಭಿತ್ವಾ ಅಸಾದುಂ ಪರಿಯೇಸನ್ತಿ, ಅಸಾದುಂ ಲಭಿತ್ವಾ ಸಾದುಂ ಪರಿಯೇಸನ್ತಿ; ಸೀತಂ ಲಭಿತ್ವಾ ಉಣ್ಹಂ ಪರಿಯೇಸನ್ತಿ, ಉಣ್ಹಂ ಲಭಿತ್ವಾ ಸೀತಂ ಪರಿಯೇಸನ್ತಿ । ತೇ ಯಂ ಯಂ ಲಭನ್ತಿ ತೇನ ತೇನ ನ ತುಸ್ಸನ್ತಿ, ಅಪರಾಪರಂ ಪರಿಯೇಸನ್ತಿ। ಮನಾಪಿಕೇಸು ರಸೇಸು ರತ್ತಾ ಗಿದ್ಧಾ ಗಧಿತಾ ಮುಚ್ಛಿತಾ ಅಜ್ಝೋಸನ್ನಾ ಲಗ್ಗಾ ಲಗ್ಗಿತಾ ಪಲಿಬುದ್ಧಾ। ಸಾ ರಸತಣ್ಹಾ ತಸ್ಸ ಪಚ್ಚೇಕಸಮ್ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಪಹೀನಾ ಉಚ್ಛಿನ್ನಮೂಲಾ ತಾಲಾವತ್ಥುಕತಾ ಅನಭಾವಂಕತಾ ಆಯತಿಂ ಅನುಪ್ಪಾದಧಮ್ಮಾ। ತಸ್ಮಾ ಸೋ ಪಚ್ಚೇಕಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ಪಟಿಸಙ್ಖಾ ಯೋನಿಸೋ ಆಹಾರಂ ಆಹಾರೇತಿ - "ನೇವ ದವಾಯ ನ ಮದಾಯ ನ ಮಣ್ಡನಾಯ ನ ವಿಭೂಸನಾಯ; ಯಾವದೇವ ಇಮಸ್ಸ ಕಾಯಸ್ಸ ಠಿತಿಯಾ ಯಾಪನಾಯ ವಿಹಿಂಸೂಪರತಿಯಾ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಾನುಗ್ಗಹಾಯ। ಇತಿ ಪುರಾಣಞ್ಚ ವೇದನಂ ಪಟಿಹಙ್ಖಾಮಿ, ನವಞ್ಚ ವೇದನಂ ನ ಉಪ್ಪಾದೇಸ್ಸಾಮಿ, ಯಾತ್ರಾ ಚ ಮೇ ಭವಿಸ್ಸತಿ ಅನವಜ್ಜತಾ ಚ ಫಾಸುವಿಹಾರೋ ಚಾ"ತಿ।

ಯಥಾ ವಣಂ ಆಲಿಮ್ಪೇಯ್ಯ ಯಾವದೇವ ಆರುಹಣತ್ಥಾಯ [ರೋಪನತ್ಥಾಯ (ಸ್ಯಾ॰)], ಯಥಾ ವಾ ಅಕ್ಖಂ ಅಬ್ಭಞ್ಜೇಯ್ಯ ಯಾವದೇವ ಭಾರಸ್ಸ ನಿತ್ಥರಣತ್ಥಾಯ, ಯಥಾ ಪುತ್ತಮಂಸಂ ಆಹಾರಂ ಆಹರೇಯ್ಯ ಯಾವದೇವ ಕನ್ತಾರಸ್ಸ ನಿತ್ಥರಣತ್ಥಾಯ; ಏವಮೇವ ಸೋ ಪಚ್ಚೇಕಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ಪಟಿಸಙ್ಖಾ ಯೋನಿಸೋ ಆಹಾರಂ ಆಹಾರೇತಿ - "ನೇವ ದವಾಯ ನ ಮದಾಯ ನ ಮಣ್ಡನಾಯ ನ ವಿಭೂಸನಾಯ; ಯಾವದೇವ ಇಮಸ್ಸ ಕಾಯಸ್ಸ ಠಿತಿಯಾ ಯಾಪನಾಯ ವಿಹಿಂಸೂಪರತಿಯಾ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಾನುಗ್ಗಹಾಯ। ಇತಿ ಪುರಾಣಞ್ಚ ವೇದನಂ ಪಟಿಹಙ್ಖಾಮಿ, ನವಞ್ಚ ವೇದನಂ ನ ಉಪ್ಪಾದೇಸ್ಸಾಮಿ, ಯಾತ್ರಾ ಚ ಮೇ

ಭವಿಸ್ಸತಿ ಅನವಜ್ಜತಾ ಚ ಫಾಸುವಿಹಾರೋ ಚಾ"ತಿ। ರಸತಣ್ಹಾಯ ಆರತೋ ವಿರತೋ ಪಟಿವಿರತೋ ನಿಕ್ಖನ್ತೋ ನಿಸ್ಸಟೋ ವಿಪ್ಪಮುತ್ತೋ ವಿಸಞ್ಞುತ್ತೋ ವಿಮರಿಯಾದಿಕತೇನ ಚೇತಸಾ ವಿಹರತೀತಿ - ರಸೇಸು ಗೇಧಂ ಅಕರಂ।

ಅಲೋಲೋತಿ ಲೋಲುಪ್ಪಂ ವುಚ್ಚತಿ ತಣ್ಹಾ। ಯೋ ರಾಗೋ ಸಾರಾಗೋ...ಪೇ॰... ಅಭಿಜ್ಝಾ ಲೋಭೋ ಅಕುಸಲಮೂಲಂ। ಸಾ ಲೋಲುಪ್ಪಾ ತಣ್ಹಾ ತಸ್ಸ ಪಚ್ಚೇಕಸಮ್ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಪಹೀನಾ ಉಚ್ಛಿನ್ನಮೂಲಾ ತಾಲಾವತ್ಥುಕತಾ ಅನಭಾವಂಕತಾ ಆಯತಿಂ ಅನುಪ್ಪಾದಧಮ್ಮಾ। ತಸ್ಮಾ ಪಚ್ಚೇಕಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ಅಲೋಲೋತಿ - ರಸೇಸು ಗೇಧಂ ಅಕರಂ ಅಲೋಲೋ।

ಅನಞ್ಞಪೋಸೀ ಸಪದಾನಚಾರೀತಿ ಅನಞ್ಞಪೋಸೀತಿ ಸೋ ಪಚ್ಚೇಕಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ಅತ್ತಾನಞ್ಞೇವ ಪೋಸೇತಿ, ನ ಪರನ್ತಿ।

ಅನಞ್ಞಪೋಸಿಮಞ್ಞಾತಂ , ದನ್ತಂ ಸಾರೇ ಪತಿಟ್ಠಿತಂ [ಸಾರೇಸು ಸುಪತಿಟ್ಠಿತಂ (ಸ್ಯಾ॰ ಕ॰) ಪಸ್ಸ ಉದಾ॰ ೬]।
ಖೀಣಾಸವಂ ವನ್ತದೋಸಂ, ತಮಹಂ ಬ್ರೂಮಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ್ತಿ॥

ಅನಞ್ಞಪೋಸೀ ಸಪದಾನಚಾರೀತಿ ಸೋ ಪಚ್ಚೇಕಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ಪುಬ್ಬಣ್ಹಸಮಯಂ [ಪುಬ್ಬನ್ಹಸಮಯಂ (ಕ॰)] ನಿವಾಸೇತ್ವಾ ಪತ್ತಚೀವರಮಾದಾಯ ಗಾಮಂ ವಾ ನಿಗಮಂ ವಾ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಪವಿಸತಿ ರಕ್ಖಿತೇನೇವ ಕಾಯೇನ ರಕ್ಖಿತಾಯ ವಾಚಾಯ ರಕ್ಖಿತೇನ ಚಿತ್ತೇನ ಉಪಟ್ಠಿತಾಯ ಸತಿಯಾ ಸಂವುತೇಹಿ ಇನ್ದ್ರಿಯೇಹಿ। ಓಕ್ಖಿತ್ತಚಕ್ಖು ಇರಿಯಾಪಥಸಮ್ಪನ್ನೋ ಕುಲಾ ಕುಲಂ ಅನತಿಕ್ಕಮನ್ತೋ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಚರತೀತಿ - ಅನಞ್ಞಪೋಸೀ ಸಪದಾನಚಾರೀ।

ಕುಲೇ ಕುಲೇ ಅಪ್ಪಟಿಬದ್ಧಚಿತ್ತೋತಿ ದ್ವೀಹಿ ಕಾರಣೇಹಿ ಪಟಿಬದ್ಧಚಿತ್ತೋ ಹೋತಿ - ಅತ್ತಾನಂ ವಾ ನೀಚಂ ಠಪೇನ್ತೋ ಪರಂ ಉಚ್ಚಂ ಠಪೇನ್ತೋ ಪಟಿಬದ್ಧಚಿತ್ತೋ ಹೋತಿ, ಅತ್ತಾನಂ ವಾ ಉಚ್ಚಂ ಠಪೇನ್ತೋ ಪರಂ ನೀಚಂ ಠಪೇನ್ತೋ ಪಟಿಬದ್ಧಚಿತ್ತೋ ಹೋತಿ। ಕಥಂ ಅತ್ತಾನಂ ನೀಚಂ ಠಪೇನ್ತೋ ಪರಂ ಉಚ್ಚಂ ಠಪೇನ್ತೋ ಪಟಿಬದ್ಧಚಿತ್ತೋ ಹೋತಿ? "ತುಮ್ಹೇ ಮೇ ಬಹೂಪಕಾರಾ, ಅಹಂ ತುಮ್ಹೇ ನಿಸ್ಸಾಯ ಲಭಾಮಿ ಚೀವರಪಿಣ್ಡಪಾತಸೇನಾಸನಗಿಲಾನಪಚ್ಚಯಭೇಸಜ್ಜಪರಿಕ್ಖಾರಂ। ಯಮ್ಪಿ ಮೇ ಅಞ್ಞೇ ದಾತುಂ ವಾ ಕಾತುಂ ವಾ ಮಞ್ಞನ್ತಿ ತುಮ್ಹೇ ನಿಸ್ಸಾಯ ತುಮ್ಹೇ ಪಸ್ಸನ್ತಾ। ಯಮ್ಪಿ ಮೇ ಪೋರಾಣಂ ಮಾತಾಪೇತ್ತಿಕಂ ನಾಮಗೋತ್ತಂ ತಮ್ಪಿ ಮೇ ಅನ್ತರಹಿತಂ ತುಮ್ಹೇಹಿ ಅಹಂ ಞಾಯಾಮಿ - 'ಅಸುಕಸ್ಸ ಕುಲುಪಕೋ, ಅಸುಕಾಯ ಕುಲುಪಕೋ'"ತಿ। ಏವಂ ಅತ್ತಾನಂ ನೀಚಂ ಠಪೇನ್ತೋ ಪರಂ ಉಚ್ಚಂ ಠಪೇನ್ತೋ ಪಟಿಬದ್ಧಚಿತ್ತೋ ಹೋತಿ।

ಕಥಂ ಅತ್ತಾನಂ ಉಚ್ಚಂ ಠಪೇನ್ತೋ ಪರಂ ನೀಚಂ ಠಪೇನ್ತೋ ಪಟಿಬದ್ಧಚಿತ್ತೋ ಹೋತಿ? "ಅಹಂ ತುಮ್ಹಾಕಂ ಬಹೂಪಕಾರೋ, ತುಮ್ಹೇ ಮಂ ಆಗಮ್ಮ ಬುದ್ಧಂ ಸರಣಂ ಗತಾ ಧಮ್ಮಂ ಸರಣಂ ಗತಾ ಸಙ್ಘಂ ಸರಣಂ ಗತಾ, ಪಾಣಾತಿಪಾತಾ ಪಟಿವಿರತಾ, ಅದಿನ್ನಾದಾನಾ ಪಟಿವಿರತಾ, ಕಾಮೇಸುಮಿಚ್ಛಾಚಾರಾ ಪಟಿವಿರತಾ, ಮುಸಾವಾದಾ ಪಟಿವಿರತಾ, ಸುರಾಮೇರಯಮಜ್ಜಪಮಾದಟ್ಠಾನಾ ಪಟಿವಿರತಾ, ತುಮ್ಹಾಕಂ ಅಹಂ ಉದ್ದೇಸಂ ದೇಮಿ ಪರಿಪುಚ್ಛಂ ದೇಮಿ ಉಪೋಸಥಂ ಆಚಿಕ್ಖಾಮಿ ನವಕಮ್ಮಂ ಅಧಿಟ್ಠಾಮಿ; ಅಥ ಚ ಪನ ತುಮ್ಹೇ ಮಂ ಉಜ್ಝಿತ್ವಾ ಅಞ್ಞೇ ಸಕ್ಕರೋಥ ಗರುಂ ಕರೋಥ ಮಾನೇಥ ಪೂಜೇಥಾ"ತಿ। ಏವಂ ಅತ್ತಾನಂ ಉಚ್ಚಂ ಠಪೇನ್ತೋ ಪರಂ ನೀಚಂ ಠಪೇನ್ತೋ ಪಟಿಬದ್ಧಚಿತ್ತೋ ಹೋತಿ।

ಕುಲೇ ಕುಲೇ ಅಪ್ಪಟಿಬದ್ಧಚಿತ್ತೋತಿ ಸೋ ಪಚ್ಚೇಕಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ಕುಲಪಲಿಬೋಧೇನ ಅಪ್ಪಟಿಬದ್ಧಚಿತ್ತೋ ಹೋತಿ, ಗಣಪಲಿಬೋಧೇನ ಅಪ್ಪಟಿಬದ್ಧಚಿತ್ತೋ ಹೋತಿ, ಆವಾಸಪಲಿಬೋಧೇನ ಅಪ್ಪಟಿಬದ್ಧಚಿತ್ತೋ ಹೋತಿ, ಚೀವರಪಲಿಬೋಧೇನ ಅಪ್ಪಟಿಬದ್ಧಚಿತ್ತೋ ಹೋತಿ, ಪಿಣ್ಡಪಾತಪಲಿಬೋಧೇನ ಅಪ್ಪಟಿಬದ್ಧಚಿತ್ತೋ ಹೋತಿ, ಸೇನಾಸನಪಲಿಬೋಧೇನ ಅಪ್ಪಟಿಬದ್ಧಚಿತ್ತೋ ಹೋತಿ, ಗಿಲಾನಪಚ್ಚಯಭೇಸಜ್ಜಪರಿಕ್ಖಾರಪಲಿಬೋಧೇನ ಅಪ್ಪಟಿಬದ್ಧಚಿತ್ತೋ ಹೋತೀತಿ - ಕುಲೇ ಕುಲೇ ಅಪ್ಪಟಿಬದ್ಧಚಿತ್ತೋ, ಏಕೋ ಚರೇ ಖಗ್ಗವಿಸಾಣಕಪ್ಪೋ। ತೇನಾಹ ಸೋ ಪಚ್ಚೇಕಸಮ್ಬುದ್ಧೋ -

“ರಸೇಸು ಗೇಧಂ ಅಕರಂ ಅಲೋಲೋ, ಅನಞ್ಞಪೋಸೀ ಸಪದಾನಚಾರೀ।
ಕುಲೇ ಕುಲೇ ಅಪ್ಪಟಿಬದ್ಧಚಿತ್ತೋ, ಏಕೋ ಚರೇ ಖಗ್ಗವಿಸಾಣಕಪ್ಪೋ”ತಿ॥

೧೫೨ಪಹಾಯ ಪಞ್ಚಾವರಣಾನಿ ಚೇತಸೋ, ಉಪಕ್ಕಿಲೇಸೇ ಬ್ಯಪನುಜ್ಜ ಸಬ್ಬೇ।
ಅನಿಸ್ಸಿತೋ ಛೇತ್ವ [ಛೇತ್ವಾ (ಸ್ಯಾ॰ ಕ॰)] **ಸಿನೇಹದೋಸಂ** [ಸ್ನೇಹದೋಸಂ (ಸ್ಯಾ॰ ಕ॰)], **ಏಕೋ ಚರೇ ಖಗ್ಗವಿಸಾಣಕಪ್ಪೋ॥**

ಪಹಾಯ ಪಞ್ಚಾವರಣಾನಿ ಚೇತಸೋತಿ ಸೋ ಪಚ್ಚೇಕಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ಕಾಮಚ್ಛನ್ದನೀವರಣಂ ಪಹಾಯ ಪಜಹಿತ್ವಾ ವಿನೋದೇತ್ವಾ ಬ್ಯನ್ತೀಕರಿತ್ವಾ ಅನಭಾವಂ ಗಮೇತ್ವಾ, ಬ್ಯಾಪಾದನೀವರಣಂ... ಥಿನಮಿದ್ಧನೀವರಣಂ... ಉದ್ಧಚ್ಚಕುಕ್ಕುಚ್ಚನೀವರಣಂ... ವಿಚಿಕಿಚ್ಛಾನೀವರಣಂ ಪಹಾಯ ಪಜಹಿತ್ವಾ ವಿನೋದೇತ್ವಾ ಬ್ಯನ್ತೀಕರಿತ್ವಾ ಅನಭಾವಂ ಗಮೇತ್ವಾ ವಿವಿಚ್ಚೇವ ಕಾಮೇಹಿ ವಿವಿಚ್ಚ ಅಕುಸಲೇಹಿ ಧಮ್ಮೇಹಿ ಸವಿತಕ್ಕಂ ಸವಿಚಾರಂ ವಿವೇಕಜಂ ಪೀತಿಸುಖಂ ಪಠಮಂ ಝಾನಂ ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹರತೀತಿ - ಪಹಾಯ ಪಞ್ಚಾವರಣಾನಿ ಚೇತಸೋ।

ಉಪಕ್ಕಿಲೇಸೇ ಬ್ಯಪನುಜ್ಜ ಸಬ್ಬೇತಿ ರಾಗೋ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಉಪಕ್ಕಿಲೇಸೋ, ದೋಸೋ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಉಪಕ್ಕಿಲೇಸೋ, ಮೋಹೋ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಉಪಕ್ಕಿಲೇಸೋ, ಕೋಧೋ... ಉಪನಾಹೋ...ಪೇ॰... ಸಬ್ಬಾಕುಸಲಾಭಿಸಙ್ಖಾರಾ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಉಪಕ್ಕಿಲೇಸಾ। **ಉಪಕ್ಕಿಲೇಸೇ ಬ್ಯಪನುಜ್ಜ ಸಬ್ಬೇತಿ** ಸಬ್ಬೇ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಉಪಕ್ಕಿಲೇಸೇ ಬ್ಯಪನುಜ್ಜ ಪನುದಿತ್ವಾ ಪಜಹಿತ್ವಾ ವಿನೋದೇತ್ವಾ ಬ್ಯನ್ತೀಕರಿತ್ವಾ ಅನಭಾವಂ ಗಮೇತ್ವಾತಿ - ಉಪಕ್ಕಿಲೇಸೇ ಬ್ಯಪನುಜ್ಜ ಸಬ್ಬೇ।

ಅನಿಸ್ಸಿತೋ ಛೇತ್ವ ಸಿನೇಹದೋಸನ್ತಿ। ಅನಿಸ್ಸಿತೋತಿ ದ್ವೇ ನಿಸ್ಸಯಾ - ತಣ್ಹಾನಿಸ್ಸಯೋ ಚ ದಿಟ್ಠಿನಿಸ್ಸಯೋ ಚ...ಪೇ॰... ಅಯಂ ತಣ್ಹಾನಿಸ್ಸಯೋ...ಪೇ॰... ಅಯಂ ದಿಟ್ಠಿನಿಸ್ಸಯೋ। **ಸಿನೇಹೋತಿ** ದ್ವೇ ಸ್ನೇಹಾ - ತಣ್ಹಾಸ್ನೇಹೋ ಚ ದಿಟ್ಠಿಸ್ನೇಹೋ ಚ...ಪೇ॰... ಅಯಂ ತಣ್ಹಾಸ್ನೇಹೋ...ಪೇ॰... ಅಯಂ ದಿಟ್ಠಿಸ್ನೇಹೋ। **ದೋಸೋತಿ** ಯೋ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಆಘಾತೋ ಪಟಿಘಾತೋ ಪಟಿಘಂ ಪಟಿವಿರೋಧೋ ಕೋಪೋ ಪಕೋಪೋ ಸಮ್ಪಕೋಪೋ ದೋಸೋ ಪದೋಸೋ ಸಮ್ಪದೋಸೋ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಬ್ಯಾಪತ್ತಿ ಮನೋಪದೋಸೋ ಕೋಧೋ ಕುಜ್ಝನಾ ಕುಜ್ಝಿತತ್ತಂ ದೋಸೋ ದುಸ್ಸನಾ ದುಸ್ಸಿತತ್ತಂ ಬ್ಯಾಪತ್ತಿ ಬ್ಯಾಪಜ್ಜನಾ ಬ್ಯಾಪಜ್ಜಿತತ್ತಂ ಚಣ್ಡಿಕ್ಕಂ ಅಸುರೋಪೋ ಅನತ್ತಮನತಾ ಚಿತ್ತಸ್ಸ । **ಅನಿಸ್ಸಿತೋ ಛೇತ್ವ ಸಿನೇಹದೋಸನ್ತಿ** ಸೋ ಪಚ್ಚೇಕಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ತಣ್ಹಾಸ್ನೇಹಞ್ಚ ದಿಟ್ಠಿಸ್ನೇಹಞ್ಚ ದೋಸಞ್ಚ ಛೇತ್ವಾ ಉಚ್ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ಸಮುಚ್ಛಿನ್ದಿತ್ವಾ ಪಜಹಿತ್ವಾ ವಿನೋದೇತ್ವಾ ಬ್ಯನ್ತೀಕರಿತ್ವಾ ಅನಭಾವಂ ಗಮೇತ್ವಾ ಚಕ್ಖುಂ ಅನಿಸ್ಸಿತೋ, ಸೋತಂ ಅನಿಸ್ಸಿತೋ...ಪೇ॰... ದಿಟ್ಠಸುತಮುತವಿಞ್ಞಾತಬ್ಬೇ ಧಮ್ಮೇ ಅನಿಸ್ಸಿತೋ ಅನಲ್ಲೀನೋ ಅನುಪಗತೋ ಅನಜ್ಝೋಸಿತೋ ಅನಧಿಮುತ್ತೋ ನಿಕ್ಖನ್ತೋ ನಿಸ್ಸಟೋ ವಿಪ್ಪಮುತ್ತೋ ವಿಸಞ್ಞುತ್ತೋ ವಿಮರಿಯಾದಿಕತೇನ ಚೇತಸಾ ವಿಹರತೀತಿ - ಅನಿಸ್ಸಿತೋ ಛೇತ್ವ ಸಿನೇಹದೋಸಂ, ಏಕೋ ಚರೇ ಖಗ್ಗವಿಸಾಣಕಪ್ಪೋ। ತೇನಾಹ ಸೋ ಪಚ್ಚೇಕಸಮ್ಬುದ್ಧೋ -

“ಪಹಾಯ ಪಞ್ಚಾವರಣಾನಿ ಚೇತಸೋ, ಉಪಕ್ಕಿಲೇಸೇ ಬ್ಯಪನುಜ್ಜ ಸಬ್ಬೇ।
ಅನಿಸ್ಸಿತೋ ಛೇತ್ವ ಸಿನೇಹದೋಸಂ, ಏಕೋ ಚರೇ ಖಗ್ಗವಿಸಾಣಕಪ್ಪೋ”ತಿ॥

೧೫೩ವಿಪಿಟ್ಠಿಕತ್ವಾನ ಸುಖಂ ದುಖಞ್ಚ, ಪುಬ್ಬೇವ ಚ ಸೋಮನಸ್ಸದೋಮನಸ್ಸಂ।
ಲದ್ಧಾನುಪೇಕ್ಖಂ ಸಮಥಂ ವಿಸುದ್ಧಂ, ಏಕೋ ಚರೇ ಖಗ್ಗವಿಸಾಣಕಪ್ಪೋ॥

ವಿಪಿಟ್ಠಿಕತ್ವಾನ ಸುಖಂ ದುಖಞ್ಚ, ಪುಬ್ಬೇವ ಚ ಸೋಮನಸ್ಸದೋಮನಸ್ಸನ್ತಿ ಸೋ ಪಚ್ಚೇಕಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ಸುಖಸ್ಸ ಚ ಪಹಾನಾ ದುಕ್ಖಸ್ಸ ಚ ಪಹಾನಾ ಪುಬ್ಬೇವ ಸೋಮನಸ್ಸದೋಮನಸ್ಸಾನಂ ಅತ್ಥಙ್ಗಮಾ ಅದುಕ್ಖಮಸುಖಂ ಉಪೇಕ್ಖಾಸತಿಪಾರಿಸುದ್ಧಿಂ ಚತುತ್ಥಂ ಝಾನಂ ಉಪಸಮ್ಪಜ್ಜ ವಿಹರತೀತಿ - ವಿಪಿಟ್ಠಿಕತ್ವಾನ ಸುಖಂ ದುಖಞ್ಚ, ಪುಬ್ಬೇವ ಚ ಸೋಮನಸ್ಸದೋಮನಸ್ಸಂ।

ಲದ್ಧಾನುಪೇಕ್ಖಂ ಸಮಥಂ ವಿಸುದ್ಧನ್ತಿ। ಉಪೇಕ್ಖಾತಿ ಯಾ ಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನೇ ಉಪೇಕ್ಖಾ ಉಪೇಕ್ಖನಾ ಅಜ್ಝುಪೇಕ್ಖನಾ ಚಿತ್ತಸಮತಾ ಚಿತ್ತಪ್ಪಸ್ಸದ್ಧತಾ [ಚಿತ್ತವಿಸಟತಾ (ಕ॰) ಪಸ್ಸ ಮಹಾನಿ॰ ೨೦೭] ಮಜ್ಝತ್ತತಾ ಚಿತ್ತಸ್ಸ। **ಸಮಥೋತಿ** ಯಾ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಠಿತಿ ಸಣ್ಠಿತಿ ಅವಟ್ಠಿತಿ ಅವಿಸಾಹಾರೋ [ಅವಿಸಂಹಾರೋ (ಕ॰) ಪಸ್ಸ ಧ॰ ಸ॰ ೧೧, ೧೫] ಅವಿಕ್ಖೇಪೋ ಅವಿಸಾಹಟಮಾನಸತಾ [ಅವಿಸಂಹಟಮಾನಸತಾ (ಕ॰)] ಸಮಥೋ ಸಮಾಧಿನ್ದ್ರಿಯಂ ಸಮಾಧಿಬಲಂ ಸಮ್ಮಾಸಮಾಧಿ; ಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನೇ ಉಪೇಕ್ಖಾ ಚ ಸಮಥೋ ಚ ಸುದ್ಧಾ ಹೋನ್ತಿ ವಿಸುದ್ಧಾ ಪರಿಯೋದಾತಾ ಅನಙ್ಗಣಾ ವಿಗತೂಪಕ್ಕಿಲೇಸಾ ಮುದುಭೂತಾ ಕಮ್ಮನಿಯಾ ಠಿತಾ ಆನೇಞ್ಜಪ್ಪತ್ತಾ। **ಲದ್ಧಾನುಪೇಕ್ಖಂ ಸಮಥಂ ವಿಸುದ್ಧನ್ತಿ** ಚತುತ್ಥಜ್ಝಾನಂ ಉಪೇಕ್ಖಞ್ಚ ಸಮಥಞ್ಚ ಲದ್ಧಾ ಲಭಿತ್ವಾ ವಿನ್ದಿತ್ವಾ ಪಟಿಲಭಿತ್ವಾತಿ - ಲದ್ಧಾನುಪೇಕ್ಖಂ ಸಮಥಂ ವಿಸುದ್ಧಂ, ಏಕೋ ಚರೇ ಖಗ್ಗವಿಸಾಣಕಪ್ಪೋ। ತೇನಾಹ ಸೋ ಪಚ್ಚೇಕಸಮ್ಬುದ್ಧೋ -

"ವಿಪಿಟ್ಠಿಕತ್ವಾನ ಸುಖಂ ದುಖಞ್ಚ, ಪುಬ್ಬೇವ ಚ ಸೋಮನಸ್ಸದೋಮನಸ್ಸಂ।
ಲದ್ಧಾನುಪೇಕ್ಖಂ ಸಮಥಂ ವಿಸುದ್ಧಂ, ಏಕೋ ಚರೇ ಖಗ್ಗವಿಸಾಣಕಪ್ಪೋ"ತಿ॥

೧೫೪ಆರದ್ಧವೀರಿಯೋ ಪರಮತ್ಥಪತ್ತಿಯಾ, ಅಲೀನಚಿತ್ತೋ ಅಕುಸೀತವುತ್ತಿ।
ದಳ್ಹನಿಕ್ಕಮೋ ಥಾಮಬಲೂಪಪನ್ನೋ, ಏಕೋ ಚರೇ ಖಗ್ಗವಿಸಾಣಕಪ್ಪೋ॥

ಆರದ್ಧವೀರಿಯೋ ಪರಮತ್ಥಪತ್ತಿಯಾತಿ ಪರಮತ್ಥಂ ವುಚ್ಚತಿ ಅಮತಂ ನಿಬ್ಬಾನಂ। ಯೋ ಸೋ ಸಬ್ಬಸಙ್ಖಾರಸಮಥೋ ಸಬ್ಬೂಪಧಿಪಟಿನಿಸ್ಸಗ್ಗೋ ತಣ್ಹಕ್ಖಯೋ ವಿರಾಗೋ ನಿರೋಧೋ ನಿಬ್ಬಾನಂ। ಪರಮತ್ಥಸ್ಸ ಪತ್ತಿಯಾ ಲಾಭಾಯ ಪಟಿಲಾಭಾಯ ಅಧಿಗಮಾಯ ಫಸ್ಸನಾಯ ಸಚ್ಛಿಕಿರಿಯಾಯ ಆರದ್ಧವೀರಿಯೋ ವಿಹರತಿ ಅಕುಸಲಾನಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಪಹಾನಾಯ ಕುಸಲಾನಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಸಮ್ಪದಾಯ ಥಾಮವಾ [ಥಾಮಸಾ (ಕ॰)] ದಳ್ಹಪರಕ್ಕಮೋ ಅನಿಕ್ಖಿತ್ತಧುರೋ ಕುಸಲೇಸು ಧಮ್ಮೇಸೂತಿ - ಆರದ್ಧವೀರಿಯೋ ಪರಮತ್ಥಪತ್ತಿಯಾ।

ಅಲೀನಚಿತ್ತೋ ಅಕುಸೀತವುತ್ತೀತಿ ಸೋ ಪಚ್ಚೇಕಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ಅನುಪ್ಪನ್ನಾನಂ ಪಾಪಕಾನಂ ಅಕುಸಲಾನಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಅನುಪ್ಪಾದಾಯ ಛನ್ದಂ ಜನೇತಿ ವಾಯಮತಿ ವೀರಿಯಂ ಆರಭತಿ ಚಿತ್ತಂ ಪಗ್ಗಣ್ಹಾತಿ ಪದಹತಿ, ಉಪ್ಪನ್ನಾನಂ ಪಾಪಕಾನಂ ಅಕುಸಲಾನಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಪಹಾನಾಯ…ಪೇ॰… ಅನುಪ್ಪನ್ನಾನಂ ಕುಸಲಾನಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಉಪ್ಪಾದಾಯ…ಪೇ॰… ಉಪ್ಪನ್ನಾನಂ ಕುಸಲಾನಂ ಧಮ್ಮಾನಂ ಠಿತಿಯಾ ಅಸಮ್ಮೋಸಾಯ ಭಿಯ್ಯೋಭಾವಾಯ ವೇಪುಲ್ಲಾಯ ಭಾವನಾಯ ಪಾರಿಪೂರಿಯಾ [ಭಾವನಾಪಾರಿಪೂರಿಯಾ (ಸ್ಯಾ॰)] ಛನ್ದಂ ಜನೇತಿ ವಾಯಮತಿ ವೀರಿಯಂ ಆರಭತಿ ಚಿತ್ತಂ ಪಗ್ಗಣ್ಹಾತಿ ಪದಹತೀತಿ - ಏವಂ ಅಲೀನಚಿತ್ತೋ ಅಕುಸೀತವುತ್ತಿ।

ಅಥ ವಾ, "ಕಾಮಂ ತಚೋ ಚ ನ್ಹಾರು ಚ ಅಟ್ಠಿ ಚ ಅವಸಿಸ್ಸತು [ಅವಸುಸ್ಸತು (ಸ್ಯಾ॰) ಮ॰ ನಿ॰ ೨.೧೮೪; ಸಂ॰ ನಿ॰ ೨.೨೨ ಪಸ್ಸಿತಬ್ಬಂ], ಸರೀರೇ ಉಪಸುಸ್ಸತು ಮಂಸಲೋಹಿತಂ, ಯಂ ತಂ ಪುರಿಸಥಾಮೇನ ಪುರಿಸಬಲೇನ ಪುರಿಸವೀರಿಯೇನ ಪುರಿಸಪರಕ್ಕಮೇನ ಪತ್ತಬ್ಬಂ ನ ತಂ ಅಪಾಪುಣಿತ್ವಾ ವೀರಿಯಸ್ಸ ಸಣ್ಠಾನಂ [ವಿರಿಯಸ್ಸ ಠಾನಂ (ಸ್ಯಾ॰)] ಭವಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಚಿತ್ತಂ ಪಗ್ಗಣ್ಹಾತಿ ಪದಹತಿ। ಏವಮ್ಪಿ ಅಲೀನಚಿತ್ತೋ ಅಕುಸೀತವುತ್ತಿ।

ನಾಸಿಸ್ಸಂ ನ ಪಿವಿಸ್ಸಾಮಿ, ವಿಹಾರತೋ ನ ನಿಕ್ಖಮೇ।
ನಪಿ ಪಸ್ಸಂ ನಿಪಾತೇಸ್ಸಂ, ತಣ್ಹಾಸಲ್ಲೇ ಅನೂಹತೇತಿ॥

ಚಿತ್ತಂ ಪಗ್ಗಣ್ಹಾತಿ ಪದಹತಿ। ಏವಮ್ಪಿ ಅಲೀನಚಿತ್ತೋ ಅಕುಸೀತವುತ್ತಿ।

"ನ ತಾವಾಹಂ ಇಮಂ ಪಲ್ಲಙ್ಕಂ ಭಿನ್ದಿಸ್ಸಾಮಿ ಯಾವ ಮೇ ನ ಅನುಪಾದಾಯ ಆಸವೇಹಿ ಚಿತ್ತಂ ವಿಮುಚ್ಚಿಸ್ಸತೀ"ತಿ ಚಿತ್ತಂ ಪಗ್ಗಣ್ಹಾತಿ ಪದಹತಿ। ಏವಮ್ಪಿ ಅಲೀನಚಿತ್ತೋ ಅಕುಸೀತವುತ್ತಿ।

“ನ ತಾವಾಹಂ ಇಮಮ್ಹಾ ಆಸನಾ ವುಟ್ಠಹಿಸ್ಸಾಮಿ ಯಾವ ಮೇ ನ ಅನುಪಾದಾಯ ಆಸವೇಹಿ ಚಿತ್ತಂ ವಿಮುಚ್ಚಿಸ್ಸತೀ”ತಿ ಚಿತ್ತಂ ಪಗ್ಗಣ್ಹಾತಿ ಪದಹತಿ। ಏವಮ್ಪಿ ಅಲೀನಚಿತ್ತೋ ಅಕುಸೀತವುತ್ತಿ।

“ನ ತಾವಾಹಂ ಇಮಮ್ಹಾ ಚಙ್ಕಮಾ ಓರೋಹಿಸ್ಸಾಮಿ…ಪೇ॰… ವಿಹಾರಾ ನಿಕ್ಖಮಿಸ್ಸಾಮಿ… ಅಡ್ಢಯೋಗಾ ನಿಕ್ಖಮಿಸ್ಸಾಮಿ… ಪಾಸಾದಾ ನಿಕ್ಖಮಿಸ್ಸಾಮಿ… ಹಮ್ಮಿಯಾ ನಿಕ್ಖಮಿಸ್ಸಾಮಿ… ಗುಹಾಯ ನಿಕ್ಖಮಿಸ್ಸಾಮಿ… ಲೇಣಾ ನಿಕ್ಖಮಿಸ್ಸಾಮಿ… ಕುಟಿಯಾ ನಿಕ್ಖಮಿಸ್ಸಾಮಿ… ಕೂಟಾಗಾರಾ ನಿಕ್ಖಮಿಸ್ಸಾಮಿ… ಅಟ್ಟಾ ನಿಕ್ಖಮಿಸ್ಸಾಮಿ… ಮಾಳಾ ನಿಕ್ಖಮಿಸ್ಸಾಮಿ… ಉದ್ದಣ್ಡಾ ನಿಕ್ಖಮಿಸ್ಸಾಮಿ … ಉಪಟ್ಠಾನಸಾಲಾಯ ನಿಕ್ಖಮಿಸ್ಸಾಮಿ… ಮಣ್ಡಪಾ ನಿಕ್ಖಮಿಸ್ಸಾಮಿ… ರುಕ್ಖಮೂಲಾ ನಿಕ್ಖಮಿಸ್ಸಾಮಿ ಯಾವ ಮೇ ನ ಅನುಪಾದಾಯ ಆಸವೇಹಿ ಚಿತ್ತಂ ವಿಮುಚ್ಚಿಸ್ಸತೀ”ತಿ ಚಿತ್ತಂ ಪಗ್ಗಣ್ಹಾತಿ ಪದಹತಿ। ಏವಮ್ಪಿ ಅಲೀನಚಿತ್ತೋ ಅಕುಸೀತವುತ್ತಿ।

“ಇಮಸ್ಮಿಂಯೇವ ಪುಬ್ಬಣ್ಹಸಮಯೇ [ಪುಬ್ಬಣ್ಹಸಮಯಂ (ಕ॰) ಮಹಾನಿ॰ ೧೭] ಅರಿಯಧಮ್ಮಂ ಆಹರಿಸ್ಸಾಮಿ ಸಮಾಹರಿಸ್ಸಾಮಿ ಅಧಿಗಚ್ಛಿಸ್ಸಾಮಿ ಫಸ್ಸಯಿಸ್ಸಾಮಿ ಸಚ್ಛಿಕರಿಸ್ಸಾಮೀ”ತಿ ಚಿತ್ತಂ ಪಗ್ಗಣ್ಹಾತಿ ಪದಹತಿ। ಏವಮ್ಪಿ ಅಲೀನಚಿತ್ತೋ ಅಕುಸೀತವುತ್ತಿ। ಇಮಸ್ಮಿಂಯೇವ ಮಜ್ಝನ್ಹಿಕಸಮಯೇ…ಪೇ॰… ಸಾಯನ್ಹಸಮಯೇ …ಪೇ॰… ಪುರೇಭತ್ತಂ… ಪಚ್ಛಾಭತ್ತಂ… ಪುರಿಮಯಾಮಂ… ಮಜ್ಝಿಮಯಾಮಂ… ಪಚ್ಛಿಮಯಾಮಂ… ಕಾಳೇ… ಜುಣ್ಹೇ… ವಸ್ಸೇ… ಹೇಮನ್ತೇ … ಗಿಮ್ಹೇ… ಪುರಿಮೇ ವಯೋಖನ್ಧೇ… ಮಜ್ಝಿಮೇ ವಯೋಖನ್ಧೇ… ಪಚ್ಛಿಮೇ ವಯೋಖನ್ಧೇ ಅರಿಯಧಮ್ಮಂ ಆಹರಿಸ್ಸಾಮಿ ಸಮಾಹರಿಸ್ಸಾಮಿ ಅಧಿಗಚ್ಛಿಸ್ಸಾಮಿ ಫಸ್ಸಯಿಸ್ಸಾಮಿ ಸಚ್ಛಿಕರಿಸ್ಸಾಮೀತಿ ಚಿತ್ತಂ ಪಗ್ಗಣ್ಹಾತಿ ಪದಹತಿ। ಏವಮ್ಪಿ ಅಲೀನಚಿತ್ತೋ ಅಕುಸೀತವುತ್ತಿ।

ದಳ್ಹನಿಕ್ಕಮೋ ಥಾಮಬಲೂಪಪನ್ನೋತಿ ಸೋ ಪಚ್ಚೇಕಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ದಳ್ಹಸಮಾದಾನೋ ಅಹೋಸಿ ಕುಸಲೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು ಅವಟ್ಠಿತಸಮಾದಾನೋ ಕಾಯಸುಚರಿತೇ ವಚೀಸುಚರಿತೇ ಮನೋಸುಚರಿತೇ ದಾನಸಂವಿಭಾಗೇ ಸೀಲಸಮಾದಾನೇ ಉಪೋಸಥುಪವಾಸೇ ಮತ್ತೇಯ್ಯತಾಯ [ಮೇತ್ತೇಯ್ಯತಾಯ (ಸ್ಯಾ॰ ಕ॰) ಮೋಗ್ಗಲ್ಲಾನಬ್ಯಾಕರಣೇ ೪.೩೯ ಸುತ್ತಂ ಓಲೋಕೇತಬ್ಬಂ] ಪೇತ್ತೇಯ್ಯತಾಯ ಸಾಮಞ್ಞತಾಯ ಬ್ರಹ್ಮಞ್ಞತಾಯ ಕುಲೇಜೇಟ್ಠಾಪಚಾಯಿತಾಯ ಅಞ್ಞತರಞ್ಞತರೇಸು ಅಧಿಕುಸಲೇಸು ಧಮ್ಮೇಸೂತಿ - ದಳ್ಹನಿಕ್ಕಮೋ। **ಥಾಮಬಲೂಪಪನ್ನೋ**ತಿ ಸೋ ಪಚ್ಚೇಕಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ಥಾಮೇನ ಚ ಬಲೇನ ಚ ವೀರಿಯೇನ ಚ ಪರಕ್ಕಮೇನ ಚ ಪಞ್ಞಾಯ ಚ ಉಪೇತೋ ಹೋತಿ ಸಮುಪೇತೋ ಉಪಾಗತೋ ಸಮುಪಾಗತೋ ಉಪಪನ್ನೋ ಸಮುಪಪನ್ನೋ ಸಮನ್ನಾಗತೋತಿ - ದಳ್ಹನಿಕ್ಕಮೋ ಥಾಮಬಲೂಪಪನ್ನೋ, ಏಕೋ ಚರೇ ಖಗ್ಗವಿಸಾಣಕಪ್ಪೋ। ತೇನಾಹ ಸೋ ಪಚ್ಚೇಕಸಮ್ಬುದ್ಧೋ -

“ಆರದ್ಧವೀರಿಯೋ ಪರಮತ್ಥಪತ್ತಿಯಾ, ಅಲೀನಚಿತ್ತೋ ಅಕುಸೀತವುತ್ತಿ।
ದಳ್ಹನಿಕ್ಕಮೋ ಥಾಮಬಲೂಪಪನ್ನೋ, ಏಕೋ ಚರೇ ಖಗ್ಗವಿಸಾಣಕಪ್ಪೋ”ತಿ॥

೧೫೫ಪಟಿಸಲ್ಲಾನಂ ಝಾನಮರಿಞ್ಚಮಾನೋ, ಧಮ್ಮೇಸು ನಿಚ್ಚಂ ಅನುಧಮ್ಮಚಾರೀ।
ಆದೀನವಂ ಸಮ್ಮಸಿತಾ ಭವೇಸು, ಏಕೋ ಚರೇ ಖಗ್ಗವಿಸಾಣಕಪ್ಪೋ॥

ಪಟಿಸಲ್ಲಾನಂ ಝಾನಮರಿಞ್ಚಮಾನೋತಿ ಸೋ ಪಚ್ಚೇಕಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ಪಟಿಸಲ್ಲಾನಾರಾಮೋ ಹೋತಿ ಪಟಿಸಲ್ಲಾನರತೋ ಅಜ್ಝತ್ತಂ ಚೇತೋಸಮಥಮನುಯುತ್ತೋ ಅನಿರಾಕತಜ್ಝಾನೋ ವಿಪಸ್ಸನಾಯ ಸಮನ್ನಾಗತೋ ಬ್ರೂಹೇತಾ ಸುಞ್ಞಾಗಾರಂ ಝಾಯೀ ಝಾನರತೋ ಏಕತ್ತಮನುಯುತ್ತೋ ಸದತ್ಥಗರುಕೋತಿ ಪಟಿಸಲ್ಲಾನಂ। **ಝಾನಮರಿಞ್ಚಮಾನೋ**ತಿ ಸೋ ಪಚ್ಚೇಕಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ದ್ವೀಹಿ ಕಾರಣೇಹಿ ಝಾನಂ ನ ರಿಞ್ಚತಿ - ಅನುಪ್ಪನ್ನಸ್ಸ ವಾ ಪಠಮಸ್ಸ ಝಾನಸ್ಸ ಉಪ್ಪಾದಾಯ ಯುತ್ತೋ ಪಯುತ್ತೋ ಸಂಯುತ್ತೋ ಆಯುತ್ತೋ ಸಮಾಯುತ್ತೋ, ಅನುಪ್ಪನ್ನಸ್ಸ ವಾ ದುತಿಯಸ್ಸ ಝಾನಸ್ಸ…ಪೇ॰… ಅನುಪ್ಪನ್ನಸ್ಸ ವಾ ತತಿಯಸ್ಸ ಝಾನಸ್ಸ… ಅನುಪ್ಪನ್ನಸ್ಸ ವಾ ಚತುತ್ಥಸ್ಸ ಝಾನಸ್ಸ ಉಪ್ಪಾದಾಯ ಯುತ್ತೋ ಪಯುತ್ತೋ ಸಂಯುತ್ತೋ ಆಯುತ್ತೋ ಸಮಾಯುತ್ತೋತಿ - ಏವಮ್ಪಿ ಝಾನಂ ನ ರಿಞ್ಚತಿ।

ಅಥ ವಾ, ಉಪ್ಪನ್ನಂ ವಾ ಪಠಮಂ ಝಾನಂ ಆಸೇವತಿ ಭಾವೇತಿ ಬಹುಲೀಕರೋತಿ, ಉಪ್ಪನ್ನಂ ವಾ ದುತಿಯಂ ಝಾನಂ... ಪೇ॰... ಉಪ್ಪನ್ನಂ ವಾ ತತಿಯಂ ಝಾನಂ... ಉಪ್ಪನ್ನಂ ವಾ ಚತುತ್ಥಂ ಝಾನಂ ಆಸೇವತಿ ಭಾವೇತಿ ಬಹುಲೀಕರೋತಿ। ಏವಮ್ಪಿ ಝಾನಂ ನ ರಿಞ್ಚತೀತಿ - ಪಟಿಸಲ್ಲಾನಂ ಝಾನಮರಿಞ್ಚಮಾನೋ।

ಧಮ್ಮೇಸು ನಿಚ್ಚಂ ಅನುಧಮ್ಮಚಾರೀತಿ ಧಮ್ಮಾ ವುಚ್ಚನ್ತಿ ಚತ್ತಾರೋ ಸತಿಪಟ್ಠಾನಾ...ಪೇ॰... ಅರಿಯೋ ಅಟ್ಠಙ್ಗಿಕೋ ಮಗ್ಗೋ। ಕತಮೇ ಅನುಧಮ್ಮಾ? ಸಮ್ಮಾಪಟಿಪದಾ ಅಪಚ್ಚನೀಕಪಟಿಪದಾ ಅನ್ವತ್ಥಪಟಿಪದಾ ಧಮ್ಮಾನುಧಮ್ಮಪಟಿಪದಾ ಸೀಲೇಸು ಪರಿಪೂರಕಾರಿತಾ ಇನ್ದ್ರಿಯೇಸು ಗುತ್ತದ್ವಾರತಾ ಭೋಜನೇ ಮತ್ತಞ್ಞುತಾ ಜಾಗರಿಯಾನುಯೋಗೋ ಸತಿಸಮ್ಪಜಞ್ಞಂ - ಇಮೇ ವುಚ್ಚನ್ತಿ ಅನುಧಮ್ಮಾ। **ಧಮ್ಮೇಸು ನಿಚ್ಚಂ ಅನುಧಮ್ಮಚಾರೀ**ತಿ ಧಮ್ಮೇಸು ನಿಚ್ಚಕಾಲಂ ಧುವಕಾಲಂ ಸತತಂ ಸಮಿತಂ ಅವೋಕಿಣ್ಣಂ ಪೋಙ್ಖಾನುಪೋಙ್ಖಂ ಉದಕೂಮಿಕಜಾತಂ [ಉದಕುಮ್ಮಿಜಾತಂ (ಸ್ಯಾ॰), ಉದಕುಮ್ಮಿಕಜಾತಂ (ಕ॰)]

ಅವೀಚಿಸನ್ತತಿಸಹಿತಂ ಫಸ್ಸಿತಂ ಪುರೇಭತ್ತಂ ಪಚ್ಛಾಭತ್ತಂ ಪುರಿಮಯಾಮಂ ಮಜ್ಝಿಮಯಾಮಂ ಪಚ್ಛಿಮಯಾಮಂ ಕಾಳೇ ಜುಣ್ಹೇ ವಸ್ಸೇ ಹೇಮನ್ತೇ ಗಿಮ್ಹೇ ಪುರಿಮೇ ವಯೋಖನ್ಧೇ ಮಜ್ಝಿಮೇ ವಯೋಖನ್ಧೇ ಪಚ್ಛಿಮೇ ವಯೋಖನ್ಧೇ ಚರತಿ ವಿಹರತಿ ಇರಿಯತಿ ವತ್ತೇತಿ ಪಾಲೇತಿ ಯಪೇತಿ ಯಾಪೇತೀತಿ - ಧಮ್ಮೇಸು ನಿಚ್ಚಂ ಅನುಧಮ್ಮಚಾರೀ।

ಆದೀನವಂ ಸಮ್ಮಸಿತಾ ಭವೇಸೂತಿ "ಸಬ್ಬೇ ಸಙ್ಖಾರಾ ಅನಿಚ್ಚಾ"ತಿ ಆದೀನವಂ ಸಮ್ಮಸಿತಾ ಭವೇಸು, "ಸಬ್ಬೇ ಸಙ್ಖಾರಾ ದುಕ್ಖಾ"ತಿ...ಪೇ॰... "ಸಬ್ಬೇ ಧಮ್ಮಾ ಅನತ್ತಾ"ತಿ...ಪೇ॰... "ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಸಮುದಯಧಮ್ಮಂ, ಸಬ್ಬಂ ತಂ ನಿರೋಧಧಮ್ಮ"ನ್ತಿ ಆದೀನವಂ ಸಮ್ಮಸಿತಾ ಭವೇಸೂತಿ - ಆದೀನವಂ ಸಮ್ಮಸಿತಾ ಭವೇಸು, ಏಕೋ ಚರೇ ಖಗ್ಗವಿಸಾಣಕಪ್ಪೋ। ತೇನಾಹ ಸೋ ಪಚ್ಚೇಕಸಮ್ಬುದ್ಧೋ -

> "ಪಟಿಸಲ್ಲಾನಂ ಝಾನಮರಿಞ್ಚಮಾನೋ, ಧಮ್ಮೇಸು ನಿಚ್ಚಂ ಅನುಧಮ್ಮಚಾರೀ।
> ಆದೀನವಂ ಸಮ್ಮಸಿತಾ ಭವೇಸು, ಏಕೋ ಚರೇ ಖಗ್ಗವಿಸಾಣಕಪ್ಪೋ"ತಿ॥

೧೫೬.ತಣ್ಹಕ್ಖಯಂ ಪತ್ಥಯಮಪ್ಪಮತ್ತೋ, ಅನೇಳಮೂಗೋ [ಅನೇಲಮೂಗೋ (ಸ್ಯಾ॰ ಕ॰)] **ಸುತವಾ ಸತೀಮಾ।**
ಸಙ್ಖಾತಧಮ್ಮೋ ನಿಯತೋ ಪಧಾನವಾ, ಏಕೋ ಚರೇ ಖಗ್ಗವಿಸಾಣಕಪ್ಪೋ॥

ತಣ್ಹಕ್ಖಯಂ ಪತ್ಥಯಮಪ್ಪಮತ್ತೋತಿ। **ತಣ್ಹಾ**ತಿ ರೂಪತಣ್ಹಾ...ಪೇ॰... ಧಮ್ಮತಣ್ಹಾ। **ತಣ್ಹಕ್ಖಯ**ನ್ತಿ ರಾಗಕ್ಖಯಂ ದೋಸಕ್ಖಯಂ ಮೋಹಕ್ಖಯಂ ಗತಿಕ್ಖಯಂ ಉಪಪತ್ತಿಕ್ಖಯಂ ಪಟಿಸನ್ಧಿಕ್ಖಯಂ ಭವಕ್ಖಯಂ ಸಂಸಾರಕ್ಖಯಂ ವಟ್ಟಕ್ಖಯಂ ಪತ್ಥಯನ್ತೋ ಇಚ್ಛನ್ತೋ ಸಾದಿಯನ್ತೋ ಪಿಹಯನ್ತೋ ಅಭಿಜಪ್ಪನ್ತೋತಿ - ತಣ್ಹಕ್ಖಯಂ ಪತ್ಥಯಂ। **ಅಪ್ಪಮತ್ತೋ**ತಿ ಸೋ ಪಚ್ಚೇಕಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ಸಕ್ಕಚ್ಚಕಾರೀ ಸಾತಚ್ಚಕಾರೀ...ಪೇ॰... ಅಪ್ಪಮಾದೋ ಕುಸಲೇಸು ಧಮ್ಮೇಸೂತಿ - ತಣ್ಹಕ್ಖಯಂ ಪತ್ಥಯಮಪ್ಪಮತ್ತೋ।

ಅನೇಳಮೂಗೋ ಸುತವಾ ಸತೀಮಾತಿ। **ಅನೇಳಮೂಗೋ**ತಿ ಸೋ ಪಚ್ಚೇಕಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ಪಣ್ಡಿತೋ ಪಞ್ಞವಾ ಬುದ್ಧಿಮಾ ಞಾಣೀ ವಿಭಾವೀ ಮೇಧಾವೀ। **ಸುತವಾ**ತಿ ಸೋ ಪಚ್ಚೇಕಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ಬಹುಸ್ಸುತೋ ಹೋತಿ ಸುತಧರೋ ಸುತಸನ್ನಿಚ್ಚಯೋ। ಯೇ ತೇ ಧಮ್ಮಾ ಆದಿಕಲ್ಯಾಣಾ ಮಜ್ಝೇಕಲ್ಯಾಣಾ ಪರಿಯೋಸಾನಕಲ್ಯಾಣಾ ಸಾತ್ಥಂ ಸಬ್ಯಞ್ಜನಂ ಕೇವಲಪರಿಪುಣ್ಣಂ ಪರಿಸುದ್ಧಂ ಬ್ರಹ್ಮಚರಿಯಂ ಅಭಿವದನ್ತಿ, ತಥಾರೂಪಾಸ್ಸ ಧಮ್ಮಾ ಬಹುಸ್ಸುತಾ ಹೋನ್ತಿ ಧಾತಾ ವಚಸಾ ಪರಿಚಿತಾ ಮನಸಾನುಪೇಕ್ಖಿತಾ ದಿಟ್ಠಿಯಾ ಸುಪ್ಪಟಿವಿದ್ಧಾ। **ಸತೀಮಾ**ತಿ ಸೋ ಪಚ್ಚೇಕಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ಸತಿಮಾ ಹೋತಿ ಪರಮೇನ ಸತಿನೇಪಕ್ಕೇನ ಸಮನ್ನಾಗತತ್ತಾ ಚಿರಕತಮ್ಪಿ ಚಿರಭಾಸಿತಮ್ಪಿ ಸರಿತಾ ಅನುಸ್ಸರಿತಾತಿ - ಅನೇಳಮೂಗೋ ಸುತವಾ ಸತೀಮಾ।

ಸಙ್ಖಾತಧಮ್ಮೋ ನಿಯತೋ ಪಧಾನವಾತಿ ಸಙ್ಖಾತಧಮ್ಮೋ ವುಚ್ಚತಿ ಞಾಣಂ। ಯಾ ಪಞ್ಞಾ ಪಜಾನನಾ...ಪೇ॰... ಅಮೋಹೋ ಧಮ್ಮವಿಚಯೋ ಸಮ್ಮಾದಿಟ್ಠಿ। **ಸಙ್ಖಾತಧಮ್ಮೋ**ತಿ ಸೋ ಪಚ್ಚೇಕಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ಸಙ್ಖಾತಧಮ್ಮೋ ಞಾತಧಮ್ಮೋ ತುಲಿತಧಮ್ಮೋ ತೀರಿತಧಮ್ಮೋ ವಿಭೂತಧಮ್ಮೋ ವಿಭಾವಿತಧಮ್ಮೋ "ಸಬ್ಬೇ ಸಙ್ಖಾರಾ ಅನಿಚ್ಚಾ"ತಿ ಸಙ್ಖಾತಧಮ್ಮೋ...ಪೇ॰... "ಯಂ ಕಿಞ್ಚಿ ಸಮುದಯಧಮ್ಮಂ ಸಬ್ಬಂ ತಂ ನಿರೋಧಧಮ್ಮ"ನ್ತಿ ಸಙ್ಖಾತಧಮ್ಮೋ ಞಾತಧಮ್ಮೋ ತುಲಿತಧಮ್ಮೋ ತೀರಿತಧಮ್ಮೋ ವಿಭೂತಧಮ್ಮೋ ವಿಭಾವಿತಧಮ್ಮೋ। ಅಥ ವಾ, ತಸ್ಸ ಪಚ್ಚೇಕಸಮ್ಬುದ್ಧಸ್ಸ ಚ ಖನ್ಧಾ ಸಂಖಿತ್ತಾ ಧಾತುಯೋ ಸಂಖಿತ್ತಾ ಆಯತನಾನಿ ಸಂಖಿತ್ತಾನಿ ಗತಿಯೋ ಸಂಖಿತ್ತಾ ಉಪಪತ್ತಿಯೋ ಸಂಖಿತ್ತಾ ಪಟಿಸನ್ಧಿಯೋ ಸಂಖಿತ್ತಾ ಭವಾ ಸಂಖಿತ್ತಾ ಸಂಸಾರಾ ಸಂಖಿತ್ತಾ ವಟ್ಟಾ ಸಂಖಿತ್ತಾ। ಅಥ ವಾ, ಸೋ ಪಚ್ಚೇಕಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ಖನ್ಧಪರಿಯನ್ತೇ ಠಿತೋ ಧಾತುಪರಿಯನ್ತೇ ಠಿತೋ ಆಯತನಪರಿಯನ್ತೇ ಠಿತೋ ಗತಿಪರಿಯನ್ತೇ ಠಿತೋ ಉಪಪತ್ತಿಪರಿಯನ್ತೇ ಠಿತೋ ಪಟಿಸನ್ಧಿಪರಿಯನ್ತೇ ಠಿತೋ ಭವಪರಿಯನ್ತೇ ಠಿತೋ ಸಂಸಾರಪರಿಯನ್ತೇ ಠಿತೋ ವಟ್ಟಪರಿಯನ್ತೇ ಠಿತೋ ಸಙ್ಖಾರಪರಿಯನ್ತೇ ಠಿತೋ ಅನ್ತಿಮಭವೇ [ಅನ್ತಿಮೇ ಭವೇ (ಕ॰) ಚೂಳನಿ॰ ಮೇತ್ತಗೂಮಾಣವಪುಚ್ಛಾನಿದ್ದೇಸ ೨೮] ಠಿತೋ ಅನ್ತಿಮಸಮುಸ್ಸಯೇ ಠಿತೋ ಅನ್ತಿಮದೇಹಧರೋ ಪಚ್ಚೇಕಸಮ್ಬುದ್ಧೋ।

ತಸ್ಸಾಯಂ ಪಚ್ಛಿಮಕೋ ಭವೋ, ಚರಿಮೋಯಂ ಸಮುಸ್ಸಯೋ।
ಜಾತಿಮರಣಸಂಸಾರೋ [ಜಾತಿಜರಾಮರಣಸಂಸಾರೋ (ಸ್ಯಾ॰) ಏವಮೀದಿಸೇಸು ಠಾನೇಸು], ನತ್ಥಿ ತಸ್ಸ ಪುನಬ್ಭವೋತಿ॥

ತಂಕಾರಣಾ ಪಚ್ಚೇಕಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ಸಙ್ಖಾತಧಮ್ಮೋ। **ನಿಯತೋ**ತಿ ನಿಯಾಮಾ ವುಚ್ಚನ್ತಿ ಚತ್ತಾರೋ ಅರಿಯಮಗ್ಗಾ। ಚತೂಹಿ ಅರಿಯಮಗ್ಗೇಹಿ ಸಮನ್ನಾಗತೋತಿ ನಿಯತೋ। ನಿಯಾಮಂ ಪತ್ತೋ ಸಮ್ಪತ್ತೋ ಅಧಿಗತೋ ಫಸ್ಸಿತೋ ಸಚ್ಛಿಕತೋ ಪತ್ತೋ ನಿಯಾಮಂ। **ಪಧಾನವಾ**ತಿ ಪಧಾನಂ ವುಚ್ಚತಿ ವೀರಿಯಂ। ಸೋ ಚೇತಸೋ ವೀರಿಯಾರಮ್ಭೋ ನಿಕ್ಕಮೋ ಪರಕ್ಕಮೋ ಉಯ್ಯಾಮೋ ವಾಯಾಮೋ ಉಸ್ಸಾಹೋ ಉಸ್ಸೋಳ್ಹೀ ಥಾಮೋ ಧಿತಿ ಅಸಿಥಿಲಪರಕ್ಕಮೋ ಅನಿಕ್ಖಿತ್ತಛನ್ದತಾ ಅನಿಕ್ಖಿತ್ತಧುರತಾ ಧುರಸಮ್ಪಗ್ಗಾಹೋ ವೀರಿಯಂ ವೀರಿಯಿನ್ದ್ರಿಯಂ ವೀರಿಯಬಲಂ ಸಮ್ಮಾವಾಯಾಮೋ। ಸೋ ಪಚ್ಚೇಕಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ಇಮಿನಾ ಪಧಾನೇನ ಉಪೇತೋ ಸಮುಪೇತೋ ಉಪಾಗತೋ ಸಮುಪಾಗತೋ ಉಪಪನ್ನೋ ಸಮುಪಪನ್ನೋ ಸಮನ್ನಾಗತೋ। ತಸ್ಮಾ ಸೋ ಪಚ್ಚೇಕಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ಪಧಾನವಾತಿ - ಸಙ್ಖಾತಧಮ್ಮೋ ನಿಯತೋ ಪಧಾನವಾ, ಏಕೋ ಚರೇ ಖಗ್ಗವಿಸಾಣಕಪ್ಪೋ। ತೇನಾಹ ಸೋ ಪಚ್ಚೇಕಸಮ್ಬುದ್ಧೋ -

"ತಣ್ಹಕ್ಖಯಂ ಪತ್ಥಯಮಪ್ಪಮತ್ತೋ, ಅನೇಳಮೂಗೋ ಸುತವಾ ಸತೀಮಾ।
ಸಙ್ಖಾತಧಮ್ಮೋ ನಿಯತೋ ಪಧಾನವಾ, ಏಕೋ ಚರೇ ಖಗ್ಗವಿಸಾಣಕಪ್ಪೋ"ತಿ॥

೧೫೭.ಸೀಹೋವ ಸದ್ದೇಸು ಅಸನ್ತಸನ್ತೋ, ವಾತೋವ ಜಾಲಮ್ಹಿ ಅಸಜ್ಜಮಾನೋ।
ಪದುಮಂವ ತೋಯೇನ ಅಲಿಮ್ಪಮಾನೋ [ಅಲಿಪ್ಪಮಾನೋ, ಸು॰ ನಿ॰ ೭೧], **ಏಕೋ ಚರೇ ಖಗ್ಗವಿಸಾಣಕಪ್ಪೋ॥**

ಸೀಹೋವ ಸದ್ದೇಸು ಅಸನ್ತಸನ್ತೋತಿ ಯಥಾ ಸೀಹೋ ಮಿಗರಾಜಾ ಸದ್ದೇಸು ಅಸನ್ತಾಸೀ ಅಪರಿಸನ್ತಾಸೀ ಅನುತ್ರಾಸೀ ಅನುಬ್ಬಿಗ್ಗೋ ಅನುಸ್ಸಙ್ಕೀ [ಅನುಸ್ಸುಕೀ (ಸ್ಯಾ॰)] ಅನುತ್ರಾಸೋ ಅಭೀರೂ ಅಛಮ್ಭೀ ಅನುತ್ರಾಸೀ ಅಪಲಾಯೀ, ಪಚ್ಚೇಕಸಮ್ಬುದ್ಧೋಪಿ ಸದ್ದೇಸು ಅಸನ್ತಾಸೀ ಅಪರಿಸನ್ತಾಸೀ ಅನುತ್ರಾಸೀ ಅನುಬ್ಬಿಗ್ಗೋ ಅನುಸ್ಸಙ್ಕೀ ಅನುತ್ರಾಸೋ ಅಭೀರೂ ಅಛಮ್ಭೀ ಅನುತ್ರಾಸೀ ಅಪಲಾಯೀ ಪಹೀನಭಯಭೇರವೋ ವಿಗತಲೋಮಹಂಸೋ ವಿಹರತೀತಿ - ಸೀಹೋವ ಸದ್ದೇಸು ಅಸನ್ತಸನ್ತೋ।

ವಾತೋವ ಜಾಲಮ್ಹಿ ಅಸಜ್ಜಮಾನೋತಿ। **ವಾತೋ**ತಿ ಪುರತ್ಥಿಮಾ ವಾತಾ ಪಚ್ಛಿಮಾ ವಾತಾ ಉತ್ತರಾ ವಾತಾ ದಕ್ಖಿಣಾ ವಾತಾ ಸರಜಾ ವಾತಾ ಅರಜಾ ವಾತಾ ಸೀತಾ ವಾತಾ ಉಣ್ಹಾ ವಾತಾ ಪರಿತ್ತಾ ವಾತಾ ಅಧಿಮತ್ತಾ ವಾತಾ ವೇರಮ್ಭವಾತಾ ಪಕ್ಖವಾತಾ [ಪಕ್ಖಿವಾತಾ (ಸ್ಯಾ॰) ಚೂಳನಿ॰ ಉಪಸೀವಮಾಣವಪುಚ್ಛಾನಿದ್ದೇಸ ೪೩, ಖಗ್ಗವಿಸಾಣಸುತ್ತನಿದ್ದೇಸ ೧೩೮ ನತ್ಥಿ ಪಾಠನಾನತ್ತಂ]

ಸುಪಣ್ಣವಾತಾ ತಾಲಪಣ್ಣವಾತಾ ವಿಧೂಪನವಾತಾ। ಜಾಲಂ ವುಚ್ಚತಿ ಸುತ್ತಜಾಲಂ। ಯಥಾ ವಾತೋ ಜಾಲಮ್ಹಿ ನ ಸಜ್ಜತಿ ನ ಗಣ್ಹಾತಿ ನ ಬಜ್ಝತಿ ನ ಪಲಿಬಜ್ಝತಿ, ಏವಮೇವ ದ್ವೇ ಜಾಲಾ - ತಣ್ಹಾಜಾಲಞ್ಚ ದಿಟ್ಠಿಜಾಲಞ್ಚ…ಪೇ॰… ಇದಂ ತಣ್ಹಾಜಾಲಂ…ಪೇ॰… ಇದಂ ದಿಟ್ಠಿಜಾಲಂ। ತಸ್ಸ ಪಚ್ಚೇಕಸಮ್ಬುದ್ಧಸ್ಸ ತಣ್ಹಾಜಾಲಂ ಪಹೀನಂ ದಿಟ್ಠಿಜಾಲಂ ಪಟಿನಿಸ್ಸಟ್ಠಂ, ತಣ್ಹಾಜಾಲಸ್ಸ ಪಹೀನತ್ತಾ ದಿಟ್ಠಿಜಾಲಸ್ಸ ಪಟಿನಿಸ್ಸಟ್ಠತ್ತಾ ಸೋ ಪಚ್ಚೇಕಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ರೂಪೇ ನ ಸಜ್ಜತಿ ಸದ್ದೇ ನ ಸಜ್ಜತಿ…ಪೇ॰… ದಿಟ್ಠಸುತಮುತವಿಞ್ಞಾತಬ್ಬೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು ನ ಸಜ್ಜತಿ ನ ಗಣ್ಹಾತಿ ನ ಬಜ್ಝತಿ ನ ಪಲಿಬಜ್ಝತಿ ನಿಕ್ಖನ್ತೋ ನಿಸ್ಸಟೋ ವಿಪ್ಪಮುತ್ತೋ ವಿಸಞ್ಞುತ್ತೋ ವಿಮರಿಯಾದಿಕತೇನ ಚೇತಸಾ ವಿಹರತೀತಿ - ವಾತೋವ ಜಾಲಮ್ಹಿ ಅಸಜ್ಜಮಾನೋ।

ಪದುಮಂವ ತೋಯೇನ ಅಲಿಮ್ಪಮಾನೋತಿ ಪದುಮಂ ವುಚ್ಚತಿ ಪದುಮಪುಪ್ಫಂ। ತೋಯಂ ವುಚ್ಚತಿ ಉದಕಂ। ಯಥಾ ಪದುಮಪುಪ್ಫಂ ತೋಯೇನ ನ ಲಿಮ್ಪತಿ ನ ಪಲಿಮ್ಪತಿ ನ ಉಪಲಿಮ್ಪತಿ, ಅಲಿತ್ತಂ ಅಪಲಿತ್ತಂ ಅನುಪಲಿತ್ತಂ, ಏವಮೇವ ದ್ವೇ ಲೇಪಾ - ತಣ್ಹಾಲೇಪೋ ಚ ದಿಟ್ಠಿಲೇಪೋ ಚ…ಪೇ॰… ಅಯಂ ತಣ್ಹಾಲೇಪೋ…ಪೇ॰… ಅಯಂ ದಿಟ್ಠಿಲೇಪೋ। ತಸ್ಸ ಪಚ್ಚೇಕಸಮ್ಬುದ್ಧಸ್ಸ ತಣ್ಹಾಲೇಪೋ ಪಹೀನೋ, ದಿಟ್ಠಿಲೇಪೋ ಪಟಿನಿಸ್ಸಟ್ಠೋ। ತಣ್ಹಾಲೇಪಸ್ಸ ಪಹೀನತ್ತಾ ದಿಟ್ಠಿಲೇಪಸ್ಸ ಪಟಿನಿಸಟ್ಠತ್ತಾ ಸೋ ಪಚ್ಚೇಕಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ರೂಪೇ ನ ಲಿಮ್ಪತಿ ಸದ್ದೇ ನ ಲಿಮ್ಪತಿ…ಪೇ॰… ದಿಟ್ಠಸುತಮುತವಿಞ್ಞಾತಬ್ಬೇಸು ಧಮ್ಮೇಸು ನ ಲಿಮ್ಪತಿ ನ ಪಲಿಮ್ಪತಿ ನ ಉಪಲಿಮ್ಪತಿ, ಅಲಿತ್ತೋ ಅಪಲಿತ್ತೋ ಅನುಪಲಿತ್ತೋ ನಿಕ್ಖನ್ತೋ ನಿಸ್ಸಟೋ ವಿಪ್ಪಮುತ್ತೋ ವಿಸಞ್ಞುತ್ತೋ ವಿಮರಿಯಾದಿಕತೇನ ಚೇತಸಾ ವಿಹರತೀತಿ - ಪದುಮಂವ ತೋಯೇನ ಅಲಿಮ್ಪಮಾನೋ, ಏಕೋ ಚರೇ ಖಗ್ಗವಿಸಾಣಕಪ್ಪೋ। ತೇನಾಹ ಸೋ ಪಚ್ಚೇಕಸಮ್ಬುದ್ಧೋ -

"ಸೀಹೋವ ಸದ್ದೇಸು ಅಸನ್ತಸನ್ತೋ, ವಾತೋವ ಜಾಲಮ್ಹಿ ಅಸಜ್ಜಮಾನೋ।
ಪದುಮಂವ ತೋಯೇನ ಅಲಿಮ್ಪಮಾನೋ, ಏಕೋ ಚರೇ ಖಗ್ಗವಿಸಾಣಕಪ್ಪೋ"ತಿ॥

೧೫೮.ಸೀಹೋ ಯಥಾ ದಾಠಬಲೀ ಪಸಯ್ಹ, ರಾಜಾ ಮಿಗಾನಂ ಅಭಿಭುಯ್ಯ ಚಾರೀ।
ಸೇವೇಥ ಪನ್ತಾನಿ ಸೇನಾಸನಾನಿ, ಏಕೋ ಚರೇ ಖಗ್ಗವಿಸಾಣಕಪ್ಪೋ॥

ಸೀಹೋ ಯಥಾ ದಾಠಬಲೀ ಪಸಯ್ಹ, ರಾಜಾ ಮಿಗಾನಂ ಅಭಿಭುಯ್ಯ ಚಾರೀತಿ ಯಥಾ ಸೀಹೋ ಮಿಗರಾಜಾ ದಾಠಬಲೀ ದಾಠಾವುಧೋ ಸಬ್ಬೇ ತಿರಚ್ಛಾನಗತೇ ಪಾಣೇ ಅಭಿಭುಯ್ಯ ಅಭಿಭವಿತ್ವಾ ಅಜ್ಝೋತ್ಥರಿತ್ವಾ ಪರಿಯಾದಿಯಿತ್ವಾ ಮದ್ದಿತ್ವಾ ಚರತಿ ವಿಹರತಿ ಇರಿಯತಿ ವತ್ತೇತಿ ಪಾಲೇತಿ ಯಪೇತಿ ಯಾಪೇತಿ, ಪಚ್ಚೇಕಸಮ್ಬುದ್ಧೋಪಿ ಪಞ್ಞಾಬಲೀ ಪಞ್ಞಾವುಧೋ ಸಬ್ಬಪಾಣಭೂತೇ ಪುಗ್ಗಲೇ ಪಞ್ಞಾಯ ಅಭಿಭುಯ್ಯ ಅಭಿಭವಿತ್ವಾ ಅಜ್ಝೋತ್ಥರಿತ್ವಾ ಪರಿಯಾದಿಯಿತ್ವಾ ಮದ್ದಿತ್ವಾ ಚರತಿ ವಿಹರತಿ ಇರಿಯತಿ ವತ್ತೇತಿ ಪಾಲೇತಿ ಯಪೇತಿ ಯಾಪೇತೀತಿ - ಸೀಹೋ ಯಥಾ ದಾಠಬಲೀ ಪಸಯ್ಹ, ರಾಜಾ ಮಿಗಾನಂ ಅಭಿಭುಯ್ಯ ಚಾರೀ।

ಸೇವೇಥ ಪನ್ತಾನಿ ಸೇನಾಸನಾನೀತಿ ಯಥಾ ಸೀಹೋ ಮಿಗರಾಜಾ ಅರಞ್ಞವನಮಜ್ಝೋಗಾಹೇತ್ವಾ ಚರತಿ ವಿಹರತಿ ಇರಿಯತಿ ವತ್ತೇತಿ ಪಾಲೇತಿ ಯಪೇತಿ ಯಾಪೇತಿ, ಪಚ್ಚೇಕಸಮ್ಬುದ್ಧೋಪಿ ಅರಞ್ಞವನಪತ್ಥಾನಿ ಪನ್ತಾನಿ ಸೇನಾಸನಾನಿ ಪಟಿಸೇವತಿ ಅಪ್ಪಸದ್ದಾನಿ ಅಪ್ಪನಿಗ್ಘೋಸಾನಿ ವಿಜನವಾತಾನಿ ಮನುಸ್ಸರಾಹಸ್ಸೇಯ್ಯಕಾನಿ ಪಟಿಸಲ್ಲಾನಸಾರುಪ್ಪಾನಿ। ಸೋ ಏಕೋ ಗಚ್ಛತಿ ಏಕೋ ತಿಟ್ಠತಿ ಏಕೋ ನಿಸೀದತಿ ಏಕೋ ಸೇಯ್ಯಂ ಕಪ್ಪೇತಿ ಏಕೋ ಗಾಮಂ ಪಿಣ್ಡಾಯ ಪವಿಸತಿ ಏಕೋ ಪಟಿಕ್ಕಮತಿ ಏಕೋ ರಹೋ ನಿಸೀದತಿ ಏಕೋ ಚಙ್ಕಮಂ ಅಧಿಟ್ಠಾತಿ ಏಕೋ ಚರತಿ ವಿಹರತಿ ಇರಿಯತಿ ವತ್ತೇತಿ ಪಾಲೇತಿ ಯಪೇತಿ ಯಾಪೇತೀತಿ - ಸೇವೇಥ ಪನ್ತಾನಿ ಸೇನಾಸನಾನಿ, ಏಕೋ ಚರೇ ಖಗ್ಗವಿಸಾಣಕಪ್ಪೋ। ತೇನಾಹ ಸೋ ಪಚ್ಚೇಕಸಮ್ಬುದ್ಧೋ -

"ಸೀಹೋ ಯಥಾ ದಾಠಬಲೀ ಪಸಯ್ಹ, ರಾಜಾ ಮಿಗಾನಂ ಅಭಿಭುಯ್ಯ ಚಾರೀ।
ಸೇವೇಥ ಪನ್ತಾನಿ ಸೇನಾಸನಾನಿ, ಏಕೋ ಚರೇ ಖಗ್ಗವಿಸಾಣಕಪ್ಪೋ"ತಿ॥

೧೫೯ಮೇತ್ತಂ ಉಪೇಕ್ಖಂ ಕರುಣಂ ವಿಮುತ್ತಿಂ, ಆಸೇವಮಾನೋ ಮುದಿತಞ್ಚ ಕಾಲೇ।
ಸಬ್ಬೇನ ಲೋಕೇನ ಅವಿರುಜ್ಝಮಾನೋ, ಏಕೋ ಚರೇ ಖಗ್ಗವಿಸಾಣಕಪ್ಪೋ॥

ಮೇತ್ತಂ ಉಪೇಕ್ಖಂ ಕರುಣಂ ವಿಮುತ್ತಿಂ, ಆಸೇವಮಾನೋ ಮುದಿತಞ್ಚ ಕಾಲೇತಿ ಸೋ ಪಚ್ಚೇಕಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ಮೇತ್ತಾಸಹಗತೇನ ಚೇತಸಾ ಏಕಂ ದಿಸಂ ಫರಿತ್ವಾ ವಿಹರತಿ ತಥಾ ದುತಿಯಂ ತಥಾ ತತಿಯಂ ತಥಾ ಚತುತ್ಥಂ, ಇತಿ ಉದ್ಧಮಧೋ ತಿರಿಯಂ ಸಬ್ಬಧಿ ಸಬ್ಬತ್ತತಾಯ ಸಬ್ಬಾವನ್ತಂ ಲೋಕಂ ಮೇತ್ತಾಸಹಗತೇನ ಚೇತಸಾ ವಿಪುಲೇನ ಮಹಗ್ಗತೇನ ಅಪ್ಪಮಾಣೇನ ಅವೇರೇನ ಅಬ್ಯಾಪಜ್ಜೇನ ಫರಿತ್ವಾ ವಿಹರತಿ; ಕರುಣಾಸಹಗತೇನ ಚೇತಸಾ...ಪೇ॰... ಮುದಿತಾಸಹಗತೇನ ಚೇತಸಾ...ಪೇ॰... ಉಪೇಕ್ಖಾಸಹಗತೇನ ಚೇತಸಾ ವಿಪುಲೇನ ಮಹಗ್ಗತೇನ ಅಪ್ಪಮಾಣೇನ ಅವೇರೇನ ಅಬ್ಯಾಪಜ್ಜೇನ ಫರಿತ್ವಾ ವಿಹರತೀತಿ - ಮೇತ್ತಂ ಉಪೇಕ್ಖಂ ಕರುಣಂ ವಿಮುತ್ತಿಂ, ಆಸೇವಮಾನೋ ಮುದಿತಞ್ಚ ಕಾಲೇ।

ಸಬ್ಬೇನ ಲೋಕೇನ ಅವಿರುಜ್ಝಮಾನೋತಿ ಮೇತ್ತಾಯ ಭಾವಿತತ್ತಾ ಯೇ ಪುರತ್ಥಿಮಾಯ ದಿಸಾಯ ಸತ್ತಾ ತೇ ಅಪ್ಪಟಿಕೂಲಾ ಹೋನ್ತಿ, ಯೇ ಪಚ್ಛಿಮಾಯ ದಿಸಾಯ ಸತ್ತಾ...ಪೇ॰... ಯೇ ಉತ್ತರಾಯ ದಿಸಾಯ ಸತ್ತಾ... ಯೇ ದಕ್ಖಿಣಾಯ ದಿಸಾಯ ಸತ್ತಾ... ಯೇ ಪುರತ್ಥಿಮಾಯ ಅನುದಿಸಾಯ ಸತ್ತಾ... ಯೇ ಪಚ್ಛಿಮಾಯ ಅನುದಿಸಾಯ ಸತ್ತಾ... ಯೇ ಉತ್ತರಾಯ ಅನುದಿಸಾಯ ಸತ್ತಾ... ಯೇ ದಕ್ಖಿಣಾಯ ಅನುದಿಸಾಯ ಸತ್ತಾ... ಯೇ ಹೇಟ್ಠಿಮಾಯ [ಅಧೋಗಮಾಯ (ಸ್ಯಾ॰)] ದಿಸಾಯ ಸತ್ತಾ... ಯೇ ಉಪರಿಮಾಯ ದಿಸಾಯ ಸತ್ತಾ... ಯೇ ದಸಸು ದಿಸಾಸು ಸತ್ತಾ ತೇ ಅಪ್ಪಟಿಕೂಲಾ ಹೋನ್ತಿ। ಕರುಣಾಯ ಭಾವಿತತ್ತಾ... ಮುದಿತಾಯ ಭಾವಿತತ್ತಾ... ಉಪೇಕ್ಖಾಯ ಭಾವಿತತ್ತಾ ಯೇ ಪುರತ್ಥಿಮಾಯ ದಿಸಾಯ ಸತ್ತಾ...ಪೇ॰... ಯೇ ದಸಸು ದಿಸಾಸು ಸತ್ತಾ ತೇ ಅಪ್ಪಟಿಕೂಲಾ ಹೋನ್ತಿ। **ಸಬ್ಬೇನ ಲೋಕೇನ ಅವಿರುಜ್ಝಮಾನೋ**ತಿ ಸಬ್ಬೇನ ಲೋಕೇನ ಅವಿರುಜ್ಝಮಾನೋ, ಅಪ್ಪಟಿವಿರುಜ್ಝಮಾನೋ ಅನಾಘಾತಿಯಮಾನೋ [ಅಘಟ್ಟಿಯಮಾನೋ (ಸ್ಯಾ॰)] ಅಪ್ಪಟಿಹಞ್ಞಮಾನೋತಿ - ಸಬ್ಬೇನ ಲೋಕೇನ ಅವಿರುಜ್ಝಮಾನೋ, ಏಕೋ ಚರೇ ಖಗ್ಗವಿಸಾಣಕಪ್ಪೋ। ತೇನಾಹ ಸೋ ಪಚ್ಚೇಕಸಮ್ಬುದ್ಧೋ -

"ಮೇತ್ತಂ ಉಪೇಕ್ಖಂ ಕರುಣಂ ವಿಮುತ್ತಿಂ, ಆಸೇವಮಾನೋ ಮುದಿತಞ್ಚ ಕಾಲೇ।
ಸಬ್ಬೇನ ಲೋಕೇನ ಅವಿರುಜ್ಝಮಾನೋ, ಏಕೋ ಚರೇ ಖಗ್ಗವಿಸಾಣಕಪ್ಪೋ"ತಿ॥

೧೬೦ರಾಗಞ್ಚ ದೋಸಞ್ಚ ಪಹಾಯ ಮೋಹಂ, ಸನ್ದಾಲಯಿತ್ವಾನ ಸಂಯೋಜನಾನಿ [ಸಂಯೋಜನಾನಿ (ಕ॰)] ।
ಅಸನ್ತಸಂ ಜೀವಿತಸಙ್ಖಯಮ್ಹಿ, ಏಕೋ ಚರೇ ಖಗ್ಗವಿಸಾಣಕಪ್ಪೋ॥

ರಾಗಞ್ಚ ದೋಸಞ್ಚ ಪಹಾಯ ಮೋಹನ್ತಿ। **ರಾಗೋ**ತಿ ಯೋ ರಾಗೋ ಸಾರಾಗೋ...ಪೇ॰... ಅಭಿಜ್ಝಾ ಲೋಭೋ ಅಕುಸಲಮೂಲಂ। **ದೋಸೋ**ತಿ ಯೋ ಚಿತ್ತಸ್ಸ ಆಘಾತೋ...ಪೇ॰... ಚಣ್ಡಿಕ್ಕಂ ಅಸುರೋಪೋ ಅನತ್ತಮನತಾ ಚಿತ್ತಸ್ಸ। **ಮೋಹೋ**ತಿ ದುಕ್ಖೇ ಅಞ್ಞಾಣಂ...ಪೇ॰... ಅವಿಜ್ಜಾಲಙ್ಗೀ ಮೋಹೋ ಅಕುಸಲಮೂಲಂ। **ರಾಗಞ್ಚ ದೋಸಞ್ಚ ಪಹಾಯ ಮೋಹನ್ತಿ** ಸೋ ಪಚ್ಚೇಕಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ರಾಗಞ್ಚ ದೋಸಞ್ಚ ಮೋಹಞ್ಚ ಪಹಾಯ ಪಜಹಿತ್ವಾ ವಿನೋದೇತ್ವಾ ಬ್ಯನ್ತೀಕರಿತ್ವಾ ಅನಭಾವಂ ಗಮೇತ್ವಾತಿ - ರಾಗಞ್ಚ ದೋಸಞ್ಚ ಪಹಾಯ ಮೋಹಂ।

ಸನ್ದಾಲಯಿತ್ವಾನ ಸಂಯೋಜನಾನೀತಿ। ದಸ ಸಂಯೋಜನಾನಿ - ಕಾಮರಾಗಸಂಯೋಜನಂ ಪಟಿಘಸಂಯೋಜನಂ...ಪೇ॰... ಅವಿಜ್ಜಾಸಂಯೋಜನಂ। **ಸನ್ದಾಲಯಿತ್ವಾನ ಸಂಯೋಜನಾನೀ**ತಿ ದಸ ಸಂಯೋಜನಾನಿ ಸನ್ದಾಲಯಿತ್ವಾ ಪದಾಲಯಿತ್ವಾ ಸಮ್ಪದಾಲಯಿತ್ವಾ ಪಜಹಿತ್ವಾ ವಿನೋದೇತ್ವಾ ಬ್ಯನ್ತೀಕರಿತ್ವಾ ಅನಭಾವಂ ಗಮೇತ್ವಾತಿ - ಸನ್ದಾಲಯಿತ್ವಾನ ಸಂಯೋಜನಾನಿ।

ಅಸನ್ತಸಂ ಜೀವಿತಸಙ್ಖಯಮ್ಹೀತಿ ಸೋ ಪಚ್ಚೇಕಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ಜೀವಿತಪರಿಯೋಸಾನೇ ಅಸನ್ತಾಸೀ ಅನುತ್ರಾಸೀ ಅನುಬ್ಬಿಗ್ಗೋ ಅನುಸ್ಸಙ್ಕೀ ಅನುತ್ರಾಸೋ ಅಭೀರೂ ಅಚ್ಛಮ್ಭೀ ಅನುತ್ರಾಸೀ ಅಪಲಾಯೀ ಪಹೀನಭಯಭೇರವೋ ವಿಗತಲೋಮಹಂಸೋ

ವಿಹರತೀತಿ - ಅಸನ್ತಸಂ ಜೀವಿತಸಙ್ಖಯಮ್ಹಿ, ಏಕೋ ಚರೇ ಖಗ್ಗವಿಸಾಣಕಪ್ಪೋ। ತೇನಾಹ ಸೋ ಪಚ್ಚೇಕಸಮ್ಬುದ್ಧೋ -

> “ರಾಗಞ್ಚ ದೋಸಞ್ಚ ಪಹಾಯ ಮೋಹಂ, ಸನ್ದಾಲಯಿತ್ವಾನ ಸಂಯೋಜನಾನಿ।
> ಅಸನ್ತಸಂ ಜೀವಿತಸಙ್ಖಯಮ್ಹಿ, ಏಕೋ ಚರೇ ಖಗ್ಗವಿಸಾಣಕಪ್ಪೋ”ತಿ॥

೧೬೧ಭಜನ್ತಿ ಸೇವನ್ತಿ ಚ ಕಾರಣತ್ಥಾ, ನಿಕ್ಕಾರಣಾ ದುಲ್ಲಭಾ ಅಜ್ಜ ಮಿತ್ತಾ।
ಅತ್ತತ್ಥಪಞ್ಞಾ [ಅತ್ತಟ್ಠಪಞ್ಞಾ (ಕ॰)] **ಅಸುಚೀ ಮನುಸ್ಸಾ, ಏಕೋ ಚರೇ ಖಗ್ಗವಿಸಾಣಕಪ್ಪೋ॥**

ಭಜನ್ತಿ ಸೇವನ್ತಿ ಚ ಕಾರಣತ್ಥಾತಿ ಅತ್ತತ್ಥಕಾರಣಾ ಪರತ್ಥಕಾರಣಾ ಉಭಯತ್ಥಕಾರಣಾ ದಿಟ್ಠಧಮ್ಮಿಕತ್ಥಕಾರಣಾ ಸಮ್ಪರಾಯಿಕತ್ಥಕಾರಣಾ ಪರಮತ್ಥಕಾರಣಾ ಭಜನ್ತಿ ಸಮ್ಭಜನ್ತಿ ಸೇವನ್ತಿ ನಿಸೇವನ್ತಿ ಸಂಸೇವನ್ತಿ ಪಟಿಸೇವನ್ತೀತಿ - ಭಜನ್ತಿ ಸೇವನ್ತಿ ಚ ಕಾರಣತ್ಥಾ।

ನಿಕ್ಕಾರಣಾ ದುಲ್ಲಭಾ ಅಜ್ಜ ಮಿತ್ತಾತಿ ದ್ವೇ ಮಿತ್ತಾ - ಅಗಾರಿಕಮಿತ್ತೋ ಚ ಅನಾಗಾರಿಕಮಿತ್ತೋ ಚ...ಪೇ॰... ಅಯಂ ಅಗಾರಿಕಮಿತ್ತೋ...ಪೇ॰... ಅಯಂ ಅನಾಗಾರಿಕಮಿತ್ತೋ। **ನಿಕ್ಕಾರಣಾ ದುಲ್ಲಭಾ ಅಜ್ಜ ಮಿತ್ತಾ**ತಿ ಇಮೇ ದ್ವೇ ಮಿತ್ತಾ ಅಕಾರಣಾ ನಿಕ್ಕಾರಣಾ ಅಹೇತೂ ಅಪ್ಪಚ್ಚಯಾ ದುಲ್ಲಭಾ (ದುಲ್ಲದ್ಧಾ ಸುದುಲ್ಲದ್ಧಾ) [( ) ನತ್ಥಿ ಸ್ಯಾ॰ ಪೋತ್ಥಕೇ] ತಿ - ನಿಕ್ಕಾರಣಾ ದುಲ್ಲಭಾ ಅಜ್ಜ ಮಿತ್ತಾ।

ಅತ್ತತ್ಥಪಞ್ಞಾ ಅಸುಚೀ ಮನುಸ್ಸಾತಿ। **ಅತ್ತತ್ಥಪಞ್ಞಾ**ತಿ ಅತ್ತನೋ ಅತ್ಥಾಯ ಅತ್ತನೋ ಹೇತು ಅತ್ತನೋ ಪಚ್ಚಯಾ ಅತ್ತನೋ ಕಾರಣಾ ಭಜನ್ತಿ ಸಮ್ಭಜನ್ತಿ ಸೇವನ್ತಿ ನಿಸೇವನ್ತಿ ಸಂಸೇವನ್ತಿ ಪಟಿಸೇವನ್ತಿ ಆಚರನ್ತಿ ಸಮಾಚರನ್ತಿ ಪಯಿರುಪಾಸನ್ತಿ ಪರಿಪುಚ್ಛನ್ತಿ ಪರಿಪಞ್ಹನ್ತೀತಿ - ಅತ್ತತ್ಥಪಞ್ಞಾ। **ಅಸುಚೀ ಮನುಸ್ಸಾ**ತಿ ಅಸುಚಿನಾ ಕಾಯಕಮ್ಮೇನ ಸಮನ್ನಾಗತಾತಿ ಅಸುಚೀ ಮನುಸ್ಸಾ, ಅಸುಚಿನಾ ವಚೀಕಮ್ಮೇನ ಸಮನ್ನಾಗತಾತಿ ಅಸುಚೀ ಮನುಸ್ಸಾ, ಅಸುಚಿನಾ ಮನೋಕಮ್ಮೇನ ಸಮನ್ನಾಗತಾತಿ ಅಸುಚೀ ಮನುಸ್ಸಾ, ಅಸುಚಿನಾ ಪಾಣಾತಿಪಾತೇನ...ಪೇ॰... ಅಸುಚಿನಾ ಅದಿನ್ನಾದಾನೇನ... ಅಸುಚಿನಾ ಕಾಮೇಸುಮಿಚ್ಛಾಚಾರೇನ... ಅಸುಚಿನಾ ಮುಸಾವಾದೇನ... ಅಸುಚಿಯಾ ಪಿಸುಣಾಯ ವಾಚಾಯ ಸಮನ್ನಾಗತಾ... ಅಸುಚಿಯಾ ಫರುಸಾಯ ವಾಚಾಯ ಸಮನ್ನಾಗತಾ... ಅಸುಚಿನಾ ಸಮ್ಫಪ್ಪಲಾಪೇನ ಸಮನ್ನಾಗತಾ... ಅಸುಚಿಯಾ ಅಭಿಜ್ಝಾಯ ಸಮನ್ನಾಗತಾ... ಅಸುಚಿನಾ ಬ್ಯಾಪಾದೇನ ಸಮನ್ನಾಗತಾತಿ ಅಸುಚೀ ಮನುಸ್ಸಾ, ಅಸುಚಿಯಾ ಮಿಚ್ಛಾದಿಟ್ಠಿಯಾ ಸಮನ್ನಾಗತಾತಿ ಅಸುಚೀ ಮನುಸ್ಸಾ, ಅಸುಚಿಯಾ ಚೇತನಾಯ ಸಮನ್ನಾಗತಾತಿ ಅಸುಚೀ ಮನುಸ್ಸಾ, ಅಸುಚಿಯಾ ಪತ್ಥನಾಯ ಸಮನ್ನಾಗತಾತಿ ಅಸುಚೀ ಮನುಸ್ಸಾ, ಅಸುಚಿನಾ ಪಣಿಧಿನಾ ಸಮನ್ನಾಗತಾತಿ ಅಸುಚೀ ಮನುಸ್ಸಾ, ಅಸುಚೀ ಹೀನಾ ನಿಹೀನಾ ಓಮಕಾ ಲಾಮಕಾ ಛತುಕ್ಕಾ ಪರಿತ್ತಾತಿ - ಅತ್ತತ್ಥಪಞ್ಞಾ ಅಸುಚೀ ಮನುಸ್ಸಾ।

ಏಕೋ ಚರೇ ಖಗ್ಗವಿಸಾಣಕಪ್ಪೋತಿ। **ಏಕೋ**ತಿ ಸೋ ಪಚ್ಚೇಕಸಮ್ಬುದ್ಧೋ ಪಬ್ಬಜ್ಜಾಸಙ್ಖಾತೇನ ಏಕೋ...ಪೇ॰... **ಚರೇ**ತಿ ಅಟ್ಠ ಚರಿಯಾಯೋ...ಪೇ॰... **ಖಗ್ಗವಿಸಾಣಕಪ್ಪೋ**ತಿ ಯಥಾ ಖಗ್ಗಸ್ಸ ನಾಮ ವಿಸಾಣಂ ಏಕಂ ಹೋತಿ ಅದುತಿಯಂ...ಪೇ॰... ಏಕೋ ಚರೇ ಖಗ್ಗವಿಸಾಣಕಪ್ಪೋ। ತೇನಾಹ ಸೋ ಪಚ್ಚೇಕಸಮ್ಬುದ್ಧೋ -

> “ಭಜನ್ತಿ ಸೇವನ್ತಿ ಚ ಕಾರಣತ್ಥಾ, ನಿಕ್ಕಾರಣಾ ದುಲ್ಲಭಾ ಅಜ್ಜ ಮಿತ್ತಾ।
> ಅತ್ತತ್ಥಪಞ್ಞಾ ಅಸುಚೀ ಮನುಸ್ಸಾ, ಏಕೋ ಚರೇ ಖಗ್ಗವಿಸಾಣಕಪ್ಪೋ”ತಿ॥

ಚತುತ್ಥೋ ವಗ್ಗೋ।

ಖಗ್ಗವಿಸಾಣಸುತ್ತನಿದ್ದೇಸೋ ನಿಟ್ಠಿತೋ।

ಅಜಿತೋ ತಿಸ್ಸಮೇತ್ತೇಯ್ಯೋ, ಪುಣ್ಣಕೋ ಅಥ ಮೇತ್ತಗೂ।
ಧೋತಕೋ ಉಪಸೀವೋ ಚ, ನನ್ದೋ ಚ ಅಥ ಹೇಮಕೋ॥

ತೋದೇಯ್ಯ-ಕಪ್ಪಾ ದುಭಯೋ, ಜತುಕಣ್ಣೀ ಚ ಪಣ್ಡಿತೋ।
ಭದ್ರಾವುಧೋ ಉದಯೋ ಚ, ಪೋಸಾಲೋ ಚಾಪಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ।
ಮೋಘರಾಜಾ ಚ ಮೇಧಾವೀ, ಪಿಙ್ಗಿಯೋ ಚ ಮಹಾಇಸಿ॥

ಸೋಳಸಾನಂ [ಸೋಳಸನ್ನಂ (ಸ್ಯಾ॰ ಕ॰)] ಪನೇತೇಸಂ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಂವ ಸಾಸನಂ।
ಪಾರಾಯನಾನಂ ನಿದ್ದೇಸಾ, ತತ್ತಕಾ ಚ ಭವನ್ತಿ ಹಿ [ವಾ (ಕ॰)]॥
ಖಗ್ಗವಿಸಾಣಸುತ್ತಾನಂ, ನಿದ್ದೇಸಾಪಿ ತಥೇವ ಚ।
ನಿದ್ದೇಸಾ ದುವಿಧಾ ಞೇಯ್ಯಾ, ಪರಿಪುಣ್ಣಾ ಸುಲಕ್ಖಿತಾತಿ॥

ಚೂಳನಿದ್ದೇಸಪಾಳಿ ನಿಟ್ಠಿತಾ।